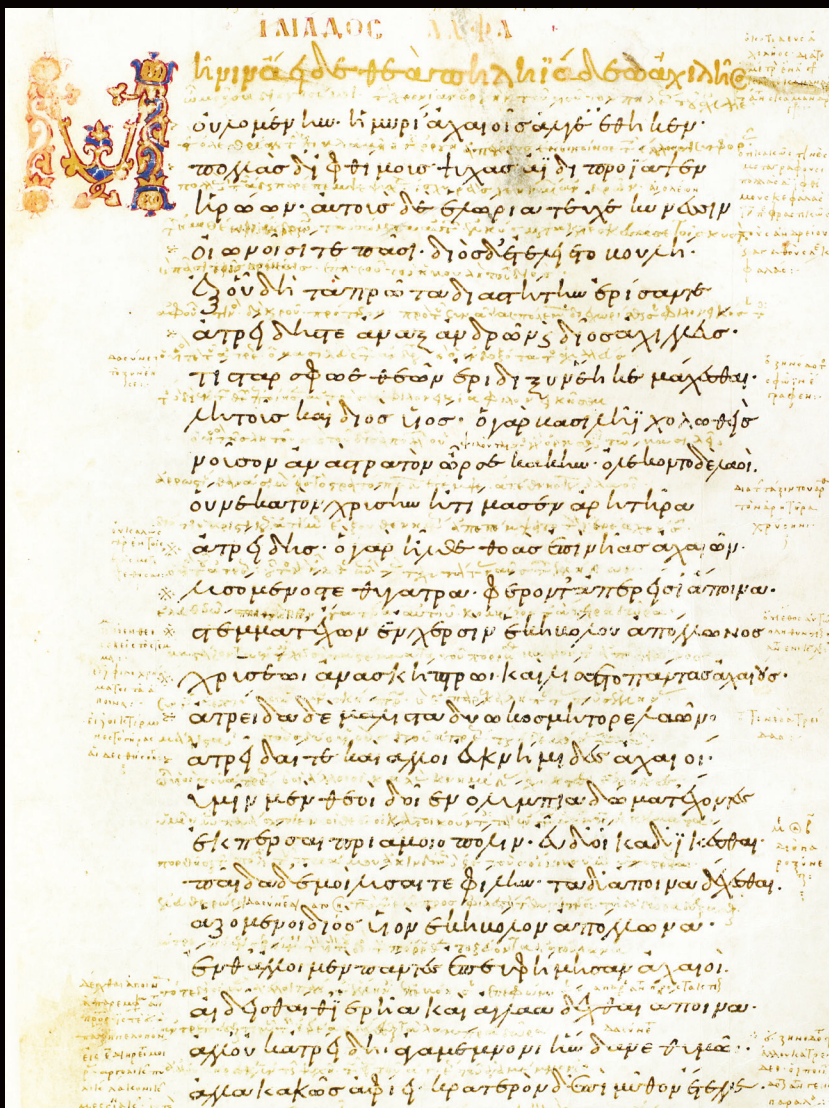

Farkas – Horváth – Mayer

Kezdő és haladó nyelvkönyv Ógörög

Farkas – Horváth – Mayer
Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.

Antiquitas · Byzantium · Renascentia XXVIII.

Sorozatszerkesztők

Farkas Zoltán

Horváth László

Mészáros Tamás

Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula

Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv

Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.

Második, javított és bővített kiadás

ELTE Eötvös József Collegium
Budapest · 2022

A kötet a „Társadalmi kontextus a szövegkritika tükrében: Bizáncan innen és túl” című
NKFIA NN 124539 pályázat támogatásával jött létre.

Copyright © 2022

Farkas Zoltán (PPKE BTK), Horváth László (ELTE BTK, Eötvös Collegium),

Mayer Gyula (BTK Moravcsik Gyula Intézet),

Felelős kiadó az ELTE Eötvös József Collegium igazgatója

Borítóterv: Egedi-Kovács Emese

A borító a Biblioteca Nazionale Marciana Z. 454 jelzetű

kézirata 12v lapja fényképének felhasználásával készült.

Licence for the source of the cover image: All images in the directory
<http://www.homermultitext.org/hmt-image-archive/VenetusA/> are derived from originals
that are © 2007, Biblioteca Nazionale Marciana, Venezia, Italia.

The derivative images are © 2010, Center for Hellenic Studies.

All original and derivative images are licensed under the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 License.

Elektronikus kiadás (v2.0)

ISBN 978-615-5371-83-7

ISSN 2064-2369

VIRIS BONIS DOCTIS
STEPHANO KAPITÁNFFY †
TIBVRTIO SZEPESSY †
MAGISTRIS DISCIPVLI

V · S · L · M

Görögül olvasni mindig munka: lehetsz „perfekt” német vagy francia; de értheted-e „perfekt” a nagy hellén irodalom nyelvét? Ilyen nyelv nem egy van: majd minden auktorért újat kell tanulni. Görögül írtak Krisztus előtt talán 800-tól (mikor élt Homéros?), Krisztus után, mondjuk, 1453-ig. És írtak görögül Kisázsiaiban és Athénben, Rómában és Egyiptomban; Theokritos szicíliai volt, Lukianos talán szíriai zsidó. Micsoda távolságok időben és térben! Két évezred és három világrész, s hány ország, mennyiféle társadalom, milyen különböző kultúrák, a műkénéitől a bizánciig! Hányféle nyelvjárás, argó, irodalmi modor és műfajkonvenció! Kívülről tudhatod Homérost, s még mindig talánynak fogod érezni Nonnost; folyékonyan olvashatod Platónt, s megakadsz egy Plutarchos-életrajz első mondatain. Ha modern nyelvvel ismerkedsz könyvekből, egy könyvtárnyi mű áll rendelkezésedre ugyanazon korból és műfajból, mígnem szótár és mentődeszka nélkül, szabad úszóként siklasz a betűk tengerén. Görög tragédia alig maradt annyi, amennyi négy-öt kötetet kitesz a Teubnerben. Kevés, hogy a nyelvet – ezt a súlyos, mesterkélt, költői idiómát – végképp elmédbe törd. Ha mind végigolvastad: az utolsó lap még mindig megalázhat.

BABITS MIHÁLY

Előszó

Ennek a nyelvkönyvnek a korábbi változatai két különálló (szintén fekete borítójú) kötetben jelentek meg a TypoTeX kiadó gondozásában 1998–2000-ben, így majd húsz éve szolgálják a görögül tanulókat. Minthogy könyvkereskedelmi forgalomban már régóta egyik sem kapható (az első résznek két kiadása és egy 2001-es változatlan lenyomata is elfogyott), igencsak itt volt az ideje, hogy újra megjelenjenek.

A jelen kiadás a két kötet anyagát egyben adja, szövegét az évtizedes tapasztalatok alapján javítottuk. Ezen *Periergopenés* II. második kiadása a retroverziós gyakorlatokhoz készült magyar–görög szószedettel bővült.

Azok számára, akik földolgozták a jelen kötet 72 olvasmányát, „középhaladó” olvasmányul a *Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló* I. kötetét javasoljuk, mely ezzel a könyvvel egyidejűleg jelenik meg. Együttesen akár négy évig is kitartó elemőzsiával látják el a tanulni vágyót. Ha pedig olykor-olykor, két olvasmány között könnyedebbre vágyik valaki, jó szívvel ajánlhatjuk kikapcsolódásképpen Jacqueline de Romilly és Monique Trédé *Az ógörög nyelv szelleme* című kis írását (ABR 9, Budapest 2014).

* * *

A kötet, amit az olvasó a kezében tart, latin szakos hallgatók számára összeállított egyetemi tankönyv, eredményes használata ennek megfelelően tanár közreműködését és a latin nyelvtan bizonyos szintű ismeretét feltételezi. A latin nyelvtudásra építettünk, de erre a „mint a latinban” formulával külön nem hívatkoztunk. A könyvet – reményeink szerint – tanulmányaik elején az ógörög szakos egyetemi hallgatók is haszonnal forgathatják.

A tankönyv összeállításakor abból az alapelvből indultunk ki, hogy görögül azért tanulunk, hogy görögül olvassunk, a szöveg minél pontosabb megértésére törekedve. Úgy ítéljük meg, hogy anyagának földolgozása után a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy kiismerje magát az attikai prózában, szótár és „mentődeszka” (kommentár) segítségével pedig jó eséllyel kísérrelheti meg a görög auktorok olvasását.

A kötet első fele négy részre tagolódik. Az első rész hetvenkét leckét tartalmaz, amelyek közül az első negyvennyolcat javasoljuk törzsanyagként. A második részben Hérodotos-szemelvények találhatók, míg a harmadik rész az Ílias első éneke. A Homéroszhoz fűzött görög nyelvű magyarázatok az ókori magyarázóirodalom (olykor szórakoztató) világába engednek betekintést. A tankönyv negyedik egysége az Igeszótár, mely az olvasmányokban található igéket betűrendben, szótári alakban tartalmazza.

Az egyes leckékben a cím és a bevezetés után áll az olvasmány és a szószedet, esetenként jegyzetek és megjegyzések. A fennmaradó rész táblázatokat, ragozási paradigmákat és feladatokat tartalmaz. A bevezetések némely mondata alkalmasint fordítási gyakorlatként is használható, és a leckék címében megadott magyar szókapcsolat vagy mondat sem mindig tükörfordítása a görög címnek.

Az olvasmányok zömmel attikai prózáíróktól vett szemelvények, néhány apró változtatástól eltekintve eredeti szövegek. A változtatásokat csak akkor jelezzük, ha különböző szövegrészletek kerültek egymás mellé; erre három ponttal hívjuk fel a figyelmet. A szövegkiadási gyakorlatnak megfelelően a szemelvényekben nem mindig kezdjük nagybetűvel a mondatokat, de a szövegkritikai jeleket elhagytuk. A szövegek lelőhelyét nem adtuk meg, elkerülendő a műfordítások használatát.

A nyelvtanulás egyik igen hatékony módszerének tartjuk a szövegek megértés utáni memorizálását. Hogy a szemelvények között mindenki találjon szószerinti megtanulásra érdemeseket, az anyag válogatásakor lehetőség szerint a tematikus egységeken belül is változatosságra törekedtünk, és igyekeztünk nem megfedkezni a humorról sem.

A szószedetben csak a korábban még elő nem fordult szavak találhatók meg. Az első tizenkét olvasmány szószedeteiben igék is szerepelnek, nem szótári alakban. A szószedetek és az igeszótár összeállításával az volt a célunk, hogy a szótár önálló használatához segítséget nyújtsunk. A szótár használatát ugyanis magától értetődőnek tekintjük, az ógörög–magyar szótárak közül pedig a Györkösy Alajos–Kapitánffy István–Tegyey Imre: *Ógörög–magyar nagyszótár* (Budapest 1990. és újabb kiadások) használatát javasoljuk.

A feladatok összeállításakor elsősorban az alaktan begyakoroltatására törekedtünk, és az alaktanon belül sem kívántunk minden nyelvtani jelenséget bemutatni. Célunk volt viszont néhány szóképzési szabály tudatosítása. A feladatok részben az olvasmányokhoz kapcsolódnak, kisebb részük szótárt is igényel; vannak közöttük mechanikusak, vannak könnyebbek és vannak nehezek. A magyarról görögre való fordítás során a már elsajátított szóanyag és nyelvtani ismeretek elegendőek a „görög” mondatok megalkotásához. A dőlt betűvel szedett mondatok a magyar irodalomból vett idézetek.

A leckékben a leíró nyelvtant rendszeresen nem tárgyaltuk; gyors tájékozódáshoz a nyelvtani összefoglalót, kézikönyvként pedig a Maywald–Vayer–Mészáros: *Görög nyelvtan* című leíró nyelvtant ajánljuk, melynek 13. kiadása néhány éve jelent meg ugyanebben a sorozatban. A nyelvtani fogalomkészletben ragaszkodtunk a bevett latin terminusokhoz, rövidítésükre az említett szótár rendszerét követtük.

A kötet második felének első egysége az olvasmányokhoz készült tömör nyelvtani összefoglalás, amelyben az általunk fontosnak ítélt nyelvi jelenségeket mutatjuk be.

A másik nagyobb egységben az elemi mondattani jelenségek megtanulásához és begyakorlásához kívántunk segítséget nyújtani a görögül tanulók számára.

A görög példamondatoknak a tankönyvben található magyar megfelelői az eredeti mondatok megértését szolgálják, ezért elsősorban pontosságra törekedtünk.

A mondatok zömét attikai prózaírók műveiből gyűjtöttük, mind a mondat-tani gyakorlatokhoz, mind a feleletválasztós kérdésekhez. Mondataink kisebbik részét nyelvkönyvekből és nyelvtanokból válogattuk és vettük át.

A válogatás során többek között a következő műveket használtuk föl:

H. MENGE: *Repetitorium der griechischen Syntax* (Wolfenbüttel 1914;
10. kiadása Darmstadt 1999),

K. SCHENKL: *Griechisches Übungsbuch* (23. Aufl., Wien 1916),

G. CURTIUS: *Griechische Schulgrammatik* (Prag 1880),

M. A. NORTH – A. E. HILLARD: *Greek Prose Composition* (London 1930),

G. BETTS – A. HENRY: *Ancient Greek* (Suffolk 1989),

D. J. MASTRONARDE: *Introduction to Attic Greek* (Berkeley etc. 1993).

A fenti könyveket további tájékoztatásra ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Itt mondunk köszönetet mindazoknak, akik munkánkat kérdéseikkel vagy tanácsaikkal segítették: tanárainknak, barátainknak, hallgatóinknak, és azoknak a filológusoknak, akiknek a szövegkiadásait, magyarázatait, kézikönyveit és nyelvkönyveit felhasználtuk.

A kötet összeállítói minden észrevételt és kritikát szívesen fogadnak.

Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula

Olvasmányok

1 Γράμματα γινώσκει – Ismeri a betűket!

Héródész Atticusnak volt egy ostoba fia, aki apja bánatára képtelen volt megtanulni az ábécét. Az apa ezért vásárolt huszonnégy azonos életkorú rabszolgát, és elnevezte őket a görög betűkről Alphának, Bétának és Gammának – egészen az Ómegáig. Az együgyű fiú így nagy nehezen megtanulta a betűket, de ennél tovább nem is jutott. Mentségére legyen mondva, hogy a betűsört nem csak elejétől a végéig kellett tudni, hanem visszafelé és számtalan más kombinációban is, továbbá a betűk nemcsak a hangokat jelölték, hanem számértékük is volt, és egyben hangjegyekként is szolgáltak. Ezért az alapvetően szóbeli kultúrában valódi dicséretnek számított, ha valakiről ezt mondták: Γράμματα γινώσκει.

I. Olvasási gyakorlatok:

1. διάλογος, Ξέρξης, πατήρ, πόλις, ψυχή

2. καί, λέγει, φιλόσοφοι, βούς, Ζεὺς

3. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΘΑΛΗΣ

4. ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΠΟΣΕΙΔΩΝ

– A szókezdő [h] hangot az ún. erős hehezet jelöli.

Jele: [◌]. A gyenge hehezet azt jelzi, hogy nem kell [h]-t ejteni. Jele: ^{◌̣}.

II. Olvasási gyakorlat:

Ἦρα, Ἀπόλλων, Ἑρμῆς, Ὀμηρος, Ἑλλάς, ὕμνος, Αἴγυπτος, ἐγώ, ἱστορία, ἔπος, εὐρηκα, ἄνθρωπος
Hová kerül a hehezet, (1) ha a szó nagybetűvel, (2) ha kettős magánhangzóval kezdődik?

– A szóhangsúlyt hangsúlyjel jelöli. A hangsúlyjel lehet éles (´), hajtott (˘) vagy tompa (ˆ). A hangsúly a ragozás során változhat. Az azonos alakú, de eltérő hangsúlyozású szavak eltérő jelentésűek.

– Magánhangzók alatt jelenhet meg az ún. aláírt íóta, amit nem ejtünk.

Példák: ᾄδει (énekel), ᾠδή (ének), τραγωδία (tragédia)

kettős magánhangzók avagy diphthongusok								
Αι	αι	ai (aj)	Αυ	αυ	au	Αι	α	á
Ει	ει	ei (ej)	Ευ	ευ	eu	Ηι	η	é
Οι	οι	oi (oj)	Ου	ου	ú	Ωι	ω	ó

ὁ ἀλφάβητος			
A	α	ἄλφα	a, á
B	β	βῆτα	b
Γ	γ	γάμμα	g
Δ	δ	δέλτα	d
E	ε	ἒ φιλόν	e
Z	ζ	ζῆτα	dz (zd)
H	η	ῆτα	é (ē)
Θ	θ	θῆτα	th
I	ι	ἰῶτα	i, í
K	κ	κάππα	k
Λ	λ	λάμβδα	l
M	μ	μῦ	m
N	ν	νῦ	n
Ξ	ξ	ξῖ	x
O	ο	ὀ μικρόν	o
Π	π	πῖ	p
P	ρ	ῥῶ	r
Σ	σ	σίγμα	sz
T	τ	ταῦ	t
Υ	υ	ῦ φιλόν	ü ú u
Φ	φ	φῖ	ph, f
X	χ	χῖ	kh
Ψ	ψ	ψῖ	psz
Ω	ω	ὦ μέγα	ó

– A vessző és a pont használata a magyarral megegyező, de a pont a felkiáltójel funkcióját is betölti. A görög felpont (felső pont) a magyar kettőspontnak vagy pontosvesszőnek felel meg. A görög kérdőjel alakja pontosvessző.

Ὁ δοῦλος, ὃν ἐπώλησάς μοι, ἀπέθανε.
A szolga, akit eladtál nekem, meghalt.

Εὖ λέγεις.
Jól mondod. [vagy:] Jól mondod!

Συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον.
Értem: Ganymédész (van) benn.

Τί λέγεις;
Mit mondasz?

– Az aposztróf (hiányjel) a szóvégi magánhangzóki-
esést jelöli.

Például: φέρ' = φέρε (hozz!, hozd!).

Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ᾧ παῖ.

Hozz vizet, hozz bort, fiú!

– A görögben nincs külön alanyi és tárgyaz igeragozás:
φέρω = 'hozok' illetve 'hozom'.

– A megszólításra a névszó előtt álló ᾧ jellemző.

Χαῖρε, ᾧ πάτερ. Ὤδν, ἀράμ!

– A névelő a névszóval megegyezik nemben, számban
és esetben.

III. Tegye ki a névelőt!

... τραγωδίαῖς, ... φιλοσόφου, ... θεοί,
... Ἀφροδίτην, ... ἱστορίαῖς, ... φιλοσόφους,
... ψυχῆς, ... ψυχῆν, ... θεούς, ... φιλοσόφω,
... ἱστορίαν, ... Ἀφροδίτη, ... θεόν

IV. Fordítsa magyarra a minta szerint!

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ : Homérosz Íliásza

ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑ :

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ :

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΥΜΝΟΙ :

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ :

a, az (névelő)			
sg. nom.	ὁ	ἡ	τό
sg. acc.	τόν	τήν	τό
sg. gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ
sg. dat.	τῷ	τῇ	τῷ
pl. nom.	οἱ	αἱ	τά
pl. acc.	τούς	τάς	τά
pl. gen.	τῶν	τῶν	τῶν
pl. dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς

Ὅμηρος ὁ ποιητής
Ἡσίοδος ὁ Ἀσκραῖος
Αἴσωπος ὁ Σάμιος
Σόλων ὁ Ἐξηγεστίδου
Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος
Γοργίας ὁ Λεοντίνος
Σοφοκλῆς ὁ Κολωνεύς
Εὐριπίδης ὁ Μνησάρχου
Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεύς
Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος
Ἀριστοφάνης ὁ κωμικός
Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου
Πλάτων ἡ Ἀριστοκλῆς
Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμνούσιος
Λυσίας ὁ Κεφάλου
Ἰσαῖος ὁ Χαλκιδεύς
Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους
Αἰσχίνης ὁ Ἀτρομήτου
Ἐπεριδῆς ὁ Κολλυτεύς
Ἰσοκράτης ὁ Θεοδώρου
Δημάδης ὁ Δημέου
Λυκούργος ὁ Λυκόφρονος
Ἀριστοτέλης ὁ Σταγίρειτος
Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος
Πολύβιος ὁ Λυκόρτα
Διόδωρος ὁ Σικελιώτης
Πλούταρχος ὁ Νικάρχου
Παυσανίας ὁ περιηγητής

εἶναι lenni		
	pr. ipf.	praet. ipf.
sg. 3.	ἐστί(ν)	ἦν
pl. 3.	εἰσί(ν)	ἦσαν

2 Ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει – A nyúl viszi a puskát

A közmondások (παροιμιαί) sokat elárulnak egy nép gondolatvilágáról. Az a közmondás például, hogy mindenki négyujjnyira van a haláltól, a tengerjáró görögök mindennapi tapasztalatát fogalmazza meg, hiszen a négyujjnyi falvastagságú hajókon a tengeri kereskedelem életveszélyes foglalkozásnak számított. A szállóigék (γνώμαι) pedig az oktatásban játszottak fontos szerepet: a szónikai képzés alsó fokán egy-egy gnóma köré kellett kerekíteni állandó szerkezetű fogalmazásokat. Ezt a gyakorlatfajtat *χρεία*-nak nevezték, és a szónikai beszédre előkészítő gyakorlatok (*προγυμνάσματα*) egyik típusa volt.

1. Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας. 2. Ἔως ἡμέρας ἀρχή. Δείλη ἡμέρας τελευτή. 3. Ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόγος. 4. Λύπης ἰατρός ἐστιν ὁ χρηστός φίλος. 5. Λύπης ἰατρός ἐστιν ἀνθρώποις λόγος. 6. Ἄρ' ἔστι θυμοῦ φάρμακον χρηστός λόγος; 7. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι. 8. Καλὸν φέρουσι καρπὸν οἱ σεμνοὶ τρόποι. 9. Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὐνοὶ εἰσιν. 10. Νέος νέω φίλος. 11. Μῶρα μῶρος λέγει. 12. Χαλεπὰ τὰ καλὰ.

ἡ ἀλήθεια, ἀληθείας igazság
 ἡ ἄμαξα, ἀμάξης szekér
 ὁ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου ember
 ἄρ' ἔστι vajon, ugye
 ἡ ἀρχή, ἀρχῆς kezdet
 ὁ βοῦς, βοός ökör
 δέ pedig, másrészt
 ἡ δειλή, δειλῆς este
 ἔλκει húz
 ὁ ἔπαινος, ἐπαίνου dicséret
 ἡ ἐπιστήμη, ἐπιστήμης tudás, ismeret
 ἡ ἔχθρα, ἔχθρας gyűlölet
 εὖνοος jóindulatú (aki iránt: dat.)
 ἡ ἔως hajnal
 ἡ ἡμέρα, ἡμέρας nap, nappal
 ὁ θυμός, θυμοῦ lélek; harag, düh
 ὁ ἰατρός, ἰατροῦ orvos
 κακός (κακή, κακόν) rossz
 τὸ καλόν, καλοῦ a szép, a jó
 καλός (καλή, καλόν) szép, derék
 ὁ καρπός, καρποῦ gyümölcs; hasznó
 λέγει beszél, mond

ὁ λόγος, λόγου beszéd, szó
 ἡ λύπη, λύπης bánat
 μὲν egyrészt
 μῶρος (μῶρα, μῶρον) bárgyú, ostoba
 νέος (νέα, νέον) fiatal; új
 ὅμοιος (ὁμοία, ὅμοιον) hasonló
 (+ dat.)
 σεμνός (σεμνή, σεμνόν) tisztességes,
 „egyenes”
 ἡ τελευτή, τελευτῆς vég, halál
 ὁ τρόπος, τρόπου mód, szokás, jellem(vonás)
 τὸ φάρμακον, φαρμάκου gyógyszer
 φέρει visz, hoz
 ἡ φιλία, φιλίας barátság
 φίλος (φίλη, φίλον) kedves
 ὁ φίλος, φίλου barát, társ
 ἡ φιλοσοφία, φιλοσοφίας filozófia,
 a bölcsesség szeretete
 χαλεπός (χαλεπή, χαλεπόν) nehéz
 χρηστός (χρηστή, χρηστόν) hasznos, jó
 ὁ φόγος, φόγου feddés

– Az ἔστι és az εἰσί elmaradhat a mondatból. Τὰ καλὰ χαλεπὰ [ἔστι].

– A többes számú semleges alany után az állítmány egyes szám harmadik személyben áll.

– A semleges névszó nominatívusa és accusatívusa egybeesik.

– A névelő főnevesít: σοφός 3 bölcs – ὁ σοφός a bölcs; τὰ μῶρα ostoba dolgok/at.

– A mellérendelt tagmondatok harmonikus kapcsolódását biztosító μὲν — δέ kötőszó-párt néha nem fordítjuk; a δέ önállóan is gyakori.

I. Olvasási gyakorlat:

- a. ἔπαινος, ἔως, ἔχθρα, ἔστι, ἔλκει
- b. φί, φί, φίλον, φόγον, φυχήν, φιλίαν
- c. νέον, μέν, λέγει, ἡμέρα, δέ, φέρει
- d. ἦτα, φίλην, κακήν, καλήν, ἀρχήν
- e. λέγει, ἀλήθεια, δειλη, φέρει, εἰσίν
- f. καρπόν, φόγον, φίλον, ἱατρόν, λόγον
- g. κακοῦ, τρόπου, καλοῦ, λόγου, δούλου

II. Ragozza a névelőt!

(ἡ) ἀμάξαις, (ὁ) θεούς, (τὸ) φαρμάκω, (ἡ) δειλῆς, (ὁ) λόγοι, (ὁ) φίλον, (ἡ) ἐπιστήμη, (ἡ) τελευτήν, (ὁ) ἱατρῶν

III. Ragozza a névszót!

τοὺς (θεός), τὴν (ἄμαξα), οἱ (σοφός), τοῖς (λόγος), τοῦ (τρόπος), τῆς (ἐπιστήμη), τὸν (θυμός), τὴν (ἀρχή),

IV. Egyeztessen!

τοὺς (χρηστός 3) λόγους, τοῖς (κακός 3) φαρμάκοις, τὸν (ὅμοιος 3) φόγον, τοὺς (σεμνός 3) τρόπους

V. Mondja egyes számban!

ταῖς ἡμέραις, τῶν τρόπων, τοὺς φόγους, αἱ σεμναὶ θεαί, τοῖς ἑπαινοῖς, τὰς ἀμάξας, ταῖς λύπαις, οἱ κακοὶ φίλοι

VI. Mondja többes számban!

τῶ θεῶ, ὁ ἑπαινος, τῇ ἀμάξει, τὴν ἡμέραν, τοῦ ἱατροῦ, τὸν λόγον, τῶ καρπῶ, τῆς ἀμάξης, ἡ θεά, τοῦ δούλου

VII. λέγει → λέγουσι

πέμπει, βαίνει, χαίρει, τρέχει, φέρει, θύει

VIII. Mondja görögül!

a bölcsnek; a gyógyszerek; napok; hasonló dolgok; az emberek; a szekeret; küldenek; parancsolom; futsz; csatáznak; örül; dobni; küldünk; örülnek; húzzátok

IX. Fordítsa görögre!

1. Az orvosok ostobaságokat beszélnek. 2. Mit mondtok? 3. Gyümölcsöt áldoznak az isteneknek. 4. Hasonló a hasonlónak örül. 5. A szolgálak beszélgetnek. 6. Zeus az emberek és istenek atyja. 7. Platón filozófus, Hippokratés pedig orvos. 8. Örülök, (hogy)ha (εἰ) énekel. 9. Örülnek, (hogy)ha nem (οὐκ) énekelek.

ἡ λύπη	νέος 3		
bánat	új, fiatal		
λύπη	νέος	νέα	νέον
λύπην	νέον	νέαυ	νέον
λύπης	νέου	νέας	νέου
λύπη	νέω	νέα	νέω
λύπαι	νέοι	νέαι	νέα
λύπας	νέους	νέας	νέα
λυπῶν	νέων	νέων	νέων
λύπαις	νέοις	νέαις	νέοις

akar	ἔθέλει
akar	βούλεται
jön	ἔρχεται
megy	βαίνει
vél, gondol	οἴεται
vél, tart	νομίζει
csatázik	μάχεται
háborúzik	πολεμίζει
örül, élvez	ἡδεται
örül	χαίρει
dob	βάλλει
csinál	ποιεῖ
csinál	πράττει
fut	τρέχει
hoz	φέρει
hoz	κομίζει
küld	πέμπει
parancsol	κελεύει
áldoz	θύει
áldoz (italt)	σπένδει

λέγειν	διαλέγεσθαι
mondani	beszélgetni
pr. ipf. ind.	
λέγω	διαλέγομαι
λέγεις	διαλέγῃ
λέγει	διαλέγεται
λέγομεν	διαλεγομέθα
λέγετε	διαλέγεσθε
λέγουσι(ν)	διαλέγονται

3 Ἄρχῃ ἡμῖσιν τοῦ παντός – A jó kezdet fél siker!

A szicíliai Gorgias az ékesszólás egyik első mestere volt, hiszen nemcsak mint szónok tűnt ki, hanem tanította is a beszéd művészetét. A peloponnésosi háború alatt szülővárosa, Leontínoi követeként érkezett Athénba, és beszédeivel szinte megbabonázta hallgatóságát. Százkilenc évet élt és sokat írt, de csak két mintabeszéde és töredékei maradtak fenn. Mondatai párhuzamos szerkesztésű, de ellentétes értelmű tagokból, az azonos szótagszámú tagok pedig hasonló hangzású és végződésű, de ellentétes jelentésű szavakból állnak. Metaforái, mint például a γῦπες ἔμφυχοι τάφοι, merészek, beszédkezdetei híresek voltak. Aristotelész szónoklattani kézikönyvében maradt fenn az élisiekre mondott beszéd kezdő mondata: Ἦλις πόλις εὐδαίμων. Jól szemlélteti stílusát egyik mintabeszédének, a *Helené dicséretének* bevezetése:

Κόσμος πόλει μὲν εὐανδρία, σώματι δὲ κάλλος, ψυχῇ δὲ σοφία, πράγματι δὲ ἀρετή, λόγῳ δὲ ἀλήθεια: τὰ δὲ ἐναντία τούτων ἀκοσμία. ἄνδρα δὲ καὶ γυναῖκα καὶ λόγον καὶ ἔργον καὶ πόλιν καὶ πρᾶγμα χρῆ τὸ μὲν ἄξιον ἐπαίνου ἐπαίνῳ τιμᾶν, τῷ δὲ ἀναξίῳ μῶμον ἐπιτιθέναι.

kószmosz pólei (észti) 'a város díszé'; kószmosz sómati (észti) 'a test díszé'; pólin acc., pólei dat.

ἡ ἀκοσμία, ἀκοσμίας rendezetlenség
 ὁ ἀνήρ, ἀνδρός férfi, férj
 ἀνάξιος (ἀνάξιος, ἀνάξιον) nem méltó,
 méltatlan
 ἄξιος (ἄξια, ἄξιον) méltó (amire: gen.)
 ἡ ἀρετή ἀρετῆς kiválóság, erény
 ἡ γυνή, γυναικός nő, feleség
 ὁ γύψ, γυπός saskeselyű
 ἔμφυχος (ἔμφυχος, ἔμφυχον) lélegző, élő
 ἐναντίος (ἐναντία, ἐναντίον) ellentétes
 (amivel: gen. vgy. dat.)
 ἐπιτιθέναι rátenni (amire: dat.)
 τὸ ἔργον, ἔργου munka, tett
 ἡ εὐανδρία, εὐανδρίας a derék férfiak nagy
 száma
 εὐδαίμων (εὐδαίμων, εὐδαίμων) boldog,
 gazdag

τὸ ἡμῖσιν fele (rész)
 καὶ és
 τὸ κάλλος, κάλλους szépség
 ὁ κόσμος, κόσμου rend; világegyetem; dísz
 ὁ μῶμος, μώμου gúny, szégyen
 μῶμον ἐπιτιθέναι becsmérelni
 οὗτος (αὕτη, τοῦτο) ez; az
 τὸ πᾶν, παντός az egész
 ἡ πόλις, πόλεως város, állam
 τὸ πρᾶγμα, πράγματος tett
 ἡ σοφία, σοφίας bölcsesség
 τὸ σῶμα, σώματος test
 ὁ τάφος, τάφου sír
 τιμᾶν tisztelni
 χρῆ kell
 ἡ ψυχή, ψυχῆς lélek

– A fosztóképző praefixum: ἀ-, ἄν-. Példák: ἀ-κοσμία, ἄν-άξιος

– Az összetett melléknévek általában kétvégződésűek: ἔμφυχος 2

– Néhány ἐ-vel kezdődő igető az augmentummal εἰ-be vonatik össze: ἔχω – εἶχον, ἔπομαι – εἰπόμην.

– A melléknév, ha jelző, a névelő és a névszó közé ékelt vagy (megismételt) névelővel a névszó mögé vetett; ha más szórendi helyzetben áll, akkor nem jelző, hanem állítmánykiegészítő.

– Jelzői szórendben állhat melléknév, határozószó illetve előljárószós főnév.

I. Olvasási gyakorlat

- a. ημέραι, ἄξιαι, ἀνάξιοι, ἡμισυ, ὕμνοι
- b. εὖ, εὐανδρία, εὐδαίμων, Ζεὺς, εὐρηκα
- c. γυφί, σοφία, ψυχή, ἔμφυχος, τάφος
- d. κόσμον, ἀκοσμίαν, ἄνδρα, εὐανδρίαν
- e. οὔτοι, μῶμοι, τάφοι, λόγοι, οἶνος
- f. Ἀκρόπολις, μητρόπολις, νεκρόπολις
- g. ΚΑΛΛΟΣ, ΧΡΗ, ΓΥΝΗ, ΞΕΡΞΗΣ

ὁ γύφ	ἡ ἐλπίς	τὸ σῶμα
keselyű	remény	test
γύφ	ἐλπίς	σῶμα
γῦπα	ἐλπίδα	σῶμα
γυπός	ἐλπίδος	σώματος
γυπί	ἐλπίδι	σώματι
γῦπες	ἐλπίδες	σώματα
γῦπας	ἐλπίδας	σώματα
γυπῶν	ἐλπίδων	σωμάτων
γυφί(ν)	ἐλπίσι(ν)	σώμασι(ν)

II. Ragozza a névelőt!

- (τὸ) πράγμασι, (ἡ) ψυχῆς, (τὸ) ἔργα, (τὸ) πράγματος,
- (ἡ) πόλιν, (τὸ) σώμασιν, (ἡ) ἀρετῆν, (ὁ) κόσμου,
- (ἡ) σοφίᾳ

III. Ragozza a névszót!

- τὴν (ἡμέρα), ταῖς (ἐλπίς), τοῦ (ἄνθρω), τὸ (κάλλος), τοὺς (λόγος), τῶν (πράγμα), τοῖς (ἔργον), τῆ (ἀκοσμία)

IV. Egyeztessen!

- τὴν (χρηστός 3) γυναίκα, τοὺς (καλός 3) ἄνδρας, τῷ (κακός 3) ἱατρῷ, ταῖς (καλός 3) γυναιξίν, τὰ (χαλεπός 3) ἔργα

V. Mondja az igealakokat többes számban!

- ἄγγέλλεις, ἔχει, λύω, ἐκφέρει, φεύγω, γράφεις, μάχη

VI. Tegye az igealakokat egyes számba!

- μάχονται, φεύγετε, κρίνετε, ἡδόμεθα, λείπουσιν, γράφομεν

VII. Ragozza az igealakokat jelen időben!

- ἐμάχου, ἔκρινε, ἐξέβαλλες, διέφερε, ἐξέφερον, ἐμάχοντο

VIII. Ragozza az igéket múlt időben!

- λύεις, κρίνομεν, φέρετε, μαχόμεθα, ἐκβάλλω, μένομεν

IX. Tegye a πολειμίζειν igét a μάχεσθαι megfelelő alakjaiba!

- μαχόμεθα, μάχη, ἐμαχόμην, ἐμάχετο, μάχεται, ἐμάχοντο, ἐμάχου

X. Fordítsa görögre!

- 1. El akarták küldeni az orvost, de az orvos ott (ἐκεῖ) maradt. 2. A férfiaknak tisztelni kell a nőket. 3. A jó különbözik a hasznostól. 4. A keselyű élő sír. 5. Tű (ὑμεῖς) mentek, én pedig maradok. 6. Mész, vagy (ἦ) maradsz?

kidob	ἐκβάλλει
kivisz	ἐκφέρει
old	λύει
jelent	ἄγγέλλει
bír, van neki	ἔχει
marad, vár	μένει
kap, fog	λαμβάνει
ítél	κρίνει
menekül	φεύγει
ír	γράφει
elhagy	λείπει
különbözik	διαφέρει
üt, vág	κόπτει
vezet	ἄγει
vonul	ἐλαύνει
rábeszél	πειθει
árt	βλάπτει
vadászik	θηρεύει
rejt	λανθάνει
fáradozik	κάμνει

λύειν	μάχεσθαι
oldani	harcolni
praet. ipf. ind.	
ἔλυον	ἐμαχόμην
ἔλυες	ἐμάχου
ἔλυε(ν)	ἐμάχετο
ἔλύομεν	ἐμαχόμεθα
ἐλύετε	ἐμάχεσθε
ἔλυον	ἐμάχοντο

4 Ἐποφθέγματα – Velős mondások

Az ἀποφθέγμα egy híres ember anekdotába ágyazott mondása. Alaptípusa: X, mikor megkérdezték, hogy ... , azt mondta, hogy Az ἀποφθέγμα az életrajz építőeleme, de önálló gyűjtemények is vannak, mint például a Plutarchosnak tulajdonított Βασιλέων ἀποφθέγματα καὶ στρατηγῶν (Királyok és hadvezérek bölcs mondásai). Bár az életrajzírók a csattanó kedvéért gyakran lemondtak a történeti hűségről, a spártai Pausaniasról szóló történet valós eseményekre utal. Mikor a délosiak panaszkodtak Pausaniasnál, hogy az athéniaiak bitorolják Délost, és törvényekkel megtiltották nekik, hogy halottaikat Déloson temessék el, és asszonyaik gyermekeket szüljenek ott, Pausanias így válaszolt: Hogyan lehetne a hazátok az a hely, ahol közületek senki sem született, s ezután sem fog születni?

1. Ἀγησίλαος διετέλει λέγων τὸν ἄρχοντα προσήκειν οὐ μαλακία καὶ τρυφῆ, καρτερία δὲ καὶ ἀνδρεία τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. 2. Ἄλλοτε δ' ἐρωτώμενος διὰ τί μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους εὐδαιμονοῦσιν οἱ Σπαρτιᾶται, 'διότι' εἶπε 'παρὰ τοὺς ἄλλους ἀσκοῦσιν ἀρχεῖν τε καὶ ἀρχεσθαι'. 3. Ἐλεγε δὲ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας ἐλευθέρους μὲν κακοῦς, δούλους δ' ἀγαθοῦς εἶναι.

ἀγαθός (ἀγαθή, ἀγαθόν) jó, kiváló
 ἄλλοτε máskor
 ἡ ἀνδρεία, ἀνδρείας bátorság
 ὁ ἄρχων, ἄρχοντος vezér, parancsnok
 ἀρχεῖν parancsolni
 ἀρχεσθαι engedelmeskedni
 ἀσκεῖ gyakorol, edz
 διὰ τί; miért?
 διατελεῖ folytat, bevégez
 διετέλει λέγων folyton (azt) mondta
 διότι mert
 δούλος (δούλη, δούλον) szolgál(i)
 εἶπε(v) mondta
 ἐλεύθερος (ἐλευθέρα, ἐλεύθερον) szabad
 ἐρωτώμενος „mikor megkérdezték tőle”
 εὐδαιμονεῖ boldog

ὁ ἰδιώτης, ἰδιώτου közember
 ἡ καρτερία, καρτερίας önuralom
 κατοικεῖ lakik
 οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες
 a (kis)ázsiaiak
 ἡ μαλακία, μαλακίας elpuhultság
 μάλιστα leginkább, különösen
 οὐ nem
 παρὰ τοὺς ἄλλους másoknál / másokhoz képest
 περιεῖναι felülmúlni (akit: gen.; amiben: dat.)
 προσήκει illik (akihez: dat.)
 οἱ Σπαρτιᾶται a spártaiak
 ἡ τρυφή, τρυφῆs dőzsölés

– Igeközös igéknel az igekötő utolsó magánhangzója kiesik, ha az alapige magánhangzóval kezdődik: κατοικέω (κατα – οἰκέω). Kivétel a περι- és a προ- igekötő.

– A mondat jelentő igék után ὅτι vagy ὡς kötőszóval bevezetett mellékmondat áll, melynek állítmánya általában ugyanolyan módú, actiójú és idejű, mintha egyenes beszédben állna. A mondat jelentő igék után állhat ún. *accusativus cum infinitivo* (acc. c. inf.) is. Ezt magyarra tárgyi mellékmondatokkal fordítjuk.

Οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἐλεύθεροι κακοὶ εἰσιν.

Ἀγησίλαος ἔλεγε, ὅτι οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἐλεύθεροι κακοὶ εἰσιν.

Ἀγησίλαος ἔλεγε τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας ἐλευθέρους κακοῦς εἶναι.

I. Olvasási gyakorlat

- a. ἀγγέλλω, ἄγγελος, εὐαγγέλιον, Σφίγξ
- b. ἄνθρωπου, ἄνδρος, ἀνδρείας, εὐανδρίας
- c. οὐ γράφει, οὐκ ἄσκει, οὐχ ἔλκει, οὐχί
- d. λέγων, ἄρχοντα, φέροντος, γράφοντι
- e. λέγοντες, φέροντες, ποιοῦντες, ἀσκοῦντες
- f. λέγει, λέγουσι, φέρουσι, ἄρχουσι
- g. γυφί, γυναιξί, λέγουσι, φέρουσι

II. Egyeztessen!

αἱ (μῶρος 3) γυναῖκες, τοῖς (σοφός 3) ἀνδράσιν, τὰς καλὰς (γυνή), οἱ ὅμοιοι (ἀνήρ), τοῖς κακοῖς (πρᾶγμα), τῇ καλῇ (ἐλπὶς)

III. Melyik a kakukktojás, és miért?

οἱ Θηβαῖοι – οἱ Σπαρτιάται – οἱ Θρᾶκες – οἱ Κορίνθιοι

IV. Οὐχ ὄρῶ. *Nem látok!* Tagadja az igéket a példák szerint: οὐ βούλεται, οὐκ ἐθέλει, οὐχ ἔλκει.

ἔχω, πάσχεις, ἄρχει, εὐρίσκομεν, τύπτετε, ἡδονται

V. λέγει → λέγων

κωλύει, σπένδει, κάμνει, τύπτει, ἔχει, ἄρχει, τρέπει

VI. λέγει → ἔλεγε

πέμπει, βαίνει, θύει, κόπτει, μένει, πείθει, κωλύει

VII. λέγουσι → ἔλεγον

φέρουσι, πράττουσι, λείπουσι, τάττουσι, κρύπτουσι, θύουσι

VIII. Tegye dativusba! λέγοντες → λέγουσι

ἄγοντες, κελεύοντες, πράττοντες, ἐλπίζοντες, βλάπτοντες

IX. Fordítsa görögre!

1. A spártaiak bátorságban felülmúlják a kisázsiaiakat.
2. A dőzsölés nem illik a korinthosiakhoz. 3. A szolga nem boldog. 4. Leginkább a szabad emberek boldogok.
5. Állandóan azt mondja, hogy a filozófusok ostobák.
6. A spártaiak azt hajtogatják, hogy a thébaiak boldogok.
7. A férfiak gyümölcsöt is (καί) áldoztak az isteneknek.
8. Helené, mint mondják, szép.

λένó (εῖναι pt. ipf.)		
ὢν	οὔσα	ὄν
ὄντα	οὔσαν	ὄν
ὄντος	οὔσης	ὄντος
ὄντι	οὔση	ὄντι
ὄντες	οὔσαι	ὄντα
ὄντας	οὔσας	ὄντα
ὄντων	οὔσῶν	ὄντων
οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)

küld	στέλλει
rendez	τάττει
kezd; első	ἄρχει
talál	εὐρίσκει
szenved	πάσχει
hall(gat)	ἀκούει
tanácskozik	βουλεύει
gyakoroltat	γυμνάζει
ítélkezik	δικάζει
polgárként él	πολιτεύει
akadályoz	κωλύει
félrevezet	παράγει
fordít	τρέπει
örködik	φυλάττει
esik, zuhan	πίπτει
remél	ἐλπίζει
ismer	γιγνώσκει
üt	τύπτει
titkol, befed	κρύπτει
bízlik, hisz	πιστεύει

ἄγειν	οἴεσθαι
vezetni	vélni
praet. ipf. ind.	
ἦγον	ῶμην
ἦγες	ῶου
ἦγε(ν)	ῶετο
ἦγομεν	ῶόμεθα
ἦγετε	ῶεσθε
ἦγον	ῶοντο

5 Σφήξ και ὄφις – A darázs és a kígyó

Kroisos egyszer elküldte Aisópost Delphoiba, hogy az istennek mutasson be áldozatot, a polgároknak pedig vigyen ajándékot. Ő az áldozatot bemutatta, ám vitája támadt a polgárokkal, ezért a pénzt visszaküldte Kroisosnak. A polgárok erre megvádolták, hogy kirabolta a szentélyt. Aisópos egy mesével védekezett:

Egyszer egy sas üldözött egy nyulat, aki a ganajtúrótól kért segítséget. A ganajtúró szavaival nem törődve a sas felfalta a nyulat. A bogár bosszút esküdött, s valahányszor a sas fészket rakott, kihengergette a fészkekből a tojásokat. Végül a sas Zeus ölébe menekült fészket rakni, de a bogár oda is utánaröpült. Ott az isten ölébe pottyantott egy galacsint, mire az felugrott, a tojások pedig leestek és összetörték. Aisópos így példázta, hogy a kicsi is képes bosszút állni. Aisópost elítélték, és a Parnassos egyik csúcsáról a mélybe taszították. Az istenség, mint mondják, nagyon megharagudott a jogtalanság miatt: szárazsággal és járványokkal sújtotta a várost (Αἰσώπειον αἶμα). Delphoi polgársága ezért követeket küldött szét Hellasba, hogy jelentkezzék valaki az Aisópos halála miatti vérdíjért. Mivel Aisóposnak nem voltak rokonai, egykori tulajdonosának leszármazottja vette föl a pénzt, nemzedékekkel később.

Σφήξ ἐπὶ κεφαλῆν ὄφραως καθίσας καὶ συνεχῶς τῷ κέντρῳ πλήσων ἐχειμάζει. ὁ δὲ περιώδυνος γενόμενος καὶ τὸν ἐχθρὸν οὐκ ἔχων ἀμύνεσθαι ἐξελθὼν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἰδὼν ἄμαξαν ἐρχομένην τὴν κεφαλῆν τῷ τροχῷ ὑπέθηκε καὶ οὕτω τῷ σφηγι συναπέθανεν.

ἀμύνεται elhárít; bosszút áll (+ acc.)

γενόμενος 3 válva

ἐν τῇ ὁδῷ az útra

ἐξελθὼν 3 kimenve

ἐπὶ (+ acc.) -ra, -re

ὁ ἐχθρός, ἐχθροῦ ellenség

οὐκ ἔχων 3 nem tudva

ἐρχόμενος (ἐρχομένη, ἐρχόμενον) közeledő

ἰδὼν 3 meglátva

καθίσας leülve

τὸ κέντρον, κέντρου fullánk

ἡ κεφαλῆ, κεφαλῆς fej

ἡ ὁδός, ὁδοῦ út

ὁ ὄφις, ὄφραως kígyó

οὕτω így

περιώδυνος (περιώδυνος, περιώδυνον)
gyöttrődő

πλήσσει megsebez, üt

συναπέθανεν együtt meghalt (+ dat.)

συνεχῶς folyamatosan

ὁ σφήξ, σφηγός darázs

ὁ τροχός, τροχοῦ kerék

ὑπέθηκε alátette

ὑποτιθέναι alátenni (+ dat.)

χειμάζει gyötör

– Melléknévből határozószó képezhető; a képző: –ως. συνεχής 2 folyamatos, állandó συνεχῶς folyamatosan, állandóan.

– Igekötés igéknél az igekötő utolsó magánhangzója kiesik, ha az alapige magánhangzóval kezdődik; ha ez az első magánhangzó erős hehezetű, akkor az igekötő mássalhangzójára is kihat: καθίζω (leül(tet)) ← κατα-ίζω.

– Mássalhangzóval kezdődő igekötős igék augmentált alakjainál az igekötő utolsó magánhangzója kiesik: συναπέθανε ← συν + ἀπο + ἔ-θαν-ε, υπέθηκε ← ὑπο + ἔ-θηκ-ε.

– A névelő gyakran birtokos névmással fordítható: τῷ κέντρῳ (a) fullánkjával.

– A közvetlen érzékelést kifejező igék és igenevek mellett acc. c. inf. helyett acc. c. participium áll: ἰδὼν ἄμαξαν ἐρχομένην.

I. Olvasási gyakorlat

1. συνεχῶς, σοφῶς, χαλεπῶς, καλῶς, κακῶς
2. λέγει, λόγος, τρέχει, τροχός
3. οὐκ ἔχει λέγειν, οὐκ ἔχουσι λέγειν
4. ΟΦΙΣ, ΣΥΝΑΠΠΕΘΑΝΕΝ, ΥΠΕΘΗΚΕ
5. ἐχθροί, ἄρχεσθαι, χρῆ, μάχεσθαι
6. ἐπιτιθέναι, ὑποτιθέναι, τιθέναι
7. κροκόδ(ε)ιλοι, ἐλέφαντες, δελφῖνες, κάμηλοι

II. λέγοντος → λεγούσης

ἄγοντος, πολεμίζοντος, φέροντος, τρέχοντος, κομίζοντος

III. ἐξέφερε → ἐκφέρει

ἐξέβαινε, ἐξέβαλλε, ἀπῆγε, συνέλεγε, διέβαλλε, ἐξέκοπτε, κατέλειπε, συνεγίνωσκε, συναπέθνησκε, διέβαινε

IV. ἐξέφερε → ἐκφέρων

ἐξέβαινε, ἐξέβαλλε, ἀπῆγε, συνέλεγε, διέβαλλε, ἐξέκοπτε, κατέλειπε, συνεγίνωσκε, συναπέθνησκε, διέβαινε

V. Párosítsa a kifejezéseket magyar megfelelőikkel!

(a) hírnököt küld	(1) στόμα λύει
(b) felbontja a házasságot	(2) διάγει ἡμέραν
(c) szép	(3) κήρυκα πέμπει
(d) kinyitja a száját	(4) ἐκλείπει τὴν τυραννίδα
(e) eltölti az időt	(5) κάλλος ἔχει
(f) ciripelnek a tücskök	(6) οἱ τέτιγες ἄδουσιν
(g) lemond a tyrannisról	(7) ἐκβάλλει γυναικα ἐκ τῆς οἰκίας

VI. Fordítsa görögre!

1. Az ember a kerék alá tette a darazsat. 2. A hadvezér (σρατηγός) a szolgájával együtt halt meg. 3. A hadvezér háborút akar viselni. 4. A hadvezér bátor (ἄνδρεις 3). 5. Azt mondják, hogy a hadvezérek nem gyávák (δειλός 3). 6. A hadvezérek nem akarnak csatázni. 7. A hadvezérek szolgálai nem bátrak, hanem gyávák. 8. A hadvezérek beszélgettek. 9. Nem látom a hadvezéreket.

ὁ σφήξ darázs	ἡ πόλις város	τὸ ἴχνος lábnyom
σφήξ σφήκα σφηκός σφηκί	πόλις πόλιν πόλεως πόλει	ἴχνος ἴχνος ἴχνους ἴχνει
σφήκες σφήκας σφηκῶν σφηξί(ν)	πόλεις πόλεις πόλεων πόλεσι(ν)	ἴχνη ἴχνη ἴχνων ἴχνεσι(ν)

imádkozik	εὔχεται
utazik	ὀχεῖται
érezkel	αἰσθάνεται
tud(akol)	πυνθάνεται
kínág	ἐκκόπτει
kidob	ἐκβάλλει
átdob, vádol	διαβάλλει
beszélget	διαλέγεται
haldoklik/ölik	ἀποθνήσκει
öl	ἀποκτείνει
elvezet	ἀπάγει
távol tart	ἀπέχει
hátahagy	καταλείπει
(be)vádol	κατηγορεῖ
együtt hal	συναποθνήσκει
összegyűjt	συλλέγει
megbocsát	συγγιγνώσκει
(el)készít	παρασκευάζει
nyújt, ad	παρέχει
figyel/alattvaló	ὑπακούει

εἶναι	φάναι	εἰδέναι
lenni	mondani	tudni
εἶμι	φημί	οἶδα
εἶ	φής	οἶσθα
ἐστί(ν)	φησί(ν)	οἶδε(ν)
ἐσμέν	φαμέν	ἴσμεν
ἐστέ	φατέ	ἴστε
εἰσί(ν)	φασί(ν)	ἴσασι(ν)

6 Ἴχνη μόνον ζητῶ – Csak a nyomokat keresem!

Az aisóposi mesék tanító célzatú állatmesék. A mesék bölcsessége Sókratést is megihlette, aki kivégzése előtt a börtönben Aisópos történeteit szedte versbe. Sókratész a halála előtt elbizonytalanodott, hogy vajon élete során valóban eleget tett-e az istenség szavainak, melyek múzsái tevékenységre szólították föl. Lehet, hogy Aisópost kellett volna megverselnie? – Az aisóposi állatmesék rövidek, stílusuk egyszerű, sőt száraz; szereplői pedig nem kizárólag állatok.

Λέοντος τινος Ἴχνη ἐζητεῖ κυνηγός· δρυοτόμον δὲ ἐρωτήσας, εἰ εἶδεν Ἴχνη λέοντος, καὶ ποῦ κοιτάζει, ἔφη· καὶ αὐτὸν τὸν λέοντα ἦδη σοὶ δεῖξω. Ὁ δὲ ὠχριάσας ἐκ τοῦ φόβου, καὶ τοὺς ὀδόντας συγκρούων εἶπεν· Ἴχνη μόνον ζητῶ, οὐχὶ αὐτὸν τὸν λέοντα.

αὐτός (αὐτή, αὐτό) maga
δείξω megmutatom
 ὁ **δρυοτόμος**, δρυοτόμου favágó
εἰ (fügő kérdésben) vajon, -e
εἶδεν látta
ἐκ τοῦ φόβου a félelemtől
ἐρωτήσας megkérdezvén
ἔφη mondta
ζητεῖ keres
ἦδη már(is), mindjárt
τὸ ἴχνος, ἴχνουσ lábnyom
καὶ (előrevetve) is
κοιτάζει tanyázik

ὁ **κυνηγός**, κυνηγοῦ vadász
 ὁ **λέων**, λέοντος oroslán
μόνος (μόνη, μόνον) egyedül; csak
 ὁ **ὀδός**, ὀδόντος fog
οὐχί (nyomatékos οὐ) nem
ποῦ; hol?
σοί (*sim.*) neked
συγκρούει összeüt
συγκρούων τοὺς ὀδόντας fogvacogva
τις (τις, τι) (*sim.*) egy (valaki, valami)
 ὁ **φόβος**, φόβου félelem
ὠχριάσας elsápadva

– διετέλει (λέγων) ← δια + ἐ-τέλε-ε, ἐζητεῖ ← ἐ-ζήτε-ε.

– A melléknévi igenév (például τρέχων) fordítható melléknévi igenévvel (*futó*), határozói igenévvel (*futva*) vagy mellékmondattal.

– A névelős melléknévi igenevet vonatkozó mellékmondattal fordíthatjuk (*aki fut*); a névelő nélkül pedig időhatározói, okhatározói illetve megengedő mellékmondattal (*amikor fut; mivel fut; bár fut*).

– A névelő a melléknévi igenevet főnevesíti: οἱ ἀναγιγνώσκοντες az olvasók.

– Az alany nom.-ban álló névszó vagy személyes névmás, de gyakran elmarad. (ὁ δρυοτόμος) ἔφη (a favágó azt) mondta; (ἐγὼ) δεῖξω (én) megmutatom (tkp. meg fogom mutatni)

– Az αὐτός 3 névmás névelő nélkül nom.-ban ὁ *maga*; függő esetekben (acc., gen., dat) a személyes névmás harmadik személyű alakjaiként használatos: *őt, őket*

– Az αὐτός 3 névmás névelővel (bármilyen esetben): *ugyanő, ugyanaz*.

– A praeteritum imperfectum azt fejezi ki, hogy a cselekvés a múltban megkezdődött; hosszú ideig tartott; többször következett be; vagy megkísérelték, de eredménytelenül. Az aoristos indicatívi csak azt fejezi ki, hogy a cselekvés a múltban megtörtént.

I. Olvasási gyakorlat

- a. μόνος, μοναρχία, αναρχία, δημοκρατία
- b. λέοντες, χαμαιλέοντες, ὄρνια, σκορπίοι
- c. κύων (*kutya*), κύνας ἄγει, κυνηγός, κυνηγεῖ
- d. λέγει, ἔλεγε, διετέλει λέγων, εἶπεν, ἔφη
- e. Σφίγξ, συγγράφει, συγκρούει, συγχαίρει
- f. συνέγραφε, συνέκρουε, συνέχαιρε
- g. ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, εἰ, εἶ, οὐ, εὖ, ὦ πάτερ

II. πέμπειν → πέμφαι

κελεύειν, θύειν, λύειν, θηρεύειν, βουλεύειν, ἀκούειν

III. πέμποντος → πέμφαντος

θύοντος, θουούσης, κελεύοντος, κελευούσης, βουλεύοντος, κωλύοντος, λύνοντος, ἀκουούσης, θηρεύοντος

IV. Fordítsa le a kifejezéseket, majd vesse hátra a jelzót a példa szerint!

ὁ ἐνθένδε τόπος : az itteni hely

ὁ τόπος ὁ ἐνθένδε

αἱ κοιναὶ ἑορταί : a közös ünnepek

αἱ ἑορταί αἱ κοιναί

οἱ τῶν Ἀθηναίων νόμοι

ἡ τοῦ Ὀμήρου ΟΔΥΣΣΕΙΑ

οἱ τοῦ Αἰσώπου λόγοι

ὁ τοῦ Ὀμήρου Ὀδυσσεύς

οἱ τοῦ Καλλιμάχου ὕμνοι

V. Fordítsa görögre!

1. A favágó a szekerét kereste.
2. A szolgál a félelemtől elsápadva kereste az orvost.
3. Hol vannak az oroszlánok?
4. Megmutatom (majd) az oroszlán fogát.
5. A favágó ökröt akar áldozni.
6. Az orvos szolgálja a gyógyszert kereste.
7. A vadászhoz nem illik a félelem.
8. A hadvezér sátrát (ἡ σκηνή) keresem. (Majd) én megmutatom neked.
9. A hadvezérek a sátorban (ἐν + dat.) énekeltek.

λύσας 3 aoristos pt.		
λύσας	λύσασα	λύσαν
λύσαντα	λύσασαν	λύσαν
λύσαντος	λυσάσης	λύσαντος
λύσαντι	λυσάση	λύσαντι
λύσαντες	λύσασαι	λύσαντα
λύσαντας	λυσάσας	λύσαντα
λυσάντων	λυσασῶν	λυσάντων
λύσασι(ν)	λυσάσαις	λύσασι(ν)

szeret	φιλεῖ
lakik	οἰκεῖ
elöl megy, vezet	ἡγεῖται
kér	αἰτεῖ
beteg	νοσεῖ
fél	φοβεῖται
fáradozik	πονεῖ
véghez visz	τελεῖ
folytat	διατελεῖ
hív	καλεῖ
panaszol, vádol	ἐγκαλεῖ
kísér, követ	ἀκολουθεῖ
buzdít	παραινεῖ
vágyakozik	ἐπιθυμεῖ
dicsér	ἐπαινεῖ
(be)vádol	κατηγορεῖ
(meg)érkezik	ἀφικνεῖται
egyetért, bevall	ὁμολογεῖ
nem tud	ἀγνοεῖ
vétkezik, bűnös	ἀδικεῖ

λυσαι	παύσασθαι
feloldani	abbahagyni
aoristos ind.	
ἔλυσα	ἐπαυσάμην
ἔλυσας	ἐπαύσω
ἔλυσε(ν)	ἐπαύσατο
ἐλύσαμεν	ἐπαυσάμεθα
ἐλύσατε	ἐπαύσασθε
ἔλυσαν	ἐπαύσαντο

7 Κρατεῖ πάντων τῶν θεῶν – Minden istennél hatalmasabb

Phaidros nagyjából ezeket mondja a *Symposion*-ban: Nagy isten Erós, és csodálatos az emberek és az istenek között, mégpedig leginkább a származása miatt. A legősibb istenek közé tartozik, és nincsenek szülei. Hésiodos ugyanis azt mondja, hogy Chaos jött létre először, azután Gaia és Erós; ő pedig a halhatatlanok közt a legszebb, és hatalma van az emberek és az istenek fölött. Hésiodos tehát ezt mondja, és ugyanezt mondja Akusilaos is. Parmenidész szerint pedig az összes isten közül Erós jött létre legelőször. Így tehát sokan értenek egyet abban, hogy Erós a legősibb istenek egyike. S ez a legősibb isten egyben az emberek legnagyobb jótevője is.

Θεός ἐστίν, ὦ παιῖδες¹, ὁ Ἔρωσ, νέος καὶ καλὸς καὶ πετόμενος. Διὰ τοῦτο καὶ νεότητι χαίρει καὶ κάλλος διώκει καὶ τὰς ψυχὰς ἀναπτεροῖ. Δύναται δὲ τοσοῦτον ὅσον οὐδὲ ὁ Ζεὺς· κρατεῖ μὲν στοιχείων, κρατεῖ δὲ ἄστρον, κρατεῖ δὲ τῶν ὁμοίων θεῶν. Οὐδὲ ὑμεῖς τοσοῦτον τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων. Τὰ ἄνθη πάντα Ἔρωτος ἔργα, τὰ φυτὰ πάντα τούτου ποιήματα, διὰ τοῦτον καὶ ποταμοὶ ῥέουσι καὶ ἄνεμοι πνέουσιν.

¹(a megszólítottak: egy pásztorfiú és egy pásztorlányka)

ὁ/ἡ αἰῖξ, αἰγός kecske
 ἀναπτεροῖ felröpít, fölizgat
 ὁ ἄνεμος, ἀνέμου szél
 τὸ ἄνθος, ἄνθους virág
 τὸ ἄστρον, ἄστρου csillag
 διὰ τοῦτο ezért
 διὰ τοῦτον ómiatta
 διώκει úz, kerget
 δύναται képes; hatalma van
 ὁ Ἔρωσ, Ἔρωτος Erós
 κρατεῖ uralkodik (akín, amin: gen.)
 ἡ νεότης, νεότητος ifjúság; fiatalok
 ὅσος (ὄση, ὄσον) amennyi/re
 οὐδέ de nem; sem, és nem

ὁ/ἡ παιῖς, παιδός gyermek
 πᾶς (πᾶσα, πᾶν) egész; (pl.) az összes
 πετόμενος 3 szárnyas, röpködő
 πνεῖ fúj
 τὸ ποιήμα, ποιήματος alkotás, mű
 ὁ ποταμός, ποταμοῦ folyó
 τὸ πρόβατον, προβάτου birka
 ῥεῖ folyik
 τὸ στοιχεῖον, στοιχείου elem, ὄsanyag
 τοσοῦτος (τοσαύτη, τοσοῦτο) akkora,
 annyi/ra
 ὑμεῖς ti
 τὸ φυτόν, φυτοῦ növény

– A tulajdonnevek előtt állhat határozott névelő: ὁ Ἔρωσ Erós.

– A halmazott mondatrészek minden tagjához kapcsolódik egy „és” kötőszó. A magyarban csak az utolsó tag elé teszünk kötőszót: νέος καὶ καλὸς καὶ πετόμενος.

– Az érzelmeket kifejező igék mellett az érzelem okát dat.-ban álló névszó jelölheti: νεότητι χαίρει örömet leli a fiatalságban/a fiatalokban.

– A participium imperfectum azt jelöli, hogy a benne foglalt cselekmény az állítmánnyal egyidejűleg következik (következett) be, participium aoristi pedig általában azt, hogy a cselekmény az állítmányhoz képest előbb történt.

I. Tegye ki a hehezetet!

ο, η, οι, αι, ου, ουδέ, εγώ, υμείς
 ιστορία, έως, ιατρός, εστί, είναι
 ει, εισί, εἶ, εύρηκα, οὔτος, ὁμοιος
 έχει, ασκεί, έφη, εἶπε(ν), άρχει
 ιδών, εξελθών, ερωτήσας, άρξας
 η οδός, ο οδούς, αυτός, αύτη, αυτή
 ακοσμία, ανάξιος, εκβάλλει, εκφέρει

II. Fordítsa le a kifejezéseket, majd ékelje be a jelzőt a példa szerint!

ή εὐδαιμονία ή ὑπάρχουσα a meglévő boldogság
 ή ὑπάρχουσα εὐδαιμονία

ή Μήδεια ή Εὐριπίδου
 ὁ βίος ὁ Καίσαρος
 τὰ συμβουλευμάτα τὰ τοῦ θεοῦ
 ή σκηνή ή τοῦ στρατηγοῦ
 τὰ βιβλία τὰ τοῦ πατρὸς

III. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ὁ θεός	ή θεός
ὁ άνήρ	άνδρειος 3
γίγνεται	ή γένεσις
ζητεῖ	ή ζήτησις
ποιεῖ	ή ποίησις
κρατεῖ	τὸ κράτος
κρατεῖ	ή κρατία
ή κρατία	δημοκρατία
ή άριστοκρατία	άριστος 3

IV. Fordítsa görögre!

1. A növények hasznosak, a virágok pedig szépek is. 2. A bátor hadvezér a folyóhoz (πρός + acc.) ment. 3. A kecske hasonló a birkához, de nem annyira bárgyú. 4. A vadász üldözi a kecskéket, az oroslán pedig a vadászt. 5. Minden folyó a tengerbe (θάλαττα) ömlik. 6. Fúj a szél, és esik az eső (ὑεῖ). 7. A hadvezér üldözi az ellenséget (ὁ πολέμιος). 8. A hadvezérek nem találják az ellenség nyomait.

έρκεζό (ἔρχεσθαι pt. ipf.)		
ἔρχόμενος	-ομένη	-όμενον
ἔρχόμενον	-ομένην	-όμενον
ἔρχομένου	-ομένης	-ομένου
ἔρχομένω	-ομένη	-ομένω
ἔρχόμενοι	-όμεναι	-όμενα
ἔρχομένους	-ομένας	-όμενα
ἔρχομένων	-ομένων	-ομένων
ἔρχομένους	-ομέναις	-ομένους

λύει	ἔλυσε	feloldotta
θύει	ἔθυσε	förláldozta
κελεύει	ἐκέλευσε	elrendelte
ἀκούει	ἤκουσε	meghallotta
καίει	ἔκαυσε	(f)elégette
πνεῖ	ἔπνευσε	(ki)fújt
πλεῖ	ἔπλευσε	elhajózott
ποιεῖ	ἐποίησε	megcsinálta
φιλεῖ	ἐφίλησε	megszerette
πονεί	ἐπόνησε	elfáradt
νοσεῖ	ἐνόσησε	beteg lett
τελεῖ	ἐτέλεσε	befejezte
καλεῖ	ἐκάλεσε	elhívta
οἰκεῖ	ᾠκησε	letelepedett
αἰτεῖ	ἤτησε	(azt) kérte
νομίζει	ἐνόμισε	(ügy) vélte
σώζω	ἔσωσε	megmentette
δικάζει	ἐδίκασε	bírászkodott
κομίζει	ἐκόμισε	elvitte
φράζει	ἔφρασε	(el)mondta

γράφαι	δέξασθαι
megírni	elfogadni
aoristos ind.	
ἔγραφα	ἔδεξάμην
ἔγραφας	ἔδέξω
ἔγραφε(ν)	ἔδέξατο
ἔγράφαμεν	ἔδεξάμεθα
ἔγράφατε	ἔδέξασθε
ἔγραψαν	ἔδέξαντο

8 Ἄνηρ μεσαιπόλιος – Az őszülő férfi

Suetonius jegyezte fel Caesar életrajzában, hogy ellenfelei gúnyt űztek a nagy ember kopaszságából. Caesart egyébként is zavarta ez a fogyatékosága, s ezért haját hátulról előre fésülte, és állandóan babérmagorlót viselt. Ami Caesarnak kellemetlenséget jelentett, az másoknak szónoki tudásuk csillogtatására adott lehetőséget: a bemutató beszédből kialakult diatribének válik tárgyává egyéb bizarr témák mellett például a kopaszság dicsérete. A kopaszság azonban komoly veszélyeket is hordoz magában. Egy (kétes hitelű) életrajzi adat szerint a tragédiaköltő Aischylos kopasz fejét egy sas a magasból sziklának nézte, és ráejtett egy teknőcöt. Állítólag ez okozta Aischylos halálát. Veszélyek leselkednek az alábbi történet hőisére is, aki nem ügyel magára, s így két hetéra megkopaszítja.

Ἄνηρ τις μέσην ἔχων ἦβην δύο ἔσχεν ἑταίρας, μίαν μὲν γραῦν, τὴν δὲ ἐτέραν νέαν. τούτῳ ἡ μὲν γραῦς τὰς μελαινας τρίχας ἔτιλλεν, ὡς γέροντα τοῦτον θέλουσα, ἡ δὲ νέα τὰς πολιὰς ἕως αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν καὶ ὄνειδος ἀπάντων. Ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι ἐλεεινός ἐστιν, ὃς εἰς γυναῖκας ἐμπίπτει.

ἄπας (ἄπασα, ἄπαν) = πᾶς 3
γέρων 2 (gen. γέροντος) öreg
 ἡ **γραῦς**, γραῖς vénasszony
δηλοῖ világossá teszi, bizonyítja
δύο kettő
εἰς (+ acc.) -ba, -be
εἷς (μία, ἓν) egy (*számnév*)
ἐλεεινός 3 szájalomra méltó
ἐμπίπτει (εἰς + acc.) beleesik, kerül
ἔσχεν (← ἔχω) szert tett
 ἡ **ἑταίρα**, ἑταίρας hetéra
ἕτερος 3 az egyik; a másik
ἕως amíg, mígnem
 ἡ **ἦβη**, ἦβης (ifjú)kor

θέλουσα = ἐθέλουσα
 ἡ **θρίξ**, τριχός hajszál
 ὁ **λόγος**, ou történet, elbeszélés
μέλας (μελαινα, μέλαν) fekete
μεσαιπόλιος 2 félig ősz
μέσος 3 középső
 τὸ **ὄνειδος**, ὄνειδος gyalázat, szégyen
ὅς (ἦ, ὅ) aki, ami
ὅτι hogy
πολιός 3 ősz, szürke
τίλλει kihúzza (*haját, szőrt*)
φαλακρός 3 kopasz
ὡς minthogy

– A mondatban a gen.-ban álló főnév (vagy névmás) és az azzal egyeztetett melléknévi igenév általában időhatározó vagy okhatározó. Ez az ún. *genitivus absolutus*. Magyarra időhatározói, okhatározói (ritkábban megengedő vagy feltételes) mellékmondattal fordíthatjuk.

Καθημένων αὐτῶν ἐν τῷ θαλάμῳ ἡ Ἀφροδίτη μὺν εἰς τὸ μέσον καθῆκεν.
 Amikor bent voltak a hálószobában, Aphrodité egy egeret ejtett közibük.
 Συνήλθομεν ἀλλήλοις ἀμφοτέρους ὀδηγοῦντος τοῦ θεοῦ.
 Összejöttünk egymással, mivel mindkettőnket az isten (ti. Erós) vezetett.
 Αὐτῆς λουομένης ἀετὸς ἤρπασε τὸ ὑπόδημα.
 Amikor fürdött, egy sas elragadta a saruját.

I. Ταῦ vagy θῆτα ?

ἐ.έλει, ἐ.αίρα, ὀ.ι, ἀγα.ός
 ἀλ.ή.εια, -ρίξ, .ριχός, πο.αμός
 ἄν.ος, φυ.όν, ἔξελ.ών, ζη.εῖ
 συναπέ.ανεν, ἄλλο.ε, ὑπέ.ηκε
 ἄρε.ή, .άφος, ἄν.ρωπος, ἐχ.ρός
 ἔλευ.ερός, κα.ίσας, .ελευ.ή
 ἔχ.ρα, πε.όμενος, ὑπο.ι.έναί

II. φέρε, λέγε, πέμπτε ...

dobd, fuss, áldozz, írj, oldj, menekülj, vidd
 ki, vadássz, maradj, jelents, fogd, fordíts,
 küldd, remélj, üss, bízz, gyűjtsd össze, tartsd
 távol, hagyd hátra, bocsáss meg, vágd ki

III. Ragozza a kifejezést!

A hadvezér sátra. (ἡ τοῦ στρατηγῶ ἰσκηνή)

IV. Melyik a kakukktojás, és miért?

τέττιξι – σοί – τροχῶ – κήρυκι

V. Csoportosítsa az igéket a megadott kategóriák szerint!

ἐζήτεις, ἔχεις, ἐμάχετο, ἐκοίταζε, ἔρχεται, ἐξέ-
 βαλλε, ἔλεγον, ἦν, ἐγράφομεν, διέφερε, ἐχεί-
 μαζες, συνεκρούετε

Pr. ipf.:

Praet. ipf.:

VI. Fordítsa görögre!

1. Az egyik fekete volt, a másik őszülő.
 2. Ott lakik a hetéra. 3. A hadvezérek azt
 mondják, hogy a hetéra öreg. 4. A spártaiak-
 nak két hadvezérük van. 5. Az egyik hadve-
 zér öreg volt és bátor, a másik fiatal, de gyáva.
 6. Az emberek jók. 7. Ti rossz emberek vagy-
 tok, mi (ἡμεῖς) pedig jók.

meglátó θεασάμενος 3 pt. ao.		
θεασάμενος	-αμένη	-άμενον
θεασάμενον	-αμένην	-άμενον
θεασαμένου	-αμένης	-αμένου
θεασαμένω	-αμένη	-αμένω
θεασάμενοι	-άμεναι	-άμενα
θεασαμένους	-αμένους	-άμενα
θεασαμένων	-αμένων	-αμένων
θεασαμένοις	-αμέναις	-αμένοις

γράφει	ἔγραφε	megírta
πέμπει	ἔπεμφε	elküldte
τύπτει	ἔτυφε	megverte
κρύπτει	ἔκρυφε	elrejtette
τρέπει	ἔτρεφε	elfordította
βλάπτει	ἔβλαφε	megsértette
στρέφει	ἔστρεφε	elfordított
τρέφει	ἔθρεφε	fölnevelte
ρίπτει	ἔριψε	eldobta
κόπτει	ἔκοψε	megütötte
θάπτει	ἔθαψε	eltemette
λέγει	ἔλεξε	megmondta
ἐλέγχει	ἔλεγξε	megcáfolta
φυλάττει	ἐφύλαξε	megőrizte
πράττει	ἔπραξε	megtette
τάττει	ἔταξε	elrendezte
συντάττει	συνέταξε	összerendezte
ἐπιτάττει	ἐπέταξε	elrendelte
πλήττει	ἔπληξε	megütötte
διώκει	ἔδίωξε	elűzte

ἀγγεῖλαι	ἀποκρίνασθαι
hírt adni	válaszolni
aoristos ind.	
ἤγγειλα	ἀπεκρινάμην
ἤγγειλας	ἀπεκρινῶ
ἤγγειλε(ν)	ἀπεκρίνατο
ἤγγείλαμεν	ἀπεκρινάμεθα
ἤγγείλατε	ἀπεκρίνασθε
ἤγγειλαν	ἀπεκρίναντο

9 Ἡ γαλῆ ἐρασθεῖσα νεανίσκου – A szerelmes menyét

A *Munkák és napok*ban olvasható Pandóra mythosa. (Köztudott, hogy ez az „eblelkű” nő a férfit sújtó csapások okozója.) Hésiodos művének más helyén arra is kitér, hogy milyen asszonyt kell a házhoz hozni. A jó feleség, mondja, nagy haszon, de ha a „szomszéd örömére” nőszülsz, akkor korai aggságra jutsz. E két gondolatot köti össze az iambosköltő Sémónidés, aki aszerint tipizálja a nőket, hogy milyen állati jellemek hordozói, s csak a méhből lett nőt tartja jó asszonynak. Azokról, akik disznóból, rókából, kutyából, szamárból, menyétből, lóából vagy majomból lettek nővé, nem sok jót tud mondani. Sémónidés nem nőgyűlölő különc: általános görög vélemény volt, hogy minden rossz oka a nő, s hogy a nők tulajdonságai állati lelkükből következnek.

Γαλῆ ἐρασθεῖσα νεανίσκου εὐπρεποῦς ἠῤῥατο τῆ Ἐφροδίτῃ, ὅπως αὐτὴν μεταμορφώσῃ εἰς γυναῖκα. Καὶ ἡ θεὸς ἐλεήσασα αὐτῆς τὸ πάθος μετετύπωσεν αὐτὴν εἰς κόρην εὐειδῆ. Καὶ οὕτως ὁ νεανίσκος θεασάμενος αὐτὴν καὶ ἐρασθεὶς οἴκαδε ὡς ἑαυτὸν ἀπήγαγε. Καθημένων δ' αὐτῶν ἐν τῷ θαλάμῳ ἡ Ἐφροδίτῃ γυνῶναι βουλομένη, εἰ μεταβαλοῦσα τὸ σῶμα ἡ γαλῆ καὶ τὸν τρόπον ἤλλαξε, μὴν εἰς τὸ μέσον καθῆκεν. Ἡ δὲ ἐπιλαθομένη τῶν παρόντων ἐξαναστάσα ἀπὸ τῆς κοίτης τὸν μὴν ἐδίωκε καταφαγεῖν ἐθέλουσα. Καὶ ἡ θεὸς ἀγανακτήσασα κατ' αὐτῆς πάλιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν ἀποκατέστησεν.

ἀγανακτῆσαι megharagudni
 ἀλλάττει megváltoztat
 ἀπάγει elvezet
 ἀπὸ τῆς κοίτης az ágyról
 ἀποκατέστησε(ν) visszaváltoztatta
 ἀρχαῖος 3 régi
 ἡ γαλῆ, ἡς menyét
 γυνῶναι βουλομένη tudni akarva
 εἰς τὸ μέσον közibük
 ἐλεῆσαι megszánni
 ἐν τῷ θαλάμῳ a hálószobában
 ἐξαναστάς 3 felállva
 ἐπιλαθόμενος 3 megfeledkezve (amiről:
 gen.)
 ἐρασθεὶς 3 beleszeretve
 εὐειδῆς 2 bájos
 εὐπρεπῆς 2 délceg
 εὔχεται imádkozik (akihez: dat.)
 θεάσασθαι meglátni

ἡ θεός, οὐ istennő
 καθῆκεν leejtett
 καθημένων αὐτῶν amikor (bent) ültek
 καταφαγεῖν felfalni
 ἡ κόρη, ἡs hajadon
 τὸ μέσον, ou vminek a közepe
 μεταβάλλει megváltoztat
 μεταμορφοῖ (εἰς + acc.) átváltoztat vmivé
 μετατυποῖ ≈ μεταμορφοῖ
 ὁ μῦς, μὸς egér
 ὁ νεανίσκος, ou fiatalember, ifjú
 οἴκαδε haza
 ὅπως μεταμορφώσῃ hogy változtassa át
 οὕτως így
 πάλιν ismét
 τὰ παρόντα a körülmények
 τὸ πάθος, ουs szenvedés
 ἡ φύσις, εως természet; itt: alak
 ὡς ἑαυτὸν magához

– Az akarást jelentő igék (igenevek) után főnévi igenév áll: γυνῶναι βούλεται (tudni akarja), καταφαγεῖν ἐθέλει (fel akarja falni). Ha a főnévi igenévbe foglalt cselekvés cselekvője nem azonos azzal, aki „akar”, akkor az igenév mellett acc.-ban álló névszó jelzi a cselekvőt: βούλομαι ἀκούσαι (meg akarom hallgatni); βούλομαι ὑμᾶς ἀκούσαι (akarom, hogy ti meghallgassátok).

I. Mondja másképp, és magyarul!

Példa: ἐθέλει (βούλομαι): βούλεται akar
ἔρχεται (βαίνω), βαίνετε (ἔρχομαι), οἴονται
(νομίζω), φέρουσι (κομίζω), πολεμίζετε (μά-
χομαι), χαιρεί (ἡδομαι)

II. Alakítsa át a mondatokat a példa szerint!

Τῆς παιδείας ἡ μὲν ῥίζα πικρά, ὁ δὲ καρπὸς
γλυκύς.

A műveltség gyökere keserű, a gyümölcse
édes.

1, Ὁ Ἴσοκράτης ἔλεγε, ὅτι τῆς παιδείας ἡ
μὲν ῥίζα πικρά ἐστίν, ὁ δὲ καρπὸς γλυκύς.

2, Ὁ Ἴσοκράτης ἔλεγε τῆς παιδείας τὴν μὲν
ῥίζαν εἶναι πικράν, τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν.

Isokratés (gyakran) mondta, hogy a művelt-
ség gyökere keserű, a gyümölcse édes.

(ὁ Ἀριστοτέλης)

Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας.

(ὁ Ἴσοκράτης)

Ἀρχὴ φίλιας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόγος.

(ὁ Μένανδρος)

Λύπης ἰατρός ἐστίν ὁ χρηστὸς φίλος.

(ὁ Εὐριπίδης) Μῶρα μῶρος λέγει.

(ὁ φιλόσοφος) Νέος νέφ φίλος.

III. Fordítsa görögre!

1. Az istennő egérré változtatta az ifjút.

2. Meglátván az oroslánt, a szolga fogva-
cogva keresi a vadászt.

3. Zeus a bájos le-
ányzót délceg ifjúná változtatta át.

4. A me-
nyét, megharagudván az egérre, fel akarja
falni.

5. Tudni akarván az igazságot, el-
kezdte keresni az asszonyt.

6. Régi ellensé-
gével együtt halt meg.

7. Az orvos azt mon-
dogatta, hogy a szenvedés megváltoztatja az
embereket.

8. *Mi vagyunk a jó fiúk.*

9. Ott
nyugszik (= κείται) a hadvezér.

10. Hol mu-
tatnak be a hadvezérek áldozatot az istenek-
nek?

m. f.	n.	apa
εὐειδῆς	εὐειδῆς	πατήρ
εὐειδῆ	εὐειδῆς	πατέρα
εὐειδοῦς	εὐειδοῦς	πατρός
εὐειδεῖ	εὐειδεῖ	πατρί
εὐειδεῖς	εὐειδῆ	πατέρες
εὐειδεῖς	εὐειδῆ	πατέρας
εὐειδῶν	εὐειδῶν	πατέρων
εὐειδέσι	εὐειδέσι	πατράσι

ἄγγέλλει	ἡγγειλε	megvitte a hírt
παραγ- γέλλει	παρήγ- γειλε	megüzente
ἄπαγ- γέλλει	ἀπήγ- γειλε	megvitte a választ
μένει	ἔμεινε	megvárta
ἀναμένει	ἀνέμεινε	bevárta
στέλλει	ἔστειλε	elküldte
ἀποστέλλει	ἀπέστειλε	elküldte
σπείρει	ἔσπειρε	vetett
κτείνει	ἔκτεινε	megölte
ἀποκτείνει	ἀπέκτεινε	megölte
κρίνει	ἔκρινε	elítélte
κλίνει	ἔκλινε	elhajlította
ἀμύνει	ἡμυνε	elhárította
ἐγείρει	ἡγειρε	felköltötte
ἀποκείρει	ἀπέκειρε	megnyírta
κυλίνδει	ἐκύλισε	legördítette
πείθει	ἔπεισε	meggyőzte
φεύδει	ἔφευσε	rászedte

λιπεῖν	γενέσθαι
elhagyni	válni
aoristos ind.	
ἔλιπον	ἐγενόμην
ἔλιπες	ἐγένου
ἔλιπε(ν)	ἐγένετο
ἔλιπομεν	ἐγενόμεθα
ἔλιπετε	ἐγένεσθε
ἔλιπον	ἐγένοντο

10 Ἐδίδουσαν πρὸς γάμον – Férjhez akarták adni

Habrokomés, egy görög regény szerelmes ifjúja bejárja az egész lakott világot, hogy megkeresse elveszített szerelmesét, Anthiát. Amikor Egyiptomból útra kel, hogy Itáliába hajózzon, a hajót a szélvihar Szicíliába sodorja. Anthia után kutatva a fiatalember felkeresi a sziget városait; végül egy öreg halásznál száll meg. Amikor már hosszabb ideje éldegélnek együtt, az ifjú Habrokomés elbeszéli az öregembernek bolyongásait, s hogy kit keres. Az öreg erre bevezeti egy szobába, ahol egy bebalzsamozott holttest fekszik, a feleségéé. Annyira szerette ugyanis az öreg halász a feleségét, hogy nem temette el, hanem együtt él a halottal. Habrokomésnek pedig elmeséli szerelmüket.

Νέος ὢν ἠράσθην κόρης πολιτίδος Θελξινόης τοῦνομα¹, ἀντερᾶ δέ μου καὶ ἡ Θελξινόη. Καὶ τῆ πόλει παννουχίδος ἀγομένης² συνήλθομεν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους ὀδηγοῦντος τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπελεύσαμεν ὢν ἕνεκα³ συνήλθομεν. Καὶ χρόνῳ τινὶ⁴ ἀλλήλοις συνῆμεν λανθάνοντες⁵ καὶ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις⁶ πολλὰκις στέρξειν⁷ καὶ μέχρι θανάτου· ἐνεμέσησε δέ τις ἄρα θεῶν⁸. Κἀγὼ⁹ μὲν ἔτι ἐν τοῖς ἐφήβοις ἦμην¹⁰, τὴν δὲ Θελξινόην ἐδίδουσαν πρὸς γάμον οἱ πατέρες ἐπιχωρίῳ τινὶ νεανίσκῳ Ἀνδροκλεῖ τοῦνομα. Ἦδη δὲ¹¹ αὐτῆς καὶ ἦρα ὁ Ἀνδροκλῆς. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἡ κόρη πολλὰς προφάσεις¹² ἐποιεῖτο ἀναβαλλομένη¹³ τὸν γάμον· τελευταῖον δὲ δυνηθεῖσα ἐν ταῦτῳ μοι γενέσθαι¹⁴ συντίθεται¹⁵ νύκτωρ ἐξελεθῆν Λακεδαιμόνος¹⁶ μετ' ἐμοῦ. Καὶ δὴ ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς νεανικῶς¹⁷, ἀπέχειρα δὲ καὶ τὴν κόρην τῆς Θελξινόης. Ἐν αὐτῇ οὖν τῆ τῶν γάμων νυκτὶ ἐξελθόντες τῆς πόλεως ἦειμεν¹⁸ ἐπ' Ἄργος καὶ Κόρινθον, κἀκεῖθεν¹⁹ ἀναγόμενοι ἐπλεύσαμεν εἰς Σικελίαν.

¹τὸ ὄνομα nevű ²amikor a város éjszakai ünnepet ült ³amiért, ami miatt ⁴rövid ideig ⁵ἀλλήλοις συνῆμεν λανθάνοντες titkos viszonyunk volt ⁶ὠμόσαμεν ἀλλήλοις megesküdünk egymásnak ⁷στέρξειν hogy szeretni fogjuk egymást ⁸gen. part. ⁹καὶ ἐγὼ ¹⁰„katonai szolgálatomat töltöttem”; ἦμην = ἦν voltam ¹¹ἦδη δὲ ráadásul ¹²πολλὰς προφάσεις sok ürügyet ¹³halogatva ¹⁴δυνηθεῖσα . . . γενέσθαι mikor alkalma nyílt velem lenni ¹⁵megígéri ¹⁶Spártából ¹⁷ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς νεανικῶς fiúruhába öltöztünk át ¹⁸(ἐπὶ + acc.) útra keltünk (vmi felé) ¹⁹καὶ ἐκεῖθεν

ἀμφοτέρους 3 mindkettő
ἀναγόμενος 3 vízre szállva
ἀντερᾶ μου viszontszeret engem
ἄρα aztán
ἀποκείρει lenyír
ἀπολαύει élvez (amit: gen.)
ὁ γάμος, ou házasság
δὴ valóban
ἐκεῖθεν onnan
ἐνεμέσησε megharagudott
ἐπιχωρίος 2 helybeli
ἔτι már, még
ὁ ἔφηβος, ou ifjú; ephébos
ἦρα αὐτῆς szerette őt
ἠράσθην beleszerettem
ἡ κόμη, ης haj
μέχρι θανάτου mindhalálig

μετ' ἐμοῦ velem
ἡ νύξ, νυκτός éjszaka
νύκτωρ éjjel
ὀδηγεῖ utat mutat, vezet
τὸ ὄνομα, ατος név
οὖν tehát
ἡ παννουχίς, ἴδος éjszakai szertartás
πλεῖ hajózik
ἡ πολιτίς, ἴδος polgárlány
πολλάκις gyakran
τὰ πρῶτα kezdetben, eleinte
συνήλθομεν ἀλλήλοις összejöttünk
egymással
τελευταῖον végül
ὁ χρόνος, ou idő
ὠμόσαμεν megesküdünk

I. Κάππα vagy χῖ ?

ἄρ.αῖος, .ρή, τρι.ός, ἔλ.ω, οἷ.αδε, κατοι.οὔντες, .ρατεῖ, δημο.ρατία, ἄρ.ή, φαλα.ρός, .εφαλή, συνε.ῶς, .ρηστός, .ειμάζει, στοι.εῖον, εὔ.εται, μαλα.ία, .αίρει, συγ.ρούει, φάρμα.ον, ἄρ.ων, .αλεπός

II. Párosítsa a szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) bejárat	(1) δενδροτόμος
(b) embergyűlölő	(2) καλλιγραφία
(c) egyeduralkodó	(3) εὐτυχής
(d) gyermektelen	(4) λιθοτόμος
(e) favágó	(5) εἰσοδος
(f) szép (stílusú) írás	(6) μόναρχος
(g) névtelen	(7) ἀνώνυμος
(h) szerencsés	(8) μισάνθρωπος
(i) hadvezér	(9) στρατηγός
(j) kővágó	(10) ἄπαις

III. Csoportosítsa a mellékneveket a megadott kategóriák szerint!

- (1) εὐειδής (2) καλός (3) ἀνάξιος (4) χρηστός
 (5) μέλας (6) εὐπρεπής (7) μέσος (8) γέρων
 (9) ἐλεεινός (10) ἀρχαῖος (11) ἐπιχώριος

Κέντρώζουσες:

Ἡρόμωζουσες:

IV. Fordítsa le a kifejezéseket, majd tegye azokat acc.–ba!

- (1) ὁ ἀγαθὸς βίος
 (2) οἱ ἀνθρώποι οἱ τότε
 (3) οἱ τότε
 (4) ὁ ἀνθρώπινος βίος

V. Fordítsa görögre!

1. A bájos leány viszonszereti a vadász szolgáját. 2. Éjjel elhajózott Athénba. 3. A haja már őszülő, de még nem ősz. 4. A gyáva, kopasz hadvezér szálnalmas látvány volt. (acc. resp. τὸ ἰδεῖν). 5. A spártaiak bátrak voltak. 6. A hadvezér a katonát (στρατιώτης) keresi. 7. Nem látom a katonákat. 8. Hol vannak a katonák? 9. Az el-lenség üldözte a katonákat. 10. A hadvezér a katonákkal együtt meghalt.

ítész	istennό	király
ὁ κριτής	ἡ θεός	βασιλεύς
τὸν κριτήν	τὴν θεόν	βασιλέα
τοῦ κριτοῦ	τῆς θεοῦ	βασιλέως
τῷ κριτῇ	τῇ θεῷ	βασιλεῖ
οἱ κριταί	αἱ θεοί	βασιλεῖς
τοὺς κριτάς	τὰς θεούς	βασιλέας
τῶν κριτῶν	τῶν θεῶν	βασιλέων
τοῖς κριταῖς	ταῖς θεοῖς	βασιλεῦσι

λείπει	ἔλιπε	elhagyta
φεύγει	ἔφυγε	elmenekült
βάλλει	ἔβαλε	eldobta
ἄγει	ἤγαγε	elvezette
κάμνει	ἔκαμε	kifáradt
λαμβάνει	ἔλαβε	megfogta
λανθάνει	ἔλαθε	elrejtette
πυνθάνεται	ἐπύθετο	megtudta
αἰσθάνεται	ἦσθετο	észrevette
ἀποθνήσκει	ἀπέθανε	meghalt
εὐρίσκει	ἦύρε	megtalálta
πάσχει	ἔπαθε	elszenvedte
γίγνεται	ἐγένετο	megtörtént
γιγνώσκει	ἔγνων	megtudta
πίπτει	ἔπεσε	elesett
φέρει	ἤνεγκε	elhozta
ἔρχεται	ἦλθε	eljött
τρέχει	ἔδραμε	elfutott
λέγει	εἶπε	mondta
ὁρᾷ	εἶδε	meglátta

βῆναι	γνώναι
elmenni	megtudni
aoristos ind.	
ἔβην	ἔγνων
ἔβης	ἔγnows
ἔβη	ἔγνω
ἔβημεν	ἔγνωμεν
ἔβητε	ἔγνωτε
ἔβησαν	ἔγνωσαν

11 ῥοδῶπις – Rhodópis, az antik Hamuripóke

Hérodotos történeti művének egyiptomi logosában beszél Mykerinos piramisáról, amelyről néhány görög azt mondja, hogy Rhodópis, a király ágyasa emeltette. Ez azonban Hérodotos szerint nem lehet igaz, hiszen a thrák Rhodópis sokkal később élt, s Aisópos rabszolgatársa volt. Miután Egyiptomba került, egy görög férfi nagy összegért megváltotta őt, hogy a testét árulhassa. Rhodópis tehát hetéra lett, s mivel gyönyörű volt, sok pénzt keresett, de mégsem annyit, mondja Hérodotos, hogy abból piramist építtethessen. Róla szól a következő történet is: a fürdőző Rhodópis saruját egy sas elragadja, s a király ölébe ejti; a király megcsodálja a kecses lábbelit, megkeresteti a hozzá tartozó lábat, s feleségül veszi Rhodóπισt.

ῥοδῶπιν φασιν Αἰγυπτίων λόγοι ἑταίραν γενέσθαι ὠραιοτάτην. Καί ποτε αὐτῆς λουομένης καί τῶν θεραπεινίδων τήν ἐσθήτα φυλαττουσῶν ἀετός καταπτὰς τὸ ἕτερον τῶν ὑποδημάτων ἀρπάσας ἀπιῶν ὄχητο· καί ἐκόμισεν εἰς Μέμφιν δικάζοντος Ψαμμήτιχου καί εἰς τὸν κόλπον ἐνέβαλε τὸ ὑπόδημα. Ὁ δὲ Ψαμμήτιχος θαυμάσας τοῦ ὑποδήματος τὸν ῥυθμὸν καί τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν χάριν καί τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος προσέταξεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἀναζητεῖσθαι τὴν ἀνθρωπον, ἧς τὸ ὑπόδημά ἐστι· καί εὐρῶν γαμετὴν ἠγάγετο.

ὁ ἀετός, οὐ sas

Αἰγύπτιος 3 egyiptomi

ἀνά (+ acc.) -szerte

ἀναζητεῖ felkutat

προσέταξεν ἀναζητεῖσθαι felkutattatta

ἀπιῶν 3 elmenve

ἀρπάσαι elragadni

γαμετή, ἧς törvényes feleség

γαμετὴν ἠγάγετο feleségül vette

δικάζει ítélkezik

ἐμβάλλει beledob, beleejt

ἡ ἐργασία, ας megmunkálás

ἡ ἐσθής, ἦτος ruha

εὐρῶν 3 megtalálva

θαυμάζει csodál(kozik)

ἡ θεραπεινίς, ἴδος szolgálólány

καταπτὰς 3 leszállva

ὁ κόλπος, ου ὀl

λούεται fürdik

οἴχεται eltávozik

ὁ/ἡ ὄρνις, ιθος madár

ποτέ egyszer

τὸ πραχθὲν ὑπὸ τῆς ὄρνιθος a madár tettét

ὁ ῥυθμός, οὐ ritmus; arány

ὑπὸ (+ gen.) által

τὸ ὑπόδημα, ατος saru

φυλάττει őriz

ἡ χάρις, ιτος báj

ὠραιότατος 3 gyönyörű

– Az acc. c. inf.-ban a létigéhez hasonló értelemben is használatosak a γίγνομαι főnévi igenevei.

ῥοδῶπις ἑταίρα ὠραιοτάτη ἦν.

ῥοδῶπιν λέγουσιν ἑταίραν ὠραιοτάτην γενέσθαι.

– A φημί igével többnyire (acc. c.) inf. áll, míg a λέγω, εἶπον igék után gyakorta tárgyi mellékmondat következik.

Az ... οὗ φημι ... + (acc. c.) inf. fordítása: azt mondom, hogy nem ...

I. Tegye ki a hangsúlyjelet!

τρυφή, πολίς, μία, θυμός, ἄνηρ
 φιλία, πραγμα, ὄδος, ἡμερα
 λογος, κεντρον, ἑταιρα, φοβος
 ἄλλοτε, παλιν, εὐειδης, ὄνομα
 φυχη, χρονος, παθος, ὑμεις
 εὐπρεπης, καλος, καλλος, γερων,
 φυσις, νυκτωρ, παις, ἐπιστημη

II. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ἔπαινος ἑπαινέω
 κρατέω ἡ κρατία
 φυλάττω ὁ φύλαξ
 ἄξιος 3 ἄξιόλογος 2
 χαλεπός 3 χαλεπαίνω
 ὁ πολίτης πολιτεύω
 φίλος 3 φιλέω
 ὁ φόβος φοβεῖται

III. Csoportosítsa az igéket a megadott kategóriák szerint!

ἐφυλάττετε, ἐκράτησε, λουόμεθα, ἦκουε,
 ἔφυγον, μάχονται, ἔτιλλε, ἐζήτησε, ἐγε-
 νόμην, μένουσι, ἐδίωξαν, ἠγγεῖλας
 pr. ipf. ind.:
 praet. ipf. ind.:
 ao. ind.:

IV. Fordítsa görögre!

1. Amikor furdött, beleejtette a ruháját a folyóba. 2. A katonák bátran (ἀνδρείως) harcoltak az ellenséggel. 3. A sas leszállt az isten ölébe. 4. A gyönyörűen megmunkált sarut szolgálk őrzik. 5. A király törvényes felesége megharagudott a szolgálólányra, aki a kecskéket őrizte. 6. A katona nem akart harcolni a spártaiakkal (= ellen: dat.) 7. Görög vagyok, nem pedig barbár (βάρβαρος). 8. A hadvezér azt mondja a katonáknak, hogy az ellenség gyáva.

névmások				
vonatkozó		határozatlan		
ὅς	ἧ	ὅ	τίς	τί
ὄν	ἦν	ὄ	τινά	τί
οὗ	ἧς	οὗ	τινός	τινός
ᾧ	ἧί	ᾧ	τινί	τινί
οἷ	αἷ	ᾧ	τινές	τινά
οὓς	ᾧς	ᾧ	τινάς	τινά
ᾧν	ᾧν	ᾧν	τινῶν	τινῶν
οἷς	αἷς	οἷς	τισί(ν)	τισί(ν)

ἐκκόπτει	ἐξέκοψε	kivágta
ἐκβάλλει	ἐξέβαλε	kidobta
ἐκφέρει	ἐξήνεγκε	kivitte
διαβάλλει	διέβαλε	megvádolta
διαβαίνει	διέβη	átment
ἀποθνήσκει	ἀπέθανε	meghalt
ἀποκτείνει	ἀπέκτεινε	megölte
ἀπάγει	ἀπήγαγε	elvezette
ἀπέρχεται	ἀπῆλθε	elment
καταλύει	κατέλυσε	feloldotta
καταλείπει	κατέλιπε	hátrahagyta
καθορᾷ	κατεῖδε	meglátta
συγκάλει	συνεκάλεσε	összehívta
συλλέγει	συνέλεξε	összeszedte
συγγιγνώσκει	συνέγνω	egyetértett
συναποθνήσκει	συναπέθανε	vele halt
παραπέμπει	παρέπεμψε	odaküldte
παραινεῖ	παρήνευσε	felbízta
ὑποτρέχει	ὑπέδραμε	aláfutott
ἀφικνεῖται	ἀφίκετο	megérkezett

θεῖναι	δοῦναι
letenni	megadni
aoristos ind.	
ἔθηκα	ἔδωκα
ἔθηκας	ἔδωκας
ἔθηκε(ν)	ἔδωκε(ν)
ἔθεμεν	ἔδομεν
ἔθετε	ἔδοτε
ἔθεσαν	ἔδοσαν

12 Ὁ λύκος ὁ χαλκοῦς – A bronzfarkas

Hellas leghíresebb jósdája Delphoiban volt, ahol Apollón révületbe esett papnője, a Pythia jósold. A Pythia a belső szentélyben, a háromlábú széken (τρίπους) ülve hallgatta meg a kérést, amit a jóspap közvetített. A Pythia érthetetlen és összefüggéstelen szavait azután a jóspapok foglalták közismerten homályos tartalmú hexameterekbe a jóslatkérő számára. A jóslatkérők a jóslatokért fogadalmi ajándékokat (ἀναθήματα) ajánlottak fel az istennek, amelyek a delphoi szent körzet kincsházáiba kerültek. Az alábbi történet Pausaniastól való, aki útikönyvében (Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος) régiók szerint ismerteti Hellas városait és képzőművészeti nevezetességeiket, továbbá minden ezekhez kapcsolódó érdekességet is.

Δελφῶν δὲ ἀνάθημά ἐστιν αὐτῶν¹ πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ μεγάλου λύκος χαλκοῦς. Λέγουσι δὲ τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων συλήσαντα ἄνθρωπον, τὸν μὲν ὁμοῦ τῷ χρυσίῳ κατακρύφοντα ἔχειν αὐτὸν ἔνθα τοῦ Παρνασσοῦ μάλιστα ἦν συνεχῆς ὑπὸ ἄγριων δένδρων, λύκον δὲ ἐπιθέσθαι οἱ καθεύδοντι, καὶ ἀποθανεῖν τε ὑπὸ τοῦ λύκου τὸν ἄνθρωπον καὶ ὡς² ἐς τὴν πόλιν ὀσημέραι φοιτῶν ὠρύετο ὁ λύκος· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἄνευ θεοῦ παραγίνεσθαι σφισιν ὑπελάμβανον, οὕτως ἐπακολουθοῦσι τῷ θηρίῳ, καὶ ἀνευρίσκουσι τε τὸ ἱερὸν χρυσίον καὶ ἀνέθεσαν λύκον τῷ θεῷ χαλκοῦν.

¹maguknak a delphoibelieknek ²és még (azt) is (mondják), hogy

ἄγριος 3 vad(on növő)
τὸ ἀνάθημα, ατος áldozati ajándék
ἀνέθεσαν felállítottak
ἄνευ (+ gen.) nélkül
ἀνευρίσκει megtalál
ἀποθανεῖν meghalni
ἀπέθανε ὑπὸ τοῦ λύκου megöltte a farkas
ὁ βωμός, οῦ oltár
οἱ Δελφοί, ὦν Delphoi lakosai
τὸ δένδρον, ου fa
ἔνθα ahol
ἔνθα τοῦ Παρνασσοῦ a Parnassos azon
részén, mely
ἐπακολουθεῖ kísér, követ
ἐπεὶ miután
ἐπιθέσθαι rárontani (akire: dat.)
ἐς = εἰς
τὸ θηρίον, ου vadállat
ἱερός 3 szent, az istennek szentelt
καθεύδει alszik
κατακρύπτει elrejt

κατακρύφοντα ἔχειν αὐτὸν elrejtőzni
ὁ λύκος, ου farkas
μέγας (μεγάλη, μέγα) nagy
οἱ (sim.) ≈ αὐτῶ
ὁμοῦ együtt (amivel: dat.)
ὀσημέραι naponta
οὐκ ἄνευ θεοῦ nem az isten akarata ellenére
παραγί(γ)νεσθαι odajön (akihez: dat.)
πλησίον (+ gen.) közel
συλήσαι elrabolni
συνεχῆς 2 folyamatos, sűrű(n benőtt)
σφισι(ν) (sim.) ≈ αὐτοῖς
ὑπολαμβάνει gyanít
φοιτῶν 3 fel-alá járva; „bejárva”
χαλκοῦς 3 (ῆ, οῦν) réz, bronz
τὸ χρῆμα, ατος dolog, tárgy
τὰ χρήματα vagyon, pénz
τὸ χρυσίον, ου aranytárgy/-pénn
ὠρύεται üvölt (állat)
ὡς hogy

I. Tegye ki a hangsúlyjelet!

ὄρνις, τελευτη, ἄστρον, λεων
 ἄετος, ἐπαινος, προβατον, κομη
 φογος, κολπος, ἀρχη, ἄνθος
 ποταμος, ἄπας, χαρις, ἔργον
 ὄδος, ὄδους, ὄφις, μαλακια
 καλος, κακος, καλλος, χαλεπος
 ὑποδημα, νυξ, δρυοτομος, δουλος

II. Tegye a kifejezéseket acc.-ba!

ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη
 ἡ εἰς τὴν ἀρετὴν ὁδός
 ὁ Νεῖλος ποταμός
 Κῦρος ὁ βασιλεύς
 Δῆλος ἡ νῆσος
 οἱ Πέρσαι ὑπὸ Μιλτιάδου νικηθέντες
 ὁ αὐτὸς ἰατρός
 ἡ παρὰ τὸν ποταμὸν ὁδός

III. πέμπων → πέμψας

θύων, βουλεύων, λύοντες, κελεύοντας, κωλύοντας, θύ-
 οντα, λύνοντι, θηρεύοντας, ἀκούοντας, κελεύοντας, βου-
 λεύόντων

IV. A többes szám dat.-ban álló szavakat tegye egyes szám dat.-ba!

φύλαξι, βασιλεῦσιν, αἰξίν, φάλαγξι, νυξίν, γυναιξί,
 ἄραφι, Αἰθίοφι, οὔσι, ὁδοῖς, ὁδοῦσι, παισίν, πᾶσι,
 πάσαις, πόλεσιν, ῥήτορσι, ἀνδράσι, πατράσιν, γέρουσι,
 πράγμασι, γράμμασι

V. Fordítsa görögre!

1. *Κόσζαλοκ* (φοιτάω) *szerte* (ἀνά + acc.) *a városban*.
 2. *Aludni akarok*. 3. Pénzt akartak adni a katonák-
 nak. 4. A hadvezér a katonákat az ellenséges vidékre
 (ἡ χώρα) küldi. 5. Emberek vagyunk. 6. Egyszer egy
 katona elment a folyóhoz. 7. Mosakodom. 8. A
 hadvezér bízik a katonái bátorságában. 9. Hozd a
 mérget! 10. A menyét különbözik az oroszántól.

ἐν	te	mi	ti
ἐγώ	σύ	ἡμεῖς	ὕμεῖς
(ἐ)μέ	σέ	ἡμᾶς	ὕμᾶς
(ἐ)μοῦ	σοῦ	ἡμῶν	ὕμῶν
(ἐ)μοί	σοί	ἡμῖν	ὕμῖν

φέρει	hózz!
χαίρε	üdv!
ἄγε	nosza!
ὡς φασίν	mint mondják
λέγεται	állítólag
ἔφη	(így) szólt
ἔστι(ν)	létezik
ἔξεστι(ν)	lehet, szabad
δεῖ	kell
ἀνάγκη (ἔστι)	szükségszerű
χρή	kell
δοκεῖ	úgy tűnik
εἰκός ἔστι	valószínű
φαίνεται	úgy látszik
ὡς ἔοικε	amint látszik
προσῆκει	illik
πρέπει	illik
συμβαίνει	megtörténik
τυγχάνει	előfordul
συμφέρι	hasznos

εἶναι	στῆναι
elküldeni	megállni
aoristos ind.	
ἦκα	ἔστην
ἦκας	ἔστης
ἦκε(ν)	ἔστη
εἶμεν	ἔστημεν
εἴτε	ἔστητε
εἶσαν	ἔστησαν

13 Σπάρτη ἢ δαμασίμβροτος – A polgárait betörő Spárta

Valaki egyszer megkérdezte Diogenéstől, hogy hol látott Hellasban derék férfiakat. Diogenés azt válaszolta, hogy férfiakat sehol, csak ifjakat – Spártában. Ezzel a válasszal arra célzott, hogy Spártában a nevelés még megfelelő, de a férfiak már nem olyanok, mint régen. A nevelési rendszert (ἀγωγή) és a spártai alkotmány többi elemét a hagyomány Lykurgoshoz köti, akivel kapcsolatban, mint életrajzírója, Plutarchos is kiemeli, semmi sem bizonyos. A spártai nevelés egyik fontos eleme volt a lakónikus beszéd elsajátíttatása. Ez nem pusztán tömörséget jelent, hanem inkább azt, hogy a mondás tükrözi a spártai gondolkodásmódot. Erre az egyik legismertebb példa annak az anyának a mondása, aki a pajzsra mutatva fiát e szavakkal küldte a háborúba: Vagy ezzel, vagy ezen.

Ἄλλ' ἐγὼ ἐννοήσας ποτὲ ὡς ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὔσα δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη, ἐθαύμασα ὅτω ποτὲ τρόπῳ τοῦτ' ἐγένετο· ἐπεὶ μέντοι κατενόησα τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν Σπαρτιατῶν, οὐκέτι ἐθαύμαζον. Λυκοῦργον μέντοι τὸν θέντα αὐτοῖς τοὺς νόμους, οἷς πειθόμενοι ἠὲ δαιμόνησαν, τοῦτον καὶ θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα σοφὸν ἠγοῦμαι. (...) ὅτι μὲν παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσὶ, σαφές· ὁ γὰρ Λυκοῦργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδους λέγεται γενέσθαι· οὕτω δὲ παλαιοὶ ὄντες ἔτι καὶ νῦν τοῖς ἄλλοις καινότεατοῖ εἰσι· καὶ γὰρ τὸ πάντων θαυμαστότατον¹ ἐπαινοῦσι μὲν πάντες τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα, μιμῆσθαι δὲ αὐτὰ οὐδεμία πόλις ἐθέλει.

¹τὸ πάντων θαυμαστότατον – ami a legcsodálatosabb –

ἀλλά de
 ἀλλ' ἐγὼ bizony én
 ἄλλος 3 más
 οἱ ἄλλοι a többiek (= a többi görög)
 γὰρ ugyanis
 καὶ γὰρ mert hiszen
 δυνατός 3 erős, hatalmas
 τὰ ἐπιτηδεύματα, ων szokások
 ἐφάνη (ki)tűnt, mutatkozott
 εἰς τὰ ἔσχατα σοφός igazán bölcs
 θαυμαστός 3 csodálatos
 ὁ θεὸς τοὺς νόμους törvényhozó
 καινός 3 különös, szokatlan, új
 κατὰ τοὺς Ἡρακλείδους a Hérakleidák
 idején
 μέντοι pedig, valóban, mindazonáltal

νῦν most
 ὁ νόμος, ou törvény
 ὀλιγάνθρωπος 2 férfiakban szűkölködő,
 kevés polgárból álló (közösség)
 ὀνομαστός 3 nevezetes
 ὅτω τρόπῳ hogyan, mi módon
 οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν egy sem, senki
 οὐκέτι már nem
 παλαιός 3 régi, ősi
 ποτέ (beékelve) vajon, ugyan
 σαφής 2 világos
 σαφές, ὅτι nyilvánvaló, hogy
 τέ (sim.) és, is
 τοιοῦτος 3 ilyen, olyan
 ὁ τρόπος, ou mód

– A melléknevek felsőfokának egyik képzője -τατος 3, mely az omikron tövű melléknevek esetében a tőhöz járul. Ha az alapfok utolsó előtti szótagja rövid, akkor az omikron ómegává nyúlik.

– Passzív alakok mellett a logikai alany ὑπό + gen.-szal (vagy παρά + gen.-szal) fejezhető ki.

I. Jelölje a hangsúlyt!

λεγω, πεμπεις, λαμβανει, έχομεν, βαλλετε, άγουσι
δεχομαι, μαχη, βουλεται, γιγνομεθα, έρχεσθε, οιονται

II. Jelölje a hangsúlyt!

ó άνθρωπος, τον άνθρωπον, του άνθρωπου, τω άν-
θρωπω
οί άνθρωποι, τους ανθρώπους, των ανθρώπων, τοις
άνθρωποις

III. Ragozza a kifejezést!

Az igazságos bíró (ó δικαστής ó δικαίος)

IV. Körutazás. Έξ Αιγύπτου εις Αίγυπτον.

ή Συράκουσαι, ή Κόρινθος, ή Δήλος, ή Κύπρος
Egyiptomból Ciprusra, Ciprusról Korinthosba,
Korinthosból Syrakusaiba, Syrakousaiból Délosra,
Délosról Ciprusra, Ciprusról Egyiptomba.

V. Ποῦ – Hol? έν Σπάρτη – Spártában

Déloson, Korinthosban, Syrakusaiban, Európában,
Egyiptomban

VI. Hogy hangzik a hiányzó alak?

λύει, έλυε, έλυσε, λύσας
άκούει, ήκουε, ήκουσε,
γράφει, , έγραφε,
άρχουσι, ήρχον,, άρξας
λύεις,,, λύσας
....., έγράφετε,,
διώκομεν,,,

VII. Fordítsa görögre!

1. A hadvezérnek sok katonája van. 2. A hadvezér
nem daliás, de bátor. 3. A bátor katonát az ellenség
hadvezére ölte meg. 4. Nikias, az athéniak hadvezére
is elesett. 5. Ezek a hadvezér ajándékai a katonáknak.
6. A hadvezér a katonákat a táborba (τὸ στρατόπε-
δον) küldi. 7. Έν katona vagyok, te pedig hadvezér.
8. Démosthenés szónok volt, Nikias pedig hadvezér.
9. A hadvezér nem mindig bátor. 10. A hadvezért se-
regével együtt ölték meg. 11. Ez a katona büntetést
(ζημία) érdemel (= –re méltó), nem pedig dicséretet.
12. A sarumat keresem.

ὄ, maga		
αὐτός	αὐτή	αὐτό
αὐτόν	αὐτήν	αὐτό
αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
αὐτῶ	αὐτῇ	αὐτῶ
αὐτοί	αὐταί	αὐτά
αὐτούς	αὐτάς	αὐτά
αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς

έχει	van neki
έχεται	helyt áll
γράφει	ír
γράφεται	vádat emel
φέρει	visz
φέρεται	elnyer (díjat)
δικάζει	ítélkezik
δικάζεται	pereskedik
σπένδει	áldoz
σπένδεται	szerződést köt
λύει	old
λύεται	kivált (foglyot)
βουλεύει	tanácsol
βουλεύεται	tervez(get)
πολιτεύει	polgár(ként él)
πολιτεύεται	politizál
πείθει	rábeszél
πείθεται	szót fogad
φαίνει	mutat
φαίνεται	mutatkozik

A. ὄρίζω	M. ὄραμαι P. ὄριζομαι
pr. ipf. ind.	
actívum	medio-passívum
φυλάττω	φυλάττομαι
φυλάττεις	φυλάττη
φυλάττει	φυλάττεται
φυλάττομεν	φυλαττόμεθα
φυλάττετε	φυλάττεσθε
φυλάττουσι	φυλάττονται

14 Προβαλέσθαι τὰ ὄπλα – Szuronyt szegezze!

Dareios után fia, Artaxerxés lesz a perzsák királya. Az ifjabb Kyros azonban nem elégszik meg azzal, hogy Kis-Ázsiában satrapa legyen, hanem bátyja trónjára tör. Jó pénzért görögöket fogad zsoldjába, mert abban bízik, hogy a phalanx átütő ereje többet ér a barbár csapatok tömegénél. A görög seregtestnél szolgál a thébai Proxenos, aki levélben értesíti vendégbarátját, az athéni Xenophónt a vállalkozásról. Xenophón kikéri Sókratés tanácsát, aki Delphoiba küldi őt, hogy kérdezze meg az istent. Xenophón azonban nem azt kérdezi meg Apollón-tól, hogy menjen-e Kyros táborába vagy sem, hanem azt, hogy melyik istenhez imádkozzon, hogy a vállalkozás sikeres legyen. Ezután elindul élete nagy kalandjára, amelyről maga számol be az *Anabasis*ban. A szemelvényben Kyros éppen seregszemlét tart.

Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἑλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας¹ τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγηρτα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὄλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου θᾶττον προϊόντων² σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου³ δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. οἱ δὲ Ἑλληνας σὺν γέλῳ ἐπὶ τὰς σκηνάς ἦλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν⁴ τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

¹megállítatva ²ti. αὐτῶν ³„külön parancs nélkül” ⁴„fegyelmezettségét”

ἡ ἀγορά, ἄς köztér, piac(tér)
οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς πιασοζόκ
τὸ ἄρμα, ατος (harc) kocsi
ἡ ἄρμαμάξα, ης fedett utazókocsi
ἡ ἀσπίς, ἰδος pajzs
βάρβαρος 2 idegen, barbár
ὁ γέλως, ωτος nevetés
ὁ δρόμος, ου futás
εἶτα azután, később
ἐκ (+ gen.) -ból, ből
ἐκκεκαλυμμένος 3 felfedett, védőburkolat nélküli
ὁ Ἑλληνας, νος görög (férfi)
ἐπειδὴ mivel, miután
ὁ ἑρμηνεύς, ἑως tolmács
ἐπὶ (+ acc.) felé, -hoz; (+ gen.) -on
θᾶττον (egyre) gyorsabban
ἡ ἴλη, ης lovasosztag
κατά (+ acc.) szerint
ἡ κνημὶς, ἰδος lábvért

τὸ κράνος, ους sisak
ἡ κραυγή, ἦς lárma, (harc) üvöltés
ἡ λαμπρότης, ητος ragyogó látvány
ὄλος 3 (az) egész
τὸ ὄπλον, ου fegyver
παρά (+ acc.) -hoz, -hez, -höz
πρὸ (+ gen.) előtt
πρῶτον először
ἡ σκηνή, ἦς sátor, piaci bódé
τὸ στρατεύμα, ατος hadsereg
ὁ στρατιώτης, ου katona
ὁ στρατηγός οὐ hadvezér
σύν (+ dat.) -val, -vel
ἡ τάξις, εως (gyalogos) hadrend
τεταγμένος 3 rendezett
ἡ φάλαγξ, γτος phalanx
φοινικοῦς 3 bíbor(vörös)
ὁ χιτῶν, ὦνος chitón
τὰ ὄνια, ὦν piaci áruk

I. Jelölje a hangsúlyt!

ἐνομιζον, ἐπραττες, ἔφερε, ἐφευγομεν, ἐγραφετε, ἐλειπον
ἐμαχομην, ἐπαουου, ὦετο, ἐγιγνομεθα, ἔδεχεσθε, ἐγιγνοντο

II. Jelölje a hangsúlyt!

τὸ δῶρον, το δωρον, του δωρου, τῶ δωρῶ
τα δωρα, τα δωρα, των δωρων, τοις δωροις

III. Jelölje a hangsúlyt!

ἔλυσα, ἐπεμφας, ἐποίησε, ἐπραξαμεν, ἐγραφατε, ἤγχειλαν
ἐπαυσαμην, ἔδεξω, εγενετο, ἐπαυσαμεθα, ἔδεξασθε, ἔγενοντο

IV. Ragozza a kifejezést!

A gonosz apa. (ὁ πονηρὸς πατήρ)

V. Melyik a kakukktojás, és miért?

νύξ – ἄνθος – φύσις – ὁδός

VI. Jelölje a hangsúlyt!

φημι, εἶ, ἦν, ἔσμεν, ἔβητε, ἐγνωσαν

VII. Alakítsa az aktív mondatokat passzívá!

1. Οἱ φύλακες ἐφύλαττον τὴν πόλιν.
2. Τὰ δῶρα ἔπειθε τοὺς στρατιώτας.
3. Οἱ ῥήτορες ἀδικοῦσιν τὸν δῆμον.
4. Οἱ τῶν ῥητόρων λόγοι ἠδίκουν τοὺς Ἀθηναίους.
5. Ὁ βασιλεὺς τὰς τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτίας χαλεπῶς ἔφερε.

VIII. Fordítsa görögre!

1. Minden katona ugyanannak a hadvezérnek engedelmeskedik.
2. Ez a katona beteg (νοσέω).
3. Ez a katona állítólag beteg.
4. Azt mondja a többi katona, hogy ez a katona beteg.
5. Ez a katona szimulál.
6. Én magam jelentettem ezt a hadvezérnek.
7. A katonák megbetegedtek.
8. Az apa szerette a lányát.
9. Az apák szeretik a lányaikat.
10. A hadvezér maga adta nekem a katonák zsoldját (ὁ μισθός).

ez (amit említettem)		
οὗτος	αὕτη	τούτο
τούτον	ταύτην	τούτο
τούτου	ταύτης	τούτου
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
οὗτοι	αὗται	ταῦτα
τούτους	ταύτας	ταῦτα
τούτων	τούτων	τούτων
τούτοις	ταύταις	τούτοις

παύει	abbahagyat
παύεται	abbahagy
φεύδει	megcsal
φεύδεται	csalódik
διδάσκει	tanít
διδάσκεται	tanított
γαμῆ	feleségül vesz
γαμῆται	férjhez megy
λαμβάνει	fog, kap
λαμβάνεται	megragad
παρασκευάζει	készít
παρασκευάζεται	felkészül
λούει	mos
λούεται	mosakszik
γυμνάζει	gyakoroltat
γυμνάζεται	gyakorol
μιμνήσκει	emlékeztet
μιμνήσκεται	emlékszik
ἀποκρίνω	elválaszt
ἀποκρίνομαι	válaszol

A. vezet	M. kezd
	P. engedelmeskedik
	praet. ipf. ind.
activum	medio-passivum
ἤρχον	ἤρχομην
ἤρχες	ἤρχου
ἤρχε(ν)	ἤρχετο
ἤρχομεν	ἤρχόμεθα
ἤρχετε	ἤρχεσθε
ἤρχον	ἤρχοντο

15 Θάλαττα θάλαττα – Tenger! Tenger!

Egy görög regény szerelmesétől elszakadt hősnőjét sírbró kalózkodó Milétosban eladják rabszolgának, de az özvegy gazda beleszeret Kallirhoéba, s elveszi feleségül. Szépségének híre eljut a perzsa udvarba is, és a nagykirály Susába rendeli. Amikor a királyi udvarba vezető úton Kallirhoé az Euphratészhez ér, honvágy mardossa, és sírva gyalázza a Sorsot. Eddig, mondja, elviselhetőek voltak a csapásaid, hiszen nagy vigaszt nyújtott az, hogy a tenger mellett lehettem, de most kivetsz megszokott életteremből, és egy egész világ választ el a hazámtól (τῆς πατρίδος ὅλω διορίζομαι κόσμω). A felidézett kép után talán könnyebb megértenünk, hogy mit élhettek át a perzsa birodalmon keresztül visszavonuló görög zsoldosok, amikor megpillantották a tengert, és a seregen végigmorajlott a θάλαττα θάλαττα.

Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρα· ὄνομα δὲ τῶ ὄρει ἦν Θήχης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατείδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ᾤθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολέμιους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν ἐκ τῆς καιομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τε τινὰς καὶ ἐζώγησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴχοσιν. ἐπειδὴ δὲ βοῆ πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθειον δρόμω ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἢ βοῆ ὄσω δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῶ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππεὰς ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν Θάλαττα θάλαττα καὶ παρεγγυῶντων. ἔνθα δὴ ἔθειον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. ἐπεὶ δὲ ἀφικοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρυόντες.

αἰεὶ mindig; (*itt beékelve*) éppen
τὸ ἄκρον, ου csúcs
ἀλλήλους egymást
ἀμφὶ (+ acc.) körülbelül
ἢ βοέη, ης ökörbőr
ἢ βοή, ῆς kiabálás, lárma
τὸ γέρρον, ου (vessző)pajzs
δασύς 3 (δασεῖα, δασύ) szőrös
δὴ ezután, még, már
ἐγγύτερον közelebb(i)
εἴχοσι(v) húsz
ἔμπροσθεν elől
ἢ ἐνέδρα, ας les, csel
ἐνθα δὴ akkor már
ἐνταῦθα itt, ott, ekkor, akkor
ὁ Θήχης (*begycsúcs Pontosban*)

ὁ ἵππεύς, έως lovas
ὁ ἵππος, ου ló
ὁ λοχαγός, ου századparancsnok, tiszt
οἱ ὀπισθοφύλακες, ων hátvéd, utóvéd
ὀπισθεν hátul
τὸ ὄρος, ους hegy(ség)
ὄσω amennyivel
πέμπτος 3 ötödik
πολέμιος 3 ellenséges
οἱ πολέμιοι az ellenség
πολλῶ sokkal
πρῶτος 3 első
τάχα (δὴ) rögtön, azonnal
τὸ ὑποζύγιον, ου teherhordó állat
ἢ χώρα, ας vidék, terület
ὠμοβόειος 3 cseretlen ökörbőrből készült

– A melléknevek középfokának képzője -τερος 3 vagy -ίων 2.

– Középfokú melléknév mellett gen. (comp.), vagy ἦ-vel bevezetett mellékmondat jelöli azt, amivel összehasonlítottunk.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

φιλέεις, οϊκέει, νοσέετε, φοβέεται, κάλεε, έφίλεες, έτέλεε

II. Jelölje a hangsúlyt!

τò ύπόδημα, το ύποδημα, του ύποδηματος, τω ύποδηματι

τα ύποδηματα, τα ύποδηματα, των ύποδηματων, τοις ύποδημασι(ν)

III. Ragozza a kifejezést!

A fehér ruha. (ή λευκή έσθής)

IV. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

βαίνω	έκβαίνω
ή θάλαττα	θαλάττιος 2
φεύγω	άποφεύγω
δηλώω	δηλος 3
ó Έλλην	Έλληνικός 3
ó στρατηγός	στρατηγέω
ή άλθήθεια	άληθής 2
ó άνθρωπος	ή άνθρωπος
ó ίππος	ή ίππος
ó βοϋς	ή βοϋς
ήδομαι	ή ήδονή
μάχομαι	ή μάχη
ποιέω	ó ποιητής
ó στρατηγός	ή στρατιά

V. Fordítsa görögre!

1. Még maga a hadvezér is bátornak tartotta ezt a katonát. 2. Ugyanazt a követet küldte a hadvezér a királyhoz. 3. A katonák azt hallották, hogy megérkezett a hadvezér. 4. Még maguk a katonák is elmenekültek a táborból. 5. Ugyanaz a katona nem mindig ugyanazt mondja. 6. Én magam láttam a hadvezért a táborban. 7. Ugyanabban a csatában esett el a hadvezér is. 8. A hadvezér azt mondja, hogy ő nem gyáva. 9. Nem azért jöttünk, hogy a király ellen viseljünk háborút (ώς πολεμήσontες).

„hogy kérjen” (αιτήσein pt.-a)		
αιτήσων	-ήσουσα	-ήσον
αιτήσοντα	-ήσουσαν	-ήσον
αιτήσοντος	-ησούσης	-ήσοντος
αιτήσοντι	-ησούση	-ήσοντι
αιτήσοντες	-ήσουσαι	-ήσοντα
αιτήσοντας	-ησούσας	-ήσοντα
αιτησόντων	-ησουσών	-ησόντων
αιτήσουσι(ν)	-ησούσαις	-ήσουσι(ν)

θύει	áldoz	θύσει
κελεύει	parancsol	κελεύσει
παύει	abbahagyat	παύσει
αίτει	kér	αιτήσει
φιλεί	szeret	φιλήσει
αίρει	megfog	αιρήσει
γράφει	ír	γράψει
λείπει	hagy	λείψει
πέμπει	küld	πέμψει
κόπτει	üt, vág	κόψει
άγει	vezet	άξει
πράττει	tesz	πράξει
κατορύττει	ás	κατορύξει
τάττει	rendez	τάξει
γίγνεται	válik	γενήσεται
μάχεται	harcol	μαχεΐται
άγγέλλει	jelent	άγγελεΐ
βάλλει	dob	βαλεΐ
άποκτείνει	megöl	άποκτενεΐ
άποθνήσκει	meghal	άποθανεΐται

αιτήσein	φεύξεσθαι
κέρνι fog	menekülni fog
fut. ind.	
A.	M.
αιτήσω	φεύξομαι
αιτήσεις	φεύξη
αιτήσει	φεύξεται
αιτήσομεν	φευξόμεθα
αιτήσετε	φεύξεσθε
αιτήσουσι(ν)	φεύξονται

16 ὁ πόλεμος βίαιος διδάσκαλος – A háború kegyetlen tanító

A kunaxai csatában a görög phalanx áttöri ugyan a perzsa arcvonalat, de Kyros – a bekerítés-től való félelmében – vakmerően bátyja, a király életére tör, és elesik. Az ő halálával az egész vállalkozás értelmét veszti. A görögök helyzetét súlyosbítja, hogy a perzsák csapdába csalják és felkoncolják vezéreiket. Ekkor áll a tízezer görög élére Xenophón, hogy hazavezesse a zsoldosereget. Ismeretlen vidéken, szokatlan körülmények között vonul a nélkülöző sereg a birodalom területén át a tenger felé, üldözőivel a sarkában. A rendkívüli körülmények határozott cselekvést követelnek az újonnan választott hadvezérektől. A sereg megmenekülése után a katonák kegyetlenkedés miatt vádat emelnek vezéreik ellen, így egyikük például azzal vádolja meg Xenophónt, hogy az megverte őt. Az esetet így idézi fel Xenophón:

Ἄνῆρ κατελείπετο διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι¹ πορεύεσθαι. καὶ ἐγὼ τὸν μὲν ἄνδρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον ὅτι εἰς ἡμῶν εἴη· ἠνάγκασα δὲ σὲ² τοῦτον ἄγειν, ὡς μὴ ἀπόλοιτο· καὶ γὰρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο. συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐπεὶ προύπεμφά σε, καταλαμβάνω αὐθις σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προσιῶν βόθρον ὀρύττοντα ὡς κατορύζοντα τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστὰς ἐπήνουν σε. ἐπεὶ δὲ παρεστηκότων ἡμῶν³ συνέκαμψε τὸ σκέλος ἀνήρ⁴, ἀνέκραγον οἱ παρόντες ὅτι ζῆ ἄνῆρ, σὺ δ' εἶπας⁵. Ὅποσα γε βούλεται⁶· ὡς ἔγωγε αὐτὸν οὐκ ἄξω. ἐνταῦθα ἔπαισά σε· ἀληθῆ λέγεις· ἔδοξας γὰρ μοι⁷ εἰδοῖται εἰκέναι⁸ ὅτι ἔζη. Τί οὖν;⁹ ἔφη, ἦττον τι ἀπέθανεν, ἐπεὶ ἐγὼ σοὶ ἀπέδειξα αὐτόν; Καὶ γὰρ ἡμεῖς, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, πάντες ἀποθανοῦμεθα· τούτου οὖν ἕνεκα ζῶντας ἡμᾶς δεῖ κατορυχθῆναι;

¹mivel már nem tudott ²ti. a vádlót ³amikor körbevettünk ⁴ó anér ⁵= εἶπες ⁶Felőlem aztán! ⁷úgy tűntél nekem (személyesen szerkesztve) ⁸„mint aki tudatában van” εἰκέναι + dat. hasonlítani vkihez/vmihez ⁹Na és?!

ἀληθῆς 2 igaz
αὐθις hátra, vissza, ismét
ὁ βόθρος, ου gödör
γε (nyomatékosító szó)
διὰ (+ acc.) miatt
ἔγωγε én bizony
ἕκαστος 3 mindegyik (egyenként)
ἕνεκα (+ gen.) miatt (postpositio)
ἦττον kevésbé
μηκέτι már nem

ὀλίγος 3 kevés
ὀπόσος 3 ahány, amennyi
οὐκοῦν (indulattal) hát nem? nemde?
οἱ παρόντες a jelenlévők
τὸ σκέλος, ους láb(szár), comb
τοσοῦτον annyira, annyit
ὡς μὴ hogy ne; nehogy
ὡς μὴ ἀπόλοιτο hogy el ne pusztuljon
ὡς ahogy
ὡς ἔγωγε mert én biz(ony)

– Az egyenes beszéd kijelentő módú állítmánya helyett a függő beszédben főmondati múlt után optativus is állhat, az indicativusszal megegyező actióban. Az optativusnak ez a használata ún. optativus obliquus.

– A létige egyes szám 3. személyű optativus módú alakja az imperfecta actióban: εἴη.

– A mondatban eszközhatározó lehet pusztá dat.-ban álló névszó, de (különösen ha személyekről van szó) kifejezhető διὰ + gen.-szal is.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ζητέω, ἀδικέομεν, ἐπαινέουσι, ἐνόσεον, ἐπονέομεν, ἐφοβεόμεθα

II. Jelölje a hangsúlyt!

ή θάλαττα, την θαλατταν, της θαλαττης, τη θαλαττη
αί θαλατται, τας θαλαττας, των θαλαττων, ταις θαλατταις

III. Ragozza a kifejezést!

Micsoda tett! (τηλικαύτη πράξις)

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται (τοῦ – τῆς) νυκτὸς χιῶν (hó) πολλή.

2. Κλέαρχος ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος τοῖς Θραξῖ (οἱ – αἱ – τοῖς) ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσιν.

3. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς (τὸν – τῶν – τοῖς) ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρόν καὶ ἐπέγραψε τό τε (αὐτοῦ – αὐτοῦ) ὄνομα καὶ (τὸ – τοῦ) Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανεν· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ.

V. Melyik a kakukktojás, és miért?

καί – ἔτι – ὅτι – οὖν

VI. Fordítsa görögre!

1. Az athéniak győztek. 2. Az athéniak állítólag győztek. 3. Az athéniak azt állítják, hogy győztek.

4. Ἐν magam küldtem ezeket a katonákat a hadvezérhez. 5. A hadvezér a saját lovát adta oda a katonának. 6. Ugyanaz a hadvezér ugyanabban a háborúban háromszor (τρὶς) győzte le ugyanazt az ellenséget. 7. Magát a hadvezért is megölték. 8. A hadvezér maga sem gondolja azt, hogy bölcsen cselekedett. 9. Maga a hadvezér mondta, hogy nem tudjuk a spártaiakat legyőzni. 10. *A tenger rossz tükkör* (τὸ ἔσοπτρον). 11. A hadvezér elküldte a zsoldot a katonáknak.

tőszámnévek 1-2-3				
εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις τρία
ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις τρία
ἑνός	μιᾶς	ἑνός	δυοῖν	τριῶν
ἐνί	μιᾶ	ἐνί	δυοῖν	τρισί(ν)

φεύγει	menekül	φεύξεται
βαίνει	lép	βήσεται
λαμβάνει	fog, kap	λήψεται
μαθάνει	tanul	μαθήσεται
γινώσκει	tud	γνώσεται
διώκει	üldöz	διώξεται
ἀρπάζει	elrabol	ἀρπάσεται
οἰμώζει	jajgat	οἰμώξεται
ἀκούει	hallgat	ἀκούσεται
πλεῖ	hajózik	πλεύσεται
πάσχει	szenved	πείσεται
πίπτει	(el)esik	πεσεῖται
τίκτει	szül	τέξεται
ἔπεται	követ	ἔψεται
παρέχει	ad, nyújt	παρέξει
ζῆ	él	βιώσεται
ὀρᾶ	lát	ὄψεται
φέρει	hoz	οἴσει
γίγνεται	válik	γενήσεται
πυθάνεται	tud(akol)	πεύσεται

mondanék válnék	
opt.	
A.	M.
λέγοιμι	γενοίμην
λέγοις	γένοιο
λέγοι	γένοιτο
λέγοιμεν	γενοίμεθα
λέγοιτε	γένοισθε
λέγοιεν	γένοιντο

17 Ὡστε οὐκ εἴσοιτο – Hogy ne tudná

Az idősebb Kyros a központi alakja Xenophón *Kyros nevelkedése* című munkájának. Már az ókorban felismerték, hogy ez nem történeti mű, hiszen Xenophón a jó királyt (εἰκόνα βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ εὐδαιμόνου) állítja elénk, s nem a perzsa birodalom megalapítóját. Xenophón Kyrosa külső megjelenésében ugyan keleti monarcha, de gondolkodása görög, mintha Spártában és Athénban nevelkedett volna. Ez az írói megoldás nem új, hiszen már Hérodotosnál is perzsa előkelők vitáznak azon a görögöket foglalkoztató kérdésem, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak az egyes államformáknak. A beszédek elhangzása után úgy döntenek, hogy a legjobb államforma a királyság. (A döntéssel Xenophón minden bizonnyal egyetértett volna.) A jó király természetesen jó hadvezér is, s mint ilyennek kitűnő az emlékezete.

Ἐκ τούτου δὴ ὥχοντο ἐπὶ τὰς σκηναὶς καὶ ἅμα ἀπιόντες διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους ὡς μνημονικῶς ὁ Κύρος ὀπόσοις συνέταπτε πᾶσιν ὀνομάζων ἐνετέλλετο. ὁ δὲ Κύρος ἐπιμελεία τοῦτο ἐποίει· πάνυ γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι εἰ οἱ μὲν βάνουσοι ἴσασι τῆς αὐτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα, καὶ ὁ ἱατρὸς δὲ οἶδε καὶ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν φαρμάκων οἷς χρῆται πάντων τὰ ὀνόματα, ὁ δὲ στρατηγὸς οὕτως ἡλίθιος ἔσοιτο ὥστε οὐκ εἴσοιτο τῶν ὑφ' αὐτῷ ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα, οἷς ἀνάγκη ἐστὶν αὐτῷ ὀργάνοις χρῆσθαι καὶ ὅταν καταλαβεῖν τι βούληται καὶ ὅταν φυλάξαι καὶ ὅταν θαρρῦναι καὶ ὅταν φοβῆσθαι· καὶ τιμῆσαι δὲ ὅποτε τινὰ βούλοιο, πρέπον αὐτῷ ἐδόκει εἶναι ὀνομαστὶ προσαγορεύειν.

ἅμα miközben (*pt.-mal*); egyszerre
ἀνάγκη ἐστὶ(ν) szükségszerű
ὁ βάνουσος, ου mesterember
ἐκ τούτου ezután
ἡ ἐπιμελεία, ας gondoskodás
ἐπιμελεία szándékosan
τὸ ἐργαλεῖον, ου szerszám
ὁ ἡγεμών, ὄνος vezető, parancsnok
ἡλίθιος 3 dőre, balga

μνημονικός 3 jó emlékezőképességű
ὀνομαστὶ név szerint
ὅποτε amikor (csak), valahányszor
τὸ ὄργανον, ου eszköz, (orvosi) műszer
ὅταν (*coni.-szal vagy opt.-szal*) valahányszor
πάνυ nagyon
πρέπον ἐστὶ(ν) illő
ἡ τέχνη, ης mesterség
ὡς hogy mennyire

- A coniunctivusra a megnyúlt kötőhang jellemző: βούληται.
- A gyenge képzésű ao. inf. A., ha lehetséges, másodhajtott, ha nem lehetséges, akkor másodéles. Az erős képzésű ao. inf. A. véghajtott.
- Ha az időhatározó mellékmondat feltételes vagy iteratív mellékértelmű, akkor a jövőre vonatkozólag a főmondati jelen után a mellékmondatban a ὅταν, ὀπόταν, ἐπειδὴν stb. kötőszavak után az állítmány módja coniunctivus.
- Érzelmi állapotot kifejező igék mellett (pl. θαυμάζω) az érzelmet kiváltó okot közlő mellékmondat kötőszava többnyire εἰ, ritkábban ὅτι.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ὄραεις, ἀντεράει, βράετε, ἐτίμαες, ἤραε, ἐτιμάετε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ὁ πολίτης, τον πολιτην, του πολιτου, τω πολιτη
οἱ πολῖται, τους πολιτας, των πολιτων, τοις πολιταις

III. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ἀσκέω	ἄσκησις	ἀποθνήσκω	ὁ θάνατος
ὁ θόρυβος	θορυβέω	ὁ θάνατος	ἄθάνατος 2
ὁ ὀπλίτης	τὸ ὄπλον	τιμάω	ἡ τιμή
ὁ/ἡ παῖς	ὁ παιδαγωγός	θαυμάζω	θαυμάσιος 2

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Τισσαφέρνης ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ (ἀλήθειαν – ἀληθῆς – ἀληθῆ) λέγειν.
2. Οἱ Μυσοὶ ἐν βασιλεύς χώρᾳ πολλὰς τε καὶ (εὐδαιμονίας – εὐδαίμονας) καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν.
3. Καταλαμβάνουσι (τὰς – τοὺς) φύλακας ἀμφὶ πῦρ (καθημένους – καθημένους).
4. Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον (στρατιώτας – στρατεύμα – μισθοφόρους) συνέλεξεν.
5. (Τὸν – Τὴν) δ' οὖν Εὐφράτην οἶδαμεν (= ἴσμεν), ὅτι ἀδύνατον διαβῆναι κωλυόντων (πολέμων – πολεμίων).

V. Fordítsa görögre!

1. Ez a ló a katonáé, a kanca pedig a hadvezéré. 2. Meghaltok. 3. Ajándékokkal próbálta meggyőzni a katonákat. 4. A hadvezérek többsége igazságos. 5. Az athéniaké lett a győzelem. 6. A katonák kövekkal (ὁ λίθος) dobálták a hadvezért. 7. *Mindenki ismeri őt.* 8. Amikor a hadvezér elesett, a katonák menekülni kezdtek. 9. Nem egy folyót, hanem magát a tengert látod. 10. Ezek maradnak, azok pedig menekülnek (οἱ μὲν – οἱ δὲ). 11. *Szent ez a sziget, mint (ὡσπερ) minden sziget.*

λυθῆναι (ao.) pt.-a		
λυθείς	-θεισα	-θέν
λυθέντα	-θεισαν	-θέν
λυθέντος	-θείσης	-θέντος
λυθέντι	-θείση	-θέντι
λυθέντες	-θεισαι	-θέντα
λυθέντας	-θείσας	-θέντα
λυθέντων	-θεισῶν	-θέντων
λυθείσι(ν)	-θείσαις	-θείσι(ν)

ἐτύγγανε παρῶν
ἐπρ jelen volt
ἐτύγγανον λέγων
ἐπρ beszéltem
ἐλάθε φυγῶν
titkon elmenekült
ἔλαθον ἐσελθόντες
észrevétlenül mentek be
διάγομεν μανθάνοντες
folyton tanulunk
διετέλει λέγων
azt hajtogatta
χαίρω μανθάνων
örömmel tanulok
χαίρει διαλεγόμενος
szívesen beszélget
ἤδομαι ἀκούων σου
élvezettel hallgatlak

λυθῆναι	γραφῆναι
ao. P.	
gyenge	erős
oldattam	írattam
ἐλύθην	ἐγράφην
ἐλύθης	ἐγράφης
ἐλύθη	ἐγράφη
ἐλύθημεν	ἐγράφημεν
ἐλύθητε	ἐγράφητε
ἐλύθησαν	ἐγράφησαν

18 Ὀλην τὴν νύκτα κωμάζουσιν – Egész éjjel tivornyáznak

Miután elfoglalta Sardeist és fogságba ejtette Kroisos lyd királyt, az idősebb Kyros Babylón ellen indult. Vonulása során meghódította a phrygöket, a kappadókiákat és az arabokat. Babylón falai alá érkezve ostromgyűrűbe vonta a várost, de mivel a falak erősek és magasak voltak, az ostrom kilátástalannak tűnt. A babylóniak nem ijedtek meg a perzsák ostromgyűrűjétől, hiszen húsz évre elegendő élelmet halmoztak fel. Kyros tehát úgy döntött, hogy csellel veszi be a várost. Árkot ásatott, s egy éjjelen, amikor Babylón ünnepet ült, a várost átszelő folyó vizét az árokba vezette.

Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρωρυγμέναι ἦσαν. ὁ δὲ Κῦρος ἐπειδὴ ἐορτὴν τοιαύτην ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ ἤκουσεν εἶναι, ἐν ἣ πάντες Βαβυλωνιοὶ ὄλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ κωμάζουσιν, ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσκότασε, λαβῶν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμόν. ὥς δὲ τοῦτο ἐγένετο, τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν τῇ νυκτί, ἣ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ ποταμοῦ ὁδὸς πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐγίγνετο. ὥς δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ¹ οὕτως ἐπορσύνετο, παρηγγύησεν ὁ Κῦρος Πέρσαις χιλιάρχοις καὶ πεζῶν καὶ ἰππέων εἰς δύο ἄγοντας τὴν χιλιοστὴν παρεῖναι πρὸς αὐτόν, τοὺς δ' ἄλλοις συμμάχους κατ' οὐρανὸν τούτων ἔπεσθαι ἥπερ πρόσθεν τεταγμένους. οἱ μὲν δὴ παρήσαν· ὁ δὲ καταβιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὑπηρέτας καὶ πεζοὺς καὶ ἰππέας, ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορεύσιμον εἶη τὸ ἔδαφος τοῦ ποταμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι πορεύσιμον εἶη, ἐναυῦθα δὴ συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν πεζῶν καὶ ἰππέων ἔλεξε τοιάδε.

¹(ἔδαφος)

ἡ Βαβυλών, ὠνος Babylón
 Βαβυλωνίος 3 babylóni
 τὸ ἔδαφος, ους fenék (*folhóé*)
 ἡ ἐορτή, ἦς ünnep
 ἐπειδὴ τάχιστα mihelyt
 ἥπερ ahol, (a)mint
 κατὰ (+ acc.) vmin keresztül, szerte
 ξηρός 3 száraz
 ὀρωρυγμένος 3 kiásott
 ἡ οὐρά, ἄς farok
 κατ' οὐρανὸν τούτων ezek utóvédeként
 πεζός 3 gyalogos

πορεύσιμος 2 járható
 πρόσθεν elől
 σύμμαχος 2 szövetséges
 ἡ τάφρος, ου árok, sánc
 τάχιστα igen hamar, hirtelen
 τοιάδε ilyesmiket
 τὸ ὕδωρ, ὕδατος víz
 ὁ ὑπηρέτης, ου evezős, alárendelt
 ὁ χιλίαρχος, ου „ezredes”
 ἡ χιλιοστὺς, ὕος ezer fő sereg
 ὥς amint

– Az alárendelt mondatok állítmánya függő beszédben nem változik, ha a főmondat állítmánya jelen idejű. Ha a főmondat állítmánya múlt idejű, akkor az alárendelt mondat állítmánya optativus (obliquus) lehet, rendszerint azonban az eredeti állítmány megmarad. Ha az alárendelt mellékmondat állítmánya kijelentő módban álló múlt idejű igealak, akkor ez megmarad a függő beszédben is.

– A függő kérdésre ugyanazok vonatkoznak, mint a függő beszédre: a mellékmondat állítmánya általában ugyanolyan módban, actióban és időben marad, mint az egyenes kérdésben. Kötőszóként kérdő (vagy határozatlan) névmás, kérdő (vagy határozatlan) határozószó, vagy kérdőszó áll. Az eldöntendő kérdés kérdőszava εἰ (= vajon, -e) is lehet.

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

ὄραω, βοάομεν, τιμάουσι, ἀντήραον, ἐτιμάομεν, ἐβόαον

II. Jelölje a hangsúlyt!

ή φυγή, την φυγήν, της φυγης, τη φυγη
 αί φυγαι, τας φυγας, των φυγων, ταις φυγαις

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a madár által	(1) μετὰ τῆς θυγατρός
(b) naponta	(2) ἐφ' ἡμῖν
(c) ezután	(3) σὺν θεοῖς
(d) korunkban	(4) ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος
(e) a lányával	(5) ἐν τούτῳ
(f) isteni segítséggel	(6) ἐκ τούτων
(g) e(zen)közben	(7) καθ' ἡμέραν

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Πολὺ γὰρ οἱ ὄνοι τῶν ἵππων ἔτρεχον (ταχέως – θᾶττον – τάχιστα).
2. Ἔλεγε (πρῶτος – πρώτη – πρώτης) Τισσαφέρνης δι' ἐρμηνέως τοιάδε.
3. Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, (οὖς – ἄς – ἄ) ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου.
4. Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης (ἦν – ὦν – ὄν) συνηκολούθει.
5. Ἦκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων (διαλεγόμενον – διαλεγομένου – διαλεγομένων).

V. Fordítsa görögre!

1. Akkoriban Dareios uralkodott.
2. Miután Dareios meghalt, a fia lett a király.
3. Az apja halála után Xerxés lett a perzsák királya.
4. Azt mondják, hogy a nymphák is istennők.
5. Ezt a katonát a barbárok ölték meg.
6. Az egyik cseveg (λαλέω), a másik beszél.
7. A szövetségesek többsége elmenekült.
8. Nem könnyű a törvényeknek engedelmeskedni.
9. A gazembereknek jól megy a soruk (εὖ πράττω).
10. Az egyik igazat mond, a másik hazudik.

οὐδεὶς 3		
egy sem, senki, semmi		
οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδέν
οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν
οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός
οὐδενί	οὐδεμιᾶ	οὐδενί

ἀεί	mindig
αὔ	továbbá, újra
αὖθις	ismét
αὐτίκα	rögtön
εἶτα	aztán
ἔπειτα	ezután
ἐνθάδε	ide; itt
εὖ	jól
ἤδη	már(is)
μάλα	nagyon
πάνυ	nagyon
νῦν	most
τότε	akkor
τήμερον	ma
αὔριον	holnap
χθές	tegnap
πάλιν	ismét
σχεδόν	csaknem
ἐγγύς	közel
λίαν	túlzottan

λυθήσεται	γραφήσεται
fut. P.	
gyenge	erős
oldatni fogok	íratni fogok
λυθήσομαι	γραφήσομαι
λυθήση	γραφήση
λυθήσεται	γραφήσεται
λυθησόμεθα	γραφησόμεθα
λυθήσεσθε	γραφήσεσθε
λυθήσονται	γραφήσονται

19 °Ομοίως ἐνέδρα – Mintha csapda lenne

Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἀφικετό ποτε πρὸς Ἱέρωνα τὸν τύραννον. Ezzel a mondattal kezdődik a *Hierón* című Xenophón–dialógus. Hierón Syrakusai tyrannosa volt a görög–perzsa háborúk idején. Udvarában sok költő fordult meg, így például a kardalköltő Pindaros és Bacchylidés, a tragédiaíró Aischylos, valamint Simónidés, aki a Thermopylainál elesett spártaiak sírversét írta. Simónidés és Hierón arról beszélgetnek, hogy ki a boldogabb, a tyrannos vagy a magánember. (Hierón szerint a magánember boldogabb a tyrannosnál.) A dialógussal a hazájából száműzött Xenophón azokra a kérdésekre keresett választ, amelyek a kortárs athéni gondolkodókat foglalkoztatták. Az előbb Skyllóban, utóbb Korinthosban letelepedett Xenophón tehát lélekben sohasem szakadt el Hellas nevelőiskolájától, Athéntól.

Βούλομαι δέ σοι, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, κάκεινας τὰς εὐφροσύνας δηλῶσαι ὅσαις ἐγὼ χρώμενος ὅτ' ἦν ιδιώτης, νῦν ἐπειδὴ τύραννος ἐγενόμην, αἰσθάνομαι στερόμενος αὐτῶν. ἐγὼ γὰρ ξυντῆν μὲν ἡλικιώταις ἡδόμενος ἡδομένοις ἐμοί, ξυντῆν δὲ ἐμαυτῷ, ὅποτε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι, διττῆρον δ' ἐν συμποσίοις πολλάκις μὲν μέχρι τοῦ ἐπιλαθέσθαι πάντων εἴ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἦν, πολλάκις δὲ μέχρι τοῦ ᾠδαῖς τε καὶ θαλίαις καὶ χοροῖς τὴν ψυχὴν συγκαταμιγνύναι, πολλάκις δὲ μέχρι κοίτης ἐπιθυμίας ἐμῆς τε καὶ τῶν παρόντων. νῦν δὲ ἀπεστέρημαι μὲν τῶν ἡδομένων ἐμοί διὰ τὸ δούλους ἀντὶ φίλων ἔχειν τοὺς ἑταίρους, ἀπεστέρημαι δ' αὐτῶν τοῦ ἡδέως ἐκείνοις ὀμιλεῖν διὰ τὸ μηδεμίαν ἐνορᾶν εὖνοιαν ἐμοί παρ' αὐτῶν· μέθην δὲ καὶ ὕπνον ὁμοίως ἐνέδρα φυλάττομαι. τὸ δὲ φοβεῖσθαι μὲν ὄχλον, φοβεῖσθαι δ' ἐρημίαν, φοβεῖσθαι δὲ ἀφυλαξίαν, φοβεῖσθαι δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς φυλάττοντας, καὶ μήτ' ἀόπλους ἔχειν ἐθέλειν περὶ αὐτὸν μήθ' ὠπλισμένους ἡδέως θεᾶσθαι, πῶς οὐκ ἀργαλέον ἐστὶ πράγμα; ἔτι δὲ ξένοις μὲν μᾶλλον ἢ πολίταις πιστεύειν, βαρβάροις δὲ μᾶλλον ἢ Ἕλλησιν, ἐπιθυμεῖν δὲ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δούλους ἔχειν, τοὺς δὲ δούλους ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν ἐλευθέρους, οὐ πάντα σοι ταῦτα δοκεῖ ψυχῆς ὑπὸ φόβων καταπεπληγμένης τεκμήρια εἶναι; ὃ γὰρ τοι φόβος οὐ μόνον αὐτὸς ἐνὼν ταῖς ψυχαῖς λυπηρὸς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἡδέων συμπαρακολουθῶν λυμῶν γίγνεται.

ἀνθρώπιнос 3 emberi

ἄοπλος 2 fegyvertelen

ἀπεστέρημαι meg vagyok fosztva

ἀργαλέος 3 fásasztó, borzasztó

ἡ ἀφυλαξία, ας az őrizet hiánya

ὁ βίος, ου élet

ἐκεῖνος 3 az, amaz

ὅποτε ἐπιθυμήσαιμι valahányszor vágytam

ἡ ἐπιθυμία, ας vágy(akozás)

ἡ ἐρημία, ας egyedüllet, magány

ὁ ἑταῖρος, ου társ

ἡ εὖνοια, ας jóindulat

ἡ εὐφροσύνη, ης öröm

ἡδύς 3 (εἶα, ύ) édes, kellemes

ὁ ἡλικιώτης, ου kortárs

ἡ ἡσυχία, ας nyugalom

ἡ θαλία, ας lakoma

καταπεπληγμένος 3 „megszállott”

ἡ κοίτη, ης lefekvés, ágy

ὁ λυμῶν ὠνος tönkretrevő

λυπηρὸς 3 fájdalmas

μᾶλλον inkább

ἡ μέθη, ης részegség

μέχρι (+ gen.) -ig, amíg

ξένος 3 idegen

ὅτε amikor

ὁ ὄχλος, ου tömeg

πῶς hogyan?

τὸ συμπόσιον, ου symposion, „ivászat”

τὸ τεκμήριον, ου bizonyíték

ὁ ὕπνος, ου álom

ὁ χορός, οὐ kartánc

ἡ ᾠδή, ης ének

I. Vonjon össze! Ügyeljen a hangsúlyra!

δηλόω, ἀναπτερόεις, ἀναστομόει, δηλόομεν, ἀναπτερόετε, δηλόουσι, ἐδήλοον, μετεμόρφους, ἀνεστόμοε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ γλωττα, την γλωτταν, της γλωττης, τη γλωττη
αἱ γλωτται, τας γλωττας, των γλωττων, ταις γλωτταις

III. Adja meg a megszólító esetben álló szavakat (kifejezéseket) magyarul!

Példa: ὦγαθέ (ὦ ἀγαθέ) : barátó(cská)m! (vagyn:) te jó ember! (gúnyosan is)

(ὦ) ἄνδρες Ἀθηναῖοι	(ὦ) Σιμωνίδη
(ὦ) ἄνδρες στρατιῶται	(ὦ) ἄνθρωπε
(ὦ) ἄνδρες δικασταί	(ὦ) Πολύευκτη
(ὦ) ἄνδρες σύμμαχοι	(ὦ) Σώκρατες
(ὦ) βουλή	(ὦ) Δημόσθενες
(ὦ) πολῖται	(ὦ) βασιλεῦ

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. Δῆλον γάρ, ὅτι (ταῦτά – τοῦτό – αὕτη) ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη (igazságosság).
2. Ἀλλά, εἰ (βούλει – βούλεται – βούλεσθε), μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι.
3. (ῥήτωρ – ῥήτορα – ῥήτορι) ἄρα χρή σε καλεῖν;
4. Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππου ὀχῆ, ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα (φέροντα – φέρων – φέρουσαν).

V. Fordítsa görögre!

1. Sókratés nem érdemelt halált.
2. A hadvezér a katonáit az ellenség ellen vezeti.
3. Ez a hadvezér, úgy tűnik, bolondul a nőkért (γυναῖμηνής 2).
4. Van egy hadvezérük, nagyon gonosz.
5. A katonának rosszul megy a sora.
6. A legtöbb embernek nehéz(séget jelent), hogy igazságos dolgokat tegyen.
7. A jók gazdagság helyett mindig a tisztességre töreksenek.
8. Csodáljuk a spártaiak vitézségét.
9. Az ajándékok meggyőzték a katonákat.
10. Homéros állítólag vak (τυφλός 3) volt.
11. Mi az? Mit akartok mondani?
12. Helené férje Menelaos volt.
13. Na és?!

VI. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) lóversenytér	(1) παραθαλάσσιος
(b) testőr	(2) λογογράφος
(c) beszédíró	(3) ἀναρχία
(d) bevezetés	(4) πρόλογος
(e) félisten	(5) δώδεκα
(f) tengerparti	(6) τρίπους
(g) háromláb(ú szék, üst)	(7) ἵππόδρομος
(h) tizenkettő	(8) ἡμίθεος
(i) vezető nélküli állapot	(9) σωματοφύλαξ

ipf. coni.	
A.	M.-P.
λύω	λύωμαι
λύης	λύη
λύη	λύηται
λύωμεν	λυώμεθα
λύητε	λύησθε
λύωσι(ν)	λύωνται

20 Κριτία τοῦτ' ἔστω τῶ καλῶ – A derék Kritias egészségére!

Athén elvesztette a peloponnésosi háborút. A vereség után megbukott a demokrácia is: spár-tai segédlettel egy harminc oligarchából álló törvényhozó testület került Athén élére, hogy új alkotmányt dolgozzon ki. Rémtetteik miatt őket nevezték utóbb a „harminc zsarnok”-nak. Egyik vezérük a mérsékelt Thérámenész volt, a másik Kritias, aki mivel sokat volt együtt filozófusokkal, ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις. A harmincak kezéhez sok vér tapadt, athéni polgárok és metoikosok vére. Amikor Thérámenész már nem tudta vállalni rémuralmuk jogtalanságait, szembefordult Kritiasszal. Kritias azonnal elfogatta Thérámenészt, elítéltette és kivégeztette. A drámai jelenetet Xenophón örökítette meg *Görög történetében*, a *Hellénikában*.

Εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτοῖ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε¹. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὡσπερ εἰκὸς καὶ θεοῦς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρης τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν², ἐπήρετο· Ἄν δὲ σιωπῶ³, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμῶξομαι; καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπαιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῶ καλῶ.

¹tegyétek meg, amit kell ²ha nem hallgat el ³(*casus eventualis*)

ἄν talán ha, ha
τὸ βουλευτήριον, ou tanácsháza
ἡ βουλή, ἡς (az ötszázak) tanács(a)
ὁ βωμός, ou oltár
ὁ δρυφάκτος, ou korlát
τὸ ἐγχειρίδιον, ou tőr
εἰκὸς illő; itt: történni szokott
εἰ μὴ ha nem
τὸ ἔμπροσθεν (+ gen.) előtér; előtti hely
ἔστω legyen
ἡσυχίαν ἔχει csendben marad

κατακεκριμένος 3 elítélt
τὸ κώνειον, ou bürök(lé)
μάλα nagyon
οἶος 3 milyen
πλήρης 2 teli (amivel: gen.)
τὸ ῥῆμα, ατος mondás
οἱ ὑπηρέται, ὦν a (törvény)szolgák
ἡ φρουρά, ἄς őrség
ἡ φωνή, ἡς hang
ὡσπερ miként

– A mutatónévmások erősíthetők az -i elemmel: τουτοῖ.

– A tagadószavak: οὐ és összetételei; a tiltószavak μὴ és összetételei. Ha az összetett tagadószó vagy tiltószó megelőzi az egyszerű tagadószót illetve tiltószót, akkor a mondat nem tagadó vagy tiltó, hanem állító illetve parancsoló.

Οὐκ ἀφικνεῖται οὐδεὶς. Nem érkezik meg senki.

Οὐκ ἀφικνεῖται οὐδεὶς οὐδέποτε. Nem érkezik meg soha senki.

Οὐδεὶς οὐκ ἀφικνεῖται. Mindenki megérkezik.

Τοῦτ' οὐκ οἶδεν οὐδεὶς. Ezt nem tudta senki.

– οὐ ἀγνοοῦντες: az ilyen kettős tagadás erős állítás.

I. Vonja szét az alakokat!

ἐνόσει, ἡγήεισθε, φοβεῖται, οἰκεῖς, διατέλει, διατελεῖς ἐπιθυμεῖτε

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ θριξί, την τριχα, της τριχος, τη τριχι
αἱ τριχες, τας τριχας, των τριχων, ταις θριξι(ν)

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) háromszor egy évben	(1) μακρόν χρόνον
(b) napnyugta előtt	(2) πρὸ δύντος ἡλίου
(c) nem sokkal később	(3) κατὰ ἔτος
(d) hosszú ideig	(4) τρίς τοῦ ἑνιαυτοῦ
(e) egész nap	(5) τοῦ λοιποῦ
(f) évente	(6) ἄνα πᾶσαν τὴν ἡμέραν
(g) a jövőben	(7) οὐ πολλῶ ὕστερον

IV. Melyik szó illik a mondatba?

- Ἐγὼ δὲ (σε – σου – σοι), ὦ Σεύθη, δίδωμι (ἑμαυτὸν – σεαυτὸν – ἑαυτὸν) καὶ τοὺς ἔμοιους τούτους ἐταίρους φίλους εἶναι πιστοῦς.
- Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα φυλακὴν περὶ (αὐτήν – αὐτήν) .
- Κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον καὶ ἥδιστον ἀπὸ γεωργίας τὸν βίον (ποιεῖν – ποιεῖσθαι).
- Αὐτὸς δ' οὐκ (ἔφη – ἔφαμεν – ἔφασαν) ἰέναι.
- Ἐδὲ Ὀρόντας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξει ἔχων ἰππέας ὡς ἂν δύνηται (πολλοὺς – πλείους – πλείστους).
- Ἐὐκὺρος εἰς φυγὴν ἔτρεφε τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς (τῶ – τῆ) ἑαυτοῦ χειρὶ τὸν Ἄρταγέρσην (τὸν – τῶν) ἄρχοντα αὐτῶν.

V. Melyik a kakukktojás, és miért?

ἡλίθιος – καινός – ξηρός – σύμμαχος

VI. Fordítsa görögre!

- Ez a katona bátrabb, mint a többi.
- A katonák nem engedelmesskednek a gyáva hadvezérnek.
- A hadvezér megparancsolja a katonáknak, hogy keljenek át a folyón.
- A perzsa király katonái nem bátrabbak, mint a görögök.
- A hadvezér gyorsabban menekült el, mint a katonák többsége.
- Ezek a katonák sokkal bátrabbak, mint azok.
- Az athéniak hadvezére a legbölcsebb.
- Az athéniak közül a hadvezér a leggyávább.
- Ez a katona ölte meg a legtöbb ellenséget.
- A szónokok gyakran nem mondanak igazat.

ao. coní.	
A.	M.-P.
λύσω	λύσωμαι
λύσης	λύση
λύση	λύσηται
λύσωμεν	λυσώμεθα
λύσητε	λύσησθε
λύσωσι(ν)	λύσωνται

21 Ἡ γραφή κατὰ Σωκράτους – A Sókratés elleni vád

Az athéni Sókratés fiatal korában természetbölcselettel foglalkozott; később, ahogy Cicero mondja, a filozófiát az égből az emberek házaiba lehozva azt kutatta, hogy mi az *ἀρετή*, tanítható-e, s ha igen, miképp. Soha nem írt semmit, mert mint mondta, ő maga semmit sem tud, csak azt, hogy semmit sem tud. Néhány évvel a peloponnésosi háború után egy bizonyos Melétos azzal vádolta meg a hetvenéves Sókratést, hogy tanításával megrontja az ifjakat, és nem hisz a város isteneiben. Egy ötszázegy tagú esküdttörvényesség halálra ítélte Sókratést, aki a börtönből nem szökött meg, noha lett volna rá mód. Baráti körben, a lélek halhatatlanságáról beszélgetve itta ki a méregpoharat. Kivégzése után tanítványai, Platón és Xenophón fiktív védőbeszédekben próbálták igazolni az ellene fölhozott vádak alaptalan voltát.

Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραφάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιος εἶη θανάτου τῆ πόλει. Ἡ μὲν γὰρ γραφή κατ' αὐτοῦ τοιάδε ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης, οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. Πρῶτον μὲν οὖν ὡς οὐκ ἐνόμιζεν οὐς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς ποίω ἐχρήσαντο τεκμηρίω· θύων τε γὰρ φανερός ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικὴ χρώμενος οὐκ ἀφανῆς ἦν.

ἀφανῆς 2 nem látható

Ἀθηναῖος 3 athéni

ἡ γραφή, ἡς (köz)vád

οἱ γραφάμενοι, ὠν a vádlók

τὸ δαιμόνιον, ου istenség, emberfölötti lény

ὁ θάνατος, ου halál

κατὰ (+ gen.) ellen

κοινός 3 közös, nyilvános

ἡ μαντικὴ, ἡς jóslás

οἴκοι otthon

ποίως 3 milyen, miféle

τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε ilyenféle

φανερός 3 jól látható, közismert

– A φανερός εἰμι, δηλός εἰμι, φαίνομαι igei kifejezéseket személyesen szerkeszti a görög: akiről/amiről nyilvánvaló valami, az a kifejezés alánya, ami pedig nyilvánvaló róla, azt az alannal egyeztetett participium fejezi ki.

– οὐκ ἀφανῆς ἦν + pt.: (erős) állítás, ugyanúgy szerkeszve, mint az előző pontban.

– A óhajtás módja az optativus (1) εἶθε vagy εἰ γὰρ módosítószóval vagy (2) enélkül. Tagadása: μή.

– A parancsot az imperativus fejezi ki.

– A tiltás kifejezése: (1) μή + imperativus ipf.; vagy (2) μή + coni. ao.

– Az első személyű felszólítás módja: coni. (hortativus). Tagadása: μή.

I. Vonja szét az alakokat!

οἰχοῦσιν, ᾠκοῦμεν, ἐνόσουν, ἐφοβούμεθα, φιλῶ, διετελοῦμεν

II. Jelölje a hangsúlyt!

ἡ μήτηρ, την μητερα, της μητρος, τη μητρι
αἱ μητερες, τας μητερας, των μητερων, ταις μητρασι

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) reménytelenül	(1) διὰ ταῦτα
(b) emiatt	(2) πρὸς τούτοις
(c) az apjáról	(3) χρημάτων ἕνεκα
(d) az anyjáért	(4) ἐπὶ Σόλωνος
(e) ráadásul	(5) ἄνευ ἐλπίδος
(f) pénzért	(6) ὑπὲρ τῆς μητρος
(g) Solón korában	(7) περὶ τοῦ πατρος

IV. Melyik szó illik a mondatba?

- Μεῖζον μὲν φαμεν κακὸν τὸ (ἀδικεῖ – ἀδικεῖν), ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι.
- Οὔτοι (bizony nem) Ἀθηναῖοι δίκην αὐτὴν καλοῦσιν, ἀλλὰ (διαβολὴν – γραφὴν – κατηγορίαν).
- Ξενοφῶν τὸ ἦμισυ (τὸ στράτευμα – τοῦ στρατεύματος – τῶν στρατιωτῶν) κατέλιπε φυλάττειν τὸ στρατόπεδον.
- Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (πόλεμον – πολέμου – πολέμιοι) ἄρχοντες καὶ σπονδὰς (λύοντες – λύοντας).
- Πάντες γὰρ ἄρα (τὰ ἀγαθὰ – τῶν ἀγαθῶν – τοῖς ἀγαθοῖς) ἐπιθυμοῦσιν.

V. Fordítsa göröggre!

- A lehető (ώς) legjobbakká akarunk válni.
- A régi hadvezérek bátrabbak voltak a maiaknál.
- Nem ez történt.*
- A görögök nem gyávábbak a barbároknál.
- A mi hadvezérünk bátrabb, mint a tiétek.
- Ezt könnyebb mondani, mint megenni.
- Ennek a hadvezérnek több katonája van, mint annak.
- Ma ezt mondod, holnap meg azt.
- Én vagyok a legjobb a hadvezérek között.
- Nem minden katona engedelmeskedik ugyanakkor a hadvezérnek.

ao. opt. A. és M.	
λύσαιμι	λυσαίμην
λύσαις	λύσαιο
λύσαι	λύσαιτο
λύσαιμεν	λυσαίμεθα
λύσαιτε	λύσαισθε
λύσαιεν	λύσαιντο

22 Eὶ ἐβούλετο – Ha akarta

A vádló szavai után kapott szót Sókratés. A tanítványok védőbeszédeiből következtetve először a róla kialakult előítéletekről beszélt. Ezek, érvelt, két okból erednek. Aristophanés egyik korai komédiájában, a *Felhők*ben úgy léptette föl őt a színpadon, mint aki a gyengébb érvet erősebbé tudja tenni, és erre jó pénzért bárkit hajlandó meg is tanítani – azaz szofistaként. A másik ok: egy barátja Delphoiban azt a kérdést tette fel, van-e bölcsebb ember Sókratésnál. A Pythia azt válaszolta, hogy nincs, ő a legbölcsebb. Sókratés ezután sorra járta azokat, akiket bölcsnek tartottak. Kérdései nyomán azonban kiderült, hogy ezek a bölcsek semmit sem tudnak, tehát ő annival bölcsebb náluk, hogy legalább ezt tudja magáról. Az athéniak többsége így valószínűleg kellemetlen kötekedőnek tartotta Sókratést.

Ἄλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω Μελήτου, ὅτω ποτὲ γνοῦς¹ λέγει ὡς ἐγὼ οὐς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζω· ἐπεὶ θύοντά γέ με ἐν ταῖς κοιναῖς ἐορταῖς καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων βωμῶν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνοντες ἐώρων² καὶ αὐτὸς Μέλητος, εἰ ἐβούλετο. καινὰ γε μὴν δαιμόνια πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέρωμι λέγων ὅτι θεοῦ μοι φωνὴ φαίνεται σημαίνουσα ὅ τι χρῆ ποιεῖν; καὶ γὰρ οἱ φθόγγους οἰωνῶν καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώπων χρώμενοι φωναῖς δήπου³ τεκμαίρονται. βροντὰς δὲ ἀμφιλέξει τις ἢ μὴ φωνεῖν ἢ μὴ μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἢ δὲ Πυθοῖ ἐν τῷ τρίποδι ἰέρεια⁴ οὐ καὶ αὐτὴ φωνῆ τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ⁵ διαγγέλλει; ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν θεὸν τὸ μέλλον καὶ τὸ προσημαινεῖν ᾧ βούλεται, καὶ τοῦτο, ὥσπερ ἐγὼ φημι, οὕτω πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομίζουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν οἰωνοὺς τε καὶ φήμας καὶ συμβόλους τε καὶ μάντις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαινοντας εἶναι, ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ καὶ οἶμαι οὕτως ὀνομάζων καὶ ἀληθέστερα καὶ ὀσιώτερα λέγειν τῶν τοῖς ὄρνευσι ἀνατιθέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς γε μὴν οὐ φεῦδομαι κατὰ⁶ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦτ' ἔχω τεκμήριον· καὶ γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τοῦ θεοῦ συμβουλευόμενα οὐδεπώποτε⁷ φευσάμενος ἐφάνην. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀκούοντες οἱ δικασταὶ ἐθορύβουν, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ φθονοῦντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν μειζόνων ἢ αὐτοὶ τυγχάνοι, πάλιν εἶπεν τὸν Σωκράτην· Ἄγε⁸ δὴ ἀκούσατε⁹ καὶ ἄλλα, ἵνα¹⁰ ἔτι μᾶλλον οἱ βουλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμῇ τετιμῆσθαι¹¹ ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρεφῶντος γὰρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ πολλῶν παρόντων ἀνείλεν ὁ Ἀπόλλων μηδὲνα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μῆτε ἐλευθεριώτερον μῆτε δικαιότερον μῆτε σωφρονέστερον¹².

¹vajon honnan tudva ²örökölt. ipf. pl. 3. ³kétségkívül ⁴a Pythóban (= Delphoiban) a tripodson (ülő) papnő ⁵isteni jelek, üzenetek ⁶(+ gen.) illetően ⁷még sohasem ⁸nosza, nohát ⁹hallgassátok meg ¹⁰(+ con.) hogy ¹¹tőlem tiszteletben van részem ¹²„bölcsebb”

ἀληθέστερος 3 igazabb
 ἢ βροντῆ, ἤs mennydörgés
 ὁ δαίμων, onos emberfölötti lény
 δημόσιος 3 közös(ségi)
 ὁ δικαστής, ou bíró
 δίκαιος 3 igazságos
 ἢ δύναμις, eios erő
 ἐλευθέριος 3 ἐλευθερος-hoz méltó
 ὁ/ἢ μάντις, eios jós, jósnő
 μέγιστος 3 legnagyobb

τὸ μέλλον, onτος a jövő
 μηδεῖς 3 senki
 τὸ οἰωνιστήριον, ou jósjel (*madártól*)
 ὁ οἰωνός, ou (jós)madár
 ὀσιώτερος 3 jámborabb
 ὁ σύμβολος, ou jósjel, előjel
 τὸ συμβούλευμα, atos tanács
 ὁ τρίπους, podos háromlábú szék
 ἢ φήμη, ἠs jóslat
 ὁ φθόγγος, ou hang, csicsérgés

I. Vonja szét az alakokat!

τιμᾶς, ὄρω, ἐβόα, ὀρωμέν, τιμᾶσι, ἐβόων, τιμᾶτε

II. Jelölje a hangsúlyt!

βέλτιον, βελτιον, βελτιονος, βελτιονι

βελτιονα (βελτιω), βελτιονα (βελτιω), βελτιονων, βελτιοσι(ν)

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. (Ἐγὼ – Σὺ) καὶ πόλεως (μέγιστος – μεγίστου – μεγίστης) εἶ καὶ παρὰ Σεύθῃ τὸ (σὸν – ἡμέτερον) ὄνομα μέγιστόν ἐστι.
2. Ἄνδρες στρατιῶται, (οὐ – μὴ) θαυμάζετε, ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.
3. Ἄνδρες σύμμαχοι, ἀνθρώπινον τὸ γεγενημένον· τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας (μὴ – οὐδὲν – μηδὲν) οἶμαι θαυμαστόν.
4. Οἱ δ' ἡγεμόνες, (ἡμεῖς – οἱ – οὓς) ἔχομεν, (οὗ – μὴ) φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν.
5. Ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὕτε λαμβάνειν οὔτε βιάσασθαι (οὐ – (∅) – μὴ) δυνατόν.

IV. Fordítsa görögre!

1. Az a katona bátor, emez itt gyáva.
2. A katonának bátornak kell lennie.
3. Illő, hogy a katona bátor legyen.
4. A gyáva katona is azt mondta, hogy ő bátor.
5. Más a bátorság, és más a gyávaság.
6. Ki a bátor, és mi a bátorság?
7. Hogyan lehetünk jó katonák?
8. A hadvezér legyen bátor!
9. Ez a katona bátran harcol, noha (καίπερ + pt.) beteg.
10. A szövetségesekek közül sokan elesetek.
11. Mint némelyek mondják, voltak költők Homéros előtt is.

actívum						
	ind.	ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg.	1. λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι		
	2. λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λῦε	λύειν
	3. λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	
pl.	1. λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν		λύων
	2. λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε	λύουσα
	3. λύουσι	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λυόντων	λῦον
sg.	1. λύσω			λύσοιμι		
	2. λύσεις			λύσοις		λύσειν
	3. λύσει			λύσοι		
pl.	1. λύσομεν			λύσοιμεν		λύσων
	2. λύσετε			λύσοιτε		λύσουσα
	3. λύσουσι			λύσοιεν		λῦσον
sg.	1.	ἔλυσα	λύσω	λύσαιμι		
	2.	ἔλυσας	λύσης	λύσαις, λύσειας	λῦσον	λῦσαι
	3.	ἔλυσε(ν)	λύση	λύσαι, λύσειε(ν)	λυσάτω	
pl.	1.	ἐλύσαμεν	λύσωμεν	λύσαιμεν		λύσας
	2.	ἐλύσατε	λύσητε	λύσαιτε	λύσατε	λύσσασα
	3.	ἔλυσαν	λύσωσι(ν)	λύσαιεν, λύσειαν	λυσάντων	λῦσαν

23 Κέρδος ὁ θάνατος – Nyereség a halál

A védőbeszéd meghallgatása után a bírák leadták szavazataikat, hogy bűnös-e a vádlott, vagy ártatlan. A szavazatok összeszámlálása után, ha a bírák többsége felmentette a vádlottat, a per véget ért. Ha a szavazatok többsége a vádlottat bűnösnek nyilvánította, a vád és a védelem javaslatot tett a büntetésre. Ezután a bírák ismét szavaztak, hogy a két javasolt büntetés közül melyiket róják a vádlottra. Sókratés perében az első szavazás eredménye: Sókratést 281:220 arányban bűnösnek találták. A vád halálbüntetést kért. Platón védőbeszéde szerint Sókratés először azt akarta kérni, hogy élete végéig ingyen étkezhessen a Prytaneionban, majd ezt barátai unszolására pénzbüntetésre módosította. A második szavazás eredménye: 361 szavazat: halál, 140 szavazat: pénzbüntetés.

Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῆδε ὡς πολλῆ ἐλπίς ἐστὶν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερον ἐστὶν τὸ τεθνήσκει· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἰσθησὶν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὕσα καὶ μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἰσθησίς ἐστὶν ἀλλ' οἷον ὕπνος ἐπειδὴν τις καθεύδων μὴδ' ὄναρ μὴδὲν ὄρα, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος – ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα ἐν ἣ οὕτω κατέδαρθεν ὥστε μὴδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτη τῆ νυκτὶ δέοι σκεφάμενον εἰπεῖν πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαρίθμητους ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας – εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον ἀποδημησαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστὶν τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσι πάντες οἱ τεθνεῶτες, τί μείζον ἀγαθὸν τούτου εἶη ἂν, ὢ ἄνδρες δικασταί;

ἀγαθός 3 jó
 ἢ αἰσθησίς, εως érzékelés
 ἄμεινων 2 jobb (aminél: gen.)
 ἄμεινον jobban
 ἄρα tudniillik, azaz
 αὖ viszont
 ὁ (μέγας) βασιλεύς, éως a (perzsa) király
 δυοῖν θάτερον két dolog közül valamelyik
 εἴτε akár
 ἐκεῖ ott
 ἐπειδὴν miután
 εὐαρίθμητος 2 könnyen megszámlálható
 ἢ vagy (választó kötőszó)
 ἥδιον kellemesebben
 θαυμάσιος 3 csodálatos

κατὰ τὰ λεγόμενα mint mondják
 τὸ κέρδος, ους nyereség
 ἢ μεταβολή, ἦς átváltozás
 ἢ μετοίκησις, εως átköltözés (ahonnan: gen.)
 οἷον olyan mint
 τὸ ὄναρ, ὄνειρατος álom(kép)
 (οὐδὲν) πλείων 2 (semmivel sem) több
 πρὸς (+ acc.) képest
 ὁ τεθνεώς, ῶτος halott
 καὶ τῆδε másfelől is
 ὁ τόπος, ου hely
 ὁ ὕπνος, ου alvás, álom
 ὥστε hogy, úgyhogy

I. Vonja szét az alakokat!

μεταμορφοῖ, ἀναπτεροῦμεν, ἀναπτέρου, μετεμόρφουν, μεταμορφοῦμεν

II. Jelölje a hangsúlyt!

λειπειν, λειπων, λειπουσα, λειπον, λειπεσθαι

λιπειν, λιπων, λιπουσα, λιπον, λιπεσθαι

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a következő nyáron	(1) στρατηγούντος τοῦ Μιλτιάδου
(b) a hadvezérek megölése miatt	(2) τούτων γενομένων
(c) a hajó közeledtére	(3) τοῦ ἐπιγενομένου θέρους
(d) a hadvezér kérdésére	(4) ἀποθανόντων τῶν στρατηγῶν
(e) a többiek megmenekülése után	(5) ἐρομένου τοῦ στρατηγοῦ
(f) Miltiadés vezetésével	(6) τῆς νεῶς προσερχομένης
(g) ezek után	(7) σωθέντων τῶν ἄλλων

IV. Fordítsa görögre!

1. Szégyen a futás, de hasznos. 2. A hadvezérnek sok barátja volt. 3. A bátor katona legyőzi a nehézségeket. 4. Sokaknak megárt a győzelem. 5. Hol vannak a hadvezérek? 6. Még a katonáim sem hisznek nekem. 7. A hadvezér tiszteli a bátor katonákat. 8. A katonák nem akarnak engedelmeskedni a hadvezérnek. 9. *Ez a nyelv nekem eléggé* (ἰκανῶς) *ismerős* (γνώριμος 2). *Gyakran hallom és beszélem*. 10. Meg akarjuk menteni (σώζω) a várost.

medium						
	ind.	ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg. 1.	λύομαι	ἐλύομην	λύωμαι	λυοίμην		
2.	λύη (-ει)	ἐλύου	λύη	λύοιο	λύου	λύεσθαι
3.	λύεται	ἐλύετο	λύηται	λύοιτο	λύεσθω	
pl. 1.	λύομεθα	ἐλύομεθα	λύωμεθα	λυοίμεθα		λυόμενος
2.	λύεσθε	ἐλύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε	λυομένη
3.	λύονται	ἐλύοντο	λύωνται	λύοιντο	λύεσθων	λυόμενον
sg. 1.	λύσομαι			λυσοίμην		
2.	λύση (-ει)			λύσοιο		λύσεσθαι
3.	λύσεται			λύσοιτο		
pl. 1.	λυσόμεθα			λυσοίμεθα		λυσόμενος
2.	λύσεσθε			λύσοισθε		λυσομένη
3.	λύσονται			λύσοιντο		λυσόμενον
sg. 1.		ἐλυσάμην	λύσωμαι	λυσάιμην		
2.		ἐλύσω	λύση	λύσαιο	λῦσαι	λύσασθαι
3.		ἐλύσατο	λύσηται	λύσαιτο	λυσάσθω	
pl. 1.		ἐλυσάμεθα	λυσώμεθα	λυσάιμεθα		λυσάμενος
2.		ἐλύσασθε	λύσησθε	λύσαισθε	λύσασθε	λυσαμένη
3.		ἐλύσαντο	λύσωνται	λύσαιντο	λυσάσθων	λυσάμενον

24 Ἐδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ – Csak az isten tudja

Az ítélet kihirdetése után Platón védőbeszédében Sókratés még egyszer szól a bírákhoz, és a halálról beszél. A halállal kapcsolatban, mondja, az emberek többsége ugyanazt a hibát követi el, mint az élet egyéb területein: úgy tesznek, mintha tudnának, holott nem tudnak, tudatlanságuk miatt pedig valami rossznak vélik a halált. A halál azonban nem lehet rossz, hanem inkább valami jó, hiszen a benne élő daimonion, aki soha semmit nem parancsol, csak tilt, nem térítette el őt attól, hogy a bíróságra jöjjön, és beszéd közben sem figyelmeztette őt, hogy ne úgy beszéljen, ahogyan beszélt. A halál tehát valami jó dolog kell hogy legyen. Sókratést ezután a börtönököt felügyelő hivatalnokok, a tizenegyek elvezetik, a bírák pedig felveszik a három obolos napidíjat, és hazamennek.

Ἄλλα καὶ ὑμᾶς χρῆ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἐν τῷ τούτῳ διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα: οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλὰ μοι δῆλόν ἐστι τούτο, ὅτι ἦδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ τούτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεφεν τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγοροῖς οὐ πᾶνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τῇ διανοίᾳ καταψηφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν: τούτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι: τοὺς ὑεῖς μου, ἐπειδὴν ἠβήσωσι, τιμωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταῦτα ταῦτα λυποῦντες ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐὰν δοκῶσι τῷ εἶναι μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς ὡς περ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονται τῷ εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονηθῶς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ ὑεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἦδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανομένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις: ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

ἄδηλος 2 nem világos; bizonytalan
ἅπερ amint, miként
ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου véletlenül
βελτίων 2 jobb
βέλτιόν ἐστι(ν) előnyösebb
ἡ διάνοια, acs meggondolás
δῆλόν ἐστιν, ὅτι világos, hogy
ἐάν ha
εὐέλπις 2 (ι) jó reménnyel lévő
καίτοι ámbár
ὁ κατηγορος, ou vádló

ὁπότερος 3 melyik (*kettő közül*)
οὐδαμοῦ sehol; egyáltalán nem
πλὴν ἢ kivéve
πρότερον előbb; inkább
τὸ σημεῖον, ou jel
ταῦτα ταῦτα ugyanúgy
τοσόνδε, τοσήδε, τοσόνδε annyi
ὁ υἱός, οὐ fia
οἱ ὑεῖς μου a fiaim
ἡ ὥρα, acs időszak, évszak
ὥρα ἀπιέναι ideje menni

I. Jelölje a hangsúlyt!

λυσαι, ἀγγελιαι, γραφαι, πεμφας, πεμφασα, πεμφαν

II. Megválasztani valakit valamivé (*acc. névelő nélkül*)

1. Οἱ στρατιῶται τὸν Δημοσθένην εἵλοντο (hadvezérré).
2. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἀρίστους εἵλοντο (vezetőkké).
3. Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις Ἀγησίλαον εἵλοντο (királlyá).

III. Melyik a kakukktojás, és miért?

χῶραι – εὐφροσύναι – ὦραι – ἰέρειαι

IV. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) az ő vezetésével	(1) πολλῶν παρόντων
(b) miután meghozta törvényeit	(2) ἀπελθόντος ἐμοῦ
(c) miután az athéniak közelebb jöttek	(3) ἀρχομένου χειμῶνος
(d) távollétemben	(4) τοῦ στρατηγού πεσόντος
(e) a tél elején	(5) ἡγουμένου αὐτοῦ
(f) sokak jelenlétében	(6) νομοθετήσαντος αὐτοῦ
(g) miközben a bentlénők védekeztek	(7) τῶν Ἀθηναίων ἐγγὺς γενομένων
(h) a hadvezér eleste miatt	(8) ἀμυνομένων τῶν ἔνδον

V. Képezze az alakokat!

βάλλω ao. coni. A. sg. 2.:

ἄγω ao. ind. P. pl. 3.:

γράφω ao. ind. P. sg. 3.:

σπείρω inf. ao. A.:

VI. Fordítsa görögre!

1. Ilyen helyzetben (ἐν τῷ τοιούτῳ) nehéz bátornak lenni. 2. *Ők az én barátaim.* 3. *Háború lesz.* 4. *A sziget gazdag és boldog.* 5. *Itt fürdenek az előkelők* (εὐγενής 2). 6. *A görög ma is rázza a fejét* ((κατα)νεύω), *mikor igent mond* (ἀποδέχομαι: helyesel), *és bólint* (ἀνανεύω), *mikor tagad* (ἀρνέομαι). 7. A hadvezér nem menekült el, hanem a katonákkal maradt. 8. Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok. 9. Hová futtok, katonák? 10. Itt vagyok, vezérem! 11. Maga a hadvezér is megbetegedett és meghalt. 12. Miért mondod ezt?

passivum						
	fut. ind.	ao. ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
sg. 1.	λυθήσομαι			λυθησοίμην		
2.	λυθήσῃ (-ει)			λυθήσοιο		λυθήσεσθαι
3.	λυθήσεται			λυθήσοιτο		
pl. 1.	λυθησόμεθα			λυθησοίμεθα		λυθησόμενος
2.	λυθήσεσθε			λυθήσοισθε		λυθησομένη
3.	λυθήσονται			λυθήσονται		λυθησόμενον
sg. 1.		ἐλύθην	λυθῶ	λυθείην		
2.		ἐλύθης	λυθῆς	λυθείης	λύθητι	λυθῆναι
3.		ἐλύθη	λυθῆ	λυθείη	λυθήτω	
pl. 1.		ἐλύθημεν	λυθῶμεν	λυθείμεν, λυθείημεν		λυθείς
2.		ἐλύθητε	λυθῆτε	λυθείτε, λυθείητε	λύθητε	λυθείσα
3.		ἐλύθησαν	λυθῶσι(ν)	λυθείεν, λυθείησαν	λυθέντων	λυθέν

25 Πολέμου ὄντος – Midőn a dórok és az athéniak hadban álltak

Deukaliόν és Pyrrha fia volt Hellén. Hellén és Othréis gyermekei Xuthos, Aiolos, Dóros, Xenopatra. Aiolos és Iphis fia Salmóneus. Salmóneus és Alkidiké gyermeke Tyró. Tyróé Poseidóntól Néleus. Néleus és Khlóris fia Periklymenos. Periklymenos és Peisidiké fia Bóros. Bóros és Lysidiké fia Penthilos. Penthilos és Anchirrhoé fia Andropompos. Andropompos és Eniokhé fia Melanthos. Ezé pedig Kodros. — Az ehhez hasonló leszármazási táblák a görög történetírás kezdetei. Az első, aki a genealogia mellett a történetírás másik alapelemét, a földrajzi leírást is művelte, a milétosi Hekataios volt. Mindkét műve elveszett, de a *Földleírás* töredékei mellett megvan a *Geneológiák* eleje is: τάδε γράφω, ὡς μοι δοκεῖ ἀληθέα εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοὶ τε καὶ γελοιοὶ, ὡς ἔμοι φαίνονται, εἰσίν.

Μελάνθου δὲ Κόδρος γενόμενος ἐκδέχεται τὴν βασιλείαν· ὃς καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπέθανε τρόπῳ τοιῷδε. πολέμου τοῖς Δωριεῦσιν ὄντος πρὸς Ἀθηναίους, ἔχρησεν ὁ θεὸς τοῖς Δωριεῦσιν αἰρήσειν τὰς Ἀθήνας, εἰ Κόδρον τὸν βασιλέα μὴ φονεύσῃσι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Κόδρος, στείλας ἑαυτὸν εὐτελεῖ σκευῇ ὡς ξυλιστὴν καὶ δρέπανον λαβὼν ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν πολεμίων προῆει. δύο δὲ αὐτῷ ἀπαντησάντων πολεμίων τὸν μὲν ἕνα πατάξας κατέβαλεν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀγνοηθεὶς ὅστις ἦν πληγείς ἀπέθανε, καταλιπὼν τὴν ἀρχὴν Μέδοντι τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παιδῶν.

οἱ Ἀθηναῖοι, ὧν Athén
 ἡ ἀρχή, ἧς uralom; kezdet
 ἡ βασιλεία, az királyság
 τὸ δρέπανον, ou görbe kés, sarló
 οἱ Δωριεῖς, éwon dórok
 εὐτελής 2 olcsó, ócska
 ὁ ξυλιστής, ou rőzszeszedő

ὅστις (ἦτις, ὅ τι) hogy ki/mi; aki/ami csak
 ἡ πατρίς, idős hazá
 ὁ πόλεμος, ou háború
 πρεσβύτερος 3 idősebb
 ἡ σκευή, ἧς ruha, öltözet
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος a hazá(já)ért
 ὁ χάραξ, akos sánc; tábor

– A δύο számnév gen.-a δυοῖν mellett δύο és δυῶν alakban is előfordul.

– A mutató névmások: οὗτος 3 (ez), ὅδε 3 (ez itt), ἐκεῖνος 3 (az). Ezek a névmások a névelős névszó előtt vagy után állnak. Eredetileg a névelő is mutató névmás volt. Ezt az attikaiban is mutatja néhány megrögzült forma, melyek közül a legfontosabb: ὁ³ μὲν ... ὁ³ δὲ ... A birtokos névmás általában névelővel áll. A 3. személyű birtokos névmás helyett a ἑαυτοῦ ill. az αὐτοῦ használatos. (A visszaható névmás gen.-ai a névelő és a névszó között, a személyes névmások gen.-ai általában a névszó után állnak.)

– Egy cselekvés okát gyakran („köтőszóval” erősített) participium fejezi ki, de az ok kifejezhető mellékmondattal is, melynek kötőszava lehet: ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ. Az okhatározói mellékmondat állítmánya rendszerint kijelentő módban áll. A véleményes okot tartalmazó mellékmondat állítmánya – főmondati múlt idejű állítmány után – optativus (obliquus) is lehet.

I. Fordítsa magyarra!

τὰ τῆς πόλεως :

ζημίας ἄξιος :

λέγοι ἄν τις :

λανθάνω ἄπιών :

χαίρω μανθάνων :

II. Az eset megtartásával tegye egyes számba e főneveket!

ἄγῶσι, ἔργα, ἰππέας, ἄστεων, βουῶς

III. Xenophón mely műveiből valók az idézetek?

(1) Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδῃ, τῶν τυράννων.

(2) Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας.

(3) Ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν ἐν Σπάρτῃ μάλιστα πείθονται ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ τοῖς νόμοις, ἴσμεν ἅπαντες.

(4) Τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν.

(5) Ὡς δ' αὖ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύβουν.

(6) Κατεστρέφατο μὲν Φρύγας τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεστρέφατο δὲ Καππαδόκας, ὑποχειρίους δ' ἐποίησατο Ἀραβίους.

IV. Fordítsa görögre!

1. *A sír, melyben nyugszik* (= κεῖται), *egyszerű* (εὐτελής 2). 2. *Az emberek folyton beszélnek*. 3. *Háborúk mindig voltak és lesznek*. 4. Miután a szövetségesek megérkeztek, a katonák bátrabban harcoltak. 5. A katonák közül sokan meghaltak. 6. *Fáradtnak* (κάμνω) *látszik*. 7. Elmenekülni könnyebb, mint harcolni. 8. A bátorság hadvezéri erény. 9. Az oroszlán az állatok királya. 10. A legjobb szónok maga is felszólt. 11. Kyros tolmács segítségével beszélgetett a görög hadvezérekkel.

ἡ θύρα	ajtó
ἡ χώρα	vidék
ἡ ἡμέρα	nap
ἡ ἀλήθεια	igazság
ἡ πολιτεία	alkotmány
ἡ βασιλεία	királynő
ἡ βασιλεία	királyság
ἡ οἰκία	ház(tartás)
ἡ παιδεία	nevelés
ἡ σκία	árnyék
ἡ στρατεία	hadjárat
ἡ στρατιά	hadsereg
ἡ γλῶττα	nyelv
ἡ θάλαττα	tenger
ἡ τόλμα	merészség
ἡ ἄμαξα	szekér
ἡ δόξα	vélemény
ἡ μουσα	múzsza
ἡ νίκη	győzelem
ἡ φυγή	menekülés
ἡ γνώμη	vélemény
ἡ ἀρετή	kiválóság
ἡ κόρη	lány
ἡ μάχη	csata
ἡ τέχνη	mesterség
ἡ τιμή	tisztelet
ἡ γῆ	föld

ἄμ' ἠλίω	reggel
ἄμφι τὸν χειμῶνα	tél közeledtén
ἄμφι εἴκοσι	kb. húsz
ἄν' Ἑλλάδα	Hellas–szerte
ἄνευ ἐμου	tudtom nélkül
ἄνευ πόνου	fáradtság nélkül
ἄντι τοῦ	mi helyett?
ἄντι τούτων	ezek helyett
ἄντι τῶν πόνων	fáradtságáért
ἄντι φίλων	barátok helyett
οἱ ἀπὸ Πλάτωνος	P. tanítványai
ἀπὸ τῆς σκηνῆς	a sáttortól
ἀπὸ τῆς κοίτης	az ágyról
ἀπὸ τοῦ βωμοῦ	az oltártól

26 Ἱστορία – A történetírás kezdetei

A *historia* szó (ἱστορία) jelentése kutatás, nyomozás, illetőleg a látottak vagy hallottak önálló vizsgálata. Hérodotosnál a *historia* inkább maga a kutatás és a kutatás módszere, mintsem az eredmény, s csak a negyedik századtól jelenti a ἱστορία az ember múltbeli cselekedeteit megőrkítő írott beszámolót, a történetírást. Ezt megelőzően még a szellemi érdeklődést általában jelölte a szó, különösen azon tudományágak esetében, amelyeknek tárgya a jelenések világa. A ἱστορία jelentéséből következik, hogy a görög történetírás, amely a görög irodalom egyik autonóm műfaja, többnyire kortörténeti monográfia; a történetíró pedig a bizonyítékokat a szemtanúk beszámolóit és saját tapasztalatait alapján mérlegelve írja le saját korának eseményeit, elsősorban a háborúkat.

Ἐφορος δ' ἐν τῇ α' τῶν Ἱστοριῶν τρόπον τινὰ ἐξηγήσατο, ἐν ᾧ φησὶ περὶ τῶν ἀρχαίων πραγμάτων τοὺς νεωτέρους διεξέρχεσθαι· περὶ μὲν γὰρ τῶν καθ' ἡμᾶς γεγενημένων φησὶ τοὺς ἀκριβέστατα λέγοντας πιστοτάτους ἡγούμεθα, περὶ δὲ τῶν παλαιῶν τοὺς οὕτω διεξιόντας ἀπιθανωτάτους εἶναι νομίζομεν, ὑπολαμβάνοντες οὔτε τὰς πράξεις ἀπάσας οὔτε τῶν λόγων τοὺς πλείστους εἰκὸς εἶναι μνημονεύεσθαι διὰ τοσοῦτων.

ἀκριβέστατα a legpontosabban

ἀκριβής 2 biztos, pontos

ἀπίθανος 2 nem meggyőző

ἀπιθανώτατος 3 a legkevésbé megbízható

διὰ τοσοῦτων (χρόνων) ilyen hosszú idő után

τὰ γεγενημένα, ὧν események

εἰκός (ἔστι) illő, valószínű

ἐν τῇ α' (βίβλῳ) az első könyvben

ἐν ᾧ amikor, ahol

καθ' ἡμᾶς a mi időnkben(i)

νεώτερος 3 ifjabb, újabb

πιστός 3 megbízható

πλείστος 3 legtöbb

ἢ πράξεις, εὖς cselekvés, tett

ὁ τρόπος, ου fordulat, hozzáállás

– A -τέος végű adiectivum verbale szükségességet fejez ki. Fordítása: ... ni kell. Lehet személyes, ekkor az alany van hangsúlyozva; lehet személytelen, ekkor magán a cselekvésen van a hangsúly.

I. Alakítsa át a mondatokat a példa szerint!

Δεῖ ἡμᾶς ποιεῖν ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς.

(A haza minden előtt.)

Ἐμῖν ποιητέον ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς.

Ἐὰν κελεύῃ ἡ πατρίς ποιητέα ἡμῖν.

1. δεῖ ἡμᾶς ταῦτα ποιεῖν.
2. δεῖ ὑμᾶς ἰέναι οἴκαδε.
3. δεῖ τοὺς στρατιώτας βοηθεῖν.
4. δεῖ σέ ποιεῖν τοῦτο.
5. δεῖ ἡμᾶς διαβαίνειν τὸν ποταμόν
[ιτέος, βοηθητέος, διαβατέος]

II. Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θυράκας (ἐπολέμησα – ἐπολεμήσαμεν) καὶ ὑπὲρ (τοῦ – τῆς) Ἑλλάδος ἐτιμωρούμεν μεθ' ὑμῶν.
2. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν (ἀποκρίναντες – ἀποκρινάμενοι).
3. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ Ξενοφῶν (ἔπεμφας – πέμφας – πεμφάσας) πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεναί.
4. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ τὰ πλοῖα ἱκανὰ (δοκεῖ – ἐδόκει) παρῆναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ.
5. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος [sc. ὁ ἡγεμῶν] λέγει, ὅτι (ἄξων – ἄξει – ἀγάγων) αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν (ὄραν – ὄφονται – εἶδον) θάλατταν.

III. Fordítsa görögre!

1. A katonák éjszaka érkeztek meg a folyóhoz.
2. A spártai hadvezérnek több katonája volt, mint az athéninak.
3. A király lova a leggyorsabb.
4. Tavasszal a spártaiak megtámadták az athéniakat.
5. A leggyávább állat a nyúl (ὁ λαγώς).
6. A spártaiak sok athénit öltek meg.
7. Ki vádolta be Sókratést? Valami Melétos nevű ifjú.
8. A katonák, mivel nem engedelmesskedtek (πεισθέντες) a hadvezérnek, meghaltak.
9. A katonák a zsoldjukat kérték a hadvezértől.
10. A krokodilnak sok foga van.

ὁ νόμος	törvény
ὁ δῆμος	nép
ὁ κίνδυνος	veszély
ὁ ποταμός	folyó
ὁ πόλεμος	háború
ὁ ἀριθμός	szám
ὁ λοιμός	járvány
ὁ ὄχλος	tömeg
ὁ βίος	élet(rajz)
ὁ λίθος	kő
ὁ ὕπνος	álom
ὁ ζωγράφος	festő
ὁ ὀφθαλμός	szem
ὁ ὄρκος	eskü
ὁ δεσμός	börtön
ὁ ὄρος	határ(kő)
ὁ πυρός	búza
ὁ θεός	isten
τὸ θεῖον	istenség
τὸ ἱερόν	szentély
τὸ δῶρον	ajándék
τὸ ἔργον	munka, mű
τὸ δεῖπνον	vacsora
τὸ θηρίον	vadállat
τὸ πρόσωπον	arc

διὰ τί	miért
διὰ τοῦτο	ezért
δι' ἀσχολίαν	elfoglaltsága miatt
διὰ πολλά	sok okból
διὰ τὴν νόσον	betegség miatt
διὰ παντὸς τοῦ βίου	világéletében
δι' ἑρμηνέως	tolmács útján
δι' ἀγγέλου	hírvívó útján
διὰ τούτων	ezek segítségével
διὰ τῆς ἀγορᾶς	az agorán át
εἰς τὴν πόλιν	a városba
εἰς ἄλλον τόπον	máshová
εἰς Μακεδονίαν	Makedóniába
εἰς τὸν κόλπον	az ölébe

27 Ὁ κάκιστος οἰκονόμος – A pénzügyi antitalentum

A negyedik századtól az ékesszólás mind nagyobb jelentőségre tett szert, és minden műfajon, így a történetíráson is rajtahagyta nyomát. A hagyomány szerint Philistos írt először a szóbeli szabályoknak megfelelő történeti munkát, de ez elveszett, akárcsak a kortárs történetírók alkotásai. E történetírók legjobbbbjai az athéni Isokratéstól tanulták az ékesszólás és a próza mesterfogásait. A hagyomány szerint Isokratés tanítványa volt a század két legjelentősebb történetírója, a kyméi Ephoros és a khiosi Theopompos is. Theopompos *Görög történetében* az athéni Thukydides munkáját folytatta, míg másik művében, az ötvennyolc könyvből álló *Philippikában* II. Philippos makedón király köré csoportosította az eseményeket. Theopompos művei elvesztek, nem utolsósorban éppen nagy terjedelmük miatt.

Φίλιππος ἐπεὶ ἐγκρατῆς πολλῶν ἐγένετο χρημάτων, οὐκ ἀνάλωσεν αὐτὰ ταχέως, ἀλλ' ἐξέβαλε καὶ ἔρριψε, πάντων ἀνθρώπων κάκιστος ὢν οἰκονόμος οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ αὐτόν· ἀπλῶς γὰρ οὐδεὶς αὐτῶν ἡπίστατο ζῆν ὀρθῶς οὐδὲ σωφρόνως οἰκεῖν οἰκίαν. τοῦ δ' αὐτὸς αἴτιος ἦν ἄπληστος καὶ πολυτελής ὢν, προχείρως ἅπαντα ποιῶν καὶ κτώμενος καὶ διδοῦς. στρατιώτης γὰρ ὢν λογιζέσθαι τὰ προσιόντα καὶ τὰναλισκόμενα δι' ἀσχολίαν οὐκ ἠδύνατο. ἔπειτα δ' οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐκ πολλῶν τόπων ἦσαν συνερρηκότες· οἱ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας, οἱ δὲ ἐκ Θετταλίας, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, οὐκ ἀριστίνδην ἐξειλεγμένοι, ἀλλ' εἴ τις ἦν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἢ τοῖς βαρβάροις λάσταυρος ἢ βδελυρὸς ἢ θρασὺς τὸν τρόπον, οὗτοι σχεδὸν ἅπαντες εἰς Μακεδονίαν ἀθροισθέντες ἑταῖροι Φιλίππου προσηγορεύοντο.

αἴτιος 3 okozó/ja (aminek: gen.)
τὰ ἀναλισκόμενα, ων kiadások
ἄπληστος 2 telhetetlen
ἀπλῶς egyszerűen
ἀριστίνδην a kiválóság alapján
ἡ ἀσχολία, ας elfoglaltság
βδελυρὸς 3 orvátlan
ἐγκρατής 2 erős; ura (aminek: gen.)
εἴ τις ha valaki
ἐξελεγμένοι 3 kiválasztott
θρασὺς 3 (εἶα,ύ) bátor; nagyképű
κάκιστος 3 legrosszabb
λάσταυρος 3 feslett, buja

οἰκίαν οἰκεῖν háztartást vezetni, vagyont kezelni
ὁ οἰκονόμος, ου háztartását vezető
οἱ περὶ αὐτόν kísértői
ὀρθῶς helyesen
οὐ μόνον ..., ἀλλὰ καὶ nemcsak ..., hanem ... is
πολυτελής 2 költekező
προχείρως könnyelműen
τὰ προσιόντα, ων bevételek
συνερρηκῶς 3 összerereglett
σχεδὸν közel; csaknem, majd
σωφρόνως megfontoltan
ταχέως gyorsan

– A célhatározói mellékmondat kötőszavai: ἵνα és ὅπως (= hogy), valamint ἵνα/ὅπως μή (= hogy ne; nehogy); a mellékmondat állítmányának módja coniunctivus. Múlt idejű főmondati állítmány után a mellékmondat állítmánya optativus módú is *lehet*.

I. Tegye genitivusba!

ὁ πᾶς χρόνος
 ὁ πάντων ἀναισχυντότατος ἀνθρώπων
 πάντων ἀνθρώπων κάκιστος
 οἱ ἄλλοι ἅπαντες
 ἄλλη ἡμέρα
 ἄλλος τόπος
 ἄλλοι ἄνθρωποι
 ἄλλη νύξ
 ὁ χρόνος ὁ παρῶν
 ἡ πόλις ἡμῶν

II. Előbb párosítsa, majd foglalja mondatba a kifejezéseket!

- (a) délután/este (1) ἡμέρας
 (b) nyáron (2) νυκτός
 (c) tavasszal (3) δειλῆς
 (d) nappal (4) μεσημβρίας
 (e) délben (5) ἑσπέρας
 (f) este (6) θέρους
 (g) éjjel (7) ἡρος
 (h) télen (8) χειμῶνος

III. Bontsa elemeire a szóösszetételt a minta szerint!

φιλόδημος 2 : φίλος + δῆμος népet szerető
 φιλαθήναιος 2 φιλόκαλος 2
 φιλάνθρωπος 2 φιλόμαχος 2
 φίλιππος 2 φιλόμωμος 2
 φιλόβιβλος 2 φιλοχρήματος 2
 φιλογύνης 2 φιλοτύραννος 2

IV. Fordítsa görögre!

1. A katonák csodálják a hadvezér bátorságát.
2. A hadvezér csodálta a katonát a bátorsága miatt.
3. A király lánya lett a hadvezér felesége.
4. Manapság az emberek ritkán veszik kézbe Homérost.
5. A katonák bátor küzdelemben (= bátran harcolva) haltak meg.
6. A táborban lévő katonák nem akartak harcolni.
7. A kecske haszonállat.
8. A katonának bronz sisakja és pajzsa volt, mégpedig nagy.
9. Ilyen helyzetben nehéz megszólalni.
10. *Megérkeztem a szigetre.*

ὁ νεανίας	ifjú
ὁ πολίτης	polgár
ὁ δεσπότης	gazda, úr
ὁ ναύτης	hajós
ὁ κυβερνήτης	kormányos
ὁ τοξότης	íjász
ὁ ὀπλίτης	hoplita
ὁ προδότης	áruló
ὁ Πέρσης	perzsa
ὁ σαλπικτής	kürtös
ὁ ποιητής	költő
ὁ δικαστής	bíró
ὁ μαθητής	tanítvány
ὁ ὑποκριτής	színész
ἡ παρθένος	hajadon
ἡ Αἴγυπτος	Egyiptom
ἡ Δήλος	Délös
ἡ νῆσος	sziget
ἡ ἄμπελος	szőlőtő
ἡ ὁδός	út
ἡ βίβλος	könyv
ἡ νόσος	betegség
ἡ τάφος	árok
ἡ ψῆφος	szavazat
ἡ διάλεκτος	nyelvjárás

εἰς αἶε	mindörökre
εἰς καιρόν	jókor
εἰς τὸ μέσον	középre
ἐκ τῆς οἰκίας	a házból
ἐκ τῆς χώρας	a vidékről
ἐξ Ἀθηνῶν	Athénből
ἐκ τῆς σκηνῆς	a sátorból
ἐξ ἀρχῆς	kezdetről
ἐξ οὗ	amióta
ἐκ τούτου	ezután
οἱ ἐξ δεξιᾶς	a jobbszárny

28 Ἡμῖν δοτέον – Engedtessek meg nekünk

A görög történetírók azt gondolták, hogy az eseményeket (a Sors mellett) a kiemelkedő emberek, a philipposok és alexandrosok alakítják, ezért műveikben a háborúkat vívó hadvezérek és királyok tetteit írták meg. A tettek pedig mindig a jellemből következnek, és abból magyarázhatók. Itt érintkezik a *ιστορία* az életrajzzal (*βίος*), amelynek tárgya egy jellem bemutatása. A jellem gyermekkorban alakul ki, ezért kap hangsúlyt a biosban a neveltetés leírása. A régiek ugyanis úgy vélték, hogy a jellem, miután kifejlődött, már nem változik, az újnak tűnő jellemvonások nem újak, legfeljebb korábban rejtve maradtak. A jellem, mondja Plutarchos, nem csatában és ostrom közben mutatkozik meg leginkább, hanem a bölcs mondásokban és a mindennapi cselekedetekben.

Τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον καὶ τὸν Καίσαρος, ὅφ' οὗ καταλύθη Πομπήϊος, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γράφοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων οὐδὲν ἄλλο προερούμεν ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἐὰν μὴ πάντα μηδὲ καθ' ἕκαστον ἐξεργασμένως τι τῶν περιβοήτων ἀπαγγέλλωμεν, ἀλλ' ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖστα, μὴ συκοφαντεῖν. οὔτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους, οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἔνεστι δῆλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα καὶ παιδιὰ τις ἔμφασιν ἦθους ἐποίησε μᾶλλον ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγιστα καὶ πολιορκίαι πόλεων. ὥσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιότητας ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες, οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἑκάστου βίον, ἑάσαντας ἑτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας.

ὁ ἀγών, ὠνος küzdelem, tusa
οἱ ἀναγι(γ)νώσκοντες az olvasók
τὸ βιβλίον, ou könyv
ὁ βίος, ou élet(mód); életrajz
βραχύς 3 (εἶα, ὕ) rövid; jelentéktelen
ἡ δῆλωσις, εως megmutatás
ἡμῖν δοτέον + inf. meg kell nekünk adni
τὸ εἶδος, ους külső, alak, forma
ἐλάχιστα a legkevésbé
ἡ ἔμφασις, εως bemutatás; magyarázat
ἐξεργασμένως gondosan
ἐπιφανής 2 feltűnő, kitűnő
ὁ ζωγράφος, ου festő
τὸ ἦθος, εος jellem
καθ' ἕκαστον egyenként
ἡ κακία, ας rosszság, becstelenség

λοιπός 3 megmaradt; „többi” (*nevelővel*)
ἡ μάχη, ης csata
τὸ μέγεθος, ους nagyság
τὸ μέρος, ους rész(let)
μυριόνεκρος 2 sok ezer áldozatot követelő
ἡ ὁμοιότης, ητος hasonlóság
ἡ ὄψις, εως szem, tekintet
ἡ παιδιὰ, ᾶς játék, tréfa
πάντως feltétlenül, mindenképp
ἡ παράταξις, εως hadrendállítás; csatarend
περιβόητος 2 sokat emlegetett
τὸ πλῆθος, ους sokaság
ἡ πολιορκία, ας ostrom
τὸ πρόσωπον, ου arc, tekintet
ὑποκείμενος 3 rendelkezésre álló; „ismert”

– Mozgást jelentő, vagy előidéző igék (például: küld) után a célt participium fut. fejezi ki (ami előtt gyakran áll ὥς). Tagadása οὐ.

I. Tegye ki a névelőt!

ποιητάς, στρατιαῖς, φήφους, τοξότης, νόσοις, δῆμον, μάχης, δῶρα, ποταμῶ, φυγῆς, διάλεκτον, κριτής, πολέμους, γῆς, στρατιώτας, πολῖται, ὕπνοις, θηρία, θύρα, νεανίου, ἰδιώτας, νῆσοι, βίβλω, ἔργα, νίκας

II. Melyik a kakukktojás, és miért?

εὐτελῶς – σωφρόνως – ὀρθῶς – συνεχῶς

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο: Ἄπαγγέλλετε τοῖνυν αὐτῶ, ὅτι (μάχη – μάχην – μάχης) δεῖ πρώτον.

2. Οἱ μὲν δὴ στρατιώται (Ξενοφῶντα – Ξενοφῶντος – Ξενοφῶντι) ἐνεκάλουν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν.

3. Οἱ Κρηῆτες διετέλουν χρώμενοι τοῖς τῶν πολεμίων [sc. τῶν Περσῶν] (τοξεύματα – τοξευμάτων – τοξεύμασι).

4. Ἐκ τούτου ἠρέθησαν (ἄρχοντες – ἄρχοντας) ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιοίς.

5. (Ξενοφῶντα – Ξενοφῶντος – Ξενοφῶντι) δὲ κατηγορήσαν τινες φάσκοντες παῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ.

IV. Fordítsa görögre!

1. Álmában ölték meg (ἀποθνήσκω). 2. A katonák közül nem kevesen átkeltek a folyón. 3. Az athéniak tábora tíz stadion távolságra volt (ἀπέχει + gen.) Korinthostól. 4. Miután meghallotta ezeket, a hadvezér gyorsan a folyóhoz vezette a katonákat. 5. Míg az athéniak a folyóhoz mentek, a spártaiak megtámadták őket. 6. Az athéniak, bár kevesen voltak, megtámadták a spártaiakat. 7. *Mire vártam?* (περιμένω) 8. *Bejött. Leült. Várt. Láttá, mi van előtte. Egy könyv.* 9. A hadvezér énekelni kezdett, a katonák pedig hallgatták az énekét. 10. A katonák tudják, hogy a hadvezér beteg.

ὁ κόλαξ	hízlegő
ὁ κῆρυξ	hírnök
ὁ φύλαξ	őr
ὁ χάραξ	sánc
ὁ ἰέραξ	sólyom
ἡ νύξ	éjszaka
ἡ σάλπιγξ	kürt
ἡ φάλαγξ	phalanx
ὁ Ἄραφ	arab
ὁ κλώψ	tolvaj
ὁ γύψ	keselyű
ἡ σανίς	korlát
ἡ λαμπάς	fáklya
ἡ κνημῖς	lábvért
ἡ ἐλπίς	remény
ἡ ἄσπις	pajzs
ἡ πατρίς	haza
ἡ χάρις	báj
ὁ/ἡ ὄρνις	madár
ἡ ἐσθής	ruha
ἡ ὁμοιότης	hasonlóság
ἡ ὠμότης	nyersesség
ἡ λαμπρότης	ragyogás
ὁ γέλως	nevetés
ὁ τεθνεώς	halott

ἐν τῇ νήσῳ	a szigeten
ἐν Δελφοῖς	Delphoiban
ἐν τῇ Ἑλλάδι	Hellasban
ἐν τῷ θαλάμῳ	a hálószobában
ἐν τῷ τρίποδι	a tripuszon
ἐν τοῖς Ἑλλησι	a görögök közt
ἐν αὐτοῖς	közöttük, náluk
ἐν τῇ ἀγορᾷ	a piacon
ἐν τῷ ποταμῶ	a folyóban
ἐν τῷ πολέμῳ	háborúban
ἐν τῇ νυκτί	éjszaka
ἐν δεξιᾷ	jobb oldalon
ἐν ἄκρῳ	a végén

29 Μήτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν – Sem igaz tanútól nem hallotta

Nagy Sándor hódításával új vidékek tárultak a történetírók elé. A király közülük is vitt magával keleti hadjárataira, hogy a győztes csaták emlékéket megörökítsék, és az újonnan megismert népek különös szokásait leírják. Az udvari történetírók mellett Alexandros több hadvezére, így például Ptolemaios is leírta a hadjáratokat, s ezek keretében saját tetteit. De a katonák száraz beszámolóinál kelendőbbek voltak a színes népleírások. Messziről jött ember azt mond, amit akar, tartja a szót, sőt az írók egy része még csak el sem ment meséi színhelyére. A helyszín felkeresése (autopsia) és az oknyomozás helyett a képzeletre bízták magukat, tarka történeteiket mégis sokan olvasták. Lukianos, a csipkelődő szatíraíró szerint e nagyotmondó utazók őse Odysseus volt.

Κτησίας ὁ Κτησιόχου ὁ Κνίδιος συνέγραψεν περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἃ μῆτε αὐτὸς εἶδεν μῆτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβούλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πολλὰ παράδοξα, γνῶριμον μὲν ἅπασιν τὸ ψεῦδος πλασάμενος, οὐκ ἀτερπῆ δὲ ὅμως συνθεῖς τὴν ὑπόθεσιν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ τούτοις προελόμενοι συνέγραψαν ὡς δὴ τινὰς ἑαυτῶν πλάνης τε καὶ ἀποδημίας, θηρίων τε μεγέθη ἱστοροῦντες καὶ ἀνθρώπων ὠμότητος καὶ βίωσις καινότητος· ἀρχηγὸς δὲ αὐτοῖς καὶ διδάσκαλος τῆς τοιαύτης βωμολοχίας ὁ τοῦ Ὀμήρου Ὀδυσσεύς, τοῖς περὶ τὸν Ἀλκίονου διηγούμενος ἀνέμων τε δουλείαν καὶ μονοφθαλμούς καὶ ὠμοφάγους καὶ ἀγρίους τινὰς ἀνθρώπους, ἔτι δὲ πολυκέφαλα ζῶα καὶ τὰς ὑπὸ φαρμάκων τῶν ἑταίρων μεταβολάς, οἷς πολλὰ ἐκείνος πρὸς ἰδιώτας ἀνθρώπους τοὺς Φαίιακας ἑτερατεύσατο.

ἡ ἀποδημία, ας külföldön időzés
 ὁ ἀρχηγός, οὔ kezd(eményez)ő
 ἀτερπής 2 kellemetlen
 ἡ βωμολοχία, ας ámitás
 γνῶριμος 2 ismert
 ὁ διδάσκαλος, ου tanító
 ἡ δουλεία, ας szolgaság
 τὸ ζῶον, ου élőlény
 τὸ θηρίον, ου vadállat
 ὁ ἰδιώτης, ου *itt*: tudatlan
 ὁ Ἰνδός, οὔ ind(iai)
 ἡ καινότης, ητος újság, különösség
 Κνίδιος 3 knidosi
 ἡ μεγάλη θάλαττα óceán

μονόφθαλμος 2 egyszemű
 ὅμως mégis
 παράδοξος 2 különös, furcsa
 ἡ πλάνη, ης bolyongás, utazás
 τὰ παρ(α) αὐτοῖς dolgai, szokásaik
 οἱ περὶ τὸν Ἀλκίονου Alkinoos udvara
 πολυκέφαλος 2 sokfejű
 ἡ ὑπόθεσις, εως alaptétel; tárgy
 οἱ Φαίιακες, ων phaiákok
 τὸ φάρμακον, ου *itt*: varázsital
 τὸ ψεῦδος, ους hazugság
 ἡ ὠμότης, ητος nyersség, vadság
 ὠμοφάγος 2 nyers húst evő

– Az omikron tönű melléknevekből a -της, -τητος képzővel nőnemű elvont főnév hozható létre: καινότης, ὠμότης.

– Személyek közelebbi meghatározására szolgál hátravetett birtokos jelzői formában az apa nevének gen.-a névelővel (odaértendő, hogy fia/lánya). Hasonló szerepű lehet a földrajzi névből képzett melléknév.

– τὰ αὐτὰ τούτοις: a ὁ αὐτός *ugyanaz* mellett dativusban áll, amivel vmi azonos.

I. Előbb párosítsa, majd foglalja mondatba a kifejezéseket!

(a) egész nap	(1) τῆ ὕστεραία
(b) abban a
hónapban	(2) χειμῶνος
ἀρχομένου
(c) a tél kezdetén	(3) ἅμ' ἔω
(d) hajnalban	(4) μετὰ τὰ Τρωϊκά
(e) a trójai
háború után	(5) ἀνὰ πᾶσαν
τὴν ἡμέραν
(f) akkoriban	(6) ἐν τῷ τότε
(g) másnap	(7) τὸ νῦν
(h) most	(8) ἐκείνου τοῦ μηνός

II. Melyik előljárószó illik a mondatokba?

- (Ἐκ – Μετὰ – Περι) τούτου οἱ μὲν (σὺν – ἄμφι – μετὰ) Κλέανδρον ἠρίστων· τὴν δὲ στρατιάν συνήγαγε Ξενοφῶν καὶ συνεβούλευε πέμψαι ἄνδρας (πρὸς – ἄμφι – εἰς) Κλέανδρον παραιτησομένους (ἄμφι – περι – ὑπὸ) τῶν ἀνδρῶν.
- Πορευόμενοι δὲ (ἐν – εἰς – διὰ) ταύτης τῆς χώρας ἀφικνοῦνται (εἰς – ἐπὶ – κατὰ) τὸν Μάσκαν ποταμόν.
- Δοκεῖ δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας (διὰ – πρὸς – μετὰ) Κύρον οἵτινες ἐπιτήδειοι (ἀπὸ – μετὰ – σὺν) Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἐκείνον τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι.

III. Fordítsa görögre!

- A katona látja, hogy a hadvezér haldoklik.
- A körülményeinkre akarlak benneteket emlékeztetni (ἀναμνησαί + gen.).
- Xerxés a perzsák királya (βασιλεύω).
- Xerxés volt a perzsák királya.
- A marathóni csatában az athéniaiak legyőzték (νικάω) a perzsákat.
- Az athéniaiak gyakran arattak győzelmet a perzsákon.
- Nem tudják, hol vagytok.
- Ezt meghallván a katonák is el akartak menekülni.
- A katonák mindig bátran harcoltak, és mindig győztek.
- Itt nem csalsz* (ψεύδω).

τὸ ὑπόδημα	saru
τὸ ἀνάλωμα	költség
τὸ ἰδίωμα	sajátosság
τὸ δυστύχημα	kudarc
τὸ στράτευμα	hadsereg
τὸ ἐπίθημα	fedél
τὸ ἀδίκημα	jogsértés
τὸ ἀξίωμα	megbecsülés
τὸ οἶκημα	ház
τὸ φήφισμα	határozat
τὸ ὄνομα	név
τὸ σῶμα	test
τὸ ῥεῦμα	áradás
τὸ σῆμα	jel
τὸ ῥῆμα	mondás
τὸ πρᾶγμα	tett
τὸ βῆμα	emelvény
τὸ πνεῦμα	lélegzet
τὸ τραῦμα	seb
τὸ χρῶμα	szín
τὸ δρᾶμα	cselekvés
τὸ γράμμα	betű
τὸ δέσμα	kötés
τὸ στόμα	száj
τὸ ἄρμα	kocsi

ἐπὶ πολὺν χρόνον	hosszú ideig
ἐπὶ τοὺς Πέρσας	a perzsák ellen
ἐπὶ τὸν χάρακα	a sánchoz
ἐπὶ Καλλίου	Kallias idejében
ἐπ' εἰρήνης	béke idején
ἐφ' ἡμῖν ἔστιν	rajtunk áll
ἐπὶ κεφαλῆν	a fejére
ἐπὶ Κόρινθον	K. felé
ἐπὶ τὰς σκηνάς	a sátrak felé
ἐφ' ἄρματος	kocsin
ἐπὶ τὸ ὄρος	a hegyhez
ἐπὶ τοῦ ὄρους	a hegyen
ἐπὶ τὸ ἄκρον	a csúcsra
ἐπὶ βωμῶν	az oltároknál
ἐπὶ τούτων	ebben az időben

30 °Ο μαρτιχώρας – Az emberevő bengáli tigris

Amikor az ifjabb Kyros Kunaxánál megütközött bátyjával, nemcsak az ő seregében voltak görögök, hanem Artaxerxés táborában is. A király orvosa, a knidosi Ktésias történetírással is foglalkozott; merészen Hérodotos nyomdokán haladva *Persza történetet* írt, huszonhárom könyvben (*Persika*). *Földleírása*, amit a későbbi földrajztudósok mint hasznavehetetlent melőztek, hemzsegett a különös élőlényektől. Ktésias tudósított elsőként részletekbe menően Indiáról. Az *Indika* nagy feltűnést keltett az egyszeműekről, a kutyafejű emberekről és egyéb csodabogarakról szóló híradásának köszönhetően. Ktésias határozottan állította, hogy e lényeket saját szemével látta. A mű tartalmát Phótiós bizánci patriarcha ismerteti. Stílusát bírálva az ókoriak Ktésiaszt fecsegőnek nevezték.

(Κτησίας λέγει) περι τῶν μικρῶν πιθήκων τῶν ἐχόντων οὐράς τετραπῆχαις. καὶ περι τῶν ἀλεκτρυόνων τῶν μεγίστων. καὶ περι τοῦ ὄρνέου τοῦ φितτακοῦ, ὅτι γλῶσσαν ἀνθρωπίνην ἔχει καὶ φωνήν, μέγεθος μὲν ὅσον ἰέραξ, πορφύρεον δὲ πρόσωπον· καὶ πῶγωνα φέρει μέλανα, αὐτὸ δὲ κυάνεόν ἐστιν ὡς τὸν τράχηλον ὡσπερ κιννάβαρι· διαλέγεσθαι δὲ αὐτὸ ὡσπερ ἄνθρωπον Ἰνδιστί, ἂν δὲ Ἑλληνιστί μάθη¹, καὶ Ἑλληνιστί. (...) Καὶ περι τοῦ μαρτιχώρα τοῦ ἐν αὐτοῖς ὄντος θηρίου, ὡς τὸ πρόσωπον εἰκῶς ἀνθρώπῳ· μέγεθος μὲν ἐστὶν ὡσπερ λέων, καὶ χροάν ἐρυθρὸς ὡς κιννάβαρι· τριστιχοὶ δὲ ὀδόντες, ὅτα δὲ ὡσπερ ἀνθρώπου, καὶ ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς ὁμοίους ἀνθρώπῳ. Τὴν δὲ κέρκον ἔχει οἴανπερ σκορπίος ὁ ἠπειρώτης, ἐν ἧ καὶ τὸ κέντρον ἔχει, μείζω² ὑπάρχουσαν³ πῆχους. ἔχει δὲ καὶ ἐκ πλαγίου τῆς κέρκου ἔνθα καὶ ἔνθα κέντρα· ἔχει δὲ καὶ ἐπ' ἄκρῳ ὡσπερ σκορπίος κέντρον.

¹ ἂν μάθη amennyiben megtanul ² μείζονα ³ ≈ οὔσαν

ἄκρος 3 legmagasabb, legszélső
ἐπ' ἄκρῳ a végén
ὁ ἀλεκτρυών, ónos kakas
γλαυκός 3 csillogó; kék, szürke
ἡ γλῶσσα, ηs nyelv
Ἑλληνιστί görögül
ἔνθα καὶ ἔνθα itt is, ott is
εἰκῶς 3 hasonló (amihez: dat.)
ἐρυθρός 3 rőt, piros
ὁ ἰέραξ, akos sólyom
Ἰνδιστί indiai nyelven
ἡ κέρκος, ou farkos
τὸ κιννάβαρι, ewos cinóber
κυάνεος 3 sötétkék
ὁ μαρτιχώρας, α emberevő (*tigris*)
μικρός 3 kicsi
τὸ ὄρνεον, ou madár

τὸ οὖς, ωτός fül
ὁ ὀφθαλμός, οὔ szem
περί (+ gen.) -ról, -ről
ὁ πῆχυς, eos könyök; alkar
ὁ πίθηκος, ou majom
πλάγιος 3 ferde, oldalt lévő
ἐκ πλαγίου oldalról
πορφύρεος 3 bíborszínű
ὁ πῶγων, wnos szakáll
σκορπίος ὁ ἠπειρώτης szárazföldi skorpió
τετράπηχυς 2 (u) négykönyöknyi
ὁ τράχηλος, ou nyak
τρῖστιχος 2 háromsoros
ἡ χροά, as bőr
ὁ φितτακός, οὔ papagáj
ὡς (+ acc.) irányába, felé

– A ὅστις³ vonatkozó névmás (= hogy ὅς) is lehet célhatározói mellékmondat kötőszava; állítmánya kijelentő módú és jövő idejű. Tagadása: μή.

I. Tegye a kifejezéseket genitivusba!

ὁ πατήρ ὁ ἡμέτερος
 ὁ ἡμέτερος μάρτυς
 μεγάλη τιμωρία
 ἐγὼ μόνος
 πολλὰ χρήματα
 αὕτη ἢ νύξ

II. Találja ki az ismeretlen szó jelentését!

ὁ πόνος πονέω
 ὁ φθόνος φθονέω
 ἡ λύπη λυπέω
 ὁ πόλεμος πολεμέω
 ἡ πίστις ἀπιστέω
 ἡ νίκη νικάω
 ἡ βοά βοάω
 δρᾶω δρᾶμα
 ἄδικος ἀδικέω

III. Vonja össze a mondatokat gen. abs.-t használva!

1. Οἱ στρατιῶται ἀπῆλθον. Ἡμεῖς δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐπορευόμεθα. 2. Ὁ στρατηγός μοι τὸν μισθὸν ἔδωκε. Ἐγὼ δ' ἀπῆλθον. 3. Οἱ ἄλλοι πολεμοῦσιν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐ πολεμήσουσιν. 4. Τὸ στράτευμα ὑπ' οὐδενὸς ἄρχεται. Οἱ δὲ στρατιῶται ποιοῦσιν ἃ ἐθέλουσιν. 5. Ὁ μὲν στρατηγὸς ἔλεξε τοιάδε. Οἱ δὲ στρατιῶται ἤκουσαν τοῦ στρατηγοῦ.

IV. Fordítsa görögre!

1. A bátor hadvezér legyőzi a nehézségeket.
 2. Az alvilág bejáratát Kerberos őrizte.
 3. A katona nem akar engedelmeskedni a hadvezérnek.
 4. Az athéni katonák nem akartak csatázni.
 5. A katonák csodálják a hadvezérüket.
 6. Ez a katona bátran halt meg.
 7. A csatából elmenekülő katona nem bátor.
 8. Legyőzték az athéniakat.
 9. A spártaiak vereséget szenvedtek (= legyőzettek) az athéniaktól.
 10. Kinek hiszel?
 11. Mikor érkeztek meg? *(kétféleképpen)*

ὁ λέων	oroszlán
ὁ ὀδούς	fog
ὁ γέρων	az öreg
γέρων	öreg
ῶν	(pt. ipf. m.)
ὄν	(pt. ipf. n.)
λείπων	(pt. ipf. m.)
λείψων	(pt. fut. m.)
λιπών	(pt. ao. m.)
λυθείς	(pt. ao. P. m.)
λυθέν	(pt. ao. P. n.)
πλαγείς	(pt. ao. P. m.)
πλαγέν	(pt. ao. P. n.)
τιθείς	(pt. ipf. m.)
τιθέν	(pt. ipf. n.)
διδούς	(pt. ipf. m.)
διδόν	(pt. ipf. n.)
ὁ ἐλέφας	elefánt
ὁ γίγας	óriás
λύσας	(pt. ao. m.)
λύσαν	(pt. ao. n.)
πᾶς	(m.) egész, minden
πᾶν	(n.)
ἅπας	(m.) egész, minden
ἅπαν	(n.)

κατὰ τῶν τειχῶν	a falakról
κατ' αὐτοῦ	ellene
λέγει κατὰ τινος	vki ellen szól
κατὰ τὸν νόμον	a törvény szerint
κατὰ μῆνα	havonta
καθ' ἑκάστον	egyesével
κατὰ φυλὰς	phylénként
τὰ κατὰ γῆς	a föld alatti dolgok
τὸ κατ' ἐμέ	ami engem illet
κατὰ Ξενοφῶντα	X. szerint
κατὰ κράτος	erővel
καθ' ἡμᾶς	a mi időnkben
οἱ καθ' ἡμᾶς	kortársaink
κατ' ἀλήθειαν	való(já)ban

31 Ἡ τῆς ἱστορίας χρῆσις – A történetírás haszna

Thukydidesnek egyik alapgondolata, hogy az emberi természet állandó. (A fogalom a kortárs filozófia és orvostudomány terminusa volt.) Az emberi természet háborús körülmények között világosabban mutatkozik meg a maga valóságában, mint akkor, amikor az élet a megszokott mederben folyik. Ha valaki az emberi természet megnyilvánulásait egyedi helyzetekben megfigyeli és pontosan leírja, akkor abból általános tanulságok adódnak. Ebben látja a *ἱστορία* hasznát Polybios is, de ő praktikusabb: munkáját kézikönyvnek szánta politikusok számára. Hogy a történetírás hasznos, Thukydides óta közhely; a Polybios-idézet jól példázza a görög történetírás egy további jellegzetességét is: a történetíró előd bírálatát.

Τῆς ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστὶ· τὸ πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς κατ' ἀλήθειαν εἰρημένους, οἳοὶ ποτ' ἂν ᾤσι,¹ γινῶναι λόγους, δεύτερον τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι, παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ κατωρθώθη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ φιλῶς λεγόμενον αὐτὸ τὸ γεγονός ψυχαγωγεῖ μὲν, ὠφελεῖ δ' οὐδέν· προσθεΐσης δὲ τῆς αἰτίας ἔγκαρπος ἢ τῆς ἱστορίας γίνεταί χρῆσις. ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων ἐπὶ τοὺς οἰκείους μεταφερομένων καιροὺς ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προιδέσθαι τὸ μέλλον, καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ δὲ μιμούμενον τὰ προγεγονότα θαρραλεώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις· ὁ δὲ καὶ τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὴν αἰτίαν παρασιωπῶν, ψευδῆ δ' ἀντὶ τούτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικούς λέγων λόγους, ἀναίρει τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον· ὃ μάλιστα ποιεῖ Τιμαίος· καὶ διότι τούτου τοῦ γένους² ἐστὶ πλήρη τὰ βυβλία παρ' αὐτῶ³, πάντες γινώσκομεν.

¹οἳοὶ ποτ' ἂν ᾤσι hogy milyenek voltak ²effajta, ilyenféle ³nála

ἢ αἰτία, as ok
 ἢ ἀφορμή, ἦs kiinduló pont
 τὸ γεγονός, ótos esemény
 τὸ γένος, ous nem, faj/ta
 δεύτερον másodszer
 διεξοδικός 3 kimerítő, terjengős
 διότι hogy
 ἔγκαρπος 2 gyümölcsöző
 εἰρημένος 3 mondott, elhangzott
 τὸ ἐπιφερόμενον, ou alkalom; feladat
 τὸ ἐπιχείρημα, atos támadás; érvelés
 θαρραλεώτερον bátrabban
 τὸ ἴδιον, ou sajátosság; „jellegzetesség”
 τὸ ἰδίωμα, atos sajátosság; „kötelesség”

ὁ καιρός, oῦ helyzet, körülmények
 κατ' ἀλήθειαν való(já)ban
 οἰκείος 3 házi; saját
 πλήρης 2 megtelt, teli (amivel: gen.)
 ποτὲ μὲν ... ποτὲ δὲ egyszer ... máskor
 τὸ πραχθὲν, έντος cselekedet
 τὸ προγεγονός, ótos korábbi esemény
 ἢ πρόληψις, ewos elképzelés
 ῥηθείς 3 kimondott, elhangzott
 τὸ ῥηθέν, έντος szó; beszéd
 ἢ χρῆσις, ewos hasznosság, haszon
 ψευδής 2 hazug, hamis
 φιλός 3 kopár, csupasz, pusztá

I. Adja meg a szavak jelentését!

ἡ ὁδός – ἕξιστος, εἴσοδος, κάθοδος, μέθοδος, περίστος, πρόσστος, σύνστος

II. Bontsa elemeire a szóösszetételt, és adja meg a magyar jelentését!

πολύάνθρωπος 2 πολυκέφαλος 2

πολύγλωττος 2 ἡ ὀλιγαρχία

πολύκαρπος 2 ἡ ὀλιγαθρωπία

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) abban az időben	(1) κατ' ἀρχάς
(b) (egész) éjjel	(2) πρότερον
(c) korábban	(3) μέχρι δειλῆς
(d) napkeltekor	(4) ἐκ παιδῶν
(e) délutánig/estig	(5) διὰ νυκτός
(f) gyermekkoruk óta	(6) ἄμ' ἡλίω ἀνίσχοντι
(g) kezdetben	(7) κατ' ἐκείνον
τὸν χρόνον

IV. Fordítsa a kifejezéseket!

τῆ προτέρᾳ ἡμέρᾳ
ταύτης τῆς νυκτός
ἄμ' ἡμέρᾳ
ταύτη τῆ ἡμέρᾳ
ἄμ' ἦρι
χειμῶνος μέσσω
ἐν τρισὶν ἡμέραις
ἐν τῷ παρόντι

V. Fordítsa görögre!

1. Ezután a lakedaimóniak hadvezére felszólította az athéniakat, hogy küldjenek követeket Spártába a béke ügyében; ők pedig engedelmeskedtek. 2. Valaki dobál valakit valamivel. 3. Senki nem dobál senkit semmivel. 4. Engedelmeskedni szoktatok az athéniaknak. 5. Az álom hasonló a halálhoz. 6. A görög sereg tíz napig maradt azon a vidéken, és a tengerparton lakó barbároktól szereztek pénzt. 7. Az apa hiába kereste a könyvét, amit a fia eldugott. 8. Hol van a pénz? 9. A száműzött élete nehéz. 10. Szép szeme van.

ὁ πατήρ	apa
ἡ γαστήρ	gyomor
ἡ μήτηρ	anya
ἡ θυγάτηρ	lánya
ὁ ἀνὴρ	férfi, férj
ὁ θήρ	vadállat
ἡ χεὶρ	kéz
ὁ Μακρόχειρ	Hosszúkéz
ὁ μάρτυς	tanú
ὁ φῶρ	tolvaj
ὁ ῥήτωρ	szónok
ὁ Ἑλληγ	görög
ὁ βραχίων	kar
ὁ γείτων	szomszéd
ὁ ποιμὴν	pásztor
ὁ δαίμων	daimón
ὁ ἡγεμῶν	vezető
ὁ χειμῶν	tél
ὁ χιτῶν	chitón
ὁ ἀγῶν	küzdelem
ὁ μῆν	hónap
εὐδαίμων	boldog
βελτίων	jobb
κακίων	rosszabb
πλείων	több
μείζων	nagyobb

οἱ μετὰ Κύρου	K. kísérete
μετὰ τοῦτον	ezután
μετὰ ταῦτα	ezután
μετὰ τὸν θάνατον	a halál után
μετ' ὀργῆς	haraggal
μετὰ τῶν δικαστῶν	a bírakkal
μετ' ἐμοῦ	velem
παρὰ νόμον	törvénytelenül
παρὰ τοὺς ἄλλους	másoknál
παρὰ τοὺς Πέρσας	a perzsákhöz
παρὰ τοῦ βασιλέως	a királytól
παρ' αὐτῶν	tőlük
παρὰ τοῦ θεοῦ	az istentől
τὰ παρ' αὐτοῖς	szokásaik

32 °Ο ὄστρακισμός – A cserépszavazás

Az atthidográfusok athéni helytörténeteket, Atthisokat írtak. A lesbosi Hellanikos írta az első Atthis, amit Thukydidész is felhasznált, noha magát Hellanikost bírálta. A műfaj a negyedik századtól a harmadik század közepéig, Androtióntól Philochorosig virágzott. A terjedelmes munkák fő témája a város mythosba vesző múltja, a királyok és az előkelő családok genealogiájával; továbbá a kultuszok és a politikai intézmények ismertetése, valamint eredetük magyarázata. Az eseménytörténet, úgy tűnik, évről évre, pontosabban archónok szerint haladt az atthidográfus koráig. Az Atthisok alaphangját természetesen a hazaszeret és a hagyományokhoz való ragaszkodás, a patinás konzervativizmus adta meg. Csak töredékek maradtak ránk, mint például ez a cserépszavazásról szóló:

°Ο δὲ ὄστρακισμὸς τοιοῦτος· προεχειροτόνει μὲν ὁ δῆμος πρὸ τῆς ὀγδόης πρυτανείας, εἰ δοκεῖ τὸ ὄστρακον εἰσφέρειν. ὅτε δ' ἐδόκει¹, ἐφράσσετο σανίσις ἢ ἀγορά, καὶ κατελείποντο εἴσοδοι δέκα, δι' ὧν εἰσιόντες κατὰ φυλάς ἐτίθεσαν τὰ ὄστρακα, στρέφοντες τὴν ἐπιγραφὴν· ἐπεστάτου δὲ οἱ τε ἐννέα ἄρχοντες καὶ ἡ βουλή. διαριθμηθέντων δὲ ὅτω² πλεῖστα γένοιτο καὶ μὴ ἐλάττω ἑξακισχιλίων, τοῦτον ἔδει τὰ δίκαια δόντα καὶ λαβόντα³ ὑπὲρ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἐν δέκα ἡμέραις μεταστῆναι τῆς πόλεως ἕτη δέκα (ἕστερον δὲ ἐγένοντο πέντε), καρπούμενον τὰ ἑαυτοῦ, μὴ ἐπιβαίνοντα ἐντὸς Γεραιστοῦ τοῦ Εὐβοίας ἀκρωτηρίου. Ὑπέρβολος ἐκ τῶν ἀδόξων ἐξωστρακίσθη διὰ μοχθηρίαν τρόπων, οὐ δι' ὑποψίαν τυραννίδος· μετὰ τοῦτον δὲ κατελύθη τὸ ἔθος, ἀρξάμενον νομοθετήσαντος Κλεισθένου, ὅτε τοὺς τυράννους κατέλυσεν, ὅπως συνεκβάλοι καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν.

¹ úgy határozta ² < ὅστις ³ (kb.) adósságait rendezve és kintlévőségeit beszedve

ἄδοξος 2 rossz hírű
τὸ ἀκρωτήριον, ου fok, kiszögellés
ὁ ἄρχων, οντος archón
δέκα tíz
ὁ δῆμος, ου (köz)nép
τὸ ἔθος, ους szokás
ἡ εἴσοδος, ου bejárat
ἐλάττων 2 kevesebb (aminél: gen.)
ἐννέα kilenc
ἐντὸς (+ gen.) belül
ἑξακισχιλιοί 3 (αι, α) hatezer
ἡ ἐπιγραφὴ, ῆς (*a bekarcolt*) felirat
τὸ ἔτος, ους év
ἴδιος 3 saját
κατὰ φυλάς phylénként
μετὰ τοῦτον ezután

ἡ μοχθηρία τρόπων jellemhiba
ὄγδοος 3 nyolcadik
ὅτε amikor
ὁ ὄστρακισμός, οῦ cserépszavazás
τὸ ὄστρακον, ου cserépdarab
τὸ ὄστρακον εἰσφέρειν szavazni
πέντε öt
ἡ πρυτανεία, ας pryteania (*a hivatali év*
35/36 napos egysége)
ἡ σανίς, ἴδος korlát
τὰ ἑαυτοῦ „a vagonát”
τὸ συνάλλαγμα, ατος ügylet
ὁ τύραννος, ου tyrannos
ἡ ὑποψία, ας gyanú
ἕστερον később
ἡ φυλή, ῆς törzs; (kleisthenési) phylé

– A félést kifejező igék után álló μὴ jelentése: hogy; a μὴ οὐκ jelentése: hogy nem. A mellékmondat coniunctivus vagy optativus módú állítmányát jövő idővel fordítjuk.

I. Tegye dativusba!

μικραὶ ἡδοναί
ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ στρατιώτης
οἱ πρὸ τῆς θαλάττης
πᾶσα ἡ Ἑλλάς
πᾶσα ἡ οἰκουμένη
ὁ δῆμος ἄπας
πᾶς ἀνὴρ
πάντες οἱ πολῖται
ἅπαντες Ἀθηναῖοι
αἱ πράξεις ἅπασαι
πάντες οἱ θενεῶτες

II. Melyik előljárószó illik a mondatba?

1. Ἔρξομαι δέ σοι (ἀπὸ – σὺν – ἀμφί) τῶν μικροτάτων παραδειγμάτων.
2. Ξέρξης (ἐπὶ – ἐκ – μετὰ) τῆς Ἑλλάδος ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει.
3. Κῦρος δ' ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Συέννεσιν (ἀμφί – πρὸς – ἀνὰ) ἑαυτόν.
4. Οἱ (σὺν – περὶ – εἰς) Λύσανδρον τριάκοντα οἴκαδε ἀπέπλεον.

III. Melyik a kakukktojás, és miért?

μέρους – τάφρους – κράνους – ἦθους

IV. Fordítsa görögre!

1. A katonák tábornokot választottak (ποιεῖν).
2. A katonák megmentették a hadvezért.
3. A legbátrabb katonát választották meg hadvezérnek.
4. A hírnök jelenti a hadvezérnek, hogy a katonák meghaltak.
5. A spártaiak, megtámadva az athéniakat, győzelmet arattak felettük.
6. Ezek voltak itt a legboldogabb emberek.
7. A katonák többsége meghalt, és a hadvezér is elesett.
8. A jó hadvezér bátran harcolva esik el.
9. A katonák egész nap harcoltak.
10. Az athéniak télen nem harcoltak.
11. Mikor történt ez?

τὸ μέγεθος	nagyság
τὸ πλῆθος	tömeg
τὸ ψεῦδος	hazugság
τὸ τεῖχος	fal
τὸ σκεῦος	felszerelés
τὸ εἶδος	forma
τὸ ψῦχος	hideg idő
τὸ μῖσος	gyűlölet
τὸ ἦθος	jellem
τὸ ἔθος	szokás
τὸ ἔτος	év
τὸ σκάφος	hajó
τὸ μέρος	rész
τὸ γένος	származás, faj
τὸ πάθος	szenvedés
τὸ ἄνθος	virág
τὸ κράνος	sisak
τὸ ὄρος	hegy(ség)
τὸ σκέλος	láb, comb
τὸ κέρδος	nyereség
τὸ τέλος	cél
τὸ ἴχνος	nyom
τὸ κράτος	erő
τὸ ξίφος	kard
τὸ ἔθνος	nép

μέχρι θανάτου	a halálig
μέχρι τοῦδε	eddig
ὁμοῦ τῷ χρυσίῳ	az aranypénzzel
περὶ Ποτεΐδαιαν	P. közelében
περὶ αὐτόν	maga körül
οἱ περὶ αὐτόν	a kísérete
λέγει περὶ τίνος	beszél vkiről
περὶ τῶν πολεμίων	az ellenségről
ἀγὼν περὶ τῆς φυγῆς	élet-halál harc
περὶ τῆς νίκης	a győzelemről
περὶ ἐμοῦ	rólam
πλησίον τοῦ βωμοῦ	az oltárhoz közel

33 Μακρότατος τῶν ἱστορημένων πολέμων – A leghosszabb háború

Aristotelés tanítványa, a phaléroni Démétrios tíz évig állt Athén élén, bukása után pedig Alexandriába ment, a makedón hadvezérből egyiptomi királlyá lett Ptolemaios udvarába. Itt a király tanácsadójaként bábáskodott a könyvtár megszervezése körül. A könyvtárban működő tudósok régi és új szaktudományok kézikönyveinek sorát állították össze. A történetírás is felhasználta például a kronológiát, hiszen ennek segítségével rendszerezték a korábbi anyagot. Csak ezután írhatta meg Diodóros a maga negyven könyvnyi világkrónikáját, amelynek már a címe is árulkodó: *Történeti könyvtár*. Az eseményeket Diodóros a mitikus időktől Caesarig tárgyalta. Kompilációjának több mint a fele elveszett, a megmaradt rész mégis fontos, mert forrásait legalább tartalmukban megőrizte.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοῖντιον καὶ Νίττον Μενήνιον, Ἡλείοι δ' ἤγαγον ὀλυμπιάδα ἐβδόμην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Σώφρων Ἀμπρακιώτης. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ Σπόριος Μαίλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι ἀνηρέθη. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ Ποτίδαιαν νενικηκότες ἐπιφανεῖ μάχῃ, Καλλίου τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος ἐν τῇ παρατάξει, στρατηγὸν ἕτερον ἐξέπεμψαν Φορμίωνα. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον καὶ προσκαθήμενος τῇ πόλει τῶν Ποτιδαιατῶν συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο· ἀμυνομένων δὲ τῶν ἔνδον εὐρώστως ἐγένετο πολυχρόνιος πολιορκία. Θουκυδίδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἱστορίαν ἐντεῦθεν ἀρξάμενος ἔγραψε τὸν γενομένον πόλεμον Ἀθηναῖοις πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν ὀνομασθέντα Πελοποννησιακόν. οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος διέμεινεν ἐπὶ ἔτη εἴκοσι ἐπτὰ, ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι γέγραπεν ἐν βίβλοις ὀκτώ, ὡς δὲ τινες διαιροῦσιν, ἐννέα.

Ἀθήνησι(ν) Athénban
 Ἀμπρακιώτης, ou ambrakiabeli
 ἡ βίβλος, ou könyv
 δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι huszonkettő
 εἴκοσι ἐπτὰ huszonhét
 ἔνδον belül, bent
 ἐντεῦθεν innen; onnan
 ἐπὶ τούτων ezalatt
 εὐρώστος 2 erős
 οἱ Ἡλείοι, ων az élisiek
 ἱστορημένος 3 megörökített
 ὁ Καλλίας, ou Kallias
 κατὰ (+ acc.) -on, -en, -ön
 μακρότατος 3 leghosszabb
 νενικηκώς 3 győztes
 ὀκτώ nyolc

ἡ ὀλυμπιάς, ádos olympiai játékok
 ὀνομασθεῖς 3 (el)nevezett
 Πελοποννησιακός 3 peloponnésosi
 πολυχρόνιος 2 tartós, elhúzódó
 ἡ Ποτίδαια, as Pot(e)idaia
 ὁ Ποτιδαιάτης, ou pot(e)idaiai
 ἡ προσβολή, ἧς támadás
 ἡ Ῥώμη, ης Róma
 Ῥωμαῖος 3 római
 τὸ στάδιον, ou stadion(futás)
 τὸ στρατόπεδον, ou hadsereg; tábor
 ὡς δὲ τινες ahogy némelyek
 ἡ τυραννίς, ἴδος tyrannis (*törvénytelen uralom*)
 ὁ ὑπάτος, ou consul
 ὁ Φορμίων, ωνος Phormión

– A gondoskodást, óvakodást kifejező igék után ὅπως (= hogy) vagy ὅπως μὴ (= hogy ne) kötőszó áll; a mellékmondat állítmánya jövő idejű.

I. Illesszen a mondatba participiumot a minta szerint!

Συμβουλεύω ὑμῖν καίπερ νεώτερος (εἰμί). : ὦν

1. Οἱ στρατιῶται (διώκουσιν) οὐδένα τῶν πολεμίων ἐξώγησαν. 2. Ὁ στρατηγὸς ταῦτα (εἶπεν) ἀπῆλθεν. 3. Ὁ στρατιώτης (ἀπέρχεται) εἶπεν ταῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους. 4. Οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο ἅμα (ἐπορεύοντο) 5. Ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἦλθεν ὡς (δουλώσει).

II. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικουρήμα τῆς χιόνοσ, εἴ τις μέλαν τι (ἔχων – ἔχον – ἐχόντων) πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο.

2. Ἔμοι οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν (οὐδὲ – ἀλλὰ – μηδὲ) βουλευέσθαι, ὅ τι χρῆ ποιεῖν ἐκ τούτων.

3. Οἱ κακοὶ οἰκονόμοι ἀναλίσκουσιν οὐκ εἰς ἃ δεῖ μόνον, (ἀλλ' ὅμως – ἀλλὰ καὶ – μέντοι) εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῶ καὶ τῶ οἴκῳ.

4. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, (ὅτι – ὅτε – ὅταν) Κύρος οὔτε ἄλλον πέμπει (σημαίνοντα – σημανοῦντα – σημήναντα), ὅ τι χρῆ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο.

5. Ὑμεῖς δὲ μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς (ἦ – ἦ – ἦ) τοῖς τούτου λόγοις.

III. Fordítsa görögre!

1. *Elfeledtem, hol születtem.* 2. *A háború után férjhez ment (γαμέομαι) a lányom.* 3. Ugyanaz a hadvezér győzte le őket. 4. Maga a hadvezér mondta, hogy ez a katona bátor. 5. Az athéni hadvezér katonái bátrabbak nálunk. 6. Nem te vagy az athéniak hadvezére, hanem ő. 7. A mi katonáink bátrak, a tieitek pedig gyávák. 8. Ez a hadvezér már nem a mi hadvezérünk. 9. Amilyen a hadvezér, olyanok a katonái. 10. *Mindenki tudja, hogy kicsodák.*

εὐήθης	becsületes, ostoba
συνήθης	(meg)szokott
δυσώδης	rossz szagú, büdös
πλήρης	teli
ἐνδεής	nélkülöző
ἐγκρατής	erős
ἀφανής	nem látható
ἀφυής	alkalmatlan
ἀκριβής	pontos
ἀτερπής	kellemetlen
ἀσφαλής	biztonságos
ἀληθής	igaz
ἀσθενής	erőtlen
εὐπρεπής	szép külsejű
εὐειδής	jó alakú
εὐγενής	nemes származású
εὐτυχής	szerencsés
δυστυχής	szerencsétlen
ἐπιφανής	feltűnő
ἐπεικής	jószívű
εὐτελής	egyszerű
πολυτελής	fényűző
ψευδής	hamis
σαφής	világos
συνεχής	folyamatos

πρὸ θυρῶν	a kapu(k) előtt
πρὸ τῶν σκηνῶν	a sátrak előtt
πρὸ τοῦ πολέμου	a háború előtt
πρὸ τῆς μάχης	csata előtt
πρὸ πατρίδος	a hazáért
πρὸ τῆς πόλεως	a város előtt
πρὸς τὴν νῆσον	a sziget felé
πρὸς ἀλλήλους	egymáshoz
πρὸς αὐτόν	hozzá
πρὸς τῷ ποταμῷ	a folyónál
πρὸς ἀλλήλους	egymás ellen
πρὸς τούτοις	ezenkívül

34 Κτῆμα ἐς αἰεὶ ξύγκειται – Örök időkre szóló értéknek írtam

Kétségtelen, hogy az athéni Thukydidés a legnagyobb történetírók egyike. A peloponnésosi háború történetét írta meg, amelyben Athén a Spárta vezette szövetséggel küzdött meg a Hellas fölötti hatalomért, és alulmaradt. A háborúban maga is részt vett, de egy kudarc után száműzték, és így kellő rálátással figyelhette a küzdelmet thrákiai birtokáról. A munkába, mint mondja, a háború kitörésekor kezdett bele, az eseményeket évek szerint adva elő. Mint a kortörténeti monográfiában mindig, művében sok beszéd van. Az egységes stílusú beszédek Thukydidés alkotásai, s többnyire beszédpárokat alkotnak, amelyek az ellentétes véleményeket összegezik egy-egy politikai vitában. Ily módon került el Thukydidés az egy nézőpontú elbeszélés buktatóit: a szofisták tanítványa volt.

Θουκυδίδης ἸΑθηναῖος ξυνέγραφε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ ἸΑθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου¹ καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι² καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέρω παρασκευῇ τῇ πάσῃ καὶ τὸ ἄλλο ἸΕλληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοοῦμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς ἸΕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ³ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

¹sc. πολέμου ²a létige fut. infinitivusa ³sőt

ἀδύνατος 2 nem lehetséges
 ἀμφοτέρως 3 mindkettő (együtt)
 ἀξιόλογος 2 feljegyzésre méltó
 ἑκάτερος 3 mindkettő (de külön)
 πρὸς ἑκατέρους ehhez vagy ahhoz
 τὸ ἸΕλληνικόν, οὐ a görögség
 τὸ ἄλλο ἸΕλληνικόν a többi görög
 ἐπὶ μακρότατον a legmesszebbre (vissza)
 ἐς αὐτόν abba (ti. a háborúba)
 ἐς τὰ ἄλλα a többi dologban
 εὐθύς mindjárt
 κατὰ τοὺς πολέμους a háborúkat illetően

ἢ κίνησις, εως megrendítés; nyugtalanság
 μέρει τινὶ egy részének
 παλαιότερος 3 régebbi
 ἢ παρασκευῇ, ἦς előkészület
 οἱ Πελοποννήσιοι, ων a peloponnésosiak
 προγεγενημένος 3 előző, korábbi
 πρὸς ἀλλήλους egymás ellen
 σαφῶς világosan
 τὰ ἔτι παλαιότερα a még régebbi dolgok
 τὰ πρὸ αὐτῶν az ezeket megelőző dolgok
 ὡς εἰπεῖν úgyszólván
 ὡς hogyan

– Alárendelt mellékmondatok helyett gyakran állnak melléknévi igenevek különböző „kötőszókkal”. Ezeket az igeneveket mellékmondatokkal fordítjuk. Participiumokkal álló „kötőszavak”: ὡς (hogy; *célhat.*); ἅτε (= mivel); ὡς (= abban a hiszemben); καίπερ (noha); ὥσπερ (mintha). Állhat participium a feltételes mondat előtagja helyett is.

I. Pótolja a kiesett magánhangzót! ὄτ' = ὅτε
 δ' , τ' , πάντ'(...) ἄνδρα , παρ' , γ' ,
 κατ' , ἀλλ' , καθ' , ἴν' , ὑπ' , ἐπ'
, μήθ' , ἄρ' ... , ὑφ' , ὥστ' , ἀνθ' ,
 μήτ' , μετ'

II. Fordítsa magyarra!

ἤκω ὡς ὑμᾶς :
 ὁ ποταμὸς διὰ μέσης τῆς πόλεως ῥεῖ :
 τί μοι ἀντί τούτων δώσεις; :
 παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις νόμος ἦν :
 ὁ μῦς μικρὸς ἔστι πρὸς τὸν κύνα :
 μετὰ ταῦτα :
 πρὸ τῆς μάχης καὶ μετ' αὐτήν :
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν :
 Δημοσθένους κατὰ Φιλίππου λόγοι :

III. Melyik szó illik a mondatba?

- Ἐπεὶ δὲ φῶς ἐγένετο, (ἄγε – ἦγεν – ἦγαγον)
 ἕκαστος ὁ στρατηγὸς τὸν αὐτοῦ λόχον ἐπὶ κώμην.
- Κῦρος τὸν παράδεισον (ἐκκόπτει – ἐξέκοπτεν –
 ἐξέκοψεν) καὶ τὰ βασιλεια κατέκαυσεν.
- Ὁ δὲ Κλέαρχος καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρα-
 τευμα, καὶ εὐθύς (παραγγέλλει – παρήγγελλε –
 παρήγγειλε) εἰς τὰ ὄπλα.
- Τὸν μὲν ἀμφὶ τὸν χειμῶνα χρόνον ὁ Κῦρος (διά-
 γει – διῆγεν – διήγαγεν) ἐν Βαβυλωνί ἐπτὰ μῆνας·
 τὸν δὲ ἀμφὶ τὸ ἔαρ τρεῖς μῆνας ἐν Σούσοις.
- Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται ὁ στρατηγὸς χρή-
 ματα (διδούς – δώσων – δούς) τῷ στρατεύματι.

IV. Fordítsa görögre!

- Ki jön itt? 2. Hová (ποι) mégy? 3. Mit kell most
 csinálni? 4. Mit lehet tenni ilyen körülmények kö-
 zött? 5. Miféle küzdelemre készülődnek a szóno-
 kok? 6. Hová mégy a hadvezér? 7. Ki mondta ezt?
 8. Miért mondta ezt a hadvezér? 9. Hány katona
 volt jelen (παρεῖναι)? 10. Honnan (πόθεν) jöttél?
 11. Odaadtad a zsoldot a katonáknak?

ἡ οἴκησις	lakás
ἡ γένεσις	születés
ἡ δύναμις	képesség
ἡ πρόδοσις	előleg
ἡ ὑπόθεσις	feltevés
ἡ πρόληψις	elképzelés
ἡ δῆλωσις	megvilágítás
ἡ παράταξις	mellérendezés
ἡ ἔμφασις	bemutatás
ἡ κίνησις	mozdítás
ἡ σίτησις	étkezés
ἡ αἴσθησις	érzékelés
ἡ βούλησις	kívánság
ἡ τίμησις	kárpótlás
ἡ διόρθωσις	javítás
ἡ μάθησις	tanítás
ἡ διάβασις	átkelés
ἡ πρόκλησις	felszólítás
ἡ κτήσις	birtoklás
ἡ πρᾶξις	tevés, tett
ἡ χρῆσις	haszon
ἡ τάξις	hadrend
ἡ φύσις	természet
ἡ ὄψις	látás
ἡ πόσις	korty

οἱ σὺν αὐτῷ	a vele lévők
σὺν πόνῳ	fáradtsággal
σὺν γέλῳτι	nevetve
ὑπὲρ δύναμιν	erőn felül
ὑπὲρ τῶν φίλων	a barátokért
ὑπὲρ σου	érted, miattad
ὑπὸ τὸ σπήλαιον	a barlangba
ὑπὸ φόβῳν	a félelem által
ὑπὸ θεῶν	az istenek által
οἱ ὑφ' αὐτῷ	az alárendeltjei
ὑφ' ὑμῶν	általatok
ὑφ' οὗ	aki által
ὡς βασιλέα	a királyhoz
ὡς ὑμᾶς	hozzátok
ὡς ἑαυτόν	magához

35 Οὐδεις ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει – Történetírók mindenütt

Jól mondta Hérakleitos, hogy a háború mindenképpen atyja, hisz a mostani háború óta is lám, hogy elszaporodtak a történetírók: mindenütt Thukydidésekbe, Hérodotosokba és Xenophónokba botlik az ember. Csakhogy ezek a mostaniak nem tudják, *hogyan kell történelmet írni* — állapítja meg Lukianos, és úgy dönt, segít. A jó tanácsnak, mondja, két feladata van: megmondja, mit tegyél, és mit kerülj. Ezután kíméletlenül mutatja be kortársain mindazt, amit kerülni kell. Ezek a rossz történetírók ugyanis, mondja, tehetségtelen utánczó: nem azt utánozzák, amit kell. (Utánzásban itt az elődökkel való versengést és a példakép utánzását kell érteni, nem pedig a valóságét.) A csúfolódás után szavához híven tanácsokat is ad, mégpedig olyanokat, amelyeket a példaképek tanulmányozásából szűrt le.

Ἔτερος δὲ Θουκυδίδου ζηλωτῆς ἄκρος, οἷος εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τὴν ἀρχὴν ὡς ἐκεῖνος σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεστάτην ἀρχῶν ἀπασῶν καὶ θύμου τοῦ Ἀττικῆς ἀποπνεύσαν. ὅρα γάρ· «Κρεπέρης Καλπουρνιανὸς Πομπηίουπολίτης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων¹ καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς συνισταμένου.» ὥστε μετὰ γε τοιαύτην ἀρχὴν τί ἂν σοι τὰ λοιπὰ² λέγοιμι – ὅποια ἐν Ἀρμενίᾳ ἐδημηγόρησεν τὸν Κερκυραῖον αὐτὸν ῥήτορα παραστησάμενος³, ἢ οἷον Νισιβηνοῖς⁴ λοιμὸν τοῖς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἰρουμένοις ἐπήγαγεν παρὰ Θουκυδίδου χρησάμενος ὅλον ἄρδην πλὴν μόνου τοῦ Πελασγικοῦ καὶ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες ὤκησαν; τὰ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἤρξατο, ὡς τότε, καὶ ἐς Αἴγυπτον κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλείᾳ γῆν τὴν πολλήν⁵, καὶ ἐν ἐκείνῃ γε ἔμεινεν εὖ ποιῶν. ἐγὼ γοῦν θάπτοντα ἔτι αὐτὸν καταλιπὼν τοὺς ἀθλίους Ἀθηναίους ἐν Νισίβι ἀπῆλθον ἀκριβῶς εἰδῶς καὶ ὅσα ἀπελθόντος⁶ ἐρεῖν ἔμελλεν.

¹οἱ Παρθυαῖοι párhúsok ²a többit ³színre léptetve ⁴Νισιβηνός Nisibis lakosa ⁵a perzsa király birodalmának nagy részére ⁶sc. ἐμοῦ

ἄθλιος 3 szerencsétlen
ἀκριβῶς εἰδῶς pontosan tudva
ἄκρος 3 szélsőséges
ἄρδην egészen, teljesen
τὸ ἀρχέτυπον, ou az eredeti
ἢ γῆ, γῆς föld; ország
ἐγὼ γοῦν ἐν bizony
τὸ θύμον, ou kakukkfű(vel és mézzel kevert ital, az attikai szegények csemegéje)
εἰκασμένος 3 hasonló (+ dat.)
εὖ μάλα teljesen
ὁ ζηλωτής, οὔ utánczó
ὁ λοιμός, οὔ járvány
οἷος 3 milyen
ὅποῖος 3 milyen

ὅρα γάρ figyelj csak
παρὰ (+ gen.) -tól, -től
Πελασγικός 3 pelazg
τὸ Πελασγικόν az Akropolis falai
πλήν (+ gen.) kivéve
τὰ ἄλλα egyébként
τὰ Ῥωμαίων a rómaiak ügye
τὸ τεῖχος, ους fal
τὰ μακρὰ τεῖχη (*Athént a kikötővel összekötő*)
 hosszú falak
τί ἂν λέγοιμι miért mondanám el
τότε akkor
οἱ τότε az akkori (emberek)
χαριεστάτος 3 legbájosabb
ὥστε „no mármost”

I. Melyik a kakukktojás, és miért?

λοιπόν – ἀγγεῖλαν – ἐλπῖσαν – βαλόν

II. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) földrajz	(1) μισογύνης
(b) dárdavivő	(2) σύνδουλος
(c) rabszolgatárs	(3) προδότης
(d) gyermekvezető; nevelő	(4) δορυφόρος
(e) tengeri csata	(5) αὐτόγραφος
(f) nőgyűlölő	(6) παιδαγωγός
(g) saját kezűleg írott	(7) νομοθέτης
(h) áruló	(8) γεωγραφία
(i) törvényhozó	(9) ναυμαχία

III. Fordítsa le többféleképpen a szerkezeteket!

1. ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως
2. ἀποροῦντος τοῦ στρατηγῶ
3. τούτων ἀγγελθέντων
4. τοῦ στρατεύματος νενικημένου
5. πείθοντος τοῦ Θεμιστοκλέους
6. στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος
7. τοῦ ἐπιγενομένου χειμῶνος

IV. Fordítsa görögre!

1. Nem tudom, mikor halt meg a hadvezér. 2. Nem tudom, vajon ezek a katonák spártaiak vagy athéniak (πότερον – ἤ). 3. Úgy tűnt, egy katoná sem tudja, hol a hadvezér. 4. A hadvezér tudja, hogy a katonái bátrak. 5. Elmondta neked, hogy milyen úton jöttek? 6. A katonák megkérdezték, vajon kapnak zsoldot, vagy nem. 7. A hírnök azt mondta, nem tudja, hol van a hadvezér. 8. A követek jelentették a királynak, miért jöttek. 9. Azt mondta, hogy még nem hallotta őt énekelni.

ἡδύς 3	kellemes
θρασύς 3	vakmerő
βαρύς 3	nehéz
γλυκύς 3	édes
δασύς 3	szőrös
βραχύς 3	rövid
ὁ/ἡ σῦς	disznó
ὁ ἰχθύς	hal
ἡ πίτυς	fenyő
ἡ ἰσχὺς	erő
ἡ ὄφρυς	szemöldök
τὸ ἄστυ	város
ὁ πῆχυς	könyök
ὁ βασιλεύς	király
ὁ ἱερεύς	pap
ὁ γονεύς	szülő
ὁ ἵππεύς	lovas
ὁ γραφεύς	írnok
ὁ συγγραφεύς	történetíró
ὁ γραμματεύς	jegyző
ὁ ἔρμηνεύς	tolmács
ὁ φαρμακεύς	méregkeverő
ὁ φονεύς	gyilkos
ὁ νομεύς	pásztor
ὁ γναφεύς	ványoló

ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσιν
ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν
ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος
ἀντὶ πολέμου εἰρήνη
ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου
ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
δι' εἰσόδων
εἰς γυναικας ἐμπίπτει
εἰς τοὺς δισχιλίους
ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου
ἐν (ταῖς) σπονδαῖς
ἐν δέκα ἡμέραις

36 Μετὰ δὲ ταῦτα – Ezt követően

Xenophón Thukydidés utolsó mondatához kapcsolta *Görög történetét, a Hellénikát*. Thukydidés műve ugyanis a háború huszadik évében megszakad, noha a műből kiderül, hogy Thukydidés megérte a Spártával kötött megalázó békét, és megértette, hogy a vereség az athéni birodalom végét jelenti. Idővel azonban a korábban lényegesnek tűnő dolgok mellékessé, a mellékeseknek látszók pedig jelentősékké váltak, ezért valószínű, hogy átirta a korábban megírt részeket. Nem Xenophón volt az egyetlen, aki Thukydidés nyomába lépett, hiszen Theopompos *Hellénikája* is az ő művét folytatta, és papíruszon előkerültek egy harmadik folytató töredékei is. A történetíró előd munkájának folytatása, a folyamatos történetre való törekvés a görög történetírás egyik sajátossága.

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθηναίων Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐθὺς ἐναυμάχησαν αὐθις Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι ἡγουμένου Ἀγησανδρίδου. μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Δωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ Ῥόδου εἰς Ἑλλάσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρᾳ. κατιδῶν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγῶν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς αὐτοῦ τριήρεις, ὡς ἦνοιγε, περὶ τὸ Ῥοίτειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδῶν τὴν μάχην ἐν Ἰλίῳ θύων τῇ Ἀθηναίᾳ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Δωριέως.

ἅμα ἡμέρᾳ kora reggel
 ἀπὸ τῶν νεῶν a hajókról
 ἀπὸ τῆς γῆς a partról
 αὐθις ismét
 ἐγγὺς közel, közelbe(n)
 εἰς Ἑλλάσποντον a Helléspontos felé
 ἐκ Ῥόδου Rhodosról
 ἐν Ἰλίῳ Ilionban (=Trójában)
 ἐπ' αὐτόν ellene
 ἐπὶ τὴν θάλατταν a tenger felé
 ὁ ἡμεροσκόπος, ou nappali őrszem
 μετὰ ταῦτα ezután
 μετ' ὀλίγον τούτων kevéssel ezután

μετὰ Δωριέως Dórieusszal
 αἱ μετὰ Δωριέως Dórieus triérései
 μέχρι amíg
 ἢ ναῦς, νεώς hajó
 ὀλίγος 3 kevés
 ὅπως hogy
 περὶ (+ acc.) körül, közelében
 πρὸς τὴν γῆν a szárazföld felé
 Ῥοίτειον, ou (település Trója közelében)
 τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν 14 hajóval
 ἢ τριήρης, ους triérés (hadihajó)
 ὁ χειμῶν, ῶνος viharos idő; tél

– A „katonákat”, „hajókat” és hasonlókat jelentő szavak mellett álló ἄγων, ἔχων, φέρων participiumok fordíthatók így is: -val/-vel (katonákkal, hajókkal stb.).

I. Képezze az igealakokat!

- λείπω ao. ind. A. pl. 2. :
 στέλλω ao. conl. M. sg. 2. :
 δίδωμι praet. ipf. ind. A. pl. 3. :
 παιδεύω ao. ind. P. pl. 2. :
 εἰμί (lenni) pr. ipf. pl. 2. :

II. Mondja görögül!

- Sókratés és a pásztorok ellen :
 a király városairól :
 apám anyjának a lányát :
 Korinthos polgárainak disznai :
 a Múzsák ajándékai :

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. ὁ δ' Ἀγησίλαος (μετὰ – διὰ – ἀντι) τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι εὐθὺς τάναντία ἀποστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο.
2. Οἱ Ἀθηναῖοι Φοῖνιξι καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἄμα, καὶ νικήσαντες ἀμφοτέρα ἀπεχώρησαν (εἰς – ἐπ' – ἐν) οἴκου.
3. Ὅπόσοι τῶν (κατὰ – ἀμφι – ὑπὲρ) βασιλέα ἀπέθνησκον ἐν τῇ μάχῃ, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν.
4. Ἔρχονται παρὰ (βασιλέα – βασιλέως – βασιλεῖ) καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες.
5. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν (ἀντι – εἰς – πρὸς) Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριτήρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ (ἐλάττονες – ἐλάττους – ἐλαττόνων) τριακοσίων.

IV. Fordítsa görögre!

1. *Mit tud az öregúr?* (γερόντιον) *Sokat, de nem azt, amit mi.*
2. *Azt mondják, hogy a katonák három nappal később érkeztek meg.*
3. *Ma azt írtam haza, hogy egészséges vagyok* (ὕγαινω).
4. *Mi is szerettük és szeretjük a könyveket – mondja –, de figyelmünket most már az élet és a lélek felé fordítjuk* (τὸν νοῦν προσέχω).
5. *Időnk kevés, és ma nem olvashatunk annyit, amennyit óhajtanánk.*
6. *Mit lehet itt tenni?*
7. *Most nyár van.*
8. *Olvasta őt, és szereti.*
9. *Megérkeztem a zárt* (κατακεκλεισμένος) *kapu elé.*
10. *Miért mosolyogsz?* (μειδιάω)
11. *A tanár boldogan* (ἄσμενος) *mosolyog.*
12. *Nem tudják, hogy ki vagyok, és milyen nyelvet hallanak.*

ἡ κλείς	retesz
ἡ γραῦς	szipirtyó
ὁ βοῦς	ökör
ἡ ναῦς	hajó
ἡ χεῖρ	kéz
τὸ δόρυ	dárda
ἡ θρίξ	hajszál
τὸ ὄναρ	álm
τὸ γόνυ	térd
ἡ γυνή	asszony
ὁ Ζεὺς	Zeus
ὁ ἡ κύων	kutya
τὸ πῦρ	tűz
ἡ οἶς	juh
ἡ Ἴώ	Ió

ἀναβὰς ἐφ' ἵππον
 ἐκ πολλῶν τόπων
 ἐπὶ τῶν τριάκοντα
 ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 κατὰ τοὺς Ἑρακλείδαις
 μετὰ κινδύνων
 ἡ αἰτία, παρ' ἣν
 περὶ τῆς εἰρήνης
 πρὸς θάνατον
 πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
 ὑπὲρ συναλλαγμάτων
 οἱ ὑπὸ τοῖς Ἀθηναίοις
 ὑπὸ δαιμόνων
 ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος

37 Tò διαφηφιζέσθαι – A bírósági szavazás

Aristotelés szellemi műhelyének terméke *Az athéni állam*. Ez az alkotmányleírás aprólékosan ismerteti az athéni bíróságok működését. Ezekből teljességgel hiányoztak a jogászok, így közzvadás is csak magánember emelhetett. Az esküdtbíróságokat a per napján sorsolták a héliastések közül, akik a 30 évnél idősebb polgárokból évente kisorsolt bírák voltak. A bírák száma a vád jellegétől függött, s a perben mindkét fél önmagát képviselte. Jogi tanácsot a logographos adhatott (ha valaki igényelte és megfizette), de ő elsősorban hivatásos beszédíró volt. A megrendelt pörbeszédet az ügyfél megtanulta, és maga adta elő. Az ügyek jelentős része közzvadás alapuló politikai per volt. A siker, sokszor élet vagy halál a meggyőző erőn múlt, hisz a szavazókorongokat jogilag képzetlenek tartották kezükben.

Εἰσὶ δὲ ἀμφορεῖς δύο κείμενοι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὁ μὲν χαλκοῦς, ὁ δὲ ξύλινος, διαίρετοὶ ὅπως μὴ λάθῃ ὑποβάλλων¹ τις φήφους, εἰς οὓς φηφίζονται οἱ δικασταί, ὁ μὲν χαλκοῦς κύριος, ὁ δὲ ξύλινος ἄκυρος, ἔχων ὁ χαλκοῦς ἐπίθημα διερρινημένον, ὥστ' αὐτὴν μόνην χωρεῖν τὴν φῆφον², ἵνα μὴ δύο ὁ αὐτὸς ἐμβάλλῃ. ἐπειδὴν δὲ διαφηφιζέσθαι μέλλωσιν οἱ δικασταί, ὁ κῆρυξ³ ἀγορεύει πρῶτον, ἃν ἐπισκῆπτωνται οἱ ἀντίδικοι ταῖς μαρτυρίαῖς⁴· οὐ γὰρ ἔστιν ἐπισκῆψασθαι, ὅταν ἄρξωνται διαφηφιζέσθαι. ἔπειτα πάλιν ἀνακηρύττει «ἡ τετροπημένη τοῦ πρότερον λέγοντος, ἡ δὲ πλήρης τοῦ ὕστερον λέγοντος.» ὁ δὲ δικαστῆς λαβόμενος ἐκ τοῦ λυχνείου τὰς φήφους, πιέζων τὸν αὐλίσκον τῆς φήφου καὶ οὐ δεικνύων τοῖς ἀγωνιζομένοις οὔτε τὸ τετροπημένον οὔτε τὸ πλήρες, ἐμβάλλει τὴν μὲν κυρίαν εἰς τὸν χαλκοῦν ἀμφορέα, τὴν δὲ ἄκυρον εἰς τὸν ξύλινον.

¹hogy titkon ne dobhasson be ²„így kizárólag egy szavazókorong fér be” ³(bírósági) kikiáltó
⁴vajon kívánnak-e vádat emelni hamis tanúzásért

οἱ ἀγωνιζόμενοι, ων a pereskedők
ὁ αὐτός ugyanaz a személy
ἄκυρος 2 érvénytelen
ὁ ἀμφορεύς, éως öblös edény, amphora
ὁ ἀντίδικος, ου peres fél
ὁ αὐλίσκος, ου „csapocska” (a korong átfúrt
vagy tömör tengelye)
διαίρετός 3 elkülönített
διερρινημένος 3 átfúrt
τὸ δικαστήριον, ου bíróság
ὁ δικαστής, οὔ bíró
τὸ ἐπίθημα, ατος fedél
ἵνα μὴ hogy ne; nehogy
κείμενος 3 elhelyezett, odatett
ὁ κῆρυξ, ukos kikiáltó; hírnök
κύριος 3 érvényes

τὸ λυχνεῖον, ου korongtartó
ἡ μαρτυρία, ας tanúvallomás
ξύλινος 3 fa-, fából való
ὁ μὲν .. ὁ δὲ az egyik ... a másik
ὅπως μὴ hogy ne; nehogy
ὅταν ha; amikor (csak)
οὐκ ἔστιν nem lehet
πλήρης 2 teli; tömör (átfúratlan)
πρότερον előbb, korábban
ὁ πρότερον λέγων a vádló
τετροπημένος 3 átfúrt
ἡ τετροπημένη az átfúrt φῆφος
ὁ ὕστερον λέγων a vádlott
ἡ φῆφος, ου szavazókorong
ὥστε úgyhogy

– A perfectum egy cselekvés következményeként fennálló állapotot fejez ki.

I. Határozza meg a következő alakokat! Példa:

- κελεύει : κελεύω = parancsolok pr. ipf. ind. A. sg. 3
 μετεπέμφατο :
 καταλαβείν :
 κεκμηγότες :
 κατειλημμένοι :
 ηῤξήθη :
 ἐκβήση :

II. Párosítsa a kifejezéseket!

- (a) törvényhozó (1) εἰς νόσον ἐμπίπτει
 (b) az öröksége (2) ὁ θεις τὸν νόμον
 (c) megtalálni az igazságot (3) εἰς τὸν Ἄδριαν πλεῖ
 (d) a közelben lakók (4) εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν
 (f) az Adrián hajózik (5) ἃ ὁ πατήρ αὐτῶ κατέλιπε
 (g) megbetegszik (6) οἱ ἐγγυς οἰκοῦντες

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Τί μένομεν; Ἡ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, (ὥστε – ἵνα – ὅπως μὴ) καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι φόβος εἶη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν.
 2. Ἦν δὲ, (ὅτι – ὅτε – ἄτε) ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.
 3. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεῦδειν (μηδ' – καὶ – οὐδ' – ἀλλ') ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν.
 4. Καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω (ἀνὴρ ἀγαθὸς – ἀνδρα ἀγαθὸν – ἀνδρὸς ἀγαθοῦ) εἶναι.
 5. Οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων τὸν Χειρίσοφον ἄγοντά τι [sc. μισθὸν] σφίσιν (ἦκοντα – ἦκειν – ἦκει). ὁ δ' ἦγεν οὐδέν.

IV. Fordítsa görögre!

1. A görögök sok istent tiszteltek. 2. *Azt kívánja, hogy beszéljek az édesapámról.* 3. Az igazságosság a királyok dísze. 4. A Nílusban sok krokodil van. 5. Haspók. (= A gyomrának szolgál.) 6. Az öregeknek kevés foguk van. 7. Diogenés, mikor megkérdezték tőle, hogy mit csinál, azt mondta: Embert keresek. 8. *Csalódottan* (σφάλλομαι) *halt meg.* 9. Hol a lovam? 10. Mit csinállok, mit csinállok? Fürödni akarok! 11. A bölcsek szerint a sok nevetés az ostobaság bizonyítéka.

τεταγμένος 3
τετρυπημένος 3
πεπλασμένος 3
πεπαιδευμένος 3
ἱστορημένος 3
ἀπολελειμμένος 3
ἐκκεκαλυμμένος 3
κατακεκριμένος 3
προγεγεννημένος 3
διερρινημένος 3
ἐξειλεγμένος 3
εἰκασμένος 3
προσηγγελημένος 3
ὄρωρυγμένος 3
συνερρυγκῶς 3
τετελευτηκῶς 3
μεμαθηκῶς 3
ἀκηκῶς 3
εἰδῶς 3
ἐγνωκῶς 3
εὐρηκῶς 3
εἰωθῶς 3
τεταχῶς 3
ἐστηκῶς 3
ἐωρακῶς 3
πεφηνῶς 3
μεμηνῶς 3
κεκραγῶς 3
τεθνηκῶς 3
τεθνεῶς 3

λελυκέναι	λελύσθαι
λέλυκα	λέλυμαι
λέλυκας	λέλυσαι
λέλυκε(ν)	λέλυται
λέλυκαμεν	λέλυμεθα
λέλυκατε	λέλυσθε
λέλυκασι(ν)	λέλυνται

38 Eὐθέως παραχρήμα ἀποθνήσκει – A végzetes bájjal

A peloponnésosi háború huszadik évében az oligarchák megdöntötték Athénban a demokráciát. Őket támogatta Antiphón is, sőt az egész ügyet ő készítette elő, s így az oligarchák könnyen jutottak hatalomhoz. Antiphónt ugyanis egyetlen kortársa sem előzte meg kiválóságban: éppoly páratlan képességgel tudott valamit végiggondolni, mint gondolatait kifejezni. Az oligarchák bukása után Antiphónt bevádolták, elítélték és kivégezték. Védőbeszédét, amely elveszett, az ókorban a legjobb törvényszéki beszédnek tartották. Antiphón mindazonáltal saját elhatározásából sohasem lépett a nép elé, mert a tömeg előítélettel hallgatta a képzett szónokokat — éppen retorikai képzettségük miatt. Ezért mintabeszédeket írt, illetve logographosként mások számára készített beszédeket, megrendelésre.

Ἡ δὲ παλλακὴ τοῦ Φιλόνεω τὴν σπονδὴν ἅμα ἐγγέουσα ἐκείνοις εὐχομένοις ἃ οὐκ ἔμελλε τελεῖσθαι¹, ὧ ἄνδρες, ἐνέχει τὸ φάρμακον. Καὶ ἅμα οἰομένη δεξιὸν ποιεῖν πλέον δίδωσι τῷ Φιλόνεω, ἴσως ὥς, εἰ δοίη² πλέον, μᾶλλον φιλησομένη ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω· οὐπω γὰρ ᾗδει ὑπὸ τῆς μητριᾶς τῆς ἐμῆς ἑξαπατωμένη, πρὶν ἐν τῷ κακῷ ἤδη ᾗν· τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλασσον ἐνέχει. Καὶ ἐκείνοι ἐπειδὴ ἀπέσπεισαν³, τὸν ἑαυτῶν φονέα μεταχειριζόμενοι ἐκπίνουσιν ὑστάτην πόσιν. Ὁ μὲν οὖν Φιλόνεως εὐθέως παραχρήμα ἀποθνήσκει, ὁ δὲ πατήρ ὁ ἡμέτερος εἰς νόσον ἐμπίπτει, ἐξ ἧς καὶ ἀπώλετο εἰκοσταῖος. Ἄνθ' ὧν ἡ μὲν διακονήσασα καὶ χειρουργήσασα ἔχει τὰ ἐπιχειρα ὧν ἀξία ᾗν, οὐδὲν αἰτία οὐσα – τῷ γὰρ δημοκοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη⁴ –, ἡ δ' αἰτία τε ἤδη καὶ ἐνθυμηθεῖσα ἔξει⁵, ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν.

¹(olyanokat), amelyek nem teljesedhettek be
⁴átadatott

⁵(sc. *elnyeri büntetését*)

²ha ad

³miután elvégezték az italáldozatot

αἷτιος 3 okozó, bűnös
ἀντί (+ gen.) helyett; -ért; miatt
ἀνθ' ὧν ezekért (=büntetésül)
δεξιός 3 jobb oldali; kedvező
ὁ δημόκοινος, ou hóhér
εἰκοσταῖος 3 „a huszadik napon”
ἔλασσον kevesebbet
ἐμός 3 enyémm
τὰ ἐπιχειρα, ων bér, díj; büntetés
εὐθέως azonnal, mindjárt
ἡμέτερος 3 miénk
ἴσως talán, valószínűleg
ἐν τῷ κακῷ szerencsétlenségben
μᾶλλον még inkább

ἡ μητριᾶ, ἄς mostoha(anya)
ἡ νόσος, ou betegség
οὐδέν semennyire sem
οὐπω egyáltalán nem
ἡ παλλακὴ ἧς ágyas
παραχρήμα abban a pillanatban
ὁ πατήρ, πατρός apa
ἡ πόσις, εως korty
πρὶν mielőtt; míg ... nem
ἡ σπονδὴ, ἧς italáldozat
ὑστατος 3 legutolsó
τὸ φάρμακον, ou mérge
ὁ Φιλόνεως, ew Philoneós
ὁ φονεύς, éως gyilkos

– Ha a μέλλω ige ragozott alakjai mellett infinitivus áll, akkor az ige azt fejezi ki, hogy a főnévi igenébe foglalt cselekvés hamarosan bekövetkezik. Fordítása: azon van, hogy; készül; már-már; a végzet rendelése az, hogy . . .

I. Mennyi? ὀγδοήκοντα : nyolcvan

δέκα	ὀκτώ
εἴκοσι	χίλιοι
τέτταρες	δισχίλιοι
δύο	μία
ἐννέα	ὀκτωκαίδεκα
τέτταρες καὶ δέκα	πεντεκαίδεκα
εἷς	ὀγδοήκοντα
δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι	πεντήκοντα
εἴκοσι ἑπτὰ	τριακόντα
ἕνδεκα	δώδεκα
πέντε	ἑξακισχίλιοι
ἕννεακαίδεκα	επτὰ

II. Melyik szó illik a mondatba?

- Ἄλλὰ δίδωμί σοι, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, (ἐκότερον – ἀμφοότερον – ὀπότερον) βούλει ἐλέσθαι.
- Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἑλληνες ἐγγύς τε (ὄντες – εἶναι – ὄντας) τοὺς πολεμίους καὶ παρατεταγμένους ἐπῆσαν πολὺ προθυμότερον ἢ πρόσθεν.
- Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε (ἐμοὶ – ἐμοῦ – ἐμέ) μελήσει, ἢ μηκέτι με Κύρον νομίζετε.
- Ὁ Κύρος διὰ τὸ φιλομαθῆς (ἐστί – εἶναι – ἦν) πολλὰ μὲν αὐτὸς ἀεὶ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα, πῶς ἔχοντα τυγχάνοι, καὶ ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο.
- Ἐγὼ (σε – σου – σοι) τά τε χωρὶά ἀποδώσω καὶ τᾶλλα ἃ ὑπεσχόμην.

III. Fordítsa görögre!

- A spártaiak hadvezért küldtek Korinthosba, hogy ő vezesse a korinthosiakat.
- A hadvezér azért jött, hogy békét kössön (ποιεῖν).
- Gyorsabban jár (προτρέχω+ gen.) a nyelved, mint az eszed.
- A hadvezér elküldött néhány katonát, hogy temessék el a halottakat.
- Azért jöttem, hogy megkérdezzem a hadvezért, hol van a spártaiak tábor.
- Gyerekeknek lenni jó.
- A hadvezér hátrahagyott néhány katonát a tábor őrizetére.
- Két fia ott esett el, a harctéren.
- Nem nagy (ἀξιόλογος 2) költő, de azért költő.
- Éjszaka ma is veszedelmes (ἐπικινδυνεύομαι) itt járkálni.

ε	ο	θ
λειπ-	λε-λοιπ-	λιπ-
πειθ-	πε-ποιθ-	πισ-τός
εἶδ-	οἶδ-	ἰδ-
ἔλευσ-	-ηλ(ο)υθ-	ἔλ(υ)θ-
φευγ-		φυγ-
χε(υ)-	χο-ή	χυ-
ῥε-	ῥο-ή	ῥυ-
στρεφ-	ἐ-στροφ-	στραφ-
τρεφ-	τε-τροφ-	τραφ-
φθερ-	φθορ-ά	φθαρ-
βέλ-ος	βολ-ή	βαλ-βλη-
σ텔-	στόλ-ος	σταλ-
-κτεν-	-ε-κτον-	κταν-
πει-σ-	πε-πονθ-	πα-σ-
πελ-	πόλ-ος	πλ-
-τερ-	-τορ-	-τρ-
ἔχ-, ἔξ-	σχ-	ἔξ-σχ-ος
πετ-	ποτ-ή	πτ-
ἐπ-		-σπ-
τι-θη-	θω-μός	θε-
ἰ-στη-		στα-
φη-	φω-νή	φα-
δι-δω-		δο-
λη(β)-		λαβ-
θῦ-		θυ-
-νῦ-		-νυ-

pr. pf. A.	M.-P.
κέκοφα	ἤγμαι
κέκοφας	ἤξαι
κέκοφε(ν)	ἤκται
κεκόφαμεν	ἤγμεθα
κεκόφατε	ἤχθε
κεκόφασι(ν)	ἤγμένοι εἰσί

39 ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι – Több ujja van, mint foga

Stilizáltan egyszerű attikai nyelven írt a metoikos Lysias, aki fiatalon kiköltözött Thurioiba, s ott állítólag a szicíliai Teisiastól tanult szónokolni. Amikor Thurioiban az oligarchák kerültek hatalomra, a demokrata Lysias visszatért Athénba, ahol a családnak jól menő fegyverkészítő műhelye volt. A harmincak épp azért akarták megölni őt és fivérét, hogy vagyonukat megszerezzék. Fivérét kivégezték, Lysias Megarába szökött. A zsarnokok megbuktatása után egyiküket bevádolta testvére meggyilkolásáért. Mint metoikos nem vehetett részt a közéletben, ezért logographos lett. Egyszer egy beszédét tanuló ügyfél reklamált nála, hogy a beszéd ugyan elsőre lenyűgözőnek tűnt, de ahányszor újraolvassa, egyre laposabb; mire Lysias, mosolyogva: Hát nem csak egyszer fogod elmondani a bírák előtt?

Ἄλλα γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ εἰς ἐμὲ μόνον τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς αὐτῶ κεχρημένους. οὐχ οἱ μὲν κάπηλοι οἱ ἐγγὺς οἰκοῦντες, παρ' ὧν προδόσεις λαμβάνων οὐκ ἀποδίδωσι, δικάζονται αὐτῶ συγκλείσαντες τὰ καπηλεῖα, οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεῖνὰ πάσχουσιν ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐτῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρω μισθοῦνται; ὄσους δ' ἐράνους συνειλεχταί, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθουσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὡς περὶ στήλην διαφθεῖρονται. τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται ὥστε οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν αὐτοὺς ἔχειν τοῦτου τεθνεῶτος. οὕτω δ' οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ διάκεινται ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἶναι ἢ τὸν Ἀδρίαν πλεῖν ἢ τούτῳ συμβάλλειν. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἢ ἂν δανείσθαι αὐτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ἂν ὁ πατήρ αὐτῶ κατέλιπεν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται Ἐρμαίου τοῦ μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθειράς ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονυῖαν; ἥς ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱοὺς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν. οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἥς ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. καὶ μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ὁ Ἀδρίας, ou az Adria
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ kora reggel
ἀσφαλῆς 2 biztonságos
ὁ γείτων, onos szomszéd
ὁ δάκτυλος, ou ujj
δεινός 3 szörnyű, félelmes
ἐβδομήκοντα hetven
εἰς ἐμέ ellenem
ἡ ἐκφορά, ἄς temetés
ὁ ἔρανος, ou kölcsöntőke
ἐρωτικῶς szerelmesen
ἡ ἡλικία, as életkor
τὸ καπηλεῖον, ou kiskereskedés
ὁ κάπηλος, ou kiskereskedő
τὸ κόριον, ou leányzó
ὁ/ἡ μάρτυς, uros tanú
ὁ μυροπώλης, ou illatszárús

ἡ οἰκία, as lakás
ἡ οὐσία, as vagyon
τὰ ὀφειλόμενα, on kölcsön
οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ a kikötő népe
παρ' ὧν akiktől
πολύ sokkal
πόρρω távol
ἡ πρόδοσις, eως előleg
πτωχός 3 koldus
ῥᾶον könnyebb
ἡ στήλη, ης oszlop; fordulószlop (a
hippodromban)
ὑπόλοιπος 2 hátralevő, hátralékos
ἡ φορά, ἄς hozzájárulás, befizetés
ἡ χεῖρ, χειρὸς kéz
ὥστε οἴεσθαι úgyhogy arra gondolhat az
ember

I. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) τίς ἐν(ig)	(1) κατὰ τὸν νόμον
(b) az okokat keresni	(2) πολυκέφαλα ζῶα
(c) a kilenc archón	(3) οἱ ἐννέα ἄρχοντες
(d) a törvény szerint	(4) ἔτη δέκα
(e) semmi haszna	(5) τὰς αἰτίας πυνθάνεσθαι
(f) tíz nap alatt	(6) ἐν δέκα ἡμέραις
(g) sokfejű lények	(7) ἡ ὑποψία τυραννίδος
(h) az önkényuralom gyanúja	(8) οὐδὲν ὠφελεῖ

II. Illesszen a mondatba participiumot a minta szerint!

Συμβουλευώ ὑμῖν καίπερ νεώτερος (εἰμί). : ὦν

1. Οἱ ἄνθρωποι ἄτε θνητοί (εἰσιν) ἀποθνήσκουσιν.
2. Ὁ στρατηγὸς στρατεύμα (συνέλεξε) ἐπὶ τὸν βασιλέα ἦλθεν.
3. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν (ἐπραξαν) ἀπέπλευσαν.
4. Οἱ στρατιῶται (προσηλθον) πρὸς τὸν ποταμὸν διέβησαν εὐθύς.
5. Ὁ στρατηγὸς οὐκ (ἐθέλει) μισθὸν δοῦναι τοῖς στρατιώταις ἔφευγεν.
6. Οἱ στρατιῶται ἔμμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ (δύνανται) ἀπελθεῖν.
7. Οἱ στρατιῶται συνελάμβανον τὸν στρατηγὸν (φεύγει) ὡς (ἀποκτενοῦσι).

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Κύρος (τὸν – τὴν – τὸ) πρόφασιν ἐποιεῖτο (ἔτε – ὡς – ἐπεὶ) Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν [sc. στρατεύμα].
2. (Οὔτοι – Οὔτοι) μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, (τί – τι) λέγεις;
3. Ἐλθὼν δὲ εἰς Δελφοὺς ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν (Ἀπόλλω – Ἀπόλλωνος – Ἀπόλλωνι), (τινι – τίνι) ἄν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, (ὄν – ἦν – ὄ) ἐπινοεῖ.
4. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λαβὼν Τισσαφέρην ὡς φίλον καὶ τῶν Ἑλλήνων (ἔχων – ἐχόντας – ἐχόντων) ὀπίστας (τριακοσίας – τριακοσίους).
5. Μετὰ ταῦτα ἦδη ἡλίου δύνοντος (συνεκάλεσας – συγκαλέσας) στρατηγούς καὶ λοχαγούς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι (ὡς – ἐπὶ – διὰ) βασιλέα (οὐκ – μὴ) ἐρίγνετο τὰ ἱερά.

IV. Fordítsa görögre!

1. Felderítveket küld mindenfelé, hogy tudják meg ((ὡς) πευσόμενος 3), mi történt. 2. A király hadvezére néhány felderítőt küldött, hogy találják ki, hol vertek táborn az athéniak. 3. *Nem tudtam, hol vagyok.* 4. *Most már tudtam, hogy hol vagyok, csak azt nem tudtam, hogy mióta vagyok itt.* 5. Nagy Sándor halála után egyik hadvezére, Ptolemaios lett Egyiptom királya. 6. Győztködték a szónokot, hogy szólaljon föl. 7. Rávétték a szónokot a felszólalásra. 8. A katonák látták, hogy a hadvezér halott. 9. *Nem tudom, kicsoda a halott. Most tudom meg* (πυνθάνομαι), *hogy élt, mikor már nem él.* 10. Most mit nevettek? Mit kell ezen nevetni?

40 Μήτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον – Az ártatlanság vélelme

A peloponnésosi háborúban Athén megpróbálta leigázni Szicíliát. A flotta kifutása előtt ket-tős szentségtörés bolydította föl Athént: előkelő ifjak gúnyt úztek az eleusisi misztériumokból, és egy éjjel meggyalázták a város Hermáit. (A Hermák kultikus Hermés-fők kőoszlopon, phallosszal és felirattal.) Közülük sokakat elfogtak, így Andokidést is. Az ifjú arisztokrata úgy menekült meg, hogy föladta a bűnösöket; többségüket kivégezték. Utóbb Andokidés száműzetésbe kényszerült, és csak a háború után tért haza. Ezután mondta el védőbeszédét *A misztériumokról*, amikor a régi ügy, a Hermák megcsonkítása és a misztériumok profanizálása miatt bevádolták. Beszéde elérte célját: fölmentették. Később hűtlen követséggel vádolták meg, ekkor végleg elhagyta Athént. Neve alatt maradt fenn az *Alkibiadés elleni beszéd*.

Ἄξιον δὲ μέμψασθαι τὸν θέντα τὸν νόμον, ὃς ἐναντία τῶ ὄρκῳ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς ἐνομοθέτησεν· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὄμνυτε μηδένα μῆτ' ἐξελεῖν μῆτε δήσειν μῆτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον, ἐν δὲ τῶδε τῶ καιρῷ οὔτε κατηγορίας γενομένης οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθείσης διαφημισαμένων κρύβδην τὸν ὀστρακισθέντα τοσοῦτον χρόνον δεῖ στερηθῆναι τῆς πόλεως. Εἶτα ἐν τοῖς τοιοῦτοις οἱ πολλοὺς τοὺς ἑταίρους καὶ συνωμότας κεκτημένοι πλέον φέρονται τῶν ἄλλων¹· οὐ γὰρ ὡσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ λαχόντες κρίνουσιν, ἀλλὰ τούτου τοῦ πράγματος ἅπασιν Ἀθηναίοις μέτεστι. Πρὸς δὲ τούτοις τῶ μὲν ἐλλείπειν τῶ δ' ὑπερβάλλειν ὁ νόμος μοι δοκεῖ· τῶν μὲν γὰρ ἰδίων ἀδικημάτων μεγάλην τιμωρίαν ταύτην νομίζω, τῶν δὲ δημοσίων μικρὰν καὶ οὐδενὸς ἀξίαν ἡγοῦμαι ζημίαν, ἐξὸν κολάζειν χρήμασι καὶ δεσμῶ καὶ θανάτῳ.

¹πλέον φέρονται τῶν ἄλλων előnyben vannak a többiekhez képest

τὸ ἀδικημα, atos jogsértés
 ἀδικημα τὸ ἴδιον magánszemély elleni
 jogsértés
 ἀδικημα τὸ δημόσιον állam elleni
 jogsértés
 ἄκριτος 2 ítélet nélkül(i)
 ἢ ἀπολογία, as védekezés
 ὁ δεσμός, ou börtön
 ἐν τοῖς τοιοῦτοις ilyen időkbén
 ἐξὸν amikor lehetőség van
 ἢ ζημία, as büntetés
 ὁ θεῖς τὸν νόμον törvényhozó

ὁ καιρός, ou alkalom
 ἢ κατηγορία, as vádemelés
 κρύβδην titokban; titkos-
 οἱ λαχόντες a kisorsoltak (*ti. bírák*)
 ὁ ὄρκος, ou eskü
 ὀστρακισθεῖς 3 „kicserepezett” (*Arany J.*)
 πρὸς τούτοις továbbá, ráadásul
 ὁ συνωμότης, ou összeesküvő
 ἢ τιμωρία, as büntetés
 τοσοῦτον χρόνον oly hosszú ideig
 τῶ μὲν ... τῶ δέ egyfelől ..., másfelől
 χρήμασι κολάζειν pénzbüntetéssel sújtani

– Az optativus ἄν -nal lehetőséget fejez ki (potentialitas).

– A kijelentő módú, múltidejű ige mellett az ἄν lehetetlenséget fejez ki (irrealitas). Az ἄν + praet. ipf. jelenre vonatkozó irrealitás, az ἄν + ao. pedig múltra vonatkozó irrealitás.

– A coniunctivus ἄν-nal általánosítást illetve a jövőre utalást fejez ki.

I. Állítsa párba a szinonimákat!

οὐ διαφέρει, ἀθυμεῖ, οὐκέτ' ἔστι, πορεύεται, δύναται, προσβάλλει, ἀθύμως ἔχει, οἶός τέ ἐστι, ἐπιτίθεται, τέθνηκε, ὁμοίός ἐστι, βαίνει

II. Illesze a megfelelő előjárószókat a mondatokba!

1. Οἱ Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι γῆν καὶ θάλατταν ἠπόρουσαν τί χρῆ ποιεῖν.
2. Ἀποθησκόντων ... τῆ πόλει λιμῶ πολλῶν οἱ Ἀθηναῖοι οὐ διελέγοντο εἰρήνης.
3. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις βασιλέα.
4. Ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς Λακεδαιμόνα ἐκέλευεν ἰέναι.
5. Ἐγένετο ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι τούτων συμβουλεύειν.
6. ταῦτα ἤρθεη πρεσβευτῆς Λακεδαιμόνα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.
7. Ὁ δὲ καὶ οἱ αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα τὰς Ἀθήνας.

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι (ἵππους – ἵππεῖς), ὧν Ἀρταγέρσης ἤρχεν· οὗτοι δ' αὖ (ἀντι – ἐξ – πρὸ) αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν.
2. Ταῦτα δὲ (λέγων – λέγοντος) θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο, (τίς – τις) ὁ θόρυβος εἶη.
3. Ὁ Κῦρος ὑπολαβὼν (τοὺς – τὰς) φεύγοντας (συλλέγων – συλλέξων – συλλέξας) στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.
4. Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ (ἐρμηνεύω – ἐρμηνεῖ – ἐρμηνέως) καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον (τὸ – τὸν) τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη.
5. Ἐπεὶ μέντοι (θύοντι – θυομένῳ) αὐτῷ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά, συγκαλέσας (τοὺς στρατηγούς – σὺν τοῖς στρατηγοῖς) εἶπεν.

IV. Melyik a kakukktojás, és miért?

σύν – ἐκ – ἐν – μετὰ

V. Fordítsa görögre!

1. A hadvezér, akit megválasztottak, gyáva.
2. Hiábavaló volt a keresés.
3. A hadvezér is ezt mondta.
4. A katona is ugyanazt (+ dat.) mondta, mint a hadvezér.
5. Azt mondta, megmondja (ἐρεῖν), hol volt.
6. Egész nap meneteltek (πορεύομαι).
7. Bátran harcolva legyőzték a barbárokat.
8. A katonáknak a megmenekülés (gen. obj.) reménye adott bátorságot.
9. Akik ezt mondták, hazudtak.
10. Akik a táborban voltak, megmenekültek.
11. *Tudják, hogy betegek.*

41 Ὁ ἀκριβέστατος ἔλεγχος – Döntő bizonyíték

Örökösödési ügyekre szakosodott a logographos Isaios, aki Lysiashoz hasonlóan metoikos volt. Isaiostól tizenegy beszédet és egy hosszabb töredéket ismerünk. Stílusát így veti össze az ókori kritikus a Lysiaséval: Hogy a kettejük közti különbség még világosabbá váljék, a festészetből veszek hasonlatot. Az egyszerű színekkel festett régi képek nem tarkállnak az összekevert színektől, hanem határozott ecsetvonásokkal vannak megfestve, és finom báj vonja be őket. Ezeket olyan képek váltották föl, amelyekre kevésbé jellemzőek a határozott kontúrok, ugyanakkor kidolgozottabbak, fény és árnyék finomítja őket, és a színek gazdag keveredése adja szépségüket. A régebbiekre hasonlít Lysias, stílusának bája és egyszerűsége miatt, míg a finomabb és művészebb kidolgozásúakra Isaios.

Ἔμεις μὲν τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβέστατον ἔλεγχον νομίζετε· καὶ ὁπόταν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται καὶ δέη εὐρεθῆναι τι τῶν ζητουμένων, οὐ χρησθεταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαῖς, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες, οὕτω ζητεῖτε εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγενημένων. Εἰκότως, ὦ ἄνδρες· σύνιστε γὰρ ὅτι τῶν μὲν μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς ἔδοξαν οὐ τᾶληθῆ μαρτυρῆσαι, τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένας πώποτε ἐξηλέγχθησαν¹ ὡς οὐκ ἀληθῆ ἐκ τῶν βασάνων εἰπόντες. Οὗτος δ' ὁ πάντων ἀναισχυντότατος ἀνθρώπων λόγους πεπλασμένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τᾶληθῆ μαρτυροῦσιν ἀξιώσει πιστεῦειν ὑμᾶς, φεύγων οὕτως ἀκριβεῖς ἔλεγχους; Ἄλλ' οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ πρότερον ὑπὲρ τῶν μαρτυρηθήσεσθαι μελλόντων ἀξιώσαντες εἰς βασάνους ἐλθεῖν, τούτους δὲ φεύγοντας ἐπιδείξαντες, οὕτως οἰησόμεθα δεῖν ὑμᾶς τοῖς ἡμετέροις μάρτυσι πιστεῦειν. Λαβὲ οὖν αὐτοῖς ταυτασί τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

¹soha nem cáfolták meg őket

ἀκριβής 2 biztos, hitelt érdemlő
ἀναισχυντότατος 3 leggyalázatosabb
ἢ βασάνος, ου kínvallatás
εἰς βασάνους ἐλθεῖν kínvall.-hoz folyamodni
ἐκ τῶν βασάνων kínvall. hatására
δημοσίᾳ közbád esetén
εἰκότως méltán
ὁ ἔλεγχος, ου bizonyíték, cáfolat
τὸ ζητούμενον, ου vitás pont

ἰδίᾳ magánvád esetén
λαβὲ καὶ ἀνάγνωθι fogd és olvasd fel
τὰ μαρτυρηθήσεσθαι μέλλοντα tanúvallo-
másban elhangzó dolgok
μὲν τοίνυν nos hát
ὁπόταν valahányszor
πεπλασμένος 3 koholt, hamis
πώποτε valaha (tag.szóval: soha)
ταυτασί ezeket itt

– A következményes mellékmondat kötőszava ὥστε (= hogy), „állítmánya” pedig infinitivus; tagadása μὴ. Ha a következmény tényleges bekövetkeztén van a hangsúly, akkor az állítmány kijelentő módú ragozott ige; tagadása οὐ. Középfokú melléknév után álló ἢ ὥστε fordítása: annál, (mintsem/semmint) hogy.

I. Oldja fel a krasisokat! Minta: τἀναλισκόμενα = τὰ ἀναλισκόμενα

καλὸς κάγαθος, τἀληθῆ, ταῦτά, κἀκείνας, ἀνήρ, τοῦνομα, κάγῳ, κἀκείνος, αὐτός, ταῦτῃ, αὐτοί

II. Illessze a megfelelő előljárószt a megfelelő helyre!

σύν – περί – μετά – εἰς – παρά – μετά – κατά – ἐπί

1. Οἱ Θηβαῖοι εὐθὺς τὴν μάχην ἔπεμψαν Ἀθήνας ἄγγελον ἔστεφανωμένον.
2. Οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες αὐτοῦ, πράττειν τῶν σπονδῶν ἐκέλευον.
3. δὲ ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐδόκει βοήθητέον εἶναι τοὺς ὄρκους τοῖς τεθνεῶσι τε τῶν Τεγεατῶν καὶ ἐκπεπτωκόσι· καὶ οὕτω στρατεύουσιν τοὺς Μαντινάας, ὡς τοὺς ὄρκους ὅπλοισ ἐληλυθότων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς Τεγεάτας.

III. Párosítsa a megadott szavakat a magyar jelentésükkel!

(a) elsőszülött	(1) ἀποχειροβίτος
(b) hamis tanú	(2) θεόπομπος
(c) hosszú combú (vagy lábú)	(3) ψευδόμαρτυς
(d) gyarmatváros; kivándorlás	(4) ἀποικία
(e) istentől küldött	(5) πατροκτόνος
(f) fényt hozó	(6) μακροσκελής
(g) keze munkájából élő	(7) πρωταγωνιστής
(h) főszereplő	(8) πρωτότοκος
(i) apagyilkos	(9) φωσφόρος

IV. ἑταίρα — ἐτέρα

1. Ὁ γοῦν πάντων πονηρότατος ἄνθρωπος πλὴν τούτου ἐν (ἑταίρα — ἐτέρα) πόλει ᾧκει.
2. Ἔστιν οὖν (ἑταίρα — ἐτέρα), Ναιὶς ὄνομα, ἧς Ἀρχίας κύριός ἐστιν.
3. Οὗτοι μὲν αὐτὸν ἐπεδίωκον, ἐγὼ δὲ (ἑταίραν — ἐτέραν) ἀπελθὼν ὁδὸν ὠχόμην.
4. Οὗτος γὰρ παῖς μὲν ὢν ἐκώμαζε μεθ' ἡμέραν, ἄνηβος (ἑταίραν — ἐτέραν) ἔχων, μιμούμενος τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους.

V. Fordítsa görögre!

1. *Csak róla beszél, aki már meghalt, mint az egyetlen valakiről, aki még igazán él.*
2. A betegeket hazaküldték a táborból.
3. A spártaiak elküldték az athéniakat, akik Kimón vezetésével azért jöttek, hogy segítsenek nekik.
4. Amikor ezt meghallották (pt.), Xenophónt választották meg hadvezérnek.
5. Miután ezt meghallotta, elmenekült.
6. Az athéniak gyakran harcoltak velük, és gyakran le is győzték őket.
7. *Nem állítom, hogy ismernek bennünket.*
8. Hadvezérékké a legderekabb férfiakat választották.
9. A katonák eltemették a hadvezért.
10. Az elesett katonákat eltemették (pass.).

42 Μὴ θαυμάσης – Ne csodálkozz, Fülöp!

Az athéni Isokratés a khairóneiai csata után halt meg, közel százévesen. A peloponnésosi háború alatt elveszítette vagyonát, majd mint beszédíró és szónoktatanár szerzett másikat. Alapelvét a szofistáktól vette: mivel az igazságot nem ismerhetjük meg, meg kell elégednünk a valószínűvel. Arisztokratákat nevelt szónokká, hogy a szót uralva ők uralkodhassanak a közéletben. Beszédei tanulmányozóját, mondja Dionysios Halikarnasseus, Isokratés kiváló szónokká neveli, és még a jellemét is nemesíti, így azok nemcsak családjuknak válnak hasznára, hanem városuknak is, sőt egész Hellasnak. Évekig csiszolt beszédeiben a görögök összefogását sürgette. Hellas gondjait ugyanis Isokratés szerint csak a görög városok szövetsége és a perzsa király elleni hadjárat oldhatja meg.

Καὶ μὴ θαυμάσης, ἅπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὢν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμα τῶν ἄλλων. Ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυσέτατος ἐγενόμην τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσχον ἱκανὴν οὔτε τόλμαν δυναμένην ὄχλῳ χρῆσθαι καὶ μολύνεσθαι καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδουμένοις· τοῦ δὲ φρονεῖν εὖ καὶ πεπαιδεῦσθαι καλῶς, εἰ καὶ τις ἀγροικότερον εἶναι φήσῃ τὸ ῥήθην, ἀμφισβητῶ καὶ θείην ἂν ἐμαυτὸν¹ οὐκ ἔν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλ' ἐν τοῖς προέχουσι τῶν ἄλλων. Διόπερ ἐπιχειρῶ συμβουλεύειν τὸν τρόπον τοῦτον, ὃν ἐγὼ πέφυκα καὶ δύναμαι, καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἑλλησιν καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἐνδοξοτάτοις. (...) Διὸ δικαίως ἂν με πάντες ἐπαινοῖεν, ὅτι τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος, ἦν ἔχων τυγχάνω, διατετέλεκα πάντα τὸν χρόνον πολεμῶν μὲν τοῖς βαρβάροις, κατηγορῶν δὲ τῶν μὴ τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἐχόντων, προτρέπειν δ' ἐπιχειρῶν οὐς ἂν ἐλπίσω μάλιστα δυνήσεσθαι τοὺς μὲν Ἑλληνας ἀγαθὸν τι ποιῆσαι, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀφελέσθαι τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν.

¹sorolnám magam

ἀγροικότερος 3 vaskosabb, durvább
ἄλλως másképp; egyébként
ἀπολελειμμένος 3 elmaradott
ἀφυής 2 nem rátermett; alkalmatlan
τὸ βῆμα, ατος (*szónoki*) emelvény
οἱ ἐπὶ τοῦ βήματος καλινδούμενοι a βῆμα-n
 foglódók (*szónokok*)
ἡ γνώμη, ης vélemény
διό(περ) amiért; mivel
ἡ δύναμις, εως képesség, tehetség
ὁ δυνάστης, ου hatalomgyakorló
δυνάστης τῶν ἄλλων hatása van a
 többiekre
εἰ καὶ noha
ἐνδοξος 2 híres, nagyrebecsült

ἡ ὑπάρχουσα εὐδαιμονία a meglévő
 boldogság
θρασύτερον kertelés nélkül
ἱκανός 3 elegendő
ὁ ὄχλος, ου tömeg
ὁ πολίτης, ου polgár
οἱ προέχοντες τῶν ἄλλων a zöm előtt
 járók
πρὸς Διονύσιον Dionysioshoz (*Syrakusai*
tyrannosa)
πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι a közéletre
ὁ ῥήτωρ, ορος szónok, politikus
ἡ τόλμα, ης merészség
ὁ τρόπος, ου irány(zat), életmód
τὸ εὖ φρονεῖν helyes gondolkodás
τὸ καλῶς πεπαιδεῦσθαι műveltség

I. Adja meg a szavak jelentését!

ἄδηλος 2, ἀδύνατος 2, ἄκων 3, ἄνομος 2, ἄσαφής 2, ἄτιμος 2, ἄσιτος 2

II. Foglalja mondatba a következő időhatározókat!

πρὸ τῆς μάχης csata előtt
 ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ezalatt
 τῇ προτερείᾳ az előző napon
 ἀφ' ἑσπέρας estefelé
 ἐν καιρῷ a megfelelő pillanatban

III. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) a hosszú falak	(1) οὐκ ἄγνοοῦντες
(b) a 7. olympias	(2) οὐ πολλαῖς ἡμέραις
(c) a saját nevével	(3) ὡς ἔπος εἰπεῖν
(d) elhúzódo ostrom	(4) ὀλυμπιάς ἐβδόμη
(e) úgyszólván	(5) ἔχων ναῦς ὀλίγας
(f) (ők) jól tudván	(6) τὰ μακρὰ τείχη
(g) néhány nap múlva	(7) σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι
(h) néhány hajóval	(8) πολυχρόνιος πολιορκία

IV. ἡ βᾶσανος — ὁ βᾶναυσος

- Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμεν, ἠγούμενος μετ' ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ (βασάνων — βαναύσων) καὶ ἐκ μαρτύρων καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος τάληθῆ πυθέσθαι.
- Ἡ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει (βᾶσανον — βᾶναυσον) πολίτην.
- Ταῦτα γὰρ οὔτ' ἔλεγχον οὔτε (βᾶσανον — βᾶναυσον) εἶχεν.

V. Illessze a gnómákba az odaillő szavakat!

ἰατρός – ἄπειρος – ἡμισυ – ἐγκώμιον – ἠδοναῖς – μέτρον – περιφέρει

- Ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός.
 Ὁ γραμμᾶτων οὐ βλέπει βλέπων.
 ἐν πᾶσιν ἄριστον.
 Ὁ χρόνος θυμοῦ
 Οὐδεὶς ἔπαινον ἐκτήσατο.
 Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ τὴν οὐσίαν.
 Ὑπὲρ σεαυτοῦ μὴ φράσης

VI. Fordítsa görögre!

- Kit küld a hadvezér a folyóhoz? A legbátrabb katonát. 2. A hadvezér nem tudja, hol vannak a katonái. 3. A hadvezér azt mondja, nem tudja, mennyi katonája van. 4. Az athéniak számúzték a hadvezért. 5. Ez nem jó hadvezér, hanem szerencsés. 6. *Amíg ezt mondta, ránéztem* (εἰσοράω). 7. Vannak a katonák között bátrak, és vannak gyávák. 8. Nemcsak a katonák bátrak, hanem a hadvezérük is. 9. A katonák nem tudják, hová ment a hadvezér. 10. A katonák zajongtak, amikor a hadvezér azt mondta, hogy nem tudja, hol van az a katona, aki a folyóhoz ment.

43 Ὀρκος – Az ephébosok esküje

Lykurgos Isokratés tanítványa volt, ám vele ellentétben azt vallotta, hogy Hellasban a vezető szerep Athént illeti. A khairóneiai csata után 12 évig irányította a várost. Működése alatt nőtt Athén katonai ereje; színházat építtetett, és elkészíttette a tragikus triász műveinek hiteles példányaikat. Az összes törvényszegőt elüldözte, ezért egyes szofisták azt mondták róla, hogy nem tintába, hanem halálba mártotta tollát, mikor törvényeit írta. Az igazság szenvedélyes szeretetét mutatja a *Leókratés elleni vádbeszéde* is. A vádlott a khairóneiai vereség után megszegte ephébosi esküjét, és cserbenhagyta a várost. Lykurgos a beszédben a hazaszereget dicső példáit sorolva hosszan idéz költőktől, például Tyrtaiosztól, ezzel is nagyítva a bűnt. Leókratést egy szavazatkülönbséggel mentették fel.

Ἐμῖν γὰρ ἔστιν ὄρκος, ὃν ὁμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσιν καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερὰ ὄπλα κατασχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείπειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδῶσειν. ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρηκεν, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἠσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθύς δὴλός ἐστι παρασκευασάμενος ὡς οὐδὲν ποιήσω τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὄρκου. λέγε γραμματεῦ.

«Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερὰ ὄπλα οὐδὲ λείψω τὸν παραστάτην ὅπου ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὀσίων καὶ οὐκ ἐλάττω παραδῶσω τὴν πατρίδα, πλείω δὲ καὶ ἀρείω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ ἀπάντων· καὶ εὐηχοήσω τῶν ἀεὶ κραινόντων ἐμφρόνως καὶ τῶν θεσμῶν τῶν ἰδρυμένων καὶ οὐς ἂν τὸ λοιπὸν ἰδρῦσονται ἐμφρόνως· ἔαν δέ τις ἀναιρεῖ, οὐκ ἐπιτρέψω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ πάντων, καὶ τιμήσω ἱερὰ τὰ πάτρια. Ἱστορες θεοὶ Ἄγλαυρος, Ἐστία, Ἐνυώ, Ἐνυάλιος Ἄρης καὶ Ἀθηνᾶ Ἀρεία, Ζεὺς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἡγεμόνη, Ἡρακλῆς, ὄροι τῆς πατρίδος, πυροὶ, κριθαί, ἄμπελοι, ἐλάαι, συκαί.» Καλὸς γ' ὦ ἄνδρες καὶ ὅσιος ὁ ὄρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποιήκε Λεωκράτης.

ἀμείνων 2 jobb, értékesebb
 ἀμείνω (ἀμείνονα) értékesebbként
 ἢ ἄμπελος, ου szóló
 ἀρείω (ἀρείονα) erősebbként
 ὁ γραμματεὺς, έως jegyző, írnok
 τὰ δεόντα, ων köteleességek
 δικαίως jogosan
 ἢ ἐλάα, άας olajfa
 ἐλάττω (ἐλάττονα) kisebbként
 ἐμφρόνως gondosan
 ὁ ἔφηβος, ου ephébos (18-20 éves sorkatona)
 τὸ θεῖον, ου istenség
 ὁ θεσμός, ου isteni törvény
 ὁ/ἢ ἴστωρ, ορος tanú
 κατ' ἑμαυτὸν erőm szerint
 οἱ ἀεὶ κραινοντες a mindenkori felettesek

ἢ κριθή, ἡς árpa
 τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ου a
 polgárok jegyzéke
 (τὸ) λοιπὸν a jövőben
 ὅπου ἂν bárhol (is)
 ὁ ὄρος, ου határkő
 ὅσιος 3 kegyes; megszentelt
 ὁ παραστάτης, ου bajtárs
 παρὰ τοῦτον ez ellen; ezzel szemben
 πάτριος 3 atyai; ősi
 τὰ πάτρια, ων ősi szokások
 πλείω (πλείονα) többként
 ὁ πυρός, ου búza
 ἢ συκή, ἡς füge(fa)
 φανερώς nyilvánvalóan
 ὑπὲρ ὑμῶν magatokra tekintettel

I. ἑκατόν (100) Adja meg a szavak jelentését!

ὁ ἑκατοντάρχης, ἑκατόγχειρος, ἑκατογκέφαλος, ἑκατόμπους

II. Határozza meg a következő igealakokat!

προσεποιεῖτο, ὤετο, πεπαιδεύονται, κρίνειεν, ἀνήλωσαν, πεποιημένος

III. Képezze a megadott alakokat!

megtette, tanulgatott, elhajóztam, engedelmeskedni fogunk, megöltétek

IV. ἔνδοξος 2 — ἄδοξος 2

1. Πρὸς δὲ τούτοις (ἔνδοξοι — ἄδοξοι) ὄντες οἱ εὐνοῦχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ διὰ τοῦτο δεσπότηο ἐπικούρου προσδέονται.

2. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἄλλ' (ἔνδοξότερος — ἄδοξότερος)· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

V. Melyik szó illik a mondatba?

1. Κύρος δὲ ἔχων οὖς (λέγε – εἰπών – εἶρηκα) ὠρμάτο ἀπὸ (Σάρδεις – Σάρδεων – Σάρδεσιν).

2. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα (ἔχω – ἔσχον – ἔσχηκα).

3. Ἀβροκόμας δὲ οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ (ὄντα – εἶναι – ἰέναι – ἰόντα), ἀναστρέφας ἐκ Φοινίκης (ἀπὸ – παρὰ – ἀνὰ) βασιλέα ἀπὴλαυεν, ἔχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς.

4. Ἄνδρες, τά τε ἱερὰ (ἡμῖν – ὑμῖν – αὐτοῖς) καλά, οἳ τε οἰωνοὶ αἰῖοι τά τε σφάγια κάλλιστα· ἴωμεν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας.

5. Ξενοφῶν δὲ (κελεύσας – ξυγκαλέσας – ξυγκελεύσας) τοὺς Ἑλληνας εἶπεν· Ἄνδρες στρατιῶται, (οὐδὲν – μηδὲν) ἀθυμήσητε ἔνεκα τῶν γεγενημένων.

6. ὦ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σύγε οὐδὲ ὄρων γιγνώσκεις οὐδὲ ἀκούων (μέμνημαι – μέμνησαι – μέμνηται).

VI. Fordítsa görögre!

1. Az athéniak nem küldtek katonákat, de küldtek egy hadvezért. 2. A hadvezér azt mondta, hogy a király nem képes legyőzni az athéniakat. 3. Melyik katona fogja megmenteni magát a hadvezért? 4. A hírmondó jelentette a hadvezérnek, hogy nem látta az athéniak táborát. 5. Elismerem, hogy én magam öltem meg a hadvezért. 6. A hadvezér azt remélte, hogy egy katona sem látta meg őt, amikor ezt tette. 7. *Az olvasás is gondolkodás, s az írás is beszéd.* 8. A hadvezér azonnal követeket küldött a királyhoz. 9. Ez az a hadvezér, akivel jöttek. 10. *Hogy okos (φρόνιμος 3) volt, az valószínű. De hogy bölcs volt, az kétségtelen* (ἀναμφισβήτητος 2). 11. Azt akarom, hogy ezt tudjátok.

44 Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον – Rabok legyünk, vagy szabadok

Gyöngye hangja elfúlt beszéd közben, ezért naphosszat gyakorolt, futás közben szavalt; hogy kiejtését javítsa, kavicsokat vett a szájába. Így vált az ókor elismerten legnagyobb szóno-kává Démosthenész. Isaiosnál tanult, s először gyámjait perelte be. A pereket megnyerte, de az örökség már elúszott, így beszédíró lett, és tanított. Hatvan-egynéhány műve maradt fenn, de többnek a hitelessége vitatott. Élete szorosan összefonódott a közélettel: politi-kai beszédeiben II. Philipposzt és athéni kiszolgálóit támadta. A beszédek alapgondolata az, hogy a király, miközben a békéről beszél, kiterjeszti befolyását, ám ebben nem saját tehet-sége, hanem az athéniak tehetetlensége segíti. Démosthenész életének csúcspontja a három philippika; a harmadikat állítólag szinte bakkhosi őrjöngésben adta elő.

Ἄλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σῶζῃται τὸ σκάφος, ἂν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρῆ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρ' ἐξῆς προθύμους εἶναι, καὶ ὅπως μῆθ' ἕκων μῆτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέφει, τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὴν δ' ἡ θάλαττα ὑπέροσχη, μά-ταιος ἡ σπουδῆ. καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἔσμεν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἠδέως ἂν ἴσως ἐ-ρωτήσας κάθηται. ἐγὼ νῆ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δέ, ὥστ' ἂν βούλησθε χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χρήμασι καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δήπου δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον· ταῦτα δὲ πάντ' αὐτοὶ παρεσκευασμένοι καὶ ποιήσαντες φανερὰ τοὺς ἄλλους ἦδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντες ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ, εἰς Πε-λοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε! τὸ μὴ τοῦτον εἶσαι πάντα καταστρέφασθαι), ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔ-χητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέη, εἰ δὲ μὴ, χρόνους γ' ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν.

¹hiszen neki is elemi érdeke

ἡμῖν ἀγωνιστέον küzdenünk kell
 ἄκων 3 nem akarva, kényszerből
 τὸ ἀνάλωμα, atos költség, kiadás
 τὸ ἀξίωμα, atos megbecsülés
 ἡ ἀφορμή, ἡς anyagi forrás
 δήπου bizonyára
 ἕκων 3 (οὔσα, ὄν) önként, akarva
 ἐξῆς sorban; egymás után
 ἕως ἂν amíg, mialatt
 ἵνα ἐὰν hogya
 κάλλιστος 3 legszebb (itt: legnagyobb)
 ὁ κίνδυνος, ou veszély
 κοινωνός 2 szövetséges
 ὁ κυβερνήτης, ou kormány
 λέγω „úgy értem”; „azaz”

μάταιος 2 hiábavaló
 ὁ ναύτης, ou tengerész, matróz
 νῆ Δία Zeusra! (istenemre!)
 τὸ ὄφελος haszon
 πάλαι régen, hajdan
 πανταχοῖ mindenüvé
 ὁ πρέσβυς, εως követ
 πρόθυμος 2 harcra kész
 τὸ σκάφος, ouς hajó(test)
 ἡ σπουδῆ, ἡς igyekezet
 σῶος 3 ép, sértetlen
 τὰ συμφέροντα, ων érdekek
 τοίνυν ezért, ennélfogva
 ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας a szabadságért
 ὡς βασιλέα a (perzsa) királyhoz

I. Mondja görögül!

1. A katoná a sisakját keresi. 2. Apák és fiúk. (*cím*) 3. Zeusra, csak nem Sókratés anyját látom? 4. A tábor őreit elfogták és megölték. 5. Atreidés hadseregének trójai nívását a Költő énekelte meg.

II. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) szokásunk szerint	(1) ἃ ἐβουλεύοντο
(b) távozása után	(2) κινδυνεύει ἀποθανεῖν
(c) életveszélyben van	(3) ὡς εἰώθαμεν
(d) meghiúsultak a reményeik	(4) ἐψεύσθησαν ὧν ἤλπιζον
(e) a terveik	(5) ἐν νῶ εἶχε φυγεῖν
(f) egy kortársam sem	(6) ἐπεὶ ἀπῆλθεν
(g) a menekülést fontolgatta	(7) οὐδεὶς τῶν ἐπ' ἐμοῦ

III. Mondja görögül!

a kortársait; a terveink; meghiúsultak a reményeink; életveszélyben vagyunk; távozásom után, a terveimről; a terveid miatt; korábbi tervei helyett; terven felül

IV. Fordítsa magyarra!

1. ὡς ἔμοιγε δοκεῖ	6. οὐκ ἀφικόμεν ὡς πολεμήσω
2. ὡς φαίνεται	7. ἐξῆλθε ὡς μάθοι τὰ γενόμενα
3. ὡς καλὰ τὰ δῶρα	8. ὡς πλείστους στρατιώτας
4. λέγει ὡς ...	9. ἀφίκετο ὡς βασιλέα
5. ὡς ἀφίκετο, εἰσῆλθεν	

V. **πολίτις — πολίτης**

1. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τυρὸν (sajtziac) ταύτη τῇ ἡμέρᾳ ἐπυνομένην αὐτῶν, εἶ τινα γινώσκουσιν Παργλέωνα (πολίτιδα — πολίτην) σφέτερον.
2. Οὗτοι γὰρ πολλοὺς μὲν τῶν (πολιτίδων — πολιτῶν) εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν.

VI. Melyik a kakukktojás, és miért?

ἔλκω – ἔπομαι – ἐλπίζω – ἔχω

VII. Fordítsa görögre!

1. Aznap, amikor az ellenség elfoglalta a várost, elesett a hadvezér is. 2. A katonák is megbetegedtek, és a hadvezér is. 3. Ezt a vidéket barbárok lakják. 4. Az alattvalóik a tenger mellett laknak (= azok, akiken uralkodnak). 5. Ezt a gonosz embert nem volt nehéz rávenni az árulásra. 6. *Vártam, míg eljött.* 7. *Szép-e ez vagy csúnya* (αἰσχρός 3), *helyes-e, vagy helytelen, nem tudom.* 8. *Visszatérek abba a kis vendéglőbe* (τὸ πανδοχεῖον), *ahonnan idejöttem, s ott följegyzem azt, amit láttam és hallottam, úgy, amint történt.* 9. *Az, akivel éppen szólni akarok, éppen fürdik.* 10. Hadvezér akarok lenni. 11. A jó szónokok meggyőzésre törekszenek.

45 Οὐ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον – Kutýából nem lesz szalonna

Démostenés politikai ellenfele volt Aischinés, akit mindhárom ráánkmaradt beszéde Démosthenéshez köt. Démosthenés a philokratési-béke után Timarchossal bevádoltatta Aischinést azzal, hogy Philippos megvesztegette. Aischinés támadással védekezett: erkölcsstenessége miatt bíróság elé állította Timarchost, akit el is ítélték. Ügyesen becsmérelte ellenfeleit, mondják ókori kritikussai, és könnyedén rögtönzött. Ezután maga Démosthenés vádolta meg hűtlen követséggel. Mindkettejük beszéde fönnymaradt; Aischinést felmentették. Aischinés később is Démosthenést és híveit támadta: Ktésiphónt vádolva Démosthenés működését a nép ellen elkövetett bűnnek állítja be. A pert elvesztette — még a szavazatok ötödét sem kapta meg —, ezért elhagyta Athént, és Rhodoson nyitott iskolát.

Οὗτος τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικούτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευταίην, τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον κατεφεύσατο ὡς οὐ παρὰ Χαριδήμου τὸ πᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, οὐς μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα ἔσσεσθαι προλέγειν, ἐβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν ἐβουθύτει καὶ παρενόμει, τὴν μόνην ὁ δειλαῖος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειποῦσαν ἀπολέσας. Καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὄνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. Ὁ γὰρ μισότεχνος καὶ πατὴρ πονηρὸς οὐκ ἂν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός, οὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων οὐδέποθ' ὑμᾶς περὶ πολλοῦ ποιήσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς οὐκ ἂν γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός, οὐδ' ὅστις ἐστὶν οἶκος φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ καλὸς κάγαθός· οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μετέλλαξεν.

ἀλλότριος 3 idegen
 δειλαῖος 3 nyomorult
 ὁ δημαγωγός, οὐ népvezér
 δημοσίᾳ „a köznek”
 διὰ τῶν κατασκόπων a kémektől
 τὸ δυστύχημα, atos sorscsapás
 ἑβδομος 3 hetedik
 τὸ ἐνύπνιον, ou álom(kép)
 ἡ θυγάτηρ, trós leánya
 ἰδίᾳ „a sajátjának”
 καλὸς κάγαθός derék s kiváló
 ὁ κατάσκοπος, ou kém
 ὁ κόλαξ, akos hízelgő
 λευκός 3 fehér
 μεθ' ἡμέραν reggel
 τὰ μέλλοντα, ων a jöv(end)ő
 μισότεχνος 2 a gyermekét gyűlölő
 τὰ νομιζόμενα, ων az illendő dolgok

οἰκειότατος 3 legközebbi (*rokon*)
 ὅστις, ἦτις, ὃ τι aki, ami
 οὐδέποτε sohasem
 παρὰ τοῦ Διὸς Zeustól
 οἱ παρὰ Χαριδήμου a Kharidémotól
 (érkezők)
 περὶ πολλοῦ ποιεῖται sokra tart
 πονηρός 3 gonosz
 πρὶν πενθῆσαι mielőtt meggyászolta volna
 πρῶτος 3 első(ként)
 τὸ σῶμα, atos személy
 ἡ τελευτή, ἧς vég (*halál*)
 τετελευτηκώς 3 (vía, ós) halott
 τηλικούτος τὸ μέγεθος akkora
 ὁ τρόπος, ou jellem
 φαῦλος 3 gonosz, galád
 φίλτατος 3 legkedvesebb

I. ὁ πόλεμος — (ὁ) πολέμιος

1. Ταῦτα διανοηθέντες, καί τὰς ἐν τῷ (πολέμῳ — πολεμίῳ) τύχας κοινὰς ἀπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες, πολλοὺς μὲν (πολέμους — πολεμίους) κτώμενοι, τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες σύμμαχον ἐνίκων μαχόμενοι.

2. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστί, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν, ὑμῖν ἀποδεικνύντες ὡς στρατιῶται ἀγαθοὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν (πολέμων — πολεμίων) ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ πόλεις πολεμίας οὖσας φίλας ἐποίησαν· ἐπεὶ κελεύετε αὐτὸν ἀποδειξάι ὅπου τοσοῦτους τῶν (πολέμων — πολεμίων) ἀπέκτειναν ὅσους τῶν πολιτῶν.

II. Határozza meg az igealakokat!

ἀκουσάση, λιπόντι, διελαύνοντα, ἐκμάθη, ἐπέλιπε

III. Képezze az alakokat!

megtette, küldeni fog, megmenekültem (biztonságban vagyok), engedelmeskedni fogsz, bírászkodik

IV. Melyik szó illik a mondatba?

1. [sc. οἱ στρατιῶται] Ἐνεπαύοντο δὲ (ποῦ — ὅπου — που) ἐτύγχανον ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατριδῶν, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὐς (ὀπότ' — οὔποτ' — μήποτ') ἐνόμιζον ἔτι (ὄρᾶν — ὄψεσθαι — ἰδεῖν).

2. Ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις (νόμον — νόμους) ὑπογράφασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὐρήματα, (παρὰ — κατὰ) τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι.

3. Ὅμως δὲ καὶ λέξον, ἔφη, ἐκ (τίνος — τινός) (ἐπληξας — ἐπλήγης).

4. Ἐνταῦθα διέσχον (ἀλλήλους — ἀλλήλων — ἀλλήλοις) βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες (διὰ — σὺν — ὡς) τριάκοντα στάδια.

V. Fordítsa a kifejezéseket!

1. ὄγλου συνδραμόντος

7. ἰόντων εἰς μάχην [sc. στρατιωτῶν]

2. ἐμοῦ ἄκοντος

8. ἄκοντος Διός

3. ὑμῶν ἐκόντων

9. οὕτως ἐχόντων [sc. πραγμάτων]

4. ἡμῶν οὐχ ἐκόντων

10. παιδῶν ὄντων ἡμῶν

5. οὐδενὸς κωλύοντος

11. τοῦ παιδὸς γελάσαντος

6. σου τάλθητῆ ἑροῦντος

12. τῆς κόρης οὐκ ἀκούσης

VI. Fordítsa görögre!

1. A katonák úgy döntöttek (ἔδοξε+ dat.), hogy nem engedelmeskednek a hadvezérnek.

2. A hadvezér állítólag nem érkezett meg. 3. *Ti eldobtátok a trombitát, de a trombita zeng* (φθέγγομαι) *tovább.* 4. *Elhatározom, hogy lefekszem.* 5. A katonák vártak, amíg a hadvezér megjött. 6. *Mindnyájan ezt cselekedjük.* 7. *Nincs hajó és evező* (ἡ κώπη), *amely elvezetne innen.* 8. Amíg béke volt, a hadvezér nem félt. 9. *Ott essem el én, a harc mezéjén.* 10. *Minden öreg férfi szeme hasonlít a sas sokat látott szeméhez.*

46 Δημάδης ὁ ᾿Αθηναῖος – Ezer athéni sírja tanúskodik mellettem

Amikor megkérdezték Theophrastostól, milyen szónoknak tartja Démosthenést, így felelt: Méltó Athénhoz. És Démadés? Túlnőtt rajta — válaszolta. Démadés volt a legkönnyebben megvásárolható szónok. Khairóneiánál fogságba esett, és fogolyként ő eszközölte ki Philipposnál az enyhe békét. Ettől fogva a makedónokat szolgálta Athénban. Szeretett jól élni, sőt botrányosan jól. A makedón Antipatros mondta az öreg Démadésről, hogy csak a nyelve maradt meg belőle, meg a zsigerek, mint egy áldozati állatból. A rögtönzéseiről híres szónok Démosthenés ellenfele volt, akit szótagokból és nyelvből álló emberkének tartott. Démadést már Cicero sem olvashatta. Neve alatt maradt ránk a kétes hitelű *Tizenkét év*. Ebben a beszédben a szerző a khairóneiai csatát követő évekről beszélteti a szónokot.

Χιλίων ᾿Αθηναίων ταφή μαρτυρεῖ μοι κηδευθεῖσα ταῖς τῶν ἐναντίων χερσίν, ἃς ἀντιπολεμίων φιλίας ἐποίησα τοῖς ἀποθανοῦσιν. ἐνταῦθα ἐπιστάς τοῖς πράγμασιν¹ ἔγραφα τὴν εἰρήνην, ὁμολογῶ. ἔγραφα καὶ Φιλίππῳ τιμᾶς, οὐκ ἄρνοῦμαι. δισχιλίους γὰρ αἰχμάλωτους ἄνευ λύτρων καὶ χίλια πολιτῶν σώματα χωρὶς κήρυκος καὶ τὸν ᾿Ωρωπὸν² ἄνευ πρεσβείας λαβῶν ὑμῖν ταῦτ' ἔγραφα. ἐπειληπτο δὲ τῆς γραφούσης χειρὸς³ οὐχ ἡ δωροδοκία τῶν Μακεδόνων, ὡς οὗτοι πλαττόμενοι λέγουσιν, ἀλλ' ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεῖα⁴ καὶ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον⁵ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως φιλανθρωπία⁶. (...) ἐνταῦθ' ὁμοίως Δημοσθένης μὲν ἐκύρωσε πόλεμον, καλὴν μὲν τοῖς ὀνόμασιν οὐ σωτήριον δὲ τοῖς ἔργοις⁷ συμβουλίαν εἰσηγησάμενος τοῖς πολιταῖς· ὡς δὲ πλησίον ἔσθη τῆς ᾿Αττικῆς⁸ ὁ πολέμιος, ἡ χώρα δὲ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείετο⁹, καὶ τὸ περιμάχητον καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ πάντων ἄστου¹⁰ βοῶν καὶ προβάτων ὡσπερ ἔπαυλις¹¹ ἐπληροῦτο, βοηθείας δ' οὐδαμῶθεν¹² ἦν ἐλπὶς, ἔγραφα τὴν εἰρήνην. ὁμολογῶ, καὶ φημί καλῶς καὶ συμφερόντως¹³ πεπραῆχθαι τοῦτο· κρεῖττον¹⁴ γὰρ ἐπερχόμενον ἐκκλίνειν τὸ νέφος¹⁵ ἢ φερομένῳ συναπενεχθῆναι τῷ ρεύματι. ἀξιῶ δέ, ὡ ἄνδρες ᾿Αθηναῖοι, τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων λύπην ἐμοὶ παρ' ὑμῶν μηδεμίαν ἀπογεννησῆαι δυσμένειαν. οὐ γὰρ ἐγὼ κρατῶ τῆς τύχης ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ βίου, δι' ἣν κινδυνεύει¹⁶. δεῖ δὲ τὸν σύμβουλον, καθάπερ¹⁷ τὸν ἰατρὸν, οὐ τῆς νόσου τὴν αἰτίαν ἔχειν, ἀλλὰ τῆς θεραπείας τὴν χάριν ἀπολαμβάνειν. καταχωρίσαντες οὖν τὰ συμβάντα¹⁸ διὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας¹⁹, φιλῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων γυμνήν²⁰ θεωρήσατέ μου τὴν πολιτείαν²¹.

¹„átvéve az államügyek irányítását” ²Attika és Boiótia határvidéke ³„a fogalmazó kezét ... vezette”
⁴kényszer ⁵a haza üdvé ⁶(*lat.*) humanitas ⁷valójában; ténylegesen ⁸ἡ ᾿Αττικὴ (sc. γῆ) Attika
⁹a vidék beszorult a városba ¹⁰Athén (*a vidékkel szemben*) ¹¹mint egy juhakol ¹²schonnan
¹³(számunkra) előnyösen ¹⁴jobb ¹⁵ἐπερχόμενον τὸ νέφος a közelgő vihar(felleg) ¹⁶δι' ἣν κινδυνεύει
hiszen az élet a szerencse kockáján forog ¹⁷ugyanúgy, mint ¹⁸a történések ¹⁹a külső tényezők
miatt ²⁰„önmagában” ²¹politikai működésemet

οἱ **αἰχμάλωτοι**, ων hadifoglyok
 ἡ **βοήθεια**, ας segítség, felmentés
 ἡ **δυσμένεια**, ας ellenszenv
 ἡ **δωροδοκία**, ας megvesztegetés
 ἡ **εἰρήνη**, ης béke
 ὁ **ἐνάντιος**, ου ellenfél
 ἡ **θεραπεία**, ας ápolás, gondozás
 τὸ **λύτρον**, ου váltságdíj

ἡ **πρεσβεία**, ας követség
 τὸ **ρεύμα**, ατος áradat
 ἡ **συμβουλία**, ας tanács
 ὁ **σύμβουλος**, ου tanácsadó
 οὐ **σωτήριος** 2 „romlást okozó”
 ἡ **τιμή**, ἧς elismerés, előjog
χωρὶς (+ gen.) vmi nélkül

I. τρόπος — τροχός

1. Ἐντὶ δὲ τούτου πολεμιστήρια κατεσκευάσατο ἄρματα (τρόποις — τροχοῖς) τε ἰσχυροῖς, ὡς μὴ ῥαδίως συντριβήηται.
2. Ὡσπερ γὰρ καὶ αἱ ἄλλαι τέχνηαι διαφερόντως ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἐξεργασμέναι εἰσί, κατὰ τὸν αὐτὸν (τρόπον — τροχόν) καὶ τὰ παρὰ βασιλεῖ σῖτα πολὺ διαφερόντως ἐκπεπώνηται.
3. Οἶδε μὲν οὖν ἐκ παντὸς (τρόπου — τροχοῦ) προθυμοῦνται με τῆ δίκη ἀλῶναι.

II. Mondja görögül!

1. A potidaiaiak kecskéiről jobb nem beszélni.
2. Jobb királyokat érdemeltek, mint ezek.
3. A városaitokat a perzsák lerombolták.
4. A bíró apját megölték.
5. A király lányával szökött meg.

III. Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ ταῦτα πάντα (ἐγένοντο — γέγονα — γέγονε) διὰ τὴν ἡμετέραν ἄνοιαν, ἀλλ' οὐ διὰ (τὸν — τοῦ — τὴν) ἐκείνου δύναμιν.
2. Οἱ δὲ φυγάδες ἠδέως ἐπίθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῶ· καὶ (λαβόντες — λαμβάνοντες) τὰ ὄπλα παρήσαν (εἰς Σάρδεις — ἐν Σάρδεσι).
3. Περικλῆς (ὁ — τοῦ) Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πρῶτος (ἸΑθηναῖος — ἸΑθηναίων), λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, (παραινεῖ — παρήνει) τοιάδε.
4. (Οὔτοι — Οὔτοι) ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν (ἀποθνήσκει — ἀπέθανεν — τέθνηκεν), ἸΑριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων.
5. Καὶ Βρασιίδας καταστάς ἐπὶ (ὁ — τὸν — τὸ) πλῆθος — ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς (ἸΑθηναῖος — Λακεδαιμόνιος), εἰπεῖν — ἔλεγε τοιάδε.

IV. Fordítsa a kifejezéseket!

1. ἀγαθόν ἐστι μάχεσθαι	7. ὥρα ἐστι μάχεσθαι
2. τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν	8. δεῖ ὑμᾶς πολεμεῖν
3. διὰ τὸ πολεμεῖν	9. χρὴ ἡμᾶς μάχεσθαι
4. βούλομαι μάχεσθαι	10. ἔξεστί σοι στρατηγεῖν
5. κελεύει με στρατηγεῖν	11. δοκεῖ ἀγαθὸς στρατηγὸς εἶναι
6. ἐκώλυεν ἡμᾶς μάχεσθαι	12. φαίνεται ἀγαθὸς εἶναι

V. Fordítsa görögre!

1. A hadvezér fél, hogy a katonák gyávának tartják.
2. A katonák félnek, hogy a hadvezér meg fog halni.
3. A hadvezér félt, hogy a katonák nem maradnak a táborban.
4. A hadvezérek félnek, hogy a katonák elhagyják a táborn.
5. Olyan jó hadvezér volt, hogy bár kevés katonája volt, legyőzte az athéniakat.
6. A háború befejeződött, így aztán a katonák hazamentek.
7. A vesztes csata után a gyáva katonák a hadvezért szidták (κακῶς λέγειν + acc.).
8. A korinthisiak olyan gyávák voltak, hogy gyakran megfutamodtak a háborúban.
9. A hadvezér bátrabb volt annál, hogy (ἢ ὥστε+ inf.) féljen a haláltól.
10. Harcolni fogok, amennyiben megválasztotok hadvezérnek.
11. A katonák annyira féltek, hogy a hadvezér nem mert támadni.

47 Ἐξαπατῶντες ὑμᾶς – Becsapnak benneteket a politikusok

A korinthusi Deinarchos fiatalon került Athénba, ahol logographos lett. Az ókorban kanonizált tíz attikai szónokból az utolsót Dionysios Halikarnasseus azért dicsérte, mert az belátta, hogy számára már csak az utánzás maradt, lévén hogy Démosthenésszel már tetőpontjára jutott az ékesszólás. Ezért helyes, hogy őt követte, mondja Dionysios, azonban azok, akik nagyra tartják Deinarchost, tévednek, hiszen ő semmi újat nem hozott, és példaképével sem ér föl. Igyekezete mindenestre a „falusi Démosthenés” ragadványnévhez juttatta. A Démosthenés elleni beszéde a leghíresebb — a vádlott személye miatt. Démosthenést azzal vádolták, hogy előbb befogadta, majd szökni hagyta Nagy Sándor Athénba szökött kincstárnokát, Harpalost, aki lefizette őt. Az elítélt Démosthenés megszökött Athénból.

Πῶς οὖν μίαν γνώμην ἔξομεν ὡς Ἀθηναῖοι, πῶς ὁμονοήσομεν ἅπαντες ὑπὲρ τῶν κοινῆ συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες προίωνται τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ὑμεῖς μὲν καὶ ὁ δῆμος ἅπας κινδυνεύη περὶ τοῦ ἑδάφους τοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῶων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις λοιδορῶνται καὶ προσκρούουσιν ἀλλήλοις ἐξεπίτηδες, ἰδίᾳ δὲ ταῦτ᾽ πράττωσιν ἔξαπατῶντες ὑμᾶς τοὺς ῥᾶστα πειθόμενους τοῖς τούτων λόγοις; τί γὰρ ἔστι ῥήτορος δημοτικοῦ καὶ μισοῦντος τοὺς κατὰ τῆς πόλεως λέγοντας καὶ γράφοντας; ἢ τί φασὶ τοὺς πρὸ ὑμῶν γεγεννημένους ὡς Δημόσθενες καὶ Πολύευκτε διατελεῖν ποιούντας, καὶ ταῦτ' οὐδενὸς δεινοῦ τότε τὴν πόλιν περιεστηκότος; οὐ κρίνειν ἀλλήλους; οὐκ εἰσαγγέλλειν; οὐ γράφεσθαι παρανόμων; ἔστιν οὖν ὃ τι πεποιθήκατε τούτων ὑμεῖς οἱ φάσκοντες τοῦ δήμου κήδεσθαι καὶ τὴν σωτηρίαν ὑμῖν ἐν τῇ τούτων εἶναι ψήφῳ; γέγραψαι ψήφισμα Δημόσθενες, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν καὶ παρανόμων ὧν Δημάδης γέγραφε; κεκώλυκας τινὰ πρᾶξιν ὧν ἐκεῖνος προελόμενος κατὰ τοῦ δήμου πεπολίτευται; οὐδ' ἦντιοῦν. εἰσήγγελκας τὸν παρὰ τὰ τοῦ δήμου ψηφίσματα καὶ τοὺς νόμους πολλὰ διαπεπραγμένον; οὐδεπώποτε, ἀλλὰ περιεῖδες αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν σταθέντα καὶ τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως κεκοινωνηκότα τοῖς Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἀπογόνους.

οἱ ἀπόγονοι, ων leszámazottak
οἱ πρὸ ὑμῶν γεγεννημένοι elődeitek
τὸ δεινόν, οὗ szörnyűség
δημοτικός 3 nép-; demokratikus
διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς összebeszélve
τὸ ἑδάφος τὸ τῆς πόλεως a haza földje
ἡ ἐκκλησία, az népgyűlés
ἐξεπίτηδες szántszándékkal
τὸ ἱερόν, οὗ szentély
κατὰ τῆς πόλεως a város (érdeke) ellen
κατὰ τοῦ δήμου a nép (érdeke) ellen
κεκοινωνηκώς 3 részes (amiben: gen.)
ὅστισοῦν 3 bármelyik
ὁ ῥᾶστα πειθόμενος hiszékeny
παρά (+ acc.) ellen, ellenére

παρανόμος 2 törvénysértő
παρανόμων γράφεσθαι alkotmányellenes
javaslattétel vádját emelni
πατρῶος 3 atyai, ősi
περὶ παιδῶν a gyermekekért
πῶς hogyan
ῥᾶστα nagyon könnyen
τὰ κοινῆ συμφέροντα közérdek
ταῦτά (τὰ αὐτά) ugyanazon dolgok/at
ἡ σίτησις, εως étkez(tet)és
ἡ σωτηρία, az menekvés, oltalom, üdv
αὐτὸν χαλκοῦν σταθέντα „őt bronzba
öntve”
τὸ ψήφισμα, atos határozat
ἡ ψήφος, ou szavazat; döntés, ítélet

I. Vesse a megfelelő hangsúlyt a megfelelő szótagra!

λιπειν, λιπωνται, ἐλιπομεν, λιπητε, λιπουσης, λιπου, λιποντων, λιπον, λιποιο, ἐλιπου

II. Párosítsa a kifejezéseket!

(a) semmitmondóan / szó nélkül	(1) νόσω ἀπέθανε
(b) miért csinálja ezt?	(2) οὐδαμῶς ἐταράχθη
(c) betegség vitte el	(3) ἀνὴρ τις ὃς γνώριμος ἦν
(d) harcban esett el	(4) ἰδὼν ἐθαύμαζε
(f) ámulva látta	(5) οὐδὲν εἰπών
(g) megőrizte hidegvérét	(6) μαχόμενος ἀπέθανε
(h) egy ismerős	(7) τί βουλόμενος ταῦτα δρῶ

III. Mondja görögül!

az ismerőseimmel; ámulva látták; harc közben estek el; egy hölgyismerőset; sohasem vesztítették el a fejüket

IV. ὁ σύμβουλος — ὁ σύμβολος — τὸ σύμβολον

1. Ὡστε οὐκ ἄξιον τούτοις πολλάκις χρῆσθαι (συμβούλους — συμβόλους), οἷς οὐδὲ ἅπαξ ἐλυσιτέλησε πειθομένοις.
2. Δῆμος γὰρ ὁ Πυριλάμπους, τριηραρχῶν εἰς Κύπρον, ἐδεήθη μου προσελθεῖν αὐτῶ, λέγων ὅτι ἔλαβε (σύμβουλον — σύμβολον) παρὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου φιάλην χρυσῆν.
3. Οἱ μὲν οἰωνοὺς τε καὶ φήμας καὶ (συμβούλους — συμβόλους) τε καὶ μάντις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι, ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ.

V. Fordítsa a következő mondatokat!

1. Πάντ' ἔστιν εὐρεῖν, ἂν πόνον μὴ φεύγη τις.
2. Δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνηῆσθαι θεοῦ.
3. Τό τοι θανεῖν οὐκ αἰσχρόν, ἀλλ' αἰσχρῶς θανεῖν.
4. Οὐ συνέγνωσαν αὐτῶ τὸ ἀδίκημα.
5. Ὁ οὖν Κῦρος οὐκ ἐφεύσθη ἐλπίζων αὐτοὺς εὐπειθεῖς εὐρήσειν.
6. Ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα.

VI. Fordítsa görögre!

1. A hatalom veszélyekkel jár, de némelyek örömeiket lelik a veszélyekben és a hatalomban.
2. Ajándékokat kell küldeni.
3. Ajándékokat kell küldenünk nektek.
4. Nem kell ajándékot küldenetek nekünk.
5. Jónak lenni nehéz. Jóná válni nehéz.
6. Démosthenés, Démosthenés apja Theopompos elbeszélése szerint derék ember volt.
7. A hadvezér megparancsolja a katonáknak, hogy tegyenek kárt (βλάβτω) a gazdagokban.
8. A hadvezér megtiltja a katonáknak, hogy kárt tegyenek a szegényekben.
9. A hadvezér azt mondja, hogy álmos (ὑπνώδης 2).
10. Az mondták, hogy nem mennek a király ellen.
11. Nem törődik (φροντίζω) azzal, hogy mit mondanak.
12. Azt mondták, nem törődnek azzal, hogy mit mond.
13. Megkérdezte, hol voltak.
14. Megkérdeztem, hová megy.
15. Elfogadta a tanácsomat. (= Hallgatott rám.)
16. Csodálkozásának adott hangot. (= Azt mondta, hogy csodálkozik.)
17. Elkezdődött a csata. (= Csatázni kezdtek.)

48 Ὠσπερ ὁ ἥλιος – Athén beragyogja Hellast

Az athéni Hypereidés gazdag logographos és igazi ínyenc volt, a széplányokat is szerette. A politikus Hypereidés Démosthenés fegyvertársa volt — egészen a Harpalos-ügyig. Ekkor szakított a megvesztegetett Démosthenésszel. Hat beszéde maradt ránk töredékesen, papíruszon. Hypereidés *Epitaphios*a az egyetlen minden kétséget kizáróan hiteles epitaphios. Az epitaphios a bemutató beszéd egyik fajtája: temetési beszéd. Nagy Sándor halála után az athéniak hadat üzentek a makedónoknak, kezdeti sikereik után pedig több polis csatlakozott az athéniakhoz. Tavasszal, az első háborús év athéni áldozatait búcsúztatva Hypereidés még a sikereket sorolhatta beszédében, de őszre Athén kapitulált. A győztes Antipatrosz megkínóztatta és kivégeztette Hypereidést, Démosthenés pedig öngyilkos lett.

Περὶ μὲν οὖν τῆς πόλεως διεξιέναι τὸ καθ' ἕκαστον ὦν πρότερον πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα εὐεργέτηκεν οὔτε ὁ χρόνος ὁ παρῶν ἱκανὸς οὔτε ὁ καιρὸς ἀρμόττων τῷ μακρολογεῖν, οὔτε ῥάδιον ἔνα ὄντα τοσαύτασ καὶ τηλικαύτας πράξεις διεξελεῖν καὶ μνημονεῦσαι. ἐπὶ κεφαλαίου δὲ οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν περὶ αὐτῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπέρχεται, τὰς μὲν ὥρας διακρίνων εἰς τὸ πρέπον καὶ καλῶς πάντα καθιστάς, τοῖς δὲ σώφροσι καὶ ἐπιεικέσι τῶν ἀνθρώπων ἐπιμελούμενος καὶ γενέσεως καὶ τροφῆς καὶ καρπῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων, οὕτως καὶ ἡ πόλις ἡμῶν διατελεῖ τοὺς μὲν κακοὺς κολάζουσα, τοῖς δὲ δικαίοις βοηθοῦσα, τὸ δὲ ἴσον ἀντὶ τῆς ἀδικίας ἀπασιν ἀπονέμουσα, τοῖς δὲ ἰδίοις κινδύνοις καὶ δαπάναις κοινὴν ἄδειαν τοῖς Ἑλλησιν παρασκευάζουσα. περὶ μὲν οὖν τῶν κοινῶν ἔργων τῆς πόλεως ὥσπερ προείπον φράσαι παραλείψω, περὶ δὲ Λεωσθένους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς λόγους ποιήσομαι.

ἡ ἄδεια, ας biztonság
 ἡ ἀδικία, ας igazságtalanság
 ἀντὶ ἀδικίας igazságtalanság helyett
 ἀνυπέμβλητος 2 felülmúlhatatlan
 αὐτόχθων 2 őslakos
 ἡ δαπάνη, ης költség
 αἱ δαπάναι, ων kiadások
 ἡ εὐγένεια, ας előkelő származás; nemesség
 εὐθήτης 2 jólelkű; együgyű, ostoba
 εἰς τὸ πρέπον illendően
 εἰς μίαν πόλιν egyetlen városba
 ἐπιεικῆς 2 okos; jószívű
 ἐπὶ κεφαλαίου röviden; általánosságban
 ὁ ἥλιος ου a Nap
 ἰδία egyénileg; egyenként
 ἴσος 3 egyenlő
 τὸ ἴσον, ου egyenlőség

κατ' ἄνδρα egyenként, személyenként
 τὸ μακρολογεῖν szószaporítás, terjengős
 beszéd
 νῦν most
 ἡ οἰκουμένη, ης a lakott világ; „a
 földkerekség”
 περιεργος 2 fölösleges
 πρότερος 3 melyik a kettő közül?
 ῥάδιον (ἔστι) könnyű
 τηλικούτος 3 oly nagy
 τὸ καθ' ἕκαστον minden egyes dolgot
 külön–külön
 ἡ τροφή, ης táplálék; ellátás
 χρήσιμος 3 (εἰς + acc.) hasznos (vmire)
 ὁ χρόνος ὁ παρῶν a jelen alkalom
 σώφρων 2 mértékletes; tisztességes

I. Melyik a kakukktojás, és miért?

δέκα – ἑπτακαίδεκα – πέντε – ἑννέα

II. Válaszoljon a kérdésekre, ill. egészítse ki a mondatot!

1. Főmondati múlt idő után a kijelentő tárgyi mellékmondatban általában ... (*mód*) áll.
2. Az okhatározói mellékmondatokban szereplő tagadószó:
3. A célhatározói mellékmondatban általában (*mód*) használatos, de múlt idő után (*mód*) is állhat.
4. A következményes mellékmondatok kötőszava általában :
5. A közvetlen érzékelést kifejező igék után (*mondatrövidítő szerkezet*) állhat (acc. c. inf. helyett).
6. Οὐκ οἶδα, ὅπως εἶπω. Milyen mellékmondat?
7. Milyen mellékmondatot kötnek ezek a kötőszavak: οὖν, τοίνυν, οὐκουν?
8. Ἐπεὶ πάντες συνῆλθον, ἐκαθέζοντο. Milyen mellékmondat?
9. A következményes mellékmondatban, ha a következmény csak lehetséges, szerepel (állítmányként).

III. Olvassa el a történetet, majd válaszoljon a kérdésekre! (I)gaz; (H)amis; (K)i tudja?

Χειλωνὶς Κλεάδα θυγάτηρ, Θεοπόμπου γυνή, μαθοῦσα τὸν ἄνδρα ὑπὸ Ἀρχάδων αἰχμάλωτον φυλάσσεσθαι ἦλθεν ἐς τοὺς πολεμίους ἐκοῦσα. Θαυμάσαντες αὐτῆς τὸ φίλανδρον Ἀρχάδες ἐπέτρεψαν ἐς τὸ δεσμωτήριον (börtön) αὐτὴν παρελθεῖν. Ἡ δὲ τὴν αὐτῆς ἐσθῆτα τῷ ἀνδρὶ περιθεῖσα, τὴν ἐκείνου δὲ αὐτὴ λαβοῦσα ἔπεισεν αὐτὸν ὑπεξελεθεῖν, αὐτὴ δὲ ἀντ' αὐτοῦ παρὰ τοῖς πολεμίοις ἔμεινε. Θεόπομπος τῷ στρατηγῆματι (hadicsel) τῆς γυναικὸς διασωθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν ἰέρειαν τῆς Ἀρτέμιδος εἰς Φενεὸν πομπεύουσαν ἤρπασε. Τεγεᾶται ταύτην ἀπολαβεῖν θέλοντες ἀπέδωκαν αὐτῷ τὴν Χειλωνίδα.

1. Kheilónis Kleadas húga. ...
2. Theopompos Árkádiába utazott. ...
3. Kheilónist bebörtönözték. ...
4. Kheilónis lefizette az őröket. ...
5. Kheilónis ruhát cserélt Theopomposszal. ...
6. Theopompost ki akarták végezni. ...
7. Theopompos Artemishez imádkozott. ...
8. Theopompos elrabolta a papnőt. ...
9. A tegeaiak kompromisszumot kötöttek. ...

IV. Fordítsa görögre!

1. Knidosi születésű volt, de Athénban lakott.
2. A katona okosabb volt annál, hogy szidja a hadvezéreket.
3. A hadvezér nem volt képes rávenni a katonákat a harcra.
4. A hadvezér nem akarja elolvasni a katonák levelét (= levelet, amit a k. írtak).
5. A hadvezér azért teszi mindezeket, hogy a katonák bátornak tartsák.
6. Hiábavaló volt a fáradozás, vagy nem?
7. A katona magas (μέγας), úgyhogy mindenki láthatja a sisakját.
8. A katonák követeket küldtek a hadvezérhez, hogy elkérjék a zsoldot.
9. *Akit én szeretek, meg van az szeretve.*
10. *Úgy kell írni, hogy azonnal megértsék (κατανοεῖν), mit akarunk mondani.*

49 Ὡσπερ ἡ μέλιττα – Mint a méh

Basileios (Nagy Szent Vazul) kaisareiai püspök arról beszél unokaöccseinek szóló intelmében, hogy hogyan forgathatjuk haszonnal az irodalmi műveket. A pogány íróknál is vannak olyan gondolatok, amelyek épülésünkre szolgálnak. De csak a hasznosat kell elfogadnunk, azaz válogatnunk kell. Használjuk tehát a könyveket a méhek példája szerint! A méhek sem repülnek oda minden virághoz, és ha egyet kiválasztanak, akkor sem akarják azt mindenesetül magukkal vinni. Csak azt gyűjtik ki belőle, amire szükségük van. Jól akkor használjuk a könyveket, ha méhek módjára csak azt vesszük birtokba belőlük, ami hasznunkra van és rokon az Igazsággal, a többitől azonban óvakodunk. A méh és az olvasó közötti közismert allegóriát Basileios valószínűleg Isokratés egyik követőjének művéből „gyűjtötte”.

Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν¹ ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγεῖσθαι κακίους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις² μάλιστα δηλωῶσαι πῶς ἔχουσι³ πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους⁴ τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον⁵ ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδειγμασι⁶ χρωμένον σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας⁷, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις⁸ ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα⁹ μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα¹⁰ καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκαστοῦ δὲ τὰ βέλτιστα¹¹ λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας¹² ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρω¹³ ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

¹θνητός 3 halandó ²„gyermekeiken” ³hogyan viszonyulnak ⁴σπουδαῖος 3 derék ⁵ἀθάνατος 2 halhatatlan ⁶τὸ παράδειγμα példa ⁷ἡ καλοκαγαθία tökéletesség ⁸a tanácsainkhoz ⁹„aranyigazságait” (βέλτιστος 3 legjobb) ¹⁰τὸ βλάστημα virág ¹¹leghasznosabbakat ¹²ἡ παιδεία műveltség ¹³ἀπείρω^s ἔχει τι nos járatlan vmiben

A (tag)mondatokat sorrendbe állítva szerkesszen értelmes történetet!

- αὐξηθέντος δὲ αὐτοῦ ἐλάλει πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ἀκούοντα.
- ἐς μέγιστον δὲ μέγεθος ἐλθὼν ὁ δράκων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐς ἐρημίαν ἀπηλάθη.
- παῖς παρ' αὐτοῖς δράκοντα μικρὸν ἐπρίατο καὶ ἔτρεφε μετὰ πολλῆς τῆς κομιδῆς.
- ὕστερον δὲ ὁ παῖς νεανίας γενόμενος ἀπὸ τινος θέας ἐπανιών, λησταῖς περιπεσὼν μετὰ τῶν συνηλίκων.
- καὶ ἤθυρε μετ' αὐτοῦ καὶ συνεχάθευδεν αὐτῶ.
- βοῆς γενομένης ἰδοὺ ὁ δράκων· καὶ τοὺς μὲν διεσκόρπισεν, οὓς δὲ ἀπέκτεινεν, αὐτὸν δὲ περιεσώσατο.
- πόλις ἐστὶ τῆς Ἀχαΐας αἰ Πάτραι.

50 Ὁ ἑτερόφθαλμος – A félszemű

Azt mondják, hogy a lokrisiak éltek először írott törvényekkel, törvényhozójuk pedig Zaleukos volt. Zaleukos szigorú büntetéseket állapított meg: a bűnösöket általában megvakították. A lokrisiaknál új törvényt javasolni is veszélyes volt, hiszen mindenki csak hurokkal a nyakában adhatta elő javaslatát, s ha azt nem fogadták el, meghúzták a kötelet. Athénban az alkotmánnyal szemben föllépőket ostrakismosszal száműzték, ennek eltörlése után pedig törvénytörő javaslattevő vádjával perelték be azt, aki a népgyűlés elé törvénytörő javaslatot nyújtott be. Pervesztés esetén a határozatot eltörölték. Ha a javaslat elfogadásától még nem telt el egy év, a javaslattevőt meg is bírságolták, akár polgárjogát is elveszíthette. A γραφή παρανόμων-nal a bírák így még a népgyűlés szónokait is ellenőrzés alatt tartották.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν Λοκροῖς ὡς¹ νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους² ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ³ ὧ πόλις εὐνομουμένη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις⁴ χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις⁵ μηδὲ πρὸς τὰς διαδύσεις⁶ τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστ' ἂν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ⁷ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξη καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῆ⁸ ὁ τιθεὶς⁹ καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μή, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γὰρ τοι¹⁰ καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. καὶ ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι¹¹ νόμου, ἐὰν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως¹² οὐδεμῆς, ἀπειλησαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἐν ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς¹³ χαλεπῶς ἐνεργῶν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἠγούμενος ἀβίωτον¹⁴ αὐτῷ τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεργεῖν, ἐὰν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω¹⁵ ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ¹⁶ ἄμφοτέροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλείν ἢ διακοσίοις¹⁷ ἔτεσιν.

¹hogyan ²(χείρονες) hitványabbak ³ἄλλως τε καὶ különösen ⁴a régóta fennálló ⁵ἡ βούλησις κίνανσάγ ⁶ἡ διάδυσις mentesítés ⁷ὁ βρόχος hurok ⁸él(etben marad) ⁹a (javaslat)tevő ¹⁰bizony ¹¹ott ¹²ἡ τίμησις κάρποτίλας ¹³ἡ ἀπειλή fenyegetés ¹⁴ἀβίωτος 2 elviselhetetlen ¹⁵ἄμφω mindkettő(t) ¹⁶ἡ συμφορὰ csapás; eredmény ¹⁷πλείν ἢ διακοσίοι 3 több mint kétszáz

Παροσίτσα a csattanókat a történetekkel!

1. Ἀρίστων πυνθανομένου τινος πόσοι Σπαρτιαῖται τὸ πλῆθος, εἶπε·
2. Διογένης λύχον μεθ' ἡμέραν ἄφας, φησί·
3. Βίας ὁ Πιρηνεὺς συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης τῆς νεῶς κάκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, ἔφη·
4. Στρατόνικος διδάσκων κιθαριστάς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς πόσους ἔχει μαθητὰς, ἔφη·
 (a) ἄνθρωπον ζητῶ.
 (b) σὺν τοῖς θεοῖς δῶδεκα.
 (c) ὅσοι ἱκανοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀπερύκειν.
 (d) σιγᾶτε, μὴ αἰσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας.

51 Σκεδαννύμενοι διεφθείροντο – Szétszóródva elpusztultak

Az abdérai Prótagoras mondta, hogy az istenekről nem tudhatja sem azt, hogy vannak, sem azt, hogy nincsenek. Ezzel egy másik filozófus szerint azt állította, hogy tudja, hogy nem léteznek. Ez azonban nem igaz; Prótagoras nem tagadta az istenek létezését, csak azt vonta kétségbe, hogy megismerhetők. Ő volt az első, aki magát szofistának nevezte. A szofisták filozófusok és szónokok voltak, akik városról városra járva előadásokat tartottak, és tandíj fejében oktattak. Céljuk politikusok képzése volt. Azt vetették a szemükre, hogy a vitatkozásban való jártasságukkal a gyengébb érvert erősebbé tudják tenni – Prótagoras szerint ugyanis minden dologról két ellentétes állítás lehetséges. A szofisták művei elvesztek; tanaitkat Platón műveiből ismerjük, aki, mint közismert, támadta őket.

¹Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας¹ μετέσχε μοίρας², πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν³ ζῶων⁴ μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα⁵ θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ⁶ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ⁷, καὶ οἰκήσεις⁸ καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις⁹ καὶ στρωμνάς¹⁰ καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠῦρετο. οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς¹¹ ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην¹², πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ¹³ αὐτῶν ἀσθενέστεροι¹⁴ εἶναι¹⁵, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη¹⁶ αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν¹⁷ ἱκανὴ βοηθὸς¹⁸ ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής¹⁹ – πολιτικὴν γὰρ τέχνην²⁰ οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική²¹ – ἐξήτουν²² δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτιζόντες πόλεις· ὅτ²³ οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἄτε²⁴ οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.

¹θεῖος 3 isteni ²ἡ μοῖρα (osztály)rész ³ἡ συγγένεια rokonság ⁴az élőlények közül ⁵τὸ ἀγαλμα szobor ⁶γyorsan ⁷„mesterségesen” ⁸ἡ οἰκήσις lakhely ⁹ἡ ὑπόδεσις saru ¹⁰ἡ στρωμνή (vetett) ágy ¹¹kezdetben ¹²szétszórítan ¹³mindenképpen; minden tekintetben ¹⁴ἀσθενής 2 gyöngye ¹⁵διὰ τὸ ... εἶναι mivel ... voltak ¹⁶kézművesség ¹⁷az életben maradásra ¹⁸βοηθός 2 ἦν (+ dat.) segítségükre volt ¹⁹ἐνδεής 2 nem elegendő ²⁰a közösségalkotás képessége ²¹a hadviselés képessége ²²τῶρεκεδtek ²³valahányszor (opt. iterativus) ²⁴ἄτε (+ pt.) minthogy

Alkosson mondatokat a példa szerint a megadott szavak felhasználásával!

ἡ δύναμις, χράομαι, παρεῖναι, πράττω, πρέπει

Χρῆσθαι τῶ παρόντι ἀεὶ πρέπει καὶ ὅτι ἂν πράττης πράττειν εἰς δύναμιν.

- (1) ἡ ἡμέρα, οἱ Ἕλληνες, πορεύομαι, πολεμέω, ὁ βασιλεὺς
- (2) ὁ κῆρυξ, πέμπω, αἰτέω, τὸ ἔτος, ἡ εἰρήνη
- (3) ὁ ποιητής, τὸ βιβλίον, ἔχω, ὁ ἑταῖρος, ἀναγιγνώσκω,
- (4) ὁ χρόνος, ἡ παιδεία, τὸ δένδρον, ἔξεστι, ὁ καρπός
- (5) ὁ πίθηκος, ὁ ἵππος, κελεύω, διὰ τί, ὁ ποταμός

52 Προϊόντος τοῦ χρόνου – Telt-múlt az idő

Egy athéni polgár megölte felesége szeretőjét, mert rajtakapta a házasságtörésen. A megölt férfi rokonai bevádolták gyilkosságért. A vádlott elismeri, hogy ölt, de azzal védekezik, hogy tette jogos volt, hiszen a törvények megengedik, hogy a férj megölje a rajtakapott szeretőt. A rokonok viszont azt állítják, hogy tette nem volt jogos; a vádlott ugyanis haragosa volt az áldozatnak, akit azzal a szándékkal csalt be a házába, hogy ott meggyilkolja. A vádlott először a házasságáról mesél a bírának. Gyermeük megszületése után vakon megbízott a feleségében, de az a csábító karmaiba került. Végül az asszonyt már olyan vakmeróné tette a szenvedély, hogy még akkor is engedett vágyainak, amikor a birtokról váratlanul hazatért férje az emeleti hálószobában aludt.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὦ ἄνδρες, ἦκον μὲν ἀπροσδοκῆτως¹ ἐξ ἄγρου, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον² τὸ παιδίον³ ἔβρα καὶ ἔδυσχόλαινεν ὑπὸ τῆς θεραπαίνης⁴ ἐπίτηδες⁵ λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος⁶ ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἄπαντα ἐπυθόμην. καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιθόν⁷, ἵνα παύσῃται κλαῖον. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὡς ἂν ἀσμένῃ⁸ με ἑωρακυῖα ἦκοντα διὰ χρόνου⁹. ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργιζόμενη καὶ ἐκέλευον αὐτίκα¹⁰ ἀπιέναι, ἵνα σύ γε¹¹ ἔφη πειρᾶς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην¹². καὶ πρότερον δὲ μεθῶν εἶλκας αὐτήν. καὶ γὰρ μὲν ἐγέλων, ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἀπιοῦσα προστίθησι τὴν θύραν¹³, προσποιουμένη παίξειν, καὶ τὴν κλειν¹⁴ ἐφέλκεται. καὶ γὰρ τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος οὐδ' ὑπονοῶν ἐκάθευδον ἄσμενος¹⁵, ἦκων ἐξ ἄγρου. ἐπειδὴ δὲ ἦν πρὸς ἡμέραν¹⁶, ἦκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνέωξεν. ἐρομένου δέ μου τί αἱ θύραι νύκτωρ φοφοῖεν, ἔφασκε τὸν λύχνον¹⁷ ἀποσβεσθῆναι τὸν παρὰ τῷ παιδίῳ, εἶτα ἐκ τῶν γειτόνων ἐνάφασθαι. ἐσιώπων ἐγὼ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν¹⁸ ἠγούμην. ἔδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐφίμυθιῶσθαι, τοῦ ἀδελφοῦ¹⁹ τεθνεῶτος οὕτω τριάκονθ' ἡμέρας²⁰. ὅμως δ' οὐδ' οὕτως²¹ οὐδὲν εἰπὼν περὶ τοῦ πράγματος ἐξελθὼν ὠχρόμην ἕξω²² σιωπῆ²³.

¹ váratlanul ² τὸ δεῖπνον étkezés, vacsora ³ τὸ παιδίον gyerek ⁴ ἡ θεραπαίνα szolgáló; „szarazdajka” ⁵ szándékosan ⁶ (ti. a szerető) ⁷ δοῦναι τὸν τιθόν megszoptatni ⁸ ὡς ἂν ἀσμένῃ „örömmöt színelve” ⁹ hosszú idő után ¹⁰ rögtön ¹¹ σύ γε „te meg” ¹² ἡ παιδίσκη kiscseléd ¹³ ἡ θύρα ajtó ¹⁴ ἡ κλείς retesz ¹⁵ „jóízűen”; „kiterülve” ¹⁶ hajnaltájt ¹⁷ ὁ λύχνος mécses ¹⁸ οὕτως ἔχει így van ¹⁹ ὁ ἀδελφός finér ²⁰ még 30 napja sem ²¹ οὐδ' οὕτως még erre sem ²² ki ²³ csöndben; „szótlan”

Melyik szó illik a mondatba?

1. Ἐπειδὴ δὲ ἔως ἐγένετο, (διαβαίνον – διαβήσονται – διέβαινον) τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτὰ.
2. Ποταμῷ γὰρ οὐκ (ἔστιν – ἐστίν – ἐστιν) ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ καθ' Ἡράκλειτον.
3. Οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἕξω (κατεκόπησαν – κατέκοψαν – κατακόφουσι).
4. Κῦρος δὲ τούτοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι (οὐκ – οὐδὲν – μὴ – μὴδὲν) ἤθελε.
5. Ὁ δ' ἄνηρ (πολλοῦ – πολλῶ – πολλῶν) μὲν ἄξιος ᾧ ἂν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἐχθρός ᾧ ἂν πολέμιος ᾖ.
6. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο εἰς τὸ αὐτό, ἄσμενοί τε εἶδον ἀλλήλους καὶ ἠσπάζοντο (οἶον – ἦ – ὥσπερ) ἀδελφούς.
7. Οἱ βάρβαροι οὐ κραυγῆ (καὶ – ἀλλὰ) σιγῆ ὡς ἄνυστον καὶ ἠσυχῆ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν.

53 Ἐπὶ τοὺς βαρβάρους – A perzsák ellen

„... a perzsa király nem szabad akaratukból uralkodik a szárazföld népei felett, hanem mert mindegyiküknél nagyobb fegyveres erőt gyűjtött maga köré; ha mi ennél is nagyobb haderővel kelünk át – amit közös elhatározás esetén könnyen megtehetnénk – háborítatlanul magunknak gyümölcsözöztethetjük majd egész Ázsiát. És sokkal szebb is a nagykirállyal hadat viselnünk a [perzsa] királyságért, mint a vezetőszerepért civakodnunk egymás között.

A hadjáratra pedig méltányos a mostani nemzedék idejében sort kerítenünk, hogy a megpróbáltatások részesei a jószerencse áldásait is élvezhessék, s ne teljék el az életük végig balsorsban. Amúgyis elég a múlt – miféle szörnyűség meg nem esett benne? Mert sok rossz eleve megvan ugyan az emberi természetben, de mi a szükségszerűeknél is jóval többet eszeltünk ki ...” (Isokratés; SZEPESY TIBOR fordítása)

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῆ πόλει καὶ τῶν σοί¹ συμφερόντων, ἔξαρκούντως² ὡς ἑμαυτὸν ἔπειθον³, ἡβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σέ γράφαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι⁴ μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια⁵ μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα⁶. Κατ' ἐκείνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον⁷ συνεβούλευον ὡς χρῆ διαλλάξασθαι σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων⁸ εἰς ὁμόνοιαν⁹ καταστήσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας¹⁰ πόλεις πείσης οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. Τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρὸς, νῦν δὲ συμβέβηκεν¹¹ μηκέτι¹² δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον ἠναγκασμένοι πάντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν ὧν ὑπονοοῦσιν σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὡς δεῖ παυσασμένους τῆς μανίας¹³ καὶ τῆς πλεονεξίας¹⁴ ἦν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν. Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ¹⁵ πότερον ἐγὼ σοὶ παρήνεσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν¹⁶ τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἡ¹⁷ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές¹⁸, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι σοὶ πρότερον, οὐ μὴν ἀλλ' οἶεσθαι σέ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς¹⁹ ἐπιθυμίαις.

¹ti. Philippos ²eléggé ³ὡς ἑμαυτὸν ἔπειθον „úgy gondolom” ⁴πρακτέον teendő ⁵hasonlóan ⁶σύντομος 2 tömör ⁷abban az időben ⁸ἡ Ἀργείων (sc. πόλις) Ἀργος ⁹ἡ ὁμόνοια egyetértés ¹⁰προεστῶσα (pt. pf.) „vezető” ¹¹a dolog úgy áll, hogy ¹²többé már nem ¹³ἡ μανία esztelenség ¹⁴ἡ πλεονεξία kapzsiság; gőg ¹⁵tőlem ¹⁶ἡ στρατεία hadjárat ¹⁷πότερον ... ἢ vajon ... vagy ¹⁸„az igazság/ot” ¹⁹σός 3 a te ...d; tiéd

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ολεωνιδηςολακεδαιμονιος
 καιιοισυναυτωτριακοσιοιτον
 μαντευομενοναυτοιςθανα
 τονειλοντοενπυλαιςκαιιυπερτης
 ελλαδοσευκαιικαλωσαγωνισαμεν
 οιτελουςετυχονευκλεουςκαιδοξανε
 αυτοιςαθανατοναπελιπονκα
 ιφημηναγαθηνδιαιωνος

54 Τίς ἀγορεύειν βούλεται – Ki akar szólni?

Az athéniaiak szövetségre léptek a thébaiakkal a makedón Philippos ellen. A király athéni támogatói azonban elmégesítették a két város viszonyát, így Philippos akadálytalanul vonulhatott Athén ellen, és elfoglalta Elateiát. A város elfoglalása riadalmat okozott Athénban; a prytanisok a hír vétele után azonnal intézkedéseket foganatosítottak. – A prytanisok a tanács ügyvivő tagjai voltak. Athénban évente ötszáz tanácsstagot sorsoltak a tanácsba, minden phyléből ötvenet. Az évet tíz egységre osztották, és minden időszakban más phylé ötven tanácsstagja vitte az ügyeket: ők határozták meg a tanács napirendjét, ők hívták össze a népgyűléseket, és javaslatokat készítettek elő a népgyűlés számára. A prytanisok általában a tanácsházban tartották üléseiket, és naponta együtt étkeztek az agorán, a tholosban.

Ἐσπέρα¹ μὲν γὰρ ἦν, ἦχε δ' ἀγγέλλων τις ὥς² τοὺς πρυτάνεις³ ὥς⁴ Ἐλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦθ⁵ οἱ μὲν⁶ εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ⁷ δειπνοῦντες⁸ τοὺς τ' ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν⁹ ἐξεῖργον καὶ τὰ γέρο¹⁰ ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγούς μετεπέμποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου¹¹ πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὕστεραί¹², ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν¹³ ἐκείνην¹⁴ χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι πᾶς ὁ δῆμος ἄνω¹⁵ καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦτα ὥς¹⁶ ἦλθεν ἡ βουλή καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελέμεν¹⁷ ἑαυτοῖς καὶ τὸν ἦκοντα παρήγαγον καὶ κεῖνος εἶπεν, ἥρῳτα μὲν ὁ κῆρυξ¹⁸ «τίς ἀγορεύειν βούλεται;» παρήει δ' οὐδεὶς. πολλάκις δὲ τοῦ κῆρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον¹⁹ ἀνίστατ' οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἀπάντων δὲ τῶν ῥητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ²⁰ σωτηρίας· ἦν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνῆν²¹ ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιον²² ἦγείσθαι.

¹ἡ ἑσπέρα este ²(+ acc.) -hoz ³οἱ πρυτάνεις prytanisok ⁴hogyan ⁵μετὰ ταῦτα ezután ⁶οἱ μὲν ... οἱ δὲ egyesek ... mások pedig ⁷közben ⁸étkezés közben ⁹αἱ σκηναὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν (piaci) bódék ¹⁰τὰ γέροα (vesszőből font) kerítés (a piacon) ¹¹ὁ θόρυβος lármá; riadalom ¹²másnap ¹³πρὶν (+ Inf.) mielőtt ¹⁴(ti. a tanács) ¹⁵fenn (a Pryx oldalában, ahol a népgyűlést tartották) ¹⁶mihelyt ¹⁷a nekik jelentettek; „a híreket” ¹⁸kikiáltó ¹⁹οὐδὲν μᾶλλον mégsem ²⁰(+ gen.) érdekében ²¹ἦν ... φωνῆν amely hangot ²²jogosan, méltán

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ΕΥΡΥΔΑΜΑΣΟΚΥΡΗΝΑΙ
 ΟΣΠΥΓΜΗΝΕΝΙΚΗ
 ΣΕΝΕΚΚΡΟΥΣΘΕ
 ΙΣΜΕΝΥΠΟΤΟΥΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥ
 ΤΟΥΣΟΔΟΝΤΑΣΚΑΤΑΠΠΩΝΔΕΑΥΤ
 ΟΥΣΙΝΑΜΗΑΙΣΘΗΤΑΙΟΑΝΤΙΠΑΛΟΣ

55 Μόνος βαδίζων – Magamban bandukolva

Gyilkossági kísérletnek minősülő súlyos testi sértésekben az Areiospagos ítélkezett. A tényállást a vádlott általában elismerte, de azt állította, hogy tettét hirtelen felindulásában követte el, vagyis a szándék hiányát emelte ki. Ez akkor válhat meggyőzővé, ha bizonyítani tudja, hogy az erőszakos cselekmény kezdeményezője a sértett volt. A sértett ezért a védőbeszédében mindig pókshendi és erőszakos, mint az alábbiakban is: A két fél ugyanabba a fiúba szeretett bele, a fiú a vádlott szerelmese lett. A másik férfi ebbe nem tudott belenyugodni, s egy éjjel barátaival rátört vetélytársa házára. Nem találták otthon, így másutt kezdtek keresni; amikor rátaláltak, összeverekedtek. A hasonló támadásokat elkerülendő a vádlott a fiúval együtt elhagyta a várost. Ám amint visszatértek, ismét megpróbálták elragadni tőle a fiút.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν μεираάκιον¹ εἰς γναφεῖον² κατέφυγεν, οὔτοι³ δὲ συνεισπεσόντες ἤγον αὐτὸν βία⁴, βοῶντα καὶ κεκραγότα⁵ καὶ μαρτυρόμενον. συνδραμόντων δὲ ἀνθρώπων πολλῶν καὶ ἀγανακτούντων τῷ πράγματι καὶ δεινὰ φασκόντων εἶναι τὰ γιγνόμενα⁶, τῶν μὲν λεγομένων οὐδὲν ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα⁷ καὶ ἄλλους τινὰς ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας συνέκοφαν. ἤδη δὲ αὐτοῖς οὔσι παρὰ⁸ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος βαδίζων ἐντυχάνω⁹, δεινὸν δὲ ἠγησάμενος εἶναι καὶ αἰσχροῦν¹⁰ περιδεῖν οὔτως ἀνόμως¹¹ καὶ βιαίως¹² ὑβρισθέντα τὸν νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ. οὔτοι δέ, δι' ὅ τι¹³ μὲν τοιαῦτα παρενόμου εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν εἰπεῖν ἐρωτηθέντες, ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου ἔτυπτον ἐμέ. μάχης δὲ γενομένης, ὦ βουλή, καὶ τοῦ μεираακίου βάλλοντος¹⁴ αὐτοὺς καμῶν περὶ τοῦ σώματος ἀμυνομένου καὶ τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτὸν ὑπὸ τῆς μέθης¹⁵ κακείνου ἀμυνομένου, καὶ τῶν παραγενομένων ὡς¹⁶ ἀδικουμένοις ἡμῖν ἀπάντων ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ¹⁷ συντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες.

¹τὸ μεираάκιον ifjú, „fiúka” ²ványolóműhely ³(ti. a vádló és cimborái) ⁴erőszakkal ⁵κεκραγώς 3 rikoltozó ⁶az eset(et) ⁷ὁ γναφεύς ványoló ⁸-nál, -nél ⁹αὐτοῖς ... ἐντυχάνω szembetalálkozom velük ¹⁰αἰσχροῦς 3 rút ¹¹törvénytelenül ¹²erőszakkal ¹³διὰ ὅ τι miért ¹⁴βάλλει kövekkel dobál ¹⁵ὑπὸ τῆς μέθης részegségükben ¹⁶mint ¹⁷ὁ θόρυβος kavarodás, zűrzavar

Minden mondatban van egy fölösleges szó. Ha a mondatokba nem illő szavakat összeolvassa, egy mondatot kap, melyet Xenophón ad Sókratés szájába.

1. Ὁ πατήρ ὁ ἐπιμελούμενος ὅπως ἀνὴρ ἀγαθὸς γενοίμην ἠνάγκασέ με πάντα τὰ Ὀμήρου ἔπη ἀγαθὴ μαθεῖν· καὶ νῦν δυναίμην ἂν Ἰλιάδα ὄλην καὶ Ὀδύσειαν ἀπὸ στόματος εἰπεῖν.
2. Εἰπέ μοι, ὦ γύναι, ἄρα ἤδη κατενόησας ἐστὶν τίνος ποτὲ ἔνεκα ἐγὼ τε σὲ ἔλαβον καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἔδοσαν σε ἐμοί;
3. Αἰνεῖας δὲ σώσας μὲν τοὺς πατρῶους καὶ μητρῶους θεοὺς, σώσας δὲ καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα ἡμέρα, δόξαν εὐσεβείας ἐξηνέγκατο, ὥστε καὶ οἱ πολέμιοι μόνῳ ἐκείνῳ ὦν ἐκράτησαν ἐν Τροίᾳ ἔδοσαν μὴ συληθῆναι.
4. Ἐγὼ μὲν τοῦτο ἀεὶ ποτε νομίζω, ὡς ὅποιοι τινες ἂν οἱ προστάται ᾧσι, τοιαύτας καὶ τὰς πολιτείας γίγνεσθαι.
5. Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἄλλὰ ταῦτα μὲν πάνυ ἔμοιγε μικρὰ δοκεῖ ἀρετῆς εἶναι ἢ σὺ λέγεις.
6. ὅποτε δὲ φερόντων ἢ ἐπαινούντων τινὰς ἀκούοι, οὐχ ἤττον ᾤετο καταμανθάνειν ἄρχεσθαι τοὺς τῶν λεγόντων τρόπους ἢ περὶ ᾧν λέγοιεν.

56 Εἰ ἐγημεν ἀστήν – Ha polgárnőt vett volna el

Egy athéni régi ellensége asszonyát állította bíróság elé: idegen nő léteére egy athénival együtt élve bitorolja a polgárjogot. Bűnét még tetézte azzal, hogy lányát szintén be akarta csempészni a polgárok közé, hozzáadva egy polgárhoz. A vád közvád volt, hisz a polgárjoggal bírók féltékenyen vigyázták kiváltságaikat. A per súlyát jelzi a büntetés nagysága: a vádlottat, ha elítélték, eladták, a férj pedig akár a polgárjogát is elveszíthette. A vádló kíméletlenül tárja föl az idős nő múltját. Allítás szerint az nemcsak hogy nem athéni, de egyenesen rabszolga volt, majd független hetéraként szinte egész Hellasszal kapcsolatba került, míg végül „feleség” lett Athénban. A szónok a hetéra feslettségét a tisztességes polgárnő erényével állítja szembe, jól tudva, mit tart az ötszázegy athéni férfi a női nemről.

Τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν¹ παιδοποιῆται καὶ εἰσάγη εἰς τε τοὺς φράτερας² καὶ δημότας³ τοὺς υἱεῖς, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῶ⁴ ὡς αὐτοῦ οὐσας⁵ τοῖς ἀνδράσιν. τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς⁶ ἕνεκ⁷ ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν⁸ θεραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως⁹ καὶ τῶν ἔνδον¹⁰ φύλακα¹¹ πιστὴν¹² ἔχειν. ὥστ'¹³ εἰ πρότερον ἐγημεν γυναῖκα ἀστήν καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν¹⁴ αὐτῶ ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης μαρτυρίας¹⁵ ἐπιδείξει, παραδόντι τὰς θεραπαίνας ταύτας. ὡς δὲ προὔκαλεσάμην, τούτων¹⁶ ὑμῖν τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν¹⁷ ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

¹ὃς ἂν (+ coni.) ha valaki ²ὁ φράτηρ a phratra (a phylénél kisebb közig. egység) tagja ³ὁ δημότης a démos (közig. egység) tagja ⁴ἐκδιδῶ kiházasítja ⁵ὡς αὐτοῦ οὐσας (lányait) övéinek elismertként ⁶ἡ ἡδονή gyönyör ⁷ἕνεκα (+ gen.) ⁸καθ' ἡμέραν mindennap(i) ⁹törvényesen ¹⁰τὰ ἔνδον „háztartás” ¹¹ὁ (ἡ) φύλαξ őr ¹²πιστός hű, megbízható ¹³következésképp ¹⁴lehetősége (lett) volna ¹⁵utalás a kínvallatásra ¹⁶„az ezt bizonyító” ¹⁷ἡ πρόκλησις felszólítás

Melyik szó illik a mondatba?

1. Καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ (βασιλέα – βασιλέως – βασιλεῖ).
2. Ἡ πηγὴ ὑπὸ (τοῦ – τῆς) πλατάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος.
3. Καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα. Ἱερὸς ὁ χῶρος (ὁ – τῆς) Ἀρτέμιδος.
4. Πολλὰ τῶν ὑποζυγίων (ἀπώλετο – ἀπώλοντο) ὑπὸ λιμοῦ.
5. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλοι ταῦτ' εἰδότας (κρύπτειν – κρύφειν – κρύφαι), καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρήματα διδῶ.
6. Εἰ δὲ τοῦτο πάντες (ποιοῦμεν – ἐποιοῦμεν), ἅπαντες ἂν ἀπωλόμεθα.
7. Ἐλεγον δέ, ὅτι ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, (ἄγουσιν – ἄξουσιν – ἄξοντες) ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

57 Εἰ νῆσον ὤκουν – Ha szigeten laknának

Miután a perzsák elvonultak Hellasból, a szövetségesek hajóhada Pausanias vezetésével megtámadta Kyprost, és el is foglalta. De Pausanias erőszakos ember volt, ezért a szövetségesek az athéniakat kérték fel a vezetésre. Az athéniak ezt örömmel fogadták, és amikor a spártaiak hazahívták Pausaniast, átvették a vezetést. Meghatározták, hogy a szövetséges városok közül melyeknek kell hajókat, és melyeknek pénzt adni a barbár ellen. Az adót athéni hivatalnokok szedték be, akiket hellénotamiasoknak neveztek. A kincstár Déloson volt, és a gyűléseket is ott tartották. A szövetségesek eleinte önállóak voltak, később azonban az athéniak megerősödtek, és szövetségeseiket leigázva szolgálóikká tették őket. Ez volt a feltétele és alapja a demokráciának, amelynek bírálói is akadtak.

Ἐνὸς δὲ ἐνδεεῖς¹ εἰσιν· εἰ γὰρ νῆσον οἰκοῦντες θαλασσοκράτορες² ἦσαν Ἀθηναῖοι, ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς³ ποιεῖν μὲν κακῶς, εἰ ἐβούλοντο, πάσχειν δὲ μηδέν⁴, ἕως τῆς θαλάττης ἦρχον, μηδὲ τμηθῆναι τὴν ἑαυτῶν γῆν μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους· νῦν δὲ οἱ γεωργοῦντες⁵ καὶ οἱ πλούσιοι Ἀθηναίων ὑπέρχονται τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὁ δὲ δῆμος, ἅτε⁶ εὖ εἰδῶς ὅτι οὐδὲν τῶν σφῶν⁷ ἐμπρήσουσιν οὐδὲ τεμοῦσιν, ἀδεῶς⁸ ζῆ καὶ οὐχ ὑπερχόμενος αὐτούς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑτέρου δέους⁹ ἀπηλλαγμένοι¹⁰ ἂν ἦσαν¹¹, εἰ νῆσον ὤκουν, μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ' ὀλίγων μηδὲ πύλας¹² ἀνοιχθῆναι μηδὲ πολεμίους ἐπεισπεσεῖν· πῶς γὰρ νῆσον οἰκούντων ταῦτ' ἂν ἐγίγνετο; μηδ' αὖ¹³ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδέν¹⁴, εἰ νῆσον ὤκουν· νῦν μὲν γὰρ εἰ στασιάσαιεν, ἐλπίδα ἂν ἔχοντες¹⁵ ἐν τοῖς πολεμίοις στασιάσαιεν, ὡς κατὰ γῆν¹⁶ ἐπαξίόμενοι· εἰ δὲ νῆσον ὤκουν, καὶ ταῦτ' ἂν ἀδεῶς εἶχεν¹⁷ αὐτοῖς. ἐπειδὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς¹⁸ οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον¹⁹, νῦν τάδε ποιούσι· τὴν μὲν οὐσίαν ταῖς νήσοις παρατίθενται, πιστεύοντες τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ θάλατταν²⁰, τὴν δὲ Ἀττικὴν γῆν περιορῶσι τεμνομένην, γιγνώσκοντες ὅτι εἰ αὐτὴν ἐλεήσουσιν, ἐτέρων ἀγαθῶν μειζόνων στερήσονται.

¹ἐνδεής 2 ἔστι híjával van (+ gen.) ^{2a}tenger urai ³ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς lehetőségük volna ⁴πάσχειν μηδέν „büntetlenül” ^{5a} földművesek ⁶ mivel ⁷τὰ σφῶν az ő vagyonuk ⁸félelem nélkül ⁹τὸ δέος félelem ¹⁰ἀπηλλαγμένος 3 megszabadult ¹¹ἂν ἦσαν volnának ¹²αἱ πύλαι városkapu ¹³μηδὲ αὐ̄ és nem ¹⁴μηδέν egy (réteg) sem ¹⁵ἐλπίδα ἔχει ἐν (+ dat.) reménykedik vmiben ¹⁶szárazföldön ¹⁷ταῦτα ἂν ἀδεῶς εἶχε ez sem volna félelmes ¹⁸kezdettől fogva ¹⁹οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον történetesen nem szigeten települtek meg ²⁰ἡ ἀρχή ἢ κατὰ θάλατταν uralom a tengeren

Tagolja a szöveget, és tegye ki a hangsúlyjeleket!

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣΕΛΕΓΕΔΥΟΤΑ
ΥΤΑΕΚΤΩΝΘΕΩΝΤΟ
ΙΣΑΝΘΡΩΠΟΙΣΔΕΔΟΣΘΑ
ΙΚΑΛΛΙΣΤΑΤΟΤΕΑΛΗ
ΘΕΥΕΙΝΚΑΙΤΟ
ΕΥΕΡΓΕΤΕΙΝΚΑΙΠΡΟΣΕΤΙ
ΘΕΙΟΤΙΚΑΙΕΟΙΚΕΤΟΙΣΘΕΩΝ
ΕΡΓΟΙΣΕΚΑΤΕΡΟΝ

58 Ὡσπερ τὰ πρόβρατα ἔθνησκον – Hullottak, mint a legyek

A peloponnésosi háború első évei úgy teltek, ahogyan azt Periklés előre látta: a spártaiak Archidamos király vezetésével betörték Attikába, tönkretették a termést, kivágták az olajfákat, majd visszavonultak Lakedaimónba. Az athéniak nem ütköztek meg velük. A falusi lakosság értékeivel együtt a városba menekült, és a falak mögül figyelte a pusztítást, tehetetlenül és egyre dühösebben. Az elkeseredett athéniak visszahívták Periklést a stratégosi hivatalból, mert őt okolták birtokaik pusztulásáért. Periklés úgy gondolta, hogy az athéniak a háborút csak akkor nyerhetik meg, ha készleteikre támaszkodva és a tengert uralva kifárasztják ellenfeleiket, és nem akarnak hódítani. A terv jó volt, de a városba zsúfolódott tömeget járvány támadta meg, aminek Periklés is áldozatául esett.

Ἦρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται¹, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ² Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν³. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναιίως⁴ ἐσέπεσε, καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ⁵ ἤφατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ⁶ ἐλέχθη ὑπ’ αὐτῶν ὡς⁷ οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα⁸. κρηναί⁹ γὰρ οὕτω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν¹⁰ ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῶ μᾶλλον ἤδη. λεγέτω¹¹ μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς¹² ἕκαστος γιγνώσκει καὶ ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης¹³, ἀφ’ ὅτου¹⁴ εἰκὸς ἦν¹⁵ γενέσθαι αὐτό, καὶ τὰς αἰτίας ἄστινας¹⁶ νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἰκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι¹⁷ σχεῖν¹⁸. ἐγὼ δὲ οἶόν τε ἐρίγνετο λέξω, καὶ ἀφ’ ὧν¹⁹ ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὐθις²⁰ ἐπιπέσοι, μάλιστα²⁰ ἂν ἔχοι τι προειδῶς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω αὐτὸς τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας.

¹mint mondják ²ὑπέρ (+ gen.) túli ³ἡ βασιλέως γῆ ἢ πολλή a perzsa birodalom jelentős része
⁴váratlanul ⁵ὁ Πειραιεύς (Athén kikötője) ⁶ὥστε καὶ hogy azt is ⁷ἐλέχθη ὑπὸ αὐτῶν ὡς vélték azt, hogy
⁸τὸ φρέαρ kút; víztároló ⁹ἡ κρήνη forrás ¹⁰ἡ ἄνω πόλις a felső város = Athén ¹¹λεγέτω
mondja el ¹²ahogy ¹³laikus ¹⁴ἀπὸ ὅτου hogy mitől ¹⁵εἰκὸς ἐστὶ valószínű ¹⁶ἄστινας melyeket
¹⁷τὸ μεταστῆσαι a megváltoztatás ¹⁸δύναμιν ... σχεῖν erőre tettek szert ¹⁹amiből ²⁰ismét

Poseidón Hermésszel beszélget, de Hermés válaszai összekeveredtek. (Poseidón mondatai helyes sorrendben vannak.) Rekonstruálja a párbeszédet!

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

ΕΡΜΗΣ

Ἔστιν, ὦ Ἐρμῆ, νῦν ἐντυχεῖν τῷ Δίι;
 Ὅμως προσάγγειλον αὐτῷ.
 Μῶν τῆ Ἦρα σύνεσιν;
 Συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον.
 Πόθεν, ὦ Ἐρμῆ; δεινὸν γὰρ τοῦτο φῆς.
 Ἄλλὰ οὐ χρὴ πρὸς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα.

Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός.
 Τέτοκεν ἄρτίως, ὦ Πόσειδον.
 Αἰσχύνομαι εἰπεῖν, τοιοῦτόν ἐστιν.
 Οὐδαμῶς, ὦ Πόσειδον.
 Οὐκ, ἀλλ’ ἕτεροῖόν τί ἐστιν.
 Μὴ ἐνόχλει, φημί· ἄκαιρον γάρ ἐστιν,
 ὥστε οὐκ ἂν ἴδοις αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι.

59 Ταῦτα ἄξιον ἀκοῦσαι – Ezt érdemes meghallgatni

Egy politikai per vádlottja védekezése során kitér egyik vádlója, Kallias visszas házasságaira is. A pörös felek előkelő athéniak, sőt házasság révén távoli rokonok is. A perpatvar tulajdonképpen egy gazdag örökös nő keze (és vagyona) miatt tört ki, aki szintén a családhoz tartozott. A vádlott maga akarta feleségül venni a lányt, Kallias pedig a fia számára szemelte ki az örökös nőt és a hozományt. A vádlott úgy igyekszik hatástalanítani a vád érveit, hogy rámutat: a vádló a haragosa. A közvád tehát csak ürügy, Kallias valódi célja az, hogy őt, zavaros üzelmei kerékkötőjét, félretolja az útból. Kallias a Κήρυκες papi nemzetségből származott, azaz pap volt, mégpedig Déméter és leánya, Persephoné papja. A vádlott szavaiból kiderül, hogy Kallias hamisan esküdött a két istennő oltáránál.

Γαμει μὲν Ἰσχομάχου θυγατέρα· ταύτη δὲ συνοικήσας οὐδ' ἐνιαυτὸν¹ τὴν μητέρα αὐτῆς ἔλαβε, καὶ συνώκει ὁ πάντων σχετικώτατος² ἀνθρώπων τῇ μητρὶ καὶ τῇ θυγατρὶ, ἱερεὺς³ ὢν τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς, καὶ εἶχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀμφοτέρας. Καὶ οὗτος μὲν οὐκ ἠσχύνθη οὐδ' ἔδεισε τὸ θεῶν⁴· ἡ δὲ τοῦ Ἰσχομάχου θυγάτηρ τεθνάναι νομίσασα λυσitelεῖν ἢ ζῆν ὀρώσα τὰ γιγνόμενα⁵, ἀπαγχομένη μεταξὺ⁶ κατακεκωλύθη⁷, καὶ ἐπειδὴ ἀνεβίω, ἀποδράσα ἐκ τῆς οἰκίας ὄψετο, καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα. Ταύτης δ' αὖ⁸ διαπεπλησμένος⁹ ἐξέβαλε καὶ ταύτην. Ἡ δ' ἔφη κτεῖν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἔτεκεν υἱόν, ἕξαρνος ἦν¹⁰ μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ τὸ παιδίον. Λαβόντες δὲ οἱ προσήκοντες¹¹ τῇ γυναικὶ τὸ παιδίον ἦκον ἐπὶ¹² τὸν βωμὸν Ἀπατουρίους¹³, ἔχοντες ἱερεῖον¹⁴, καὶ ἐκέλευον κατάρξασθαι τὸν Καλλίαν. Ὁ δ' ἠρώτα τίνος εἶη τὸ παιδίον· ἔλεγον Καλλίου τοῦ Ἰππονίκου. Ἐγὼ εἰμι οὗτος. Καὶ ἔστι γε σὸν¹⁵ τὸ παιδίον. Λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἢ μὴν μὴ εἶναι οἱ υἱὸν ἄλλον μηδὲ γενέσθαι πώποτε, εἰ μὴ¹⁶ Ἰππόνικον ἐκ τῆς Γλαύκωνος θυγατρὸς· ἢ ἐξώλη¹⁷ εἶναι¹⁸ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκίαν, ὥσπερ ἔσται¹⁹. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες, ὑστέρω πάλιν χρόνῳ τῆς γραφῆς τολμηροτάτης²⁰ γυναικὸς ἀνηράσθη, καὶ κομίζεται αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὸν παῖδα ἦδη μέγαν ὄντα εἰσάγει εἰς Κήρυκας, φάσκων εἶναι υἱὸν αὐτοῦ. Ἀντεῖπε μὲν Καλλιάρχης μὴ εἰσδέξασθαι, ἐφηφίσαντο δὲ οἱ Κήρυκες κατὰ τὸν νόμον ὃς ἔστιν αὐτοῖς, τὸν πατέρα ὁμόσαντα εἰσάγειν ἢ μὴν²¹ υἱὸν ὄντα ἑαυτοῦ εἰσάγειν. Λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἢ μὴν τὸν παῖδα ἑαυτοῦ εἶναι γνήσιον²², ἐκ Χρυσίλλης γεγονότα· ὃν ἀπώμοσε²³. Καὶ μοι τούτων ἀπάντων τοὺς μάρτυρας κάλει. Φέρε δὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες, σκεψώμεθα εἰ πώποτε ἐν τοῖς Ἑλλησι πρῶγμα τοιοῦτον ἐγένετο, ὅπου γυναικὰ τις γήμας ἐπέγγημε τῇ θυγατρὶ τὴν μητέρα καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα· ταύτη δὲ συνοικῶν βούλεται τὴν Ἐπιλύκου θυγατέρα λαβεῖν, ἵν' ἐξελάσῃ τὴν τήθη²⁴ ἢ θυγατρίδ²⁵. Ἀλλὰ γὰρ τῷ παιδί αὐτοῦ τί χρὴ τοῦνομα θέσθαι; οἶμαι γὰρ ἔγωγε οὐδένα οὕτως ἀγαθὸν εἶναι λογιζέσθαι, ὅστις ἐξευρήσει τοῦνομα αὐτοῦ. Τριῶν γὰρ οὐσῶν γυναικῶν αἷς συνωκηκῶς ἔσται ὁ πατήρ αὐτοῦ, τῆς μὲν υἱὸς ἔστιν, ὡς φησι, τῆς δὲ ἀδελφός, τῆς δὲ θεῖος²⁶. Τίς ἂν εἶη οὗτος; Οἰδίπους, ἢ Αἰγισθος; ἢ τί χρὴ αὐτὸν ὀνομάσαι;

¹ἐνιαυτὸν egy évig ²σχετικῶς 3 becstelen ³pap ⁴τὸ θεῶν (dualis) ⁵„helyzetet” ⁶közben ⁷(azaz már a kötélről vágják le) ⁸αὖ ugyancsak ⁹„ráunva” (+ gen.) ¹⁰ἕξαρνος ἔστι μὴ tagadja, hogy ¹¹οἱ προσήκοντες (+ gen. vagy dat.) rokonai vkinek ¹²ἐπὶ -hoz ¹³τὰ Ἀπατουρία Apaturia (az ünnep 3. napján jegyezték be a törvényes újszülötteket a közösség tagjai sorába) ¹⁴τὸ ἱερεῖον áldozati állat ¹⁵ἔστι γε σὸν bizony a tiéd ¹⁶ἢ μὴν μὴ εἶναι οἱ ... εἰ μὴ hogy neki nincs ... csak ¹⁷ἐξώλης 2 tönkretett ¹⁸vagy pusztuljon el ¹⁹„és így is lesz” (a beszélő teszi hozzá Kallias esküjéhez) ²⁰τολμηρός 3 vakmerő ²¹ὁμόσας 3 ἢ μὴν ha/miután megesküdött, hogy ²²γνήσιος 3 törvényes ²³akit (egyszer már) esküvel megtagadott ²⁴ἢ τήθη nagyanyó ²⁵leányunoka ²⁶θεῖος nagybácsi

60 Ὁ Ἔρωσ – A szerelem

A tragédiaköltő Agathón győzelmet aratott a tragédiaversenyen, és elsőségét megünnepe-
lendő symposionra hívta barátait. Igen díszes kompánia jelent meg az Agathón symposio-
nán; a végét még a másutt már berúgott Alkibiadés is elcsípte. A symposion tulajdonképpen
egy tánccal és zenével, szellemes vagy kevésbé szellemes játékokkal, beszélgetéssel és testi örö-
mökkal elmulatott este, társaságban, bor mellett. Ezt a bizonyos estét Platón írta meg, s
dialógusában az összegyűltek komoly dologról beszélgetnek: Erósról. Több vélemény hang-
zik el a Szezelem mibenlétéről, és a vendégsereget asztal alá ivó Sókratés is elmondja Platón
gondolatait az istenről. Platón *Symposionja* a műfaj legjobb darabja; a symposionok leírása
ugyanis önálló műfajjá, a dialógus egyik ágává nőtte ki magát.

Οὗτοι δὴ οἱ δαίμονες πολλοὶ καὶ παντοδαποὶ¹ εἰσιν, εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ Ἔρωσ. Πα-
τρὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ², τίνας ἐστὶ καὶ μητρὸς; Μακρότερον³ μὲν, ἔφη, διηγῆσασθαι· ὅμως δέ
σοι ἐρῶ. ὅτε γὰρ ἐγένετο ἡ Ἐφροδίτη, ἡσιτῶντο οἱ θεοὶ οἷ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Μῆτιδος⁴
ὑὸς Πόρος⁵. ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα⁶ οἶον⁷ δὴ εὐωχίας⁸ οὔσης ἀφίκετο ἡ
Πενία⁹, καὶ ἦν περὶ τὰς θύρας¹⁰. ὁ οὖν Πόρος μεθυσθεὶς τοῦ νέκταρος – οἶνος¹¹ γὰρ οὔπω
ἦν – εἰς τὸν τοῦ Διὸς κῆπον¹² εἰσελθὼν βεβαρημένος ἠῦθεν. ἡ οὖν Πενία ἐπιβουλεύουσα
διὰ τὴν αὐτῆς ἀπορίαν¹³ παιδίον ποιήσασθαι ἐκ τοῦ Πόρου, κατακλίνεται τε παρ' αὐτῶ¹⁴
καὶ ἐκύθησε τὸν Ἔρωτα. διὸ δὴ¹⁵ καὶ τῆς Ἐφροδίτης ἀκόλουθος¹⁶ καὶ θεράπων¹⁷ γέγο-
νεν ὁ Ἔρωσ, γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἐκείνης γενεθλίοις¹⁸, καὶ ἅμα φύσει¹⁹ ἐραστής²⁰ ὢν περὶ τὸ
καλὸν καὶ τῆς Ἐφροδίτης καλῆς οὔσης. ἅτε οὖν Πόρος καὶ Πενίας ὑὸς ὢν ὁ Ἔρωσ ἐν
τοιαύτῃ τύχῃ²¹ καθέστηκεν. πρῶτον μὲν πένης²² ἀεὶ ἐστὶ, καὶ πολλοῦ δεῖ²³ ἀπαλός²⁴ τε
καὶ καλός, οἶον²⁵ οἱ πολλοὶ²⁶ οἴονται, ἀλλὰ σκληρὸς²⁷ καὶ αὐχμηρὸς²⁸ καὶ ἀνυπόδητος²⁹
καὶ ἄοικος³⁰, χαμαιπετής³¹ ἀεὶ ὢν καὶ ἄστρωτος³², ἐπὶ θύραις³³ καὶ ἐν ὁδοῖς ὑπαίθριος³⁴
κοιμώμενος, τὴν τῆς μητρὸς φύσιν³⁵ ἔχων, ἀεὶ ἐνδεία³⁶ σύνοικος³⁷. κατὰ δὲ αὐτὸν πατέρα
ἐπιβουλός³⁸ ἐστὶ τοῖς καλοῖς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ἀνδρείος³⁹ ὢν καὶ ἴτης⁴⁰ καὶ σύντονος⁴¹,
θηρευτής⁴² δεινός, ἀεὶ τινὰς πλέκων μηχανάς⁴³, καὶ φρονήσεως⁴⁴ ἐπιθυμητής⁴⁵ καὶ πόρι-
μος⁴⁶, φιλοσοφῶν διὰ⁴⁷ παντὸς τοῦ βίου, δεινὸς γόης⁴⁸ καὶ φαρμακεύς⁴⁹ καὶ σοφιστής⁵⁰.
καὶ οὔτε ὡς ἀθάνατος πέφυκεν οὔτε ὡς θνητός, ἀλλὰ τοτὲ⁵¹ μὲν τῆς αὐτῆς ἡμέρας⁵² θάλλει
τε καὶ ζῆ, ὅταν εὐπορήσῃ, τοτὲ δὲ ἀποθνήσκῃ, πάλιν δὲ ἀναβιώσκειται διὰ τὴν τοῦ πα-
τρὸς φύσιν, τὸ δὲ ποριζόμενον⁵³ ἀεὶ ὑπεκρεῖ, ὥστε⁵⁴ οὔτε ἀπορεῖ Ἔρωσ ποτὲ οὔτε πλουτεῖ,
σοφίας τε αὐτὸ καὶ ἀμαθίας⁵⁵ ἐν μέσῳ ἐστίν.

¹παντοδαπός 3 sokféle ²ἦν δ' ἐγώ „kérdeztem” ³„hosszas” ⁴ἡ Μῆτις Métis (= Okosság) ⁵Poros (= Fortély) ⁶προσαιτήσουσα hogy kolduljon ⁷minthogy ⁸ἡ εὐωχία vendégség ⁹Penia (= Nyomor) ¹⁰az ajtónál ¹¹bor ¹²ὁ κῆπος kert ¹³ἡ ἀπορία szorultság ¹⁴mellé ¹⁵διὸ δὴ ezért aztán ¹⁶ἀκόλουθος 2 kísértő ¹⁷θεράπων 2 társ ¹⁸τὰ γενέθλια születésnap iünnep ¹⁹ἅμα φύσει ösz-
tönösen ²⁰ὁ ἐραστής περί τι szerelme se vminek ²¹ἡ τύχη végzet, sors ²²szegény ²³πολλοῦ δεῖ „korántsem” ²⁴szenge; gyöngéd ²⁵ahogy ²⁶a tömeg ²⁷kegyetlen ²⁸mosdatlan ²⁹sarutlan ³⁰orthontalan ³¹a földön háló ³²takaró nélkül ³³a kapu(k) előtt ³⁴a szabad ég alatt(i) ³⁵ἡ φύσις természet ³⁶ἡ ἐνδεία ínség ³⁷(+ dat.) együtt élő ³⁸(+ dat.) ármányos (vkivel szemben) ³⁹bátor ⁴⁰elszánt ⁴¹tettrekész ⁴²vadász ⁴³ἡ μηχανή fondorlat ⁴⁴ἡ φρόνησις megfontoltság ⁴⁵ὁ ἐπιθυμη-
τής (+ gen.) vágyakozó ⁴⁶találékony ⁴⁷folyamán ⁴⁸ὁ γόης, ητος szemfényvesztő ⁴⁹méregkeverő ⁵⁰ὁ σοφιστής szócsavará ⁵¹τοτὲ μὲν ... totè dé egyszer ... máskor ⁵²ugyanaznap ⁵³τὸ ποριζόμενον szeremény ⁵⁴úgyhogy ⁵⁵ἡ ἀμαθία tudatlanság

61 Πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν – Az első polgár

Az athéni Kimón Miltiadés fia volt. Miltiadés a marathóni csata után hajóhadat kért az athéniaktól azt ígérve, hogy a kiadások busásan megtérülnek majd. A hajókkal a parosiak megbüntetésére indult, mert azok segítettek a perzsákat. Mivel Paros városát hosszú ostrommal sem tudta bevenni, az athéniak bíróság elé állították árulásért, és mert becsapta a népet. Ötven talantonra büntették, amit nem tudott kifizetni. Miltiadés, a marathóni győztes az adósok börtönében belehalt Paroson szerzett sebeibe. Kimón az apjától örökölt adósságot csak úgy tudta kifizetni, hogy testvérét, Elpinikét hozomány nélkül elvette a dúsgazdag Kallias. Kimón stratégusként számos hadjáratot vezetett a szigetek és a perzsák ellen, nagy győzelmeket aratott, meggazdagodott, és a város első polgára lett.

Κίμων ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς ἀγροῖς¹ καὶ τοῖς κήποις οὐδένα τοῦ καρποῦ καθίστα φύλακα², ὅπως οἱ βουλόμενοι³ τῶν πολιτῶν εἰσιόντες ὀπωρίζωνται καὶ λαμβάνωσιν εἴ τινος δέοιντο τῶν⁴ ἐν τοῖς χωρίοις⁵. ἔπειτα τὴν οἰκίαν⁶ παρεῖχε κοινὴν ἅπασι· καὶ δεῖπνον αἰεὶ εὐτελὲς⁷ παρασκευάζεσθαι πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ τοὺς ἀπόρους⁸ τῶν Ἀθηναίων εἰσιόντας δεῖπνεῖν. ἐθεράπευεν δὲ καὶ τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν⁹ αὐτοῦ¹⁰ τι δεομένους, καὶ λέγουσιν ὡς περιήγητο μὲν αἰεὶ νεανίσκους δὴ ἢ τρεῖς¹¹ ἔχοντας κέρματα¹² τούτοις τε διδόναι προσέταττεν, ὁπότε τις¹³ προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος¹⁴. καὶ φασι μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφήν¹⁵ εἰσφέρειν. ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο πολλὰκις, ὁπότε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἡμφιεσμένον¹⁶, κελεύειν αὐτῶ μεταμφιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινα τῶν συνακολουθούντων αὐτῶ¹⁷. ἐκ¹⁸ δὴ τούτων ἀπάντων ἠυδοκίμει καὶ πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν.

¹ὁ ἄγρός föld(birtok) ²ὁ φύλαξ őr, „csősz” ³οἱ βουλόμενοι aki csak akar ⁴τὰ ἐν τοῖς χωρίοις termés ⁵τὸ χωρίον birtok ⁶ἡ οἰκία ház(tartás) ⁷εὐτελής 2 olcsó; „szerény” ⁸ἄπορος 2 megszorult
⁹mindennap ¹⁰tőle ¹¹νεανίσκους δύο ἢ τρεῖς két-három ifjút ¹²τὸ κέρμα aprópenz ¹³ὁπότε τις amikor csak valaki ¹⁴αὐτοῦ δεόμενος tőle kértó ¹⁵ἡ ταφή temetés(i költség) ¹⁶κακῶς ἡμφιεσμένος 3 „rongyos” ¹⁷οἱ νεανίσκοι οἱ συνακολουθούντες αὐτῶ a kíséretét alkotó ifjak ¹⁸miatt

Illeszse az igéket *a megfelelő alakban* a szövegbe!

χράομαι – φημί – ζητέω – δύναμαι – εἰμί – ἀναβαίνω

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἵππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δεῖσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνοίς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. εἰκὸς γάρ, ὦ βουλή, πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ... καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριῶνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. ὦν εἰς ἐγώ, καὶ περιπεπτωκῶς τοιαύτη συμφορᾶ ταύτην ἐμαυτῶ ῥφστώνην ἐξηῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων. ὃ δὲ μέγιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτος ... , ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω. εἰ γὰρ ἐκεκτῆμιν οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ... νυνὶ δ' ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ ... κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι ... πολλὰκις. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπὸν ἐστίν, ὦ βουλή, τοῦτον ἂν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχούμενον ἐώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἡτημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς ὡς δυνατός ... ; καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾶ χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστίν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίω χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμι τῶν δυναμένων; οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.

62 Τὸ μέτριον ἄριστον – Keresd az egyensúlyt!

Az ember Aristotelés szerint πολιτικὸν ζῶον, közösségalkotó élőlény. Az embernek tehát közösségben lehet és kell élnie, hiszen csak így képes elérni az emberi élet célját, a boldog életet. A közösségnek viszont biztosítania kell azokat a feltételeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a közösséget alkotók az erény szerint élhessenek, azaz boldogok lehessenek. Az erény pedig mindenben a szélsőségektől való mentesség, a közép; így a bátorság például a vakmerőség és a gyávaság közötti közép. A közösségek életét szabályozó alkotmányok is aszerint ítéltetők meg, hogy mennyire biztosítják polgáraik számára az erényes élet lehetőségét. A legjobb államforma az, amelyben a legtöbb ember boldog, vagyis ahol a legtöbb ember tud az erényt gyakorolva élni.

Ἡ γὰρ πολιτεία¹ βίος² τίς ἐστι πόλεως. ἐν ἀπάσαις δὴ³ ταῖς πόλεσιν ἔστι τρία μέρη⁴ τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ⁵ σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι σφόδρα⁶, οἱ δὲ τρίτοι⁷ οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολογεῖται τὸ μέτριον⁸ ἄριστον⁹ καὶ τὸ μέσον¹⁰, φανερόν ὅτι¹¹ καὶ τῶν εὐτυχημάτων¹² ἢ κτήσις¹³ ἢ μέση βελτίστη πάντων. ῥᾶσθη¹⁴ γὰρ τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν, ὑπέρκαλον¹⁵ δὲ ἢ ὑπερίσχυρον¹⁶ ἢ ὑπερευγενῆ¹⁷ ἢ ὑπερπλούσιον¹⁸ ὄντα, ἢ τὰναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον¹⁹ ἢ ὑπερασθενῆ²⁰ ἢ σφόδρα ἄτιμον²¹, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖν· γίγνονται γὰρ οἱ μὲν ὕβρισται²² καὶ μεγαλοπρόνηροι²³ μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι²⁴ καὶ μικροπρόνηροι²⁵ λιάν²⁶, τῶν δ' ἀδικημάτων τὰ μὲν γίγνεται δι' ὕβριν²⁷ τὰ δὲ διὰ κακοουργίαν²⁸. Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα²⁹, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα³⁰ τοῖς μέσοις. ὥστ' ἀναγκαῖον³¹ ἄριστα³² πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν ἢ ἐστὶν ἐξ ὧν φαμεν³³ φύσει³⁴ τὴν σύστασιν³⁵ εἶναι τῆς πόλεως. καὶ σῶζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. οὔτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτριῶν, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἔτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν ἀκινδύνως³⁶ διάγουσιν.

¹ ἡ πολιτεία alkotmány ² „életmód” ³ nos ⁴ τρία μέρη három rész ⁵ εὐπορος 2 gazdag ⁶ σφόδρα nagyon ⁷ τρίτος 3 harmadik ⁸ τὸ μέτριον a helyes mérték ⁹ ἄριστος 3 legjobb ¹⁰ τὸ μέσον a közép ¹¹ φανερόν ὅτι nyilvánvaló, hogy ¹² τὰ εὐτυχήματα vagyон ¹³ birtoklás ¹⁴ ῥᾶσθη 3 legkönnyebb ¹⁵ ὑπέρκαλος 2 túl szép ¹⁶ ὑπερίσχυρος 2 túl erős ¹⁷ ὑπερευγενής 2 túl előkelő ¹⁸ ὑπερπλούσιος 2 túl gazdag ¹⁹ ὑπέρπτωχος 2 túl szegény ²⁰ ὑπερασθενής 2 túl gyöngye ²¹ ἄτιμος 2 meg nem becsült, megvetett ²² ὕβριστής ὄνηιτ ²³ μεγαλοπρόνηρος 2 (kb.) nagystílű gazember ²⁴ κακοῦργος 2 ártó ²⁵ μικροπρόνηρος 2 (kb.) pitiáner bűnöző ²⁶ túλοντὺλ ²⁷ ἢ ὕβρις hybris (a mérték áthágása) ²⁸ ἢ κακοουργία gonoszság ²⁹ ὅτι μάλιστα lehetőség szerint ³⁰ leginkább ³¹ ἀναγκαῖον szükségzerű ³² a legjobban ³³ ἐξ ὧν φαμεν azokból, (amikről azt) mondjuk, (hogy) ³⁴ a természetéből adódóan ³⁵ ἢ σύστασις anyag, összetétel ³⁶ veszély nélkül

Ki mondta?

1. Ἡλθον, εἶδον, ἐνίκησα.
2. Εὐρηκα.
3. Πάντων μέτρον ἄνθρωπος ἐστίν.
4. Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεύς.
5. Ἀπόστηθι, ὦ ἄνθρωπε, τοῦ διαγράμματός μου.
6. Ποταμῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ.
7. Δός μοι ποῦ στῶ καὶ κινῶ τὴν γῆν.

63 Πολυτελές ἀνάλωμα ὁ χρόνος – Az idő drága kincs!

A peripatétikus Theophrastos a lesbosi Eresosból származott. Eredetileg Tyrtaamosnak hívták, majd Aristotelés nevezte el tanítványát Theophrastosnak, mivel az nagyon gondosan választotta meg szavait. Aristotelésnek ugyanis valamennyi tanítványa ékesszóló volt, de mind közül Theophrastos volt a legjobb szónok. Filozófus volt és természettudós, aki egész életét a kutatásnak és a tanításnak szentelte. Ezért nem nősült meg soha, viszont írt egy könyvet a házasságról. Sokáig élt és sokat írt, műveinek többsége azonban elveszett. Aristotelés után Theophrastos lett a Peripatos vezetője. Sok tanítványa közül a leghíresebb a szónok Deinarchos, a komédiaköltő Menandros, valamint a mesteréhez hasonlóan sokoldalú phaléroni Démétrios. Legismertebb műve a *Kharaktéres*, azaz a *Jellemrajzok*.

Ἡ μὲν οὖν ἀκαιρία¹ ἐστὶν ἐπίτευξις χρόνου² λυπούσα τοὺς ἐντυγχάνοντα³, ὁ δὲ ἀκαιροσ⁴ τοιοῦτός τις⁵, οἷος ἀσχολουμένω προσελθὼν ἀνακοινοῦσθαι. καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐρωμένην⁶ κωμάζειν πυρέττουσαν. καὶ δίκην ὠφληκότα⁷ ἐγγύης⁸ προσελθὼν κελεῦσαι αὐτὸν ἀναδέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων⁹ παρεῖναι τοῦ πράγματος ἦδη κεκριμένου. καὶ κεκλημένος εἰς γάμους τοῦ γυναικείου γένους¹⁰ κατηγορεῖν. καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἦγοντα ἄρτι¹¹ παρακαλεῖν εἰς περίπατον¹². δεινὸς δὲ καὶ προσάγειν ὠνητήν¹³ πλείω¹⁴ διδόντα ἦδη πεπρακότι¹⁵. καὶ ἀκηροῦτα¹⁶ καὶ μεμαθηκότα¹⁷ ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς¹⁸ διδάσκων. καὶ προθύμως¹⁹ δὲ ἐπιμεληθῆναι, ἄ²⁰ μὴ βούλεται τις γενέσθαι, αἰσχύνεται δὲ ἀπείπασθαι. καὶ θύοντα²¹ καὶ ἀναλίσκοντα²² ἦκειν τόκον²³ ἀπαιτήσων²⁴. καὶ μαστιγουμένου οἰκέτου²⁵ παρεστῶς²⁶ διηγεῖσθαι, ὅτι καὶ αὐτοῦ ποτε παῖς²⁷ οὕτως πληγὰς²⁸ λαβὼν ἀπήγξατο. καὶ παρὼν διαίτη²⁹ συγκρούειν, ἀμφοτέρων βουλομένων διαλύεσθαι. καὶ ὀρχησόμενος ἄφασθαι ἐτέρου μηδέπω μεθύοντος.

¹ ἡ ἀκαιρία tapintatlanság ² ἡ ἐπίτευξις χρόνου az időpont eltalálása ³ a jelenlétöket ⁴ tapintatlan ⁵ olyasvalaki ⁶ ἡ αὐτοῦ ἐρωμένη a kedvese ⁷ δίκην ὠφληκώς ⁸ pervezstes ⁹ ἡ ἐγγύη kezesség; ὠφληκώς δίκην ἐγγύης elmarasztalt kezese ¹⁰ τὸ γυναικείον γένος női nem ¹¹ tüstént ¹² ὁ περίπατος sétá ¹³ ὁ ὠνητής venő ¹⁴ (πλείονα) többet ¹⁵ πεπρακώς ¹⁶ ³ aki túladott (a portékáján) ¹⁷ ἀκηκώς ³ tájékozott ¹⁸ μεμαθηκώς ³ tanult; tudó ¹⁹ előlről ²⁰ buzgón ²¹ (azokkal), amiket ²² ὁ τόκος kamat ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ²⁵ ὁ/ἡ παῖς szolga ²⁶ αἰ πληγαί verés ²⁷ ἡ δίαίτα döntőbíráskodás, „békéltetés”

Illessze a névszókat *a megfelelő esetben* a megfelelő helyre!

ἡλιος – σῶμα – γῆ – φωνή – ἄνεμος – ὀρθός 3

Ἐναντι μέντοι τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμὴ ἔστιν. ἐσθῆτι δὲ χρῶνται ἀραχνίους λεπτοῖς, πορφυροῖς. αὐτοὶ δὲ ... μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀναφείς καὶ ἄσαρκοί εἰσιν, μορφήν δὲ καὶ ἰδέαν μόνην ἐμφαίνουσιν, καὶ ἀσώματοι ὄντες ὅμως συνεστᾶσιν καὶ κινεῦνται καὶ φρονοῦσι καὶ ... ἀφίαισιν, καὶ ὅλως ἔοικε γυμνή τις ἢ φυχή αὐτῶν περιπολεῖν τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη· εἰ γοῦν μὴ ἄφαιτό τις, οὐκ ἂν ἐξελέγξειε μὴ εἶναι σῶμα τὸ ὀρώμενον· εἰσὶ γὰρ ὡσπερ σκιαὶ ..., οὐ μέλαιναί. γηράσκει δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ παραμένει. οὐ μὴν οὐδὲ νῦξ παρ' αὐτοῖς γίνεται, οὐδὲ ἡμέρα πάνυ λαμπρά· καθάπερ δὲ τὸ λυκαυγὲς ἦδη πρὸς ἔω, μηδέπω ἀνατείλαντος ..., τοιοῦτο φῶς ἐπέχει τὴν ... καὶ μέντοι καὶ ὥραν μίαν ἴσασι τοῦ ἔτους· αἰεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἕαρ ἐστὶ καὶ εἰς ... πνεῖ παρ' αὐτοῖς ὁ ζέφυρος.

64 Ὡσπερ οὐκ ἔχοντες ὁ πράττωμεν – Mintha nem lenne egyéb dolgunk

Polybios katona, politikus és történetíró volt. A pydnai csata után mint az acháj szövetség hadvezére Rómába került túszként. Ott vált történetíróná. Mint minden nagy történetírónak, neki is megvan a maga témája: hogyan lett és miért lehetett Róma rövid idő alatt az oikumené ura? Története egyetemes, mégis oknyomozó. A *Historiai* alaptónusa a tanító hang, amihez egyszerű stílus illik. A mű gyakorlati politikára oktat, s arra, hogy a Sors csapásait belső tartással kell megélni. A történelmet a Sors határozza meg, a kitágult világban az egyén hatóköre beszűkült. Az ifjabb Scipio barátjaként alkalma nyílt bejárni és megismerni története színpadát, földrajzi kitérőivel pedig visszakanyarodott a történetírás egyik forrásához. A diplomata Polybios Hellas és Róma között közvetített, ha tudott.

Ἐπερ¹ δὲ τῶν ἐξ Ἀχαΐας² φυγάδων³ ἐντευχθεῖς⁴ διὰ Πολύβιον ὑπὸ Σκιπίωνος, ὡς πολὺς ἐν τῇ συγκλήτῳ⁵ λόγος ἐγένετο, τῶν μὲν διδόντων κάθοδον⁶ αὐτοῖς, τῶν δ' ἐνισταμένων, ἀναστὰς ὁ Κάτων «ὡσπερ οὐκ ἔχοντες» εἶπεν «ὁ πράττωμεν, καθήμεθα τὴν ἡμέραν ὄλην περὶ γεροντίων⁷ Γραικῶν⁸ ζητοῦντες, πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν⁹ ἢ¹⁰ τῶν ἐν Ἀχαΐα νεκροφόρων¹¹ ἐκκομισθῶσι.» φημισθείσης δὲ τῆς καθόδου τοῖς ἀνδράσιν, ἡμέρας ὀλίγας οἱ περὶ τὸν Πολύβιον¹² διαλιπόντες αὐθις ἐπεχείρουν εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελθεῖν, ὅπως ἂς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαΐα τιμὰς¹³ οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν, καὶ τοῦ Κάτωνος ἀπειριῶντο τῆς γνώμης. ὁ δὲ μειδιάσας ἔφη τὸν Πολύβιον, ὡσπερ τὸν Ὀδυσσεά, βούλεσθαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος σπήλαιον¹⁴ εἰσελθεῖν, τὸ πιλίον¹⁵ ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην¹⁶ ἐπιλελησμένον.

¹ügyében ²ἢ Ἀχαΐα Achaia ³ὁ/ἡ φυγάς száműzött ⁴megkerestetett (ti. Cato) ⁵ἢ σύγκλητος senatus ⁶ἢ κάθοδος visszatérés ⁷τὸ γερόντιον „öregúr”; „bácsi” ⁸ὁ Γραικός görög ⁹οἱ παρ' ἡμῖν νεκροφόροι az itteni halottvivők ¹⁰πότερον ... ἢ vajon ... vagy ¹¹νεκροφόρος 2 hullaszállító ¹²a P-szal kapcsolatban állók ¹³ἢ τιμή megbecsülés; rang, hivatal ¹⁴τὸ σπήλαιον barlang ¹⁵τὸ πιλίον (nemez)kalap ¹⁶ἢ ζώνη öv

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

τρέπονται – διώκειν – πορευομένη – ἔχειν – ἐπορεύοντο – ἔφευγον – νομίζοντες

Ταῦτα παρελαύνων ἔλεγε καὶ ἅμα ὑφηγεῖτο ἐπὶ φάλαγγος, καὶ τοὺς πελταστὰς ἐκατέρωθεν ποιησάμενοι ... ἐπὶ τοὺς πολεμίους. παρήγγελο δὲ τὰ μὲν δόρατα ἐπὶ τὸν δεξιὸν ὦμον ..., ἕως σημαῖνοι τῇ σάλπιγγι· ἔπειτα δὲ εἰς προσβολὴν καθέντας ἔπεσθαι βράδην καὶ μηδένα δρόμῳ ... ἐκ τούτου σύνθημα παρήει Ζεὺς σωτήρ, Ἡρακλῆς ἡγεμῶν. οἱ δὲ πολέμιοι ὑπέμενον, ... καλὸν ἔχειν τὸ χωρίον. ἐπεὶ δ' ἐπλησίαζον, ἀλαλάξαντες οἱ Ἕλληνες πελτασταὶ ἔθεον ἐπὶ τοὺς πολεμίους πρὶν τινα κελεύειν· οἱ δὲ πολέμιοι ἀντίοι ὤρμησαν, οἱ θ' ἵππεις καὶ τὸ στίφος τῶν Βιθυνῶν· καὶ ... τοὺς πελταστὰς. ἀλλ' ἐπεὶ ὑπηντίαζεν ἢ φάλαγξ τῶν ὀπλιτῶν ταχὺ ... καὶ ἅμα ἢ σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἐπαιάνιζον καὶ μετὰ ταῦτα ἠλάλαζον καὶ ἅμα τὰ δόρατα καθίεσαν, ἐνταῦθα οὐκέτι ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ ...

65 Τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία – A szomjúság

A samosi Duris volt a tragikus történetírás egyik megalapozója. Szerinte a történetírónak a tetteket úgy kell megjelenítenie, hogy az olvasó szinte maga előtt lássa azokat, mint egy színrevitt tragédiát. A leírásnak érzelmeket kell keltenie, főképp szánalmat és félelmet, hogy az olvasó maga is átélje a történelem drámájában bekövetkező sorsfordulatokat, és a veszedelmek közt hányódó főszereplőkkel azonosulni tudjon. Az ilyen történetírás gyönyörködtet, mert az olvasó maga is az események részesévé válik. Duris művei elvesztek, de egy töredékében megtalálható két kulcsszava: a *mimésis* és a *hédoné*. Később az effajta történetírás legjobb mesterének Thukydidést tartották. Thukydidés valóban drámaian írta meg az athéniak tragikus szicíliai kalandjának utolsó felvonását.

Νικίας δ' ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἦγε τὴν στρατιάν¹. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον² πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντιζοντας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπέιγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου³, οἰόμενοι ῥᾶόν τι⁴ σφίσιν⁵ ἔσεσθαι, ἦν⁶ διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δ' ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας⁷ καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία. ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῶ⁸, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ⁹ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις¹⁰ διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλούμενος καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν¹¹ ἐπιποιουν· ἄθροοι¹² γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτου, περί¹³ τε τοῖς δορατίοις¹⁴ καὶ σκεύεσιν¹⁵ οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα¹⁶ τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι (ἦν δὲ κρημνῶδες¹⁷) ἔβαλλον ἄνωθεν¹⁸ τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους¹⁹ καὶ ἐν κοίλω²⁰ ὄντι τῷ ποταμῷ²¹ ἐν σφίσιν αὐτοῖς²² ταρασσομένους. οἳ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διεφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἦσσαν²³ ἐπινετό τε ὁμοῦ²⁴ τῷ πηλῷ²⁵ ἡματωμένον²⁶ καὶ περιμάχητον²⁷ ἦν τοῖς πολλοῖς.

¹ ἡ στρατιά hadsereg ² ugyanúgy (ti. mint korábban) ³ ὁ ἄλλος ὄχλος derékhad; a gyalogosok ⁴ ῥᾶον τι valamivel könnyebb ⁵ nekik ⁶ (ἐάν) (+ con.) ha ⁷ ἡ ταλαιπωρία szenvedés ⁸ = ἐπὶ ποταμῷ ⁹ οὐδενὶ κόσμῳ rendezetlenül ¹⁰ πᾶς τις mindenki ¹¹ ἡ διάβασις átkelés ¹² ἄθροος 3 tömeges/en ¹³ (+ dat.) (szűrőfegyver) -tól/től, által ¹⁴ τὸ δοράτιον rövid dárda ¹⁵ τὸ σκεῦος felszerelés ¹⁶ τὰ ἐπὶ τὰ ἕτερα a túlpart ¹⁷ κρημνῶδες 2 meredek ¹⁸ felülről ¹⁹ ἄσμενος 3 önfeledt/en ²⁰ κοίλος 3 üreges ²¹ κοίλος ποταμός leapadt folyó ²² ἐν σφίσιν αὐτοῖς maguk közt; magukban ²³ κενεσβέ ²⁴ (+ dat.) együtt ²⁵ ὁ πηλός agyag; iszap ²⁶ ἡματωμένος 3 vértől zavaros (víz) ²⁷ περιμάχητος 2 (kb.) „a küzdelem tárgya”

Párosítsa a csattanókat a történetekkel!

- Ἀριστοτέλης ἐρωτηθεὶς τί δυσκολώτατόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, εἶπε·
- Διογένης ἐρωτηθεὶς, τί τάχιστα γηράσκει παρ' ἀνθρώπους, εἶπε·
- Ἀρίστων, ἐπαινοῦντός τινος τὴν τοῦ Κλεομένους χρεῖαν, ὅτι ἐρωτηθεὶς τί δεῖ τὸν ἀγαθὸν βασιλέα ποιεῖν εἶπε τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν· ἔφη·
- Διογένης πρὸς τοὺς ἐρπύσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, φησί·
(α) Χάρις.
(β) τὸ σιωπᾶν ἢ μὴ δεῖ λαλεῖν.
(γ) ἰδοῦ, καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει.
(δ) καὶ πόσω χρεῖσσον ὦ λῶστέ, τοὺς μὲν φίλους εὐεργετεῖν τοὺς δ' ἐχθροὺς φίλους ποιεῖν;

66 Τὸ τέλος ἱστορίας – A történetírás célja

„Miként egy vonalzót – mondja Timaios –, még ha kissé rövid is vagy keskeny, de magában hordozza a vonalzó lényeges sajátosságát, vonalzóknak kell neveznünk, ha viszont elveszíti egyenességét, vagyis azt a tulajdonságot, hogy egyenes, akkor bárminek hívhatjuk, csak vonalzóknak nem; ugyanígy azt a történeti munkát is, amelyekben hibás ugyan a nyelvezet, a tárgyalásmód vagy valamelyik másik sajátos alkatelem, de ragaszkodik az igazsághoz, megilleti a történetírás elnevezés, ha azonban elszakad ettől, már nem nevezhetjük történetírásnak. Nekem is az a véleményem, hogy ezekben a munkákban az igazságnak kell a főszerepet játszania; magam írtam le munkámban valahol azt a hasonlatot, hogy miként az egész élő test tehetetlenné válik, ha elveszti szeme világát, ugyanúgy a történetírásból is haszontalan mese marad, ha az igazságot eltávolítjuk belőle.” (Polybios; KAPITÁNYFFY ISTVÁN fordítása)

Δεῖ τοιγαροῦν¹ οὐκ ἐπιπλήττειν τὸν συγγραφέα² τερατευόμενον διὰ³ τῆς ἱστορίας τοὺς ἐντυγχάνοντας⁴ οὐδὲ τοὺς ἐνδεχομένους λόγους⁵ ζητεῖν καὶ τὰ παρεπόμενα τοῖς ὑποκειμένοις⁶ ἐξαριθμεῖσθαι, καθάπερ⁷ οἱ τραγωδιογράφοι⁸, τῶν δὲπραχθέντων καὶ ῥηθέντων κατ’ ἀλήθειαν αὐτῶν μνημονεύειν πάμπαν⁹, κἄν¹⁰ πᾶν μέτρια¹¹ τυγχάνωσιν ὄντα. τὸ γὰρ τέλος ἱστορίας καὶ τραγωδίας οὐ ταῦτόν¹², ἀλλὰ τοῦναντίον¹³. ἐκεῖ¹⁴ μὲν γὰρ δεῖ διὰ τῶν πιθανωτάτων¹⁵ λόγων ἐκπλήξαι καὶ φυγαγωγῆσαι κατὰ τὸ παρὸν¹⁶ τοὺς ἀκούοντας, ἐνθάδε¹⁷ δὲ διὰ τῶν ἀληθινῶν¹⁸ ἔργων καὶ λόγων εἰς τὸν πάντα χρόνον¹⁹ διδάξαι καὶ πείσαι τοὺς φιλομαθοῦντας, ἐπειδήπερ²⁰ ἐν ἐκείνοις μὲν ἡγείται τὸ πιθανόν²¹, κἄν ἡ²² φεῦδος, διὰ²³ τὴν ἀπάτην²⁴ τῶν θεωμένων, ἐν δὲ τούτοις ἀλήθης²⁵ διὰ τὴν ὠφέλειαν²⁶ τῶν φιλομαθοῦντων. χωρὶς²⁷ τε τούτων τὰς πλείστας ἡμῖν ἐξηγείται τῶν περιπετειῶν²⁸, οὐχ ὑποτιθεῖς αἰτίαν καὶ τρόπον τοῖς γινομένοις, ὣν χωρὶς οὐτ’ ἐλεεῖν εὐλόγως²⁹ οὐτ’ ὀργίζεσθαι καθηρόντως³⁰ δυνατὸν ἐπ’³¹ οὐδενὶ τῶν συμβαινόντων. ἐπεὶ τίς ἀνθρώπων οὐ δεινὸν ἡγείται τύπεσθαι τοὺς ἐλευθέρους; ἀλλ’ ὅμως, ἐὰν μὲν ἄρχων³² ἀδίκων χειρῶν πάθη τις τοῦτο, δικαίως κρίνεται πεπονθέναι. ἐὰν δ’ ἐπὶ διορθώσει³³ καὶ μαθήσει³⁴ ταῦτο τοῦτο³⁵ γίνηται, προσέτι³⁶ καὶ τιμῆς³⁷ καὶ χάριτος οἱ τύπτοντες τοὺς ἐλευθέρους ἀξιοῦνται. καὶ μὴν³⁸ τό γε τοὺς πολίτας ἀποκτείνουσι μέγιστον ἀσέβημα³⁹ τίθεται καὶ μεγίστων ἀξίων προστίμων⁴⁰. καίτοι γε⁴¹ προφανῶς⁴² ὁ μὲν τὸν κλέπτην⁴³ ἢ μοιχόν⁴⁴ ἀποκτείνει ἀθῶός⁴⁵ ἔστιν, ὁ δὲ τὸν προδότην⁴⁶ ἢ τύραννον⁴⁷ τιμῶν καὶ προεδρείας⁴⁸ τυγχάνει παρὰ πᾶσιν. οὕτως ἐν παντὶ τὸ τέλος κεῖται τῆς διαλήψεως⁴⁹ ὑπὲρ τούτων οὐκ ἐν τοῖς τελοῦμένοις, ἀλλ’ ἐν ταῖς αἰτίαις καὶ προαιρέσεσι⁵⁰ τῶν πραττόντων καὶ ταῖς τούτων διαφοραῖς⁵¹.

¹ ezért ²ő szerzője történetíró ³(+ gen.) -val/vel ⁴„az olvasókat” ⁵„a beilleszthető beszédek” ⁶tá tárgyaló események ⁷mint ⁸tragédiaköltők ⁹teljesen ¹⁰mégha ... is ¹¹μετρίος 3 átlagos ¹²tő ugyanaz ¹³(tő ellenő) ¹⁴ott (ti. a tragédiában) ¹⁵πιθανός 3 valószínűnek tűnő ¹⁶κατὰ τὸ παρὸν a pillanatnak megfelelően ¹⁷(em)itt ¹⁸ἀληθινός 3 igazi ¹⁹(és áei) minden/örök időre ²⁰mivelhogy ²¹a hihető(ség) ²²(létige conī. sg. 3) ²³végett ²⁴ἡ ἀπάτη csalás, megtévesztés ²⁵tő ἀλήθης az igazság ²⁶ἡ ὠφέλεια haszon ²⁷(+ gen.) kívül ²⁸ἡ περιπέτεια fordulat (a drámában) ²⁹„joggal” ³⁰illően ³¹(+ dat.) miatt ³²ha a jogtalan tettek kezdeményezőjeként ³³ἡ διορθώσεις javítás ³⁴ἡ μάθησις okítás ³⁵ugyanaz ³⁶ράadásul ³⁷ἡ τιμή tisztelet ³⁸bizony ³⁹tő ἀσέβημα istentelenség ⁴⁰tő πρόστιμον büntetés ⁴¹καίτοι γε pedig hát ⁴²nyilvánvalóan ⁴³ὁ κλέπτης tolvaj ⁴⁴ὁ μοιχός házasságtörő ⁴⁵ἀθῶος 2 büntetlen ⁴⁶ὁ προδότης áruló ⁴⁷(ti. megölő) ⁴⁸„kitüntetés” ⁴⁹ἡ διάληψις megkülönböztetés, megítélés ⁵⁰ἡ προαίρεσις szándék ⁵¹ἡ διαφορά különbség

67 Σὺ στρατήγῃ – Te vezess minket hadba!

Nagyon dicsérik Kynaigeirost, aki a csatában is vitézül küzdött, s miután az ellenséget a hajóik üldözte, jobbójával visszafogta az egyik hajót. Amikor jobbját levágták, baljával ragadta meg, mikor ezt is levágták, fogaival tartotta vissza. Vitézségét kezei elvesztése sem törte meg: mint egy oroslán, a fogaival harcolt. A teljes történet Iustinus kivonatában olvasható, s egy Hérodotos-mondatból burjánzott föl: Kynaigeiros, Euphorión fia is elesett, kezét levágta egy bárd, amikor egy hajó orrát megragadta. Történetté persze nem a kivonatoló Iustinus csiszolta Kynaigeiros tettét, hanem a szónokiskolákban deklamáló nemzedékek. Mivel a regényírók is ott tanultak, a regényekben is feltűnnek az iskolába bejutott s így közismertté vált történetek Marathónról, Leónidasról s hasonlókról.

Βασιλεὺς¹ δὲ θαυμάσας αὐτοῦ τὸ φρόνημα² συνεχώρησεν ὅποσον³ βούλεται τῆς στρατιᾶς ἐπίλεκτον⁴ λαβεῖν. ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς εἵλετο, ἀλλὰ καταμίξας ἑαυτὸν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ Πολύχαρμον κελεύσας τὸ αὐτό⁵, πρῶτον ἀνηρεῦνα εἶ⁶ τινες εἶεν Ἑλληνας ἐν τῷ στρατοπέδῳ. πλείονες μὲν οὖν εὐρέθησαν οἱ μισθοφοροῦντες⁷, ἐξελέξατο δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Κορινθίους καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους· εὗρε δὲ καὶ ὡς⁸ εἴκοσι Σικελιώτας⁹. ποιήσας οὖν τριακοσίους¹⁰ τὸν ἀριθμὸν¹¹ ἔλεξεν ὧδε¹². « Ἄνδρες Ἑλληνας, ἐμοὶ τοῦ βασιλέως ἐξουσίαν¹³ παρασχόντος ἐπιλέξασθαι τῆς στρατιᾶς τοὺς ἀρίστους, εἰλόμην ὑμᾶς· καὶ γὰρ αὐτὸς Ἑλληني εἰμί, Συρακόσιος¹⁴, γένος¹⁵ Δωριεύς. δεῖ δὲ ἡμᾶς μὴ μόνον εὐγενεῖα¹⁶ τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ ἀρετῇ διαφέρειν. μηδεὶς¹⁷ οὖν καταπλαγῆ τὴν πρᾶξιν ἐφ’ ἣν¹⁸ ὑμᾶς παρακαλῶ, καὶ γὰρ δυνατὴν¹⁹ εὐρήσομεν καὶ ῥαδίαν²⁰, δόξη²¹ μᾶλλον ἢ²² πείρα²³ δύσκολον²⁴. Ἑλληνας ἐν Θερμοπύλαις τοσοῦτοι²⁵ Ξέρξην ὑπέστησαν. Τύριοι²⁶ δὲ οὐκ εἰσι πεντακόσιοι μυριάδες²⁷, ἀλλὰ ὀλίγοι καὶ καταφρονήσει²⁸ μετ’ ἀλαζονείας²⁹, οὐ φρονήματι μετ’ εὐβουλίας³⁰ χρώμενοι. γνωτώσαν³¹ οὖν πόσον Ἑλληνας Φοινίκων³² διαφέρουσιν. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπιθυμῶ στρατηγίας³³, ἀλλ’ ἔτοιμος³⁴ ἀκολουθεῖν ὅστις ἂν ὑμῶν³⁵ ἄρχειν θέλη· πειθόμενον³⁶ με γὰρ εὐρήσει, ἐπεὶ καὶ δόξης³⁷ οὐκ ἐμῆς ἀλλὰ κοινῆς ὀρέγομαι.» Πάντες ἐπεβόησαν «σὺ στρατήγῃ.»

¹(ti. a perzsa) ²τὸ φρόνημα önbizalom ³amennyit ⁴ἐπίλεκτος 3 válogatott ⁵ugyanazt ⁶vajon ⁷zsoldosok ⁸kb. ⁹Ὁ Σικελιώτης szicíliai ¹⁰τριακόσιοι 3 háromszáz ¹¹számra ¹²így ¹³ἡ ἐξουσία lehetőség ¹⁴syrakusai ¹⁵származásra ¹⁶ἡ εὐγένεια előkelő (itt: dór) származás ¹⁷senki ¹⁸ἐπὶ ἣν amire ¹⁹δυνατός 3 megvalósítható ²⁰ῥαδίος 3 könnyen megtehető ²¹ἡ δόξα vélekedés ²²μᾶλλον ἢ inkább, mint ²³ἡ πείρα próba ²⁴δύσκολος 2 nehezen megtehető ²⁵ugyanennyi/en ²⁶Tyros lakói ²⁷ἡ μυριάς tízezer; πεντακόσιοι μυριάδες ötmillió ²⁸ἡ καταφρόνησις elbizakodottság ²⁹ἡ ἀλαζονεία hetvenkedés ³⁰ἡ εὐβουλία megfontoltság ³¹tudják meg ³²Φοινίξ főnóciái ³³ἡ στρατηγία fővezérség ³⁴ἔτοιμος 3 kész, hajlandó ³⁵ὅστις ἂν ὑμῶν ha bármelyikőtök ³⁶πειθόμενος engedelmes ³⁷hírnévre

Illssez a szövegbe a megadott szavakat!

Εὐριπίδης – θεῶ – κόρης – ἀδελφῆν – χώραν – ὕστερον

Τυθείσης τινὸς . . . καὶ ἀφανισθείσης ἀδήλως τοῖς θύσασιν, ἰδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην . . . , ἐν ἣ νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῇ . . . , ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην· χρόνῳ δὲ . . . τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἔλθειν τῆς ἱερείας, τὸ δὲ ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἔλθειν ἐκεῖ καὶ ἐφ’ οὗ τι δὲ ἔξω τοῦ μύθου· ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἶθ’ ὡς . . . εἶθ’ ὡς Πολύιδος ἐποίησεν, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν . . . ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι, καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία.

68 Ὁ χαμαιλέον – A kaméleon

Alkibiadés kitűnő szónok volt, és tudott bánni a tömeggel, de büszkesége és okossága mellett leginkább fényűző életmódja volt feltűnő, amelyet kéjvágy jellemezett, és részeg kicsapongás. Földet söprő, nőies bíborköntösben mutatkozott az agorán; tékozolta vagyonát. Kifűrészelte trierései fedélzetét, hogy ne a deszkán kelljen feküdnie, hanem függőágyban alhasson. Aranyborítású pajzsát a megszokott ábrák helyett a villámokat tartó Erós díszítette. Mindez dühítette és undorral töltötte el az előkelőket, de meg is rémítette őket a magamutogató törvénytírással, ami a tyrannosz ismertetőjegye. Ellenségei tehát a Hermák megcsönkítése miatt hazarendelték Szicíliaból a stratégosz Alkibiadészt, de ő Lakédaimónba szökött, és ott tanácsaival segítette a hazájával hadban álló Spártát.

* Ἦν γὰρ ὡς φασι¹ μία δεινότης² αὕτη τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ καὶ μηχανή³ θήρας⁴ ἀνθρώπων, συνεξομοιοῦσθαι καὶ συνομοπαθεῖν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς διαίταις⁵, ὄξυτέρας⁶ τρεπομένῳ τροπᾷ⁷ τοῦ χαμαιλέοντος. πλὴν ἐκεῖνος μὲν ὡς λέγεται πρὸς ἕν ἑξαδυνατεῖ χρῶμα⁸ τὸ λευκὸν ἀφομοιοῦν ἑαυτὸν. Ἀλκιβιάδῃ δὲ διὰ χρηστῶν ἰόντι καὶ πονηρῶν ὁμοίως⁹ οὐδὲν ἦν ἀμίμητον¹⁰ οὐδ' ἀνεπιτήδευτον¹¹, ἀλλ' ἐν Σπάρτῃ γυμναστικός¹², εὐτελής¹³, σκυθρωπός¹⁴, ἐν Ἴωνίᾳ χλιδανός¹⁵, ἐπιτερπής¹⁶, ῥάθυμος¹⁷, ἐν Θράκῃ μεθυστικός¹⁸, ἵππαστικός¹⁹, Τισσαφέρνῃ δὲ τῷ σατράπῃ²⁰ συνῶν ὑπερέβαλλεν ὄγκῳ²¹ καὶ πολυτελείᾳ²² τὴν Περσικὴν μεγαλοπρέπειαν²³, οὐχ αὐτὸν ἐξιστὰς οὕτω ῥαδίως²⁴ εἰς ἕτερον ἐξ ἑτέρου τρόπον²⁵, οὐδὲ πᾶσαν δεχόμενος τῷ ἦθει²⁶ μεταβολήν²⁷, ἀλλ' ὅτι τῇ φύσει²⁸ χρώμενος ἔμελλε λυπεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας, εἰς πᾶν ἀεὶ τὸ πρόσφορον²⁹ ἐκείνοις σχῆμα³⁰ καὶ πλάσμα³¹ καταδύετο καὶ κατέφευγεν. ἐν γοῦν³² τῇ Λακεδαιμόνι πρὸς τὰ ἔξωθεν³³ ἦν εἰπεῖν «οὐ παῖς Ἀχιλλεύς³⁴, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ»³⁵, οἷον ὁ Λυκούργος ἐπαίδευσε, τοῖς δ' ἀληθινοῖς ἄν τις ἐπεφώνησεν αὐτοῦ πάθει³⁶ καὶ πράγμασιν «ἔστιν³⁷ ἢ πάλαι γυνή»³⁸.

¹ὡς φασι mint mondják ²ἡ δεινότης félelmetes képesség ³ἡ μηχανή módszer, fogás ⁴ἡ θήρα vadászat (amire: gen.) ⁵ἡ διαίτα életmód ⁶ὄξύς (εἶα, ὕ) éles ⁷ἡ τροπή fordulat, váltás ⁸τὸ χρῶμα szín ⁹εἰς ἕνα egyformán ¹⁰ἀμίμητος 2 nem utánzott, utánozhatatlan ¹¹ἀνεπιτήδευτος 2 szokássá nem vált ¹²α ἵππαστικός a testét edző ¹³κενός kevéssel beérő ¹⁴κομῶς komor ¹⁵ἐν Ἴωνίᾳ elpuhult ¹⁶ἐπιτερπής élvhajlás ¹⁷εὐτελής könnyelmű ¹⁸μεθυστικός részeges ¹⁹ἵππαστικός „lóbólond” ²⁰ὁ σατράπης satrapa (perzsa helytartó) ²¹ὄγκος dolyf ²²ἡ πολυτελεία tékozlás ²³ἡ μεγαλοπρέπεια fényűzés ²⁴κομῶς könnyen ²⁵εἰς ἕνα életmód ²⁶τὸ ἦθος jellem ²⁷ἡ μεταβολή átalakulás ²⁸τῇ φύσει saját természetükkel ²⁹πρόσφορος 2 (+ dat.) illő ³⁰τὸ σχῆμα szerep ³¹τὸ πλάσμα alak ³²ἐν γοῦν példál ³³α ἔξωθεν a külsejére ³⁴ὁ Ἀχιλλεύς, ἕως ³⁵tragikus töredék ³⁶τὸ πάθος érzelem; szenvedély ³⁷„maradt” ³⁸Eurip. Or. 129; utalás Helenére

Illessze a szövegbe a megadott szavakat!

τὸ μνημεῖον – χρήματα – τάφον – νεκρῶν – βασιλεύς – ἀνήρ

Σεμίραμις δὲ ἑαυτῇ κατασκευάσασα . . . ἐπέγραψεν «ὅστις ἂν χρημάτων δεηθῆ . . . , διελόντα . . . ὅσα βούλεται λαβεῖν.» Δαρεῖος οὖν διελῶν . . . μὲν οὐχ εὔρε, γράμμασι δὲ ἑτέροις ἐνέτυχε τάδε φράζουσιν: «εἰ μὴ κακὸς ἦσθα . . . καὶ χρημάτων ἀπληστος, οὐκ ἂν . . . θήκας ἐκίσεις.»

69 Μηδὲν ἄγαν – Semmit se túlságosan!

Solón idejében viszály tört ki Athénban a nép és az előkelők között, mert a földet az előkelők birtokolták, a nép pedig nekik szolgált. A viszály hosszú ideig tartott; végül a nép és az előkelők Solónt, az ismert költőt archónná és közvetítővé (diallaktés) választották. Solón eltörölte az adósságokat, és törvényeket hozott az athéniaknak, akik ezután nem használták többé a drakóni törvényeket. Később mindkét fél zaklatta, ezért – s hogy ne kényszeríthessék a törvények megváltoztatására – elhagyta a várost. Külföldre távozott, hogy világot lásson, és kereskedett is. Solón ugyanis, bár apja, Exékestidés Kodros királyig vezette vissza származását, nem örökölt nagy vagyont, így kereskedésből élt. Felkereste Egyiptomot, valamint Kroisos király udvarát is, majd hazatért Athénba.

Σόλων ὁ Ἐξηκεστίδου γέρων ἤδη ὦν ὑπώπτευε Πεισίστρατον τυραννίδι ἐπιθήσεται, ἡνίκα¹ παρήλθεν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἦτει φρουρὰν² ὁ Πεισίστρατος. ὁρῶν δὲ τοὺς Ἀθηναίους τῶν μὲν αὐτοῦ λόγων ῥαθύμως³ ἀκούοντας, προσέχοντας δὲ τῷ Πεισιστράτῳ, ἔφη ὅτι τῶν μὲν ἐστὶ σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερος⁴. ὁπόσοι⁵ μὲν μὴ γινώσκουσιν ὅτι φυλακὴν λαβῶν περὶ τὸ σῶμα⁶ τύραννος ἔσται, ἀλλὰ τούτων μὲν ἐστὶ σοφώτερος· ὁπόσοι δὲ γινώσκοντες ὑποσιωπῶσι, τούτων ἀνδρειότερός ἐστιν. ὃ δὲ λαβῶν τὴν δύναμιν⁷ τύραννος ἦν. καθεζόμενος δὲ Σόλων πρὸ τῆς οἰκίας, τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ⁸ παραθέμενος ἔλεγεν ὅτι ἐξῶπλισται καὶ βοηθεὶ τῇ πατρίδι ἥ⁹ δύναται, στρατηγὸς μὲν διὰ τὴν ἡλικίαν οὐκέτι¹⁰ ὦν, εὖνους¹¹ δὲ διὰ τὴν γνώμην¹². ὅμως οὖν¹³ Πεισίστρατος, εἴτε αἰδοί¹⁴ τῇ πρὸς¹⁵ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, εἴτε¹⁶ καὶ μνήμη¹⁷ τῶν ἐφ' ἡλικίας¹⁸ (λέγεται γὰρ αὐτοῦ παιδικὰ¹⁹ γενέσθαι), οὐδὲν γε ἔδρασε κακὸν²⁰ Σόλωνα.

¹amikor ²ή φρουρά (test)őrség ³„félvállról véne” ⁴τῶν μὲν ... τῶν δὲ egyeseknél ... másoknál ⁵mindazok ⁶ή φυλακή περὶ τὸ σῶμα testőrség ⁷ή δύναμις (had)erő ⁸τὸ δόρυ dárda ⁹ή aho-
gyan ¹⁰már nem ¹¹(εὖνοος) jóindulatú ¹²ή γνώμη ítélőképesség ¹³ὅμως οὖν ennek ellenére
¹⁴ή αἰδώς, οὐς tiszteletérzés ¹⁵αἰδοί τῇ πρὸς (+ acc.) iránt érzett tiszteletből ¹⁶εἴτε ... εἴτε akár ...
akár ¹⁷ή μνήμη (+ gen.) emlékezés ...ra/re ¹⁸τὰ ἐπὶ ἡλικίας a fiatalkori ügyek ¹⁹τὰ παιδικὰ αὐτοῦ
az ő (ti. Solón) kedvese ²⁰κακὸν τι δρᾶν τινα vmi rosszat tenni vkivel

Melyik szó illik a mondatba?

1. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλήν (περιῆμεν – περιῆμεν).
2. Ὁ ἡγεμὼν ἦτει δὲ μάλιστα τοὺς (δακτύλους – δακτυλίους) καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν.
3. Ἐν (μεγάλῃ – πολλῇ) δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες.
4. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὄλης τῆς νυκτὸς (κυλινδεῖν – κυλινδοῦντες) τοὺς λίθους.
5. Προϊόντες δέ, ἐπεὶ ἐγένοντο οἱ ἡγούμενοι ἐπὶ (νάπη – νάπει) μεγάλῳ καὶ δυσπόρῳ, ἔστησαν ἀγνοοῦντες, εἰ διαβατέον εἶη τὸ νάπος.
6. Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ (περίοντες – περιόντες – παρόντες) καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους.
7. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἶη Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου (στρατοπέδου – στρατεύματος – στρατοῦ), ὅπως ἐπιτήδεια λάβει.
8. Τί δὴ (ἔστι – ἐστι – ἐστὶ) τοῦτο, περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων (ἔστιν – ἐστιν – ἐστίν) ὁ σοφιστής καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ.

70 Πάντων ἀνδρῶν ἐπιμονώτατος – A legállhatatosabb

Athénban még meghalni sem lehet ingyen, mondta Phókión, miután elítélt társai kiüfirtették a méregpoharakat, és a hóhér nem akart újabb adag mérget sajtolni, míg meg nem kapta a pénzt, amibe a bürök kerül. Ekkor maga Phókión fizette ki a bürök árát, majd megitta a mérget. A népgyűlés később bronzszobrot szavazott meg neki, vádlóit pedig kivégezték. A *Párhuzamos életrajzok*ban Phókión párja az ifjabb Cato. Cato a thasosi csata után kilátástalannak ítélte a Caesar elleni harcot, és öngyilkos lett. Barátai társaságában megvacsorázott, majd sétált egyet, és parancsokat adott ki az őrségnek. Lefekvés előtt megcsókolta fiát, majd visszavonult szobájába, és Platónnak a lélekről szóló dialógusát kezdte olvasni. Ekkor vette észre, hogy eltűntették szobájából a kardját.

Τὸ δὲ ξιφίδιον¹ τῇ κλίνῃ² τὸ σύνηθες³ οὐχ εὐρῶν παρακείμενον ἐξεβόησεν, ὅτι προδιδοῖτο ὑπὸ τῶν οἰκείων⁴ τοῖς πολεμίοις· τίνοι γὰρ ἔφη χρήσεσθαι προσιόντων⁵, ἂν νυκτὸς ἐπίωσι; τῶν⁶ δὲ αὐτὸν παρακαλούντων μηδὲν ἐφ' ἑαυτὸν⁷ βουλευεῖν, ἀλλ' ἀναπαύεσθαι χωρὶς⁸ ξιφιδίου, ἀξιοπιστότερον⁹ ἔτι εἶπεν· «οὐ γὰρ ἔστι μοι θέλοντι καὶ δι¹⁰ ἔσθητος ἑμαυτὸν ἀποπνίξαι καὶ ἐς τὰ τεῖχη¹¹ τὴν κεφαλὴν ἀπαράξαι καὶ ἐς τράχηλον κυβιστῆσαι καὶ τὸ πνεῦμα¹² κατασχόντα ἐκτρίψαι;» πολλὰ τε ὅμοια εἰπὼν παρήγαγεν αὐτοὺς παραθεῖναι τὸ ξιφίδιον. ὡς¹³ δὲ ἐτέθη, Πλάτωνος αἰτήσας τὴν περὶ ψυχῆς συγγραφὴν¹⁴ ἀνεγίνωσκε. Καὶ ἐπεὶ τέλος¹⁵ εἶχε τῷ Πλάτῳ ὁ λόγος, ἀναπαύεσθαι τοὺς περὶ θύρας¹⁶ ὑπολαβῶν ἔτρωσεν αὐτὸν ὑπὸ¹⁷ τὰ στέρνα¹⁸· προπεσόντων δ' αὐτῷ τῶν σπλάγχχνων¹⁹ καὶ στόνου²⁰ τινὸς ἕξ-κουσθέντος ἐσέδραμον οἱ περὶ θύρας· καὶ οἱ ἰατροὶ τὰ σπλάγχχνα ἔτι²¹ σῶα ὄντα ἐνέθησαν ἔνδον²² καὶ τὰς πληγὰς²³ ἐπιρράψαντες ἐπέδησαν. ὁ δὲ ἀνενεγκῶν²⁴ αὐθις ὑπεκρίνετο καὶ καταμέμφετο μὲν ἑαυτῷ πληγῆς ἀσθενοῦς²⁵, χάριν²⁶ δ' ὠμολόγει τοῖς περιώσασι²⁷ καὶ καταδαρθεῖν ἔφη δεῖσθαι. οἱ μὲν δὴ τὸ ξίφος²⁸ ἔχοντες ὥχοντο καὶ τὰς θύρας ὡς²⁹ ἡρεμοῦντι ἐπέκλεισαν· ὁ δ' ὕπνου δόξαν αὐτοῖς παρασχών³⁰ τὰ δεσμὰ³¹ ταῖς χερσὶ³² μετὰ σιγῆς³³ ἀπερρήγνυ καὶ τὰς ῥαφὰς³⁴ τοῦ τραύματος³⁵ ἀνέπτυσσεν, οἷα³⁶ θηρίον τὸ τε τραῦμα καὶ τὴν γαστέρα³⁷ εὐρύων ὄνυξι³⁸ καὶ δακτύλοις ἐρευνῶν καὶ τὰ σπλάγχχνα διαρρίπτων, μέχρι ἐτελεύτησεν.

¹τὸ ξιφίδιον (rövid) kard ²ἡ κλίνη ágy ³συνήθης 2 szokott ⁴οἱ οἰκεῖοι (saját) háznépe ⁵τι. τῶν πολεμίων gen. abs. ⁶(οἰκείων) ⁷maga ellen ⁸(+ gen.) nélkül ⁹meggyőzőbben ¹⁰διὰ (+ gen.) segítségével ¹¹τὸ τεῖχος fal ¹²τὸ πνεῦμα lélekzet ¹³mihelyt ¹⁴ἡ συγγραφὴ (prózai) mű; könny ¹⁵τὸ τέλος cél, vég ¹⁶οἱ περὶ θύρας ajtóállók ¹⁷ὑπὸ τὰ στέρνα a melle alatt ¹⁸τὸ στέρνον mell(kas) ¹⁹τὰ σπλάγχχνα belső részek; belek ²⁰ὁ στόνος nyögés ²¹még ²²be(nt) ²³ἡ πληγὴ ütés(nyom), seb ²⁴„felocsúdva” ²⁵ἀσθενής 2 gyenge; „nem halálos” ²⁶ἡ χάρις köszönet ²⁷περιώσας 3 megmentő ²⁸τὸ ξίφος kard ²⁹abban a hiszemben ³⁰ὕπνου δόξαν παρασχών alvást színelve ³¹τὰ δέσμα kötés ³²ἡ χεῖρ kéz ³³μετὰ σιγῆς csöndben ³⁴ἡ ῥαφή varrat ³⁵τὸ τραῦμα seb ³⁶mint ³⁷ἡ γαστήρ, γαστρός has ³⁸ὁ ὄνυξ, uhorz köröm

Ki lehet a beszélő?

Ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη, ἥ, ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τοῦτο, ὃ ἂν μέλλω, πράττειν, προτρέπει δὲ οὐποτε· τοῦτ' ἐστὶν, ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν.

71 ἄλλος πρὸς ἄλλο πέφυκε – Mindenki másra született

Hypereidést pentathlosnak nevezték, mert az ékesszólás minden ágában kitűnt. A pentathlos öttagú sportot jelent. A pentathlon diszkoszvetésből, távolugrásból és gerelyhajításból, továbbá stadionfutásból és birkózásból állt. A testgyakorlás eredetileg az erő és az ügyesség fokozására szolgált, hiszen a polgár első kötelessége a polis védelme volt. Később a gyakorlás életformává, a küzdelem hivatássá vált, drága edzővel, sok lemondással, és a megkiszorított számára persze dicsőséggel is. A testgyakorlás a mindennapok része volt, a versenyszellem pedig a gyakorlóterekről az élet más területére is áttért: a zenészek, a szónokok és a költők egymással és elődeikkel is vetélkedtek. A versengés kultusza szükségszerűen a nyelvre, a metaforákra és hasonlatokra is ráütötte bélyegét.

Θέλεις Ὀλύμπια¹ νικῆσαι; κἀγώ, νῆ τοὺς θεοὺς²· κομφὸν³ γάρ ἐστιν. ἀλλὰ σκόπει τὰ κατηγορούμενα⁴ καὶ τὰ ἀκόλουθα⁵ καὶ οὕτως ἄπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων⁶, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην⁷, ἐν ὥρᾳ τεταγμένη⁸, ἐν καύματι⁹, ἐν φύχει¹⁰, μὴ ψυχρὸν¹¹ πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν¹², ἀπλῶς¹³ ὡς ἱατρῶ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ¹⁴, εἶτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρορούσεσθαι, ἔστι δὲ ὅτε¹⁵ χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν¹⁶ στρέφειν, πολλὰν ἀφήν¹⁷ καταπιεῖν, ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι¹⁸ καὶ μετὰ τούτων πάντων νικηθῆναι. ταῦτα ἐπισκεφόμενος, ἂν ἔτι¹⁹ θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν²⁰. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία²¹ ἀναστραφήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς²² παίζει²³, νῦν δὲ μονομάχους²⁴, νῦν δὲ σαλπίζει, εἶτα τραγωδεῖ· οὕτω καὶ σὺ νῦν μὲν ἀθλητῆς²⁵, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ²⁶, εἶτα φιλόσοφος, ὅλη δὲ τῇ φυχῇ οὐδέν· ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσαν θέαν²⁷, ἦν ἂν²⁸ ἴδῃς, μιμῆ καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου²⁹ σοὶ ἀρέσκει. οὐ γὰρ μετὰ σκέψεως³⁰ ἦλθες ἐπὶ τι οὐδὲ περιόδευσας, ἀλλ' εἰκῆ³¹ καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν. οὕτω θεασάμενοί τινες φιλόσοφον καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγοντος, ὡς Εὐφράτης λέγει (καίτοι³² τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν, ὡς ἐκεῖνος;), θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν. ἀνθρωπε³³, πρῶτον ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· εἶτα καὶ τὴν σεαυτοῦ φύσιν κατὰμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος εἶναι βούλει ἢ παλαιστής; ἴδε σεαυτοῦ τοὺς βραχίονας³⁴, τοὺς μηρούς³⁵, τὴν ὄσφυν³⁶ κατὰμαθε. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε.

¹az olympiai versenyek/et ²az istenekre! ³κομφός 3 remek ⁴„kezdőlépések/et” ⁵„velejáráó/t” ⁶τὸ πέμμα sütemény ⁷„előírás szerint” ⁸τεταγμένος 3 rögzített ⁹τὸ καῦμα hőség ¹⁰τὸ φύχος hideg idő, tél ¹¹ψυχρός 3 hideg ¹²ὡς ἔτυχεν ahogy (már) megesett ¹³egyszóval ¹⁴ὁ ἐπιστάτης előljáró, „edző” ¹⁵ἔστι ὅτε megesik, hogy ¹⁶τὸ σφυρὸν boka ¹⁷ἡ ἀφή por, homok ¹⁸(ti. a bíró szabálytalanságért) ¹⁹ἂν ἔτι ha még ²⁰τὸ ἀθλεῖν versenysport ²¹τὰ παιδία, ἃ gyermekök, akik ²²ὁ παλαιστής birkózó ²³„birkózáódit játszanak” ²⁴ὁ μονομάχος gladiátor ²⁵ὁ ἀθλητῆς atléta ²⁶ὁ ῥήτωρ szónok(lattanár) ²⁷ἢ θεα látvány(osság) ²⁸ἦν ἂν (+ coní.) amit csak ²⁹mindenből más ³⁰ἡ σκέψις megfontolás ³¹találomra ³²ámbar ³³ember! ³⁴ὁ βραχίον kar ³⁵ὁ μηρός comb ³⁶ἡ ὄσφυ csípő

Melyik mű tartalmának tömör összefoglalása ez?

Ἄποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ μόνου ὄντος, ἔτι δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἔχόντων ὥστε τὰ χρήματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι καὶ τὸν υἷον ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς δὲ ἀφικνεῖται χειμασθεῖς, καὶ ἀναγωνίσας τινὰς ἐπιθέμενος αὐτὸς μὲν ἐσώθη τοὺς δ' ἔχθροὺς διέφθειρε.

72 Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ – Légy, mint szikla, rendületlen

„A Stoa bölcsei és Epikur iskolája két, egymással ellenkező véleményt állítanak fel: amazok minden polgárnak a közdolgokkal foglalatосkodást kötelességévé tévén; ez elvonulást s magányos kénynek életét tanítván. Csak azt csudálom, hogy mind két vélemény ugyanazon szabad társaság körében vett származást. Mert ha a Stoa tudománya szabad polgárokhoz oly igen méltó vala; Epikuré senkihez sem illet volna úgy, mint despotai üldözést megunt emberhez, ki messze rejtekben keres a vaspálca elől menedéket. Ezt fontolóra véné, által fogod látni, miképpen azon jogokkal, miket sorsodtól nyerél, nemcsak élhetsz szabadon, de élni köteleztetel; és íme, ez a fő szempont, mi után élted tervét, gyenge ifjúságotdól kezdve, intézned szükséges.” (KÖLCSEY FERENC)

Ἐννοεῖν¹ συνεχῶς πόσοι² μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασι, πολλακίς τὰς ὀφρῦς³ ὑπὲρ⁴ τῶν ἀρρώστων⁵ συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί⁶, ἄλλων θανάτους ὡς τι μέγα⁷ προειπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας⁸ μυρία⁹ διατεινάμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς¹⁰, πολλοὺς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν¹¹ μετὰ δεινοῦ φρουράγματος¹² ὡς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσοι δὲ πόλεις ὄλαι, ἴν' οὕτως εἶπω¹³, τεθνήκασιν, Ἑλική¹⁴ καὶ Πομπήιοι καὶ Ἡρκλᾶνον¹⁵ καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι¹⁶. ἔπιθι δὲ καὶ ὄσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλω¹⁷. ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας εἶτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκείνον, πάντα δὲ ἐν βραχεῖ¹⁸. τὸ γὰρ ὄλον¹⁹, κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώπινα²⁰ ὡς ἐφήμερα²¹ καὶ εὐτελεῖ²² καὶ ἐχθὲς²³ μὲν μυξάριον²⁴, αὐριον²⁵ δὲ τάριχος²⁶ ἢ τέφρα²⁷. τὸ ἀκαριαῖον²⁸ οὖν τοῦτο τοῦ χρόνου²⁹ κατὰ φύσιν διεληθεῖν καὶ ἴλεω³⁰ καταλύσαι, ὡς³¹ ἂν εἰ ἐλαια³² πέπειρος³³ γενομένη ἔπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν καὶ χάριν εἰδυῖα³⁴ τῷ φύσαντι δένδρω³⁵.

¹(inf.) „gondolj arra” ²mennyi ³ἡ ὀφρῦς szemöldök ⁴(+ gen.) fölött ⁵ἄρρωστος 2 beteg ⁶ὁ μαθηματικός „asztrológus” ⁷ὡς τι μέγα mint valami nagy dolgot ⁸ἡ ἀθανασία halhatatlanság ⁹sok ezerszer ¹⁰ὁ ἀριστεύς főember; kiválóság ¹¹ἐξουσία ψυχῶν életéről való döntés lehetősége ¹²τὸ φρούραγμα gőg ¹³ἴνα οὕτως εἶπω hogy úgy mondjam ¹⁴Heliké (szökőár elmosta acháj város) ¹⁵Pompei és Herculaneum (A Vezúv lábája „ölte meg őket” Kr. u. 79-ben.) ¹⁶ἀναρίθμητος 2 számtalan ¹⁷sorban mindenkit ¹⁸ἐν βραχεῖ (χρόνω) rövid idő alatt ¹⁹τὸ ὄλον egyáltalá(ba)n ²⁰τὰ ἀνθρώπινα az emberi dolgok ²¹ἐφήμερος 2 egy nap élő; mulékony ²²εὐτελής 2 értéktelen ²³tegnap ²⁴τὸ μυξάριον (mirigy)váladék; (kb.) „embrió” ²⁵holnap ²⁶bebalzsamozott tetem ²⁷hamu ²⁸ἀκαριαῖος 3 nagyon rövid ²⁹ezt a villanásnyi időt ³⁰ἴλεως 2 (ἴλεων) jókedvű ³¹ahogy ³²ἡ ἐλαια olajbogyó ³³πέπειρος 2 (3) érett ³⁴χάριν εἰδέναι (+ dat.) hálát érezni ³⁵τὸ δένδρον fa

Illesse a szövegbe a megadott szavakat!

χαλεπῶς – τάχιστα – ἀπό – Σικυώνιος – ἐπί – μόλις – ἐκ

Σωτηρίδας δὲ ὁ . . . εἶπεν· Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ . . . ἵππου ὀχῆ, ἐγὼ δὲ . . . κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων. καὶ δεσ ἀκούσας ταῦτα καταπηδήσας . . . τοῦ ἵππου ὠθεῖται αὐτὸν . . . τῆς τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος ὡς ἐδύνατο . . . ἔχων ἐπορεύετο· ἐτύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τὸν ἵππικόν· ὥστ' ἐπιέζετο. καὶ τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ὑπάγειν παρεκελεύετο, τοῖς δὲ ὀπισθεν παριέναι . . . ἐπόμενος.

Szemelvények Hérodotosból

Néhány antik testimonium

Bár Cicero Hérodotoszt tartotta a történetírás atyjának, életéről vajmi keveset tudunk. A legfontosabb forrásunk a X. századi Suda lexikon Hérodotosz-cikke.

Ἡρόδοτος, Λύξου καὶ Δρυοῦς, Ἀλικαρνασεύς, τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἀδελφὸν ἐσχηκῶς Θεόδωρον. μετέστη δ' ἐν Σάμῳ διὰ Λύγδαμιν τὸν ἀπὸ Ἀρτεμισίας τρίτον τύραννον γενόμενον Ἀλικαρνασσοῦ. Πισίνδηλις γὰρ ἦν υἱὸς Ἀρτεμισίας, τοῦ δὲ Πισινδήλιδος Λύγδαμιν. ἐν οὖν τῇ Σάμῳ καὶ τὴν Ἰάδα ἡσκήθη διάλεκτον καὶ ἔγραψεν ἱστορίαν ἐν βιβλίοις θ, ἀρξάμενος ἀπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου καὶ Κανδαύλου τοῦ Λυδῶν βασιλέως. ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀλικαρνασσὸν καὶ τὸν τύραννον ἐξελάσας, ἐπειδὴ ὕστερον εἶδεν ἑαυτὸν φθινοῦμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, εἰς τὸ Θούριον ἀποικιζόμενον ὑπὸ Ἀθηναίων ἐβελοντῆς ἦλθε κακεῖ τελευτήσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τέθαιπται. τινὲς δὲ ἐν Πέλλαις αὐτὸν τελευτῆσαι φασιν. ἐπιγράφονται δὲ οἱ λόγοι αὐτοῦ Μοῦσαι.

A halikarnassosi Dionysios történetíró volt, aki Augustus korában Rómában tanította az ékesszólás szabályait. A szónokokról és történetírókról írt elemzéseit az a meggyőződése hatja át, hogy a klasszikus, tehát attikai nyelvi stílust és történetírói hagyományt fölülmúltni már nem, csak utánózni lehet. Célja tehát az, hogy az egyes íróknál követsékre érdemes jellegzetességeket számba vegye és segédletként a tanulók elé tárja, vagy saját munkájában hasznosítsa. Hérodotosról alkotott értékelése egyedülálló, hiszen elmentésben áll szinte az összes antik testimoniummal.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, περὶ μὲν Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου ταῦτα φρονῶ. πρῶτόν τε καὶ σχεδὸν ἀναγκαιότατον ἔργον ἀπάντων ἐστὶ τοῖς γράφοισιν πᾶσιν ἱστορίας ὑπόθεσιν ἐκλέξασθαι καλὴν καὶ κεχαρισμένην τοῖς ἀναγνωσομένοις. τοῦτο Ἡρόδοτος κρείττον μοι δοκεῖ πεποιηκῆναι Θουκυδίδου. ἐκεῖνος μὲν γὰρ κοινὴν Ἑλληνικῶν τε καὶ βαρβαρικῶν πράξεων ἐξενήνοχεν ἱστορίαν, «ὥς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα» ... καὶ ἄπερ αὐτὸς εἶρηκε. τὸ γὰρ αὐτὸ προοίμιον καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας. ὁ δὲ Θουκυδίδης πόλεμον ἕνα γράφει, καὶ τοῦτον οὔτε καλὸν οὔτε εὐτυχῆ· ὃς μάλιστα μὲν ὤφειλε μὴ γενέσθαι, εἰ δὲ μή, σιωπῆ καὶ λήθη παραδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιγιγνομένων ἡγνοῆσθαι. ὅτι δὲ πονηρὰν εἶληφεν ὑπόθεσιν, καὶ αὐτὸς γε τοῦτο ποιεῖ φανερόν ἐν τῷ προοίμιῳ· πόλεις τε γὰρ δι' αὐτὸν ἐξερημασθῆναι φησι πολλὰς Ἑλληνίδας, τὰς μὲν ὑπὸ βαρβάρων, τὰς δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, καὶ φυγαθείας καὶ φθόρους ἀνθρώπων ὅσους οὐπω πρότερον γενέσθαι, σεισμούς τε καὶ αὐχμούς καὶ νόσους καὶ ἄλλας πολλὰς συμφοράς. ὥστε τοὺς ἀναγνόντας τὸ προοίμιον ἠλλοτριῶσθαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, Ἑλληνικῶν μέλλοντας ἀκούειν. ὅσα δὲ κρείττων ἢ τὰ θαυμαστὰ ἔργα δηλοῦσα Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γραφὴ τῆς τὰ οἰκτρὰ καὶ δεινὰ πάθη τῶν Ἑλλήνων διαγγελλούσης, τοσοῦτω φρονιμώτερος Ἡρόδοτος Θουκυδίδου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι δι' ἀνάγκην ἦλθεν ἐπὶ ταύτην τὴν γραφήν, ἐπιστάμενος μὲν ὡς ἐκεῖνα καλλίω, βουλόμενος δὲ μὴ ταῦτ' ἑτέροις γράφειν· πᾶν γὰρ τοῦναντίον ἐν τῷ προοίμιῳ διασύρων τὰ παλαιὰ ἔργα κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα τὰ καθ' αὐτὸν ἐπιτελεσθέντα φησὶν εἶναι, καὶ φανερός ἐστὶ ταῦτα ἐκὼν ἐλόμενος. οὐ μὴν Ἡρόδοτός γε τοῦτο ἐποίησεν,

ἀλλὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων γενομένων Ἑλλανίκου τε καὶ Χάρωνος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν προεκδεδωκότων οὐκ ἀπετράπετο, ἀλλ' ἐπίστευσεν αὐτῷ κρείσσον τι ἐξοίσειν ὅπερ καὶ πεποίηκεν.

Δεύτερόν ἐστι τῆς ἱστορικῆς πραγματείας ἔργον γινῶναι πόθεν τε ἄρξασθαι καὶ μέχρι τοῦ προελθεῖν δεῖ. φαίνεται δὴ καὶ τούτῳ Θουκυδίδου πολὺ Ἡρόδοτος φρονιμώτερος ἄρχεται τε ἀφ' ἧς αἰτίας ἤρξαντο πρῶτον κακῶς ποιεῖν τοὺς Ἕλληνας οἱ βάρβαροι, καὶ προελθὼν εἰς τὴν τῶν βαρβάρων κόλασιν καὶ τιμωρίαν λήγει. ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀρχὴν μὲν ἐποίησατο ἀφ' ἧς ἤρξατο κακῶς πράττειν τὸ Ἑλληνικόν ὅπερ Ἕλληνα ὄντα καὶ Ἀθηναῖον οὐκ ἔδει ποιεῖν (καὶ ταῦτα οὐ τῶν ἀπερριμμένων ὄντα, ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι στρατηγῶν τε καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν ἀξιούντες)· καὶ οὕτω γε φθονερῶς, ὥστε καὶ τῇ πόλει τῇ ἑαυτοῦ τὰς φανεράς αἰτίας τοῦ πολέμου περιάπτειν, ἐτέραις ἔχοντα πολλαῖς ἀφορμαῖς περιάψαι τὰς αἰτίας, καὶ ἄρξασθαι γὰρ τῆς διηγῆσεως μὴ ἀπὸ τῶν Κερκυραϊκῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κρατίστων τῆς πατρίδος ἔργων, ἃ μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον εὐθύς ἐπραξεν (ὧν ὕστερον οὐκ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μνήμην ἐποίησατο φαύλως πῶς καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς), διελθόντα δὲ ταῦτα μετὰ πολλῆς εὐνοίας ὡς ἄνδρα φιλόπολιν ἔπειτ' ἐπενεγεῖν, ὅτι τούτων φθόνῳ καὶ δέει προελθόντες Λακεδαιμόνιοι προφάσεις ὑποθέντες ἐτεροίας ἦλθον ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ τότε λέγειν τὰ Κερκυραϊκὰ καὶ τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο λέγειν ἐβούλετο. τὰ δ' ἐν τέλει πλείονος ἀμαρτίας πλήρη· καίπερ γὰρ λέγων ὅτι παντὶ τῷ πολέμῳ παρεγένετο, καὶ πάντα δηλώσειν ὑποσχόμενος, εἰς τὴν ναυμαχίαν τελευτᾷ τὴν περὶ Κυνὸς σῆμα γεγεννημένην Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἣ συνέβη κατὰ ἔτος εἰκοστὸν καὶ δεύτερον. κρεῖττον δὲ ἦν διεξελθόντα πάντα τελευτὴν ποιήσασθαι τῆς ἱστορίας τὴν θαυμασιωτάτην καὶ μάλιστα τοῖς ἀκούουσι κεχαρισμένην, τὴν κάθοδον τῶν φυγάδων τῶν ἀπὸ Φυλῆς ἀφ' ὧν ἡ πόλις ἄρξαμένη τὴν ἐλευθερίαν ἀνεκομίσαστο.

Τρίτον ἐστὶν ἀνδρὸς ἱστορικοῦ σκοπεῖν, τίνα τε δεῖ παραλαβεῖν ἐπὶ τὴν γραφὴν πράγματα καὶ τίνα παραλιπεῖν. δοκεῖ δὴ μοι καὶ τούτῳ λείπεσθαι Θουκυδίδης. συνειδῶς γὰρ Ἡρόδοτος, ὅτι πᾶσα μῆκος ἔχουσα πολὺ διήγησις ἂν μὲν ἀναπαύσεις τινὰς λαμβάνη, τὰς φυγὰς τῶν ἀκρωμένων ἠδέως διατίθῃσιν, ἐὰν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένη πραγμάτων, καὶ τὰ μάλιστα ἐπιτυγχάνηται, λυπεῖ τὴν ἀκοὴν τῷ κόρῳ, ποικίλην ἐβουλήθη ποιῆσαι τὴν γραφὴν Ὀμήρου ζηλωτῆς γενόμενος· καὶ γὰρ τὸ βυβλίον ἦν αὐτοῦ λάβωμεν, μέχρι τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς ἀγάμεθα καὶ αἰεὶ τὸ πλεόν ἐπιζητοῦμεν. Θουκυδίδης δὲ πόλεμον ἕνα κατατείνας ἀπνευστί διεξέρχεται μάχας ἐπὶ μάχαις καὶ παρασκευὰς ἐπὶ παρασκευαῖς καὶ λόγους ἐπὶ λόγοις συντιθεῖς· ὥστε μοχθεῖν μὲν τὴν διάνοιαν τῶν ἀκρωμένων, «κόρον δ' ἔχει» φησὶν ὁ Πίνδαρος «καὶ μέλι καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' ἀφροδίσεια». ἤδη δ' ὁ λέγω κάκεινος ἐνεθυμήθη, ὡς ἡδὺ χρῆμα ἐν ἱστορίας γραφῇ μεταβολὴ καὶ ποικίλον, καὶ τοῦτο ἐν δύο ἢ τρισὶ τόποις ἐποίησεν, ἐπὶ τε τῆς Ὀδρυσῶν ἀρχῆς, δι' ἧς αἰτίας ἐγένετο μεγάλη, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων.

Μετὰ τοῦτο ἔργον ἐστὶν ἱστορικοῦ διελέσθαι τε καὶ τάξαι τῶν δηλουμένων ἕκαστον ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ. πῶς οὖν ἐκάτερος διαιρεῖται καὶ τάττει τὰ λεγόμενα; Θουκυδίδης μὲν τοῖς χρόνοις ἀκολουθῶν, Ἡρόδοτος δὲ ταῖς περιοχαῖς τῶν πραγμάτων. καὶ γίγνεται Θουκυδίδης μὲν ἀσαφῆς καὶ δυσπαρακολούθητος· πολλῶν γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ τὸν αὐτὸν χειμῶνα γιγνομένων ἐν διαφόροις ὡς εἰκὸς τόποις, ἡμιτελεῖς τὰς πρώτας πράξεις καταλιπὼν ἐτέρων ἄπτεται τῶν κατὰ θέρος ἢ τὸν αὐτὸν χειμῶνα γιγνομένων· πλανώμεθα δὴ καθάπερ εἰκὸς, καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν ταρραττομένης τῆς διανοίας. Ἡρόδοτος δὲ ἀπὸ τῆς Λυδῶν βασιλείας ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς Κροίσου καταβάς ἐπὶ Κῦρον εὐθέως τὸν καταλύσαντα τὴν Κροίσου ἀρχὴν μεταβαίνει, Αἰγυπτίων τε ἄρχεται διηγημάτων καὶ Σκυθικῶν καὶ Λιβυκῶν, τὰ μὲν ὡς ἀκόλουθα δηλῶν, τὰ δὲ ὡς

ἐπιζητούμενα προσαναλαμβάνων, τὰ δ' ὡς χαριεστέραν ποιήσοντα τὴν διήγησιν ἐπεισάγων· διεξεληθὼν τε πράξεις Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἔτεσιν ὁμοῦ διακοσίοις καὶ εἴκοσι γενομένας ἐν ταῖς τρισὶν ἡπείροις καὶ παραγράφας τῆς Ξέρξου φυγῆς τὴν ἱστορίαν οὐ διέσπασε τὴν διήγησιν· ἀλλὰ συμβέβηκε τῷ μὲν μίαν ὑπόθεσιν λαβόντι πολλὰ ποιῆσαι μέρη τὸ ἐν σῶμα, τῷ δὲ τὰς πολλὰς καὶ οὐδὲν εἰκυσίας ὑποθέσεις προελομένῳ σύμφωνον ἐν σῶμα πεποιηκέναί.

Μιᾶς δ' ἰδέας ἐπιμνησθήσομαι πραγματικῆς, ἣν οὐδεμιᾶς τῶν εἰρημένων ἦττον ἐν ἀπάσαις ἱστορίαις ζητοῦμεν, τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν, ἣ κέχρηται πρὸς τὰ πράγματα περὶ ὧν γράφει· ἡ μὲν Ἡροδότου διάθεσις ἐν ἅπασιν ἐπεικῆς καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς συνηδομένη, τοῖς δὲ κακοῖς συναλγοῦσα· ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις αὐθέκαστος τις καὶ πικρὰ καὶ τῇ πατρίδι τῆς φυγῆς μνησικακοῦσα. τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα ἐπεξέρχεται καὶ μάλα ἀκριβῶς, τῶν δὲ κατὰ νοῦν κευρωρκότων καθάπαξ οὐ μέμνηται, ἣ ὡς περ ἠναγκασμένος. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πραγματικὸν τόπον ἦττων ἐστὶν Ἡροδότου διὰ ταῦτα Θουκυδίδης· κατὰ δὲ τὸν λεκτικὸν τὰ μὲν ἦττων, τὰ δὲ κρείττων, τὰ δ' ἴσος. ἐρῶ δὲ καὶ περὶ τούτων, ὡς ὑπέληφα. Πρώτη τῶν ἀρετῶν γένοιτ' ἄν, ἥς χωρὶς οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τοὺς λόγους ὀφελός τι, ἡ καθαρὰ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σφύρουσα διάλεκτος. ταύτην ἀκριβοῦσιν ἀμφοτέροι· Ἡρόδοτος τε γὰρ τῆς Ἰάδος ἀριστος κανὼν Θουκυδίδης τε τῆς Ἀτθίδος. τρίτην ἔχει χώραν ἡ καλουμένη συντομία· ἐν ταύτῃ δοκεῖ προέχειν Ἡροδότου Θουκυδίδης. καίτοι λέγοι τις ἄν, ὡς μετὰ τοῦ σαφοῦς ἐξεταζόμενον ἡδὺ φαίνεται τὸ βραχύ· εἰ δὲ ἀπολείπειτο τούτου, πικρόν· ἀλλὰ μηδὲν ἦττων ἔστω παρὰ τοῦτο. ἐνάργεια μετὰ ταῦτα τέτακται πρώτη μὲν τῶν ἐπιθέτων ἀρετῶν· ἰκανῶς ἐν ταύτῃ κατορθοῦσιν ἀμφοτέροι. μετὰ ταύτην συνίσταται τὴν ἀρετὴν τῶν ἡθῶν τε καὶ παθῶν μίμησις· διήρηνται τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ συγγραφεῖς· Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὰ πάθη δηλώσας κρείττων, Ἡρόδοτος δὲ τὰ γε ἦθη παραστήσας δεινότερος. μετὰ ταῦτα αἱ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν ἐκφαίνουσαι τῆς κατασκευῆς ἀρεταί· ἴσοι κὰν ταύταις οἱ συγγραφεῖς. ἔπονται ταύταις αἱ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸν τόνον καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους δυνάμεις τῆς φράσεως ἀρεταὶ περιέχουσαι· κρείττων ἐν ταύταις Ἡροδότου Θουκυδίδης. ἡδονὴν δὲ καὶ πειθῶ καὶ τέρψιν καὶ τὰς ὁμοιογενεῖς ἀρετὰς εἰσφέρειται μακρῶ Θουκυδίδου κρείττονας Ἡρόδοτος. τῆς δὲ φράσεως τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν κατὰ φύσιν Ἡρόδοτος ἐζήλωκε, τὸ δὲ δεινὸν Θουκυδίδης. λείπει πασῶν ἐν λόγοις ἀρετῶν ἡ κυριωτάτη τὸ πρέπον· ταύτην ὁ Ἡρόδοτος ἀκριβοῖ μᾶλλον ἢ Θουκυδίδης· ὁμοειδὴς γὰρ οὗτος ἐν πᾶσι, κὰν ταῖς δημηγορίαις μᾶλλον ἢ ταῖς διηγήσεσιν· ἐμοὶ μέντοι καὶ τῷ φιλότατῳ Καικιλίῳ δοκεῖ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ μάλιστα μιμήσασθαι τε καὶ ζηλῶσαι Δημοσθένης. Ἴνα δὲ συνελὼν εἶπω, καλαὶ μὲν αἱ ποιήσεις ἀμφοτέραι (οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνοθεῖην ποιήσεις αὐτὰς λέγων), διαφέρουσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα ἀλλήλων, ὅτι τὸ μὲν Ἡροδότου κάλλος ἰλαρόν ἐστι, φοβερόν δὲ τὸ Θουκυδίδου. ἀπόχρη ταῦτα εἰρησθαι περὶ τούτων τῶν συγγραφέων, πολλῶν καὶ ἄλλων ἐνότων λέγεσθαι, περὶ ὧν καὶ ἕτερος ἔσται καιρός.

A tarsosi Hermogenés, aki a Kr.u. II. században írt szónoklattani munkáival az ékesszólás tanításának a bizánci korig meghatározó irányt szabott, Hérodotos ión nyelvjárására a ποικίλη jelzõt használta.

Ἐκαταῖος δὲ ὁ Μιλήσιος, παρ' οὗ δὴ μάλιστα ὠφέληται ὁ Ἡρόδοτος, καθαρὸς μὲν ἐστὶ καὶ σαφής, ἐν δὲ τισὶ καὶ ἡδὺς οὐ μετριῶς· τῇ διαλέκτῳ δὲ ἀκράτῳ Ἰάδι καὶ οὐ μεμιγμένη χρησάμενος οὐδὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ποικίλη.

*Az ión nyelvjárás néhány sajátossága
Hérodotosnál az attikai nyelvjáráshoz képest*

1. Néhány szóban a tenuis és az aspirata mássalhangzó felcserélődhet.
2. A praepositíók akár elisióban, akár praeverbiumként nem aspirálódnak aspiráták előtt.
3. π helyett κ áll bizonyos adverbiumokban és pronomen indefinitumokban.
4. Kettős sigma (σσ) áll ott, ahol az attikaiban ττ.
5. αι áll α helyett; ει áll ε helyett; ε áll ει helyett; ου áll ο helyett; ω áll ου helyett; ω áll αυ helyett.
6. A hérodotosi krasis sajátossága, hogy ἐμέο αὐτοῦ-ból ἐμεωυτοῦ, σέο αὐτοῦ-ból σεωυτοῦ, ὁ αὐτός-ból ὠυτός, τῶυτό stb. lesz.
7. Az εια és ειος végű főnevekben, illetve melléknevekben nyújtás és diairesis hatására ηη, ill. ηιος áll. Ugyanez a jelenség igéknél is előfordul.
8. A pronomen reflexivum összevonása során εαυ helyett εωυ áll.
9. Az alpha tövű főnévragozásban a pl. dat. -αις ragja helyett általában -ησι áll, a pl. gen.-ban az összevont ω helyett εω áll.
10. Az alpha purum helyett gyakorta η áll. Ilyen esetben az alpha tövű főnévragozás singularisában mindvégig η áll, az -εια végűeknél csak a sg. gen.-ban és dat.-ban jelenik meg az η.
11. Az omikron tövű névszóragozásban a pl. dat.-ban -οις helyett -οισι áll.
12. Az alpha és omikron tövű névszóragozás attikaiban összevont alakjai összevonás nélkül képeztetnek.
13. A βασιλεύς, ναῦς, illetve a πόλις ragozása metathesis előtti, a dat.-ban összevonás illetve a tónévi ι kiesése előtti állapotot mutat esetleges magánhangzó-rövidüléssel.
14. Az -ες, és -υ tövű fő- és melléknevek összevonás előtti állapotot mutatnak.
15. A -κλής végű tulajdonnevek genitivusa -κλεους helyett -κλεος.
16. Az -ω végű tulajdonnevek acc.-a -ω helyett -ουν.
17. A pronomen possessivum sg.1. személye, valamint a pronomen relativum sg. gen.-a összevonást nem mutat.
18. A pronomen personale sg.2. személy dat.-a σοί helyett τοί, a sg. 3. személy acc.-a αὐτόν helyett μίν, dat.-a αὐτῶ/αὐτῇ helyett οί.
19. A pronomen personale pl.1., 2., és az attikaiban jobbra visszaható jelentésű 3. (σφεῖς) személyek acc.-ban és gen.-ban az attikaival szemben összevonást nem mutatnak. A neutrumban αὐτά helyett σφέα, az αὐτοῖς, αὐταῖς helyett σφί, a reflexív ἐαυτοῖς, ἐαυταις helyett σφισι áll.
20. A pronomen relativum sg. és pl. nom.-ban csak neutrumban, ugyanakkor mindhárom nem további eseteiben kezdő τ jelenik meg.
21. A határozott névelő néhol őrzi még eredeti mutató névmási jelentését.
22. Az augmentum temporale, valamint a reduplicatio nem jelenik meg az eredetileg F-val illetve *s > h-val kezdődő igéknél, tehát az attikai εἰ- augmentált / reduplicált alakkal ellentétben az igealak elején nincs változás. Kivétel pl.: εἶχον.
23. Az attikai mássalhangzós tövek passzív pf. pl. 3. alakok körülírt képzésével ellentétben a sonans η α-vá alakul ται és το végződés előtt minden ige passzív pr. és praet.

pf. pl. 3. személyeiben (a tő végén álló hosszú magánhangzó megrövidül, a K- és P-hang aspirálódik), valamint a μ -végű igék passzív pr. ipf. pl. 3. személyében és minden mediális és passiv optativusi alakban.

24. A passivum és a medium sg. 2. személyében az attikaiban összevont kötőhangzó, személyrag (η / ϵ illetve $\omicron\upsilon$) összevonatlanul állhat ($\epsilon\alpha$ illetve $\epsilon\omicron$). A med. aor. sg. 2. személy $-\omega$ összevonást nem mutat, így $-\alpha\omicron$.

25. A μ -végű igék, valamint ezek ragozását analogikusan követő igék ao. 2. coni.-ban az összevont $-\bar{\omega}$ helyett az összevonatlan $-\acute{\epsilon}\omega$ áll.

26. A participiumok és az $-\acute{\epsilon}\omega$ végű valódi magánhangzón végződő tövek az imperfecta actióban szinte kivétel nélkül mellőzik az attikaiban jellemző magánhangzó-összevonásokat. Összevonás az $\acute{\epsilon}\omega$ -végű igéknek csak azokban az alakjaiban figyelhető meg, ahol egy további magánhangzó áll a végződés előtt. Az $\epsilon\omicron$ és $\epsilon\omicron\upsilon$ $\epsilon\upsilon$ -vá vonatik össze $\pi\omicron\iota\epsilon\upsilon\sigma\iota$, $\pi\omicron\iota\epsilon\upsilon\upsilon\tau\epsilon\varsigma$ mintájára.

27. A $\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu\iota$, $\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$, $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu\iota$ valamint – hangsúlyozásbéli sajátosságokkal – a $\imath\eta\mu\iota$ ige az $-\acute{\epsilon}\omega$, $-\acute{\alpha}\omega$, $-\acute{\omicron}\omega$ -végű igék képzésének analógiájára a pr. ipf. sg. 2. és pl. 2., 3. személyeket thematikusan képezi.

28. A $\delta\epsilon\acute{\iota}\kappa\nu\upsilon\mu\iota$ típusú igék a pl. 3. személyt thematikusan képezik, tehát végződésük $-\omicron\upsilon\sigma\iota$.

A könnyebb hivatkozás végett a Hérodotos-szemelvények közül az első három mondatait – kerek zárójelben – folyamatos sorszámozással láttuk el. Ezen számokra utalnak a jegyzetek.

A jegyzetekben kötőjellel választottuk el a szemelvényekből kiemelt ión alakokat attikai megfelelőiktől. Az i. (ión alak) rövidítéssel jelöltük meg azokat a szavakat, amelyek nem jellemzőek az attikai prózára, illetve költői, vagy sajátos hérodotosi alakok. Ilyen esetekben az értelmileg, alakilag legközelebb álló attikai alakot adtuk meg. Az ión nyelvjárás vonatkozó sajátosságára arab számmal utalunk. Az első három szemelvény esetében igyekeztünk minden ión alakot (a Homéros idézeteket kivéve) átírni.

I. A mű bevezetése

(1) Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεός ιστορίας ἀπόδειξις ἦδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμαστά, τὰ μὲν Ἑλλήσι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλέα γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

(2) Περσέων μὲν νῦν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς· τούτους γάρ, ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῆσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτια τε καὶ Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ χώρῃ ἐσαπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος· τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεἶχε ἅπασιν τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένη χώρῃ. (3) Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο διατίθεσθαι τὸν φόρτον. (4) Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρη ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναικας ἄλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέως θυγατέρα· τὸ δὲ οἱ οὖνομα εἶναι, κατὰ τῷτο τὸ καὶ Ἑλληνας λέγουσι, Ἴουν τὴν Ἰνάχου. (5) Ταύτας στάσας κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὠνέεσθαι τῶν φορτίων τῶν σφι ἦν θυμὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. (6) Τὰς μὲν δὴ πλέονας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἴουν σὺν ἄλλῃσι ἀρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

(7) Οὕτω μὲν Ἴουν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι, οὐκ ὡς Ἑλληνας, καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἄρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἶψαν δ' ἂν οὗτοι Κρήτες. (8) Ταῦτα μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλληνας αἰτίους τῆς δευτέρας ἀδικίης γενέσθαι. (9) Καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηϊ ἐς Αἴαν τε τὴν Κολχίδα καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν, διαπρηξαμένους καὶ τᾶλλα τῶν εἵνεκεν ἀπικάτο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Μηδείην. (10) Πέμφαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρπαγῆς καὶ

1 Ἀλικαρνασσεός-Ἀλικαρνασσεός 13. | ιστορίας-ιστορίας 10. | ἀπόδειξις-ἀπόδειξις 5. | θωμαστά-θαυμαστά 5. | βαρβάροισι-βαρβάροις 11. | ἀποδεχθέντα-ἀποδειχθέντα 5. | αἰτίην-αἰτίαν 10. | ἀλλήλοισι-ἀλλήλοισι 11. || 2 Περσέων-Περσῶν 9. | διαφορῆς-διαφορᾶς 10. | Ἐρυθρῆς-Ἐρυθρᾶς 10. | καλεομένης-καλουμένης 26. | θαλάσσης-θαλάττης 4. | ἀπικομένους-ἀπικομένους 2. | θαλάσσαν-θαλάτταν 4. | οἰκέουσι-οἰκοῦσι 26. | ναυτιλίῃσι μακρῆσι-ναυτιλίαις μακραις 9. | ἀπαγινέοντας i.-ἀπάγοντας | χώρῃ-χώρᾳ 10. | ἐσαπικνέεσθαι-εἰσαπικνεῖσθαι 2./5./26. | ἐς-εἰς 5. | καλεομένη-καλουμένη 26. | χώρῃ-χώρᾳ 10. || 3 ἀπικομένους-ἀπικομένους 2. | ἐς-εἰς 5. || 4 ἡμέρη-ἡμέρᾳ 10. | ἀπ' ἧς ἀπίκοντο-ἀπ' ἧς ἀφίκοντο 2. | σφι-αὐτοῖς 19. | θαλάσσαν-θαλάτταν 4. | βασιλέως-βασιλέως 13. | οἱ-αὐτῇ 18. | οὖνομα-ὄνομα 5. | τῷτο-ταῦτό 8. | Ἴουν-Ἰώ 16. || 5 νεός-νέως 13. | ὠνέεσθαι-ὠνεῖσθαι 26. | σφι-αὐτοῖς 19. || 6 πλέονας i.-πλείονας | Ἴουν-Ἰώ 16. | ἄλλῃσι-ἄλλαις 9. | ἐσβαλομένους-εἰσβαλομένους 5. | ἐς-εἰς 5. | νέα-ναῦν 13. || 7 Ἴουν-Ἰώ 16. | ἐς-εἰς 5. | ἀπικέσθαι-ἀφικέσθαι 2. | ἀπηγήσασθαι-ἀφηγήσασθαι 2. | ἐς-εἰς 5. | βασιλέως-βασιλέως 13. || 8 σφι-αὐτοῖς 19. | δευτέρας ἀδικίης-δευτέρας ἀδικίας 10. || 9 καταπλώσαντας i.-καταπλεύσαντας. | μακρῇ-μακρᾷ 10. | ἐς-εἰς 5. | ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | διαπρηξαμένους-διαπραξαμένους 10. | τῶν-ῶν 20. | εἵνεκεν-ἔνεκα 5. | ἀπικάτο-ἀπιγμένοι ἦσαν 2./23. | βασιλέως-βασιλέως 13. | Μηδείην-Μηδεῖαν 10. || 10 ἐς-εἰς 5. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. |

ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς οὐδὲ ἐκείνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσαν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

(11) Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου ἀκηκοῦτα ταῦτα ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἀρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους διδόναι. (12) Οὕτω δὲ ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην, τοῖσι Ἑλλῆσι δόξα πρῶτον πέμφαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἑλένην καὶ δίκας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. (13) Τοὺς δὲ προῖσχομένων ταῦτα προσφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἀρπαγὴν, ὡς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

(14) Μέχρι μὲν ὦν τούτου ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου Ἑλλήνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην. (15) Τὸ μὲν νυν ἀρπάζειν γυναῖκας ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον εἶναι, τὸ δὲ ἀρπασθεισῶν σπουδῆν ποιήσασθαι τιμωρέειν ἀνοήτων, τὸ δὲ μηδεμίαν ὥρην ἔχειν ἀρπασθεισῶν σωφρόνων· δῆλα γὰρ δὴ ὅτι, εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ἠρπάζοντο. (16) Σφέας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας λέγουσι Πέρσαι ἀρπαζομένων τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι, Ἑλλήνας δὲ Λακεδαιμονίης εἶνεκεν γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖραι καὶ ἔπειτα ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην τὴν Πριάμου δύναμιν καταλεῖν. (17) Ἀπὸ τούτου αἰεὶ ἠγήσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσι εἶναι πολέμιον. (18) Τὴν γὰρ Ἀσίην καὶ τὰ ἐνοικέοντα ἔθνη βάρβαρα οἰκηιοῦνται οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἠγέαται κεχωρίσθαι.

(19) Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν εὐρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς ἐς τοὺς Ἑλλήνας. (20) Περὶ δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουσι Πέρσησι οὕτω Φοίνικες· οὐ γὰρ ἀρπαγῆ σφέας χρησαμένους λέγουσι ἀγαγεῖν αὐτὴν ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ Ἀργεῖ ἐμίσητο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νεός· ἐπεὶ δὲ ἔμαθε ἔγκυος ἐοῦσα, αἰδεομένη τοὺς τοκέας, οὕτω δὴ ἐθελοντὴν αὐτὴν τοῖσι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται. (21) Ταῦτα μὲν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες λέγουσι. (22) Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων ὡς οὕτως ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἑλλήνας, τοῦτον σημήνας προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου, ὁμοίως μικρὰ καὶ μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιῶν.

ἀπαιτέειν-ἀπαιτεῖν 26. | Ἀργείης-Ἀργείας 10. | σφί-αὐτοῖς 19. | ὦν-οὖν 5. | ἐκείνοισι-ἐκείνοισι 11. || 11 δευτέρῃ-δευτέρῃ 10. | γενεῇ-γενεᾷ 10. | οἱ-αὐτῶ 18. || 12 τοῖσι-τοῖς 11. | ἀπαιτέειν-ἀπαιτεῖν 26. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. || 13 σφί-αὐτοῖς 19. | Μηδείης-Μηδείας 10. | ἀπαιτεόντων-ἀπαιτούντων 26. | βουλοίατο-βούλοιντο 23. | σφί-αὐτοῖς 19. | γίνεσθαι i.-γίγνεσθαι. || 14 ὦν-οὖν 5. | μούνας-μόνας 5. | ἐς-εἰς 5. | Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | σφέας-σφᾶς 19. || 15 ἀρπασθεισῶν-ἀρπασθεισῶν 9. | τιμωρέειν-τιμωρεῖν 26. | ὥρην-ὥραν 10. | ἀρπασθεισῶν-ἀρπασθεισῶν 9. | δῆλα γὰρ δὴ i.-δῆλον γὰρ δὴ. || 16 σφέας-σφᾶς 19. | Ἀσίας-Ἀσίας 10. | Λακεδαιμονίης-Λακεδαιμονίας 10. | εἶνεκεν-ἐνεκα 5. | ἐς-εἰς 5. | Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | καταλεῖν-καθελεῖν 2. || 17 αἰεὶ-ἀεὶ 5. | σφίσι-ἑαυτοῖς 19. || 18 Ἀσίην-Ἀσίαν 10. | ἐνοικέοντα-ἐνοικεοῦντα 26. | ἔθνη-ἔθνη 14. | οἰκηιοῦνται-οἰκειοῦνται 7./26. | ἠγέαται-ἠγήμενοι εἰσίν 23. || 19 σφίσι-ἑαυτοῖς 19. | ἐοῦσαν-οὔσαν 26. | ἔχθρης-ἔχθρας 10. | ἐς-εἰς 5. || 20 ὁμολογέουσι-ὁμολογοῦσι 26. | Πέρσησι-Πέρσαις 9. | σφέας-σφᾶς 19. | ἐς-εἰς 5. | ἐμίσητο i.-ἐμειγνύετο | νεός-νέως 13. | ἐοῦσα-οὔσα 26. | αἰδεομένη-αἰδουμένη 26. | τοῖσι-τοῖς 11. | συνεκπλῶσαι i.-συνεκπλεῦσαι. || 22 ἔρχομαι ἐρέων-ἔρχομαι ἐρῶν 26. | κώς-πώς 3. | ἐς-εἰς 5. | ἄστεα-ἄστη 14. ||

(23) Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμέο ἦν μεγάλα, πρότερον ἦν σμικρά. (24) Τὴν ἀνθρωπητὴν ὦν ἐπιστάμενος εὐδαιμονίην οὐδαμᾶ ἐν τῷ τῷ μένουσαν, ἐπιμνήσομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

II. Helené Egyiptomban

(1) Τούτου δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιλίην ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν οὖνομα Πρωτέα εἶναι. (2) Τοῦ νῦν τέμενος ἔστι ἐν Μέμφι κάρτα καλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, τοῦ Ἑφαιστείου πρὸς νότον ἄνεμον κείμενον. (3) Περιοικέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύριοι, καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὁ συνάπας Τυρίων Στρατόπεδον. (4) Ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένει τοῦ Πρωτέος ἱρὸν τὸ καλέεται Ξείνης Ἀφροδίτης. (5) Συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης τῆς Τυνδάρεω, καὶ τὸν λόγον ἀκηκῶς ὡς διαιτήθη Ἑλένη παρὰ Πρωτεί, καὶ δὴ καὶ ὅτι Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπώνυμόν ἐστι· ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης ἱρά ἐστι, οὐδαμῶς Ξείνης ἐπικαλέεται.

(6) Ἔλεγον δὲ μοι οἱ ἱεῖες ἱστορέοντι τὰ περὶ Ἑλένην γενέσθαι ὧδε. (7) Ἀλέξανδρον ἀρπάσαντα Ἑλένην ἐκ Σπάρτης ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ· καὶ μιν, ὡς ἐγένετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξῶσαι ἄνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, ἐνθεῦτεν δέ (οὐ γὰρ ἀνίει τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυπτον καὶ Αἰγύπτου ἐς τε τὸ νῦν Κανωβικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου καὶ ἐς Ταριχηίας. (8) Ἦν δὲ ἐπὶ τῆς ἡμόνος, τὸ καὶ νῦν ἐστι, Ἡρακλέος ἱρὸν, ἐς τὸ ἦν καταφυγῶν οἰκέτης ὅτε ὦν ἀνθρώπων ἐπιβάληται στίγματα ἱρά, ἑωυτὸν διδοὺς τῷ θεῷ, οὐκ ἔξεστι τοῦτο ἀψασθαι· ὁ νόμος οὗτος διατελεῖ ἐὼν ὁμοιος τὸ μέχρι ἐμέο ἀπ' ἀρχῆς. (9) Τοῦ ὦν δὴ Ἀλεξάνδρου ἀπιστέαται θεράποντες πυθόμενοι τὸν περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον, ἰκέται δὲ ἰζόμενοι τοῦ θεοῦ κατηγόρεον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν αὐτόν, πάντα λόγον ἐξηγεόμενοι ὡς εἶχε περὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίην· κατηγόρεον δὲ ταῦτα πρὸς τε τοὺς ἱεῖας καὶ τὸν τοῦ στόματος τούτου φύλακον, τῷ οὖνομα ἦν Θῶνις.

(10) Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Θῶνις πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν παρὰ Πρωτέα ἀγγελίην λέγουσαν τάδε· Ἦκει ξείνος, γένος μὲν Τευκρός, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι

23 ἐμέο-ἐμοῦ 17. || 24 ἀνθρωπητὴν-ἀνθρωπεῖαν 7. | ὦν-οὔν 5. | εὐδαιμονίην-εὐδαιμονίαν 10. | τῷ τῷ-ταῦ τῷ 8. || II. 1 βασιλίην-βασιλείαν 7./10. | τῷ-ῶ 20. | γλῶσσαν-γλῶτταν 4. | οὖνομα-ὄνομα 5. || 2 τοῦ-τούτου 21. | κάρτα i.-μάλα || 3 περιοικέουσι-περιοικοῦσι 26. | καλέεται-καλεῖται 26. || 4 Πρωτέος-Πρωτέως 13. | ἱρὸν i.-ιερόν | τό-ὸ 20. | καλεῖται-καλεῖται 26. | Ξείνης-Ξείνης 5. || 5 ἱρὸν i.-ιερόν. | Ξείνης-Ξείνης 5. | ἱρά i.-ιερά. | Ξείνης-Ξείνης 5. | ἐπικαλέεται-ἐπικαλεῖται 26. || 6 ἱεῖες i.-ιερεῖς 13. | ἱστορέοντι-ἱστοροῦντι 26. || 7 ἀποπλέειν-ἀποπλεῖν 26. | ἐς-εἰς 5. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | μὴν-αὐτόν 18. | ἐς-εἰς 5. | ἐνθεῦτεν-ἐνθεῦθεν 1. | ἀπικνέεται-ἀφικνεῖται 2./26. | ἐς-εἰς 5. | καλεόμενον-καλούμενον 26. | ἐς-εἰς 5. | Ταριχηίας-Ταριχεῖας 7. || 8 ἡμόνος i.-ἡμόνος. | τό-τούτο 21. | Ἡρακλέος-Ἡρακλέους 15 | ἱρὸν i.-ιερόν. | ἐς τό-εἰς ὸ 20. | ὅτε ὦν-ὅτου/οὔτινος οὔν 17. | ἱρά i.-ιερά. | ἑωυτόν-ἑαυτόν 8. | διατελεῖ-διατελεῖ 26. | ἐ-ὦν-ὦν 26. | ἐμέο-ἐμοῦ 17. || 9 ὦν-οὔν 5. | ἀπιστέαται-ἀφίστανται 2./23. | ἱρὸν i.-ιερόν. | κατηγόρεον-κατηγόρου 26. | ἐξηγεόμενοι-ἐξηγούμενοι 26. | ἐς-εἰς 5. | ἀδικίην-ἀδικίαν 10. | κατηγόρεον-κατηγόρου 26. | ἱεῖας i.-ιερεῖας. | τῷ-ῶ 20. | οὖνομα-ὄνομα 5. ||

ἐξεργασμένος· ξείνου γὰρ τοῦ ἑωυτοῦ ἔξαπατήσας τὴν γυναῖκα αὐτὴν τε ταύτην ἄγων ἦκει καὶ πολλὰ κάρτα χρήματα, ὑπὸ ἀνέμων ἐς γῆν τὴν σὴν ἀπενειχθεῖς. (11) Κότερα δῆτα τοῦτον ἐῶμεν ἀσινέα ἐκπλέειν ἢ ἀπελώμεθα τὰ ἔχων ἦλθε; (12) Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεύς λέγοντα τάδε· Ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κοτέ ἐστι, ἀνοσία ἐργασμένον ξείνον τὸν ἑωυτοῦ συλλαβόντες ἀπάγετε παρ' ἐμέ, ἵνα εἰδέω ὃ τι κοτέ καὶ λέξει.

(13) Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Θῶνις συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατίσχει· μετὰ δὲ αὐτόν τε τοῦτον ἀνήγαγε ἐς Μέμφιν καὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἰκέτας. (14) Ἀνακομισθέντων δὲ πάντων, εἰρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεύς τίς εἶη καὶ ὁκόθεν πλέοι. (15) Ὁ δὲ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε καὶ τῆς πάτρης εἶπε τὸ οὖνομα καὶ δὴ καὶ τὸν πλόον ἀπηγήσατο ὁκόθεν πλέοι. (16) Μετὰ δὲ ὁ Πρωτεύς εἰρώτα αὐτόν ὁκόθεν τὴν Ἑλένην λάβοι· πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ λόγῳ καὶ οὐ λέγοντος τὴν ἀληθεῖν, ἤλεγχον οἱ γενόμενοι ἰκέται ἐξηγεόμενοι πάντα λόγον τοῦ ἀδικήματος. (17) Τέλος δὲ δὴ σφι λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεύς, λέγων ὅτι· Ἐγὼ εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἠγεόμην μηδένα ξείνων κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων ἦδη ἀπολαμφθέντες ἦλθον ἐς χώραν τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἂν σε ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνος ἐτεισάμην, ὅς, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ξεινίων τυχῶν ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαο. (18) Παρὰ τοῦ σεωυτοῦ ξείνου τὴν γυναῖκα ἦλαθες· καὶ μάλα ταῦτά τοι οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ' ἀναπτερώσας αὐτὴν οἴχεται ἔχων ἐκκλέφας. (19) Καὶ οὐδὲ ταῦτά τοι μούνα ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκία τοῦ ξείνου κεραΐσας ἤκεις. (20) Νῦν ὦν, ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἤγημαι μὴ ξεινοκτονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ χρήματα οὐ τοι προήσω ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὰ ἐγὼ τῷ Ἑλληνι ξείνῳ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς ἐλθὼν ἐκείνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ· αὐτὸν δὲ σε καὶ τοὺς σοὺς συμπλόους τριῶν ἡμερέων προαγορεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ἄτε πολεμίους περιέφεσθαι.

(21) Ἑλένης μὲν ταύτην ἄπιξιν παρὰ Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱρέες γενέσθαι. (22) Δοκέει δέ μοι καὶ Ὀμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ', οὐ γὰρ ὁμοίως ἐς τὴν ἐποποιήν εὐπρεπῆς ἦν τῷ ἑτέρῳ τῷ περ ἐχρήσατο, ἐς ὃ μετῆκε αὐτόν, δηλώσας ὡς καὶ τοῦτον ἐπίσταιτο τὸν λόγον. (23) Δῆλον δέ, κατὰ περ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι (καὶ οὐδαμῆ ἄλλη ἀνεπόδισε

10 ἐς-εἰς 5. | ἀγγελίην-ἀγγελίαν 10. | ξείνος-ξένος 5. | ἐξεργασμένος-ἐξεργασμένος 22. | ξείνου-ξένου 5. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | κάρτα ἰ.-μάλα | ἐς-εἰς 5. || 11 κότερα-πότερα 3. | ἀσινέα-ασινῆ 14. | ἐκπλέειν-ἐκπλεῖν 26. | ἀπελώμεθα-ἀφελώμεθα 2. | τά-ἄ 20. || 12 κοτέ-ποτέ 2. | ἐργασμένον-εἰργασμένον 22. | ξείνον-ξένον 5. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | εἰδέω-εἰδῶ 25. | κοτέ-ποτέ 2. || 13 νέας-ναῦς 13. | ἐς-εἰς 5. || 14 εἰρώτα-ἐρώτα 5. | ὁκόθεν-ὀπόθεν 3. || 15 οἱ-αὐτῷ 18. | πάτρης-πάτρας 10. | οὖνομα-ὄνομα 5. | πλόον-πλοῦν 12. | ἀπηγήσατο-ἀφηγήσατο 2. | ὁκόθεν-ὀπόθεν 3. || 16 εἰρώτα-ἐρώτα 5. | ὁκόθεν-ὀπόθεν 3. | ἀληθεῖν-ἀλήθειαν 10. | ἐξηγεόμενοι-ἐξηγούμενοι 26. || 17 σφι-αὐτοῖς 19. | ἠγεόμην-ἠγούμην 26. | ξείνων-ξένων 5. | ἀπολαμφθέντες ἰ.-ἀποληφθέντες | ἐς-εἰς 5. | χώραν-χώραν 10. | ξεινίων-ξενίων 5. | ἐργάσαο-εἰργάσω 22./24. || 18 σεωυτοῦ-σεαυτοῦ 8. | ξείνου-ξένου 5. | τοί-σοί 18. | οἴχεται-οἴχη 24. || 19 τοί-σοί 18. | μούνα-μόνα 5. | ξείνου-ξένου 5. | κεραΐσας ἰ.-κειράς. || 20 ὦν-οὔν 5. | ξεινοκτονέειν-ξεινοκτονεῖν 5./26. | ξείνῳ-ξένῳ 5. | ἐς ὃ ἰ.-ἔως | συμπλόους-συμπλοῦς 12. | ἡμερέων-ἡμερῶν 9. | ἐς-εἰς 5. || 21 ἄπιξιν-ἄφιξιν 2. | ἱρέες ἰ.-ἱερεῖς 13. || 22 δοκέει-δοκεῖ 26. | ἐς-εἰς 5. | ἐποποιήν-ἐποποιίαν 10. | τῷ περ-ῶπερ 20. | ἐς-εἰς 5. ||

έωυτόν) πλάνην τήν Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἐλένην τῇ τε δὴ ἄλλη πλαζόμενος καί ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπίκετο. (24) Ἐπιμέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος Ἀριστήϊ· λέγει δὲ τὰ ἔπεα ᾧδε·

ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
τὴν ὁδὸν ἦν Ἐλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.

(25) Ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσεΐῃ ἐν τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι·
τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόντα,
ἔσθλά, τὰ οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίῃ, τῇ πλείστα φέρει ζεΐδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἔσθλα μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

(26) Καὶ τάδε ἔτερα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει·
Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
ἔσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τελγέσσας ἐκατόμβας.

(27) Ἐν τούτοις τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἡπίστατο τὴν ἐς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην· ὁμοῦρῃ γὰρ ἢ Συρίῃ Αἰγύπτῳ, οἱ δὲ Φοῖνικες, τῶν ἐστὶ ἡ Σιδῶν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι.

(28) Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τότε τὸ χωρίον οὐκ ἦκιστα ἀλλὰ μάλιστα δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὀμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστὶ ἀλλ' ἄλλου τινός· ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοις εἴρηται ὡς τριταῖος ἐκ Σπάρτης Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων Ἐλένην, εὐαεῖ τε πνεύματι χρησάμενος καὶ θαλάσση λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν.

(29) Ὀμηρος μὲν νυν καὶ τὰ Κύπρια ἔπεα χαϊρέτω.

(30) Εἰρομένου δὲ μεσοῦ τοὺς ἱρέας εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνας τὰ περὶ Ἴλιον γενέσθαι ἢ οὐ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἱστορήσι φάμενοι εἰδέναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω.

(31) Ἐλθεῖν μὲν γὰρ μετὰ τὴν Ἐλένης ἀρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα γῆν Ἑλλήνων στρατιῆν πολλὴν βοηθέουσαν Μενέλεω· ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ἰδρυθεῖσαν τὴν στρατιῆν πέμπειν ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους, σὺν δὲ σφί ἰέναι καὶ αὐτὸν Μενέλεω. (32) Τοὺς δ' ἐπέϊτε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἐλένην τε καὶ τὰ χρήματα τὰ οἱ οἴχετο κλέφας Ἀλέξανδρος, τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν. (33) Τοὺς δὲ Τευκροὺς τὸν αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὁμνύοντας καὶ ἀνωμοτῆ, μὴ μὲν ἔχειν Ἐλένην μηδὲ τὰ ἐπικαλούμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν τῶν Πρωτεύς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. (34) Οἱ δὲ Ἕλληνας καταγελασθαι δοκῶντες ὑπ' αὐτῶν οὕτω δὴ ἐπολιόρχεον, ἐς ὃ ἐξέλιον. (35) Ἐλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἢ

23 κατὰ περ-καθάπερ 2. | έωυτόν-έαυτόν 8. | ές-εις 5. | ἀπίκετο-ἀφίκετο 2. || 24 Διομήδεος-Διομήδους 14. | Ἀριστήϊ-Ἀριστεΐα 7./10. | ἔπεα-ἔπη 14. || 25 Ὀδυσσεΐῃ-Ὀδυσσεΐα 10. | τοῖσι-τοῖς 11. || 27 τούτοις τοῖσι-τούτοις τοῖς 11. | ές-εις 5. | ὁμοῦρῃ-ὁμοῦρεῖ 26. | Συρίῃ-Συρία 10. | τῶν-ῶν 20. | Συρίῃ-Συρία 10. | οἰκέουσι-οἰκοῦσι 26. || 28 ἔπεα-ἔπη 14. | τοῖσι Κυπρίοις-τοῖς Κυπρίοις 11. | ἀπίκετο-ἀφίκετο 2. | ές-εις 5. | θαλάσση-θαλάττη 4. | λείῃ-λεία 10. || 29 ἔπεα-ἔπη 14. || 30 εἰρομένου-ἐρομένου 5. | μέο-μοῦ 17. | ἱρέας i.-ιερέας. | ἱστορήσι-ἱστορίαις 9. || 31 ές-εις 5. | στρατιῆν-στρατιάν 10. | βοηθέουσαν-βοηθοῦσαν 26. | ές-εις 5. | στρατιῆν-στρατιάν 10. | ές-εις 5. | σφί-αὐτοῖς 19. || 32 ἐπέϊτε i.-ἐπεΐδη. | ἐσελθεῖν-εἰσελθεῖν 5. | ές-εις 5. | ἀπαιτέειν-ἀπαιτεῖν 26. | τὰ-ᾗ 20. | οἱ-αὐτῶ 18. | οἴχετο i.-ὠχετο. | αἰτέειν-αἰτεῖν 26. || 33 ἀνωμοτῆ i.-ἀνωμότως. | ἐπικαλούμενα-ἐπικαλούμενα 26. | τῶν-τούτων, ᾗ/ῶν 20. || 34 δοκῶντες-δοκοῦντες 26. | ἐπολιόρχεον-ἐπολιόρχουν 26. | ές ὃ i.-ἔως. ||

Ἑλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ πιστεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἑλληνες αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι παρὰ Πρωτέα.

(36) Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθείην τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων ἦντησε μεγάλων καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἑωυτοῦ χρήματα πάντα. (37) Τυχῶν μέντοι τούτων ἐγένετο Μενέλεως ἀνὴρ ἄδικος ἐς Αἴγυπτιους. (38) Ἀποπλέειν γὰρ ὠρημμένον αὐτὸν ἴσχον ἄπλοιοι. (39) Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρήγμα οὐκ ὄσιον· λαβῶν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων ἔντομά σφρα ἐποίησε. (40) Μετὰ δέ, ὡς ἐπάϊστος ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος, μισηθεὶς τε καὶ διωκόμενος οἴχετο φεύγων τῆσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης. (41) Τὸ ἐνθεῦτεν δὲ ὄκη ἔτι ἐτράπετο, οὐκ εἶχον εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. (42) Τούτων δὲ τὰ μὲν ἱστορήσι ἔφασαν ἐπίστασθαι, τὰ δὲ παρ' ἑωυτοῖσι γινόμενα ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι λέγειν.

(43) Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον. (44) Ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἑλένης λεχθέντι καὶ αὐτὸς προστίθεμαι, τάδε ἐπιλεγόμενος· εἰ ἦν Ἑλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθῆναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἑλληνσι ἤτοι ἐκόντος γε ἢ ἀέκοντος Ἀλεξάνδρου. (45) Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πριάμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλι κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅκως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικέη. (46) Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοις ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, ὅκότε συμμίσγοιεν τοῖσι Ἑλληνσι, ἀπώλλυντο, αὐτοῦ δὲ Πριάμου οὐκ ἔστι ὅτε οὐ δύο ἢ τρεῖς ἢ καὶ ἔτι πλείους τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπέθνησκον (εἰ χρή τι τοῖσι ἐποποιῶσι χρεώμενον λέγειν), τούτων δὲ τοιούτων συμβαινόντων ἐγὼ μὲν ἔλπομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πριάμος συνοικεεῖ Ἑλένη, ἀποδοῦναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγῆσθαι. (47) Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασιλιῆ ἐς Ἀλέξανδρον περιήϊε, ὥστε γέροντος Πριάμου ἐόντος ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἐκτωρ καὶ πρεσβύτερος καὶ ἀνὴρ ἐκείνου μᾶλλον ἔων ἔμελλε αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος παραλάμψεσθαι, τὸν οὐ προσῆκε ἀδικέοντι τῷ ἀδελφεῷ ἐπιτρέπειν, καὶ ταῦτα μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων ἰδίη τε αὐτῷ καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι Τρωσί. (48) Ἄλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθείην ἐπίστευον οἱ Ἑλληνες, ὡς μὲν

36 ἀπικόμενος-ἀφικόμενος 2. | ἐς-εἰς 5. | ἀναπλώσας i.-ἀναπλεύσας. | ἀληθείην-ἀλήθειαν 10. | πρηγμάτων-πραγμάτων 10. | ξεινίων-ξενίων 5. | ἀπαθέα-ἀπαθῆ 14. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. || 37 ἐς-εἰς 5. || 38 ἀποπλέειν-ἀποπλεῖν 26. || 39 πολλόν i.-πολύ. | πρήγμα-πρᾶγμα 10. | σφέα-αὐτά 19. || 40 ἐπάϊστος i.-ἔκπυστος. | ἐργασμένος-εἰργασμένος 22. | τῆσι-ταῖς 9. | νηυσὶ-ναυσί 13. || 41 ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | ὄκη-ὄπη 3. || 42 ἱστορήσι-ἱστορίαις 9. | ἑωυτοῖσι-ἑαυτοῖς 8./11. | ἀτρεκέως-ἀτρεκῶς 14. || 43 ἱρέες i.-ἱερεῖς 13. || 44 τοῖσι-τοῖς 11. | ἀέκοντος i.-ἄκοντος. || 45 τοῖσι σφετέροισι-τοῖς σφετέροις 11. | τοῖσι τέκνοισι-τοῖς τέκνοις 11. | πόλι-πόλει 13. | ὅκως-ὄπως 3. | συνοικέη-συνοικῆ 26. || 46 τοῖσι πρώτοισι χρόνοις-τοῖς πρώτοις χρόνοις 11. | ἐγίνωσκον i.-ἐγίνωσκον. | ὅκότε-ὄποτε 3. | συμμίσγοιεν i.-συμμιγνύοιεν. | τοῖσι-τοῖς 11. | πλείους i.-πλείους. | γινομένης i.-γιγνομένης. | τοῖσι ἐποποιῶσι-τοῖς ἐποποιῶσι 11. | χρεώμενον-χρωμένον 26. | συνοικεε-συνοικεῖ 26. | τοῖσι Ἀχαιοῖσι-τοῖς Ἀχαιοῖς 11. | παρεόντων-παρόντων 26. || 47 βασιλιῆ-βασιλεία 8. | ἐς-εἰς 5. | περιήϊε i.-περιῆε. | ἐόντος-όντος 26. | πρήγματα-πράγματα 10. | ἔων-ῶν 26. | παραλάμψεσθαι i.-παραλήψεσθαι. | τὸν-αὐτόν 21. | ἀδικέοντι-ἀδικοῦντι 26. | ἀδελφεῷ i.-ἀδελφῷ. | ἰδίη-ἰδίᾳ 10. | τοῖσι ἄλλοισι-τοῖς ἄλλοις 11. ||

ἐγὼ γινώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρίη ἀπολόμει νοι καταφανές τοῦτο τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσι καὶ αἱ τιμωραὶ παρὰ τῶν θεῶν. Καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει εἴρηται.

III. Szkíta szokások

(1) Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ᾧδέ σφι διάκειται. (2) Ἐπεὰν τὸν πρῶτον ἄνδρα καταβάλῃ ἄνῃρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει. (3) Ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ· ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν τῆς ληΐης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβωσι, μὴ ἐνείκας δὲ οὐ. (4) Ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῶδε· περιταμῶν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς ἐκσεῖει, μετὰ δὲ σαρκίσας βοῆς πλευρῆ δέφει τῆσι χερσί, ὀργάσας δὲ αὐτὸ ἅτε χειρώμακτρον ἔκτηται, ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τὸν αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει καὶ ἀγάλλεται. (5) Ὅς γὰρ ἂν πλείστα δέρματα χειρώμακτρα ἔχη, ἄνῃρ ἄριστος οὗτος κέκριται. (6) Πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαίνας ἐπέινυσθαι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατὰ περ βαίτας· πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι ὄνουξι καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται· δέρμα δὲ ἀνθρώπου καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν ἦν ἄρα, σχεδὸν δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. (7) Πολλοὶ δὲ καὶ ὅλους ἄνδρας ἐκδείραντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων ἐπ' ἵππων περιφέρουσι.

(8) Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμισται. (9) Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, οὔτι πάντων ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε. (10) Ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἔνερθε τῶν ὄφρῶν ἐκκαθαίρει· καὶ ἦν μὲν ἡ πένης, ὁ δὲ ἐξῶθεν ὠμοβοέην μούνην περιτείνας οὕτω χρᾶται, ἦν δὲ ἡ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην περιτείνει, ἔσωθεν δὲ καταχρυσώσας οὕτω χρᾶται ἅτε ποτηρίῳ. (11) Ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκηίων, ἦν σφι διάφοροι γένωνται καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ· ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων τῶν ἂν λόγον ποιῆται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπιλέγει ὡς οἱ ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσεθήκαντο καὶ σφῶν αὐτὸς ἐπεκράτησε, ταύτην ἀνδραγαθίην λέγοντες.

(12) Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἐωυτοῦ νομῷ κερνᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθῶν τοῖσι ἂν ἄνδρες πολέμοι ἀραιρημένοι ἔωσι· τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ἦ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἡτιμωμένοι ἀποκατέεται· ὄνειδος δὲ σφί ἐστι μέγιστον τοῦτο· ὅσοι δὲ ἂν αὐτῶν καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας

48 αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. | ἀληθειν-ἀλήθειαν 10. | ὅπως-ὅπως 3. | πανωλεθρίη-πανωλεθρία 10. | τοῖσι ἀνθρώποισι-τοῖς ἀνθρώποις 11. | δοκέει-δοκεῖ 26. || III. 1 ἐς-εἰς 5. | σφί-αὐτοῖς 19. || 3 βασιλεῖ-βασιλεῖ 13. | ἀπενείκας i.-ἀπενέγκας. | ληΐης-λειάς 7./10. | τήν-ἦν 20. | ἐνείκας i.-ἐνέγκας. || 4 περιταμῶν i.-περιτεμών. | πλευρῆ-πλευρᾶ 10. | τῆσι-ταῖς 9. | τόν-ὄν 20. || 6 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | κατὰ περ-καθάπερ 2. | ἐόντων-όντων 26. | αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. | φαρετρέων-φαρετρῶν 9. | ποιεῦνται-ποιοῦνται 26. || 7 ἐπ' ἵππων-ἐφ' ἵππων 2. || 8 σφί-αὐτοῖς 19. || 9 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. || 10 ὠμοβοέην i.-ὠμοβόειαν δοράν. | μούνην-μόνην 5. | ὠμοβοέην i.-ὠμοβόειαν δοράν. || 11 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | οἰκηίων-οἰκείων 7. | σφί-αὐτοῖς 19. | βασιλεῖ-βασιλεῖ 13. | ξείνων-ξένων 5. | οἱ-αὐτῶν 18. | τῶν-ῶν 20. | ἐόντες-όντες 26. | οἰκήιοι-οἰκείοι 7. | προσεθήκαντο i.-προσέθεντο. | σφέων-σφῶν/αὐτῶν 19. | ἀνδραγαθίην-ἀνδραγαθίαν 10. ||

ἀραιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σύνδυο κύλικας ἔχοντες πίνουνσι ὁμοῦ. (13) Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσι πολλοί, οἳ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτείνησι πολλῆσι ᾧδε. (14) Ἐπεὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ διεξιέλίσσουσι αὐτούς, καὶ ἐπὶ μίαν ἐκάστην ῥάβδον τιθέντες θεσπίζουσι, ἅμα τε λέγοντες ταῦτα συνειλέουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω καὶ αὐτὶς κατὰ μίαν τιθεῖσι. (15) Αὕτη μὲν σφι ἡ μαντικὴ πατρῴη ἐστὶ. (16) Οἱ δὲ Ἐνάρες οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Ἀφροδίτην σφίσι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι· φιλύρης ᾧν φλοιῶ μαντεύονται· ἐπεὰν τὴν φιλύρην τρίχα σχίσῃ, διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι ἑωυτοῦ καὶ διαλύων χρᾶ.

(17) Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθέων κάμη, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἳ τρόπῳ τῶ εἰρημένῳ μαντεύονται· καὶ λέγουσι οὗτοι ὡς τὸ ἐπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τὰς βασιληίας ἰστίας ἐπιώρκηκε δς καὶ ὄς, λέγοντες τῶν ἀστῶν τὸν ἄν δὴ λέγουσι· τὰς δὲ βασιληίας ἰστίας νόμος Σκυθήσι τὰ μάλιστα ἐστὶ ὁμῦναι τότε ἐπεὰν τὸν μέγιστον ὄρκον ἐθέλωσι ὁμῦναι. (18) Αὐτίκα δὲ διαλελαμμένος ἄγεται οὗτος τὸν ἄν δὴ φῶσι ἐπιορκῆσαι, ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὡς ἐπιορκήσας φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληίας ἰστίας καὶ διὰ ταῦτα ἀγγέει ὁ βασιλεὺς. (19) Ὁ δὲ ἀρνέεται, οὐ φάμενος ἐπιορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. (20) Ἀρνεομένου δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντις· καὶ ἦν μὲν μιν καὶ οὗτοι ἐσορῶντες ἐς τὴν μαντικὴν καταδήσωσι ἐπιορκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· ἦν δὲ οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι πάρεις μάντιες καὶ μάλα ἄλλοι· ἦν ᾧν οἱ πλέονες τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρῶτοισι τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι.

(21) Ἀπολλύουσι δῆτα αὐτοὺς τρόπῳ τοιῶδε. (22) Ἐπεὰν ἅμαξαν καμάρης φρυγᾶων πλήσωσι καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμποδίσαντες τοὺς μάντις καὶ χεῖρας ὀπίσω δῆσαντες καὶ στομώσαντες κατεργνύουσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα, ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ ἀπιεῖσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. (23) Πολλοὶ μὲν δὴ συγκατακαίονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτῶν ὁ ῥυμὸς κατακαυθῆ. (24) Κατακαίουσι δὲ

12 ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. | κρητῆρα-κρατῆρα 10. | ἀπ' οὐ-ἄφ' οὐ 2. | Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | τοῖσι-οἷς 20./11. | ἀραιρημένοι ἰ.-ἤρημένοι. | ἔωσι-ᾧσι 26. | τοῖσι-οἷς 20./11. | κατεργασμένον-κατεργασμένον 22. | ἀποκατέεται-ἀποκαθημένοι εἰσι 2./23. | σφι-αὐτοῖς 19. | κάρτα ἰ.-μάλα | ἀραιρηκότες ἰ.-ἤρηκότες | ἔωσι-ᾧσι 26. || 13 μάντιες-μάντιες 13. | Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | ῥάβδοισι-ῥάβδοις 11. | ἰτείνησι πολλῆσι-ἰτείναις πολλαῖς 9. || 14 ἐνείκωνται ἰ.-ἐνέγκωνται. | διεξιέλίσσουσι ἰ.-διεξιέλίσσουσι 5. | συνειλέουσι ἰ.-συνειλοῦσι 26. | αὐτὶς ἰ.-αὐθῆς. | τιθεῖσι-τιθέασι 27. || 15 σφι-αὐτοῖς 19. | πατρῴη ἰ.-πατρῶα. || 16 Ἐνάρες-Ἐνάρες 14. | σφίσι-ἑαυτοῖς 19. | φιλύρης-φιλύρας 10. | ᾧν-οῦν 5. | φιλύρην-φιλύραν 10. | τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι-τοῖς δακτύλοις τοῖς 11. | ἑωυτοῦ-ἑαυτοῦ 8. || 17 Σκυθέων-Σκυθῶν 9. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | εὐδοκιμέοντας-εὐδοκιμοῦντας 26. | βασιληίας-βασιλείας 7. | δς καὶ ὄς ἰ.-οὗτος καὶ ἐκεῖνος. | τόν-ὄν 20. | βασιληίας-βασιλείας 7. | Σκυθήσι-Σκυθαῖς 9. || 18 διαλελαμμένος ἰ.-διειλημμένος. | τόν-ὄν 20. | ἀπιγμένον-ἀπιγμένον 2. | μάντιες-μάντιες 13. | βασιληίας-βασιλείας 7. | ἀγγέει-ἀγγεῖ 26. || 19 ἀρνέεται-ἀρνείται 26. | δεινολογέεται-δεινολογεῖται 26. || 20 ἀρνεομένου-ἀρνεομένου 26. | μάντιες-μάντιες 13. | μίν-αὐτόν 18. | ἐσορῶντες ἐς-εἰσορῶντες εἰς 5. | τοῦ-τούτου 21. | ἰθέως ἰ.-εὐθύς. | ἀποτάμνουσι ἰ.-ἀποτέμνουσι. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | μάντιες-μάντιες 13. | ᾧν-οῦν 5. | πλέονες ἰ.-πλείονες. | τοῖσι πρῶτοισι-τοῖς πρῶτοις 11. | μαντίων ἰ.-μάντεων 13. | αὐτοῖσι-αὐτοῖς 11. || 21 ἀπολλύουσι-ἀπολλύασι 28. || 22 καμάρης-καμάρας 10. | μάντις-μάντιες 13. | κατεργνύουσι ἰ.-κατείργουσι. | ἐς-εἰς 5. | ἀπιεῖσι-ἀφίαισι 2./27. || 23 τοῖσι-τοῖς 11. | μάντισι ἰ.-μάντεσι 13. ||

τρόπω τῷ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντις, ψευδομάντις καλέοντες. (25) Τοὺς δ' ἂν ἀποκτείνῃ βασιλεύς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ.

(26) Ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται. (27) Ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγγέαντες αἶμα συμμίσγουσι τῶν τὸ ὄρκιον ταμνομένων, τύφαντες ὑπέατι ἢ ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος καὶ ἔπειτα ἀποβάφαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκην καὶ οἶστοὺς καὶ σάγαριν καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, κατεύχονται πολλὰ καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοὶ τε οἱ τὸ ὄρκιον ποιούμενοι καὶ τῶν ἐπομένων οἱ πλείστου ἄξιοι.

(28) Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέρροισι εἰσι, ἐς δ' ὁ Βορυσθένης ἐστὶ προσπλωτός.

(29) Ἐνθαῦτα, ἐπεὰν σφι ἀποθάνῃ ὁ βασιλεύς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον, ἔτοιμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκρωμένον μὲν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχισθεῖσαν καὶ καθαρθεῖσαν, πλέην κυτέρου κεκομμένου καὶ θυμῆματος καὶ σελίνου σπέρματος καὶ ἀννήσου, συνερραμμένην ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. (30) Οἱ δὲ ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τάπερ οἱ βασιλῆιοι Σκύθαι· τοῦ ὠτὸς ἀποτάμνονται, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται, μέτωπον καὶ ῥίνα καταμύσσονται, διὰ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς οἶστοὺς διαβυνέονται.

(31) Ἐνθεῦτεν δὲ κομίζουσι ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ βασιλέος τὸν νέκυν ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι· οἱ δὲ σφι ἔπονται ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. (32) Ἐπεὰν δὲ πάντα περιέλθωσι τὸν νέκυν κομίζοντες, ἐν Γέρροισι ἔσχατα κατοικημένοισι εἰσι τῶν ἐθνέων τῶν ἄρχουσι καὶ ἐν τῆσι ταφῆσι. (33) Καὶ ἔπειτα, ἐπεὰν θέωσι τὸν νέκυν ἐν τῆσι θήκησι ἐπὶ στιβάδος, παραπήξαντες αἰχμὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ νεκροῦ ξύλα ὑπερτείνουσι καὶ ἔπειτα ῥίφι καταστεγάζουσι, ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης τῶν παλλακέων τε μίαν ἀποπνίξαντες θάπτουσι καὶ τὸν οἶνοχόον καὶ μάγειρον καὶ ἵπποκόμον καὶ διήκονον καὶ ἀγγελιηφόρον καὶ ἵππους καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς καὶ φιάλας χρυσέας· ἀργύρω δὲ οὐδὲν οὐδὲ χαλκῷ χρέωνται· ταῦτα δὲ ποιήσαντες χουσι πάντες χῶμα μέγα, ἀμιλλώμενοι καὶ προθυμώμενοι ὡς μέγιστον ποιῆσαι.

24 μάντις, ψευδομάντις-μάντις, ψευδομάντις 13. | καλέοντες-καλοῦντες 26. || 25 τοὺς-οὓς 20. | ἔρσενα i.-ἄρρενα. | ἀδικεῖ-ἀδικεῖ 26. || 26 ποιεῦνται-ποιοῦνται 26. | ποιέωνται-ποιῶνται 26. || 27 ἐς-εἰς 5. | συμμίσγουσι i.-συμμειγνύσασιν. | ταμνομένων i.-τεμνομένων. | ἐπιταμόντες i.-ἐπιτεμόντες. | μαχαίρῃ-μαχαίρῃ 10. | ἐς-εἰς 5. | ποιούμενοι-ποιούμενοι 26. || 28 Γέρροισι-Γέρροις 11. | ἐς-εἰς 5. || 29 ἐνθαῦτα-ἐνταῦθα 1. | σφι-αὐτοῖς 19. | ὀρύσσουσι-ὀρύττουσι 4. | πλέην-πλέαν 10. | θυμῆματος-θυμιάματος 10. | ἐς-εἰς 5. || 30 ποιεῦσι-ποιοῦσι 26. | τάπερ-ἄπερ 20. | βασιλῆιοι-βασιλῆιοι 7. | ἀποτάμνονται i.-ἀποτέμνονται. | περιτάμνονται i.-περιτέμνονται. | καταμύσσονται-καταμύττονται 4. | ἀριστερῆς-ἀριστερᾶς 10. | διαβυνέονται-διαβυνοῦνται 26. || 31 ἐνθεῦτεν-ἐντεῦθεν 1. | βασιλέος-βασιλέως 13. | ἐς-εἰς 5. | τῶν-ᾧν 20. | σφι-αὐτοῖς 19. | ἐς-εἰς 5. | τοὺς-οὓς 20. || 32 Γέρροισι-Γέρροις 11. | κατοικημένοισι-κατοικημένοις 11. | ἐθνέων-ἐθνῶν 14. | τῶν-ᾧν 20. | τῆσι ταφῆσι-ταῖς ταφαῖς 9. || 33 θέωσι-θῶσι 26. | τῆσι θήκησι-ταῖς θήκαις 9. | εὐρυχωρίῃ-εὐρυχωρίᾳ 10. | παλλακέων-παλλακῶν 9. | διήκονον-διάκονον 10. | ἀγγελιηφόρον-ἀγγελιαφόρον 10. | χρυσέας-χρυσᾶς 12. | χρέωνται-χρῶνται 26. | προθυμώμενοι-προθυμούμενοι 26.

IV. Thermopylai

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχίνῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλλη-
νες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χώρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι,
ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τού-
τοις τοῖσι χωρίοις, ἐπεκράτῃ δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι
Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον τε καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἷδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσῃ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων
τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ Τεγεγετέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχο-
μενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι
μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκη-
ναίων ὀγδῶκοντα· οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν. Ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων
τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.

Πρὸς τούτοις ἐπικλήτοι ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χί-
λιοι. Αὐτοὶ γὰρ σφας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν
ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμαχῶν προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡ-
μέρην, ἢ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινήτων
καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι
τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἄλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι τῷ κα-
κὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειεν ὦν καὶ
τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἔοντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν ἄν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι
ἐβοήθηον ἐς τὴν Τρηχίνα.

Τούτοις ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἑκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος
μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξαν-
δρίδῃ τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδῃ τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου
τοῦ Ἀλακμένοιο τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλειο τοῦ Ἡγησίλειο τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεω-
βάτῃ τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ Ἠγίου τοῦ Εὐρυσθένοιο τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου
τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλοῦ τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιλιῆν ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀ-
προδοκίτου. Διξῶν γὰρ οἱ ἔόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος,
ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλιῆς. Ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρ-
σενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἔόντος ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω
δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιλιῆ, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου (οὗ-
τος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδῃ παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. Ὅς
τότε ἦμε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τῶν κατεστεῶτων Τριηκοσίων καὶ τοῖσι
ἐτύγχανον παῖδες ἔόντες. Παραλαβῶν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λο-
γισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδῃ ὁ Εὐρυμάχου. Τούδε δὲ εἵνεκα τούτους
σπουδῆν ἐποιήσατο Λεωνίδης μόνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφῶν μεγάλως κατη-
γόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμφουσι εἴτε καὶ
ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμφαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὀρῶντες
οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερ-
βαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γὰρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἐμελλον ὀρτάσαντες καὶ φύλακας
λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βοηθέειν πανδημί. Ὅς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμα-
χῶν ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τῷ τῷ Ὀλυμπιάς τούτοις
τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσθαι τὸν ἐν
Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν.

Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἑλληνας, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μὲν νῦν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἔλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκῶων καὶ Λοκρῶων περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθῆειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μῆδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἰππέα ἰδέσθαι ὁκόσοι εἰσι καὶ ὅ τι ποιοῖεν· ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὡς εἶψαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος Ἑρακλείδης. Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἰππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. Ἐτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους· ταῦτα δὲ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε· μαθῶν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθῶν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τά περ ὀπίωπεε πάντα.

Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετεπέμψατο Δημάρτητον τὸν Ἀρίστωνος, ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ εἶπε· Ἡκουσας μὲν καὶ πρότερόν μεο, εὔτε ὁρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇ περ ὤρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα. Ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σέο, ὦ βασιλεῦ, ἀγῶν μέγιστός ἐστι· ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γὰρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. Ἐπίστασο δέ· εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέφειαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομενεῖ χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλήϊν τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλληνισι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δὴ Ξέρξῃ ἄπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δευτέρα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ φεύσῃ, ἢ μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῆ τῇ ἐγὼ λέγω.

Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. Τέσσερας μὲν δὴ παρήκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίου θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄφιν τὴν ἐωυτοῦ. Ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυον καίπερ μεγάλως προσπταίνοντες. Δῆλον δ' ἐποίηεν παντὶ τῶν καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεί ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. Ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης. Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὔτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς Ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὔτοι γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. Ὡς δὲ καὶ οὔτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλληνισι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἢ περ οἱ Ἑλληνες καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὄκως ἐντρέφειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας βοῆ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι

υπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. Ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. Ἐπει δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπῆλαινον ὀπίσω. Ἐν ταύτῃσι τῆσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δεισαντα περὶ τῆ στρατιῆ. Τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο. Τῆ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετραυματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἕσσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρεσθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν φυλάξουτες τὴν ἀτραπὸν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῆ προτεραίῃ ἐνῶρων, ἀπῆλαινον.

Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὃ τι χρῆσθαι τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ἀνὴρ Μηλιεὺς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὡς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴεσθαι, ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρους φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἕλλήνων. Ὑστερον δὲ δεισας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλληγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχινίου· ὃ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μὲντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἦσσαν. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε.

Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλλὸς Ἀντικυρεύς εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ περιηγησάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἕμοιγε πιστός. Τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρὴ σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκηρύξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνήτῃ τε καὶ Κορυδαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι. Τοῦτο δὲ φεύγοντα Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδαμεν· εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἐὼν μὴ Μηλιεὺς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῆ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἶη. Ἄλλ' Ἐπιάλτης γὰρ ἐστὶ ὁ περιηγησάμενος τὸ ὄρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρесе τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρῆς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὁρμέατο δὲ περὶ λύχων ἀφᾶς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεύρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχει τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέμου· ἐκ τε τοσοῦδε κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη. Ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὖνομα δὲ τῷ ὄρει τούτῳ καὶ τῆ ἀτραπῷ τῷαυτὸ κείται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ βράχιν τοῦ ὄρους, λήγει δὲ κατὰ τὸ Ἄλπηνον πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελαμπύγου τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἕδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι.

Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσαν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ ὄρους. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους ἐφύλασσαν, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλίται, ῥυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν· ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσαν.

Ἔμαθον δέ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἐν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, φόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. Ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θῶματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῶ· ἐνθαῦτα Ὑδάρνης, καταρρωδῆσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην ὀκοδαπὸς εἶη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρους τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὀρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἄμφι Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιοῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος.

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡῶσι σφι θάνατον, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον· οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοιο δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἑλληγες, καὶ σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτρέποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Λέγεται δὲ καὶ ὡς αὐτὸς σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῶ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρῶσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἧλθον φυλάξοντες ἀρχήν. Ταύτη καὶ μᾶλλον τὴν γνώμην πλειστός εἰμι· Λεωνίδην, ἐπεὶτε ἦσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῶ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν· μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. Ἐκέρητο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιητέσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλεῖα σφέων ἀπολεσθαι. Ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεισι ἐξαμέτροισι χρᾶ λέγοντα ὧδε·

Ἵμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκίτορες εὐρυχώροιο,
ἢ μέγα ἄστου ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
πέρθηται, ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἄφ' Ἑρακλέους δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῆ φθίμενον Λακεδαίμονος οὔρος·
οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἔφημι
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μόνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δὲ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τάνεκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὀμήρων λόγῳ ποιούμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ'

αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον· ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶρην πρόσδοον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄρεος ἢ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστί καὶ βραχυτέρος ὁ χώρος πολλὸν ἢ περ ἢ περιόδος τε καὶ ἀνάβασις. Οἷ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνας, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο· τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἔπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλέονες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ ὄρος, ἀπεδεικνυνο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρῆμαί τε καὶ ἀτέοντες. Δόρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηρικαῦτα ἤδη ἐτύγγανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῶ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τρηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ· ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ τὸν οἶκον πάντα τὸν ἐωυτοῦ ἐπέδωκε, ὡς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου.

Ξέρξεω τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι, καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῆ οἱ Ἕλληνας ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέφοντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δὲ συνεστήκει μέχρι οὐ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. Ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνας, ἐνθεῦτεν ἤδη ἕτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρουν ὀπίσω καὶ παραμφάμενοι τὸ τείχος ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων· ὁ δὲ κολωνός ἐστί ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφέας τῶ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιοῦτων γενομένων ὅμως λέγεται ἀνὴρ ἄριστος γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμειξάι σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τεο τῶν Τρηχινίων ὡς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν οἰστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο τὸ πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλήθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεινος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἢ μάχῃ καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε

μάλιστα τῶ οὔνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδew. Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῇ περ ἔπεσον καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τᾶδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ·
᾽Ω ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῶ δὲ μάντι τόδε·

Μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχεῖον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἠγεμόνα προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἕξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφeας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῶ λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδew καὶ κατεκέατο ἐν Ἀληνηοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεὸν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον αἰτήσαντά τε τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἰλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅκως δὲ αὐτὸν ἦγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρήναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποφυχέοντα λειφθῆναι. Εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ καὶ ὁμοῦ σφeων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νῦν δέ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθῆσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μνηῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξεδὸν αὐτῶ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῶ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδος τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἠτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδεὶς ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδος τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστοδήμος καλεόμενος. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῆσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῶ οὔνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖράς τε προτέτεινον καὶ ἦσαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν ἂν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεῖ· ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγένοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας. Οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὡς

γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλείονας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιξαν στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγῶ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

Az Íliás első éneke

TANULÓ ISKOLAI GYAKORLATA, amely az Iliás I. énekének tartalmát és az első 21 sor egyes szavainak magyarázatát adja. A homerosi eposzok, amelyek a görög iskolai oktatásnak minden időben tárgyai voltak, már az ókori görögök számára magyarázatra szorultak, nemcsak tárgyi, hanem nyelvi szempontból is. A homerosi költői nyelvet ugyanis sohasem beszélték, s annak egyes régies dialektikus elemeit a hellénisztikus, római és bizánci kori görög tanulóknak is külön meg kellett tanulniok, ha természetesen mint görög anyanyelvűek nem is küzdöttek olyan nagy nehézségekkel, mint a mai diákok. Ezért maradt ránk a papiruszok közt oly sok, az itt közölthöz hasonló „Homéros-preparáció”.

(papirusz-töredék, Kr. u. III/IV. sz.)

Ἄγαμέμνων αἰχμάλωτον ἔχων παλλακίδα ἱερέως Ἄπολλωνος Χρύσου θυγατέρα Χρυσή-
ιδα οὐκ ἀπέδωκεν δεομένῳ λυτρώσασθαι τῷ πατρί. Διόπερ λοιμὸς κατέσχευε τοὺς Ἕλλη-
νας ἐπ' ἑννέα ἡμέρας μηνίσαντος τοῦ θεοῦ, ἕως Ἀχιλλεὺς ἐπέγνω τὴν αἰτίαν. Κάλχαντος
μαντευσσαμένου καὶ Ἄγαμέμνων μὲν πρότερον ἐπὶ τῇ μαντείᾳ λοιδορησάμενος Κάλχαντι
τὴν μὲν Χρυσήιδα ἀπέδωκε τῷ πατρί, τὴν δὲ θυσίαν τῷ θεῷ. Τὴν δὲ Ἀχιλλέως ἀφεί-
λατο Βρισηίδα. Καὶ Ἀχιλλεὺς μὲν τῆς μητρὸς ἐδεήθη Θέτιδος, ὅπως αὐτῷ βοηθήσῃ.
Ἡ δὲ παρεκάλεσε τὸν Δία ἐξ Αἰθιοπίας ἦκοντα ἐλαττώσαι τοὺς Ἕλληνας ἐν τῇ μαχῇ.
Ἦρα δὲ ἔπειτ' οὕτω διηρέχθη πρὸς αὐτόν. Καὶ νῦξ ἐγένετο γέλωτα παρὰ τὴν τῶν θεῶν
εὐωχείαν παρασχόντος Ἥφαιστου. Περιέχει δὲ ἡ ῥαψωδία ἡμέρας κα'.

(Az első ének cselekményének 21 napra való beosztása Aristarchosra, a híres Homéros-magyarázóra
megy vissza; egy másik magyarázó, Zénodotos 20 napot vett fel.)

Μῆνιν	ὄργην	ἠτίμησεν	ἄτιμον ἐποίησε
θεά	Μοῦσα	ἄρητῆρα	ιερέα
οὐλομένην	ὀλεθρίαν	λυσόμενος	λυτρωσόμενος
ἢ μυρί'	ἦτις πολλά	ἄπερείσια	ἄπειρα, πολλά
ἔθηκεν	ἐποίησεν	ἄποινα	λύτρα
ἰφθίμους	ἰσχυροφύχους	στέμματα	τὰ ἱκετήρια
αὐτοὺς δέ	τὰ δὲ σώματα αὐτῶν	ἐκηβόλου	μακροβόλου
ἐλώρια	ἐλκύσματα, σπαράγματα	σκήπτρω	βασιλικῇ ῥάβδῳ
οἰωνοῖσι	τοῖς σαρκωφάγοις ὄρνέοις	ἐλίσσετο	παρεκάλει
ἐρίσαντε	φιλονικήσαντες	κοσμήτορε	ἡγεμόνες
ξυνέηκε	ξυνέβαλε	ἽΟλύμπια	τὸν ἽΟλυμπον κατ-
χολωθείς	ὄργισθείς	δώματ'	οικοῦντες θεοί·
νοῦσον	νόσον	ἔχοντες	ἽΟλυμπος δὲ ἐστὶν θεῶν
ὄρσε	ἐφώρμησε		ἐμ Μακεδονίᾳ οἰκητήριον
ὀλέκοντο	ἀπώλλυντο	ἐκπέρσαι	ἐκπορθῆσαι
οὔνεκα	διότι	ἀζόμενοι	σεβόμενοι

(MORAVCSIK GYULA)

PLATÓN *Allam* című művében a társadalmi igazságosság, az általa elképzelt tökéletes államforma jellegzetességeit elemzi. A dialógus főhőse, Sókratés arra a következtetésre jut, hogy bizonyos költők bizonyos műveit, köztük Homéros néhány botrányosnak ítélt versét nem szabad az ifjak kezébe adni. Homéros nem áttal az istenek erkölcstelen tetteiről beszámolni. A költők olvasásának veszélye azonban nemcsak ebben rejlik. Platón filozófiai rendszere szerint a költők az utánzás folytán létrejött, bennünket körülvevő világot költeményeikben megegyeszer lemásolják. Az áttételes mimésis révén teljesen eltávolodunk a valóban létező ideák világától. Az igazságot ábrázoló költészet lehetetlenségét mutatja, hogy a költő hősei szavait is utánozza. Az előadásmód megválasztása során az Allam „őreinek” óvakodni kell a túlzott utánzástól.

[^{Ἄδειμαντος}] Καὶ τοῦτο, ἢ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. [^{Σωκράτης}] Γελοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής· ὥσπερ οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὄλον ἄλλ' ἀπολαβὴν μέρος τι πειράσομαι σοὶ ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καὶ μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς Ἰλιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητῆς φησὶ τὸν μὲν Χρῦσσην δεῖσθαι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ οὐκ ἐτύγχανεν, κατεύχεσθαι τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν θεόν; [A.] Ἔγωγε. [Σ.] Οἶσθ' οὖν ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν «καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς, Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν» λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητῆς καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὦν ὁ Χρῦσης λέγει καὶ πειράται ἡμᾶς ὅτι μάλιστα ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν εἶναι τὸν λέγοντα ἀλλὰ τὸν ἱερέα, πρεσβύτεν ὄντα. καὶ τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω πεποιήται διήγησιν περὶ τε τῶν ἐν Ἰλίῳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ καὶ ὅλη Ὀδυσσεΐα παθημάτων. [A.] Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. [Σ.] Οὐκοῦν διήγησις μὲν ἐστὶν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἐκάστοτε λέγη καὶ ὅταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; [A.] Πῶς γὰρ οὐ; [Σ.] Ἀλλ' ὅταν γέ τινα λέγη ῥῆσιν ὡς τις ἄλλος ὦν, ἄρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν αὐτὸν φήσομεν ὅτι μάλιστα τὴν αὐτοῦ λέξιν ἐκάστῳ ὃν ἂν προεῖπη ὡς ἐροῦντα; [A.] Φήσομεν· τί γάρ; [Σ.] Οὐκοῦν τό γε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα μιμῆσθαι ἐστὶν ἐκείνον ὧ ἂν τις ὁμοιοῖ; [A.] Τί μήν; [Σ.] Ἐν δὴ τῷ τοιοῦτῳ, ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ διὰ μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. [A.] Πάνυ μὲν οὖν. [Σ.] Εἰ δέ γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρῦπτοιο ὁ ποιητῆς, πᾶσα ἂν αὐτῷ ἄνευ μιμήσεως ἢ ποιήσις τε καὶ διήγησις γεγонуῖα εἴη. ἴνα δὲ μὴ εἴπῃς ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο γένοιτο ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπὼν ὅτι ἦλθεν ὁ Χρῦσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων καὶ ἰκέτης τῶν Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ τοῦτο μὴ ὡς Χρῦσης γενόμενος ἔλεγεν ἀλλ' ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλὰ ἀπλῆ διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὧδε πως – φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικὸς – Ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἠῦχετο ἐκείνοισι μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι ἐλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ λῦσαι δεξαμένους ἄποινα καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνήνουν, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἠγρίαιεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ αὔθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκήπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, ἐν Ἄργει ἔφη γηράσειν μετὰ οὐ· ἀπιέναι δ' ἐκέλευεν καὶ μὴ ἐρεθίζειν, ἴνα σῶς οἴκαδε ἔλθοι. ὁ δὲ πρεσβύτες ἀκούσας ἔδιδεξεν τε καὶ ἀπῆε σιγῇ, ἀποχωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἠῦχετο, τὰς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπομιμνήσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἦ ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιτο· ὦν δὴ χάριν κατηύχετο τείσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἄ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, ἄνευ μιμήσεως ἀπλῆ διήγησις γίγνεται. [A.] Μανθάνω, ἔφη.

*Az epikus nyelvhasználat néhány jellegzetes sajátossága
Homérosnál az attikai nyelvjáráshoz képest*

(Az alanti, a feldolgozást segítő megjegyzések nem feltétlenül nyelvtörténeti magyarázatok.)

1. Apokopé, a szó rövid véghangzójának elhagyása mássalhangzóval kezdődő szó előtt. Különösen praepositiók és praeverbiумok esetében.
2. A krasis Homérosnál ritka. Előfordul a névelő, vonatkozó névmás, valamint καί és az ezt követő magánhangzóval kezdődő szó között.
3. A tövek hangzóinak kiegészítéseképpen elsősorban metrikai okokból a magánhangzók közül hol megelőző, hol követő betoldásként leggyakrabban ε, illetve α, ο, ι, η, ω magánhangzók jelennek meg. Ezek a szétvont alakok. Az εια és ειος végű főnevekben, illetve melléknevekben az ε gyakran η-vá nyúlik. Számos εω-végű ige imperfecta actiójában az ε ει-be nyúlik meg.
4. ο helyett nyújtott ου áll különösen λ, ν, ρ, valamint σ előtt.
5. Mellékalakokban előfordul, hogy a kettős mássalhangzó közül az egyik kiesik.
6. A szó belsejében, rövid hangzó után, bizonyos mássalhangzók, főleg a folyékonyak és a σ, π, τ megkettőződnek.
7. Az attikaiban álló kettős ττ helyett gyakran áll σσ.
8. Az α tövű főnévragozásban a pl. dat. -αις helyett rendre -ησι áll, illetve a pl. gen. -ων helyett -εων / -αων.
9. Az alpha tövű főnévragozásban előfordulnak a vocativusszal alakilag megegyező nominativusok (aiolismus).
10. Az alpha purum helyett gyakorta η áll.
11. Az attikaiban néhány névszónak -ηος, -αος végződéséből metathesis quantitatis útján -εως lett (attikai névszóragozás).
12. Az omikron tövű névszóragozásban a pl. dat.-ban -οις helyett -οισι áll.
13. Az alpha tövű declinatióban a sg. gen. végződése az összevonás előtti -αο, valamint összevonva ω, vagy metathesis-szel εω. Utóbbinál mindig synézis lép fel. Az omikron tövűek sg. gen.-a -οιο is lehet.
14. Az α és ο tövű névszóragozás attikaiban összevont alakjai összevonás nélkül képezhetnek. Ahol van összevonás, ott az ismert szabályok érvényesülnek, kivéve, hogy εο-ból és εου-ból általában ευ lesz.
15. Az ún. hangvesztő főnevek (θυγάτηρ, stb.) ε-ja mindenütt meg-, vagy elmaradhat.
16. A ναῦς, illetve a πόλις ragozása metathesis, illetve a tővégi i kiesése előtti állapotot mutat.
17. Az ευ-végű tövek ε-ja helyett metathesis előtti, eredeti η áll, a tulajdonneveknél ε-os mellékalakok is előfordulnak.
18. Az -ες, és -υ tövű fő- és melléknevek összevonás előtti állapotot mutatnak.
19. A mássalhangzós főnévragozásban pl. dat.-ban a σι mellett εοσι(ν) végződés is előfordul.
20. A praepositiók eredeti határozói jelentése abban is jelentkezik, hogy a vonzatukban álló névszóktól és a hozzájuk tartozó igéktől közbetoldott szavak által gyakran el vannak választva. Ez a jelenség a tmésis.

21. Az attikaiban határozott névelő (a régi grammatikus hagyomány szerint a szövegben hangsúlyt kaphat) Homérosnál hol mutatónévmási (ideértendő a személyes névmás harmadik személye is), hol vonatkozónévmási jelentésben használatos.
22. A pronomen relativum alakjaiban sg. és pl. nom. kivételével az attikaitól eltérően a függő esetekben kezdő τ jelenhet meg.
23. A coniunctivus sg. 1. személyben a személyrag gyakran -μι, a sg. 2. személyben -σθα, a sg. 3. személyben -σι.
24. A pl. 3. sekunder személyrag -σαν helyett gyakran áll *-nt >-ν megelőző rövid hangzóval, tehát *-ēnt, -ānt >-εν, -αν lehet.
25. A medio-passivum személyragjai a sg. 2. személyben az intervokális s kiesése után a kötőhangzóval gyakran összevonatlanok maradnak.
26. A medio-passivum pl.1. személyragja -μεθα helyett a versmérték miatt -μεσθα is lehet.
27. A perf. pl. 3. passivi alakjai attikai képzésével ellentétben a mássalhangzók közötti sonans η α-vá alakulhat ται és το végződés előtt minden ige passzív pr. és praet. pf. pl. 3. személyeiben. Ugyanez a jelenség figyelhető meg a mediális optativus pl. 3. személyű alakjaiban.
28. A coniunctivus képzése során a kötőhangzó gyakran nem nyúlik meg.
29. Az augmentum temporale és syllabicum különféle okok miatt gyakran elmarad.
30. Az augmentum syllabicum után nemcsak a kezdő ρ, hanem egyéb mássalhangzók is megkettőződnek.
31. Gyakorító értelmet ad az igéknek a -σκ- képző, amely a rendes kötőhangzókkal járul a tőhöz, ebben az esetben az augmentum mindíg elmarad.
32. A participiumok és a valódi magánhangzón végződő tövek az imperfecta actióban, valamint a futurumi alakok szinte kivétel nélkül mellőzik az attikaiban egyébként jellemző magánhangzó-összevonásokat. Hasonló jelenséget figyelhetünk meg a létige bizonyos alakjaiban.
33. Az aktív infinitivus képzője -εν, -ναι mellett gyakran -(έ)μεν, -(έ)μεναι.
34. A folyékonyhangú ige-tövek esetében előfordul, hogy a σ képző megjelenik.
35. A gyenge aoristos gyakran az erős aoristos kötőhangjait (ε, ο) kapja (aoristus mixtus).
36. Az aktív, a mediális, valamint a passzív aoristost Homéros gyakran reduplikált tőből képezi, s a reduplikált alak augmentumot is kaphat.
37. Egyes magánhangzós tövekben a σ képző a futurumban elmarad.
38. Az indicativus futuruma, valamint a hozzá jelentésben közel álló coniunctivus gyakran áll ᾶν-nal, χέν-nel, vagy anélkül eventualitást, azaz egyfajta valószínűséget kifejezve.

Jegyzetek

A jegyzet összeállítása során követett szempontok:

1. A kiemelt homérosi alaktól kötőjellel elválasztva, álló betűvel szedtük az olyan alakot, amely a számmal jelölt epikus sajátosság elhagyása után az attikai prózában a megadott formában előfordul. Ha az Ílias szövegéből kiemelt alak nem jellemző az attikai prózára, akkor az ep. (epikus alak) rövidítés előzi meg a kötőjelet. Az epikus nyelvhasználat sajátos, számmal jelölt jellegzetességei alapján néhol ezeket az alakokat is átírtuk, hogy alkalmat teremtsünk a homérosi alaktan további gyakorlására. Előfordul azonban, hogy a fordítás megkönnyítésére ilyen esetekben csupán az értelmileg megfelelő attikai alakot tüntettük fel, vagyis az általunk megadott attikai alak a számmal jelölt epikus sajátosságok alapján nem magyarázható.

2. Ha a kiemelt alak/ok után vesszővel elválasztva csupán egy szám áll, akkor valamely jellegzetes mondattani jelenségre hívjuk fel a figyelmet.

3. Dólt betűvel, a scholiasta pontos feltüntetése nélkül szerepelnek azok a görög nyelvű magyarázatok, amelyeket a Homéros-scholionokból emeltünk át egyes epikus alakok vagy gondolatok megvilágítására. Az összes epikus alak ilyen jellegű átírására újkori scholion-szerzőkként nem vállalkoztunk, így értelemszerűen csak az ókori hagyományban értelmezett verseket írhattuk körül. A scholionok magyarázataival természetesen nem minden esetben értünk egyet, de megítélésünk szerint a gördülékeny attikai prózában írt értelmezések sok tanulsággal szolgálnak. A dólt betűvel szedett magyarázatok után szereplő rövidítések antik lexikonokra utalnak: Hes. (Hesychios), S. (Suda).

Minta egy vers jegyzetére:

	A verseket elkülönítő kettős függőleges vonal
50	A magyarázott sorra vonatkozó versszám
οὐρῆας	kiemelt homérosi alak
ep.	Lásd a fenti 1. pontot
οὐρέας	átírt „attikai” alak
17.	az epikus nyelv sajátosságaira (155. o.) utaló szám/ok
οὐρῆες λέγονται	vesszővel elkülönítve a scholionok vonatkozó magyarázatai
	sonon belül az egyes magyarázott alakokat (függőleges vonal) különíti el
...	a scholionok szövegéből történő kihagyást jelzik

Ἰλιάδος ἄλφα Ὀμήρου ῥαφωδίας·

ἄλφα· λιτάς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ,

ἔχθος ἀνάκτων

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἄχαιοις ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαφεν
 ἥρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 5 οἰωνοῖσι τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

1 **Μῆνιν ἄειδε**, ζητοῦσι, διὰ τί ἀπὸ τῆς μήνιδος οὕτω δυσφήμου ὀνόματος ἤρξατο ... ἵνα ... προσεκτικωτέρους τοὺς ἀκροατὰς ἐπὶ τοῦ μεγέθους ποιήσῃ καὶ προεπίθη φέρειν γενναίως ἡμᾶς τὰ πάθη, μέλλων πολέμους ἀπαγγέλλειν. ... καὶ γὰρ προσεκτικούς ἡμᾶς ἢ τῶν ἀτυχημάτων διήγησις ἐργάζεται, καὶ ὡς ἄριστος ἰατρός πρῶτον ἀναστέλλων τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς ὕστερον τὴν ἴασιν ἐπάγει. Ἐλληνικὸν δὲ τὸ πρὸς τέλος τὰς ἡδονὰς ἐπάγειν ... ζητεῖται, διὰ τί Ἀχιλλέως ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀριστεύοντος οὐκ Ἀχιλλεῖαν ὡς Ὀδύσειαν ἐπέγραψε τὸ σῶμάτιον. φαιμέν δ' ὅτι ἐκεῖ μὲν, ἅτε μόνως ἐφ' ἑνὸς ἥρωος τοῦ λόγου πλακέντος, καλῶς καὶ τοῦνομα τέθειται, ἐνταῦθα δέ, εἰ καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Ἀχιλλεὺς ἤριστευεν, ἀλλά γε καὶ οἱ λοιποὶ ἀριστεύοντες φαίνονται· οὐ γὰρ μόνον τοῦτον οἶος ἦν δηλῶσαι βούλεται, ἀλλὰ σχεδὸν ἅπαντας, ὅπου γε καὶ ἐξιῶσι τινὰς αὐτῶ. Ἐκ τίνος οὖν ὀνομάσαι μὴ ἔχων αὐτό, ἀπὸ τῆς πόλεως ὀνομάζει καὶ τὸ αὐτοῦ καλῶς ὑποφαίνει ὄνομα. | **μῆνις**, ὀργή, θυμός, χόλος, κότος ... ὁ ποιητὴς ὡς συνωνύμοις ὀνόμασιν ἐπὶ Ἀχιλλέως χρῆται. | **ἄειδε** ep.-ἄδε 3., ἄδειν ποιεῖ ... ἔθος τοῦτο ποιητικόν, ὁ πάντες μικροῦ δεῖ ἐφυλάξαντο, καλεῖν τὰς Μούσας ἦτοι τὸ θεῖον ὡς ἐπικουρήσον αὐτοῖς. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα γὰρ φησιν «ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα». | **Πηληϊάδεω** ep.-Πηλεΐδου 13. | **Ἀχιλῆος**-Ἀχιλλέως 5./17., διὰ τὸ μέτρον ἐν λ γράφει· καὶ γὰρ τὸ Κάμανδρος ἀντὶ τοῦ Σκάμανδρος γράφεσθαι. || 2 **οὐλομένην** ep.-ὀλομένην 4., ὀλέσασαν ἢ τὴν ὀλεθρίαν. | **ἄλγεα**-ἄλγη 18. || 3 **ἰφθίμους ψυχὰς**, κίνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχει τὸ προοίμιον, εἰ μέλλει διηγῆσθαι θανάτους πολλῶν ἰφθίμων ἥρώων. Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος γράφει «κεφαλάς». | **Ἄϊδι** ep.-Ἄϊδη, οὖν ἔβλαψε πρὸ τοῦ ὄρου παραπέμφασα Ἄϊδη, τουτέστι πρὸ τοῦ πρέποντος ἀνθρώποις θανάτου. || 4 **αὐτούς**, ἦτοι περὶ τοῦ σώματος. | **ἑλώρια**, δασύνεται ... παρὰ τὸ ἔλω ἔλωρ ἐγένετο, ὡς παρὰ τὸ πέλω πέλωρ ... δυσμενεῖς φασὶ τοὺς ἀκρωμένους ἀπεργάζεται, τοὺς Ἑλλήνας βλασφημεῖσθαι ποιωὶν ὅτι τὰ σώματα οὐκ ἐκῆδυσαν ἀνελόμενοι. ἀλλ' οὐδὲ δι' ἀμέλειαν περιεῖδον ἀτάφους, ἀλλὰ καιρὸν τοῦ κηδεύειν οὐκ ἔχοντες. τεκμήριον δέ· ἐν μὲν τῇ πρώτῃ μάχῃ, ἐν ἣ Τρώων ἐκράτουν, θάπτουσι τοὺς πεσόντας, τῇ δὲ μετ' αὐτὴν ἠτῶμενοι, διὰ τὴν Διὸς βούλησιν, ἐπαυλιζόμενων ταῖς ναυσὶ τῶν βαρβάρων, οὐκέτι περὶ τοῦ θάψαι τοὺς θενεῶντας, ἀλλὰ περὶ τῆς σφῶν σωτηρίας φροντίζουσι. | **τεῦχε**-ἔτευχε 29. | **κύνεσσιν**-κυσίν 19. || 5 **οἰωνοῖσι**-οἰωνοῖς 12. | **ἐτελείετο**-ἐτελεῖτο 3./32. | **Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή**, / **ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα**, Ἀρίσταρχος συνάπτει, ἵνα μὴ προοῦσά τις φαίνεται βουλή καθ' Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀφ' οὗ χρόνου ἐγένετο ἡ μῆνις, ἵνα μὴ τὰ παρὰ τοῖς νεωτέροις πλάσματα δεξώμεθα. || 6 **διαστήτην**-διεστήτην 29., διέστησαν, ἢ δὲ τῶν δυϊκῶν κατάχρησις Ἀττική. || 7 **δῖος**, ὁ ἔνδοξος ἀπὸ τῆς Διὸς ὑπεροχῆς. ||

- Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὃ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
 10 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
 οὔνεκα τὸν Χρῦσῆν ἠτίμασεν ἀρητιήρα
 Ἄτρεϊδης· ὃ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 15 χρυσῆν ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς,
 Ἄτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·
 Ἄτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὕμιν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 20 παῖδα δ' ἔμοι λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα.
 Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·

8 ἄρ-ἄρα 1., ἐπὶ τὸ διηγηματικὸν μετιῶν οὐχ ὑποβάλλει τὰς διηγῆσεις αὐτομάτους, ἵνα μὴ δοκῇ τοῖς ἀκούουσι προσκορῆς εἶναι, ἀλλὰ διὰ πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως τὴν πραγματείαν πεποιήται, τὸν τῶν ἀκροατῶν νοῦν ἀναρτῶν καὶ ὑφῶν αὐτοὺς πρότερον τῇ πεύσει, εἶτα τὴν ἀπόκρισιν ἐπάγων. ἐν δὲ τῇ εἰσβολῇ τὸν λόγον ἀναρτήσας φιλοτέχνως διηγεῖται τὴν μῆνιν. τοιοῦτος δὲ ἐστὶ, κεφαλαιώδεις τινὰς ἐκδιδοὺς περιοχὰς καὶ ἐξ ἀναστροφῆς κατὰ μέρος διηγούμενος. | σφωέ ἐρ.-αὐτώ, σημαίνει τὸ αὐτοῦς. | τὸ δὲ «ἔριδι» ἀντὶ τοῦ μετὰ ἔριδος, ὡς μεθ' ὄπλων. | ξυνέηκε-ξυνῆκε 3. || 9 ὄ-οὔτος 21. | βασιλῆϊ-βασιλεῖ 17. || 10 νοῦσον-νόσον 4. | ὀλέκοντο ἐρ.-ὠλέκοντο 29. | λαοί-λεῶ 11., καίτοι τοῦ λαός περιλημματικοῦ ὄντος πρὸς πλείονα ἔμφασιν τῷ πληθυντικῷ ἐχρήσατο. || 11 ἠτίμασεν, κατὰ συλλογισμὸν δὲ ἡ διήγησις· εἰ γὰρ θεοφιλεῖ τις ἀνδρὶ προσκρούων τοιαῦτα πάσχει, πόσω μᾶλλον εἰ θεῷ; καὶ εἰ βασιλεὺς οὕτω κολάζεται, τί ἄρα πείσεται ἰδιώτης; | ἀρητιήρα, ἱερέα Hes. || 12 ὄ-οὔτος 21. | νῆας-ναῦς 16. || 13 θύγατρα-θυγατέρα 15. | ἀπερείσι' ἄποινα, ἄπειρα δῶρα. S., ταῦτα καὶ ἐσθῆς καὶ χαλκός ἦν, δι' οἰκετῶν προσῆγε. || 14 στέμματ' ἔχων, ἵνα, εἰ μὲν θεοσεβής, τὰ στέμματα αἰδεσθῆ, εἰ δὲ φιλοχρήματος, τὰ δῶρα δέξηται. | ἐκηβόλου, τοῦ ἕκαθεν ἐπιτυγχάνοντος· πλείστοι ἕκαθεν βάλλουσι, ἀλλ' οὐ τυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ. || 15 χρυσῆν-χρυσῶ 14. | λίσσετο-ἐλίσσετο 29. || 16 λαῶν-λεῶν 11. || 17 εὐκνήμιδες, ἡ εὐόπλοι ἀπὸ μέρους τῶν ὄπλων ἦγουν τῶν κνημίδων. || 18 θεοὶ δοῖεν, θεραπευτικὴ ἢ τοιαύτη ἔντευξις, τὸ ὑπερεὔχεσθαι χειρώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸ εὐθείαν καὶ εὐάγωνον δοθῆναι ὁδόν. οἰκειά δὲ ἐστὶν ἡ ἰκετεία τῷ ἱερεῖ. ἅπασαν οὖν αὐτῶν ἐπιθυμίαν πληρωθῆναι ἐπεύχεται, τὴν παῖδα πρὸ ὀφθαλμῶν βλέπων αἰχμάλωτον. καλῶς δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν λύτρων ἤρξατο, ἵνα μὴ μᾶλλον αὐτοὺς ἀπνηστεροῦς ποιήσῃ. ἡ ἀνάγκη δὲ αὐτὸν ποιεῖ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπαράσθαι. ἡ εἰκότως τοὺς Τρῶας ἐπαράται, ἐπειδὴ οὗτοι καὶ αὐτῶν καὶ πᾶσι τοῖς ἀστυγείοσιν αἴτιοι κακῶν γεγονάσιν. ἰστέον δὲ ὡς εἰς Θήβας ἦκουσα ἡ Χρυσῆς πρὸς Ἴφινόην τὴν Ἡετίωνος μὲν ἀδελφὴν, Ἄκτορος δὲ θυγατέρα, θύουσαν Ἀρτέμιδι, ἦλω ὑπὸ Ἀχιλλέως. | Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, οὐκ ἐν οὐρανῷ μόνον, καὶ ἐπὶ γῆς τοὺς θεοὺς φησὶν οἰκεῖν, ἵνα μὴ καταφρονῶσιν αὐτῶν ὡς μακρὰν ὄντων. || 19 Πριάμοιο-Πριάμου 13. | ἰκέσθαι, μέσος ἀόριστος δευτέρος. || 20 φίλην, ἐλεεινὴ δὲ ἡ προσθήκη τοῦ «φίλην»· δηλοῖ γὰρ τὴν μόνην. || 22 ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί, δεισίδαμον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ μισοπόνηρον. || 23 ἱερῆα-ἱερέα 17. | δέχθαι ἐρ.-δέξασθαι, ὡς τιμῶντες μὲν οὗτοι ἱερέα λέγοντες ὡς χρῆ τὸν ἰκέτην μετ' αἰδοῦς δέχεσθαι. ||

25 ἄλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
 μή σε γέρον κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο·
 30 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρω ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης
 ἰστὸν ἐποιοχόμενῃν καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιάουσαν·
 ἀλλ' ἴθι μή μ' ἐρέθιζε σαώτερος ὥς κε νέηαι.
 Ὡς ἔφατ', ἔδδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπιέθετο μύθῳ·
 35 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠράθ' ὁ γεραιὸς
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠῦκομος τέκε Λητώ·
 κλυθὶ μευ ἄργυροτόξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
 Κίλλάν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 40 Σμινθεῦ εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεφα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρὶ ἔκηα
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τὸ δέ μοι κρήνην ἐέλδωρ·

24 Ἀτρείδῃ, Ζηνοδότος γράφει: «ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονος». ὁ δὲ ποιητὴς δοτικὴν ἀντὶ γενικῆς παραλαμβάνει. || 25 κρατερόν ep.-καρτερόν, ἀντὶ τοῦ ἀπηνῆ. | ἐπὶ ... ἔτελλεν ep.-ἐπέτελλεν 20. || 26 κοίλησιν-κοίλαις 8. | νηυσί-ναυσί 16. | κιχείω ep.-κίχω 3., καταλάβω. S. || 27 αὖτις ep.-αὐθις. || 28 τοί ep.-σοί. | θεοῖο-θεοῦ 13. | μή ... οὐ χραίσμη, ἀναίρει τὴν ἐλπίδα, καὶ ἔστι: μήποτε καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς οὐκ ἀνεξόμηνος τῆς σῆς ἀναιδείας περιόφεται σε. || 29 τὴν-τῆνδε/αὐτήν 21. | μίν ep.-αὐτήν. | γῆρας ἔπεισιν, οὐ τοῦτο δὲ λέγει, ὅτι γηράσασαν αὐτὴν τότε ἀποδώσει, ἀλλ' ὅτι πρότερον γηράσει ἢ ἐκείνῳ ἀποδοθῆσεται. || 30 ἐνὶ ep.-ἐν. | τηλόθι, καὶ τηλόσε: πόρρω, μακρὰν. S. | πάτρης-πάτρας 10. || 31 ἀντιάουσαν-ἀντιῶσαν 32. | λέχος, ἐφύβριστος δὲ ἢ παρὰ πολεμίους μίξις. ὅτι δὲ ἐφ' ὕβρει φησὶν αὐτῇ χρῆσθαι, δηλοῖ διὰ τοῦ ἐκφωνῆσαι τὸ «ἰστὸν ἐποιοχόμενῃν» καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ συμπεριλαβεῖν τὸ λέχος. || 32 σαώτερος-σώτερος 14. | κέ ep.-ἄν 38. | νέηαι-νέη 25., πορευθῆς, ἐπανελθῆς. S. || 33 ἔφατο, ἔφη. | ἔδδεισεν ep.-ἔδεισεν. | ἐπιέθετο, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀντέπρασσε ... διδάσκει δὲ ὁ ποιητὴς εἰκὴν ταῖς ὑπερβολαῖς. οἰκείως δὲ τὸν ἠτιμασμένον καὶ φοβούμενον γέροντα καλεῖ καὶ οὐχ ἱερέα, πλέον οἰκτιζόμενος. || 34 βῆ-ἔβη 29. | ἀκέων παρὰ θίνα, οὐκ οἰμῶξας διὰ τὸν καιρὸν. | πολυφλοίσβοιο-πολυφλοίσβου 13. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 35 ἀπάνευθεν, μακρόθεν, ἄποθεν, προσωτέρω. S. || 36 τόν-ὄν 21. | τέκε-ἔτεκε 29. || 37 κλυθὶ-ἄκουσον. | μεῦ-ἐμοῦ 14. | ἄργυροτόξε, διὰ τὴν χρεῖαν τῶν βελῶν τοῦτο φησὶν, ἔοικε δὲ μῆδὲν διαφέρεισθαι περὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν. | ἀμφιβέβηκας, κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν τετραπόδων, ὑπερμαχεῖς. || 38 ζαθέην-ζαθέαν 10., ἄγαν θείαν, θαυμαστήν Hes., Κίλλος ἠνίοχος Πέλοπος περὶ Λέσβου ἀποθανών. ἀθυμοῦντι δὲ αὐτῶ παρῆστη, κελεύων Κίλλαιῶ Ἀπόλλωνι θύειν διὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον, καὶ νικήσειν· ὅθεν καὶ τῆς ὀνομασίας ἔτυχεν ἡ πόλις. | Τενέδοιο-Τενέδου 13. | Ἴφι, ἐσχημάτισται οὕτως· ἴς ἰνός ἰνόφι, ὡς χαλκός χαλκοῦ «χαλκόφι», καὶ κατὰ συγκοπὴν τῆς «νο» συλλαβῆς Ἴφι. || 39 Σμινθεῦ, ἐπίθετον Ἀπόλλωνος. | τοί ep.-σοί. | ἐπὶ ... ἔρεφα-ἐπέρεφα 20., ἐστέφετο γὰρ κισσῶ. | νηόν-νεών 11. || 40 τοί ep.-σοί. | κατὰ ... ἔκηα ep.-κατέκαυσα 20. || 41 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, θυσίαις ταύρων καὶ αἰγῶν ἤδεται ὁ Ἀπόλλων· ὕλη γὰρ τοῖς τόξοις τὰ κέρατα αὐτῶν. | κρήνην ep.-κρήνον 3. | ἐέλδωρ-ἔλδωρ 3. ||

τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσιν.

- ᾠς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἄπολλων,
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
45 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην·
ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἴστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
αὐτοῦ κινήθεντος· ὃ δ' ἦϊε νυκτὶ ἔοικώς.
ἔζειτ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο·
50 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφίεις
βάλλε· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκρῶν καίοντο θαμειαί.
Ἐννήμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὦχετο κῆλα θεοῖο,
τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
55 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
κῆδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
οἷ δ' ἔπει οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τε γένοντο,
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

42 **Δαναοί**, Ἑλληνες οὕτως. Βῆλος ἀνόμασεν. ἱστορεῖ Ἀπολλόδωρος... πῶς Ἑλληνιστὶ ἐπαράται τοῖς ἐπευφημήσασι δοθῆναι αὐτῷ τὴν θυγατέρα καὶ μὴ μᾶλλον Ἀγαμέμνονι. φαμὲν οὖν ὅτι, εἰ ἀπέθανεν Ἀγαμέμνων, ἀνεκζήτητος ἀν ἔμεινεν ἡ αἰτία τοῦ λοιμοῦ. ἢ πλεόντων ἐπὶ τὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνων ἀναπόδοτος ἔμεινεν ἡ Χρυσῆς· ἢ ὅτι αὐτοὶ Θήβας πορθήσαντες ἐξέδοντο αὐτὴν Ἀγαμέμνονι· καὶ ὅτι συμπεριλαμβάνεται καὶ αὐτὸς τοῖς Δαναοῖς· καὶ ὅτι ὡς βάρβαρος ὁ Χρύσης πᾶσιν Ἑλλήσιν ἐχθρὸς ἐστίν. | **σοῖσι-σοῖς** 12. | **βέλεσιν-βέλεσιν** 19., μικρῷ λόγῳ μεγάλα αἰτεῖ· ἀνταποδοῖεν τοῖς βέλεσί σου ταῦτα τὰ δάκρυα, ὃ ἐστὶ τοξεύων εἰσπράξαι αὐτοὺς ἅπερ ἐγὼ ἐξέχεα δάκρυα. || 43 **ἔφατο**, ἔφη. | **τοῦ-αὐτοῦ** 21. || 44 **βῆ-ἔβη** 29. | **Οὐλύμποιο**-Ἰολύμπου 4./13. | **καρῆνων**, ὅτι ὄρος ὁ Ὀλυμπος· τὰ γὰρ κάρηνα ἐπὶ ὄρους. | **χωόμενος-χωόμενος** 32. | **κῆρ**, παρὰ τὴν καῦσιν. τὸ δὲ ἔμφυτον θερμόν εἶναι τὴν φυγὴν. || 45 **ὤμοισιν-ὤμοις** 12. | **ἀμφηρεφέα** ἐρ.-ἀμφηρεφῆ 18., ἀμφοτέρωθεν ὠροφωμένην, ἐκ τοῦ ἐρέφω. | **φαρέτρην-φαρέτραν** 10. || 46 **χωομένοιο-χωομένου** 13./32. || 47 **ὄ-αὐτός** 21. | **ἦϊε** ἐρ.-ἦει. | **νυκτὶ ἔοικώς**, τὰ φοβερὰ νυκτὶ εἰκάζει. || 48 **μετά**... **ἔηκεν-μεθῆκεν** 3./20. | **ἰόν**, τοὺς δὲ οἴστοὺς διὰ τὸ βλαπτικὸν ἰοὺς ἐκάλεσεν. || 49 **γένετο-ἐγένετο** 29. | **ἀργυρέοιο βιοῖο** ἐρ.-ἀργυροῦ βιοῦ 13. || 50 **οὐρῆας** ἐρ.-οὔρεας 17., οὐρῆες λέγονται διὰ τὸ ἄγονον, ὡς οὔρια φᾶ καλοῦμεν. εὐπαθῆ δὲ τὰ ζῶα ταῦτα καὶ εὐάλωτα ὑπὸ νόσων· σύμμικτος γὰρ οὖσα ἡ φύσις αὐτῶν καὶ ἐκ διαφερόντων τοῖς εἶδεσιν, οὐ μεγάλης εἰς τὸ φθειρῆσαι δεῖται ἀνάγκης, οὐδὲ ἀντέχει μέχρι πολλοῦ βλαπτομένη. οἱ δὲ κύνες καθαροῦ δένονται τοῦ ἀέρος ὄξυτέρᾳ τῇ ὀσφρῆσει χρωόμενοι. | **ἀργούς**, ἀκουστέον τοὺς λευκοὺς, ὅτι ἀσθενέστερα ἐστὶ ταῦτα τὰ σώματα τῶν ἐναντίως ἐχόντων, ἀραιότερα ὄντα καὶ εὐπαθέστερα. || 51 **αὐτοῖσι-αὐτοῖς** 12., αὐτοῖς τοῖς Ἑλλήσι. | **ἐχεπευκὲς**, ἔχον πικρίαν ἀπὸ τῆς πεύκης ἐστὶ πικρόν. || 52 **βάλλε-ἔβαλλε** 29., ἀντὶ τοῦ ἐφόνευεν. | **αἰεὶ** ἐρ.-ἀεὶ. | **καίοντο-ἐκαίοντο** 29. | **θαμειαί**, πυκιναί. || 53 **ἐννήμαρ**, ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας. | **κῆλα**, νῦν τὰ βέλη· ὅτε δὲ καὶ σημεία. | **θεοῖο-θεοῦ** 13. || 54 **ἀγορήνδε** ἐρ.-ἀγοράνδε 10. | **καλέσσατο-ἐκαλέσατο** 6./29. | **λαόν-λεών** 11. || 55 **τῷ-τούτῳ** 21. | **ἐπὶ**... **θῆκε-ἐπεθῆκε** 20./29. | **λευκώλενος**, λευκόπηχυς. ἀπὸ μέρους, ὅλη λευκὴ καὶ καλὴ. «ὠλέναι» γὰρ οἱ πῆχεις. Hes. | **Ἥρη**-Ἥρα 10. || 56 **κῆδετο-ἐκῆδετο** 29. | **ῥά** ἐρ.-ἄρα. | **ὄρατο** ἐρ.-ἐωρατο 29., Ζηνοδοτος «ὄρητο» γράφει. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι Δωρικὸν γίνεται. || 57 **οἷ-οὔτοι** 21. | **ἤγερθεν-ἠγέρθησαν** 24. | **ὀμηγερέες** ἐρ.-ὀμηγερεῖς 18. | **γένοντο-ἐγένοντο** 29. || 58 **τοῖσι-αὐτοῖς** 12./21. ||

- Ἄτρεϊδῆ νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὄτω
 60 ἄφ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἄχαιοῦς·
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 65 εἴ τ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται ἠδ' ἑκατόμβης,
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.
 Ἦτοι ὅ γ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 70 ὃς ἦδῃ τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
 καὶ νῆσσο' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἰλιον εἶσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 ὦ Ἀχιλεῦ κέλεαί με Διὶ φίλε μυθήσασθαι
 75 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος·
 τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσον
 ἢ μὲν μοι πρόφρων ἔπεςιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἢ γὰρ ὀτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί·

59 ἄμμε ep.-ἡμᾶς. | παλιμπλαγχθέντας, ὑφ' ἐν Ἀρίσταρχος τὸ «παλιμπλαγχθέντας», τὸ πάλιν δὲ σημαίνει τὸ εἰς τοῦπίσω, ἦτοι μάτην ἀπράκτους ὑποστρέφοντας, μονονουχὶ πλάνην, οὐκ εἰσβολὴν ποιησαμένους. || 60 εἴ κεν ... φύγοιμεν ep.-εἰ ... φύγοιμεν. || 61 εἰ δὴ, ἀντὶ τοῦ καὶ γάρ. | δαμᾶ ep.-δαμήσει 37. || 62 ἐρείομεν ep.-ἐρώμεν 3./28. | ἱερῆα-ιερέα 17., ὁ δὲ Πορφύριος τρία ἀποδέχεται, μάντιν λέγων τὸν διὰ οἰωνῶν ἢ σημείων ἢ τεράτων μαντευόμενον, ἱερέα δὲ τὸν διὰ θυσῶν, ὄνειροπόλον δὲ τὸν ὄνειροκρίτην. || 64 κ' εἴποι ep.-ἂν εἴποι. || 65 ὁ-αὐτός 21. | εὐχολῆς, ὡσπερ παρὰ τὸ παύσω παυσωλὴ καὶ ἔλω εἰλωρή, οὕτω παρὰ τὸ εὐχῶ εὐχολῆ. | ἑκατόμβης, ἀπὸ τοῦ ἑκατόν καὶ τοῦ βουῶς. || 66 αἶ κέν ep.-ἐάν. || 67 βούλεται-βούληται 28. | ἀπὸ ... ἀμῦναι-ἀπαμῦναι 20. || 68 ὁ-οὗτος 21. | κατ' ... ἔζετο-ἐκαθέζετο 20./29. ὅτι Ζηνόδοτος γράφει «ἐκαθέζετο» δὲ ἐλληνίζει τὸν Ὅμηρον. ὡσπερ γὰρ οὐδὲ λέγει ἐκατέβαινε, οὕτως οὐδὲ ἐκαθέζετο. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 69 ὄχα, ἐξόχως. ἀπὸ τοῦ ἐξέχω, ἐξοχος, τὸ ἐξοχον, τὰ ἐξοχα, ἐπίρρημα ἐξοχα, ἀποβολῆ τῆς ἐξ προθέσεως ὄχα. ἀποβάλλεται γὰρ πολλάκις ἢ πρόθεσις· ὡς ἐπὶ τοῦ καταιγίς, αἰγίς. || 70 ἐόντα-όντα 32. | ἐσσόμενα-ἐσόμενα 6. || 71 νῆσσοι-ναοῖ 16./19., ἀντὶ τοῦ νεῶν, ... Κάλχας ἠγήσατο τοῖς Ἰελλησι καὶ οὐχὶ Τήλεφος, ὡς τινες νεώτεροι, ... τὸ εἶσω ἀντὶ τοῦ εἶς. || 72 ἦν ... μαντοσύνην ep.-μαντοσύνην αὐτοῦ. | τὴν-ἦν 21. | οἱ ep.-αὐτῶ. | πόρε ep.-ἔπορε 29. || 73 ὁ-αὐτός 21. | σφίν ep.-αὐτοῖς. | εὐφρονέων, πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀβελτερίαν. | μετέειπεν ep.-μετεῖπεν 3. || 74 Ἀχιλεῦ-Ἀχιλλεῦ 5. | κέλεαι-κέλη 25., καὶ τῶ βασιλεῖ ἀπολογεῖται ὡς ἀναγκαζόμενος ὑπὸ Ἀχιλλεῶς, καὶ τῶ πλήθει. || 75 ἑκατηβελέταο ep.-ἑκατηβελέτου 13. || 76 τοί ep.-σοί. | ἐρέω-ἐρώ 32. | σύνθεο-συνθοῦ 25. | ὄμοσον-ὄμοσον 6., οὐκ ἀπιστῶν τῶ Ἀχιλλεῖ προβάλλει τὸν ὄρκον, ἀλλ' ἵνα ἔχη πρόφασιν πρὸς τὸν βασιλέα· ὁ συνεῖς Ἀχιλλεὺς οὐκ ἀγανακτεῖ ἐξαιτούμενος, ἀλλ' ἐτοίμως ὄμνυσιν. || 77 ἢ μὲν μοι, ἀντὶ τοῦ ἡμῖν. ἔστι δὲ ἐπίρρημα ὀρκικόν. || 78 χολωσέμεν-χολώσειν 33. || 79 κρατέει-κρατεῖ 32. | οἱ ep.-αὐτῶ. ||

- 80 κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ·
εἶ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέφη,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
ἐν στήθεσιν ἑοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σωώσεις.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἄχιλλεύς·
85 θαρσῆσας μάλα εἰπέ θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα·
οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα Διὶ φίλον, ὦ τε σὺ Κάλχαν
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
90 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἴπησ,
ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.
Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδαε μάντις ἀμύμων·
οὔτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐδ' ἐκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητήρος ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων,
95 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
100 ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν.
Ἦτοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρωσ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινα
πίμπλαντ', ὄσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτην·

80 κρείσσων-κρείττων 7. | χώσεται-χώσεται 28. | χέρηϊ, χείρονη, ἤττονη, ἢ ἥσσοι. Hes. || 82 ὄφρα, ὅπως, ἢ μέχρι, ἢ ἕως, ἢ ἵνα. S. | τελέσση-τελέση 6., πιθανῶς τὴν εἰς τὸ μετέπειτα σωτηρίαν αἰτεῖ· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸ μὲν παρόν, αἰδεσθέντα τὸ πλῆθος, παριδεῖν αὐτόν, εἰς δὲ τὸ μετέπειτα τιμωρῆσασθαι. || 83 στήθεσιν ἑοῖσι ep.-στήθεσι αὐτοῦ 12./19. | σωώσεις ep.-σώσεις. || 84 τόν-αὐτόν 21. || 85 θαρσῆσας ep.-θαρρήσας. | εἰπέ, τρία εἰσὶ τὰ ἐν τῇ κοινῇ ἐλθέ, εὐρέ, εἰπέ. Ἀτικοὶ δὲ καὶ ... ὀξύνουσι τὸ ἰδέ καὶ λαβέ. | θεοπρόπιον, τὸ ἐκ θεοῦ μάντευμα, ἢ προφητεύμα. S. || 87 Δαναοῖσι-Δαναοῖς 12. || 88 ἐμεῦ-ἐμοῦ 14. | δερκομένοιο ep.-δερκομένου 13., δέρκειν· βλέπειν. S. || 89 κοίλης-κοίλαις 8. | νηυσὶ-ναυσί 16. | βαρείας, τὰς ὄπλῳ βεβαρημένας. || 91 πολλόν ep.-πολύ. || 92 θάρσησε ep.-ἐθάρρησε 29. | ἠῦδαε-ἠῦδα 32. | ἀμύμων, ἄφογος, ἄμειπτος. S. || 93 ὄ-αὐτός 21. || 95 θύγατρα-θυγατέρα 15. || 96 τοῦνεκα-τούτου ἔνεκα 21. | ἄλγεα-ἄλγη 18. || 97 ὄ-αὐτός 21. | Δαναοῖσιν-Δαναοῖς 12. | ἀεικέα-ἀεικῆ 18., ὄλεθρον ἀπεικικότα ... τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀπεχθῆ. || 98 ἀπό ... δόμεναι-ἀποδοῦναι 20./33. | ἐλικώπιδα, τὴν μελανόφθαλμον, ὡς Καλλιμάχος. | κούρην-κόρη 4. || 99 ἀπριάτην, ἄνευ πράσεως Hes. | ἱερὴν-ἱεράν 10. || 100 ἐς ep.-εἰς. | κέν ep.-ἄν. | μιν ep.-αὐτόν. | ἰλασσάμενοι-ἰλασάμενοι 6. | πεπίθοιμεν ep.-πείσοιμεν 36., εἴωθε δὲ τοὺς δευτέρους ἀορίστους ἀναδιπλασιάζειν. || 101 ὄ-οὗτος 21. | κατὰ ... ἔζετο-ἐκαθέζετο 20./29. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 103 μένεος-μένους 18. || 104 πίμπλαντο-ἐπίμπλαντο 29., ἢ ἀμφὶ πρὸς τὸ πίμπλαντο, ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων μεταφορᾶς, ὡς γὰρ ἐκ κεράμου ὑπερεξεργεῖτο ὁ θυμός. | ὄσσε, παρὰ τὸ ὄπτω ὄσσω, ... ἐκ δὲ τοῦ ὄσσω γίνετα ὄνομα ὄσσος, τὸ δυϊκὸν ὄσσω. | οἱ ep.-αὐτῶ. | λαμπετόωντι-λαμπετῶντι 32. ||

- 105 Κάλχαντα πρώτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπεν·
 μάντι κακῶν οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·
 αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτε τέλεσσας·
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
- 110 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθην ἐστὶ χερείων,
- 115 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα.
 ἀλλὰ καὶ ὣς ἐθέλω δόμεναι πάλιν εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι·
 αὐτὰρ ἔμοι γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσαστ' ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
- 120 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη.
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 Ἄτρεΐδη κῦδιστε φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλὰ·

105 κάκ' ὀσσόμενος, παρατηρητέον ὅτι, ὅταν ἐκ τινὸς ἐπάγειν λόγους μέλλῃ τινὰς ὁ ποιη-
 τῆς, προσημαίνει οἷος ἔσται ὁ λόγος· οἷον εἰπόντος «τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη» (148). |
 προσέειπεν ep.-προσεῖπεν 3. || 106 μάντι κακῶν, εἰ γὰρ καὶ ἀληθεῖς αἱ τῶν φαύλων προ-
 γνώσεις, οὐδὲν ἦττον οἱ δυστυχοῦντες τοὺς προειρηκότας μισοῦσιν ὡς αἰτίους. | τό-(τοιοῦτο),
 ὃ 21. | κρήγυον, ἀληθές, ἀγαθόν, καλογήρυον. γῆρυς γὰρ ἡ φωνή. S., ἄπαξ εἴρηται
 τὸ «κρήγυον», καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθές, ἀλλ' ἀγαθόν· ἀντιδιαστέλλει γοῦν ἐπὶ τὸ «αἰεὶ τοι τὰ
 κάκ' ἐστὶ φίλα» (107). || 107 αἰεὶ ep.-ἀει. | τοί ep.-σοί. | τὰ-ταῦτα ἧ 21. ||
 108 τέλεσσας-ἐτέλεσσας 6./29., καὶ ἔστιν ἐμφατικὸν τὸ «οὔτε» δις λεγόμενον. ... Κάλχας ὁ
 μάντις ἐξεφώνησε μὴ δύνασθαι εἰς Ἴλιον ἄλλως ἐκπλεῦσαι αὐτούς, εἰ μὴ Ἀγαμέμνων Ἰ-
 φιγένειαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ σφαγιάσῃ Ἀρτέμιδι, διὰ τὸ φονεῦσαι αὐτὸν τὴν ἱερὰν αἶγα.
 || 109 Δαναοῖσι-Δαναοῖς 12. | θεοπροπέων ep.-θεοπροπῶν 32. || 110 σφίν
 ep.-αὐτοῖς. | ἄλγεα-ἄλγη 18. || 111 κούρης-κόρης 4. || 113 ῥά ep.-ἄρα. |
 Κλυταιμνήστρης-Κλυταιμνήστρας 10., ἐξαιρεῖ τὸν πόθον, ὅπως μεγίστην δοκῆ κατατίθεσθαι
 τοῖς Ἀχαιοῖς χάριν (δημαγωγικιώτατος γάρ ἐστιν). ἢ ὅτι περισπούδαστος τοῖς ἐπ' ἀλλοδαπῆς
 ὁ τῶν γυναικῶν πόθος· ἀπάγων δὲ τοὺς Ἑλλήνας τοῦ τοιοῦτου πόθου ἐπαινεῖ τὴν αἰχμάλω-
 τον. || 114 κουριδίης ep.-κουριδίας 10., ἐκ παρθενίας γαμετῆς. Hes. | ἐθέν ep.-αὐτῆς. |
 χερείων ep.-χείρων. || 115 ἄρ-ἄρα 1. | οὐ δέμας, δέμας ὁ ποιητῆς – σῶμα αἰσχύνομαι
 ... μονοστίχῳ πᾶσαν ἀρετὴν γυναικὸς περιέλαβεν. καὶ ἀλλαχοῦ ... || 116 δόμεναι-δοῦναι
 33. | τό-τοῦτο 21. || 117 λαόν-λεών 11. | σόον ep.-σῶν. | ἔμμεναι-εἶναι 33., ὁ δὲ λό-
 γος τοιοῦτος· θέλω, φησὶν, ἐγὼ τὸν ὄχλον μᾶλλον σώζεσθαι καὶ αὐτὸς ἀπολέσθαι. || 118
 ὄφρα, ἴνα. | οἶος, μόνος. || 119 ἔω-ῶ 32., ἱκανὸν μὲν ἦν αὐτῷ καὶ τῶν ἀριστέων μόνον εἰ-
 πεῖν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο πάντων ἔφη, ἵνα τὴν εἰς αὐτὸν ἀτιμίαν ἀυξήσῃ. || 120 τό-τοῦτο 21. |
 ὅ-ὅτι 21. | ἔρχεται ἄλλη, ἔστιν ἄλλοσε, ὡσπερ τὸ «πάντη» (384). || 121 τόν-αὐτόν 21. |
 ποδάρκης, ὡκὺς τοῖς ποσίν, ἢ ἀρκεῖν δυνάμενος. Hes. || 122 φιλοκτεανώτατε, οὐ γὰρ
 γέρας Ἀγαμέμνων, κέρδους ἀντιποιεῖται. || 123 τοί ep.-σοί. || 124 ἴδμεν ep.-ἴσμεν. |
 ξυνήϊα, ξυνὸν δὲ ξυνεῖον ὡς κοινὸν κοινεῖον· καὶ διαιρέσει Ἰωνικῆ ξυνήϊον. ||

- 125 ἄλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
ἄλλὰ σὺ μὲν νῦν τῆνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτείσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.
- 130 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
μῆ δ' οὕτως ἀγαθός περ ἑὼν θεοεἰκελ' Ἀχιλλεῦ
κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
ἧ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτῶς
ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τῆνδ' ἀποδοῦναι;
- 135 ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοὶ
ἄρσαντες κατὰ θυμὸν ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
εἰ δέ κε μῆ δώσωσιν ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
ἧ τεὸν ἧ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἧ Ὀδυσῆος
ἄξω ἐλών· ὃ δέ κεν κεχολώσεται ὄν κεν ἴκωμαι.
- 140 ἄλλ' ἦτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὐτίς,
νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσητῖδα καλλιπάρηον
βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
- 145 ἧ Αἴας ἧ Ἴδομενεὺς ἧ δῖος Ὀδυσσεὺς

125 τὰ-ἄ 21. | πολίων ep.-πόλεων 16. | ἐξεπράθομεν, ἐξεπορθήσαμεν. Hes. | τὰ-ταῦτα 21. | δέδασται, μεμέρισται. S. || 126 λαοὺς-λεώς 11. | παλίλλογα, οὐ δίκαιόν ἐστι εἰς τὸ αὐτὸ συναγαγεῖν τοὺς Ἑλλήνας τὰ ἅπαξ φθάσαντα αὐτοῖς διαμερισθῆναι χρήματα. παρὰ τὸ λέγω, ὅθεν καὶ τὸ συλλέγω. || 127 θεῶ πρόες, πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀποδόσεως οὐκ πατρὶ πρόες οὐδ' Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ τῶ θεῶ. || 128 τριπλῆ, ἀντὶ τοῦ τριπλῶς. | αἶ κέ ποθι, ἐάν ποτε. S. || 129 δῶσι-δῶ 23., Ζωῖλος δὲ ὁ Ἀμφιπολίτης καὶ Χρῦσιππος ὁ Στωϊκὸς σολοικίζειν οἴονται τὸν ποιητὴν, ἀντὶ ἐνικαῦ πληθυντικῶ χρησάμενον ῥήματι· τὸ γὰρ δῶσι φασὶ πληθυντικόν. ἀγνοοῦσι δέ· ἔστι γὰρ τὸ δῶ ἐνικὸν ἐκτεταμένον, ὡς τὸ λέγη λέγησι, φέρη φέρησι. | Τροίην-Τροίαν 10., ἐξαλαπάξαι, ἐκπορθῆσαι. Hes. || 130 τόν-αὐτόν 21. || 131 ἀγαθός περ, ἀντειρωνεύεται πρὸς τὸ «κύδιστε» (122). ὃ δὲ «πέρ» ἐναντιωματικὸς ἐστίν. | ἑὼν-ῶν 32. || 132 κλέπτε νόω-νῶ 14., παραλογίζομαι. S. | παρελεύσεαι-παρελεύση 25., ἀπὸ τῶν δρομέων. || 133 ὄφρα, ἴνα, ἀθετοῦνται, εὐτελεῖς τῇ συνθέσει καὶ τῇ διανοίᾳ, καὶ μὴ ἀρμόζοντες Ἀγαμέμνονι. || 134 κέλεαι-κέλη 25. || 136 ἄρσαντες, Ἀρίσταρχος δασύνει· ἔνθεν γὰρ φησι γερονέναι καὶ τὸ ἄρμα. ὃ δὲ Ἡρωδιανὸς φιλοῖ, λέγων ἀπὸ τοῦ ἄρω, οὐ ὁ μέλλων Αἰολικῶς ἄρσω. || 137 εἰ δέ κε ep.-ἐάν δέ. | δώσωσι-δώσι 3. | κέν ... ἔλωμαι 38. || 138 τεόν ep.-σόν. | Ὀδυσῆος-Ὀδυσσεώς 5./17. || 139 ὄ-αὐτός 21. | κέν κεχολώσεται-χολώσεται 28./36./38., δοκεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι. | κέν ἴκωμαι 38. || 140 μεταφρασόμεσθα-μεταφρασόμεθα 26. | αὐτίς ep.-αὐτίς. || 141 νῆα-νέα 16. | ἐρύσσομεν-ἐρύσωμεν 6./28. || 142 ἐν ... ἀγείρομεν-ἐναγείρωμεν 20./28. | ἐς ... θείομεν ep.-εἰσθῶμεν 20./28. || 143 ἂν ... βήσομεν-ἀναβήσωμεν 1./20./28. | καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3., ἡ καλὰς παρειὰς ἔχουσα. S. || 144 ἀρχός, ναύαρχος. | βουληφόρος, ᾧ τὰ κοινὰ τῆς βουλῆς ἐπαναφέρεται. || 145 παραφυλακτέον δὲ ὅτι, ὅτε μὲν ἀτιμάσαι ἀπειλεῖ, προτίθησι τῶν ἀτιμαζομένων τὸν Ἀχιλλεῖα, «ἧ τεὸν ἧ Αἴαντος» (138), ὅτε δὲ ὑπὲρ Ἑλλήνων θῦσαι ἔδει ἀπελθόντα, τελευταῖον αὐτὸν καταλέγει καὶ μετὰ ὕβρεως. ||

ἤε σὺ Πηλεΐδῃ πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
ὄφρ' ἦμιν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ρέξασ.

- Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
ὦ μοι ἀναιδεῖν ἐπιειμένε κερδαλεόφρον
150 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν
ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;
οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἧλυθον αἰχμητῶν
δεῦρο μαχεσσόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν·
οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἦλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
155 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβῶλακι βωτιανείρῃ
καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ
οὔρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
ἀλλὰ σοὶ ὦ μέγ' ἀναιδὲς ἄμ' ἐσπόμεθ' ὄφρα σὺ χαίρης,
τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοὶ τε κυνῶπα
160 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις·
καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλείς,
ᾧ ἔπι πολλ' ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἴες Ἀχαιῶν.
οὐ μὲν σοὶ ποτε ἴσον ἔχω γέρας ὀππότε' Ἀχαιοὶ
Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
165 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο
χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ' ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε

146 ἡέ ep.-ἦ 3. | ἐκπαγλότατε, ὑβριστικὸν γὰρ τὸ ἐκπαγλον καὶ ἀεικές. || 147 ὄφρα, ἵνα. | ἰλάσσεαι-ἰλάση 6./25./28. || 148 τόν-αὐτόν 21. || 149 ἀναιδεῖν-ἀναιδεῖαν 10. | ἐπιειμένε, προφανῆ τὴν ἀναιδεῖαν ἔχων ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ἔξω καὶ πᾶσιν ὁρωμένης ἐσθῆτος. | κερδαλεόφρον, δολιόβουλος, σχολιὰ βουλευόμενος. S. || 150 τοί ep.-σοί., τοῦτο κατὰ ἀγανάκτησιν, ἦτοι ἐπιτίμησιν. || 151 ἢ ὁδόν, φασὶ μὲν τινες περὶ τοῦ πλοῦ λέγειν. ἐγὼ δὲ τὸν λόχον φημί, ἐπέπερ τὴν ὁδὸν λοχῶσι. | ἐλθέμεναι-ἐλθεῖν 33. || 152 ἧλυθον ep.-ἧλθον. | αἰχμητῶν ep.-αἰχμητῶν 8., ὁ ἔπαινος τῶν πολεμίων καὶ λυπεῖ Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλεῖ δόξαν φέρει, ὡς ἐπὶ γενναίους στρατεύσαντι. || 153 μαχεσσόμενος ep.-μαχοῦμενος. | οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν, ἄμα μὲν δηλοῖ ὅτι οὐκ πρόφασιν τῆς στρατιᾶς ἔχει (ἄλλως γὰρ ἂν προβάσης αἰτίας εὐλόγου ἐστράτευσεν, ἢ διὰ βοῦς ἐλαθείσας ἢ διὰ δηουμένην γῆν, οὐχὶ δ' ὡς οἱ Ἀτρεΐδαι διὰ πεπορνευκὸς γύναιον), ἄμα δέ γε παρεμφαίνει ὡς βιασθεὶς πρὸς Ἴλιον ἔπλευσεν. || 155 Φθίῃ ep.-Φθία 10. | ἐριβῶλακι, ἢ εὐγείας γῆ. S. | βωτιανείρῃ ep.-βωτιανείρα 10., ἢ βόσκουσα τοὺς ἀνδρας. S. || 157 οὔρεα-ὄρη 4./18. | θάλασσα-θάλαττα 7. | ἠχῆεσσα, ἠχώδης, εὐχχος, θορυβώδης. Hes. || 158 ὄφρα, ἵνα. || 159 τιμὴν ἀρνύμενοι, Ζηνόδοτος γράφει «τιμὴν ἀρνύμενος», καὶ τὸν ἐξῆς ἠθέτηκεν. ἠγνόηκε δὲ ὅτι ἡ τιμὴ νῦν ἀντὶ τῆς τιμωρίας κεῖται· καὶ τὸ ἀρνύμενος οὐκ ἔστι λαμβάνων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εἰσπραττόμενος παρὰ Τρώων. | Μενελάω-Μενελέω 11. || 160 τῶν-ῶν 21. | τῶν οὐ τι μετατρέπη, τῶν ἀκολουθησάντων· ἢ τῶν προπεπονημένων· ἢ τῶν Τρώων, ὧν ἀμελήσας περὶ παλλακιδίου διαλέγη. || 162 ᾧ ἔπι ep.-ἐφ' ᾧ. | δόσαν-ἔδοσαν 29. | υἴες ep.-υἰοί. || 163 ὀππότε-ὀπότε 6. || 164 Τρώων ἐκπέρσωσι, φανερόν ἐκ τούτου, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω (129), ὅτι περὶ τινος τῶν περιχώρων ἐστὶ πόλεων ὁ λόγος. || 165 πλεῖον ep.-πλέον. | πολυάϊκος, πολλὰς ὁρμὰς καὶ κινήσεις ἔχοντος τῶν μαχομένων. Hes. | πολέμοιο-πολέμου 13. || 167 ὀλίγον τε φίλον τε, φίλον διὰ τὸ ἐξ ἰδίων εἶναι καταρωμάτων· αὕτη γὰρ ἡ κτῆσις εὐφραίνει, ἢ δὲ ἐναντία ἐλέγχει. ||

- ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων.
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 170 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὄτω
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 φεῦγε μάλ' εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἔγωγε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· πάρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
 175 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς.
 ἔχθιστος δὲ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε·
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν·
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοὶς ἐτάροισι
 180 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω,
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι

168 νῆας-ναῦς 16. | ἐπεὶ κε *ep.-ἐπεάν*, ἐπὶν κεκάμω, Ἀρίσταρχος γράφει «ἐπεὶ κε κάμω» ἵνα μὴ ἦ διπλασιασμός ἐν τῷ ῥήματι. καὶ οὕτως ἡ συνήθης ἀνάγνωσις. οὕτω δὲ καὶ Ἡρωδιανός, φάσκων ὅτι «τὸ ἐπὶν ἔχει τὸν ἄν, καὶ τίς χρεῖα ἐν δευτέρῳ αὐτὸν κείσθαι; οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι τινὲς ἐπὶν κε γράφουσι». || 169 Φθίηνδε *ep.-εἰς Φθίαν* 10. || 170 ἵμεν-ιέναι 33. | νηυσὶ-ναυσί 16. | κορωνίσιν, καμπυλόπρυμνος. Hes. || 171 ἐὼν-ῶν 32. | ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν, πικρῶς φησι σκοπὸν συναγωγῆς χρημάτων αὐτῶ τὸν πόλεμον ἐξευρεῖν. || 172 τόν-αὐτόν 21. || 173 φεῦγε μάλ', τὴν ὑποχώρησιν φυγὴν ὀνομάζει καταισχύνων αὐτόν. | τοί *ep.-σοί*. | εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, εἰ λίαν ὤρμησαι . . . θυμός, τοῦτο τὸ ὄνομα παρὰ τῷ ποιητῇ – ἐπίφρονι βουλή. || 174 εἵνεκα-ἔνεκα 3. | ἐμεῖο *ep.-ἐμοῦ*. | πάρ' ἐμοὶ-πάρεισιν ἐμοί. || 175 κέ με τιμήσουσιν 38. | μητίετα *ep.-μητιέτης* 9., ὡς καὶ τὸ «ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες» (*Hesiod. Th. 96*), θαρσύνει δὲ τοὺς ἄλλους, παρατιθείς αὐτοῖς τὸν Δία ἀντὶ Ἀχιλλέως. τῇ δὲ πρὸς τὸν θεὸν κοινωνία οὐχ ὑπέρτατος αὐτοὺς πεποιθήκει, εἰς δὲ τὴν ἰσότητον εὐεργεσίαν ἐξῆρε τοὺς Ἕλληνας. || 176 ἐσσί *ep.-εἰ*. | διοτρεφέων *ep.-διοτρεφῶν* 18., ὑπὸ Διὸς τεθραμμένος. S. | βασιλῆων-βασιλέων 17. || 177 αἰεὶ *ep.-αιεὶ*. | τοί *ep.-σοί*. | ἔρις τε φίλη, τὰ πλεονεκτήματα ὀνειδῆ μεθίστησιν, ὡς εἴ τις τὸν ἀνδρείον βίαιον καλεῖ καὶ τὸν σιωπηλὸν δόλιον. || 178 ἐσσί *ep.-εἰ*. | τό-τοῦτο 21. | θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν, εὐτυχίαν, οὐκ ἀρετὴν ἰδίαν αὐτῶ μαρτυρεῖ. πιθανῶς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ Ἀχιλλέως ἀορίστως ἔφη τὸ θεός, ἐπὶ δὲ αὐτοῦ ὠρισμένως φέρει τὸν Δία (175). || 179 νηυσὶ-ναυσί 16. | σῆς-σαῖς 8. | ἐτάροισιν *ep.-ἐταίροις* 12. || 180 Μυρμιδόνεσσιν-Μυρμιδόνεσι 19. | ἄνασσε, φασὶν Αἰγίνης τῆς Ἀσώπου ἐρασθῆναι τὸν Δία καὶ τῶ τῶν φίλων παρεικασθῆναι, καὶ εἰς Φλιουῶντα διακομίσει, καὶ εἶθ' οὕτως αὐτῇ μιγῆται. ἀδημονοῦντος δὲ τοῦ ἐκεῖσε βασιλεύοντος διὰ τὴν τῶν ἐνοικούντων σπάνιν, λέγουσι τὸν Δία τοὺς αὐτόθι μύρμηκας ἀνδρωθῆναι ποιῆσαι, τοῦ βασιλέως Αἰγίνας αἰτησαμένου καὶ αὐτῆς τὸν Δία παραπεισάσης. ἔνθεν τοὺς Μυρμιδόνας μυθολογοῦσι γενέσθαι. | σέθεν *ep.-σοῦ*. || 181 ὄθομαι, οὐ ταράσσομαι, παρὰ τὸν ὄτοβον τὸν τάρραχον. | κοτέοντος *ep.-κοτοῦντος* 32. || 182 Φοῖβος, πιθανῶς οὐχ ὑπὸ τῶν Ἕλλήνων φησὶν ἀφαιρεῖσθαι τὸ γέρας, ἵνα μὴ ὑποπτος γένηται ὡς μισῶν αὐτοῦ, διότι ἀποδίδωσιν, οὐδὲ ὑπὸ Ἀχιλλέως, ἵνα μὴ οἱ Ἕλληνας Ἀχιλλεῖ χάριν ἔχωσιν· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀφαιρεῖσθαι φησιν, ὡς οὐκ ἀνθρώπων ἦττων, ἀλλὰ θεοῦ γενόμενος. εὔ δὲ καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἠῤῥησεν, ὡς τοσοῦτον Ἀχιλλέως προὔχων ὅσον τοῦ θεοῦ ἀπολείπεται. || 183 τήν-αὐτήν 21. | ἐτάροισιν *ep.-ἐταίροις* 12. ||

- πέμφω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρηον
 185 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς
 ὄσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.
 Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμηήριξεν,
 190 ἧ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἄτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὃ ταυθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθήνη
 195 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε·
 στή δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
 οἶω φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο·
 θάμβησεν δ' Ἀχιλεὺς, μετὰ δ' ἐτρέπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
 200 Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὄσσε φάνανθεν·
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 τίπτ' αὐτ' αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
 ἦ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
 205 ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμόν ὀλέσση.

184 καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3. || 185 κλισίηνδε ep.-εις κλισίαν 10. | ὄφρα, ἴνα. || 186 σέθεν ep.-σοῦ. | στυγέη-στυγῆ 32. || 187 φάσθαι ep.-φάναι, ἀναιρεῖ τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἰσηγορίαν· διὸ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ φεύγουσιν, οὐ δυνάμενοι δικαιολογεῖσθαι αὐτῷ. | ὁμοιωθήμεναι ep.-ὁμοιωθῆναι. || 188 φάτο ep.-ἔφη. | γένετο-ἐγένετο 29. | οἱ ep.-αὐτῶ. || 189 στήθεσσι-στήθεσι 19. | λασίοισι-λασίοις 12., σημαίνει δὲ καὶ τοῖς θερμοῖς· ἡ θερμὴ γὰρ αἰτία τῆς ἐκφύσεως τῶν τριχῶν. | μερμηήριξεν ep.-ἐμερμηήριξεν 29., μερίζω μερμερίζω, καὶ ἐκτάσει μερμηήριζω ὡς δάπτω δαρδάπτω. || 190 ὅ-αὐτός 21. | ἐρυσσάμενος-ἐρυσάμενος 6., σπασάμενος. || 191 ὅ-αὐτός 21. || 192 ἠέ ep.-ἦ., ἡ γὰρ ὕβρις ἀνεξωπύρει, ἡ δὲ φρόνησις κατέστελλε. τοῦτο δὲ ὑποφαίνει διὰ τοῦ «κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν» (193). | ἐρητύσειε, κωλύσειε. ἐπειδὴ τὸ μὲν (sc. χόλος) διαχέομένον ἐστιν, ὡς ἐπὶ ὕδατος ῥέοντος εἶπε παύσειεν. ὃ δὲ θυμὸς ἐπειδὴ τὸ θυόν ἐστί, τῷ ἐρητύσειεν ἐχρήσατο. || 193 ἦος, νῦν ἀντὶ τοῦ τέως. | ὅ-αὐτός 21. | ὤρμαινε, διενοεῖτο. || 194 ἔλκετο-εἰλκετο 29. | κολεοῖο-κολέου 13. | Ἀθήνη-Ἀθηναῖα 10. || 195 πρὸ ... ἦκε-προῆκε 20. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 196 φιλέουσα-φιλοῦσα 32. || 197 στή-ἔστη 29. | ὄπιθεν ep.-ὄπισθεν. | ἔλε-εἶλε 29., ξανθῆς κόμης, διὰ τούτου δὲ αἰνιττεται τὸ θερμόν καὶ ὀργίλον τοῦ ἥρωος· οἱ γὰρ ξανθόχολοι τοιοῦτοι. || 198 οἶω ep.-μόνω. | ὄρατο ep.-ἑώρατο. || 199 θάμβησεν-ἐθάμβησεν 29. | Ἀχιλεὺς-Ἀχιλλεύς 5. | μετὰ ... ἐτρέπετο-μετετρέπετο 20. || 200 Ἀθηναίην ep.-Ἀθηναίαν 10. | οἱ ep.-αὐτῆ. | φάνανθεν-ἐφάνθησαν 3./24./29. || 201 μίν ep.-αὐτήν. | φωνήσας, προσκαλεσάμενος, ἡ τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰπών. | ἔπεα-ἔπη 18. || 202 αἰγιόχοιο ep.-αἰγιόχου 13., τοῦ ἀπὸ τῆς αἰγὸς ὄχην λαβόντος. | εἰλήλουθας-ἐλήλυθας 3. || 203 Ἀτρεΐδαο-Ἀτρεΐδου 13. || 204 ἔκ ... ἐρέω-ἔξερῶ 20./32. | τοί ep.-σοί. | τό-τοῦτο, ὃ 21. | τελέεσθαι-τελεισθαι 32. || 205 ἦς ὑπεροπλήσι ep.-ὑπεροπλίας αὐτοῦ 8. | ἄν ... ὀλέσση-ἄν ... ὀλέση 6./38., ὑπ' ἐμοῦ δὲ φησιν ἀπολείται. ||

- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἰθάγη·
 ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τὸ σὸν μένος, αἶ κε πίθηαι,
 οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τέ κηδομένη τε·
 210 ἄλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί·
 ἄλλ' ἦτοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίσσον ὡς ἔσεται περ·
 ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 καὶ ποτέ τοι τρίς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
 ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.
 215 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκίς Ἀχιλλεύς·
 χρὴ μὲν σφωίτερόν γε θεὰ ἔπος εἰρύσσασθαι
 καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον·
 ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθῆται μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.
 Ἥ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 220 ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
 μῦθω Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὔλυμπόνδε βεβήκει
 δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.
 Πηλεΐδης δ' ἐξαὔτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
 Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·

206 τόν-αὐτόν 21. | προσέειπε-προσεῖπε 3. | Ἰθάγη-Ἰθηνᾶ 10. | γλαυκῶπις, φοβε-
 ρὰ ἐν τῷ ὄρασθαι. λαμπρόφθαλμος. Hes. || 207 αἶ κε ἐρ.-ἐάν. | πίθηαι ἐρ.-πέιση 25.
 || 208 πρὸ ... ἦκε-προῆκε 20. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 209 φιλέουσα-φιλοῦσα 32., τὸ
 σφριγῶν τοῦ θυμοῦ μαλακοῖς ἰᾶται λόγοις. ὅμως ἐκδειματοῖ, καὶ τὸν ἐχθρὸν θεοφιλῆ εἶναι λέ-
 γουσα. οὐ πᾶς δὲ ὁ φιλῶν κήδεται ὡς λύκος ἄρνα. || 210 λῆγ' ἔριδος, τεχνικῶς λίαν οὐχ
 ἅμα πάσης αὐτὸν ἐκκόπτει τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὡς ἰατρὸς οἶνον ἀπαγορεύων ὕδωρ δίδωσιν,
 οὕτως διὰ τὸ τοῦ μείζονος ἐκτρέφαι συγχωρεῖ τὸ ὀλίγον. | ἔλκεο-ἔλκου 25. || 211 ἔσεται
 ἐρ.-ἔσται. || 212 ἐξερέω-ἐξερέω 32. | τό δέ-τόδε 21. | τετελεσμένον ἔσται, ὁ μὲν ὡς
 ἄνθρωπος «οἶω» (204), ἡ δὲ ὡς θεὸς διαβιβαιοῦται. || 213 τοί ἐρ.-σοί. | τόσσα-τόσα 6.
 | παρέσσειται ἐρ.-παρέσται, πόθεν δὲ φασιν ἡ Ἰθηνᾶ οἶδεν, ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς λήφεται πολ-
 λαπλάσια δῶρα; οὐδέπω γὰρ τῇ Θέτιδι τὴν Ἀχιλλεύς τιμὴν ὑπέσχετο ὁ Ζεὺς. ὅτι οὐ μόνον
 θεός, ἀλλὰ καὶ ὁ τυχὼν ἄνθρωπος γνοίη, ὅτι οἱ τοὺς κρείττους ἀτιμάσαντες, εἰ κινδυνεύσειαν,
 ἐπὶ τοὺς ὕβρισμένους καταφεύγουσιν. || 214 ὕβριος-ὕβρεως 16. | εἵνεκα-ἔνεκα 3. | ἴ-
 σχεο-ἴσχου 25. | πείθεο-πέιθου 25. || 215 τήν-αὐτήν 21. || 216 σφωίτερον, πρὸς
 δύο ἀμείβεται· σφωίτερόν ἐστι δυϊκόν. | εἰρύσσασθαι-ἐρύσσασθαι 3./6. || 218 κέ ἐρ.-ἄν. ||
 219 ἦ, δηλοῖ ... τὸ ἔφη· «ἦ καὶ κυανέησιν» (528) ... τοῦτο φιλῶς λεγόμενον καὶ περισπωμέ-
 νως δηλοῖ σύνδεσμον παραπληρωματικὸν τὸν ἦτοι, ἴσον τῷ δῆ, οἶον «ἔπει ἦ πολὺ φέρτερόν
 ἐστι» (169), καὶ παραλλήλων «ἦ δὴ λοίγια ἔργα» (518).; ἀργυρῆ-ἀργυρῆ 14., ἀργυροῦσθαι.
 κώπη δὲ τὸ κωπίον, ἦγον ἡ τοῦ ξίφους λαβή. βαρεῖαν δὲ τὴν πρώην ἐπτερωμένην τῷ θράσει,
 ἢ τὴν ἐτέρους τοῖς ὄπλοις βαρύνουσαν. | σχέθε ἐρ.-ἔσχε. || 220 ἐς ἐρ.-εἰς. | κουλε-
 ὄν, παρὰ τὸ κοῖλον εἶναι. | ὦσε ἐρ.-ἔωσε. | ἀπίθησεν-ἠπίθησεν 29. || 221 Ἀθηναίης
 ἐρ.-Ἀθηναίας 10. | ἦ-αὐτή 21. | Οὔλυμπόνδε-εἰς Ὀλυμπον 4. | βεβήκει-ἔβεβήκει
 29. || 222 ἐς ἐρ.-εἰς. | αἰγιόχοιο ἐρ.-αἰγιόχου 13., μετὰ, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ. || 223 ἐξαὔ-
 τις-ἐξαὔτις. | ἀταρτηροῖς, ἀτρηροῖς. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν 3./19. || 224 προσέειπε-προσεῖπε
 3. | λῆγε-ἔληγε 29. | χόλοιο-χόλου 13. ||

- 225 οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχον δ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
τέτληκας θυμῶ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
ἢ πολὺ λῳϊὸν ἐστὶ κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
- 230 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη·
δημοβόρος βασιλεὺς ἐπεὶ οὔτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
ἢ γὰρ ἂν Ἀτρεΐδῃ νῦν ὕστατα λωβήσαιο.
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
ναὶ μὰ τὸδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
- 235 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
οὔδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεφε
φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὐτέ μιν υἴες Ἀχαιῶν
ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὃ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
- 240 ἢ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἴας Ἀχαιῶν
σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
χραιομεῖν, εὐτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθὶ θυμὸν ἀμύξεις
χωόμενος ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.
- 245 Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ

225 **κραδίην** ep.-καρδίαν 10. | **ἐλάφοιο**-ἐλάφου 13., Ἰσοκράτης (4, 142) Κόνωνι τῶ Ἀθηναίων στρατηγῶ τρία μαρτυρεῖ, ἐπιμέλειαν, πίστιν, ἐμπειρίαν πολέμου. τούτων τὰ ἐναντία κατανοήσας Ἀγαμέμνονα ὀνειδίζει· ἐξ οἰνοποσίας μὲν γὰρ ἀμέλεια, ἀπιστία δὲ ἐξ ἀναιδείας, καὶ πολέμων ἀπειρίαν ἢ δειλία ἐργάζεται . . . λέγεται κραδίαν μὴ ἔχειν τὸ ἐλάφιον. || 226 **ἐς** ep.-εἰς. | **λαῶ**-λεῶ 11. | **θωρηχθῆναι**, καθοπλισθῆναι. Hes. || 227 **ἀριστήεσσιν**-ἀριστεῦσι 17./19., ἀνδρείος. Hes. || 228 **τό**-τούτο 21. || 229 **λῳϊόν**-λῳόν 3. || 230 **ἀποαιρεῖσθαι** ep.-ἀφαιρεῖσθαι 3. | **σέθεν** ep.-σοῦ. | **ἀντίον εἶπη**, ὡς ἀφαιροῦντα τὴν ἰσολογίαν διαβάλλει. || 231 **δημοβόρος**, κινητικὰ ταῦτα τοῦ πλήθους· μεγίστη κατηγορία τὸ σφετερίζεσθαι τὰ κοινά. | **οὔτιδανοῖσιν** ep.-οὔτιδανοῖς 12., οὔτισί. || 233 **ἐκ** . . . **ἐρέω**-ἐξερέω 20./32. | **τοί** ep.-σοί. | **ἐπὶ** . . . **ὁμοῦμαι**-ἐπομοῦμαι 20., ἐπόμνησθαί ἐστι τὸ ὑπισχνούμενον ὁμόσαι, ἀπομνύναι δὲ τὸ ἀποφάσκειν. **μέγαν δὲ ὄρκον** ἢ τὸν κοινὸν τῶν ὄρκων ἢ τὸν ὡς ἀληθῶς παρ' αὐτοῦ τελεσθῆσόμενον. || 234 **τό**-ὃ 21. || 235 **ὄρεσσι**-ὄρεσι 19. || 236 **ῥά** ep.-ἄρα. | **ἐ** ep.-αὐτό. || 237 **μίν** ep.-αὐτό. | **υἴες** ep.-υἰοί. || 238 **παλάμῃς**-παλάμαις 8. | **φορέουσι**-φοροῦσι 32., **θέμιστας**, νόμους, δίκας. Hes. || 239 **εἰρύαται** ep.-εἰρυμένοι εἰσιν 27., εἰς δικαιοσύνην παρακαλεῖ τοὺς ἄρχοντας, εἶγε τὸ δίκαιον ἐγχειρίζει αὐτοῖς ὁ Ζεὺς, παραφθειρομένου δὲ αὐτοῦ δίκας δώσουσι Διί. ἢ ὅτι οὐπω νομογραφίας οὕσης ὁ λόγος τῶν βασιλέων νόμος ἦν. | **τοί** ep.-σοί. | **ἔσσεται** ep.-ἔσται. || 240 **Ἀχιλλῆος**-Ἀχιλλέως 17. | **ἴξεται** ep.-ἰκνεῖται. | **υἴας** ep.-υἰούς. || 241 **δυνήσεται**-δυνήσῃ 25. | **ἀχνύμενος**, λυπούμενος. Hes. || 242 **εὐτ' ἂν** ep.-ὅταν. | **ἀνδροφόνοιο**-ἀνδροφόνου 13. || 243 **θνήσκοντες πίπτωσι**, ἀναστροφή ὁ τρόπος. || 244 **χωόμενος**-χώμενος 32. | **ὃ τ'** ep.-ὅτι || 245 **φάτο** ep.-ἔφη 29. | **ποτί**, ep.-πρός. | **βάλε**-ἔβαλε 29. | **γαίῃ**, γῆ, νῦν μὲν τὸν Ἀχιλλεῖα, ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐα (II. 80-1) τὸν Τηλέμαχον ποιῶν τὸ σκῆπτρον ἀποτιθεμένους, ἐπ' ἐκείνου μὲν καὶ πλήθος ἐξέχεε δακρῶν (καὶ γὰρ νεώτερος, καὶ αἰ συμφοραὶ δειναί). ὃ δὲ Ἀχιλλεὺς οὐ μάλα ὀλοφύρεται· οὔτε γὰρ ὁμοίως νέος, καὶ περὶ γυναικὸς ἢ μάχῃ . . . ὁ θυμὸς τὰ μετὰ χεῖρας ἐχόμενα ῥίπτει. ||

χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός·
 Ἄτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδιδεπὴς ἀνόρουσε λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 250 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή·
 τῶ δ' ἦδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἄμα τράφεν ἦδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέη, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσαν·
 ὃ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 255 ὦ πόποι ἦ μέγα πένθος Ἄχαιίδα γαίαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιο τε παῖδες
 ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ
 εἰ σφῶν τάδε πάντα πυθόιατο μαρναμένοισιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι.
 260 ἄλλὰ πίθεσθ' ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμείο·
 ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἠέ περ ὑμῖν
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν
 265 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·

246 χρυσείοις-χρυσοῖς 3./14. | ἥλοισι-ἥλοις 12. || 247 τοῖσι-αὐτοῖς 12./21. || 248 ἀνόρουσε ep.-ἀνώρουσε 29. || 249 τοῦ ep.-οὐ 22. | γλώσσης-γλώττης 7. | ῥέεν-ἔρει 29./32., «μέλιτος» διὰ τὸ πείθειν, «ῥέεν» δὲ διὰ τὸ ἀνεμπόδιστον. ἔοικε δὲ ἀποτείνεσθαι εἰς ἑαυτὸν ὁ κατὰ συλλογισμὸν ἔπαινος. || 250 τῶ-αὐτῶ 21., γενεαί, ἡ γενεὰ τριάκοντα ἔτη ἔχει· δύο οὖν γενεὰς πληρώσας εἰς τὴν τρίτην κατελέγετο, ὥστε δύο γενεαὶ ἀνθρώπων ἐφθάρησαν. οὐχ ὅτι δὲ ἀνθρώπους φησὶν ἀποθανεῖν, ἀλλὰ δύο περιοδικὰς γενεάς, τουτέστι τὰς καλουμένας δύο γενεὰς ἀνθρωπείας, ὡσεὶ ἔλεγε δύο τριακονταετίας. οὕτω δὲ ζώντων τινῶν τῶν σὺν αὐτῶ ἀνθρώπων, ὅμως αἱ γενεαὶ ἂν εἶεν ἐφαρμέναι. αὐτὸς δὲ ναύαρχος ἦν τῶν ἐν τῇ τρίτῃ γενεᾷ γενομένων, οἳ ἦγον τὴν στρατευσίμον ἡλικίαν. | μερόπων, ἀνθρωποι· διὰ τὸ μεμερισμένην ἔχειν τὴν ὄπα, ἦγουν τὴν φωνήν. ἢ ἀπὸ Μέρπος, τοῦ πατρὸς Φαέθοντος, Κωάφου. λέγονται δὲ καὶ Κῶιοι Μέρποες· καὶ ὄρεά τινα, ὡς Ἀριστοτέλης. || 251 ἐφθίατο ep.-ἐφθιμένοι ἦσαν 27. | οἳ ep.-αὐτῶ. | ἄμα, τὸ «ἄμα» ἐπὶ καιροῦ, τὸ ὁμοῦ ἐπὶ τόπου. | τράφεν-ἐτρέφησαν 29./24. || 252 ἠγαθέη ep.-ἠγαθέα 10. | τριτάτοισιν ep.-τρίτοις 12., τοῖς ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γενέσεως τρίτην ἡλικίαν ἄγουσιν. | ἄνασσαν-ἦνασσαν 29. || 253 ὃ-οὗτος 21. | σφιν ep.-αὐτοῖς. | ἀγορήσατο-ἠγορήσατο 29. | μετέειπεν-μετεῖπεν 3. || 254 Ἄχαιίδα-Ἀχαιίδα 3. | γαίαν ep.-γῆν. || 255 κέν ep.-ἄν. | Πριάμοιο-Πριάμου 13. || 256 κέν ep.-ἄν. | κεχαροῖατο ep.-χαρείησαν 36. || 257 σφῶν ep.-σφῶν. | πυθόιατο-πύθοντο 27. || 259 πίθεσθε ep.-πείσασθε. | ἐμείο ep.-ἐμοῦ. || 260 ἠέ ep.-ἦ. || 261 οἳ-αὐτοῖ 21. | ἀθέριζον ep.-ἠθέριζον 29., ἀποδοκιμάζειν, ἀτιμάζειν. Hes. || 262 ἴδον-εἶδον 29. | ἀνέρας ep.-ἄνδρας, ἀπολογούμενος ὑπὲρ ὧν ἠλάττωσεν αὐτούς, οὐδὲ ἔσεσθαι τοιούτους λέγει, τοῖς γὰρ ἀποθανούσιν οὐδεὶς φθονεῖ, ἐπειδὴ τὸ ἀπὸν ἀνεμπόδιστω εὐνοία τετίμηται. οὐ παρέθετο δὲ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ πεπραγμένα ἑαυτῶ ἐν τῶ πρὸς Ἡλείου πολέμῳ· οὐ γὰρ οὕτω τὸν Ἀγαμέμνονα πείθειν προηρείτο ὡς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν εἶδε σπώμενον τὸ ξίφος. καλῶς οὖν ἀπὸ Θεταλικῶν παραινεῖ, ἐπεὶ κἀκείνοις περὶ γυναικῶν ἦν ἡ στάσις, ἴν' ἐξ ἐτοίμου τῶ μύθῳ τουτῶ πείσῃ αὐτόν. || 263 λαῶν-λεῶν 11. || 265 ἀθανάτοισιν-ἀθανάτοις 12. ||

κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο
 φηρσὶν ὄρεσκάωσι καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσαν.
 270 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθὼν
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί·
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν οἷ νῦν βροτοὶ εἰσὶν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτο·
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ·
 275 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμεες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον·
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην,
 ἀλλ' ἔα ὡς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἴες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ Πηλείδῃ, θελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτουῆχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 280 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ,
 ἀλλ' ὅ γε φέρτερός ἐστιν ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεϊδῆ σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.
 285 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·

266 κάρτιστοι ep.-κράτιστοι. | κείνοι ep.-ἐκείνοι. | τράφεν-ἐτράφησαν 24./29. || 267
 κάρτιστοι ep.-κράτιστοι. | ἔσαν ep.-ῆσαν. | καρτίστοις ep.-κρατίστοις. || 268 ὄ-
 ρεσκάωσι-ὄρεσκάωσις 12. | ἀπόλεσαν-ἀπώλεσαν 6./29., κάρτιστοι μὲν οὗτοι τῶν ἀνδρῶν·
 ἐκείνοι δὲ κράτιστοι πρὸς τὰ λοιπὰ συγκρινόμενοι θηρία. ἐκ Στίλβης μὲν οὖν τῆς Πηνηιοῦ
 κόρης καὶ Ἀπόλλωνος γέγονε Λαπίθης, ἀφ' οὗ Λαπίθαι. ἐξήκοντα δὲ τοὺς ἐπισημοτάτους
 αὐτῶν καταλέγει Πορφύριος. οἱ δὲ Κένταυροι κατὰ μὲν τοὺς ποιητὰς λέγονται Ἰξίονος καὶ
 Νεφέλης· τινὲς δὲ Δουλίδι Ἰξίονα μιγῆναι, ἅμα δὲ καὶ Πήγασον τὸν πτερωτὸν κατὰ τὴν αὐτὴν
 νύκτα, ἐξ ὧν γενέσθαι Κένταυρον, ἀφ' οὗ πολὺ πλῆθος γίνεται. ὁ δὲ Χείρων δοκεῖ ἐκ Κρό-
 νου γεγενῆσθαι. ἀσελγείς δὲ λίαν γεγόνασιν. ἐκ Φολόης δὲ αὐτοὺς Ἡρακλῆς ἐδίωξεν· εἶτα
 ἤκον εἰς τὸ Πήλιον. || 269 τοῖσι ep.-αὐτοῖς 21. | μεθομίλειον ep.-μεθωμίλιον 29./32.,
 οὐκ εἶπεν ἐπεκούρου οὐδὲ συνεμάχου· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς συνεμάχει μὴ ὦν καὶ παρόμοιος. ||
 270 ἀπίης-ἀπίας 10., ἀντὶ ἀπουσίας, τῆς πόρρωθεν οὔσης, ἐκ τοῦ ἴημι. | γαίης ep.-γῆς. |
 καλέσαντο-ἐκαλέσαντο 29., δόξης ἔνεκεν τοῦτο φησὶν, ὅτι μετεπέμφαντο καὶ οὕτως ἦκεν. ||
 271 μαχόμεν-ἐμαχόμεν 29. | ἐμ' αὐτόν ep.-ἐμαυτόν, οὕτως κατὰ παράθεσιν ἐν δύο ἐμὲ
 αὐτόν· σύνθετος γὰρ ἀντανυμία παρὰ τῷ ποιητῇ οὐκ ἔστιν. | κείνοισι ep.-ἐκείνοισι 12., Κεν-
 ταύροις. || 272 τῶν-τούτων 21. | μαχέοιτο ep.-μάχοιτο 3. || 273 μεῦ ep.-ἐμοῦ 14. |
 βουλέων-βουλῶν 8. | ξύνιεν-ξυνίσταν 24. | πείθοντο-ἐπέιθοντο 29. || 274 πίθεσθε
 ep.-πέισασθε. | ὑμεες ep.-ὕμεις. || 275 ἐὼν-ῶν 32. | τόνδ' ... ἀποαίρεο ep.-ἀφαιροῦ,
 ἀρχαϊκῶς «τόνδε» ἀφαιροῦ, ἀντὶ «τοῦδε». . . προκαταστέλλει δὲ τὸν θυμὸν διὰ τοῦ «ἀγαθός», ὃ ἐ-
 στι μὴ θελήσης ἀνάξια σαυτοῦ ποιεῖν. τὸ δὲ «ἀποαίρεο» Ἀττικόν. | κούρην-κώρη 4. || 276
 οἱ ep.-αὐτῶ. | δόσαν-ἔδοσαν 29. | υἴες ep.-υἰοί. || 277 ἐριζέμεναι-ἐρίζειν 33. | βασι-
 λῆι-βασιλεῖ 17. || 278 ἀντιβίην ep.-ἀντιβίαν 10. | ὁμοίης-ὁμοίος 10. | ἔμμορε, ἔτυχεν,
 ἔλαχεν, ἐκλήρωσεν. || 280 ἐσσί ep.-εἶ. | γείνατο ep.-ἐγένετο 29. || 281 ὅ-οὗτος 21.
 | πλεόνεσσιν ep.-πλείονεσιν 19. || 282 τεδὸν ep.-σόν. || 283 Ἀχιλλῆϊ-Ἀχιλλεῖ 5./17.
 | μεθέμεν-μεθεῖναι 33. || 284 Ἀχαιοῖσιν-Ἀχαιοῖς 12. | πολέμοιο κακοῖο-πολέμου
 κακοῦ 13., ὑφοί δὲ Ἀχιλλεῖα ὡς δίχα αὐτοῦ οὐδὲν ὄντων τῶν ἄλλων Ἀχαιῶν. || 285
 τόν-αὐτόν 21. ||

- ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες·
 ἀλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω·
 290 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἑόντες
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι;
 Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἄχιλλεύς·
 ἧ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπέξομαι ὅττι κεν εἴπης·
 295 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλω, μὴ γὰρ ἔμοιγε
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλω σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὖ τοι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 300 τῶν δ' ἄλλων ἅ μοι ἔστι θοῆ παρὰ νηὶ μελαίνῃ
 τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἔμειο·
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι ἵνα γνῶσι καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί.
 Ὡς τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 305 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἄχαιῶν·
 Πηλεΐδης μὲν ἐπὶ κλισίας καὶ νῆας εἶσας
 ἦτε σὺν τε Μενoitιάδῃ καὶ οἷς ἐτάροισιν·
 Ἄτρεΐδης δ' ἄρα νῆα θοὴν ἄλα δὲ προέρυσεν,

286 ἔειπες-εἶπες 3. || 287 περὶ ... ἔμμεναι-περιεῖναι 20./33. || 288 κρατέειν-κρατεῖν 32. | πάντεσσι ep.-πᾶσι 19., ἴδιον τῶν θυμουμένων ἐπανακυκλοῦν τὰ αὐτά· οὐδέποτε γὰρ οἴονται ἰκανῶς εἰρηκέναι οἱ θυμούμενοι. καλεῖται δὲ τὸ σχῆμα ἐπιβολή, ἐν μιᾷ περιόδῳ ἀρχὰς πλείους ἐπιφερόμενον ... ἐκτός εἰ μὴ τὸ κρατεῖν σημαίνει τὸ νικᾶν, ἄρχειν δὲ τὸ ἀνάσσειν, ἐπιτάσσειν δὲ τὸ σημαίνειν. || 290 μῖν ep.-αὐτόν. | αἰέν ep.-ἀεί. | ἑόντες-όντες 32. || 291 τοῦνεκα-τούτου ἔνεκα 2./21. | οἷ ep.-αὐτῷ. | προθέουσιν ep.-προτιθέασιν. | ὄνειδεα-ὄνειδη 18., τοῦ δευτέρου στίχου (291.) πευστικῶς ἀναγινωσκομένου γίνεται ὁ λόγος τοιοῦτος· εἰ δὲ πολεμικὸν αὐτὸν ἐποίησαν οἱ θεοὶ, ἄρα ὀφείλει διὰ τοῦτο ἄλλοις ὄνειδίζειν. || 292 τόν-αὐτόν 21. | ὑποβλήδην, ὑποβάλλων τὸν λόγον πρὶν σιωπῆσαι τὸν λέγοντα, ἄλλοι ὑπολαμβάνων. Hes. || 293 κέν ep.-ἄν. | καλεοίμην-καλοίμην 32. || 294 ὅττι-ὄ τι 6. | κέν ep.-ἄν. || 295 ἄλλοισιν-ἄλλοις 12. | ἐπιτέλλω-ἐπιτέλλου 25. || 297 τοί ep.-σοί. | ἐρέω-ἐρῶ 32. | ἐνὶ ep.-ἐν. | βάλλω-βάλλου 25. | σῆσι-σαῖς 8. || 298 μαχήσομαι ep.-μαχοῦμαι. | εἵνεκα-ἔνεκα 3. | κούρης-κόρης 4. || 299 ἀφέλεσθε-ἀφείλεσθε 29., ἔργῳ δὲ κοινωνεῖ εἰς ἅπαντας, τὴν αἰτίαν τῆς ἀφαιρέσεως ἀγνοῶν. || 301 τῶν-τούτων 21. | ἀέκοντος ep.-ἄκοντος. | ἐμειο ep.-ἐμοῦ. || 302 εἰ δ' ἄγε, εἰ δὲ βούλει, ἄγε. | γνῶσι-γνώσι 3. || 303 τοί ep.-σοί. | δουρί ep.-δόρατι., ἐρωήσει, παρὰ τὴν ἐρωήν, ὀρμήσει. ἐναργῶς δὲ πεφάντασται τὸ περὶ τὸ δόρυ μεθ' ὀρμῆς ἐκχεόμενον αἶμα. καὶ ταύτας ἐμφύχους ἔλεγεν εἶναι παρ' αὐτῷ τὰς λέξεις Ἀριστοτέλης. || 304 τῷ-αὐτῷ 21. | ἀντιβίοισι ep.-ἀντιβίοις, ἐξ ἐναντίας. Hes. | μαχεσσαμένῳ ep.-μαχησαμένῳ 6. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν 3./19. || 305 ἀνστήτην-ἀνεστήτην 29. | λῦσαν-ἔλυσαν 29. | ἀγορὴν-ἀγοράν 10. | νηυσὶν-ναυσὶν 16. || 306 νῆας-ναῦς 16. || 307 ἦτε ep.-ἦτε. | ἦτε σὺν τε Μενoitιάδῃ, εἰκότως τῷ Ἀχιλλεῖ θυμικῶ ὄντι ἦπιος ὢν Πάτροκλος ἀρᾶσσι πρὸς τὸ τὸν θυμὸν αὐτοῦ μαλάσσειν. | οἷς ἐτάροισιν ep.-ἐταῖροις αὐτοῦ 12. || 308 νῆα-ναῦν 16. | προέρυσεν-προεῖρυσεν 6./29. ||

310 ἔν δ' ἑρέτας ἔκρινεν ἑείκοσιν, ἕς δ' ἑκατόμβην
βῆσε θεῶ, ἀνά δὲ Χρυσηΐδα καλλιπάρηον
εἶσεν ἄγων· ἔν δ' ἀρχὸς ἔβη πολύμητις Ἰοδυσσεύς.

Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὕγρὰ κέλευθα,
λαοὺς δ' Ἀτρεΐδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν·
οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἄλλα λύματα βάλλον,
315 ἔρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας
ταύρων ἠδ' αἰγῶν παρὰ θιν' ἄλὸς ἀτρυγέτοιο·
κνίση δ' οὐρανὸν ἵκεν ἑλισσομένη περὶ καπνῶ.

ᾠς οἱ μὲν τὰ πένοντο κατὰ στρατόν· οὐδ' Ἀγαμέμνων
λῆγ' ἔριδος τὴν πρῶτον ἐπηπειλήσ' Ἀχιλῆϊ,
320 ἀλλ' ὅ γε Ταλθύβιον τε καὶ Εὐρυβάτην προσέειπε,
τῷ οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὄτρηρῶ θεράποντε·
ἔρχεσθον κλισίην Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος·
χειρὸς ἑλόντ' ἀγέμεν Βρισηΐδα καλλιπάρηον·
εἰ δέ κε μὴ δώησιν ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
325 ἑλθῶν σὺν πλεόνεσσι· τό οἱ καὶ ῥίγιον ἔσται.

ᾠς εἰπὼν προῖει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
τῷ δ' ἀέκοντε βάτην παρὰ θιν' ἄλὸς ἀτρυγέτοιο,
Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην,
τὸν δ' εὖρον παρὰ τε κλισίῃ καὶ νηϊ μελαίνῃ
330 ἦμενον· οὐδ' ἄρα τῷ γε ἰδῶν γήθησεν Ἀχιλλεύς.

309 ἔν ... ἔκρινεν-ἐνέκρινεν 20. | ἑείκοσιν-εἴκοσιν 3. | ἕς ... βῆσε ep.-εἰσέβησε 20./29.
|| 310 καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3. || 311 εἶσεν ep.-ἦκε. | ἔν ... ἔβη-ἐνέβη
20. || 313 λαοὺς-λεῶς 11. | ἄνωγεν-ἦνωγεν 29. || 314 βάλλον-ἐβαλλον 29., ἀ-
πεκαθαίροντο καὶ εἰς τὴν θάλατταν τὰ περιττώματα καὶ καθάρματα ἔβαλλον ... φύσει γὰρ τὸ
ὔδωρ τῆς θαλάσσης καθαρικόν. | λύματα, τὰ ρυπάσματα τοῦ σώματος. τὰ γὰρ τῆς νό-
σου, τουτέστι τὰ καθάρματα. Hes. || 316 ἀτρυγέτοιο ep.-ἀτρυγέτου 13., ἀκάρπου ἀβύσσου
καὶ ἀπέιρου. Hes. || 317 κνίση ep.-κνίσα., ἑλισσομένη περὶ καπνῶ, ὑπ' ὄφιν ἠγαγεν
ἄμα τῷ μέλανι τοῦ καπνοῦ συναναμισηγομένην τὴν λευκότητα τῆς πιμελῆς φανταστικῶς. ||
318 τά-ταῦτα 21. | πένοντο ep.-ἐπένοντο 29. || 319 λῆγε-ἔληγε 29. | τὴν-ἦν 21. |
'Ἀχιλῆϊ'-Ἀχιλλεῖ 5./17. || 320 ὅ-αὐτός 21. | προσέειπε-προσεῖπε 3. || 321 τῷ-ῶ 21.
| οἱ ep.-αὐτῶ. | ἔσαν ep.-ἦσαν. || 322 κλισίην-κλισίαν 10. | Πηληϊάδεω-Πηλείδου
3./13. | Ἀχιλῆος-Ἀχιλλεῶς 5./17. || 323 ἀγέμεν-ἄγειν 33., ἀντὶ προστακτικοῦ τοῦ
ἄγε. | καλλιπάρηον ep.-καλλιπάρειον 3., βασιλικὸν τὸ ἀπόλυτον τῆς φράσεως καὶ τὸ δι'
ἄλλων πειρᾶσθαι καὶ οὕτως ἐπιχειρεῖν. ὕβριστικὸν δὲ καὶ τοῦτο· οὐ γὰρ ἐντυχεῖν Ἀχιλλεῖ κε-
λεύει, ἀλλ' ὡς κενῆς οὐσης τῆς νεῶς ἄγειν αὐτήν. || 324 εἰ ... κέ ep.-ἔάν. | δώησιν
ep.-δῶ 23. | κέν ... ἔλωμαι 38. || 325 πλεόνεσιν ep.-πλεόνεσι 19. | τό-ὅ 21. |
οἱ ep.-αὐτῶ. || 326 προῖει, ἀντὶ τοῦ συνεχῶς ἐπέταττεν. | κρατέρον ep.-καρτέρον. | ἐ-
πί ... ἔτελλε-ἐπέτελλε 20. || 327 τῷ-ῶ 21. | ἀέκοντε-ἄκοντε 3. | βάτην-ἐβάτην
29., εἰκότως· καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα γὰρ δεδοίκασι καὶ πρὸς ὃν ἀποστέλλονται. | ἀτρυγέτοιο
ep.-ἀτρυγέτου 13. || 328 νῆας-ναῦς 16. || 329 τόν-αὐτόν 21. | κλισίῃ-κλισία 10. |
νηϊ μελαίνῃ, διὰ τῆς μελαίνης νηὸς τὸ σκυθρωπὸν τῆς ἔδρας δηλοῖ. || 330 τῷ-αὐτῷ 21. |
γήθησεν-ἐγήθησεν 29., ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἀκουστέον· οὐκ ἐγήθησεν, ἀλλ' ἑλυπήθη
... ὁ τρόπος ἀντίφρασις. ||

- τὼ μὲν ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω βασιλῆα
στήτην, οὐδέ τί μιν προσεφώνεον οὐδ' ἔρέοντο·
αὐτὰρ ὃ ἔγνω ἦσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·
χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
335 ἄσσον ἴτ' οὐ τί μοι ὕμμες ἐπαίτιοι ἀλλ' Ἄγαμέμνων,
ὃ σφῶϊ προτεῖ Βρισηΐδος εἵνεκα κούρης.
ἀλλ' ἄγε διογενὲς Πατρόκλεες ἔξαγε κούρην
καὶ σφῶϊν δὸς ἄγειν· τῷ δ' αὐτῷ μάρτυροι ἔστων
πρὸς τε θεῶν μακάρων πρὸς τε θνητῶν ἀνθρώπων
340 καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος εἰ ποτε δ' αὐτε
χρειῶ ἔμειο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
τοῖς ἄλλοις· ἦ γὰρ ὃ γ' ὀλοῖσσι φρεσὶ θύει,
οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω,
ὅπως οἱ παρὰ νησὶ σόοι μαχέονται Ἀχαιοί.
345 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρω,
ἔκ δ' ἄγαγε κλισίης Βρισηΐδα καλλιπάρηρον,
δῶκε δ' ἄγειν· τῷ δ' αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν·

331 τῷ-τούτῳ 21. | ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω, δύο δὲ ταῦτα συμβαίνειν περὶ τοὺς χρη-
στοὺς αἰεὶ ὁ ποιητὴς φησιν, αἰδῶ καὶ φόβον. | βασιλῆα-βασιλέα 17. || 332 στήτην-ἑστῆτην
29. | μῖν ep.-αὐτόν. | προσεφώνεον-προσεφώνουν 32. | ἔρέοντο-ἔρουντο 32., τὸ μὲν
γὰρ εἰπεῖν τι παροξυντικόν, τὸ δὲ θωπεύσαι δουλοπρεπέες. πρῶτος δὲ Ὀμηρὸς πρόσωπα κω-
φὰ παρήγαγεν εἰς τὴν τραγωδίαν. || 333 ὃ-αὐτός 21. | ἦσιν ... φρεσὶ ep.-φρεσὶ αὐτοῦ.
| ἐνὶ ep.-ἐν. | φώνησεν-ἐφώνησεν 29. || 334 Διὸς ἄγγελοι, ἢ ὅτι τὰς ἑορτὰς αὐτοῦ
ἀγγέλλουσιν, ἢ ὅτι ἀπὸ Ἑρμοῦ εἰσιν, ὅς ἄγγελος Διός. καλῶς δὲ οὐκ Ἀγαμέμνωνος ἔφη,
ἀλλ' ἀνδρῶν καὶ Διός, οἷς δικαίως ὑπηρετοῦσι· τούτῳ γὰρ ἀδίκως. κοινὸς δὲ νόμος μὴ ἀδι-
κεῖσθαι κήρυκα· ἱεροὶ γὰρ οὗτοι καὶ τὰ πρὸς θυσίαν ἐτοιμάζοντες. || 335 ὕμμες ep.-ὕμεις.
| ἐπαίτιοι, πεπαιδευμένους· οὐ γὰρ δεῖ τὰς αἰτίας ἐφ' ἐτέρους μετάγειν ὡς κύνα κατὰ τοῦ βε-
βλημένου λίθου. || 336 ὃ-ὅς 21. | σφῶϊ ep.-σφῶ. | εἵνεκα-ἔνεκα 3. | κούρης-κόρης
4. || 337 κούρην-κόρην 4., Πατρόκλεες ep.-Πατρόκλεις, ἐξαίρει πάλιν τὸ πρόσωπον· τοῖς
γὰρ τῶν φίλων γνησιωτάτοις εἰώθαμεν πιστεύειν τὰ γύναια. || 338 καὶ σφῶϊν-καὶ αὐτοῖν
| τῷ-τούτῳ 21. | μάρτυροι ἔστων, μαρτύρεται τῷ κήρυκε, ὅπως μὴ δοκῆ προδότης εἶ-
ναι ὑπερορῶν τοὺς Ἀχαιοὺς ἀναιρουμένους. τὰ δὲ ἄλλα οὐχ ἄπτεται Ἀγαμέμνωνος, ὅπως μὴ
δοκῆ μικροφυχεῖν ἐπὶ τῇ ἀφαίρεσει. || 340 βασιλῆος-βασιλέως 17. | ἀπηνέος-ἀπηνούς
18., «ἀναιδέος», εὐεπίφορον γὰρ εἶναι (sc. φησὶ) τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸ ἀναιδῆ καλεῖν τὸν Ἀγα-
μέμνονα. || 341 χρεῖω-χρέω 3. | ἐμειο ep.-ἐμοῦ. | ἀεικέα-ἀεικῆ 18. || 342 ὃ-αὐτός
21. | ὀλοῖσσι ep.-ὀλοιαῖς 8. | φρεσὶ θύει, ἐμφαντικῶς τὸ λυσσῶδες αὐτοῦ καὶ ἄλογον
παρέστησε. μάρτυρας οὖν ἡμᾶς σχίσω τῆς παραπληξίας αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδε προνοῆσαι στρα-
τιᾶς. || 343 πρόσσω καὶ ὀπίσσω-πρόσω καὶ ὀπίσω 6., δεῖ γὰρ τὸν ὄλως ἔχοντα γνῶσιν
μὴ τὰ παρόντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σκοπεῖν. || 344 ὅπως-ὅπως 6. | νη-
σί-ναυσί 16. | σόοι ep.-σῶ. | μαχέονται ep.-μάχονται 3. || 345 φάτο ep.-ἔφη 29. |
Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρω, τὸ ἦπιον αὐ τοῦ διὰ τῆς σιωπῆς τῆς νῦν τε κἀν
ὄλη τῇ στάσει κἀν τῷ μνηθιμῶ δεικνυται. καὶ νῦν δὲ οὐ φθέγγεται, ἵνα μὴ ἦ παροξυντικός.
|| 346 ἔκ ... ἄγαγε-ἐξήγαγε 20./29. | κλισίης-κλισίας 10. | καλλιπάρηρον ep.-
καλλιπάρειον 3. || 347 δῶκε-ἔδωκε 29. | νῆας-ναῦς 16., αὖτις ep.-αὖθις. ||

- ἦ δ' ἀέκουσ' ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν· αὐτὰρ Ἄχιλλεὺς
 350 δακρῦσας ἐτάρων ἄφαρ ἔζετο νόσφι λιασθεῖς,
 θὴν' ἔφ' ἄλλος πολιτῆς, ὀρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον·
 πολλὰ δὲ μητρὶ φίλην ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς·
 μήτηρ ἐπεὶ μ' ἔτεκές γε μινυνθάδιόν περ ἑόντα,
 τιμὴν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξαι
 355 Ζεὺς ὑφιβρεμέτης· νῦν δ' οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν·
 ἦ γάρ μ' Ἀτρεΐδης εὐρὸν κρείων Ἀγαμέμνων
 ἠτίμησεν· ἔλων γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
 Ὡς φάτο δάκρυ χέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ
 ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἄλδος παρὰ πατρὶ γέροντι·
 καρπαλίμως δ' ἀνέδυ πολιτῆς ἄλδος ἠΰτ' ὀμίχλη,
 360 καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο δάκρυ χέοντος,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 τέκνον τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἴκετο πένθος;
 ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόω, ἵνα εἴδομεν ἄμφω.
 Τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἄχιλλεὺς·
 365 οἴσθα· τί ἤ τοι ταῦτα ἰδυίη πάντ' ἀγορεύω;

348 ἀέκουσα-ἀκουσα 3., ἔστι γὰρ φίλανδρος, ὡς τὸ πρόσωπον δηλοῖ. | τοῖσι-αὐτοῖς 12./21.
 | κίεν ep.-ἔκειεν 29. || 349 δακρῦσας, ἔτοιμον τὸ ἠρωϊκὸν πρὸς δάκρυα . . . καὶ ἡ παροι-
 μία «αἰεὶ δ' ἀριδάκρυες ἀνέρες ἐσθλοί». | ἐτάρων ep.-ἐταίρων. | νόσφι, ὅπως μὴ γελῶτο
 παρὰ τῶν ἐταίρων. ἢ τὴν διάλεξιν τῆς μητρὸς. || 350 πολιτῆς-πολιτῆς 10. | ὀρόων
 ep.-ὀρῶν 32. || 351 χεῖρας ὀρεγνύς, ὡς περ ἀσπαζόμενος ὀρέγει τὴν χεῖρα τῇ μητρὶ. ||
 352 μινυνθάδιον, τοῦτο μάλιστα δύναται λυπηῆσαι μητέρα ὀλιγοχρόνιος υἱός· ὁ πρῶτον προ-
 βάλλεται. | ἑόντα-ἔοντα 32. || 353 ὄφελλεν ep.-ὠφείλεν 29., ὄφελλεν Αἰολικῶς, ὡς χεῖρες
 χέρρες. | ἐγγυαλίξαι, ἐγγχειρίσαι, δοῦναι εἰς χεῖρας· ἐπειδὴ κοῖλα γύαλα λέγεται. ὁ δὲ λαμ-
 βάνων τὴν κύλικα, τῇ χειρὶ κοίλη ταύτην λαμβάνει. καλοῦνται δὲ «γυῖα» αἱ χεῖρες. Hes. ||
 354 ὑφιβρεμέτης, ὁ ἐν ὕψει βρέμων διὰ τῶν βροντῶν ἢ τῶν ἀνέμων. | οὐδέ με τυτθόν,
 φιλεγκλήμονες κατὰ θεῶν οἱ ἀτυχεῖς. || 357 φάτο ep.-ἔφη 29. | τοῦ-αὐτοῦ 21. || 358
 βένθεσσιν-βένθεσι 19. | πατρὶ γέροντι, ἴσως τοὺς ἐν θαλάσῃ τιμωμένους ἀλίους γέρον-
 τὰς φησιν, ὡς Πρωτέα Φόρχυα Νηρέα. || 359 καρπαλίμως, ἀντὶ τοῦ κραιπνῶς. ταχεῖα
 δὲ ἡ ἄνοδος ὡς μητρὸς καὶ θεοῦ. φαντασία δὲ περικεῖται τῇ θεῷ διὰ τῆς ὀμίχλης. ἢ ὅτι θα-
 λασσία ἐστὶν ἡ θεός. | πολιτῆς-πολιτῆς 10. || 360 ῥα-ἄρα 1. | αὐτοῖο-αὐτοῦ 13. |
 καθέζετο-ἐκαθέζετο 29. || 361 μιν ep.-αὐτόν. | ἐκ . . . ὀνόμαζε-ἐξουνόμαζε 20./29. ||
 363 ἐξαύδα, τῇ γὰρ τῶν λόγων <μη> ἀνοχη καὶ κουφιεῖται τοῦ βάρους ἢ ψυχῆ. | νόω-νῶ
 14. | εἴδομεν-εἴδωμεν 28. || 364 τῆν-αὐτήν 21. || 365 οἴσθα, ἄκρωτος ἐνέφηνη τὸ βα-
 ρύθυμον διὰ τοῦ προοιμίου καὶ πρὸς εἰδότας δὲ ἔθος λέγειν ἐπικουρίζοντας τὴν ὀδύνην. | τοί
 ep.-σοί. | ἰδυίη ep.-εἰδυίη. ||

ὦχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἡετίωνος,
 τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα·
 καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσι νῆες Ἀχαιῶν,
 ἐκ δ' ἔλον Ἀτρεΐδῃ Χρυσήϊδα καλλιπάρηον.
 370 Χρύσης δ' αὖθ' ἱερεὺς ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος
 ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέω ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς,
 375 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω κοσμήτορε λαῶν.
 ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῶ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
 380 χωόμενος δ' ὁ γέρων πάλιν ὦχετο· τοῖο δ' Ἀπόλλων
 εὐξαμένου ἤκουσεν, ἐπεὶ μάλα οἱ φίλος ἦεν,
 ἦχε δ' ἐπ' Ἀργείοισι κακὸν βέλος· οἳ δὲ νυ λαοὶ
 θνησκον ἐπασσύτεροι, τὰ δ' ἐπῶχετο κῆλα θεοῖο
 πάντῃ ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν· ἄμμι δὲ μάντις
 385 εὖ εἰδῶς ἀγόρευε θεοπροπίας ἐκάτοιο.
 αὐτίκ' ἐγὼ πρῶτος κελόμην θεὸν ἰλάσκεσθαι·
 Ἀτρεΐωνα δ' ἔπειτα χόλος λάβεν, αἶψα δ' ἀνασταῖς
 ἠπέιλησεν μῦθον ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστί·
 τὴν μὲν γὰρ σὺν νηϊ θοῇ ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ
 390 ἐς Χρῦσῆν πέμπουσιν, ἄγουσι δὲ δῶρα ἄνακτι·

366 ἐς ep.-εἰς. | ὦχόμεθ' ἐς Θήβην, ὁ τρόπος ἀνακεφαλαίωσις. τέσσαρες δὲ διηγήσεων ἰδέαι· ἡ μὲν ὀμιλητική, ὡς ὅταν παρά τινος ἀκούσας τις αὐτῶ διηγῆται ἃ ἤκουσεν, ὡς τὸ «πολλάκι γὰρ σέο πατρός» (396). τὸ δὲ ἀπαγγελτικόν, ὅταν ἃ παρ' ἑτέρου ἤκουσεν ἐτέρῳ διηγῆται, τὸ δὲ ὑποστατικόν, ὅταν τῶν πραγμάτων τινὰ ἀπαγγεῖλαι ὑποθέμενοι διηγώμεθα, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ὀμιλητικοῦ καὶ ὑποστατικοῦ, ὡς τὸ «ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἔλθοῦσα, θεά, ὑπελύσαιο δεσμῶν» (401), εἰ γὰρ ἦν ὀμιλητικόν, οὕτως ἂν εἶπεν· ἀλλὰ σὲ τῶν δεσμῶν αὐτὸν ἀπολύσαι καλέσασαν τὸν ἐκατόγχειρον. ὁ δὲ ἐφ' ἐτέραν πτώσιν μετελθὼν ὡς ἴδιον ἤδη λόγον καὶ οὐχ ὡς παρ' ἐκείνης ἀκούσας διεξείσιν. | **Θήβην**, Θήβη χωρίον ἔρημον πλησίον Λέσβου, ἀπὸ Θήβης τῆς Ἀδράμυδος· ἄθλον γὰρ ταύτην ὁ πατὴρ προὔθετο τῷ προὔγοντι γυμνικῶ ἀγῶνι, λαβῶν δὲ αὐτὴν Ἡρακλῆς ἔκτισε τὴν πόλιν, ὀνομάσας ἐκ ταύτης. ὅσοι δὲ ἀθετοῦσι τοὺς στίχους (366–92), οὐκ ἐῷσιν ἡμᾶς μαθεῖν, ὅθεν ἦλω Χρυσήϊς. | **ἱερὴν-ιεράν** 10. || 367 **τὴν-ταύτην** 21. || 368 **δάσσαντο-ἐδάσαντο** 6./29. | **σφίσι** ep.-ἐαυτοῖς. | **νῆες** ep.-νιοί. || 369 **ἐκ** ... **ἔλον-ἐξεῖλον** 20./29. | **καλλιπάρηον** ep.-καλλιπάρειον 3. || 371 **νῆας-ναῦς** 16., **χαλκοχιτώνων**, λαμπρὸν ἢ πορφυροῦν ἔχόντων χιτώνας. || 372 **θύγατρα-θυγατέρα** 15. || 374 **χρυσέω-χρυσῶ** 14. | **λίσσετο-ἐλίσσετο** 29. || 375 **λαῶν-λεῶν** 11. || 377 **ιερῆα-ιερέα** 17. | **δέχθαι** ep.-δέξασθαι. || 379 **κρατερόν** ep.-καρτερόν. | **ἐπὶ** ... **ἔτελλε** ep.-ἐπέτελλε 20. || 380 **χωόμενος-χώμενος** 32. | **τοῖο-αὐτοῦ** 13./21. || 381 **οἳ** ep.-αὐτῶ. | **ἦεν** ep.-ἦν. || 382 **Ἀργείοισι-Ἀργεῖοις** 12. | **λαοί-λεῶ** 11. || 383 **θνησκον-ἔθνησκον** 29. | **ἐπασσύτεροι**, παρὰ τὸ ἄσσον ἄσσύτεροι, ὡς παρῶτεροι ἢ ἐκάτεροι. | **θεοῖο-θεοῦ** 13. || 384 **ἄμμι** ep.-ἡμῖν. || 385 **ἀγόρευε-ἠγόρευε** 29. | **ἐκάτοιο** ep.-ἐκάτου 13. || 387 **κελόμην** ep.-ἐκελόμην 29. || 388 **λάβεν-ἔλαβεν** 29. | **ὁ-ὄς** 21. || 390 **ἐς** ep.-εἰς. ||

τὴν δὲ νέον κλισίηθεν ἔβαν κήρυκες ἄγοντες
 κούρην Βρισηῖος τὴν μοι δόσαν υἱες Ἀχαιῶν.
 ἀλλὰ σὺ εἰ δύνασαι γε περίσχεο παιδὸς ἔηρος·
 ἔλθοῦσ' Οὐλυμπον δὲ Δία λίσαι, εἴ ποτε δὴ τι
 395 ἦ ἔπει ὠνησας κραδίην Διὸς ἠὲ καὶ ἔργω.
 πολλὰκι γάρ σεο πατρός ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα
 εὐχομένης ὄτ' ἔφησθα κελαινεφεῖ Κρονίωνι
 οἷη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λαιγὸν ἀμῦναι,
 400 ὅππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἦθελον ἄλλοι
 Ἦρη τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἔλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν,
 ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες

391 κλισίηθεν ep.-κλισίαθεν 10. | ἔβαν-ἔβησαν 24. || 392 κούρην-κώρη 4. | Βρισηῖος-Βρισηῖος 17., ὁ δὲ τρόπος ἀντονομασία. | τὴν-ἦν 21. | δόσαν-ἔδοσαν 29. | υἱες ep.-υιοί. || 393 εἰ δύνασαι γε, οὐ διστάζων, ἀλλὰ σχετλιάζων εἴ γέ σοι κἄν τοῦτο χαριεῖται ὁ Ζεὺς, ἅμα δὲ καὶ κολακεύων αὐτήν, ὅπως ἐρεθίσῃ πρὸς τὸ αἰτούμενον, καὶ τὴν ἰσχὺν ἐνδείξῃται ὡς δῆθεν τοῦ παιδὸς ἀγνοοῦντος. | περίσχεο-περισχῶ 25. | ἔηρος ep.-σοῦ. || 394 Οὐλυμπον-Ὀλυμπον 4. || 395 κραδίην ep.-καρδίαν 10. | ἠὲ ep.-ἦ. || 396 πολλὰκι ep.-πολλάκις. | σέο ep.-σοῦ. | ἐνὶ ep.-ἐν. | μεγάροισιν-μεγάροις 12. | ἄκουσα-ἤκουσα 29., ὁ νοῦς οὕτως, πολλάκις γάρ σου ἐν τοῖς τοῦ ἐμοῦ πατρός δόμοις ἤκουσα εὐχομένης. || 397 κελαινεφεῖ, παρὰ τὸ μελαίνοντα τὸν ἀέρα νεφέειν αὐτόν. || 398 οἷη ep.-μόνη 10. | ἀθανάτοισιν-ἀθανάτοις 12. | ἀεικέα-ἀεικῆ 18. || 399 ὅππότε-ὀπότε 6. | μιν-αὐτόν 21. || 400 Ἦρη-Ἦρα 10. | Ποσειδάων ep.-Ποσειδῶν. | Ἀθήνη ep.-Ἀθηνᾶ., τί ποτε ἄρα βουλόμενος ταῦτα ἔπλασε, πολὺ ἔχοντα τὸ ἄλογον καὶ ἀνάρμοστον, εἴ γε Ἀθηνᾶ καὶ Ἦρα καὶ Ποσειδῶν ἐβούλοντο συνδῆσαι τὸν Δία, ἢ μὲν θυγάτηρ οὖσα, οἱ δὲ ἀδελφοί; διὸ καὶ ἀντὶ τῆς Ἀθηνᾶς τινες γράφουσι «καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων», ὥσπερ οὐ τοῦ αὐτοῦ μένοντος ἀτόπου. καὶ ἄλλοι πάλιν ἐναλλάσσουσι τὰ ἔπη· «οἷη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λαιγὸν ἀμῦναι / Ἦρη τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη, / ὅππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἦθελον ἄλλοι» (398. 400. 399), ἵνα οὕτοι μὲν οἱ θεοὶ φαίνωνται βοηθήσαντες αὐτῶ μετὰ τῆς Θέτιδος, ἄλλοι δὲ τινες οἱ ξυνδῆσαι θέλοντες· καὶ μύθους λέγουσιν ἐπὶ τούτοις πολλοὺς. μάχεται δὲ τοῖς ἐναλλάσσουσι τὰ ἔπη τὸ «οἷη ἐν ἀθανάτοισι» (398)· πῶς γὰρ τοῦ ποιητοῦ λέγοντος ὅτι μόνη, ἐνδέχεται καὶ ἄλλους ἐπεισάγειν βοηθοὺς; τίνα δὲ καὶ τὸν Βριάρεων χρῆ νοεῖν; καὶ πῶς οὗτος «βίη οὐ πατρός ἀμείνων» (404); – δεῖ τοίνυν φυσικόν τινα μᾶλλον ἐν τούτοις ὑπονοεῖν λόγον· Δία γὰρ φησι τὴν ἄκρατον θερμασίαν, τὴν καὶ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ εἶναι ἡμᾶς αἰτίαν, Ποσειδῶνα τὸ ὕδωρ, Ἦραν τὸν ἀέρα, Ἀθηνᾶν τὴν γῆν, Βριάρεων τὸν ἥλιον (πάντων γὰρ τῶν ἄστρον φωτεινότητός ἐστι), Θέτιν δὲ τὴν θέσιν καὶ φύσιν τοῦ παντός. τοῦ ἡλίου τοίνυν ἀφισταμένου ἐπὶ τὰ μεσημβρινά, φύξεως γινομένης ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς μέρεσι, συμβαίνει τὸν ἀέρα, φύσιν ἔχοντα μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ, τότε μάλιστα ἐξυγραίνεσθαι πλέον καὶ δυσχείμερον γίνεσθαι. Ποσειδῶνα οὖν καὶ Ἦραν καὶ Ἀθηνᾶν διὰ τοῦτο βουλομένους συνδῆσαι τὸν Δία φησί, ἐμφαίνων, ὡς ἔφην, τὴν χειμερινὴν κατάστασιν, ἐν ἣ συμβαίνει τὸ ψυχρὸν ἐπικρατέστερον εἶναι τοῦ θερμοῦ. ἀλλ' ἢ Θέτις ἀνάγουσα τὸν ἥλιον ἐπὶ τὰ βόρεια φαίνεται ὥσπερ βοηθοῦσα τῷ Διῖ. εἰκότως δὲ ἑκατόγχειρον τοῦτόν φησιν, ὅτι πάντα τρέφει καὶ αὔξει καὶ φύει, καθάπερ πολλαῖς ὁμοῦ χερσίν ἐργαζόμενος. «οὐ πατρός» δὲ «ἀμείνων», τοῦ Διός· Ἀπόλλωνα γὰρ φησι τὸν ἥλιον. || 401 τόν-αὐτόν 21. | ὑπελύσαο-ὑπελύσω 25. || 402 ὦχ', εὐθέως, ταχέως, ὠκέως, ὀξέως. Hes. | ἐς ep.-εἰς. || 403 καλέουσι-καλοῦσι 32. ||

- 405 Αἰγαίω·ν, ὃ γὰρ αὖτε βίην οὗ πατρός ἀμείνων·
 ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδει γαίων·
 τὸν καὶ ὑπέδεισαν μάκαρες θεοὶ οὐδ' ἔτ' ἔδησαν.
 τῶν νῦν μιν μνήσασα παρέξο καὶ λαβὲ γούνων
 αἶ κέν πως ἐθέλῃσιν ἐπὶ Τρώεσσιν ἀρῆξαι,
 τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἀμφ' ἄλα ἔλσαι Ἄχαιοὺς
 410 κτεινομένους, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος,
 γυνῶ δὲ καὶ Ἄτρείδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἦν ἄτην ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·
 ὦ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα;
 415 αἶθ' ὄφελος παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων
 ἦσθαι, ἐπεὶ νύ τοι αἴσα μίνυνθά περ οὐ τι μάλα δῆν·
 νῦν δ' ἅμα τ' ὠκύμορος καὶ οἰζυρὸς περὶ πάντων
 ἔπλεο· τῶ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν μεγάροισι.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέουσα ἔπος Διὶ τερπικεραύνῳ
 420 εἶμ' αὐτῇ πρὸς Ὀλυμπον ἀγάννιφον αἶ κε πίθηται.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι
 μῆνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν·
 Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας

404 **Αἰγαίω·να**, οὐκ ἔστι δὲ τῶν Τιτάνων ὁ Αἰγεύς, ἀλλὰ ἐνάλιος δαίμων· οὕτως γὰρ καὶ ἡ σύγκρισις λαμβανομένη πρὸς τὸν Ποσειδῶνα λόγον ἔξει. | ὃ ep.-οὗτος 21. | **βίην**-βίαν 10. | **οὗ πατρός** ep.-πατρός αὐτοῦ. || 405 **ῥά**-ἄρα 1. | **καθέζετο**-ἐκαθέζετο 29. || 406 **τόν**-τούτον 21. || 407 **τῶν**-τούτων 21. | **μιν** ep.-αὐτόν 21. | **παρέξο**-παρέξου 25. | **γούνων** ep.-γονάτων 4., κεφαλῆς μὲν λαμβανόμεθα, ἐπεὶ ἡγεμονικόν· δεξιᾶς, ἐπεὶ πρακτικόν· γονάτων (δι' αὐτῶν γὰρ ἐπικλάται τὸ σῶμα) ἐπικλᾶν οἰωνιζόμενοι τὴν ψυχὴν τοῖς λόγοις. || 408 **αἶ κεν** ep.-εἰάν. | **ἐθέλῃσιν**-ἐθέλη 23. | **ἐπὶ** ... **ἀρῆξαι**-ἐπαρῆξαι 20. | **Τρώεσσιν**-Τρωσίν 19. || 409 **ἔλσαι** ep.-εἶλαι 34. || 410 **ἐπαύρωνται**, κατ' εἰρωνείαν εἴρηται παρ' αὐτοῦ. **βασιλῆος**-βασιλέως 17. || 412 **ἦν ἄτην** ep.-ἄτην αὐτοῦ. | ὃ τ' ep.-ὅτι || 413 **τόν**-αὐτόν 21. | **κατὰ** ... **χέουσα**-καταχέουσα 20. || 414 **ὦ μοι τέκνον**, οὐκ εὐθὺς αὐτῶ τὴν διακονίαν ὑφισκεῖται, προσλοφύρεται δὲ εἰδυῖα τὴν αἴτησιν πρόξενον αὐτῶ οὖσαν θανάτου. | **ἔτρεφον**, ἔθρεφα. | **αἰνὰ**, ἀντὶ τοῦ αἰνώς, ἦτοι ματαίως καὶ ἀπρακτικώς. || 415 **ὄφελος**-ὄφελος 29., μᾶλλον ἂν προσθέμην σε τὸν ἀπρακτον βίον ζῆσαι· ἐπὶ λύμῃ γὰρ ἐμῇ τοῦτον εἶλου τὸν βίον. | **νηυσὶν**-ναυσίν 16. || 416 **τοί** ep.-σοί. | **μίνυνθα**, ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἢ κατὰ ἀποκοπὴν τοῦ μι νυνθάδιος. || 417 **οἰζυρὸς**, ταλαιπώρος ... εἰ τοιαῦτα περὶ Ἀχιλλέως ὁ ποιητὴς φησι, τί περὶ τῶν ἄλλων εἴπομεν; || 418 **ἔπλεο** ep.-ἐπέλου 25. | **τῶ** ep.-διὰ τοῦτο. | **τέκον**-ἔτεκον 29. **μεγάροισι**-μεγάρους 12. || 419 **ἐρέουσα**-ἐροῦσα 32. || 420 **ἀγάννιφον**, τὸν λίαν νιφόμενον κατὰ τὰ ὑπὸ τοῖς νέφεσι ὄρη· τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ Ὀλύμπου ὡς ὑπερνεφῆ οὔτε νίφεται οὔτε κατομβρεῖται, κατ' αὐτὸν τὸν ποιητὴν. ... «ἀγάννιφον» οὖν ἦ τὸν πάνυ κατανιφόμενον, ἦ τὸν οὔτε ὄλωσ. | **αἶ κε** ep.-εἰάν. | **πίθηται** ep.-πεισεται. || 421 **νηυσὶν**-ναυσίν 16. | **ὠκυπόροισι** ep.-ὠκυπόροις 12. || 422 **Ἀχαιοῖσιν**-Ἀχαιοῖς 12. | **ἀποπαύεο**-ἀποπαύου 25., τῆς ὀργῆς δὲ αὐτὸν οὐκ ἐπέχει, εἰδυῖα τὸ φιλόνεικον αὐτοῦ καὶ φιλότιμον. καλῶς δὲ καὶ λόγοις μὲν χαρίζεται αὐτῶ, ἔργοις δὲ ἀναβάλλεται. || 423 **ἐς** ep.-εἰς. | **Αἰθιοπῆας**-Αἰθιοπέας 17., ὁμοίον ἔστι τῶ ἠνιοχῆας. εὐσεβῶς φησι μηδὲ τῶν πόρρωθεν ἀνθρώπων ἀμελεῖν τὸ θεῖον. διττοὶ δὲ εἰσιν οἱ Αἰθίοπες· οἱ μὲν πρὸς ἀνατολήν, οἱ δὲ πρὸς δύσιν, ὀριζόμενοι διχῆ ὑπὸ Νεῖλου. ||

- 425 χθιζὸς ἔβη κατὰ δαίτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἔποντο·
 δωδεκάτη δέ τοι αὖτις ἐλεύσεται Οὐλύμπον δέ,
 καὶ τότε ἔπειτά τοι εἶμι Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
 καὶ μιν γουνάσομαι καὶ μιν πείσεσθαι ὄϊα.
 Ὡς ἄρα φωνήσασ' ἀπεβήσεται, τὸν δὲ λίπ' αὐτοῦ
 430 χωόμενον κατὰ θυμὸν εὐζώνοιο γυναικὸς
 τήν ῥα βίη ἀέκοντος ἀπηύρων· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ἐς Χρῦσιν ἴκανεν ἄγων ἱερὴν ἑκατόμβην.
 οἳ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἴκοντο
 ἰστία μὲν στείλαντο, θέσαν δ' ἐν νηϊ μελαίνῃ,
 ἰστὸν δ' ἰστοδόκη πέλασαν προτόνοισιν ὑφέντες
 435 καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὄρμον προέρεσαν ἐρετμοῖς.
 ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν·
 ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
 ἐκ δ' ἑκατόμβην βῆσαν ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι·
 ἐκ δὲ Χρῦσηϊς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
 440 τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεὺς
 πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει καὶ μιν προσείπεν·

424 ἔποντο-εἶποντο 29., λέξεις Ἀριστάρχου ἐκ τοῦ Α τῆς Ἰλιάδος ὑπομνήματος· «τὸ μὲν μετ' ἀμύμονας» (423) ἐπ' ἀμύμονας, ὃ ἐστὶ πρὸς ἀμώμονας, ἀγαθούς, τὸ δὲ «κατὰ δαίτα» (424) ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δαίτα· οὕτως γὰρ νῦν Ὀμηρος τέθεικεν». || 425 αὖτις ep.-αὖθις, φασὶν ἐν Διοσπόλει μέγιστον εἶναι Διὸς ἱερὸν, ἀφ' οὗ λαμβάνοντες τὸ ξόανον Αἰθιοπας μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐγγυρίων θεῶν κατὰ τινα χρόνον περινοστεῖν τὰ μέρη τῆς Λιβύης καὶ πολυτελεῖς ποιεῖν πανηγύρεις ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, ὅτι καὶ τοσοῦτοι οἱ θεοί. | Οὐλύμπον-Ὀλυμπον 4. || 426 ποτὶ ep.-πρός. | χαλκοβατὲς, στερεὰν ἔχον τὴν βάσιν. οὐκ ἄπεισι δὲ εἰς Αἰθιοπίαν ἢ Θέτις, ὅτι ἐκεῖ ἦσαν οἱ Ἀχαιικοὶ θεοί, καὶ τῷ υἱῷ καιρὸν μετανοίας διδοῦσα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἑλλήσι, καὶ ἵνα Τρῶες αἰσθῶνται τῆς μήνιδος καὶ τολμήσωσι λοιπὸν εἰς τὴν μάχην. | δῶ ep.-δῶμα. || 427 μιν-αὐτόν 21. || 428 ἀπεβήσεται-ἀπεβήσατο 35. | τὸν ep.-αὐτόν 21. | λίπε-ἔλιπε 29. || 429 χωόμενον-χόμενον 32. | εὐζώνοιο ep.-εὐζώνου 13. || 430 τήν-ἦν 21. | βίη-βία 10. | ἀέκοντος-ἄκοντος 3. | αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς, ὅπως μὴ τῇ τῆς Θέτιδος ἀπαλλαγῇ συνάφῃ τὴν ἐπάνοδον, διὰ μέσου βάλλει τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεά, μόνον οὐχὶ λόγῳ καταμετρήσας τὸν ἐπὶ Χρῦσιν πλοῦν. ἑκατέροις δὲ μετρίως χρώμενος διαναπαύει τὸν ἀκροατὴν, τῶν μὲν τὸν κόρον περιαιρῶν, τῶν δὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἀποπληρῶν. || 431 ἐς ep.-εἰς. | ἱερὴν-ιεράν 10. || 432 πολυβενθέος ep.-πολυβενθοῦς 18. || 433 στείλαντο-ἔστείλαντο 29. | θέσαν-ἔθεσαν 29. || 434 ἰστοδόκη, τὸ κατὰ τὴν πρύμναν ἐξέχον ξύλον, καθ' οὗ κλίνεται ὁ ἰστός. | πέλασαν-ἐπέλασαν 29. | προτόνοισι-προτόνοις 12., «προτόνοισιν ὑφέντες» Ζηνόδοτος μὲν «υφέντες» αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι «εφέντες» πρότονοι δὲ τὰ ἀπὸ πρύμνης εἰς πρῶραν διήκοντα σχοινία. || 435 τήν-αὐτήν 21. | προέρεσαν ep.-προήρεσαν 29., οὐ γὰρ ἤδρασαν τῶν ἀνέμων τὸ παλίμβολον. ἄλλως τε ἐν Ἰλιάδι ταύτην μόνην ἔχων ἐκπλοῖαν τρόπον ἐδίδαξε προσορμισμού. || 436 ἐκ ... ἔβαλον-ἐξέβαλον 20. | κατὰ ... ἔδησαν-κατέδησαν 20. || 437 ἐκ ... βαῖνον-ἐξέβαινον 20./29. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 438 ἐκ ... βῆσαν-ἐξέβησαν 20./29., ἐκ, πολλὴν ἔχει τὴν ἡδονὴν ἢ τῆς προθέσεως ἐπαγωγῇ. τὸ δὲ σχῆμα ἐπανάληψις. || 439 νηός-νεώς 16. | ἐκ ... βῆ-ἐξέβη 20./29. | ποντοπόροιο ep.-ποντοπόρου 13. || 440 τήν-ἦν 21. | ἐπὶ βωμὸν ἄγων, προσάγει τὴν κόρην τῷ βωμῷ ὥσπερ ἀποδιδούς ἐπὶ τοῦ θεοῦ μάρτυρος. ἔστι δὲ ἡ ἐπὶ ἀντὶ τῆς παρὰ. || 441 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | μιν ep.-αὐτόν. | προσείπεν-προσεῖπεν 3. ||

ὦ Χρῦση, πρό μ' ἔπεμψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἄγαμέμνων
 παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν, Φοῖβω θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
 445 ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν ὄφρ' ἰλασόμεσθα ἄνακτα,
 ὃς νῦν Ἄργεῖοισι πολύστονα κήδε' ἐφῆκεν.

ᾠς εἰπῶν ἐν χερσὶ τίθει, ὃ δὲ δέξατο χαίρων
 παῖδα φίλην· τοὶ δ' ὦκα θεῶ ἱερὴν ἑκατόμβην
 ἐξείης ἔστησαν εὐδμητον περὶ βωμόν,
 450 χερνίφαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
 τοῖσιν δὲ Χρῦσος μεγάλ' εὐχετο χεῖρας ἀνασχών·
 κλυθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃ ἀμφιβέβηκας
 Κίλλάν τε ζαθέην Τενέδοιό τε ἴφι ἀνάσσεις·
 ἧ μὲν δὴ ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
 455 τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἴφαο λαὸν Ἀχαιῶν·
 ἧδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήνηνον ἐέλδωρ·
 ἧδη νῦν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον.

ᾠς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' εὐξάντο καὶ οὐλοχύτας προβάλλοντο,
 460 αὔερυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
 μηρούς τ' ἐξέταμον κατὰ τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
 δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν·

442 πρό ... ἔπεμψεν-προύπεμψεν 20. || 443 σοί, ὡς ἀντιδιαστελλόμενον τῷ «Φοῖβω» δεῖ ὀρθοτονεῖν καὶ διὰ τὸν τέ. | ἀγέμεν-ἄγειν 33. | ἱερὴν-ιεράν 10. || 444 ὄφρα, ἴνα. | ἰλασόμεθα-ἰλασώμεθα 28. || 445 Ἄργεῖοισι-Ἀργεῖοις 12. | κήδεα-κήδη 18. || 446 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | δέξατο-εδέξατο 29., περιέτεμε τὸν λόγον τοῦ γέροντος· οὔτε γὰρ ἐπαινεῖν οὔτε φέγειν ἦν τοὺς ἀποδόντας· τὸ μὲν γὰρ δουλοπρεπές, τὸ δὲ παροξυντικόν. ἀλλ' οὐδὲ τοσαύτην κίνησιν ἔχει τὰ ἡδέα λεγόμενα ὁπόσῃν τὰ λυπηρά. || 447 τοὶ δέ ep.-οἱ δέ. | ἱερὴν-ιεράν 10. || 448 ἐξείης ep.-ἐξής., οἶμαι τὴν εἰ πεπλεονακέσαι ὡς ἐν τῷ ἀδελφείῳ. | εὐδμητον, δέμω δμῶ δμῆσω δέδμηται, δμητός, εὐδμητος, ὡς «εὐννητος». || 449 χερνίφαντο ep.-ἐχερνίφαντο 29., «χερνιφάμενος» τὰς χεῖρας νιφάμενος. | οὐλοχύτας, κριθὰς δὲ μετὰ ἀλῶν μειμιγμένας ἐπέχεον – αὐτὰς φησὶν ὁ ποιητής. | ἀνέλοντο-ἀνείλοντο 29. || 450 τοῖσιν-αὐτοῖς 12./21. | μεγάλ' εὐχετο χεῖρας ἀνασχών, μεγάλως ἀνασχών τὰς χεῖρας· ἐπὶ σωτηρίᾳ γὰρ εὐχόμενος παρησιαίαν ἄγει. ὅτε δὲ κατηρᾶτο τοὺς Ἑλλήνας, ἡσυχῇ ἤσχετο· ἐπ' ὀλέθρῳ γὰρ ἀνθρώπων ἦ αἰτήσις. || 451 κλυθί μευ ep.-ἄκουσον. | μεῦ-μου 14. | πάρος ἔκλυες, ἐλευθερον ἄμα καὶ προσακτικὸν τὸ χάριτας εἶδέναι. φησὶν οὖν, εἰ προήκουσάς μου, καὶ νῦν δίκαιος εἶ ἀκοῦσαι. || 452 ζαθέην ep.-ζαθέαν. | Τενέδοιο-Τενέδου 13. || 453 ἐμεῦ-ἐμοῦ 14. | εὐξαμένοιο-εὐξαμένου 13. || 454 τίμησας-ἐτίμησας 29. | ἴφαο ep.-ἴφω. | λαόν-λεών 11. || 455 ἐπικρήνηνον ep.-ἐπικρήνον 3. | ἐέλδωρ-ἔλδωρ 3. || 456 Δαναοῖσιν-Δαναοῖς 12. | ἀεικέα-ἀεικῆ 18. | λοιγὸν ἄμυνον, οὐ πολλῆς ἐδέησεν εὐχῆς αὐτῶ· ἐλεῆμον γάρ ἐστι τὸ θεῖον. || 457 τοῦ-αὐτοῦ 21. || 458 ῥά-ἄρα 1. | εὐξάντο-ἠξάντο 29. | προβάλλοντο-προυβάλλοντο 29., εἰς τὸν βωμόν ... ὁμοιοτέλετον τὸ σχῆμα.. || 459 αὔερυσαν ep.-αὔηρυσαν 29., τὸ αὐτὸ τὸ πάλιν δηλοῖ. || 460 ἐξέταμον ep.-ἐξέτεμον. | κατὰ ... ἐκάλυψαν-κατεκάλυψαν 20. || 461 δίπτυχα, δύο περιβολὰς ἔχοντα, ὥστε τὸ μὲν ὑπεστρωθῆσαι, τὸ δὲ ἐπιβεβληθῆσαι. Hes. | ὠμοθέτησαν, ἀπὸ τῶν ὠμῶν ἱερείων ἀπαρξάμενοι ἔκοψαν μικρὸν ἀπὸ παντὸς μέλους, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ μηρία, ὡς δοκεῖν ὅλα τὰ μέλη τοῦ ἱερείου καρποῦσθαι. ||

- καῖε δ' ἐπὶ σχίζης ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον
 λείβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπύβωλα χερσίν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη καὶ σπλάγχχνα πάσαντο,
 465 μίστυλλον τ' ἄρα τᾶλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
 ὦπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 470 κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέφαντο ποτοῖο,
 νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσιν·
 οἳ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἰλάσκοντο
 καλὸν ἀεΐδοντες παιήονα κοῦροι Ἄχαιῶν
 μέλποντες ἐκάεργον· ὃ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.
 475 Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
 δῆ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός·
 ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,

462 καῖε-ἔκαιε 29. | σχίζης-σχίζαις 8. | ἐπὶ ... λείβε-ἐπέλειβε 20./29. || 463 ἔχον-εἶχον 29. || 464 κατὰ ... ἐκάη ἐρ.-κατεκαύθη 20. | μῆρα, ἀπὸ τοῦ μηρία συνεκόπη, καὶ μάλιστα τὰ ἐναγίσματα τῶν θεῶν δηλοῖ. | σπλάγχχνα, ἀντὶ τοῦ τῶν σπλάγχχνων, ὃ ἐστὶ τῶν ἐντοσθιδίων, ἦπατος νεφρῶν καὶ τῶν ἐξῆς. τούτων δὲ πάντων ἀπεγεύσαντο. | πάσαντο ἐρ.-ἐπάσαντο 29. || 465 μίστυλλον ἐρ.-ἐμίστυλλον 29., παρὰ τὸ μείον, μείως ἔτιλλον, καὶ κατὰ συγκοπὴν μίστυλλον. | ὀβελοῖσιν-ὀβελοῖς 12. || 466 ὦπτησαν, ἐμπειρίας γὰρ προσδεῖ τοῖς ὀπτῶσι· καὶ ὀπτᾶν δὲ εἴρηται διὰ τὸ πυκνότερον ἐποπτεύειν τὸν ὀπτῶντα. | περιφραδέως-περιφραδῶς 18. | ἐρύσαντο-εἰρύσαντο 29. || 467 παύσαντο-ἐπαύσαντο 29. | πόνου, ὅτι πόνον τὸ τῆς ἱερουργίας ἔργον. οὐδέποτε δὲ τὴν ἀλγηδόνα πόνον εἴρηκεν. | τετύκοντο ἐρ.-ἐτύχοντο 36., τεύχω ἔτυχον ἐτυχόμεν ἐτύχοντο, ποιητικὸς καὶ Ἰωνικὸς διπλασιασμὸς οἰκείος τοῖς δευτέροις ἀοριστοῖς. || 468 δαίνυντο-ἐδαίνυντο 29. | δαιτὸς εἴσης, τῆς ὁμοίως πᾶσιν ἐπιγινομένης διὰ ἔρωτα. ἢ τῆς μεριζομένης, ἐπεὶ κἂν τοῖς εὐτελέσι τὴν ἰσότητα ἐτήρουν. || 469 πόσιος-πόσεως 16. | ἐξ ... ἔντο-ἐξεῖντο 20./29., ἀστικὸν δὲ τὸ μὴ φάναι ὅτι μέχρι κόρου ἦσθιν· τοῦτο γὰρ δουλοπρεπές ... τὸ μὲν ἔρος ἐπὶ πάντων λέγουσι λέγεσθαι, τὸ δὲ ἔρος ἐπὶ μόνων τῶν ἀφροδισίων, ὃ ἐστὶ ἀπίθανον. || 470 κοῦροι-κόροι 4., ἀρχαῖον ἔθος οἰνοχοεῖν τοὺς νέους. | κρητῆρας-κρατῆρας 10. | ἐπεστέφαντο, ὑπὲρ τὸ χεῖλος ἐπλήρωσαν ὡς δοκεῖν ἐστέφθαι τῷ ὕγρῳ. | ποτοῖο-ποτοῦ 13. || 471 νώμησαν ἐρ.-ἐνώμησαν 29. | δεπάεσιν ἐρ.-δέπασιν 19., ὃ δὲ νοῦς· τῇ οἰνοχόῃ ἐπιχέαντες τοῖς ποτηρίοις διέδωκαν πᾶσιν. ἢ ἀπαρξάμενοι σπονδῆν τοῖς θεοῖς πᾶσιν ἐνώμησαν. νέμω δὲ ναμῶ, ὡς τρέχω τραχῶ. τὸ δὲ δεπάεσαι πλεονασμῶ τοῦ εἰ ὡς πλέοσι πλεόνεσσι. || 472 πανημέριοι, ἀντὶ τοῦ τὸ πᾶν τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τὴν ᾠδὴν ἀναλίσκοντες· οὐ γὰρ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. ἢ δὲ «μολπῇ» ποτε καὶ ἐπὶ παιδιᾶς τίθεται. || 473 ἀεΐδοντες ἐρ.-ἄδοντες 3. | παιήονα-παιᾶνα 3./10., παιὼν καὶ παιᾶν ὕμνος ἐπὶ καταπαύσει λοιμοῦ ἢ πολέμου ἀδόμητος, πολλάκις καὶ προσδοκωμένου τοῦ δεινοῦ ... πέντε δὲ αἱ παρὰ τοῖς ἥρωσι τῆς ἠρωστικῆς· σωφρονιστικόν, ὡς τὸ τοῦ αἰδοῦ Κλυταιμνήστρας· ἐγχαμιαστικόν, οἷον Ἀχιλλεύς εὔρηται ἄδων· παιανικόν, ὡς νῦν· θρηνητικόν, ὅπερ ἐπὶ γυναικῶν μᾶλλον τάσσει, καὶ ὑπορχηματικόν. | κοῦροι-κόροι 4. || 474 τέρπετο-ἐτέρπετο 29. || 475 ἠέλιος ἐρ.-ἦλιος 3. | ἐπὶ ... ἦλθε-ἐπῆλθε 20. || 476 κοιμήσαντο-ἐκοιμήσαντο 29. | νηός-νεώς 16., ἵνα, ἐὰν εὐφορος αὖρα γένηται αἰσθωνται κινήσεισθαι τῆς νεώς. || 477 φάνη-ἐφάνη 29. | ῥοδοδάκτυλος, πυρῶδης γὰρ - ἀκτίων σχῆμα. συνεκδοχῇ, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον. ||

- καὶ τότε ἔπειτ' ἀνάγοντο μετὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν·
 τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἴει ἐκάεργος Ἀπόλλων·
 480 οἱ δ' ἰστὸν στήσαντ' ἀνά θ' ἰστία λευκὰ πέτασσαν,
 ἐν δ' ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἰστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα
 στεῖρην πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης·
 ἦ δ' ἔθειεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἴκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν,
 485 νῆα μὲν οἷ γε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν
 ὑφοῦ ἐπὶ φαμάθοις, ὑπὸ δ' ἔρματα μακρὰ τάνυσσαν·
 αὐτοὶ δ' ἐσκίδναντο κατὰ κλισίας τε νέας τε.
 Αὐτὰρ ὁ μῆνι νηυσὶ παρήμενος ὦκυπόροισι
 διογενῆς Πηλῆος υἱὸς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 490 οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκειτο κυδιάνειραν
 οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
 αὐθι μένων, ποθέεσκε δ' αὐτὴν τε πτόλεμόν τε.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
 καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἕοντες
 495 πάντες ἅμα, Ζεὺς δ' ἦρχε· Θέτις δ' οὐ λήθεται ἔφετμέων
 παιδὸς ἐοῦ, ἀλλ' ἦ γ' ἀνεδύσεται κῦμα θαλάσσης.
 ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε.
 εὔρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἤμενον ἄλλων
 ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμπιοιο·
 500 καὶ ῥα πάροισ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων
 σκαιῆ, δεξιτερῆ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἐλοῦσα

478 ἀνάγοντο-ἀνήγοντο 29. || 479 τοῖσιν-αὐτοῖς 12./21. || 480 στήσαντο-ἐστήσαντο 29. | ἀνά ... πέτασσαν-ἀνεπέτασαν 6./20./29. || 481 ἐν ... πρῆσεν ἐρ.-ἐνέπρησεν 20./29., ἐφύσησεν ... Ἀριστοτέλης φησὶν ὡς κινούμενα ὀνόματα γράφει ὁ ποιητής. || 482 πορφύρεον-πορφύρου 14. | νηὸς-νεὸς 16. || 483 ἔθειεν-ἔθειεν 32. | κατὰ κῦμα, ἀντί τοῦ κατὰ κύματος. | διαπρήσσουσα-διαπράττουσα 7./10. || 484 ῥά-ἄρα 1. || 485 νῆα-ναῦν 16. | οἷ-αὐτοὶ 21. | ἠπείροιο-ἠπείρου 13. | ἔρυσσαν-εἴρυσσαν 29., διδάσκει πολὺ ἀπὸ θαλάττης νεωλκεῖν ὑφορωμένους τὴν πλήμμυραν. || 486 ὑπό ... τάνυσσαν ἐρ.-ὑπουτάνυσσαν 20./29. || 487 νέας-ναῦς 16. || 488 ὁ ἐρ.-αὐτός 21. | μῆνι-ἐμῆνι 29. | νηυσὶ-ναυσὶ 16. | ὦκυπόροισι ἐρ.-ὦκυπόροις 12. || 489 Πηλῆος-Πηλέως 17. || 490 ἀγορὴν-ἀγοράν 10. | πωλέσκειτο ἐρ.-ἐπωλεῖτο 31. || 491 ἐς ἐρ.-εἰς. | φθινύθεσκε ἐρ.-ἐφθίνυθε 31. || 492 ποθέεσκε-ἐπόθει 31. | πτόλεμον ἐρ.-πόλεμον. || 493 ῥά ἐρ.-ἄρα. | τοῖο-τούτου 13./21., ἐκ τούτου δὴ τοῦ χρόνου, τοῦ μῆνιδος. | γένετο-ἐγένετο 29. || 494 ἴσαν ἐρ.-ἴσαν. | αἰέν ἐρ.-αἰεί. | ἕοντες-ὄντες 32. || 495 λήθετο-ἐλήθετο 29. | ἐφετμέων-ἐφετμῶν 8. || 496 ἐοῦ ἐρ.-αὐτῆς. | ἦ-αὐτῆ 21. | ἀνεδύσεται-ἀνεδύσατο 35. | θαλάσσης-θαλάττης 7. || 497 ἠερίη ἐρ.-ἠερία 10., διδάσκει δὲ καὶ τὸν τῶν ἐντεῦξων καιρὸν· ἦσυχος γὰρ καὶ νηφάλιος ὁ ἐωθινὸς καιρὸς. | Οὐλύμπιον-Ὀλυμπον 4. || 498 εὐρύοπα, μεγαλόφθαλμον. ἢ μεγαλόφωνον. ἢ τὸν μεγάλως ἐφορῶντα. οἱ δὲ τὸν μεγάλους ἦχους ἀποτελοῦντα διὰ τῶν βροντῶν. Hes. || 499 Οὐλύμπιοιο-Ὀλύμπου 4./13., παροιμία· «τρὶς τριηκόσιοι κορυφαὶ νιφόντος Ὀλύμπου». || 500 ῥά ἐρ.-ἄρα. | αὐτοῖο-αὐτοῦ 13. | καθέζετο-ἐκαθέζετο 29. | λάβε-ἔλαβε 29. | γούνων ἐρ.-γονάτων, εἰκόνα δεομένου ὡς ἐν γραφῇ. || 501 σκαιῆ-σκαίᾱ 10. | δεξιτερῆ-δεξιτερᾱ 10., ὑπολαβοῦσα τὸν ἀνθερεῶνα. ||

- λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα·
 Ζεῦ πάτερ εἴ ποτε δὴ σε μετ' ἀθανάτοισιν ὄνησα
 ἢ ἔπει ἢ ἔργω, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 505 τίμησόν μοι υἱὸν ὃς ὠκυμωρώτατος ἄλλων
 ἔπλετ'· ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἠτίμησεν· ἔλων γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
 ἀλλὰ σύ πέρ μιν τίσον Ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ·
 τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
 510 υἱὸν ἑμὸν τίσωσιν ὀφέλλωσιν τέ ἐ τιμῇ.
 Ὡς φάτο· τὴν δ' οὐ τι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς,
 ἀλλ' ἀκέων δὴν ἦστο· Θέτις δ' ὡς ἤφατο γούνων
 ὡς ἔχετ' ἐμπεφυῖα, καὶ εἶρετο δεύτερον αὐτίς·
 νημερτές μὲν δὴ μοι ὑπόσχεο καὶ κατάνευσον
 515 ἢ ἀπόειπ', ἐπεὶ οὐ τοι ἔπι δέος, ὄφρ' εὖ εἰδέω
 ὅσσον ἐγὼ μετὰ πᾶσιν ἀτιμοτάτη θεὸς εἰμι.
 Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 ἢ δὴ λοίγια ἔργ' ὅτε μ' ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις
 Ἥρη ὅτ' ἂν μ' ἐρέθησιν ὄνειδείους ἐπέεσσιν·
 520 ἢ δὲ καὶ αὐτῶς μ' αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
 νεικεῖ, καὶ τέ μέ φησι μάχη Τρώεσσιν ἀρήγειν.

502 προσέειπε-προσεῖπε 3. || 503 ἀθανάτοισιν-ἀθανάτοις 12. | ὄνησα-ὠνησα 29. ||
 504 κρήνην ep.-κρήνον 3. | ἐέλδωρ-ἐλδωρ 3. || 505 τίμησόν μοι υἱόν, εὖ τὸ μὴ εἰπεῖν
 «Ἀχιλλέα» ἀγωνὸν γὰρ πειθοῦς μᾶλλον τὸ τῆς φύσεως ὄνομα. καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς «υἱὸν ἑμὸν
 τίσωσιν» (510). || 506 μίν ep.-αὐτόν. || 508 μίν ep.-αὐτόν., ἠθικὸν τὸ σύ· ὃν ἐκεῖνος ὕ-
 βρισε, σὺ μὴ ἐξουθενήσης. | μητίετα, βουλικώτατε ... ἔστι δὲ εἰπεῖν ὅτι ἀπὸ τοῦ μητίτα κατὰ
 πλεονασμὸν τοῦ εἰ καὶ συστολῆ τοῦ τ ... κλητικὴ γέγονε «μητίετα» καὶ ὁ τόνος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
 τόπου ἔμεινε μετὰ τὸν πλεονασμὸν. οὕτως Ὡρος. καὶ Ἀπολλώνιος ἐν τῷ Περὶ παρωνύμων
 καὶ ἀπὸ τοῦ μητίτα φησι τὸ μητίετα. || 509 ἐπὶ ... τίθει-ἐπιτίθει 20. | Τρώεσσι-Τρωσί
 19. | ὄφρ' ἂν ep.-ἕως ἂν. || 510 ὀφέλλωσιν, αὕξωσιν. ὅθεν καὶ ὄφλημα τὸ χρέος διὰ
 τὸν τόκον. | ἔ ep.-αὐτόν. || 511 φάτο ep.-ἔφη 29. | τὴν-αὐτήν 21. | τὴν δ' οὐ τι
 προσέφη μετ' ἐπισκέφειας ποιεῖσθαι τὰς ἀποκρίσεις δεῖ, ὅπου καὶ ὁ Ζεὺς σκέπτεται· ἅμα δὲ
 καὶ ὅτι περὶ πάσης ἐνθυμεῖται τῆς Ἰλιακῆς περιπετείας. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9.
 || 512 ὡς ἤφατο γούνων, ὡς ὥσπερ, ἀναφορικῶς. διδάσκει δὲ ἡμᾶς ὁ ποιητὴς μὴ ἀπο-
 κάμνειν ἐν ταῖς ἱκεσίαις. | γούνων ep.-γονάτων. || 513 ἔχετο-εἶχετο 29. | ἐμπεφυῖα
 ep.-ἐμπεφυκῖα. | αὐτίς ep.-αὐθις. || 514 νημερτές, ἀναμαρτές, ἀληθές, σαφές. Hes. |
 ὑπόσχεο-ὑπόσχου 25. || 515 τοί ep.-σοί. | ἔπι, ἔπεσι. | ὄφρα ep.-ἴνα. | εἰδέω-εἰδῶ
 32. || 516 ὅσσον-ὄσον 6. | ἀτιμοτάτη θεὸς εἰμι, ἦν ἔδει καὶ λίαν τιμωτάτην παρὰ
 σοί. πιθανῶς δὲ οὐκ εἶπεν, ὅσον ἀχάριστος παρὰ πάντας εἰ, ἑαυτὴν δὲ ἀτιμοτάτην ἔσσεσθαι. ||
 517 τὴν-αὐτήν 21. | ὀχθήσας, εἰς ὕψος ἐπάρας τὸν θυμὸν, παρὰ τοὺς ὄχθους ἢ παρὰ τὸ ἄ-
 χθος ἀχθήσας, ὃ ἐστὶν ἀχθεσθεῖς, καὶ ὀχθήσας. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9. || 518
 ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις, ἐντέχνως ὑξήσῃ τὴν χάριν, διὰ αὐτὴν φάσκαλον τὴν εἰς τοὺς φιλτά-
 τους παρορᾶν τιμῇ. || 519 Ἥρη-Ἥρα 10. | ἐρέθησιν ep.-ἐρέθη 23. | ἐπέεσσιν-ἔπεσιν
 3./19. || 520 αὐτῶς, μάτην, φευδῶς, ἐμοῦ μὴ ταῖς ἀληθείαις ἐπικουροῦντος αὐτοῖς. ἄ-
 κρωσ δὲ γυναικεῖον ἦθος ἐξέθετο· ὑποπτεύουσι γὰρ ἅπαντα, καὶ τοῖς ἀνδράσιν ὄνειδίζουσιν ὡς
 οὐ πράττουσι τὰ κεχαρισμένα αὐταῖς. | αἰεὶ ep.-αἰεί. | ἀθανάτοισι θεοῖσι-ἀθανάτοις θεοῖς
 12. || 521 Τρώεσσι-Τρωσί 19. ||

- ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν αὖτις ἀπόστιχε μὴ τι νοήσῃ
 Ἕρῃ· ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται ὄφρα τελέσω·
 εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι ὄφρα πεποιθῆς·
 525 τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον
 τέκμων· οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ' ἀπατηλὸν
 οὐδ' ἀτελεύτητον ὃ τί κεν κεφαλῇ κατανεύσω.
 Ἦ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων·
 ἀμβρόσια δ' ἄρα χαίται ἐπερώσαντο ἄνακτος
 530 κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν ἝΟλυμπον.
 Τῷ γ' ὧς βουλευσάντε διέτμαγεν· ἦ μὲν ἔπειτα
 εἰς ἄλα ἄλτο βαθειαν ἀπ' αἰγλήεντος ἝΟλύμπου,
 Ζεὺς δὲ ἐὸν πρὸς δῶμα· θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέστησαν
 535 ἐξ ἐδέων σφοῦ πατρὸς ἐναντίον· οὐδέ τις ἔτλη
 μῆναι ἐπερχόμενον, ἀλλ' ἀντίοι ἔσταν ἅπαντες.
 ὧς ὃ μὲν ἔνθα καθέζετ' ἐπὶ θρόνου· οὐδέ μιν Ἕρῃ
 ἠγνοίησεν ἰδοῦσ' ὅτι οἱ συμφράσσατο βουλὰς
 ἀργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἁλίιο γέροντος.
 αὐτίκα κερτομίοισι Δία Κρονίωνα προσηύδα·
 540 τίς δ' αὖ τοι δολομῆτα θεῶν συμφράσσατο βουλὰς;
 αἰεὶ τοι φίλον ἔστιν ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐόντα

522 αὖτις ep.-αὐτις. || 523 Ἕρῃ-Ἕρα 10. | **κέ**, περισσὸς ὁ **κέ**. | **ὄφρα** ep.-ὄπως. | **τελέσω**-τελῶ 6., μελήσει δέ μοι, πῶς ταῦτα τελέσω. δωρεᾶς δὲ ἐμφήνας τὸ μέγεθος ὅτι τε τῇ γυναικὶ προσκρούσει δοῦς αὐτήν, ὅμως ἐπὶ τελέσει ἐπινεύει, διδάσκοντος τοῦ ποιητοῦ ὡς μέγιστόν ἐστιν ἀποδιδόναι χάριν ὀφείλοντα. || 524 **τοί** ep.-σοί. | **ὄφρα** ep.-ἴνα. || 525 **ἐμέθεν** ep.-ἐμοῦ. | **ἀθανάτοισι**-ἀθανάτοις 12. || 527 **κέν** ep.-ἄν., περιώριξε τοὺς τρόπους ... διὰ τοῦ «παλινάγρετον» (526) ἐσήμαινεν ὅτι βέβαιός ἐστιν· ὅτι φιλάγαθος διὰ τοῦ «ἀπατηλόν» (526)· ὅτι τελεσιουργός διὰ τοῦ «ἀτελεύτητον» (527). || 528 **κυανέησιν** ep.-κυανείας 8. | **ἐπ'** ... **νεῦσε**-ἐπένευσε 20./29., ἐπένευσε ταῖς ὄφρῦσι· μέρος γὰρ αὐταὶ τῆς κεφαλῆς. κυάνεαι δὲ αἱ μέλαιναί ... ἀπὸ τούτων λέγεται τῶν δύο στίχων Φειδίαν τὸν ἀγαλαματοποιὸν ποιῆσαι τὸν ἐν ἝΗλιδι χαλκοῦν ἀνδριάντα οὕτως καμπτόμενον καὶ συνωθούμενον. || 530 **ἀθανάτοιο**-ἀθανάτου 13. | **ἐλέλιξεν**, τῷ δὲ τάχει τῶν συλλαβῶν τὸν τρόπον τοῦ ὄρου διαγράφει καὶ τὸ ταχὺ τῆς κινήσεως δηλοῖ ... Εὐφρόνῳ δὲ Ἀθήνησι τοὺς δώδεκα θεοὺς γράφων ἐν τῇ στοᾷ, ὡς ἠπόρει ποῖον ἀρχέτυπον περιθεῖη Διί, παριῶν ἐν διδασκάλου τῶν ἐπῶν τούτων ἤκουσε, κεκραγῶς τε ὡς ἔχοι τὸ ἀρχέτυπον ἀπιὼν ἔγραψεν. || 531 **τῷ**-τούτῳ 21. | **διέτμαγεν** ep.-διετμάγησαν 24., διεχωρίσθησαν. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν τεμνομένων σωμάτων. || 532 **ἄλτο** ep.-ἤλατο. | **αἰγλήεντος**, λαμπροῦ. Hes. || 533 **ἐόν** ... **δῶμα** ep.-δῶμα αὐτοῦ. | **ἀνέστησαν**-ἀνέστησαν 24. || 534 **ἐδέων**-ἐδῶν 18. | **σφοῦ πατρός** ep.-πατρός αὐτῶν, συγκοπῇ τοῦ σφετέρου. || 535 **ἔσταν**-ἔστησαν 24., ἀπὸ τούτων τῶν δύο στίχων λέγουσι γέροντας τιμῆσαι τὸν Λυκοῦργον τὸν τῶν Λακεδαιμονίων γράφαντα νόμον ἐπ' ἀνίστασθαι τοὺς νέους τοῖς πρεσβυτέροις. || 536 **καθέζετο**-ἐκαθέζετο 29. | **μῖν** ep.-αὐτόν. | Ἕρῃ-Ἕρα 10. || 537 **ἠγνοίησεν**-ἠγνόησεν 3. | **οἱ** ep.-αὐτῶ. | **συμφράσσατο** ep.-συνεφράσατο 6./29. || 538 **ἀργυρόπεζα** ep.-ἀργυροπέζης 9., κόσμον περι τὰς ὄφας ἔχουσα· ἢ διὰ τοὺς αἰγιαλοὺς. | **ἁλίιο**-ἁλίου 13. || 539 **κερτομίοισι** ep.-κερτομίους 12., τοῖς τὸ κέαρ βάλλουσι. γυναικεῖα δὲ ἄμφω, τό τε ὑπονοῆσαι καὶ τὸ μὴ ἐπισχεῖν τοῦ λόγου ... τοῖς τὸ κέαρ τέμνουσιν, ὃ ἔστι τὴν ψυχὴν, καὶ λυποῦσιν, οἰονεὶ κεαρτομίους. || 540 **τοί** ep.-σοί. | **συμφράσσατο** ep.-συνεφράσατο 6./29. || 541 **αἰεὶ** ep.-ἀεὶ. | **τοί** ep.-σοί. | **ἐμεῦ**-ἐμοῦ 14. | **ἐόντα**-ὄντα 32. ||

κρυπτάδια φρονέοντα δικαζέμεν· οὐδέ τί πώ μοι
πρόφρων τέτληκας εἰπεῖν ἔπος ὅτι νοήσης.

545 Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ἦρη μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐπιέλπεο μύθους

εἰδήσειν· χαλεποί τοι ἔσοντ' ἀλόχῳ περ ἐούσῃ·
ἀλλ' ὄν μὲν κ' ἐπιεικὲς ἀκουέμεν οὐ τις ἔπειτα
οὔτε θεῶν πρότερος τὸν εἴσεται οὔτ' ἀνθρώπων·
550 ὄν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλωμι νοῆσαι
μὴ τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διεῖροο μηδὲ μετάλλα.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἦρη·
αἰνότατε Κρονίδη ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
καὶ λίην σε πάρος γ' οὔτ' εἶρομαι οὔτε μεταλλῶ,
ἀλλὰ μάλ' εὐκηλος τὰ φράζεαι ἄσ' ἐθέλησθα.

555 νῦν δ' αἰνώως δεῖδοικα κατὰ φρένα μὴ σε παρείπη
ἄργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἄλιιο γέροντος·
ἤερίη γάρ σοι γε παρέζετο καὶ λάβε γούνων·
τῆ σ' ὅτω κατανεῦσαι ἐτήτυμον ὡς Ἀχιλῆα
τιμῆσης, ὀλέσης δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

560 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
δαιμονίη αἰεὶ μὲν ὅτεαι οὐδέ σε λήθω·

542 φρονέοντα-φρονούντα 32. | δικαζέμεν-δικάζειν 33., ἀντί τοῦ πράττειν. | οὐδέ τί πώ μοι, δυσχεραίνουσιν αἱ γυναῖκες, εἰ μὴ πάντα αὐταῖς ἀνακοινοῖντο οἱ ἄνδρες. || 543 ὅτι-ὅ τι 6. || 544 τὴν-αὐτήν 21. | πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, διὰ τί τὸν Δία μόνον τῶν θεῶν οὕτω καλεῖ; ὅτι τὸ συναμφοτέρων ἔχει οὗτος μόνος· θεῶν μὲν ἐστὶ πατήρ καθ' Ὅμηρον Ἀπόλλωνος, Ἥφαιστου, Ἄρεος, Ἑρμοῦ, Διονύσου, Χαρίτων, Μουσῶν, Ἀφροδίτης, καὶ πολλῶν θνητῶν, Σαρπηδόνας, Αἰακοῦ, Ζήθου, Ἀμφίονος, Μίνως, Ῥαδαμάνθυος, Ἡρακλέους, Περσέως καὶ ἐτέρων πολλῶν. οἱ δὲ ἄλλοι πολλοὶ καθ' Ὅμηρον πατέρες εἰσὶ μόνως ἢ θνητῶν ἢ ἀθανάτων, οἷον Κρόνος μὲν Διός, Ἦρας, Αἰδου, Ποσειδῶνος, θνητοῦ δὲ οὐδενός· καὶ Ποσειδῶν πάλιν θεοῦ μὲν οὐδενός, θνητοῦ δὲ Κύκλωπος, Ἐφιάλτου, Ὠτου. || 545 Ἦρη-Ἦρα 10. | ἐπιέλπεο-ἐπιέλπου 25. || 546 εἰδήσειν ep.-εἴσεσθαι. | τοί ep.-σοί. | ἐούση-οὔση 32. || 547 κέ ep.-ἄν. | ἐπιεικὲς, πρῶως διαλεγόμενος ὡς τιμὴν αὐτῆ περιάπτει, ἐστὶ δὲ καὶ βιωτικὰ μιμήματα, πρῶτον ἠπίως ἀρξάμενοι ἐπάγειν τὰς ἀπειλὰς ὕστερον. | ἀκουέμεν-ἀκούειν 33. || 548 τόν-τούτον 21. || 549 κέ ep.-ἄν. | ἐθέλωμι-ἐθέλω 23. || 550 διεῖροο-διείρου 25. || 551 τόν-αὐτόν 21. | Ἦρη-Ἦρα 10. || 552 τόν-τούτον 21. | εἶπες-εἶπες 3. || 553 λίην-λίαν 10. | καὶ λίην σε πάρος, ἔθος γυναιξὶν ἀρνεῖσθαι, ὅτι ποτε παρηνώχλησαν τοῖς ἀνδράσιν. || 554 εὐκηλος, ἤσυχος, πρᾶος, σώος. Hes. | τὰ-ταῦτα 21. | φράζεαι-φράζῃ 25. | ἄσσα, Ἀρίσταρχος φησὶ τρία σημαίνειν τὴν λέξιν, τὸ τινά, τὸ ἄτινα, τὸ ὅσα. καὶ αἰεὶ φιλοῦται, πλὴν τοῦ ὅτε δηλοῖ τὸ ἄτινα· τότε γὰρ δασύνεται. καὶ ἐστὶ κατὰ Ἡρωδιανὸν δύο μέρη λόγου, τὸ ἄ ἄρθρον καὶ τὸ σά Μεγαρικὸν δηλοῦν τὸ τινά. ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ στίχῳ φιλοῦται τὸ ἄσσα, καὶ φησὶν αὐτὸ δηλοῦν τὸ ὅσα. | ἐθέλησθα-ἐθέλῃ 23. || 555 δεῖδοικα-δέδοικα 3., ἠθικῶς δεδοικέναι φησὶ, μὴ πλεονεκτηθῆ ὑπὸ Θέτιδος. || 556 ἀργυρόπεζα ep.-ἀργυροπέζης 9. | ἄλιιο-ἄλιου 13. || 557 ἤερίη ep.-ἤερία 10. | λάβε-ἔλαβε 29. | γούνων ep.-γονάτων. || 558 τῆ-αὐτῆ 21. | ἐτήτυμον, ἀληθὲς ἢ ἀληθῶς. Hes. | Ἀχιλῆα-Ἀχιλλέα 5./17. || 559 πολέας ep.-πολλούς. | νηυσὶν-ναυσίν 16. || 560 τὴν-αὐτήν 21. | νεφεληγερέτα-νεφεληγερέτης 9. || 561 δαιμονίη-δαιμονία 10., μακαρία, ἐν σαρκασμῶ. | οἶται-οἶη 25., ὑπονοεῖς τὰ ἐμὰ βουλεύματα. ||

- πρῆξι δ' ἔμπης οὐ τι δυνήσεται, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
 μᾶλλον ἐμοὶ ἔσσαι· τὸ δέ τοι καὶ ῥίγιον ἔσται.
 εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἔστιν ἐμοὶ μέλλει φίλον εἶναι·
 565 ἀλλ' ἀκέουσα κάθησο, ἐμῶ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,
 μή νύ τοι οὐ χραΐσμωνιν ὅσοι θεοὶ εἰς' ἐν Ὀλύμπῳ
 ἄσσον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφείω.
 Ὡς ἔφατ' ἔδδεισεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
 καὶ ῥ' ἀκέουσα καθῆστο ἐπιγνάμψασα φίλον κῆρ·
 570 ὄχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοὶ Οὐρανίωνες·
 τοῖσιν δ' Ἥφαιστος κλυτοτέχνης ἤρχ' ἀγορεύειν
 μητρὶ φίλῃ ἐπὶ ἧρα φέρων λευκαλένω Ἥρη·
 ἦ δὴ λοίγια ἔργα τάδ' ἔσσεται οὐδ' ἔτ' ἀνεκτά,
 εἰ δὴ σφῶ ἔνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ᾧδε,
 575 ἐν δὲ θεοῖσι κολῶν ἐλαύνετον· οὐδέ τι δαιτὸς
 ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερεῖονα νικᾷ.
 μητρὶ δ' ἐγὼ παράφημι καὶ αὐτῇ περ νοεούσῃ
 πατρὶ φίλῳ ἐπὶ ἧρα φέρειν Δίι, ὄφρα μὴ αὐτε
 νεικεῖησι πατῆρ, σὺν δ' ἡμῖν δαῖτα ταράξῃ.

562 **πρῆξι**-πρᾶξι 10. | **ἔμπης** ep.-ἔμπας. | **δυνήσεται**-δυνήση 25. || 563 **ἔσσαι**-ἔση 25. | **τό**-τούτο 21. | **τοί** ep.-σοί. | **ῥίγιον**, φοβερώτερον. χαλεπώτερον. φρικτόν. Hes. || 564 **εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἔστι**, εἰ συνεθέμην δέ, πάντως τοῦτο κατὰ τὸ ἀρέσκον μοι ἐποίησα. ἀρχοντικῶς δὲ οὔτε συντίθεται οὔτε ἀρνεῖται. || 565 **κάθησο**, ἀποπαύει δὲ διὰ τούτου καὶ τῆν τῶν λοιπῶν πολυπραγμοσύνην. | **ἐπιπείθεο**-ἐπιπείθου 25. || 566 **τοί** ep.-σοί. | **οὐ χραΐσμωνι**, νῦν μὲν λόγοις αὐτὴν ἀποκρούεται, ἐτέρωθι δὲ καὶ ἔργῳ κολάζει, διδάσκοντος ἴσως τοῦ ποιητοῦ ὅτι ἀφόρητον ἂν εἴη γυνὴ μὴ ἐπηρεαζομένη. || 567 **κέν** ep.-ἄν. | **ἀάπτους**, εἰσὶ δὲ οἱ ἀπροσπελάστους ἀποδιδοάσιν, ἀπὸ τοῦ ἄφασθαι, ὧν οὐδεὶς ἂν ἄφαιτο δι' ἰσχύ. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ παρὰ τὸ ἰάπτω γεγενῆσθαι, ὃ σημαίνει τὸ διαφθεῖρω καὶ βλάπτω· ἔνθεν τὸ «πολλὰς δ' ἰφθίμους φυγὰς Ἄϊδι προΐαψεν» (3). | **ἐφείω** ep.-ἐφῶ 3./38. || 568 **ἔδδεισεν**-ἔδεισεν 6. | **Ἥρη**-Ἥρα 10. || 569 **ῥά** ep.-ἄρα. | **καθῆστο**, τοῦ ἔζω ἔστιν ἡ κλίσις, ἦσμαι ἦσμην καὶ ἐν συνθέσει «καθῆστο», οἱ δὲ τοιοῦτοι παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντέλικοι δι-σύλλαβοι, ἔχοντες δύο σύμφωνα ἐν τῇ συνθέσει, φυλάσσουν τὸν τόνον, εἴργμαι καθεῖργμαι, ἦγμαι κατῆγμαι. οὕτως οὖν καὶ τὸ «καθῆστο». | **ἐπιγνάμψασα**, τὴν ἀκουσίως πεισθεῖσαν δηλοῖ. || 570 **ὄχθησαν** ep.-ὠχθησαν 29. || 571 **τοῖσιν**-αὐτοῖς 12./21. || 572 **ἐπὶ** ... **φέρων**-ἐπιφέρων 20. | **ἧρα**, ἔστιν ἡρ ἢ ἐπικουρία, καὶ ὀξύνεται ἢ γενική, ἦρος· καὶ ἡ αἰτιατική ἧρα καὶ ἐν συνθέσει «ἐπίηρα». Ἀρίσταρχος δὲ ὑφ' ἐν κατ' ὀρθὴν σημασίαν τὸ ἐπίηρα. καὶ ἐπεκράτησεν ἡ Ἀριστάρχου, καίτοι λόγον οὐκ ἔχουσα. | **Ἥρη**-Ἥρα 10. || 573 **ἔσσεται** ep.-ἔσται. || 574 **σφῶ**, τοῦτο πρὸς ἔμφασιν τῶν προσώπων. τὸ δὲ «ἐνεκα θνητῶν» πρὸς εὐτελισμὸν τῆς αἰτίας. τὸ δὲ «ᾧδε» πρὸς τὴν αὐξήσιν τῆς ἐριδος. || 575 **θεοῖσι**-θεοῖς 12. || 576 **ἔσσεται** ep.-ἔσται. | **ἦδος**, κατὰ μετασχηματισμὸν ἔστι τὸ ἦδος τοῦ ἡδονῆ· δασυνόμενον γὰρ μετασχηματίζεται εἰς τὸ ἦδος φιλούμενον, ὡς τὸ ἡμέρα μετασχηματίζεται εἰς τὸ «ἡμαρ». | **χερεῖονα**-χρεῖονα 3. || 577 **παράφημι**, τὸ ἡμί καὶ φημί καὶ εἰμί ἐν τῇ συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον. | **νοεούσῃ**-νοούσῃ 32., οὐ δεομένη παραινέσεώς τινος. ἀνθρωπίνως κοινῇ μὲν ἀμφοτέροις ἐπιπλήττει ἔνεκεν ἀνθρώπων διαφερομένοις, ἰδίᾳ δὲ τῇ Ἥρᾳ εἴκειν τῶ Διὶ παραινέει. || 578 **ὄφρα** ep.-ῖνα. || 579 **νεικεῖησι**-νεικῆ 3./23. | **σὺν** ... **ταράξῃ**-συνταράξῃ 20. ||

- 580 εἶ περ γάρ κ' ἐθέλησιν Ἰολύμπιος ἄστεροπητῆς
 ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὃ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.
 ἀλλὰ σὺ τὸν ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσιν·
 αὐτίκ' ἔπειθ' Ἴλαος Ἰολύμπιος ἔσσεται ἡμῖν.
 Ὡς ἄρ' ἔφη καὶ ἀναίξας δέπας ἀμφικύπελλον
 585 μητρὶ φίλῃ ἐν χειρὶ τίθει καὶ μιν προσέειπε·
 τέτλαθι μῆτερ ἐμή, καὶ ἀνάσχεο κηδομένη περ,
 μή σε φίλῃν περ εὐοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι
 θεινομένην, τότε δ' οὐ τι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ
 χραισμεῖν· ἀργαλέος γὰρ Ἰολύμπιος ἀντιφέρεσθαι·
 590 ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοι' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα
 ῥίψε ποδὸς τετάγων ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο,
 πᾶν δ' ἤμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
 κάππεσον ἐν Λήμνῳ, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνήεν·
 ἔνθά με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.
 595 Ὡς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 μείδησασα δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον·
 αὐτὰρ ὃ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν
 οἶνοχόει γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσων·
 ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν

580 ἐθέλησι-ἐθέλη 23., *θωπευτικῶς τὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ προβάλλεται, ἅμα δὲ καὶ πρὸς κατάπληξιν τῆς μητρός. τὸ δὲ ὄλον· εἰ θέλοι καταβαλεῖν ἡμᾶς ὁ Ζεὺς (δυνήσεται γάρ), σὺ δὲ θωπεύσεις αὐτόν, εὐθέως ἡμερωθήσεται.* | ἀστεροπητῆς, ἀστραπᾶς ποιῶν. || 581 ἐδέων-ἐδῶν 18. | ὅ-αὐτός 21. || 582 τόν-αὐτόν 21. | ἐπέεσσι-ἔπεσι 19. | μαλακοῖσιν-μαλακοῖς 12. || 583 Ἴλαος-ἱλεως 11. | ἔσσεται *ερ.-ἔσται.* || 584 ἀναίξας, γέλωτα κινεῖ τὸ «ἀναίξας» ἐπὶ τοῦ χωλοῦ τιθέμενον· γελοῖος γάρ ἐστι μιμούμενος τοὺς καλλίστους οἶνοχόους, Ἥβην καὶ Γανυμήδεα, καὶ μεμνημένος, πῶς ὁ Ζεὺς τοῦ ποδὸς λαβόμενος ἔρριψεν αὐτόν οὐρανόθεν. || 585 ἐν ... τίθει-ἐνετίθει 20./29. | μιν *ερ.-αὐτήν.* | προσέειπε-προσεῖπε 3. || 586 ἀνάσχεο-ἀνάσχου 25. | κηδομένη, λυπουμένη. || 587 εὐοῦσαν-οὔσαν 32. | ὀφθαλμοῖσιν-ὀφθαλμοῖς 12. || 588 οὔτι δυνήσομαι, *κωμικῶς τὴν ἰδίαν πῆρῳσιν προτίθησι.* || 590 ἀλεξέμεναι-ἀλέξειν 33. || 591 ῥίψε-ἔρριψε 29., δύο ῥίψεις Ἡφαίστου, *προτέρα μὲν ὑπὸ τὴν γένεσιν ὑπὸ τῆς Ἥρας, δευτέρα δὲ ἢ ὑπὸ Διὸς διὰ τοὺς τῆς Ἥρας δεσμούς.* | τετάγων *ερ.-λαβῶν* 36. | θεσπεσίοιο *ερ.-θεσπεσίου* 13., *θειον.* Hes. || 592 φερόμην-ἐφερόμην 29., *πῶς Ἡφαιστος δι' ὅλης ἡμέρας φέρεται; φαμὲν οὖν ὅτι τὸ πᾶν ἤμαρ οὐ δηλοῖ τὸν ἀπὸ πρῶτας ἕως ἐσπέρας καιρόν, ἀλλὰ τὴν πελάζουσαν τῇ νυκτὶ ὥραν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ (472) «οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἰλάσκοντο» καὶ ἐξῆς (601–2) «πρόπαν ἤμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα / δαίνυντο».* | ἠελίῳ-ἠλίῳ 3. || 593 κάππεσον *ερ.-κατέπεσον.* | ἐνήεν *ερ.-ἐνήν.* || 594 Σίντιες ἄνδρες, *Φιλόχορος Πελασγοὺς αὐτοὺς ὄντας οὕτως οὕτω προσ-αγορευθῆναι, ἐπεὶ πλεύσαντες εἰς Βραυρώνια κληθῆναι παρεβόουσι ἤρπασαν· σίνεσθαι δὲ τὸ βλάπτειν λέγουσιν.* Ἐρατοσθένης δέ, *ἐπεὶ γόητες ὄντες εὖρον δηλητήρια φάρμακα. ὁ δὲ Πορφύριος, ἐπεὶ πρῶτοι τὰ πολεμιστήρια ἐδημιούργησαν ὄπλα, ἃ πρὸς βλάβην ἀνθρώπων συντελεῖ. ἢ ἐπεὶ πρῶτοι ληστήρια ἐξεῦρον.* | κομίσαντο-ἐκομίσαντο 29. || 595 φάτο *ερ.-ἔφη.* | μείδησεν-ἐμείδησεν 29. | Ἥρη-Ἥρα 10. || 597 ὅ-αὐτός 21. | ἄλλοισι-ἄλλοις 12. | ἐνδέξια, *ἐπιδεξίως.* || 598 οἶνοχόει-ὠνοχόει 29. | κρητῆρος-κρατῆρος 10. || 599 μακάρεσσι-μακάρεσι 19. | θεοῖσι-θεοῖς 12. ||

- 600 ὡς ἴδον Ἦφαιστον διὰ δῶματα ποιπνύοντα.
 Ὦς τότε μὲν πρόπαν ἤμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἔϊσης,
 οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος ἦν ἔχ' Ἀπόλλων,
 Μουσάων θ' αἰ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὅπι καλῆ.
 605 Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδου λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
 οἷ μὲν κακχείοντες ἔβαν οἶκον δὲ ἕκαστος,
 ἦχι ἐκάστω δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
 Ἦφαιστος ποίησεν ἰδυίησι πραπίδεςσι·
 Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἦι Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,
 610 ἔνθα πάρος κοιμᾶθ' ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι·
 ἔνθα καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσοθήρονος Ἦρη.

600 ἴδον-εἶδον 29. | ποιπνύοντα, «ποιπνύσαντα», ἔστι δὲ παρὰ τὸ πονῶ, πονύω, πνύω, ποπνύω καὶ ποιπνύω. || 601 ἐς ep.-εἰς. | ἠέλιον-ἠλιον 3. || 602 δαίνυντο ep.-ἐδαίνυντο. || 603 περικαλλέος-περικαλλοῦς 18. | ἔχε-εἶχε 29. || 604 Μουσάων-Μουσῶν 8. | ἄειδον-ἠδον 3./29., εὖ τὸ μὴ ἀπειροκάλως ἐπιμηκῦναι, τίνα ἠδον αἰ Μοῦσαι, ὡς Ἡσιόδου «ἄειδον δ' οὐς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν, / οἷ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο». || 605 φάος ep.-φῶς. | ἠελίοιο-ἠλίου 3./13. || 606 κακχείοντες ep.-κατακείοντες. | ἔβαν-ἔβησαν 24. || 608 ποίησεν-ἐποίησεν 29. | ἰδυίησι ep.-εἰδυίαις 8. | πραπίδεςσι-πραπίσι 19., ἡ φρήν. S. || 609 ὃν λέχος ep.-λέχος αὐτοῦ. | ἦι ep.-ἦει. || 610 κοιμᾶτο-ἐκοιμᾶτο 29. | μιν ep.-αὐτόν. || 611 καθεῦδε-ἐκαθεῦδε 29., ἀνέβη καθευδήσων ... διδάσκει δὲ ὁ ποιητὴς μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρα γυναικὸς ἐν κοίτῃ, ὡς μὴ τῇ ἀπουσίᾳ λυπήσῃ αὐτόν. | Ἦρη-Ἦρα 10.

Igeszótár

Az igekötőket az igétől és egymástól kötőjellel választjuk el; a szótári alakok általában az alapige alatt találhatóak. (Létezik néhány olyan ige is, melynek simplexe nem használatos, például ἀπο-λαύω, ἀν-αλίσκω.)

Ha az ige az augmentumot vagy a reduplikációt az igekötőn veszi föl (vagy azon is), akkor a kötőjelet zárójelbe tesszük.

Nem írjuk ki a „szabályos” igék szótári alakjait, mivel a nyelvtanokban leírtak szerint az alakok kikövetkeztethetők.

Ebbe a körbe tartoznak az -εύω, -άω, -έω, -όω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -ύνω, -είρω, a több-
szótagú tövű -έλλω, ill. a deponens -άομαι, -έομαι, -όομαι végű igék.

	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
[1]	παιδεύω	παιδεύσω	ἐπαίδευσα	πεπαίδευκα	πεπαίδευμαι	ἐπαιδεύθη	παιδευτός
[1b]	ἰδρύω	ἰδρύσω	ἰδρύσα	ἰδρῦκα	ἰδρῦμαι	ἰδρῦθη	ἰδρῦτός
[2]	τιμάω	τιμήσω	έτιμήσα	τετίμηκα	τετίμημαι	έτιμήθη	τιμητός
[2b]	πειράω	πειράσω	ἐπειράσα	πεπειράκα	πεπειράμαι	ἐπειράθη	πειρατός
[3]	ἀδικέω	ἀδικήσω	ἠδικήσα	ἠδίκηκα	ἠδίκημαι	ἠδικήθη	ἀδικητός
[4]	δηλόω	δηλώσω	έδηλώσα	δεδήλωκα	δεδήλωμαι	έδηλώθη	δηλωτός
[5]	ὀνομάζω	ὀνομάσω	ὠνόμασα	ὠνόμακα	ὠνόμασμαι	ὠνομάσθη	ὀνομαστός
[6]	ἐλπίζω	ἐλπῖω	ἤλπισα	ἤλπικα	ἤλπισμαι	ἤλπισθη	ἐλπιστός
[7]	ἀγγέλλω	ἀγγελῶ	ἤγγειλα	ἤγγελκα	ἤγγελμαι	ἤγγέλθη	ἀγγελτός
[8]	σημαίνω	σημανῶ	ἐσήμηνα	σεσήμαγκα	σεσήμασμαι	ἐσημάνθη	σημαντός
[8b]	κραίνω	κρανῶ	έκρανα		κέκρασμαι	έκρανθη	κραντός
[8c]	αἰσχύνω	αἰσχυνῶ	ἤσχῦνα	ἤσχυγκα	(ἤσχυμμαι)	ἤσχύνθη	αἰσχυντός
[9]	σπείρω	σπερῶ	έσπειρα	έσπαρκα	έσπαρμαι	έσπάρθη	σπαρτός

Az ezekre a típusokra való utalás nem feltétlenül jelenti azt, hogy az itt felsorolt alakok mind elő is fordulnak, de az előfordulók a minta szerint képezhetők.

A deponens igék esetében értelemszerűen medialis illetve passzív alakok képezhetők a szabályos igékből.

A szám mellett egy vagy két s betű a passzív szigma (gyakran ingadozó) betoldására utal, mégpedig egy s azt jelenti, hogy megjelenik az ao. P.-ban és az adiectivum verbalé(k)ban, kettős ss pedig azt, hogy emellett még a pf. M.-P.-ben is.

A személytelen igéket sg. 3. személyben vesszük föl (például δεῖ).

A -σσω / -ττω párok esetében általában az attikaiban szokásosabb -ττω végű változatokat vesszük föl (pl. ἀντι-τάσσω → τάττω).

A tőkezdő ῥ- az igekötők végmagánhangzója után megkettőződik (pl. ἀπο-ρρήγνυμι → ῥήγνυμι).

A
 ἀγανακτέω [3] *méltatlankodik*
 ἀγγέλλω [7] *hírül ad*
 ἀγνοέω [3] *nem tud, nem ismer*
 ἀγορεύω fut. stb. ld. λέγω *beszél*
 ἄγχω fut. ἄγξω ao. ἤγξα *szorít, fojt*
 ἄγχω fut. ἄξω ao. ἤγαγον pf. ἤγα pf. M. ἤγμαι ao. P. ἤχθην adj. verb. ἀκτός *űz, vezet*
 ἀγωνίζομαι [6] *küzd*
 ἄδω ao. ἤσα *énekel*
 ἄδικέω [3] *jogtatlankodik*
 ἄθλέω [3] *sportol*
 ἄθροίζω, ἄθροίζω [6] *összegyűjt*
 αἱματόω [4] *összevérez, vérrel kever*
 αἰνέω fut. αἰνέσω ao. ἤνεσα pf. ἤνεκα pf. M. ἤνημαι ao. P. ἤνέθην *dicsér*
 αἰρέω fut. αἰρήσω ao. εἶλον pf. ἤρηκα pf. M. ἤρημαι ao. P. ἤρέθην adj. verb. αἰρετός *megfog, elér, elfoglal, M. elvesz, megszerez, választ*
 αἰσθάνομαι fut. αἰσθήσομαι ao. ἠσθόμην pf. ἠσθημαι *észlel, érzékel*
 αἰσχύνω [8c] *csúfít, szégyenít*
 αἰτέω [3] *kér, követel*
 ἀκμάζω [5] *a csúcson van*
 ἀκολουθεύω [3] *kísér, követ*
 ἀκούω fut. ἀκούσομαι ao. ἤκουσα pf. ἀκήκοα *hall*
 ἀλθεύω [1] *igazat mond*
 ἀλλάττω fut. ἀλλάξω ao. ἤλλαξα pf. ἤλλαχα pf. M. ἤλλαγμαι ao. P. ἤλλάγην *változtat*
 ἀμελέω [3] *nem törődik*
 ἀμύνω [8c] *elhárít, bosszul; segít, véd (dat.)*
 ἀμφι(-)έννυμι ao. ἠμφίεσα pf. M. ἠμφίεσμαι *felöltöztet, M. felölt*
 ἀμφι-λέγω *vitázik*
 ἀμφι(-)σβητέω [3] *vitat, vitázik*
 ἀνα-βάλλω *földob, halaszt*
 ἀνα-βαίνω *föllép, -száll (acc.)*
 ἀνα-βιβάζω *fölléptet, -vezet; partra vonat (hajót)*
 ἀνα-βιώσκομαι ao. ἀνεβίων *föléleszt, föl-éled*

ἀνα-γι(γ)νώσκω *fölismer, -olvas, meggyőz*
 ἀναγκάζω [5] *kényszerít*
 ἀναγκοτροφέω [3] *szigorúan diétázik*
 ἀν-άγω *fölvezet, kivezet (hajót a nyílt tengerre); kifut (hajóval)*
 ἀνα-δέχομαι *fölvállal, jótáll vkiért (acc.)*
 ἀνα-ζητέω [3] *felkutat*
 ἀν-αιρέω *fölvesz; jósol; elvesz, elpusztít*
 ἀνα-κηρύττω *kihirdet*
 ἀνα-κοινόω [4] *közöl, tanácsot kér*
 ἀνα-κράζω *fölkiált*
 ἀνα-λαμβάνω *átvesz, maga mellé vesz, visszakup*
 ἀν-αλίσκω fut. ἀναλώσω ao. ἀναλώσα, ἀνηλώσα pf. ἀνηλωκα pf. M. ἀνήλωμαι ao. P. ἀνηλώθην adj. verb. *elkölt*
 ἀνα-μιμνήσκω *emlékeztet*
 ἀνα-παύω *kipihentet*
 ἀνα-πτερόω [4] *fölszárnyaz*
 ἀνα-πτύσσω *föltép*
 ἀνα-στομόω [4] *fölnyit*
 ἀνα-στρέφω *fölfordít, M. P. „belekap”*
 ἀνα-τίθημι *fölállít, följajnl; tulajdonít*
 ἀνα-τρέπω *fölfordít, fejre állít, elpusztít*
 ἀνα-φέρω *fölvisz; jobban van*
 ἀν-έραμαι P. *újra szeret*
 ἀν-ερευνάω [2a] *fölkutat, kikutat*
 ἀν-ευρίσκω *megtalál*
 ἀν-ίστημι *fölállít; fölkel*
 ἀν(-)οίγω (praet. ἀνέωγον, ἤνοιγον) fut. ἀνοιξω ao. ἀνέωξα, ἤνοιξα pf. ἀνέωχα pf. M. ἀνέωγμαι, ἤνοιγμαι ao. P. ἀνεώχθην, ἤνοιχθην *fölnyit, (teret) föltár, utat csinál*
 ἀντι-λέγω *ellentmond, tagad*
 ἀντ-εκ-κόπτω *viszontkiüt*
 ἀντ-εράω *viszontszeret*
 ἀντι-τάσσω *szemben fölállít*
 ἀντι-παρα-τίθημι *mellé állít (összehasonlítva)*
 ἀξιόω [4] *méltányosnak, igaznak tart*
 ἀπ-αγγέλλω *hírül ad, jelent*
 ἀπ-αγορεύω *megtilt, visszautasít*
 ἀπ-άγχω *megfojt, fölakaszt*
 ἀπ-άγω *elvezet*
 ἀπ-αιτέω [3] *kikövetel, behajt*

ἀπ-αλλάττω *elválaszt, megszabadít vmitől (gen.)*
 ἀπ-αντάω [2] *szembe jön*
 ἀπ-αράσσω *szétver*
 ἀπειλέω [3] *fenyget*
 ἄπ-ειμι *elmegy*
 ἀπ-έρχομαι *elmegy*
 ἀπ-έχω *távol tart*
 ἀπιστέω [3] *nem bízik, nem hisz, kétségbe von*
 ἀπο-γεννάω [2] *eredményez*
 ἀπο-δείκνυμι *fölmutat, „beállít”, bizonyít*
 ἀπο-δημέω [3] *eltávozik, távol van*
 ἀπο-δίδωμι *megad*
 ἀπο-διδράσκω *elszökik*
 ἀπο-θνήσκω *meghal, megöletik, elesik*
 ἀπο-λαμβάνω *elvesz, részesül vmiben (acc.)*
 ἀπο-καθ-ίστημι *visszahelyez, -változtat*
 ἀπο-κείρω *levág, lenyír*
 ἀπο-κοτταβίζω [6] *kilocsant*
 ἀπο-κτείνω *megöl*
 ἀπο-κτείνω fut. ἀποκτενῶ ao. ἀπέκτεινα pf. ἀπέκτονα *megöl*
 ἀπο-λαμβάνω *elvesz*
 ἀπο-λαύω [1] *élvez vmit (gen.)*
 ἀπο-λείπω *elhagy, P. lemarad*
 ἀπ-όλλυμι fut. ἀπολῶ ao. ἀπώλεσα, M. ἀπωλόμην pf. ἀπολώλεκα, ἀπόλωλα *elpusztít; elveszt; intr. elvész; M. elpusztul*
 ἀπ-όμνυμι *esküszik; esküvel megtagad*
 ἀπο-νέμω *kioszt*
 ἀπο-πειράομαι *megpróbál, -vizsgál*
 ἀπο-πλέω *elhajózik*
 ἀπο-πνέω *kilehel, kifúj; szaglik vmitől (gen.)*
 ἀπο-πνίγω *megfojt*
 ἀπο-ρρήγνυμι *letép, leszakít*
 ἀπο-σβέννυμι *kiolt, P. kialszik, meghal*
 ἀπο-σπένδω *kiönt (italáldozatot)*
 ἀπο-στέλλω *elküld, levélben megír*
 ἀπο-στερέω [3] *megfoszt*
 ἀπο-τρέπω *eltérít*
 ἀπορέω [3] *tanácstalan; szűkölködik*
 ἄπτω fut. ἄψω ao. ἤψα pf. M. ἤμμαι ao. P. ἤφθην adj. verb. ἀπτός *ráerősít, M. meg-*

fog, érint, megtámad vmit (gen.), belefog
 ἀράσσω fut. ἀράξω ao. ἤραξα ao. P. ἤραχθην *üt*
 ἀρέσκω fut. ἀρέσω ao. ἤρεσα *tetszik*
 ἀριθμέω [3] *(össze)számol*
 ἀρμόττω fut. ἀρμόσω ao. ἤρμοσα pf. ἤρμοκα pf. M. ἤρμοσμαι ao. P. ἤρμόσθην adj. verb. ἀρμοστός *illeszt; intr. illik, alkalmas vmire (dat.)*
 ἀρνέομαι [3] *tagad*
 ἀρπάζω [5] *elragad, rabol*
 ἄρχω fut. ἄρξω ao. ἤρξα pf. ἤρχα pf. M. ἤργμαι ao. P. ἤρχθην *vezet; elkezd, elindít; M. (bele)kezd, megpróbál; P. alattvaló, engedelmeskedik*
 ἄσεβέω [3] *istentelen(ül viselkedik)*
 ἄσκέω [3] *gyakorol*
 ἄσχολέω [3] *elfoglalt*
 ἀφ-αιρέω *elvesz, eltávolít; M. megfoszt vkit (acc.) vmitől (acc.)*
 ἀφ-ίημι *elküld, M. elenged vmit (gen.)*
 ἀφ-ικνέομαι fut. ἀφίξομαι ao. ἀφικόμην pf. ἀφίγμαι *megérkezik*
 ἀφ-ίστημι *félreállít; intr. eltávolodik vmitől (gen.), különbözik*
 ἀφ-ομοιόω [4] *hasonít*

B

βαδίζω [6] fut. βαδιοῦμαι ao. ἐβάδισα *bandukol*
 βαίνω fut. βήσω ao. ἔβην, ἔβησα pf. βέβηκα adj. verb. βατός *lép(tet)*
 βάλω fut. βαλῶ ao. ἔβαλον pf. βέβληκα pf. M. βέβλημαι ao. P. ἐβλήθην adj. verb. βλητός *dob*
 βαρέω [3] *elnehezít, elnyom*
 βαστάζω [5] *fölemel, elbír, elvisel*
 βιαζόμαι [5] *kényszerít*
 βιβάζω [5] fut. βιβάσω, βιβῶ *szállít, emel*
 βλέπω fut. βλέψω ao. ἔβλαφα pf. βέβλαφα pf. M. βέβλαμμαι ao. P. ἐβλάβην, ἐβλάβθην *árt*
 βοάω [2] *kiált*
 βοηθέω [3] *segít*
 βουθυτέω [3] *ökröt áldoz*

βουλεύω [1] *tanácsol, kitalál, megfontol, dönt*

βούλομαι fut. βουλήσομαι ao. ἐβουλήθην, ἤβουλήθην pf. βεβούλημαι *akar*

Γ

γαμέω fut. γαμῶ (-εῖς) ao. ἔγημα pf. γεγάμηκα pf. M. γεγάμημαι *feleségül vesz, M. férjhez megy vkihez (dat.)*

γελάω fut. γελάσομαι ao. ἐγέλασα pf. γεγέλακα pf. M. γεγέλασμαι ao. P. ἐγελάσθην adj. verb. γελαστός *nevet*

γενεαλογέω [3] *származást megadni, kutatni*

γεννάω [2] *nemz*

γεωργέω [3] *földet művel*

γί(γ)νομαι fut. γενήσομαι ao. ἐγενόμην pf. γέγονα pf. M. γεγένημαι *születik, lesz, válik*

γι(γ)νώσκω fut. γνώσομαι ao. ἔγνων pf. ἔγνωκα pf. M. ἔγνωσμαι ao. P. ἔγνώσθην adj. verb. γνω(σ)τός *(meg)ismer, (meg)tud*

γράφω fut. γράψω ao. ἔγραφα pf. γέγραφα pf. M. γέγραμμαι ao. P. ἔγράφην adj. verb. γραπτός *(meg)ír, beterjeszt*

γυμνάζω [5] *edz*

Δ

δακρύω [1b] *sír, sirat*

δανείζω [5] *kölcsön vesz*

δαρθάνω fut. καθευδήσω ao. ἔδαρθον pf. δεδάρθθηκα *alszik*

δεῖ fut. δεήσει ao. ἐδέησε *kell, szüksége van vkinek (dat.) vmire (gen.)*

δεῖδω fut. δεῖσομαι ao. ἔδεισα pf. δέδοικα *fél, tart vkitől (+ acc.)*

δεικνυμι, δεικνύω fut. δείξω ao. ἔδειξα pf. δέδειχα pf. M. δέδειγμαι ao. P. ἐδείχθην adj. verb. δεικτός *(meg)mutat, bizonyít*

δειπνέω [3] *vacsorázik*

δέομαι fut. δεήσομαι pf. δεδέημαι *hiján van vminek, szüksége van vmire (gen.), kér vkitől (gen.)*

δέχομαι fut. δέξομαι ao. ἔδεξάμην pf. δέδεγμαι ao. P. ἐδέχθην adj. verb. δεκτός *el-fogad*

δέω fut. δήσω ao. ἔδησα pf. δέδεκα pf. M. δέδεμαι ao. P. ἐδέθην adj. verb. δετός *(meg)köt*

δηλώω [4] *megvilágít, bizonyít*

δημηγορέω [3] *nyilvános beszédet tart*

δια-βαίνω *átkel vmin (acc.)*

δι-αγγέλλω *kihirdet*

δι-άγω *átvezet, odavezet; időt tölt, él*

δι-αιρέω *elkülönít, feloszt*

διά-κειμαι *valamilyen állapotban van, viszonyul*

διακονέω [3] *szolgál; elvégez*

δια-κρίνω *elválaszt, megkülönböztet, eldönt*

δια-λέγομαι P. *megfontol, (meg)beszél vkivel (dat., πρὸς acc.), megvitat*

δια-λείπω *közte (ki)hagy*

δι-αλλάττω *megváltoztat, kicserél; összebékít, M. P. kibékül, kiegyezik vkivel (dat., πρὸς acc.)*

δια-λύω *felold, megsemmisít; M. P. kibékül*

δια-μένω *marad, tart*

δια-νοέομαι [3] P. *(át)gondol, megfontol*

δια-πίμπλημι *tele tölt vmivel (gen.)*

δια-πίπτω *szétesik, nem sikerül*

δια-πράττομαι M. *véghez visz*

δι-αρθρόω [4] *tagol, M. tagolva létrehoz*

δι-αριθμέω [3] *megszámol*

δια-ρρινάω [2] *átfür*

δια-ρρίπτω *szétdobál*

δια-τίθημι *vmilyen állapotba, helyzetbe hoz*

δια-τείνω *kitár, M. megfeszül, erőlködik, minden erejével alkot*

δια-τελέω *bevégez; kitart, folyton tesz vmit (pt.)*

δια-φέρω *különbözik, jobb vminél (gen.)*

δια-φθείρω *elpusztít*

δια-ψηφίζομαι [6] *szavaz*

διδάσκω fut. διδάξω ao. ἐδίδαξα pf. δεδίδαχα pf. M. δεδίδαγμαι ao. P. ἐδιδάχθην adj. verb. διδακτός *tanít vmire (acc.)*

διδράσκω → *τρέχω*

δίδωμι fut. δώσω ao. ἔδωκα, ἔδομεν pf. δέδωκα pf. M. δέδομαι ao. P. ἐδόθην adj.

verb. δοτός *ad*

δι-έξ-ειμι *végig megy, előad*

δι-έξ-έρχομαι *végig megy, előad*

δι-έρχομαι *keresztülmegy, átolvas; életet leél*

δι-ηγέομαι [3] *elmagyaráz, előad, leír*

δικάζω [5] *ítélkezik, M. pereskedik vkivel (dat.)*

δι-ορθόω [4] *helyesbít, javít*

διώκω fut. διώξω ao. ἐδίωξα *űz, kerget*

δοκέω fut. δόξω ao. ἔδοξα pf. M. δέδοκται *vél; látszik; helyesnek látszik vmi vki-nek (dat.)*

δουλεύω [1] *szolgál*

δραμ- → τρέχω

δράω [2bs] *cselekszik, tesz vmit vkivel (acc.)*

δύναμαι (praet. ἤδυνάμην, ἐ-) fut. δυνήσομαι ao. ἐδυνήθην, ἦ- pf. δεδύνημαι

adj. verb. δυνατός *képes, hatalmas van; ér vmennyit; jelent vmit; hatása van*

δυσημερέω [3] *rossz napja van, peches*

δυσκολαίνω *elégedetlen*

δύω fut. δύσω ao. ἔδυσσα, ἔδυσν pf. δέδυκα

pf. M. δέδυμαι ao. P. ἐδύθην adj. verb. δυτός *merít, M. merül, felölt*

E

εάω (praet. εἶων) fut. εάσω ao. εἶασα pf.

εἶασα *hagy, (át)enged*

ἐγ-γράφω *beír*

ἐγκωμιάζω [5] *dicsőít*

ἐγχειρέω [3] *megkísérel*

ἐγ-χέω *beleönt, italdozatot önt, belekever*

ἐθέλω fut. ἐθελήσω ao. ἠθέλησα pf. ἠθέληκα

akar, kíván, szándékozik

εἰδοποιέω [3] *alakít, ábrázol*

εἰκάζω [5] *hasonít, hasonlít; vél*

εἰλεγ- → λέγω

εἰμί fut. ἔσομαι ao. ἐγενόμην pf. γέγονα *van, lehet*

εἶμι *megy*

εἶργω fut. εἶρξω ao. εἶρξα pf. M. εἶργμαι ao. P. εἶρχθην adj. verb. εἶρκτός *nyomaszt, bezár*

εἰς-αγγέλλω *feljelent*

εἰς-άγω *bevezet*

εἰς-βάλλω *beledob*

εἰς-δέχομαι *befogad, fölvesz*

εἶς-εἰμι *bemegy*

εἰς-έρχομαι *bemegy*

εἰς-ηγέομαι [3] *beterjeszt, javasol*

εἰς-πίπτω *beesik, betör, ráveti magát*

εἰς-πλέω *oda-, elhajózik*

εἰς-τρέχω *belefut, behatol*

εἰς-φέρω *behoz, bevisz, beterjeszt; hozzájárul, adakozik*

ἐκ-βάλλω *kidob, -szór, elvállik (asszonytól), kificamít (izületet)*

ἐκ-βοάω *(ingerülten) kiszól*

ἐκ-δέχομαι *átvesz*

ἐκ-δίδωμι *kiházásít, férjhez ad*

ἐκ-καλύπτω *felfed, feltár*

ἐκ-κλίνω *elhajlít; kitér vmi elől (acc.)*

ἐκ-κομίζω *utolsó útjára kísér*

ἐκ-κόπτω *kiüt*

ἐκ-λέγω *kiválogat*

ἐκ-λείπω *elhagy*

ἐκ-πέμπω *kiküld*

ἐκ-πίνω *kiiszik, fölhajt*

ἐκ-πλήσσω *megijeszt, megdöbbsent*

ἐκ-τείνω *kinyújtóztat (halottat)*

ἐκ-τρίβω *felmorzsol; intr. elemészti magát*

ἐκ-φέρω *kivisz; átesz, kiterjeszt*

ἐλαύνω fut. ἐλάσω, ἐλῶ ao. ἤλασα pf.

ἐλήλακα pf. M. ἐλήλαμαι ao. P. ἤλάθην

adj. verb. ἐλατός *űz, vezet; intr. vonul*

ἐλάω → ἐλαύνω

ἐλέγχω fut. ἐλέγξω ao. ἤλεγξα pf. M. ἐλήλεγμαι

ao. P. ἤλέγχθην adj. verb. ἐλεγκτός *(meg)cáfol*

ἐλεέω [3] *(meg)sajnál, megszán*

ἔλκω (praet. εἶλκων) fut. ἔλξω ao. εἶλκυσσα

pf. εἶλκυκα pf. M. εἶλκυσαι ao. P. εἶλκυσθην

adj. verb. ἐλκ(υσ)τέος *hűz, vonszol, „molesztál”*

ἐλ-λείπω *hátrahagy, intr. hátramarad, hiányos*

ἐλπίζω [6] *remél, sejt, vél, gondol*

ἐμ-βάλλω *beleejt, beledob*

ἐμ-μένω *megmarad, kitart*

ἐμ-παλάσσω *belebonyolít, belegabalyít*
 ἐμ-πίμπρημι *felgyújt, feléget*
 ἐμ-πίπτω *beleesik*
 ἐμ-ποιέω [3] *elér, szerez, teremt (időt)*
 ἐμ-φαίνω *megmutat*
 ἐν-άπτω *ráterósít, M. meggyújt*
 ἐν-δέχομαι *befogad, intr. beleillik*
 ἐν-δύω *felöltöztet, M. felölt vmit, belemereül vmibe*
 ἐν-ειμι *bent van*
 ἐνεχ- → φέρω
 ἐν-θυμέομαι [3] *megfontol*
 ἐν-ίστημι *beállít, M. szembe helyezkedik*
 ἐν-νοέω [3] *meggondol*
 ἐννυμι fut. ἔσ(σ)ω ao. ἔσ(σ)α pf. M. εἶμαι, ἔσμαι *öltöztet, M. ölt*
 ἐν-οράω *észrevesz, ránéz*
 ἐν-τέλλομαι *parancsol*
 ἐν-τεύχω *fölkeres*
 ἐν-τίθημι *betesz, berak*
 ἐν-τυγχάνω *találkozik vkivel (dat.)*
 ἐξ-αγγέλλω *kihirdet, kinyilatkoztat*
 ἐξ-αδυνατέω [3] *nem képes*
 ἐξ-ακούω *hall, észlel*
 ἐξ-αν-ίστημι *felállít, intr. feláll*
 ἐξ-απατάω [2] *becsap*
 ἐξ-αριθμέω [3] *kiszámol*
 ἔξ-ειμι *lehetősége van*
 ἐξ-είργω *kiszorít, kizár, elűz*
 ἐξ-ελάω *kiűz*
 ἐξ-ελέγχω *(meg)cáfol*
 ἐξ-έρχομαι *kimegy, megszökik*
 ἐξ-ετάζω [5] *megvizsgál*
 ἐξ-ηγέομαι *vezet, elővezet, említ, megtárgyal*
 ἐξ-ίστημι *eltérít, intr. megváltozik*
 ἐξ-οπλίζω [6] *fölfegyverez*
 ἐξ-οστρακίζω [6] *száműz*
 ἔοικα (pf.) *hasonlít*
 ἐπ-άγω *odavezet, előidéz, M. segítségül hív*
 ἐπ-αινέω *elégedett, dicsér*
 ἐπ-ακολουθέω [3] *kísér, követ*
 ἐπ-αμύνω [8c] *véd, segít*
 ἐπείγω fut. ἐπείξομαι ao. ἤπειξα pf. M. ἤπειγμαi ao. P. ἤπειχθην adj. verb. ἐπει-

κτέον *nyom, szorít, üz; M. nyomul, siet*
 ἔπ-ειμι *odamegy, előre indul*
 ἐπ-εις-πίπτω *betör*
 ἐπ-έρομαι *visszakérdez*
 ἐπ-έρχομαι *közeledik*
 ἐπ-ερωτάω *(rá)kérdez*
 ἐπι-βαίνω *belép*
 ἐπι-βοάω [2] *felkiált, odakiált*
 ἐπι-βουλεύω [1] *cselet sző vki ellen (acc.)*
 ἐπι-δείκνυμι *bebizonyít*
 ἐπι-δέω *beköt(öz)*
 ἐπι-δημέω [3] *külföldön van*
 ἐπι-θυμέω [3] *vágyódik, kíván vmit (gen.)*
 ἐπι-καλέω *segítségül hív*
 ἐπι-κατα-βαίνω *levonul*
 ἐπί-κειμαι *rátámad, szorongat*
 ἐπι-κλείω *rázár*
 ἐπι-κουρέω [3] *segít(ségül siet)*
 ἐπι-κρατέω [3] *legyőz*
 ἐπι-λαμβάνω *A. megragad, M. fog, tart, megtámad*
 ἐπι-λανθάνομαι *elfelejt, elhallgat*
 ἐπι-λέγω *kiválogat*
 ἐπι-μελέομαι *P. törődik, foglalkozik vmi-vel (gen.)*
 ἐπι-ορχέω [3] *hamisan esküszik*
 ἐπι-πίπτω *rátör, kitör, rázuhan, ráveti magát*
 ἐπι-πλήττω *megdöbbsent*
 ἐπι-ρράπτω *közeledik*
 ἐπι-σκέπτομαι *megvizsgál*
 ἐπι-σκήπτω *vádol, M. vádat emel*
 ἐπι-σπάω *meghúz*
 ἐπίσταμαι fut. ἐπιστήσομαι ao. ἠπιστήθην adj. verb. ἐπιστητός *tud, ismer, képes*
 ἐπι-στατέω [3] *élen áll, vezet, irányít*
 ἐπι-τέμνω *megvág, megrövidít, összevon*
 ἐπι-τίθημι *rátessz, M. rátámad, törekszik*
 ἐπι-τρέπω *átenged, megenged, eltűr, rábíz*
 ἐπι-φέρω *odavisz, rávisz*
 ἐπι-φωνέω [3] *rámond*
 ἐπι-χειρέω [3] *megpróbál*
 ἐπι-χωρέω [3] *előrevonul, menetel*
 ἔπομαι (praet. εἰπόμην) fut. ἔφομαι ao. ἐσπόμην *követ*
 ἐράω ao. D. ἠράσθην *szeret*

έρεινάω [2] *feltár, kitúr*

έρο- → έρωτάω

έρχομαι fut. έλεύσομαι, είμι, ήξω, άφιξομαι ao. ήλθον pf. έλήλυθα (ήκω) *jön, megy, érkezik*

έρωτάω [2] fut. έρήσομαι is ao. ήρόμην is *kérdez*

έσ- → είσ-

έσθίω fut. έδομαι ao. έφαγον *eszik*

έστιάω [2b] (praet. είστίων, ήστίων) *megvendégel*

εύδαιμονέω [3] *boldog*

εύδω fut. εύδήσω ao. εύδησα, ηύ- *alszik*

εύδοκιμέω [3] *jó híre, tekintélye van*

εύεργετέω [3] *jót tesz*

εύηχοέω [3] *szívesen engedelmeskedik*

εύλαβέομαι [3] *óvatos*

εύνομέομαι [3] *jól kormányoztatik*

εύπορέω [3] *bővében van*

εύρίσκω fut. εύρήσω ao. ηύρον, εύρον pf.

εύρηκα ao. P. εύρέθην *talál*

εύρύνω *szélesít*

εύτακτέω [3] *rendet tart, engedelmes*

εύφημέω [3] *magasztal*

εύχομαι fut. εύξομαι ao. ηύξάμην, εύ- pf.

M. ηύγμαι adj. verb. εύχτός *kér, imádkozik*

έφ-έπομαι *követ, sarkában van*

έφ-έλκω *ráhúz, rátol*

έφ-ίστημι *intr. odaáll, élére áll*

έχω (praet. είχον) fut. έξω, σχήσω ao. έ-

σχον (imper. σχές) pf. έσχηκα pf. M. έσχημαι ao. P. έσχέθην *bír, van*

Z

ζάω fut. βιώσομαι ao. έβίωv pf. βεβίωκα *él*

ζητέω [3] *keres*

ζωγρέω [3] *élve elfog*

H

ήβάω [2] *felserdül*

ήβουλήθην → βούλομαι

ήγέομαι [3] *vezet, irányít, vél, gondol*

ήδω ao. P. ήσθην *örvendezettet*

ήκω fut. ήξω ao. (ήξα) pf. (ήκα) *έρkezik*

ήρεμέω [3] *nyugodt, megnyugszik*

Θ

θάλλω ao. έθαλον pf. τέθηλα *virágzik, ki-
virul*

θάπτω fut. θάψω ao. έθαφα pf. τέταφα pf. M. τέθαμμαι ao. P. έτάφην adj. verb. θαπτέον *temet*

θαρρύνω [8c] *bátorít, bátor*

θαυμάζω [5] *csodálkozik, csodál, elámul, meggondol, belegondol*

θεάομαι [2b] *néz, meglát*

θέλω → έθέλω

θεραπεύω [1] *gondoz, gondoskodik*

θέω (vö. τρέχω) fut. θεύσομαι *fut*

θεωρέω [3] *tekint*

θνήσκω fut. θανοῦμαι ao. έθανον pf. τέθνηκα (τεθνάναι, τεθνεώς) adj. verb. θνητός *meghal, megöletik, elesik*

θορυβέω [3] *zajong*

θύω fut. θύσω ao. έθυσα pf. τέθυκα pf. M.

τέθυμαι ao. P. έτύθην adj. verb. θυτέος *áldo-
zik*

I

ιδ- → όρώω

ιζάνω, ιζω fut. (ιζήσω) ao. (ιζησα) *ültet, ül*

ίημι fut. ήσω ao. ήκα, είμεν pf. είκα pf. M. είμαι ao. P. είθην adj. verb. έτός *küld, dob*

ιδρώω [1b] *létesít*

ϊστημι fut. στήσω ao. έστην, έστησα pf. έστηκα, έσταμεν ao. P. έστάθην *állít*

ιστορέω [3] *feljegyez*

K

καθ(-)έζομαι (praet. έκαθεζόμεν) fut. καθεδοῦμαι ao. καθεΐσα, έκαθεισάμην pf. (κάθημαι) adj. verb. καθεστέος *leültet, M. leül*

καθ-έλκω *lehúz, vízre bocsát*

καθ(-)εύδω *alszik*

κάθ(-)ημαι *ül, tartózkodik*

καθ-ιερόω [4] *szentel, áldoz*

καθ-ιζάνω *ráül, rátelepszik*

καθ-ιζω *leül, ráül*

καθ-ίημι *leejt, ledob*
 καθ-ιστάω vö. καθίστημι *állít*
 καθ-ίστημι *beiktat, M. létrejön, kirobban, kitör*
 καθ-οράω *néz, tekint, meglát, észlel, ki-kémlel*
 καίω fut. καύσω ao. ἔκαυσα *A. gyújt, P. ég*
 καλέω fut. καλέσω, καλῶ ao. ἐκάλεσα
 pf. κέκληκα pf. M. κέκλημαι ao. P. ἐκλή-
 θην adj. verb. κλητός *hív, szólít, nevez*
 καλινδέομαι P. [3] *hentereg; foglalkozik*
vmivel
 καλύπτω fut. καλύψω ao. ἔκαλυφα pf.
 M. κέκαλυμαι ao. P. ἔκαλύφθην adj. verb.
 καλυπτός *takar, rejt*
 κάμπτω fut. κάμψω ao. ἔκαμψα pf. M.
 κέκαμμαι ao. P. ἐκάμφθην adj. verb. καμ-
 πτός *hajlít, görbít*
 καρπῶ [4] *M. szüretel*
 κατα-βαίνω *lejön, átterjed*
 κατα-βάλλω *ledob, megöl*
 κατα-βιβάζω *levezet, leereszkedni paran-*
cso
 κατα-δαρθάνω *alszik, aludni megy*
 κατα-δύω *lemerít*
 κατ-αισχύων [8c] *megszégyení, szégyent*
hoz vmire (acc.)
 κατα-κλείω *bezár, beszorít*
 κατα-κλίνω *mellé fektet*
 κατα-κρίνω *elítél*
 κατ-ακοντιζῶ [6] *ledárdáz*
 κατα-κρύπτω *elrejt; intr. elrejtőzik*
 κατα-κωλύω [1b] *visszatart, akadályoz*
 κατα-λαμβάνω *megfog, elér (célt), elfog-*
lal, rátalál, megtalál
 κατα-λείπω *elhagy*
 κατα-λύω [1c] *felold, megdönt, véget vet,*
megszüntet
 κατα-μανθάνω *kiismer, megismer*
 κατα-μείγνυμι *elkever*
 κατα-μέμφομαι *M. gyaláz, hibáztat*
 κατα-νοέω [3] *megért, megfigyel, kiismer*
 κατα-πατέω [3] *széttapos, lenéz*
 κατα-πίνω *iszik, lenyel*
 κατα-πλήττω *lesújt, megrémít*
 κατα-πέτομαι *le-, rárepül*

κατα-ρρέω *lefelé folyik, lerohan, tódul*
 κατα-άρχω *elkezd, megkezdi az áldozatot*
 κατα-στρέφω *felforgat, M. leigáz*
 κατα-τίθημι *lehelyez, megad*
 κατα-φεύγω *el-, bemenekül*
 κατα-χωρίζω *elkülönyt, „elvonatkoztat”*
 κατα-ψεύδομαι *M. hazudik, hazugságot*
előad
 κατα-ψηφίζομαι [6] *ellene szavaz, elítél*
 κατ-εσθίω *elfogyaszt*
 κατ-έχω *lefog, visszatart*
 κατ-ηγορεύω [1] *vádol*
 κατ-οικέω [3] *lakik*
 κατ-ορθόω [4] *kiegyenesít*
 κατ-ορύττω *elás, eltemet*
 κείμαι *fekszik, van*
 κείρω fut. κερῶ ao. ἔκειρα pf. κέκαρκα pf.
 M. κέκαρμαι ao. P. ἐκάρην adj. verb. καρ-
 τός *nyír, kopaszít*
 κελεύω [1ss] *parancsol*
 κηδεύω [1] *gondoz, eltemet, végtisztesség-*
ben részesít
 κήδω fut. κηδήσω ao. ἐκήδησα pf.
 κέκηθα *sért, bánt, búst; M. törődik vmivel*
(gen.)
 κηρύττω fut. κηρύξω ao. ἐκήρυξα pf.
 κεκήρυχα pf. M. κεκήρυμαι ao. P. ἐκηρύ-
 χθην adj. verb. κηρυκτός *kihirdet*
 κινδυνεύω [1] *kockán forog*
 κλάω fut. κλαύσομαι ao. ἔκλαυσα pf.
 M. κέκλαυμαι ao. P. ἐκλαύσθην adj. verb.
 κλαυ(σ)τός *stír, sirat*
 κλείω fut. κλείσω ao. ἔκλεισα pf. κέ-
 κλεικα pf. M. κέκλειμαι ao. P. ἐκλείσθην
 adj. verb. κλειστός *(be)zár*
 κληρονομέω [3] *örököl*
 κλίνω fut. κλινῶ ao. ἔκλινα pf. κέκλικα
 pf. M. κέκλιμαι ao. P. ἐκλίθην adj. verb.
 κλιτέος *hajlít*
 κοιμάω [2] *altat*
 κοινόω [4] *közösen tesz, közöl*
 κοινωνέω [3] *részt kap vmiben (gen.)*
 κοιτάζω [5] *megszáll*
 κολάζω [5] *büntet, fenyít*
 κομίζω [6] *visz, M. vendégül lát, magával*
visz

κόπτω fut. κόψω ao. ἔκοφα pf. κέκοφα
pf. M. κέκομαι ao. P. ἐκόπην adj. verb.
κοπτός *üt, lök*

κραίνω [8b] *uralkodik, parancsol*

κράζω ao. ἔκραγον pf. κέκραγα *kiált*

κρατέω [3] *uralkodik, uralmon van vmi felett (gen.)*

κρίνω fut. κρίνω ao. ἔκρινα pf. κέκρικα pf.
M. κέκριμαι ao. P. ἐκρίθην *ítél*

κρούω [1s] fut. κρούσω ao. ἔκρουσα pf.
κέκρουκα pf. M. κέκρουμαι ao. P. ἐκρου-
σθην adj. verb. κρουστέος *üt, lök*

κρύπτω fut. κρύψω ao. ἔκρυφα pf. κέκρυ-
φα pf. M. κέκρυμαι ao. P. ἐκρύφθην adj.
verb. κρυπτός *rejt, dug, titkol*

κτάομαι ao. ἐκτησάμην pf. κέκτημαι *sze-
rez*

κτίζω fut. κτίσω ao. ἔκτισα pf. ἔκτικα, κέ-
κτικα pf. M. ἔκτισμαι ao. P. ἐκτίσθην adj.
verb. κτιτός *alapít*

κυβιστάω [2] *fejést ugrik*

κυέω [3] *teherbe esik, állapotos*

κυρόω [4] *érvényesít, jóváhagy, eldönt*

κωλύω [1b] *akadályoz*

κωμάζω [5] *tivornyázik, szerenádot ad*

Λ

λαγχάνω fut. λήξομαι ao. ἔλαχον pf.
εἴληχα pf. M. εἴληγμαί ao. P. ἐλήχθην adj.
verb. ληκτέος *sorsolás útján elnyer, kisorsol*

λαμβάνω fut. λήψω ao. ἔλαβον pf. εἴλη-
φα pf. M. εἴλημαι ao. P. ἐλήφθην *fog, vesz,
(meg)szerez*

λανθάνω fut. λήσω ao. ἔλαθον pf. ἐλέθηα
pf. M. ἐλήθημαι ao. P. (ἐλάσθη) *rejtve van*

λέγω fut. λέξω, ἐρώ ao. ἔλεξα, εἶπον,
εἶπα pf. εἶρηκα pf. M. εἶρημαι ao. P. ἐλέ-
χθην, ἐρρήθη *mond, beszél*

λείπω fut. λείψω ao. ἔλιπον pf. ἐλείπια
pf. M. ἐλείπμαι ao. P. ἐλείφθη *hagy*

λογίζομαι [6] *számba vesz*

λοιδορέω [3] *gyaláz, szidalmaz*

λοιμώττω fut. λοιμώξω ao. ἐλοιμώξα
pestises

λούω [1] *mos, M. mosakszik*

λυπέω [3] *szomorít, bosszant*

λυσιτελέω [3] *használ, előnyös*

λύω [1] *old*

Μ

μανθάνω fut. μαθήσομαι ao. ἔμαθον pf.
μεμάθηκα *tanul*

μακρολογέω [3] *hosszan beszél, szót sza-
porít*

μαρτυρέω [3] *tanúskodik vki/vmi mellett
(dat.)*

μαρτύρομαι *tanúul hív*

μαστιγώω [4] *korbácsol, fenyít*

μάχομαι fut. μαχοῦμαι ao. ἐμαχεσάμην
pf. μεμάχημαι *harcol vki ellen (dat.)*

μεθ-ίστημι *átfordít, megváltoztat, intr. el-
hagyja a várost, eltávozik*

μεθύω ao. ἐμεθύσθη *részeg*

μείγνυμι fut. μείξω ao. ἔμειξα pf. μέ-
μειχα pf. M. μέμειγμαί ao. P. ἐμείχθη, ἐ-
μίγην adj. verb. μεικτός *kever, egyesít*

μειδιάω [2b] *mosolyog, kacag*

μέλω fut. μελήσω ao. ἐμέλησα pf. με-
μέληκα, μέμηλα pf. M. μεμέλημαι ao. P.
ἐμελήθη adj. verb. μελητέον *gond tárgya,
szíven fekszik; impers. gondoskodik vki
(dat.) vmiről (gen.)*

μέλλω fut. μελλήσω ao. ἐμέλλησα, ἦ-
adj. verb. μελλητέον *készül, szándékozik, azon
van*

μέμφομαι fut. μέμφομαι ao. ἐμεμφάμην
ao. P. (ἐμέμφθη) adj. verb. μεμπτός *szid,
gyaláz, szemére hány*

μένω fut. μενῶ ao. ἔμεινα pf. μεμένηκα
marad, vár

μετα-βάλλω *átváltoztat, intr. átváltozik*

μετα-μορφώω [4] *átváltoztat*

μετ-αμφι-έννυμι *átöltöztet, M. átöltözik,
ruhát cserél vkivel (dat.)*

μετα-φέρω *átvisz, alkalmaz*

μετα-χειρίζω [6] *A. M. kezel, ápol*

μετα-πέμπω *hivat*

μέτ-ειμι *ott van, benne van; vkinek (dat.)
része, beleszólása van vmiben (gen.)*

μετ-έχω *része van, részt szerez vmiben
(gen.)*

μετα-τυπώω [4] *átváltoztat*

μετ-αλλάττω *megváltoztat, fölcserél*
 μιγ- → μειγ-
 μιμέομαι Μ. [3] *utánoz*
 μιμνήσκω fut. μνήσω ao. ἔμνησα pf. Μ. μέμνημαι ao. Ρ. ἐμνήσθην *emlékeztet; P. megemlékezik vmiről (gen.)*
 μισθόω [4] *bérbe ad*
 μισθοφορέω [3] *zsoldot kap*
 μισέω [3] *utál*
 μνημονεύω [1] *említ, fölidéz*
 μολύνω [8c] *beszennyez*

Ν

ναυμαχέω [3] *tengeri ütközetet vív*
 νεμεσάω [2] *megharagszik, zokon vesz, haragos*
 νέμω fut. νεμῶ ao. ἔνειμα pf. νενέμηκα pf. Μ. νενέμημαι ao. Ρ. ἐνεμήθην adj. verb. νεμητέος *oszt, birtokol*
 νικάω [2] *győz*
 νομίζω [6] *vél, gondol, tart*
 νομοθετέω [3] *törvényt hoz*
 νοσέω [3] *beteg*

Ξ

ξυμ- → συμ-
 ξυν- → συν-

Ο

όδηγέω [3] *utat mutat*
 οἶγω fut. οἶξω ao. ἔωξα *nyit*
 οἶδα *tud, ismer*
 οἰκέω [3] *lakik*
 οἰμώζω, οἰμώττω fut. οἰμώξω ao. ὦμωξα pf. Μ. ὦμωγμαi ao. Ρ. ὦμώχθην *jájong*
 οἶομαι, οἶμαι fut. οἰήσομαι ao. Ρ. ὤήθην adj. verb. οἰητέον *vél(ekedik), gondol*
 οἴχομαι fut. οἰχήσομαι pf. ὄχημαι (οἴχωκα) *eltávozik*
 ὀκνέω [3] *habozik, aggódik*
 ὀμιλέω [3] *együtt van, társalkodik, érintkezik*
 ὀμνυμι fut. ὀμοῦμαι ao. ὠμοσα pf. ὀμώμοκα *esküszik, esküt tesz*
 ὀμύω [1b] *esküszik*

ὀμοιόω [4] *hasonít*
 ὀμολογέω [3] *egyetért, elismer*
 ὀμονοέω [3] *egyetért*
 ὀνειδιζω [6] *ócsárol, kárhoztat, szemrehányást tesz*
 ὀνομάζω [5] *nevez*
 ὄντ- → εἰμί
 ὀπλιζω [6] *فölszerel, -fegyverez*
 ὀπωριζω [6] *betakarít*
 ὀράω fut. ὄφομαι ao. εἶδον pf. ἑώρακα, ὄπωπα pf. Μ. ἑώραμαι, ὦμαι ao. Ρ. ὄφθην adj. verb. ὀρατός *lát, néz*
 ὀργίζω [6] *dühít*
 ὀρέγω fut. ὀρέξω ao. ὠρεξα pf. Μ. ὀρώρεγμαi ao. Ρ. ὠρέχθην adj. verb. ὀρεκτός *nyújt, M.P. törekszik*
 ὀρύττω fut. ὀρύξω ao. ὠρυξα pf. ὀρώρυχα pf. Μ. ὀρώρυγμαi ao. Ρ. ὠρύχθην adj. verb. ὀρυκτός *ás*
 ὀρχέομαι Μ. [3] *táncol*
 ὀστρακίζω [6] *cserépszavazással számüzetésbe küld*
 οὔσ- → εἰμί
 ὀφλισκάνω fut. ὀφλήσω ao. ὠφλον pf. ὠφληκα pf. Μ. ὠφλημαι *elitelt, pervesztes*

Π

παιδεύω [1] *nevel, kiművel*
 παιδοποιέω [3] *A. M. gyermeket nemz*
 παίζω [5] fut. παίσομαι *játsoz(ado)zik*
 παίω [1ss] *üt, ütést mér vkire*
 παλάζω, παλάττω, πάλλω ao. ἔπηλα pf. πέπηλα ao. Ρ. πέπαλμαι, πεπάλασμαι *lendít, ráz*
 παρα-βοητέω [3] *segítő szándékkal odavonul*
 παρα-γί(γ)νομαι *odajön, ott terem, jelen van*
 παρα-άγω *rávezet, rávesz*
 παρα-δίδωμι *átad, rábíz*
 παρα-αινέω *tanácsol, buzdít vkit (dat.) vmire (inf.)*
 παρα-αιτέομαι [3] *M. kér vkit, kér magának vkitől (acc.) vmit (acc., inf.)*
 παρα-καλέω *felhív, -szólít, buzdít, kér vmire (eis, épí, inf.)*

παρα-κατα-βάλλω *mellette ledob*
 παρά-κειμαι *mellette van*
 παρα-κελεύομαι *parancsol, tanácsol, buzdít*
 παρα-λαμβάνω *átvesz*
 παρα-λείπω *mellőz*
 παρα-λύω *megszabadít*
 παρα-νομέω [3] *törvénytelenséget követ el, szokást, törvényt tipor, vét vmi ellen (εις)*
 παρα-σιωπάω [2] *elhallgat vmit*
 παρα-σκευάζω [5] *előkészületeket tesz, megteremt, megszerez; nyújt, készít*
 παρα-τίθημι *mellé helyez, M. letesz, biztontságba helyez*
 παρα-τυγχάνω *éppen jelen van*
 παρ-εγγυάω [2] *parancsot ad; egymásnak tovább ad (jelszót)*
 πάρ-ειμι *jelen van*
 πάρ-ειμι *odamegy, mellette elmegy*
 παρ-ελαύνω *mellette, elérte (acc.) elvonul*
 παρ-έπομαι *mellékesen követ*
 παρ-έρχομαι *bemegy, belép vhouá (εις)*
 παρ-έχω *átad, (át)nyújt, mutat*
 παρ-ίστημι *oda állít, M. maga mellé állít, fölléptet*
 παρ-ορύττω *szemben ás (küzdőteret előkészít)*
 πάσχω fut. πείσομαι ao. έπαθον pf. πέπονθα *elszenved (bántalmazást, stb.) vkitől (űπό gen.)*
 πατάσσω fut. πατάξω ao. έπάταξα pf. M. πεπάταγμαi ao. P. έπατάχτην *agyonüt*
 παύω [1s] ao. P. έπαύ(σ)την *szüntet, M. szünik, abbahagy, föl hagy vmivel (gen.)*
 πειθαρχέω [3] *engedelmeskedik, hallgat vmire (dat.)*
 πειθω fut. πείσω ao. έπεισα pf. πέπεικα, πέποιθα pf. M. πέπεισμαι ao. P. έπείστην adj. verb. π(ε)ιστ- *meggyőz, rábeszél, (erős pf.) bízik, M. enged a rábeszélésnek, engedelmeskedik*
 πειράω [2b] *megkísérel*
 πέμπω fut. πέμφω ao. έπεμφα pf. πέπομφα pf. M. πέπεμμαι ao. P. έπέμφτην adj. verb. πεμπτός *küld*
 πενθέω [3] *meggyászol*

περι-άγομαι M. *mindenhová magával visz*
 περι-βάλλω *körüldob; megölel*
 περι-ειμι *fölülműl vkit (gen.) vmiben (dat.)*
 περι-ίστημι *körbe állít, M. körbe vesz*
 περι-οδεύω [1] *át tanulmányoz*
 περι-οράω *elnéz, megenged*
 περι-στέλλω *véd, ragaszkodik vmihez (acc.)*
 περι-σώζω *megment (haláltól)*
 πέτομαι fut. π(ε)τήσομαι ao. έπτόμην, έπτην *repül*
 πιέζω [5] *nyom, szorít*
 πίμπλημι vö. πλήθω fut. πλήσω ao. έπλησα pf. πέπληκα pf. M. πέπλησμαι ao. P. έπλήστην adj. verb. πληστέος *tölt*
 πίμπρημι vö. πρήθω fut. πρήσω ao. έπρησα pf. πέπρηκα pf. M. πέπρησμαι ao. P. έπρήστην *füj, lángra lobbant*
 πίνω fut. πίομαι ao. έπιον pf. πέπωκα pf. M. πέπομαι ao. P. έπότην adj. verb. ποτός *iszik*
 πιπράσκω pf. πέπρακα pf. M. πέπραμαι ao. P. έπράτην adj. verb. πρατός *elad*
 πίπτω fut. πεσοῦμαι ao. έπεσον pf. πέπτωκα *lehullik, elesik, elpusztul*
 πιστεύω [1] *megbízik vkiben (dat.); elhisz, elfogad*
 πλάττω fut. πλάσω ao. έπλασα pf. έπλακα pf. M. πέπλασμαι ao. P. έπλάστην adj. verb. πλαστός *kohol*
 πλέκω fut. πλέξω ao. έπλεξα pf. πέπλοχα pf. M. πέπλεγμαι ao. P. έπλάκην adj. verb. πλακτός *fon, kieszel*
 πλέω fut. πλεύσομαι, πλευσοῦμαι ao. έπλευσα pf. πέπλευκα pf. M. πέπλευσμαι ao. P. έπλεύστην adj. verb. πλευστέος *hajózik*
 πληρόω [4] *megtölt, P. megtelik*
 πλήττω fut. πλήξω ao. έπληξα pf. πέπληγα pf. M. πέπληγμαi ao. P. έπλήγην, -επλόγην, έπλήχτην adj. verb. πληκτός *(meg)üt, sebet üt*
 πλουτέω [3] *vagyonos, gazdag*
 πνέω fut. πνεύσομαι ao. έπνευσα pf. πέ-

πνευκα pf. M. πέπνυμαι ao. P. έπνεύσθην
fűj
πνίγω fut. πνίξω ao. έπνιξα pf. M. πέ-
 πνιγμαι ao. P. έπνιγην adj. verb. πνικτός
fojt, fullaszt
ποιέω [3] *tesz, csinál (kettős acc.), készít*
πολεμέω [3] *háborút indít, visel vki ellen*
 (πρός + acc.)
πολιτεύομαι [1] *államférfiként működik*
πορεύομαι [1] *megy, vonul*
πορσύνω [8c] *elkészít, elrendez*
πορίζω [6] *előteremt*
πράττω fut. πράξω ao. έπραξα pf. πέ-
 πραχα pf. M. πέπραγμαi ao. P. έπράχθην
(meg)tesz, cselekszik, véghez visz
προ-αιρέομαι *kiválaszt, kitűz magának*
προ-βάλλομαι *előrevet, -szegez*
προ-βουλεύω *előzetes határozatot hoz,*
törvényjavaslatot készít elő
προ-γίγνομαι *korábban történik*
προ-δίδωμι *elárul*
πρό-ειμι *előremegy, halad, nyomul*
προ-έχω *főlülműl vkit (gen.)*
προ-ίημι *előreküld, átenged, M. eltékozol,*
elhanyagol, kiszolgáltat
προ-ίστημι *élére állít*
προ-λέγω *megparancsol, korábban említ,*
jövendöl
πρό-οιδα *előre tud*
προ-χειροτονέω [3] *előzetesen szavaz*
προ-οράω *előre lát*
προ-πίπτω *kiesik, kifordul*
προσ-αγγέλλω *jelent*
προσ-αγορεύω *szól vkihez, (meg)szólít,*
nevez
προσ-άγω *odavezet, odavisz*
προσ-αιτέω [3] *ráadásul kér, koldul*
προσ-δέχομαι *házába fogad; beenged*
πρόσ-ειμι *odamegy, odavonul, bejön, tá-*
mad
προσ-έρχομαι *odajárul, megkeres*
προσ-έχω *figyel vkire (dat.), húz vkihez*
προσ-ήκω *köze van vkinek (dat.) vmihez*
(gen.); illik; rokon kapcsolatban áll
προ-σημαίνω *előre jelez*
προσ-κάθ-ημαι *ostromzár alatt tart*

πρόσ-κειμαι *nekifekszik, szorongat*
προσ-κρούω *megsért, összekülönbözik*
vkivel
προσ-ποιέομαι [3] *színlel, tettet*
προσ-τάττω *megparancsol*
προσ-τίθημι *hozzátesz, kiegészít, becsuk*
προ-καλέομαι *felhív, felszólít*
προ-πέμπω *előreküld*
προ-τρέπω *sarkall, biztat*
πτύσσω fut. πτύξω ao. έπτυξα pf. M.
 έπτυγμαi ao. P. έπτύχθην (έπτύγην) adj.
 verb. πτυκτός (össze)hajt
πυνθάνομαι fut. πεύσομαι ao. έπυθόμην
 pf. πέπυσμαι *tudakol vkitől (gen.) vmít, ér-*
tesül, megtud, tudomást szerez
πυρέττω fut. πυρέξω ao. έπύρεξα pf. πε-
 πύρεχα *lázás beteg*
πωλέω [3] *elad*

P

ράπτω fut. ράψω ao. έρραφα pf. M.
 έρραμμαi ao. P. έρράφην adj. verb. ραπτός
varr
ρέω fut. ρεύσομαι, ρύήσομαι pf. έρρύηκα
 ao. P. έρρύην adj. verb. ρυτός *folyik*
ρήγνυμι fut. ρήξω ao. έρρηξα pf. έρρωγα
 pf. M. έρρηγμαi ao. P. έρράγην adj. verb.
 ρηκτός (szét)tör
ρήθ- → λέγω
ρίπτω fut. ρίψω ao. έρριφα pf. έρριφα pf.
 M. έρριμμαi ao. P. έρρίφ(θ)ην adj. verb. ρι-
 πτός *dob, elszór*

Σ

σαλπίζω ao. έσάλπιγξα *trombitál (harci*
jelet ad), (fel)harsan (a kürt)
σβέννυμι fut. σβέσω ao. έσβεσα, έσβην pf.
 έσβηκα pf. M. (έσβεσμαι) ao. P. έσβέσθην
 adj. verb. σβεστός (ki)olt, intr. *kialszik*
σημαίνω [8] *jelez, jelent*
σιωπάω [2] (el)hallgat
σκεδάννυμι fut. σκεδάσω, σκεδῶ ao. έ-
 σκέδασα pf. M. έσκεδάσμαι ao. P. έσκεδά-
 σθην adj. verb. σκεδαστός *szétszór*

σκέπτομαι fut. σκέφομαι ao. έσκεφόμην
pf. M. έσκεμμαι adj. verb. σκεπτεός *tekint, megvizsgál*

σκήπτω fut. σκήψω ao. έσκηφα pf. έσκηφα
pf. M. έσκημμαι ao. P. έσκήφθην adj.
verb. σκηπτός *támaszt*

σκοπέω vö. σκέπτομαι *megnéz, -vizsgál, ügyel, tekint*

σπάω fut. σπάσω ao. έσπασα pf. έσπακα
pf. M. έσπασμαι ao. P. έσπάσθην adj. verb.
σπαστός *húz, tép*

σπένδω fut. σπείσω ao. έσπείσα pf. έσπείκα
pf. M. έσπείσμαι ao. P. έσπείσθην
italt áldoz, szerződést köt

σπουδάζω [5] *igyekszik*

στα- → ίστημι

στασιάζω [5] *fölkel, pártot üt*

στέλλω [9] *felöltöztet, elküld*

στέργω fut. στέρξω ao. έστερξα pf. έστοργα
pf. M. έστεργμαι ao. P. έστέρχθην
adj. verb. στερκτός *szeret*

στερέω [3] *megfoszt*

στέρομαι *meg van fosztva*

στεφανόω [4] *koszorúz*

στη- → ίστημι

στοιχέω [3] *hadi sorban áll*

στοχάζομαι M. [5] *törekszik, eltalál*

στρατηγέω [3] *hadvezérként vezet*

στρέφω fut. στρέψω ao. έστρεφα (*ki*)fordít

συγ-γίγνομαι *találkozik*

συγ-γράφω *megír*

συγ-καλέω *összehív*

συγ-κάμπτω *behajlít, felhúz*

συγ-κατα-μίγνυμι *belevegyít, belemerít*

συγ-κλείω *bezár*

συγ-κόπτω *összever*

συγ-κρούω *összeüt, csikorgat, összeütkezésbe visz, összezavar*

συγ-χωρέω [3] *enged, beleegyezik*

συκοφαντέω [3] *rosszindulatúan bírál*

συλάω [2] *elvesz, -rabol*

συλ-λέγω *összegyűjt, összeszed*

συμ-βαίνει *történik*

συμ-βάλλω *összezsap*

συμ-βουλεύω *tanácsot ad*

συμ-παρ-ακολουθέω [3] *kísér*

συμ-πλάττω *összetákol, hamisít*

συμ-φέρω *hasznos, előnyös*

σύμ-φημι *helyesel, elismer*

συν-αγορεύω *egyetért, támogat*

συν-ακολουθέω [3] (*el*)*kísér, vele megy*

συν-απο-θνήσκω *együtt meghal*

συν-απο-φέρω *elsodor, elragad, magával sodor*

σύν-ειμι *együtt van, tartózkodik*

συν-εισ-πίπτω *együtt beziúdul, rátör*

συν-εκ-βάλλω *együtt kihajt, száműz*

συν-έρχομαι *összejön, találkozik*

συν-εξ-ομοιόω *hasonít vmibe*

συν-ίστημι *mellé állít, M. föl sorakozik*

συν-τάττω *parancsot ad*

συν-τίθημι *összeállít, megír, M. megegyezik*

συν-τρέχω *összefut*

συν-ίημι (*meg*)ért

συν-οικέω [3] *együtt él, házasságban él*

συν-ομοπαθέω [3] *együttérez, rokonszenvet érez*

συν-τρίβω *összever, betör*

συρ-ρέω *összefolyik, összesereglik*

συ-σχοτάζει [5] *besötétedik*

συ-σπάω *összehúz, összevon*

σφάζω fut. σφάξω ao. έσφαξα pf. έσφακα
pf. M. έσφαγμαi ao. P. έσφάγην adj. verb.

σφακτός *lemészárol*

σώζω fut. σώσω ao. έσωσα pf. σέσωσα pf.
M. σέσωσα, σέσωσμαι ao. P. έσώθην adj.
verb. σωστέος *megment*

T

ταράττω fut. ταράξω ao. έτάραξα pf. τετάραχα
pf. M. τετάραγμαi ao. P. έταράχθην
adj. verb. ταρακτός *összezavar*

τάττω fut. τάξω ao. έταξα pf. τέταχα pf.
M. τέταγμαi ao. P. έτάχθην adj. verb. τακτός
elrendez, hadrendbe állít

τείνω fut. τενώ ao. έτεινα pf. τέτακα pf.
M. τέταγμαi ao. P. έτάθην adj. verb. τατός
feszít, nyújt

τεχμαίρομαι M. [8] *megítél, következtet*

τελευτάω [2] *bevégez*

τελέω fut. τελέσω, τελῶ ao. ἐτέλεσα pf. τετέλεκα pf. M. τετέλεσμαι ao. P. ἐτελέσθην adj. verb. τελεστέος *bevégez, véghez visz, M. végbe megy*

τέλλω fut. τελῶ ao. ἔτειλα pf. τέταλκα pf. M. τέταλμαι ao. P. ἐτάλθην *beteljesít, bevégez*

τέμνω fut. τεμῶ ao. ἔτεμον pf. τέμηκα pf. M. τέμημαι ao. P. ἐμήθην *(ki)vág, elpusztít*

τερατεύομαι [1] *csodás történeteket beszél el*

τεύχω fut. τεύξω ao. ἔτευξα pf. τέτευχα pf. M. τέτυγμαι ao. P. ἐτ(ε)ύχθην adj. verb. τυκτός *készít*

τίθημι fut.θήσω ao. ἔθηκα, ἔθεμεν pf. τέθηκα pf. M. κείμαι ao. P. ἐτέθην adj. verb. θετός *tesz, helyez*

τίκτω fut. τέξομαι ao. ἔτεκον pf. τέτοκα pf. M. (τέτεγμαι) ao. P. (ἐτέχθην) *szül*

τίλλω fut. τιλῶ ao. ἔτιλα pf. M. τέτιλμαι *tép, húz*

τιμάω [2] *tisztel*

τιμωρέω [3] *A. M. bosszul*

τιτρώσκω fut. τρώσω ao. ἔτρωσα pf. τέτρωκα pf. M. τέτρωμαι ao. P. ἐτρώθην adj. verb. τρωτός *átfűr, megsebesít*

τολμάω [2] *merészel*

τραγωδεώ [3] *tragédiatíróként ír*

τρέπω fut. τρέψω ao. ἔτρεψα, ἐτρέπομην pf. τέτροφα, τέτραφα pf. M. τέτραμμαι ao. P. ἐτρέπην, ἐτρέφθην adj. verb. τρεπτός *fordít*

τρέφω fut. θρέψω ao. ἔθρεψα pf. τέτροφα pf. M. τέθραμμαι ao. P. ἐτρέφην adj. verb. θρεπτέος *táplál*

τρέχω fut. δραμοῦμαι ao. ἔδραμον pf. δεδράμηκα *fut, rohan, nyomul*

τρίβω fut. τρίψω ao. ἔτριψα pf. τέτριφα pf. M. τέτριμμαι ao. P. ἐτρίβην adj. verb. τριπτός *dörzsöl*

τροχιζώ [6] *kerékbe tör, kínoz*

τροπιάω [2] *fűr*

τυγχάνω fut. τεύξομαι ao. ἔτυχον pf. τετύχηκα pf. M. (τέτευγμαι) ao. P. (ἐτύχθην) *eltalál vmit (gen.), történetesen van uhogy*

(*pt.*)

τύπτω fut. τυπτήσω ao. ἔτυφα pf. M. τέτυμμαι ao. P. ἐτύπην *üt, levág*

Υ

ύβριζώ [6] *erőszakot követ el*

ύπ-άρχω *megvan, rendelkezésre áll, lehetősége van*

ύπ-εκ-ρέω *kifolyik*

ύπερ-βάλλω *föltötte átdob, túltesz, túlhalad, felülmúl*

ύπερ-έχω *fölkerekedik*

ύπ-έρχομαι *kedvez, meghunyászkodik*

ύπο-βάλλω *bedob, beejt*

ύπό-κειμαι *alapul szolgál, tárgyá vminek*

ύπο-κρίνομαι *M. válaszol*

ύπο-λαμβάνω *gyanít, föltételez*

ύπο-νοέω [3] *gyanít*

ύπ-οπτεύω [1] *gyanít*

ύπο-σιωπάω [2] *gyáván hallgat*

ύπο-τίθημι *alátesz, megalapoz*

ύφ-ίστημι *szembeállít, szembeszáll*

Φ

φαγ- → *észíwo*

φαίνω [8] pf. πέφηνα is *mutat, jelez, intr., P. tűnik*

φάσκω *mondogat*

φέρω fut. οἴσομαι ao. ἦνεγκα pf. ἐνήνοχα pf. M. ἐνήνεγμαι ao. P. ἦνέχθην adj. verb. οἰστός *visz, mozgat, P. zúdul*

φεύγω fut. φεύξομαι ao. ἔφυγον pf. πέφευγα adj. verb. φευκτός *menekül*

φημί vö. λέγω *mond*

φθείρω fut. φθερῶ ao. ἔφθειρα pf. ἔφθαρκα pf. M. ἔφθαρμαι ao. P. ἐφθάρην adj. verb. φθαρτός *elpusztít*

φθονέω [3] *irigyel*

φιλέω [3] *kedvel*

φιλομαθέω [3] *szívesen tanul*

φιλοσοφέω [3] *szívesen bölcselkedik*

φοβέομαι [3] *fél, tart vmitől (acc.)*

φοιτάω [2] *fel-alá jár, bejár*

φονεύω [1] *meggyilkol*

φορέω [3] *hordoz*

φράζω [5] *mond, beszél, közöl*

φράσσω fut. φράξω ao. ἔφραξα pf. M. πέφραγα
φραγμαί ao. P. ἐφράχθην adj. verb. φρακτός
bekerít

φρονέω [3] *gondolkodik*

φροντίζω [6] *megfontol, törődik + gen.*

φυλάττω fut. φυλάξω ao. ἐφύλαξα pf. πεφύλαχα
 pf. M. πεφύλαγα
φυλάχθην adj. verb. φυλακτέος *őríz*

φύω fut. φύσω ao. ἔφυσα, ἔφυν pf. πέφυκα
 adj. verb. φυτός *növeszt, teremt, intr. válik*
φωνέω [3] *hangot ad*

X

χαίρω fut. χαίρησω ao. ἐχάρην pf. κεχάρηκα
 adj. verb. χαρτός *örül, örömtől, örvend*

χαλεπαίνω [8] *neheztel*

χειμάζω [5] *gyötör*

χειροτονέω [3] *(kézfeltartással) szavaz*

χειρουργέω [3] *kivitelez*

χέω fut. χέω ao. ἔχεα pf. κέχυκα pf. M.

κέχυμαι ao. P. ἐχύθην adj. verb. χυτός *önt*
χράομαι M. [2as] *él vmivel, (fél)használ, kezel*

χράω [2as] *jóslatot ad*

χρή fut. χρήσται *kell*

χρηματίζω [6] *tárgyal*

χωρέω [3] *kitér, visszavonul*

Ψ

ψεύδω fut. ψεύσω ao. ἔψευσα pf. M. ἔψευσα
 ao. P. ἐψεύσθην *hazuggá tesz, becsap; M. hazudik*

ψηφίζω [6] *szavaztat, M. szavaz, dönt*

ψιμαθιόω [4] *fehérre sminkel*

ψοφέω [3] *zajt csinál, csikorog*

ψυχαγωγέω [3] *vonz, szórakoztat*

Ω

ώρύομαι *üvölt*

ώφελέω [3] *segít, használ*

ώχριάω [2b] *sápadt*

Nyelvtani összefoglaló

1.§ Rövidítések: Ebben a nyelvtani összefoglalóban (általában) a Györkösy-Kapitánffy-Tegyey-féle szótárban használt rövidítéseket alkalmazzuk. A leggyakoribbak: sg. = singularis, pl(ur). = pluralis, ipf. = imperfectus/a/um, pf. = perfectus/a/um, pr. = praesens, praet. = praeteritum, fut. = futurus/i/um, A. = activum/i, M. = medium, P. = passivum, nom. = nominativus, acc. = accusativus, gen. = genitivus, dat. = dativus, ind. = indicativus, coni. = coniunctivus, opt. = optativus, imper. = imperativus, ao. = aoristos, pt. = participium, sim. = simuló(szó).

A kötet elején szereplő olvasmányok anyagára Olv. rövidítéssel és lapszámmal hivatkozunk.

1 Írás

2.§ Az ógörög szövegek szedésére használt ábécé alapjául a könyvnyomtatás kezdetekor használatos kódexírás szolgált. A betűnevek többsége sémi eredetű, a maradék bizánci. Kézírásban a nyomtatott betűket szoktuk utánozni (s nem a jelenlegi görög folyóírást); érdemes megfigyelni a középkori írás duktusát (ld. pl. kötetünk borítóján és MORAVCSIK GYULA könyvében: *Bevezetés a bizantinológiába*. Bp. 1966. 74–79. és a táblák).

3.§ A hehezetes mássalhangzók egyetlen hangnak ejtendők és számítanak.

4.§ A kis szigma két változata közül σ használatos szó elején és belsejében, ς pedig szó végén; az összetett szavakban a végszigma nemcsak az utolsó elem végén állhat, például $\pi\rho\sigma\alpha\gamma\gamma\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$ avagy $\pi\rho\sigma\alpha\gamma\gamma\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$.

5.§ A veláris nazálist a görögben a gamma jelöli, melyet tehát orrhangnak kell ejteni κ , γ , χ és ξ előtt.

6.§ A klasszikus attikaiban az $\epsilon\iota$ ejtése hosszú zárt \acute{e} volt (így érthető a pótlónyújtás és az augmentálás), az η -é pedig hosszú nyílt e , mint a magyar ‘bee’ szóban.

7.§ Az α , ι , υ betűk jelölhetnek rövid és hosszú magánhangzót egyaránt; ha hosszú voltukat jelölni akarjuk, a (modern) felső vonás alkalmazható: $\bar{\alpha}$, $\bar{\iota}$, $\bar{\upsilon}$.

8.§ A szóhangsúlyt háromféle hangsúlyjellel jelöljük; nevük éles (´), hajtott (˘) ill. tompa (ˊ). (Vannak, akik „hangsúlyjel” helyett az „ékezet” elnevezést használják.)

9.§ A hangsúlyjel helye a kisbetűk esetében fölöttük, a nagybetűk esetében előttük van. A közönséges kettős magánhangzóknak a második eleme kapja a hangsúlyt, a hosszúaknak az első (ῥ).

10.§ A szókezdő magánhangzók hehezet(jel)et kapnak, mely lehet erős (´) vagy gyenge (˘). A kettőshangzók hehezetét ugyanazon szabályok szerint kell elhelyezni, mint a hangsúlyjeleket.

11.§ Ha egy magánhangzó hehezetet és hangsúlyjelet is kap, akkor az éles és a tompa a hehezet után, a hajtott pedig fölötte nyer elhelyezést.

12.§ A szókezdő ρ mindig erős hehezetet kap. Szó belsejében -ρρ- avagy -ρ̂ρ̂- írható.

A görög ábécé				
érték	betű	név		kiejtés
1	A α	ἄλφα	alpha	a, á
2	B β	βῆτα	béta	b
3	Γ γ	γάμμα	gamma	g
4	Δ δ	δέλτα	delta	d
5	E ε	ἒ φιλόν	epszilon	e
7	Z ζ	ζῆτα	dzéta	dz (zd)
8	H η	ἦτα	éta	é (ē)
9	Θ θ	θῆτα	théta	th
10	I ι	ἰῶτα	ióta	i, í
20	K κ	κάππα	kappa	k
30	Λ λ	λάμβδα	lambda	l
40	M μ	μῦ	mú	m
50	N ν	νῦ	nú	n
60	Ξ ξ	ξῖ	kszi	x
70	O ο	ὀ μικρόν	omikron	o
80	Π π	πί	rí	p
100	P ρ	ῥῶ	ró	r
200	Σ σ ς	σίγμα	szigma	sz
300	T τ	ταῦ	tau	t
400	Υ υ	ὕ φιλόν	úpszilon	ü ú u
500	Φ φ	φῖ	phí	ph, f
600	X χ	χῖ	khí	kh
700	Ψ ψ	ψῖ	pszí	psz
800	Ω ω	ὦ μέγα	ómega	ó
csak számíráshoz használt betűk				
6	– ς Ϻ	στί	sztí	(szt)
90	Ϟ ϙ	κόππα	koppa	(k)
900	Ͱ ͱ	σαμπει	szampí	(sz)
az attikaiban nem használt betű				
(6)	F	δίγαμμα	digamma	v (w)

kettős magánhangzók		
Αι	αι	ai (aj)
Ει	ει	ei (ej)
Οι	οι	oi (oj)
Αυ	αυ	au
Ευ	ευ	eu
Ου	ου	ú
hosszú kettős magánh.		
Αι	ᾶ	á
Ηι	ῆ	é
Ωι	ῶ	ó

példák hangsúlyjelekre		
hehezetes magánh.		
᾿Α	ᾶ	a, á
ᾘΑ	ᾗ	ha, há
kettős magánh.		
Αἶ	αἶ	ai (aj)
Αἷ	αἷ	hai (haj)
hosszú kettős magánh.		
Αι	ᾶ	á
᾿Αι	ᾗ	á
ᾘΑι	ᾗ	á
mellékjeles magánh.		
ᾘΑ	ᾗ	á
ᾘΑ	ᾗ	ā
ᾘΑ	ᾗ	à
ᾘΑ	ᾗ	á
ᾘΑ	ᾗ	ā
Αἶ	αἶ	ai (aj)
Αἷ	αἷ	hai (haj)
Αἶ	αἶ	ai (aj)

13.§ Csupa nagybetűs írásban nem tesszük ki sem a hangsúlyjeleket, sem a hehezete-
ket.

14.§ Ha két olyan magánhangzó áll egymás mellett, melyek kettőshangzót alkothat-
nak, de külön szótagban ejtendők, akkor a második fölé dupla pont tehető a diairesis
jelölésére, például Ἐτραεῖδης. Az első elemén lévő hangsúlyjel vagy hehezet fölöslegessé
teheti a dupla pontot a második elem fölött.

15.§ A tagmondatok közé a latin kettőspontéhoz vagy a pontosvesszőéhoz hasonló
helyzetben fel(emelt) pontot (·) teszünk, a kérdőjel görög alakja pedig a pontosvessző-
höz hasonló.

2 Hangtan

Időmérték, hangsúly, elválasztás, szótagolás

16.§ A hosszú kettős magánhangzók mindig hosszú magánhangzók, a közönséges ket-
tős magánhangzók viszont csak általában hosszú magánhangzók.

17.§ A szóvégi -αι, -οι a névszói és igei végződésekből az optativus kivételével rövid
magánhangzónak számít. A ritka υι és ηυ diphthongusok hosszú magánhangzók.

18.§ Hangsúly a szavak utolsó három magánhangzója egyikén lehet. Helyét hátulról
számolva a vég-, másod-, harmad- előtaggal jelöljük. A nem véghangsúlyos szavakat
tompahangúaknak is nevezzük. Hajtott hangsúlya csak hosszú magánhangzónak lehet,
éles és tompa bármilyennek.

19.§ Tompa hangsúly önállóan nem létezik, viszont tagmondat belsejében másik szó
előtt a végéles szavak hangsúlya tompára változik. Ez a hangsúly elvesztését vagy leg-
alábbis lényeges csökkenését jelölhette.

20.§ Az ókori hangsúly valószínűleg zenei volt, azaz a szavak hangsúlyos részét maga-
sabbban ejtették. Hosszú magánhangzó esetében a hajtott hangsúlyjel a magánhangzó
első felének hangsúlyosságát, az éles pedig a magánhangzó második felének hangsúlyos-
ságát jelölhette, azaz az utóbbi hangsúly emelkedő, az előbbi pedig eső.

21.§ Harmadéles vagy másodhajtott csak akkor lehet egy szó, ha az utolsó magánhang-
zója rövid. Ha egy szó másodhangsúlyos („másodékes”), utolsó magánhangzója rövid,
az utolsó előtti pedig hosszú, akkor a szó hangsúlya hajtott, például πολιτης – πολιται,
φεύγων – φεύγον.

22.§ A szótagolás során általában egy mássalhangzó kerül a következő szótagba a szó-
határt is figyelmen kívül hagyva. Már Homérosznál előfordul, hogy a *muta cum liquida*
kapcsolat mindkét tagja átkerül a következő szótagba (azaz nem képeznek pozíciót), az
attikai drámában pedig igen gyakori (*correptio Attica*).

23.§ A ξ, φ, ζ betűk két mássalhangzónak számítanak.

24.§ Valamely szótag természeténél fogva hosszú, ha hosszú a magánhangzója; helyze-
ténél fogva, ha mássalhangzóra végződik (azaz zárt). Ha egyik eset sem áll fenn, akkor
rövid.

25.§ A daktylikus végződésű szavak végéles helyett gyakran másodélesek, például γυψί
– πατράσι, στρατηγός – βουκόλος, majd ezek mintájára δροστομός.

26.§ Az amphibrachysre (ti-tá-ti) végződő szavak hangsúlya másodhajtott helyett gyak-
ran harmadéles, például ἀρχαῖος – τέλειος, ἐγώ + γε > ἔγωγε.

27.§ Az összetett szavakat lehetőleg alkotóelemeik szerint választjuk el, nem pedig a szótagolási szabályok szerint. Írásban minden szókezdő mássalhangzócsoporthat átvihető az elválasztó kötőjel utánra.

28.§ Nincs saját hangsúlya a következő egyszótagúaknak: \acute{o} , $\acute{\eta}$, $o\acute{i}$, $\alpha\acute{i}$, $\epsilon\acute{i}\varsigma$, $\acute{\epsilon}\varsigma$, $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\kappa$, $\acute{\epsilon}\xi$, $\epsilon\acute{i}$, $\acute{\omega}\varsigma$, $o\acute{u}$, $o\acute{u}\kappa$, $o\acute{u}\gamma$; de a tagadószó tagmondat végén éles hangsúlyt kap.

Simulószók

29.§ Néhány egy- és kétszótagú szó a megelőzővel egyetlen hangsúlyozási egységet alkothat; ezt nevezzük simulásnak.

30.§ A simulók közé tartozik a $\tau\acute{\iota}\varsigma$, $\tau\acute{\iota}$ határozatlan névmás valamennyi alakja, kivéve $\acute{\alpha}\tau\tau\alpha$ -t; az (egyszótagú) határozatlan névmási határozószók ($\pi\omicron\tau\acute{\epsilon}$ stb.); a személyes névmások egyszótagú alakjai, kivéve $\acute{o}\acute{u}$; az $\epsilon\acute{i}\mu\acute{i}$, $\phi\eta\mu\acute{i}$ igék kétszótagú alakjai praes. ipf. ind.-ben és néhány particula ($\tau\acute{\epsilon}$, $\gamma\acute{\epsilon}$, $\nu\acute{u}\nu$, $\tau\omicron\acute{i}$, $\pi\acute{\epsilon}\rho$, $\pi\acute{\omega}$).

31.§ Véghangsúlyos szó után a simuló elveszti a hangsúlyát, a megelőző szó megtartja (éles nem tompul).

32.§ Másodéles szó után az egyszótagú simuló elveszíti, a kétszótagú megtartja a hangsúlyát.

33.§ Harmadéles és másodhajtott szó után a simuló átadja hangsúlyát a megelőzőnek, amely tehát kéthangsúlyú lesz, ha nem simuló, s hangsúlyos, ha az is simuló; az átadott hangsúly végéles.

34.§ Ha a simulószó nyomatékos, megtarthatja hangsúlyát.

Magánhangzók változásai

35.§ Eredetileg hosszú magánhangzó másik magánhangzó vagy -vt- előtt megrövidül, például $\gamma\omega + \nu\tau + \omicron\varsigma > \gamma\nu\acute{o}\nu\tau\omicron\varsigma$.

36.§ Zárt szótag végén kieső mássalhangzó helyett a szótag rövid magánhangzója pótlónyújtást kap, melynek során α , ι , υ hosszú lesz, ϵ , o pedig $\epsilon\iota$ -be ill. $o\upsilon$ -ba nyúlik.

37.§ A szó belsejében található magánhangzók gyakran összevonatnak, az alábbiak szerint (az első magánhangzó α , ϵ , o).

	α	$\alpha\iota$	ϵ	$\epsilon\iota$	η	$\eta\iota$	ι	o	$o\iota$	$o\upsilon$	υ	ω	ω
α	α	$\alpha\iota$	α	α	α	α	$\alpha\iota$	ω	ω	ω	$\alpha\upsilon$	ω	ω
ϵ	η	$\eta\iota$	$\epsilon\iota$	$\epsilon\iota$	η	$\eta\iota$	$\epsilon\iota$	$o\upsilon$	$o\iota$	$o\upsilon$	$\epsilon\upsilon$	ω	ω
o	ω	ω	$o\upsilon$	$o\iota$	ω	$o\iota$	$o\iota$	$o\upsilon$	$o\iota$	$o\upsilon$	$o\upsilon$	ω	ω

38.§ Az összevonás eredményén akkor van hangsúly, ha az egyik alkotóelemen volt, mégpedig ha az elsőn volt, akkor hajtott, ha a másodikon, akkor éles a keletkezett magánhangzó hangsúlyjele.

39.§ Szó(elem)ek határán az első elem rövid végmagánhangzója kieshet; ez az *elísio*, jele különírt szavaknál az apostrophos ('). Elisiót szenvedhetnek például a praepositiók (kivéve $\pi\epsilon\rho\acute{i}$, $\pi\rho\acute{o}$), valamint sok kötőszó és határozószó ($\acute{\alpha}\lambda\lambda\acute{\alpha}$, $\delta\acute{\epsilon}$, $\acute{o}\tau\epsilon$, $\acute{\alpha}\mu\alpha$ stb.) és egyebek ($\phi\eta\mu\acute{i}$, $\acute{\epsilon}\sigma\tau\acute{i}$, $-\alpha$ végű semleges szavak).

40.§ Az elísio során a végéles szavak hangsúlya megváltozik, mégpedig a praepositiók és kötőszavak elvesztik, az egyéb szavak pedig a megelőző szótagra vonják vissza.

41.§ Egy magánhangzóra végződő és egy magánhangzóval kezdődő szó vagy szóelem

összeolvadását krasisnak (κράσις) nevezzük: *κακείνας* ← *καὶ ἐκείνας*. A krasis jele a korónis, melynek alakja megegyezik a gyenge hehezetével.

2.1 Magánhangzóváltkozás (ablaut)

42.§ A ragozás és szóképzés során a szóelemek magánhangzója különféle változatokban jelenhet meg; ezt nevezzük (újabb két szóval) hangmáslulásnak vagy apophóniának. Ebben történeti okból az *μ*, *ν* mássalhangzók is olykor részt vesznek (*τεν-ῶ* : *τα-τός*).

43.§ Az ablaut alaptípusában (legfőljebb) öt szóelemváltozatot figyelhetünk meg; ezeket fokoknak nevezzük, mégpedig a szótág magánhangzója szerint e-foknak (*τερ*), o-foknak (*τορ*), null-foknak (*τρ*), nyújtott e-foknak (*τηρ*) ill. nyújtott o-foknak (*τωρ*).

44.§ A görögben gyakran (már) nem látszanak ilyen tisztán a különféle fokok, hanem elmosódtak, s vannak például ún. nehéz tövek, melyeknek már az e-fokában is hosszú magánhangzó áll; ld. a táblázatot az Olv. 87. lapján.

45.§ A következő alakokban általában e-fok áll:

A képző nélküli ipf. tövekben: *φέρω*, *ἔχω*, *ἔπομαι*, *εἰμί*, az ipf. reduplicatiós tövek praes. ipf. sg.-ában: *τίθημι*, *ἵημι*, *ἴστημι*, *δίδωμι*, hasonlóképp a *-νῦ-μι* igevégződésben a praes. és praet. ipf. ind. sg.-ban, a fut. és a szigmatikus ao. A. és M. alakjaiban: *δείξω*, *πείσομαι*, *λήφομαι*, a semleges szigma-tönű főnevekben: *εἶδος*, *κλέος*, *ῥέος*, *βέλος*, *ἔδος*, *ἔπος*, a semleges *-μα* végű főnevekben: *πνεῦμα*, *ῥεῦμα*, *χεῦμα*, *φλέγμα*, *ἔρμα*, *σπέρμα*, *λῆμμα*.

46.§ A következő alakokban általában o-fok áll:

Igetövekből képzett végéles nőnemű főnevek: *βολή*, *δορά*, *πομπή*, *ποτή*, *ῥοή*, *σπονδή*, *τομή*, *χοή*, a praes. perfectum ind. sg.-ában: *οἶδα* és ennek mintájára a plur.-ban is: *λέλοιπα*, *πέποιθα*, kauzatív és iteratív *-έω* végű igék tönvében: *φορέω*, *φοβέω*, *τροπέω*, igeövekből képzett *-εύς* végű főnevek: *φορέυς*, *γονεύς*, *ἡνιοχεύς*, sok, igeövből képzett utótagú összetett mellék- és főnévben: *ἄ-φρον-*, *τρι-ποδ-*, *δημο-βόρος*, *δροο-τόμος*, s végül a thematikus igék kötőhangzója *-μ-*, *-ν*, *-ντ-*, *-ι-* előtt.

47.§ A következő alakokban általában null-fok áll:

Az erős, kötőhangzós ao.-ban: *ἰδεῖν*, *λιπεῖν*, *φυγεῖν*, *βαλεῖν*, *παθεῖν*, az athematikus igék praes. és praet. ipf. ind. plur.-ában: *ἵμεν*, *δείκνυμεν*, *τίθεμεν*, *δίδομεν*, *ἴσταμεν*, hasonlóképp a praes. perf. A. plur.-ában az *ἴσμεν* alakban, az athematikus igék A. coniunctivusában és optativusában, valamint az egész mediumban *διδοίην*, *δείκνυμαι*, *δίδομαι*, főleg az erős ao. P.-ban: *δαρήναι*, *κλαπήναι*, *φθαρήναι*, az adiectivum verbalékbán: *πιστός*, *ἰτός*, *κλυτός*, *βατός*, *θετός*, *στατός*, *δοτός*, a *-τις*, *-σις* képzős déverbatív nőnemű főnevekben: *πίστις*, *φύσις*, *χύσις*, *βάσις*, *θέσις*, *στάσις*, *πρόφασις*, az *-ίω* és a *-σχω* képzős imperfectum-tövekben: *βαίνω*, *πάσχω*.

2.2 Mássalhangzók és változásaik

48.§ A szavak végén a mássalhangzók közül csak háromféle állhat: *ν*, *ρ* és *ς* (*ξ*, *ψ*), kivétel *ἔκ*, *οὔκ*, *οὔχ*. Az eredeti szónévi *-m* helyén *-ν* áll, a többi mássalhangzó pedig lekopik: *χειμ-ών* – *χιών*, *σώματος* – *σῶμα*, *μέλιτος* – *μέλι*, *παιδός* – (*ῶ*) *παῖ*, *παντός* – *πᾶν*.

49.§ Az *εἴχοσι* számnév és néhány rag végén ún. mozgó *νῦ* (*ν ἐφελευστικόν*) állhat, melynek kitétele magánhangzó előtt és tagmondat végén kötelező.

50.§ Mozgó nú járulhat a következő ragokhoz: a plur. dat. (πῶσι, γυναιξί) és locativus (Ἀθήνησι), s a sg. és plur. 3. személy (δίδωσι, φέρουσι, εἰσι) -σι ragja (hasonlóképp ἔστι(ν)); a sg. 3. személyű -ε végződés (ἔφερε, ἐτίμησε, τέθηγα). (A könyv táblázataiban nem tesszük ki minden egyes alkalommal a mozgó nűt.)

51.§ Az οὐ tagadószo gyenge hehezetű magánhangzó előtt οὐκ, erős hehezetű előtt pedig οὐχ alakot vesz föl; mássalhangzó előtt οὐ, tagmondat végén pedig hangsúlyos οὐ.

52.§ A οὐτω adverbium ill. az ἐκ praepositio magánhangzó előtti alakja οὐτως ill. ἐξ.

53.§ Szó(elem)ek határán a zöngétlen zárhangok hehezetessé lesznek erős hehezetű magánhangzó előtt: ἀπό + οὐ → ἀφ' οὐ, ἀντί + ὦν → ἀνθ' ὦν, ἐπί + ὁδός → ἐφοδος, οὐ(κ) + οὔτος → οὐχ οὔτος.

54.§ Ha szóelemek határán két mássalhangzó találkozik, akkor az első gyakran megváltozik az alábbi szabályok szerint:

	σ, ς	σθ, θ	τ	δ	μ	π	β	φ	κ	γ	χ	j	ρ	λ
τ, θ - δ	σ, ς	σθ	στ		σμ				(κ)			ττ - ζ		
π, β, φ	ψ	φθ	πτ	βδ	μμ							πτ		
κ, χ - γ	ξ	χθ	κτ	γδ	γμ							ττ - ζ		
ν	νσ, ν, σ(σ)	νθ	ντ	νδ	σμ, μμ	μπ	μβ	μφ	γκ	γγ	γχ	ιν	νδρ, ρρ, νρ	λλ

55.§ A foghangú tövek gyenge pf.-ában a foghang nyom nélkül kiesik (πειθω – πέπεικα).

56.§ Nem jelöljük a hasonulást vagy összeolvadást az ἐκ igekötő esetében (ἐκδέρω, ἐκθύω, ἔκστασις).

57.§ Az ν + μ kapcsolat igető és személyrag vagy képző találkozásakor σμ, igekötő és utótag találkozásakor μμ kapcsolatot eredményez: φαίνω – πέφασμαι φάσμα, ἐμμένω.

58.§ A ν az igetövek végén a σαι személyrag előtt valamint az ἐν igekötőben σ- előtt megmarad (πέφανσαι, ἐνσείω), névszótó és pl. dat. rag találkozásakor nyomtalanul kiesik (δαίμοσι). A συν igekötő vége teljesen hasonul a rákövetkező σ, ζ hangokhoz (σὺσ-σιτος, συ-σπάω, συ-ζυγία). A gyenge ao.-ban a ν, μ, ρ és λ után a σ rótlónyújtással kiesik.

59.§ Az ν + ρ kapcsolat (ἀνήρ – ἀνδρός), igekötő és utótag találkozásakor ρρ kapcsolatot eredményez (συρρέω), kivéve az ἐν igekötőt (ἐνρίπτω).

60.§ Az ντ, νδ kapcsolat rótlónyújtással esik ki az σ, ς előtt (λέοντ + σι → λέουσι, σπενδ + σω → σπείσω, φερ + οντ + ια → φερ + ονσα → φέρουσα).

61.§ Az ιόν és korai attikai -σσ- kapcsolatnak az újattikai nyelvjárásban -ττ- felel meg (πράσσω – πράττω).

62.§ Ha szomszédos szótagok egyaránt hehezetes hanggal kezdődnének, akkor az egyik (általában az első) elveszítheti a hehezetét: θι + θι → τίθη-μι, χε + χρη → κέχηρη-μαι, θυ + θη → ἐ-τύθη-ν, θε + θη → ἐ-τέ-θη-ν, θη + θι → παιδεύ-θητι. A többi olyan esetben, amikor többeli és ragbeli hehezetes mássalhangzó kerül egymás szomszédságába, mindkét hehezet megmarad (γράφθη).

63.§ Ha egy tőnek az elején és a végén is hehezetes hang van, akkor az a látszat, hogy a hehezet a tő végétől az elejére ugrik: θριχh – τριχός – θριξ, thakh – ταχός – θάττων, thaph – ἐτάφην – θάπτω, threph – τρέφω – θρέφω, hekh – ἔχω – ἔξω. Hehezetet tartalmazó tövekkel összetéve vesztette el eredeti hehezetét az alpha copulativum ('együtt'): ha – ἅ-παξ, ἅ-πλός – ἀκόλουθος, ἀδελφός, ἄλοχος.

64.§ A szókezdő ρ összetételekben rövid magánhangzó után megkettőződik: ῥίπτω – ῥριψα, ῥέω – καταρρέω.

65.§ Két magánhangzó között és szó elején magánhangzó előtt a σ heheztetté lesz vagy elvész (γένος – γένει, ἴ-στη-μι, ἔξω), azonban a medialis sg. 2.-ben gyakran helyreállítatik (λέλυσαι, δίδουσαι, ἐδίδουσο).

66.§ A j hang pl. az -ιω ipf.-, az -ια nőnem-, az -ιος melléknév- és az -ιων középfokképzőben léphet föl (φύλακ-ος – φυλάττω, ἔκραγον – κράζω, μέλιτ-ος – μέλιττα, ποδ-ός – τράπεζα πεζός, ἐλάχιστος – ἐλάττων, μέγας – μείζων). Kissé rendhagyó a τάττω ipf. a ταγ- többl. és az υν végű igetövek ipf.-a (ἄμυν + ιω → ἄμύνω).

3 Alaktan

3.1 Névszók

67.§ A görög főnevek három nem egyikébe tartoznak: hímnem, nőnem és semleges; állhatnak egyes (kettős = dualis, ld. 125.§) vagy többes számban, mégpedig alany-, tárgy-, birtokos- vagy részesesetben. (Az utóbbi három esetet összefoglalóan függő eseteknek is nevezik.) A névelő, a melléknév, a számnév és a névmás többnyire egyeztethető nemben, számban és esetben a megfelelő főnével.

68.§ A főnevek szótári alakja a nemet jelölő névelő, s az egyes (vagy ha ez nincs, akkor többes) alany- és birtokoset. A melléknevek, számnévek és névmások szótári alakja az egyes alanyeset a különböző nemekben; az egyszerű típusoknál elegendő a különböző egyes alanyesetű alakok számát megadni. Ha egy névszó hangsúlyáról beszélünk, akkor ezen az első szótári alakét kell érteni, például a γλυκύς melléknevet véglegesnek mondjuk, noha a nőnemben sg. nom.-a másodhajtott, a pl. gen.-a pedig véghajtott.

69.§ Nemi szabályok: hímneműek az illetén élőlényeken kívül a folyók, szelek és hónapok; nőneműek a megfelelő élőlények, s a fák, országok, szigetek és városok (ld. még lentebb); többnyire semlegesek a kicsinyítő-képzős szavak (például παιδίον 'gyermekcse').

70.§ Az egyszámban a főnevek és a melléknevek egy részének külön vocativusi alakja is van, például ὦ φίλε. Néhány ilyen szó vocativusában a hangsúly előrevonatik, például ὦ πάτερ, ὦ Σώκρατες.

71.§ A semleges szavak alany- és tárgyesete (s vocativusa) minden számban egymás között azonos, s többes számban mindig -α ragot kap.

72.§ A hangsúly általában az első szótári alakban meglévő helyén igyekszik maradni; a szóvégi -αι és -οι rövid.

73.§ A hangsúlyos végszótagok alany- és tárgyesetben általában élesek, birtokos- és részesesetben viszont, hacsak lehet, mindig hajtottak. (Kivétel az attikai ragozás!)

3.2 A névelő

74.§ A határozott névelő (324.§) a szótárakban és a nyelvtanokban a főnevek nemének jelölésére is szolgál; határozatlan névelő nincs a görögben.

sg. nom.	ὁ	ἡ	τό
sg. acc.	τόν	τήν	τό
sg. gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ
sg. dat.	τῷ	τῇ	τῷ

pl. nom.	οἱ	αἱ	τά
pl. acc.	τούς	τάς	τά
pl. gen.	τῶν	τῶν	τῶν
pl. dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς

3.3 Első avagy alpha tövű névszók declinációja

75.§ Az ide tartozó nőnemű névszók szótári alakjai végződése $-α$, $-ας$ (alpha purum), $-α$, $-ης$ (alpha impurum) vagy $-η$, $-ης$; a csekélyebb számú hímnemű szónál $-ας$, $-ου$ vagy $-ης$, $-ου$.

76.§ Ha az $-α$ végződés előtt $ε$, $ι$ vagy $ρ$ áll, akkor a szó a tiszta alphás csoportba tartozik. (Emlékeztető: ῥεῖ.)

77.§ Az egyes alany- és tárgyesetben az alpha purum többnyire hosszú, az alpha impurum pedig mindig rövid; az egyes birtokos és a többes tárgyesetben az alpha mindig hosszú.

78.§ Rövid az alpha purum például a μοῖρα, ἔνδεια, ὠφέλεια, εὐγένεια szavakban, de hosszú az ἀλαζονεία, πολιτεία szavakban.

79.§ Az alpha tövű névszók többes genitivusa mindig végghajtott, kivéve az $-ος$, $-α/-η$, $-ον$ háromvégű mellénevek közül a nem véghangsúlyosakat (például δικαίων), valamint a μεγάλων és τούτων alakokat, melyek a három nemben egyformák.

tompahangú					
	f.	f.	f.	m.	m.
sg. nom.	-α	-ᾶ	-η	-ας	-ης
acc.	-αν	-ᾶν	-ην	-αν	-ην
gen.	-ᾶς	-ης	-ης	-ου	-ου
dat.	-α	-ῆ	-ῆ	-α	-ῆ
pl. nom.	-αι	→			
acc.	-ᾶς	→			
gen.	-ῶν	→			
dat.	-αῖς	→			
sg. voc.	-α	-ᾶ	-η	-ᾶ	-ῆ

véghangsúlyos				
	f.	f.	m.	m.
sg. nom.	-ά	-ή	-άς	-ής
acc.	-άν	-ήν	-άν	-ήν
gen.	-ᾶς	-ῆς	-οῦ	-οῦ
dat.	-ᾶ	-ῆ	-ᾶ	-ῆ
pl. nom.	-αί	→		
acc.	-ᾶς	→		
gen.	-ῶν	→		
dat.	-αῖς	→		
sg. voc.	-ά	-ή	-ά	-ή

80.§ A nőneműek vocativusa azonos az alanyesettel; a hímneműek sg. vocativusa általában úgy kapható, hogy a nom.-ból levágjuk a szigmát (ὦ Σιμωνίδη), azonban $-η$ helyett rövid alphára végződik például a $-της$ végűek voc.-a: ὦ πολῖτα.

81.§ Némely dór és nem görög $-ας$ végű hímnemű tulajdonnév gen.-a $-ᾶ$ -ra végződik ($<-αο$): Εὐρώτας – Εὐρώτα, Σύλλας – Σύλλα; ezek mintájára μαρτιχόρας – μαρτιχόρα.

3.4 Második avagy omikron tövű declinatio

82.§ Az ide tartozó hímnemű és csekélyebb számú nőnemű névszó sg. nom. és gen. végződése $-ος$, $-ου$, a semlegeseké $-ον$, $-ου$.

tompahangú		
	m. f.	n.
sg. nom.	-ος	-ον
acc.	-ον	-ον
gen.	-ου	→
dat.	-ω	→
plur. nom.	-οι	-α
acc.	-ους	-α
gen.	-ων	→
dat.	-οις	→
sg. voc.	-ε	-ον

véghangsúlyos		
	m. f.	n.
sg. nom.	-ός	-όν
acc.	-όν	-όν
gen.	-οῦ	→
dat.	-ῶ	→
plur. nom.	-οί	-ά
acc.	-ούς	-ά
gen.	-ῶν	→
dat.	-οῖς	→
sg. voc.	-έ	-όν

83.§ Nőnemű például θεός (ha istennő), πλίνθος, φάμμος, ἡπειρος ‘szárazföld’ (vö. ἡπειρώτης), κέλευθος, ἄτραπός, βάσανος, δρόσος ‘harmat’ (vö. Olv. 65.).

84.§ A sg. voc. hím- és nőnemben -ε-*ra* végződik: ὦ ἄνθρωπε.

Az első-másodikos (alpha és omikron tövű) melléknevek

85.§ Ezen melléknevek hímneme -ος-*ra*, semlegese -ον-*ra* végződik. Lehetnek háromvégűek, ekkor a nőnem vagy -α purumra, vagy pedig -η-*ra* végződik; s lehetnek kétfélegűek, ekkor a nőnem azonos a hímnemmel.

86.§ A háromvégű harmadéles melléknevek többes nőnemű alanyesete a hímnemet követve szintén harmadéles. A nem-véghangsúlyos melléknevek nőnemű többes birtokosete másodéles, mint a hímnemben.

87.§ A mellékneveket követik a -μενος 3 végű participiumok, a sorszámnevek, kétszáz-tól a ragozható tőszámnevek, és a névmások egy része.

Összevontak

88.§ Az -εο-, -οο- tövű szavak némelyikében a magánhangzók összevonatnak. Eltérés az általános szabályoktól, hogy a többes semlegesben εα > α, οα pedig összevonatlan marad. Nincs összevonás például a véος 3 melléknévben (Olv. 15.).

89.§ Az egyszerű (simplex) szavak hangsúlya mindenütt véghajtott; az összetettek hangsúlya ott marad, ahol az egyes alanyesetben van.

Lásd a νόος > νοῦς, ὀστέον > ὀστούν, εὔνοος > εὔνοους névszók ragozását (223. o.).

Attikai ragozás

90.§ Néhány szóban (a magánhangzó-hosszúság átvétele miatt) az omikron tőhang megnyúlik. A hangsúly rendhagyó módon megmarad olyannak, mint amilyen az első szótári alakban volt. Ld. az ἰλεως 2 melléknév ragozását a 223. o. Rendhagyó ἦ ἔως, ἔω, ἔω, ἔω ‘hajnal’ acc.-a.

3.5 Harmadik avagy mássalhangzós tövű declinatio

91.§ Ide tartozik az összes többi főnév és az egyéb névszók alakjainak egy része; egyes birtokosetük -ος, -ους vagy -ως végződésű.

92.§ A hím- és nőnemű szavak egyes alanyesete vagy -ς raggal, azaz szigmatikusan, vagy az utolsó szótag magánhangzójának megnyújtásával, azaz aszigmatikusan képeztek.

93.§ A többes dat. ragjához mozgó nő (-ν) járulhat.

94.§ Azok a főnevek és névmások, melyeknek töve egyszótagú, gen.-ban és dat.-ban véghangsúlyosak, s így többes birtokosban véghajtottak.

95.§ Ha a sg. voc. nem egyezik meg a nominativusszal, akkor a pusztá tőből áll, a szokásos mássalhangzó-lekopással, például ὦ γέρον.

96.§ A zárhangú tövek közül a κ, γ, χ tövűeknél a -K-, a π, β, φ tövűeknél a -Π-, a τ, δ, θ tövűeknél pedig a -T- jelölést alkalmazzuk a tőhangzóra. A szigmával kezdődő ragokkal való összeolvadás után rendre ξ, ψ ill. ζ/σ az eredmény (sg. nom., pl. dat.).

97.§ A semleges alakok az egyes alany- és tárgyesetben ragtalanok, s a tővégi mássalhangzó(k) is elmarad(nak), kivéve a -ν, a -ρ és a -ς betűt.

98.§ Az -ις és -υς végű, hím- és nőnemű T-tövek egyes tárgyesete α-ra végződik, ha az alanyeset véghangsúlyos, s ν-re, ha nem.

	mf.	n.	mf.	mf.	m.	n.
tővég			-K-	-Π-	-T-	
sg. nom.	-ς	∅	-ξ	-ψ	-ς	∅
acc.	-α	∅	-Κα	-Πα	-Τα -ν	∅
gen.	-ος		-Κος	-Πος	-Τος	
dat.	-ι		-Κι	-Πι	-Τι	
pl. nom.	-εις	-α	-Κεις	-Πεις	-Τεις	-Τα
acc.	-ας	-α	-Κας	-Πας	-Τας	-Τα
gen.	-ων		-Κων	-Πων	-Των	
dat.	-σι(ν)		-ξι(ν)	-φι(ν)	-σι(ν)	

	mf.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
tővég			-αντ-		-οντ-		-εντ-	
sg. nom.	-ς	∅	-ας	-αν	-ους -ων	-ον	-εις	-εν
acc.	-α	∅	-αντα	-αν	-οντα	-ον	-εντα	-εν
gen.	-ος		-αντος		-οντος		-εντος	
dat.	-ι		-αντι		-οντι		-εντι	
pl. nom.	-εις	-α	-αντες	-αντα	-οντες	-οντα	-εντες	-εντα
acc.	-ας	-α	-αντας	-αντα	-οντας	αντα	-εντας	-εντα
gen.	-ων		-αντων		-οντων		-εντων	
dat.	-σι(ν)		-ασι(ν)		-ουσι(ν)		-εισι(ι)	

99.§ A part. perf. A. τ-tövű, de a hím- és nőnemű egyes alanyesete -ώς-ra, a semleges pedig -ός-ra végződik.

100.§ A -ντ-tövű névszók esetében a szigmatikus alanyesetben és a többes dativusban nemcsak a -τ-, hanem a -ν- is kiesik, de (általában) pótlónyújtással; például az ὄδοντ- tő-

ből a sg. nom. ὁδοῦς, a pl. dat. ὁδοῦσι(ν). Aszigmatikus például a λέων alanyesete, de a pl. dat. itt is λέουσι(ν). A -ντ-önű főnevek mind hímneműek.

101.§ A hímnemben és semlegesben -ντ-önű melléknevek és participiumok mind háromvégűek, s nőnemük alpha impurumra végződik.

102.§ Az -εις -εσσα -εν háromvégű melléknevek többes dativusa hímnemben és semlegesben -εισι(ν) végű (szemben az -εις végű participiumok szabályos -εισι(ν) alakjával).

103.§ Rendhagyó a ἡ γυνή, γυναικός főnév alanyesete és voc.-a (ᾧ γύναι).

Folyékonyhangú tövek

104.§ A hímnemű szavak egyes alanyesete általában aszigmatikus. Kivételek: az egyetlen λ-tő, ὁ ἄλλος, ἄλλος, ἡ Σαλαμίς, -ίνος.

105.§ A többes részeseset ragja előtt a ν nyom nélkül kiesik.

106.§ N tövűek az -ων -ον (-ονος) kétvégű melléknevek. Ezek hangsúlya mindig a lehető legelőrébb van, még az első szótári alaknál is előbbre mehet: εὐδαίμων – n. εὐδαίμων.

107.§ Az -ιον- képzős közép fokú melléknevek mellékalakjai m.f. sg. acc. és n. pl. nom.-acc.-ονα helyett -ω és m.f. pl. nom.-acc. -ονες ill. -ονας helyett -ους.

108.§ A háromvégű μέλας (μέλανος), μέλαινα (μελαίνης), μέλαν (μέλανος) melléknév hímneme és semlegese is ν-önű.

109.§ Rendhagyó ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ; ezek hárman egyformán ragoztatnak, kissé eltér tőlük ὁ ἀνήρ.

Szigma tövek

110.§ Ide tartozik a nagyszámú -ος végű (és a kisszámú -ας végű) semleges főnév. A tőhang csak az egyes nom.-acc.-ban marad meg, különben kiesik; a találkozó magánhangzók összevonatnak.

111.§ A szigma-önű semleges főnevek hangsúlya elöl van.

112.§ A szigma-önű melléknevek a hímnemű alanyesetet tőnyújtással képezik, s kétvégűek: -ης, -ες, genitivusuk mindhárom nemben -ους.

113.§ Hangsúlyuk vagy a tő végén van, s ekkor a magánhangzón kezdődő ragokkal való összevonás után hajtottá lesz, vagy pedig a lehető legelőrébb van, még az összevonást is figyelmen kívül hagyva.

114.§ A hímnemű személynevek ragozása olyan, mint a mellékneveké, azonban az egyes tárgysetben van -ην végű mellékalakjuk is; külön csoportot alkotnak a -κλήης < -κλήης végű nevek: Περικλήης Περικλήᾱ Περικλέους Περικλεῖ.

Az ún. -ι tövek

115.§ Közéjük csak főnevek tartoznak, szótári alakjaik -ις, -εως végűek, s nagyrészt -σις végű nőneműek (φύσις, μετοίκησης, ἔμφρασις). Lásd ὄφις ragozását (224.o.).

116.§ Hangsúlyuk elöl van, s az egyes és többes genitivusban harmadélesek.

117.§ Rendhagyó a ἡ οἷς 'juh': οἷς οἶν οἰός οἰί οἷας οἷας οἰῶν οἰσί.

Az -υ-önűek

118.§ Az -υ-önű hímnemű főnevek végződése -υς, -υος, lásd μῦς ragozását. Az ide tartozó háromvégű (-υς, -εια, -υ) melléknevek nőneme alpha purum ragozású,

a hímnem és a semleges genitivusa -εος; a hímnemű és a semleges alanyeset általában végéles, a nőnem pedig másodhajtott. Lásd ἡδύς ragozását (224.o.).

119.§ Az -ις, -εως csoport ragozását követi ó πῆχυς: πῆχυς, πῆχυν πήχεως πήχει πήχεις πήχεις πήχεων πήχεσι. A csoport egyetlen gyakoribb semleges főneve, ἄστυ, ἄστεως ehhez hasonló, csupán a nom.-acc. tér el (pl. ἄστυ).

120.§ Külön alcsoportot alkotnak az -εύς, -έως végű, hímnemű főnevek, lásd ἱππεύς ragozását (224.o.).

121.§ Szintén rendhagyó a ó, ἡ βοῦς, βοός főnév (lásd 224), valamint Ζεὺς Δία Διός Δί (voc. Ζεῦ) és ναῦς.

Egyéb rendhagyók

122.§ Ugyan a ó ἦρως, ἦρωος szóban a tővégi υ-nak már semmi nyoma nincsen, ez is – különben szabályosan – a mássalhangzós tövek szerint ragozódik.

123.§ Csak néhány alak mássalhangzós a υίός ‘fia’ szóból: sg. gen. υίέος, dat. υίεϊ, pl. υίεϊς υίεϊς υιέων υιέσι.

124.§ A szigma tövekéhez hasonló a kevés nőnemű -ώ végű tulajdonnév ragozása: Λητώ Λητώ Λητούς Λητούι; ettől csak nom.-ban (és az acc. hangsúlyában) tér el ἡ αἰδώς αἰδῶ αἰδοῦς αἰδοῖ.

3.6 A kettős szám

125.§ A kettős szám már a klasszikus attikaiban is ritka. Csak két különböző alakja van, az egyik a nom., az acc. és a vocativus, a másik pedig a gen. és a dat. számára.

126.§ A dualis végződése az α-töveknél -ᾶ, -αῖν, az ο-töveknél -ω, -οῖν, a többi névszónál -ε, -οῖν; a névelő és a névmások nőnemben (is) megegyeznek a hímnemmel. Pl. τῶ θεῶ ‘két isten(nő)’, ἄμφω, ἀμφοῖν, ἐν δυοῖν χῶραιν, ἄνδρε, ἀνδροῖν.

3.7 A helyhatározó eset illetve végzések

127.§ Néhány α-tönű, többesszámú helynévnek még használatos ‘hol?’ kérdésre felelő önálló helyhatározó esete (azaz locativusa): Πλαταιᾶσι(ν), Ἀθήνησι(ν). Az ο-töveknél hasonló jelenség egyesszámban fordul elő: οἴκοι ‘otthon’, Πυθοῖ ‘Pythóban’, Ἴσθμοῖ.

128.§ ‘Hová?’ kérdésre felelő helyhatározó kifejezésére a -δε végződéssel találkozhatunk: οἴκαδε ‘haza’, Ἀθήναζε ‘Athénba’. Viselkedhet simulószóként is: Μέγαράδε ‘Megarába’.

129.§ ‘Honnan?’ kérdésre felelő helyhatározó kifejezésére a -θεν végződéssel találkozhatunk: οἴκοθεν ‘hazulról’, Μεγαρόθεν ‘Megarából’, Ἀθήνηθεν ‘Athénból’.

3.8 A melléknevek áttekintése

Háromvégűek

130.§ A háromvégűek hímneme és semlegese mindig azonos tönű, a nőnem pedig alpha tönű.

131.§ A magánhangzós tövek első-másodikosak, végződésük -ος -η -ον vagy -ος -α -ον. (Igen ritkák az attikai ragozásúak.) Az összes felsőfokú melléknév -ος, -η, -ον végű, s a középfokúak jó része -τερος, -α, -ον végű.

132.§ Az összevontak nőneme szintén vagy -η végű (χαλκοῦς χαλκῆ χαλκοῦν), vagy tiszta alpha végű (πορφυροῦς πορφυρᾶ πορφυροῦν). Ezek összevontatlanul is gyakoriak, ekkor a hangsúlyozásuk általában eltérő (πορφύρεος πορφύρεα πορφύρεον).

133.§ Az aktív (és ao. P.) participiumok hímnemű és semleges alakjai -ντ- tövűek; a valódi melléknevek ritkák (παῖς, χαρίεις).

134.§ Csaknem minden υ tövű melléknév végéles (-ύς, -εῖα, -ύ), tompahangú például ἦμις ‘fél’, θῆλυς ‘nő(stény)’.

135.§ Az egyetlen gyakoribb -ν- tövű háromvégű: μέλας, μέλαινα, μέλαν ‘fekete’.

Kétvégűek

136.§ A kétvégűek mindhárom nemben azonos tövűek, a hímnemű és a nőnemű minden alakja azonos.

137.§ Az összetett omikron tövűek általában kétvégűek, s több egyszerű melléknév is csak kétvégű. (Bizonyos esetekben ingadozik némely melléknév a két- és a háromvégűség között, ἀνάξιος, βέβαιος ‘szilárd’, ὠφέλιμος ‘hasznos’).

138.§ Az összevont kétvégűek tompahangúak (εὔρους 2).

139.§ Van néhány attikai ragozású kétvégű is (ἴλεως 2).

140.§ Gyakoriak a -ν- tövű melléknevek (εὐδαίμων 2, σώφρων 2, ἄρρηγ 2 ‘hím’), melyekhez járul a „ritkább” képzésű közép fokú melléknevek jelentős csoportja (βελτίων 2 stb.).

141.§ Általában összetettek, s nagyobb részben végélesek, kisebb részben tompahangúak a szigma tövű kétvégűek (εὐειδής 2); egyszerű például a σαφής 2 melléknév (további példák Olv. 77.).

142.§ Ritkák az -ις -ι kétvégű foghangú tövek, például εὐελπις 2, m.f. acc. εὐελπιν, n. acc. εὐελπι, m.f.n. gen. εὐέλπιδος.

Egyvégűek

143.§ Az egyvégű melléknevek ritkák, semlegesben nem nagyon fordulnak elő, sőt némelyek csak hímnemű vagy csak nőneműben. Példák: πένης ‘szegény’, μάκαρ ‘boldog’.

Szabálytalan melléknevek

144.§ Igen gyakori a háromvégű melléknevek közül e kettő, mely a m.n. sg. nom. és acc. alakjait eltérőleg képezi: μέγας, μεγάλη, μέγα és πολύς, πολλή, πολύ. A hímnemű acc. μέγαν, πολύν, a semleges azonos a nom.-szal, az összes többi alak szabályosan a μεγάλο-, πολλο- tövből képeztetik (μεγάλου, πολλοῦ stb.). Megjegyzendő a μεγάλοι, μεγάλαi, μεγάλα alakok hangsúlya.

3.9 *A melléknevek fokozása*

145.§ A fokozás során a képzők az alapfok hímnemű tövéhez járulnak.

146.§ Minden közép- és felsőfokú melléknév hangsúlya a lehető legelőrébb van, még a hímnemű alakénál (βελτίων – βέλτιον vö. 106.§) vagy az alanyeseténél (δικαιότερα – δικαιότεραι) is előbbre mehet.

147.§ A melléknevek számszerű többségénél az ún. szokottabb képző használatos, mely közép fokban -τερος, -τέρᾶ, -τερον, főlsőfokban -τατος, -τάτη, -τατον.

alapfok	tő	alapf. adverbium	középfok	felsőfok
δίκαιος	δικαιο-	δικαίως	δικαιότερος	δικαιότατος
μέλας	μελαν-	–	μελάντερος	μελάντατος
σαφής	σαφες-	σαφῶς	σαφέστερος	σαφέστατος
βραχύς	βραχυ-	βραχέως	βραχύτερος	βραχύτατος
νέος	νεο-	–	νεώτερος	νεώτατος
σοφός	σοφο-	σοφῶς	σοφώτερος	σοφώτατος
παλαιός	παλαι(ο)-	(παλαιῶς)	παλαι(ό)τερος	παλαι(ό)τατος
γεραῖος	γεραιο-	–	γεραίτερος	γεραίτατος
φίλος	φιλο-	φίλως	μᾶλλον φίλος	φίλτατος
εὐδαιμόν	εὐδαιμον-ες-	εὐδαιμόνως	εὐδαιμονέστερος	εὐδαιμονέστατος
εὖνους	εὖνοο-ες-	εὖνως	εὖνούστερος	εὖνούστατος
ἄπλοῦς	ἄπλοο-ες-	ἄπλῶς	ἄπλούστερος	ἄπλούστατος
σοφός			μᾶλλον σοφός	μάλιστα σοφός

148.§ Az omikron tövűek omikronja, ha a megelőző szótag rövid, ómegává nyúlik.

149.§ Néhány omikron tövű melléknév esetében az omikron elmarad(hat) a közép- és a felsőfokban.

150.§ A melléknevek két csoportja -es- bővítményt kap a tő és a (közép- és felső-)fok jele között. Az egyik csoport az -ων 2 kétvégűeké, a másik pedig az összevont omikron tövűek.

151.§ A körülírt fokozásban μᾶλλον áll a középfokban, μάλιστα pedig a felsőfokban. A tulajdonság csökkenő fokait ἥττον ill. ἥκιστα fejezi ki.

152.§ A melléknevek számszerint kisebb, de igen gyakran előforduló csoportja az ún. ritkább képzőkkel fokoztatik, mely középfokban -ίων, -ιον (gen. -ιονος), felsőfokban pedig -ιστος 3. (Önálló főnévként ismert a régies ὁ βραχίων '(fel)kar' középfok.) A középfok képzőjének iótája j-vel váltakozva összeolvadhat a tővégi mássalhangzóval (vö. a 66. o.-t.).

alapfok	adv.	középfok	felsőfok
ἡδύς	ἡδέως	ἡδίων (ἡδύτερος)	ἡδιστος (ἡδύτατος)
ταχύς	ταχέως, ταχύ, τάχα	θάττων (ταχίων)	τάχιστος
αἰσχροῦς	αἰσχροῦς	αἰσχιών	αἰσχιστος
ἐχθρός	ἐχθροῦς	ἐχθίων (ἐχθρότερος)	ἐχθιστος (ἐχθρότατος)
καλός	καλῶς	καλλίων	κάλλιστος

153.§ A főnti melléknevekből előfordulhatnak „szabályosan” képzett alakok, s ritkán egyéb melléknevekből is előfordulnak ritkább képzős alakok, pl. μακρός – μάσων – μήκιστος.

154.§ Még több a rendhagyóság néhány igen gyakori melléknévnél; a jó–derék–erős, rossz–silány–gyenge, kicsi–csekély–kevés jelentéssel több tő is keveredik (suppletiva).

alapfok	adv.	középfok	felsőfok
ἀγαθός	εὖ (ἀγαθῶς)	ἀμείνων, βελτίων	ἄριστος, βέλτιστος
ἀγαθός		κρείττων	κράτιστος
κακός	κακῶς	κακίων, χείρων	κάκιστος, χείριστος
κακός		ἥττων	(ἥκιστος) ἥκιστα adv.
μέγας	μεγάλως, μέγα, μέγала	μείζων	μέγιστος
μικρός	μικρῶς, μικρόν	μικρότερος	μικρότατος
ὀλίγος	(ὀλίγως)	(ὀλίζων) μείων, ἐλάττων	ὀλίγιστος, ἐλάχιστος
πολύς	πολύ, πολλά	πλείων πλέον	πλεῖστος
ῥάδιος	ῥαδίως	ῥάων	ῥᾶστος

155.§ A tulajdonság lehető legnagyobb mértékét a felsőfok elé tett ὡς vagy ὅτι fejezi ki: ὡς πλεῖσται νῆες ‘a lehető legtöbb hajó’.

156.§ (Nemcsak körülírtan) fokozott alakok participiumokból és adiectivum verbalékből is előfordulnak.

3.10 Az adverbiumok

Alapfok

157.§ A szokásos végződés -ως; hangsúlya megegyezik a pl. gen. m.-ével, úgyhogy a gyakorlatban ezen alak utolsó betűjének -ς-ra cserélésével nyerhető. Például συνεχής – συνεχῶς.

158.§ Ilyen -ως végű adv. névmásokból és participiumokból is képezhető: ἄλλως, οὕτως (rendhagyóan ἄνω stb. mintájára οὕτω).

159.§ Nem ritkán a semleges acc. is betölthet adverbialis szerepet, például πολύ ‘nagyon’, ταχύ ‘gyorsan’.

160.§ Az εὖ alak használatos ἀγαθός adverbiumaként.

Közép- és felsőfok

161.§ A középfokban általában a semleges sg. acc. szolgál adverbiumként.

162.§ A középfokban ritka az -ως végű adverbium, pl. μειζόνως, μειόνως, καλλιόνως.

163.§ A felsőfokban a semleges plur. acc. szolgál adverbiumként.

164.§ A felsőfokban ritka és késői az -ως végű adverbium.

3.11 Névmások

165.§ A ragozható névmások közül a háromvégűek hímnemben és semlegesben ο-τὸνűek, nőnemben α-τὸνűek. Kétvégű csupán a τίς, τί, mely ν-τὸνű. Egvégűek és rendhagyók a személyes névmások.

166.§ Néhány háromvégű, főnévileg is használható névmás semlegesének sg. nom.-acc. végződése („névmási”) -ο, mint a névelőnek (τό, αὐτό, ἄλλο, τοῦτο, ἐκεῖνο, ὅ és összetételeik). Ingadozó a τοιοῦτο(ν), a τοσοῦτο(ν) és a τηλικούτο(ν) összetételek végződése, a többi háromvégű pedig teljesen az -ος, -α/η, -ον végű melléknevek szerint

ragozódik.

A személyes névmások és αὐτός

	έν	te	ὅ	mi	ti	ὅκ
nom.	ἐγώ	σύ		ἡμεῖς	ὑμεῖς	σφεῖς
acc.	ἐμέ, μέ	σέ (ἔ)		ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς
gen.	ἐμοῦ, μοῦ	σοῦ (οῦ)		ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
dat.	ἐμοί, μοί	σοί οἶ		ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)

167.§ A μέ, μοῦ, μοί, σέ, σοῦ, σοί, οἶ simulók használatosak, ha a névmáson nincsen nyomaték.

168.§ A táblázatbeli harmadik személyű névmások mellékmondatban, a főmondat alanyára visszahatólag fordulnak elő.

169.§ A harmadik személyre vonatkoztatva bármely esetben használható az ἐκεῖνος 3 és a οὗτος 3 mutatónévmás; alanyesetben kapcsolatosan még ὁ δέ 'ő pedig' és αὐτός δέ 'ő (maga) pedig' is használható.

170.§ A harmadik személyben, függő esetekben, rendszeren az αὐτός 3 névmás használatos.

171.§ Az αὐτός 3 névmás jelentése nom.-ban, acc.-ban és dat.-ban, állítmányi szórendben (328.§) 'ő maga, ők maguk', pl. αὐτὸν τὸν λέοντα 'magát az oroszlánt'.

172.§ Az αὐτός 3 névmás jelentése jelzői szórendben (326.§) 'ugyanaz'.

Az összetett visszaható névmások

173.§ Az alanti visszaható névmások a személyes névmások és αὐτός részben összeolvadt összetételei. A különböző nemű alakok eltérnek, kivéve a plur. gen.-t.

	έν magam		te magad		(ὁ) maga		
	m.	f.	m.	f.	m.	f.	n.
sg. acc.	ἐμαυτὸν	-ήν	σ(ε)αυτὸν	-ήν	ἑαυτὸν, αὐτόν	-ήν	-ό
gen.	ἐμαυτοῦ	-ῆς	σ(ε)αυτοῦ	-ῆς	ἑαυτοῦ, αὐτοῦ	-ῆς	-οῦ
dat.	ἐμαυτῶ	-ῆ	σ(ε)αυτῶ	-ῆ	ἑαυτῶ, αὐτῶ	-ῆ	-ῶ
pl. acc.	ἡμᾶς αὐτούς	-άς	ὑμᾶς αὐτούς	-άς	σφᾶς αὐτούς,	-άς	-ά
gen.	ἡμῶν αὐτῶν		ὑμῶν αὐτῶν		ἑαυτούς, αὐτούς	-άς	-ά
dat.	ἡμῖν αὐτοῖς	-αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	-αῖς	σφῶν αὐτῶν,		
					ἑαυτῶν, αὐτῶν		
					σφίσι(ν) αὐτοῖς	-αῖς	-οῖς
					ἑαυτοῖς, αὐτοῖς	-αῖς	-οῖς

174.§ A második személyben σεαυτὸν vagy σαυτὸν egyaránt lehetséges; a többi változatot kiírtuk.

A kölcsönös névmás

175. § Az ἄλλος ‘más(ik)’ névmásnak önmagával való összetételéből származik ἀλλήλους 3 ‘egymást’, melynek nincsen sg.-a és nom.-a, különben szabályos a ragozása.

A birtokos névmások

176. § Ha a birtokos az első vagy a második nyelvtani személy, akkor a birtokviszony nemcsak a személyes vagy a visszaható névmások gen.-ával fejezhető ki, hanem melléknévi jelzőként viselkedő birtokos névmásokkal is, melyek nemben, számban és esetben egyeznek a birtokkal, pl. τοὺς ὑμετέρους ὀφθαλμούς ‘a ti szemeiteket’.

177. § A birtokos névmások: ἐμός 3 ‘az (én) ... -om/-em, enyém’, σός 3 ‘a (te) -od/-ed, tiéd’, ἡμέτερος 3 ‘a (mi) ... -unk/-ünk’, ὑμέτερος 3 ‘a (ti) ... -tok/-tek’.

178. § Harmadik személyben, visszaható értelemben s többnyire többes számú birtok esetén használható a σφέτερος 3 ‘a saját ... -uk/-ük; a saját ... -a/-e’ névmás.

A mutató névmások

179. § Közelre mutat ὄδε, ἧδε, τόδε és οὗτος, αὕτη, τοῦτο, távolra pedig ἐκεῖνος 3. A ὄδε névmás ὁ ἢ τό összetétele és eszerint is ragozódik; a οὗτος látszólag hangzóilleszkedést mutat; az ἐκεῖνος szabályos (166. §).

sg. nom.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο
sg. acc.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο
sg. gen.	τούτου	ταύτης	τούτου
sg. dat.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ

pl. nom.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
pl. acc.	τούτους	ταύτας	ταῦτα
pl. gen.	←— τούτων —→		
pl. dat.	τούτοις	ταύταις	τούτοις

180. § A mutatónévmások állítmányi szórendben (328. §) állnak.

181. § A mutatónévmásokhoz nyomatékosítóul -ί járulhat: Θηραμένην τουτονί ‘ezt a Théramenést itt’. Ezen ún. *iota demonstrativum* előtt a rövid magánhangzó kiesik (39. §).

Vonatkozó, kérdő és határozatlan névmások

182. § A ὅς, ἧ, ὅ ‘aki, ami, amely’ vonatkozó névmás semlegese „névmási” (166. §); a többi vonatkozó névmás ragozása szabályos, a melléknevek szerint.

183. § A főnévi kérdő és határozatlan névmások ragozása igen hasonló; a semleges sg. nom. „névmási” jellegű.

	ki? mi?		valaki, valami		hogy ki/mi? aki/mi csak			
	m.	f.	n.	m.f.	n.	m.	f.	n.
sg. nom.	τίς;	τί;	τις	τι	ὅστις	ἥτις	ὅ	τι
acc.	τίνα;	τί;	τινὰ	τι	ὄντινα	ἦντινα	ὄ	τι
gen.	τίνος;		τινός		οὗτινος	ἦστινος	οὗτινος	
	τοῦ;		τοῦ		οὔτου		οὔτου	
dat.	τίνι;		τινὶ		ᾧτινι	ἧτινι	ᾧτινι	
	τῷ;		τῷ		ὅτῳ		ὅτῳ	
pl. nom.	τίνες;	τίνα;	τινές	τινὰ	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα	
				ἄττα			ἄττα	
acc.	τίνας;	τίνα;	τινάς	τινὰ	οὓστινας	ἄστινας	ἅτινα	
				ἄττα			ἄττα	
gen.	τίνων;		τινῶν			ῶντινων		
dat.	τίσι(ν);		τισί(ν)		οἴσισι(ν)	αἴσισι(ν)	οἴσισι(ν)	

184.§ A határozatlan névmásnak ἄττα kivételével minden alakja simuló.

185.§ Egyéb fontos kérdő- és határozatlan névmások a 294. o.-on lévő táblázatban található.

3.12 Számnevek

186.§ A tőszámnevek közül az első négy ragozása:

	egy			kettő	három	négy				
	m.	f.	n.	m.=f.=n.	m.	f.	n.	m.	f.	n.
nom.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα		
acc.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα		
gen.	ἑνός	μιᾶς	ἑνός	δυοῖν, δυῶν	τριῶν		τεττάρων			
dat.	ἐνί	μιᾷ	ἐνί	δυοῖν, δυσί(ν)	τρισί(ν)		τέτταρσι(ν)			

Az οὐδεῖς összetétel ragozását ld. Olv. 47.

187.§ A négynél nagyobb tőszámnevek közül csak a kétszáznál nem kisebb százzal oszthatók ragozhatók, mégpedig az -α/o-tövű háromvégű melléknevek mintájára.

188.§ Az összes sorszámnev az -α/o-tövű háromvégű melléknevek mintájára ragozható.

3.13 Összefoglaló táblázatok

Alpha és omikron tövűek

	ἦ	ἦ	ὀ	(ὀ)	ὀ
sg. nom.	δείλη	ἀρχή	λόγος	μῶρος	θυμός
acc.	δείλην	ἀρχήν	λόγον	μῶρον	θυμόν
gen.	δείλης	ἀρχῆς	λόγου	μῶρου	θυμοῦ
dat.	δείλη	ἀρχῆι	λόγῳ	μῶρῳ	θυμῷ
plur. nom.	δείλαι	ἀρχαί	λόγοι	μῶροι	θυμοί
acc.	δείλας	ἀρχάς	λόγους	μῶρους	θυμούς
gen.	δειλῶν	ἀρχῶν	λόγων	μῶρων	θυμῶν
dat.	δείλαις	ἀρχαῖς	λόγοις	μῶροις	θυμοῖς
sg. voc.	δείλη	ἀρχή	λόγε	μῶρε	θυμέ

Összevont és attikai omikron tövűek

	ὀ	τὸ	(ὀ ἦ)	(τὸ)	(ὀ ἦ)	(τὸ)
sg. nom.	νοῦς	ὄστοῦν	εὔνους	εὔνουν	ἴλεως	ἴλεων
acc.	νοῦν	ὄστοῦν	εὔνουν	εὔνουν	ἴλεων	ἴλεων
gen.	νοῦ	ὄστοῦ	εὔνου	εὔνου	ἴλεω	ἴλεω
dat.	νῶ	ὄστῳ	εὔνῳ	εὔνῳ	ἴλεῳ	ἴλεῳ
plur. nom.	νοῖ	ὄστᾶ	εὔνοι	εὔνοα	ἴλεω	ἴλεα
acc.	νοῦς	ὄστᾶ	εὔνους	εὔνοα	ἴλεως	ἴλεα
gen.	νῶν	ὄστῶν	εὔνων	εὔνων	ἴλεων	ἴλεων
dat.	νοῖν	ὄστοις	εὔνοις	εὔνοις	ἴλεως	ἴλεως
sg. voc.	νοῦ	ὄστοῦν		εὔνουν	ἴλεως	ἴλεων

Zárhangú tövűek

	ὀ	ὀ	ὀ	τὸ	ὀ
sg. nom.	κῆρυξ	σφήξ	γύψ	σῶμα	λέων
acc.	κῆρυκα	σφήκα	γύπα	σῶμα	λέοντα
gen.	κῆρυκος	σφηκός	γυπός	σώματος	λέοντος
dat.	κῆρυκι	σφηκί	γυπί	σώματι	λέοντι
plur. nom.	κῆρυκες	σφήκες	γύπες	σώματα	λέοντες
acc.	κῆρυκας	σφήκας	γύπας	σώματα	λέοντας
gen.	κηρύκων	σφηκῶν	γυπῶν	σώματων	λεόντων
dat.	κῆρυξι	σφηξί	γυφί	σώμασι	λέουσι
sg. voc.	κῆρυξ	σφήξ	γύψ	σῶμα	λέον

Sigma tövűek

	τὸ	(ὁ ἦ)	(τὸ)	ὁ	ὁ	τὸ
sg. nom.	ἴχνος	εὐειδής	εὐειδές	Σωκράτης	Περικλῆς	γέρας
acc.	ἴχνος	εὐειδῆ	εὐειδές	Σωκράτη(ν)	Περικλέᾱ	γέρας
gen.	ἴχνους	εὐειδοῦς	εὐειδοῦς	Σωκράτους	Περικλέους	γέρως
dat.	ἴχνει	εὐειδεῖ	εὐειδεῖ	Σωκράτει	Περικλεῖ	γέρα
plur. nom.	ἴχνη	εὐειδεῖς	εὐειδῆ			γέρα
acc.	ἴχνη	εὐειδεῖς	εὐειδῆ			γέρα
gen.	ἴχνων	εὐειδῶν	εὐειδῶν			γερῶν
dat.	ἴχνεσι(ν)	εὐειδέσι	εὐειδέσι			γέρασι(ν)
sg. voc.	ἴχνος	εὐειδές	εὐειδές	Σώκρατες	Περίκλεις	γέρας

Folyékony hangú tövűek

	ὁ	ὁ	ὁ	ὁ	ὁ
sg. nom.	δαίμων	Ἕλληγν	ῥήτωρ	πατήρ	ἄνῆρ
acc.	δαίμονα	Ἕλληγνα	ῥήτορα	πατέρα	ἄνδρα
gen.	δαίμονος	Ἕλληγνος	ῥήτορος	πατρός	ἀνδρός
dat.	δαίμονι	Ἕλληγνι	ῥήτορι	πατρί	ἀνδρί
plur. nom.	δαίμονες	Ἕλληγνες	ῥήτορες	πατέρες	ἄνδρες
acc.	δαίμονας	Ἕλληγνας	ῥήτορας	πατέρας	ἄνδρας
gen.	δαίμόνων	Ἕλληγνων	ῥητόρων	πατέρων	ἀνδρῶν
dat.	δαίμοσι	Ἕλληγσι	ῥήτορσι	πατράσι	ἀνδράσι
sg. voc.	δαίμον	Ἕλληγν	ῥήτορ	πάτερ	ἄνερ

Félhangzó tövűek

	ὁ	ὁ	ὁ ἦ	ἦ	(ὁ)	(τὸ)	ὁ
sg. nom.	ὄφης	μῦς	βοῦς	ναῦς	ἡδύς	ἡδύ	ἰππεύς
acc.	ὄφιν	μῦν	βοῦν	ναῦν	ἡδύν	ἡδύ	ἰππεᾶ
gen.	ὄφεως	μυός	βοός	νεώς	ἡδέος	ἡδέος	ἰππέως
dat.	ὄφει	μυί	βοί	νηί	ἡδεῖ	ἡδεῖ	ἰππεῖ
plur. nom.	ὄφεις	μύες	βόες	νηες	ἡδεῖς	ἡδέα	ἰππεῖς
acc.	ὄφεις	μύς	βοῦς	ναῦς	ἡδεῖς	ἡδέα	ἰππεῖς
gen.	ὄφεων	μυῶν	βοῶν	νεῶν	ἡδέων	ἡδέων	ἰππέων
dat.	ὄφεσι	μυσί	βοῦσι	ναυσί	ἡδέσι	ἡδέσι	ἰππεῦσι
sg. voc.	ὄφι	μῦ	βοῦ	ναῦ	ἡδύ	ἡδύ	ἰππεῦ

3.14 Az igeragozásról általában

189.§ Akárcsak a névszónak, az igének is háromféle száma lehet: egyes, kettős és többes (de a kettős szám itt is ritka, és alakjai nem mindig különülnek el). A görög is megkülönbözteti a három személyt (de a kettős szám alakjai nem mindig különülnek el). A három igenem az activum (cselekvő), a medium és a passivum (szenvedő).

190.§ A cselekvő igenem használata olyan, mint a magyarban. A medium általánosságban azt hangsúlyozza, hogy az alany érintett a tényállásban, vagy hogy tárgy nem érintett benne (408.§). A szenvedő alakok használata a görögben kiterjedtebb mint a magyarban (416.§).

191.§ A többi igei kategória nem csoportosítható homogén dimenziókba, azonban ha az egy-egy igenembe tartozó alakokat a síkon kétdimenziós táblázatba szeretnénk rendezni, ez a következőképp tehető meg:

	praesens	praeteritum	coniunctivus	optativus	imperativus	infinitivus	participium
imperfectum	+	+	+	+	+	+	+
futurum	+	–	–	+	–	+	+
aoristos	–	+	+	+	+	+	+
perfectum	+	+	+	+	+	+	+

192.§ A táblázatban „+” jelöli, ha az illető két kategória kombinálható, „–” pedig, ha nem. A kombinálhatóság mindhárom igenemben azonos, kivéve, hogy a perfectumnak activumban nincsen imperativusa.

193.§ A latinhoz képest újdonság az ao. és az opt., s föltűnő, hogy a futurum nem ugyanabba a dimenzióba tartozik, mint a praesens és a praeteritum. A tempusok, modusok és „actiók” viszonya más mint a latinban, vagyis a latinból vett terminusok jelentése is más a görög igére alkalmazva.

194.§ A vízszintesen felsorolt kategóriák közül az első kettőt az indicativus tempusainak nevezik, s így négy módról beszélnek: indicativus, coniunctivus, optativus és imperativus. Tág értelemben modusnak vagy tempus-modusnak nevezhetjük a megfelelő igei dimenziót, akár még az igeneveket is beleértve.

195.§ A függőlegesen felsorolt kategóriákkal kapcsolatban az actio és az aspectus terminust, vagy ezek valamely változatát használják. Az aspectus (a tényállásnak a kontextustól függő szemlélete) szempontjából az egyik csoportot egyedül az ao. alkotja, mely az eseményt teljességében (kezdet–vég) ragadja meg, vagyis befejezettnek vagy perfektiivnek is nevezhető. Mint folyót ábrázolja a tényállást az imperfectum, mely tehát folyamatosnak vagy imperfektivnek is nevezhető. Aspectus szempontjából imperfektiv a perfectum is, mely a görögben a cselekvés következtében beállt állapotot jelöl (hasonlóan a latin pf. logicumhoz). A szűkebb értelemben vett imperfectumtól az különbözteti meg, hogy jelöli a tényállásnak azt az objektív jellemzőjét is, hogy az állapot valamilyen eseménynek a következménye. Végül, a futurum a jövőbeli tényállást jelöli; aspectus szempontjából eredetileg szintén imperfektiv volt, de a görögben e szempontból már semleges (vagyis jelöletlen). Mindezen kategóriák dimenzióját általánosságban az actio névvel illetjük, anélkül hogy e terminusnak egyéb értelmet tulajdonítanánk, hiszen inhomogén kategóriákat fog össze.

196.§ Az imperfecta és a perfecta actiónak egyaránt van praesense és praeterituma; a futurumot és az aoristost néha egy instans actióba foglalják össze, azonban ez a szóhasználat az előbbieket szerint inkább megtévesztő.

197.§ A főnévi és a melléknévi igenéven kívül a görög igének kétféle adiectivum verba-léja is lehet, mely az ige tövéből képzett, egyik igei dimenzióhoz sem kötődő melléknév.

198.§ A medium és a passivum csak a futurumban és az aoristosban különbözik, mássutt medio-passivumként is említjük. A futurum passivi mediális, az aoristos passivi pedig aktív végződéseket kap.

199.§ Az álszenvedő igéket attól függően, hogy aoristosuk milyen, a deponentia medialia vagy a deponentia passiva csoportba soroljuk; a futurumuk általában mediális.

200.§ Az imperativusnak nincsenek első személyei; alkalmasint használható a coniunctivus hortativus (441.§).

201.§ Indicativusban a két praeteritum és az aoristos ún. augmentumot kap, mely az igető elé kerül.

202.§ Sok ige esetében a különféle alakokat lényegesen különböző tövekből kell képezni, ezért a görög igének hat, egyes szám első személyű szótári alakja lehet: a praesens imperfectum activi, a futurum activi, az aoristos activi, a praesens perfectum activi, a praesens perfectum medio-passivi és az aoristos passivi; hetedikként említhető a -τός végű (vagy ha ilyen nincs, akkor a -τέος végű) adiectivum verbale.

203.§ Az igék többségének első szótári alakja -ω-ra vagy -ομαι-ra végződik, ezek ragozása az imperfecta actioban kötőhangzós avagy thematikus; a többiek -μι-re (vagy ha álszenvedő, akkor például -αμαι-ra) végződnek, s ipf. actiójuk kötőhangzó nélküli avagy athematikus.

204.§ Tágabb értelemben -ω-végűeknek mondjuk az -ω-ra vagy -ομαι-ra végződő igéket, sőt ide tartozik néhány sing. 3.-ban személytelenül használt ige, mint δεῖ, ἔει; az athematikus imperfectumú igéket pedig -μι-végűeknek mondjuk.

205.§ Az aoristos A. és M., a perfectum A. és az ao. és futurum P. képzése több típusba sorolható, melyeket a gyenge ill. erős jelzővel illetünk. A gyenge alakokra jellemző egy olyan képzőelem (-σ-, -κ- ill. -θ-), mely nincs meg az erős alakokban.

206.§ A coniunctivust általában hosszú kötőhangzó jellemzi mind a thematikus, mind az athematikus ragozásban.

207.§ Az optativus módjele -ι-, -ιη- vagy megrövidülve -ιε-.

Személyragok

208.§ A praesensek és a futurum ragjait priméreknek is, a praeteritumokéit és az aoristoséit pedig szekundéreknek is nevezzük. A coniunctivus primér, az optativus pedig szekundér személyragokat kap.

209.§ Az alanti táblázat összefoglalja a ragsorokat, figyelmen kívül hagyva néhány különösséget.

	Activum			Medium		
	primér	szekundér	imperat.	primér	szekundér	imperat.
sg. 1.	-ω -μι -α	-ν -α	–	-μαι	-μην	–
2.	-ις -σ(ι)	-ς	-θι -ς -∅	-(σ)αι	(σ)ο	(σ)ο
3.	-ι -τι -σι -(ν)	-∅ -(ν)	-τω	-ται	-το	-σθω
pl. 1.	-μεν	-μεν	–	-μεθα	-μεθα	–
2.	-τε	-τε	-τε	-σθε	-σθε	-σθε
3.	-ντι -(ν)σι(ν)	-ν -σαν	-ντων -τωσαν	-νται	-ντο	-σθω(σα)ν

210.§ Az -ω végű igék egyesszámú primér végződéseiben nem különíthetők tisztán el a kötőhangzók, s a többes harmadik személyben a -σι előtti ν pótlónyújtással ki szokott esni. Az optativus néhány sg.1. alakja -μι ragot kap.

211.§ Az aktív praes. perfectum és gyöngé aoristos végzódései egyesszámban -α -ας -ε(ν). Ugyanezen végzódéseket kapja három rendhagyó ige ao.-a, úgymint ἔδωκα, ἔθηκα és ἤκα. Ezen alakokat alpha-thematikusoknak is nevezik, de megjegyzendő, hogy a 3. személyben nincs alpha.

212.§ A plur.-ban az alpha-thematikus szekundér végzódések -αμεν, -ατε, -αν (gyöngé ao.), a primér végzódések -αμεν, -ατε, -ασι(ν) (praes. pf.). A három rendhagyó ige athematikusán képezi az ao. többesét.

213.§ Néhány sg. 2. ragja -(σ)θα: οἶσθα, ἦσθα, ἔφησθα.

214.§ Az sg. 2. imperativus végzódése a gyenge aoristosban aktív -σον és mediális -σαι.

215.§ Az aktív infinitivusok végzódése -εν, -ναι, a gyenge aoristosban -σαι; a medio-passzívaké -σθαι.

216.§ A participiumok mind háromvégűek, aktívumban hímnemben és semlegesben -ντ- tövűek, kivéve a perfectumot, ahol -στ- a tő; a nőnem -σα végű és az alpha impurum csoport szerint ragozódik, kivéve a pf.-ot, ahol -υῖα végű és így tiszta alphás. Medio-passivumban minden participium végzódése -μενος, -μένη, -μενον.

217.§ Az igeragozásban a hangsúly többnyire a lehető legelőrébb van; a szónévi -αι, -οι csak az optativusban számít hosszúnak. Nem mehet azonban előbbre, mint a prefixum utolsó szótagja (beleértve az augmentum temporale-t és a perfecta reduplicatio „temporalis”-t is): ἀπόδος, περιθες, κατέσχε, ἀπήγγον, ἀνήγγμαι.

218.§ A „lehető legelőrébb” szabály alól további kivételek a μι-végű igék között is vannak.

219.§ A kötőhangzót hangsúlyozza a (kötőhangzós) erős aoristos néhány alakja, ld. 293.

220.§ A -ναι, -σαι végű infinitivusok másodékesek.

221.§ A participiumok hangsúlya – miként a mellékneveké – lehetőleg a hímnemű egyes alanyesetet követi; itt a part. perf. activi végéles, a part. perf. medii pedig másodékes.

222.§ Az adiectiva verba hangszúlya -τός, -τέος.

Ragozási típusok

223.§ A föntiek szerint tehát háromféle ragozási típus létezik: athematikus, thematikus (ε/ο kötőhangzóval) és alpha-thematikus.

224.§ Az athematikus típus szerint ragoztatik:

- a) a -μι végű igék imperfectuma (bizonyos kivételekkel)
- b) néhány ige kötőhangzó nélküli erős ao.-a (ἔστην, ἔβην stb.)
- c) a perf. A. infinitivusa és participiuma
- d) néhány rendhagyó perf. A. (ἔσταμεν, τέθναμεν, οἶδα) szinte összes alakja, köztük kivételesen létező imperativusa (vö. § 306)
- e) a perf. M–P. összes alakja
- f) az ao. P. összes alakja.

225.§ A thematikus típus szerint ragoztatik:

- a) az -ω végű igék imperfecta actiója
- b) a thematikus erős ao. minden alakja
- c) minden coniunctivusi alak
- d) a futurum minden alakja
- e) a -νυμι végű igék és εἶμι ipf.-ának optativusa
- f) a szintetikus pf. A. opt.-a (πεπαιδεύκοιμι)
- g) az ὦν és az ἰῶν participiumok (de a hangsúlyuk az athematikusok szerint; ide tartozik az elárvult ἔκων is).

226.§ Az alpha-thematikus típus szerint ragoztatik:

- a) a szigmatikus avagy gyenge ao., kivéve a coni.-t és az imperat. A. S. 2.-t
- b) a ritka aszigmatikus alpha-thematikus ao. (εἶπα, ἦνεργα, ἔχεα)
- c) az említett (§211) három ige ao. indicat. A. sg.-a
- d) a pr. perf. A. (amely tulajdonképpen a praet. pf. A.-nek is alapja volt).

227.§ Az athematikus ragozású alakoknak van néhány közös vonása, melyekben eltérnek a thematikus ragozás szabályaitól:

228.§ Az aktív part. m. sg. nom.-a szigmatikus és végéles. Ragozása során általában a -ντ- előtti magánhangzó-rövidülés, s a rótlónyújtás szabályai érvényesülnek (διδούς, γνούς, στάς, λυθείς). A part. perf. A. sima -τ- tövű, de a m. sg. N. még nyújtást is kap (λελυκώς).

229.§ Az -ω végű igék ragozásától eltérő aktív személyragok a praesensben sg.1. -μι, 2. -ς, 3. -σι(ν), pl. 3. -ᾶσι(ν), a praet.-ban pl. 3. többnyire -σαν.

230.§ Az aktív inf. képzője másodhangsúlyos -ναι.

231.§ Az athematikus képzésű optativusban a hangsúly a módjelen van (διδοῖεν, λυθεῖεν, viszont thematikus δεικνύοιεν). Hasonló ezek összevont coniunctivusa (διδῶσι, λυθῶσι, viszont összevonatlan δεικνύωσι).

232.§ Az előző szabály alól medium beli kivételek a „kisebb” -ημι, -αμαι végű igék (vagyis ἴστημι kivételével az összes: δύναμαι, δύναιτο, ὀνίναιτο, πίμπλαιτο, κρέμαιτο), valamint a „kisebb” mediális ao.-ok (πρίαιτο, ὄναιτο).

233.§ Az igekötős igék hangsúlya általában olyan, mint az alapigéké (coni.-ban és opt.-ban már az előző pont szerint is, az igeneveknél pl. ἀποδόσθαι, καθ(-)ῆσθαι, κατακεῖσθαι, παρ-ών, ἀπ-ιών, ἀπο-βάς, μετα-στήναι), csak az indicativusban és az imperativusban vonható előre (πάριμι, ἀπόφημι, ὑπόκειμαι, κάθημαι, πάρισθι, ἄπιθι, κάθησο, ἀπόδος, μετά-στηθι).

Az augmentum

234.§ A múlt idők (praeteritum imperfectum, aoristos, praeteritum perfectum) személyragos, kijelentő módú alakjai az igeelő elején (az esetleges igekötő és az esetleges

reduplicatio között) augmentumot kapnak.

235.§ Mássalhangzóval kezdődő tövek szótagos augmentumot (augmentum syllabicum) kapnak, azaz egy ἐ- praefixumot. A szókezdő ρ-t az augmentum után meg kell kettőzni.

236.§ A magánhangzóval kezdődő igék időbeli *augmentum temporalet* kapnak, azaz általában megnyúlik a kezdőmagánhangzó.

tőkezdet	α	ε	η	ο	ω	ι	υ	αι	α	αυ	οι	ου	ει	ευ		
augmentálva	η	η	η	ω	ω	ι	υ	η	η	ηυ	ω	ου	ει	η	ηυ	ευ

237.§ A két utolsó esetben ingadozik az augmentálás. Az augmentálás során a heheztesség jellege nem változik.

238.§ A főnti szabályoktól többféle eltérés is előfordul. Négy ige ῆ-val is augmentálható: θέλω, βούλομαι, δύναμαι, μέλλω.

239.§ Néhány ige az ε-t nem η-ba, hanem ει-be augmentálja. (Nem ebbe a csoportba tartozik az εἶπον ao., melynek inf.-a εἰπεῖν.)

240.§ További rendhagyóságot mutat ὀράω és ἀνοίγω. Az utóbbi ige egyike azoknak, melyek az igekötőn (is) kaphatnak augmentumot (ekkor a főnti *Igeszótárban* a kötőjelet zárójelbe tesszük).

pr. ipf.	praet. ipf.	ao. ind.	ao. inf.	ao. P.	ao. P. inf.
ἔαω → εῶ	εἶων	εἶασα	ἔᾱσαι	εἰάθην	ἔαθῆναι
ἔλκω	εἶλκον	εἶλκυσσα	ἔλκυσσαι	εἰλκύσθην	ἔλκυσθῆναι
ἔπομαι	εἰπόμην	ἔσπόμην	(ἐ)σπέσθαι		
ἔστιάω → ἐστιῶ	εἰστίων	εἰστίασα	ἔστιᾱσαι	εἰστιάθην	ἔστιαθῆναι
ἔχω	εἶχον	ἔσχον	σχεῖν	ἔσχεθην	(σχεθῆναι)
(αἰρέω)		εἶλον	ἔλειν		
ὀράω → ὀρῶ	ἔώρων	εἶδον	ἰδεῖν		
ἀν(-)οίγω	ἀνέωρον	ἀνέωξα	ἀνοιξαι	ἀνέωχθην	ἀνοιχθῆναι
	ῆνοιγον	ῆνοιξα		ῆνοιχθην	
ἀμφιέννυμι		ῆμφιεσα	ἀμφιέσαι	ῆμφιέσθην	(ἀμφιεσθῆναι)
καθέζομαι	ἐκαθεζόμην	καθεῖσα			
καθεύδω	ἐκάθευδον				
	καθηῦδον				
ἴημι, ἀφίημι	ἴειν	ῆχα, εἶμεν	εἶναι	εἴθην	ἔθηναι

241.§ Az akciórendszerbe illeszkedő igealakok tehát a következő elemeket tartalmazhatják, éspedig a következő sorrendben: igekötő(k)–augmentum–reduplicatio–gyök (benne esetleg infixum)–akcióhoz kötődő tőképző–kötőhangzó–módjel–személyrag (vagy az utóbbi kettő helyett igenévképző).

Az igekötők és a tő

242.§ Az igekötők és a tő találkozásakor az igekötő vége módosulhat az általános hangtani szabályok szerint, azaz elveszítheti végmagánhangzóját (περι-, προ- és ritkán ἀμφι- kivételével) vagy hasonulhat végmássalhangzója.

243.§ Ez az augmentált (vagy reduplikált) töre is érvényes, így az első szótári alakhoz képest megváltozhat az igekötő alakja. Például:

ps. ipf.	ἐκστρα-	ἐμβα-	ἐγγρα-
praet. i.	ἐξεστρα-	ἐνεβα-	ἐνεγρα-

244.§ Az egyes igék a különféle actiókban más-más módon képezhetik a tövüket. A helyzet tehát némiképp hasonló a latinhoz, ahol az imperfecta actio alapján négy coniugatiót különítenek el, de ezekről a perfectum-tő képzése általában független: azonos coniugatioéhoz tartozó igék is képezhetik egymástól eltérően a perfectum-tövüket (laudavi, dedi, domui), s különböző coniugatioéhoz tartozók is képezhetik hasonlóan (domui, habui, gemui).

245.§ Szintén eltérő lehet a M-P. perf. és az ao. P. képzése. Az igék a tő vége szerint több csoportba oszthatók, melyeknek közös vonásaik vannak. Néhány példa:

ps. ipf.	παιδεύ-ω	τιμά-ω	λείπ-ω	δίδωμι	δείκνυμι
futurum	παιδεύ-σ-ω	τιμή-σ-ω	λείψ-ω	δώσω	δείξω
aoristos A.	ἐπαίδευ-σ-α	ἐτίμη-σ-α	ἔλιπ-ον	ἔδωκα	ἔδειξα
perf. A.	πεπαίδευ-κ-α	τετίμη-κ-α	λέλοιπ-α	δέδωκα	δέδειχα
perf. M-P.	πεπαίδευ-μαι	τετίμη-μαι	λέλειμ-μαι	δέδομαι	δέδειγμαι
aor. P.	ἐπαιδεύ-θη-ν	ἐτιμή-θη-ν	ἔλειψ-θη-ν	ἔδόθην	ἔδειχθην
puszta tő	παιδευ-	τιμη-	λειπ-	δω-	δεικ-

246.§ A különféle actió-tövek alapjául egy azokból több-kevesebb sikerrel elvonható ún. puszta ige-tő szolgál, mely ritkán azonos az ipf. tövel, mint például a παιδεύω esetében. A bonyolult képzési folyamatok helyett (az -ω végű futurumok és a -σμαι végű perf. M-P. kivételével) elégséges a szótári alakok ismerete; ezeknek pontosan ez a szerepük.

247.§ Mindazonáltal a szótári alakok megértéséhez és megjegyzéséhez segítségül lehet a puszta ige-tő és főleg véghangzójának ismerete. E szempontból megkülönböztetünk magánhangzós (ideértve az -υ-diphthongusokat is, [1]–[4] csoportok az *Igeszótárban*, verba vocalia) és mássalhangzós töveket.

magánhangzós tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
ευ	παιδεύω	παιδεύσω	ἐπαίδευσα	πεπαίδευκα	πεπαίδευμαι	ἐπαιδεύθην	παιδευτός
υ	ιδρύω	ιδρύσω	ἰδρῦσα	ἰδρῦκα	ἰδρῦμαι	ἰδρῦθην	ιδρῦτός
η	τιμάω	τιμήσω	ἐτίμησα	τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην	τιμητός
ᾱ	πειράω	πειράσω	ἐπειράσα	πεπειράκα	πεπειράμαι	ἐπειράθην	πειρατός
η	ἄδικέω	ἄδικήσω	ἡδίκησα	ἡδίκηκα	ἡδίκημαι	ἡδικήθην	ἄδικητός
ω	δηλόω	δηλώσω	ἔδηλωσα	δεδήλωκα	δεδήλωμαι	ἔδηλώθην	δηλωτός

248.§ A mássalhangzós tövek egyik csoportja zárhangra vagy némahangra, a másik folyékonyhangra (λ μ ν ρ) végződik.

249.§ A zárhangokon belül a képzés helye szerint megkülönböztetünk ajak- vagy P- (π β φ), fog- vagy T- (τ δ θ) és torok- vagy K-hangokat (κ γ χ).

foghangú avagy T-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
τ	πλάττω	πλάσω	ἔπλασα	πέπλακα	πέπλασμαι	ἐπλάσθην	πλαστός
δ	ὀνομάζω	ὀνομάσω	ὠνόμασα	ὠνόμακα	ὠνόμασμαι	ὠνομάσθην	ὀνομαστός
δ	ἐλπίζω	ἐλπιδῶ	ἤλπισα	ἤλπικα	ἤλπισμαι	ἤλπισθην	ἐλπιστός
θ	πείθω	πείσω	ἔπεισα	πέπεικα	πέπεισμαι	ἐπέισθην	πειστέον πιστός

ajakhangú avagy P-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
π	λείπω	λείψω	ἔλιπον	λέλοιπα	λέλειμμαι	ἐλείφθην	
β	τρίβω	τρίψω	ἔτριφα	τέτριφα	τέτριμμαι	ἐτρίβην	τριπτός
φ	γράφω	γράψω	ἔγραφα	γέγραφα	γέγραμμαι	ἐγράφη	γραπτός

torokhangú avagy K-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
κ	δείκνυμι	δείξω	ἔδειξα	δέδειχα	δέδειγμαι	ἐδείχθην	δεικτός
γ	πράττω	πράξω	ἔπραξα	πέπραχα	πέπραγμαι	ἐπράχθην	πρακτός
γ	ζεύγνυμι	ζεύξω	ἔζευξα		ἔζευγμαι	ἐζύγην	
χ	τυγχάνω	τεύξομαι	ἔτυχον	τετύχηκα	(τέτευγμαι)	(ἐτύχθην)	

250.§ Csőkevényes a -σ-tővű igék csoportja; ragozásuk a perf. M–P-ben a többi foghangú tővel azonos.

-σ-tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
σ	τελέω	τελιδῶ	ἔτέλεσα	τετέλεκα	τετέλεσμαι	ἔτελέσθην	τελεστέος
σ	ἄμφι(-)έννυμι	ἄμφιδῶ	ἤμφισα		ἤμφισμαι		

251.§ A folyékonyhangra végződő tövek közül a λ- és a ρ-tövek esetében a tővég nem szenved módosulást; a ν-tövekre ld. §54 skk.; μ-tövek esetében nem fordul elő mássalhangzók találkozása.

folyékonyhangú tövek							
tő	praes.	fut.	ao.	perf.	pf. M.	ao. P.	adj. verb.
λ	ἀγγέλλω	ἀγγεῶ	ἤγγειλα	ἤγγελα	ἤγγελμαι	ἤγγέλθην	ἀγγελτός
ρ	σπείρω	σπερῶ	ἔσπειρα	ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἔσπάρην	σπαρτός
ν	σημαίνω	σημανῶ	ἔσήμηνα	σεσήμαγκα	σεσήμασμαι	ἔσημάνθην	σημαντός
ν	κραίνω	κρανῶ	ἔκρανα		κέκρασμαι	ἔκράνθην	κραντός
ν	αἰσχύνω	αἰσχυνῶ	ἤσχυνα	ἤσχυγκα		ἤσχύνθην	αἰσχυντός
μ	νέμω	νεμῶ	ἔνειμα	νενέμηκα	νενέμημαι	ἐνεμήθην	νεμητέος
μ	τέμνω	τεμῶ	ἔτεμον	τέμηκα	τέμημαι	ἐτήθηθην	τηητός

3.15 Az imperfecta actio

252.§ Mint láttuk, itt az igék két csoportra avagy coniugatióra oszlanak, a thematikus és az athematikus igékére.

Az -ω, -ομαι végű igék ragozása

253.§ Az első szótári alak -ω vagy -ομαι végződésének levágása után az imperfectum tövet kapjuk. Ebből az ipf. tőből képeztetnek az ipf. actio alakjai, azaz a praesens, a praeteritum, a coniunctivus, az optativus, az imperativus és az igenek.

254.§ A tő és a személyragok ill. igenévképzők közötti kötőhangzó μ, ν és az opt. ι-ja előtt ο, a τ és a magánhangzók között gyakran kieső σ ill. ζ előtt pedig ε.

255.§ Az inf. activi képzője a kötőhangzóval -ειν-be vonatlik össze. Úgyszintén szabályos a mediális egyes 2. személyekben az összevonás a σ kiesése után.

256.§ A part. activi hímnemben és semlegesben a -ντ- tövek szerint ragozódik; semlegesben a hímnemet követve másodékes.

257.§ A mediális sg. 2. thematikus primér végződése ind.-ban főleg bizonyos igéknél -η mellett -ει is lehet: βούλει, οἶει, hasonlóképp fut. ὄφει.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι			λύων
2.	λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λύε		(λύοντος)
3.	λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	λύειν	λύουσα
pl. 1.	λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν			(λυούσης)
2.	λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε		λύον
3.	λύουσι(ν)	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λύόντων		(λύοντος)

258.§ A táblázatokban kerek zárójelben az opcionális mozgó nú, valamint a participiumok genitivusa áll.

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	λύομαι	ἔλυόμην	λύομαι	λυοίμην		λύεσθαι	λυόμενος
	λύῃ (-ει)	ἔλυου	λύῃ	λύοιο	λύου		(λυομένου)
	λύεται	ἔλυετο	λύηται	λύοιτο	λύεσθω		λυομένη
pl. 1.	λύομεθα	ἔλυόμεθα	λυώμεθα	λυοίμεθα			(λυομένης)
	λύεσθε	ἔλυεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε		λυόμενον
	λύονται	ἔλυντο	λύωνται	λύοιντο	λύεσθων		(λυομένου)

Verba contracta

259.§ A szótárban -άω, -έω, -όω ill. -άομαι, -έομαι, -όομαι végű igék a találkozó magánhangzókat az általános szabályok (ld. §37 sk.) szerint összevonják. Ezen igéket a fenti *Igeszótárban* a [2], [3] és [4] csoportba soroljuk.

260.§ Külön megjegyzendő az aktív infinitivus, mely az -άω, -όω végűeknél nem tartalmaz ι-t, azaz -ᾶν, -οῦν végződésű.

261.§ Sajátos az aktív opt. egyesszáma, mely a hosszabb -ιη- jelet tartalmazza, s a sg. 1. a szabályos -ν személyragot kapja (ún. atikai képzés).

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τιμῶ	ἔτιμῶν	τιμῶ	τιμῶην		τιμᾶν	τιμῶν
	τιμᾶς	ἔτιμᾶς	τιμᾶς	τιμῶης	τιμᾶ		(τιμῶντος)
	τιμᾶ	ἔτιμα	τιμᾶ	τιμῶη	τιμᾶτω		τιμῶσα
pl. 1.	τιμῶμεν	ἔτιμῶμεν	τιμῶμεν	τιμῶμεν			(τιμῶσης)
	τιμᾶτε	ἔτιμᾶτε	τιμᾶτε	τιμῶτε	τιμᾶτε		τιμῶν
	τιμῶσι(ν)	ἔτιμῶν	τιμῶσι	τιμῶεν	τιμῶντων		(τιμῶντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τιμῶμαι	ἔτιμῶμην	τιμῶμαι	τιμῶμην		τιμᾶσθαι	τιμῶμενος
	τιμᾶ	ἔτιμῶ	τιμᾶ	τιμῶο	τιμῶ		(-ωμένου)
	τιμᾶται	ἔτιμᾶτο	τιμᾶται	τιμῶτο	τιμᾶσθω		τιμῶμένη
pl. 1.	τιμῶμεθα	ἔτιμῶμεθα	τιμῶμεθα	τιμῶμεθα			(-ωμένης)
	τιμᾶσθε	ἔτιμᾶσθε	τιμᾶσθε	τιμῶσθε	τιμᾶσθε		τιμῶμενον
	τιμῶνται	ἔτιμῶντο	τιμῶνται	τιμῶντο	τιμᾶσθων		(-ωμένου)

262.§ Néhány α-tönű ige, pl. ζάω és χράομαι α helyett η-ba von össze. Így ζῆς ζῆ ζῆτε ἔζης ζῆν, ill. χρῆη χρῆται ἔχρητο.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. ζητῶ	ἔζητουν	ζητῶ	ζητοίην			ζητῶν
	2. ζητεῖς	ἔζητεῖς	ζητῆς	ζητοίης	ζήτει		(-οῦντος)
	3. ζητεῖ	ἔζητει	ζητῆ	ζητοίη	ζητεῖτω	ζη-	ζητοῦσα
pl.	1. ζητοῦμεν	ἔζητοῦμεν	ζητῶμεν	ζητοίμεν		τειν	(-ούσης)
	2. ζητεῖτε	ἔζητεῖτε	ζητῆτε	ζητοῖτε	ζητεῖτε		ζητοῦν
	3. ζητοῦσι(ν)	ἔζητουν	ζητῶσι(ν)	ζητοῖεν	ζητούντων		(-οῦντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. ζητοῦμαι	ἔζητούμην	ζητῶμαι	ζητοίμην			ζητούμενος
	2. ζητῆ (-εἰ)	ἔζητοῦ	ζητῆ	ζητοῖο	ζητοῦ	ζη-	(-ουμένου)
	3. ζητεῖται	ἔζητεῖτο	ζητῆται	ζητοῖτο	ζητεῖσθω	τει-	ζητουμένη
pl.	1. ζητούμεθα	ἔζητούμεθα	ζητῶμεθα	ζητοίμεθα		σθαι	(-ουμένης)
	2. ζητεῖσθε	ἔζητεῖσθε	ζητῆσθε	ζητοῖσθε	ζητεῖσθε		ζητούμενον
	3. ζητούνται	ἔζητοῦντο	ζητῶνται	ζητοῖντο	ζητεῖσθων		(-ουμένου)

263.§ Az egyszótagú -ε-tövek csak az ει-be való összevonást tűrik. Tehát πλέω πλείς πλεῖ, de πλόεμεν ἔπλεον.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. δηλῶ	ἔδηλουν	δηλῶ	δηλοίην			δηλῶν
	2. δηλοῖς	ἔδηλους	δηλοῖς	δηλοίης	δήλου		(-οῦντος)
	3. δηλοῖ	ἔδηλου	δηλοῖ	δηλοίη	δηλούτω	δη-	δηλοῦσα
pl.	1. δηλοῦμεν	ἔδηλοῦμεν	δηλῶμεν	δηλοίμεν		λοῦν	(-ούσης)
	2. δηλοῦτε	ἔδηλοῦτε	δηλῶτε	δηλοῖτε	δηλοῦτε		δηλοῦν
	3. δηλοῦσι(ν)	ἔδηλουν	δηλῶσι(ν)	δηλοῖεν	δηλούντων		(-οῦντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. δηλοῦμαι	ἔδηλούμην	δηλῶμαι	δηλοίμην			δηλούμενος
	2. δηλοῖ	ἔδηλοῦ	δηλοῖ	δηλοῖο	δηλοῦ	δη-	(-ουμένου)
	3. δηλοῦται	ἔδηλοῦτο	δηλῶται	δηλοῖτο	δηλούσθω	λοῦ-	δηλουμένη
pl.	1. δηλούμεθα	ἔδηλούμεθα	δηλῶμεθα	δηλοίμεθα		σθαι	(-ουμένης)
	2. δηλοῦσθε	ἔδηλοῦσθε	δηλῶσθε	δηλοῖσθε	δηλοῦσθε		δηλούμενον
	3. δηλούνται	ἔδηλοῦντο	δηλῶνται	δηλοῖντο	δηλούσθων		(-ουμένου)

A -μι végű igék ragozása

264.§ Az athematikus igék végződése M–P-ban -αμαι, -εμαι vagy -νυμαι. Egyedülálló a δίδομαι, κάθημαι és κείμαι alakok végződése.

265.§ Az athematikus igék imperf.-tövének véghangzója csak a praes. és praet. indicat. A. sg.-ában valamint az imperat. S. 2. A.-ben hosszú; bizonyos alakokban a hosszú magánhangzó helyett diphthongus áll.

266.§ A többi alakban az ipf. tövé véghangzója rövid, kivéve az említett κάθημαι és κείμαι igéket.

267.§ A part. imperf. A. ragozása során a pótlónyújtás szabályai érvényesülnek, s a m. sg. nom. szigmatikus és végéles.

268.§ Az -ω végű igék ragozásától eltérő aktív személyragok a praesensben sg.1. -μι, 2. -ς, 3. -σι(ν), pl. 3. -ᾶσι(ν), a praet.-ban pl. 3. -σαν.

269.§ Az aktív inf. képzője másodhangsúlyos -ναι.

270.§ A hangsúlyozási főszabályoktól (217.§) való eltérések a személyragos igealakokban:

a) Az athematikus képzésű optativusban a hangsúly a módjelen van (διδούειν, λυθείειν, viszont thematikus δεικνύειν). Hasonló ezek összevont coniunctivusa (διδῶσι, λυθῶσι, viszont összevonatlan δεικνύουσι);

b) az igekötős igék hangsúlya általában olyan, mint az alapigéké (καθ(-)ῆσθαι, κατακείσθαι, παρ-ών, ἄπ-ιών), csak az indicativusban és az imperativusban vonható előre (πάρεμι, ἀπόφημι, ὑπόκειμαι, κάθημαι, πάρισθι, ἄπιθι, κάθησο).

271.§ Igen hasonló négy gyakori imperfecta-reduplicatiós ige (az ún. nagy igék) ragozása:

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. δίδωμι	ἔδιδουν	διδῶ	διδούην			διδούς
	2. δίδως	ἔδιδους	διδῶς	διδούης	δίδου		(διδόντος)
	3. δίδωσι(ν)	ἔδιδου	διδῶ	διδούη	διδότω	διδόναι	διδούσα
pl.	1. δίδομεν	ἔδιδομεν	διδῶμεν	διδούμεν			(διδούσης)
	2. δίδοτε	ἔδιδοτε	διδῶτε	διδούτε	δίδοτε		διδόν
	3. διδόασι(ν)	ἔδιδοσαν	διδῶσι(ν)	διδούειν	διδόντων		(διδόντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg.	1. δίδομαι	ἔδιδόμην	διδῶμαι	διδούμην			διδόμενος
	2. δίδοσαι	ἔδιδοσο	διδῶ	διδούο	δίδοσο		(διδομένου)
	3. δίδοται	ἔδιδοτο	διδῶται	διδούτο	διδόσθω	δίδο-	διδομένη
pl.	1. δίδόμεθα	ἔδιδόμεθα	διδῶμεθα	διδούμεθα		σθαι	(διδομένης)
	2. δίδοσθε	ἔδιδοσθε	διδῶσθε	διδούσθε	δίδοσθε		διδόμενον
	3. δίδονται	ἔδιδοντο	διδῶνται	διδούντο	διδόσθωσαν		(διδομένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τίθημι	ἔτιθην	τιθῶ	τιθείην			τιθείς
2.	τίθης	ἔτιθεις	τιθῆς	τιθείης	τίθει		(τιθέντος)
3.	τίθησι(ν)	ἔτιθει	τιθῆ	τιθείη	τιθέτω	τιθέναι	τιθείσα
pl. 1.	τίθεμεν	ἔτιθεμεν	τιθῶμεν	τιθειῖμεν			(τιθείσης)
2.	τίθετε	ἔτιθετε	τιθῆτε	τιθείτε	τίθετε		τιθέν
3.	τιθέασι(ν)	ἔτίθεσαν	τιθῶσι(ν)	τιθειῖεν	τιθέντων		(τιθέντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	τίθεμαι	ἔτιθέμην	τιθῶμαι	τιθείμην			τιθέμενος
2.	τίθεσαι	ἔτιθεσο	τιθῆ	τιθείο	τίθεσο		(τιθεμένου)
3.	τίθεται	ἔτιθετο	τιθῆται	τιθείτο	τιθέσθω	τιθεσθαι	τιθεμένη
pl. 1.	τιθέμεθα	ἔτιθέμεθα	τιθώμεθα	τιθείμεθα			(τιθεμένης)
2.	τίθεσθε	ἔτιθεσθε	τιθῆσθε	τιθεισθε	τίθεσθε		τιθέμενον
3.	τιθενται	ἔτιθεντο	τιθῶνται	τιθειῖντο	τιθέσθων		(τιθεμένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἵημι	ἴειν	ἰῶ	ἰείην			ἰείς
2.	ἴης	ἴεις	ἰῆς	ἰείης	ἴει		(ἰέντος)
3.	ἴησι(ν)	ἴει	ἰῆ	ἰείη	ἰέτω	ἰέναι	ἰείσα
pl. 1.	ἴεμεν	ἴεμεν	ἰῶμεν	ἰειῖμεν			(ἰείσης)
2.	ἴετε	ἴετε	ἰῆτε	ἰεῖτε	ἴετε		ἰέν
3.	ἰᾶσι(ν)	ἴεσαν	ἰῶσι	ἰειῖεν	ἰέντων		(ἰέντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἴεμαι	ἰέμην	ἰῶμαι	ἰείμην			ἰέμενος
2.	ἴεσαι	ἴεσο	ἰῆ	ἰεῖο	ἴεσο		(ἰεμένου)
3.	ἴεται	ἴετο	ἰῆται	ἰεῖτο	ἰέσθω	ἴεσθαι	ἰεμένη
pl. 1.	ἰέμεθα	ἰέμεθα	ἰώμεθα	ἰείμεθα			(ἰεμένης)
2.	ἴεσθε	ἴεσθε	ἰῆσθε	ἰεῖσθε	ἴεσθε		ἰέμενον
3.	ἴενται	ἴεντο	ἰῶνται	ἰειῖντο	ἰέσθων		(ἰεμένου)

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἴστημι	ἴστην	ἴσῶ	ἴσταιῖν			ἴστάς
2.	ἴστης	ἴστης	ἴσῆς	ἴσταιῖς	ἴστη		(ἴσάντος)
3.	ἴσῃσι(ν)	ἴσῃ	ἴσῆ	ἴσταιῖ	ἴσάτω	ἴσάναι	ἴσᾶσα
pl. 1.	ἴσταμεν	ἴσταμεν	ἴσῶμεν	ἴσταιῖμεν			(ἴσάσης)
2.	ἴστατε	ἴστατε	ἴσῆτε	ἴσταιῖτε	ἴστατε		ἴσάν
3.	ἴσᾶσι(ν)	ἴστασαν	ἴσῶσι	ἴσταιῖεν	ἴσάντων		(ἴσάντος)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	ἴσταμαι	ἴστάμην	ἴσῶμαι	ἴσταιῖμην			ἴστάμενος
2.	ἴστασαι	ἴστασο	ἴσῆ	ἴσταιῖο	ἴστασο		(ἴσταμένου)
3.	ἴσταται	ἴστατο	ἴσῆται	ἴσταιῖτο	ἴσάσθω	ἴστα-	ἴσταμένη
pl. 1.	ἴσάμεθα	ἴσάμεθα	ἴσώμεθα	ἴσταιῖμεθα		σθαι	(ἴσταμένης)
2.	ἴστασθε	ἴστασθε	ἴσῆσθε	ἴσταιῖσθε	ἴστασθε		ἴστάμενον
3.	ἴστανται	ἴσταντο	ἴσῶνται	ἴσταιῖντο	ἴσάσθων		(ἴσταμένου)

272.§ Hasonló a ragozása három másik, fontos igének, melyeknek csak A.-uk van:

‘mond’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	φημί	ἔφην	φῶ	φαίην			φάς
2.	φής	ἔφησθα	φῆς	φαίης	φάθι		(φάντος)
3.	φησί(ν)	ἔφη	φῆ	φαίη	φάτω	φάναι	φᾶσα
pl. 1.	φαμέν	ἔφαμεν	φῶμεν	φαίμεν			(-)
2.	φατέ	ἔφατε	φῆτε	φαίτε	φάτε		φάν
3.	φᾶσί(ν)	ἔφασαν	φῶσι	φαίεν	φάντων		(φάντος)

‘van’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	εἰμί	ἦν	ῶ	εἶην			ῶν
2.	εἶ	ἦσθα	ῆς	εἶης	ἴσθι		(ᾔντος)
3.	ἔστί(ν)	ἦν	ῆ	εἶη	ἔστω	εἶναι	οὔσα
pl. 1.	ἔσμεν	ἦμεν	ῶμεν	εἶμεν			(οὔσης)
2.	ἔστέ	ἦ(σ)τε	ῆτε	εἶητε	ἔστε		ᾔν
3.	εἰσί(ν)	ἦσαν	ῶσι	εἶεν	ἔστων		(ᾔντος)

‘(majd) megy’ activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	εἶμι	ἦα	ἴω	ἴοιμι			ἰών
2.	εἶ	ἦεις	ἴης	ἴοις	ἴθι		(ἰόντος)
3.	εἶσι(ν)	ἦει	ἴη	ἴοι	ἴτω	ἰέναι	ἰούσα
pl. 1.	ἴμεν	ἦμεν	ἴωμεν	ἴοιμεν			(ἰούσης)
2.	ἴτε	ἦτε	ἴητε	ἴοιτε	ἴτε		ἰόν
3.	ἴασι(ν)	ἦσαν	ἴωσι	ἴοιεν	ἰόντων		(ἰόντος)

273.§ Két állapotot jelölő igének deponens (M–P.) a ragozása, és nagyon ritka a coni.-a és az opt.-a:

deponens					
	praes.	praet.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	κάθημαι	ἐκάθημην			καθήμενος
2.	κάθησαι	ἐκάθησο	κάθησο		(καθημένου)
3.	κάθηται	ἐκάθητο καθῆστο	κάθησθω	καθηῆσθαι	καθημένη
pl. 1.	καθήμεθα	ἐκαθήμεθα			(καθημένης)
2.	κάθησθε	ἐκάθησθε	κάθησθε		καθήμενον
3.	κάθηνται	ἐκάθηντο	κάθησθων		(καθημένου)

deponens					
	praes.	praet.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	κεῖμαι	ἐκεῖμην			κείμενος
2.	κεῖσαι	ἐκεισο	κεῖσο		(κειμένου)
3.	κεῖται	ἐκειτο	κεῖσθω	καθηῆσθαι	κειμένη
pl. 1.	κείμεθα	ἐκείμεθα			(κειμένης)
2.	κεῖσθε	ἐκεισθε	κεῖσθε		κείμενον
3.	κεῖνται	ἐκειντο	κεῖσθωσαν		(κειμένου)

274.§ A -νυμι végű igék (és ἀπ-όλλυμι) coni.-a és opt.-a mindig, egyéb alakjai a klasszikus kor után növekvő gyakorisággal tematikusan képeztetnek, azaz mintha -νύω végűek lennének.

activum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δείκνυμι	ἔδεικνυν	δεικνύω	δεικνύοιμι			δεικνύς
2.	δείκνυς	ἔδεικνυς	δεικνύης	δεικνύοις	δείκνυ		(-νύντος)
3.	δείκνυσι(ν)	ἔδεικνυ	δεικνύη	δεικνύοι	δεικνύτω	δεικ- νύναι	δεικνύσα
pl. 1.	δείκνυμεν	ἔδεικνυμεν	δεικνύωμεν	δεικνύοιμεν			(-νύσης)
2.	δείκνυτε	ἔδεικνυτε	δεικνύητε	δεικνύοιτε	δείκνυτε		δεικνύν
3.	δεικνύασι(ν)	ἔδεικνυσαν	δεικνύωσι	δεικνύοιεν	δεικνύντων		(-νύντος)

(A táblázatokban néhol vonás jelöli a hangsúlytalan *δεικ* gyököt.)

medio-passivum							
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf.	pt.
sg. 1.	δείκνυμαι	ἔδεικνύμην	-νύωμαι	-νυοίμην			-νύμενος
2.	δείκνυσαι	ἔδεικνυσο	-νύῃ	-νυοιο	δείκνυσο	δείκ-	(-νυμένου)
3.	δείκνυται	ἔδεικνυτο	-νύηται	-νυοιτο	δείκνύσθω	νυ-	-νυμένη
pl. 1.	δεικνύμεθα	ἔδεικνύμεθα	-νυώμεθα	-νυοίμεθα		σθαι	(-νυμένης)
2.	δείκνυσθε	ἔδεικνυσθε	-νύησθε	-νυοισθε	δείκνυσθε		-νύμενον
3.	δείκνυνται	ἔδεικνυντο	-νύωνται	-νυοίντο	δείκνύσθωσαν		(-νυμένου)

275.§ Csupán néhány összeolvaszt alakja van a *χρή* (ἔστι) kapcsolatnak, sg. 3. praet. *ἐχρήν* vagy *χρήν*, coni. *χρή*, opt. *χρείη*, inf. *χρήναι*.

3.16 A *futurum* A. és M.

276.§ A *futurum* tövét a második szótári alakból kapjuk, levágva az általában -ω vagy -ομαι végződést, mely előtt -σ-, -ξ- vagy -ψ- áll.

277.§ A puszta igetőből tehát a *futurum*-tövet általában egy -σ-val kapjuk.

278.§ A *futurum*nak nincsen praeterituma, coniunctivusa és imperativusa.

279.§ A *verba vocalia* (*contracta*) esetében általában -ᾶσ- ([2b] csoport), -ησ-, -ωσ- a *futurum*-tő végződése, pl. *πειράσω*, *τιμήσω*, *δηλώσω*.

futurum								
activum					medium			
	indicat.	opt.	inf.	pt.	indicat.	opt.	inf.	pt.
sg. 1.	λύσω	λύσοιμι		λύσων	λύσομαι	λυσοίμην		λυσό-
2.	λύσεις	λύσοις			λύση (-ει)	λύσοιο	λύ-	μενος
3.	λύσει	λύσοι	λύ-	λύ-	λύσεται	λύσοιτο	σε-	λυσο-
pl. 1.	λύσομεν	λύσοιμεν	σειν	σουσα	λυσόμεθα	λυσοίμεθα	σθαι	μένη
2.	λύσετε	λύσοιτε		λύσον	λύσεσθε	λύσοισθε		λυσό-
3.	λύσουσι(ν)	λύσοιεν			λύσονται	λύσοιντο		μενον

Futurum contractum

280.§ A folyékony hangra végződő tövek és néhány más ige *futuruma* hajtott (*fut. Atticum* vagy *contractum*), -ῶ ill. M. -οῦμαι végződésű. Nagy többségük -έω ill. -έομαι összevonásaként keletkezett (s így ragozásuk azonos a *ζητέω* ipf.-ával).

-ῶ < -έω futurum				
activum				
	indicat.	opt.	inf.	pt.
sg. 1.	στελῶ	στελοίην		στελῶν
2.	στελείς	στελοίης		(στελοῦντος)
3.	στελεῖ	στελοίη		στελεῖν
pl. 1.	στελοῦμεν	στελοῖμεν		(στελοῦσης)
2.	στελεῖτε	στελοῖτε		στελοῦν
3.	στελοῦσι(ν)	στελοῖεν		(στελοῦντος)

-ῶ < -έω futurum					
medium					
	indicat.	opt.	inf.	pt.	
sg. 1.	στελοῦμαι	στελοίμην		στελούμενος	
2.	στελῆ (-εῖ)	στελοῖο		στελεῖσθαι	στελουμένη
3.	στελεῖται	στελοῖτο			
pl. 1.	στελούμεθα	στελοίμεθα			
2.	στελεῖσθε	στελοῖσθε			
3.	στελοῦνται	στελοῖντο			

281.§ Egy kisebb csoport -άω összevonásaként keletkezett (s így ragozása azonos a τιμάω ipf.-áéval); ezeket külön meg kell jegyezni. A jelenség oly ritka, hogy teljes paradigmát nem is lehet összeállítani. Néhány példa: βιβάζω – fut. βιβῶ, βιβᾶς, βιβᾶ, κεράννυμι – κερῶ, κερᾶς inf. κερᾶν, κρεμάννυμι – κρεμῶμεν, σκεδάννυμι – σκεδῶ, σκεδᾶ.

Más futurumok

282.§ Eredetileg is aszigmatikus az ἔδομαι (ἔσθιω-hoz) és πίομαι (πίνω-hoz) futurum.

283.§ Szintén jövő időt fejez ki az εἶμι praes. ipf.-a. Jövőre és jelenre egyaránt vonatkozhatnak opt.-a és igenevei.

284.§ Sok cselekvő igének mediálisan deponens a futuruma, pl. ἀπαντάω – ἀπαντήσομαι, σιωπάω – σιωπήσομαι.

3.17 Az aoristos A. és M.

A gyenge, alpha-thematikus aoristos

285.§ A pusztá igetöből a gyenge aor. tövét általában egy -σ-val kapjuk, melyet többnyire egy α is követ.

286.§ A ragozási tövet a harmadik szótári alakból az -α (ill. mediális alak esetében az -άμην) végződés levágásával kapjuk.

287.§ Az aoristosnak van coniunctivusa, de abban nincs α, hanem ugyanazokat a végződéseket kapja, mint az ipf. coni.

288.§ A mediális egyes 2. személyben -σασο > -σω.

289.§ Sajátos az aktív és mediális imperat. sg. 2. ragja, s az aktív inf.

290.§ A három -σαι (ao.) és a két -σον végű (ao. és fut.) alak gyakran megkülönböztethető a hangsúly alapján (ld. 244.o.).

Erős, kötőhangzós aoristos

291.§ Az erős, kötőhangzós ao. ragozási tövét a harmadik szótári alakból az -ov (ill. mediális alak esetében az -όμεν) végződés levágásával kapjuk.

292.§ Az erős, kötőhangzós aoristosok ragozása általában megegyezik a thematikus igék ipf.-ának ragozásával.

293.§ A hangsúlyozási főszabálytól (217.§) eltérően a kötőhangzó hangsúlyos néhány alakban: imperat. M. sg. 2. (λιποῦ), inf. A. (λιπεῖν) és M. (λιπέσθαι), pt. A. (λιπών) és néhány aktív imperativus sg. 2. (pl. εἰπέ, ἰδέ, λαβέ; σχές[!]).

Erős, kötőhangzó nélküli aoristos

294.§ Az erős, kötőhangzó nélküli ao. ragozási tövét a harmadik szótári alakból az -v (ill. mediális alak esetében a -μην) végződés levágásával kapjuk.

295.§ Ez a tő az aktív alakok esetében mindig hosszú magánhangzóra végződik, mely magánhangzók (coni. és opt.) és -vτ- előtt rövidebbre változik; a coni. mindig összevont.

296.§ Az erős, kötőhangzó nélküli aoristosok aktívumban úgy ragoztatnak, mint az erős ao. P. (néhány gyakori alakot l. az Olv. 31. és 35. lapján). A rövid magánhangzós gyökváltozat α-ra végződik ἴσθημι – ἔστην, βάλνω – ἔβην és φθάνω – ἐφθην esetében, ezért az opt. végződése -αίην stb., az imperat. pl. 3.-é -άντων, a pt.-é pedig -άς (-άντος), -ᾶσα, -άν. A γιγνώσκω – ἔγνων és a hasonlók esetében e végzések rendre -οίην, -όντων, -ούς (-όντος), -ούσα, -όν, a coni.-ban pedig végig ω/ω az összevonás eredménye. Az ű tönűeknek nincsen coni.-a és opt.-a.

297.§ A δίδωμι, ἴημι és τίθημι további eltérést mutat: a rövid magánhangzós gyökváltozat (δο, ἐ, θε) található az ind. kappátlan alakjaiban és az imperat.-ban is, és rendhagyók az imperat. sg. 2. (δός, ἔς, θές) és az inf. (δοῦναι, εἶναι, θεῖναι), ld. Olv. 33., 35. és 239.§ is.

298.§ Az attikai nyelvben az athematikus ao. M. alakjai csak öt igéből fordulnak elő: ἐδόμην, εἶμην, ἐθέμην, ἐπριάμην és (ὄνιημι-ből) ὠνάμην. A gyök rövid magánhangzós, azaz nullfokú. Az első három ige ragozása olyan, mint az ipf.-ban, de eltér az ind. sg. 2. (ἔδου, εἶσο, ἔθου), az imperat. sg. 2. (δοῦ, οὔ, θοῦ), és ἔ végig εἰ-be augmentál.

Kappás aoristos

299.§ A δίδωμι, τίθημι, ἴημι igék ao. ind. A.-je sg.-ban kappával képezi alakjait (Olv. 33. és 35. l.). Ritkábban az ind. A. pl.-ban is előfordulnak kappás alakok (-καμεν, -κατε, -καν, pl. ἀφῆκαν).

3.18 A perfectum activi

300.§ Tövet a negyedik szótári alak -α-ja levágásával kapjuk.

A perfecta reduplicatio

301.§ A perfecta actio minden alakja reduplicatiót kap az igető elején.

302.§ Ha a tő egy mássalhangzóval kezdődik (mely nem ρ), vagy pedig kettővel, me-

lyek közül az első zárhang, a második pedig folyékony (*muta cum liquida*), akkor a reduplicatio szótagos, azaz a tőkezdő mássalhangzóból és egy ε-ból álló szótag kerül a tő elé; ha ez a mássalhangzó hehezetes, akkor elveszíti hehezetét.

303.§ Minden más esetben a reduplicatio megegyezik az augmentummal. (Két mássalhangzónak számít a ζ, ξ, ψ is.) Az ilyen szavak esetében a praeteritum perfectumban már nincs tőváltozás a praesens perfectumhoz képest.

Például:

tő	πα-	χο-	φυ-	θη-	κλε-	δρα-	ρι-	ζη-	στη-	σιγη-
perf.	πεπα-	κεχο-	πεφυ-	τεθη-	κεκλε-	δεδρα-	έρρι-	έζη-	έστη-	σειση-

304.§ Rendhagyó pl. az εἰληφα, εἰρηχα alakok reduplicatiója. Ezek praeteritum pf.-a nem kap látható augmentumot.

305.§ A puszta igetőből a gyenge pf. tövét általában egy -κ-val kapjuk, melyet praesensben többnyire egy α is követ. Az erős (vagy 2.) pf. nem tartalmazza a κ bővítmenyt; a labiális vagy veláris zárhangra végződő gyökökből csak ilyen erős pf. képezhető (vö. Olv. 85. és 87.).

306.§ A perfectumnak nincsen aktív imperativusa.

307.§ A coni. és az opt. mind szintetikusán (egy szóval), mind pedig összetetten (körülrítan) képezhető.

308.§ Gyakori rendhagyó, erős képzésű és athematikus alakok τεθνάομαι τεθνεώς (τεθνεώτος).

309.§ Az egyetlen reduplicatio nélküli perfectum: οἶδα, οἶσθα, οἶδε(ν), ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι(ν), praet. ἤδειν, coni. εἰδῶ, opt. εἰδείη, inf. εἰδέναι, pt. εἰδώς, fut. εἴσομαι, fut. opt. sg. 3. εἴσοιτο.

310.§ A praeteritum pf. és a futurum perfectum (pl. τεθνήξω) meglehetősen ritka.

3.19 Perfectum medio-passivi

311.§ Tövét az ötödik szótári alak -μαι-ja levágásával kapjuk.

312.§ A puszta igetőből a pf. MP. tövét általában változtatás nélkül kapjuk.

313.§ Ha az igető mássalhangzóra végződik, akkor az 54.§ beli szabályokat kell alkalmazni.

314.§ A coni. és az opt. csak összetetten (körülrítan) képezhető.

315.§ A mássalhangzós tövű igék esetében az ind. pl. 3. személyű alakjai is csak körülírta képezhetőek (pt. pf. MP. + εἰσί(ν) / ἦσαν).

316.§ A praeteritum pf. MP. is meglehetősen ritka.

317.§ Az inf. és a part. másodhangsúlyos.

3.20 Aoristos passivi

318.§ Az ao. P. tövét a hatodik szótári alak -ν ragját levágva kapjuk.

319.§ A puszta igetőből a gyenge ao. P. tövét -θη- képzővel kapjuk, az erős (vagy 2.) ao. P. esetében csak -τη- a képző; ragozásuk különben majdnem azonos.

320.§ Az erős ao. P. imperat. S. 2. személyragja -θι.

321.§ Az erős P. aor. jelentése nagyon gyakran tárgyatlan (intr.); eredetileg valamilyen állapotba kerülést jelentett, pl. πήγνυμι ‘megerősít’ – ἐπάγη ‘megszilárdult’, χείρω – ἐχάρην ‘megörült’ (utóbb erős athematikus ao.-nak értelmeztetett, melytől alakilag nem különböztethető meg).

3.21 *Futurum passivi*

322.§ Tőképzése megegyezik az ao. P.-vel, ezért általában nem szerepel mint külön szótári alak; tövét az aor. P. -ν ragját levágva kapjuk.

323.§ A fut. P. mediális ragokat kap.

3.22 Az igeragozás összefoglaló táblázatai

Activum						
	praes.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
imperfectum						
sg. 1.	λύω	ἔλυον	λύω	λύοιμι		
2.	λύεις	ἔλυες	λύης	λύοις	λύε	λύειν
3.	λύει	ἔλυε(ν)	λύη	λύοι	λύέτω	
pl. 1.	λύομεν	ἐλύομεν	λύωμεν	λύοιμεν		λύων
2.	λύετε	ἐλύετε	λύητε	λύοιτε	λύετε	λύουσα
3.	λύουσι	ἔλυον	λύωσι	λύοιεν	λύόντων	λύον
futurum						
sg. 1.	λύσω			λύσοιμι		
2.	λύσεις			λύσοις		λύσειν
3.	λύσει			λύσοι		
pl. 1.	λύσομεν			λύσοιμεν		λύσων
2.	λύσετε			λύσοιτε		λύσουσα
3.	λύσουσι			λύσοιεν		λύσον
aoristos						
sg. 1.		ἔλυσα	λύσω	λύσαιμι		
2.		ἔλυσας	λύσης	λύσαις, λύσειας	λύσον	λύσαι
3.		ἔλυσε(ν)	λύση	λύσαι, λύσειε	λύσάτω	
pl. 1.		ἐλύσαμεν	λύσωμεν	λύσαιμεν		λύσας
2.		ἐλύσατε	λύσητε	λύσαιτε	λύσατε	λύσασα
3.		ἔλυσαν	λύσωσι(ν)	λύσαιεν, λύσειαν	λύσάντων	λύσαν
perfectum						
sg. 1.	λέλυκα	ἔλελύκειν	λελύκω	λελύκοιμι		
2.	λέλυκας	ἔλελύκεις	λελύκης	λελύκοις		λελυκέναι
3.	λέλυκε	ἔλελύκει	λελύκη	λελύκοι		
pl. 1.	λελύκαμεν	ἔλελύκειμεν	λελύκωμεν	λελύκοιμεν		λελυκώς
2.	λελύκατε	ἔλελύκειτε	λελύκητε	λελύκοιτε		λελυκυῖα
3.	λελύκασι	ἔλελύκεσαν	λελύκωσι	λελύκοιεν		λελυκός

	ao. opt. A. sg. 3.	ao. inf. A.	ao. imperat. M. sg. 2.	ao. imperat. A. sg. 2.	pt. fut. A. n.
παιδεύω	παιδεύσαι	παιδεῦσαι	παίδευσαι	παίδευσον	παιδεῦσον
ἀπολύω	ἀπολύσαι	ἀπολύσαι	ἀπόλυσαι	ἀπόλυσον	ἀπολύσον
λύω	λύσαι		λύσαι		λύσον
συγγράφω		συγγράφαι	σύγγραψαι	σύγγραφον	συγγράφον
γράφω		γράφαι			γράφον

	pr. ind.	praet.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
imperfectum Medii & Passivi						
sg. 1.	λύομαι	ἐλύομην	λύομαι	λυοίμην		
2.	λύη (-ει)	ἐλύου	λύη	λύοιο	λύου	λύεσθαι
3.	λύεται	ἐλύετο	λύηται	λύοιτο	λύέσθω	
pl. 1.	λύομεθα	ἐλύομεθα	λύομεθα	λυοίμεθα		λύομενος
2.	λύεσθε	ἐλύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε	λυομένη
3.	λύονται	ἐλύοντο	λύωνται	λύοιντο	λύέσθων	λύομενον
futurum Medii						
sg. 1.	λύσομαι			λυσοίμην		
2.	λύση (-ει)			λύσοιο		λύσεσθαι
3.	λύσεται			λύσοιτο		
pl. 1.	λύσομεθα			λυσοίμεθα		λύσομενος
2.	λύσεσθε			λύσοισθε		λυσομένη
3.	λύσονται			λύσοιντο		λύσομενον
aoristos Medii						
sg. 1.		ἐλυσάμην	λύσωμαι	λυσαίμην		
2.		ἐλύσω	λύση	λύσαιο	λύσαι	λύσασθαι
3.		ἐλύσατο	λύσηται	λύσαιτο	λυσάσθω	
pl. 1.		ἐλυσάμεθα	λυσώμεθα	λυσαίμεθα		λυσάμενος
2.		ἐλύσασθε	λύσησθε	λύσαισθε	λύσασθε	λυσαμένη
3.		ἐλύσαντο	λύσωνται	λύσαιντο	λυσάσθων	λυσάμενον
perfectum Medii & Passivi						
sg. 1.	λέλυμαι	ἐλελύμην	λελυμένος ᾧ	λελυμένος εἶην		
2.	λέλυσαι	ἐλέλυσο	λελυμένος ἦς	λελυμένος εἶης	λέλυσο	λελύσθαι
3.	λέλυται	ἐλέλυτο	λελυμένος ἦ	λελυμένος εἶη	λελύσθω	
pl. 1.	λελύμεθα	ἐλελύμεθα	λελυμένοι ᾧμεν	λελυμένοι εἶμεν		λελυμένος
2.	λέλυσθε	ἐλέλυσθε	λελυμένοι ἦτε	λελυμένοι εἶητε	λέλυσθε	λελυμένη
3.	λέλυνται	ἐλέλυντο	λελυμένοι ᾧσι	λελυμένοι εἶεν	λελύσθων	λελυμένον

	fut. ind.	ao. ind.	coni.	opt.	imper.	inf. és pt.
futurum Passivi						
sg. 1.	λυθήσομαι			λυθησοίμην		
2.	λυθήση (-ει)			λυθήσοιο		λυθήσεσθαι
3.	λυθήσεται			λυθήσοιτο		
pl. 1.	λυθησόμεθα			λυθησοίμεθα		λυθησόμενος
2.	λυθήσεσθε			λυθήσοισθε		λυθησομένη
3.	λυθήσονται			λυθήσοιντο		λυθησόμενον
aoristos Passivi						
sg. 1.		ἐλύθη	λυθῶ	λυθείην		
2.		ἐλύθης	λυθῆς	λυθείης	λύθητι	λυθῆναι
3.		ἐλύθη	λυθῆ	λυθείη	λυθήτω	
pl. 1.		ἐλύθημεν	λυθῶμεν	λυθῆμεν, λυθείμεν		λυθεῖς
2.		ἐλύθητε	λυθῆτε	λυθεῖτε, λυθείητε	λύθητε	λυθεῖσα
3.		ἐλύθησαν	λυθῶσι	λυθεῖεν, λυθείησαν	λυθέντων	λυθέν

4 Mondattan

Az alábbiakban a magyar és más nyelvek nyelvtanából többé-kevésbé ismert hagyományos fogalmakat további magyarázat nélkül alkalmazzuk. Ezek mindenekelőtt a következők: mondat, szintaktikai (mondattani) viszony és szerkezet (alárendelő, mellérendelő és predikatív szerkezet), szófaj, mondatrész (alany, állítmány, tárgy, jelző, határozó és számos fajtája), mondatfajták modalitás szerint (kijelentő, kérdő, felszólító, óhajtó, felkiáltó).*

A rendszerezés alapja gyakran nem tartalmi, hanem formai; ez különösen szembeötlő az esetben tárgyalásában, ahol az eset, és az alárendelt mellékmondatok tárgyalásában, ahol a kötőszó és a mellékmondati módhasználat a csoportosítás alapja.

4.1 A névelő, a jelző és az állapothatározó

324.§ A névelővel az azt követő (melléknévi, igenévi, határozói) kifejezés főnevesíthető, s a hímnemű névelő embereket, a semleges pedig dolgokat jelöl: τὸ ἀληθές 'az igazság', τὰ συμφέροντα 'a hasznos dolgok'.

φοβεῖται καὶ αὐτοὺς τοὺς φυλάττοντας	fél maguktól a testőröktől is
τὸ ἐμὲ τετιμῆσθαι	az, hogy megbecsülésben van részem
τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου	a tanácsháza előtti terület

325.§ A névelő a ὁ μὲν... ὁ δὲ 'az egyik... a másik', ὁ δὲ 'ő pedig' stb. kapcsolatokban még őrzi eredeti mutató névmási jelentését.

A jelzői szórend

326.§ A jelző szokásos helyzete névelős főnév mellett vagy a névelő és a főnév között, vagy pedig a főnév és a megismételt névelő után van. Az utóbbi egyúttal az értelmezőre is érvényes.

327.§ Jelzői helyzetben határozói kifejezések is jelzői funkciót töltenek be.

ἡ διὰ τῆς πόλεως ὁδός	a városon keresztüli (át vezető) út
μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον	a lélek átköltözése az itteni helyről egy másik helyre

* Bizonyos fogalmak és terminusok használatában Töttössy Csaba felfogását igyekeztünk követni.

Az állítmányi szórend

328.§ Ha egy melléknév vagy melléknévi igenév az állítmányhoz tartozik, azaz határozói funkciót tölt be, akkor vagy a főnév névelője előtt áll, vagy pedig – szintén névelő nélkül – a főnév után. A hagyományos magyar nyelvtanban az állítmányhoz tartozó névszót állítmánykiegészítőnek, az állítmány névszói részének, vagy – ha az állítmány a hangsúlytalan (azaz nem létezését jelentő) és elhagyható létige – névszói állítmánynak nevezik. A hagyományos latin terminus *attributum praedicativum*. Mi mindkét esetben inkább állapotthatározóról beszélünk.

Χαλεπὰ τὰ καλά.	A szép dolgok nehezek.
-----------------	------------------------

Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοι εἰσιν.	A hasonlók a hasonlók iránt jóindulatúak.
-------------------------------------	---

329.§ Állapothatározó főnév is lehet. A hagyományos latin terminus *appositio praedicativa*.

Ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας ἐστίν.	A filozófia az igazság ismerete.
--	----------------------------------

330.§ Noha nem az állítmányhoz tartozik, „állítmányi” a szórendje a genitivus partitivusnak (364.§), a személyes névmások genitivusának, és néhány szónak, melyeknek jelentése a szórendtől is függ (ld. alant és a szótárban s. v. πᾶς, ἅπας, σύμπας, ὅλος, αὐτός).

Fordított jelzős szerkezet

331.§ Az „állítmányi szórendben” álló és főleg bizonyos jelentéstani csoportokhoz tartozó melléknév bizonyos esetekben se jelzői, se állapotthatározói szerepet nem tölt be.

πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης	a phalanx közepe előtt
------------------------	------------------------

Az ilyen szerkezetet fordított jelzős szerkezetnek nevezzük. A fordított jelzős szerkezet magyarrá birtokos jelzős szerkezettel fordítható, melyben a görög jelzőnek megfelelő magyar főnév a birtok, a görög főnév magyar megfelelője pedig a birtokos jelző.

332.§ Fordított jelzős szerkezetben gyakran szerepel az ἄκρος, μέσος, ἔσχατος melléknév.

333.§ Némileg hasonló μόνος használata, melynek jelentése jelzői szórendben ‘egyetlen, egyedüli’, állítmányiban ‘egyedül, csak’.

ἵχνη μόνᾳ ζητῶ	csak a nyomokat keresem
----------------	-------------------------

4.2 Egyeztetés

- 334.§ Az igei állítmány az alannyal számban és személyben egyezik.
 335.§ A létige jelen idejű harmadik személyű alakja gyakran elmarad.
 336.§ A többesszámú semleges alany mellett az állítmány egyes számban áll.
 337.§ A jelző, az értelmező és az állapotathatózó („jelzőfélék”) lehetőleg nemben, számban és esetben egyezik azzal a szóval, melyre vonatkozik.
 338.§ Mellérendelt egyesszámú alanyok mellett az ige többesszámban is állhat.
 339.§ Mellérendelt főnevek közös jelzőféléje többesszámban áll, és pedig az „erősebb” főnév nemében. A nemek csökkenő erőssorrendje hímnem, nőnem, semleges.
 340.§ Élettelen dolgokat jelölő szavak közös jelzőféléje semlegesben is állhat.
 341.§ Kettősszámban csak összetartozó, párt alkotó dolgok állhatnak, pl. páros testrészek, testvérek, anya és leánya (Déméter és Persephoné).
 342.§ A nyelvtani szabályoktól eltérően a jelzőféle és az állítmány hímnemben ill. többesszámban is állhat gyűjtőfogalmak, személyt jelölő többes semleges szavak valamint egyesszámú, de általánosító értelmű névmások mellett. A latin szakkifejezés *constructio ad sensum* vagy *ad intellectum*.

Ἰσθηναίων τὸ πλῆθος οἴονται Ἱπ-
παρχον τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν.

Az athéniak többsége úgy gon-
dolja, hogy Hipparchos tyrannos-
ként halt meg.

4.3 Esettan

- 343.§ A névszók körében a legtöbb nehézséget a pusztá (előjáró nélküli) függő eset-
ben álló kifejezések helyes értelmezése okozhatja. Az előjárós kifejezések értelméről a
szótárak alapján (az előjárók ill. az előjárós kifejezéssel álló igék címszavaiban) jól lehet
tájékozódni. (Lásd fentebb az Olvasókönyv 61–83. páratlan oldalán alul lévő tábláza-
tokat is.)

A nominativus

- 344.§ Nominativusban nemcsak az alanyra vonatkozó jelző és állapotathatózó, hanem
az eredményhatározó is állhat, különösen a valaminek nevezést, tartást, valamivé tevést,
választást jelentő igék (λέγω, καλέω, ὀνομάζω, νομίζω, κρίνω, αἰρέομαι stb.) szenvedő
alakja mellett. Ilyenkor kettős nominativusról beszélünk.

ἡ Σπάρτη δυνατωτάτη τε καὶ ὀνο-
μαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη

Spárta a leghatalmasabbnak és
a legnevezetesebbnek bizonyult
(egész) Hellásban.

αὐτοὶ νομοθεταὶ κληθήσονται

Ők maguk törvényhozóknak fog-
nak nevezetni.

345.§ Szintén kettős nom. áll a vmilyenné válást, vminek levést stb. jelentő aktív és mediális igék (εἶμι, πέφυκα, ἀκούω ‘mondatik, hírében áll’, δοκέω ‘tűnik’, ἔοικα, ‘tűnik, olyan mint’) mellett.

τύραννος ἐγενόμην	(έν) tyrannosszá lettem
-------------------	-------------------------

346.§ Az olyan előrevetett értelmezőt, amely egy vagy több tagmondatra vonatkozik, vonatkozó mellékmondatlal fordíthatjuk magyarra.

τὸ πάντων θαυμαστότατον	– (ami) mindenek közül a legcsodálatosabb (dolog) –
-------------------------	---

Az *accusativus*

347.§ Különben tárgyatlan (intranszív) igék is vehetnek magukhoz olyan ún. belső tárgyat, mely az igével azonos tőből van képezve (vö. ‘életet él’). Ezen szerkezet latin neve *figura etymologica*: μάχην μάχομαι ‘csatát vív’. Kissé tágabb értelemben az igével rokon jelentésű tőből képzett tárgyat is ide érthetjük.

348.§ A belső tárgynak általában jelzője van (éppen ez ad jelentésbeli többletet az igéhez képest), s a jelzett szó el is maradhat. Ekkor a jelző semlegesben áll: ἡδὺ γελᾶω ‘édesen nevet’ (vö. latin *dulce ridens*), Ὀλύμπια νικάω ‘olympiai győzelmet arat’.

349.§ Accusativusban nemcsak valamely igealak tárgya (és annak jelzője) állhat, hanem az arra vonatkozó állapothatározó és eredményhatározó is, különösen a valaminek nevezést, tartást, valamivé tevést, választást jelentő igék (λέγω, καλέω, ὀνομάζω, νομίζω, κρῖνω, αἰρέομαι) mellett (vö. 344.§). Ilyenkor kettős accusativusról beszélünk.

αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν	megkopasztották
-------------------------	-----------------

350.§ Tágabb értelemben kettős acc.-nak nevezzük azon igék vonzatát is, melyek mellett külső tárgyként általában személy, tágabb értelmű belső tárgyként dolog áll. Passzív szerkesztés esetén a két tárgy közül a belső acc.-ban marad, ami mutatja, hogy a tárgy-esetben álló dolog a mondatban határozó.

351.§ A külső és belső tárggyal álló igék magyarra fordításánál gyakran kétféle szerkezet áll rendelkezésünkre: διδάσκω ‘tanít vkit vmire, vkinek vmit’, αἰτέω ‘kér vkit vmire, vkitől vmit’, πρᾶττω ‘behajt vkitől vmit’, κρύπτω ‘eltitkol vki elől vmit’, ἐνδύω ‘beöltöztet vkit vmibe’, ἀφαιρέω A.M. ἀποστερέω ‘megfoszt vkit vmitől, elvesz vkitől vmit’.

352.§ A külső tárgya mellett szűkebb értelemben vett (347.§) belső tárgya tárgyias igéknek is lehet (τύπτω ‘sújt vkit ütéssel’, γράφομαι ‘vádol vkit vmivel’, ἀναγκάζω ‘kényszerít vkit vmire’, ἀδικέω ‘károsít vkit vmivel’ stb.). Passzív szerkesztés esetén a két tárgy közül a belső itt is acc.-ban marad.

Τοῦτον ἀνέκραγον ὡς ὀλίγας παῖσειεν·	Azt kezdték el kiabálni, hogy kevés ütést mért rá.
--------------------------------------	--

Τύπτομαι πληγὴν βαρυτάτην	Nagyon súlyos ütést kapok.
---------------------------	----------------------------

353.§ A magyartól eltérően tárgyessettel álló igék pl.: ὀνίνημι ὠφελέω ‘használ vkinek’, βλάπτω ‘árt vkinek’, κακῶς λέγω ‘szid’, κακῶς ποιέω ‘rosszat tesz vkivel’, φοβέομαι δέδοικα ‘fél vkitől’, φεύγω menekül vki elől, αἰσχύνομαι ‘szégyelli magát vki előtt’, λανθάνω ‘rejtve marad vki előtt’, ἔχω ‘van neki’, θαυμάζω ‘csodálkozik valamin’, νομίζω ‘hisz vmiben/vkiben’, τιμωρέομαι ‘bosszút áll vkin’.

μέθην δὲ καὶ ὕπνον φυλάττομαι	óvakodom a bódulattól és az alvástól
-------------------------------	--------------------------------------

354.§ Puszta tárgyessetben áll a ‘mennyire?’ kérdésre felelő mértékhatározó (*accusativus spatii*): τριάκοντα στάδια ‘harminc stadionnyira’.

355.§ Puszta tárgyessetben áll a ‘meddig?’ kérdésre felelő időhatározó (*accusativus temporis*): ὄλην τὴν νύκτα ‘egész éjjel’. Megjegyzendő: ἑβδομήκοντα ἔτη γεγонуῖα ‘hetvenéves (nő)’.

356.§ Igen gyakori és jellegzetes a tekintet- avagy korlátozóhatározói *accusativus respectivus* avagy egyszerűen *accusativus Graecus* avagy *acc. limitationis*.

κόρη Θελεξινόη τὸ ὄνομα	nevére nézve Th. / Th. nevű leány
-------------------------	-----------------------------------

συνέκαμψε τὸ σκέλος ἀνὴρ	lábszárát illetően összerándult a férfi (megrángott a lába)
--------------------------	---

357.§ Néhány semleges szó esetében (dat. helyett: 402.§) acc. (mensurae) használatos fokhatározóként: πολὺ ‘sokkal’, ὀλίγον ‘kevés’, τί ‘mennyivel?’, τί ‘valamennyivel’, οὐδέν μηδέν ‘semennyivel’.

ἦττόν τι ἀπέθανεν;	valamennyivel is kevésbé halt meg?
--------------------	------------------------------------

358.§ Sok intranszitiv jelentésű egyszerű ige tranzitívá lesz, ha igekötőt kap, pl.: διαβαίνω ‘átkel vmin’, περι-εἰμι ‘körbe-, végigjár vmit’.

πάντας παρήλασε	az összes előtt elvonult
-----------------	--------------------------

359.§ A melléknevek közép- és felsőfokában rendszeresen, alapfokában nem ritkán az egyes vagy többes semleges acc. adverbialis értelemben szerepel; hasonló acc.-ok főnevekből is vannak: τὰ πρῶτα ‘eleinte’, τέλος τελευταῖον ‘végül’, τὸ νῦν ‘most’.

360.§ Az ún. *accusativus absolutus*-t a participiumoknál tárgyaljuk (563.§).

A genitivus

361.§ Mint mondják, a genitivus a főnévi jelző esete, használata azonban ennél kiterjedtebb: egyaránt függhet főnévtől, melléknévtől, igétől, határozószótól, és persze előjárószótól.

362.§ Főnév mellett jelölheti a gen. az illető dolog anyagát (*genitivus materiae*): τείχος λίθου 'kőfal', γέρρα δασειῶν βοῶν 'szőrös ökörbőrből készült pajzsok'.

363.§ Cselekvést jelentő főnév mellett a gen.-ban álló szó egyaránt lehet a cselekvés alanya vagy (tág értelemben vett) tárgya. Az előbbi eset a *gen. subiectivus*, az utóbbi a *gen. obiectivus*. A ὁ τῶν βαρβάρων φόβος kifejezés jelentése tehát vagy 'a barbárokban lévő félelem' (gen. subi.), vagy 'a barbároktól való félelem' (gen. obi.).

364.§ Valamely nagyobb egység vagy mennyiség gen.-ban (és állítmányi szórendben) áll az annak egy részét jelölő szó mellett (*gen. partitivus*): τις θεῶν 'valamelyik az istenek közül', τὸ ἕτερον τῶν ὑποδημάτων 'az egyik saru', εἰς ἡμῶν 'egy közülünk', μηδένα ἀνθρώπων 'egyetlen embert sem', δυοῖν γὰρ θάτερόν 'két dolog közül az egyik', ποῦ γῆς; 'a föld mely részén?', ἔνθα τοῦ Παρνασσοῦ 'a Parnassosnak azon a részén, ahol'.

365.§ Genitivusban áll az az időtartam, melynek során a cselekvés történik: θέρους 'nyáron, a nyár folyamán', νυκτὸς καὶ ἡμέρας 'éjjel-nappal'.

366.§ Genitivus áll a középfokú melléknevek és azon kifejezések mellett, melyek jelentése összehasonlítást implikál (*gen. comparationis*): ἐμοῦ δικαιοτέρος 'nálam igazságosabb', τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι 'fölülmúlni a közembereket'.

367.§ Hasonlóképp genitivus áll a vmi/vki fölött uralkodást jelentő kifejezések mellett (κρατέω, βασιλεύω, ἄρχω stb.).

368.§ Genitivusban áll a vádolást, rajtakapást, elítélést és fölmentést jelentő igék és melléknevek mellett a vád tárgya (*gen. criminis*): ἀπέφυγε κατηγορίας 'fölmentették a rágalmozás vádjá alól', κατεφεφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν 'elítéltek és vádoltak engem'.

369.§ Genitivusban áll az emlékezés és feledés tárgya (*gen. memoriae*): ἐπιλαθομένη τῶν παρόντων 'elfeledkezvén a körülményekről'.

370.§ Genitivusban áll az érzékelést, értesülést jelentő igék mellett a személy, akitől megtudunk vmit.

371.§ Genitivusban áll a vásárlást, eladást, értékelést jelentő kifejezések mellett az ár vagy érték (*gen. pretii*): ἄξιος ἐπαίνου 'dicséretre méltó'.

372.§ Genitivus áll az érintést, megfogást, elérést, eltalálást, vmi után törekvést, vágyakozást, szeretést, tördődést, rászorulást jelentő igék mellett.

373.§ 'Honnan?, mitől?' kérdésre felelő genitivus áll az elválasztást, eltávolítást, megfosztást jelentő kifejezések mellett (*gen. separationis*): ἐξέλθειν Λακεδαιμόνος 'eltávozni Spártából', ἀπηλλάχθαι πραγμάτων 'megszabadulni az (ügyes-bajos) dolgoktól'.

374.§ Genitivus áll a vmiben bővelkedést (*gen. copiae*) és hiányt szenvedést (*gen. inopiae*) jelentő igék és melléknevek mellett.

375.§ 'Kitől?' kérdésre felelő genitivus áll a születést, származást, létezését jelentő igék mellett (*gen. originis*).

376.§ Méret, mennyiség megadására használatos az ún. *gen. qualitatis*: πένθ' ἡμερῶν σιτία 'öt napra való élelem'.

377.§ A családi és tulajdoni kapcsolatok kifejezésére kihagyásosnak (is) értelmezhető (ellipticus) szerkezet állhat: Διὸς Ἄρτεμις, ἐν Ἄιδου 'Hádésében / az alvilágban', εἰς διδασκάλου 'a tanárába / az iskolába'.

378.§ Az ún. *gen. explicativus*-ban álló szó közelebből meghatároz, értelmmez egy főnevet: Τροίας πτολιεθρον ‘Trója városa’.

379.§ Településnév mellett a vidék, melyen fekszik, ún. *gen. chorographicus*-ban áll: Πλαταιαί τῆς Βοιωτίας ‘a boiótiai Plataiai’.

380.§ Az érzelmi- vagy kedélyállapotot kifejező igék (*verba affectuum*) mellett – egyik lehetőségként – ún. *gen. causae*-ban állhat az előidéző ok (és *acc.*-ban a személy): πολ- λάκις σε ἠϋδαιμόνισα τοῦ τρόπου ‘sokszor boldognak tartottalak a jellemed miatt’.

381.§ A *verba affectuum* mellett ritkábban a személy, akinek vmely tulajdonsága ki- váltja az érzelmet, szintén *gen.*-ban áll: Θαυμάζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας. ‘Ezen az emberen leginkább a lelkülete miatt csodálkozom / Ebben az emberben leginkább a lelkületét csodálom’. Ha a tulajdonság mellékmondatl van kifejezve, a rámutató név- más *acc.*-ban áll: τοῦτο πρῶτον θαυμάζω Μελήτου ‘ezt csodálom először is Melétosban’.

382.§ A létigéhez tartozó ún. *gen. proprietatis* kifejezi vkinek a sajátosságát vagy köte- lességét.

οὐ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἐρῶν
τε καὶ συκοφαντεῖν, ἀλλὰ τὸ
μὲν τῶν εὐθεστέρων, τὸ δὲ τῶν
πανουργοτάτων.

Ugyanis nem ugyanannak az em- bernek a sajátja a szeretet és a feljelentgetés, hanem az egyik a jólelkűbbeké, a másik pedig a legalávalóbbaké.

383.§ Genitivust vonz sok, az ἀπό, ἐκ, πρό, κατά, ὑπέρ igekötőkkel összetett ige.

384.§ Genitivus áll néhány egyéb melléknévvvel, pl. ἱερός ‘vkinek szentelt’, ἔμπειρος ‘jártas vmiben’, ἀντίος ἐναντίος ‘szemközti, ellentétes, ellenséges’.

385.§ Az ún. *genitivus absolutus*-t a participiumoknál tárgyalkjuk (555.§).

A dativus

386.§ A magyarban részesesettel álló (ad, tetszik, segít stb.) megfelelőkkel rendelkező igéken kívül dativusszal állnak a találkozás, közeledést, illést, jóindulatot, egyetértést, haragvást, szemrehányást, bizalmat, biztatást, imádkozást stb. jelentő igék (pl. εὐχομαι ‘imádkozik vkihez’, προσήκει ‘illik, tartozik vkihez’, ὀνειδίω ‘szid’).

τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεισθαι

jogos ezt nekik fölhánytorgatni / ezért szemrehányást tenni nekik

387.§ Az εἰμί és a γίγνομαι igék mellett ún. *dativus possessivus*-ban állhat az alany tulaj- donosa: πολλοὶ μοι φίλοι εἰσὶν ‘sok barátom van’, ὄνομα τῷ ὄρει ἦν Θήχης ‘a hegy neve Th. volt’.

388.§ Főleg személyes névmások dativusa kifejezheti az illető személyes érdekltségét (*dat. ethicus*): μὴ μοι θορυβήσητε ‘nekem ne zajongjatok’.

389.§ Szenvedő (jellegű) igealak mellett a végrehajtóhatározó (*dat. auctoris*) dativus- ban is állhat. Ez a szokásos a -τέος végű adi. verbale mellett, és nem ritka a perf. P. mellett: ἐμοὶ πολεμητέον ἐστίν ‘harcolnom kell’, καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται ‘a régi költők által is világossá van téve’.

390.§ A -τός végű adi. verbaléhoz hasonló jelentésű ('-ható') -σιμος végű melléknevek mellett is dat. állhat: ἡ ὁδὸς πορευσίμος ἀνθρώποις ἐγίγνετο 'az út emberek számára/által járhatóvá vált'.

391.§ Főleg a közlekedést és a véleményalkotást jelentő igék participiumának dativusa jelölheti azt as személy, akinek a szempontjából érvényes egy kijelentés (*dat. iudicandi*): ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν Ἴόνιον κόλπον 'jobbra annak, aki behajózik az ión öbölbe'.

392.§ A (baráti vagy ellenséges) közösködés, összekeverés, összehasonlítás stb. kifejezései mellett, valamint főleg katonai csapatokat jelölő kifejezések esetében használatos a társhatározói *dat. societatis*: τὰ ἔργα οὐ σωφρονεῖ τοῖς λόγοις 'a tettek nem csengenek össze a szavakkal', οἱ Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν 'a lokrisiak a gyalogsággal visszavonultak', ὁ αὐτός τινι 'ugyanaz, mint', ἐν ταύτῳ μοι 'ugyanott mint/ahol én', σύν: τῷ σφηκί συναπέθανεν 'együtt halt meg a darázssal', ἡμῖν ἐφείποντο 'üldöztek, nyomunkban voltak'.

393.§ A puszta dativus kifejezheti az eszközhatározót (*dat. instrumenti*). τῷ κέντρῳ πλήσσει 'fullánkjával bántja'.

Dativus instrumentalis áll a megtöltést, mérést, büntetést, megítélést, használatát (él vmivel) jelentő igék mellett: γιγνώσκω, τεκμαίρομαι, ὅτῳ ποτὲ γνοῦς 'vajon honnan tudva', φωναῖς τεκμαίρονται 'hangokból következtetnek'.

394.§ Dat. áll a χράομαι 'használ' ige és igekötős összetételei mellett. Például: εὐφροσύναις χρώμενος 'élvezve az örömeket'.

395.§ A puszta dativus kifejezheti az okhatározót (*dat. causae*), különösen gyakran a *verba affectuum* mellett.

396.§ A felülmúl, kárt szenved, csalódik jelentésű igék mellett, majd egyre tágabb körben fejezhet ki 'mely téren?' kérdésre válaszoló korlátozó határozót a puszta *dat. limitationis* az acc. helyébe lépve (vö. 356.§), pl.:

ἀνδρεία περιεῖναι 'bátorságban fölülmúlni',
ἀρετῇ διαφέρει 'erényben kitűnik',
μήκει σύμμετροι 'hosszukra nézve összemérhető'.

ἐγὼ δ', ἔφη, οὔτε ποσὶν εἰμι ταχύς οὔτε χερσὶν ἰσχυρός	én sem gyorslábú nem vagyok, sem erős kezű
---	---

397.§ Módhatózóként csak névszók egy meghatározott körénél állhat a puszta dativus (*dat. modi*): οὐδενὶ τρόπῳ 'semmiképpen', σιωπῇ 'csöndben', βίᾳ 'erőszakkal', λόγῳ 'szóval, színleg', ἔργῳ 'tettel, valójában'; δημοσίᾳ 'államilag', πεζῇ 'gyalog', δρόμῳ 'futva', ταύτῃ 'így'.

ὁ δὲ Κύρος ἐπιμελεῖα τοῦτο ἐποίει	Kyros szándékosan tette ezt
-----------------------------------	-----------------------------

398.§ Ritka, és szintén inkább csak szavak bizonyos körére korlátozódik a helyhatározói 'hol?' kérdésre felelő puszta dativus (*dat. loci*): Μαραθῶνι 'Marathónban', κύκλῳ 'körben' (vö. 127.§ is).

399.§ Helyhatározóként puszta dat. jelölheti a mozgás végpontját is (pl. πίπτω πέδῳ 'földre esik'), különösen igekötős igék mellett: εἰσέρχεται αὐτῷ δέος 'félelem érkezik belé / elfogja a félelem'.

τὴν κεφαλὴν τῷ τροχῷ ὑπέθηκε	elhelyezte a fejét a kerék alatt
------------------------------	----------------------------------

400.§ Igeközös igék mellett a dat. jelölheti a nyugalmi helyzetet is: ἐνὼν ταῖς ψυχαῖς ‘(mint) amely benne van a lelkekben’.

401.§ Az időhatározói, ‘mikor?’ kérdésre felelő pusztá dativus (*dat. temporis*) többnyire jelzős: τῇ ὕστεραία (ἡμέρα) ‘másnap’, τρίτῳ μηνί ‘a harmadik hónapban / két hónap múlva’, Παναθηναίους ‘a Panathénaia ünnepen’.

402.§ Összehasonlítás kifejezései mellett ‘mennyivel?’ kérdésre válaszol a mértékhatározó (*dativus mensurae*, vö. 357.§):

πολλῷ μείζων ἐγίγνετο ἢ βοῇ ὄσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο	egyre nagyobb lett a lárma, ahogy egyre többen lettek
---	--

4.4 Az igenemek

Az activum

403.§ Jónéhány igének mind tárgyias, mind pedig tárgyatlan jelentése lehet: ἔχω ‘fog, birtokol – vhogyan van’, πρᾶττω ‘tesz, cselekszik – vmilyen sorsa van’, ἄγω ‘vezet – vonul’ stb.

404.§ Egyes igéknek kétféle aktív aoristosa vagy perfectuma van; ilyenkor általában a gyenge képzésű alak tárgyias, az erős képzésű pedig tárgyatlan (intranszitiv vagy „mediális”) jelentésű (pl. πέπεικα ‘meggyőzte’ – πέποιθα ‘bízok’).

405.§ Az activum lehet műveltető értelmű: Ξέρξης τὸν Ἑλλήσποντον ἔζευξε ‘X. hidat veretett a Hellésponton’.

406.§ A tárgyias, aktív igék esetében a visszaható jelentést általában a tárgyesetű visszaható névmással fejezik ki, pl.: ἐπαινῶ ἑμαυτὸν ‘dicsekszik’, ἐστείλαμεν ἑαυτοὺς ‘beöltöztünk’.

407.§ Néhány cselekvő ige betöltheti valamely másik ige passivumának szerepét, és még végrehajthatározót is vehet maga mellé: ἀποθνήσκω ‘megöletik’, φεύγω ‘vádoltatik’.

A medium

408.§ Általánosságban a medium az alanyak az igei tartalomban való valamiféle belső, személyes részesedését fejezi ki (vö. 190.§).

409.§ Visszaható értelemben (*medium directum*: a cselekvés tárgya „közvetlenül” az alany) kevés igéből használatos: λούομαι ‘mosakodik’, ἀμφιέννυμαι ‘öltözködik’, γυμνάζομαι ‘gyakorlatozik’, ὀπλιζομαι ‘fegyverkezik’, φαίνομαι ‘mutatkozik’, φυλάττομαι ‘óvakodik’, ἀπέχομαι ‘tartózkodik’.

410.§ A medium jelölheti az alany érdekében, az alany részére kifejtett cselekvést (*medium indirectum*): αἰρέομαι ‘választ magának’, μεταπέμπομαι ‘magához hívat’, αἰτέομαι ‘kér magának’, εὐρίσκομαι ‘kiderít magának’, pl.: ἄγομαι γυναῖκα ‘feleséget vesz magának’, νόμους τίθεμαι ‘(a nép) törvényt hoz magának’ de: νόμους τίθημι ‘(a törvényhozó) törvényt alkot másnak’, ἀμύνομαι κίνδυνον ‘elhárítja magától a veszélyt’.

411.§ Ritka a medium kölcsönös (*reciprocum*) értelme; ilyenkor maga az igei jelentés kölcsönösséget hordoz, és főleg a többesszám használható: διαλέγομαι ‘beszélget’, ὁμολογέομαι ‘megegyezik’, μάχομαι ‘küzd’, διανεμόμεθα ‘osztzkodunk egymás között’.

412.§ Dinamikusként nevezzük a mediumot (*dynamicum* avagy *subiectivum*), ha az alany a maga erejéből, a maga eszközeivel végzi a cselekvést: πόλεμον ποιέομαι ‘háborúzik’ (de: πόλεμον ποιέω ‘háborút okoz’), παρέχομαι ‘a magáéból ad’, ἐνέδραν ποιησάμενοι ‘csapdát állítva’.

413.§ A mediumnak is lehet műveltető (*causativum*) értelme; ekkor az alany a maga érdekében tétet valamit: διδάσκομαι τὸν υἱόν ‘taníttatja a fiát’, ποιέομαι ὄπλα ‘fegyvert készített magának’.

414.§ Bizonyos esetekben az aktív és a mediális alakok között semmiféle jelentéskülönbség nem állapítható meg, pl. εἰμί – ἔσομαι, σπέρχω – σπέρχομαι ‘siet’.

415.§ Mediális futurumnak lehet passzív a jelentése, pl. τρέφω ‘táplál’ – θρέψομαι ‘tápláltatni fog’.

A *passivum*

οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου
πράγματα

s az ilyen ember dolgai nem hanyagoltatnak el az istenek által / s az ilyen ember sorsával nagyon is törődnek az istenek

416.§ A szenvedő szerkezetben az ún. logikai alany, azaz a cselekvés végrehajtója vagy ágense (végrehajtó határozó) ὑπὸ + gen.-szal fejezhető ki.

417.§ A végrehajtó határozó az ἐξ, πρὸς, παρὰ, ἀπὸ (+gen.) igekötőkkel is állhat, s kifejezheti a *dat. auctoris* (389.§).

418.§ A végrehajtó határozó nélküli *passivum* az általános alany kifejezésének gyakori módja: λέγεται δ’ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ ‘emlegettetik ez az egy mondása is / emlegetik ezt a mondasát’.

Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρωρυγμέναι ἦσαν. ‘És az árkok már ki voltak ásva.’

419.§ A végrehajtó határozó szenvedő igenevek mellett is állhat: τὸ παραχθὲν ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος ‘a madár által csinált dolog / a madár tette’.

420.§ Különböző határozók kifejezésére szenvedő igealak mellett is állhat pusztán tárgy-*esetben* álló névszó (vö. 350.§):

ὁ παῖς διδάσκεται τὴν μουσικὴν

a gyermek zenére taníttatik

421.§ Személyes *passivum* olyan igéknek is lehet, melyek cselekvő alakja genitívust vagy datívust vonz: ἄρχω + gen. ‘uralkodik vkin’ – ἄρχομαι ‘alá van vetve’, ἐπιβουλεύω + dat. ‘ármánykodik vki ellen’ – ἐπιβουλεύομαι ‘ármánykodnak ellene’.

422.§ Passzív képzésű ao.-nak lehet „mediális” a jelentése: αἰσχύων ‘szégyení’ – ἡσχύνθη ‘szégyenkezik’, κινέω ‘mozdít’ – ἐκινήθη ‘mozdul’.

423.§ Néhány igének nemcsak a passzív képzésű ao.-a, hanem a passzív fut.-a is mediális jelentésű: σήπω ‘rothaszt’ – σαπήσομαι ‘rothad’.

Hiányzó aktívum

424.§ Bizonyos igéknek nincsenek aktív képzésű alakjaik, jelentésükben pedig nem mindig érzékeljük (már) a medialitást. Ezeket „csak mediális” (*media tantum*), vagy a latin nyelvtanból átvett felfogás szerint álszenvedő (*deponens* = D.) igéknek nevezik. Van köztük olyan, amelyiknek minden alakja mediális (pl. ἔπομαι DM.), s olyan is, melynek aoristosa passzív (δύναμαι DP.), magyarul viszont mindegyiket álszenvedőnek mondjuk.

425.§ A ἤδομαι ‘örvendezik’ és a ἠττάομαι ‘veszít, legyőzetik’ igének mind fut.-a, mind ao.-a passzív.

426.§ Vannak olyan igék is, melyek csak fut.-ban deponensek, azaz aktív ipf.-ukhoz társul mediális, cselekvő értelmű futurum (pl. τικτω).

4.5 Az ún. akciók, az idők és a módok főmondatban

Az indicativus

427.§ A praesens imperfectum jelöli a jelenben folyamatos vagy bármikor ismétlődő (*pr. iterativum*) cselekvést.

428.§ A pr. ipf. használható élénkebb előadásban múlt idejű események „megjelenítésére” (*pr. historicum*), főleg az aoristos helyett.

429.§ A praeteritum imperfectum jelöli a múltban folyamatos vagy ismétlődő cselekvést.

430.§ Az imperfectummal (főleg a praet. ipf.-mal) kifejezett cselekvés befejezetlensége lehet oly mértékű, hogy a fordításban jelezhető, hogy csupán a megkísérléséről van szó (*ipf. de conatu*).

πρωτος δε Κλεαρχος τους αυτου
στρατιωτας εβιαζετο ιεναι· οι δ' αυ-
τον τε εβαλλον και τα υποζυγια τα
εκεινου

Klearchos először megpróbálta
kényszeríteni a katonáit, hogy to-
vábbmenjenek; ők azonban őt is
meg az igásállatait is (kövekkel)
dobálták meg.

431.§ A futurum imperfectív és perfektív értelemben egyaránt használható (195.§), s jelentheti azt ami meg fog történni, ami várhatóan megtörténik, s lehet fölszólító érteleme is.

432.§ Az ao. általában a múltra vonatkozik, s használata meglehetősen széles körű. Ha nincs különös hangsúly perfektív voltán, ábrázolhatja a múltbéli történéseket egyszerűen mint megtörténteket.

433.§ Az ao. hangsúlyozhatja az esemény perfektív voltát; ez a fordításban a befejezettséget kifejező igekötős igével érzékeltethető, pl. εβαλον ανδρα ‘megdobta / eltalálta a férfit’.

434.§ Az ao. jelölheti az állapot változását s így valamely más állapot kezdetét (ingresszív ao.): εβασιλευσα ‘királlyá lett’, ενόσησα ‘megbetegedett’.

435.§ Az ao. időtől független, általános érvényű gnómákban (szólások, közmondások) is használatos (*ao. gnomicus*).

436.§ A pr. perfectum valamely a jelenben fennálló állapotot jelöl, mégpedig akár az alanyét (τέθνηκα ‘halott vagyok’), akár a tárgyét (κατέκτονα ‘megöltem / az illető halott’).

437.§ A praet. pf. valamely (már) a múltban fönnálló állapotot jelöl.

438.§ Az ἄν partikulával a praeteritum ipf. a jelenre vonatkozó lehetetlen feltételelességet fejezi ki, az ao. pedig a múltra vonatkozik.

A coniunctivus

439.§ A coni.-ban az akciókhoz nem társul valamely meghatározott idő; többnyire mindhárom akció a jelenre vonatkozik.

440.§ A coniunctivus μή-vel tagadható.

441.§ Csak az első személyben használható buzdítás, ösztönzés kifejezésére a *coni. hortativus*: ἴωμεν ‘menjünk!’, Ἐννοήσωμεν ‘vegyük észbe!’, Τὴν ἀρετὴν μὴ μόνον λόγοις ἐπιτηδεύωμεν, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἐπιδεικνυώμεθα. ‘Az erényt ne csak szavakban gyakoroljuk, hanem tettekkel is bizonyítsuk!’, Μήποτε ἀποβάλλωμεν τὴν δόξαν, ἣν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων ἡμῖν ἐκτήσαντο. ‘Soha ne vessük el azt a dicsőséget, melyet őseink sok és nagy veszély árán szereztek nekünk’.

442.§ Csak az ao. második és harmadik személyében használható tiltás kifejezésére a *coni. prohibitivus*: μὴ ποιήσης ‘ne tedd!’.

443.§ Felszólítást váró jelen idejű kérdést fejez ki a *coni. dubitativus*: τί ποιῶ; ‘mit tegyek?’.

Az optativus

444.§ Az opt. fut. csak mellékmondatokban fordul elő, különben az opt.-ban az akciókhoz nem társul valamely meghatározott idő; többnyire a jelenre (vagy jövőre) vonatkozik.

445.§ Az opt. használatos a jelenre vonatkozó lehetséges óhaj kifejezésére, gyakran az εἴθε vagy εἰ γάρ partikulákkal bevezetve, pl.: ὦ παῖ, μήποτε τὸν πλοῦτον περὶ πλείονος ποιῶιο τῆς ἀρετῆς. ‘Gyermekem, bárcsak sosem becsülnéd többre a vagyont az erénynél!’

446.§ Az ἄν partikulával (mely nem lehet a mondat első szava) az opt. a jelenre vonatkozó lehetséges (feltételes) közlésekben és kérdésekben használható (*potentialis*): τοῦτο γένοιτο ἄν ‘ez esetleg megtörténhet’, τίς ἄν νομίζοι; ‘ki hinné esetleg el?’.

447.§ Az opt. potentialis οὐ-vel tagadható, pl.: Τίς οὐκ ἄν ἐπαινέσειε τοὺς εἰς τὴν κοινὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν τὰς ψυχὰς ἀναλώσαντας; ‘Ugyan ki ne dicsérné azokat, akik a város közös üdvéért életüket áldozták?’

448.§ Az opt. potentialis kifejezhet szerény állítást (*opt. urbanitatis*): Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὡς εἰσικεν, ὑγίειά τις ἄν εἴη ψυχῆς ‘nemde úgy tűnik, hogy az erény a lélek valamilyen egészséges állapota lenne’.

Az imperativus

449.§ Az imperat. ipf. hosszabb érvényű utasítást vagy általános érvényű törvényt fejez ki.

450.§ Az imperat. ao. azonnal végrehajtandó parancsban használható, pl.: ἀκούσατε ‘hallgassátok meg’.

451.§ Az imperat. ao. második személyben nem tagadható (helyette coni. ao. állhat).

Az igenevek

452.§ Az inf. actiója általában az aspektust fejezi ki, de a verba dicendi mellett kifejezheti az előidejűséget.

453.§ A participium actiója általában időviszonyt fejez ki, mégpedig a pt. ao. előidejűséget, a pt. ipf. egyidejűséget, a pt. fut. pedig utóidejűséget.

4.6 Az alárendelt mellékmondati módhasználat

454.§ Az alárendelt mellékmondatok szerkesztése szempontjából a főmondatban használt igeidők és módok két csoportba sorolhatók, melyek hagyományos elnevezése főidők illetve mellékidők.

455.§ Főidőnek számít a pr. ipf., a pr. pf., a fut. ind., az ao. gnomicus, az opt. potentialis, az imperat., valamint az olyan coni.-ok és igenevek, melyek maguk is valamely főidejű igétől függenek.

456.§ Mellékidőnek számít a praet. ipf., az ao. ind., a praet. pf., a praes. historicum, valamint az olyan coni.-ok, opt.-ok és igenevek, melyek maguk is valamely mellékidejű igétől függenek.

Optativus obliquus

457.§ A mellékmondatok bizonyos típusaiban főmondati mellékidő után – a főidő után szokásos puszta coni., coni.+ᾗν vagy puszta ind. helyett is – puszta opt., ún. *opt. obliquus* állhat.

458.§ Az opt. obliquusnak háromféle értelme lehet, óhajtó, potenciális és szubjektív, melyek nem mindig különíthetők el tisztán.

459.§ Ritkán főmondati főidő után is áll puszta opt., ekkor csak óhajtó vagy potenciális értelmű lehet.

460.§ Az opt. obliquus – elnevezéséhez híven – kifejezheti a beszélő óhaját (ez a használat *cupitivus*nak is nevezhető).

οἶσθαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν
οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν.

Úgy gondolom ugyanis, hogy olyanokat kellene (tőlük) elszenvednünk, amilyeneket az istenek (kívánom) az ellenségeinkkel tegyenek!

461.§ Az opt. obliquus kifejezhet potentialitást; ebben az értelemben az ᾗν particulás opt. is szerepelhet.

462.§ Harmadszor, az opt. obliquus kifejezheti azt a szubjektív színezetet, mellyel a beszélő vagy a főmondat alanya viszonylik a mellékmondat tartalmához; ezt a fő- és a mellékmondat közti belső függésnek is nevezik.

Προκλῆς καὶ Γλοῦς ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγῶς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων ὅθεν τῆ προτεραιᾶ ὠρμῶντο.

Proklés és Glus jelentették, hogy Kyros halott, Ariaios pedig megmenekülve (állítólag) ugyanazon a szálláshelyen van a többi barbárral, ahonnan előző nap elindultak.

463.§ További példák: Οἱ πρέσβεις ἔλεγον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐν βραχεῖ ἤξει / ἤξει. ‘A követek azt mondták, hogy a király rövid időn belül megjön.’, ‘Ο τύραννος τοὺς πρέσβεις ἀνηρώτα, τί βούλονται / βούλονται. ‘A tyrannos megkérdezte a követeket, hogy mit akarnak’.

464.§ Ritkán a mellékmondat állítmánya a főnti szabályoktól függetlenül átveheti a főmondat állítmányának módját. Ezt a jelenséget *tractio modi*-nak hívják.

4.7 Prolepsis

465.§ A prolepsis a következő szerkezeti átalakítással értelmezhető:

Ἔσμεν τὴν γῆν, ὅτι σφαιρικὴ ἐστίν = Ἔσμεν, ὅτι ἡ γῆ σφαιρικὴ ἐστίν
Tudjuk a földről, hogy gömb alakú = Tudjuk, hogy a föld gömb alakú.

Οἶσθα δῆπου τὴν τοῦ νεῖν ἐπιστήμην, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐκ θανάτου σώζει, ὅταν εἰς τοιαῦτα ἐμπέσωσιν, ὅπου ταύτης τῆς ἐπιστήμης δεῖ.

Nyilván tudod, hogy az úszás tudománya az embert megmenti a haláltól, amennyiben olyan helyzetbe kerül, ahol szükség van erre a tudományra.

466.§ További példák: Τοὺς τυράννους ῥᾶδίως ἄν τις μάθοι, ὡς ὑποπτοὶ εἰσι, λογιζόμενος, ὅτι κελεύουσι τοὺς διακόνους πρῶτους γεύσασθαι τῶν σιτίων καὶ ποτῶν, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς κακόν τι φάγωσιν ἢ πίωσιν.

Könnyen beláthatja az ember, hogy a tyrannusok gyanakvóak, számbavéve, hogy szolgálíknak megparancsolják, hogy elsőként kóstolják meg az ételeket és italokat, nehogy bennük valami rosszat megegyenek vagy megigyanak.

Τοὺς θεοὺς οὐκ ἄν ἔλεγομεν, ὅτι μοναρχίᾳ χρῶνται, εἰ μὴ ἐνομίζομεν ταύτην τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρειν.

Nem állítanánk (irrealis), hogy az istenek monarchiában élnek, ha nem tartanánk ezt a többi (államformánál) sokkal jobbnak.

Ἐπὶ τῆς πρῶτης ὑπώπτευε τὸν μάγον, ὃς τελευτήσαντος Καμβύσου ἐβασίλευσεν, ὡς οὐκ εἶη Σμέρδης ὁ Κύρου.

Otanés elsőként gyanította, hogy a mágus, aki Kambysés halála után uralkodott, nem Smerdis, Kyros fia.

4.8 Alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok

467.§ Az alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok kötőszava ὅτι vagy ὡς, tagadásuk οὐ. Főmondati főidő után indicativusban van a mellékmondat állítmánya, mellékidő után pedig vagy indicativusban, vagy opt. obliquusban.

468.§ Az alanyi kijelentő mellékmondat személytelen kifejezéstől (δῆλόν ἐστι, σαφές) és szenvedő igealaktól függhet.

σαφές, ὅτι παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσί	nyilvánvaló, hogy ezek a törvények szerfölött régiek
--	--

469.§ A tárgyi kijelentő mellékmondat a mondást (*verba dicendi*), közlést, tudást, érzékelést (*verba sentiendi*), érzelmi állapotot (*verba affectuum*) jelentő igéktől függhet (pl. δηλώω, λέγω, ἀγγέλλω, ἀγνοέω, διανοέομαι).

4.9 Fügő kérdések

470.§ A fügő kérdések vagy kötőszó nélkül, közvetlenül a kérdő névmásokkal, vagy pedig kérdőszókkal kapcsolhatnak a főmondathoz.

471.§ Fügő kérdés állhat pl. a mondást, tudást, kérdezést, bizonytalanságot, tanácskozást, nemtudást jelentő kifejezések után (ἔρωτάω, βουλευομαι, οὐ δῆλον, φροντίζω).

472.§ A fügő kérdések módhasználata ugyanolyan, mint a kérdő mondatoké, de főmondati mellékidő után gyakori az opt. obliquus.

473.§ Fügő kérdésben mind az egyszerű kérdő névmások (τις, ποῖος, ποῦ, πῶς stb.), mind pedig a ó- előtaggal összetettek (ὅστις, ὅποῖος, ὅπου, ὅπως stb.) használhatók.

ἄλλους δ' ἐκέλευε λέγειν διὰ τί ἕκαστος ἐπλήγη.	a többiekkel pedig elmondatta, hogy ki-ki miért kapott ütést
---	--

474.§ A fügő kérdések kérdőszói: εἰ 'vajon', πότερον... ἢ, εἰ... ἢ, εἴτε... εἴτε 'vajon... vagy'.

ὁ δὲ ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορεύσιμον εἶη τὸ ἕδαφος τοῦ ποταμοῦ	megvizsgáltatta, hogy járható-e a folyómeder?
---	---

4.10 Okhatározói mellékmondatok

475.§ Az érzelmi állapotot kifejező igék (*verba affectuum*) után ὅτι mellett εἰ is lehet a kötőszó, különösen, ha az érzelem oka csak feltételezett.

πάνυ γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι εἰ οἱ μὲν βάνανουσι ἴσασι τῆς αὐτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα	szurfölött furcsának gondolta, hogy a mesteremberek közül mindegyik ismeri a saját mester-sége szerszámainak a nevét
--	--

4.11 Célhatározói mellékmondatok

476.§ A célhatározói mellékmondatok kötőszói: ἵνα, ὥς, ὅπως, tagadásnál ugyanezek + μή, ritkán pusztá μή.

477.§ A mellékmondatban főidő után coni., mellékidő után opt. obliquus vagy coni. áll.

ἡνάγκασα δὲ σὲ τοῦτον ἄγειν, ὥς μή ἀπόλοιτο	rákényszerítettek, hogy támogasd, nehogy elpusztuljon
---	---

ἠῤῥατο τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅπως αὐτὴν μεταμορφώσῃ εἰς γυναιῖκα	könyörgött Aphroditéhez, hogy változtassa asszonnyá
---	---

4.12 Célzatos mellékmondatok

478.§ A célzatos mellékmondatok a főmondat alanyának szándékát, óhaját és hasonlókat fejeznek ki. Abból a szempontból, hogy milyen mondatrészt fejez ki, vegyes csoport, többnyire tárgyi vagy véghatározói. Szerkesztésük a főmondat igéjétől függ, mely vagy törekvést, vagy félést jelenthet.

479.§ A törekvést, törődést, gondoskodást (*verba studii / curandi*), óvakodást jelentő igék után a kötőszó ὅπως, ὥς (tagadva μή-vel), a mellékmondat állítmánya pedig többnyire fut. ind.-ban áll.

χρὴ ναύτην σκοπεῖσθαι, ὅπως μηδεὶς ἀνατρέψῃ τὸ σκάφος	kell, hogy a hajós ügyeljen, hogy senki se borítsa föl a hajót
---	--

480.§ A félelem és aggodás kifejezéseitől (*verba timendi*, pl. δεῖδω, φοβέομαι, φόβος ἐστὶ) függő mellékmondatok kötőszava μή 'hogy', tagadása οὐ-val történik a mellékmondat valamely helyén.

481.§ A mellékmondatban főidő után coni., mellékidő után opt. obliquus vagy coni. áll.

Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν	Az athéniak félnek, hogy a boiótok földüljék Attikát.
---	---

4.13 Következményes mellékmondatok és szerkezetek

482.§ A következményes mellékértelmű mellékmondatok és inf.-os szerkezetek a főmondat tartalmának következményét fejtik ki. Mondatrész szempontjából többfélék, kötőszavuk ὥστε vagy ritkábban ὥς. A főmondatban gyakori valamilyen mutatónév-más.

483.§ Ha a következmény valóságos és a tényleges bekövetkeztén van a hangsúly, akkor a mellékmondat állítmánya indicativusban áll, tagadása οὐ.

οἱ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ
πάσχουσιν, ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐ-
τῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρω μισθοῦνται

A szomszédaival oly rosszul bánik,
hogy azok elhagyván saját házukat
távol bérelnek másikat.

484.§ Ritkán ind. irrealis + ἄν vagy opt. potentialis vagy opt. obliquus is állhat a következőményes mellékmondatban.

αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι, εἰ ὁ
στρατηγὸς οὕτως ἡλίθιος ἔσοιτο, ὥ-
στε οὐκ εἴσοιτο τῶν ἡγεμόνων τὰ
ὀνόματα

Meglepőnek találta (volna), ha a
hadvezér annyira együgyű lenne,
hogy ne tudná a tisztek nevét.

485.§ Ha a következőmény nem valóságos vagy nincsen hangsúly a tényleges bekövetkezten, akkor rendszerint infinitivuszos szerkezet használatos.

οὕτω κατέδραρθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ
ἰδεῖν

úgy aludt, hogy még álmot sem
látott

486.§ Középfokú melléknév után álló ἢ ὥστε fordítása 'annál, (mintsem/semmint) hogy'.

σωφρονέστερον παιδευόμεθα, ἢ ὥστε
τῶν νόμων ἀνηκουστεῖν

Józanabbul neveltettünk, mint-
sem hogy ne engedelmeskedjünk a
törvényeknek.

487.§ A következőményt kifejező tagmondat önállóvá is válhat, ekkor a ὥστε fordítása 'úgyhogy, így tehát'.

ἡδίσκουν ἀλλήλους, ὥστε σκεδαννύ-
μενοι διεφθείροντο

Jogtalanságokat követtek el egy-
más ellen, úgyhogy szétszóródva
elpusztultak.

4.14 Feltételes mondatok

488.§ A feltételes mondatoknak többnyire a mellékmondata áll elől, ezért ennek neve előtag (πρότασις), a főmondatnak pedig utótag (ἀπόδοσις).

489.§ A feltételes mellékmondatok kötőszava εἰ (az ἄν partikulával összeolvadva ἐάν, ἄν, ἤν) vagy εἴπερ, tagadásuk μή.

490.§ A fő- ill. a mellékmondatokban elkülöníthető szerkesztési módokat eseteknek (latinul *casus*) nevezzük, melyek általában kapcsolatot mutatnak az eseményeknek a valósághoz illetve a beszélőhöz való viszonyával.

491.§ A *casus realis* esetében a beszélő tárgyszerűen, „hidegen” tekinti az eseményeket, a *casus potentialis* esetében személy szerint lehetségesnek tartja, a *casus irrealis* esetében pedig lehetetlennek állítja be bekövetkeztüket.

492.§ A feltételes főmondatban a realitást (ind.), potentialitást (lehetséges feltétel, 446.§) ill. irrealitást (lehetetlen feltétel, 438.§) a főmondatokban szokásos módon fejezik ki.

493.§ A feltételes mellékmondatokban a realitást ind. (vagy imperativus) fejezi ki.

εἰ τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω	Ha ilyen a halál, én bizony hasznosnak mondom.
--	--

494.§ A feltételes mellékmondatokban a potentialitást *puszta* optativus fejezi ki.

495.§ A mellékmondatokban az irrealitást *puszta* praet. vagy ao. indicativus fejezi ki. Az ao. többnyire a múltra vonatkozik, ritkábban a jelenre, a praet. pedig többnyire, de nem mindig a jelenre: a választást az aspektus befolyásolja.

496.§ További lehetőség az ún. *casus eventualis*: a feltétel nem bizonyos ugyan, de várható, s – bármikori vagy jövőbeli – teljesültével a következmény bizonyos. A mellékmondatban coni. +*ᾶν*, a főmondatban praesens ind. illetőleg fut. ind. vagy imperat. áll.

Ἄν σιωπῶ, οὐκ οἰμώξομαι;	Ha hallgatok, nem lesz nekem jaj?
--------------------------	-----------------------------------

497.§ A mellékmondatban ritkán (és inkább más nyelvjárásokban) *puszta* coni. is állhat.

498.§ A *casus eventualis* múlt idejű változatának is lehet tekinteni azt, amikor a mellékmondatban *puszta* opt. (ún. *opt. iterativus*), a főmondatban pedig többnyire praet. áll. Annak kifejezésére, hogy mind a feltétel, mind a következmény ismétlődött a múltban, a kötőszó fordítása ‘valahányszor’ is lehet.

	casus realis		casus potentialis	
	πρότασις	ἀπόδοσις	πρότασις	ἀπόδοσις
jelen	ind.	ind., imper.	opt.	opt.+ <i>ᾶν</i>
múlt	praet., ao. ind.	ind.	–	(praet., ao.+ <i>ᾶν</i>)
	casus irrealis		casus eventualis	
jelen	praet. ipf. ind.	praet.ipf.ind.+ <i>ᾶν</i>	<i>ᾶν</i> + coni.	ind.
múlt	ao. ind.	ao.ind.+ <i>ᾶν</i>	ipf./ao. opt.	praet./ao.(+ <i>ᾶν</i>)

499.§ Gyakori, hogy a fő- és a mellékmondat a feltételesség más-más árnyalatát hangsúlyozza, ezért a két tagmondat szerkesztése különböző; ezen eseteket a *casus mixtus* elnevezéssel illetik.

Θηραμένης, εἰ μὴ σιωπήσειεν, οἰμώξεται.	Théramenésnak jaj lesz, ha nem hallgat el.
---	--

Az előtag potentialis, az utótag reális.

εἰ οἷον ἀποδημῆσαι ἔστιν ὁ θάνατος, τί μείζον ἀγαθὸν τούτου εἶη ἄν;	Ha a halál olyan, mint (valami) elköltözés, ugyan mi lehetne na- gyobb jó annál?
--	--

Az előtag reális, az utótag potentialis.

500.§ Az érzelmi állapotot kifejező igék (verba affectuum) utáni εἰ-es mellékmondatokat az okhatározóiaknál tárgyaltuk (475.§).

501.§ A megengedő mellékmondatok kötőszava εἰ καὶ ‘noha, ámbár’, καὶ εἰ ‘még ha... is’, avagy ezek összeolvadása az ἄν-nal, szerkesztése pedig a feltételesekével azonos.

τοῦ φρονεῖν εὖ, εἰ καὶ τις ἀγροικότε- ρον εἶναι φήσει τὸ ῥηθὲν, ἀμφισβητῶ	a helyes gondolkozást, még ha valaki bárdolatlanak is mondja e kijelentésemet, a magaménak tulajdonítom
--	--

4.15 Időhatározói mellékmondatok

502.§ Az időhatározói mellékmondatok kötőszavai:

ἐπει, ἐπειδὴ ‘miután’,
ὡς, ὅτε, ὅποτε, ἤνικα ‘midőn, amikor’,
ἐπει/ἐπειδὴ/ὡς τάχιστα, ἐπειδὴ πρῶτον ‘mihelyt’,
ἐξ/ἄφ’ οὗ ‘mióta’,
ἐν ᾧ ‘mialatt’,
ἕως, ἕστε, μέχρι οὗ ‘ameddig, amíg’,
πρὶν ‘mielőtt’, οὐ πρότερον/πρόσθεν πρὶν ‘nem előbb, mint’.

503.§ Ha az időhatározói mellékmondatban az hangsúlyos, hogy (múlt vagy jelen) tényről, megtörtént eseményről szól, állítmánya indicativusban van, s tagadása οὐ.

504.§ Az előidejű időhatározói mellékmondatokban gyakran ao. áll, például

ἐπειδὴ τύραννος ἐγενόμην	miután tyrannosszá lettem
--------------------------	---------------------------

505.§ További példa:

Κύρος, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσχότασε, ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους ‘Kyros, mihelyt besöté-
tedett, megnyitatta az árkokat’.

506.§ Ha a mellékmondat eventuális vagy iteratív mellékértelmű, akkor főmondati je-
len után coniunctivus + ἄν (‘eventualis’), főmondati múlt után pedig pusztá optativus
(‘opt. iterativus’) használható:

ἔσυνην ἐμαυτῶ, ὅποτε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι	magamban voltam, amikorcsak magányra vágytam
--	---

507.§ A πρίν-nel bevezetett indicativuszos mellékmondat csak tagadó főmondat után használatos, állító főmondat után helyette πρίν + (acc. c.) inf. áll.

οὐπω ἤδει ὑπὸ τῆς μητριᾶς τῆς ἐ-
μῆς ἐξαπατωμένη, πρίν ἐν τῷ κακῷ
ἤδη ἦν

egyáltalán nem tudta, hogy a mos-
tohám becsapja, amíg már bajban
nem volt

4.16 Helyhatározói mellékmondatok

508.§ A helyhatározói mellékmondatok kötőszavai: ὅθεν, ἔθεν ‘ahonnan’, οὐ, ἧ, ὅπη, ἔνθα, ἴνα (költ.), ὅπου(περ) ‘ahol’, οἷ, ὅποι, ἧ, ὅπη ‘ahová’.

509.§ A módhasználat olyan, mint az időhatározói és a feltételes mellékmondatok esetében, azaz tény esetében indicat., általános, potenciális vagy iteratív mellékértelem esetén főidő után coni. eventualis, mellékidő után opt. obl. vagy iterativus.

Ὅπου ἂν ᾧμεν, ὑμῶν μεμνήμεθα.

Bárhol is vagyunk, emlékezetünk-
ben őrzünk titeket.

4.17 Hasonlító mellékmondatok

510.§ A hasonlító mellékmondatok kötőszavai: ὡς, ὡσπερ, ὅπως; állítmányukra ugyanaz érvényes, mint az időhatározóiakra.

ὡς ἐγὼ οἶμαι

amint vélem

4.18 Vonatkozó mellékmondatok

511.§ Általánosságban vonatkozó mellékmondatok azok, amelyeket vonatkozó névmás (kül. ὅς, ὅστις, οἷος, ὅποιος, ὅσος, ὅπόσος) vezet be.

512.§ A vonatkozó névmás nemben és számban megegyezik azzal a szóval, amelyre vonatkozik, esete és esetleges előljárója pedig a mellékmondat állítmányától függ.

513.§ Ha a névmás a főmondatnak genitivusban vagy dativusban álló szavára vonatkozik, akkor a vonatkozó névmás átveheti annak esetét is; ez az ún. *attractio*.

Μέμνησθε τοῦ ὄρκου, οὐ
ὁμωμόκατε.

Emlékezzetek az esküre, melyet
esküdtetek.

514.§ Ha a főmondatbeli szó, melyre a vonatkozó névmás vonatkozik, mutató névmás, akkor ez *attractio* esetén elmarad.

Πολλοὶ ἴσασι οὐδὲν ὧν λέγουσι

Sokan semmit sem tudnak abból,
amit/amiről beszélnek

515.§ A vonatkozó mellékmondatok általában a főmondati mód- és időhasználatot követik.

Κῦρος ἤρχε πολλῶν ἔθνων, ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν.	Kyros sok népnek parancsolt, melyeknek még a nevét sem tudná az ember fölsorolni.
---	---

516.§ Az okhatározói vagy következményes mellékértelmű mellékmondatok állítmánya indicativusban van, tagadásuk οὐ.

Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς τῆς σοφίας καταφρονεῖς.	Csodás dolgot művelsz, aki/mivel lebecsülöd a bölcsességet.
--	---

Τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται φίλος σοι εἶναι;	Ugyan ki annyira őrült, hogy nem akar veled jó viszonyban lenni?
---	--

517.§ A következményes mellékértelmű mellékmondatokban a fut. ind. várható következményt fejez ki.

Παῖδές μοι οὐκ εἰσίν, οἳ με θεραπεύσουσιν.	Nincsenek gyermekeim, akik majd gondoskodhatnának rólam.
--	--

518.§ A célhatározói mellékértelmű mellékmondatok állítmánya fut. ind.-ban áll, tagadásuk μή.

Δώσω ὑμῖν ἡγεμόνα, ὃς ὑμᾶς διὰ τῶν ὄρων ἄξει.	Majd adok nektek vezetőt, hogy átvezessen titeket a hegyeken.
---	---

519.§ A feltételes mellékértelmű mm.-ok a feltételes mm.-ok mintájára szerkesztettek, tagadásuk is μή. Állhat tehát bennük ind., opt. potentialis, coni. eventualis vagy opt. iterativus.

4.19 A participium

520.§ A görög melléknévi igenévre igei jellegéből fakadóan vonatkoznak az igenem (diathesis) és az akció kategóriái. Így egy igének e két dimenzió szerint (legfőljebb) tíz különféle participiuma lehet:

	Activum	Medium	Passivum
imperfectum	γράφων	γραφόμενος	
futurum	γράφων	γραφόμενος	γραφησόμενος
aoristos	γράψας	γραφάμενος	γραφείς
perfectum	γεγραφώς	γεγραμμένος	

521.§ A part. ao. kifejezhet előidejűséget, a part. futuri pedig szándékot.

522.§ Igei jellegéből fakadóan a melléknévi igenév olyan vonzatokat vehet maga mellé, mint maga az ige, azaz tárgyat és határozót.

523.§ Feltételes, megengedő, okadatoló mellékértelem kifejezésére partikula (ἄν, καίπερ, ἅτε stb.) járulhat a participiumhoz.

524.§ Névszói, melléknévi jellege folytán a participiumok melléknévként ragozhatók. Minden participium háromvégű, s nőnemben α-tönvű. A névelővel a participium is főnevesíthető.

525.§ A participium tagadása οὐ-val történhet. Ritkábban, pl. feltételes mellékértelem esetén μή-vel tagadható.

4.20 A participium jelzői és főnévi használata

526.§ A jelző szokásos helyén participium is állhat jelzőként.

εἶποντο γὰρ ὀπισθεν ἐκ τῆς καιομένης χώρας	kövezték ugyanis hátulról az égő föld felől
--	---

Νόμους γεγραμμένους Λυκούργος οὐκ ἔθηκεν.	Leírt (tehát írva lévő) törvényeket nem alkotott Lykurgos.
---	--

527.§ Főnévként használt participium bármely nemben és számban előfordulhat, pl. οἱ παρόντες 'a jelenlénők', τὰ λεγόμενα 'a mondottak'.

528.§ A főnévként használt participium nemcsak meghatározott személyekre vagy dolgokra vonatkozhat, hanem meghatározatlan, általános értelme is lehet; ilyenkor μή a tagadása.

Κίμων ἐν τοῖς ἀγροῖς οὐδένα τοῦ καρποῦ καθιστα φύλακα, ὅπως οἱ βουλόμενοι τῶν πολιτῶν ὀπωρίζονται.	Kimón vidéki birtokain senkivel sem őriztette a termést, hogy a polgárok közül aki csak akar, szedjen.
--	--

4.21 A participium használata határozóként

529.§ A főnévvel egyeztetett, arra vonatkozó participium általában nem valamely, (legalábbis a mondatban) állandó tulajdonságot fejez ki, hanem a főnévvel jelölt személy vagy dolog adott állapotát. Ilyenkor a participium valamely igéhez tartozik, annak többnyire állapothatározója, s a *participium coniunctum* terminussal illetjük.

Ταῦτ' εἶπε γελῶν.	Ezeket nevetve (nevetőként) mondta.
-------------------	-------------------------------------

530.§ A határozóként használt participium időviszonyt, okot és célt is kifejezhet, ezért magyarra alárendelt idő-, ok- vagy célhatározói mellékmondatokkal is fordítható:

Ταῦτ' εἶπε γελῶν.	Ezeket mondta, miközben nevetett.
-------------------	-----------------------------------

531.§ A participium ao. előidejűséget fejez ki, a pt. ipf. és pf. egyidejűséget, a pt. fut. szándékot vagy célt.

τινάς ἐζώγησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι	néhányat élve elfogtak, miután csapdát állítottak
------------------------------------	---

ἀναβὰς ἐφ' ἵππον παρεβοήθει	miután lóra szállt, segíteni igyekezett
-----------------------------	---

ῥα (ἐστί) ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις	itt az idő a távozásra/ideje menni, nekem, hogy meghaljak, nektek, hogy éljetez
---	---

532.§ A participium coniunctum feltétel- és megengedőhatározói szerepet is betölthet.

οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν	nem élhetsz boldogul, ha nem fáradtál
------------------------------------	---------------------------------------

τινὲς τὰ κακὰ γινώσκοντες, ὅτι κακὰ ἐστίν, ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν	sokan, noha fölismerik a rosszról, hogy rossz, mégis vágnak rá
---	--

533.§ A participium által betöltött szerepet világosabbá teheti egy elégett particula. Az időbeli jelleget határozza meg ἄμα, εὐθύς és μεταξὺ.

ἄμα ἀπιόντες διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους	miközben elmentek, beszélgettek egymással
---------------------------------------	---

οἱ μὲν εὐθύς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες τὰ γέρρ' ἐνεπίμπρασαν	egyesek, mihelyt fölugrottak étkezés közben, meggyújtották a kerítéseket
--	--

534.§ A participium megengedő értelmét emeli ki a καί, καίπερ vagy καὶ ταῦτα kifejezés.

συμβουλεύω σοι καίπερ νεώτερος ὢν	tanácsot adok neked, noha fiatalabb vagyok
-----------------------------------	--

535.§ A ἄτε (δή) particula(k) a tényleges, objektív okot fejezik ki, a ὡς vagy ὡσπερ pedig a vélt vagy egyenesen valótlán okot.

ἡδίκουν ἀλλήλους ἄτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην	jogtalanságokat követtek el egymás ellen, minthogy nem volt meg bennük a közösségalkotó képesség
οἱ παραγενόμενοι ὡς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἀπάντες ἐπεκούρουν	a jelenlévőek mindnyájan segítettek nekünk, minthogy (véleményük szerint) mi voltunk a sértettek
ὡσπερ οὐκ ἔχοντες, ὃ πράττωμεν	mintha nem lenne, amit csináljunk

536.§ A melléknévi igenév gyakran alkot szerkezetet igék jól körülhatárolható csoportjainak tagjaival, s találó fordításuk eltérhet a főnti sémától.

537.§ Határozóval is fordítható a participium a következő igék (vagy predikatív szerkezetek) mellett: τυγχάνω 'történetesen/éppen van', διαγίγνομαι διατελέω διάγω διαμένω, λαμβάνω+acc., φαίνομαι 'bizonyul' (inf.-szal 'tűnik'), φανερός εἰμι, δηλός εἰμι, οἴχομαι, φθάνω 'megelőz', ὑπάρχω.

οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον	nem voltak éppen szigeten lakókként
οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον	történetesen nem szigeten települtek meg
τὸ τεθνάναι μεταβολή τις τυγχάνει οὔσα	a halál éppenséggel valamiféle átváltozás
θύων τε γὰρ φανερός ἦν	látható volt ugyanis áldozóként is
θύων τε γὰρ φανερός ἦν	látható volt ugyanis, hogy áldozik is
θύων τε γὰρ φανερός ἦν	nyilvánvalóan áldozatot is szokott bemutatni
οὐδεπώποτε ψευσάμενος ἐφάνην	még sohasem bizonyultam hazugnak

μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανῆς ἦν.	nagyonis közismert volt róla, hogy szokott jóslattal élni
---------------------------------	---

538.§ Az ἔοικα (pf.) ige mind pt.-mal, mind inf.-szal szerkeszthető azonos értelemmel.

εἰδότεῖ ἔοικας	tudónak tűnsz
εἰδότεῖ ἔοικας	olyan vagy, mint aki tudja

539.§ Szintén participiummal áll: ἀνέχομαι καρτερέω ὑπομένω ‘kitartó, türelmes’, κάμνω ἀπαγορεύω ‘kifárad, nem győzi’, παύομαι λήγω ‘abbahagy’.

ἐπαύσατο κλᾶον	abbahagyta a sírást
----------------	---------------------

μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne fáradj el barátoddal jót téve
μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne fáradj bele, hogy jót teszel a barátoddal
μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν	ne sajnáld a fáradságot attól, hogy jót tegyél a barátoddal

καρτερῶ ἀκούων	türelmesen hallgatok
----------------	----------------------

540.§ Szintén participiummal áll: εὖ/καλῶς ποιέω ‘jól teszi, helyesen cselekszik, szerencsére’, ἀδικεῖω ‘vétkezik’, ἀμαρτάνω ‘bűnt követ el’.

ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων	Vétkezik Sókratész, amikor/mivel nem hisz istenekben
----------------------------------	--

541.§ Szintén participiummal áll: νικάω κρατέω περιγίγνομαι ‘felülmúl’, ἡττάομαι λείπομαι ‘alulmarad’.

περιγίγνεται σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ ποιῶν	felülmúl téged mind szóban, mind tettben jótévéként
---	---

542.§ Az érzelmi- vagy kedélyállapotot kifejező igék (verba affectuum) mellett – egyik lehetőségként (vö. 380.§) – szintén participium állhat. Ilyenek: χαίρω ἠδομαι ‘örül’, ἀγαπάω ‘elégedett’, ἀγανακτέω ἄχθομαι χαλεπῶς φέρω ‘méltatlankodik, bosszankodik, elégedetlenkedik, nehezen tűr’, ὀργίζομαι ‘dühös’, λυπέομαι ἀλγέω ‘bánkódik’, μεταμέλλομαι ‘megbán’, αἰσχύνομαι ‘szégyenkezik’ stb.

Ἄλλὰ διὰ τί δὴ ποτε μετ' ἐ- μοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατριβόντες;	Dehát miért örülnek egyesek, ha sok időt tölthetnek velem?
---	---

Participium függő esetben álló főnév mellett

543.§ A pt. nemcsak az alanyra vonatkozhat, hanem bármely más függő esetben álló főnévre (vagy azt helyettesítő szóra) is.

544.§ Különösen gyakran fordul elő egyeztetett főnév és pt. az érzékelést jelentő igék (*verba sentiendi*) mellett. Ezt a szerkezetet *accusativus cum participio*-nak is nevezik.

545.§ Az érzékelést vagy megismerést jelentő igék (*verba sentiendi*) mellett általában acc.c.pt. áll: ὁράω 'lát', ἀκούω 'hall', πυνθάνομαι 'értesül, megtud', αἰσθάνομαι 'észlel, fölfog', μανθάνω 'megtud', εὐρίσκω καταλαμβάνω φωράω 'talál, rajtakap, leleplez', γιγνώσκω 'megismer', οἶδα ἐπίσταμαι 'tud', ἀγνοέω 'nem tud'.

καταλαμβάνω (σε) βόθρον ὀρύττοντα	rajtakaplak, amint gödröt ásol
--------------------------------------	--------------------------------

546.§ A participium futuri szándékot, célt fejez ki.

καταλαμβάνω ὡς κατορύξοντα τὸν ἄνθρωπον	Rajtakaplak, amint el akarod te- metni az illetőt
--	--

547.§ Az ἀκούω, αἰσθάνομαι és πυνθάνομαι igék mellett többféle szerkezet is állhat. Közvetlen érzékelés ill. ismeretszerzés esetén a főnév és a vele egyező pt. gen.-ban áll, mivel e jelentésben ez az igék szokásos vonzata (vö.§370.). A szerkezetet *genitivus cum participio*-nak nevezzük.

ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν Θάλαττα θάλαττα	hallják, hogy a katonák azt kiáltoz- zák: „tenger, tenger”
--	---

548.§ Ha az ismeretszerzés közvetett, de biztos értesülésen alapszik, akkor az ἀκούω, αἰσθάνομαι és πυνθάνομαι igék mellett is acc.c.pt. használatos.

549.§ Accusativus cum participio áll az (ἀπο)δείκνυμι (ἀπο)φαίνω δηλόω 'kimutat, bizonyít', ἐλέγχω 'rábizonyít' és ritkábban az ἀγγέλλω 'jelent' ige mellett.

ἐπιδείξω τοῦτον παραβάντα τοὺς νόμους	Be fogom bizonyítani, hogy ez az ember áthágta a törvényeket.
--	--

550.§ A pt. függő esetben nemcsak a felsorolt ige csoportok tagja mellett, hanem szinte bármely „közönséges” ige mellett is állhat.

οὐκ ἔστιν ἄνδρι ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι	az igaz embert nem érheti semmi baj, sem ha él, sem ha meghalt / sem éltében, sem holta után
---	--

Személyes szerkesztés

551.§ Abban az esetben, amikor a vezérige alanya azonos azzal a grammatikai személlyel, melyre a pt. vonatkozik, a pt.-ot az alannyal kell egyeztetni. Ezt személyes szerkesztésnek is nevezzük.

οἶδα θνητὸς ὢν	Tudom, hogy halandó vagyok.
----------------	-----------------------------

οἱ ἄνθρωποι ἴσασι θνητοὶ ὄντες	Az emberek tudják, hogy halandók.
--------------------------------	-----------------------------------

αἰσθάνομαι στερόμενος αὐτῶν	Érzékelem, hogy meg vagyok tőlük fosztva.
-----------------------------	---

οἱ Θηβαῖοι ἔδειξαν ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι.	A thébaiak nyilvánvalóvá tették, hogy készek (egy támadás ellen) védekezni.
---	---

552.§ Figyeljük meg, hogy formailag ez a személyes szerkezet azonos a 537.§-ban felsorolt igék melletti szerkezettel!

553.§ A participium nominativusban szenvedő vezérige mellett is állhat.

ὁ βασιλεὺς ἡγγέλθη τετελευτηκῶς.	A király halottként jelentetett.
ὁ βασιλεὺς ἡγγέλθη τετελευτηκῶς.	Jelentették, hogy a király halott.

Feltételes értelmű particula participium mellett

554.§ Az ἄν partikulával a participium (lehetséges vagy lehetetlen) feltételes melléker-temet nyerhet.

εὕρισκω ταύτην ἄν μόνην γενομένην τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτρόπη	Úgy találok, hogy egyedül ezzel lehetne esetleg elhárítani a tornyosuló veszélyeket.
---	--

Κυρὸς εἰ μὴ ἀπέθανεν, ἄριστος ἄν ἄρχων γενόμενος φανερός ᾔην.	Kyrosból, ha nem halt volna meg, nyilvánvalóan a legjobb vezető vált volna.
---	---

Participium független fordított jelzős szerkezetben

πολλῶν παρόντων ἀνεῖλεν ὁ Ἄπολλων	sokak jelenlétében választott Apollón
-----------------------------------	---------------------------------------

555.§ A fönti példamondatban a παρόντων alakilag jelzője a πολλῶν főnévként használt szónak, azonban utóbbi semmilyen módon nem tekinthető valamely mondatrész vonzatának (ellentétben a 547.§-beli gen.c.participioval). Ezért ezt a szerkezetet függetlennek, latinul *participium absolutum*nak, vagy ha az esetét is meghatározzuk, *genitivus absolutus*nak (gen. abs.) nevezzük.

556.§ A genitivus absolutus a mondatban határozói szerepet tölt be, mégpedig leggyakrabban idő-, ok-, mód- vagy megengedőhatározó.

557.§ A genitivus absolutus kétféleképp fordítható: vagy jelzős szerkezettel, vagy alárendelt mellékmondattal.

558.§ A genitivus absolutust jelzős szerkezettel úgy fordíthatjuk, hogy a participiumból cselekvést kifejező főnevet alkotunk, a genitivusban álló főnévből pedig ennek birtokos jelzője lesz. A magyar főnevet olyan raggal, névutóval vagy hasonlóval kell ellátni, ami kifejezi azt a határozót, amit a gen. abs. képvisel a görög mondatban.

559.§ A genitivus absolutus mellékmondattal való fordításakor a görög főnévből lesz a mellékmondat alanya, a participiumból pedig az állítmánya. A participium fordításakor ügyeljünk az igenem megtartására! Minthogy ezen a ponton még nem tudjuk, miféle határozó is a gen.abs., először időhatározói mellékmondattal fordítjuk. Ha a szerkezetben pt. ipf. szerepel, akkor az 'amikor, miközben' kötőszók egyikét használjuk, ha pedig pt. ao., akkor a 'miután' kötőszót. Ha a magyar főmondat jelen idejű és a pt. egyidejűséget fejez ki (azaz ipf.), akkor a mellékmondat állítmánya is jelen idejű legyen, ha pedig a főmondat múlt idejű vagy jelen, de a pt. előidejűséget fejez ki (azaz ao.), akkor a mellékmondat állítmánya múlt idejű legyen.

πολλῶν παρόντων ἀνεῖλεν ὁ Ἄπολλων	válaszolt Apollón, miközben sokan voltak jelen
-----------------------------------	--

560.§ A nyersfordítás segítségével állapítsuk meg, hogy milyen határozó a gen.abs. a görög mondatban, s eszerint finomítsuk fordításunkat.

561.§ A pt. pf. szintén egyidejűséget fejez ki, de ügyelni kell a fennálló következmény találó fordítására.

παρεστηκότων ἡμῶν συνέκαμφε τὸ σκέλος ἀνήρ	miközben ott álltunk körben, az illető lába megrángott
--	--

562.§ A pt. mellől hiányozhat a gen.-ban álló főnév (vagy azt helyettesítő szó), amennyiben az könnyen odaérthető, főlöszleges avagy mellékmondattal van kifejtve. E csonka szerkezetet *genitivus absolutus sine genitivo*-nak is lehet nevezni.

ἀκριβῶς οἶδα καὶ ὅσα ἀπελθόντος (τι. ἐμοῦ) ἐρεῖν ἐμελλεν	Pontosan tudom azt is, hogy mit akart mondani eltávozásom után.
--	---

ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων (τι. αὐτῶν) ἦλθε Προκλής	Megérkezett Proklés, amikor már indulóban voltak.
--	---

Σημανθέντων δὲ τῷ Ἀστυάγει ὅτι πολέμιοι εἰσιν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξεβοήθει καὶ αὐτὸς	Miután jelentetett Astyagésnak, hogy ellenség van a vidéken, maga is kivonult segíteni.
---	---

Accusativus absolutus

563.§ A genitivus absolutushoz különben mindenben hasonló szerkezet ritkán semleges accusativusban is előfordul.

δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ στρατεύματα ἀπῆλθε	miután ezek a dolgok elhatározottak és bevégeztettek, a seregek elvonultak
--	--

564.§ Bizonyos személytelen vagy szenvedő kifejezésekből gyakoribb az acc. abs. csonka változata, amikor hiányzik a főnévi accusativus. A főnevet helyettesítheti mellékmondat, infinitivus vagy infinitivusos szerkezet.

οὐδεὶς ἐξὸν εἰρήνην ἄγειν πόλεμον αἰρήσεται	ha lehetséges békében élni, senki sem fogja a háborút választani
---	--

565.§ A teljes acc. absolutus mindhárom nemben előfordul a ὡς vagy ὥσπερ partikulával.

Σωκράτης ἠῤῥετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας ὅποια ἄγαθὰ ἐστὶ.	Sókratés pusztán azért imádkozott az istenekhez, hogy jót adjanak neki, minthogy szerinte az istenek tudják a legjobban, hogy mi is a jó.
--	---

4.22 *Az infinitivus*

566.§ A görög főnévi igenévre igei jellegéből fakadóan vonatkoznak az igenem (diathesis) és az akció kategóriái. Így egy igenek e két dimenzió szerint (legfőljebb) tíz különféle infinitivusa lehet:

	Activum	Medium	Passivum
imperfectum	γράφειν	γράφεσθαι	
futurum	γράψειν	γράψεσθαι	γραφήσεσθαι
aoristos	γράψαι	γράψασθαι	γραφῆναι
perfectum	γεγραφέναι	γεγράφθαι	

567.§ Az inf. ao. időviszony szempontjából lehet semleges, vagy kifejezhet előidejűséget.

568.§ Igei jellegéből fakadóan a főnévi igenév olyan vonzatokat vehet maga mellé, mint maga az ige, azaz tárgyat és határozót.

569.§ Feltételes mellékértelem kifejezésére ὄν partikula járulhat az infinitivushoz.

570.§ A τό névelővel az infinitivus is főnevesíthető, s mint ilyen, ragozható.

571.§ Az infinitivus tagadása általában μή-vel történhet. Ritkábban, mondást és vélest jelentő igék mellett οὐ-val tagadható.

572.§ A főnévi igenév valamilyen igealaktól vagy igei szerkezettől függ, melyet vezérigének nevezünk.

573.§ Az infinitivusszal kifejezett cselekvés végrehajtója (ágense) és az ezen ágenssel egyeztetendő szavak (jelző, értelmező, állapothatározó stb.) tárgyesetbe kerülnek, amennyiben az inf. ágense nem fordul elő a fölrendelt szerkezetben. Ezt a szerkezetet *accusativus cum infinitivo*-nak nevezzük.

574.§ Minthogy az inf.-tól függhet tárgy, akkor, ha valamely tárgyesetben álló névszó az inf.-hoz képest alanszerű (azaz az inf. cselekvésének a végrehajtója), megkülönböztetésül *accusativus subiectivus*ról beszélünk.

575.§ Ha az inf. ágense (explicité vagy implicité) előfordul a fölrendelt szerkezetben, akkor nem kell külön kitenni; a vele egyeztetendő szavak abba az esetben kerülnek, amiben a fölrendelt szerkezetben van az inf. ágense.

Főnévi igenév névelővel

576.§ A főnévként használt infinitivus bármely esetben előfordulhat.

μέχρι τοῦ ἐπιλαθέσθαι	a feledésig
διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι πορεύεσθαι	mivel már nem tudott menni

577.§ Az általános szabály szerint a főnevesített inf. ágense is accusativusban áll.

Főnévi igenév névelő nélkül

578.§ Az inf. tárgyként vagy határozóként igéknek és kifejezéseknek több jelentéstanai csoportja mellett használatos.

579.§ Inf. áll a δύναμαι οἶός τέ ειμι 'képes', πέφυκα 'természettől alkalmas', ἐπίσταμαι οἶδα 'ért vmihez', εἶωθα φιλέω 'szokott', πειράω 'megpróbál', φοβέομαι 'fél, vonakodik' és más, hasonló jelentésű kifejezések mellett.

ὁ ἀνὴρ μηκέτι ἠδύνατο πορεύεσθαι	Az illető már nem tudott járni.
ἔχω ἀμύνεσθαι	távol tudom tartani
οἱ πολέμιοι οὐχ ἱκανοὶ ἦσαν ἡμᾶς ἐξελαύνειν	Az ellenség nem volt rá képes, hogy elűzzön bennünket.

580.§ Szenvedő inf.-szal álló δύνεται magyarrá ‘-ható’ képzős melléknévvel is fordítható.

οὐ δύνάμαι πεισθῆναι	nem vagyok meggyőzhető
----------------------	------------------------

581.§ Accusativus subiectivust is vehetnek maguk mellé a következő igék melletti infinitivusok: κελεύω ‘utasít’, παραινέω προτρέπω πείθω ‘rábeszél’ (a parancsolást jelentő igéket *verba iubendi*-nek nevezzük), συγχωρέω ἐπιτρέπω εἴω ‘hagy, enged’, κωλύω εἴργω ‘akadályoz’, ἀναγκάζω ‘kényszerít’, βούλομαι ἐθέλω ‘akar’ (*verba voluntatis* ezen igék másik neve), ἐπιθυμέω ‘vágyni’, σπεύδω προθυμέομαι ‘törekszik, igyekszik’.

ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα ὅλην τὴν φάλαγγα	Megparancsolta, hogy az egész phalanx szegezze előre a fegyvereit.
---	--

A főnti mondatban tehát a φάλαγγα *acc. subiectivus*, a τὰ ὄπλα pedig az inf. tárgy, mondhatjuk, hogy *acc. obiectivus*.

Βούλομαι δέ σοι κἀκείνας τὰς εὐφροσύνας δηλῶσαι	meg kívánom neked azokat az örömöket is mutatni
---	---

582.§ Az ἐπιτρέπω mellett accusativus helyett – az ige saját vonzatának megfelelően – többnyire dativusban áll az inf.-hoz képest alányszerű névszó (az inf. ágense). Az ilyen szerkezetet *dativus cum infinitivo*-nak is lehet nevezni.

οὐδενὶ ἐπιτρέπω κακῶ εἶναι	Senkinek sem engedem meg, hogy gonosz(ként) legyen.
----------------------------	---

583.§ A *verba iubendi* és társaik mellett inf. ipf. vagy ao. állhat; ez a kétactió (acc.) cum inf. Logikailag mindkettő egy- vagy utóidejűségre használatos, hiszen amire parancsot adunk vagy amit megengedünk, nem lehet előidejű. Az inf. ipf. hosszadalmas vagy ismétlődő cselekvést fejez ki, az inf. ao. pedig mozzanatosat.

ἐπιθυμῶ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δούλους ἔχειν, τοὺς δὲ δούλους ἀναγκάζομαι ποιεῖν ἐλευθέρους	Arra vágyom, hogy a szabadok a szolgálaim legyenek, a szolgálaimat meg kénytelen vagyok szabadokká tenni.
--	---

584.§ Általában inf. futuri áll a μέλλω ‘szándékozik’ mellett.

οἶδα καὶ ὅσα ἐρεῖν ἔμελλον	Azt is tudtam, hogy mit szándékozik mondani.
----------------------------	--

585.§ A mondatst (verba dicendi), közlést és vélelést jelentő igék mellett szintén acc.c.inf. állhat. Ilyenek: λέγω, νομίζω, ἠγέομαι.

ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ὠρήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθε- σθαι πολεμίους	X. és az utóvéd tagjai úgy gondol- ták, hogy az ellenség másik része előlről támad
--	--

586.§ A *verba dicendi* mellett az inf. bármely actióban előfordulhat, s ilyenkor négy-actió (acc. cum) inf.-ről beszélünk. Az inf. fut. utóidejűséget fejez ki.

τινὲς δεινὸν τι ᾤοντο πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται	egyesek azt gondolták, hogy va- lami szörnyűséget fognak elszen- vedni, ha meg fognak halni
--	---

587.§ Acc.c.inf. áll az értesülést jelentő igék (548.§) mellett, amennyiben az alany nem biztos hírt kap.

Κύρος ἑορτὴν ἐν τῇ Βαβυλῶνι ἤκου- σεν εἶναι	Kyros úgy hallotta, hogy van B.- ban egy ünnep
--	---

588.§ Számos ige egyaránt kifejezhet közlést és utasítást, s mellette az inf. egyaránt kifejezheti a közlés (valós vagy vélt) tartalmát és az utasítását. Így tehát ugyanaz a görög ige tartozhat egyik jelentésében a *verba dicendi*, másik jelentésében a *verba iubendi* csoportjába. Ezek a terminusok tehát tulajdonképpen szerkesztésmódokat, nem pedig pontosan körülhatárolt szócsoportokat jelölnek.

589.§ Alanyként inf. vagy acc.c. inf. állhat sok személytelen ige és kifejezés mellet: ἔξεστι 'lehetséges', πρέπει προσήκει 'illik', χρή δεῖ 'kell', συμβαίνει 'megtörténik', δοκεῖ 'helyesnek tűnik, elhatároztatik', δίκαιόν ἐστι 'jogos', δυνατόν ἐστι 'lehetséges', ἀνάγκη ἐστὶ 'szükséges', ὥρα ἐστὶ 'ideje van', εἰκός ἐστι 'elvárható, valószínű'.

ὥρα (ἐστὶ) ἀπιέναι	itt az idő a távozásra/ideje menni
--------------------	------------------------------------

590.§ Mint láttuk, ha az inf. ágense (explicité vagy implicité) előfordul a fölérendelt szerkezetben, akkor nem kell külön kitenni:

νομίζω νενικηκέναί	Úgy gondolom, hogy győztes vagyok.
--------------------	---------------------------------------

ὑπέσχετο παρέσεσθαι εἰς τὴν ἑσπέραν	Azt ígérte, hogy estére itt lesz.
--	-----------------------------------

ἔδοξας γάρ μοι εἶδóτι εἰοικέναι	úgy tűntél nekem, hogy tudóhoz hasonlítasz / úgy tűnt nekem, hogy olyan vagy mint, aki tudja
---------------------------------	--

591.§ Ha az inf. ágense a vezérigének az alanyával azonos, akkor az inf. ágensének jelzője és állapothatározója is alanyesetbe kerül. Ezt személyes szerkezetnek vagy (tágabb értelemben vett) *nominativus cum infinitivo*-nak nevezzük.

592.§ A nom. c. inf. használatos szenvedő igealakok mellett, a latinhoz hasonlóan: νομίζομαι, κελεύομαι, κωλύομαι, λέγομαι, φαίνομαι 'mutatkozik, tűnik'.

οἱ Φοίνικες νομίζονται εὐρεῖν τὰ γράμματα	Általános vélemény, hogy a föníciaiak találták föl a betűket.
---	---

Περικλῆς, ὅτε δημηγοροῖτο, ἐλέγετο βροντᾶν καὶ ἀστράπτειν.	Azt mondják, hogy Periklész, miközben szónokolt, döngött és villámokat szórt.
--	---

593.§ A főnti szenvedő igékkal azonos δοκέω és εἰοικα 'tűnik, látszik' szerkesztése:

ἔδοκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι	Xenophón úgy látta, hogy valami komolyabb dologról van szó.
--	---

594.§ A görögben (a latintól eltérően) cselekvő vezérigé mellett is használatos a személyes szerkesztés, ha az inf. ágense azonos a vezérigé alanyával.

ὁ Ἀλέξανδρος ἔφασκεν εἶναι Διὸς υἱός	Nagy Sándor azt mondogatta, hogy Zeus fia.
--------------------------------------	--

ἔλπιδε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς	Biztos lehetsz, ha féled az istent, jól fog menni a sorod.
-------------------------------------	--

δίκαιος εἰ ἄγειν ἀνθρώπους	jogosult vagy embereket vezetni / jogos, hogy embereket vezess
----------------------------	--

Infinitivusok mellékmondati kötőszóval

595.§ Bizonyos esetekben névelő nélküli (acc.c.) inf. használatos két mellékmondati kötőszóval, ti. ὥστε (vagy ὡς, ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε) után, ha nincs hangsúly a következmény ténylegesen bekövetkező voltán, és πρὶν után, ha a fölrendelt mondat állító.

4.23 Az *adiectiva verbalia*

596.§ A -τός végű adi. verbale szenvedő értelmű; jelölhet befejezettséget vagy lehetőséget: λυτός ‘oldott, oldható’, ὄρατός ‘látható’.

597.§ A -τέος végű adi. verbale szenvedő értelmű és szükségességet fejez ki: λυτέος ‘oldandó’, ποιητέον ἐστί ‘tenni kell’. Mellette a végrehajthatározó dativusban áll (389.§).

598.§ A tranzitív igékből képzett -τέος végű adi. verbale személyesen és személytelenül is, az intranszitiv igékből képzett csak személytelenül szerkeszthető.

599.§ Személytelen szerkesztés esetén az adi. verbale egyesszám semlegesben áll, s az acc.c.inf. mintájára a végrehajthatározó acc.-ban is állhat.

4.24 Függő beszéd

600.§ Az idézésnek azt a módját, amikor az író valakinek a mondatait szó szerint idézi, egyenes beszédnek (*oratio recta*) nevezzük, azt pedig, amikor valamilyen mondást vagy hasonlót jelentő igétől van az idézet függővé téve, függő beszédnek (*oratio obliqua*) mondjuk.

601.§ A függő beszédben (többnyire) érvényesül a módok és a személyek „eltolódása”, valamint meghatározott esetekben az inf.-os szerkezetté alakulás.

602.§ A függő beszéddé alakítás során kijelentő főmondatból vagy ὅτι, ὡς kötőszavas kijelentő mellékmondat (467.§), vagy infinitivusos szerkezet (585.§) lesz; a parancsot vagy kívánságot tartalmazó főmondat mindig infinitivusos szerkezetté (581.§) lesz; kérdő főmondatok a függő kérdés (470.§) alakját veszik föl.

603.§ Főmondati mellékidő után érvényesülhet a módok „eltolódása”, azaz praesens ind. és coni. helyett többnyire (puszta) opt. obliquus áll.

604.§ A személyek „eltolódása” értelemszerűen, a magyar használathoz hasonlóan érvényesül(het).

Az alábbi részletben a triérarchos számol be Kallippos és a kormányos vitájáról:

λέγω τῷ κυβερνήτῃ ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλλιπίπου καὶ κελεύοντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἱ προσέταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσειδίππος ὁ κυβερνήτης ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεῶς εἶην καὶ ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ’ ἐμοῦ λαμβάνοι. πλεύσοιτο οὖν οἱ ἐγὼ κελεύω, εἰς Θάσον ὡς τὸν στρατηγόν.

Utasítom a kormányost, hogy induljon el Thasos felé. Midőn pedig Kallippos ellentmondott és arra utasította, hogy Makedonia felé hajózzék, amerre a stratégos rendelte, Poseidippos kormányos azt válaszolta, hogy én vagyok a hajó triérarchosa és én felelek érte, s a bért tőlem kapja; arra fog tehát hajózni, amerre én mondom, Thasosra, a stratégoshoz.

605.§ A vezérigétől való függés fokozatai keveredhetnek, sőt az is előfordul, hogy az egyáltalán nem érvényesül, vagyis az idézetet bevezető kötőszó csupán idézőjel szerepét tölti be; ez az ún. ὅτι *recitativum*.

Igealak-meghatározó analitikus gyakorlat

Az igék és igenevek elemzésekor, a szótári alak megállapítása során a görög igéknek három, egymást bizonyos mértékben átfedő felosztását kell együttesen figyelembe venni. A három hagyományos csoportosítási szempont a következő:

I. Az imperfecta actio képzése szerint:

1. Thematikus (kötőhangzós) ω -végű. Az ω -végű igék további csoportosítása megfelel az alábbi, II. és III. felosztás szempontjainak.
2. Általában athematikus (kötőhangzó nélküli) μ -végű igék csoportjai:
 - a, $-(v)\nu$ suffixummal képzett imperfecta tő, pl.: δείκνυμι.
 - b, Pusztá imperfecta reduplicatióval képzett imperfecta tő, pl.: τίθημι.
 - c, Az igező azonos az imperfectum tővel, pl.: εἶμι.

II. A tő- ill. gyökvégi hangzó milyensége szerint:

1. Magánhangzós tövek – verba pura
 - a, Félhangzós tövek (ι, υ) – παιδεύω, λύω.
 - b, Valódi magánhangzós tövek (α, ε, ο) – verba pura contracta: τιμῶ (← τιμάω), ποιῶ (← ποιέω), δουλῶ (← δουλόω).
2. Mássalhangzós tövek
 - a, Néma mássalhangzós tövek – verba muta
α, T-hangú tövek, pl.: πείθω.
β, K- és P-hangú tövek, pl.: πράττω, κρύπτω.
 - b, Folyékony mássalhangzós tövek – verba liquida: βάλλω
 - c, szigma (és egyéb) tövek, pl.: σκεδάννυμι, πλέω.

III. Az igező (gyök) és az imperfectum tő viszonya szerint hat osztályt különböztetnek meg.

1. Első vagy jeltelen: imperfectum tő = igező, pl.: παιδεύω.
2. Második vagy i (j) képzős: imperfectum tő = igező + i (j), pl.: φυλακ- + (j) = φυλάττω.
3. Harmadik vagy orrhangú: az imperfectum tő = igező + n (önmagában vagy magánhangzóval), pl.: τί-νω, ἀξί-άν-ω.
4. Negyedik vagy kezdő igék: imperfectum tő = igező + σκ (közvetlenül vagy ι-val), pl.: γηρά-σκ-ω, εὐρ-ί-σκ-ω.
5. Ötödik vagy E: az imperfectum tő és az igező közötti különbszet az E hang (ε, η), amely vagy az imperfectum tőhöz, vagy az igezőhöz járul, miközben a másiktól hiányzik, pl.: γαμ-έ-ω (tő: γαμ) ill. μέλλω (tő: μελλ-η), fut. μελλήσω.
6. Hatodik vagy vegyestövű igék – verba suppletiva.

A töveket (ipf.-tő, illetve igező) érintő vizsgálatot meg kell előznie a következők felismerésének: a kített vagy elmaradó esetragok, személyragok, igenévképzők, módjelek, kötőhangzók, képzők, illetve reduplikációk, augmentumok, igekötők. A hangmásulások sikeres feloldása mellett az ige szótári alakjának meghatározása feltételezi a harmadik felosztás 2–6. osztályaihoz tartozó igék alapalakjainak, az úgynevezett 'averbók' (*a verbo*) ismeretét.

Elemesse az alábbi igéket a táblázatban látható példák alapján (lehetőség szerint tün-
tesse fel a hangmásulás előtti állapotot is)!

augm. igekötő	redupl. (ipf., pf., att.) tő (gyök, ipf., perf.)	képző (fut., ao., perf.)	kötő- hangzó	módjel, igenév- képző	rag (személy, eset)	ποῦ κεῖται;	
∅	πε- παιδευ	-χ	-ο	-ι	-μι	παιδεύω: pr. pf. opt. A. sg. 1.	πεπαιδευόμην
∅	(πειθ) πεισ	(-θη) -θε	∅	-ιη	-μεν	πειθω: ao. opt. P. pl. 1.	πειθειήμεν
∅	ποιη	-σ	-α	-ντ	-εσ	ποιέω: ao. pt. A. m. pl. nom.	ποιήσαντες
κατ(α)- ε-	γνω	∅	∅	∅	-ν	κατα- γιγνώσκω ao. ind. A. sg. 1.	κατέγνω
∅	πε- (πραγ) πραχ	∅	∅	οτ	α	πράττω pf. pt. m. sg. acc.	πεπραχότα

Az igealakok meghatározására szolgáló latin nyelvű műszavak javasolt sorrendje:

1. ragozott ige – verbum finitum
(tempus,) actio, modus, genus, numerus, persona,
pl.: praesens perfectum optativi Activi singularis prima
2. igenév – verbum infinitum
 - a) actio, „modus”, genus
pl.: aoristi infinitivus Activi
 - b) actio, „modus”, genus verbi, genus nominis, numerus, casus
pl.: aoristi participium Activi, masculini pluralis nominativus

Az itt felsorolt ezerhatszáz igealakot és igenevet eredeti szövegek átalakításával MAY-
WALD JÓZSEF adaptálta olvasókönyvébe, hogy a görög igeragozás minden jelenségére
fölhívja a figyelmet. Az egyes alakok gyakorisága a ránkmaradt attikai prózában változó,
néha elenyésző. Az elemző gyakorlatozásra azonban a legritkébb alakok is jó alkalmat
teremtnek.

1. συμβουλευόντος 2. ἀκούειν 3. παρακελευοίμην 4. δουλεύωμεν 5. λέγοιμι 6. οἶοιτο
7. τυραννεύοιτο 8. δουλεύετω 9. βασιλεύετω 10. πιστεύειν 11. ἀλήθευε 12. ἔλεγες
13. ἐφεύδου 14. πιστεύοιεν 15. παύοιο 16. κωλύουσι 17. πείθεσθε 18. πυνθανομένου
19. νομίζοι 20. πράττοι 21. ἐπιτηδεύοιεν 22. βουλώμεθα 23. φέρη 24. βλέπωσιν
25. νικῶντος 26. ἐχθαίρων 27. γίγνησθε 28. ζώητε 29. νικᾶ 30. τελευτᾶ 31. ἐσιώπα
32. ἐρωτώμενος 33. σιωπῶεν 34. ἐρωτῶντος 35. ζῶμεν 36. ἐπιτιμῶμεν 37. δρῶμεν
38. χρῶτο 39. ἔχοι 40. ἀγορεύοντας 41. σιγῶν 42. κτῶ 43 ἀγάπα 44. ἐξαπάτα 45. ἐκτῶ
46. ἐχρήτο 47. ἦσθε 48. ζῆν 49. ἐσθίοιεν 50. ζώη 51. λοιδοροῦντες 52. ποιοῦσιν
53. πειρῶμαι 54. ποιεῖν 55. κατηγοροῦσιν 56. φοβεῖ 57. φοβοῖτο 58. ἐπαινοῦντος
59. ἠγούμην 60. ἐπιστρατεύσαντος 61. ἀπειλοῦντος 62. ἀπειλῶν 63. φοβώμεθα
64. ἀδικεῖ 65. ποιῶμεν 66. ἀπειλεῖ 67. συνέπλει 68. χειμαζομένης 69. ἐπικαλουμένων
70. σιγᾶτε 71. πλέοντας 72. ὀρώσα 73. χρώμενον 74. δυστυχεῖ 75. εὐτυχηῖ 76. φρόνει
77. μιμοῦ 78. ἀδικῶν 79. δεῖται 80. ἠβούλετο 81. βεβαιουῖσθαι 82. ἀδικῶσιν
83. ζημιούσθωσαν 84. μαστιγούντων 85. ἐμαστίγουν 86. ἠναντιοῦντο 87. μαστιγούμενοι
88. ἐκαρτέρουν 89. ὀρώντες 90. καρτεροῦντα 91. ζηλοῦσιν 92. ἀξιοῦσιν 93. ἐκαρπούτο
94. ἐμείουν 95. ἐχειροῦντο 96. ἠλευθέρουν 97. μισθοῦν 98. πολεμεῖν 99. κατεδουλοῦτο
100. ἐδήλου 101. βεβαιοῖη 102. ζήλου 103. δουλοῦται 104. στρατεύσων 105. ἐποίησατο
106. παρόντων 107. συνέλεξα 108. βουλευσαίμεθα 109. ἐνίκησαν 110. ἐδούλωσαν
111. ἐφρόντιζον 112. λείφομαι 113. προσκτήσομαι 114. γεφυρώσας 115. στρατεύσειν
116. τιμωρησόμενος 117. ἐποίησαν 118. δουλώσωμεν 119. κτησόμεθα 120. φθονήσαιεν
121. δηλώσατε 122. ἀκούσαντες 123. ἐτόλμησεν 124. ἀποφαίνεσθαι 125. σιωπῶντων
126. ἠκροασάμεθα 127. ἐβουλεύσω 128. ποιήσιν 129. παρεκελεύσω 130. δηλώσαι
131. χρήσομαι 132. δηλώσω 133. ἄκουσον 134. λέγοντι 135. στρατεύσοιτο
136. συνεβούλευσα 137. στρατεύσασθαι 138. καταδουλώσεσθαι 139. στρατευσάμενος
140. προσέπταισεν 141. συμβουλεύσασαμι 142. ἐνόησον 143. χρησάμενοι 144. ἐνίκησαν
145. κατανοήσεις 146. κινδυνεύσης 147. πείθου 148. συμβουλεύσονται 149. διάλυσον
150. βούλευσαι 151. προτιμήσαι 152. ποιήσαιτο 153. συμβουλεύσαντι 154. ἐστρατεύσατο
155. ἠττώμενος 156. κατενόησεν 157. ἠλήθευσεν 158. κτήση 159. ἐλέησον
160. δυστυχῶντας 161. εὐτυχῶν 162. τυραννευθείσης 163. ἐπολιτεύθησαν
164. φυγαδευθείς 165. ἐτυράννευσεν 166. πολιτευθῆναι 167. φοβούμενος
168. φονευθείη 169. βεβαιωθήσεται 170. ἐκόσμησεν 171. καταφυτευθῆναι
172. ἐκέλευσεν 173. ἐπεμελήθη 174. θεραπευθήσονται 175. τελευτήσαντος
176. ἠδίκησεν 177. ἀδικηθείσης 178. ἠδικήθης 179. πειράθητι 180. τιμωρήσασθαι
181. βοηθήσω 182. ἐλευθερωθῆ 183. τιμηθήσεσθαι 184. ζημιωθήτω 185. ὠμολόγησεν
186. ἐφόνευσαν 187. ἐφονεύθησαν 188. φυγαδευθῆναι 189. θανατωθῆναι 190. ἐμαίνετο
191. ἐστέρησαν 192. ἐλευθερωθῆναι 193. ὑμνήθησαν 194. ἰδρῦθησαν 195. παιδευθεῖσι
196. βουλευθέντων 197. ἐπιμελοῦνται 198. ἔσονται 199. πεποιήται 200. κεκοσμημένοι
201. ἐνεφάνιζον 202. πιστεύσαι 203. ἠδίκηκέναι 204. πεποιηκέναι 205. πεφύκασιν
206. πεποιθῆσθαι 207. ἀγαπᾶσθαι 208. ἐπιθυμεῖς 209. τιμᾶσθαι 210. βουλεύου
211. βεβουλευμένα 212. βεβουλευσθαι 213. πεπιστευκόσι 214. πεφυκῶς 215. ἐβασίλευε
216. ἐνδεδυκυῖα 217. φέρουσα 218. κεκλημένων 219. ἐκλήθη 220. παρήνευσεν
221. ὠνεῖσθαι 222. ἐθέλοντος 223. ὠνήσασθαι 224. ἀπέσπασε 225. ἐφλέγετο
226. τυθῆναι 227. κατέκαυσε 228. ἐπῶλει 229. γελασθείσα 230. αἰτεῖ 231. ἦτει
232. ἐγέλασεν 233. αἰδεσθείς 234. προσεκαλέσατο 235. ἠρώτησεν 236. ἐκέλευσαν
237. ἀποτελέσαι 238. περιόντας 239. ὠνεῖσθαι 240. κεκελευσμένα 241. ἐτέλεσεν
242. ἐνεκλείσθησαν 243. ἐκελεύσθησαν 244. κατελύθη 245. διασεισθείσης

246. χρησθέντα 247. ἐτρέποντο 248. ἐρευνῶντες 249. ἀρκέσειαν 250. λύσειαν
 251. ἔπλευσεν 252. κομίζοι 253. ἀποπλεύσεσθαι 254. ἔπνευσε 255. φοβούμενοι
 256. καταδυθείη 257. ὤκνησαν 258. ἔτρεσεν 259. κελεύσας 260. ἐλκυσθήναι
 261. ἀνασπασθήναι 262. ἀνεβόησεν 263. πλεῖ 264. πείσει 265. συμφέροντα
 266. φηφίσασθαι 267. ἦθροισεν 268. ἦθροισμένοι 269. ἐδημηγόρει 270. προσείχον
 271. πεπλασμένω 272. ὠργίσθη 273. ἦτησεν 274. φράσαι 275. προτρεπόντων
 276. ἔφρασε 277. ἐκομίσθησαν 278. ἐρωτησάσης 279. πετομένη 280. βαδιοῦμαι
 281. διανεύσομαι 282. φράσας 283. ἐσιώπησεν 284. θαυμασάντων 285. ὠργίσθαι
 286. λογισάμενοι 287. σωθήσεται 288. μεθήρμωσεν 289. ἦρισε 290. ἠύξησεν
 291. ἐμήνισαν 292. συνοργισθεῖς 293. κατέκλυσε 294. ἔπεμψεν 295. ἐπιέσθησαν
 296. ἐχρήσθη 297. παύσεται 298. σωθῆεν 299. προβάλληται 300. ἀναγκασθεῖς
 301. πεπιεσμένων 302. προσέδησε 303. ἐκομίσθη 304. θεασάμενος 305. δεδεμένην
 306. ἀγωνιέσθαι 307. πέπεισμαι 308. φονεύσειν 309. σώσειν 310. σωθῆισαν
 311. συνοικιεῖν 312. ὁμολογήσαντος 313. ἠγωνίσαστο 314. ἐφεύσθη 315. ἐφόνευσε
 316. σεσφωμένη 317. συνωκίσθη 318. γυμνάσεις 319. φράσης 320. πείση 321. φιλήσαι
 322. δικάσης 323. ἀκούσης 324. ἀπαλλάξεσθαι 325. ποιῆσαι 326. μετεπέμψατο
 327. παρήσαν 328. καλυφθήσομαι 329. καταλείψω 330. συνῆκται 331. κέρυπται
 332. ἔκρυφα 333. κλέφειεν 334. κεκρυμμένα 335. ἐξορύξητε 336. ὑπάρξει 337. πράξετε
 338. ἔξετε 339. ταραχθεῖητε 340. βλάβαι 341. μακαριοῦσι 342. εὔξονται 343. χρήσθαι
 344. παρέξει 345. ἐτελεύτησεν 346. ἀπέπλευσαν 347. ἔθαψαν 348. πραχθέντων
 349. ἦρξατο 350. ἀπῆλλακται 351. τέθαπται 352. καταλέλειπται 353. κατασκάψωμεν
 354. κλέφη 355. ἔπραξαν 356. ἔπραξας 357. κατέσκαψαν 358. ἐφαίνετο
 359. λυπούμενοι 360. βεβλάμμεθα 361. φυλαχθέντα 362. ἐξορύξας 363. ἔκλεψεν
 364. νομίσαντες 365. κεκλέφθαι 366. ἐφεύσθησαν 367. ἐργασθεῖσα 368. ἔβλεψαν
 369. κατελείφθη 370. κατασκάψαντες 371. ἐκτήσαντο 372. καταπράξαντος
 373. ἔχαιρεν 374. συντρεφομένης 375. ἀπολείπει 376. διαπέπρακται 377. πράξω
 378. ἄλλαξον 379. ἐδάκρυσε 380. ἐνίκησε 381. πέπρακται 382. ἐρρίφθω
 383. γεγραμμένους 384. ἐνσεΐσαντα 385. φύλαξαι 386. πλήξας 387. πονήσης
 388. πεπραγμένου 389. κατελίπετο 390. δηλοῖ 391. πεποιθέναι 392. ἀποφυγεῖν
 393. ἐκράτησεν 394. ἐτρέπετο 395. ἐτρέφατο 396. ἐβλάβη 397. κατεκόπησαν
 398. κατελελοίπει 399. δεδεμένους 400. ἀπήγαγεν 401. σκαφήναι 402. στρατεύσαιτο
 403. ἀπέβαινεν 404. ἐπεπράχει 405. ἐκπλαγεῖς 406. ἀκούσαι 407. ἦγαγον
 408. τέτροφε 409. ἀνῆχεν 410. ἐκφύγησιν 411. τραποῦ 412. ἀπορριφον 413. βλαβείη
 414. ἐπεφυλάχει 415. κλαπείη 416. ἀπορρίψαι 417. πληροῖ 418. ἀναγαγεῖν
 419. ρίφας 420. ἐπανέρχεται 421. βεβλαφώς 422. διηλλαχώς 423. τραφέντα
 424. ἐγράφη 425. δεξάμενος 426. κατεπλάγη 427. ἐννοῶν 428. μεταλλαγήναι
 429. πεπεισμένος 430. ἀνατραπήσεται 431. διέλυσε 432. κατετριβή 433. ἐστερήθη
 434. ἔφυγε 435. ἐτελεύτησαν 436. ἐμαντεύσατο 437. κεκλοφάτας 438. ἐεκκλόφει
 439. ἐμαστίγουν 440. κεκλοφέναι 441. πεφωρᾶσθαι 442. θεώμενον 443. πληγέντος
 444. ἐεκκλόφειν 445. ἀνέκραγε 446. πεπληγμένου 447. κεκράγασιν 448. φέγειν
 449. ἀνακληθεῖς 450. κελευσθεῖς 451. ἐπήνεσεν 452. ἔφεξεν 453. ἀπάγαγε
 454. ἐπνίγη 455. ἐποιήσατο 456. ἄφασθαι 457. τεκοῦσαν 458. νομίσασα 459. τέξεται
 460. πεποίηκεν 461. ἔτεκεν 462. ἐπιθυμοῦντες 463. διέφθαρτο 464. ἐκρίθη 465. ἐσήμνη
 466. τελευτήσῃ 467. βληθεῖς 468. ἐξεγέρθη 469. ταραχθεῖς 470. ἐλογίσαστο 471. ἀμυνεῖ
 472. λογισάμενος 473. ἔκρινεν 474. ἀποστεῖλαι 475. ἀφικνεῖται 476. μεμιασμένον
 477. ἐδεῖτο 478. καθαρθήναι 479. καθήρας 480. ἠρώτησεν 481. ἦκοι 482. ἀπεκρίνατο

483. κέκλημαι 484. ἀποκτείνασαν 485. πέφευγε 486. ἐκβεβλημένον 487. ἐστερημένος
 488. ἀπορήσεις 489. κερδανείς 490. ἔμεινεν 491. διέφθειρεν 492. ἀγρεύειν
 493. ἀπέστειλαν 494. ἐστάλμεθα 495. αἰτήσοντες 496. διαφθείρει 497. συναπόστειλον
 498. ἀποκτείνωμεν 499. μνημονεύων 500. ἀποσελῶ 501. ἐντελοῦμαι 502. ἀμῦναι
 503. ἀποστείλαιμι 504. ἐβαρύνθη 505. ἤθελε 506. ἀποφῆναι 507. ἀποφηνάμενος
 508. συναποσελῶ 509. διεφθαρμένον 510. προσημῆναι 511. βληθήσεσθαι 512. βληθῶ
 513. ἀπεφῆνато 514. ἔπεισε 515. συναπέστειλε 516. ἐντείλατο 517. ἐπαγγειλάμενος
 518. ποιήσεσθαι 519. περαινεί 520. ἐντεταλμένα 521. ὠρμήθη 522. ἤκοντες 523. ἐζήτουν
 524. ἰχνεύσαντες 525. ἐκυκλοῦντο 526. ἀνατεταμένοι 527. εἰσηκόντιζον 528. καθαρθεῖς
 529. ἀπέστειλαν 530. ἀγγελοῦντα 531. συντεταραγμένος 532. ὠδύρατο 533. ἀπέκτεινεν
 534. ἐκάθηρεν 535. ἀράμενοι 536. ἐπιτρέφων 537. προτείνας 538. ἐπισφαγῆναι
 539. τετελευτηκότι 540. ὦκτιρε 541. ἐπέραναι 542. προσήμηνε 543. ἔσεσθαι
 544. ἐπέσφαξε 545. κατακλιθεῖς 546. βεβαιῶσαι 547. ἀρπασθεῖη 548. ἐγκεκρίσθαι
 549. ἐγκριθεῖς 550. προκέκρινται 551. χαλεπήνας 552. ἀγωνίσασθαι 553. ἔκρινεν
 554. νενικηκέναι 555. ἐξέδειρε 556. ἤσχυνεν 557. μανείς 558. ἀπεκτονῶς 559. διέβαλεν
 560. ἐπιβουλεύει 561. πιστεύσας 562. διαβαλοῦση 563. διαφθαρείη 564. ἐκβαλεῖν
 565. ἐβούλετο 566. φανήσεται 567. ἐκβαλῶν 568. ἐμηχανᾶτο 569. ἀπαλλαγήη
 570. γράφας 571. ἐγχειρίσας 572. ἀπεστάλη 573. ἐπεχείρησε 574. ἐγγράπτο
 575. ἀποκτείνει 576. τολμήσας 577. πρᾶξι 578. ἐπέταξεν 579. κατακτανεῖν
 580. διαφθάρησεσθαι 581. διεφθάρησαν 582. ἔπνει 583. ἐφάνη 584. διέφθειρε
 585. διαφθάρησεται 586. ἐσφάλη 587. ἀναβιβάσας 588. ἀρθείς 589. κατέκανε
 590. σφαλείς 591. συμβαλέσθαι 592. συμβαλόμενος 593. ἐνέβαλεν 594. ἐκπλαγέντας
 595. διασπαρῆναι 596. περιβάλοι 597. ἀγωνίσασθαι 598. συλλέξας 599. θαυμάσας
 600. ἔφηνε 601. μένειν 602. ἠξίωσε 603. ἠγάγετο 604. τελευτήσαντος 605. ἤρξεν
 606. ἐρωτηθεῖς 607. φθονοῦντας 608. τιμωρησαίμην 609. φανῆς 610. μεμνηνός
 611. κόφας 612. κατέβαλε 613. ἐπεκαλεῖτο 614. φανέντος 615. παρακαλεῖται 616. ἄρης
 617. μεταβαλεῖν 618. φθαρῆσεται 619. δαρείς 620. κτίσαντος 621. μεμνησθαι 622. ἐώκει
 623. ἐκέκτητο 624. εἰώθει 625. κατεστρέφατο 626. ἀκηκόαμεν 627. μεμνήμεθα
 628. καλουμένων 629. ἐβασίλευσεν 630. ἠνείχοντο 631. ἐπιστρατεύομενοι 632. εἶων
 633. ἠναντιοῦτο 634. συνειλοχῶς 635. ἀπεωθεῖτο 636. κεκτημένος 637. ἀπειργάσατο
 638. εὐδοκιμησάντων 639. ἐφείλκετο 640. εἶποντο 641. εἶχεν 642. ὀρωρυγμένους
 643. εἰργασμένους 644. κατεσκευάστο 645. ἀνήπτετο 646. ἐώρων 647. ἀνεῶχθησαν
 648. συνειλεγμένοι 649. παρείχε 650. ἰδρῦθη 651. κεκοσμημένην 652. εἶλκον
 653. εἶπετο 654. ἐφυλόχθη 655. ἀπειργάσθη 656. ἐτάφη 657. εἰώθασι 658. ἤσκουν
 659. ἐωνημένοι 660. ἔκτισαν 661. συνεισιτῶντο 662. ἠκηκόει 663. κατεσκαμμένοι
 664. προσέταξεν 665. παρεσκευασμένου 666. προσβοῆσαι 667. μέμνησο 668. ἔγραφε
 669. εἶθσαι 670. εἶθισμεθα 671. κρατῆσαι 672. εἰωθόςτος 673. ἐξεγερθεῖς
 674. ἐκάθευδον 675. ἐργηγήρει 676. ἐλιχθέντος 677. εἰκέναι 678. εἰκην
 679. περιελίχθη 680. ἐμασίτου 681. κλέφαι 682. δαρῆναι 683. θεασάμενος
 684. ἐκαθέζετο 685. πληγῶ 686. πεπλευκῶς 687. ἐώρακεν 688. ἐγκαλύπτει
 689. εἰργασμένα 690. εἰκοτές 691. ἐπιδεικνύντες 692. ἀγείροντες 693. διεσκεδασμένα
 694. πηγνύασι 695. ἀποδεικνύναι 696. ἀπαντήσας 697. διέτεινε 698. δείκνυ
 699. ἐδείκνυ 700. δείξω 701. ἔρωτο 702. ἐπεπήγει 703. ἀπέσβη 704. ἐνεδείκνυτο
 705. συνέμιξαν 706. διαρρήξαντες 707. διασκεδάσαντες 708. καταστορέσας
 709. ἀπώλετο 710. πεπταμέναις 711. συνεκράσατο 712. ἀνεπέτασεν 713. ἀπολεῖ
 714. ἐπιρρώσει 715. ἐθέληξ 716. πορεύθητι 717. ἔρωσο 718. ἀναζεύξειν

719. ἐπιδειχθείς 720. μείναι 721. συνέμιξαν 722. ἀνέζευξεν 723. ἀνεδείκνυ
 724. ἐρίγνυτο 725. ποιοίτο 726. ὤμοσε 727. σβέσειν 728. ἀποδεδειγμένον 729. ἀπολείν
 730. κατεστρώθησαν 731. ἀπώλοντο 732. ἐκάλεσε 733. ἀπώλεσε 734. ὁμωμοκῶς
 735. βλάφειν 736. ἀπωλώλεσαν 737. ἀπολώλεκεν 738. ἀπόλοιτο 739. συνεκάλεσε
 740. κελεύσαντος 741. ἀπεδείχθησαν 742. ἡγείσθαι 743. ἐκελεύσθη 744. μεμιγμένη
 745. ἀναπεπταμένης 746. πῆξαντες 747. ἐξεύγνυσαν 748. ἀποπεπηγότες 749. ἀπολέσθαι
 750. ἐπικρεμασθέντα 751. ἀποφυγόντες 752. διεσώθησαν 753. ἐπιδέδειχεν 754. ἐκτήσατο
 755. ἀπέσβηκεν 756. ἀπολείται 757. ἐπιρρωννύναι 758. καταγνύναι 759. μετεπέμψατο
 760. μετείχε 761. ἠναγκάσθη 762. ἐμάχετο 763. ἐπεμίγνυτο 764. κατὰξαι
 765. ἐπεχείρησας 766. ἀποπέμψαι 767. ἐτίμησαν 768. ἐκβλήθέντα 769. ὑπεδέξαντο
 770. ἐδώρησαντο 771. διετέλει 772. κατοικῆσαι 773. συγκραθῆναι 774. ἀποσβέσειαν
 775. στρατευσομένους 776. ἐνδειξάμενος 777. ἀπώλετο 778. ἠγγέλαθῃ 779. ἡμφιεσμένος
 780. ἐστεμμένος 781. ἀπολωλέναι 782. ἀπεστεφανώσατο 783. ἐστεφανώσατο
 784. συνέγραφε 785. κεκραμένη 786. ἐκαλείτο 787. ὁμύης 788. ὄλοιτο 789. ἠσθένει
 790. ὑπόπτειε 791. ἐνίστασθαι 792. διαδιδοίη 793. διατιθείη 794. κατεστάθη
 795. ἤκουσε 796. συνέθετο 797. ἐτίθετο 798. ἔσπευδε 799. διατιθέναι 800. ἀπόντος
 801. ἀναστάντες 802. διασταίειν 803. διαστῶσιν 804. διέθηκε 805. προσκαλεσάμενος
 806. διέδωκεν 807. κατέστησε 808. ὑπέστησεν 809. διαθείς 810. κατέστη 811. ἐφίειτο
 812. ἐνδίδωσι 813. ἐντίθησι 814. συνεικῶς 815. διδῶ 816. ἐφίλει 817. συνεῖσα
 818. ἴετο 819. παραστᾶσα 820. μεθεῖναι 821. μεθήσειν 822. μεθειμένος 823. ἐπιθείη
 824. μετέθετο 825. ἀφέμενος 826. μεθήκε 827. κατέστησεν 828. κινδυνεύσας
 829. διατεθείς 830. καθίστατο 831. καταστάς 832. ἀφείθη 833. ἐποίει 834. ἀφικνεῖτο
 835. διατιθείς 836. ἀφίει 837. συνίστατο 838. ἐπιθείτο 839. ἐποίειτο 840. ἐφεστηκόσι
 841. ἐδίδου 842. δεδομένοι 843. ἀφειστήκεσαν 844. ἐκώλυσεν 845. ἀποστήναι
 846. προσθέσθαι 847. συνῆκεν 848. ἀποστήσεσθαι 849. παραδώσειν 850. ἐξανεστηκότες
 851. συστησάμενος 852. ἐπειρᾶτο 853. κατάγειν 854. ἐπέθετο 855. συνιστάναι
 856. ἐνδιδοίη 857. ἤξιου 858. δοθῆναι 859. παρεστηκέναι 860. ὑποστάς
 861. ἀπεδεδῶκει 862. ἐξηπάτησε 863. πολεμοῦντα 864. δαπανᾶν 865. ἤχθετο
 866. πολεμοῦντων 867. συνέστη 868. ἀνέπεισε 869. δοῦναι 870. ἐπιθῆ 871. διατιθέασι
 872. ἐξέπλευσεν 873. μεθεστηκότες 874. ἀποστάντα 875. ἀνθίσταται 876. ἐθανατώθη
 877. ἀπειθῶν 878. παρίσταται 879. μεταστήναι 880. ἀφίησι 881. δίδωσι
 882. ὑποθέμενος 883. συνίστη 884. ἐπιθῆς 885. ἀφίεσαν 886. παράδος 887. ἀπόσθητι
 888. ποίησον 889. συνέλεξε 890. ἐπιθέμενος 891. διετεθήκεσαν 892. ὠφέλησεν
 893. ἐδίδοσαν 894. τρεφόμενον 895. δράσειν 896. δίωκε 897. δοῦσα 898. τεθέν
 899. προδῶς 900. διδόντος 901. μοχθήσασι 902. ἔθηκαν 903. ἐδόκει 904. ἡδύνατο
 905. ἤθροιζε 906. βούλεσθαι 907. ἐνέπρησαν 908. ἐνέπλησαν 909. δύνωνται
 910. προειστήκει 911. ἄγοντα 912. δύναιντο 913. ἐμπλήσας 914. ὄναιτο 915. ὀνήσειν
 916. δυνηθείη 917. διαπράξαι 918. παύσεσθαι 919. καταγάγοι 920. ὀνήσεσθαι
 921. ἐπείθοντο 922. ἠγάσθησαν 923. δυνάμενον 924. ἀποπλήσαι 925. ἠπίστατο
 926. ἐμπιμπλάναι 927. παρήσαν 928. κατανοήσαντι 929. ἐνεπλήσθης 930. ἠπιστήθητε
 931. ἠγήσαμένω 932. ἐδύνατο 933. ἐπικρέμασθαι 934. ἀντιπαρεσκευάζετο 935. ὠρᾶτο
 936. ἡδυνήθησαν 937. ἐξευγμένη 938. οἰκουμένην 939. ἦκε 940. πεπλησμένος
 941. ἐθήρευεν 942. γυμνάσαι 943. βούλοιτο 944. ὀνίνησιν 945. ὦνητο 946. ἐκδαρῆναι
 947. ἐπιστάμενος 948. ἠθελεν 949. φάναι 950. ἠττημένον 951. διαθήσει 952. ὁμολογεῖς
 953. στρέφας 954. ἠγωνίζετο 955. ἐπίστασαι 956. αὐλεῖν 957. ἐφησθα 958. δυνήσεσθαι
 959. ἡδύνω 960. ἐπίστω 961. δώσεις 962. ἐξέδειρε 963. ἐκρέμασεν 964. κρεμαμένου

965. καλείται 966. πρόσεισιν 967. ιέναι 968. χρῆναι 969. διάκειται 970. διακέοιτο
 971. ἰοῦσα 972. ἀγγελοῦσαν 973. διακείσθαι 974. ἐσόμεθα 975. ἔσει 976. παρόντι
 977. ἐπιόντι 978. διακείσεται 979. ἔδωκεν 980. ἐσομένης 981. ἦσθη 982. ἀποδοῦναι
 983. ἀπέδωκεν 984. εἶψαν 985. προῖοῦσι 986. συνείπετο 987. καθήμενη 988. καθῆσθαι
 989. ἐνέκειτο 990. ἐπιδειξάει 991. συνῆσαν 992. ταχθῆναι 993. στήναι 994. θεώρει
 995. παριών 996. ἐκκεκαλυμμένης 997. παρήει 998. στήσας 999. ἴθι 1000. λέξον
 1001. ὀρώην 1002. προβάλοιντο 1003. ἐπίοι 1004. παρήγγειλαν 1005. ἐσάλπιγξε
 1006. προβαλόμενοι 1007. ἐπῆσαν 1008. προϊόντων 1009. ὀρώντες 1010. καταλιπόντες
 1011. ἐφοβήθησαν 1012. οἰόμενοι 1013. ῆσαν 1014. προίασιν 1015. ἐπέτρεφε
 1016. διαρπάσας 1017. οὔσαν 1018. χρεῖη 1019. ἀπιέναι 1020. θάρρει 1021. κτήση
 1022. ῆσθα 1023. παρούσης 1024. νουθετεῖν 1025. ἔφασαν 1026. ἴσμεν 1027. ἔσται
 1028. ἔφου 1029. δεδιώς 1030. καταλίποιεν 1031. ἐβιάζετο 1032. ῆρξατο 1033. ὦετο
 1034. ἐνδύντας 1035. ἔπεσθαι 1036. ἐνέδυσαν 1037. ἔβαλλον 1038. ἐξέφυγε
 1039. καταπετρωθῆναι 1040. ῆδει 1041. ἔσβη 1042. δυνῆσεται 1043. βιάσασθαι
 1044. συνήγαγεν 1045. ἀμφέστασαν 1046. ἐστώς 1047. παρεστῶσι 1048. θαυμάζοι
 1049. ἴστω 1050. ὠνήσε 1051. φεύγοντα 1052. ἐπριάμην 1053. ἐδαπάνων 1054. οἶδεν
 1055. ἐποίουν 1056. συνειδότην 1057. ἐβίωσαν 1058. ἐδέδισαν 1059. ἐσώσαμεν
 1060. ῆδειτε 1061. ῆστε 1062. πεφυκέναι 1063. εἰδέναι 1064. πεφυκώς 1065. πρίατο
 1066. φανῆναι 1067. πρίασθαι 1068. ἐπρίω 1069. εἰσονται 1070. ἀπεσβηκέναι
 1071. δοκεῖ 1072. παρεστῶτα 1073. συμπορεύεσθαι 1074. προδοῦναι 1075. φῦναι
 1076. ποιήσω 1077. βιῶναι 1078. ὑποδῦναι 1079. εἰδήτε 1080. ὄντα 1081. ἀκούσαντες
 1082. φαίη 1083. ἀπέστησαν 1084. ἀπορῶν 1085. δεδοικώς 1086. ἀφεστῶσιν
 1087. οἶσθα 1088. πεφυκότα 1089. ὑποδύσομαι 1090. πείσαι 1091. πρόοιδα
 1092. μενοῦσιν 1093. συναγαγών 1094. ἀφεστῶτας 1095. ἐσμέν 1096. συνεπόμεθα
 1097. ἀδικεῖσθαι 1098. μεταπεμπομένου 1099. ἐπιθῆ 1100. ἐνεστώς 1101. εἰδείη
 1102. δεδιέναι 1103. βλάβη 1104. παρεστάναι 1105. ἴσασιν 1106. ἐστᾶσιν
 1107. λεγέτω 1108. εἰδῆ 1109. ἐπαύσατο 1110. ἀνίσταντο 1111. προσποιούμενοι
 1112. ἐξελάσας 1113. ἀφίκετο 1114. λάβοιεν 1115. ῆσθετο 1116. κεκμηκάσι
 1117. ἔμαθεν 1118. ἀφιγμέναι 1119. ἔφθασαν 1120. ἀφικόμεναι 1121. παρήσαν
 1122. ἐπολιόρκει 1123. τίσασθαι 1124. ἔτυχε 1125. παρών 1126. συνέβη
 1127. ἀποστάντας 1128. προσβῆναι 1129. ἀπήχθετο 1130. προῦβησαν 1131. ρεῖ
 1132. παρελάσαι 1133. ἐξικνούμενα 1134. διαβαίη 1135. ἔλαθε 1136. ὑποτμηθείη
 1137. ὑπολαβών 1138. φυλάξειν 1139. ἐφεύσθη 1140. ἐνέτυχεν 1141. κατέλαβεν
 1142. μαθών 1143. ἀφίκοιτο 1144. ἐφθη 1145. ἀπέβη 1146. ἀφικόμενος
 1147. κεκμηκότες 1148. ἐλογίζοντο 1149. ἀποβαίεν 1150. κατέδαρθον 1151. ἐμβάντες
 1152. ἐνθήμενοι 1153. ἔλαθον 1154. ἀποπλεύσαντες 1155. συμβεβηκότα
 1156. ἐπύθοντο 1157. ὑπέλαβον 1158. διώξει 1159. καταλήφεται 1160. ἐδόκουν
 1161. ἡμαρτηκέναι 1162. εὔχοντο 1163. ληφθῆναι 1164. ὤκτιρον 1165. κατελιμμένοι
 1166. ὠφληκότες 1167. ζημιωθεῖεν 1168. αἰσθόμενος 1169. ἀποβεβηκότας 1170. ἐδήχθη
 1171. συγκαλέσας 1172. ἀπεληγάσασιν 1173. λήσειν 1174. λέληθε 1175. τισαίμην
 1176. καταλαβεῖν 1177. ἀποτεμμημένοι 1178. ἀποτίσειαν 1179. διώξω 1180. συλλαβών
 1181. καταμεμάθηκα 1182. τεύξομαι 1183. παρέβησαν 1184. ἐπελάθοντο 1185. ἔτυχον
 1186. ἐπιλέλησμαι 1187. ἔκαμον 1188. ἀποτίνων 1189. καμοῦμαι 1190. ἰόντων
 1191. τίσουσι 1192. δῆξεται 1193. αἰσθωνται 1194. ἁμαρτόντες 1195. ἔλαχε
 1196. ηὔξθη 1197. εἰλήχασιν 1198. συλλαβεῖν 1199. ἀδικεῖν 1200. ἀπεχθήσεσθαι
 1201. ἐξελαύνων 1202. ἄρχοντος 1203. φύουσι 1204. ἐξέτεμε 1205. κατέκαυσεν

1206. προβάς 1207. ώκειτο 1208. άναβήσοιτο 1209. συναναβήναι 1210. ποιήσαντες
 1211. άπήγγελλον 1212. προαισθόμενοι 1213. λάβωσιν 1214. έλαθεν 1215. καμούνται
 1216. πυθόμενος 1217. ύποτεμείν 1218. ηΰξησαν 1219. καταληφθείσης 1220. λήφιοιτο
 1221. καταστήση 1222. μαθόντες 1223. αύξήσεσθαι 1224. συναναβήσεσθαι
 1225. όμιλών 1226. έχβήση 1227. δύναιο 1228. έξαμαρτείν 1229. άμαρτών
 1230. βούλου 1231. λήφη 1232. δούς 1233. έπιλαθοϋ 1234. έπιτορκών 1235. δράσας
 1236. τεύξη 1237. έξήλαυνον 1238. άνέμνησεν 1239. εύρον 1240. εύρέθη 1241. εύρείν
 1242. ώοντο 1243. άλλωναι 1244. έδίδαξεν 1245. άπέδρασαν 1246. άπεγνώκότες
 1247. διέστησαν 1248. έθήρων 1249. διαδεχόμενοι 1250. έάλωσαν 1251. άλλόντων
 1252. έάλω 1253. έτρώθη 1254. άνήλωσαν 1255. έτρεχε 1256. αίρουσα 1257. χρωμένη
 1258. ήρεσεν 1259. πορευόμενοι 1260. έγνώσθη 1261. καθέξεσθαι 1262. έπισιτισάμενοι
 1263. άπέθανεν 1264. ένοικούντες 1265. έπώλου 1266. έζων 1267. έπέλιπε
 1268. πρίασθαι 1269. έπράθη 1270. άπέδοντο 1271. αναλώσαι 1272. έσθιοντες
 1273. διεγίγνοντο 1274. προσεποιείτο 1275. άποθάνοιεν 1276. γνώναι 1277. εύροι
 1278. λαβόντας 1279. ήβήσαντας 1280. άπήρεσε 1281. διδάξειν 1282. συνεπισπεύσαι
 1283. έγνω 1284. ρίψαντες 1285. ήμφιεσμένοι 1286. άμελουόντες 1287. είσεπήδησαν
 1288. έξεκόμισαν 1289. έφεύσθη 1290. εύρήσειν 1291. μνησθώμεν 1292. κελεύση
 1293. τρωθησομένους 1294. άποθανουμένους 1295. δεδιδαγμένοι 1296. ήβήσαντες
 1297. γηράσαντες 1298. εύρεθειεν 1299. ήγόραζον 1300. διαβαίνοντες 1301. έπιμπλασαν
 1302. συνήγον 1303. συνέσπων 1304. άπτεσθαι 1305. έπράθησαν 1306. ένοικούντων
 1307. πεποιημένος 1308. άμφιλεξάντων 1309. προσήει 1310. γνωσόμενος
 1311. έγνωκέναι 1312. έάλωκότος 1313. κατέγνω 1314. έδιδάχθησαν 1315. έγνωσαν
 1316. άπήρεσεν 1317. ώργίζοντο 1318. μεταγνώσεται 1319. έξιλάσεται
 1320. άδικηθέντα 1321. έξιλάσατο 1322. μεταγνώναι 1323. συνέγνω 1324. μεμνήσονται
 1325. διήλασε 1326. διελαύνοντα 1327. μεμνημένος 1328. άλλούς 1329. ίησι
 1330. ήμαρτε 1331. έτρωσεν 1332. μεθυσθέντες 1333. γνούς 1334. άποδράναι
 1335. τρωθήναι 1336. άποθανείν 1337. άπέδρα 1338. ζών 1339. γνώνθι
 1340. έμάθη 1341. μεμνήσθαι 1342. ήμέλησεν 1343. γεγινώς 1344. έγήματο
 1345. έδέησε 1346. έπιμεληθήναι 1347. έγένετο 1348. έπεμνήσθη 1349. συνθέμενος
 1350. έμαχέσατο 1351. περιεγένετο 1352. παύσασθαι 1353. αισθόμενος 1354. έρρύη
 1355. έδεήθη 1356. όμόσας 1357. βουλήσεσθαι 1358. μαχείσθαι 1359. έχάρη
 1360. ώήθη 1361. μεταμελήσαι 1362. ήβουλήθη 1363. ποιήσασθαι 1364. έλαβε
 1365. έμμείναι 1366. έξερρύησαν 1367. ήχθέσθη 1368. άπολιπών 1369. άπέστη
 1370. διακειμένους 1371. μαχούμενος 1372. παροξυνθέντες 1373. ήμέλλησαν
 1374. συνερρυήκεσαν 1375. έπιπτόμενοι 1376. ήδύναντο 1377. προσέπετο
 1378. έξέωσεν 1379. άπωσθέντων 1380. έπιμελησόμενος 1381. κατέφυγε
 1382. πέμψας 1383. γεγονέναι 1384. ώφελον 1385. μετεμελήθην 1386. άδικήσας
 1387. ώφείληχα 1388. προγεγενημένων 1389. οίηθής 1390. έξερρυηκέναι
 1391. δέδοκται 1392. γενήσεσθαι 1393. διαπτήσεται 1394. χαιρήσει 1395. όφειλήσει
 1396. άπέωσατο 1397. έφαινετο 1398. έπήλαυνεν 1399. έμέλησεν 1400. δεήσεται
 1401. γεγενημένα 1402. προκατακαίοντες 1403. ήχθέσθη 1404. άπέπτοντο
 1405. άχθεσθέντα 1406. έπιμελήσομαι 1407. δυνήσονται 1408. προκατακαύσαι
 1409. έπιγενησόμενον 1410. διαγγείλαι 1411. έρομένου 1412. μέλλοι 1413. έθελήσαι
 1414. ένεδρεύσας 1415. ζώντας 1416. κεχαρηκώς 1417. οίηθείς 1418. δεηθήναι
 1419. έπενενέμητο 1420. όφειλήσας 1421. ήβουλήθη 1422. διεγίγνετο 1423. έπισκοπών
 1424. γενήσεται 1425. ήξοι 1426. δύνηται 1427. διαπεφύλαχεν 1428. έπιμεμέληται

1429. δίδωσιν 1430. ἀναγνούς 1431. ἠχθέσθημεν 1432. διαγένηται 1433. μελλήσας
 1434. συγκαλαεῖ 1435. γένοιτο 1436. ἀγαγόντες 1437. προτιμηθῆναι 1438. ἤρχε
 1439. ἠβουλήθην 1440. παραγενέσθαι 1441. πράξω 1442. ἐγκαλέσας 1443. ἔρεσθαι
 1444. ἀδικηθεῖς 1445. γέγονας 1446. ἀποκριναμένου 1447. ἤρετο 1448. γεγενῆσθαι
 1449. ἐρήσομαι 1450. γένοιτο 1451. γενοίμην 1452. δόξαιμι 1453. προελθών
 1454. εἰσέπεσεν 1455. ἔσπετο 1456. ἐπέσχε 1457. προεῖπε 1458. συνελθεῖν
 1459. ὤφθησαν 1460. διῆλθεν 1461. ἀπόσχοι 1462. ἐπιούση 1463. ἐπιπέσοι
 1464. συνελγύθησαν 1465. προερρήθη 1466. διελών 1467. εἶλετο 1468. σπέσθαι
 1469. διέχοντας 1470. προσέδραμον 1471. ἀνθέξειν 1472. συνοίσειν 1473. ἔλονται
 1474. προσενεχθῆναι 1475. προδεδραμηκότες 1476. ὑπέσχοντο 1477. συνέφεσθαι
 1478. ἐρεῖν 1479. εἶδον 1480. παθεῖν 1481. προσηνέχθη 1482. ἑωράκασιν
 1483. τεταγμένη 1484. ἤρημένοι 1485. ταχθήσονται 1486. ἐπιπεσοῦνται
 1487. εἰπεῖν 1488. προσπεσοῦσης 1489. συνεκάλεσε 1490. σπέσθαι 1491. μετασχεῖν
 1492. εἰσήλθε 1493. συγκροῦσι 1494. προήρημαι 1495. πέποιθα 1496. διάγοντας
 1497. διενεγχεῖν 1498. ἑώρακα 1499. παρέξετε 1500. κέκτησθε 1501. ἐλοίμην
 1502. εἶδητε 1503. εἰδώς 1504. προερούντα 1505. ὄψεσθε 1506. ἐπιφερομένους
 1507. ἴδωσιν 1508. ἀνασχομένους 1509. προσενεχθησομένους 1510. ἀνθέξουσιν
 1511. ἀντισχῆσουσιν 1512. ἀποδραμοῦνται 1513. πάθωσιν 1514. ἀναιρήσεσθε
 1515. πείσεσθε 1516. παράσχητε 1517. ἀνέλησθε 1518. ὑπέσχημαι 1519. ὑπισχνούμαι
 1520. ἐπανελθεῖν 1521. ἀφήσειν 1522. οἴσονται 1523. ἔσονται 1524. δεήσει
 1525. πίονται 1526. ἔδονται 1527. αἰρήσονται 1528. ῥηθέντα 1529. εἴρηται
 1530. οἴσεσθαι 1531. περιπεπτώκαμεν 1532. προσελθόντα 1533. συνοίσειν 1534. οἶει
 1535. γένηται 1536. μεμνήσεσθαι 1537. μεμνήο 1538. βούλοιο 1539. δύνασθαι
 1540. ἀποδοῦναι 1541. ὑπέσχου 1542. παρεληλυθότι 1543. ἠνέγκαμεν 1544. ἐπάθομεν
 1545. περιεπέσομεν 1546. φαγεῖν 1547. πιεῖν 1548. ἔσχομεν 1549. ὀφόμεθα
 1550. εἰπέ 1551. παράσχες 1552. ἐννηνόκατε 1553. πεπόνθατε 1554. κατεδηδόκατε
 1555. καταβεβρώκατε 1556. ἐπιμελήσομαι 1557. ἔξετε 1558. δυνήσομαι 1559. ἐρῶ
 1560. δύνανται 1561. ἀνελώμεθα 1562. προσπέση 1563. παρέξω 1564. αἰρήσομαι
 1565. μετεσχηκότες 1566. μετάσχητε 1567. οἴσεται 1568. ὑποσχόμενος 1569. ἐνέπλησεν
 1570. παρεκελεύοντο 1571. τάττεσθαι 1572. ἐπιδεῖν 1573. εἰσήλθε 1574. ἐνεχθεῖς
 1575. περιπέσοι 1576. πάθοι 1577. ἀφαιρεθεῖν 1578. ἀνθέξειν 1579. περιόφεται
 1580. ἀφελόμενος 1581. καθέξεις 1582. ἀμνημονεῖ 1583. πάθοις 1584. ζῶντα
 1585. πείσομαι 1586. παραδράμης 1587. ἰδών 1588. ἔνεγκε 1589. δίδου 1590. ἀπόσχου
 1591. ὑπερβῆς 1592. δείξων 1593. ὀφόμενος 1594. πίων 1595. φαγών 1596. εἰπών
 1597. κεῖται 1598. καταπηδήσας 1599. ἀπέγνω 1600. διαρρήξοντα.

Mondattani gyakorlatok

1 Kijelentő alanyi és tárgy mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Euandros bűnlajstromát, amit Lysias olvastat a fejére, hogy megakadályozza archónná választását!

Ἐγὼ δὲ περὶ τούτου τρία ἔξω εἰπεῖν τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, ὥστ' ἄξιον εἶναι ἕκαστον ἔργον θανάτου· πρῶτον μὲν ὅτι τὴν ἐν Βοιωτοῖς πολιτείαν χρήματα λαβὼν μετέστησε καὶ τῆς συμμαχίας ἡμᾶς ταύτης ἀπεστέρησεν, ἔπειτα ὅτι τὰς ναῦς προὔδωκε καὶ τὴν πόλιν περὶ σωτηρίας βουλευέσθαι πεποίηκεν, ἔπειτα ὅτι παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς αὐτὸς ἀπώλεσε, τριάκοντα μνᾶς ἐσυκοφάντησεν, οὐ φάσκων αὐτοὺς λύσεσθαι, εἰ μὴ τοῦτο αὐτῷ παρὰ σφῶν αὐτῶν παράσχοιεν. συνειδότες οὖν ἡμῶν ἑκατέρω τὸν βίον, πρὸς ταῦτα βουλευέσθε ὀποτέρω χρῆ πιστεύειν περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας, καὶ οὕτως οὐκ ἐξαμαρτήσεσθε.

A kijelentő alanyi és tárgy mellékmondatok ὅτι vagy ὡς 'hogy' kötőszó vezet be. Tagadása οὐ-val történik. E mellékmondat állhat: 1. személytelen kifejezések után, pl.: ἔστι, δεῖ, χρή, συμφέρει; δυνατὸν / καλόν / ἀναγκαῖον / δίκαιον / αἰσχροῦν (ἔστιν); νόμος / ὥρα (ἔστιν) stb. 2. mondást jelentő igék (verba dicendi) után, pl.: λέγω, φθέγγομαι, φράζω, ἀγγέλλω stb. 3. észlelést, észrevést jelentő igék illetve ezek műveltető alakjai után, pl.: ὁράω, ἀκούω, οἶδα, γιγνώσκω, δηλώω, ἀποφαίνω, σημαίνω stb. 4. olykor érzelmet, illetve érzelmkifejezést jelentő igék után, pl.: θαυμάζω, ἀχθάνομαι stb. (cf.: okhatározói mellékmondatok).

Főmondati praesent követően a mellékmondatban a kijelentő főmondatok módjai állnak. Főmondati praeteritumot követően a mellékmondatban megmaradhatnak a kijelentő főmondatok módjai; de az indicativus helyett gyakran optativus obliquus áll.

Δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει.	Világos, hogy így van.
Τῇ δ' ὕστεραία ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπῶς εἶη Συέννησις τὰ ἄκρα.	A következő napon megjött a hírnök, aki jelentette, hogy Syennesis elhagyta a magaslatokat.
Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.	Katonák, ne csodáljátok, hogy nehezen viselem a mostani helyzetet.

A gondolkodás, vélekedés igéi után, pl.: δοκέω, δοξάζω, νομίζω, ἠγέομαι, stb. gyakran ὡς kötőszó vagy infinitivus áll:

Ἰκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα.	Elegendőnek tartom az elmondottakat.
Ἡγοῦμαι δέ, ὧ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἐπιδειξαι, ὡς ἐμοίγευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμήν.	Úgy gondolom, férfiak, ezt kell nekem bebizonyítanom, hogy tudniillik Eratosthenés elcsábította a feleségemet.

A φημί ige alakjai után mindig infinitivus áll:

Τὰ ὀνόματα οὐκ ἔφη αὐτῶν ἐρεῖν.	Azt mondta, hogy a nevüket nem mondja meg.
---------------------------------	--

A mellékmondatot kiváltó, rövidítő szerkezetként, de különösen a mondást jelentő igék után gyakran áll accusativus vagy nominativus cum infinitivo, az észrevevést, érzékelést jelentő igék után pedig accusativus cum participio.

Megjegyzendő, hogy a felszólító tárgyi mellékmondatokat a görög mindig infinitivusos szerkezettel fejezi ki.

Ἐπέσχετο ταῦτα ποιήσιν.	Megígérte, hogy meg fogja ezt tenni.
Λέγεται τοὺς κακῶς πεπονθότας μνησθαὶ μᾶλλον ἢ τοὺς εὖ.	Azt mondják, hogy akiket baj ért, jobban emlékeznek, mint akiket szerencse ért.
Ἐλέγετο ἐν Φλειοῦντι σῖτος εἶναι.	Úgy hírtelt, hogy Phliusban van élelem.
Ὡς ἦσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν.	Amint rájött, hogy Kyros elesett, elmenekült.
Ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι βούλομαι.	Fölszólított, hogy tegyek, amit akarok.

A kijelentő alanyi- és tárgyi mellékmondatokhoz szorosan kapcsolódnak az értelmzői mellékmondatok. Kötőszó- és módhasználatuk egyezik:

Περὶ μὲν οὖν τοῦ ζεύγους τῶν ἱππῶν, ὡς οὐκ ἀφελόμενος ὁ πατήρ Τεισίαν εἶχεν, ἀλλὰ πριάμενος παρὰ τῆς πόλεως τῶν Ἀργείων, ἀκηκόατε τῶν μαρτυρούντων.	A versenyfogattal kapcsolatban tehát, hogy (tudniillik) apám nem Teisiástól lopta és bitorolta, hanem az argosiak városától vette, hallottátok a tanúkat.
---	---

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

A görögre fordítandó magyar mondatok szövegében kerek zárójelek közé tettük azokat a szavakat ill. betűket, amelyeket nem kell görögre fordítani. Hegyes zárójelben szerepelnek a görög mondatban álló, tükörfordításban megadott szavak.

1. Gyanú(s) volt, hogy a nagykirály ellen vezet, mégis úgy gondoltuk, hogy követjük.
 2. Megmondtam, hogy ez az, aki bejár(atos) a feleségemhez.
 3. Elterjedt a hír, hogy Kyros hadihajókkal üldöz(tet)i őket.
 4. Azt azonban jól véssék a fejükbe <tudják>, hogy nem nyertek egéruat <elszöktek, biztonságban vannak>.
 5. Soha nem szűnt meg ismételtetni, hogy véleménye szerint az istenek ugyanúgy <nemkevésbé> örülnek a jámbor tetteknek, mint a szent áldozatoknak.
 6. Azt (szokta) mondani, hogy az athéniak nyelvében a lakomázást hívják evésnek.
 7. Én pedig azt mondtam, hogy nem én foglak téged megölni, hanem a város törvénye.
 8. Azt mondta, hogy útjuk a nagykirály ellen, Babilónba fog vezetni, és megparancsolja, hogy mondják meg ezt a katonáknak, és győzzék meg őket, hogy kövessék (őt).
 9. Elmondtam, hogy mindenről tudok, (ami) a házamban folyik.
 10. Közli (velem), hogy bent van.
 11. Tudtam, hogy nem ismer se istent, se embert.
 12. Gondoljuk meg <meg kell fontolni>, senki sincs az emberek között, aki természettől fogva oligarchikus vagy demokrata (beállítottaságú).
 13. Azt mondta, hogy nem kell nekik ezt tenni.
 14. Eratosthenésnek szabad lett volna azt mondania, hogy nem találkozott (vele), vagy teszem azt <azután>, hogy nem látta.
 15. Tudom, hogy úgy gondolja, hogy sérelmet szenvedett tőlünk.
 16. Azt mondta, nincs.
 17. Talán azt mondhatná, hogy félt, és ez néhányotoknak elég lesz.
 18. Nem szabad elfelejteni <emlékezni kell>, hogy nem azért vagytok itt, hogy törvényeket hozzatok róluk, hanem hogy a hatályos törvények alapján szavazzatok.
 19. Szerintem tudjátok, hogy hadvezér volt.
 20. Azt mondta, hogy valamelyiknek a kettő közül (be) kell (következnie), vagy ők nem laknak Olynthosban, vagy ő nem (lakik) Makedoniában.
 21. A vezetés (kérdéséről) tehát, hogy (tudniillik) városunkat (illetné) jog szerint, az elmondottak alapján könnyű meggyőződni.
 22. Világos, hogy ez igaz.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ἐκείνος γὰρ ὅτ' ἦλθεν αὐτῶ ἐπιστολὴ παρὰ βασιλέως, ἣν ὁ μετὰ Καλλία τοῦ Λακεδαιμονίου Πέρσης ἤνεγκε, περὶ ξενίας τε καὶ φιλίας, ταύτην μὲν οὐκ ἐδέξατο, τῷ δὲ φέροντι εἶπεν (ἀπαγγέλλω) ... βασιλεῖ ὡς ἰδίᾳ μὲν πρὸς αὐτὸν οὐδὲν (δεῖ) ... ἐπιστολὰς πέμπειν, ἣν δὲ φίλος τῇ Λακεδαιμόνι καὶ τῇ Ἑλλάδι εὐνοῦς ὦν φαίνεται, ὅτι καὶ αὐτὸς φίλος ἀνὰ κράτος αὐτῷ (εἰμί) ... ἦν μέντοι, ἔφη, ἐπιβουλεύων ἀλίσκηται, μηδ' ἂν πάνυ πολλὰς ἐπιστολὰς δέχωμαι, φίλον ἔξειν με οἰέσθω.

2. Ἐδόκει μοι ταύτη (πειράομαι) ... σωθῆναι, ἐνθυμουμένω ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, (σῶζω P) ... , ἐὰν δὲ ληθῶ, ἡγούμην μὲν, εἰ Θεογνίς εἶη πεπεισμένος ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἤττον (ἀφίημι P) ... , εἰ δὲ μή, ὁμοίως (ἀποθνήσκω P) ...

3. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανερόν (εἰμί) ... ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνες κοινότατοι (τυγχάνω) ... ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πεύσονται ἦντινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε.

4. Καί οὐ τοῦτο λέξων ἔρχομαι, ὡς πολὺ μὲν ἐλάττους πολὺ δὲ χείρονας ἔχων ὅμως (συμβάλλω sg. 3.) . . . εἰ γὰρ ταῦτα λέγοιμι, Ἄγησίλαόν τ' ἂν μοι δοκῶ ἄφρονα (ἀποφαίνω) . . . καὶ ἑμαυτὸν μωρόν, εἰ ἐπαινοίην τὸν περὶ τῶν μεγίστων εἰκῆ κινδυνεύοντα· ἀλλὰ μᾶλλον τάδ' αὐτοῦ ἄγαμαι, ὅτι πληθὸς τε οὐδὲν μείον ἢ τὸ τῶν πολεμίων (παρασκευάζομαι) . . . , (ὀπλιζῶ) . . . τε οὕτως ὡς ἅπαντα μὲν χαλκόν, ἅπαντα δὲ φοινικᾶ φαίνεσθαι· ἐπεμελήθη δ' ὅπως οἱ στρατιῶται τοὺς πόνους δυνήσονται ὑποφέρειν· ἐνέπλησε δὲ καὶ φρονήματος τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ὡς ἱκανοὶ εἶεν πρὸς οὐστῖνας δέοι μάχεσθαι· ἔτι δὲ φιλονικίαν ἐνέβαλε πρὸς ἀλλήλους τοῖς μετ' αὐτοῦ ὅπως ἕκαστοι αὐτῶν ἄριστοι φαίνονται. ἐλπίδων γε μὴν πάντας ἐνέπλησεν ὡς πᾶσι πολλὰ κάγαθὰ ἔσοιτο, εἰ ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνοντο, νομίζων ἐκ τῶν τοιούτων ἀνθρώπους προθυμότατα τοῖς πολεμίοις (μάχομαι) . . . καὶ μέντοι οὐκ ἐφεύσθη.

5. Ὅτι μὲν οὖν, ὦ βουλή, οὐδενὸς αἰτίας εἰμι τῶν γεγενημένων, ἱκανῶς (ἀποδείκνυμι pf.,P) . . . νομίζω.

6. Πρότερον μὲν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον (ἔξεστι) . . . τῷ βουλομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγματα.

2 Függő kérdések

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre a jámbor Xenophón istenfélelemre intő szavait, majd Sókratés gondolatait az önismeret fontosságáról!

Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοισ· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῶ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους οὔτε ὅποι ἂν τις φεύγων ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχα καὶ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι. . . .

Πότερα δὲ σοι δοκεῖ γινώσκειν ἑαυτὸν, ὅστις τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὡσπερ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἶονται γινώσκειν ὅν ἂν βούλωνται γνῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέφωνται πρότερον εὐπειθῆς ἐστὶν ἢ δυσπειθῆς, καὶ πρότερον ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενῆς, καὶ πρότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτήδειά τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως ἔχει, οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεφάμενος, ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν· Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτὸν.

A kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok kötőszó nélkül, közvetlenül kapcsolódnak a főmondatához.

Kiegészítendő (vagy egytagú) kérdés bevezetésére egyenes vagy függő (ő- előtagú) kérdő névmások, illetve kérdő határozószók szolgálnak:

Egyenes	Függő	
τίς	ὅστις	ki / mi – hogy ki / mi
πότερος	ὁπότερος	melyik – hogy melyik
ποῖος	ὁποῖος	milyen – hogy milyen
πόσος	ὁπόσος	mekkora – hogy mekkora
πηλίκος	ὁπηλίκος	milyen korú – hogy milyen korú
ποῦ	ὅπου	hol – hogy hol
πόθεν	ὁπόθεν	honnan – hogy honnan
ποῖ	ὅποι	hová – hogy hová
πότε	ὁπότε	mikor – hogy mikor
πηνίκα	ὁπηνίκα	(hogy) milyen időszakban
πῶς	ὅπως	hogyan – hogy hogyan
πῆ	ὅπη	merre – hogy merre

Eldöntendő (vagy többtagú, választó) kérdés bevezetésére:

εἰ	(vajon) ... -e, (vajon) nem ... -e
μή	(hogy) nem ... -e
πότερον - ἤ	vajon ... vagy
πότερα - ἤ	vajon ... vagy
εἰ - ἤ	vajon ... vagy
εἰ - εἴτε	(vajon) ... -e ... vagy pedig ... -e
εἴτε - εἴτε	(vajon) ... -e ... vagy pedig ... -e
εἰ / πότερον ... ἤ οὐ / ἤ μή	(vajon) ... -e ... vagy nem / sem

A mellékmondat állítmánya megmaradhat a függő kérdésnek megfelelő egyenes kérdés módjában, tehát feltétlen kérdés esetében indicativusban, feltételes kérdés esetében coniunctivus dubitativusban (ritkábban optativus potentialisban). Gyakran azonban a főmondat múlt idejű állítmányához igazodva a mellékmondat állítmánya optativus obliquus-ba kerül. A két lehetőség közötti választás a szöveggörnyezettől, végső soron az író stílusától függ.

Κύρος ἦρετο τίς ὁ θόρυβος εἶη.	Kyros megkérdezte, (hogy) mi ez a lárma.
Ἦρετο πότερος ἔσται ὁ τὸ στρατεύμα ἄγων, ὁ παῖς ἢ αὐτός.	Megkérdezte, hogy melyikük vezet majd a sereget, a fia, vagy ő.
Κύρος ἐρωτᾷ πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν.	Kyros azt kérdezi, vajon békét akar, vagy háborút.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Seuthés megkérdezte Xenophónról, hogy miféle ember. 2. Bajban ismerszik meg a barát <hoggy milyen>. 3. Egyébként, bíraskodó férfiak, méltányos (lenne) azt megmondolni, hogy közületek hányan is tartották Kleophónt rossz polgárnak. 4. Megkérdezte, hogy mi a jelszó. 5. Sókratés megkérdezte az athéniakat, milyen ló vagy milyen fogat olyan hasznos, mint a jó barát, másfelől milyen rabszolga olyan jószándékú és állhatatos, vagy milyen más szerzemény alkalmas ennyire mindenre. 6. Nem tudom megmondani, hogy mikor halt meg. 7. Először is azt kell megvizsgálunk, hogy ki ura a hasának, az italozásnak, a bujaságnak, az alvásnak és a lustaságnak. 8. Megkérdezték, hogy kinek adják át városukat. 9. (Abban az esetben,) ha megkérdeznéd, hol vagyok, mondd az igazat, hogy a határon. Ha pedig megkérdeznéd, hogy jövök-e magam is, ez esetben is az igazat mondd, hogy nem tudod. Ha pedig arról érdeklődné, hogy hányan vagyunk, tanácsold azt, hogy küldjön el valakit veled, és tudja meg. 10. Megkérdeztem, hogy hol harcolnak.

11. Mondd meg nekem, mennyire széles a folyó! 12. Sokat bolyong a nyúl, (mert / ha) nem tudja eldönteni, hogy hol feküdjön le. 13. Azt is vizsgáljuk meg, vajon a vezetők vagy az alattvalók élnek-e boldogabban. 14. Megpróbáltuk kifürkészni <megtalálni>, hogy hol táborozott le az ellenség. 15. Mondja meg, (hogy) mi lesz a katonákkal. 16. Vizsgáljuk meg (tüzetesen) mindkettejük tetteit, hogy megtudjuk, vajon ugyanazok-e, vagy némileg különböznek. 17. Mindenki mást mond, mondd meg hát nekünk, (hogy) mit mondasz te. 18. Valaki azt kérdezgette, vajon Themistoklés valamelyik bölcs tanítása <együttléte> révén vagy természetéből (fakadóan) különbözött ennyire polgártársaitól. 19. Nem tudom, hogy hová fussak. 20. Nem tudom biztosan, vajon a sereg elindult vagy a táborban maradt. 21. Megtudtuk, hogy hogyan nevelik a spártaiai gyermekeit. 22. Nem tudtuk, vajon ezek barátok vagy ellenségek. 23. Mondd meg nekem, mit válaszoljak. 24. Megkérdeztem, hány íjásza van. 25. Próbáljuk kitalálni, vajon nincs-e itt valamilyen folyó! 26. Kérdezik, (ugyan) hová mennénk. 27. Mondd meg nekem, hogyan tudtad meg ezeket! 28. Kérdezem őt, hogy hová hajózik, és kihez. 29. Megtudtuk, hogy miért voltak olyan erősek a spártaiak. 30. (Miután) ezt elmondta, megkérdezte Médosadést, igaz-e ez. 31. Először megkérdezte, vajon menni vagy maradni jobb-e neki. 32. Agésilaos gyakran homályba burkolódzott <nem volt világos>, hogy hol is van, hogy hová is megy, hogy mit is csinál.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῶν που γεγραμμένον τὸ Γνωθὶ σαυτὸν· Ἐγώ γε. Πότερον οὖν οὐδέν σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης.

2. Ἄν τὰ ὅμοια ποιῶσιν ὃ τε ἰδιώτης καὶ ὁ τύραννος, ἐννοεῖ πότερος μείζω ἀπὸ τῶν ἴσων κτᾶται χάριν.

3. Ἐπεὶ δὲ θορύβου τε ἦσθετο καὶ σημαινόντων ἀλλήλοις τῶν περὶ Σεύθην, κατέμαθεν ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ κεκαυμένα εἶη τῷ Σεύθῃ πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως οἱ μὲν φύλακες μὴ ὀρῶντο ἐν τῷ σκοτεινῶντες μήτε ὀπόσοι μήτε ὅπου εἶεν, οἱ δὲ προσιόντες μὴ λανθάνοιεν, ἀλλὰ διὰ τὸ φῶς καταφανεῖς εἶεν.

4. Ἀλλὰ γάρ, ἔφη ἐγώ, τούτων οὐ σὺ αἰτία, ἀλλ' ἐγὼ οὐ τάξας σοι παρέδωκα ὅπου χρὴ ἕκαστα κείσθαι, ὅπως εἰδῆς ὅπου τε δεῖ τιθέναι καὶ ὀπόθεν λαμβάνειν. ἔστι δ' οὐδὲν οὕτως, ὦ γύναι, οὐτ' εὐχρηστον οὔτε καλὸν ἀνθρώποις ὡς τάξις.

5. Τὸν δὲ τοῦ κυβερνήτου διάκονον, ὃς πρῶτος τῆς νεῶς καλεῖται, οὕτως ἦρον ἐπιστάμενον ἐκάστων τὴν χῶραν ὡς καὶ ἀπὼν ἂν εἴποι ὅπου ἕκαστα κείται καὶ ὀπόσα ἐστὶν οὐδὲν ἤττον ἢ ὁ γράμματα ἐπιστάμενος εἴποι ἂν Σωκράτους καὶ ὀπόσα γράμματα καὶ ὅπου ἕκαστον τέτακται.

6. Δεῖ δὲ καὶ εἶ τινα χαλεπότητα ἔχει ὁ ἵππος καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς ἀνθρώπους, καὶ εἰ δυσγάργαλὶς γε εἶη· πάντα γὰρ ταῦτα χαλεπὰ τοῖς κεκτημένοις γίγνεται.

7. Θαυμάσας δέ, ἔφη, τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἡρόμην τί πράττοι. ὁ δ' εἶπεν· Ἐπισκοπῶ, ἔφη, ὧ ξένε, εἴ τι συμβαίνοι γίγνεσθαι, πῶς κεῖται, ἔφη, τὰ ἐν τῇ νηί, ἢ εἴ τι ἀποστατεῖ ἢ εἴ δυστραπέλωσ τι σύγκειται. οὐ γάρ, ἔφη, ἐγχωρεῖ, ὅταν χειμάζῃ ὁ θεὸς ἐν τῇ θαλάττῃ, οὔτε μαστεύειν ὅτου ἂν δέῃ οὔτε δυστραπέλωσ ἔχον διδόναι. ἀπειλεῖ γὰρ ὁ θεὸς καὶ κολάζει τοὺς βλάκας.

8. Καὶ νῦν ἐθυόμην περὶ αὐτοῦ τούτου, εἰ ἄμεινον εἶη ἄρχεσθαι λέγειν εἰς ὑμᾶς καὶ πράττειν περὶ τούτων ἢ παντάπασι μηδὲ ἄπτεσθαι τοῦ πράγματος.

9. Ἐπεὶ ἤχθησαν παρὰ Ξενοφῶντα, ἐρωτᾷ αὐτοὺς εἴ που ἤσθηνται ἄλλου στρατεύματος ὄντος Ἑλληνικοῦ.

10. Τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ τῶ καλῶς ἀγρὸν φυτευσασμένῳ δῆλον ὅστις καρπῶσεται, οὔτε τῶ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησασμένῳ δῆλον ὅστις ἐνοικήσει, οὔτε τῶ στρατηγικῶ δῆλον εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῶ πολιτικῶ δῆλον εἰ συμφέρει τῆς πόλεωσ προστατεῖν, οὔτε τῶ καλὴν γῆμαντι, ἴν' εὐφραίνηται, δῆλον εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῶ δυνατοῦς ἐν τῇ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δῆλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται τῆς πόλεωσ. τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμησ, δαιμονῶν ἔφη.

3 Időhatározói mellékmondatok I.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón emlékeit, amelyekben Sókratés törvénytisztelő magatartását idézi fel!

Ἄλλα μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἦν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ... καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφισασθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώθη τοιαύτῃ ὀρμῇ τοῦ δήμου ἦν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομείναι· καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι, οὐκ ἐπέθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπέισθη, διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι· καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθῶτων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλὰκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθῶτων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥαδίως ἂν ἀφείθεις ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν.

Ha tényről, valóban bekövetkező, megtörtént eseményről van szó, az állítmány indicativusban áll.

Kötőszók:

ἐπεὶ, ἐπειδὴ ‘miután; azt követően, hogy’

Az események egymásutániségát hangsúlyozzák, egyben okhatározói mellékértelemmel is rendelkeznek. Ha hangsúlyozott az előidejűség, akkor ἐπειδὴ szerepel.

Φίλιππος ἐπεὶ ἐγκρατῆς πολλῶν ἐγένετο χρημάτων, ἐξέβαλε καὶ ἔριψε.	Fülöp azt követően, hogy sok pénzt szerzett, elszórta, kidobta az ablakon.
Ἐπεὶ ἐπύθετο, προσῆλθε τῇ πόλει.	Miután (mivel) megtudta, odavonult a városhoz.
Ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διάβασει ...	Miután (azt követően, hogy) elérték az átkelőt...

ὅτε, ὁπότε, ἠνίκα ‘amikor, midőn’

ὡς ‘(abban a pillanatban,) amikor’

Az események egyidejűségét hangsúlyozzák.

Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἤττηθεις τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, ὠκοδόμησε βασιλεια.	Xerxés, miközben háborús veresége után Hellásból visszavonulóban volt, palotát építtetett.
---	--

Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο.	Ahogy egyre közeledtek, a csatások fokozatosan láthatóvá váltak.
---	--

ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα, ἐπειδὴ πρῶτον
‘mihelyt; amint; legott; nyomban; alighogy ... máris’

A hangsúly az események közvetlen egymásutániságán van. Ha múltbéli események leírásáról van szó, aoristos indicativusa vagy perfectum áll.

Ἐπειδὴ τάχιστα ἀπέσπεισαν, ἐκπί- νουσι ὑστέρτην πόσιν.	Nyomban azután, hogy áldoztak, kiúszák utolsó poharukat.
Ἐπεὶ δ' ἦλθε τάχιστα, τοὺς ἔχθρους ἀπέκτεινεν.	Amint eljött, az ellenségeit nyom- ban megölte.

ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ ‘mióta; amióta; attól fogva, hogy’ (cf.: vonatkozó mellékmondatok).
Ebben az értelemben: ὡς.

Ἐξ οὗ τὰ ξενικά στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ.	Mióta zsoldosokat vezet hadba, le- győzi barátait.
Ἡμέρᾳ τρίτῃ ὡς οἴκθεν ὤρμησαν.	A harmadik napon, hogy otthon- ról eljöttek.

ἕως ‘míg; amíg ... (nem)’

ἕστε ‘(egészen addig,) míg ... (nem)’

μέχρι (οὗ) ‘ameddig ... (nem)’

Az időtartam hangsúlyozására szerepelhet még: ὅσον χρόνον ‘(mindazon ideig,) amíg.’

Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἕστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατη- γούς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς.	Klearchos szívnósan kitartott, (egé- szen addig) míg el (nem) érte, hogy öt vezér és húsz alvezér menjen vele.
Ἀλκιβιάδης δὲ ἐδίωκεν ἔχων τοὺς τε ἰππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, μέχρι σκοτός ἀφείλετο.	Alkibiadés a lovasokkal és százhusz nehézfegyverzetű gyalogossal addig üldözte őt, amíg el nem nyelte a sötétség.
Ὅσονπερ χρόνον ἐβόηθει, τοσοῦτον καὶ τὸ κέρας ἐφθέγγετο αὐτῷ.	(Azalatt az idő alatt) míg segítsé- gükre volt, mindvégig a kürtöt is fújták.

ἐν ᾧ, ἐν ᾧσιν ‘mialatt; miközben’

ἐν ᾧ ἄπεστι	amíg nincs itt
-------------	----------------

Az időhatározói mellékmondatokat gyakran participiális szerkezetek rövidítik, amelyekhez időhatározói particulák járulhatnak:

<p>Σχολῆς δὲ γενομένης ἀμφοῖν εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἔρ' ἂν μοι ἐθέλησαις, ὦ Ἱέρων, διηγήσασθαι ἃ εἰκὸς εἰδέναι σε βέλτιον ἐμοῦ;</p>	<p>Mivel pedig (miután ráérő idejük támadt) mindketten ráérték, azt mondta Simónidész: Nem lenne kedved, Hierón, elmondani nekem azt, amit te minden bizonnyal jobban tudsz, mint én?</p>
<p>Τέως μὲν ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι οἱ Ἑλληγες.</p>	<p>Ezidáig a hellének menet közben harcoltak.</p>

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögrel!

1. Várj, míg felkel a nap. 2. Miután Dareios meghalt, Artaxerxés lett a király. 3. Amikor Perzsiában voltam, sok különös dolgot ismertem meg. 4. Amikor alkonyodott, láthatóvá vált egy porfelhő, (amely olyan volt,) mint egy fehér felhő. 5. Miután (minthogy) úgy tűnt, hogy itt a megfelelő alkalom, elindította <kezdet> a támadást. 6. Nem mertek addig háborút indítani ellenünk, míg el (nem) fogták a vezéreinket. 7. Mi történt, miután a városokat felprédálták? 8. Barátunknak hívták <neveztetett>, míg be (nem) vette Olynthost. 9. Addig küzdöttek a hajókról és a szárazföldről, míg az athéniaiak el (nem) hajóztak. 10. Ezt csinálták, míg sötét (nem) lett. 11. Még beszélt, amikor megérkeztek a követek. 12. Amikor meghalt, körülbelül 30 éves volt. 13. Mihelyt ezt elrendezték, elmentek. 14. Amint az ellenség Attika közelébe került <állt>, békét javasoltam. 15. Athéni férfiak, amíg épségben vagyunk és hatalmas a városunk, mit tegyünk!? 16. Miután összegyűlt a sereg, elhajózott. 17. Azt követően, hogy lerombolták a hosszú falakat és a peiraieusi (védműveket), rögtön megválasztották a Harmincakat. 18. Attól fogva ugyanis, hogy Sínis, Skeirón és Prokrystés is meghalt, senki sem bántja már az idegeneket. 19. Mialatt ezek történtek, Epameinondas kivonult az összes boióttal. 20. Miután pedig úgy gondolták, hogy távozásuk nem lesz feltűnő, akkor mentek el vacsorázni.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ὅτε ὁ δῆμος τοὺς τυράννους (καταλύω) ... , Κλεισθένης ἐνομοθέτησε.
2. Ἀπὸ τούτου δὴ ἔφερε καὶ ἤγε τούτους καὶ πολεμῶν διεγένετο μέχρι Κῦρος (δέομαι) ... τοῦ στρατεύματος.
3. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς (γίγνομαι) ... τοῦ χωρίου, ἐκδραμόντες τρέπονται αὐτούς, καὶ ἀπέκτειναν συχνούς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ξυναναβάντων Ἑλλήνων τινάς, καὶ ἐδίωκον μέχρι οὗ (ὀράω) ... τοὺς Ἕλληνας βοηθοῦντας.
4. Ἄλλ' οὐ πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν αὐτῶν (νικάω pl. 2.) ... σὺν τοῖς θεοῖς.
5. Λακεδαιμόνιοι, καίπερ εὐνοϊκῶς ἔχοντες τοῖς φυγάσιν, ὅσον χρόνον (ἔχω) ... αὐτῶν τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάπασι περὶ καθόδου φυγάδων, ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθαρρῆσαι (δοκέω) ... ἡ πόλις, (ἐξέρχομαι) ... καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους παραδόντες οἵανπερ καὶ παρέλαβον.
6. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ (παρακαλέω) ... εἶσω, Πρόξενος Βοιωτίας, Μένων Θετταλός, Ἁγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιοῦ· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις (μένω) ...
7. Οἱ δ' ἄλλοι στρατιῶται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρίδαν, ἔστε (ἀναγκάζω) ... λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορευέσθαι. ὁ δὲ ἀναβάς, ἕως μὲν βάσιμα ἦν, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἤγεν, ἐπεὶ δὲ ἄβατα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ.
8. Ἦν δὲ ὅτε (τελευτάω) ... ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.
9. Ὁ δὲ Κῦρος ἐπειδὴ ἑορτὴν τοιαύτην ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ (ἀκούω) ... εἶναι, ἐν ἧ πάντες Βαβυλωνιοὶ ὄλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ κωμάζουσιν, ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα (συνσκοτάζω) ... , λαβὼν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμόν.
10. Ἐπεὶ δὲ τάχιστα (διαβαίνω) ... τὰ ὄρια, ἐκεῖ αὐτὸ καὶ Γῆν ἰλάσκετο χοαῖς καὶ θεοὺς θυσίαις καὶ ἤρωας Ἀσσυρίας οἰκήτορας ἠὺμενίζετο.
11. Ἴππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμεινάντες δὲ ἕως τοὺς νεκροὺς (ἀναιρέω) ... οἱ προσήκοντες (ἀναχωρέω) ... εἰς ἄστν.
12. Νῦν δ' ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν (εἰμί) ... , πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμότερους εἶναι.

IV. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő időhatározói kötőszóval!

1. ... δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδῖον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος.

2. Οἱ δ' ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἑτεονίκου στρατιῶται ὄντες, ... μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ... δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ τροφὴν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, συνίσταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι.

3. Ἡ δὲ Αἰολίς αὕτη ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἐσατράπευε δ' αὐτῶ ταύτης τῆς χώρας, ... μὲν ἕζη, Ζῆνις Δαρδανεύς· ... δὲ ἐκεῖνος νόσῳ ἀπέθανε, παρεσκευάζετο Φαρναβάζης ἄλλῳ δοῦναι τὴν σατραπείαν.

4. Οἱ δὲ πολῖται, ... μὲν νῦξ ἦν, ἀπιστοῦντες ἠσυχίαν εἶχον· ... δ' ἡμέρα τ' ἦν καὶ φανερόν ἦν τὸ γεγενημένον, ταχὺ δὴ καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις σὺν τοῖς ὄπλοις ἐξεβοήθουν.

5. Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
... δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἄχιλλεύς.

6. ... γάρ τοι ἔφυσέ σε δεκάτῳ μηνὶ ἐγένου.

7. Ἄξιον λογίσασθαι τὰ πράγματ' ... καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου.

4 Időhatározói mellékmondatok II.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi görög szöveget! Sókratés bebizonyítja Aristodémosnak, hogy istentagadó álláspontja tarthatatlan. Az ember mindkét nagy adományból, a gondolkodás képességéből és a testi ügyességéből is részesült.

Σὺ δ' ἀμφοτέρων τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκῶς οὐκ οἶει σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι· ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι, νομεῖς αὐτοὺς σοῦ φροντίζειν· Ὅταν πέμπωσιν, ὡσπερ σὺ φῆς πέμπειν αὐτούς, συμβούλους ὃ τι χρῆ ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναίοις, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς, οὐδ' ὅταν τοῖς Ἑλλησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ' ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται· οἶει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμψῶσαι ὡς ἱκανοὶ εἰσιν εὔ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατωμένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτε ἂν αἰσθέσθαι· οὐχ ὀρᾶς ὅτι τὰ πολυχροنیωτάτα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά ἐστι, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπιμελέσται;

Ha a mellékmondat általánosságban vagy feltételes mellékértelemmel jelöl időt, érvenyesül(het) a consecutio modorum.

1. Főmondati praesens után, ha az időhatározói mellékmondat ismétlődő, a jövőben várhatóan (de nem bizonyosan) bekövetkező cselekvést fejez ki, az állítmány ἂν + coniunctivusban áll. Az ἂν particula gyakorta összeolvad a kötőszóval. A tagadás μή-vel történik.

ὅταν, ὁπότεν 'amikor (majd, esetleg); hogyha (majd, esetleg); valahányszor; mindannyiszor (ahányszor)'

ἐπειδάν, ἐπὴν, ἐπὶν 'valahányszor; mindannyiszor (azt követően, hogy)'

ἐπειδὴν τάχιστα 'nyomban azután, hogy (mindannyiszor); mihelyt azután, hogy (majd, esetleg)'

ἕως ἂν, μέχρι ἂν, ἔστε ἂν 'amíg (majd, esetleg)'

Ὅπότεν δοῦλοι παραγένωνται τοὺς δούλους βασιανίζοντες ζητεῖτε εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν.	Valahányszor rendelkezésre állnak szolgák, úgy igyekeztek kideríteni az igazságot, hogy a szolgákat kinnozzátok meg.
Ὅταν ἀποθάνης, τάφος σε δέξεται.	Hogyha (majd) meghalsz, a sír befogad.
Μένε ἕως ἂν μάθης.	Várj, míg (majd, esetleg) megtudod.

A II/1.-ban tárgyalt időhatározói mellékmondatok feltételes jelentésárnyalatát a görög a feltételes mondatok éventuális, gyakorító értelmű alesetével (cf.: casus eventualis és casus iterativus) is ki tudja fejezni. Utóbbi csak az időhatározói kötőszó hiányában különbözik az időhatározói mellékmondattól.

<p>Ὄταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον· ἂν δὲ ἀνεχόμενόμην ὁρᾶτε καὶ φύγη καὶ θάλπη καὶ ἀγρυπνίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτερεῖν.</p>	<p>Amikor (majd / mindannyiszor) bőven van elemózsiátok, akkor látok majd engem is bőségesen táplálkozni; ha pedig azt látjátok, hogy én túróm a hideget, a meleget és az álmatlanságot, tekintsétek úgy, hogy nektek is mindezt el kell viselnetek.</p>
---	--

2. Főmondati praeteritum után, ha az időhatározói mellékmondat ismétlődő, a (múlt részét képező) jövőben várható (de nem bizonyosan) bekövetkező cselekvést fejez ki, az állítmány pusztá optativus (iterativus)-ban áll. A tagadás μή - vel történik. ὁπότε, ὅτε amikor (csak); hogyha; valahányszor; mindannyiszor (ahányszor) ἕως, μέχρι, ἕστε amíg (majd, esetleg); míg (nem / majd, estleg); hogy (majd)

<p>Ἀγησίλαος, ὁπότε εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ἴδει.</p>	<p>Agésilaos, ahányszor csak szerencsével járt, hálat adott az isteneknek.</p>
---	--

A főmondati praeteritum után a 'míg' jelentésű kötőszavak esetében az optativus helyett gyakrabban fordul elő, hogy ἂν + coniunctivus áll.

<p>Ἡσύχαζον ἕως οἱ πολέμοι ἐπίοιεν.</p>	<p>Nyugton maradtak, míg az ellenség támad. (=Azt várták, hogy majd támadni fog, de nem biztos, hogy támadott.)</p>
<p>᾿Ωλιοντο γὰρ ἀνδραποδισθήσεσθαι, καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἐτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῷ λιμῷ ἀπολεῖσθαι.</p>	<p>Azt gondolták ugyanis, hogy el fogják adni őket rabszolgának, és míg (majd) más követeket küldenek, sokan éhen fognak halni.</p>

A II/2.-ban tárgyalt időhatározói mellékmondatok feltételes jelentésárnyalatát a görög a feltételes mondatok gyakorító, potenciális mellékértelmű alesetével (cf.: casus potentialis és casus iterativus) is ki tudja fejezni. Utóbbiban az időhatározó kötőszó helyett εἰ feltételes particula áll a feltételes mellékmondat előtagjában.

<p>... χῶπότη' εὖ πράσσοι πόλις, ἔχαιρε, λυπρῶς δ' ἔφερεν, εἰ τι δυστυχοί.</p>	<p>... és valahányszor a város virágzott, örült; azt viszont nehezen viselte, ha a várost valami balszerencse érte</p>
--	--

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Míg élek, remélek. 2. Az istenek, amikor csak akarják, képesek a nagyokat kicsikké tenni, a kicsiket pedig nagyokká. 3. Amikor havon vonulnak, a lovak és az

igásállatok patáit zsákokkal kell bebugyolálni. 4. Amikor majd nyugodt (lesz) a tenger, behajózik. 5. Azt mondják, amikor az északi szél fúj, kedvező a hajózás Hellás felé. 6. Valahányszor vihar van és föltornyosulva zúdul ránk a tenger, a kormányos méltatlankodik. 7. Mindazok, akik tudatában vannak, hogy a halál minden ember számára egyformán és szükségszerűen bekövetkezik <közös és szükségszerű>, ameddig élnek, boldogabban töltik idejüket. 8. A törvény előírja: jogfosztott legyen, míg (esetleg, majd) ki-(nem) fizeti a pénzt. 9. Valahányszor egy hídon, vagy valamilyen más átkelőn kellett átmenni, mindenki sietett, mert meg akarta előzni (a többit). 10. Bizony, ha addig várunk, míg (esetleg, majd) el (nem) ismeri, hogy hadban áll velünk, mindenki közül mi vagyunk a legostobábbak. 11. Amikor nyilaztak, (úgy) ajzották fel íjjaikat, hogy bal lábukkal ráléptek az íj alsó részére. 12. A kikötőt is (mindannyiszor) megtámadta, amikor (csak) a vihar nem akadályozta meg (ebben). 13. Kritón, amikor gabonát, olajat, bort, gyapjút, vagy valami más mezőgazdasági <a földön keletkező> terményt hozott magával, (amely) a megélhetéshez szükséges <hasznos>, elvett és adott belőle, sőt, valahányszor áldozott, meghívott, és minden ilyesmire gondja volt. 14. A színészek nem sértődnek meg <nehezen viselik>, amikor a tragédiákban a legdurvább (dolgokat) mondják egymásnak. 15. Amikor valakinek barátja akarsz lenni, mondd meg neki, hogy csodálsz, és szeretnél a barátja lenni. 16. Világos, hogy amikor majd öregebb leszel, szükséged lesz pénzforrásra. 17. Amikor egy pásztornak jó kutyája van, a többi pásztor is a közelében akarja terelgetni <megállítani> a nyáját. 18. Amikor a zsarnok egyeseket meggyanúsít és kivégeztet, tudja, hogy a város egészét nem gyarapítani fogja, érti, hogy kevesebbek felett fog uralkodni. 19. Ahogy az atlétákat nem teszi boldoggá az, amikor amatőröket <magánzók> győznek le <válnak erősebbekké>, az viszont, amikor ellenfeleik kerekednek fölénk, bosszantja őket, így a zsarnok sem akkor vígad, (ha) a magánembereknél egyértelműen nagyobb a vagyona <többet bírva látszik>, azon viszont szomorkodik, ha más zsarnokoknál kevesebbje van. 20. Amikor egy ló haragszik egy lóra, vagy lovassági gyakorlat közben makrancoskodik, jobban kitágítja az orrlukait.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ἔως ἄν (σώζομαι) ... τὸ σκάφος, ἄν τε μείζον ἄν τ' ἔλαττον ἦ, τότε χρῆ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρ' ἐξῆς προθύμους εἶναι.

2. Οἱ φάσκοντες κάλλιστα τοὺς υἱεῖς παιδεύειν, ἐπειδὴν τάχιστα αὐτοῖς οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα (ξυνίημι) ... , εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγοὺς θεράποντας (ἐφσίτημι) ... , εὐθὺς δὲ πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαιστρά.

3. Νῦν μὲν οὖν στρατοπεδευσόμεθα προελθόντες ὅσον ἄν (δόκει) ... καιρὸς εἶναι εἰς τὸ δειπνοποιεῖσθαι: ἕως δ' ἄν (πορευόμεθα) ... , Τιμασίων ἔχων τοὺς ἱππέας (προελαύνω) ... ἐφορῶν ἡμᾶς καὶ σκοπεῖτω τὰ ἔμπροσθεν, ὡς μηδὲν ἡμᾶς λάθῃ.

4. Πῶς οὖν μίαν γνώμην (ἔχω) ... ὦ Ἀθηναῖοι, πῶς (ὁμονοέω) ... ἅπαντες ὑπὲρ τῶν κοινῆς συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες (προίεμαι) ... τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ὑμεῖς μὲν καὶ ὁ δῆμος ἅπας (κινδυνεύω) ... περὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῶων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις (λοιδοροῦμαι) ... καὶ (προσκρούω) ... ἀλλήλοισ ἐξεπίτηδες.

5. Ὅ δ' ὑπέσχετο ἄνδρι ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μᾶς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα (ἦκω)

... , και τὸν μισθὸν ἐντελῆ μέχρι ἂν (καθίστημι) ... τοὺς Ἑλληνας εἰς Ἴωνίαν πάλιν.

6. Παρήγγειλεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἐκατέρωθεν τοὺς ὀπλίτας ἀναπτύσσοντας τὴν φάλαγγα ἀπιέναι παρὰ τὸ ἐστηκὸς τοῦ στρατεύματος, ἕως (γίγνομαι) ... ἐκατέρωθεν τὸ ἄκρον κατ' αὐτὸν και κατὰ τὸ μέσον.

7. Ἐπειδὴν δ' ἡ θάλαττα (ὑπερέχω) ... , μάταιος ἡ σπουδῆ.

8. Καὶ γὰρ ὁπότε (ἐλαύνω) ... τὰ θηρία τοῖς ἵππευσιν εἰς τὰ πεδία, φέρεσθαι σίτον εἰς θήραν τούτοις ἐπέτρεπε, τῶν δὲ ἐλευθέρων οὐδενί· και ὁπότε πορεία (εἰμί) ... , (ἄγω) ... αὐτοὺς πρὸς τὰ ὕδατα ὥσπερ τὰ ὑποζύγια. και ὁπότε δὲ ὥρα (εἰμί) ... ἀρίστου, (ἀναμένω) ... αὐτοὺς ἔστ' (ἐνεσθίω) ... τι.

9. Καὶ ὁπότε δέ τις (ἀσθενέω) ... τῶν θεραπεύεσθαι ἐπικαιρίων, ἐπεσκόπει και παρῆχε πάντα ὅτου ἔδει. και τοῖς ἰατροῖς δὲ χάριν ἤδει, ὁπότε τις (ἰάομαι) ... τινα τῶν παρ' ἐκείνου λαμβάνων.

10. Οὐκοῦν, ἔφη, και τὸ ὑγιαίνειν και τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν ἀγαθοῦ τινος αἷτια (γίγνομαι) ... , ἀγαθὰ ἂν εἶη, ὅταν δὲ κακοῦ, κακά. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ αἷτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ· Ὅταν νῆ Δί', ἔφη, στρατείας τε αἰσχροῦς και ναυτιλίας βλαβερᾶς και ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες (ἀπόλλυμαι) ... , οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες (σώζω P.)

IV. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő kötőszavakkal!

1. ... μὲν ἂν ἐγὼ ζῶ, ἐμὴ γίγνεται ἡ ἐν Πέρσαις βασιλεία· ... δ' ἐγὼ τελευτήσω, δῆλον ὅτι Κύρου, ἐὰν ζῆ. και ... μὲν οὗτος ἀφίκηται εἰς Πέρσας, ὁσίως ἂν ὑμῖν ἔχοι τοῦτον θύειν τὰ ἱερά ὑπὲρ ὑμῶν ἄπερ νῦν ἐγὼ θύω· ... δ' οὗτος ἐκδημος ἦ, καλῶς ἂν οἶμαι ὑμῖν ἔχειν εἰ ἐκ τοῦ γένους ὅς ἂν δοκῆ ὑμῖν ἀριστος εἶναι, οὗτος τὰ τῶν θεῶν ἀποτελοίη.

2. Κἀγὼ μὲν ἠξίουν αὐτοὺς μαστιγοῦν τὸν ἐκδοθέντα και στρεβλοῦν ... τὰληθῆ δόξειεν αὐτοῖς λέγειν.

3. Καὶ γὰρ ἐπὶ θήραν τοὺς μὲν ἄλλους ἐξῆγεν, ... μὴ μένειν ἀνάγκη τις εἶη· αὐτὸς δὲ και ... ἀνάγκη εἶη, οἴκοι ἐθήρα τὰ ἐν τοῖς παραδείσοις θηρία τρεφόμενα· και οὐτ' αὐτὸς ποτε πρὶν ἰδρῶσαι δεῖπνον ἤρειτο οὔτε ἵπποις ἀγυμνάστοις σίτον ἐνέβαλλε.

4. ... ἡσυχίας ἐπιθυμήσασιν, διῆγον δ' ἐν συμποσίοις πολλάκις μὲν ... ἐπιλαθέσθαι πάντων εἴ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνω βίῳ ἦν, πολλάκις δὲ ... ὦδαίς τε και θαλίαις και χοροῖς τὴν ψυχὴν συγκαταμιγνύναι, πολλάκις δὲ ... κοίτης ἐπιθυμίας ἐμῆς τε και τῶν παρόντων.

5 Időhatározói mellékmondatok III.

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Isokratés elismerő szavait Euagorasról, a kyprosi királyról! A szigetállam uralkodója korának mindkét nagyhatalmát, a perzsákat és a spártaiakat is féken tudta tartani.

Τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμῆν ὥστ', εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλείων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσιν πρὶν κύριοι γένοιτο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. Καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχόντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο (ὁ Πέρσης) τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας ἔτη δέκα τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν ὥνπερ ἦν καὶ πρὶν εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ πάντων δεινότατον· τὴν γὰρ πόλιν, ἣν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἶλεν, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἴός τ' ἐγένετο χειρώσασθαι.

πρὶν 'mielőtt; míg ... nem'

πρὶν ἢ 'mielőtt még ...'

A köztűz után álló kijelentő értelmű mellékmondatok szerkesztése

1. Állító mondatokban szinte kivétel nélkül acc. cum inf. szerkezet követi a πρὶν kötőszót.

Διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρινασθαι.

Átkeltek, mielőtt a többiek válaszoltak (volna).

Ha a főmondat alanya azonos a mellékmondat alanyával, az infinitívusos szerkezetek mintájára a mellékmondat alanya nominatívusban áll.

Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξιχνεῖσθαι ἐκκλίβουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι.

Mielőtt lőtávolba érnek, a barbárok kitérnek és elmenekülnek.

Ezzel a szerkesztéssel találkozunk jellegzetesen a φθάνω participiuma és verbum finitum után.

Βρασίδης Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε πρὶν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδικκῶν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικὴν.

Brasidas gyorsan átrohant Thessalián, mielőtt valaki megakadályozta (volna) előkészületeiben és megérkezett Perdikkashoz a Chalkidikére.

2. Tagadó értelmű főmondat után:

a, Ha a főmondatához viszonyítva a hangsúly a mellékmondat feltételes/általános mellékértelmű utóidejűségén van, akkor főmondati praesens után, akárcsak a ἔως, μέχρι esetében, (ἄν) + coniunctivus, főmondati praeteritum után optativus (is) áll:

Οὐ χρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν πρὶν ἄν δῶ δίκην.	Ne menjek el innen, míg (mielőtt) meg-(nem) bűnhődöm.
Ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὤμεν, προφυλάξασθαι.	Mi képtelenek vagyunk vigyázni, míg benne (nem) vagyunk a pácban.
Ἀπηγόρευε μηδὲνα βάλλειν, πρὶν Κύρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν.	Megtiltotta, hogy bárki lőjön, mielőtt Kyros be (nem) telik a vadászattal.

b, Ha azonban mind a főmondat, mind a mellékmondat cselekménye által meghatározott idő az elbeszélte múltéhoz tartozik, mintegy két tény pusztán összekapcsolásáról, szinte mellérendeléséről van szó, – amelyek közül az egyik történetesen halasztást szenvedett, míg a másik bekövetkezett –, pusztán indicativus használatos.

Οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἢ ἵππος αὐτοὺς ἔτρεψαν.	Nem hátráltak meg addig, amíg (mielőtt) a lovasság meg nem futamította őket.
---	--

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Mielőtt válaszolsz, gondolkozz! 2. Azt kéri tőle, míg (nem) tanácskozott vele, ne béküljön ki a pártütőkkel. 3. Az ellenség nem üzent előbb ellenünk hadat, míg úgy (nem) gondolták, hogy jól előkészültek. 4. Megpróbálták azelőtt odaérni, hogy az ellenség elfoglalja a magaslatokat. 5. Ne hívasd az orvost, amíg meg nem betegedsz. 6. Nem mertek előbb ellenünk háborút indítani, amíg el nem fogták vezéreinket. 7. A vadászkutya remegnek, amikor látják a nyulat, de nem támadnak, amíg mozdulni nem látják. 8. Meggyőzték őket, hogy ne bocsátkozzanak ütközetbe, mielőtt (majd) ott (nem) lesznek a thébaiak. 9. Megparancsolta, hogy vonuljanak vissza, mielőtt a nehézfegyverzetű gyalogosok összegyülekeznek. 10. Csaknem megöltem őt, míg meg (nem) láttam, hogy kicsoda. 11. Le akarták gázolni a lovassággal a helléneket, mielőtt még nehéz terepre (nem) érnek. 12. Nem szabad elítélnetek ezeket, amíg (nem) hallottátok, mi mondanivalójuk van. 13. Alkibiadés, mielőtt húsz éves (nem) lett, engedelmességet gyámjának, Periklésnek. 14. Nem megyek el (addig), míg végképp be (nem) zár a piac. 15. Középkorba keveredtek, mielőtt készen álltak (volna). 16. Fölkerekedtek, mielőtt reggeliztek (volna). 17. Előbb ölték meg őket, mint a többiek segítségükre siettek (volna). 18. Azt mondom tehát, hogy (addig) nem szabad vádolni senkit, míg úrrá (nem) lesztek a helyzeten. 19. Az eseményeket megelőzően semmit nem láttok előre, míg (az) nem jut tudomásotokra, hogy megtörtént, vagy hogy éppen történik valami. 20. Nem lehet (addig) a város külső ellenségei fölé kerekedni, míg magában a városban lévő ellenséget meg nem zabolázzátok.

III. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelő alakjaival, illetve a megfelelő particulákkal!

1. Ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν (ἐκπυστος, γίγνομαι) ... , προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθῶν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν.
2. Ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν πρὶν (πρῶτον, ἀποκρίνομαι sg. 1.) ... ὅτι ἐστίν.
3. Τῇ δ' ὑστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅπη δύναντο τάχιστα πρὶν (συλλέγω) ... τὸ στρατεύμα πάλιν καὶ (κατελαμβάνω) ... τὰ στενά.
4. Ὅ δ' οὔτε πρότερον οὐδενὶ πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη οὔτε τότε Κύρω εἶναι ἤθελε, πρὶν (ἢ γυνή) ... αὐτὸν (πεῖθω) ... καὶ πίστεις (λαμβάνω) ...
5. Ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν (τέλος τι) ... αὐτῶν (ἔχω) ... , ἦκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὄρκους ποιησομένους.
6. Φημί δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι πρὶν (τῶν πραγμάτων κρατέω pl. 2.) ... , τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξιούς ἐπαίνου τιμᾶν.
7. Ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος πρὶν (τίς, αἰσθάνομαι) ... τῶν πολεμίων ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο.
8. Αἱ κύνες μαλκίουςαι τὰς ρίνας οὐ δύνανται αἰσθάνεσθαι ὅταν ἦ τοιαῦτα, πρὶν (ὁ ἥλιος, διαλύω) ... αὐτὰ ἢ (ἢ ἡμέρα προῖοῦσα) ...
9. Ἄνδρες, ἐμοὶ μὲν ἐνθάδε καλὸν ἀποθανεῖν· ὑμεῖς δὲ πρὶν (συμμείγνυμι)... τοῖς πολεμίοις σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν.

IV. Egészítse ki az alábbi történetet a hiányzó kötőszavakkal, illetve a zárójelben megadott szavak megfelelő alakjaival!

„A kergemarhakór hiteles eredete”

Οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον, ... ὁ Ἡρακλῆς σχεδὸν ἀφικόμενος πρὸς τὰς Μυκῆνας παρὰ τὴν ἀκτὴν (πορεύομαι) ... , Ἡρα μέγαν τινὰ κώνωπα ἔπεμφεν ὅς περὶ τὰ κτήνη πετόμενος ἔδακνεν ... ἄλλα ἄλλοσε (ἀποτρέχω) ... πολλῶν δὲ εἰς τὴν θάλασσαν εἰσαλομένων ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς εἰσαλόμενος πάντα ὅσα λαβεῖν δύναιτο ἀπήγαγε, τὰ μὲν ἐπισπῶν τοῖς κέρασι τὰ δὲ πρὸ ἑαυτοῦ ἐλαύνων· τὰ δὲ πολλὰ εἰς τὸν πόντον ἐκνεύσαντα ἀπώλετο πρὶν (ἐκείνος, δύναμαι, αὐτό, καταλαμβάνω) ... ἔπειτα (πειράομαι) ... ἀγείρειν, πάνθ' ὅσα καταλάβοι πρὸς τὰς Μυκῆνας ἀγαγὼν τῇ Ἡρα ἔθυσεν.

6 Feltételes mellékmondatok I.

A feltételes összetett mondat (periódus) két tagból (tagmondatból) áll: a. előtag (pro-tasis), amely a feltételt tartalmazza, b. utótag (apodosis), amely az előtagból származó következményt adja meg. A feltételes körmondatnak mind elő-, mind utótagjára sajátos igemódhasználat jellemző, amelynek szabályait az egyes alesetek (casus) jellegzetességei határozzák meg.

Az előtag kötőszavai:

εἰ, ἐάν, (ἴν) 'ha'

εἰ μή, ἐάν μή 'ha nem'

εἴπερ 'ha ugyan; ha valóban'

εἰ μή ἄρα 'hacsak nem'

Az utótagban ἄν feltételes particula szerepelhet.

Tagadás az előtagban μή-vel, az utótagban οὐ-vel történik.

A feltételes periódusnak, a casus mixtus-t leszámítva öt alesetét különböztetik meg: 1. casus realis, 2. casus eventualis, 3. casus potentialis, 4. casus irrealis, 5. casus iterativus. A feltételes előtagot participiális-, illetve infinitivusos szerkezetekkel lehet rövidíteni.

Casus realis – valós (tényleges) feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi beszédrészletet, amelyben Lysias a fokozás eszközével megsemmisítő csapást mér az ifjabb Alkibiadásra!

Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπερβολὴν ποιησάμενος τῆς προτέρας πονηρίας ἐτόλμησε τὰς ναῦς Λυσάνδρω μετὰ Ἄδειμάντου προδοῦναι. ὥστε εἰ τις ὑμῶν ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἔλεεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς πολεμίοις αἰσχύνεται, ἢ τῶν τειχῶν καθρημένων ἀγανακτεῖ, ἢ Λακεδαιμονίους μισεῖ, ἢ τοῖς τριάκοντα ὀργίζεται, τούτων ἀπάντων χρὴ τὸν τούτου πατέρα αἴτιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἐνθυμηθῆναι ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν τὸν πρόπαππον αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς μητρὸς πάππον Μεγακλέα οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δις ἀμφοτέρους ἐξωστράκισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν θάνατον κατέγνωσαν ὥστε νῦν χρὴ ἡγησάμενους πατρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει καταψηφίσασθαι, καὶ μήτε ἔλεον μήτε συγγνώμην μήτε χάριν μηδεμίαν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν νόμων τῶν κειμένων καὶ τῶν ὄρκων οὓς ὠμόσατε.

Az elő- és utótag állítmánya indicativusban áll.

Az előtag kötőszava: εἰ.

Εἰ τοῦτο λέγεις, ἄμαρτάνεις.	Ha ezt mondasz, tévedsz.
Ἄλλους στρατηγούς χρὴ ἐλέσθαι, εἰ μή βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν.	Más hadvezéreket kell választani, ha Klearchos nem akar elvezetni.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ha megparancsoljátok, hogy én legyenek a hadvezér, nem (fogom) kifogásként említeni életkoromat. 2. Ha nem tetszettek neked a törvények, megvolt a lehetőség, hogy elmenj a városból. 3. Ha szükségszerűen harcolnunk kell, erre kell fölkészülni. 4. Ha minden ember halandó, (akkor) ti is meg fogtok halni. 5. Nincs hadtáp a seregnek, ha nem foglaljuk el a területet. 6. Ha nem fékezed meg a nyelvedet, pórul fogsz járni. 7. Ha nem akadályoz meg semmi <valami>, meg akarom beszélni velük. 8. Ha nincs semmi a rovásodon <nem tettél semmi rosszat>, mitől féltél? 9. A hóvátság ellenszere <a szemek számára a hó elleni védelem> az volt, ha az ember (úgy) ment, (hogy) valami feketét tartott a szemei előtt. 10. Ha ezt mondod, ostoba vagy. 11. Ha pedig valaki közületek (amiatt) csügged, mert nekünk nincsenek lovasaink, az ellenségnek viszont sok van, fontoljátok meg, hogy a rengeteg lovas semmi más, mint rengeteg ember. 12. Ha akarod, maradj a seregnél, én szívesen megyek, ha viszont azt kívánod, menj a hegyhez, én pedig majd itt maradok. 13. Ha most Fülöp kezén van Thermopylai, képes bevonulni Attikába (úgy, hogy) senki nem akadályozza meg. 14. Egyetérték veled, ha akarod. 15. Nem az államforma, hanem a testi épségetek lesz a (kérdés), ha nem fogjátok azt tenni, amit Thérámenés parancsol. 16. Ha valaki úgy gondolja, hogy a büntetés nagy és a törvény túl szigorú, emlékezzetek <emlékezni kell> arra, hogy nem azért vagytok itt, hogy a bűnösöket megszánjátok. 17. Ha valaki akar, tegyen tanúvallomást az én beszédidőm terhére <beszédemben>! 18. Ha egyesek ellenségesen viselkedtek <váltak> a ti hatalmatokkal szemben, vagy hátrányos <nem megfelelő> javaslatot mondtak, nem a távollevők felelősök ezért, hiszen ti a jelenlévőket is felmentettétek. 19. Ha valaki az itt jelenlévők közül nem a legjobbat javasolja (és) meggyőző benneteket, nem ti vagytok a felelősök, hanem az, aki félrevezet benneteket. 20. Ha nincs bűnük, nem szabad (megengedni), hogy bírósági eljárás nélkül elpusztuljanak.

III. Fordítsa az alábbi mondatokat szabatos magyar nyelvre!

1. Τίνα γὰρ αὐτῶν ἐγὼ κωλύω ἢ λέγειν εἴ τις τι ἀγαθὸν δύνатаи ἐν ὑμῖν, ἢ μάχεσθαι εἴ τις ἐθέλει ὑπὲρ ὑμῶν τε καὶ ἑαυτοῦ, ἢ ἐγρηγορέναι περὶ τῆς ὑμετέρας ἀσφαλείας ἐπιμελούμενον.

2. Εἰ δὲ καὶ σὺ πολεμικῶν ἔμπειρος εἶ, ὦ Σιμωνίδη, καὶ ἤδη ποτὲ πολεμία φάλαγγι πλησίον ἀντετάξω, ἀναμνήσθητι ποῖον μὲν τινα σίτον ἤρου ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ποῖον δὲ τινα ὕπνον ἐκοιμῶ. οἶα μέντοι σοὶ τότ' ἦν τὰ λυπηρά, τοιαῦτά ἐστι τὰ τῶν τυράννων καὶ ἔτι δεινότερα.

3. Καὶ πῶς, ἔφη, ὦ Ἰέρων, εἰ οὕτως πονηρόν ἐστι τὸ τυραννεῖν καὶ τοῦτο σὺ ἔγνωκας, οὐκ ἀπαλλάττη οὕτω μεγάλου κακοῦ, ἀλλ' οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος μὲν δὴ οὐδεὶς πῶποτε ἐκῶν εἶναι τυραννίδος ἀφεῖτο.

4. Εἰ δ' ἐγὼ ταῦτα ψεύδομαι ἀντία τῆς Ἑλλάδος ἐπισταμένης ἐκείνων μὲν οὐδὲν ἐπαινῶ, ἑμαυτὸν δὲ φέγω.

5. Ἐνθυμείσθαι δὲ χρῆ ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφίσασθαι. εἰ γὰρ ἀπογνώσθε ὁμολογούντων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν.

7 Feltételes mellékmondatok II.

Casus eventualis – valószínű, várhatóan bekövetkező feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az athéni nép rendelkezéseit, amelyekkel a szónokokat és a politikusokat igyekezett kordában tartani!

Τῶν ῥητόρων ἐάν τις λέγῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ μὴ περὶ τοῦ εἰσφερομένου, ἢ μὴ χωρὶς περὶ ἐκάστου, ἢ δις περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, ἢ λοιδορῆται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινά, ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνεστηκῶς λέγῃ περὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύηται, ἢ ἔλκῃ τὸν ἐπιστάτην, ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πενήκοντα δραχμῶν εἰς ἕκαστον ἀδίκημα ἐγγράφειν τοῖς πράκτορσιν. Ἐὰν δὲ πλέονος ἄξιος ἢ ζημίας, ἐπιβαλόντες μέχρι πενήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν. Ὅταν δ' ἐξίωσιν αἱ κλήσεις, κρινάτωσαν· καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ κρύβδην φηφιζομένων, ἐγγραφάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσιν.

Ha az előtag feltétele teljesül, akkor az utótag cselekménye bizonyosan bekövetkezik. Az előtagban ἐάν (εἰ ἄν = ἦν, ἄν) kötőszó után coniunctivus áll. Az utótagban futurum, imperativus vagy általános kijelentést kifejező praesens indicativus áll. Az előtagban az aoristos coniunctivusa általában a cselekvés befejezettségét, lezártságát fejezi ki, míg a coniunctivus imperfectus a befejezetlenséget, egyidejűséget jelzi. Az utótag futurumát a magyarban jelen idővel fordít(hat)juk.

Ἐὰν τοῦτο εἴπῃς, ἀμαρτήσῃ.

Ha (esetleg) ezt mondasz, (egész biztosan) tévedsz.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ha még egy ütközetben legyőznek bennünket, (biztos, hogy) teljesen elveszünk.
 2. Férfiak, ha hallgattok rám, Kyros szemében <Kyros által> sokkal nagyobb becsben fogtok állni, mint a többi katona. 3. Ha igazat mondasz, tíz talentum üti a markodat <fogok adni>. 4. Ha mindent hallottatok, döntsetek. 5. Minden beszéd hiábavaló, ha a tettek elmaradnak. 6. Én már (biztosan) nem leszek öregebb, ha ma átadom magam az ellenségnek. 7. A spártaiak számára törvény<es>, (hogy) ha lopás közben rajtakapják, megkorbácsolják őket. 8. Szépszőrűek a vadászkuttyák, ha a szőrük finom, sűrű és puha. 9. Ha tétlenkedtek és mindent megengedtek, végül majd ő jön el ellenetek.

10. Ha hagyjuk, meglesz. 11. Ha valaki rámbizonyítja, hogy hazudok, tegyetek velem, amit akartok. 12. Ha nem jössz rögtön, nem várlak meg. 13. Ha most engem megöltök, senki sem marad már nemzetségünkéből, bizony írmagja sem marad. 14. Ha nem jönnek el, legyen a miénk az ajándékuk. 15. Ha írok neked, nyomban indulj el. 16. Jól tudom, ha meglátsz valahol egy (jó) ácsot, azt megpróbálok megszerezni. 17. Megszavasták és megesküdtek, ha valaki zsarnokuralomra tör, vagy elárulja a várost, vagy megdönti a nép (uralmát), az (aki) észleli ezt és megöli (őt), büntelen. 18. Ha ezt megvizsgáljátok, athéni férfiak, úgy fogjátok találni, hogy a lehető legjobb. 19. Ha a lovasok közül mindegyik havonta harminc drachmát kap, (minthogy) kétszázan vannak, (az összesen) tizenkét talentum. 20. Ha az utak mentén álló műhelyek egyikébe orvos költözik be, rendelőnek hívják, ha pedig ez kiköltözik, és ugyanebbe a műhelybe egy kovács költözik be, kovácsműhelynek (szokás) elnevezni, ha viszont kallós, kallós-műhelynek, ha ács, ácsműhelynek, ha pedig egy bordélytulajdonos és kéjnök, (akkor) erről a tevékenységről rögtön bordélynak (szokás) titulálni <elnevezni>.

III. Tegye a zárójelben megadott igéket a megfelelő coniunctivusi alakba!

1. Εὐψυχοι μὲν οὖν ἔσονται (αἰ κυνές), ἐὰν μὴ (λείπω pl. 3.) ... τὰ κυνηγέσια ὅταν (εἰμί) ... πνίγη· εὐρινες δέ, ἐὰν τοῦ λαγῶ (ὀσφραίνομαι) ... ἐν τόποις φιλοῖς, ξηροῖς, προσηλοῖς τοῦ ἄστρου ἐπιόντος· εὐποδες δέ, ἐὰν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ μὴ (καταρρήγνυμαι) ... αὐτῶν οἱ πόδες τὰ ὄρη θεουσῶν· εὐτριχες δέ, ἐὰν (ἔχω) ... λεπτήν καὶ πυκνήν καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα.

2. Τὸν κυνηγέτην ἐξίεναι χρῆ ἐὰν μὲν (εἰμί) ... χειμῶν, ἅμ' ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἐὰν δὲ θέρος, πρὸ ἡμέρας, τὰς δὲ ἄλλας ὥρας μεταξὺ τούτου.

3. Διὰ χρόνου δὲ δικάσαι δεῖ στρατιᾶς καὶ ἐάν τι ἄλλο ἐξαπιναῖον ἀδίκημα (γίγνομαι) ... , ἐάν τε (ὕβριζω) ... τινες ἄηθες ὕβρισμα ἐάν τε (ἀσεβέω)...

4. Ἐὰν οὖν (κελεύω) ... , ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἰ συνθήκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

5. Ἀκούεις, Αἰσχίνη, τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, «πλὴν ἐάν τις ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ (ψηφίζομαι) ... · τούτους δ' ἀναγορευέτω.» τί οὖν, ὧ ταλαίπωρε, συκοφαντεῖς· τί λόγους πλάττεις.

6. Ὁ Φιλοκράτης ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ φήμισμα, «ἐὰν δὲ μὴ (ποιέω) ... Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ (παραδίδωμι) ... τοῖς Ἀμφικτύοσιν τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίνεσθαι.»

7. Δέομαι δ' ὑμῶν ὧ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν (ἄρχομαι) ... ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων.

8. Ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν (ἀποκτείνω) ... , δόξετε πᾶσιν τοῖς Ἑλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε.

9. Ἐὰν μὲν Λεωκράτην (ἀπολύω) ... , προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον (ἀποκτείνω) ... , διαφυλάττειν καὶ σῶζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε.

10. Καίτοι σε ἐχρῆν, ἐπεὶπερ προήρησαι πολιτεύεσθαι, καὶ νῆ Δία καὶ δύνασαι, μὴ τοὺς ἰδιώτας κρίνειν μηδ' εἰς τούτους νεανιεύεσθαι, ἀλλὰ τῶν ῥητόρων ἐάν τις (ἀδίκει) ... , τοῦτον κρίνειν, στρατηγὸς ἐάν τις μὴ τὰ δίκαια (πράττω) ... , τοῦτον εἰσαγγέλλειν.

11. Ἐάν τις κακῶς (λέγω) ... τινὰ τῶν κατοικομένων, κἄν ὑπὸ τῶν ἐκείνου παίδων (ἀκούω)... κακῶς, πεντακοσίας καταδικασθεὶς ὧφλε τῷ δημοσίῳ.

12. Ἀλκιβιάδην δὲ τὸν στρατηγὸν ἀποδείξω ὑμῖν τὰ μυστήρια ποιῶντα ἐν οἰκίᾳ μεθ' ἐτέρων, καὶ ἐάν (ψηφίζομαι) ... ἄδειαν ᾧ ἐγὼ κελεύω, θεράπων ὑμῖν ἐνός τῶν ἐνθάδε ἀνδρῶν ἀμύητος ὧν ἐρεῖ τὰ μυστήρια· εἰ δὲ μή, χρησθέ μοι ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ, ἐάν μὴ τᾶληθῆ (λέγω) ...

13. Ἐάν γὰρ μὴ (μεταλαμβάνω) ... τὸ πέμπτον μέρος τῶν φήφων καὶ (ἀτιμῶ pass.) ... ὁ ἐνδείξας ἐμὲ Κηφίσιος οὐτοσί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν τοῖν θεοῖν εἰσιέναι, ἢ ἀποθανεῖται.

14. Ἡ δὲ στήλη παρ' ἧ ἔστηκας χιλίας δραχμὰς κελεύει ὀφείλειν, ἐάν τις ἰκετηρίαν (τίθημι) ... ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.

15. Οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὐτ' ἐθέλησετε, οὐτ', ἐάν (ἐθέλω) ... , ἐπιστήσεσθε – ἄρχειν γὰρ εἰώθατε –, πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν (λαμβάνω) ... , πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦθ' ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται.

8 Feltételes mellékmondatok III.

Casus potentialis - a feltétel lehetséges, elképzelhető

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Simonidés és a tyrannos Hierón beszélgetésének alábbi részletét! Ha megfontolnád tanácsaim, Hierón, ...

Ἄλλ' ἐγὼ σοὶ φημι, ὦ Ἰέρων, πρὸς ἄλλους προστάτας πόλεων τὸν ἀγῶνα εἶναι, ὧν ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστάτην τὴν πόλιν ἦς προστατεύεις παρέχης, κηρυχθήσῃ νικῶν τῷ καλλίστῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐν ἀνθρώποις ἀγωνίσματι. καὶ πρῶτον μὲν εὐθύς κατειργασμένος ἂν εἴης τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, οὗ δὴ σὺ ἐπιθυμῶν τυγχάνεις· ἔπειτα δὲ τὴν σὴν νίκην οὐκ ἂν εἷς εἴη ὁ ἀνακηρύττων, ἀλλὰ πάντες ἄνθρωποι ὑμνοῖεν ἂν τὴν σὴν ἀρετὴν. περιβλεπτος δὲ ὧν οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν πόλεων ἀγαπῶ ἂν, καὶ θαυμαστός οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ παρὰ πᾶσιν ἂν εἴης, καὶ ἐξείη μὲν ἂν σοὶ ἔνεκεν ἀσφαλείας, εἴ ποὶ βούλοιο, θεωρήσοντι πορεύεσθαι, ἐξείη δ' ἂν αὐτοῦ μένοντι τοῦτο πράττειν. αἰεὶ γὰρ ἂν παρὰ σοὶ πανήγυρις εἴη τῶν βουλομένων ἐπιδεικνύναι εἴ τίς τι σοφὸν ἢ καλὸν ἢ ἀγαθὸν ἔχοι, τῶν δὲ καὶ ἐπιθυμούντων ὑπηρετεῖν. πᾶς δὲ ὁ μὲν παρῶν σύμμαχος ἂν εἴη σοὶ, ὁ δὲ ἀπῶν ἐπιθυμοίη ἂν ἰδεῖν σε. ὥστε οὐ μόνον φιλοῖο ἂν, ἀλλὰ καὶ ἐρῶο ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ τοὺς καλοὺς οὐ πειρᾶν, ἀλλὰ πειρῶμενον ὑπ' αὐτῶν ἀνέχεσθαι ἂν σε δέοι, φόβον δ' οὐκ ἂν ἔχοις ἀλλ' ἄλλοις παρέχοις μὴ τι πάθης, ἐκόντας δὲ τοὺς πειθομένους ἔχοις ἂν καὶ ἐθελουσίως σου προνοοῦντας θεῶο ἂν, εἰ δέ τις κίνδυνος εἴη, οὐ συμμαχούς μόνον ἀλλὰ καὶ προμάχους καὶ προθύμους ὀρώης ἂν, πολλῶν μὲν δωρεῶν ἀξιούμενος, οὐκ ἀπορῶν δὲ ὅτῳ τούτων εὐμενεῖ μεταδώσεις, πάντας μὲν συγκαίροντας ἔχων ἐπὶ τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς, πάντας δὲ πρὸ τῶν σῶν ὥσπερ τῶν ἰδίων μαχομένους. θησαυρούς γε μὴν ἔχοις ἂν πάντας τοὺς παρὰ τοῖς φίλοις πλούτους.

A feltétel és a következmény a beszélő véleménye szerint lehetséges. Előtagban: εἰ feltételes particula után az állítmány optativusban áll. Utótagban: ἂν feltételes particula után az állítmány optativusban áll.

Eἰ τοῦτο λέγοις, ἁμαρτάνοις ἂν.	Ha ezt mondanád, tévednél.
---------------------------------	----------------------------

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Mert ha bebizonyosodnék <tűnnék>, hogy ez is lehetséges, ezekből is sok bevétel származna. 2. Ha valami rosszat terveznél ellenem, úgy tűnik nekem <tűnsz nekem>, hogy magadnak is rosszakarója lennél. 3. Ha úgy gondolnám, hogy az istenek fikarcnyit is gondolkodnak az emberek felől, nem hanyagolnám el őket. 4. Ha szükségünk lenne egy jó barátira, hogyan próbálnánk keresni? 5. Ha te beszelnél, hallgatnálak. 6. Úgy gondolom, athéni férfiak, sokért nem adnátok <sok pénz helyett választanátok>, ha ismertté válna a jövőendő.

7. Ha megtudná, hol rejtőzik a pénz, ellopná. 8. Igen igazságtalan lennél, ha szemrehányást tennél nekem. 9. Ha választásom lenne <valaki adna>, a mi városunk szerencsésjét választanám. 10. Ha nagyon szeretne <igyekezne> (vele) enni, azt mondanám, hogy a nőknél van. 11. Én a helyedben <ha én volnék te>, mondta Kyros, a lehető leggyorsabban fegyvereket gyártatnék minden perzsának. 12. Hát nem legeltetnétek biztonságban, ha a magaslatok a ti kezetekben <szövetségesek> lennének? 13. Örömezt elfogadnám, ha adna. 14. Ha most elvonulnátok, egy istenség akaratának tekinteném <mondanám>. 15. Ha veszve látnám ezeket, úgy gondolnám, megszabadultam a szolgaságtól. 16. Sok mindent tudnék mondani ennek a szavaira, ha lehetőségem volna. 17. Ha ez megtörténne, gondolod, hogy belepusztulna? 18. Ha uralkodni akarnék, mindenki nekem engedelmeskedne és a leghatalmasabb lennék az emberek (közt). 19. Ha ezt mondanám, azt hiszem Agésilaost is esztelennek, és magamat is bolondnak nyilvánítanám. 20. Ha részletesen kellene beszélnem, nem lenne elég a rendelkezésre álló idő.

III. Egészítse ki a zárójelben megadott igék megfelelő optativusi alakjaival, majd fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Ἄλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σὺ εἰ μὲν (βούλομαι) ... φίλος ὡς μέγιστος ἂν (εἰμί) ... , εἰ δὲ τίς σε (λυπέω) ... , ὡς δεσπότης ἂν (ἀναστρέφομαι) ... ἔχων ἡμᾶς ὑπηρετάς, οἳ σοι οὐκ ἂν μισθοῦ ἕνεκα (ὑπηρετέω) ... ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ἦν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν (ἔχω) ... δικαίως.

2. Ἐὰν δὲ ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι ὦμεν, οὐδὲν ἂν (εἰμί) ... θαυμαστὸν εἰ (διακόπτω P.) ... ἡμῶν ἢ φάλαγξ ὑπὸ ἀθρόων καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων πολλῶν ἐμπεσόντων· εἰ δὲ πῆ τοῦτο ἔσται, τῇ ὅλη φάλαγγι κακὸν ἔσται.

3. Ἄνευ ὁμονοίας οὔτ' ἂν πόλις εὖ (πολιτεύω P.) ... οὔτ' οἶκος καλῶς (οἰκέω P.) ...

4. Ὡσπερ γε καὶ ἵππος εἰ ἀγαθὸς μὲν (εἰμί) ... , φοβερὸς δὲ μὴ ἀνήκεστόν τι ποιήσῃ, χαλεπῶς μὲν ἂν τις αὐτὸν ἀποκτείνει διὰ τὴν ἀρετὴν, χαλεπῶς δὲ ζῶντι (χράομαι) ...

5. Ἄνδρες φίλοι, ἔστι μὲν τὰ ὄρη ταῦτα ἃ ὀρῶμεν Χαλδαίων· εἰ δὲ ταῦτα (καταλαμβάνω) ... καὶ ἐπ' ἄκρου (γίγνομαι) ... ἡμέτερον φρούριον, σωφρονεῖν ἀνάγκη ἂν (εἰμί) ... πρὸς ἡμᾶς ἀμφοτέροις, τοῖς τε Ἄρμενίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις.

6. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον (δεῖ) ... ἀρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες ὀρθῶς ἂν (τάττω pl. 1.) ...

7. Δοκεῖ γοῦν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον. Ἡ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ (ἐπιτρέπω) ... τις αὐτῶ, οὐκ ἂν (δύναμαι) ... , εἰ (βούλομαι) ... , εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ;

8. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγύς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῆει αὐτοὺς ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκωνται. ἠγήσαντο οὖν, εἰ ἕνα (αἰρέω Μ.) . . . ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν ἢ πολυαρχίας οὔσης δύνασθαι τὸν ἕνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ εἴ τι (δεῖ) . . . λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καὶ εἴ τι αὐτοὶ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἐμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί. ὥς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα.

9. Περὶ ὧν εἰ δεήσειε καθ' ἕκαστον διελθεῖν, οὐκ ἂν πάνυ μικρὸν ἔργον (γίγνομαι) . . . Ἐὰν μὲν οὖν ὑμεῖς κελεύητε, περὶ ἐνίων μνησθεῖην ἂν αὐτῶν· εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἀηδὲς ἀκούειν ἐστίν, ὥσπερ ἐμοὶ λέγειν τι περὶ τούτων, αὐτὰς τὰς μαρτυρίας ὑμῖν παρέξομαι τὰς μαρτυρηθείσας ἐν τῇ προτέρᾳ δίκῃ, ὧν οὐδεμιᾶ ἐπισκήψασθαι ἠξίωσαν οὔτοι.

9 Feltételes mellékmondatok IV.

Casus irrealis – a feltétel lehetetlen

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Démosthenés megsemmisítő véleményét Philipposról!

Καὶ μὴν κακείνῳ γ' ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ Ἕλληες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γ' ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἠδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβεν τοῦτο, ὡσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγωνῶς γνήσιος διώκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτ' ἄξιον μέμφεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὦν ταῦτ' ἐποίει, οὐκ ἐνεῖναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντ' ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφησαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὦν ἐκαίνοσ πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληες ὄντος οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλληεσιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐνεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι.

A feltétel biztosan nem igaz, tehát a következmény sem. Az előtagban εἰ és praeteritum indicativusa (praet. ipf., ao.), az utótagban ἄν és praeteritum indicativusa áll. Általában a praeteritum imperfectum jelen idejű, az aoristos múlt idejű irrealitást fejez ki.

Εἰ τοῦτο ἔλεγες, ἡμάρτανες ἄν.	Ha ezt mondanád, tévednél.
Εἰ τοῦτο εἶπες, ἡμαρτες ἄν.	Ha ezt mondtad volna, tévedtél volna.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Ha nem volnánk emberek, nem lenne a lelkünk halhatatlan. 2. Mindenesetre ha vártatok volna egy kis ideig, magától megtörtént volna ez <nektek>. 3. Az ellenség elmenekült volna, ha a szövetségeseink időben megjöttek volna. 4. Ha nem érkezett volna meg a hadvezér, elesett volna a város. 5. Ha képes volna a sokaság a legnagyobb jótéteményeket véghezvinni, (bizony) rendjén is volna. 6. Nem mondta volna előre, ha nem bízott volna abban, hogy igaza lesz. (ipf.!) 7. Ha valami hitványságot tenne, méltán tűnne gazembernek. 8. Ha személyesen ott lett volna, ez nem történt volna meg. 9. Nem volna rendjén, ha az istenek jobban örülnének a nagy áldozatoknak, mint a kicsiknek. 10. Ha így viselkedtek <tettek> volna, most nem volnának biztonságban. 11. Ha te jelen lettél volna, senki nem mert volna szólni. 12. Ha nem Brasidas lett volna Thrákiában, az athéniak győztek volna. 13. Ha Démosthenés beszélne, hallanám. 14. Ha megérkeztek volna a hírnökök, minden rendben volna.

15. Hihetetlen dolgokat mondasz, mondta Simonidés, mert ha ez így volna, miért <hogy> vágyakoznának sokan a zsarnokuralomra! 16. Ha ármánykodtál volna a város ellen, áruló volnál. 17. Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna. 18. Ha látták volna előre, nem veszték volna (oda). 19. Ha tudnám, elmondanám nektek. 20. Ha ez a per a város színe előtt folyna, bizony én benneteket szólítottalak volna föl, hogy legyetek tanúim, (hiszen) ti tudjátok a legjobban, hogy igazat beszéltek. 21. Ha nem kerestem volna, soha nem találtam volna rá. 22. Sokért nem adnám <sok miatt szeretném>, ha életben volna az az Anagyrasios! 23. Ha futva nagynehezen el nem menekültünk volna Delphoiba, az életünket kockáztattuk volna <az a veszély fenyegetett volna bennünket, hogy odaveszünk>.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Εἰ μὲν ὑπὲρ ἰδίου τινὸς ἦν ὁ ἄγών, (δέομαι sg. 1.) ... ἂν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκούσαι μου.

2. Ὅσμων γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες (προστίθημι P.) ... , τί ἂν ἡμῖν ὄφελος ἦν· τίς δ' ἂν αἰσθησῆς ἦν γλυκέων καὶ δριμέων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων (ἐνεργάζομαι) ... ;

3. Ἡ τε γὰρ ἀγορὰ μεστὴ ἦν παντοδαπῶν καὶ ὄπλων καὶ ἵππων ὠνίων, οἳ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ σιδηρεῖς καὶ σκυτεῖς καὶ γραφεῖς πάντες πολεμικὰ ὄπλα κατασκευάζον· ὥστε τὴν πόλιν ὄντως ἂν (ἡγέομαι sg.2.) ... πολέμου ἐργαστήριον εἶναι. (ἐπιρρώνυμι P.) ... δ' ἂν τις κάκεινο ἰδῶν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους.

4. Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. τίς γὰρ ἂν (ἐθέλω) ... ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον· τίς δ' ἂν ἡγούμενος μειονεκτεῖν νεώτερόν τι (ἐπιχειρέω) ... ποιεῖν εἰδὼς τὸν βασιλέα νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι φέροντα;

5. Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχος οὕτως (διαμένω) ... παρὰ τῷ Μισγόλα καὶ μηκέτι ὡς ἄλλον ἦκε, μετριώτερος ἂν (διαπράττω pf. P.) ... , εἰ δὴ τι τῶν τοιούτων ἐστὶ μέτριον, καὶ ἔγωγε οὐκ ἂν (ὀκνέω) ... αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι ἢ ὅπερ ὁ νομοθέτης παρρησιάζεται, ἡταιρηκέναι μόνον.

6. Πῶς ἂν τὸ πρῶγμα (σιγάω P.) ... · εἰ δ' ἄρα ἐγὼ (τολμάω) ... τοῦτο ποιεῖν, (ἐπιτρέπω) ... ἂν, ὦ Δημόσθενες, καὶ οὐκ (ἐμπίμπλημι) ... βοῆς καὶ κραυγῆς τὴν ἀγορὰν, ὄρων με, ὡς ἐφθθ' ἀρτίως, ὠθοῦντα ἀπὸ τῶν ἱερῶν τὸν πρεσβευτήν;

7. Ὑμῖν γὰρ (ἐκγίγνομαι) ... ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων εἴ τις ὑμᾶς (ἔάω)... περιμείναι τὰς πρεσβείας ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

8. ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, εἰ (σωφρονέω pl.2.) ... , οὐδ' ἂν (ὀνομάζω P.) ... τοῦ-
νομα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις, ἀλλ' ὡς ἐναγεῖς (ἐξείργω pl.2.)
... ἂν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

9. Οὐδ' ἂν ὑμεῖς (ἐθέλω) ... δήπου σφάζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σω-
θέντες, ἐὰν μὴ ποιῆν ὅ τι βούλονται πάλιν αὐτούς ἕατε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν ὑμῖν χάριν
ἕξουσι τῆς σωτηρίας.

IV. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi részletet Aischinésnek a feslett erkölcsű
Timarkhos ellen elmondott beszédéből!

Φέρε δὴ πρὸς τοῦ Διός, εἰ, ὥσπερ περὶ τοῦ γένους, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος
τούτου ἐδέησε δοῦναι φῆφον, εἴτ' ἔνοχός ἐστιν εἴτε μή, ἐκρίνετο δὲ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ δι-
καστηρίῳ, εἰσήγετο δ' εἰς ὑμᾶς ὥσπερ νυνί, μὴ ἐξῆν δ' ἔκ του νόμου ἢ ψηφίσματος μήτε
ἐμοὶ κατηγορεῖν μήτε τούτῳ ἀπολογεῖσθαι, ὁ δὲ κῆρυξ οὕτοσί ὁ νυνὶ παρεστηκώς ἐμοὶ
ἐπηρώτα ὑμᾶς τὸ ἐκ τοῦ νόμου κήρυγμα: «τῶν φήφων ἡ τετραπημένη, ὅτῳ δοκεῖ πεπορ-
νεῦσθαι Τίμαρχος, ἡ δὲ πλήρης, ὅτῳ μή,» τί ἂν ἐψηφίσασθε· ἀκριβῶς οἶδ' ὅτι κατέγνωτ'
ἂν αὐτοῦ. Εἰ δὴ τίς με ἔροιτο ὑμῶν· «σὺ δὲ τί οἶσθα εἰ ἡμεῖς ἂν τούτου κατεψηφισάμεθα;»
εἴπομ' ἂν· «διότι πεπαρησιασθέ μοι καὶ διείλεχθε.»

10 Feltételes mellékmondatok V.

Casus iterativus – ismétlődő feltétel

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón dicsérő szavait Agésilaosról, aki, szokásához híven, minden alkalommal kiváló vezetőnek bizonyult!

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὡσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἶ τι καλὸν πράττειεν, παρίστατο δ' εἶ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἠγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σώζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθείς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο· εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ἡρεμοῦντες διαμένειεν, δῆλος ἦν εὐδαίμονα μὲν αἰεὶ ἔσεσθαι τὴν πατρίδα λογιζόμενος, ἰσχυρὰν δὲ τότε ὅταν οἱ Ἕλληνας σωφρονῶσιν. εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἕλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι, τίνα τις οἶδεν ἄλλον στρατηγὸν ἢ πόλιν οὐκ ἐθέλοντα αἰρεῖν, ὅταν οἴηται πορθήσειν, ἢ συμφορὰν νομίζοντα τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ.

1. Utótagban praesens, előtagban ἔάν / ἄν és coniunctivus. (Cf.: a casus eventualis 'általános' értelmű praesens használata.)

2. Utótagban praeteritum (ipf.), előtagban εἰ és optativus. Az ao. + ἄν particula az utótagban a múltban lezajlott, meghatározatlan ismétlődést jelöli. A görögről magyarra történő fordítás során elsősorban e múltbéli iterativitás okozhat nehézséget, amely formailag megfelel a gyakorlatban nem létező múltra vonatkozó potentialitásnak („ha úgy hozta a sors ...”).

Az előtagokban az imperfecta actio általában a cselekvés egyidejűségét, az aoristos az előidejűségét jelöli.

Ἐὰν τοῦτο λέγῃς, ἁμαρτάνεις.	Valahányszor ezt mondd, tévedsz.
Εἰ τοῦτο λέγεις, ἡμάρτανες.	Valányszor ezt mondtad, tévedtél.
Εἰ τοῦτο λέγεις, ἡμαρτες (ἄν).	Valányszor ezt mondtad, (előfordult, hogy) tévedtél.

Cf.: az időhatározói mellékmondatok gyakorító értelmű alfaját, ahol az ἄν összeolvad az időhatározói kötőszóval (jelenre, illetve a jövőre vonatkozó iteratív értelem), vagy az időhatározói kötőszó mellett pusztán optativus iterativus áll (múltra vonatkozó iteratív értelem). A múlt idejű iterativitás kifejezésében láthatóan igen közel áll egymáshoz a sokkal gyakoribb ὅποτε időhatározói kötőszó és a feltételes szerkesztés jellegzetes bevezető particulái: εἰ δὲ ποτε:

Μαινόμεθα πάντες, ἐὰν ὀργιζώμεθα.	Μαινόμεθα πάντες, ὅποτε ὀργιζώμεθα.
Ἄγησίλαος, εἰ εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ἦδει.	Ἄγησίλαος, ὅποτε εὐτυχοίη, θεοῖς χάριν ἦδει.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Kyros gyakran, amikor tábornok bontott és észrevette, hogy kicsiny gyermekeket hagytak hátra, róluk is gondoskodott. 2. Agésilaos nem röstellt hadvezér helyett követként szolgálni <kivonulni>, amikor (csak) hazájának lehetett hasznára <hazáját készült szolgálni>. 3. Kyros amikor vonult, és egyértelmű volt, hogy sokan fogják látni, magához hívta a barátait, és komolyan elbeszélgetett velük, hogy kinyilvánítsa, kiket tisztel. 4. A tanárok megdicsérik tanítványaikat, amikor csak látják, hogy szorgalmasan tanulnak. 5. A sereg, amikor csak olyasmire bukkant, amit megkíméltek, mindent felperzselt, amiről látta, hogy éghető. 6. Agésilaos amikor csak látta, hogy az ifjak szorgalmasan gyakorlatoznak, (előfordult, hogy) megdicsérte őket. 7. Amikor csak elolvasom leveledet, szemeim könnybe borulnak <megtelnek könnyekkel>. 8. A lábakon az segített <a lábak segítsége> (az volt), ha az ember mozgatta őket, soha nem maradt nyugton, és éjszakára lehúzta lábbelijét. 9. Csakugyan, valahányszor előfordult, hogy a sereg gyötrődött, Agésilaos önként küszködött a többiek mellett, mert úgy tartotta, hogy minden ilyen (tett) bátorításként hat <van> a katonákra. 10. Agésilaos valahányszor látta, hogy katonái vitézül harcolnak, alkalmasint megdicsérte vitézségüket, ha viszont jogtalanságot követtek el, megfeddte őket. 11. Kyrosnak volt ott egy palotája és egy nagy vadasparkja teli vadakkal, amikre lóhátról <ő> szokott vadászni, amikor (csak) magát és a lovait edzeni akarta. 12. Ha valaki, (bár) semmi értelmes mondandója nem volt, ellentmondott neki valamivel kapcsolatban, jobbra visszavezette az egész beszélgetést az alaptémára. 13. A vacsorákra is, ahová csak ment, és ahol ivott, magával vitte őt, (tivornyázni) is vele tivornyázott mindig (Neaira), és amikor csak megkívánta, együtt is hált <volt> vele mindenütt, mindenki szeme láttára. 14. Ha valaki csak ellentmondott, rögtön halál fia volt egy alkalmas pillanatban <módon>. 15. Rajta állt, hogy jó anyagi helyzetét kihasználva <meggazdagodva>, amikor csak akarja, megadja nekünk a pénzt. 16. Valahányszor valami rossz fát tett a tűzre, <tett> lakolt (érte), és megbűnhődött. 17. Amikor valakinek elkonzfiskálták a vagyont, odajárulhatott <szabad volt annak> (az), aki azt állította, hogy hitelezője ennek az embernek. 18. Valahányszor akart valamit, az összes hellént és barbárt rávette, (hogy) bátran kössenek vele megállapodást.

III. Egészítse ki a mondatokat a megadott igék megfelelő alakjával!

1. Καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν ὡς ἐπεστάται, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἰ τις αὐτῶ (δοκέω)... τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήθειον (παίω) ... ἄν.

2. Ἐθαύμαζε δ' εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον (πράττομαι) ... καὶ μὴ (νομίζω) ... τὸ μέγιστον κέρδος ἔξειν φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος, ἀλλὰ (φοβέομαι) ... μὴ ὁ γενόμενος καλὸς ἀγαθὸς τῶ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι μὴ τὴν μέγιστην χάριν ἔξει.

3. Ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν οὐδ' εἰ τις ἀργύριον ἢ σκευὸς παρά του πειθοῖ λαβῶν (ἀποστερέω) ... , πολὺ δὲ μέγιστον ὅστις μηδενὸς ἄξιος ᾧν (ἐξαπατάω pf.) ... πείθων ὡς ἱκανὸς εἶη τῆς πόλεως ἠγεῖσθαι.

4. Οὐδὲ τῆς ἐπιμελείας ἔφησθα ὄφελος οὐδὲν γίγνεσθαι, εἰ μὴ τις (ἐπίσταμαι) ... ἃ δεῖ καὶ ὡς δεῖ ποιεῖν.

5. Πότερα δέ, ὦ Ἰσχύομαχε, ὁπόσους ἐξειργάσατο χώρους ὁ πατήρ πάντας ἐκέκτητο ἢ καὶ (ἀποδίδομαι) ... , εἰ πολὺ ἀργύριον (εὐρίσκω) ... Καὶ ἀπεδίδοτο νῆ Δί', ἔφη ὁ

Ἰσχύμαχος· ἀλλὰ ἄλλον τοι εὐθὺς ἀντεωνεῖτο, ἄργον δέ, διὰ τὴν φιλεργίαν.

6. Ἄλλὰ μὴν εἴ τις γέ τι αὐτῶ προστάξαντι καλῶς (ὑπηρετέω) ... , οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον (ἐάω) ... τὴν προθυμίαν. τοιγαροῦν δὴ κράτιστοι ὑπηρεταὶ παντὸς ἔργου Κύρω ἐλέχθησαν γενέσθαι. εἰ δέ τινα (ὀράω) ... δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε (ἀφαιρέω) ... , ἀλλ' ἀεὶ πλείω (προσδίδωμι)...

7. Ὅποτε μὲν (καταμένω) ... τὸ στράτευμα ἀναπαύομενον, ἐξῆν ἐπὶ λείαν ἰέναι, καὶ ἐλάμβανον οἱ ἐξιόντες· ὅποτε δὲ ἐξιὸι πᾶν τὸ στράτευμα, εἴ τις χωρὶς ἀπελθὼν (λαμβάνω) ... τι, δημόσιον ἔδοξεν εἶναι.

8. Ἄντασπαζόμενος δὲ ὁ πάππος αὐτὸν καὶ στολὴν καλὴν ἐνέδυσε καὶ στρεπτοῖς καὶ φελίοις ἐτίμα καὶ ἐκόσμη, καὶ εἴ ποι (ἐξελαύνω) ... , ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου (περιάγω) ... , ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἰώθει πορεύεσθαι.

9. Εἰ δέ ποτε θυσίαν (ποιέομαι) ... καὶ ἑορτὴν (ἄγω) ... , καὶ ἐν ταύτῃ ὅσα πολέμου ἕνεκα μελετῶσιν ἄνθρωποι πάντων τούτων ἀγῶνας (ποιέω) ... καὶ ἄθλα τοῖς νικῶσι μεγαλοπρεπῶς (δίδωμι) ... , καὶ (εἰμί) ... πολλὴ εὐθυμία ἐν τῷ στρατεύματι.

10. Εἰ δέ ποτε κληθεὶς (ἐθέλω) ... ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὁ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν κόρον ἐμπίμπλασθαι, τοῦτο ῥαδίως πάνυ (φυλάττωμαι) ...

11 Megengedő mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón emlékezéseinek alábbi részletét! Sók-ratés egyik fiatal barátját ugratja, aki egy szofistától kitanulta a hadvezetés tudományát.

Ἐπει δὲ μεμαθηκῶς ἦκε, προσέπαιζεν αὐτῷ λέγων· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὡςπερ Ὀμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, οὕτω καὶ ὄδε στρατηγεῖν μαθῶν γεραρῶ-τερος φαίνεσθαι· καὶ γάρ, ὡςπερ ὁ κιθαρίζειν μαθῶν, καὶ ἐὰν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστής ἐστι, καὶ ὁ μαθῶν ἰᾶσθαι, καὶ μὴ ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὄδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, καὶ μὴδεις αὐτὸν ἔληται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὕτε στρατηγὸς οὕτε ἰατρός ἐστιν, οὐδ' ἐὰν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰρεθῆ. ἀτάρ, ἔφη, ἴνα καὶ, ἐὰν ἡμῶν τις ἢ ταξιαρχῆ ἢ λοχαγῆ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡ-μῖν πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. καὶ ὅς, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ τακτικὰ ἐμέ γε καὶ ἄλλ' οὐδὲν ἐδίδαξεν.

A megengedő mellékmondat főmondatával egy feltételes periódust alkot. Az ilyen összetett mondat azt fejezi ki, hogy ha az előtag (megengedő mellékmondat) feltétele meg is valósul, a főmondat cselekménye – éppen ellenkezőleg – nem következik be.

Kötőszók: εἰ καὶ, ἐὰν καὶ ‘ámbar; noha; habár; ha ... is; jöllehet’; καὶ εἰ (καὶ), καὶ ἐ-ἀν (καὶν) ‘még ha ... is; akkor is, ha;’ εἰ καὶ μὴ, ἐὰν καὶ μὴ ‘(még) ha nem ... is’; οὐδ' εἰ ‘akkor sem, ha’.

A megengedő mellékmondatok idő és mód tekintetében követik a feltételes mellékmondatok egyes casusait.

Εἰ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶ- ναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα.	Jöllehet a testeddel akarsz hatal- mas lenni, a testet hozzá kell szok- tatni, hogy engedelmeskedjen az értelemnek.
Οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ', εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον.	Akkor már olyan hajlott korban volt, hogy ha akkor nem is, nem sokkal később meghalt volna.
Ἔνιοι λέγουσι οὐδ' εἰ μεμνηθὸς τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνη.	Néhányan azt mondják, még ha emlékeznél és akarnád is, akkor sem tudnád megadni mindazt, amit ígérsz.

A megengedő értelem gyakori kifejezési módja a καὶ illetve καίπερ partikulákkal nyomatékosított participiális szerkezet.

Ἄδὲ καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων ἐκέλευσε προπέμψαι τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἰππεῖς.	Ő pedig, bár sok sebből vér- zett, megparancsolta, hogy küldjék előre a mellette lévő lovasokat.
Ἀπέπλει οἴκαδε καίπερ μέσου χει- μῶνος ὄντος.	Bár a tél közepén jártunk, hazaha- józott.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Először is tehát, tűnjék bár nagyon rossznak <akkor sem, ha>, nem (szabad) csüggedni a jelenlegi helyzet miatt. 2. Jól tudom, hogy most is, (bár) hallgatok, gyorsabban rávehetném itt ezt a fiúcskát és e lánykát, hogy megcsókoljon, mint te, Sókratés, még ha rengeteg bölcs dolgot mondanál is. 3. Az apák fiaikat, még ha (azok) megfontoltak is, távol tartják <elzárják> a hitvány emberektől. 4. Akik törbe esnek, megriadnak, még (akkor) is, ha sokkal többen vannak. 5. A hellének, ha volt is (olyan), aki kevésbé lelkesedett a fölvonulásért, értesülve Kyros kiválóságáról nagyobb örömmel és elszántabban vonultak vele. 6. Még ha el is jönnének, hogyan tudnának maradni, ha nincs élelmük? 7. Bár azt gondolod, hogy valami van a rovásomon <jogtalanságot követek el>, én nem ütöttem meg senkit és nem is lőttem. 8. Sőt, még ha esdekelve könyörögnek is hozzátok, (akkor) sem lenne jogos megszánnotok őket. 9. Azt azonban jól védsd az eszedbe, mondta Kyros, hogy ha az összes perzsa eljönne, akkor sem lennének túlerőben <tennénk túl számban az ellenségen>. 10. Nos hát, mi (lenne), még ha történetesen a testvérei, vagy a fiai is volnátok? Fölmenthetnétek? 11. Még ha meg is történt, nem tudok róla. 12. Akkora tömeg embert tud (ellenetek) vezetni, amekkorát akkor sem tudnátok megölni, ha erre lehetőségetek lenne. 13. Jóllehet nincs erre félelmetes (képeségem), (rávisz) a kényszer, hogy apámon és magamon úgy segítsék, ahogyan csak tőlem telik. 14. Ha más nem is volna a rovásán, csupán ezek miatt jogos lenne az elutasítása. 15. Mások, még ha valakit törvény szerint el is ítélnék, (soha) nem végzik ki ünnep alatt. 16. Ha a csataló minden más tekintetben kiváló is lenne, de a lába gyenge lenne, vajmi keveset érne <semmi haszna nem lenne>. 17. Akkor sem tekintenél <tűnnék neked> már barátodnak, Kyros, ha azzá lennék. 18. Ha nagyon kiválóak lennétek, az éhséggel akkor sem tudnátok megküzdenni. 19. Ha az ökörnek emberi értelme lenne, akkor sem tudná megtenni, amit akar. 20. Még ha valaki szükséget is szenved, a törvény elég hozományt biztosít.

III. Egészítse ki a zárójelben megadott igék mondatba illő alakjaival az alábbi mondatokat!

1. Ἄλλ' εἰ καὶ ἐρμηνεύειν τοιαῦτα (μελετάω sg. 2.) ... , τοῦτό μοι, ἔφην ἐγώ, ἔτι, ὦ Ἰσχύμαχε, δῆλωσον.

2. Ἄλλ' εἰ καὶ μὴδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὀρῶν (ἐπαινέω) ... , δικαίως ἂν ἐπιτιμῶτο.

3. Καὶ ἐξὸν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἀφανῆ καταστήσαντι μὴδὲν ὑμᾶς ὠφελεῖν, εἴλετο μάλλον συνειδέναι ὑμᾶς, ἴν', εἰ καὶ (βουλόμαι) ... κακὸς εἶναι, μὴ ἐξείη αὐτῷ, ἀλλ' εἰσφέρει τε τὰς εἰσφοράς καὶ λητουργοίη.

4. Ἦγοῦντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς (ἐξαπατάω) ... , οὐδέποτ' ἂν τοὺς γ' Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολμῆσαι, ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς.

5. ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ. Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν· οὐδ' ἔάν τις (καταλύω) ... τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ (λέγω) ... ἢ (ἐπιψηφίζω) ... παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι.

6. Ὅρᾶς γὰρ ὅτι καὶ τῶν βρωμάτων τὰ ἥδιστα, ἔάν μὲν τις προσφέρῃ πρὶν ἐπιθυμεῖν, ἀηδῆ φαίνεται, κεκορεσμένοις δὲ καὶ βδελυγμίαν παρέχει, ἔάν δὲ τις προσφέρῃ λιμὸν

ἐμποιήσας, κἄν φαυλότερα (εἰμί) . . . , πάνυ ἡδέα φαίνεται.

7. Ἐννόει δ' ὅτι καὶ αἱ σύες ἐπειδὴν ὀφθῶσι, φεύγουσι, κἄν πολλαὶ (εἰμί) . . . , σὺν τοῖς τέκνοις· ἐπειδὴν δέ τις αὐτῶν θηρᾶ τι τῶν τέκνων, οὐκέτι φεύγει οὐδ' ἦν μία τύχη οὔσα, ἀλλ' ἴεται ἐπὶ τὸν λαμβάνειν πειρώμενον.

8. Σῶφρον δὲ καὶ τὸ ἐκεῖσε ὁρμᾶν ὅπου ἂν ἀσθενῆ τὰ τῶν πολεμίων ἦ, κἄν πρόσω ὄντα (τυγχάνω) . . . τὸ γὰρ σφόδρα πονῆσαι ἀκινδυνότερον ἢ πρὸς τοὺς κρείττους ἀγωνίζεσθαι. ἦν δέ πη εἰς μέσον φιλίων τειχέων εἰσίσωσιν οἱ πολέμιοι, κἄν πολὺ κρείττους ὄντες, καλὸν μὲν ἐντεῦθεν ἐπιχειρεῖν ὀποτέρωθι ἂν λελήθης παρών, καλὸν δὲ καὶ ἅμα ἀμφοτέρωθεν.

9. Τοὺς μὲν σφίσις αὐτοῖς ἐπιτηδεῖους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, κἄν πονηροὶ (εἰμί) . . . , τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον· οὐ γὰρ νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς πρὸς τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακῷ.

10. Ἄλλ', ὦ Κλεώνυμε, ἴσθι μὲν ὅτι ἐγὼ τῷ ἐμῷ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλλὰ κἄν τι (βούλομαι sg.1.) . . . διαπράξασθαι ἐν τῇ πόλει, πάντων μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς δέομαι· ὅμως δ', ἐπεὶ σὺ κελεύεις, νόμιζε πᾶσάν με προθυμίαν ἕξειν ταῦτά σοιπραχθῆναι.

12 Hasonlító mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi szöveget! Góbryas, asszír főember Kyros pártjára áll, mert, ahogy panaszolja, az ifjú asszír uralkodó megölte egyetlen fiát:

Ἦκω πρὸς σὲ καὶ ἰκέτης προσπίπτω καὶ δίδωμί σοι ἑμαυτὸν δοῦλον καὶ σύμμαχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι ἔμοι γενέσθαι· καὶ παῖδα οὕτως ὡς δυνατόν σε ποιοῦμαι· ἄπαις δ' εἰμι ἄρρένων παίδων. ὃς γὰρ ἦν μοι μόνος καὶ καλὸς ἀγαθός, ᾧ δέσποτα, καὶ ἐμὲ φιλῶν καὶ τιμῶν ὡσπερ ἂν εὐδαιμόνα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη, τοῦτον ὁ νῦν βασιλεὺς [ἀπέκτεινε] οὗτος καλέσαντος τοῦ τότε βασιλέως, πατὴρ δὲ τοῦ νῦν, ὡς δῶσοντος τὴν θυγατέρα τῷ ἐμῷ παιδί, ἐγὼ μὲν ἀπεπεμφάμην μέγα φρονῶν ὅτι δῆθεν τῆς βασιλέως θυγατρὸς ὀφοίμην τὸν ἐμὸν υἱὸν γαμέτην· ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς εἰς θήραν αὐτὸν παρακαλέσας καὶ ἀνείκας αὐτῷ θηρᾶν ἀνὰ κράτος, ὡς πολὺ κρείττων αὐτοῦ ἱππεὺς ἠγούμενος εἶναι, ὁ μὲν ὡς φίλω συνεθήρα, φανείσης δ' ἄρκτου διώκοντες ἀμφότεροι, ὁ μὲν νῦν ἄρχων οὗτος ἀκοντίσας ἤμαρτεν, ὡς μήποτε ὠφελεν, ὁ δ' ἐμὸς παῖς βαλὼν, οὐδὲν δέον, καταβάλλει τὴν ἄρκτον. . . .

ἐν τούτῳ δὴ οὐκέτι κατίσχει ὁ ἀνόσιος τὸν φθόνον, ἀλλ' αἰχμὴν παρά τινος τῶν ἐπομέων ἀρπάσας, παίσας εἰς τὰ στέρνα τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο τὴν ψυχὴν. καὶ γὰρ μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφίου ἐκομισάμην καὶ ἔθαφα.

A hasonlító mellékmondat a főmondat valamelyik mondatrészt (gyakran a módhatározót, hasonlító határozót, minőségjelzőt) a könnyebb megértés elősegítésére hasonlat formájában fejt ki.

A főmondatban kitett, vagy odaérthető névmási határozószók οὕτω(ς), ὡς, ὥδε 'úgy, oly módon, (a)mint' után kötőszóként állnak:

1. ὡς, ὡσπερ, ὅπως '(a)hogyan; (a)mint; mintha; miként', amelyek után az ige módja vagy indicativus (reális kijelentés) vagy ἂν particulával bevezetett optativus potentialis, vagy általános értelmű éventuális feltételes előtag gyanánt ἂν és coniunctivus. Ide tartozik az a különösen gyakori szerkesztés, amelyben a ὡς particula mellett felsőfokú melléknév vagy határozószó áll.

2. ὡσπερ ἂν εἰ (← ὡσπερ ἂν πράττει τις, εἶ τις) – mintha; mintha csak – feltételes értelmű kötőszó-particula együttes, amely egy elliptikusan szerkesztett feltételes periódust vezet be, vagy optativusszal (potentialitás), vagy indicativusszal (ipf.– jelen idejű, ao.– múlt idejű irrealitás) áll.

A hasonlító mellékmondatok körébe tartoznak a οὕτως – ὡς típusú τοιοῦτος – οἷος (mint amilyen) és τοσοῦτος – ὅσος (mint ahány) és egymásra vonatkozó névmások függő esetei által 'keretezett' összetett mondatok is.

Οὕτως ἐπισταμενῶς εἶπε ὡς οὐδεὶς ἂν ἄλλος δύναιτο.	Olyan frappánsan megmondta, ahogy senki más nem tudná.
Ἄγησίλαος ἤγε τὸ στράτευμα ἡσυχῶς ὥσπερ ἂν παρθένος ἢ σωφρονεστάτη προβαίνοι.	Agésilaos óvatosan vezette seregét, mintha csak egy igen szemérmes szűzlány haladna előre.
Ὅποτε γε μὴν οἱ ἵπποι εἰσὶν οἴους δεῖ ὡς ἂν αὐτοὶ οἱ ἰππεῖς ἄριστοι γίγνοιτο, τοῦτο διηγῆσομαι.	Azt fogom elmondani, hogy amikor a lovak csakugyan olyanok, amilyenek lenniük kell, hogyan válhatnak a lovasok maguk is a legjobbakká.
Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων διδάξω.	Nosza, amennyire tőlem telik, igen röviden Théramenés felől is fölvilágosítalak benneteket.
Ὅμοιον γὰρ ὥσπερ ἂν εἰ φαίη εἰδέναι, καὶ μὴ παραγενόμενος, ὅσα ὑμεῖς πάντες πράττετε.	Hiszen hasonló ez ahhoz, mintha azt mondaná, hogy tudja, mi mindent csináltok ti mindannyian, jóllehet ő nincs jelen.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Ha az ezüsbányákról csakugyan (úgy) gondoskodnának, ahogy kell, úgy gondolom, a többi bevétel nélkül is bőséges jövedelem <pénz> származna belőlük. 2. Hasonlóan tesznek, mintha valaki Pheidiaszt, Athéna szobrának készítőjét terakotta-készítőnek merné nevezni. 3. Az ilyenekkel majdnem ugyanaz történik, mint azzal, aki hitvány lovas <lovagolni tudó> léteére paripára tenne szert. 4. Jobb, ha abban <úgy> a csatarendben vonulnak, mint (amiben) a legjobban harcolnának, ha szükség lenne rá. 5. Hasonlóan tesznek, mintha valaki Zeuxisről és Parrhasiosról azt mondaná, hogy művészetük egyenlő a piktorokéval <táblafestők>. 6. A jelenlévő chaldeusok, amikor közeledtek az örmények, ahogy szokták, csatakiáltásban (törtek ki), és rájuk rohantak. Az örmények viszont szokásukhoz híven <ahogy szokták> nem várták be őket. 7. Szinte ugyanúgy tesznek, mintha valaki a legerősebb atlétának kiáltaná ki magát <tetretné> ott lépve küzdőterre, ahol senki más nem méltatná (válaszra). 8. Hogy lehetne tehát vétkes a vádban(?), aki ahelyett, hogy tagadta (volna) az isteneket, ahogy (tudniillik) a vádiratban szerepelt, nyilvánvalóan a többi embernél sokkal jobban tisztelte az isteneket. 9. Mindenestre úgy élsz, ahogy egy szolga sem bírná, (aki) urának van alávetve. 10. Amennyire tőlem telik mégis megpróbálom tömören elmagyarázni <nektek> (a történetet).

11. Leókratés hosszú éveken át bitorolta <bírta és örökölte> Archiadés vagyonát örökség (gyanánt), mintha adoptált fia (lenne). 12. Bármi tűnjék <ami csak> föl váratlanul, a csökönyös lovat, ahogy az embert, a váratlan látnivalók, zajok, események megzavarják. 13. Védőbeszédemet, amennyire tőlem telik, a legrövidebben fogom megtartani. 14. Ahogy az illő volt, gyászruhát <fekete> öltve érkezett a férje miatt, akit ilyen csapás sújtott. 15. (Olyan) jóindulattal vagyok irántatok, amilyennel, azt kívánnám, ti legyetek irántam <jóindulat tekintetében úgy ..., mint>. 16. Szinte ugyanazt teszik, mintha valakiről kiderülne <mutakoznék>, hogy az ő kezében vannak az istenek (kincsei), (bár éppen) mást vádol templomrablással. 17. Ugyanazt teszik, mintha a spártaiak nekilátásának megbüntetni a hivatásos hadfiakat <a hadi dolgokat gyakorlókat>. 18. Majdnem ugyanazt teszik, mintha a thessálok elhatároznák, hogy felelősségre vonják a „huszárokat” <a lovaglást gyakorlókat>. 19. Hasonlóan tesznek, mintha Phrynóndas valakinek a szemére vetné a gonoszságát. 20. Hasonlóan tesznek, mintha Philourgos, aki ellopta a Gorgóneiont, azt mondaná, hogy a többiek a templomrablók.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Μειδίας, θυγατρός ἀνήρ αὐτῆς ὦν, ἀναπτρωθεὶς ὑπὸ τινῶν ὡς αἰσχρὸν εἶη γυναῖκα μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς μὲν ἄλλοις μάλα φυλαττομένης αὐτῆς, ὡσπερ ἐν τυραννίδι προσῆκεν, ἐκείνῳ δὲ πιστευσούσης καὶ ἀσπαζομένης ὡσπερ ἂν γυνὴ γαμβρὸν ἀσπάζοιτο, εἰσελθὼν ἀποπιῖξαι αὐτὴν λέγεται.

2. Δοκεῖ μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον, ὡσπερ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἂν ἀρμόττη, τούτῳ εὐρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τᾶλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ.

3. Νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων· ὡσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιῶν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσῃε τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμεν' αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει «εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὐτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν.»

4. Ἡμῖν δοκεῖ, εἰ μὲν τις ἔᾶ ἡμᾶς ἀπιέναι οἴκαδε, διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἂν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἦν δὲ τις ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ ἀποκωλύη, διαπολεμῆναι τούτῳ ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα.

5. Ὡς δὲ ἀφίκετο τάχιστα καὶ ἔγνω ὁ Κύρος τὸν Ἀστυάγην τῆς μητρὸς πατέρα ὄντα, εὐθὺς οἶα δὴ παῖς φύσει φιλόστοργος ὦν ἠσπάζετό τε αὐτὸν ὡσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συνθετραμμένος καὶ πάλαι φιλῶν ἀσπάζοιτο.

6. Ὁ δὲ Λυκούργος, κατασκευάσαι βουλόμενος ὡς ἂν μηδὲν βλάπτοντες ἀπολαύοιεν τι οἱ πολῖται ἀλλήλων ἀγαθόν, ἐποίησε παίδων ἕκαστον ὁμοίως τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἄρχειν. ὅταν δὲ τις εἰδῆ ὅτι οὗτοι πατέρες εἰσὶ τῶν παίδων, ὧν αὐτὸς ἄρχει ἀνάγκη οὕτως ἄρχειν ὡσπερ ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἄρχεσθαι βούλοιο. ἦν δὲ τις παῖς ποτε πληγὰς λαβῶν ὑπ' ἄλλου κατέπη πρὸς τὸν πατέρα, αἰσχρὸν ἔστι μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ υἱεῖ. οὕτω πιστεύουσιν ἀλλήλοις μηδὲν αἰσχρὸν προστάττειν τοῖς παισίν.

7. Εἰς φωρῶν δὲ λιμένα ὁρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου ἐμπορίου, καὶ ἔστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὁρμίσασθαι, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἰς Αἴγιναν ἢ εἰς Μέγαρα ὁρμίσαιτο.

8. Νῦν δ' εἰς μὲν οὐδεις ὄλον τὸ πρᾶγμ' ἀνεδέξατο, οὐδὲ μεμαρτύρηκεν ἀπλῶς, ὡς ἂν τις τάληθῆ μαρτυρήσειεν, μέρος δ' ἕκαστος, ὡς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτ' οὐ δώσων δίκην, ὁ μὲν γραμματεῖον ἔχειν ἐφ' ᾧ γεγράφθαι «διαθήκη Πασίωνος», ὁ δὲ . . .

9. Ὡσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα καὶ κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι, εἶτα χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονηράντων αὐτῶ τῶν σκευῶν ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῶτο.

10. Ἐγὼ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπαινῶ Ἀγησίλαον. ταῦτα γὰρ οὐχ ὥσπερ εἰ θησαυρῶ τις ἐντύχοι, πλουσιώτερος μὲν ἂν εἴη, οἰκονομικώτερος δὲ οὐδὲν ἂν, καὶ εἰ νόσου δὲ πολέμιοις ἐμπεσοῦσης κρατήσειεν, εὐτυχέστερος μὲν ἂν εἴη, στρατηγικώτερος δὲ οὐδὲν ἂν· ὁ δὲ καρτερίᾳ μὲν πρωτεύων ἔνθα πονεῖν καιρός, ἀλκῇ δὲ ὅπου ἀνδρείας ἀγῶν, γνώμη δὲ ὅπου βουλήσ ἔργον, οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ δικαίως ἀνὴρ ἀγαθὸς παντελῶς ἂν νομίζεσθαι.

13 Okhatározói mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón lovaglásról szóló írásának bevezető sorait!

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἵππεύειν οἰόμεθα ἔμπειροι ἵππικῆς γεγενῆσθαι, βουλόμεθα καὶ τοῖς νεωτέροις τῶν φίλων δηλωῶσαι ἢ ἂν νομίζομεν αὐτοὺς ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεισθαι. συνέγραψε μὲν οὖν καὶ Σίμων περὶ ἵππικῆς, ὃς καὶ τὸν κατὰ τὸ Ἐλευσίσιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε καὶ ἐν τῷ βάρῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσεν· ἡμεῖς γε μέντοι ὅσοις συνετύχομεν ταυτὰ γνόντες ἐκείνῳ, οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδῶσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις, νομίζοντες ἀξιοπιστότερα εἶναι ὅτι κάκεινος κατὰ ταυτὰ ἡμῖν ἔγνω ἵππικὸς ὢν· καὶ ὅσα δὴ παρῆλπεν ἡμεῖς πειρασόμεθα δηλωῶσαι.

Az alárendelt mellékmondaton kívül az ok kifejezésének egyéb, gyakori módjai:

a, genitivus absolutusszal, participium coniunctummal, a szerkezetek particulákkal bővíülhetnek. A ἄτε (οἶον, οἶα δῆ) particula általában az ok valós, tényleges voltát emeli ki, míg a ὡς, ὥσπερ ürügyként használt képzelt okot jelölnek:

Προσδεόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἕς τὴν πολιορκίαν ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ξυμμαχοὺς ἀργυρολόγους ναῦς δῶδεκα καὶ Λυσικλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν.	Mint hogy az athéniaknak szükségük volt még pénzre az ostromhoz, kiküldtek tizenkét pénzbehajtó hajót a szövetségesekhez, hadvezérként pedig Lysiklést ötödmagával.
Ὁ δὲ Κύρος ἄτε παῖς ὢν ἤδετο τῇ στολῇ.	Kyros pedig, minthogy gyerek volt, örült a ruhának.

b, praepositiókkal: κατὰ, διὰ (+ acc.), ἔνεκα (+ gen.), ἐπὶ (+ dat.)

Οἱ ξύμμαχοι κατὰ τὴν παλαιὰν ξυμμαχίαν πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς.	A szövetségesek ősi szövetségük okán meggyőzik az athéniakat, hogy küldjenek nekik hajókat.
---	---

gyakorta főnevesült acc.cum inf. szerkezettel:

Πολλὰ ὑπισχνῆ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι.	Sokat ígérsz most, mert ilyen helyzetben vagy.
--	--

Az okhatározói mellékmondatok idő és mód tekintetében úgy tekintendők, mint független kijelentő főmondatok, tehát indicativus áll a mellékmondatban. Abban az esetben, ha az író azt sugallja, hogy az ok mások értelmezése szerint ok, akkor ez szinte már függő beszédnek értelmezhető, és főmondati praeteritum után optativus obliquus állhat.

Ennek megfelelően Thukydidesz alábbi állítása elsősorban az athéniak véleményét tolmácsolja:

(Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ἐν ὄργῃ εἶχον, καὶ ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγει.	Az athéniak haragudtak Periklésre és szüntelen gyalázták, mert hadvezér létére nem vezette őket hadba az ellenség ellen.
---	--

Még hangsúlyosabban állhatna még - akárcsak a függő beszédben – praesens ind.: (Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ... ἐκάκιζον ὅτι ... οὐκ ἐπεξάγει. Ha ezzel Thukydidesz egyetértett volna, talán így fogalmazott volna: (Οἱ Ἀθηναῖοι) τὸν Περικλέα ... ἐκάκιζον ὅτι ... οὐκ ἐπεξῆγε.

Kötőszavak: 1. ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὥς, ritkábban ὅτε, ὁπότε, amelyek időhatározói kötőszavak is egyben, ennek megfelelően a hangsúly a főmondatban álló tényen van:

Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἐστρατοπεδεύσατο.	Agésilaos, minthogy elérkezett az ideje, letáborozott.
Ἐπειδὴ ἀπορία ἦν, συνήγαγον τὸ στρατεύμα οἱ ἄρχοντες.	(Minekutána) mivel nem tudták, mit tegyenek, a vezérek összehívták a sereget.

2. ὅτι, διότι ha a hangsúly az okon, magyarázaton van (legtöbbször a főmondat után következik):

Οἱ δὲ Μιλήσιοι ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι ἐφοβοῦντο Κύρον.	A milétosiak tartottak Kystóstól, mert nem akarta elárulni a száműzötteket.
---	---

3. Érzelmet jelentő igék és kifejezések után, így pl.: θαυμάζω, ἄχθομαι, αἰσχύνομαι, ἀγαπάω, ἀγανακτέω; δεινόν /αἰσχρόν /ἀγαπητόν ἐστιν, stb. előfordul, hogy ὅτι helyett εἰ áll, amely esetben a körülményt, aminek alapján az adott érzelem létrejön (létrejöhet), feltételezett (reális), elképzelt okként fogjuk fel:

Μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστὶν ἃ καὶ σὺ γινώσκεις.	Ne csodálkozz, ha (mert) mondanómban sok minden van, amit te is ismersz.
Πάντες δ' ἠγανάκτουν, εἰ δειλὸν εἶναι τινα δοκεῖ αὐτῶ.	Mindenki méltatlankodott, hogy (mert / ha) úgy gondolja, hogy valamelyikük gyáva.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Mivel pedig Lysandros nem szállt vele szembe mert sokkal kevesebb hajója volt, elhajózott Samos felé. 2. Kleónt nevezték ki hadvezérnek, mivel a korábban kinevezettek nem voltak képesek elfoglalni a szigetet. 3. Mivel már dél felé járt az idő, kihajóztak a kikötőből. 4. Megvádolták Miltiadést, mert (ahogy állították) megvesztegették. 5. A

szövetségesek fellázadtak <elszakadtak>, mert nem akarták fizetni az adót. 6. Életem, pénzem és minden más vagyonom kockán forog, mert követtem <engedelmeskedtem> városunk törvényeit. 7. Elhajították a fegyvereket, mert már nem tudtak ellenállni az ellenségnek. 8. Mivel – mondta –, Sókratés, tudatlan vagy, a következő könnyebben megtanulható dolgot parancsoljuk meg neked: egyáltalán ne beszéljess a fiatalokkal. 9. Ti is a cinkosai vagytok <jogtalanságot követtek el>, mert a ti polgárotok. 10. A hellének, mivel úgy tűnt, hogy elegendő hajó áll (rendelkezésükre), behajóztak, (majd) kedvező széllel egy nap és egy éjszaka hajóztak. 11. Ami engem illet, meggyőződésem, hogy (azért) haragudott meg, mert nem választják meg hadvezérnek. 12. Megharagudtak Themistoklésra, mert rávette őket, hogy hagyják el a várost. 13. Quae cum ita sint <minthogy így áll a dolog>... 14. A szigetet leigázták, mert elszakadt az athéniaktól. 15. Hibáztatták a hadvezért, mert nem parancsolta meg, hogy büntessék meg a fellázadt törzseket. 16. Kisstíliú az, aki méltatlankodik <méltatlankodó>, mert <ha> másoknak jobban megy, mint neki. 17. A milétosiaiak fellázadtak, mert elnyomták őket a perzsák. 18. A milétosiaiak (azzal az ürüggyel) lázadtak föl, hogy elnyomják őket a perzsák. 19. Sok egyéb mellett (különösen azért) jogos <sok más miatt is, és ...>, hogy leszavazzátok őt, mert hőstetteitekkel példalózik saját hitványságával kapcsolatban <vitéségeiteket használja példaként>. 20. Kinevezték hadvezérnek, mert a megelőző háborúban megmentette a sereget. 21. A milétosiaiak kivándoroltak, mert tudták, hogy a médek nem fogják kímélni őket. 22. Dögvész támadt a hellének seregében, mert az istenek haragudtak rájuk. 23. Mivel régóta nem válaszoltak, kivártam. 24. Homéros dicsőítette Agamemnónt, mert jó király.

III. Fordítsa az alábbi mondatokat szabatos magyar nyelvre!

1. Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμφαντες οἱ τῶν Λεοντίων ξύμμαχοι κατὰ τε παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμφαι σφίσι ναῦς.

2. Νῆ Δία καλῶς γε, ὡς ἔγωγέ φημι. Διὰ τί· ὅτι εἴ τις, οὐς ἐξ Ἰσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τί ποτε, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις.

3. Ἄχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ ὅτι ἐκείνων οὐχ ὄρῳ, ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσι.

4. Οἱ δὲ Ἀσσύριοι, ἅτε καὶ τεθνηκότες τοῦ ἄρχοντος καὶ σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἠθύμουν μὲν πάντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπεδίδρασκον αὐτῶν τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ στρατοπέδου.

5. Οὐ γὰρ ἂν καλῶς ἔχοι εἰ ὅτι τελέως ἀνήρ ἀγαθὸς ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ μειόνων ἂν τυγχάνοι ἐπαίνων.

6. Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι τῷ Τισσαφέρνει τοὺς πρόσβεις ἐκέλευσεν ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχοι ὅτι ἐπιорκήσας αὐτὸς μὲν πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτίησεν, τοῖς δ' Ἑλλησι συμμαχοὺς ἐποίησεν.

7. Καὶ μὴ θαυμάσης, ἅπερ ἐπέστειλα καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὦν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμαί τῶν ἄλλων.

8. Τὰ δὲ γένη τῶν κυνῶν διττά, αἱ μὲν καστόριαι, αἱ δὲ ἄλωπεκίδες. ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ὅτι Κάστωρ ἦσθεις τῷ ἔργῳ μάλιστα αὐτὰς διεφύ-

λαξεν· αἱ δ' ἄλωπεκίδες διότι ἐκ κυνῶν τε καὶ ἄλωπέκων ἐγένοντο· ἐν πολλῶ δὲ χρόνῳ συγκέκρται αὐτῶν ἡ φύσις.

9. Διὰ τοῦτ' οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς ἐλευθέρους ἐποιήσαμεν – καὶ τοῖς μετοίκους πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων διὰ τε τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικόν· διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς μετοίκους εἰκότως τὴν ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν.

10. Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι διὰ τοῦθ' ὑμᾶς δικαίως ἂν αὐτῶ ὀργίζεσθαι, ὅτι τοῦ νόμου κελεύοντος, ἐάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι, ἐτόλμησεν ἀδοκίμαστος ἱππεύειν.

11. Καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἰοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι.

12. Ἀλλὰ μὴν τὰ περὶ Θηβαίους οὐδὲ σὲ λέληθεν. Καλλίστην γὰρ μάχην νικήσαντες καὶ δόξαν ἐξ αὐτῆς μεγίστην λαβόντες, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταῖς εὐτυχίαις οὐδὲν βέλτιον πράττουσιν τῶν ἡττηθέντων καὶ δυστυχησάντων.

14 Célhatározói mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Lysiasnak a házasságtörő Eratosthenés megvilkoslása ügyében írt védőbeszédéből azt a részletet, amelyben a megcsalt férj felesége csalfaságát ecseteli!

Καὶ οὕτως ἤδη συνειθισμένον ἦν, ὥστε πολλάκις ἡ γυνὴ ἀπῆει κάτω καθευδήσουσα ὡς τὸ παιδίον, ἵνα τὸν τιτθὸν αὐτῷ διδῶ καὶ μὴ βοᾷ. καὶ ταῦτα πολὺν χρόνον οὕτως ἐγίγνετο, καὶ ἐγὼ οὐδέποτε ὑπώπτευσα, ἀλλ' οὕτως ἠλιθίως διεκείμην, ὥστε ῥόμην τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα πασῶν σωφρονεστάτην εἶναι τῶν ἐν τῇ πόλει. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὧ ἄνδρες, ἦκον μὲν ἀπροσδοκῆτως ἐξ ἀγροῦ, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον τὸ παιδίον ἐβόα καὶ ἐδυσκόλαιεν ὑπὸ τῆς θεραπαίνης ἐπίτηδες λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἄπαντα ἐπιθύμην. καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα παύσῃται κλαῖον. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὡς ἂν ἄσμενη με ἑωρακυῖα ἦκοντα διὰ χρόνον· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργιζόμενη καὶ ἐκέλευον αὐτίκα ἀπιέναι, «ἵνα σύ γε» ἔφη «πειρᾶς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην· καὶ πρότερον δὲ μεθύων εἰλκας αὐτῆν».

A cél kifejezésének egyéb gyakori módjai: a, a futurum participiumával, ὡς particula a participium mellett a cél esetlegességét, feltételességét hangsúlyozza.

Ἔλθον λυσόμενος τοὺς πολίτας.	(Azzal a szándékkal) jöttem, hogy megszabadítom a polgárokat.
Παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες.	Készülődtek, (hogy) mint akik harcolni akarnak.

b, ὅστις vonatkozó névmás és futurum indicativusszal, még abban az esetben is, ha praeteritum áll a főmondatban (cf.: vonatkozó mellékmondatok).

Πρέσβεις ἔπεμψαν οἵτινες ταῦτα ἀπαγγελοῦσι τῷ βασιλεῖ.	Követeket küldtek, hogy jelentsék ezeket a királynak (akik majd jelenleni fogják).
--	--

c, főnevesült infinitivusos szerkezet (acc. cum inf.) genitivusban:

Ὁ νόμος ὕστερον οὐκ ἔῃ γίγνεσθαι Ἀθηναῖον ἐξεῖναι, ὅς ἂν μὴ νῦν γένηται, τοῦ μὴ πολλοὺς κατασκευάζειν αὐτοῖς πολιτείαν.	Ha valaki most nem lesz athéni, annak nem engedi meg a törvény, hogy a későbbiekben azzá váljék, nehogy sokan kaparintsák meg maguknak a polgárjogot.
---	---

A célhatározói alárendelt mellékmondat kötőszavai: ἵνα, ὡς, ὅπως, amelyek esetében főmondati praesens után a mellékmondatban coniunctivus áll. Főmondati praeteritum után a mellékmondatban többnyire optativus, ritkábban coniunctivus áll. Tagadószó: μή. A coniunctivusszal használt ὡς, ὅπως kötőszavak után álló ἂν particula a cél esetlegességét, a körülményektől való függését jelöli.

Μάχονται ὅπως τὴν πόλιν λάβωσιν.	Küzdének, hogy bevegyék a várost.
Ἄπέφευγον ἵνα μὴ ληφθεῖεν, (ληφθῶσιν).	Elmenekültek, hogy el ne fogják őket.

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Lapítottam <nyugalomban voltam>, nehogy lebukjak. 2. Minden eszközzel élni kell, hogy megtéveszd Brasidast. 3. Könyörgött és esedezett, hogy ne öljék meg <haljon meg>. 4. Hívd meg a tanácsba Brasidast, hogy tanácskozzunk vele! 5. Remélem, Démosthenés itt lesz, hogy beszéljen az érdekemben. 6. Siettem, hogy jelen legyek. 7. A győztesek visszatértek, hogy emlékoszlopot állítsanak. 8. Megvádoltuk, hogy ne <lehesen neki> hagyhassa el a várost. 9. Háromszázat hagytak hátra, hogy eltemessék a halottakat. 10. Azt kérem hát tőletek, férfiak, figyeljetek a tanúvalomásra, nehogy megtéveszenek benneteket. 11. Bevezette őt, hogy részese legyen a társaságnak. 12. Csatába vezette a katonáit, (azzal a szándékkal) hogy megütközzön. 13. Azért mondom ezt, hogy megismerjétek őt, hogy kicsoda (valójában). 14. Küldj szolgákat, hogy jelentsék neki ezeket! 15. Hívták az orvost, hogy lássa el őt <aki majd el fogja látni>. 16. Themistoklés követeket küldött, hogy azok megtévesszék a spártaiakat <akik majd meg fogják téveszteni>. 17. Elfogatja Kyrost, (azzal a szándékkal) hogy megölessen. 18. Felderítőket küldünk mindenhová, hogy megtudják, mi történik. 19. Magához szólítva a barátait komolyan elbeszélgetett velük, hogy megmutassa, kiket tisztel. 20. A hajókat elégették, nehogy Kyros átkeljen a folyón. 21. Küldj egy spártait, hogy ő vezesse a sereget <aki majd vezetni fogja>! 22. A vezér hírnököket küldött, hogy találják meg, hol ütött tábor az ellenség. 23. Gyorsan előre kell nyomulnunk, nehogy valaki meglásson benneteket. 24. Béketeremtő szándékkal vagyunk itt. 25. Neki fogunk indulni hajóinkkal, hogy új földeket találjunk. 26. Hogy ne sértsék meg a megállapodást, a hellének egész nap a táborban maradtak. 27. Ezeket nem azzal a szándékkal mondták, hogy bennünket becsapjanak, hanem hogy meggyőzzék a vezetőket. 28. A vezér elküldött néhány katonát, hogy temessék el a halottakat és állítsanak győzelmi oszlopot. 29. Hamis váddal illettek bennünket, hogy a javainkat megszerezzék. 30. A spártaiak lerombolták Athén falait, hogy az athéniak soha többé ne legyenek hatalmasak. 31. Ezek a hajók azért érkeznek, hogy bort és gabonát hozzanak Athénbe. 32. Sokan mentek Delphoiba, hogy megkérdezzék az istent. 33. A satrapa magához hívatta Alkibiadést, hogy megtudja, mi történik Athénban. 34. Árkot (ástak) és falat emeltek, hogy megvédjék a várost. 35. Elküldtünk az orvosért, nehogy tűnjék, hogy mi öltük meg. 36. Elrejtettük az ezüstöt, hogy becsapjuk a bírót.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Πότερον συνηγόρευες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτεῖναι ἢ ἀντέλεγες· Ἄντέλεγον. Ἴνα (ἀποθνήσκω pl.1.) ... ἢ μὴ (ἀποθνήσκω pl.1.) ... · Ἴνα μὴ (ἀποθνήσκω pl.2.) Ἡγούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν ἢ δίκαια· Ἄδικα. Εἶτ' ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα (σώζω sg.2.) ... , συνελάμβανες δὲ ἵνα (ἀποκτείνω sg.2.) ...

2. Ἄπαιδα δὲ τὸν τελευτήσαντα καὶ ἀνώνυμον βούλεται καταστῆσαι, ἵνα μῆτε τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα ὑπὲρ ἐκείνου μηδεὶς (τιμάω) ... μῆτ' (ἐναγίζω) ... αὐτῷ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, ἀλλὰ (ἀφαιρέομαι) ... τὰς τιμὰς τὰς ἐκείνου· ἃ προνοηθεὶς ὁ Μενεκλῆς, κύριος ὢν τῶν ἑαυτοῦ, ἐποίησατο ὑὸν ἑαυτῷ, ἵνα τούτων ἀπάντων (τυγχάνω)

3. Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφώς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἄς ἐγὼ δηλώσω καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ (λανθάνω)... ἐξαπατηθέντες.
4. Ἐγραψας τοὺς δούλους ἐλευθέρους εἶναι· ἔγραψα, ἵνα μὴ οἱ ἐλεύθεροι (δουλεύω) ...
5. Ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δοκεῖν αὐτὸν καὶ μὴ ἐκόντα μηνύειν, ὅπως πιστοτέρα ἢ μήνυσις (φαίνομαι) ...
6. Εἰπέ σὺ ἐμοί, μέτοιχος εἶ· Ναί. Μετοιχεῖς δὲ πότερον ὡς (πείθομαι part.) ... τοῖς νόμοις τοῖς τῆς πόλεως, ἢ ὡς (ποιέω part.) ... ὅ τι ἂν βούλη· Ὡς (πείθομαι part.) ...
7. Ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς (πολεμέω part.) ... Τισσαφέρνει.

IV. Néhány jellegzetes szónoki fordulat a terjengősség, bőbeszédű részletezés mentegésére, amely gyakran a παρασιώπησις alakzatot vezeti be:

Amphipolisról én is tudtam (volna) beszélni / Amphipolisszal kapcsolatban nekem is lett volna mondanivalóm, de hogy Démosthenésnek alkalma legyen beszélni róla, (ezért) mellőztem.	Περὶ δ' Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν κἀγὼ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον.
De, hogy el ne kalandozzam, fogd a rendeleteket ...	Ἄλλ' ἵνα μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λαβέ τὰ ψήφισματα
... hogy mást ne mondjak ...	ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἶπω
De, hogy szavaimat egymásba ne öltsem és el ne térjek a tárgytól, ezeket mellőzni fogom ...	Ἄλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἑμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα.
nehogy elveszem a részletekben ...	ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω
Hogy ne nyújtsam hosszúra ...	Ἴνα δὲ μὴ μακρολογῶ
De, hogy a végére járjak és több időt már ne vesztegessek, tekintések azt ...	Ἴνα δὲ παύσωμαι λέγων καὶ μηκέτι πλείω χρόνον διατρίβω, σκέψασθε
De, hogy benneteket a tárgytól el ne térítsek ...	Ἴνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως
De, hogy a tárgynál maradjak, fogd (olvasd) a rendeletet ...	Ἴνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα
Nehogy azonban, athéni férfiak, túl hosszú beszédemmel untassalak benneteket, miután összefoglaltam javaslataim lényegét, le fogok lépni (a szónoki emelvényről).	Ἴνα δ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαι' ὧν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι.

15 A törekvés, gondoskodás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Sókratés vitaindító kérdéseit a jó hadvezér mi-benlétéről!

Ἐντυχὼν δέ ποτε στρατηγεῖν ἡρημένῳ τῷ, τοῦ ἔνεκεν, ἔφη, Ὅμηρον οἶει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορευῆσαι ποιμένα λαῶν· ἄρα γε ὅτι, ὡσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ οἴες καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί, οὐ ἔνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται, οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί, οὐ ἔνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται· στρατεύονται δέ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμονέστεροι ᾦσιν . . . καὶ γὰρ οὕτε κάλλιον τούτου ἄλλο ῥάδιον εὐρεῖν οὕτε αἰσχρον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως (Ὅμηρος) ἐπισκοπῶν τίς εἶη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ τὰ μὲν ἄλλα περιήρει, κατέλιπε δὲ τὸ εὐδαιμόνας ποιεῖν ὧν ἂν ἡγήται.

φροντίζειν, ἐπιμελεῖσθαι, μέλει μοι 'gondolkodik; töri a fejét; törődik; gondja van'
 σπουδάζειν, προθυμεῖσθαι 'igyekszik; törekszik; lelkesedik; óhajt'
 βουλευόμαι 'tervez; latolgat; kieszél; fondorkodik'
 παρασκευάζεσθαι, μηχανᾶσθαι, πράττειν 'előkészít; ügyeskedik; kieszeközl'
 σκοπεῖν, σκοπεῖσθαι, σκεπτέον ἐστὶ 'tekint; szemügyre vesz; megvizsgál; meggondol;
 meg kell gondolni'

A törekvést, gondoskodást, előkészítést jelentő igék és kifejezések után a célhatározói mellékmondat ismert módjai állhatnak, de legtöbbször futurum ind. áll, ὅπως kötőszó után. Az állító mellékmondat jelentése közel áll a (függő) kérdő értelemhez. Tagadás: μή-vel.

A fentiekhez jelentésében közel álló φυλάττεσθαι, εὐλαβεῖσθαι 'óvakodik, tartózkodik, őrizkedik, elkerül, óvatosan jár el, lelkében megőriz, ügyel, aggályosan jár el' igék és kifejezések után gyakrabban áll a (ὅπως) μή és coniunctivus, illetve (μή és) pusza infinitivus, mint a ὅπως μή utáni futurum indicativus. A kötőszó fordítása: 'hogy, hogy ne'.

Πάντα ποιούσιν ὅπως ὑμεῖς τοῖς εὖ
 πεποιηκόσιν ὀργισθήσεσθε.

Mindent elkövetnek, hogy megha-
 ragudjatok jótevőitekre.

Ha a főmondat állítmánya imperativus második személye és a mellékmondat állítmánya is második személyben van, a főmondat elmaradhat:

Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς
 ἐλευθερίας.

Legyetek hát méltók a szabadságra!

Φυλάττου ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους
 τὰς βούς ποιήσης.

Őrizkedj attól, hogy te is csök-
 kentsd a tehenek (számát)!

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Arra kell törekedni, hogy a barátság a lehető leghosszabb ideig megmaradjon. 2. Törekedj arra, hogy ne légy kontár <magánzó> ebben a dologban. 3. Nem akarnak gondoskodni (arról), hogy meglegyen nekik, amit akarnak. 4. Feltett szándékom,

hogy a jövőben őrizkedem és óvakodom attól, hogy ilyen (emberekkel) érintkezzem. 5. Mi azon fondorkodunk, hogy inkább megcsókoljunk valakit, mint hogy harcoljunk. 6. Arra kell törekedni, hogy megszabaduljunk (a köztünk) lévő gyűlölködéstől. 7. El kell kerülni, hogy a királynak ürügyet szolgáltassunk. 8. Azt tervez(get)i, hogy testvérének soha többé ne legyen már kiszolgáltatva, sőt, ha lehetséges, uralkodjék helyette. 9. A hősök inkább a dicsőségre törekszenek, mint arra, hogy éljenek <életre>, és mindent elkövetnek, hogy emlékeztük halhatatlan legyen <hátrahagyják>. 10. A lovas parancsnoknak nem szabad arra törekednie, hogy egyedül ő legyen nyalka <ragyogó>, arra azonban sokkal inkább, hogy az egész osztag <a követő> lássék megtekintésre méltónak. 11. Óvakodjatok attól, hogy miközben a háborútól igyekeztek megszabadulni, egy zsarnokot szerezzetek. 12. Senki nem készül arra és nem is foglalkozik azzal, hogy megvédjük (magunkat). 13. Gondom lesz rá, hogy ti is dicsérjétek engem, vagy ne legyen többé Kyros a nevem <tartsatok>! 14. Mindent meg kell tenni, hogy ne legyünk neki kiszolgáltatva. 15. Akkor ez vakmerő (dolognak) tűnt, óvakodtak is megtenni. 16. Gondoskodni kell arról, hogy a páncélzat <védfegyver> a ló pófája körül puha legyen. 17. Ideje tanácskozni, hogy a lehető legjobban harcoljunk. 18. Ha elkerülhetetlenül <kényszer> harcolni kell, azt kell előkészíteni, hogy a lehető legeredményesebben <erősen> harcoljunk. 19. Vigyázni kell, hogy váratlanul rajtunk ne üssön az ellenség. 20. Figyelni kell, hogy veletek semmi ilyesmi ne történjék meg, és az se derüljön ki <mutatkozzatok>, hogy magatok estek azokba (a hibákba), amiket esetleg a többiek szemére vettek. 21. Vigyáznunk kell, hogy a szónok ne vádoljon bennünket. 22. Gondjuk volt rá, hogy senki ne csapja be őket. 23. Vigyázni kell arra, hogy semmi ilyesmit ne kövessetek el magatokkal szemben. 24. Ne szidalmazd a tanárokat!

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék egy-egy lehetséges alakjával!

1. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία Μουνηχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο, οὕτω σφόδρα τινὲς ἐπεμελοῦντο ὅπως καὶ ἐν τῷ δήμῳ περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων μῆνυσις (γίγνομαι) ... – περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπέχρη ἐν τῇ βουλῇ μόνη γεγενημένη –, ὥστε καὶ ἐκεῖ παράγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον.

2. Ἐνθυμείσθε δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργον σχετικώτατον (ἐργάζομαι) ...

3. Εἰκὸς γάρ, ὧ βουλή, πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπτότατα (μεταχειρίζομαι) ... τὸ συμβεβηκὸς πάθος.

4. Τῆς ἑορτῆς ἐπιμελήσεται μυστηρίοις, ὅπως ἂν μηδεὶς (ἀδικέω) ... μηδὲ (ἀσεβέω) ... περὶ τὰ ἱερά.

5. Οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων πολιτῶν ὄντων ἐπεβουλεύεσθε ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν (φηγίζομαι pl.2.) ... πολλῶν τε ἐνδεεῖς (εἰμί pl.2.) ...

6. Καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως (οἰκοδομέω pass.) ... τὰ τεῖχη, ὅποτε καὶ μετὰ Θηραμένους ὅπως (καθαίρω pass.) ...

7. Οὗτος τοίνυν οὐχ ὅπως (ᾠφελέω) ... τὴν πόλιν ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ καὶ τοιαύτη καταστάσει διενεμήθη, ἀλλ' ὅπως τι (κερδαίνω) ... ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμφορῶν παρεσκευάσατο.

8. Τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμελεῖσθε οὐχ ὅπως νομίμως (ἄρχω) ... , ἀλλ' ὅπως (δύναμαι) ... βίᾳ κατέχειν τὰς πόλεις. ὥστ' εἰκόκατε τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείαις ἠδόμενοι.

9. Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ τὴν μητέρα, εὖνουν τέ σοι οὖσαν καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως (ὕγιαίνω) ... τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεῆς (εἰμί) ... , καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδούσαν, χαλεπὴν εἶναι φήεις;

10. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύγειν ὅπως μὴ ἀνδράποδα (εἰμί pl.1.)

11. Ἄλλὰ σωφρόνων τοί ἐστι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οὕτω ποιεῖν, ὅπως τά τε ὄντα ὡς βέλτιστα (ἔχω) ... καὶ ἄλλα ὅτι πλείστα ἐκ τοῦ καλοῦ τε καὶ δικαίου (προσγίγνομαι)

12. Ἔως γε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι ὅπως ἀσφαλέστατα (μένω) ... , εἴ τε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως ἀσφαλέστατα (ἄπειμι) ... , καὶ ὅπως τὰ ἐπιτηδεῖα (ἔχω) ... ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ιδιώτου ὄφελος οὐδέν.

13. Ἐπεμελήθη δὲ τίς ἄλλος πώποτε πλὴν Ἀγησίλαος ἢ ὅπως φῦλόν τι (ἀφίσταμαι) ... τοῦ Πέρσου ἢ ὅπως τὸ ἀποστὰν μὴ (ἀπόλλυμαι) ... ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κακὰ ἔχων μὴ (δύναμαι) ... τοῖς Ἑλλησι πράγματα παρέχειν ὅς καὶ πολέμουσθης τῆς πατρίδος πρὸς Ἑλλάδας ὅμως τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῆ Ἑλλάδι οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' ἐξέπλευσεν ὅτι δύναίτο κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον.

14. Τῶν δὲ γε μὴν αὐτῶ ἤδη μέλειν δεῖ τῷ ἱπάρχω· πρῶτον μὲν ὅπως (καλλιερῶ) ... τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ ἱπικιοῦ, ἔπειτα ὅπως τὰς πομπὰς ἐν ταῖς ἐορταῖς ἀξιοθεάτους (ποιέω) ... , ἔτι δὲ καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπιδεικνύναι δεῖ τῇ πόλει ὅπως ἢ δυνατὸν κάλλιστα (ἐπιδεικνύμι) ... , τά τε ἐν Ἀκαδημείᾳ καὶ τὰ ἐν Λυκείῳ καὶ τὰ Φαληροῖ καὶ τὰ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλα ὑπομνήματα· ὡς δὲ τούτων ἕκαστα κάλλιστ' ἂν πράττειτο, νῦν αὐτὰ ταῦτα λέξω.

15. Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κάκεῖν' εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως μηδὲν ὦν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἂν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦντες (φαίνομαι) ...

16. Πολλῶν δὲ πραγμάτων ἡμῖν καὶ δεινῶν ἐφεστῶτων ἃ δεῖ διαφυγεῖν, ἐκεῖνο μάλιστα φυλακτέον, ὅπως μηδὲν ἀνάνδρως (φαίνομαι) ... διαπραττόμενοι μηδὲ συγχωροῦντες τοῖς πολεμίοις παρὰ τὸ δίκαιον.

16 A félelem és aggodás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Hierón tyrannos panaszát: a zsarnoknak félnie kell a derék emberektől!

Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἥττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ' ἀντι τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμῆσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις· οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μῆποτε ἐλεύθεροι γενόμενοι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιούσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι.

A félelmet jelentő igék és kifejezések, így φοβεῖσθαι, δεδιέναι, ὀκνεῖν, φόβος ἐστί, κίνδυνός ἐστι stb. után rendszerint érvényesül a consecutio modorum. A főmondati praesens után coniunctivus, főmondati praeteritum után optativus áll(hat). Kötőszavak: μή – hogy, μή οὐ – hogy nem. A mellékmondatban ritkán ind. is állhat, mely azt az éppen folyamatában megvalósuló vagy már megvalósult cselekvést jelzi, amitől a beszélő tart.

Δεῖδω μὴ ἀποθάνη.	Félek, hogy meghal.
Δεῖδω μὴ δῆ μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος Ἑκτωρ.	Félek, hogy végül beteljesíti szavát a hatalmas Hektór.
Ἐφοβοῦντο μὴ ἐπιθόιντο αὐτοῖς διαβαίνουσιν οἱ πολέμιοι.	Féltek, hogy átkelés közben rajtuk üt az ellenség.

Ahol a magyar a 'félni' (szégyenkezem, restellem, ódzkodom) ige után főnévi igenevet használ, ott a görög is:

Πολλὰ εἶπε, ἃ γράφειν αἰσχύνομαι.	Sok mindent mondott, amit szégyellek leírni.
-----------------------------------	--

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Nem attól félek, hogy nem tudok (majd) mit adni minden egyes barátomnak, ha sikerül (a vállalkozásom), hanem hogy nem lesznek elegenden, akiknek adjak. 2. A barbárok hatvan stadionnyira táboroztak le a hellén seregtől, (mert) féltek, hogy az éjszaka a hellének rajtuk ütnek. 3. Félttem, hogy a bírák (majd) elítélik őt. 4. Félek, hogy senki sem siet segítségünkre. 5. Megrettentek, hogy mint a kutyákban, valamilyen veszettség támadt bennünk. 6. Engedelmeskedtek neki, mert féltek, hogy megbűnhődnek. 7. Félek, hogy az ellenség rendezí sorait, összegyülekezik valahol, és valami bajt okoz. 8. Félek, hogy éppen az ellenkezőjét teszem annak, amit akarok. 9. Leírtam, mert félttem, hogy nem (fogok) emlékezni. 10. Mivel félttem, hogy valaki megtudja, az volt a szándékom <vágyakoztam>, hogy megölöm őt. 11. Ódzkodtam elkérni tőle a pénzt. 12. Félttem, hogy ismét ugyanaz történik velünk. 13. Félek, hogy egyesek a szemünkre hányják ... 14. Félek, hogy nem tudunk (majd) hazatérni. 15. Félek, hogy a költői fecsegés rabjává válva hosszan beszélek. 16. Féltünk éjszaka utazni. 17. Félnék, hogy a vezér halott. (Tény!) 18. Hiszen mi van annál fájdalmasabb dolog, mint örökös félelemben élni, hogy valaki a környezetünkől meggyilkol, ráadásul <és> ugyanúgy <nemkevésbé> félni az öröktől, mint a cselszövőtől? 19. Féltünk, hogy bántani akarnak minket. 20. Jogos a félelem, hogy most is ilyen meggondolatlanság áldozataivá <rabjaivá> válunk. 21. Félek, hogy nagyon messzire kalandozom a tárgytól. 22. Félték, hogy egyszer maga a király indít hadjáratot, és hatalmába keríti a területet. 23. Tartok tőle, hogy az ilyen beszéd falra hányt borsó <Félek, hogy az ilyesfélét hiába mondjunk>. 24. Nagyon tartok tőle, hogy ez igaz. (Tény!)

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megadott igék megfelelő alakjaival!

1. Ὁ δὲ Σιλανὸς δεδιῶς μὴ (γίγνομαι) ... ταῦτα καὶ (καταμένω) ... που ἢ στρατιά, ἐκφέρει εἰς τὸ στρατεύμα λόγον ὅτι Ξενοφῶν βούλεται καταμεῖναι τὴν στρατιάν καὶ πόλιν οἰκίσαι καὶ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν περιποιήσασθαι.

2. Ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ (δύναμαι) ... δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν.

3. Φοβοῦμαι μὴ τῇ προθυμίᾳ τῶναντίον οὗ δεῖ (ποιέω sg.1.) ...

4. Ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῶ (φαίνω) ... ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὦν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην (ἔρχομαι) ... ποιεῖν, καὶ (κινδυνεύω) ... περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

5. Ἐκπεπληγμένος καὶ περιπαθῶν ἦν, μὴ τις ὑποψία προδοσίας ἐπ' αὐτὸν (ἔρχομαι) ... τοσοῦτων ἅμα καὶ τοιοῦτων πολιτῶν ἀπολομένων.

6. Ἐφοβήθη μὲν γάρ, καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθορύβημαι μὴ τινες ὑμῶν (ἀγνοέω) ... με φυγαγωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμένοις καὶ κακοήθεσι τούτοις ἀντιθέτοις.

7. Ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ καὶ ἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος μὴ μοι παρ' ὑμῶν (ἀπαντάω) ... τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα.

8. Ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐτόλμων οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρονοῦντες ὡς πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιῶντες, Λακεδαιμόνιοι μὲν ζηλοῦντες τὴν πόλιν τῆς Μαραθῶνι μάχης καὶ ζητοῦντες αὐτοὺς ἐξισῶσαι καὶ δεδιότες μὴ δις ἐφεξῆς ἡ πόλις ἡμῶν αἰτία (γίγνομαι) ... τοῖς Ἑλλησιν τῆς σωτηρίας.

9. Οὐ δέδοικα μὴ (φαίνω sg.1.) ... μείζω λέγων τῶν ἐκείνω προσόντων, ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν (ἀπολείπω P.sg.1.) ... τῶν πεπραγμένων αὐτῶ.

10. Δέδοικα μὴ τάναντία πράττοντες (φαίνω pl.1.) ...

11. Μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν· δέδοικα γὰρ μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν (δοκέω sg.1.) ... τισὶν προηρῆσθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

12. Ἔχοι δ' ἂν τις πλείω περὶ τούτων εἰπεῖν· ἀλλὰ γὰρ ἦν πολλὰ λίαν λέγω περὶ τῶν παρὰ τοῖς πλείστοις ὁμολογούμενων, δέδοικα μὴ περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων ἀπορεῖν (δοκέω) ...

17 Következményes mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Lysiasnak egy gátlástalan alakról adott jellemzését!

Οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν ὥστ' ἐκλιπόντες τὰς αὐτῶν οἰκίας ἐτέρας πόρρω μισθοῦνται. ὅσους δ' ἐράνους συνείλεται, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθησιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὡς περὶ στήλην διαφθείρονται. τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται ὥστε οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν αὐτοὺς ἤκειν τούτου τεθνεῶτος. οὕτω δ' οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ διάκεινται ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τὸν Ἄδριαν πλεῖν ἢ τούτῳ συμβάλλειν. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἢ ἂν δανείσθαι αὐτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ὁ πατήρ αὐτῶν κατέλιπεν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται Ἑρμαίου τοῦ μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθείρας ἐβδομήκοντα ἔτη γεγυυῖαν; ἥς ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱοὺς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν. οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἥς ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. καὶ μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

A következményes mellékmondatokban általában ὥστε, (ὡς) kötőszóval infinitivust (acc. cum inf.) használnak, a tagadás μή-vel történik, de ha a következményképpen bekövetkező esemény különösen hangsúlyos, akkor indicativus áll, a tagadás pedig οὐ-val történik. Tagadott οὕτω után a mellékmondatban mindig infinitivus áll.

Οὐχ οὕτω μῶρος ἦν ὥστε ἐκείνῳ πείθεσθαι.	Nem voltam olyan bolond, hogy engedelmeskedjem neki.
Οὕτω ταχέως ἔδραμον ὥστε μηδένα αὐτοὺς λαβεῖν.	Olyan gyorsan futottak, hogy senki nem fogta el őket.
Οὐκ ἦλθεν· ὥστε πάντες ἐθαύμαζον.	Nem jött el, így mindenki csodálkozott.

A ὥστε kötőszó minden esetben indicativusszal áll a τοσοῦτου δέω, εἰς τοσοῦτον ... (gen.) ἔλθειν kifejezések után:

Τοσοῦτου δέω ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ὥστε πᾶν μὲμφομαι.	Oly távol áll tőlem, hogy dicsérjelek titeket, hogy bizony kárhoztalak benneteket.
Εἰς τοσοῦτον ὕβρεως ἦλθον ὥστ' ἐπεισαν ὑμᾶς καὶ τιμᾶν αὐτόν.	A gőg olyan fokára jutottak, hogy meggyőztek benneteket arról, hogy tiszteljétek is őt.

A ὥστε helyett áll ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε 'azzal a feltétellel' jelentésben vagy infinitivusszal (acc.c.inf.), vagy a futurum indicativusával, tagadása mindig μή-vel.

Συνέβησαν ἐφ' ᾧτε ἐξιέναι (ἐξίαισιν) ἐκ Πελοποννήσου.	Megegyeztek azzal a feltétellel, hogy elhagyják a Peloponnésost.
---	--

Megjegyzendő, hogy az ἢ ὥστε által kifejezett összehasonlítás '(nagyobb / kisebb) ... mintsem, hogy ...'; 'semmint, hogy ...' mindig infinitivusszal áll.

Μεῖζόν ἐστι τὸ κακὸν ἢ ὥστε φέρειν
δύνασθαι.

A baj nagyobb, mintsem el lehetne
viselni.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. A tanárok olyan szegények voltak, hogy mindig pénzt akartak kapni. 2. Közlebb vagyunk az ellenséghez, mintsem hogy itt letáborozzunk. 3. Bárki érkezett hozzá a nagykirálytól, mindenkivel úgy bánt, hogy amikor visszaküldte <olyan állapotba hozva küldte vissza> őket, inkább voltak az ő, mint a nagykirály barátai. 4. Azzal a feltétellel fogom ezt megtenni, hogy nem mondod el senkinek. 5. Nagy fahasábokat dobáltak felülről, így maradni is és elmenni is nehéz volt. 6. Józanabb volt annál, (mintsem) hogy gyalazza a bírót. 7. Amiképpen a nemzetségük hazájukban a legelőkelőbb, úgy városuk is a legfényesebb Hellásban, így hát nem a másodrendűek <másodikok> között elsők, hanem a vezetőket vezetik. 8. Kimenekültek a házból, (így) nem égtek meg. 9. Sokan, akik a szabadságra vágyakoztak, át is álltak hozzá, így Agésilaos már nemcsak a helléneknek, hanem sok barbárnak is vezére volt. 10. Soha senkit nem hallottam és nem is láttam, aki olyan gőgös lett <gőg olyan fokán állt> (volna), hogy ilyesmit tegyen. 11. Vitézbbek voltak, mintsem hogy féljék a halált. 12. Olyan kapzsi volt, hogy még a tanárokat is megfosztotta bérüktől. 13. Azzal a feltétellel fogom megengedni, hogy használd ezeket a könyveket, (ha) hamarosan visszaadod őket nekem. 14. Olyan szívós volt, hogy képes volt elviselni az összes megpróbáltatást. 15. Árulónak bizonyult, így a hadvezér megparancsolta, hogy öljék meg. 16. Néhányan oly bátrak, hogy nem félnek a farkastól. 17. Annyira rettegett a sereg, hogy a vezér nem mert támadni. 18. Előfordult olykor az is, hogy a barbárok éppen azoknak okoztak nagy nehézségeket (amikor) ismét leereszkedtek, akik (korábban) fölkapaszkodtak, ugyanis fűgék voltak, így ha közelebről futottak meg, akkor is elmenekültek. 19. A spártaiak észrevették, hogy kisebb az ereje, (mintsem) hogy segítse barátait. 20. Démostenés olyan jól beszélt, hogy gyakran meggyőzte az athéniakat, akarattuk ellenére. 21. A flotta gyengébb volt, mintsem hogy kihajóz(hat)ott (volna) a kikötőből. 22. Abban az esetben, ha visszaadod nekem a pénzt, nem foglak vádolni. 23. Sokkal fiatalabb vagyok, (mintsem) hogy megfelelő módon elégtételt tudnék szerezni magamnak. 24. Olyan komoly volt a veszély, hogy a thébaiak haza akartak menni. 25. Remélem, úgy fogsz beszélni, hogy meggyőződ őket. 26. Annyi hadtápot szállítottak a városba, hogy három évig kitartottak. 27. Fülöp olyan kitartóan tartotta ostromzár alatt Olynthost, hogy a polgárok nem tudtak már hadtápot szerezni. 28. Az athéniak annyi pénzt elköltöttek Démostenés idejében, hogy nem volt zsoldjuk a katonák számára. 29. Olyannyira letörtek az athéniak, hogy hazahívták Alkibiádest.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Οὗτος Κύρω εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἰππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακαίοντας ἰππέας ἢ κατακαίνοι ἂν ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἂν ἔλοι καὶ κωλύσειε τοῦ καίειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου σπράτευμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι.

2. Ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα.

3. Ἄλλ' ἢ μὲν ἡμῶν μοῖρ' ὅποιπερ εἰς' ἴτω·

παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων,
προσθῆ μέρμιναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ
σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἔνθ' ἂν ὦσι, τοῦ βίου.

4. Ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσίν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδὲνα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

5. Κραυγὴν πολλὴν ἐποιοῦν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἳ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἐφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῆ ὑστεραία ἐγένετο.

6. Κατατίθην αὐτῆς τὰς εἰκοσι μνᾶς τῷ Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδῃ ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ ἐφ' ᾧ ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι.

7. Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρχόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι οἶων πατέρων ἐστέρηται, ἐξ ὧν δ' οὗτοι γεγόνασιν, οἰκτίρω, ὅτι πρεσβύτεροι ἢ ὥστε ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας τῆς ἑαυτῶν.

8. Φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ τοσοῦτου δέω ταῦτα ποιοῦντ' ἐκείνον ἄγειν ὁμολογεῖν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἀπτόμενον κἂν Εὐβοία τυραννίδα κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θράκην παριόντα καὶ τὴν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον καὶ πάνθ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημι τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματ' ἐπιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθῆιν, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλλη μηδὲ τοξεύη.

9. Démosthenés feddi / dicséri az athéniaikat: a ... olyan fokán (álltok), hogy ... / annyira ... , hogy (ebből következően) ...

ὁμῆς μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες
εἰς τοσοῦτον ἀφίχθε, προῆχθε
φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας
εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας
ἀναισθησίας

ὥστε

καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων
τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας.

18 Vonatkozó mellékmondatok I.

Kijelentő, felszólító és kívánó értelmű mellékmondatok, az attractio

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Sókratésnek Glaukónhoz intézett tanácsait a valódi tudás fontosságáról!

Φυλάττου, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τοῦναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ ὀρθῶς ὡς σφαιερὸν ἐστὶ τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν· ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσους οἶσθα τοιούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες, πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ φόγου τυγχάνειν καὶ πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ καταφρονεῖσθαι· ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότεων ὅ τι τε λέγουσι καὶ ὅ τι ποιοῦσι· καί, ὡς ἐγὼ νομίζω, εὐρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενέγκας τῶν ἄλλων ἐπιχειρῆς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσασαι εἰ πάνυ ῥαδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμεῖς.

A vonatkozó mellékmondatok vonatkozó névmásokkal vagy névmási határozószókkal kapcsolódnak a főmondatához.

A kijelentő, felszólító és kívánó értelmű mellékmondatok önálló főmondatokként viselkednek, ennek megfelelő a módhasználatuk. Az attractio jelensége az, amikor a vonatkozó névmás felveszi a főmondatban álló vonatkozószó esetét is annak neme és száma mellett. Ha mutatónévmás a vonatkozószó, akkor az attractio jelensége során eltűnhet, hangsúlyos esetben megmarad. Az attractio során leggyakrabban a vonatkozószó genitivusa kerül át a vonatkozó névmás accusativusára.

Καὶ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων ὧν Τισσαφέρνους ἐτύγγανεν ἔχων. ἐκ τῶν πόλεων ἃς . . . ἔχων.	Kyros is megküldte a nagykirálynak az adókat, amelyek azokból a városokból folytak be, amelyek törvénytelenen Tissaphernésé voltak.
Οὔτε ἃ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι δύνανται. οὔτε ταῦτα ἃ δεῖ . . . οὔτε τουτῶν ὧν	Sem arra nem képesek, hogy azt tegyék, amit kell, sem arra, hogy távol tartsák magukat attól, amitől kell.

Ha a vonatkozószó főnév, akkor az attractio során gyakran elveszíti névelőjét, és a mellékmondat végére kerül:

Οὓς ἑώρα ὁ Κῦρος ἐθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει ἢς κατεστρέφετο χώρας.	Kyros akikről látta, hogy önként vállalják a veszélyt, azokat annak a területnek, amit meghódított, akár a parancsnokaivá is kinevezte.
--	---

II. Fordítsa görögre az alábbi mondatokat!

1. Amint észrevette, hogy Kyros elesett, elmenekült a teljes sereggel együtt, amelynek a parancsnoka volt <vezetett>. 2. Hiszen jól tudjátok, hogy a szabadságot választanám cserébe mindazért, amim van, sőt még sokkal többért is. 3. A hadtápot jobb volt arról a piacról beszerezni <venni>, amit a helybeliek tartottak. 4. Mínthogy csaknem egész Hellás összesereglett és felsorakozva állt (a csatatéren), kivétel nélkül mindenki azt gondolta <senki nem volt, aki nem>, ha ütközet lesz, a győztesek uralkodni fognak, a vesztesek pedig alávetettek lesznek. 5. Volt ott még más hatezer lovas, akiket Artagersés irányított. 6. A falu fölött volt egy domb, amire a király kísérete visszavonult. 7. Tissa-pherhés amire megesküdött, rögtön meghazudtolta. 8. Ezekről a bajoktól kivétel nélkül mindenki <senki, aki nem> mentes lesz, (ha) megszívleli (azt), amit én tanácsolok. 9. Én legalábbis (abból), amit hallok úgy ítélem meg, hogy senki (mást) nem vett körül több (ember) szeretete. 10. Kyros azt ígéri, hogy annak, amit korábban kaptak, a másfélszeresét fogja mindekinek adni, közkatonának havonta egy dareikos helyett három féldareikost. 11. (Mivel) ilyen helyzetben vagyunk, tanácsot kérünk tőled, hogy mit kell tenni azokkal kapcsolatban, amikről beszélsz. 12. Legyetek hát méltók a szabadságra, ami a tiétek, és amiért én boldognak tartalak benneteket. 13. Kyrosnak volt ott egy palotája és egy nagy vadasparkja teli vadakkal, amikre lóhátról <ő> szokott vadászni, amikor (csak) magát és a lovait edzeni akarta. 14. De hiszen az, amit te mondasz, véleményem szerint igazán csekély(ség). 15. Az istenekre, adj nekünk tanácsot, ami (csak) szerinted a legjobb és leghelyesebb! 16. Tudom az (utat), amerre mennek. 17. Tissa-pherhés nagy sereget kért <küldetett érte> a nagykirálytól annak kiegészítésére <ahhoz>, ami korábban volt neki. 18. Azoknak a városoknak, amelyekbe be kellett vonulnia, megüzente, hogy biztosítsanak piacot. 19. Miután átkelt a Helléspontoson, ugyanazonkon a népeken át vezetett az útja, amelyeken a perzsa is (vonult) mérhetetlen seregével. 20. Az utat, amit a barbár egy év alatt tett meg, Agésilaos kevesebb, mint egy hónap alatt leküzdötte.

III. Fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi hely- és időhatározói mellékmondatokat, amelyek általánosságban a vonatkozó mellékmondatok közé is sorolhatók!

1. Ταρσοί, τῆς Κιλικίας πόλις μεγάλη καὶ εὐδαίμων, οὗ ἦν τὰ Σουεννέσιος βασιλεία τοῦ Κιλικίων βασιλέως.

2. Ἐὰν δὲ μὴ τὸ πλήθος, ἀλλ', ὥσπερ ὅπου ὀλιγαρχία ἐστίν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν ὃ τι χρὴ ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστί;

3. Καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαιναν, ἐκυλίνδουν πέτρους.

4. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο, διατηχομένης τῆς χιόνος βόθροι ἐγένοντο μεγάλοι ἕστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὗ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

5. Ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἢ ἀνάγκη κατασκηνηῆσαι οὐ πρῶτον εἶδον κώμην καὶ μὴ πορεύεσθαι ἔτι μαχομένους.
6. Ἄλλ' οὐ πολλοὶ ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν αὐτῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς.

IV. Oldja föl az attractiót, majd fordítsa szabatos magyar nyelvre az alábbi mondatokat!

1. Πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἡμᾶς ἐκπεφυγένοι τῶ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν ἢ τῶ μὴ συνιέναι.
2. Δέδοικ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὦν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν.
3. Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα εἴ τι δέοιτο ὠφελοίην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου.
4. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκείνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμ' οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματ' ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν γραφεῖη διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζόμενοι μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν εἴνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην.
5. Πόθ' ἃ δεῖ πράξετ', εἰ μὴ νῦν;

19 Vonatkozó mellékmondatok II.

Okhatározó, célhatározó, következményes és feltételes értelmű mellékmondatok

I. Fordítsa szabatos magyar nyelvre Xenophón Kyros neveltetése című művének alábbi részletét! Kyros a hú Pantheiát igyekszik megvigasztalni, aki a csatában elesett Abradatas holtteste mellett térdel.

Ἐπειτα δ', ἔφη, ἴσθι ὅτι οὐδὲ τὰ ἄλλα ἄτιμος ἔσται, ἀλλὰ καὶ τὸ μνῆμα πολλοὶ χώσουσιν ἀξίως ἡμῶν καὶ ἐπισφαγήσεται αὐτῶ ὅσα εἰκὸς ἀνδρὶ ἀγαθῶ. καὶ σὺ δ', ἔφη, οὐκ ἔρημος ἔση, ἀλλ' ἐγὼ σε καὶ σωφροσύνης ἕνεκα καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ τᾶλλα τιμήσω καὶ συστήσω ὅστις ἀποκομιεῖ σε ὅποι ἂν αὐτῇ ἐθέλῃς· μόνον, ἔφη, δῆλωσον πρὸς ἐμὲ πρὸς ὄντινα χρήξεις κοιμισθῆναι. καὶ ἡ Πάνθεια εἶπεν· Ἄλλὰ θάρρει, ἔφη, ὦ Κύρε, οὐ μὴ σε κρύψω πρὸς ὄντινα βούλομαι ἀφικέσθαι. ὁ μὲν δὲ ταῦτ' εἰπὼν ἀπῆει, κατοικτίρων τὴν τε γυναικὰ οἴου ἀνδρὸς στέροιτο καὶ τὸν ἀνδρα οἶαν γυναικὰ καταλιπὼν οὐκέτ' ὄφειτο. ἡ δὲ γυνὴ ... σφάττει ἑαυτὴν καὶ ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ στέρνα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν ἀπέθνησκεν.

Azok a vonatkozó mellékmondatok, amelyek okhatározó, illetve következményes értelemmel rendelkeznek, semmiben sem különböznek a kijelentő értelmű vonatkozó mellékmondatoktól. Tagadásuk is οὐ - val történik. Felismerésük a szövegkörnyezet, az írói szándék pontos megértésétől függ.

Ἔοικεν, ἔφη, ὦ Ἰέρων, μέγα τι εἶναι ἢ τιμῆ, ἧς ὀρεγόμενοι οἱ ἄνθρωποι πάντα μὲν πόνον ὑποδύονται, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομένουσι.

Alighanem, Hierón, mondta, a hatalom valami nagy dolog, mert az emberek, ha erre törekednek, minden megpróbáltatást vállalnak, és minden veszéllyel szembenéznek.

A célhatározó értelmű vonatkozó mellékmondatokban is indicativus áll, de jobbára futurumban (cf.: célhatározói mellékmondatok). Tagadása μὴ -vel történik.

Συμβουλεύω ἡγεμόνα αἰτεῖν Κύρον ὅστις διὰ τῆς χώρας ἀπάξει.

Azt javaslom, kérjünk vezetőt Kyrostól, hogy átvezessen a területen.

A feltételes értelmű vonatkozó mellékmondatokban a feltételes periódus különböző casusai vannak jelen. Leggyakrabban casus iterativusszal találkozunk, mind az általános érvényű jelen, mind pedig a múlt idő tekintetében. A casusok felismerése a ὅς, ὅστις = εἴ τις megfeleltetésén múlik. Tagadása μὴ -vel történik.

Οὐδενὶ φασὶ πολέμοιοι ἦκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ.

Azt mondják, ha valaki nem szereti a háborút, arra nem jön ellenség.

Ἔμῃν ἔξεστιν πορεύεσθαι ὅπη ἂν ἔλθῃτε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

Lehetőségetek van oda menni, ahová éppen kívántok, szárazföldön is és tengeren is.

II. Fordítsa az alábbi mondatokat görögre!

1. Ezek mind törvények, (mert) ezeket a nép összegyülekezve megvitatta <kivizsgálva> és írásba foglalta, meghatározva azt, amit szabad tenni és azt, amit nem. 2. Agésilaos, ha valahol <ahol csak> úgy gondolta, hogy hazájának fog valamilyen szolgálatot tenni, nem adta fel a küszködést, nem hátrált meg a veszélyek elől, nem kímélte a pénzt, nem hivatkozott sem a test(i fáradtság)ra, sem az öregségre. 3. Benneteket foglak tehát választani, és veletek szenvedem el, amit csak el kell (szenvedni). 4. Véleményem szerint minden ember úgy tartja, hogy akitől az ember ajándékot kap, iránta jószándékkal kell lenni(e). 5. Szemei tágra nyíltak <voltak>, ruhája pedig (olyan volt), amiből leginkább villanhat ki <átsejlik> érett szépsége. 6. Ha valaki történetesen nem tudott úszni, megfulladt. 7. Ha az ember valamit nem tud, hogyan lehetne abban bölcs? 8. Bármerre járunk, elfoglaljuk a vidéket. 9. Azt mondogatta, hogy a daimonion előre jelzi neki azt is, amit kell, és azt is, amit nem kell tenni. 10. Kényszeríteni fog, hogy azt tegyünk, ami csak tetszik neki. 11. Bármit tegyél is, azzal a lehető legnagyobb igyekezettel kell törődni. 12. Közületek is mondja meg mindenki, ha van valami hasznos (tanácsa). 13. Bármilyenek is a zablák, legyenek hajlékonyak. A ló ugyanis a merevet, ahogyan éppen megragadja, teljes egészében a pofájához szorítja <bírja>, ahogyan a bot (esetében) is, bárhonnan ragadja meg az ember, az egészet emeli fel. 14. Ha tanácsot adnál nekem, hogy milyen tevékenységgel gyarapíthatnám a házamat, nem hiszem, hogy ezek, akiket te úrnőknek nevezel, megakadályoznának ebben. Rajta hát, bátran adj tanácsot, ha van valami jó (javaslatod). 15. Ha valakiről látta, hogy igazságos úton-módon ügyes gazda, megszervezi a területet, amit irányít, és jövedelmet termel, általában senkitől nem vonta (ezt) meg, sőt örökösen gyarapította (birtokait). 16. Kyros sokat ér, ha valakinek a barátja, de a legsúlyosabb ellenség, ha valakivel szemben áll, (olyan) gyalogsága, lovasága és haditengerészete van, amit mindannyian egyformán látunk és ismerünk. 17. Kyros tartományában <megvalósult az>, ha nem követett el jogsértést, félelem nélkül utazhatott hellén és barbár egyaránt (oda), ahová csak akart, magával víve azt, ami éppen kedvére való volt. 18. Hát nem tartanál el akár egy embert is, ha ez a valaki akarná is és képes is lenne arra, hogy távol tartsa tőled azokat, akik megpróbálnak igazságtalanságot elkövetni ellened? 19. Ha valaki tehát közületek szakértő gazda, vagy belevaló népvezér, vagy hozzáértő hadúr akar lenni, vagy hasonló akar lenni Akhilleushoz, vagy Aiashoz, vagy Nestorhoz, vagy Odysseushoz, az az én kedvem keresse. Mert én mindent tudom. 20. Azokat a bölcselőket, akik ugyanígy pénzért árulják a bölcsességet az erre igényt tartóknak, éppen úgy hímringyóknak hívják, az azonban, aki fölismeri valakiről, hogy tehetséges, és megtanítva arra, ami jó csak van benne <bír> a barátjává teszi, erről úgy tartjuk, hogy azt teszi, ami egy derék polgárhoz illik.

III. Egészítse ki az alábbi mondatokat a megfelelő vonatkozó névmásokkal és névmási határozószókkal!

1. Ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔφομαι καὶ ... ἂν δέη πείσομαι. νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἔμοι εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμαχούς, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος ... ἂν ὦ, ὑμῶν δὲ ἔρημος ὦν οὐκ ἂν ἰκανὸς οἶμαι εἶναι οὔτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι οὔτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι. ὡς ἔμοῦ οὖν ἰόντος ... ἂν καὶ ὑμεῖς οὕτω τὴν γνῶμην ἔχετε.

2. Τῆ δὲ ὑστεραία ἄνευ ἡγεμόνος ἐπορεύοντο· μαχόμενοι δ' οἱ πολέμιοι καὶ ... εἶη στενὸν χωρίον προκαταλαμβάνοντες ἐκώλυον τὰς παρόδους.

3. Τὸ δὲ ... ἂν ἐρᾷ τις τούτῳ ἦδεσθαι ἀνιωμένῳ καὶ φιλοῦντα μισεῖσθαι καὶ ἄπτε-

σθαι ἀχθομένοι, πῶς οὐχὶ τοῦτο ἤδη δυσχερὲς τὸ πάθημα καὶ οἰκτρὸν;

4. Μέμνημαι γάρ, ἔφη, ἀκούσας ποτέ σου ὅτι εἰκότως ἂν καὶ παρὰ θεῶν πρακτικώ-
τερος εἶη ὥσπερ καὶ παρ' ἀνθρώπων ... μὴ ὁπότε ἐν ἀπόροις εἶη, τότε κολακεύει, ἀλλ'
ὅτε τὰ ἄριστα πράττοι, τότε μάλιστα τῶν θεῶν μεμνητο.

5. Ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ... εὐπους μὲν εἶη, πρῶτος δὲ, ἀρκούντως δὲ ποδώκης, ἐ-
θέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπτότατός
τ' εἶη καὶ σωτηριώτατος τῶ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς.

6. Πλοῖα δ' ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε ... ἂν βούλησθε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσσετε.

7. Εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ... ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι, ἢ εἰσὶ
τινες ... μὴ ἐπίστανται σοφοί;

8. ... μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὐτ' ἐπίσταται
οὔτε καλὰ ἐστὶν οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεντριζῶν ρυθμίζει.

9. Πάντα ... ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον, ... χρὴ ποιεῖν, γράφῃ,
νόμος καλεῖται. Κἂν τύραννος οὖν κρατῶν τῆς πόλεως γράφῃ τοῖς πολίταις ... χρὴ
ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί· Καὶ ... τύραννος ἄρχων, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖ-
ται.

10. Καὶ γὰρ δὴ οἱ μὲν ἄλλοι τεχνῖται ἀποκρύπτονται πως τὰ ἐπικαιριώτατα ... ἔ-
καστος ἔχει τέχνης, τῶν δὲ γεωργῶν ὁ κάλλιστα μὲν φυτεῶν μάλιστ' ἂν ἤδοιτο, εἴ τις
αὐτὸν θεῶτο, ὁ κάλλιστα δὲ σπείρων ὡσαύτως. ... δὲ ἔροιο τῶν καλῶς πεπονημένων,
οὐδὲν ... ἂν σε ἀποκρύφαιτο ὅπως ἐποίησεν. οὕτω καὶ τὰ ἦθη, ὧ Σώκρατες, ἔφη,
γενναιοτάτους τοὺς αὐτῇ συνόντας ἢ γεωργία ἔοικε παρῆχεσθαι.

20 Fügő beszéd (oratio obliqua)

Egyenes beszéd fügő helyzetbe kerülése után főmondatok sajátosságuknak megfelelően a kijelentő, fölszólító, illetve kérdő alanyi és tárgy mellékmondatok igemódjait vagy szerkezetét mutatják (cf.: kijelentő és kérdő alanyi és tárgy mellékmondatok). Megjegyzendő, hogy a fölszólítást, parancsot, vagy óhajt tartalmazó kívánó mondatok állítmánya mindig infinitivusba kerül. Egyenes beszéd fügő helyzetbe kerülése után a mellékmondatok megtarthatják igemódjukat, de a fügő beszédet 'keretező' mondat praeterituma után e mellékmondatok indicativusai és a coniunctivusai az ἔν elhagyásával optativus obliquusba is kerülhetnek (kivéve a praeteritumi alakok, így az irreális alakok is). Az egyenes beszéd személy, idő- és helyviszonyai a megváltozott szövegkörnyezethez igazodnak.

<p>Amikor pedig stratégos volt Anytos azt mondta, hogy nem kell, hogy ezt tegyék azzal érvelt, hogy még nincsenek abban a helyzetben, hogy bosszút álljanak egyes ellenségeiken, hanem most nyugton kell maradniuk, ha pedig egyszer hazatérnek, akkor majd bosszút fognak állni a törvénytíprókon.</p>	<p>Στρατηγῶν δὲ Ἄνυτος οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα, λέγων ὅτι οὕτω οὕτω διακέοιντο, ὥστε τιμωρεῖσθαι τινὰς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν· εἰ δὲ ποτε οἴκαδε κατέλθοιεν, τότε καὶ τιμωρήσοιντο τοὺς ἀδικοῦντας.</p>
---	--

I. Tegye az alábbi idézeteket fügő beszédbe!

1. Θηραμένης εἶπεν·

οὐδέν μοι μέλει τοῦ ὑμετέρου θορύβου, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων οἶδα τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας ἐμοί, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγω.

μετ' ἐκείνῳ δὲ Λύσανδρος ἀναστάς ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καί·

παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχω,

(εἶπε) καί·

οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσεθ' ἃ Θηραμένης κελεύει.

2. Κίμωνος εἰπόντος·

φοβοῦμαι μὴ δικαιολογούμενος περιγένηται ἡμῶν ὁ Φίλιππος,

Δημοσθένης ἐπηγγέλλετο·

πηγὰς δὴ λόγων ἔχω ἀφθόνοους,

καὶ ἔφη·

περὶ τῶν δικαίων τῶν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐρῶ ὥστε ἀπορράψω τὸ Φιλίππου στόμα ὀλοσχρίνω ἀβρόχῳ, καὶ πείσω Ἀθηναίους μὲν καταδέξασθαι Λεωσθένην, Φίλιππον δ' Ἀθηναίους Ἀμφίπολιν ἀποδοῦναι.

3. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Κριτόβουλος ὁ Λαμφακηνὸς εἶπε παρελθὼν·
ἔπεμψε μὲν ἐμὲ Κερσοβλέπτῃς, ἀξιῶ δὲ ἀποδοῦναι τοὺς ὄρκους τοῖς Φιλίππου πρέσβεσι,
καὶ συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτῃν ἐν τοῖς ὑμετέροις συμμαχίαις.

ἀναστὰς ἐκ τῶν προέδρων Δημοσθένης ἔφη·

τὸ φήμισμα οὐκ ἐπιφηφιῶ, οὐδὲ λύσω τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὐδὲ γινώσκω τῶν
συμμαχῶν τοὺς ὡσπερ συνεφαπτομένους τοῖς σπένδουσι τῶν ἱερῶν· ἀπεδόθη γὰρ περὶ
τούτων ἑτέραν ἐκκλησίαν.

4. Ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος, ὡσπερ εἶωθε, τῷ σχήματι
καὶ τρίψας τὴν κεφαλὴν, ὁρῶν ἐπισημαίνόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' ἐμοῦ
(Αἰσχίνης) λόγους, ἔφη·

ἄμφοτέρων θαυμάζω, καὶ τῶν ἀκούοντων καὶ τῶν πρεσβευσάντων, ὅταν παρέντες τὸν
χρόνον, οἱ μὲν τὸν τοῦ βουλευσασθαι, οἱ δὲ τὸν τοῦ συμβουλευεῖν, ἀποδιατρίβωσι τὴν ὑ-
περόριον λαλιὰν ἀγαπῶντες ἐν τοῖς οἰκείοις πράγμασιν· οὐδὲν γὰρ ἐστὶ ῥᾶον ἢ πρεσβείαν
ἀπαγγεῖλαι.

5. Ἐτόλμησε δὲ Δημοσθένης εἰπεῖν·

σὺ (Αἰσχίνης) τοῖς σεαυτοῦ λόγοις περιπίπτεις.

Φησὶ γάρ·

αὐτὸς εἶπες ὦ Αἰσχίνη, ὅτ' ἔκρινες Τίμαρχον·

πάντες κατ' αὐτοῦ (Τίμαρχος) τὴν τῆς πορνείας φήμην παρειλήφασι, ὁδ' Ἡσίοδος ποιητῆς
ἀγαθὸς ὦν λέγει·

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ

πολλοὶ φημίξωσι· θεὸς νυ τίς ἐστι καὶ αὐτή,

ἢ δ' αὐτὴ ταύτη ἦκει νῦν θεὸς σοῦ κατηγοροῦσα· πάντες γὰρ λέγουσι·

χρήματα ἔχει Αἰσχίνης παρὰ Φιλίππου.

II. Tegye az áruló Orontas és Kyros Xenophón által leírt beszélgetését egyenes be-
szédbé! A szereplők természetesen tegeződnek. A gondolatjelek között olvasható beszú-
rás a szövegösszefüggés megértését segíti, az átalakítás során eltűnik.

Ἄ Ο Κῦρος ἠρώτα Ὀρόντα, εἰ εἶη ὃ τι ἐκείνον ἠδίκησε. ἀπεκρίνατο ὅτι οὐ. πάλιν δὲ ὁ
Κῦρος ἠρώτα, οὐκοῦν ὕστερον, ὡς αὐτὸς ἐκείνος ὁμολογεῖ, οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀδικούμενος
ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίει τὴν χώραν αὐτοῦ ὃ τι ἐδύνατο. ἔφη Ὀρόντας. Οὐκοῦν,
ἔφη ὁ Κῦρος, ὁπότ' αὐ ἔγνω τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτεμίδος βωμὸν με-
ταμέλειν τε αὐτῷ ἔφη καὶ πείσας αὐτὸν πιστὰ πάλιν ἔδωκε αὐτῷ καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ.
καὶ ταῦθ' ὠμολόγει Ὀρόντας. Τί οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τότε τὸ τρίτον
ἐπιβουλεύων αὐτῷ φανερὸς γέγονε. εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντα ὅτι οὐδὲν ἀδικηθεὶς, ἠρώ-
τησεν ὁ Κῦρος αὐτόν εἰ οὖν ὁμολογοῖ περὶ αὐτὸν ἀδικος γεγενῆσθαι. Ἡ γὰρ ἀνάγκη
εἶναι ἔφη Ὀρόντας. ἐκ τούτου πάλιν ἠρώτησεν ὁ Κῦρος, ἔτι οὖν ἂν γένοιτο τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ πολέμιος, αὐτῷ δὲ φίλος καὶ πιστός. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γένοιτο αὐτῷ γ'
ἂν ποτε ἔτι δόξαι. πρὸς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν, ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πε-
ποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· αὐτῶν δὲ πρῶτον – ἐκέλευε – Κλέαρχον ἀποφῆνασθαι γνώμην
ὃ τι ἐκείνῳ δοκεῖ.

III. A makedón Alexandros, Amyntas fia, a nagykirály fővezérének, Mardoniosnak követeként érkezett Athénba. Feladata az lett volna, hogy rávegye az athéniakat, kösse nek szövetséget a perzsákkal. Hérodotos ión nyelvjárásban írt beszámolója a következő egymásba fonódó egyenes beszédek, idézeteket tartalmazza:

1. Alexandros beszél az athéniakhoz
2. Mardonios beszél Alexandroshoz
3. Xerxés (levele) beszél Mardonioshoz
4. Mardonios beszél Alexandroshoz
5. Mardonios (Alexandros közvetítését kikapcsolva) beszél az athéniakhoz
6. Alexandros beszél az athéniakhoz
- 6a. Hérodotos közbeékkelt megjegyzése
6. Alexandros beszél az athéniakhoz.

Tegye az ión szöveg vonatkozó részeit attikai függő beszédbe az összes lehetséges változat megjelölésével! Gondolatjelek között vannak a szövegösszefüggés könnyebb megértése végett az eredeti szövegbe szúrt kiegészítések.

1. Ὀς δὲ ἀπίκετο Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε·

Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει·

2. Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέος λέγουσα ὧδε·

3. Ἀθηναῖοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενομένας πάσας μετήμι. Νῦν τε ὧδε, Μαρδόνιε, – προλέγω –, ποίειε· τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτη ἐλέσθων αὐτοί, ἦντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι· ἰρά τε πάντα σφι, ἦν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

4. – Τούτοισι δὲ πρὸς ἔπεισι προσέθηκε Μαρδόνιος· – Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα,

5. ἦν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε. Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀειρόμενοι· Οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε οὔτε οἰοί τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἴδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ εὐσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἴ περ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ ὦν βούλεσθε παρισούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε· παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτη ὀρημμένου.

– καὶ ἐκέλευε –

Ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

6. – μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος προσέθηκε –

Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐξ ἐμέο εὐούσης οὐδὲν λέξω οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε, προσχρηίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. Ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοίσι τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμεῖν Ξέρξῃ εἰ γὰρ ἐνῶρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. Ἄν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε,

6α. μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι,

6. δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαιρέτῳ τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτημένων.

– καὶ ἐκέλευε – Ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι.

Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Kiegészítendő mondatok

1. Οί μὲν σοφοί εὖ πράττουσι, ... κακοὶ οὐ.
A : οἱ B : οἷ C : οἱ δὲ D : οἷ γάρ
2. Ἡ πενία ... τέχνας ἐγείρει.
A : ἡ B : τῆς C : τὰς D : ἄς
3. Ῥώμη ... γνώμης νίκηην οὐ φέρει.
A : μετὰ B : ἄνευ C : σὺν D : ἵνα
4. Οἱ ἐνθάδε οὐ πείθονται ...
A : ἐμέ B : σοῦ C : ὑμεῖς D : ἡμῖν
5. Νεκρὸς ... δάκνει.
A : μὴ B : οὐ C : νεκρὸν D : πολλακίς
6. Οἱ Μιλήσιοι διαφέρουσι ...
A : οἱ σοφοί B : πως C : τὴν σοφίαν D : φιλοσοφῶ
7. ... ἔχομεν οὔτε ὄπλα οὔτε ἵππους.
A : Οὐ γάρ B : Οὐκ C : Μὴ D : Μῆτε
8. Τὰς Μοίρας οὐκ ... ἐκφεύγειν.
A : ἔστιν B : ἐστίν C : εἰσὶν D : εἴσιν
9. Οἱ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τεθνηκότες ἄξιοί εἰσι ...
A : τῆς τιμῆς B : τῇ πόλει C : φιλόπολις D : φιλοπολίτας
10. Ὁ στρατηγός, ... πειθόμεθα, τολμηρὸς ἐστίν.
A : ὁ B : ὑμεῖς C : τῷ D : ᾧ
11. ... παῖδες οἱ γέροντες.
A : Ὕπαξ B : Τρίτοι C : Δίς D : Ὕξ
12. Πλούσιοι ἐγένοντο ... ψεύδεσθαι.
A : τὸ B : οὐ C : τῷ D : οἱ
13. Τὰς μελίττας ... τὴν φιλεργίαν θαυμάζομεν.
A : ἐπὶ B : ἔνεκα C : διὰ D : χάριν
14. ... βέλη ἐβλήθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων.
A : Πολλὰ B : Πόλεις C : Μεγάλη D : Ἡ δὲ
15. Τοῦτον τὸν πολίτην ... ἤρουντο.
A : στρατηγῷ B : στρατηγὸν C : ἄρχοντι D : ταχέως
16. Τοῖς παισὶ σωφροσύνη ...
A : προσήκειν B : πρέπει C : προσήχετε D : πρέπειμεν
17. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἠδίκησαν.
A : ὑμῖν B : τὸν Σωκράτην C : πολλῶν D : σε
18. Δῶρα θεοῦς ...
A : πείθει B : πείθουσιν C : ἐπείθοντο D : πείθεσθε
19. ... πιστεύετε τῇ τύχῃ.
A : Μηδεὶς B : Μὴ C : Οὐδένα D : Οὐδενὸς
20. ... οἷ ᾧφελήσειν τοὺς δικαίους ἐν τῷ πολέμῳ;
A : Οἱ θεοὶ B : Τοὺς θεοὺς C : Τῶν θεῶν D : Τοῖς θεοῖς

21. Αἱ ἡδοναὶ πολλάκις ... πηγαὶ λυπῶν.
A : εἰσι B : εἶσι C : ἦσαν D : ἐστί
22. Τοῦτον τὸν κήρυκα νίκην ... ἐλπίζομεν.
A : ἀγγέλλει B : ἀγγέλλειν C : ἀγγελεῖν D : ἀγγέλλουσαν
23. ... ὑγείας ἄβιος βίος.
A : Μέχρι B : Χωρὶς C : Ἐξω D : Μεταξὺ
24. Εἰκότως τὴν εἰρήνην ... προκρίνομεν.
A : τὰς μάχαις B : ταῖς μάχαις C : τοῦ πολέμου D : τῷ πολέμῳ
25. Ἀπέθανον ἐν τῇ μάχῃ ὀγδοήκοντα ...
A : ἵππέα B : στρατιώτης C : ὀπλίται D : πολέμια
26. Τὸ ... λέγειν χαλεπὸν ἐστίν.
A : καλὸς B : εὖ C : κάλλος D : καλεῖν
27. Τὴν φιλίαν μὴ λύε, ... φύλαττε.
A : καίπερ B : ὅτε C : ἀλλὰ D : ὄπλα
28. ... πειρατῆσ ἀπάγει τὸν ἵππον.
A : Ἡ B : Τῆς C : Ὁ D : Τίς
29. Ταῦτα ... ἔφυγον.
A : ἄκων B : ἀκούοντος C : ὁρώσης D : ἀκούσαντες
30. Τὰ δῶρά ... ἐν τῇ οἰκίᾳ.
A : ἐστί B : ἐστίν C : ἔστιν D : εἶσιν
31. Ἡ μὲν δειλία ... φέρει, ἡ δὲ ἀνδρεία νίκην.
A : ἤρχθη B : ἤττον C : ἤτταν D : ἦσαν
32. Οἱ ... ἐπιθέμενοι ἐάλωσαν.
A : ἡμᾶς B : σοῦ C : ὑμῖν D : ἑαυτὸν
33. Τὰ ἀνδράποδα οὐκ ἀναμένει ... τῇ ἀγορᾷ.
A : ἀπὸ B : ἐν C : ἀνὰ D : διὰ
34. Οἱ πελτασταὶ ἀπέθανον ...
A : τοῖς βέλεσιν B : βαλῶν C : βελτίων D : τοῦ βέλους
35. Μετὰ δὲ τοῦτο φίλος ἦν ...
A : αὐτῇ B : αὐτῷ C : τοῦτον D : ἐκεῖνο
36. Τῶν ... Ἀρτεμισία γνώμη καὶ σοφία διαφέρει.
A : βασιλέων B : βασιλειῶν C : βασιλεια D : βασιλίσα
37. Χεῖρ ... νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.
A : χρεῖα B : χερσίν C : χεῖρα D : χεῖρες
38. Ἐλέφαντα ... μυίας ποιεῖς.
A : ἐκ B : πλήν C : ἔξ D : τὰς
39. Ὁ λύκος ταῖς ... ἐπιβουλεύει.
A : αἰγίς B : αἰγὶ C : ἀξίαις D : αἰξίν
40. ... ἄδικοι ἐγένοντο, ὥστε πολίτας ἀπέκτειναν ἀκρίτους.
A : Ὅπως B : Οὕτως C : Οἱ δὲ D : Ὡσπερ

41. Ὑλληνες ... παῖδες, γέρων δὲ Ὑλληνη οὐκ ἔστιν.
 A: οὐποτε B: εἶθε C: ἀεὶ D: οὗτοι
42. Ἐν πολέμῳ ... ἔνεστι δις ἄμαρτεῖν.
 A: οὐκ B: οὐχ C: οὐδὲν D: οὐδενὶ
43. Οἱ οἴκοι μείναντες ... τοὺς μισθοφόρους τοὺς ἀπὸ τῶν νήσων ἀφικομένους.
 A: ἴησι B: ἴσασι C: οἶδεν D: εἶδον
44. ... χελιδῶν ἕαρ οὐ ποιεῖ.
 A: Εἷς B: Μία C: Εἷς D: Τῶν
45. Τοῦ μὲν διδασκάλου ἔστι διδάσκειν, τῶν δὲ παιδῶν ...
 A: φοιτᾶν B: μαντεύεσθαι C: παιδεύειν D: μανθάνειν
46. ... οἱ ὀπλίται ἀφίκοντο, ἔμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ.
 A: Ποῖ B: Ἐπεὶ C: Ὅπως D: Ἐὰν
47. ... ἀνθρώπων οὐκ ἀποθνήσκει.
 A: Μηδεὶς B: Τῶν C: Ἀπάντων D: Οὐδεὶς
48. Ἡ μὲν πόλις ... , οἱ δὲ πολῖται ἔφευγον.
 A: διέφθειρεν B: διέφθειραν C: διεφθείρετο D: διέφθορα
49. ... συχναὶ γλαῦκες ἦσαν.
 A: Ἀθήναζε B: Εἷς Ἀθήνας C: Ἐν Ἀθήναις D: Ἀθήνηθεν
50. Οἱ Μῆδοι ἐπέθεντο ἡμῖν ...
 A: πορεύειν B: πορεύασιν C: πορευομένοις D: πορεύεσθαι
51. Ὁ Νικίας ... ἐδίωκεν αὐτοὺς.
 A: αὖριον B: ἐχθὲς C: ἀργύριον D: πότε
52. Ἐξ ὀνύχων ... λέοντα ἔνεστι μαθεῖν.
 A: τὰ B: τὸν C: τῶν D: ἐν
53. Ἄλλοι ... τρόπους ἐπαινοῦσιν.
 A: οὖς B: πούς C: ἄλλους D: οὖς
54. Μὴ τρέφε ... ἐλπίδα.
 A: ἐκείνον B: κενὴν C: ἐκεῖ D: ὦ
55. Οἱ σύμμαχοι οὐ ... τῷ στρατηγῷ ἀπέθανον.
 A: πεισθησόμενοι B: πέπεικεν C: πέποιθα D: πεισθέντες
56. Οὔτε συμπόσιον χωρὶς ὀμιλίας ... πλοῦτος χωρὶς ἀρετῆς ἠδονὴν ἔχει.
 A: οὐδὲ B: οὗτοι C: οὔτε D: οὐχί
57. Ἐν τῷ ἐν ... ἱερῷ καλὰ ἀναθήματα ἦν.
 A: Δελφίς B: Δελφοῖς C: Πυθοῖ D: Πυθωνόθεν
58. Οὐδὲν ἐφίλει μᾶλλον ... κλέος.
 A: τοῦ B: ἧ C: ἧ τὸ D: —
59. Φυλάττεσθε ... κόλακας.
 A: ὑμᾶς B: τῆς C: τοὺς D: τὰς
60. ... ὀπλίται ἐκ Πλαταιῶν ἀφορμηθέντες ἐπορεύθησαν ἐπὶ τοὺς Πέρσας.
 A: Ἀπαξ B: Τέτταρα C: Διακόσαιοι D: Χίλιοι

61. Παῖς μὲν ... ἠδέως συνδιατρίβει, νεανίας δὲ νεανία.
A : παῖ B : παισὶ C : πᾶσι D : παιδὶ
62. Περὶ τοῦ ... ἔλεγεν.
A : νυκτὸς B : παιδεύειν C : πόλεως D : νεῶς
63. Τούτων οὕτως ... ἐσπείσαντο.
A : ἔχων B : ἔχοντες C : ἔχόντων D : ἐν ταῖς σπονδαῖς
64. Τὸν ποιητὴν ... εἰκάζομεν.
A : Ὅμηρον B : τῆ μελίττη C : τῶν τεττίγων D : ἀηδῶν
65. Τῇ δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ... τῇ πόλει ἐστρατοπεδεύσατο.
A : πρὸς B : ἀμφὶ C : πρὸ D : ἀντὶ
66. Πολλὰ ἔχει ... καλά.
A : κώνειον B : λοιμὸς C : σιωπὴ D : ταραχὴ
67. Τὴν σοφίαν ... προκρίνω.
A : δόξαν B : τὴν δόξαν C : τῆς δόξης D : δόξῃ
68. Δοκεῖς, ἔφη, ... Νικία, εὖ λέγειν.
A : ᾧ B : ᾧ C : ὁ D : ὁ
69. Τοῦ ταξιάρχου φυγόντος οἱ ὀπλίται ἑαυτοὺς ... παρέδωσαν.
A : βασιλέας B : τοῦ βασιλέως C : τῷ βασιλεῖ D : βασιλεῖς
70. Ὁ ὕπνος ... ὁμοίος ἐστίν.
A : καὶ ὁ θάνατος B : θάνατον C : τοῦ θανάτου D : τῷ θανάτῳ
71. Ὁ στρατὸς νυκτὸς ἀφορμηθεὶς πρὸς τὴν πόλιν ἀφίκετο πρὸ τῆς ...
A : ἔως B : ἔω C : ἔω D : ἐῶ
72. ... δὲ Μούσας εἶναι νομίζουσιν.
A : Τρία B : Ἐννέα C : Ἐννεὰς D : Τρεῖς
73. Ἡ μάχῃ ἐπαύθη ...
A : θέρος B : χειμῶνι C : πρὸς τὸ ἔαρ D : εὐδία
74. Μίαν οὖν ἡμέραν οἱ Θηβαῖοι ... ἐστρατοπέδευσαν.
A : αὐτὸς B : αὐτὸν C : αὐτοῦ D : αὐτῷ
75. Οἱ ... τὸν βασιλέα ἀπέθανον ὑπὸ τῶν συνωμοτῶν.
A : ἀνὰ B : διὰ C : μετὰ D : ἀμφὶ
76. Καὶ τοῦτο δῆλόν ἐστιν, ... οὐδὲν με ὠφελήσει ὅδε ὁ βωμὸς.
A : ὁ B : τοῦτο C : ὅτι D : ὥστε
77. Τῇ ὀγδόῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ ... τὰς Σάρδεις ἀφίκοντο.
A : πρὸς B : διὰ C : ὡς D : πρὸ
78. Ὁ νόμος ... λέγεται.
A : τύραννος B : τύραννον C : τυράννου D : τυράννω
79. Οἱ Μιλήσιοι ὑπὸ τῶν Περσῶν ... ἀπέθανον.
A : ἐλόντες B : ἀλόντες C : ἀλωσόμενοι D : αἰρήσοντες
80. ... τὸν ποιητὴν ἐπαινῶ, ὑμεῖς δὲ τὸν ῥήτορα.
A : Ἐγὼ B : Σὺ C : Οὗτος μὲν D : Ἐκεῖνη μὲν

81. Ἐννέα ἔτη οἱ Ἀχαιοὶ ... τῆς Τροίας ἐστρατοπέδευον.
A: ἐν B: πρὸ C: ἀνὰ D: μετὰ
82. Τὴν ἀλήθειαν ... τῶν ἀρετῶν εἶναι λέγουσιν.
A: πηγῇ B: κρήνη C: ρίζαν D: μάρτυς
83. Ἡ βασιλεία ἄρξασα τετταράκοντα ... ἀπέθανεν.
A: ἔτι B: ἔτη C: ἤθη D: ἔθων
84. Πλοῦς ... οὐκ ἔστιν ὅμοιος.
A: πλῶ B: ναυσίν C: πλοίω D: ὀλκάσι
85. Ἐπήνεσεν τοὺς ... φυγόντας ἐν τῇ μάχῃ.
A: — B: οὐ C: μῆ D: αὐτοὺς
86. Τὸ κελεύειν ... ἐστὶ ῥῶον τοῦ πείθεσθαι.
A: πολὺς B: πολλῶν C: πολλῶ D: πολλοῦ
87. Νοῦς ... καὶ νοῦς ἀκούει.
A: ὄρᾶ B: ὄρα C: ὄρᾶν D: ὄρῶν
88. Ὁ νεανίας φίλιός τε καὶ χαρίεις ἦν, ὥσθ' ὑπὸ πάντων
A: φιλεῖν B: φιλεῖσθαι C: φιλοῦσιν D: φιλοῦ
89. ... ὁ πρεσβευτῆς ἀφίκετο, ἀπέθανε.
A: Ὅποταν B: Ἐπεὶ C: Πρὶν ἂν D: Ὅταν
90. ... , γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγῇ φέρει.
A: Γυναῖκα B: Γύναι C: Γυναίκας D: Γυναικί
91. Ὁ στρατὸς ... ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους.
A: σέσωκεν B: σώσοντος C: ἐσώθη D: σωθήση
92. Ὁ Πεισίστρατος τύραννον τῶν Ἀθηναίων τρεῖς ... κατέστησε.
A: — B: τυραννίδα C: ἑαυτὸν D: ἡ ἐνάκις
93. Οἱ πολῖται ... ἔβαλλον τὸν ῥήτορα.
A: μῆλα B: καρπῶν C: λίθοις D: δόρατι
94. Οὐκ ἤλθομεν ὡς τῷ βασιλεῖ ...
A: θαφοῦσαι B: καταλιπεῖν C: πολεμήσοντες D: ἀγαλθέντι
95. Οὐ ... , ἀλλ' ἐμὲ διώκει.
A: σύ B: σά C: σέ D: σή
96. Αἱ νῆες ἔπλευσαν ... ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.
A: Ἀθήνηθεν B: Ἀθήνας C: Ἀθήναζε D: Ἀθήναις
97. Ὁ τοξότης ... μάχεται.
A: δόρατι B: τῷ τόξω C: τῷ δορὶ D: χειρὶ
98. Οὔτε παρὰ νεκροῦ ὁμιλίαν, ... παρὰ φιλαργύρου χάριν δεῖ ζητεῖν.
A: αὐτε B: ἀλλὰ C: οὔτε D: εἶτε
99. Οἱ ἄγγελοι οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐλθόντες ... ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις.
A: ἤγγειλαν B: καὶ λέγοντες C: γεγραμμένα D: ἐρεῖν
100. Ὁ λύκος τὴν ... , οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει.
A: θριξίν B: τρίχα C: τριχί D: τριχός

101. Ούτε ξένοις νόμιμόν ἐστὶν ἐν τῇ Σπαρτῇ ... οὔτε τοῖς Σπαρτιάταις ἐν τῇ ξένη.
A : ἰέναι B : διατρίβειν C : ἔξεστιν D : μάχεσθαι
102. ... δύναται ὁ βασιλεύς· ὥστε ζητεῖτε πείσαι αὐτὸν ὑμᾶς ὠφελεῖν.
A : Μέγα B : Πολλὰς C : Δύναμιν D : Τοσοῦτος
103. Στράτευμα ἐπέμφθη ἀπὸ Πλαταιῶν ... τοὺς Ἀθηναίους Μαραθῶνι ὄντας.
A : πρὸς B : ἐπὶ C : ἀνὰ D : διὰ
104. ... ἐστὶν ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη.
A : Δόξα B : Ἐνδοξός C : Εὐδοκία D : Λαμπροτάτη
105. ... λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἁλώπεκες.
A : Οἴκοι B : Οἴκους C : Οἴκων D : Οἴκοι
106. Ἡμεῖς ... δύναμιν εἴχομεν τῶν Λακεδαιμονίων.
A : κρεῖττον B : πολλήν C : μείζω D : κράτιστον
107. Οἱ μὲν ἄνθρωποι θνητοὶ εἰσιν, ... θεοὶ ἀθάνατοι.
A : ἀλλὰ οἱ B : καὶ οἱ C : οἱ δὲ D : εἰσίν
108. Ἄφρων ἐστὶν οὗτος, ὃς ἑαυτῷ δοκεῖ πάντα ...
A : δύνασθαι B : δύνασαι C : δεδύνηται D : δυνάμεων
109. Τὰ χρήματα ... ἐπέμφθη ἀπὸ τῶν νήσων.
A : Ὀλυμπίασιν B : Θήβηθεν C : Ἀθήναζε D : Μεγαροῖ
110. Τοῦ ... ἐστὶ μανθάνειν.
A : μαθητῆς B : νεανίου C : γυναικὸς D : παρθένου
111. Νυκτὸς καθεύδοντες ...
A : ἐπλευσαν B : ἐμάχοντο C : ἔφυγον D : ἀπέθανον
112. Καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ παντοῖα ζῷά ...
A : ζῶσιν B : βίοι C : ἐστὶν D : βιοῦσιν
113. Τὰ χρήματα ἀνθρώποις εὐρίσκει ...
A : κέρδους B : πάθους C : φίλους D : μίσους
114. Οὐ ... εἰμι ἀνόητος οὐδὲ ἐθέλω τὸν πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης.
A : μὲν B : οὖν C : γάρ D : μόνον
115. Οἱ νησιῶται ... χρήματα ἢ ναῦς ἔπεμψαν.
A : πλείω B : πολλή C : πλείους D : πλήρη
116. Ὁ Λυσίας τὸν δοῦλον ἐκέλευσε ... τὴν θύραν.
A : κροῦσαι B : φαγεῖν C : ἀγγεῖλαι D : πέπραξαι
117. Πολλὰ δῶρα ... ναυσὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς νήσοις.
A : ἔρχονται B : διαφέρει C : ἐφέρετο D : ἐκφέροντο
118. Ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ...
A : ἄνθρωπος B : ἄνθρωπον C : ἀνθρώπου D : ἀνθρώπων
119. Πείθεσθε, ὦ ... , τῷ νόμῳ.
A : παῖ B : γυναῖ C : πολῖται D : βασιλεῦ
120. Οἱ ἄφρονες τὰ παρόντα ... τὰ ἀπόντα διώκουσιν.
A : ἀφέντες B : φαιδρότητα C : εἶς D : λαμβάνουσι, ὅπως

121. Πρέσβεις ... ὑπὸ τῶν Θηβαίων ὡς τὸν βασιλέα.
 Α: πέπεμπται Β: πεμφόμενος C: πεμφαμένους D: ἐπέμφθησαν
122. Τὸν χειμῶνα ἢ ναῦς ἔμενε ἐν τῷ λιμένι, καὶ ... ἐξέπλευσεν.
 Α: μηδεὶς Β: οὐδ' C: ἅμ' ἤρι D: ἐπὶ τὴν ἔω
123. ... τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ἄδεις.
 Α: Ἐπὸ Β: Πρὸ C: Πρὸς D: Κατὰ
124. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ... πρὸ τοῦ θανάτου.
 Α: ὄλβος Β: ὄλβιος C: μακαρίζει D: μάκαρος
125. Τὰ δένδρα ... τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς καρποῖς.
 Α: συμφέρουσι Β: διαφέρουσι C: διαφέρει D: συμφορὰ
126. Ἐκατὸν στάδια ... πᾶσαν τὴν νύκτα πρὸς τῷ ποταμῷ ἔμενον.
 Α: πορεύομαι Β: πορευθέντες C: ἐπόρευσαν D: πορευσομένην
127. Δεῖ γαμεῖν ἐκ ... ὁμοίων.
 Α: τοὺς Β: τῶν C: τὰς D: ταῖς
128. ... σωφροσύνη πρέπει.
 Α: Τὸν νέον Β: Τοῦ νεανίσκου C: Τῷ νεανίᾳ D: Ὡ παῖ
129. Φαῦλος ... καλοῦ πράγματος ὄχλος.
 Α: κριτῆς Β: δικαστὴν C: κριτοῦ D: δικαίω
130. Καὶ ὁ ληστῆς ὦ γύναι' ... ὄνομά σοι τί ἐστίν;'.
 Α: φασὶ Β: ἔφη C: φάτω D: φαίεν
131. Τοῖς μὲν οὖν τῶν Αἰγυπτίων ἱεροὶ εἰσιν οἱ κροκόδιλοι, ... δ' οὐ.
 Α: τοῖς Β: οἷς C: οἱ D: καίτοι
132. Οἱ φύλακες τοὺς ... ἐφύλαξαν.
 Α: ὁδοὺς Β: ἰππεῖς C: Πέρσας D: ποὺς
133. Οὐ μετανοεῖν, ... προνοεῖν χρὴ τὸν σοφόν.
 Α: καὶ Β: ἀλλὰ C: οὐδὲ D: ἦ
134. Ἀπέχει ... ἢ Ἡλις πολλοὺς σταδίους.
 Α: τὰς Ἀθήνας Β: τοῦ Ἄργους C: Πυθοῖ D: Θήβας
135. ... ναύτης τῇ θαλάττῃ χαίρει.
 Α: Τῇ Β: Τῆς C: Ὁ D: Ὡ
136. Τῇ δὲ ὑστεραία ὁ στρατηγὸς ἐκκλησίαν ...
 Α: ἔδρασαν Β: πράξοντος C: ἐποίησε D: δρᾶν
137. Ὁ μὲν στρατηγὸς ἦν ἐν τῇ σκηνῇ· ὁ δὲ στρατιώτης ... ἔφερεν.
 Α: νοῦς Β: ὄρος C: οἶνον D: χερσίν
138. Ἐπεμφαν ἰππέας ... τὴν ἦτταν.
 Α: ἀγγέλλειν Β: ἀγγελλούσας C: ἀγγελοῦντας D: ἀγγελομένης
139. Χαίρετε, ὦ στρατιῶται· ... ἱερὰ καλὰ ἐστίν.
 Α: ἡ δὲ Β: τὰ γὰρ C: καίτοι D: τά τε
140. Αἱ Μοῦσαι τοῖς ποιηταῖς ... εἰσιν.
 Α: εὔνοι Β: εὔνοιαί C: νενόημα D: εὔνοι

141. Δεινὴ ἦν τοῖς βαρβάροις ... φάλαγγος προσβολή.
A : τοῖς B : τὰ τοῦ C : ἡ τῆς D : ἣ τῆς
142. Οὕτως ἄφρονές ἐστε, ... ἐλπίζετε τὸν Φίλιππον φίλιον γενήσεσθαι.
A : ὥσπερ B : οὕτω C : ὥστε D : οἶος
143. Ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο καταδουλοῦν τοὺς Ἑλληνας τοὺς τοῖς Μήδοις ...
A : μάχεσθαι B : μαχεσάμενους C : μαχεσόμενος D : ἐμάχοντο
144. Τὸν μὲν ἀδελφόν μου ἐπήνεσας, ...
A : καὶ μή με B : οὔτε μοί C : ἐμὲ δ' οὐ D : ὦ διδάσκαλοι
145. Ὁ διδάσκαλος ... ἐδίδασκεν.
A : με B : ἡμᾶς C : ἡμῖν D : ὑμῶν
146. Νικίας ἔφη τὴν θυγατέρα χιτῶνα ...
A : χρήζει B : κτήσεσθαι C : χρῆσθαι D : πριαμένη
147. Οἱ τῶν Ἑλλήνων ὑποκριταὶ κοθόρνους ... ἐβάδιζον.
A : ὑποδήματα B : ὑποδήσοντες C : ὑποδησάμενοι D : ὑποδεδεμένοις
148. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμαζον Δημοσθένη ... τὴν τῶν λόγων δεινότητα.
A : ἐπὶ B : διὰ C : ἔνεκα D : —
149. Ποῦ ἐστιν ... λιμῆν;
A : ὁ B : ἡ C : τὸ D : τὴν
150. Τοὺς νοσοῦντας δεῖ ταῖς τῶν ἰατρῶν συμβουλίαις πείθεσθαι, ἵνα ... ἀπαλλαγῶσιν.
A : τὰς νήσους B : τῶν νόσων C : τῶ ἰατρῶ D : μὴ τὸν βίον
151. Λέγει ... μῶρός εἰμι.
A : ἐμὲ B : μοι, ὁ C : ὡς D : τις, ὅτι μὴ
152. Οἱ Θρᾶκες τὸν ... ἐκ κερῶν ἔπινον.
A : ὕδωρ B : γάλα C : οἶνον D : γλεῦκος
153. Ὑπέσχοντο τοὺς δούλους ...
A : ἐλευθερώσειν B : ἐλευθέροι εἶναι C : ἐλευθερίαν D : ἐλευθεροῦν
154. Πείθεσθαί σε χρή ... δοῦλον ὄντα.
A : ὅτι B : ὅτε C : ἅτε D : ὥστε
155. Οἱ σοφοὶ νομίζουσι τὴν ψυχὴν ... εἶναι.
A : ἀθάνατον B : βροτὸν C : θνητὴν D : θάνατον
156. Χειμῶνος ὄντος αἱ μὲν ἡμέραι βραχεῖαι, αἱ δὲ ... μακραὶ εἰσιν.
A : σκιαὶ B : σελῆναι C : νύκτες D : ὥραι
157. Ἡ φύσις τὰ δάκρυα ἡμῖν ἔδωκε ... ἐν ταῖς ἀτυχίαις.
A : παραμυθίαν B : τοῖς C : καὶ δώσεται D : κεκλαυμένοις
158. Τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ... ἐστὶ τοῖς τῶν ἐλάφων κρέασιν.
A : ὁμοίως B : ὅμοιά C : ὁμόνοιά D : ὁμοιόν
159. Οὐκ ἤθελον αὐτῶ δοῦναι ... ξίφος.
A : τὸ ἐμὸν B : ὁ σός C : οὐδένα D : ὄξυς
160. Οἱ Πέρσαι προσεκύνουν τὸν Δαρεῖον ... βασιλέα.
A : τὰ B : οὕτω C : ὡς D : καίπερ

161. ... ὄντες μὴ ἐπιλανθάνεσθε τῶν ἀτυχῶν.
 Α: Εὐτυχεῖς Β: Εὐτυχοῦς C: Δυστυχεῖς D: Δυστυχοῦντες
162. Οἱ Πέρσαι ἐλόντες τὰς Ἀθήνας ἐνόμιζον ... πάντα τὸν πόλεμον.
 Α: τελευτῆσαι Β: τέλος C: τελευτῆν D: τελευτῶν
163. Φίλιππος Ἐλληνίδας πόλεις τὰς μὲν ... ἐποίησε, τὰς δὲ κατέσκαφεν.
 Α: ἐμφοῦρους Β: εὐδαίμονες C: μέγας D: θρασεῖς
164. ... Ἀρκαδίας ὄρη ὑψηλά ἐστιν.
 Α: Ἡ Β: Τὰ τῆς C: Τὰς D: Ἡ τὰς
165. Φίλιππος ἔφη βασιλεὺς ...
 Α: εἶναι Β: ἦ C: σεαυτὸν ἔσεσθαι D: εἶμι
166. Αἱ Θερμοπύλαι ... ὑπ' Ἐφιάλτου πολλοῖς χρήμασι πεισθέντος.
 Α: προδότου Β: προδιδῶται C: προυδόθησαν D: προδόμεναι
167. ... Σωκράτει συνδιατρίβοντες ἐγκρατεῖς καὶ σώφρονες ἐγίγνοντο.
 Α: Οἱ γὰρ Β: Οἱ οὖν C: Οἱ D: Οἱ
168. Τέλος δὲ ἦσθοντο ... ἀληθῆ ὄντα.
 Α: τὸ κλέος Β: τὰ ἀγγελθέντα C: ὅτι ὁ κῆρυξ D: πρεσβευτῆ
169. Ὁ στρατηγὸς ... τὴν βασιλισσαν καλὴν εἶναι.
 Α: ὀνόμαζε Β: ἐνόμιζε C: ἠγήσαντο D: διαλέξει
170. Ἀρχύτας Πυθαγόρειος ὦν ... ἀπείχετο.
 Α: κύαμος Β: κύαμον C: κύαμου D: κυάμω
171. ... μισθὸν ὑπέσχετο αὐτοῖς;
 Α: Ποιοῦν Β: Ποῖον C: Ποιῶν D: Ποίαν
172. Ὄταν ὁ δάκτυλος ... , πᾶν τὸ σῶμα αἰσθάνεται καὶ συναλγεῖ.
 Α: πληγαὶ Β: πληγῆ C: πλήττει D: ἐπληξε
173. Ἀπέκτειναν τοὺς πολίτας ... γυναιξίν.
 Α: μετὰ Β: καὶ C: τε καὶ D: αὐταῖς ταῖς
174. Ἀμα τῷ ἔαρι τὰ δένδρα φύλλα ...
 Α: φέρουσι Β: φύει C: ἐστίν D: αὐξάνουσι
175. Ὁ στρατηγὸς αὐτὸς τῷ αὐτῷ ξίφει αὐτοὺς ...
 Α: ἐσφάγη Β: ἐσφάχθη C: ἐσφαξεν D: ἔφαγεν
176. Ἀπεκρίναντο, ὅτι στρατὸν ...
 Α: πεμφούση Β: μὴ πεμπούσαις C: οὐ πέμφουσιν D: πέμφασιν
177. Οἱ σοφοὶ ἀνδράσι συνδιατρίβοντες ... μανθάνουσιν.
 Α: σοφία Β: σοφὰ C: μηδὲν D: τοῖς
178. Ἐάν τις φανερός ... κλέπτων, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία.
 Α: γέγονε Β: γένηται C: γεγένηται D: ἐγένετο
179. Ὁ ἰχθύς μάλα ἐλαφρὸς ἐστίν· χαλεπὸν ... ἐστίν ἰχθὺν θηρεύειν.
 Α: γάρ Β: οὖν C: δ' οὐκ D: ὅμως
180. Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον φασιν ... γελῶντα ὀφθῆναι οὐδὲ μειδιῶντα.
 Α: μὴ Β: πολλὸν C: οὔποτε D: τὸν

181. Νομίζω τούτους τούς ... αξίους τῆς αὐτῆς ζημίας.
A : προδοῦς B : προδιδούς C : προδότας D : προδοσίας
182. Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, ... κελεῦσαι ῥάδιον.
A : ἀλλὰ B : τὸ δὲ C : τοῦ D : καὶ
183. Εἶπον, ... Νικίας φεύγει.
A : ὅπως B : ὁ C : ὅτι D : ἵνα
184. Μὴ ... τῇ γαστρί.
A : δοῦλε B : δούλευε C : δουλεύσει D : δουλοῦμεν
185. Οὔτε πλούτου οὔτε κάλλους ὄφελος, ὅταν τις μὴ φρένας ...
A : ἔχει B : σχήσει C : ἔχη D : σχήσοι
186. Ἔλεγον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ταῦτα οὐ ...
A : ποίει B : ποιῆ C : ποιήσει D : ποιήσασαι
187. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἐνίκησαν ἐν τῷ αὐτῷ πολέμῳ.
A : μήποτε B : ποτε C : τρίς D : πως
188. Ἐκ ... ἐσορᾶν γίγνεται ἀνθρώποις ἐρᾶν.
A : — B : τὸ C : τῆν D : τοῦ
189. Οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἔμενον, ... ἐξῆσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
A : ὅπως B : καὶ C : ὥστε D : οἱ δὲ
190. Κύρος, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ... ταῖς ἀρεταῖς ἐθαυμάζετο.
A : εἰ B : ἐπὶ C : διὰ D : ἕνεκα
191. Ἡ τῶν ἐναντίων δειλία τὴν νίκην ἄπονον ... παρέσχετο.
A : ὑμῶν B : ἡμῖν C : ἑαυτῷ D : σφᾶς
192. Νικίας τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο· οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἦκοιεν.
A : ἀνηρώτησε B : ἐρωτᾷ C : ἀπεκρίνατο D : πεύσεται
193. Ἄκουε, ὦ ... , τῶν εὐχομένων.
A : Δία B : Διός C : Δί D : Ζεῦ
194. ... διαβαίνοντες εὐρὴν ποταμόν.
A : Εἴληφεν B : Ἐλήφθησαν C : Ἐλήφθην D : Ἀπολώλεκεν
195. Ὅμηρος Ἀγαμέμνονα ποιμένα ... προσαγορεύει.
A : Ἑλλην B : λαῶν C : κακὸν D : προβάτων
196. Οἱ κατάσκοποι ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ πολέμοι ὑπερβαίνουνσι ...
A : τείχους B : τοῖς κινδύνοις C : τὰ ὄρη D : τῶν ὄρκων
197. Ἀπαγγέλλετε τῷ βασιλεῖ, ὅτι πρῶτον ... δεῖ.
A : πόλεμος B : ὕδατι C : μάχης D : μισθὸν
198. Ὡς ἡδύ ἐστι τὸ ἔαρ ... χειμῶνα.
A : καὶ B : ἄνευ C : μετὰ τὸν D : πλὴν
199. Οἱ Πέρσαι ἐκ τῶν Σάρδεων ... ἐπέθεντο τῇ Ἑλλάδι μεγάλῳ στρατῷ.
A : ἔλοντες B : ἄλοντες C : ἄραντες D : πορεύοντες
200. Ὑπὸ τῶν Μήδων ... ἔμενον ἐν Σάρδεσι εἴκοσιν ἔτη.
A : ἐάλων B : ἦλων C : ἀλοῦς D : ἀλῶν

201. Θαλῆν οἱ τότε ἐθαύμασαν ... τῷ ἡλίου ἔκλειψιν προειπεῖν.
 Α: διὰ Β: ἀμφι C: ἐπει D: ἐπί
202. Θάνατον εἰσορῶ, ὃς Ἔλκηστιν εἰς Ἄιδου δόμον μέλλει ...
 Α: κατάγει Β: κατάξειν C: καταγαγῶν D: κατῆχε
203. Ὁ στρατηγὸς ὑπέσχετο χρήματα πρὸς τὰς Ἀθήνας ...
 Α: συνενήνοχα Β: εἰσφέρειεν C: προσοίσειν D: ἐξενεγκεῖν
204. Ὡδινεν ὄρος, εἶτα ... ἔτεκεν.
 Α: νῦν Β: μῦν C: σῦν D: μῆν
205. Ὡσπερ τὸ χρῶμα τὸν ὀφθαλμόν, ... ἡ φωνὴ τὸ οὖς εὐφραίνει.
 Α: ὥστε Β: οὕτως C: ὅτε D: ἕως
206. Ἐν ἐκάστω ... τρεῖς ἦσαν ἄνδρες.
 Α: σκάφει Β: ξίφει C: ὀλκάδι D: νηί
207. Οἱ κατάσκοποι ἀπήγγειλαν τοὺς πολεμίους ...
 Α: πεφευγέναι Β: φεύγοντες C: φυγόντας D: φεύζοιντο
208. ... ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον.
 Α: Ἡμεῖς Β: Ἡμᾶς C: Ἡμῶν D: Ἡμῖν
209. Οἱ Σκύθαι οὐ λούονται ...
 Α: χεῖρας Β: πούς C: ὕδατι D: ὁδοῦς
210. Οἱ ναῦται τῆς νεῶς ἐν κινδύνοις ... τοῖς Διοσκούροις εὐχονται.
 Α: ὄντας Β: εἶεν C: οὔσης D: ὤσιν
211. Ἀγγέλλεται ... οἱ πολέμιοι πεφεύγασιν.
 Α: τῷ βασιλεῖ Β: ὑπὸ κήρυκος C: ὅτι D: ταχέως
212. Τοὺς Σῆρας ἱστοροῦσιν ... τὰ τριακόσια ἔτη ζῆν.
 Α: εἰς Β: ὅτι C: μέχρι D: ἐγγύς
213. Εἶδομεν τοὺς ἐναντίους εὐθύς ... ἐπιθησομένους.
 Α: τὰ ὄρη Β: τοὺς ὄρους C: ὑμῶν D: ἡμῖν
214. ... Λεωνίδας, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν Θερμοπύλαις ἀπέθανον.
 Α: Ὁ Β: Ὁ αὐτὸς C: Οὐ μόνον D: Καὶ ὁ
215. Αἱ ... τοῖς κέρασι παίουσιν.
 Α: κύνες Β: λέοντες C: γαλαί D: αἶγες
216. Μὴ ἄκων, ἀλλ' ... τὰ δίκαια πρᾶττε.
 Α: ἔχων Β: οὔποτε C: ἐκὼν D: παρόντα
217. ... τῶν βουλευτῶν ἔδοξε τοὺς τῶν πρέσβειων λόγους μὴ δέξασθαι.
 Α: Τί Β: Τοῖς πλείοσι C: Ἐνιοι D: Τινὲς
218. ... ἔχεις καλὸν σῶμα καὶ φυγὴν κακὴν, καλὴν ἔχεις ναῦν καὶ κυβερνήτην κακόν.
 Α: Ὅποταν Β: Ἐὰν C: Κἄν D: Εἰ
219. ... θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.
 Α: Οἱ μὲν Β: Οὐκ οἱ C: Ὅν οἱ D: Ἦν οὖν οἱ
220. Ὁ κύων τοὺς λύκους ... ἀπερύκει.
 Α: τῇ οἰί Β: τὰς οἰς C: τῶν οἰῶν D: οἰσίν

221. Εἰπέ μοι, ... οἱ ἔναντιοὶ ἐπιθήσονται ἡμῖν ἢ οὐ.
A : πόσοι B : ποῖοι C : πότερον D : πόθεν
222. Τῶν τριήρων ... κατέδυσαν αὐτοῖς ἀνδράσιν.
A : ἓνα B : μίαν C : τρία D : οἱ Φοίνικες
223. Οἱ πολέμιοι τὴν ἄμπελον ... περὶ τὸ ἱερὸν ἔκοφαν.
A : ἦ B : τὸν C : τὴν D : τὰ
224. ... ὄντος πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ οὔσι πρέπει στρατεύεσθαι.
A : Μάχης B : Ἐν τῷ πολέμῳ C : Λοιμοῦ D : Πολέμου
225. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀπετμήθησαν ...
A : τὰς κεφαλὰς B : ποσὶν C : οὓς D : τῇ χειρὶ
226. Οἴκτιρε, ὦ Ζεῦ, τοὺς ἐν δεινοῖς ...
A : ἑαυτοῖς B : ἡμᾶς C : ὄντας D : εὐχόμεθα
227. Ὁ Πέρσης ... μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐπιθυμεῖ.
A : τῷ B : τε C : — D : πολλῷ
228. Ὁ στρατηγὸς ἤγαγεν στρατὸν ἀπὸ τῶν πόλεων, ... ἔπεισεν.
A : οἷς B : ὧν C : ταύτην D : ὃ
229. Κροῖσος, ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεὺς, ... δυνατὸς ἦν καὶ πλούσιος.
A : μάλα B : μέγαν C : ὃς D : ὁ
230. Ποῖ ἦει ἐκεῖνος, ... διελέγου;
A : πρὸς οὐ B : σὺν οἷς C : ᾧ D : μεθ' ἧς
231. Ὁ ἀγαθὸς πολίτης ... προθύμως πείθεται.
A : ὑμῶν B : τοῖς νόμοις C : τοῦ βασιλέως D : ἐμέ
232. Οὐκ ἀπεκρύπτετο, ... εἶχε γνώμην.
A : τί B : ἦ C : ἦν D : ὁπότεν
233. Οὐ γίγνεται ἄνευ πολλοῦ πόνου ἔργον ...
A : μέγα B : μέγαν C : πολὺν D : μέλαν
234. Χαλεπὸν ἦν εὐρεῖν, ... εἶεν οἱ Μῆδοι.
A : πότε B : ὃ τι C : πόσοι D : ποῖ
235. Πρεσβευτὴς ἦλθε δέκατος ...
A : αὐτός B : αὐτός C : αὐτοῖ D : αὐτοῖ
236. Δεινὸν οἱ πολλοί, ὅταν κακούργους ... προστάτας.
A : ἔχοι B : ἔχουσιν C : ἔχωσι D : ἔσχον
237. Ἔρα οἶσθα, ... τοῦτο εἶπεν;
A : τις B : ὅστις C : ἐὰν D : αἶ
238. Οἱ ὄνυχες ἐν τοῖς ... ἄκροισιν εἰσίν.
A : δακτυλοῖς B : χερσίν C : ποσίν D : δακτύλοις
239. Ἐδίδασκον ... τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν.
A : παιδί B : τοὺς παῖδας C : τῶν παίδων D : παισίν
240. Κύρος Ἀστυάγην, τὸν τῶν Μήδων ... ἔπαυσε τῆς ἀρχῆς.
A : βασιλέων B : βασιλέα C : βασιλεὺς D : βασιλεῖ

241. Οἱ πολέμοιοι τοὺς πρέσβεις συλληφθέντας ...
 A : ἀποθνήσκουσιν B : τεθνεώς C : ἀπέκτειναν D : ἀπέθανον
242. Βεβαίαν τὴν πίστιν ἔχω ἐκ τοῦ πολέμου τὴν εἰρήνην καλὴν καὶ μενετὴν ...
 A : ἔσται B : εἶναι C : ἔσεσθαι D : ἔστω
243. Ταῦτα ... ὁ βασιλεὺς ἤγαγε ταχέως τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν Θηβῶν.
 A : ἤκουσας B : ἄκων C : ἀκούσας D : ἀκούοντα
244. Οἱ ἀδολέσχει ... συνεχῶς λαλεῖν τὸ ἡδὺ τῆς ὁμιλίας ἀποβάλλουσιν.
 A : τὸ B : τοῦ C : τῷ D : —
245. Ἐὰν τοὺς κύνας φυλάττεσθαι ... , ἄρτον αὐτοῖς δίδου.
 A : βουλήν B : βούλη C : βουλῆ D : βούλει
246. Ὁ ναύαρχος ἀπέπεσεν ... τὴν θάλατταν καὶ ἀπέθανεν.
 A : εἰς B : κατὰ C : ἀπὸ D : ἀνὰ
247. ... ἀποθανόντος τοῦ στρατηγοῦ οἱ στρατιῶται ἔφευγον.
 A : Τοῦ B : Οἱ δὲ C : Καίπερ D : —
248. Δυνάμενος ... ὁ κατάκριτος ἐν τῇ πόλει ἔμενε.
 A : φεύγειν B : ἀποφυγεῖν C : καὶ ἐκόντος D : μάλα
249. Τῶν ἱππέων ἐς φυγὴν ... τὸ στράτευμα ἀνεχώρησε.
 A : ἔτρεφε αὐτὰς καὶ B : τραπομένων C : τρέπων D : ἐτραπόμεθα καὶ
250. Οἱ θεοὶ μόνοι ... προορῶσιν.
 A : τὸ μέλον B : τὰ ἐπιόντα C : ἡμᾶς D : τοῦ μέλλοντος
251. Ὁ γέρων ... γνώμη διαφέρει.
 A : νεανίαν B : τοῦ νέου C : νεανίας D : τοῖς νεανίαις
252. Ὁ δὲ Κῦρος ... αὐτοῖς τὸν αὐτὸν μισθόν.
 A : ἐδίδου B : ἔδοσαν C : ἔδωκε D : ἐδόθη
253. Οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν ἐν ... πολλὰ παράδοξα γεγράφασιν.
 A : ᾠδῆς B : ᾠδὴν C : ᾠδοῦ D : ᾠδῆ
254. Τοῖς ... ὁμόνοια πρέπει.
 A : γείτοσιν B : πρόδοσιν C : μάθησιν D : ὑπόθεσιν
255. Μὴ συμβούλευε τῷ δήμῳ, ... βλαβερά ἐστὶ τῇ πατρίδι.
 A : τὰ B : ἡ C : ἡ γὰρ D : ἃ
256. Οὐδεὶς ἐδόκει εἰδέναι, ... εἴμεν.
 A : οὐδὲ B : τίς C : ὅτε D : ὅπου
257. Περὶ ... ποιῶν δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν.
 A : πολλοῦ B : πλείονος C : πλείστου D : οὐδενὸς
258. Οὐ ῥάδιόν ἐστιν εἰδέναι, ... ἄμεινόν ἐστι μάχεσθαι ἢ ἀποφεύγειν.
 A : πότερος B : πότερον C : ὀπότερος D : πρότερον
259. Ῥαδίως συγγιγνώσκωμεν τοῖς ... ἁμαρτάνουσιν.
 A : εἰ μὴ B : ἄκουσιν C : ἀκούουσιν D : ἐκοῦσι
260. ... οὖν, ὥσπερ ἄξιος ἦν, κακὸς κακῶς ἀπέθανεν.
 A : Οὕτως B : Καὶ C : Αὕτη D : Οὗτοι

261. Θαυμάζω τί οὐκέτι εὐνοί εἰσιν ...
A : ἡμᾶς B : αὐτῶν C : αἷς D : ἡμῖν
262. Ὑποπτεύω τὸν στρατηγὸν τέτταρα ἀσπίδια ἐχθρὸς ...
A : κέκτησαι B : κτήσεσθαι C : κτήσασθαι D : κτηθῆναι
263. Οὐ φησι τὸν ... εὐθὺς ἀφίξεσθαι.
A : στράτευμα B : στρατιάν C : στρατὸν D : στρατόπεδον
264. Πῶς ἦδει ἡμᾶς μενοῦντας ... εἶμεν;
A : που B : ποῖ C : πόθεν D : ὅπου
265. Ὁ τοὺς θεοὺς ἐπιορκήσας ... οὐ λήσει.
A : πολίταις B : τοῦ πολίτου C : τοὺς θεοὺς D : τῆ θεῶ
266. Οὕτως ἐκείνοι λέγουσιν, ... τῆς ἀρετῆς οὐ μέλει.
A : αἷς B : ὄς C : οἷς D : ὁ
267. Μᾶλλον ἡμῖν ... πιστεύωμεν ἢ τοῖς συμμάχοις.
A : ταύταις B : αὐτοὺς C : αὐτοῖς D : τίσιν
268. Τί ἂν εἶη ἀφρονέστερον ... τὰ φανερὰ διώκειν τὰ φανῆ;
A : τοῦ B : ἢ ἀφέντα C : ὥσπερ καὶ D : ἢ ἀφιέναι
269. Ἐνόμιζον μὲν αὐτὸν ἀποθνήσκειν ... δὲ ἀνέστη.
A : ἐξαίφνης B : νυν C : τεθνεῶς D : ἡγοῦμαι
270. Οὕτω τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα ...
A : διέφθειρον B : ἐφάνθην C : ἐπύθετο D : ἐφθάρη
271. Τούτους δὲ ὁ στρατηγὸς ἰδὼν ἤρετο, τίνες πότ' εἰσι καὶ ... πορεύονται.
A : ὅποι B : ποτε C : οὐδαμοῦ D : πανταχοῦ
272. Τῶν κρειττόνων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σφάζειν καὶ τὰ τῶν ... λαμβάνειν.
A : ἥσσων B : ἡττόνων C : νικησάντων D : παλαιτέρων
273. Ἦρετο, ... ἀπεδεξάμεθα τὰ χρήματα, ἃ ἔπεμψε.
A : ἡμεῖς δ' B : εἰ C : τί D : ἐάν
274. Μὴ ... ἀλλήλοισι, ἀλλὰ ὁμόνους ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχετε.
A : μάχεσθαι B : διελέγεσθε C : ἐρίζετε D : ὁμιλεῖτε
275. Οὐδεμία ὄρνις ἔδει, ὅταν ... ἢ ῥιγῶ.
A : πενθήση B : πεινῆ C : κραυγῆ D : ἐπόθη
276. Φεῖδεσθε τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν· οὗτοι γὰρ ... εἰσι τοῦ πολέμου.
A : ἀναίτιοι B : μέτοχοι C : αἷτιοι D : αἰχμάλωτοι
277. Ὁ δὲ ἀφωρμήθη οὐκ εἰδὼς, ... πορεύεται.
A : πόσοι B : ὅποι C : ἄλλοτε D : πάντοσε
278. Ἡ νῆσος κατεστράφη, ... ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπέστη.
A : ὅτι B : εἰ C : ὁπότεν D : ὅπως
279. Οἱ μῶροι μάλιστα ... αὐτοὺς στέργουσιν.
A : αὐτοὺς B : ἄλλους C : σφᾶς D : ἑαυτοῦ
280. Μὴ ... μένωμεν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπίωμεν.
A : αὐτόθεν B : νυν C : οἴκαδε D : αὐτοῦ

281. Φανερόν ἐστίν, ὅτι ὁ πειρατῆς ἐξέβη ἐκ τῆς ... καὶ οὐκ εἰσέβη πάλιν.
 A : ὀλκὰς B : τόλμησ C : σκάφους D : νεὼς
282. Δημοσθένης ἐπωνυμίαν ... Μαργίτην ἐτίθετο.
 A : Αἰσχίνην B : αὐτῆς C : Ἀλεξάνδρῳ D : ὄνομα
283. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις ἀπέδειξαν στρατηγούς τοὺς ... ἀπείρους ὄντας.
 A : πολέμουσ B : στράτευμα C : τῶν πολεμικῶν D : ταῖς ναυσὶν
284. ... μὲν σε χρὴ ὀρέγεσθαι, ἐκείνων δ' ἀπέχεσθαι.
 A : Ἐκεῖνα B : Τοῦτο C : Ἄς D : Τούτων
285. Ὀλίγοι μὲν ἀπὸ πολλῶν ... , οἱ δὲ πλείστοι ἀπέθανον.
 A : πέφευγεν B : ἐσώθησαν C : φυγοῦσαν D : ἐσφάγην
286. Ἀγαθὸν τοῦτό ἐστίν, ... τοῖς θεοῖς ἀρέσκει.
 A : ὦ ἄνδρες, B : ὁ δὲ C : ταῖς τε γυναιξὶ καὶ D : ὁ
287. Αἰσχύλος ἔγραφεν ... τὰ ἐβδομήκοντα δράματα.
 A : ἀμφὶ B : θᾶπτον C : καὶ καταλιπεῖν D : κρύφα
288. ... τὰς ὑμετέρας οἰκίας ἤλθον.
 A : Εἰς B : Ἐξ C : Εἰς D : Ἐξ
289. Οὐκ ἤδη, ... εἴη ὁ κίνδυνος.
 A : ὀπόσος B : εἴθε C : τι D : ἔτι
290. Ἦλθον ... βασιλέωσ πρέσβεισ πολλὰ καὶ λαμπρὰ δῶρα φέροντες.
 A : ὡς B : σὺν C : παρὰ D : οἱ ἀμφὶ
291. Οἱ κριταὶ κατέγνωσαν ... θάνατον.
 A : συκοφάντας B : τῶν προδοτῶν C : ναυάρχουσ D : τὸν κλέπτην
292. ... οὐκ ἀγαθῶν φεῖδεται, ἀλλὰ κακῶν.
 A : Πόλεμον B : Διδὸς C : Ἄρης D : Ἐριδὸς
293. Τὸ πῦρ ... ἐπελάβετο, ἐπεὶ ὁ ἄνεμος ἔπνει μέγας.
 A : οἰκίαισ B : τὴν χώραν C : πάσασ τὰσ πόλεισ D : ὅλησ τῆσ πόλεωσ
294. Οἱ Σπαρτιᾶται ... τοὺσ παιδασ φευδομένουσ.
 A : κολάσειεν B : ἐκόλαζον C : ἐκολάσθησαν D : κολάσασαν
295. Ὁ σοφὸς οὐδὲν ... ποιεῖ.
 A : ἀκούων B : ἄκων C : ἔχον D : ἐκῶν
296. Κρεῖττον ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον ὄντα ἢ πολλοὺσ ... ἀξίουσ.
 A : πλείονοσ B : πλείστου C : οὐδενὸσ D : πολλοῦ
297. Ἐπειτα οἱ πρέσβεισ ἠγγειλαν τῷ βασιλεῖ, ... ἤκουσιν.
 A : ἐπεὶ B : διὰ τί C : ταῦτα D : ποτε
298. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο πρὸσ τὴν Κολχίδα ... ζητοῦντες τὸν χρύσου πύκον.
 A : ἰέναι B : ἦσαν C : ἵμεν D : ἰέναι
299. Ὁ ... πατήρ, Ἡρόδοτον λέγω, Ἀλικαρνασσεὺσ γένος ἦν.
 A : τῆσ συγγραφῆσ B : τῷ ἱστορεῖν C : τὰσ ἱστορίασ D : συγγραφέασ
300. Καλὸν τὸ ἀποθνήσκειν, ... ὕβριν τὸ ζῆν φέρει.
 A : οἷ B : οἱ δὲ C : οἷσ D : ποῖ

301. Ἐμοῦ μὲν ... παῖδες γίνονται, σοῦ δὲ δύο.
A : πολλοὶ B : ἄριστοι C : οὐδένα D : τέτταρα
302. Χρήματα ἔλαβον παρὰ τῶν πλουσιωτάτων, ... Ἀσίαν οἰκούντων λέγω.
A : τοὺς B : τῶν C : οἱ τὴν D : ἔγωγε τούτους τὴν
303. Τὰ ἔργα, οἷς ἂν ἄκοντες ἐπιχειρήσωμεν, ... καλῶς προχωρεῖν φιλεῖ.
A : μήποτε B : οὐ C : οὔτοι D : μηδὲν
304. Χειμῶνος δὲ μεγάλου ἐπιγενομένου οὐκ ἐδύναντο ὄραν, ... ἴοιεν.
A : τοὺς πολεμίους B : ὅποι C : οἱ δὲ D : βοηθήσοντες
305. ὄνομα ... ἦν Νικίας.
A : ταῦτά B : ταύτη C : αὐτῶ D : ἐκεῖνον
306. ὄρα ... ἐν τῷ κατόπτρῳ.
A : σαυτὸν B : ἑαυτὴν C : σεαυτῆς D : σὲ
307. Ἐρώτησον αὐτὸν, πότερον ἐλπίζει τὸν μισθὸν ... ἢ οὐ.
A : ἐνεργεῖν B : πείσειν C : λήψεσθαι D : βῆναι
308. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ... ἐξέπλευσαν.
A : ἥρωες B : πλοῖα C : νῆες D : παρθένου
309. Παραιτοῦμαι ὑμᾶς μὴ ... κατακρίνειν.
A : τέκνα B : τοῖς κριταῖς C : τῶν ἀναιτίων D : ἐμὲ
310. Τῆς τῶν ναυτῶν σωτηρίας τοῖς Διοσκούροις ...
A : μέλει B : μέλλει C : δεῖ D : προσήκειν
311. Ἐάν τις τὸ θεῖον ὑγίειαν μόνον καὶ πλοῦτον ... , θνητὰ ἀγαθὰ αἰτεῖ.
A : αἰτία B : αἰτήσει C : αἰτήση D : αἰτεῖ
312. Διογένης ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἠδέως πίνει, ἔφη τὸν ...
A : γλυκὺ B : ἀλλότριον C : πυρὸς D : ἠδύ
313. Ἐπειρώμεθα πείθειν ... ἐν τέλει φείδεσθαι τῶν αἰχμαλώτων.
A : — B : τῷ C : τῇ D : τοὺς
314. Τήμερόν ... χρὴ ἀποθνήσκειν.
A : ἡμᾶς B : ὑμῖν, ὧ ἄνδρες C : ἐμοὶ D : σε
315. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ὀπλίται ὁδὸν ἐνενήκοντα ... ἐπορεύθησαν.
A : σταδίων B : στάδια C : σταδίου D : στάδιον
316. ... παντὶ λίθῳ σκόρπιος καθεύδει.
A : Ἄνὰ B : Ἐν C : Ὑπὸ D : Πρὸ
317. Ὁ ... ἄρχων ἀληθῶς βασιλικὸς ἀνὴρ ἐστίν.
A : ἡμετέρων B : ὑμᾶς C : αὐτοῦ D : ἑαυτῶν
318. Ἄρ' ἐχρήσω τοῖς χρήμασι, ... ἐδέξω;
A : τὰ B : ἄς C : οὖς D : οἷς
319. Ἀποδότω τὸ ἀργύριον, ... ἔκλεφε.
A : ὁ B : τὸ C : τὰ D : ὃ
320. Ἡ Τροία ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ...
A : διέφθαρκεν B : ἐπορθήθη C : διαφθείρατο D : πορθοῦση

321. Ἐὰρ οὐκ ἀκηκόατε, διὰ τί οἱ δίκασται ... κατέγνωσαν;
 Α: οἱ κακοὶ Β: τοὺς προδότας C: ὦ βουλή, D: αὐτῶν
322. Ὁ σοφὸς ἐν ... περιφέρει τὴν οὐσίαν.
 Α: ἑαυτοῦ Β: σφίσις αὐτοῖς C: σαυτῶ D: αὐτῶ
323. Οἱ πρέσβεις παρηγοῦντο τοὺς Ἀθηναίους ... χῶρας αὐτῶν φεῖδεσθαι.
 Α: τῶν Β: τοὺς C: τῆς D: τὰς
324. Οἱ Μῆδοι τὴν πρὸς ... ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἤσαν.
 Α: τὸ Β: ὃ C: τὰ τοῦ D: τὴν τοῦ
325. Οὐδέν με ... ἀφείναι αὐτήν.
 Α: πύσεται Β: πείσει C: πείσεται D: πεσεῖται
326. Γλυκὺς ... πόλεμος.
 Α: ἀπίρω Β: μάχη καὶ C: ἐστι D: πικρῶς ὁ
327. Μὴ ἀπόλειπέ με, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ ... παρ' ἐμοί.
 Α: μένε Β: μενεῖ C: μένει D: μείναι
328. ... εἶπέ τις κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, ὃ Διογένης, οὐ τὸ ζῆν, ἔφη, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.
 Α: Τινὶ Β: Ὅταν C: Ὁ αὐτὸς D: Ὅτε
329. Οἰκτιρετε ... , ὦ θεοί.
 Α: με Β: ἡμᾶς C: αὐτῶν D: ταύτη
330. Εἶθε μὴ γενοίμεθά ποτε ... τῶν πάλοι.
 Α: χείρους Β: κακοὶ C: ἄριστοι D: χεῖρες
331. Οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ νεότητι καὶ ἐν τῷ γήρατι οὐχ ... εἰσιν.
 Α: ὅμοιον Β: οἱ ἄνδρες C: αὐτοὶ D: ὁμοιοῦσι
332. Αἱ τρίχες ἔρρεον, ἅς ... ἔφυσε τὸ φάρμακον.
 Α: ἐὰν Β: πότε C: πρὶν D: ἐπειδὴν
333. Ἡ τυραννὶς ... μήτηρ ἔφυ.
 Α: φιλίας Β: τιμῆς C: ἀδικίας D: συνουσίας
334. Πρῶτον μὲν ... φρόντιζε, ἔπειτα δὲ τῶν ἄλλων.
 Α: σαυτὸν Β: σεαυτοῦ C: ἑαυτῶν D: αὐτῶ
335. Ἄει εὖ ... οἱ Διὸς κύβοι.
 Α: βάλλεται Β: βαλεῖν C: πίπτουσιν D: ἔπεσον
336. Τίς κίνδυνος τοῖς ἀνθρώποις μείζων ἢ χειμῶνος ὥρα ... τὴν θάλατταν.
 Α: πλὴν Β: πλείν C: πλέον D: πλεύσεσθαι
337. Οὐκ ... σε τούτοις τοῖς χρήμασι χρῆσθαι.
 Α: ἔω Β: ἐῷ C: ἄξω D: ἔξω
338. Τῆς μητρὸς με ἀεὶ ... εἶναι πρέπει.
 Α: μνήμονα Β: ἐπιλησόμενος C: ἐπιλαθομένης D: ἀμελεῖ
339. Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ... οὔτε γελῶν οὔτε δακρύων ἐώραται.
 Α: μήποτε Β: οὐδενὶ C: μηδένα D: οὐδένα
340. Ὡκτιρέ ... τῆς μαρτίας.
 Α: σε Β: μοι C: μου D: πως

341. Νικίας ἑώρα τοὺς Θηβαίους μέλλειν προσβαλεῖν ναυσί τε ἅμα καὶ ...
A : τριήρους B : ἱππέας C : πεζῶ D : τῶν ἵππων
342. ... κακῶς λέγε τοὺς ἄρχοντας.
A : Εὐ καὶ B : Οὐποτε C : Μὴ D : Ἔγωγε
343. Ἔριφος τις ἐπὶ στέγης ἐστηκῶς ... ἐλοιδορήσατο.
A : τὸν λύκον B : λύκου C : λύκῳ παριόντι D : λύκους ἀπόντας
344. Ἄρ' οὐχ ἡμᾶς αἰτιάσονται ...
A : προδοσίας ἔνεκεν B : τῆς μωρίας C : ἀδικεῖσθαι D : τῆ κλοπῆ
345. Ἐλεύθερος οὗτις ἐστὶ πλὴν ...
A : Ζεῦ B : Δία C : Διός D : Δί
346. Τίς Σωκράτη ... ἐγράψατο;
A : ἄνδρες δικασταί, B : ἄπιστον C : ἀσεβείας D : ἀσεβῆς
347. Ἐπέσχετε μὴ ἄφεσθαι ...
A : αὐτήν B : τῷ λόγῳ C : τοῦ ἀργυρίου D : χρήμασιν
348. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ... ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια.
A : ὅπου B : ἵνα C : ὅπως μὴ D : ποῖ
349. Ἦδετο τοῖς δώροις, ... αὐτῷ ἔδωκα.
A : οἷς B : ταῦτα C : ὃ D : τὰ
350. Πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις προσήκει ... βοηθεῖν.
A : τοῖς δυστυχέσι B : τοὺς εὐτυχεῖς C : εὐτυχοῦντες D : ἀτυχῶν
351. Οὐ δεῖ σε εἰπεῖν, ... πόνους ἔχεις.
A : τοὺς B : ἐκεῖ C : ἐπεὶ D : πόσους
352. Τοὺς μὲν φίλους ἠθελον εὖ ποιεῖν, ... ἐπειρῶντο κακὰ δρᾶν.
A : ἐχθρῶ δ' B : τοὺς δ' ἐχθροὺς C : τοῖς οὖν ἐχθροῖς D : ἐχθρῶν
353. Ἀπελλῆς μὲν δεινὸς ἦν τὴν ζωγραφίαν, Πραξιτέλης δὲ ...
A : τὸ ἀγαλμα B : τὴν ἀνδριαντοποιίαν C : τῷ λέγειν D : λογογράφον
354. ... ῥᾶον ἐστὶ πάντων τῶν ἄλλων ζῶων ἄρχειν ἢ ἀνθρώπων.
A : Ἀνθρώπων B : Ἀνθρώπων C : Παισὶν D : Ἀνθρώπου
355. Εἰπέ μοι, ὅποσοι ... ἔπονται.
A : πόλεμοι B : ὑμᾶς C : ἡμῖν D : ἐμοῦ ἀπόντος
356. Πέπεισθε τῆς αὐτῆς ζημίας ἀξίους εἶναι τοὺς συγκρούφαντας ...
A : ἢ κλεπτῶν B : πλὴν κλοπῆς C : τοῖς κλέψασιν D : οἱ κλωπες
357. Χάριν ἔχω σοι ...
A : βοηθῶν B : τῆς βοηθείας C : βοηθῆντι D : βεβοηθηκότα
358. Ἡ γεωργία τῆς ἐμπορίας πολλῶ μείον ... φέρει.
A : κέρδος B : κέρδους C : ἐμπόριον D : χρήματα
359. Ὅμηρος τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον τοῖς τῶν δένδρων φύλλοις ...
A : ὅμοιοι B : ὁμοίων C : ὁμοιοῦν D : ὁμοιοῖ
360. Ταχὺ μὲν ὁ ἄνεμος, ... δὲ ὁ κεραινός, τάχιστον δὲ ὁ νοῦς.
A : τάττων B : θᾶττον C : τάττον D : ταχέως

361. ... τὰ πάντα κρίνεται.
 A: Ὁ χρόνος B: Ὁ καιρὸς C: Κρόνος D: Χρόνος
362. Μὴ ποίει, ἃ ... , ἐὰν ποιήσωσιν, ἐπιτιμῶς ἄν.
 A: ἄλλοι B: ἄλλας C: ἄλλων D: ἄλλοις
363. Συμφέρει ... πείθεσθαι τῷ ρήτορι.
 A: ἡμῖν B: οὐδὲν C: τὰ D: ὑμῶν
364. Σιγαῖτε, ἵνα μὴ ... ὑμῶν ἐνθάδε πλεόντων.
 A: αἰσθάνει B: αἰσθάνονται C: αἰσθάνοισθε D: ἡσθανόμεθα
365. Ἐκρυψαν ... τὸν χρυσόν.
 A: αὕτη B: αὐτοὺς C: σφίσιν D: ἐμοί
366. Ὡς ἦδὺ τὴν θάλατταν ἀπὸ τῆς ... ὄρᾶν.
 A: ἄστεως B: κρήνης C: γῆς D: ναῦς
367. Οἱ πολλοὶ φθονεῖν εἰώθασι τοῖς ... ἢ ἄλλω τινὶ διαφέρουσιν.
 A: συνέσει B: σοφοὺς C: γνώμην D: ποδὸς
368. Οὐκ ἔστι ... κτῆμα τιμιώτερον.
 A: τιμῇ B: σοφίας C: πολλῶ D: ὑγεία καὶ
369. Οἱ Ἕλληνες τέτταρας ναῦς ἔλαβον ... ἀνδράσιν.
 A: αὐτοῖς B: ἔτι δὲ καὶ C: σὺν D: ἔχοντας
370. Κλέπτης κἂν εἰδῆ, ὅτι τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπαχθήσεται, ... κλέπτει.
 A: καὶ δὴ καὶ B: ὅπως C: ὅμως D: ἕως
371. Ποῖ ... , ποῖ καταφύγω;
 A: θρέφω B: τράφω C: τρέπω D: τράπωμαι
372. Ὁ δὲ δι' ἀπορρήτων φιλίαν συνέθετο βασιλεῖ, ... τοὺς Ἕλληνας προδοίη.
 A: καὶ B: ὥστε C: πρὶν D: ἵνα
373. Οἱ κύνες ἄπαξ δὴ καυθέντες λέγονται φοβεῖσθαι ...
 A: λύκον B: τὴν λέαιναν C: τοὺς κλέπτας D: τὸ πῦρ
374. Μὴ ἔχε σιγὴν, ... τι ἔχεις λέγειν.
 A: εἰ B: εἶθε C: εἴ D: ἐὰν
375. ... ἐν ἱμάτιον θέρους τε καὶ χειμῶνος ἐξήρκει.
 A: Ὁ Διογένης B: Διογένη C: Τοῦ Διογένους D: Διογένει
376. Οὕτω ῥάθυμος ἦν ὁ στρατηγὸς, ... πολλάκις καιρὸν παριέναι.
 A: ὥσπερ B: δυνάμενος C: ὥστε D: ἵνα μὴ
377. Ὁ ἄνθρωπος μόνος πάντων τῶν ζώων λόγου ... ἔστιν.
 A: ὁμοίος B: μέτοχος C: ἀπειρός D: εὐλαβῆς
378. ... ἀεὶ τὰ αἰσχροῦ φεύγοις.
 A: Ἐὰν B: Εἰ C: Οὐκουν D: Εἶθε
379. Τοῖς σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτὸς ... σοφός.
 A: ἀποβήση B: ἔστων C: γενέσθαι D: οὔση
380. Φυλάττου, ... τοὺς δικαστὰς κακὰ ἐρεῖς.
 A: ἵνα B: ὅπως μὴ C: μὴ οὐ D: ὅποτε

381. Οὐδεις ἔτι ... μάχεται.
A : τοὺς πολεμίους B : ἡμᾶς C : ὑμῖν D : χρη
382. Ἐνταῦθα μενοῦμεν ... ἡμέρας.
A : μία B : ἀμφὶ C : εἰς τέτταρα D : τρεῖς
383. Πότερόν σοι ἀρέσκει τοῦτο ἤ ...
A : οὐδέ; B : ἄλλον; C : ἐκεῖνο; D : μήπως;
384. ... δέχοιτο τὰ δῶρα, ἀπῆλθεν οἴκοθεν.
A : Ὅτε B : Ὅπως μὴ C : Ὡστε D : Ἔστε
385. Ἐγγυτέρω ἔσμεν τῶν ἐναντίων ... ἐνθάδε ἀυλίζεσθαι.
A : ἢ ὥστε B : ἢ C : ὥστε D : τοῦ
386. Αἰσχύνου τοὺς γονέας, ... κακῶς, ἀλλὰ καλῶς πράττης.
A : ὅπως B : ὥστε C : ὅτι οὐ D : ἵνα μὴ
387. Δέδοικα μὴ οὐδεις ... βοηθήσῃ.
A : σοι B : μήποτε C : ἡμῖν D : μηδενὶ
388. ... οὐδὲ οἱ θεοὶ μάχονται.
A : Σὺν τύχῃ B : Ἀνάγκῃ C : Σὺν ἀνάγκῃ D : Μοῖρα
389. Οἱ μὲν τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν ἀπειροὶ εἰσιν, οἱ δὲ ... ἐν ἀγροῖς βίου.
A : τοῖς B : τὸν C : τῶν τοῖς D : τῶν τοῦ
390. Βραδέως μὲν βουλευόμεθα, ταχέως δὲ ...
A : πράττωμεν B : δρώντων C : ποιούμεν D : ποιοῖμεν
391. Πολλοὶ πρὸς Δελφοὺς ἦσαν ... τῷ θεῷ.
A : διαλέγεσθαι B : χρη C : χρησόμενοι D : μαντευσάμενοι
392. Ἐλπίζω σε οὕτω λέξειν ... πείσαι αὐτοὺς.
A : ἵνα B : ὅτι C : ὥστε D : εἶθε
393. Ὁ δύο λαγῶς διώκων ... καταλαμβάνει.
A : μηδὲν B : οὐδέτερον C : πότερον D : τίς
394. Διὰ τάχους ἄπιθι ... μηδεὶς σε ὀρᾷ.
A : ἐπειδὴ B : ὅτι C : πρὶν D : ἵνα
395. Τέτταρας δακτύλους θανάτου οἱ ... ἀπέχουσιν.
A : πλείοντες B : πλείονες C : πλεύσονται D : πόλεις
396. Ἄρά σοι δῆλόν ἐστιν, ... οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, ὃ τι οὐ θεὸς παρέχει;
A : ὅτι B : οὐδὲν C : καὶ D : ὅπως
397. Θεμιστοκλῆς ἐν νυκτὶ ἐπιστολὴν ... οἰκέτου Ξέρξη ἔπεμψεν.
A : δι' B : μετ' C : σὺν D : ὑπ'
398. Ἐὰν ἐτοιμὸς ..., ἄμ' ἔφ' ἐνταῦθα πορευσόμεθα.
A : ἦς B : ἐσμέν C : ἔστε D : ἦσθα
399. Οἱ Ἀθηναῖοι ... ἀμαθίαν ὠνείδιζον.
A : μωρίας B : τοῖς Βοιωτοῖς C : τῶν ἰδιωτῶν D : αὐτὰς
400. Ὁ βασιλεὺς, ... τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα, ἐπικούρους ἐμισθῶσατο.
A : ὅτι B : ἐπεὶ C : ἄτε D : ὅτε

401. Ἄγνοια μόνον ... τις ἐπιθυμοίη ἄν.
 A : πολεμίων B : πόλεμον C : μάχαις D : πολέμου
402. Ἐάν τις ... θάπτειν τὸν Πολυνείκη, ἀποθανεῖται.
 A : τολμήσῃ B : τόλμα C : τολμᾶ D : τόλμη
403. Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξί, ... Κύρος τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἐδεῖτο.
 A : μέχρῃ οὐ B : μεταξύ C : νῦν δὲ D : ὁπότεν
404. Ἐάν οἱ γέροντες λέγωσιν, οἱ νέοι ...
 A : σιγῶντων B : σιωπῶν C : οὐ λέγουσιν D : μὴ σιωπᾶτε
405. ... ἐφύλαττον τὰς πύλας, ἢ πόλις ἄν ἤρέθη.
 A : Οὕτως B : Οἱ μὲν C : Εἰ μὴ D : Μάτην
406. Οἱ ... ταῖς μὲν εὐπραγίαις τῶν ἄλλων ἄχθονται, ταῖς δὲ δυστυχίαις χαίρουσιν.
 A : φρόνιμοι B : φθονεροὶ C : ἔμφρονες D : ἀτυχοῦντες
407. Ὅπότεν οἱ Λακεδαιμόνιοι ... , προηγοῦνται αὐληταὶ ἐμβατήρια αὐλοῦντες.
 A : ἐκστρατεύωνται B : ἐπολέμουν C : στρατηγοῦνται D : ἐστράτευσαν
408. Ταῦτα φέρειν ἀνάγκη ... ὄντα δύσφορα.
 A : τε καὶ B : καὶ δὴ καὶ C : καίπερ D : πρὶν ἄν
409. Εἰ ... , ἔλεγον ἄν ὑμῖν.
 A : ἤδη B : ἦδη C : ἴσμεν D : γνοῦσαν
410. ... τοὺς θεοὺς ἐξαπατᾶν· μάτην γὰρ ἄν πειρῶο.
 A : Πειρῶ B : Μὴ πειρῶ C : Πεῖρα D : Πείρας
411. Ὁ στρατηγὸς τοὺς Πέρσας εἶρξεν ... κατασκόπους ὄντας.
 A : ὅτι B : ὥς C : ἐπειδὴ D : ὥστε
412. Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ... , Διογένης ἄν εἶναι ἠβουλόμην.
 A : ἔγωγε B : εἶμι C : ἦν D : φαίην
413. Λέγε μοι, ὅ τι βούλει· ἔπειτα περὶ τούτων ...
 A : βουλευόμεν B : βουλευσόμεθα C : βουλώμεθα D : βούλοιτο
414. Δόξω γυναῖκα καίπερ οὐκ ἔχων ...
 A : παλλακὴν B : ἐταίρας C : ἄγεται D : ἔχειν
415. Πολέμου ὄντος οἱ παλαιοὶ ἐκ τῆς ... τὰς γυναῖκας αἰχμαλώτους ἀπῆγον.
 A : νόσου B : νίκας C : πολεμίας D : ἄστεως
416. Ἀπολύσομέν σε, ἔάν τοὺς σοὺς ἐταίρους ...
 A : αἰτίας B : αἰτίασῃ C : ἀτιμίας D : αἰτιῶ
417. Ὁ ἀνδρείος ἀνὴρ ὀδύνας οὐ κλάται, οὐδ' ἀθυμεῖ ...
 A : ἀπειλῶν B : ἀμφὶ ἀπειλαῖς C : ἀπειλαῖς D : πρὸς ἀπειλῆς
418. Ἐκὼν γε ... ἄν ἐξαπατῶν.
 A : οὐδένα B : σε μήποτε C : πολλῶν D : πᾶσιν
419. Οὐχ ... ἔχοντες πλανῶνται ἀνὰ τὰ ὄρη.
 A : ἐρμηνεῖς B : κρέασιν C : ἡγεμόνας D : ξίφους
420. Νυκτὸς ἐξεληθούσα ... τὸν νεκρόν.
 A : ἔσπετο B : θρέφεται C : ἡγάσθη D : ἔθαψε

421. Φίλους μὴ πολλοὺς ... , ἀλλ' ἀγαθοὺς.
A : κέκτησο B : ἀπέκτεινεν C : βούλομαι D : χαίρει
422. Εἰ θεοὶ ... , ἐστὶ καὶ ἔργα θεῶν.
A : εἰσὶν B : εἴσιν C : οὐκ ἔστιν D : ἦσαν
423. ... μὴ γαμῶν οὐκ ἔχει κακὰ.
A : Ἐὰν B : Ἡ C : Ὅ D : Ὅς
424. Ἡ τῶν Μήδων ἀρχὴ ... τῶν Περσῶν καταλύθη.
A : τῶν Λυδῶν καὶ B : ὑπὸ C : ὡς D : πάλαι
425. Ὁ δὲ ... ὑπέσχετο τῷ Διὶ θύσειν.
A : πρεσβύτες B : κλωπὸς C : ποιμὴν D : ἄρματος
426. Ὅταν ἄφεςθαι ἔργου τινὸς ... , λογίζεσθε, ὁποῖόν ἐστιν τὸ ἔργον.
A : ἔδοξε B : μέλλητε C : ἄρχεσθε D : παύοιτο
427. Λίαν φιλῶν ... οὐχ ἔξεις φίλον.
A : αὐτῶν B : ἑαυτοῦς C : σεαυτὸν D : ἄς
428. Πάντες οἱ ποταμοὶ ... γίνονται προϊόντι πρὸς τὰς πηγὰς.
A : ἐκβῆναι B : εὐπορον C : διαβατοὶ D : πλατεῖς
429. Ἄνευ ὁμονοίας πόλις ... ἂν εὖ πολιτευθεῖη.
A : οὐκ B : μὴδὲν C : ἡμετέρα D : πως
430. Σωκράτης τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ ... ἐδόκει;
A : ὑμῖν, ὧ δικασταί, B : καταγνῶναι C : ἀσεβῆ D : θανάτου
431. Ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν πολεμίων οὐ ...
A : κολάζων B : εἰδῶς C : κωλύοντων D : τρώσων
432. Ἄξω ὑμᾶς ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ... ἀνδρεῖοι ὄντες ῥαδίως τρέφεσθε.
A : οἱ δὲ B : οἱ C : οὐς D : οἷς
433. Βελτίων ἐστίν, ... κακὰ δρᾶν τινα.
A : ὥσπερ B : καθάπερ C : ἢ ὥστε D : καίπερ
434. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε ... τοῖς στρατιώταις ὡς πολεμίαν οὔσαν.
A : ἰέναι σὺν B : κίνδυνον γενέσθαι C : διαρπάσαι D : ἔφεςθαι
435. Μὴ γνοίης ποτέ, ... ταῦτά μοι ἔλεξεν.
A : τις B : ἢ C : ὅστις D : ἢ
436. Ἐαυτὸν οὐ τρέφων κύννας ...
A : τρέπει B : τρέφει C : θρέφεις D : τραποῦ
437. Καταφύγωμεν πρὸς τὰ ὄρη, ... ἡμᾶς λάβωσιν οἱ πολέμιοι.
A : ὅπως B : ἵνα μὴ C : ὅτι οὐχ D : ὥστε
438. ... ἐστὶν ὀλίγοις καλῶς χρῆσθαι ἢ πολλοῖς κακῶς.
A : Βελτίων B : Κακὸν C : Ἀγαθὸν D : Κρεῖττον
439. Ἐν κακοῖς ὦν εὐχου θεῶ ... σε ἀπαλλάξαι.
A : τῶν φίλων B : πολεμίων C : τῶν κακῶν D : δυστυχίματος
440. Λεαίνης ... οὐ δεῖ ἵχνη ζητεῖν.
A : ἀπόντος B : παρούσης C : ὄρωντα D : καὶ ἀλώπηξ

441. Οὐδεις ... καλὰ ᾄδει.
 A : ἀνθρώπου B : χελιδῶν C : πεινῶν D : μελωδία
442. Εἰ ... , εἶδον ἂν αὐτούς.
 A : ἐλθόν B : ἔρχεται C : ἤλθεν D : δραμούμεθα
443. Χαλεπὸν ἐστι πρὸς γαστέρα λέγειν ὧτα οὐκ ...
 A : ἔχοντα B : ἔχουσαν C : σχήσων D : ἔξοντα
444. Ἐν Τήνῳ τῇ νήσῳ κρήνη ἦν, ἥς τὸ ὕδωρ ... οὐκ ἐμίγνυτο.
 A : μέλι B : πυρὸς C : οἴνω D : γάλα
445. Εὐ βεβουλευμένος ... πρὸς τὸ ἔργον.
 A : τραποῦ B : παύεσθε C : ἀρχώμεθα D : πορευόμεν
446. Ὁ δηχθεὶς ὑπὸ ὄφραος καὶ σχοινίον ...
 A : φοβεῖ B : ἔφυγον C : φυλάττει D : φοβεῖται
447. Ὁ δὲ κυνηγὸς ἐξήει εἰς τὴν ὕλην τὸν λέοντα ...
 A : ἐγερεῖν B : κυνηγετῶν C : ζητήσων D : ἐφόμενος
448. Ἀνδρείως μάχεσθε, ... οἱ πολέμοιοι νικηθῶσιν.
 A : ὅπως μὴ B : ἵνα C : ἐὰν D : ἐπεὶ τάχιστα
449. Εἰ μὴ τὸ στράτευμα ... , ἡ πόλις ἂν ἐάλω.
 A : ἔρχονται B : βοηθῆσον C : ἀφίκετο D : πορθοῦ
450. Οἱ Ὀλύμπιοι ... Φιλίππου κατεστράφησαν.
 A : μετὰ B : καὶ οἱ περὶ C : ὑπὸ D : πρὸ
451. Ἄγροικός εἶμι τὴν σκάφην ... λέγων.
 A : σκάφην B : τὴν σκάφην C : τῆς σκάφης D : σκάφη
452. Σὺν θεῷ ἄφαι ... , καὶ ὃ ἂν βούλη πεπραῆχθαι, ταχέως πεπραῆξεται.
 A : ἄρνα B : κυσίν C : τοῦ ἔργου D : τῇ οἴ
453. Ἡδείας ἡμέρας ἐωράκαμεν ... συγνάς.
 A : πλείονας τῆς B : ὑμεῖς, ἐγὼ δὲ C : πλείους ἢ D : Ζεῦ πάτερ,
454. Ἐφοβούμεν, ... ἔρχονται ἡμῖν ἐπιθησόμενοι.
 A : ὅτι B : ἵνα C : μὴ D : ὡς
455. Καπνὸν ... εἰς τὸ πῦρ ἐνέπεσες.
 A : φυγόντες B : φεύγομεν ὅπως C : μὲν ἐγώ, σὺ δὲ D : φεύγων
456. ... μᾶλλον θεῷ ἢ ἀνθρώποις.
 A : Πείθωμεν B : Πεύσομαι C : Πεσοῦμεθα D : Πείσομαι
457. Τὸν ἱατρὸν μετεπέμφαντο, ... αὐτὸν θεραπεύσει.
 A : μὴ B : ὅστις C : ὥστε D : ὅτι
458. Ὅσοφ μείζω ἀγαθὰ τις ἔπαθε, ... ἀδικώτερος ἂν εἴη χάριν μὴ ἀποδοῦς.
 A : τοῦτο B : τοσοῦτω C : ᾧ D : ὅταν
459. Ἄτε πυκνοῦ ὄντος τοῦ ἄλσους οὐκ εἶδον οἱ ἐντὸς ... ἐκτός.
 A : οὐδὲ τοῦ B : οἱ δὲ C : τοὺς D : οἷς
460. Ψευδῶς με ἠτιάσαντο, ... τὰ ἐμὰ χρήματα κτήσονται.
 A : ἡνίκα B : ἔνεκα C : ἵνα D : μὴ

461. Οὐδεις τῶν ἀνθρώπων ... πονηρός ἐστιν.
A : μὴ B : φύσει C : φαίη D : ὁ
462. Τοῦτο μάλιστα τὴν πόλιν ᾠφέλησα, ὅτι τοὺς Θηβαίους ... διήλλαχα.
A : αὐτὰς B : ἀντὶ ἡμῶν C : ὑμῖν D : καὶ ὑμεῖς
463. Τοῖς μὲν χαίρουσι σύγχαيره, τοῖς δὲ κλάουσι ...
A : ἐπιμελῆς ἴσθι B : ἀμέλει C : σύγκλαε D : φρόντιζε
464. Κλοπή ἐστιν, ... πάνυ μικρόν τι ἐκλάπη.
A : εἰ καὶ B : πρὶν ἂν C : ἄν D : ἐὰν
465. Κάλεσον τὸν στρατηγὸν εἰς τὴν βουλὴν, ... αὐτῷ συμβουλευώμεθα.
A : ὅτι B : ὅστις C : ἵνα D : ὥστε
466. Ταῦτα ... Νικίου στρατηγούντος.
A : ἐγένοντο B : γενέσθαι C : πράξαντος D : ἐπράχθη
467. ... πέπραχας, ἐπαίνου ἄξιά ἐστιν.
A : Ἦ B : Ἐπειδὴ C : Κἂν D : Ἄ
468. ... ἐκόντες βλάφωμεν.
A : Μηδεμία B : Μηδεία C : Μηδένα D : Μη δ' ἔα μ'
469. Πάντα ταῦτα πράττει, ... φαίνεται σοφὸς ὢν.
A : ὅπως μὴ B : μὴ C : ὅτι D : ἵνα
470. Ὡς ἤδῴ λεύσσειν τὸ φῶς τοῖς τε ... πράττουσι καὶ τοῖς δυστυχοῦσιν.
A : κακῶς B : καλῶς C : ὅμως D : χαλεπώτατα
471. Τῶν Λακεδαιμονίων τὴν Ἀττικὴν δηρύντων ὁ δῆμος ἐχαλέπαινε ...
A : Περικλέα B : Περικλέους C : Περικλεῖ D : Περικλείς
472. Ἡ οἰκία ἐπτὰ ... ἐστιν.
A : ὀβολός B : δραχμὴν C : μνῶν D : ταλάντω
473. Διακόσιοι κατελείφθησαν, οἵτινες τοὺς θανόντας ...
A : στησόμενοι B : θάψουσι C : κομίσει D : κλαυσάμενοι
474. Πάντα τὰ ἡμέτερα εἰς ... κεκομίσκαμεν.
A : τὸν πλοῦν B : ναυσὶν C : τὰς ναῦς D : τὸ σκάφιον
475. Ἐρμῆς, ... καὶ Μαίας, ἔτι ἐν σπαργάνοις ὦν τὰς Ἀπόλλωνος βοῦς ἔκλεφεν.
A : Ἄρει B : Ἀπόλλω C : ὁ Διὸς D : τῆς Λητοῦς
476. ... χαίρω τὴν νόσον ἐκπεφευγώς.
A : Ὅτι B : Ὡς C : Ὅπως D : Ἴνα
477. Ἀποπλεῖ ... καίπερ μέσου χειμῶνος ὄντος.
A : οἴκαδε B : διὰ χιόνος C : κατὰ θέρους ἀκμὴν D : ἐφ' ἄρματος
478. Μὴ μέτρει ... μήτε τῇ πλούτου ἀφθονίᾳ μήτε τῇ τιμῆς λαμπρότητι.
A : τὴν εὐδαιμονίαν B : εὐδαιμόνων C : τοῦ ὄλβου D : εὐδαίμοσιν
479. Σπαρτιάτην τινὰ πέμφον, ... τοῦ στρατοῦ στρατηγήσει.
A : ὅστις B : τίς C : διότι D : ὅτι
480. Κατασκόπους πανταχόσε πέμπωμεν ὡς ... , ὃ τι ἐγένετο.
A : πυνθανόμενοι B : πεισομένους C : πεισομένους D : πεσοῦμενοι

481. Ὀρέστης ἔμιανε τὰς χεῖρας τῶ ... αἵματι.
 Α : τοῦ πατρὸς Β : τοῦ πάππου C : τῆς μητρὸς D : τῆς ἀδελφῆς
482. Ὄταν τὰ ἄλλων ἀνθρώπων κακὰ γνῶς, τὰ σαυτοῦ ἤττον ...
 Α : δυσφορεῖ Β : δυσφορήσεις C : ἐδυσφόρεις D : δυσφορεῖτε
483. Ἠγγέθη, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπίοι ἡμῖν ... δισχιλίους ἰπέεας ἔχων.
 Α : εἰς Β : ἀνὰ C : μετὰ D : σὺν
484. Οὐκ αἰσχύνῃ εἰς τοιαῦτα ... τοὺς λόγους;
 Α : ἄγων Β : λέγειν C : ἔνεκα D : ὀφομένων
485. Οἱ Ἄργεῖοι ἐφοβοῦντο, μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῖς ...
 Α : ἐνέπεσον Β : ἐπιθεῖντο C : ἐπιβαλοῦσιν D : ὀρμῶσιν
486. Ἀπέθανε ... ἐπιβουλεύσας τοῖς ἄρχουσιν.
 Α : εἰ Β : ὡς C : ὅτε D : ἐπεὶ
487. Ἀπέφυγε, ... οἱ Πέρσαι μὴ ἔλοιεν αὐτόν.
 Α : ἵνα μὴ Β : ὅτι C : ὅμως D : ὅπως
488. Φίλον, ὅπερ μέγιστον ἀγαθόν ἐστιν, οἱ πολλοὶ, ὅπως ... , οὐ φροντίζουσιν.
 Α : χρήσονται Β : κτήσονται C : κέκτησθαι D : χρήσασθαι
489. Οὐ καταισχνῶ ... , οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην.
 Α : τὰ ὄπλα Β : κατὰ πολεμίων C : τῶν ἱερέων D : τοῖς ἱεροῖς
490. Ἀποφεύγωμεν, ἵνα οἱ βάρβαροι μὴ ... ἡμᾶς.
 Α : ἔλωσιν Β : τεύξοιντο C : ἐλάβοντο D : ἐπιθῶνται
491. Ὡδινεν ὄρος, Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, ... ἔτεκε μῦν.
 Α : καὶ Β : τὸ δ' C : μὴ D : μὴ οὐ
492. Ἐχαίρομεν πάντες ... ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἀφικομένους.
 Α : ὅτι Β : ὡς C : ἐπεὶ D : ἀκούσαντες
493. Διὰ τί διατελεῖς ταῦτα ἡμᾶς ...
 Α : λέγειν Β : εἰπεῖν C : ἐρωτῶν D : πυθομένους
494. Φυλάττου, ... βουλόμενος σαυτὸν εὐτυχῇ τιθέναί ἄλλους ἀτυχεῖς τιθῆς.
 Α : ὡς Β : ὅπως C : μὴ D : ὅτι
495. Εἰς τὰ ὄρη ἀφίκοντο τοὺς Πέρσας ... καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν χωρίῳ ἰσχυρῶ.
 Α : διατελοῦντας Β : λανθάνοντας C : τυγχάνοντες D : φθάσαντες
496. Μὴ φθόνει τοῖς πλέον ... κεκτημένοις.
 Α : χρήματα Β : σαυτοῦ C : ἑαυτῶ D : αὐτοῖς
497. Ἄριων τῶν ναυτῶν ἐπιβουλευόντων ... εἰς τὴν θάλατταν ἤλατο.
 Α : αὐτὸς Β : αὐτόν C : αὐτοῦ D : αὐτῶ
498. Κριτίας ἐπιθυμήσας τῆς σωφροσύνης, ἣν Σωκράτης εἶχεν, ὠρέξατο ... αὐτοῦ.
 Α : διαλέγεσθαι Β : τὸν θάνατον C : τῆς ὀμιλίας D : ἐσπέσθαι
499. ... ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν, ἐὰν καὶ μὴ πεινῶσι καὶ διψῶσιν.
 Α : Ἐγχερατεῖς Β : Ἀκχερατεῖς C : Ἐπιθυμεῖς D : Ἄγνοεῖς
500. Ἐπαύσαντο πολεμοῦντες ... ἀμφοτέρων τῶν στρατηγῶν ἀποθανόντων.
 Α : ὅταν Β : ὀπότε C : ἅτε D : ἐπειδὴ

501. Ἐν δὲ τούτῳ τῶ ... ὁ πόλεμος ἐτελεύτησεν.
A : ἔπει B : ἔτει C : ἔθει D : ἐπει
502. Ἐπέπεσε χιῶν ἄπλετος, ... ἀπέκρυφε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους.
A : ἀλλὰ B : ὥστε C : εἶθε D : ὁ δὲ
503. Ἔφθασαν τὸν χειμῶνα ἀνασπᾶσαντες τὰς ...
A : ἀμάξας B : ὀλκάς C : ναῦς D : ἡγεμόνας
504. Φοβοῦμαι, ... ὁ ξένος μοι ὀργισθῆ.
A : ὅτι B : ὡς C : ἵνα D : μὴ
505. Ἐὰν μὴ φυλάξης τὰ μικρά, ... τὰ μείζονα.
A : ἀποβάλλεις B : ἀποβαλεῖς C : ἀποβάλλεται D : ἀποβάλοιτο
506. Ἐπίσπου τῇ βασιλεύς βουλή καὶ συνθοῦ αὐτῶ· εἰ δὲ μὴ ... , ἐπιθησόμεθά σοι.
A : συντίθης B : συντιθῆς C : συντιθείης D : συνθήσης
507. Εἶπον χάριν ἔχειν ἡμῖν, ... ἐποιήσαμεν.
A : ὅσων B : ταῦτα C : ἡμεῖς D : τοῦτο
508. Ἰέρων ἵππους ἔχων εἰς Ὀλυμπίαν ἦλθεν ὡς ... τῶν ἀγώνων.
A : μεταλαβεῖν B : μεταλαβὼν C : μεταλαβοῦσαι D : μεταληφόμενος
509. Ὁ μέλλεις ..., μὴ πρόλεγε· ἀτυχήσας γὰρ καταγελασθήσει.
A : ὄρᾶν B : ποιεῖν C : πράξειν D : ποιείσθαι
510. Ὅταν τις ... , ζημιούνται.
A : κλέπτῃς B : κλώφ C : κλέπτῃ D : κλέπτου
511. Οἱ μὴδὲν ἀδικοῦντες οὐδενὸς ... νόμου.
A : χρεῖ B : δεῖ C : χρῆται D : δέονται
512. Τὸν τριῆραρχον ἐν αἰτία εἶχον ὡς ... σώσαντα τοὺς ναύτας.
A : τὰ B : οὐ C : τοὺς D : —
513. Ὁ πλοῦτος αὐτὸς ... ἂν εὐδαίμονα ποιοίη.
A : οὐδένα B : μὴδένα C : οὐδενὶ D : μὴδενὶ
514. ... ἤδη λέγων, μὴ μείζων ὁ λόγος ἐκταθῆ.
A : Ἄρχομαι B : Παύου C : Διατέλει D : Παύετε
515. ... μὲν κατεγέλασε, σὲ δὲ ἐπήνεσεν.
A : Ἐμὲ B : Ἐμοῦ C : Ἐμοὶ D : Μοὶ
516. Ὁρέστης ἀπολυθεὶς ἐν τῷ Ἀρείῳ πάγῳ ἐκαθάρθη ... ἐν Δελφοῖς.
A : φονέως B : φονέα C : τοῦ φόνου D : τῶ φόνῳ
517. Ἔθνον πρότερον οἱ Πελασγοὶ τοῖς θεοῖς, ὄνομα δὲ ἐποιοῦντο ... αὐτῶν.
A : οὐδεμία B : μὴδένα C : οὐδενὸς D : οὐδενὶ
518. Ἀφορμητέον ἦν εὐθύς, ὥστε εἰς καιρὸν ...
A : ἀφικέσθαι B : ἐλθόν C : ἐρχόμενοι D : ἦκωμεν
519. Ὁ βασιλεὺς ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ... γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.
A : ἐπεὶ B : ἕως C : ὅποτε D : πρὶν
520. ... ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσεσθε, ἐμοὶ μέλει.
A : Ἴνα μὴ B : Μὴ C : Πῶς D : Ὅπως

521. ... τὰ πάθη κουφίζεται.
 A : Θρηῆνος B : Γέλως C : Τοῖς δακρύοις D : Δάκρυα
522. Νομίζω τοῦτο ἄδικον μὲν οὐκ εἶναι, λέγω δὲ ὅτι οὐ συμφέρει ...
 A : αὐτός B : ὑμᾶς C : σοῦ D : ἡμῖν
523. Δεῖ εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ... κλεισθῆναι τὰς πύλας.
 A : ἐπεὶ B : ὅταν C : πρὶν D : ὁπότε
524. Παύου κλάουσα, ὦ μήτερ, ἐὰν γὰρ μὴ παύῃ, καὶ ἐγὼ ...
 A : κλείω B : κλαύσομαι C : κλαῦσαι D : ἐκλαύσω
525. Εἰς τοσοῦτον ... ἤλθον, ὥστε ἔπεισεν ὑμᾶς ἐλαύνειν αὐτόν.
 A : τόλμας B : ἀναιδῆς C : πρᾶγμα D : ὕβρεως
526. Οἱ ἀνόητοι ... δεδίασιν οἰόμενοι αὐτὸν τῶν μεγίστων κακῶν εἶναι.
 A : τὸν θάνατον B : τοῦ θανάτου C : ἀπὸ θανάτου D : ἐκ θανάτου
527. Τὸ ἐμὸν σῶμα, ἐὰν τελευτήσω, μὴ ... μήτε ἐν χρυσῷ μήτε ἐν ἀργύρῳ.
 A : τιθέντες B : ἔθετε C : θεῖτε D : θῆτε
528. Καὶ ταῦτα διαδίδου, ... σὺ βούλει, καὶ τῶν ἄλλων, ὅπόσα ἐθέλεις.
 A : ὅτῳ B : ὅσῳ C : οἷ δὲ D : οὓς
529. Αἱ νῆες ἔλαθον τοὺς ἐναντίους ἐκ τοῦ ... ἐξελθοῦσαι.
 A : πόλεως B : λιμένος C : νήσου D : ἠπείρου
530. Ἐὰν περὶ τὴν νῆσον ... , λιμένα εὐρήσετε.
 A : πλεύσεσθε B : ἐπλεῖτε C : πλεύσητε D : ἐπλεύσατε
531. Μακάριός ἐστιν ... οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.
 A : καὶ B : ὅστις C : ᾧτινι D : ὅτῳ
532. Οἱ περὶ Λεωνίδα πάντες ἀπέθανον ... παρὸν ἐκφεύγειν.
 A : ἄτε B : ὡς C : οὐ μόνον D : καίπερ
533. Ἀγρησίλαος, εἴ ... συνθεῖτο, ἀεὶ ἐνέμενε τῇ ὁμολογίᾳ.
 A : οἷ B : σὺν αὐτῇ C : τίνων D : τινι
534. Τοξότης ἀγαθὸς εἰς ... ῥαδίως ἁμαρτάνοι τοῦ σκοποῦ.
 A : μηδὲν ἂν B : οὐχ C : οὐκ ἂν D : ἂν
535. Ἐὰρ οὐ μεταμέλει ὑμῖν, ... πεποίηκατε;
 A : οἷς B : ὧν C : ὁ D : ἧ
536. Οἱ Μεσσήνιοι ἐκ παλαιοῦ ... τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦσαν.
 A : ὑπὸ B : σὺν C : χρόνου D : καιροῦ
537. Ὁ μῶρος γελᾷ, καὶ ὅταν τι μὴ γέλοιοι ...
 A : ἧ B : ἦ C : ἐγένετο D : γενέσθαι
538. Ὡς κακῶς ἔχει ἅπας ... , ἐὰν κακῶς μηθεὶς ἔχη.
 A : ἰατρός B : ἀδόλεσχος C : ἐπὶ τῇ νόσῳ D : νόσος
539. Ὑπέσχοντο μισθὸν ... τὸν σίτον σφίσι πορίσαντι.
 A : διδόναι B : δόσθαι C : δώσειν D : δόντες
540. Ὁ βασιλεὺς ἐφοβείτο, ... ὁ στρατηγὸς ἑαυτῷ ἐπιβουλεύοι.
 A : ὅτι B : μὴ οὐ C : μὴ οὐχ D : μὴ

541. Εἰ παρὰ τὸν νόμον ἔπραξαν, δίκην ἂν ...
A : ἔδωκεν B : δίδονται C : δοῦσαν D : ἔδοσαν
542. Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρυσᾶ ... σάνδαλα.
A : ἔχη B : ἔχον C : ἔσχον D : σχήσεται
543. Συνεφείπετο τοῖς πελτασταῖς καὶ τὸ Ἄρκαδικὸν ὀπλιτικόν, ... ἦρχε Κλεάνωρ.
A : ὦν B : οὖς C : τοῦ D : ὦν
544. Ἐὰν περὶ πολλοῦ ποιῆσθε τὴν ἐλευθερίαν οὐδέποτε ἐπὶ τυράννῳ ...
A : ἐστέ B : ἔστε C : ἔσεσθε D : γένησθε
545. Εἰπέ μοι, τίς σοι ἔδωκεν, ὃ δῶρον περὶ πλείστου ...
A : ποιεῖς B : ποιεῖ C : ποιῆς D : ποιεῖται
546. Ἐὰν τῶν δούλων τις νοσήσῃ σοι, ἱατρὸν ἐπικαλῆ, ἵνα μὴ ...
A : ἀποθάνῃ B : τελευτῆ C : τελεύτα D : ἀποθανεῖ
547. Ὁ Διογένης ἰδὼν ... ἀφυῆ παρὰ τὸν σκόπον ἐκάθισεν εἰπὼν, ἵνα μὴ πληγῶ.
A : δορυφόρον B : σφενδονήτης C : τοξότην D : πελταστὴν
548. Ὁ ἀρπαγῆς ἦ ... δίκην ὀφλῶν θανάτῳ ζημιούσθω.
A : κλωπὸς B : κλέπτῃς C : κλοπῆς D : κλέπτου
549. Ὁ δὲ ἀνὴρ, ὃν συνέλαβον, ... ποδαπὸς εἶη, Πέρσης ἔφη εἶναι.
A : ἐρωτώμενος B : ἐρωτηθέντος C : ἐρωτηθεῖσιν D : ἐρωτήσας
550. Ὅστις τοὺς θεοὺς τιμᾶν βούλεται, ... τοὺς πέλαις εὖ ποιεῖν δεῖ.
A : τοῦτον B : σεαυτὸν C : οἷς D : ἀλλήλους
551. Μῶρος ἂν ... , εἰ τὰ εὐρημένα ἐζήτεις εὐρεῖν.
A : εἶ B : ἦσθα C : ἦς D : εἰ
552. ... ἄλλο ἀρέσκει.
A : ἄλλος B : ἄλλην C : ἄλλου D : ἄλλω
553. Ὁ ... ἐρῶν καὶ τῶν παρόντων ἀποστερεῖται.
A : πλείων B : πλεόνων C : πλοῖον D : πλέως
554. ... λέγεις φίλου παρόντος, οὕτω καὶ ἀπόντος αὐτοῦ φρόνει.
A : ὦστε B : Σὺ μὲν C : ὦσπερ D : Σὺ οὖν
555. Ὁ Νεῖλος ἐπτά ... εἰς τὴν θάλατταν ἐξίτησιν.
A : στόμασιν B : ἐκβολῶν C : εἰσβολὰς D : ποταμῶ
556. Οὐκ ἀεικὲς ... πάσχειν ὑπὸ ἐχθρῶν.
A : εὖ B : κακῶς C : γλυκέα D : κακοῖς
557. ... θάνατος κατεγνώσθη, ὅτι τὴν πατρίδα προδοὺς ἐφαίνετο.
A : Ὁ ναύαρχος B : Τὸν Νικίαν C : Παυσανίου D : Ἐφιάλτη
558. ... ὠφελεν τὸ θυγάτριον τῇ μητρὶ ὅμοιον εἶναι.
A : Εἰ B : Εἶθε C : Εἶτε D : Εἶτα
559. Οἱ φιλάργυροι οὐ χρῶνται τοῖς χρήμασιν, ... κέκτηνται.
A : ὃν B : ἄς C : ὦν D : οἷς
560. Εἰς τοσοῦτο τῆς αἰσχύνῃς ἢ τοῦ Περικλέους πόλις ...
A : πεπτῶς B : πέπωκεν C : πέπομφε D : πέπτωκεν

561. Κλέανδρος ἐτυράννευσε ... ἐπτὰ ἔτη.
 A: Γέλας B: Ἀθήνας C: Θήβαις D: Μέγαρα
562. ... τοῦτο πράξης, ἀμαρτήσεις.
 A: Εἰ B: Ἦν C: Ἐὰν D: Διότι
563. Ἀποκτενοῦμεν τοὺς πειράτας, ... ἂν αὐτοὺς λάβωμεν.
 A: εἰ B: ἡμεῖς C: ὅπου D: πρὶν
564. Μειζόν ἐστι τὸ κακὸν ... φέρειν.
 A: τὸ B: ἡμῖν C: χαλεπῶς D: ἢ ὥστε
565. Καὶ τὸ πάλαι νόμος ἦν ἴσων φήφων κειμένων τὸν ... ἀεὶ ἀποφεύγειν.
 A: φεύγοντα B: ἀποφυγόντα C: διώκοντα D: ἄκριτον
566. Ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πόνους ἐπέταξεν ἄλλοις ...
 A: ἀλλὰ B: ἄλλα C: ἄλλων D: ἄλλους
567. Ὁ τύραννος ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῶν ... οἰκειοτάτων.
 A: αὐτὸν B: σεαυτοῦ C: ἑαυτοῦ D: σαυτῶ
568. Φυλάττου, μὴ ἀτιμίᾳ ...
 A: ἀποφύγῃς B: πείσῃ C: περιπέσῃς D: πεύσῃ
569. Ὁ χρυσὸς κρείττων μυρίων λόγων ...
 A: θνητός B: ἀθανάτους C: ἀνθρώπων D: βροτοῖς
570. Τὸν οἶνον ... κεράννυ.
 A: ὕδωρ B: σὺν μέλιτι C: οἴνου D: ὕδατι
571. Ὅσον οὐκ ἀπέκτεινε αὐτόν, πρὶν ἰδεῖν, ... εἶη.
 A: τις B: πηλίκον C: ὅστις D: ὅπόσον
572. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἦλθον Κίμωνος ... πλήθει οὐκ ὀλίγῳ.
 A: ὁ Μιλτιάδου B: σὺν τῷ C: ὁ Ἀθηναῖος D: στρατηγούτων
573. Ἐμὲ κακῶς ἀκούσαντα ... μεγάλη ἔδακε λύπη.
 A: ὑπὸ σοῦ B: ἢ C: ταῦτα D: πάντα
574. Λαβῶν ἀπόδος καὶ ... πάλιν.
 A: λείφει B: λήξει C: λήφει D: λήσει
575. Πολλάκις χαλεπὸν ἐστι ... φίλον καὶ κόλακα.
 A: διακρινῶν B: διακρῖναι C: διακρίναι D: διάκριναι
576. Μόνοι οἱ θεοὶ ἴσασιν, ... τελευτήσομεν.
 A: ὅτε B: πότε C: μήποτε D: ὅποταν
577. Τὸ φιλοπόλεις εἶναι ἔσωσε τοὺς Ἑλληνας ... ὑπὸ τῶν Περσῶν ἠττάσθαι.
 A: οἱ B: τοὺς C: τοῦ D: τὸ
578. Δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ... πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἦττω δὲ λέγωμεν.
 A: ὥστε B: ἵνα C: ὥσπερ D: ὅτι
579. Μὴ δῆτα πείθεστε ... Αἰσχίνην λέγουσιν, ὅτι Φίλιππος φίλος ἐστίν.
 A: τὴν B: τὸν C: τὰ οἱ περὶ D: τοῖς ἀμφ'
580. Καὶ ποτε ... πάγου δεινοτάτου Σωκράτης ἐξήλθεν ἱμάτιον ἔχων.
 A: μετὰ B: ὄντως C: ἀντὶ D: ὄντος

581. Διατελοῦμεν ... , ἕως ἄν τὴν πόλιν λάβωμεν.
A : ναυμαχεῖν B : μαχόμενοι C : πεζομαχεῖν D : πολεμήσονται
582. ... ἀποκρίνεσθαι, φρόντιζε.
A : Πρὶν B : Ὄποτε C : Ὅταν D : Πρὶν ἄν
583. Μετέδωκά σοι πάντων, ... εἶχον.
A : ἐὰν B : ὀπότε C : ἐγὼ D : ὦν
584. Ἐν Δελφοῖς ἦν γεγραμμένον πρὸς τῷ ἱερῷ ... Ἰνῶθι σαυτόν'.
A : τὸ B : σύμβολος C : μαντεία D : χρησμός
585. ... τις ἔμαξε μᾶζαν, ταύτην καὶ ἐσθιέτω.
A : Ἦν B : Ἦν C : Ἐὰν D : Ἦν
586. Οὐδὲν, ... ἠλπίζομεν, ἀποβέβηκεν.
A : ὦν B : ὄν C : τὰ D : ταῦτα
587. Οἱ δὲ μέντοι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ... τινι καταληφθέντες διεφθάρησαν.
A : ἔδρα B : ἐνέδρα C : συνεδρεῖα D : καθέδρα
588. Μηδεὶς ἀρχέτω, πρὶν ἄν ... ἄρχεσθαι.
A : ἔμαθε B : μάθη C : μαθεῖν D : μεμάθηκε
589. Ἄει ... πέρυσι βελτίω.
A : οἱ B : τὸ C : τὰ D : τῷ
590. Μέμνησθε τοῦ ὄρκου, ... ὁμωμόκατε.
A : ὄ B : οὐ C : ὦ D : ἄττα
591. Ξένος ... ἀκολούθει τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις.
A : τις B : ὦν C : ὄντος D : ὄς
592. Μεταδίδου τοῖς ἄλλοις, ... ἔχεις.
A : εἶτα B : ὦν C : οἷς D : ἔπειτα
593. Εἴθ' ὄφελεν ὁ Μιλιτιάδης τῆδε τῇ ἡμέρᾳ ... στρατηγός.
A : ἡμέτερος B : ἡμῖν C : ὦν D : παρῆναι
594. Ἦρα σύνοισθα ... οὐδένα ἀδικήσαντι;
A : ὅτι B : περὶ τοῦ C : σεαυτῷ D : αὐτῶν
595. Ἐμμένομεν, ... ὠμολογήσαμεν.
A : ὦν B : τούτοις C : οἷς D : περὶ τῶν
596. Τὸ χρυσόμαλλον ... ἐκρέματο ἐκ δρυὸς ἐν τῷ Ἦρεως ἄλσει.
A : Πυθοῖδε B : Ἀθήνηθεν C : ἐν Κόλχοις D : Θήβαζε
597. Οὐδὲν ἔτι ἐμποδῶν ἦν, ... πᾶσαν τὴν στρατίαν ἀπολέσθαι.
A : ὅτι B : ὡς C : μὴ οὐ D : ἵνα
598. Ἦδη ἰσχυρότερον ἦν τὸ τείχισμα, ... ῥαδίως ἀλῶναι.
A : πρὶν B : ἢ C : ἢ ὥστε D : τοῦ μὴ
599. Φαγέτω με λέων καὶ ... ἀλώπηξ.
A : οὐ B : μὴ C : σε D : οὐκ
600. Διονυσίου ... ὑπὲρ τῆς Δαμοκλέους κεφαλῆς ξίφος ἐκ τριχὸς ἐκρεμάσθη.
A : στρατηγούντος B : τυραννούντος C : κελεύσαντος D : τυράννου

601. Οὐδεὶς οὐκέτι οἶός ... ἦν κωλυῖσαι αὐτοὺς καταστρέφεσθαι τὴν πόλιν.
 Α: γε Β: τε C: που D: πως
602. Μιλτιάδης ... πάντων τὴν στρατηγίαν ἐπετρόπη.
 Α: μετὰ Β: ὑπὸ C: κατὰ D: ὑπὲρ
603. Ὡς τάχιστα ἐπορεύοντο, ὥστε οὐδεὶς ... ὑπὸ τῶν Θρακῶν.
 Α: κατέκτεινα Β: ἀπέθανον C: ἐλήφθη D: ὤφθη
604. Ὁ φιλάργυρος οὐκ ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν, ... ἔχει.
 Α: ὦν Β: ἄς C: οὖς D: ὀ
605. ... νόμοι πλεῖστοί εἰσιν, ἐνταῦθα καὶ ἀδικίαι πλεῖσται εἶναι φιλοῦσιν.
 Α: Εἰ καὶ Β: Ὅπου C: Οὐκοῦν D: Καὶ ἐὰν
606. ... φύγη ἢ γῆ ἔρρωγε καὶ οἱ ποταμοὶ πεπήγασιν.
 Α: Ἡ Β: Οὔσα C: Διὰ τὰ D: Τὰ
607. Πεζῆ βαδίζων μὴ φοβοῦ ...
 Α: κλύδων Β: τὰ κύματα C: τῆς ναυαγίας D: θαλάττη
608. Πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκαίοντο ῥίνας τε καὶ ...
 Α: γόνασιν Β: ὦτα C: ποδός D: δακτύλων
609. Ἀπεκρίνατο πεισθῆναι ἂν τῷ βασιλεῖ, εἰ ... ὑπήκοοι αὐτοῦ.
 Α: γενήσονται Β: ἦσαν C: ὦσιν D: γένοιτο
610. Οἱ ... παρὰ φύσιν ἐπιθυμοῦντες καὶ ἃ ἔχουσι δυστυχοῦσι.
 Α: ἃ Β: τὰ C: τὴν D: τῶν
611. Εἰ τότε ἐπόνεις, ὅτε με ὠνείδιζες, οὐκ ἂν νῦν τροφῆς ...
 Α: ἐπιθυμῆς Β: μελήσοις σοι C: ἐπεδέου D: τεύξη
612. ... ἐδείπνουν, ὁ σὸς φίλος ἀφίκετο.
 Α: Ὅποτε Β: Ἐχθές C: Ἐν ᾧ D: Τήμερον
613. Οὐ δεὶ φλυάρων ἀνδρῶν ... ἀκούειν.
 Α: διαλεγόντων Β: μηδένα C: κατηγορίας D: γνώμη
614. Νεανίσκος τις ἀκούσας ... ἀδόντων ἦσθη ἐπὶ τῇ εὐφωνίᾳ.
 Α: χελιδῶν Β: τεττίγων C: παρθένων D: ἀηδῶν
615. ... προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε φοβούμενοι μὴ ἀπόλησθε.
 Α: Ἐὰν Β: Ὅποτε C: Ὅπως D: Εἰ μὴ
616. Τότε μάλιστα τοὺς πρῶτους δεσπότης ποθοῦσιν οἱ οἰκέται, ὅταν ἐτέρων πείραν ...
 Α: ἔλαβον Β: λάβωσι C: λάβοιεν D: λαμβάνοιντο
617. Λάκαινά τις πρὸς τὸν υἱὸν λέγοντα μικρὸν ἔχειν τὸ ξίφος εἶπε, καὶ βῆμα ...
 Α: πρόσθεν Β: ἐχθές C: πρόσθετος D: προσήκει
618. Οἱ παλαιοὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ... εἰς τὸ στόμα κατετίθεσαν.
 Α: τάλαντον Β: μνῶν C: δραχμὴ D: ὀβολὸν
619. Εὐ ἴστε, ὅτι οὐκ ἂν ἐτόλμησα εἰπεῖν, εἰ μὴ ἔγνω τὸς ἐμοὺς λόγους ... τῷ κοινῷ.
 Α: συνοίσειν Β: προβαίνειν C: χρήσεται D: δυσπαθεῖν
620. Παῦσαί με δάκνων ἢ καταφιλῶν, ... πότερον ἐχθρὸς ἢ φίλος μου καθέστηκας.
 Α: ἵνα γνῶ Β: ἵνα βῶ C: ἵνα ἴω D: ἵνα ἴστω

621. Ἄλλ' οὐτε ὅτε ἤλθες, ἔγνω, οὐτε ἐὰν ἀπέλθης, ...
A : γνώσομαι B : ἔγνω C : γνῶ D : γνοίην
622. Δραχμῆς μὲν ἦύλει, ... δὲ παύεται.
A : μίαν B : δις C : τετάρων D : τρισί
623. Ὑμῖν ῥᾶον πιστεύουσιν ἐκεῖνοι ἢ ...
A : ἡμεῖς B : ἡμᾶς C : ἐμαυτῶ D : σφῶν
624. ... τοῖς θεοῖς καὶ μὴ θρήνει.
A : εὐχῇ B : εὐχου C : εὐξεται D : ηὔξατο
625. Ἄνδρες στρατιῶται, μηδὲν ἀθυμήσητε ... τῶν γεγενημένων.
A : ἦνεργεν B : ἦνίκα C : ἔνεκα D : ἦνεργκα
626. Ἄνδρες, ἀναμιμνήσκασθε, ὅσας δὴ μάχας ... ὁμοσε ἰόντες νενικήκατε.
A : σὺν τοῖς θεοῖς B : τοῖς θεοῖς C : τοὺς πολεμίους D : τὸν πόλεμον
627. ... ὁ Δαρεῖος ἐτελεύτησε, ἐβασίλευσεν ὁ Ξέρξης.
A : Ὄταν B : Πρὶν ἂν C : Ἐπεὶ D : Ἐπειδὴν
628. Εἰ μὲν φίλος ... , τί δάκνεις; Εἰ δὲ ἐχθρὸς, τί σαίνεις οὐράν;
A : εἰ B : ἂν ἦς C : ἦσθα D : οὐκ ἂν ἦς
629. Εἰ δὲ τοῦτο πάντες ἐποιοῦμεν, ἅπαντες ... ἀπωλόμεθα.
A : — B : οὐκ C : ἂν D : μὴ
630. Ἴσθι ὡς ὅπουπερ ἂν ... φυλάξομαι σε.
A : ἦς B : ἦς C : ἴθι D : ἦς
631. Ἐβοηθήσαμεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ ... , τίνες ἐστὲ καὶ τίσι πολεμεῖτε.
A : οἴσθα B : ἦδειμεν C : εἰδείη D : εἰδέναί
632. Ὁ πόλεμος ... ἡμᾶς ἀπεστέρηκεν.
A : πάντα B : πάντας C : ἀπάντων D : ἅπασιν
633. Τίνος χιτῶν ... ἐκλάπη;
A : αὐτὸς B : ἐκεῖνος C : ὑπὸ σοῦ D : σὸν
634. Κάλλιστον τε καὶ ... καὶ ἥδιστον ἀπὸ γεωργίας τὸν βίον ποιεῖσθαι.
A : χειρίστον B : ἐλάχιστον C : ἄριστον D : πικρότατον
635. Μαινόμεθα πάντες, ... ὀργιζώμεθα.
A : πρὶν B : ὡς C : ὀπότεν D : ἐπεὶ
636. Ξενοφῶντος δὲ κατηγορήσαν τινες ... παίεσθαι ὑπ' αὐτοῦ.
A : φάσκοντες B : λέγοιεν, ὅτι C : τῶ D : ἵνα
637. Ἔργων ... χεῖρα ἐλευθέραν ἔχε.
A : κακὸς B : κακὰ C : ἀγαθῶν D : πονηρῶν
638. Ὁ βασιλεὺς ἦλθεν εἰς Περσέπολιν, ... ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐτέθαπτο.
A : πρόσθεν B : ἔνθα C : μὴ D : ἕως ἂν
639. Ἀποροῦμεν ... φύγωμεν.
A : καὶ B : ἢ C : πῶς D : ἐὰν
640. Ἐὰν δύνῃ ... , μὴ πλεύσης.
A : ὀδεῦσαι B : πλεῖν C : πλεύσαι D : βαδίζων

641. Αὐλείτωσαν Θηβαίων παῖδες, οὐ γὰρ ... διαλέγεσθαι.
 Α : ἴσασι Β : ἴασι C : δύναται D : δυναθῆναι
642. ... δύναται τὸ μέλλον ἐκφυγεῖν.
 Α : Οὐδείς Β : Μηδεὶς C : Πᾶς ἄνθρωπος D : Ὅς
643. Ὁ γὰρ πρεσβυτέρης τέτταρσιν ἡμέραις πρότερον ἀφίκετο.
 Α : καὶ ὕστερον Β : τοῦ στρατοῦ C : ὡς βασιλεὺς D : ἐσφάγη καὶ
644. Αὔριον τὸ ἀργύριόν σοι ...
 Α : δίδου Β : ἐδίδομεν C : δώσω D : ἔδωκε
645. Δικτύω τί ποιήσεις, ... κυνηγῆς;
 Α : ἐπεὶ Β : ἐπειδὴ C : ὅταν D : εἴ τις
646. Πάντες ἄνθρωποι ... εἰδέναι ὀρέγονται φύσει.
 Α : ὅτω Β : τι C : τοῦ D : τῷ
647. ... τῶν πονηρῶν φίλον ποιοῦ.
 Α : Μηδὲν Β : Οὐδὲν C : Μηδένα D : Οὐδένα
648. Τότε μάλιστα καὶ οἴκοι καὶ πόλεις ἐρημοῦνται, ... οἱ προεστῶτες χαλεπαίνωσι.
 Α : εἰ Β : ἐπεὶ C : ὅταν D : ὥστε
649. Ἄρχοντός ἐστι τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ὡς βέλτιστοι ...
 Α : ἦσαν Β : ἦσαν C : εἶεν D : ἔσονται
650. Ὑδωρ πίνων ... ἂν τέκοις σοφόν.
 Α : οὐδὲν Β : οὐδεμίαν C : μηδένα D : μήποτε
651. ... τοιαύτας πόλεις κτιζῆς, οὐ πολλοὺς τοὺς ἐνοικοῦντας εὐρήσεις.
 Α : Ὅτι Β : Ὡς C : Ἐὰν D : Ἐπειδὴ
652. Τῷ δῆμῳ τῷ Ἀθηναίων ... καὶ ἄμυνῶ, ἐὰν τις ἀδικῆ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων.
 Α : βοηθέω Β : βοηθῶ C : βοηθήσω D : βοηθησίμην
653. Μήποτε τὸν πλοῦτον περὶ πλείονος ... τῆς ἀρετῆς.
 Α : ποιεῖ Β : ποίει C : ποιόιο D : ποιόιτο ἂν
654. Πηλίκος ἂν ἦν ὑμῖν θόρυβος, εἰ ἐγὼ τοῦτο ... ;
 Α : ποιῶ Β : ἐποίουν C : ποιόην D : ποιῶμαι
655. Λύκος ἀκολουθῶν ... προβάτων οὐδὲν ἡδίκηι.
 Α : — Β : αὐτὸν τῶν C : ποιμένος D : ποιμνη
656. Ἐν κοίλῃ δρυὶ ... κατειργάζοντο μέλιται.
 Α : μέλι Β : μέλιτος C : μέλιτι D : κηροῦ
657. ... μὴ οἱ πολέμοι ἐπιθειντο.
 Α : Φόβος οὖν ἐστὶ Β : Φοβούμεθα C : Ἐφοβοῦντο D : Δέδοικα
658. Φαῖνε λύχνε καὶ ...
 Α : σιγῆς Β : σιγᾶ C : σίγα D : σιγῆ
659. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς συμμαχούς ἐδεδίσαν, ... ἀποσταῖεν.
 Α : ὅτι Β : ἵνα C : μὴ D : ὡς
660. Ἄλλὰ ... ἐμὲ λάθητε ἐπιιοκοῦντες, θεοὺς μέντοι οὐ λήσετε.
 Α : εἰ Β : κἂν C : ἅτε D : ἡνίκα

661. Οὐχ ὡς ἤτησας, ... γενήσεται σοι.
A: ὡς B: ὅτι C: οὕτως D: οὐ μὴ
662. Τίνας δικαιότερον βλάψω ... ἀδικήσαντας;
A: ἡ B: τῶν ἡμᾶς C: τῆς D: ἡ τοὺς ἐμὲ
663. Κέλευσον καὶ ... ἂν βούλη, εὐθὺς πεπράξεται.
A: ταῦτα B: ὦν C: ὅτου D: ἅττα
664. Ὅποιοις μὲν λόγοις Κλέαρχος Κῦρον ἔπεισεν, ... γέγραπται.
A: ἤδη B: ἄλλη C: χθὲς D: ταχέως
665. Ἐν ταῖς εὐχαῖς οὐ δεῖ ... τῶν ἐχθρῶν τι ἐξαιτεῖσθαι κακόν.
A: πρὸς B: ἐπὶ C: κατὰ D: ὑπὸ
666. Πόρρω ... ὁ θεὸς ἐγγύθεν βλέπει.
A: ἐστῶς B: ἦσθα C: ἦ D: ἐστῶτος
667. Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ... τὰ ἱερά.
A: εἰσι καλὰ B: ἐρίγνετο C: εὐτυχῶς D: καλῶς
668. Οὐκ ἂν ἐβασίλευον, εἰ μὴ βελτίων ὑμῶν ...
A: ἦν B: ὦ C: εἶην D: ἔσομαι
669. ... σώζῃται τὸ σκάφος, χρῆ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην προθύμους εἶναι.
A: Ἔως ἂν B: Μέχρι C: Ἔως D: Ἐνίκα
670. Μετὰ ταῦτα ... εἰς τὴν αὐλὴν περιῆμεν.
A: ἀνέστημεν B: ἐστήσαμεν C: ἀναστάντες D: ἐστῶς
671. ... εἶχες βελτίους φρένας.
A: Ἐὰν B: Εἴτε C: Εἴθε D: Ἐάντε
672. Ὁ στρατηγὸς ἐδεδίει, ... οἱ ἵππεις τοὺς πολεμίους οὐχ ὑπομείνωσιν.
A: ὡς B: ὅτι C: ἵνα D: μὴ
673. Οἱ πολέμιοι τὸ φρούριον παρέδοσαν, ... τὰ σιτία ἐπελελοίπει.
A: ἐπειδὴν B: ὅτι C: ὅταν D: εἰ
674. Διανοεῖται τὴν γέφυραν λῦσαι ... διαβῆτε.
A: ὁμῶς B: ὥστε C: ὡς μὴ D: ὅ τι
675. Λέων εἶ ... τρίχα, ὄνος δὲ τὸν βίον.
A: τὸ B: τὰ C: τὸν D: τὴν
676. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ εὐδαίμων ἐστίν, ἐάντε πλούσιος, ἐάντε πένης ...
A: ἐστίν B: ἦν C: ἦ D: ἔση
677. Εἴθε ... τότε συνεγενόμην.
A: μετ' αὐτήν B: μετ' αὐτῆς C: σοι D: σου
678. Τοσοῦτου δέω ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ... πάνυ μέμφομαι.
A: ὥστε B: ὑμᾶς δὲ C: οὕτως D: ὅπως μὴ
679. Οἱ Ἀθηναῖοι πράττουσιν, ὅπως μὴ ὁ Φίλιππος ... κρατήσῃ.
A: τὴν πόλιν B: λιμὴν C: τῶν ἄκρων D: τῷ λιμένι
680. Δεινόν ἐστιν ἐλευθέρον ὄντα ... ἄρχεσθαι.
A: δοῦλον B: δούλους C: ὑπὸ δούλου D: ἀντὶ δούλων

681. Εἰ τὰ ληθῆ ἔλεγεν, ἐπιστεῦομεν ...
 A: αὐτῆς B: αὐτῶ C: ἄν D: αὐτίκα
682. Μὴ ἀπέλθετε πρὶν ... μου ἀκούσητε.
 A: — B: ἄν C: ἦν D: ἐάν
683. Ἐπειδή περ Ἀλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ... θεός.
 A: ἴσθι B: ἴθι C: ἔστω D: ἔσθω
684. Διὰ τί ὅμοιοι ὄντες ἡμῖν ἐν πᾶσιν οὐχ ὁμοφρονεῖτε ... ἀδελφοί;
 A: ὧ B: ἡμᾶς C: ὡς D: ἡμῖν ὡς
685. Ἐὰν ταῦτα ... , χαλεπῶς οἴσεται.
 A: ὧσιν B: εἶεν C: γένηται D: γίγνεται
686. Ταῦτα ἐποίουν, ... σκότος ἐγένετο.
 A: ἕως ἄν B: πρὶν ἄν C: μέχρι D: ἐν ἧ
687. Πόλεμον οἱ λύκοι ... συνῆφαν.
 A: ἄρνα B: καὶ ἰχθύν C: τῶν συῶν D: τοῖς προβάτοις
688. Γραμματικῶς θυγάτηρ ἔτεκεν φιλόττη μιγεῖσα παιδίον ἄρσενικόν, θηλυκόν, ...
 A: πότερον B: ἔτερον C: ὁπότερον D: οὐδέτερον
689. Εὖ ἴσθι, ὅτι καὶ γὰρ ἄν σε ἐφοβήθη, εἰ μὴ ... ὄνον ὄντα σε.
 A: ἴσμεν B: ἤδη C: ἤδειν D: εἰδείη
690. Τὸν δὲ χρόνον ὃν ἐπιτηράρχουν, ἢ ναῦς ἄριστά μοι ... παντὸς τοῦ στρατοπέδου.
 A: πλεί B: ἔπλει C: πλεύσεται D: ἔπλευσε
691. Ἦν δὲ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ ... ἔτη.
 A: πεντεκαίδεκακίς B: πενήκοντα C: τέτταρες D: ἄνα δέκα
692. Τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία ... τούτων τῶν λόγων.
 A: γέμει B: πλέως C: ὅμοια D: πλήθουσι
693. Ἄρα μὴ κακόν τι λέγων ... λέληθα.
 A: σὺ B: ἐμαυτὸν C: σαυτοῦ D: ἐαυτῆ
694. Οἱ αἰχμάλωτοι ἐδέθησαν ... μὴ φεύγειν ἕνεκα.
 A: ὑπὸ τοῖς Πέρσασιν B: διὰ τὸ C: τοῦ D: ὅπως
695. Ἐπελθὼν καὶ ὁ στρατιώτης ἐκάθισεν πλησίον ...
 A: τὸν στρατηγόν B: βραδέως C: τοῦ πανδοχέως D: κακίων
696. Ἀλλά, ... βούλει, μένε ἐπὶ τῶ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι.
 A: ἐάν B: σὺ μὲν C: εἰ D: ὁπότε
697. Ὁ κάστωρ ζῶν ἐστὶ ... ἐν λίμναις τὰ πολλὰ διαιτῶμενον.
 A: ἄπους B: δίπουν C: τρίπους D: τετράπουν
698. Ποταμῶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι ... τῶ αὐτῶ καθ' Ἡράκλειτον.
 A: ἄπαξ B: δις C: ἐν D: διπλοῦς
699. Ἀγαθὸν ἰατρὸν νομίζω οὐκ ἄν ἑᾶσαι τὸν νοσοῦντα ἐμπίπλασθαι, ... ἐπιθυμεῖ.
 A: ὁπότε B: οὐδ' ἐάν C: ὧν D: εἰ καὶ τούτοις
700. Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς τῶν θνητῶν, ὅστις οἶδεν, εἰ τὴν αὔριον ἡμέραν ἔτι ...
 A: βίοι B: βιοῖ C: βιώσεται D: ζῆ

701. Σόλων τοῖς αἰσχροῦς ... ἀπεῖπε μὴ δημηγορεῖν.
A : ἀνδράσιν B : βιοῦσιν C : ῥήτορσιν D : ταφείσιν
702. Ὁ ξένος ταῦτ' εἰπὼν ...
A : ἀνεστήσατο B : ἀνέστησε C : ἀνέστη D : ἀναστήσει
703. Εἰ ἀληθὲς τοῦτ' ἔστιν, οὐδὲν δεῖ ... μαρτύρων
A : λόγον B : σοῦ C : σοι D : τὸν λόγον τῶν
704. Δύνασαι μοι λέγειν ... διδακτὸν ἢ ἀρετὴ ἢ οὐ;
A : διότι B : ὡγαθέ C : εἰ D : ἐστί
705. Οἱ στρατιῶται αἰτιῶνται αὐτὸν ...
A : ἐγκρατείας B : δειλίας C : προδότης D : κλοπῆ
706. Μὴ ἀπέλθῃτε ... ἀκούσητε.
A : ὡς B : ἕως C : πρὶν ἂν D : ὅτι
707. Εἰ ἀνάγκη μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ... κράτιστα μαχοῦμεθα.
A : ἵνα μὴ B : μὴ C : ὅπως ὡς D : ὅτι
708. Οἱ ὀπλίται ... ἐδέησαν φυγεῖν.
A : ἀνδρείως B : πολὺ C : ταχέως D : ὀλίγου
709. Ταῦτα μάλιστα τοῖς ... ἐναντιοῦται, ἃ τοῖς χρηστοῖς ἔστιν εὐεργετήματα.
A : ἀγαθοῖς B : πονηροῖς C : ἀρίστοις D : βελτίστοις
710. Νόμος τῶν Ἀθηναίων ἦν τὸν τοὺς γονέας τύφαντα ἢ μὴ τρέφοντα ... εἶναι.
A : ἄκριτον B : ἄτιμον C : ἐπιεικῆ D : ὅσιον
711. ... δὲ ἐκεῖ ἡμέρας τινὰς ὁ κλέπτης προσδοκῶν κλέφαι τι.
A : Πίνει B : Διέμενεν C : Κατέλυσεν D : Γεγῆρακε
712. Ἡ ἀρετὴ αὐτῷ σοι πρῶτον ἐργαστέα ἐστίν, εἰ ἄλλω τινι ... αὐτῆς μέλλεις.
A : μετέχειν B : μεταδώσειν C : λάβεσθαι D : συνθήσεσθαι
713. Ἐγὼ δὲ ὑμῶν δέομαι ... καταγνῶναι δωροδοκίαν ἐμοῦ.
A : ὥστε B : μὴ C : ὅτι D : ἵνα
714. Ἴωμεν ἀπολυσόμενοι ... ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρῶτα.
A : ἡ B : τὴν C : τὸν D : τὰ
715. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται ... περὶ τῆς πορείας.
A : Σωκράτη B : Σωκράτους C : Σωκράτει D : Σώκρατες
716. Ἄκουσον, ὡς ἂν μάθῃς, ὅτι οὐκ ἂν δικαίως ... ἀπιστοίης.
A : ἐμοὶ B : αὐτοῦ C : αὐτῆς D : ἡμᾶς
717. Τί γὰρ ἀλιεύειν μὴ μαθῶν ... ἐπεχείρουν;
A : ταύτη B : τούτῳ C : τούτου D : ταύτης
718. Ἐὰν τὸν βασιλέα ἔλῃς, ... ἂντ' ἐκείνου.
A : ἄρχεις B : ἄρχεσθαι C : ἄρξεις D : ἀρχόμεθα
719. Οἴδατε, ... χάριν βραδύνω;
A : ὅτι B : πότε C : τίνος D : πόθεν
720. Ἀλλὰ πέρυσι ... μου ἐλοιδόρησας.
A : — B : ἀδελφοῦ C : τὸν πατέρα D : τῆ μητρί

721. ... φευδῆ λέγε.
 Α: Οὔποτε Β: Οὐδενί C: Μηδενός D: Μῆ
722. Ἐπὶ τούτῳ ὁ πρεσβευτῆς ἀνέστη καὶ ... ᾤδε.
 Α: εἶπα Β: ἔλεξεν C: ἐρρήθην D: φασὶν
723. Σωκράτης τοιοῦτος ἦν, οἶος ... ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ λόγῳ.
 Α: τε Β: οὐκ C: τῷ D: μηδενί
724. Λέοντα ... ταῦρος εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιον.
 Α: πέφευγα Β: φεύγων C: φεύγοντα D: φυγόντος
725. Ἄλλ' εἰ θέρους ἠῦλεις, χειμῶνος ...
 Α: ὄρχου Β: ὄρχήσει C: ὄρκου D: ὄρχήση
726. Εἰκότως ταῦτα ἡγεῖ σὰ εἶναι, ... ἂν ἄρξης καὶ ἐξῆ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι, ὃ τι ἂν βούλη.
 Α: πρὶν Β: ἕως C: οὐκ D: ὦν
727. Ἄλλ' ἔγωγε ... , εἰ μὴ ἐώρων πολλῶν εἰσιόντων ἵχνη, ἐξιόντος δὲ οὐδενός.
 Α: εἰσῆλθον Β: εἰσῆλθον ἂν C: εἰσέλθοιεν D: εἰσέλθωσι
728. Μελήσει ἡμῖν, ὅπως ... σοι.
 Α: ἐπιλησόμεθα Β: μὴ ἀδικῶμεν C: ὀργίζωμεν D: ἀρέσομέν
729. Πρέπει αἰεὶ ποιεῖν, ... ἂν παραινέσωσιν οἱ σοφοί.
 Α: τοῦτο Β: ταῦτα C: ὃ τι D: ὡς
730. Λέγεται Ἀλκιβιάδης, ... εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ διαλεχθῆναι περὶ νόμων.
 Α: πρὶν Β: πρὶν ἂν C: ἕως ἂν D: ὅτε
731. Κύρος δὲ ... εἰσῆλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Σύνενησιν πρὸς ἑαυτόν.
 Α: πότε Β: ἐπεὶ C: ὅταν D: ὥστε
732. Οὐδὲν ... διαλλάττομεν, πλὴν τῆ γνώμη.
 Α: αὐτοῖς Β: ὑμᾶς C: ὑμῶν D: ἀλλήλοις
733. Ἐὰν ἔλθῃ ὁ λύκος δεῦρο, ... αὐτόν.
 Α: φονεῖ Β: φονεύεις C: φονῆ D: φονεύσομεν
734. ... ἔλθοι, τοῦτο ἡρώτα.
 Α: Ὅστις Β: Ὅτι μὴ C: Ὅτε μὴ D: Ὅτε
735. Οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ... πορεύσεσθαι.
 Α: — Β: ὅτι C: ἑαυτοὺς D: ἰέναι
736. ὦ φίλε, ποῖ δὴ καὶ ...
 Α: ποῦ Β: τίς C: πόθεν D: ὅστις
737. Ἐπειθον αὐτοὺς ... ποιεῖσθαι μάχην πρὶν οἱ σύμμαχοι παραγένοιτο.
 Α: ὡς Β: μὴ C: τί D: τὸ
738. Εἴθε εὐρομέν σε, ὦ φίλε, ... λυπούμενον.
 Α: τὸν Β: ὄν C: σὸν D: μὴ
739. Ἐμοὶ μὲν ἀπόδος τὴν ἀσπίδα, ... δὲ πρίῳ καπηλείον, ἐν ᾧ καταζήσεις.
 Α: σὺ Β: ἔγωγε C: σαυτῷ D: τὸ
740. Ἐγὼ μὲν πρὸς ὀλίγον χρόνον ζῶ καὶ κἂν ... κόφη με, τήκομαι· σὺ δὲ ἀνθεὶς αἰεὶ.
 Α: τίς Β: μηδεὶς C: σὺ D: οὐ

741. Ὁμολογοῦμεν ... ἄδικοι περὶ ἡμᾶς γεγενῆσθαι.
A : ὅτι αὐτὸς B : ὁπότε C : ὁπότεν D : —
742. Χαλεπὸν καὶ δύσκολον ἐπιτάττεις ... πρᾶγμα.
A : τὸ B : τὰ C : ἐμοὶ D : ταῦτα
743. Ἐρασθέντα φασὶ νεανίαν παρθένου διαλεχθῆναι ... τῆς κόρης ὑπὲρ τοῦ γάμου.
A : βούλεται B : — C : βουλόμενον D : τῷ πατρὶ
744. Οὐ ... παύσονται, πρὶν ἂν τὴν πόλιν ἔλωσιν.
A : ὕστερον B : πέρυσι C : πρότερον D : μὴ
745. Ἔδοξεν αὐτοῖς προίεσαι ... τῷ βασιλεῖ συμμείξειαν.
A : καὶ B : ἕως C : παρὰ D : σὺν
746. Τίς ... , ὧ βέλτιστε, διαιρεῖν οὕτως ἐδίδαξεν;
A : ἀνθρώπων B : τε καὶ πότε C : σε D : καὶ πόσου
747. Μὰ Δία, οὐκ εἶδον ... ἀμείνω ῥαφωδόν.
A : ποτε B : καὶ C : αὐτῷ D : ἐμαυτοῦ
748. Τίτι ἂν μᾶλλον μέλοι ἢ τοῖς γονεῦσιν, ὅπως οἱ παῖδες εὖ ...
A : ποῖοι B : ποιοὶ C : ἔχουσιν D : πράξουσιν
749. Τί ... μάτην αἰτιᾷ;
A : ἡμῖν B : ὑμῶν C : με D : σε
750. Ὁ βασιλεὺς ἦν ... κάλλιστος, φυγὴν δὲ φιλανθρωπότατος.
A : ἀνδρὸς B : ὡς C : εἶδος μὲν D : μάλιστα
751. Οὐχ οὕτως εὐήθης πέφυκα, ... σοὶ πιστεύειν.
A : ὥστε B : ὅπως C : πρότερον D : εἰ
752. Ἐκλαίεν οὖν ἑαυτὸν καὶ ... κατεμέμεφετο.
A : λέοντα B : τὸν λύκον C : τῆς δειλίας D : προβατίους
753. Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους ...
A : δραχμάς B : μνᾶς C : τάλαντα D : δαρεικοὺς
754. ... ὁ πατήρ ἐστιν, τοιοῦτος καὶ ὁ υἱός.
A : Οὗτος B : Ποῖος C : Οἶος D : Τοῖος
755. Ὁ δῆμος τριάκοντα ἄνδρας εἴλετο, οἱ τοὺς πατρίους νόμους ...
A : συγγράφουσιν B : συγγράφουσι C : θείην D : τιθέντες
756. Ὁρᾶς ὅσον ἰσχύος ὁ κώνωψ ἔχει, ... καὶ ἐλέφαντα φοβεῖν.
A : ὡς B : ὅτι C : ὅπως D : πρὶν
757. ... αἱ τῶν πονηρῶν τέχναι οὐ λανθάνουσι.
A : Σώφρων B : Τοὺς φρονίμους C : Ἐμφρόνων D : Σώφρονες
758. Εἰ ... ὁ λοχαγὸς, μάχεσθαι ἡμῖν ἂν παρεκελεύετο.
A : αὐτὸς ἐστιν B : παρῆναι C : παραινῆ D : παρῆν
759. Ἐπεμέλετο, ὅπως μήτε ἄσιτοι μήτε ἄποτοὶ ποτε ...
A : ἴοι B : εἶην C : ἔσονται D : ἐσόμενοι
760. Χειμῶνος ἐπιγεγονότος οἱ μύρμηκες, ... ἐπόνουν, ἐτρέφοντο.
A : ὅτε B : οἵτινες C : οἷς D : πρὶν

761. Οἱ περὶ Λύσανδρον τριάκοντα ... ἀπέπλεον.
 Α : τὴν οἰκίαν Β : τὸν οἶκον C : οἴκαδε D : οἴκοι
762. Τί ... σπαράττεις μηδὲν ἡδίκηκότα;
 Α : μηδένα Β : ἡμᾶς C : με D : αὐτήν
763. Ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀνέβη Νικίας πρὶν ... αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων.
 Α : τις Β : ἄν C : τὸ D : τινα
764. Εἰ μὴ ἤρεσκόν σοι οἱ νόμοι, ... σοι ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως.
 Α : ἔδεον Β : πρέπειν C : ἐξῆν D : ὑπάρχειν
765. ... παρὰ Σπαρτιάτῃ εὐρεθῆ χρυσὸς ἢ ἄργυρος, θανάτῳ ζημιούται.
 Α : Ὅτε Β : Ἐὰν C : Πρὶν D : Πρὶν ἄν
766. Γυμνοὶ ἤλθομεν οἱ πάντες, γυμνοὶ ... ἀπελευσόμεθα.
 Α : γὰρ Β : τε C : οὖν D : δὲ
767. Οἱ γαστριμαργοὶ τὰ τυχόντα ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν, ... ὑπερπλησθῶσιν.
 Α : ἐὰν Β : ἐπειδὴ C : ἕως ἄν D : ὅπως μὴ
768. Ἀνῆλθέ τις εἰς ... τοξικῆς ἔμπειρος κυνηγῆσαι.
 Α : κυνηγὸς Β : τοξότης C : ὄρος D : κυνηγέτης
769. Μηδεὶς μηδένα ὄλβιον κρινέτω, πρὶν ἄν αὐτὸν εὖ τελευτήσαντα ...
 Α : ἴδῃ Β : ὁρᾶν C : ἦδειν D : εἰδέναι
770. Ἄ δρᾷ τις καὶ ...
 Α : πείθειν Β : πείσει C : πείσεται D : πάθειεν
771. Ὅς ἄγριος ... παρὰ τι δένδρον τοὺς ὀδόντας ἠκόνα.
 Α : ἔστω Β : ἔστων C : ἔστως D : ἔστη
772. Οἱ Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτήρα ... βασιλέα ἠγοῦντο.
 Α : καὶ Β : σύμμαχον C : τὸν D : τε καὶ
773. Ἄρξομαι δέ ... ἀπὸ τῶν μικροτάτων παραδειγμάτων.
 Α : λέγειν Β : ἔγωγε C : σοι D : λέγων
774. Φαίδων παρεγένετο ... ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἣ τὸ φάρμακον ἔπιεν.
 Α : Σωκράτῃ Β : Σωκράτους C : Σωκράτει D : Σώκρατες
775. Φαλακρὸς τις ... τρίχας τῇ ἑαυτοῦ περιθεις κεφαλῇ ἵππευεν.
 Α : ξένας Β : ἑαυτοῦ C : ἀλλοτρίου D : τὰς ἑαυτοῦ
776. ... ἔλαβε, πᾶσι μετέδωκε.
 Α : Ὡς Β : Ὡν C : Ὅστις D : Ταῦτα
777. Τί ἄν ἐποίησας, εἰ τὴν γλῶτταν ... , ὅπου τμηθείσης τοσαῦτα λαλεῖς;
 Α : λήσεις Β : εὐρίσχοις C : εἶχες D : ἔχῃς
778. ... ἄν οἱ νόμοι μὴ ἰσχύωσιν, ἐνταῦθα πάντα λέλυται καὶ συγκέχυται.
 Α : Ὅτε Β : Ὅπου C : Ἐπεὶ D : Ἐκεῖ
779. Ἐὰν αὐτὸν ἀτιμάσῃς, ὦ γύναι, οὐ προσελεύσεταιί ...
 Α : σά Β : σε C : σου D : σοι
780. Ἄξιοι ἔστε τῆς ἐλευθερίας, ... κέκτησθε.
 Α : ὃ Β : τὴν C : ἧς D : ὑμεῖς

781. Ἔξεστι ... ἀγαθοῖς γενέσθαι.
A : πρὶν B : ἐξ αὐτῶν C : ὑμῖν D : οἷς
782. Ὁ ἡγεμῶν ἦται δὲ μάλιστα τοὺς ... καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν.
A : ὁδοὺς B : μέρους C : δακτυλίους D : ναῦς
783. Ἔχομεν τοσούτους στρατιώτας, ... οἱ πολέμιοι.
A : πόσους B : ὅσους C : ἦ D : ὥσπερ
784. Ὁ δὲ θεασάμενος ἐπυνθάνετο ... , τίς ἐστι καὶ πόθεν ἦλθεν.
A : μου B : αὐτοῦ C : σου D : αὐτὸν
785. Νέω δὲ σιγᾶν μᾶλλον ἢ ... πρέπει.
A : τρέχειν B : νοσεῖν C : λαλεῖν D : πονεῖν
786. Ὁ δεσπότης με ... ἐπρίατο.
A : νέα B : αὐριον C : νεωστὶ D : μήποτε
787. Τοῖς θεοῖς δίκης ...
A : μέλει B : φέρει C : πρέπει D : μένει
788. Καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ... πῦρ καθημένους.
A : ἀνὰ B : ὑπὸ C : διὰ D : ἀμφί
789. Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ... πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων.
A : ἀλλὰ B : ἄλλον C : ἄλλο D : ἄλλα
790. Εἰ μὴ κακὸς ἦσθα ἀνὴρ, οὐκ ἂν νεκρῶν θήκας ...
A : ἐκβάλλης B : ἐκβαλεῖς C : ἐκλίποις D : ἐκίνεις
791. ... μοι γένοιτο, ἃ βούλομαι, ἀλλὰ ἃ συμφέρει.
A : Οὐ B : Οὐποτε C : Μή D : Μηδὲν
792. Ἐγὼ σοι τά τε χωρὶα ἀποδώσω καὶ τᾶλλα ... ὑπεσχόμην.
A : αἷς B : ἄλλω C : ἃ D : ταῦτα
793. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι ἃ μέλλει συμβῆναί τινι, ... γενναίως ἐγκαρτερεῖται.
A : τούτοις B : τούτων C : οἷς D : ὧν
794. Οἷος ὁ ... , τοιοῦτος ὁ λόγος.
A : τροχός B : τόπος C : τρόπος D : τόκος
795. Παῖς τις θηρεύων ἀκρίδας περιέτυχε ...
A : σαῦρον B : κροκοδίλου C : σκορπίω D : χρυσόν
796. Τοῦτο κερδαίνουσι οἱ ψευδόμενοι, τὸ μὴδὲ ὅταν ἀληθεύωσι ...
A : πιστεύεσθαι B : πιστεύονται C : πιστεύοιντο D : πιστεύονται
797. Καὶ ἐπειδὴ ἔδοξεν αὐτοῖς, ἤμελλον ἄπτεσθαι ...
A : τοῦτο B : ἐκείνο C : τοῦ ἔργου D : τῷ ἔργῳ
798. Ἀλλὰ δίδωμί σοι, ἔφη ὁ Χειρίσφορος, ὀπότερον ... ἐλέσθαι
A : βουλή B : βούλεσθαι C : βούλει D : βουλής
799. Νικίας ... ἔστιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν.
A : μήποτε B : οὐποτε C : οὐκέτι D : μηκέτι
800. Ποιμὴν ἐλάσας τὰ πρόβατα εἷς τινα δρυμῶνα ἐθεάσατο δρῦν παμμεγέθη μεστήν ...
A : μήλων B : βαλάνων C : φοίνικων D : ἀηδῶν

801. Ἄπορῶ δ' ὀπόθεν χρῆ πρῶτον ... διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κατηγορίας.
A: ἄρχειν B: ἀρχθήσομαι C: ἄρξασθαι D: ἀρχθῆναι
802. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν διδάσχ', ὅπως ἂν ἐκμάθω.
δίδασχ' = A: διδάσκω B: ἐδίδασκε C: διδάξειν D: δίδασκε
803. Ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ γυναῖκα ... εἰς τὴν οἰκίαν.
A: ἡγαγόμην B: ἡγαγον C: ἦχα D: ἦγε
804. Προσέρχεται μοί τις πρεσβυτίς ἄνθρωπος ὑπὸ γυναικὸς ... ἣν ἐκαῖνος ἐμοίχευεν.
A: ὑποπεμφθείσα B: ὑποπεμφθείς C: ὑποπεμφθέντος D: ὑποπεμφθείση
805. ... μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσσεσθαι δοκῶ.
A: μάρτυρες B: μάρτυρας C: μαρτύρων D: μάρτυσι
806. ... ἔστι μοι διπλοῦν.
A: οἶκος B: οἰκία C: οἶκον D: οἰκίδιον
807. Ἱστοροῦσι δ' αὐτὸν καὶ γυναικῶν ... μετὰ τοῦ στρατοπέδου περιάγεσθαι.
A: πόλεων B: πλῆθος C: πλείων D: πολλῶν
808. Ἐὰν οὖν λάβῃς αὐτὸν καὶ βασανίσης, ἅπαντα ...
A: λέγει B: πέπυσαι C: πυνθανόμεθα D: πεύση
809. Οἶεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσοῦτον εὐθειας ἤδη προβεβηκέναι, ὥστε καὶ ταῦτα ...
A: ἀναπεισθήσεσθαι B: ἀναπειθή C: ἀναπίσειν D: ἀνεπίθοντο
810. Ὁμολόγει ... ταῦτα ποιήσιν.
A: ἐαυτόν B: σεαυτόν C: σαυτόν D: —
811. Ἴσοκράτης ὁ ῥήτωρ ... ἄρχοντα ἔλεγεν εἶναι τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον.
A: κράτιστον B: βέλτιστος C: κάκιστον D: μέγιστος
812. Ἐγὼ ... εἰς δουλείαν ὑπὸ Νικίου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν.
A: ἄγων B: ἀγόμενον C: ἦγμαι D: ἦγαγον
813. Βούλομαι δ' ὑμᾶς καὶ ... ὑπομνήσαι, ἐν οἷς ἐβουλεύεσθε.
A: περὶ τοῦ καιροῦ B: ὑπὸ τῶν καιρῶν C: ἐν τοῖς καιροῖς D: τοὺς καιρούς
814. Μετὰ ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἦχον οἱ Φιλίππου ...
A: ἀγγέλλοι B: πρεσβύτιδες C: κηρύττεις D: πρέσβεις
815. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες ...
A: μαθόντες B: μαθήσεσθε C: μάνθανε D: μανθανέτω
816. Καὶ κυβερνήτης ἀγαθὸς ... ναυαγεῖ καὶ ἀνὴρ σπουδαῖος ἀτυχεῖ.
A: ἀεὶ B: ὀπότερον C: ἐνίοτε D: ὀπότεν
817. Ἄνθ' ὧν ὁ τύραννος ... σίτου καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα ἔπεμφεν ἐκ Σικελίας.
A: πολλοῦ B: πλοῦν C: πλείων D: πλοῖον
818. Δημοσθένης ἦν ... ἐπιτήδειος καὶ φίλος.
A: μοι B: μου C: ἐμέ D: ἐμοῦ
819. Περὶ τούτων δὲ λέγων πόθεν ἄρξωμαι; Τί δὲ πρῶτον ... ;
A: εἶπω B: εἰπῶν C: εἶπον D: εἶποιμι
820. Οὐδὲν ... ἔστι χρησιμώτερον.
A: σιωπᾶς B: σιγῆ C: σιωπῆ D: σιωπῆς

821. Χαλεπὸν ἄρχεσθαι ... χείρονος
A : ὄντος B : ὑπὸ C : ἔστι D : μηδεῖς
822. Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης τοὺς νόμους ἔφησε . . . ὁμοίους εἶναι.
A : λέοντας B : τοῖς ἀραχνίους C : νομοθετῶν D : τοὺς πολίτας
823. ... , ὧ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων.
A : υἱέ, υἱέ B : υἱε, υἱε C : ὕσον, ὕσον D : ὕεσ, ὕεσ
824. Περὶ δὲ τῆς ... καὶ τῆς τιμῆς ὁ κίνδυνός ἐστι.
A : ἀτιμᾶς B : ἀτιμίας C : ἀτιμοτέρας D : ἀτίμητος
825. Κρατεῖτε γὰρ καὶ τούτων, ὧν οὐδὲν ἐγὼ τυγχάνω ...
A : κρατῶν B : κράτος C : κράτους D : κρατῶ
826. Μετὰ τοῦτον κατελύθη τὸ ἔθος ... νομοθετήσαντος Κλεισθένους.
A : ἄρξαι B : ἤρχον C : ἀρξάμενον D : ἄρχων
827. ... οὐ δεῖ εὐχεσθαι ἢ οὕτως ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.
A : ἦ B : ἦτοι C : ἦδε D : ἦδη
828. Ὅτι δ' ὁ κατήγορος κατηγορεῖ ..., σαφῶς οἶδα.
A : ἐμέ B : σε C : μου D : σοι
829. Πάντες γὰρ ἄρα ... ἐπιθυμοῦσιν.
A : τῶν ἀγαθῶν B : τοῖς ἀγαθοῖς C : ἀγαθόν D : ὠγαθέ
830. Ὅμως δὲ καὶ ... , ἔφη, ἐκ τίνος ἐπλήρης.
A : λέξον B : λέγετε C : φάτε D : ἐρεῖ
831. Σύνοῖδα γὰρ ... σαφῶς οὐδὲν τοιοῦτον πεποιηκώς.
A : ἐγὼ B : ἐμαυτῶ C : τούτου D : σφᾶς
832. Ἀδικεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ ... λύοντες.
A : σπονδῆν B : σπονδᾶς C : σπονδῆς D : σπονδαῖς
833. ... τις ὡς χρήμασι τὴν πίστιν ἐποιούμεθα.
A : φήσει B : ἔστι C : φύσει D : λέγεται
834. Οὗτοι Ἀθηναῖοι δίκην ... καλοῦσιν, ἀλλὰ γραφήν.
A : οὗτοι B : ἦν C : αὐτὴν D : ἦν
835. Ἐνταῦθα ... ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἑλληνας ὡς τριάκοντα στάδια.
A : διέχων B : ἀπέχεται C : διέσχον D : ἀπεχόντων
836. Ἐπὶ τοῦτον δὲ τὸν λόγον εἶμι πρῶτον, ὡς ἀδύνατός ... τοῦτο πράττειν.
A : εἶμι B : εἶμι C : εἶ D : ἔστι
837. Ἄπαντα γὰρ πλήρη ...
A : φύλακα B : φυλακή C : φυλακῶν D : φυλάκτης
838. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος κατέλιπε ... τὸ στρατόπεδον.
A : φυλάττειν B : φυλάξαντος C : φύλακα D : πεφύλαχα
839. Ἐν ὅπλοις πάντες πάντα ὀρώσι καὶ πάντες ὑπὸ ... ὀρώνται.
A : πᾶσιν B : παισὶν C : πάντων D : πασῶν

840. Συνήλθομεν, εἶπομεν, ἤκούσαμεν, χρήματα ... αὐτῶν ἔλαβον, ἔλαθον λαβῶν, ἔκρυφα.
 Α : σὺν Β : ἀνὰ C : παρὰ D : ἐν
841. Ἐὰν ἀδίκως ... με, πολλοῖς γενήσεται φανερόν.
 Α : ἀποκτείνετε Β : ἀποκτείνητέ C : ἀποκτενεῖτέ D : ἀποκτείνοιτέ
842. Οὐκ ἀπατήσαντά με δεῖ διαφυγεῖν ...
 Α : διὰ τὴν αἰτίαν Β : τὴν αἰτίαν C : ἐκ τῆς αἰτίας D : περὶ τῆς αἰτίας
843. Εἴρηται τὰ παρ' ... καὶ παύσομαι.
 Α : ἐμὲ Β : ὑμῖν C : ἐμοῦ D : ἑαυτοῦ
844. Τίς γὰρ ἂν ... δουλείαν ἀντὶ βασιλείας;
 Α : ἔλοιτο Β : αἰρήσει C : ἦρε D : ἠρέθη
845. Ἐνεπαύοντο δὲ οἱ στρατιῶται ὅπου ἐτύγχανον ἕκαστος, ... δυνάμενοι καθεῦδεν ὑπὸ λύπης.
 Α : μὴ Β : οὐ C : μὴ οὐ D : οὐ μὴ
846. Τί οὖν ... τὰ γράμματα;
 Α : ἀναγινώσκονται Β : φασὶ C : λέγει D : ἀναλέγουσι
847. Εἴποι τις ἂν, ὅτι ... ἐρασθεῖς ἐπεχείρησα τούτοις.
 Α : χρήματι Β : χρήματα C : χρημάτων D : χρήμασιν
848. Ὁ δ' ἄριθμος ... διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον.
 Α : τῷ δεσπότη Β : τοῦ βασιλέως C : ἑαυτοῦ D : τὴν πόλιν
849. Οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας ... ἐπιμελητέον εἶναι.
 Α : αὐτοῖς Β : οἷ C : σφῶν D : σαυτοῦ
850. Χρήματα μὲν μέτρια κέκτημαι, ... δὲ οὐδὲν δέομαι.
 Α : πολλὰ Β : πολλῶν C : πλοῦτον D : πλούτοις
851. Τί τούτων μέλει ... ;
 Α : ἡ πόλις Β : τὴν πόλιν C : τῆς πόλεως D : τῇ πόλει
852. Προδότῃ ... ἀνδρὶ πῶς ἂν γένοιτο τιμῆ;
 Α : τὸ ἑλληνικόν Β : τὴν πατρίδα C : τῆς Ἑλλάδος D : τῇ πόλει
853. Καὶ τοῦτ' ἐκ ... λόγου ῥάδιον δεῖξαι.
 Α : βραχίονος Β : βραχέος C : βράχεος D : βραχέως
854. Ἐν δὴ ταῖς ἄλλαις Καλλιρρόῃ ὄνομα παρθένος μεγάλη ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἦκε ...
 Α : λυεῖν Β : λούων C : λουσομένη D : ἔλουσα
855. Τοῦτον λυεῖν φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ...
 Α : ἡμᾶς Β : σφῶν C : ὑμῖν D : πρὸς ἐμοῦ
856. Πῶς ... ἂν ἀβίωτος ᾗν ὁ βίος μοι πράξαντι ταῦτα;
 Α : οὐ Β : οὐκ C : μὴ D : μηδαμῇ
857. Ὁ δὲ στέφει ... δόναξιν.
 Α : ἑαυτὸ Β : ἑαυτὸν C : ἑαυτοῦ D : ἑαυτῶ

858. Ὡς δὲ ... λέγω, μάρτυρα πιστὸν παρέξομαι τὸν παροιχόμενον βίον.
A: ἀλητεία B: ἀληθῆ C: τὸ ἀληθές D: ἀλήθεια
859. Δόξη πιστεύσας τολμᾷς ἄνδρα περὶ ... διώκειν.
A: φόνου B: σφαγῆς C: θανάτου D: τελευτῆς
860. Οὐ μὴν ἔδρασεν ... τῶν ἐν τοῖς Ἑλλησιν αἰσχύνῃν φερόντων.
A: μηδὲν B: αὐτὸς C: — D: οὐδὲν
861. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ ... ἀπόντας ἀγαπῶσι.
A: μακρῶ B: μακρὰν C: μακρὰς D: μακροὺς
862. Ἀπέσταλκά ... τόνδε τὸν λόγον δῶρον.
A: μου B: μοι C: σου D: σοι
863. Τίς δ' ἂν ἀπείχετό ... τῶν κακῶς πεπονθότων;
A: σε B: μου C: ὑμῶν D: ἡμῖν
864. Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ... οὕτωςί τις ἂν φήσειεν ἀτιμίαν.
A: ἦν B: ἦν C: ἄττα D: ἄ
865. Τέτταρσιν ὕστερον ἡμέραις πομπὴ μὲν ἦν ... , ἐπόμευον δὲ αἱ νεωστὶ γεγαμημέναι.
A: Δία B: Ἄρει C: Ἀφροδίτης D: Ἑρᾶ
866. Περιελόμενος τὸν δακτύλιον ἔρριφεν ἀδήλως παρὰ ... πόδας.
A: τῆς B: τοὺς C: τὰς D: —
867. Πάντα οὖν ... ἠβουλῆθη κατεπράξατο.
A: ὑπ' αὐτοῦ B: ὃ C: ἧτις D: ὅσα
868. Γράφει δὲ ὑμῖν ... χρῆ τὸν τρόπον πολιτεύεσθαι.
A: ὃ B: ὃν C: τὸν D: τὸ
869. Δεινὸν ἐστὶν ὅταν τις ἐκ τῶν ἰδίων ...
A: κινδυνεύει B: κινδυνεύσει C: κινδυνεύση D: κινδυνεύσει
870. Ἔστι δὲ ... ἱερὸς ὁ ἀετός.
A: Ζεῦ B: τῇ Ἑρᾶ C: Ἀπόλλω D: τοῦ Διὸς
871. Τί ποτέ ... ἠδίκησα;
A: ὑμῖν B: σε C: σφί D: ὑπ' ἐμοῦ
872. Ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν ...
A: τὸν θεὸν B: τοῦ θεοῦ C: τῶ θεῶ D: τοῖς θεοῖς
873. Ὁ λυπηθεὶς ἐκ τινος τύχης καὶ ... φεύγειν θέλει ἔνθα ἡ λύπη συνέβη.
A: ἐκ τοῦ τόπου B: ἀπὸ τοῦ τόπου C: τὸν τόπον D: εἰς τὸν τόπον
874. Σὺ μὲν γὰρ ... ἐπιθυμοῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ.
A: παιδεῖαν B: τὴν παιδεῖαν C: παιδείας D: τὰς παιδείας
875. Κολοῖος τοῦτο θεασάμενος διὰ ζῆλον ... μιμήσασθαι ἤθελε.
A: τοῦτον B: τούτου C: τούτῳ D: —
876. Πρέπει ... ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.
A: οἱ παῖδες B: τοὺς παῖδας C: τῶν παίδων D: τοῖς παισίν
877. Ἔλεγε δὲ ταῦτα περσιζῶν ... ἐρμηνέως.
A: ὡς B: σὺν C: διὰ D: ἐκ

878. Ὁρῶς τὸν Σκάμανδρον ... τὴν παρθενίαν ἔδωκα;
 A: ᾧ B: οἷ C: τούτῳ D: ἐκείνῳ
879. Καὶ ... ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποεῖ.
 A: πᾶσα B: παντί C: πάντα D: πᾶσιν
880. Εὖρεν ἐκεῖ ἀγρίας αἰγας καὶ τράγους πλείονας ... εἶχεν αὐτὸς καὶ μείζους.
 A: ἄς B: οὖς C: ὦν D: οἷς
881. Φράσον τούτοις τὸν τρόπον, τὸν τόπον, τὸν χρόνον, πότε, ... , πῶς εἶδες.
 A: οὗ B: που C: ποῦ D: ὅπου
882. Βίος δὲ οὐ βιωτὸς ... ἐστερημένῳ.
 A: βασιλεῖ B: βραδέως C: πίστεως D: γέροντι
883. ... δὲ Πυλῶν (= Θερμοπυλῶν) καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας παρόδων ἐστίν.
 A: ἔχει B: Διασκοπεῖ C: Μάχεται D: Κύριος
884. Τὰ κακὰ συνεχῆ ... ὡς πλησίον ὄντα ἐπέρχεται.
 A: ἀνθρώπους B: ἀνθρώπων C: τοῖς ἀνθρώποις D: ἐν τοῖς ἀνθρώποις
885. Καὶ δὴ κατηγόρει ... ὡς ὀκληρὸς εἶη τοῖς πολίταις.
 A: αὐτὸν B: αὐτοῦ C: αὐτῷ D: αὐτῆς
886. Ἐὰν τι ... , ἀνάγγειλόν μοι καὶ πάντα σοι παρέξω.
 A: χρήξεις B: χρήσεις C: χρήξης D: χρήσοις
887. Οὐδαμῶς ἡμᾶς πρέπει ἀμελεῖν ...
 A: οἰκείους B: ὑπὸ τῶν οἰκείων C: τῶν οἰκείων D: οἰκείοις
888. Εἰ μὲν οὖν εἶμι σοφός, ... ἤμαρτον· εἰ δ' ἤμαρτον, ... σοφός εἶμι.
 A: οὐχ οὐ B: μὴ μὴ C: οὐδὲ οὔτε D: μὴδὲ μῆτε
889. Ἀγαθὰ πάντα ... τῶν κακῶν ἐδιώχθη ὡς ἀσθενῆ ὄντα.
 A: περὶ B: ἀντί C: ὑπὸ D: ἐπὶ
890. Οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἄν μήπω ... μὴδὲ τοξεύη.
 A: βάλοις B: ἔβαλες C: βάλλη D: βαλοῦ
891. Ἐπυνθάνετο αὐτῶν ... ἔχοιεν· αἱ δὲ ὑποτυχοῦσαι καλῶς ἔφρασαν.
 A: ποῦ B: πόθεν C: πῶς D: τίνες
892. Οἱ φρόνιμοι, ὅταν τῆς ἐνίων μοχθηρίας ... , οὐκέτι αὐτῶν ταῖς ὑποκρίσειν ἔξαπατῶνται.
 A: πειρῶεν B: πειραθῶσιν C: πειρώσης D: πειρώντων
893. Ὑμεῖς δὲ ... πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.
 A: μάλα B: μᾶλλον C: μᾶλλον ἢ οὐ D: μάλιστα
894. Οἱ ... οἰκονόμοι ἀναλίσκουσιν οὐκ εἰς ἃ δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῷ καὶ τῷ οἴκῳ.
 A: βέλτιστοι B: ἀγαθοὶ C: κακοὶ D: μέγιστοι
895. Ἀλεκτρύνους συμπεσόντες ... ἐμάχοντο.
 A: ἄλληλα B: ἀλλήλοισι C: ἀλλήλους D: ἀλλήλαις
896. Οἱ πονηροὶ ... οὐ λανθάνουσιν, κἄν τὰ μάλιστα χρηστότητα ὑποκρίνωνται.
 A: πᾶσιν B: τοὺς φρονίμους C: τῶν φρονίμων D: οὐδένι
897. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὸν ἱατρὸν καλέσας ... βοηθεῖν.

- A : αἰτήσων B : αἰτηθήσει C : αἴτησαι D : ἤτει
898. Ἐὰν σὺ ... , ἐγὼ οὐκ ἀποθνήσκω.
A : παρέλθης B : ἤξεις C : παρείης D : ἀπίη
899. ... χαλεπὰ τῶν πραγμάτων ὁ χρόνος διαλύει.
A : Τῶν B : Ἡ C : Τὰ D : Τίνα
900. Ἐκ πολλῆς ... ἀνάγκη καὶ χειμῶνα γενέσθαι.
A : εὐλογίας B : εὐωδίας C : εὐδίας D : εὐδοξίας
901. Ἡ δὲ φθονήσασα ... διὰ τὸ περισσὸν τῆς τροφῆς ἔλεγεν, ὡς ἄπειρα κολάζη.
A : αὐτῶ B : ἐπ' αὐτῶ C : ἐπ' αὐτὸν D : αὐτὸν
902. Ἄλλ' ἔγωγε ἠὐχαρίστησα ἄν σοι, εἰ τοῖς λόγοις ὅμοια τὰ ἔργα ...
A : εἶχε B : εἶχες C : ἔχεις D : σχήση
903. Ὅστις καθ' ἑτέρου δόλια μηχανᾶται, ἑαυτοῦ γίγνεται ... ἀρχηγός.
A : κακός B : τῶ κακῶ C : τῶν κακῶν D : ὁ κακός
904. Πολλάκις ἂ μὴ τέχνη παρέσχε, ... τύχη ἐδωρήσατο.
A : ταῦτα B : τοῦτο C : τοῦτον D : αὕτη
905. Ἄλλ' ἔγωγε εὐθθέστατος ἂν εἶην, εἰ τὸ παρὸν κέρδος ἄφεις ἄδηλον ἐλπίδα ...
A : διώκω B : ἐδίωκον C : διώκοιμι D : διώκων
906. Μανία γάρ ἐστιν ἐπιχειρεῖν ...
A : ἔργοις ἀδυνάτοις B : ἐπ' ἀδυνάτοις C : ἀδύνατα D : ἂν ἀδύνατα
907. Πότερον τοὺς σοφοὺς ἄνδρας νομίζεις ἀνοήτους ... φρονίμους;
A : καὶ B : ἀλλὰ C : ἢ D : τε καὶ
908. Ἐν τινι οἰκίᾳ πολλοὶ μῦες ...
A : ἴασι B : ἦσαν C : ἦσαν D : ἴασαι
909. Τὸ μὲν σῶμα ... ἐγύμναζεν, τῇ δὲ φυγῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενεν.
A : πόνων B : μετὰ πόνων C : σὺν τοῖς πόνοις D : τοῖς πόνοις
910. Ὁ δ' ἠττηθεὶς εἰς τόπον κατάσκιον ἀπιὼν ...
A : κέκρυφα B : ἐκρύφθην C : ἐκρύβη D : κρυφθήση
911. Ὁ δὲ νικηθεὶς ... ὑποδὺς ἀπεκρύπτετο.
A : εἰς κλίνην B : ἐκ κλίνης C : κλίνη D : ὑπὲρ κλίνης
912. Καὶ παρευθὺς ἀετὸς καταπτὰς ἦρπασεν ...
A : αὐτῶν B : αὐτόν C : αὐτῆς D : αὐτῶ
913. Τῶν δὲ περὶ τὸν τόπον οἰκούντων τις ἐθεάσατο αὐτὸν τοῦτο ...
A : πέπραξαι B : ποιοῦντα C : πράξεσθαι D : ποίησον
914. Ἐὰν μὴ οὕτως ὁ ποταμὸς ταράσσεται, ἐμὲ ... λιμῶντοντα ἀποθανεῖν.
A : χρῆ B : δεῖ C : δεήσει D : χρήσεται
915. Ἀντικατηγορήσαι δέ σου πολλὰ καὶ μεγάλα πρᾶττοντος ... οὐ βούλομαι.
A : δυνάμενος B : δυναμένου C : οἱ δυνατοὶ D : δύναμαι
916. Περὶ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐστὶ μοι λόγος, ὃν εἰπὼν παύσομαι ...
A : ἀπολογίαν B : τῆς ἀπολογίας C : ἀπολογούμενον D : ἀπολογούμενα

917. Ὁ γε προδότης τὸ μὲν πλῆθος διαφθείρει, τὸ δὲ ... ἀτιμάζει.
 A: θεὸν B: θεοὺς C: θεῖον D: θεῶν
918. Ποτὲ ἀλώπεκες ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμὸν ... πεινῆν ἐξ αὐτοῦ θέλουσαι.
 A: συνηθροίσθησαν B: ἐπερχόμεναι C: παρῆλθεν D: ἀπήεσαν
919. Ὁ δὲ ἠβουλήθη ... περιγενέσθαι καὶ οὐκ ἠδύνατο.
 A: σαυτοῦ B: ἑαυτῆς C: αὐτῶν D: σφῶν αὐτῶν
920. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν ...
 A: μέγας B: πολλή C: βαθύ D: μέγα
921. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ ...
 A: μικροτάτους B: μέγιστων C: τῶν ἀγαθῶν D: τοῖς βελτίστοις
922. Οὐκ ... γὰρ ἄνευ πολλῆς δυσχερείας ἰδεῖν ἐξ ὧν συνέστηκε τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.
 A: ἔστι B: ἐστίν C: ἔστι D: εἶη
923. Ζῶων καὶ φυτῶν αἰτία φύσις, καὶ ... φύσιν γίγνεται πάντα τὰ τοιαῦτα.
 A: παρὰ B: κατὰ C: εἰς D: ἐπὶ
924. Δῆλον ὅτι καὶ ἐσμὲν ἔνεκα ... φρονῆσαι τι καὶ μαθεῖν.
 A: — B: τὸ C: τοῦ D: τῷ
925. Τοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλέον τι ... περὶ πολλοῦ ποιοῦ.
 A: — B: ἄλλο C: τᾶλλα D: τῶν ἄλλων
926. Οὐδὲν ἢ φύσις ποιεῖ ...
 A: κατὰ φύσιν B: περιεργον C: οὔποτε D: οὔπως
927. Οὐδὲν γάρ, ... φαμέν, μάττην ἢ φύσις ποιεῖ.
 A: ὅτι B: ὅτε C: ὡς D: ὅποτε
928. Τῶν ζώων τὰ μὲν ἔχει πόδας, τὰ δὲ ...
 A: δίποδα B: ἄποδα C: ἀποδία D: ἄπους
929. Οἶμαι δὴ πάντας εἰδέναι, ὅτι μάλιστα συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσιν οἱ ... μὲν δεινοί, ἔχοντες δὲ μηδέν.
 A: λόγοι B: λέγουσι C: λέγειν D: εὐλόγως
930. Βέλτιον δ' ἔμφυχον τοῦ ἀφύχου διὰ τὴν φυχήν, καὶ τὸ εἶναι τοῦ ... εἶναι.
 A: οὐ B: μὴ C: οὔποτε D: οὐκέτι
931. Ἐν δ' Ἀραβίᾳ σαῦραι ... πηχυαίων γίγνονται.
 A: μείζους B: μεγάλοι C: μέγιστοι D: μείζω
932. Περὶ τὴν γένεσιν τὴν τῶν μελιττῶν οὐ ... τρόπον πάντες ὑπολαμβάνουσιν.
 A: τὸν αὐτὸν B: αὐτὸν τὸν C: ταῦτὸ D: τὸν τοῦτον
933. Τίττει δ' ὁ δελφίς ἐν τῷ θέρει ἐν ... δ' ὥρα οὐδεμιᾶ.
 A: ἀλλοδαπῇ B: ἄλλῃ C: ἀλλαχῇ D: ἀλλοτρίᾳ
934. Καὶ ἔστιν ὁ δελφίς φιλότεκνος καὶ ζῆ ... πολλά.
 A: ἐνιαυτῶν B: ἡθη C: ἔτη D: χρόνον
935. Διηγῆσομαι ... ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
 A: ὑμᾶς B: ὡς ὑμᾶς C: ὑμῶν D: ὑμῖν
936. Λόγον δὲ μόνον ἀνθρώπος ἔχει ...

- A : τῶν ὀρνίθων B : τῶν ἀμφιβίων C : τῶν ζώων D : τῶν φυτῶν
937. Εἰς τοῦτ' αὐτῶν τὰ πράγματα προήγαγεν, ... πολὺν χρόνον δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν.
A : ἐπειδὴν B : ὥστε C : ἵνα D : ὅπως μὴ
938. Ὁ δὲ χαμαιλέων σρέφει τὸν ὀφθαλμὸν κύκλῳ καὶ ... ἐπὶ πάντας τοὺς τόπους μεταβάλλει.
A : τὴν ὄφιν B : τῷ ὄρᾶν C : τῶν ὀφθαλμῶν D : τοῖς ὄμμασι
939. Περικλῆς δὲ ... ἐγένετο μαθητῆς, Ἀναξαγόρου τε τοῦ Κλαζομενίου καὶ Δάμωνος.
A : δυοῖν B : τριῶν C : τρισίν D : ἄμφω
940. Οὐχ αἰ δυνάμεις αἰ τῶν λόγων ... τοὺς ἀνθρώπους ποιοῦσιν.
A : κακῶν B : κακοπράγμων C : κακοπράγμονας D : κακοποιῶν
941. Ὁ δὲ συνεβούλευσε ... ἡμῶν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν.
A : τῶν πατέρων B : σὺν τοῖς πατράσι C : τοῖς πρόγονοις D : μεθ'
942. ... ὁ Ζεὺς οὐχ ὅπως τὸν σίτον αὐξήσῃ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης.
A : Ὑσθην B : Ὑει C : Ὑοντος D : Ὑσον
943. Ἀναξαγόρας οὖν φησὶ διὰ ... ἔχειν φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων ἄνθρωπον.
A : ἡ χεῖρ B : χεῖρα C : τὸ χεῖρας D : χερσίν
944. Θεμιστοκλέα τῶν μεγίστων ... ἠξίωσαν.
A : δῶρα B : δωρεὰν C : δώρημασι D : δωρεῶν
945. Ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ψυχρόν, ἔφη, ἐστὶν ... λούσασθαι.
A : μὴ B : πρὶν C : ὥστε D : ἄρα
946. Καὶ τὸ ... ἐτελεύτα.
A : ἔαρος B : θέρος C : χειμῶν D : ἐνιαυτὸν
947. Ἐπὶ τὸ γινῶναι τε καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ... τοῦ θεοῦ συνέστηκεν.
A : περὶ B : ὑπὲρ C : ὑπὸ D : μετὰ
948. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὕστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀναίρεσιν ... τῶν νεκρῶν.
A : αἰτῶν B : αἰτήσων C : ποιῶν D : ἀναιρησόντων
949. Τοὺς δὲ ... ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα.
A : χρήματα B : ἑαυτοῦ C : ὑμῖν D : ἐπὶ τιμῆς
950. Τέλος γὰρ γενέσεως καὶ κινήσεως ... τοῦτ' ἐστίν.
A : πᾶν B : παντὸς C : πάσης D : πάντα
951. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου φεύγων ... Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν.
A : πρὸς B : ἔπεισεν C : ἐπέσεισιν D : ἔπεσεν
952. Τὰ τε ἱερὰ ἐν οἷς ἐσκήνηντο νεκρῶν πλέα ἦν ... ἐναποθνησκόντων.
A : αὐτῇ B : αὐτὰ C : αὐτοῦ D : αὐτῶν
953. Νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν ... ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς.
A : οἷ B : οἷς C : ἄς D : αἷς
954. Καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἐλάφων οἱ μὲν ἄρρενες ἔχουσι ... , αἰ δὲ θήλειαι οὐκ ἔχουσιν.
A : κρέα B : κέρατα C : οὖς D : ὦτα
955. Οἱ δ' ἐν τῇ κεφαλῇ λέγοντες τὴν ἀρχὴν τῶν φλεβῶν οὐκ ὀρθῶς ...
A : εἰπόν B : λέγοντες C : ὑπέλαβον D : εἴρηται

956. Τῆ δ' ὕστεραία οἱ Συρακόσιοι δύο ... ἔστησαν.
 Α : τρόπος Β : τροπαῖα C : τροφεῖα D : τροφέων
957. Ἀπέθανον οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὄπλα μέντοι ἔτι ... ἦ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη.
 Α : πλείω Β : πολλὰ C : πλείους D : πολλοὶ
958. Ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ καὶ οὐδενὶ οὕτω ... ὡς φίλοις ἀγαθοῖς.
 Α : χαίρει Β : χαίροντι C : χαρήσεται D : χαίρεις
959. Ὁ δὲ κόκκυξ τίκει μὲν, ἀλλ' οὐ ποιησάμενος ...
 Α : νεοτιάν Β : νεοτούς C : νεόττια D : ῥά
960. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον ... Ἰθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπιβάντες παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα.
 Α : τῶν Β : τις τῶν C : ἀγγέλλοι D : χίλιοι
961. Νεοτούς δὲ κόκκυγος λέγουσιν ... οὐδεὶς ἐώρακεν.
 Α : ὡς Β : ὅπως C : ἵνα D : ἐπεὶ
962. Ὁ δὲ κόκκυξ, ... εἶρηται ἐν ἐτέροις, οὐ ποιεῖ νεοτιάν, ἀλλ' ἐν ἀλλοτρίαις τίκει νεοττιαῖς.
 Α : βιβλίους Β : λόγοις C : ὡσπερ D : πῶς
963. Ἀπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο Σωκράτης πρὸς τοὺς ὀμιλοῦντας ...
 Α : ταύτην Β : ἑαυτήν C : αὐτοῦ D : αὐτῶ
964. Καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ... νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἰθηναῖοι.
 Α : ἐπιόντα Β : ἐπέην C : ἐπειδὴν D : ἐπιούσαν
965. Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε ... λέγειν εἶναι καλόν.
 Α : οὔτε Β : μηδὲ C : μάλιστα D : οὐδενὶ
966. Οὐ ... τὰς χεῖράς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος φρονιμώτατος.
 Α : διὰ Β : μετὰ C : παρὰ D : πρὸς
967. Οἱ δὲ Ἰθηναῖοι κήρυκα ... τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο.
 Α : πέμφοντες Β : πέμφαντες C : πέμφαντα D : πέμφοντα
968. Βουλευτικὸν δὲ μόνον ἄνθρωπός ἐστι τῶν ...
 Α : ζωνῶν Β : ζῶων C : ζῶν D : ζητῶν
969. Μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ... , τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυνήθησαν.
 Α : σὺν ἐρέταις Β : σὺν ἀνδράσιν C : μετ' ἀνδρῶν D : ἀνδράσιν
970. Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν ... ταρακῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἰθηναῖοι.
 Α : πολλῇ Β : μεγάλῃ C : μακρᾷ D : κακῇ
971. Οἴτινες τὰ μὲν χρηστὰ σαφῶς ἐπαγγέλλονται, ἔργα δὲ φαῦλα ...
 Α : ποιῶσιν Β : δρῶσιν C : πράττωσι D : πλάττωνται
972. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ... καθίσταντο.
 Α : πόλιν Β : οἰκίαν C : ἀποικίαν D : ἀκρόπολιν
973. Ὑπὸ δὲ τῶν Θηβαίων καὶ αὐτοὶ ...
 Α : διαφθείρωσιν Β : φθαρήσοιτο C : διεφθάρκασιν D : ἐφθείροντο
974. Οὔτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῶ ... μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων.
 Α : φαίεν Β : ἴη C : εἶη D : εἶσι

975. Καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν, ἣ νῦν Ἑράκλεια καλεῖται ... Θερμοπυλῶν σταδίους τεσσαράκοντα.
A : ἐπέχοντα B : ἀπέχουσα C : ἐνέχων D : περισχῆσων
976. Τῶν ψευδολόγων ἀνθρώπων ... ἐστὶ τὰ πράγματα.
A : ἔλεγχος B : ἔλεγχός C : ἐλάττων D : ἔλαφος
977. ... τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον ἐν τῇ μάχῃ, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν.
A : Ὅπου B : Πότε C : Ὅποσοι D : Πῶς
978. Καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ... πῦρ καθημένους.
A : ὑπὸ B : μετὰ C : ἀμφὶ D : ἐπὶ
979. Καὶ τὰ φοβερὰ τῶν πραγμάτων ἢ συνήθεια ...
A : καταπραΰνει B : χρήσεται C : ἐπυθέτο D : χαίρει
980. Καὶ ταῦτα πάντα γέγονε διὰ τὴν ἡμετέραν ἄνοιαν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ... δύναμιν.
A : ἐκείνου B : μέγαν C : ἑαυτὴν D : ἡμῶν αὐτῶν
981. Καὶ πόσον ἐγὼ σου καλλίων ὑπάρχω, ἦτις οὐ ... , τὴν δὲ φυχὴν πεποικιλμαί.
A : τὸ σῶμα B : τὰ σώματα C : τοῦ σώματος D : τῷ σώματι
982. Πρῶτον μὲν οὖν ... Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο.
A : τοῖς B : ταῖς C : ἐν D : ἐν τὸν
983. Οἱ δ' οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ... καταγελῶσι.
A : ἀμελούντων B : εὐεξίαν C : τῶν ἐπιμελομένων D : ἑαυτοὺς
984. Ὅμολογῶ μέντοι καὶ γὰρ ... ταῦτα.
A : ὑμῖν B : σοι C : μεθ' ἡμῶν D : σὺν σοι
985. Οἱ δὲ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν ...
A : τῶν ἀρχόντων B : κατὰ τῶν ἀρχόντων C : ἄρχουσιν D : ἐπὶ τοῖς ἄρχουσιν
986. Οἱ δ' ἐξέπεμφαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ... ἐκέλευον ἔπεσθαι.
A : τὸν βουλόμενον B : οἱ βουλόμενοι C : — D : τῶν βουλομένων
987. Τοῦ σωματικοῦ ... ἀμείνων ἐστὶν ὁ τῆς διανοίας κόσμος.
A : κάλλου B : καλοῦ C : κάλλος D : κάλλους
988. Οἱ ψευδολόγοι τότε μάλιστα καταλαζονεύονται, ὅταν τοὺς ἐλέγχοντας ...
A : οὐκ ἔχουσι B : οὐχ ἔξιεν C : μὴ ἔχωσι D : ἐχέσθω
989. ὦ φίλε, δεῦρο συνδείπνησόν ...
A : ἡμῖν B : μοι C : σὺν μοι D : ἐμοῦ
990. Οἱ δὲ φυγάδες ἠδέως ἐπέιθοντο· ... γὰρ αὐτῶν καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρήσαν εἰς Σάρδεις.
A : ἐπειθον B : ἐπίστευον C : πέποιθεν D : πέπυσαι
991. Εὐκαίρως ἐφεύσω· οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐνταῦθα ... ἀπελέγξει σε δύναται.
A : ταφεῖς B : θαφόντων C : νεκρὸς D : ταφέντων
992. Ὁ δὲ θεασάμενος αὐτὴν ... , εἰ καλὸν εἶη τὸ ὕδωρ.
A : λέγει B : εἰπέ C : ἐπυνθάνετο D : ἐπερώτα
993. Τὸν δ' οὖν Εὐφράτην οἶδαμεν, ὅτι ἀδύνατον ... κωλύοντων πολεμίων.
A : διέβην B : διαβῆναι C : διαβαίην D : διαβεβηκώς

994. Σὺ καὶ ... μεγίστης εἶ καὶ παρὰ τῶ βασιλεῖ τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι.
 A: πόλεως B: ἄστεως C: πολίτης D: πολιτεῖαν
995. Πολλάκις ἐκ τῶν μικρῶν ... γνωρίζεται.
 A: μικρὸς B: μέγαν C: τὰ μεγάλα D: ἄνθρωποι
996. Ἄνῆρ πένης νοσῶν ηὔξατο τοῖς θεοῖς ἑκατόμβην τελέσαι, εἰ ... αὐτόν.
 A: σῶζῃ B: περισῶσῃ C: περισῶσειαν D: περισῶζουσαν
997. Ταῦτα ... ὁ Τισσαφέρνης ἔδοξε τῶ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν.
 A: μὲν ἔλεγε B: δ' εἶπεν C: λέγοντι D: εἰπῶν
998. Εἰ μὴ ... τοῦτο συνέφερον, οὐκ ἂν ἡμῖν αὐτὸ συνεβούλευσας.
 A: σφῶν B: σοι C: ὑμῖν αὐτοῖς D: ἑαυτοῦ
999. Ἄλλὰ δὴ ... οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι δυνατόν.
 A: τοῦ θεοῦ B: θεοῖς C: θεοὺς D: τοῖς θεοῖς
1000. ... τις ἀποκτείνας ὑπὸ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν ἐδιώκετο.
 A: ἄνθρωπος B: ἄνθρωπός C: ἄνθρωπόν D: ἄνθρώπους
1001. Ἄνῆρ πένης νοσῶν τοῖς θεοῖς ηὔχετο ἑκατόμβην ποιῆσαι, ἐὰν ...
 A: σῶζῃς B: ἐξαναστῇ C: ἀνέστη D: περισῶζοιτο
1002. Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσοῖον στράτευμα ...
 A: εἶπεν τοιαῦτα B: ἔλεξεν ὧδε C: συνέλεξεν D: τοιαῦτα λέγων διετέλει
1003. Ἐξ ὀργῆς πολλάκις τυγχάνει βλάβην γίνεσθαι ... τοῖς δυσοργήτοις.
 A: μέγα B: μεγάλην C: μέγαν D: μεγάλης
1004. Ἐπιτήδειος μὲν ... τυγχάνεις ὦν, ἦκω δ' εἰς τὴν οἰκίαν.
 A: οἱ B: μοι C: σου D: ἡμῶν
1005. Ὁ δὲ προσελθὼν παρεκάλει αὐτόν, ὅπως σύνοικος αὐτῷ ...
 A: ἐγένετο B: γένηται C: γεγένηται D: γίγνοιο
1006. Πρῶτον εἶναι χρὴ καὶ ... ἀμέτρως θυμοῦσθαι.
 A: οὐδένοσ B: οὐκ C: μὴ D: μὴ οὐκ
1007. Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε, ... χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν.
 A: ἵνα B: ὅτι C: ἥτις D: ὅπως
1008. Ἄνθρωπός τις ἠτοιμάζε δειπνον ... τινα τῶν φίλων αὐτῷ καὶ οἰκείων.
 A: ἐστιασόμενα B: ἐστιάσων C: εἰστίων D: ἐστίας
1009. Ἄδικῳ ... , χρημάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυμαι.
 A: μηδένα B: οὐδενί C: οὐδέν D: μηδενός
1010. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειράτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς ἐς αὐτὸν ὀργῆς ...
 A: παραλύειν B: περιλούει C: λούεσθαι D: κατέλυεν
1011. Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα ...
 A: πράττωσιν B: πράξαντα C: ποιήσιν D: ποιείσθαι
1012. Εἰπάτω οὖν τίς ὑμῶν ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ... ἢ πέπονθεν.
 A: ἔσπετο B: ἀπήγαγεν C: ἀκήκοεν D: ἀντέσχηται
1013. Τίς ἐμοῦ δεθηθεὶς οὐκ ἔτυχεν ... ἐγὼ τε δυνατὸς ἦν κάκεινος ἐπήγγειλε.
 A: τούτων B: ὦν C: ὧν D: ὡς

1014. Ἐκ τῆς πολλῆς πόσεως μεθυσθεὶς ὑπὲρ κόρον, οὐδὲ τὴν ὁδὸν αὐτὴν, ... ἐξῆλθον, οἶδα.
A : τίνες B : ὅτε C : ὅθεν D : οἷ
1015. Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις ἀμφοτέρων Ἀγησίλαον ... βασιλέα.
A : εἶλεν B : αἰρήσων C : εἶλοντο D : ἠρέθην
1016. Ὁ τοῖς ἴσοις δικαίως χρώμενος οὐκ ἀπορήσει ...
A : τοὺς φίλους B : τὰ χρήματα C : τῆς νίκης D : τοῖς θεοῖς
1017. Οἱ δ' ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ... ὁδόν.
A : ἄλλον B : ἄλλην C : ἄλλο D : ἄλλως
1018. Τί οὖν; Ποίω τρόπῳ ... ; Ἐπὶ ποίαν ἔλθω μηχανήν;
A : χρῶμεν B : χρήσομεν C : χρῆσωμαι D : χρησάσθω
1019. Ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπηρώτα τί τοῦτο ...
A : ἦσαν B : εἶη C : εἶεν D : ἦει
1020. Κίμωνος ἀποθανόντος καὶ ... γενομένου ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου.
A : λιμοῦ B : λίνου C : λιμένος D : λειμῶνος
1021. Καὶ δὴ φύχους γενομένου ὁ στρατιώτης τὰς χεῖρας ... ἐπέπνει.
A : ἐπὶ γλῶτταν B : τῷ σώματι C : τῷ στόματι D : ἀπὸ γλώσσης
1022. Οὐκ οἶδα ... γένωμαι ἐν τοῖς παροῦσιν.
A : ὅτι B : ὅτε C : ἵνα D : τίς
1023. Ἀστρολόγος ἐξῶν ἐκάστοτε ἐσπέρας ἔθος ... τοὺς ἀστέρας ἐπισκοπῆσαι.
A : ἔστω B : ἦει C : εἶχε D : ὄντας
1024. Ἐμὲ γὰρ εἰ κατάσχης, οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ τὸ παράπαν ...
A : κέρδος B : κερδαίνεις C : κερδίον D : κερδανεῖς
1025. Καὶ ὁ στρατηγὸς νυκτὸς ἀναλαβὼν ... ἐπήει πρὸς τὸ τεῖχος.
A : τὴν στρατιάν B : στρατεύματος C : στρατηγίας D : τῷ στρατῷ
1026. ... τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται.
A : Δηλονότι B : Δηλόν ἐστι C : Ἐδηλα γὰρ D : Ἐδηλον οὖν εἰ
1027. Ἐκκαλέσας με ... , ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς με τύπτειν ἐπεχείρησεν.
A : ἔνθα καὶ ἔνθα B : εἴσω C : ἔνδοθεν D : ἔξωθεν
1028. Καὶ ἐμοῦ μὲν ἀμαρτάνει, Νικίου δὲ ... λίθῳ συντρίβει τὸ μέτωπον.
A : βάλλοντος B : βελῶν C : βαλῶν D : βαλόντι
1029. Τὰς ἡμετέρας παρασκευὰς ... ὁ πόλεμος.
A : ἀνήλωσας B : ἀνάλωσεν C : ἀναλωθήσῃ D : ἀνάλωται
1030. Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἦν ποιῆτε ὁμοῖα ...
A : λέγοντα B : τὰ λεγόμενα C : τῶν λόγων D : τοῖς λόγοις
1031. Καὶ τάδε ... ἀρκέσει.
A : πρὸς ὑμῶν B : με C : ἡμῖν D : σοῦ
1032. Ὑμεῖς δὲ πόλιν καὶ οἰκίας ἡμῖν ... τοῖς Ἀθηναίοις.
A : ἐκδιδοῖεν B : δόσθων C : παράδοτε D : ἀποδῶμεν
1033. Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ ... λέγειν.
A : πολλῶν B : πλευσάτω C : πλέως D : πλείω

1034. ... οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Νικίαν ἀνεχώρουν.
 A : Αἱ στρατεῖαι B : Τοῦ στρατεύματος C : Αἱ στρατιαὶ D : Τὸ στρατόπεδον
1035. Τὴν ἐλπίδα τῶν ... συνέτριψεν ἢ συμφορὰ τῶν ἀποθανόντων.
 A : ζῶων B : ζῶν C : ζώντων D : ζήσων
1036. Ἦξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ... αὐτῶ.
 A : μετ' B : ἄν' C : ἄμ' D : δι'
1037. Ταῦτα δὲ πράξας καὶ οἴκοι ἀντίγραφα καταλιπὼν ὄχρητο ... μετὰ Νικίου.
 A : στρατευόμενος B : στρατεύσοντος C : στρατευσόμενος D : στρατεύοντες
1038. Καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ... καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν.
 A : τιμήμασι B : τιμὴν C : ἐπαίνου D : δειλοῖ
1039. Πῶς οὖν οὐχ ... προσήκει ὑμῖν τούτου καταφηγίζεσθαι.
 A : ἅπασι B : μηδένα C : παντὸς D : οὗτος
1040. Μηδένα φίλον ποιοῦ πρὶν ἂν ἐξετάσης, πῶς κέχρηται τοῖς ... φίλοις.
 A : ὕστερον B : πρότερον C : ὑστέροις D : ἔπειτα
1041. Λέξει δὲ καὶ ... ὑμᾶς πειράσεται, ὡς Νικίαν ἀπέκτεινε.
 A : ἠπάτων B : ἐξαπατηῆσαι C : ἐξαπατηθήσεσθε D : ἀπάτην
1042. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς ... πειράσομαι διηγῆσασθαι.
 A : παντὸς B : πάντα C : ἀπάσας D : ἀπάσης
1043. Μηδενὶ συμφορὰν ὄνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ ... ἄορατον.
 A : τὸν ἐσόμενον B : τὰ ὕστερα C : ἐπιόντα D : τὸ μέλλον
1044. Περὶ δὲ ... εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.
 A : τὰς B : τοὺς C : τῶν D : τοῖς
1045. Σὺ δὲ, ὦ Νικόμαχε, ... τὰναντία πεποίηκας.
 A : ἐμὴ B : τούτων C : τὰ D : τὸ
1046. Ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου Νικίας ... ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.
 A : τὴν θυγατέρα B : γυναιξίν C : μητρὸς D : τῆ γυναικί
1047. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, ... τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν.
 A : τὸ B : τις C : τί D : αὐτῶν
1048. Νόμιζε ... εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιοι.
 A : οὐκ B : οὐδεμίαν C : μηδὲν D : μήποτε
1049. Ὁ δὲ στρατηγὸς οὔτε φίλος ὢν, οὔτε συγγενής, οὔτε φυλῆτης ἔπλει ἐπὶ ... νεώς.
 A : τοῦ σοῦ B : τοὺς ἐμοὺς C : τῆς ἐμῆς D : τῆς ἐμοῦ
1050. Τὸ γὰρ ὁμοῖον ... φύσει συγγενές ἐστίν.
 A : τῆ ὁμοίᾳ B : τῶ ὁμοίῳ C : ὁμοίου D : ὁμοια
1051. Ἐμοῦ ... γενομένης σὺ ... ἂν ἦσθα.
 A : — μὴ B : οὐ — C : μὴ οὐκ D : οὐ μὴ
1052. Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν λέγειν ὡς ἀσεβῶ ... τὰς θυσίας.
 A : καταλούσας B : καταλύων C : καταλύσω D : καταλυσαμένας
1053. Καὶ οὐ νῦν πρῶτον ὠφθησαν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἦδη ... ἐκρίθησαν.
 A : ἐκ δώρου B : χρήμασι C : δώρων D : περὶ χρήματι

1054. Nῦν μέντοι, ὡςπερ ὠρμήσαμεν, ἴωμεν καὶ ... τοῦ ἀνδρός.
A : ἀκούομεν B : ἀκούοντες C : ἀκούσωμεν D : ἀκούσοιμεν
1055. Δέομαι οὖν ... παραμεῖναι ἡμῖν.
A : σὺ B : σε C : σου D : σοι
1056. Πᾶς ἄνθρωπος φιλόζωος ἐν τῷ βίῳ κἂν ...
A : εὐτυχῆς B : τύχη C : δυστυχῆ D : εὐτύχηται
1057. Τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ ... ποίει.
A : οὐ B : μὴ C : οὐχί D : μηδεὶς
1058. Πῶς δ' ἂν τις εὐσεβέστερος γένοιτο ...
A : ἢ μοι B : ἢ ἐμοῦ C : ἐμοῦ D : ἐμοί
1059. Ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν ἐπανέλθωμεν, ... σοι ἡδομένῳ ἔστιν.
A : εἰ B : εἴ C : εἶ D : ἐάν
1060. ... δὲ φῶς ἐγένετο, ἦγεν ἕκαστος ὁ στρατηγὸς τὸν αὐτοῦ λόχον ἐπὶ κώμην.
A : Ἐπεὶ B : Ἐὰν C : Ὅπως μὴ D : Ὡστε
1061. Ἐπὶ δὲ Εὐκλείδου ... κωμωδοῖς χορηγῶν Κηφισοδώρῳ ἐνίκων.
A : ἄρχοντος B : ἀρχομένου C : ἀρχουσι D : ἀρχομένοις
1062. Ἦν δὲ ... ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὦν συνηκολούθει.
A : τίς B : ὅστις C : τις D : ὅς
1063. Ταῦτα ἤρесе ... , καὶ πάντες ἐπήνεσαν.
A : ἡμῶν B : τοῖς παροῦσι C : πάντων D : μοι
1064. Τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν ... ἀφίστασθαι.
A : Ἀθήναζε B : τῶν Ἀθηναίων C : ἀπ' Ἀθηνῶν D : τοὺς Ἀθηναίους
1065. Ὁ δὲ ἐξελθὼν εἶπεν ἡμῖν μὴ πρότερον παριέναι ... ἂν αὐτὸς κελεύσῃ.
A : ἐν ᾧ B : ἡνίκα C : ἕως D : ἐπὶ
1066. Τεκμήριον δὲ ... ὑμῖν μέγιστον ἐρῶ.
A : αὐτοῖς B : τούτου C : ἀλλήλοις D : ἑαυτοῦ
1067. Ἐὰν μὴ πρόχειρος ... ἡ πείρα, πᾶς λόγος ἀργὸς ὑπάρχει.
A : ἦ B : ἦ C : ἦ D : ἦ
1068. Πολλάκις τὸ πείθειν ... βιάζεσθαι ἀνυστικώτερόν ἐστι.
A : — B : τὸ C : τοῦ D : τῷ
1069. Ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ... τοιάδε.
A : φονέας B : ἐρμηνέως C : φονέα D : ἐρμηνευτῆ

1070. Ἄλλ' ἵνα μὴ ἀδόξως ἀποθάνω, αὖλησον, ὅπως ...
 Α : ὀρχέομαι Β : ὀρχήσομαι C : ὀρχήσωμαι D : ὀρχησαίμην
1071. Οὐ ... δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἤκεν καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰστέναι.
 Α : πολὺν Β : πλέον C : πολὺ D : πλείον
1072. Θεμιστοκλῆς ἦκε παρὰ σέ, ὃς κακὰ πλείστα ... εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον.
 Α : ὡς Ἐλλην ὦν Β : Ἐλλήνων C : ὡσπερ Ἐλληνίδος D : Ἐλληνος
1073. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν· Νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐ γ' ἐποίησας ... με.
 Α : ἀναμνήσων Β : ἀνέμνησας C : ἀναμνησάσας D : ἀναμνήσας
1074. Οὐ γινώσκει, ... βούλονται.
 Α : ὅστις Β : ὅ τι C : ὡς D : τι
1075. Τοὺς ἀγαθόν ... πεπονθότας ἀντευεργετεῖν χρή.
 Α : τοὺς Β : τὰς C : τι D : τινα
1076. Καὶ ἦκομεν καὶ ἡμῖν ἐξεληθὼν ὁ θυρωρὸς ... εἰώθει ὑπακοῦειν εἶπεν ἐπιμένειν.
 Α : ὃ Β : ὄν C : ὅσπερ D : —
1077. Καὶ οὐχ οἶον τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ ἦν ἃ προσῆλθε ...
 Α : τὴν πόλιν Β : πρὸς πόλει C : τῇ πόλει D : πρὸς πόλειως
1078. Οὐδεὶς ... ἐπιλανθάνεται, ἐφ' ὅσον βλέπει μνημόσυνον, δι' οὗ ἐλυπήθη.
 Α : ἐχθροὺς Β : μίσους C : περὶ τοὺς ἐχθροὺς D : κέρδος
1079. Δίκαια πάσχω ... οἰκτείρας.
 Α : τὸν πονηρὸν Β : τοῦ πονηροῦ C : πονηρῶ D : πονηρῶν
1080. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα ... μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.
 Α : δόξης Β : δοκῆς C : δόξη D : δόξει
1081. Διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ... διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν.
 Α : ἐλάσσους Β : πολλοὶ C : ὀλίγοὺς D : πλείονες
1082. Τῇ γὰρ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ...
 Α : ἀφίξεται Β : ἀφιγμένον εἶη C : ἀφίκη D : ἀφίγμην
1083. Νῦν δ' οὕτως ἡ πόλις διάκειται, ... οὐκέτι ὦν οὗτοι κλέπτουσιν ὀργίζεσθε, ἀλλ' ὦν αὐτοὶ λαμβάνετε χάριν ἴστε.
 Α : ὅτι Β : ἵνα C : ὥστε D : ὅπως
1084. Πολὺ γὰρ οἱ ὄνοι ... ἔτρεχον θάπτον.
 Α : μᾶλλον Β : ἄγριοι C : τῶν ἵππων D : ὡς τάχιστα
1085. Καὶ θεασάμενος Διδὸς ἄγαλμα ἐπύθετο ...
 Α : ποῖος ἦν Β : πόσου ἐστίν C : πόση εἶη D : πῶς ἔχοιεν
1086. Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ... ὡς ἀπιῶν.
 Α : ἀνίστην Β : ἀνιστάμην C : ἀνίστησιν D : ἀνισταίην

1087. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπλευσεν ὡς τὸν Κιτιῶν βασιλέα καὶ ... ληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐδέθη.
A : προδιδοὺς B : προδιδὸν C : προδότου D : προδὸς
1088. Προσέβαλόν τε εὐθύς καὶ εἰς χεῖρας ἤεσαν ...
A : ταχοὺς B : κατὰ τάχος C : κατὰ ταχέως D : τείχος
1089. Οὐκ ... ἡμῖν πίστις ἢ φιλία, ἕως ἂν ἐγὼ τὴν πέτραν ὀρῶ, σὺ δὲ τὸν τύμβον τοῦ τέκνου.
A : ἔση B : ἦει C : ἔσται D : ἔστω
1090. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Νικίας ... δῶσοντες τῷ στρατεύματι.
A : μισθῶν B : χρήματα C : κέρμασι D : κέρδους
1091. Ἀπέχει δ' ἡ Πλάταια ... σταδίους ἑβδομήκοντα.
A : Λακεδαιμονίων B : τῶν Θηβῶν C : τοῖς Θηβαίοις D : Ἀθήνησιν
1092. Εἰσιόντες κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην ... τὸ παιδίον αὐτοῦ.
A : φέροντα B : ἔχουσαν C : ἐτεκόμην D : ἐτέχθην
1093. Ἐὰν δ' ἐμὲ πένητα ποιήσητε, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ...
A : ἡδικεῖτε B : ἀδικησοίμην C : ἡδικήσατε D : ἀδικήσητε
1094. Πολλάκις ἐθαύμασα ... τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτοῦ.
A : ὡς B : εἰ C : τῆς τολμῆς D : ὅτι
1095. Καλὸν ἐστὶ μὴ συγκοινωνεῖν ἀνδράσι κακοῖς, μὴ πως ... σὺν αὐτοῖς ἐμπέσης.
A : κινδύνευμα B : κινδύνοις C : διὰ κινδύνους D : κινδυνεύοντες
1096. Δεινότερόν ἐστι λύπη, ὅταν τις ὑπὸ τῶν συγγενῶν ... , ἢ παρὰ τῶν ἀλλοτρίων.
A : πάσχη B : πείση C : πέπονθε D : πέση
1097. Καὶ ἐκείνην ἀπήγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσαν τε καὶ ...
A : ἔκοφαν B : κόφουσαν C : κοπτομένην D : κόφασαν
1098. Ἔλαφος ... φεύγουσα ὑπ' ἀμπέλῳ ἐκρύβη.
A : κύων B : κυνηγὸς C : κυσὶν D : παρὰ κυνηγοῦ
1099. . Οἱ ἀδικοῦντες ... ὑπὸ θεοῦ κολάζονται.
A : εὐεργέταις B : τῶν εὐεργετῶν C : τοὺς εὐεργέτας D : εὐεργέτων
1100. Καὶ ἐξ ὧν μὲν ἡ πόλις εὐδαίμων ἔσται, οὐ συμβάλλονται, πάντα δὲ ποιοῦσιν, ... ὑμεῖς τοῖς εὖ πεποιηκόσιν ὀργισθήσεσθε.
A : ἵνα B : ὅτι C : ὅπως D : ἐπὶ
1101. Τὸν δὲ Νικίαν ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι ... εἰς Ἔφεσον καὶ πρέσβεις ἄμα.
A : νεῶν B : τοῦ πλοίου C : τριήρει D : ναῦς
1102. Ὡς Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσερούσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι καὶ σὺ ...
A : τούτους B : τούτοις C : ὑμᾶς αὐτοὺς D : οὓς
1103. Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθης, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ... οἱ διάλογοι.
A : εἶσιν B : εἰσιν C : ἔσονται D : ὄσιν

1104. Ὁ δὲ στρατηγὸς καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, καὶ ... παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα.
A: εὔτε B: εὐγε C: εὐθὺς D: εἶθε
1105. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ... ὄφονται θάλατταν.
A: ἵνα B: ὅποιον C: ὅθεν D: τότε
1106. Καὶ ὕστερον κατέστην ... παιδικῶν χορῶν καὶ ἀνήλωσα πλέον ἢ πεντεκαίδεκα μῶνας.
A: χορηγίαν B: χορηγὸς C: χορήγιον D: χοροὺς
1107. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀναρχίᾳ πρέσβεις ἔπεμψαν ἱκετεύοντες τὸν Δία, ὅπως αὐτοῖς βασιλέα ...
A: διδοίην B: αἰρήσῃ C: παράσχη D: πέμψειν
1108. Καὶ γιγνομένων λόγων Εὐφαιμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους ... ὁμολογεῖν.
A: ἔργου B: ἔργῳ C: τῶν ἔργων D: τοῖς ἔργοις
1109. Καὶ ὁ πατήρ πέλεκυν λαβὼν ἔμελλε τὸν ὄφιν ...
A: φωνῆσαι B: διαφθεῖρει C: φονεύσειν D: ἀποτεθηκτότα
1110. ... τις αὐτὴν οἴκαδε.
A: Ἀγαπάτω B: Εἰσαγαγοῦ C: Ἀγάγοιεν D: Ἀπαγέτω
1111. Ἦκουσα δὲ ... αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου.
A: πόθεν B: πότε C: ὀπόθεν D: ποτε
1112. Ἐπεὶ ... μοι προσήκει λέγειν, ὡς ἂν οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἔρω.
A: δ' αὐτῶν B: οὖν τούτων C: ὦν D: γὰρ ἑμαυτοῦ
1113. Γεωργὸς τις σκάπτων ... περιέτυχε.
A: χρυσίῳ B: χρήματα C: ἀργύριον D: κερατίων
1114. Καὶ ὑμεῖς ἔαν ὁμοφρονῆτε, ἀχειρωτοὶ τοῖς ἐχθροῖς ...
A: ἦτε B: ἔσεσθαι C: ἔσεσθε D: ἔστε
1115. Τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡ ψυχὴ ἔσται ... τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὐ.
A: χάριν B: ἐντὸς C: χωρὶς D: χώρας
1116. Γυνὴ πρεσβυτίς ... νοσοῦσα ἰατρὸν ἐπὶ μισθῶν παρεκάλεσεν.
A: μετ' ὀφθαλμοῦς B: τοὺς ὀφθαλμοὺς C: μετ' ὀψεως D: σὺν ὀμματι
1117. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι ... χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.
A: πολλῶν B: πολὺν C: ὕστερον D: τὸ μείον
1118. Νενίκηκα δὲ ... ἀμιλλώμενος ἐπὶ Σουνίῳ.
A: τριήρει B: τριήρους C: τριηραρχίαν D: τριήρων
1119. Ἐγὼ μὲν ἤδη τοῦ βίου ὑπέξειμι, ὑμεῖς δ' ἄπερ ἐν τῇ ἀμπέλῳ ... κέκρυπται, ζητήσαντες εὐρήσατε πάντα.
A: ἐγὼ B: ἐμὲ C: μου D: μοι
1120. Οἱ δὲ Ἕλληνας, ... τὰ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶν.
A: ποῖ B: ἐπειδὴ C: οἷς D: εἰ
1121. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀναρχίᾳ πρέσβεις ἔπεμψαν ἐπὶ τὸν Δία δεόμενοι βασιλέα αὐτοῖς ...
A: παρασχεῖν B: αἰρήσεται C: δοῦσαι D: πέμψοι

1122. Τί τοῦτον ἀπολλύμενον ἔσῳζον, ὄν ... καί ἐρρωμένον ἀνααιρεῖν;
A : ἤδη B : ἔδει C : δεήσει D : δέομαι
1123. Καί πρῶτον μὲν ... τοὺς Θρᾶκας ἐπολέμησα καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην ... ὑμῶν.
A : πρὸς μεθ' B : ἐπὶ σὺν C : ὑπὲρ περι D : πρὸ παρὰ
1124. Οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμι ὄ τι ... μείζον αὐτοῖς εὐξαίμην κακόν.
A : μᾶλλον B : μέλλον C : τούτου D : τούτοις
1125. Οἱ δὲ πρέσβεις πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἄρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ ... ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν.
A : ἀποθνήσκειν B : τεθνηκότα C : καταλύειν τὸν βίον D : τελευτήσοντα
1126. Κῦρος τὸν παράδεισον ἐξέκοψεν καὶ ... κατέκαυσεν.
A : τὰ βασιλεία B : βασιλίσσα C : βασιλείαν D : τῶν βασιλείων
1127. Καὶ ἡμᾶς δεῖ ... τῶν πονηρῶν συνουσίας φεύγειν.
A : τὸ B : τῆς C : τὰς D : τοῦ
1128. Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ... ταύτης, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς.
A : ἄνοδος B : ἄφοδος C : εἰσφορᾶς D : ἐξόδου
1129. Ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ... Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν.
A : ἄγειν B : ἄξειν C : ἀγάγω D : ἄξει
1130. Ὑμεῖς ... αἵτιοι τῆς τοιαύτης ἑαυταῖς καθεστήκατε συμφορᾶς.
A : αὐτοὶ B : αὐταὶ C : αὐτῆς D : αὐτὰς
1131. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης Τισσαφέρην παρεσκευάζε καὶ ἀνέπειθεν, ... φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις.
A : ὅτι B : ὅπως C : ἵνα D : ὥστε
1132. ... δὲ τούτου ἐν Κορίνθῳ Νικίας μετ' ἐμοῦ συνέπλει.
A : Θάφοντος B : Ἀποθανόντος C : Ἀποκτείνας D : Τεθνηκῶς
1133. Νόμος ἔστιν ἐπιχώριος Πέρσαις τὸν ἐς ὀφθαλμοὺς ἐλθόντα βασιλέως μὴ πρότερον λόγου μεταλαγχάνειν ... προσκυνῆσαι αὐτὸν.
A : ὀπόταν B : ὕστερον C : πρὶν ἢ D : μήτε
1134. Ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι αἰεὶ, ... μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ.
A : μὴ οὐ B : μὴ C : μὴ τι D : μὴ τὸν
1135. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ... ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοκτήριον, διατριβόντες μετ' ἀλλήλων.
A : ἦνικα B : ἵνα C : ἕως D : πρὶν
1136. Περὶ τούτων τοσαῦτά ... εἰρήσθω.
A : ἐγὼ B : ἔγωγε C : ἐμοῦ D : μοι

Megoldások

Az alábbi mondatok, igealakok és kötőszók a feladatoknak csupán egy lehetséges megoldását jelentik. Olykor tüntettünk csak fel [] zárójelben egy-egy további jó megoldási lehetőséget.

1 Kijelentő alanyi és tárgy mellékmondatok

II. 1. Ὑποψία ἦν ὅτι ἄγει πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. 2. Εἶπον ὅτι οὐτος ὁ φοιτῶν εἶη πρὸς τὴν γυναῖκα. 3. Διῆλθε λόγος ὅτι διώκει αὐτοὺς Κῦρος τριήρεσι. 4. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων ὅτι οὐ ἀποδεδράκασιν. 5. Ἐκεῖνος ὑμῶν οὐποτ' ἔληγεν ὡς τοὺς θεοὺς οἴοιτο οὐδὲν ἤττον ὁσίοις ἔργοις ἢ ἀγνοῖς ἱεροῖς ἤδυσθαι. 6. Ἔλεγε ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλοῖτο. 7. Ἐγὼ δ' εἶπον ὅτι οὐκ ἐγὼ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος. 8. Ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπεῖθαι ἔπεσθαι. 9. Ἔλεγον ὅτι ἐγὼ πάντα εἶην πεπυσμένος τὰ γιγνόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ. 10. Φράζει ὅτι ἔνδον ἐστί. 11. Ἐπιστάμην ὅτι οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους νομίζει. 12. Ἐνθυμηθῆναι χρῆ ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἀνθρώπων φύσει οὔτε ὀλιγαρχικὸς οὔτε δημοκρατικὸς. 13. Οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα. 14. Τῷ Ἐρατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειτα ὅτι οὐκ εἶδεν. 15. Ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν οἶδα. 16. Οὐκ ἔφη εἶναι. 17. Ἴσως ἂν ἔχοι εἰπεῖν ὅτι ἐδεδόκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο ἐνίοις ἰκανὸν ἔσται. 18. Μεμνηθῆναι χρῆ ὅτι οὐ νομοθετήσοντες περὶ αὐτῶν ἤκετε, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους φηφιούμενοι. 19. Ὑμᾶς οἶμαι εἰδέναί ὅτι στρατηγὸς ἦν. 20. Εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύμφῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ. 21. Περὶ οὖν τῆς ἡγεμονίας, ὡς δικαίως ἂν εἶη τῆς πόλεως, ῥᾶδιον ἐκ τῶν εἰρημένων καταμαθεῖν. 22. Δῆλον ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. III. 1. ἀπαγγεῖλαι, δέοι, ἔσοιτο. 2. πειρᾶσθαι, σωθήσομαι, ἀφεθήσεσθαι, ἀποθανεῖσθαι. 3. εἶναι, τυγχάνουσιν. 4. συνέβαλεν, ἀποφαίνειν, παρεσκευάσατο, ὤπλισέν, μάχεσθαι. 5. ἀποδεδειχθαι. 6. ἐξεῖναι.

2 Kérdő alanyi és tárgy mellékmondatok, függő kérdések

II. 1. Σεύθης ἠρώτησε περὶ Ξενοφῶντος τίς ἀνὴρ εἶη. 2. Ἐν κινδύνῳ γινώσκεται ὁ ποῖός ἐστιν ὁ φίλος. 3. Εἰκὸς τοίνυν, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἐνθυμείσθαι καὶ ὁπόσοι ὑμῶν ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πολίτην εἶναι. 4. Ἦροτο ὁ τι εἶη τὸ σύνθημα. 5. Σωκράτης ἠρώτησε τοὺς Ἀθηναίους ποῖος ἵππος ἢ ποῖον ζευγὸς οὕτω χρήσιμον ὥσπερ ὁ χρηστός φίλος, ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὖνουν καὶ παραμόνιμον, ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω πάγχρηστον. 6. Οὐ δύναμαι λέγειν πότε [ὅποτε] ἀπέθανεν. 7. Πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστροῦ τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας. 8. Ἦροντο τίνοι παραδῶσι [παραδοῖεν] τὴν πόλιν. 9. Ἦν δ' ἐρωτᾷ ὅπου εἰμί, λέγε τάληθῆ ὅτι ἐπὶ τοῖς ὀρίοις. ἦν δ' ἐρωτᾷ εἰ καὶ αὐτὸς ἔρχομαι, λέγε κἀνταῦθα τάληθῆ ὅτι οὐκ οἶσθα. ἐ- ἂν δ' ὁπόσοι ἐσμέν πυνθάνηται, συμπέμπειν τινὰ κέλευε καὶ μαθεῖν. 10. Ἦρώτησα ὅπου μάχοιντο [μάχονται]. 11. Εἰπέ μοι ὡς εὐρύς ἐστιν ὁ ποταμός. 12. Πολλὰ πλανᾶται ὁ λαγῶς ἀπορούμενος ὅπου κατακλινῆ. 13. Καὶ τοῦτο σκεψώμεθα, πότερον ἦδιον ζῶσιν οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι. 14. Ἐπειρώμεθα εὐρεῖν ὅπου οἱ πολέμιοι ἐστρατοπε-

δεύσαντο. 15. Λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις. 16. Ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἐκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τὰ αὐτὰ ἐστὶν ἢ διαφέρει τι. 17. Ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ τί λέγεις. 18. Ἐπυνθάνετό τις πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν. 19. Οὐκ οἶδα ποῖ φύφω. 20. Οὐ σαφῶς οἶδα πότερον τὸ στράτευμα ἀφωρμήθη ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἔμενον. 21. Ἐμάθομεν ὅπως οἱ Λακεδαιμονίων παῖδες παιδεύοντο. 22. Οὐκ ἦσμεν πότερον οὗτοι φίλοι εἶεν ἢ ἐχθροί. 23. Εἰπέ μοι τί ἀποκρίνωμαι. 24. Ἡρόμην ὀπόσους ἔχει [ἔχει] τοξότας. 25. Πειρώμεθα εὐρεῖν εἰ μὴ ποταμός τις ἐστὶν ἐνθάδε. 26. Ἐρωτῶσιν ὅποι βαδίζοιμεν. 27. Εἰπέ μοι ὅπως [πῶς] ταῦτα ἔμαθες. 28. Ἐρωτῶ αὐτὸν ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται καὶ ἐπὶ τίνα. 29. Ἐμάθομεν διὰ τί οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἰσχυροὶ ἦσαν. 30. Ταῦτα εἰπὼν ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην εἰ ἀληθῆ ταῦτα εἶη. 31. Πρῶτον ἡρώτα πότερον λῶον εἶη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν. 32. Ἀγησίλαος πολλακίς ἀδηλος ἐγίγνετο ὅπου τε εἶη καὶ ὅποι ἴοι καὶ ὅ τι ποιήσοι.

3 Időhatározói mellékmondatok I.

II. 1. Μείνον ἕως ὁ ἥλιος ἀνατέλλει. 2. Ἐπειδὴ ὁ Δαρεῖος ἀπέθανεν, Ἄρταξέρξης βασιλεὺς κατέστη. 3. Ὅτε ἐν τῇ Περσικῇ διήγῳν, πολλὰ καὶ δεινὰ ἔμαθον. 4. Ἡνίκα δὲ δειλὴ ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή. 5. Ἐπειδὴ ἔδοξε καιρὸς εἶναι, ἦρξε τῆς ἐφόδου. 6. Οὐκ ἐτόλμησαν πόλεμον ἡμῖν ἐπιφέρειν ἕως τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνειλήφεσαν. 7. Ἐπεὶ αἱ πόλεις καθηρέθησαν, τί ἐγένετο; 8. Φίλος ἡμῶν ἐκλήθη ἕως Ὀλυθον εἶλεν. 9. Ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν. 10. Τοῦτο ἐπράττον ἕως σκότος ἐγένετο. 11. Ἔως ἔτι ἔλεγεν οἱ ἄγγελοι ἀφίκοντο. 12. Ὅτε δε ἀπέθνησκεν ἦν ἐτῶν ὡς τριάκοντα. 13. Ἐπεὶ τάχιστα ταῦτα διέθοντο ἀπῆλθον. 14. Ὡς δὲ πλησίον ἔστη τῆς Ἀττικῆς ὁ πολέμιος, ἔγραφα τὴν εἰρήνην. 15. Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμέν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, τί ποιῶμεν; 16. Ἐπεὶ συνελέγη τὸ στράτευμα, ὤχετο πλεύσας. 17. Οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη. 18. Τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὅ τε Σίνις καὶ ὁ Σκείρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ. 19. Ἐν ὄσῳ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, Ἐπαμεινώνδας ἐξῆει, Βοιωτοὺς ἔχων πάντας. 20. Ἐπεὶ δὲ ὤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον.

III. 1. κατέλυσε. 2. ἐδεήθη. 3. ἐγένοντο, εἶδον. 4. ἐνικάτε. 5. εἶχον, ἐδόκει, ἐξῆλθον. 6. παρεκλήθησαν, ἔμενον. 7. ἠνάγκασαν. 8. ἐτελεύτα. 9. ἤκουσεν, συνεσκότασε. 10. διέβη. 11. ἀνείλοντο, ἀνεχώρησαν. 12. ἐστὶ.

IV. 1. Ἡνίκα. 2. ἕως, ἐπεὶ. 3. ἕως, ἐπειδὴ. 4. ἕως, ἐπεὶ. 5. ἐξ οὗ. 6. ἀφ' οὗ. 7. ἐν ᾧ.

4 Időhatározói mellékmondatok II.

II. 1. Ἔως ἂν ζῶ, ἐλπίζω. 2. Οἱ θεοὶ ὅταν βούλωνται ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς μεγάλους. 3. Περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακκία περιελεῖν χρή, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν. 4. Ὅποταν γαλήνη ἦ

ἐμβιβῶ. 5. Λέγεται ὅτι, ὅταν βορρᾶς πνέη, καλοὶ πλοῖ εἰσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. 6. Ὅταν χειμῶν ἢ καὶ θάλαττα μεγάλη ἐπιφέρηται, χαλεπαίνει ὁ κυβερνήτης. 7. Ὅποσοι τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασιν πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, ἕως ἂν ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διάγονται. 8. Ὁ νόμος κελεύει· ἀτιμος ἔστω, μέχρι ἂν ἐκτείσῃ τὸ ἀργύριον. 9. Ὅποτε δέοι γέφυραν διαβαίνειν ἢ ἄλλην τινὰ διάβασιν, ἔσπευδεν ἕκαστος βουλόμενος φθάσαι. 10. Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἔσμεν εὐθηέστατοι. 11. Εἶλκον τὰς νευρὰς ὅποτε τοξεύοιεν πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῶ ἀριστερῶ ποδὶ προσβαίνοντες. 12. Καὶ ἐπὶ τῶ λιμένι, ὅποτε μὴ χειμῶν καλύοι, ἐφώρμει. 13. Ὁ Κρίτων, ὅποτε συγκομίζοι ἢ σίτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἢ τι ἄλλο τῶν ἐν ἀγρῶ γιγνομένων χρησίμων πρὸς τὸν βίον, ἀφελὼν ἔδωκε· καὶ ὅποτε θύοι, ἐκάλει, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελείτο. 14. Οἱ ὑποκριταὶ οὐ χαλεπῶς φέρουσι ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγωσιν. 15. Ὅταν φίλος τινὶ βούλη γενέσθαι, εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄγασαι αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμῆς φίλος αὐτοῦ εἶναι. 16. Ὅταν πρεσβύτερος γένῃ, δῆλον ὅτι δαπάνης μὲν δεήσει. 17. Ὅταν νομεὺς ἀγαθὸν κύνα ἔχη καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βούλονται πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἰστάναι. 18. Ὁ τύραννος ὅταν ὑποπτέυσῃ καὶ τινὰς ἀποκτείνῃ, οἶδεν ὅτι οὐκ αὔξει ὅλην τὴν πόλιν, ἐπίσταται τε ὅτι μειόνων ἄρξει. 19. Ὡσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἤττους, τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιᾶ, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνηται ἔχων, τότ' εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχη, τούτῳ λυπεῖται. 20. Ὅταν ὀργίζεται ἵππος ἵππῳ ἢ ἐν ἵππασίᾳ θυμῶται, εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας.

III. 1. σῶζεται, 2. ξυνιῶσιν, ἐπιστᾶσιν. 3. δοκῆ, πορευόμεθα, προελαυνέτω. 4. ἔξομεν, ὁμονοήσομεν, προίωνται, κινδυνεύη, λοιδορῶνται, προσκρούωσιν. 5. ἦκωσι, καταστήσῃ. 6. γένοιτο. 7. ὑπέρσχη. 8. ἐλαύνοιεν, εἴη, ἦγεν, εἴη, ἀνέμενεν, ἐμφάγοιέν. 9. ἀσθενήσεις, ἰάσαιτό. 10. γίγνηται, ἀπόλωνται, σωθῶσιν.

IV. 1. ἕως, ὅταν, ὅταν, ὅταν. 2. ἕως. 3. ὅποτε, ὅποτε. 4. ὅποτε, μέχρι τοῦ, μέχρι τοῦ, μέχρι.

5 Idóhatározói mellékmondatok III.

II. 1. Πρὶν ἀποκρίνεσθαι φρόντιζε. 2. Δεῖται αὐτοῦ μὴ καταλύσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρὶν ἂν αὐτῶ συμβουλευέσθαι. 3. Οἱ πολέμοι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφεραν πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι. 4. Ἐπειρῶντο φθάσαι πρὶν τοὺς πολέμους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα. 5. Μὴ μεταπέμψῃ τὸν ἰατρὸν πρὶν ἂν νοσήσῃ. 6. Οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνέλαβον. 7. Αἱ κύνες ὀρώμεναι τὸν λαγῶ τρέμουσι καὶ οὐκ ἐπέρχονται πρὶν ἂν ἴδωσιν ὑποκινούντα. 8. Ἐπειθον αὐτοὺς μὴ ποιεῖσθαι μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιντο. 9. Ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας ὁμοῦ γίγνεσθαι. 10. Ὅσον οὐκ ἀπέκτεινα αὐτὸν πρὶν ἰδεῖν ὅστις εἴη. 11. Ἐβούλοντο καταπατήσῃ τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλληνας, πρὶν εἰς τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. 12. Οὐ δεῖ ὑμᾶς τούτων καταγῶναι πρὶν ἂν ἀκούσητε ὅτι ἔχουσι λέγειν. 13. Ἀλκιβιάδης, πρὶν εἶκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ ἐπιτρόπῳ ἐπέθετο. 14. Οὐκ ἀπέρχομαι πρὶν (ἂν) παντάπασιν ἢ ἀγορὰ λυθῆ. 15. Εἰς χεῖρας ἦλθον πρὶν ἐτοῖμοι εἶναι. 16. Ἦραν πρὶν ἀριστοποιήσασθαι. 17. Φθάνουσιν ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν τοὺς ἄλλους προσβοηθῆσαι. 18. Φημί δὴ δεῖν μηδὲν αἰτιᾶσθαι πρὶν

ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. 19. Πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἡ γενημένον ἢ γιγνόμενον τι πύθησθε. 20. Οὐκ ἔστι τῶν ἕξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητ' ἐχθρούς.

III. 1. ἔκπυστος, γενέσθαι. 2. ἂν πρῶτον, ἀποκρίνωμαι. 3. συλληγῆναι, καταλαβεῖν. 4. ἡ γυνή, ἔπεισε, ἔλαβε. 5. τέλος τι, ἔχειν. 6. ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. 7. τινας αἰσθέσθαι. 8. ἂν ὁ ἥλιος διαλύσῃ, προϊούσα ἡ ἡμέρα. 9. συμμεῖξαι.

IV. ἐπεὶ, ἐπορεύετο, ἕως, ἀπέτρεχε, ἐκείνον δύνασθαι αὐτὰ καταλαβεῖν, ἐπειράτο.

6 Feltételes mellékmondatok I.

II. 1. Εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' ἐμὲ ἠγείσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν. 2. Εἰ μὴ ἤρσκόν σοι οἱ νόμοι, ἐξῆν σοι ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως. 3. Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι. 4. Εἰ πάντες ἄνθρωποι θνητοὶ εἰσι, καὶ ὑμεῖς ἀποθανεῖσθε. 5. Τῇ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληφόμεθα τὸ χωρίον. 6. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶτταν, ἔσται σοι κακά. 7. Εἰ μὴ τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι. 8. Εἰ μὴδὲν κακὸν ἐπεποιήκεις, τί ἐφοβοῦ; 9. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος εἰ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο. 10. Εἰ τοῦτο λέγεις ἀγνοεῖς. 11. Εἰ δὲ τις ὑμῶν ἄθυμει ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἰππεῖς, τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε ὅτι οἱ μύριοι ἰππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἄνθρωποι. 12. Ἀλλά, εἰ βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρήζεις, πορεύου ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. 13. Εἰ Φίλιππος νῦν κρατεῖ τῶν Θερμοπυλῶν οἴός τε ἐστὶν εἰς τὴν Ἀττικὴν πορεύεσθαι οὐδένοσ κωλύοντος. 14. Ὁμολογῶ σοι, εἰ βούλει. 15. Οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσῃτ' ἅ Ἰθραμένης κελεύει. 16. Εἴ τω δοκεῖ μεγάλη ἢ ζημία εἶναι καὶ λίαν ἰσχυρὸς ὁ νόμος, μεμνησθαι χρὴ ὅτι οὐ ἤκατε τοὺς ἀδικουῦντας ἐλεήσοντες. 17. Εἴ τις βούλεται, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ μαρτυρησάτω. 18. Εἰ δὲ τινες κακόνιοι ἐγένοντο εἰς τὰ ὑμέτερα πράγματα ἢ γνώμην μὴ ἐπιτηδεῖαν εἶπον, οὐχ οἱ ἀπόντες τούτων αἴτιοι εἰσιν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παρόντας ὑμεῖς ἀπελύσατε. 19. Εἴ τις τῶν ἐνθάδε μὴ τὰ ἄριστα λέγων πείθει ὑμᾶς, οὐχ ὑμεῖς ἐστε αἴτιοι, ἀλλ' ὁ ἐξαπατῶν ὑμᾶς. 20. Εἰ δὲ μὴδὲν ἀδικουῖσιν, οὐ δεῖ αὐτοὺς ἀκριτοὺς ἀπολωλέναι.

7 Feltételes mellékmondatok II.

II. 1. Ἐὰν ἔτι μίαν μάχην νικηθῶμεν, παντελῶς ἀπολούμεθα. 2. Ἄνδρες, ἐάν μοι πεισθῆτε, τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. 3. Ἐὰν δ' ἀληθεύσης, δώσω σοι δέκα τάλαντα. 4. Ἐὰν πάντα ἀκούσητε, κρίνατε. 5. Ἄπας λόγος μάταιός ἐστι, ἐὰν ἀπῆ τὰ πράγματα. 6. Οὐ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἑμαυτὸν τοῖς πολεμίοις. 7. Νόμιμον Λακεδαιμονίοις ἐστὶν, ἐὰν ληφθῶσι κλέπτοντες, μαστιγοῦσθαι. 8. Εὐτριχες αἱ κυνές, ἐὰν ἔχωσι λεπτὴν καὶ πυκνὴν καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα. 9. Ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, ἐπ' ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἦξει. 10. Ἐὰν ἐῶμεν, ἔσται. 11. Καὶ ἐάν τις ἐλέγξῃ με ὅτι ψεύδομαι, χρήσασθέ μοι ὅ τι βούλεσθε. 12. Ἐὰν μὴ σὺ εὐθὺς ἔλθῃς, οὐ καταμενῶ. 13. Ἐάν με νυνὶ διαφθείρητε, οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἔτι λοιπὸς τοῦ γένους τοῦ ἡμετέρου οὐδεὶς, ἀλλ' οἴχεται πᾶν πρόρριζον. 14. Ἐὰν μὴ ἐλθῶ

σιν, ἔχωμεν αὐτοὶ τὰ δῶρα. 15. Ἐάν σοι γράψω, ἀφορμήθητι εὐθύς. 16. Εὖ οἶδ' ὅτι ἄν που ἴδης τεκτονικόν, τοῦτον πειρᾶ κτᾶσθαι. 17. Ἐφηφίσαντο καὶ ὤμοσαν, ἔάν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται ἢ τὴν πόλιν προδιδῶ ἢ τὸν δῆμον καταλύη, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν εἶναι ἀποκτείναντα. 18. Τοῦτο ἔαν σκοπήτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐρήσετε ὅτι πάντων ἄριστα ἔχει. 19. Τῶν ἰπέων διακοσίων ὄντων, ἔαν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνη τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. 20. Ἐάν δ' εἰς ἓν δήπου τούτων τῶν ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐργαστηρίων ἱατρὸς εἰσοικίσηται, ἱατρεῖον καλεῖται· ἔαν δ' ὁ μὲν ἐξοικίσηται, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐργαστήριον χαλκεὺς εἰσοικίσηται, χαλκεῖον ἐκλήθη, ἔαν δὲ κναφεύς, κναφεῖον, ἔαν δὲ τέκτων, τεκτωνεῖον· ἔαν δὲ πορνοβοσκὸς καὶ πόρνοι, ἀπὸ τῆς ἐργασίας εὐθύς ἐκλήθη πορνεῖον.

III. 1. λείπωσι, ἦ, ὀσφραίνωνται, καταρρηγνύονται, ἔχωσι. 2. ἦ. 3. γίγνηται, ὑβρίζωσι, ἀσεβήσωσι. 4. κελεύητε, 5. φηφίσηται. 6. ποιῶσι, παραδιδῶσι. 7. ἄρξωμαι. 8. ἀποκτείνητε. 9. ἀπολύσητε, ἀποκτείνητε. 10. ἀδικῆ, πράττη. 11. εἴπη, ἀκούση. 12. φηφίσθητε, λέγω. 13. μεταλάβη, ἀτιμωθῆ. 14. θῆ. 15. ἐθέλητε, λάβητε.

8 Feltételes mellékmondatok III.

II. 1. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο οἶόν τε ὄν φανείη, πολλὴ ἂν καὶ ἀπὸ τούτων πρόσδοδος γίγνοιτο. 2. Εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἅμα ἂν μοι δοκοίης καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. 3. Εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν ἀμελοῖην αὐτῶν. 4. Εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροῖημεν σκοπεῖν; 5. Εἴ συ λέγοις, ἀκούοιμι ἂν. 6. Ἄν τι πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον. 7. Εἰ μάθοι ὅπου τὸ ἀργύριον κρύπτεται, κλέψειεν ἂν αὐτό. 8. Ἄδικώτατος ἂν εἴης εἴ μοι μέμφοιο. 9. Εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην. 10. Εἰ δὲ πάνυ σπουδάζοι φαγεῖν, εἴποιμ' ἂν ὅτι παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἐστιν. 11. Ἐγὼ μὲν ἂν, ἔφη ὁ Κύρος, εἰ σὺ εἴην, ὡς τάχιστα ὄπλα ποιοίμην πᾶσι Πέρσαις. 12. Οὐκοῦν ἀσφαλῶς ἂν νέμοιτε, εἰ τὰ ἄκρα ἔχοιτε σύμμαχα; 13. Ἡδέως ἂν λάβοιμι, εἰ διδοίη. 14. Εἰ νῦν ἀπέλθοιτε, δαίμονος ἂν φαίην τὴν ἐπιβουλήν εἶναι. 15. Εἰ δ' ἴδοιμ' ὀλωλότας τούτους, δοκοῖμ' ἂν τὴν δουλοσύνην πεφευγέναι. 16. Πόλλ' ἂν λέγειν ἔχοιμι πρὸς τὰ τοῦδ' ἔπη, εἴ μοι παρείκοι. 17. Εἰ τοῦτο γένοιτο, νομίζεις ἂν διαφθαρήναι αὐτόν; 18. Εἰ θέλοιμι ἄρχειν, πάντες ἂν ἐμοὶ πείθοντο καὶ μέγιστος ἂν εἴην ἀνθρώπων. 19. Εἰ ταῦτα λέγοιμι, Ἀγησίλαόν τ' ἂν μοι δοκῶ ἄφρονα ἀποφαίνειν καὶ ἐμαυτὸν μωρόν. 20. Καθ' ἕκαστον εἰ δεήσεις λέγειν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν ὁ παρὼν χρόνος.

III. 1. βούλοιο, εἴης, λυποίη, ἀναστρέφοιο, ὑπηρετοίμεν, ἔχοιμεν. 2. εἴη, διακοπεῖη. 3. πολιτευθείη, οἰκηθείη. 4. εἴη, χρῶτο. 5. καταλάβοιμεν, γένοιτο, εἴη. 6. δέοι, τάττοιμεν. 7. ἐπιτρέποι, δύναιτο, βούλοιο. 8. ἔλιντο, δέοι. 9. γένοιτο.

9 Feltételes mellékmondatok IV.

II. 1. Εἰ μὴ ἦμεν ἄνθρωποι, οὐκ ἂν εἴχομεν τὴν ψυχὴν ἀθάνατον. 2. Εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο. 3. Οἱ πολέμιοι ἔφυγον ἂν, εἰ οἱ σύμμαχοι ἐν καιρῷ ἦλθον. 4. Εἰ μὴ ὁ στρατηγὸς ἀφίκετο ἢ πόλις ἂν ἐάλω.

5. Εἰ οἱ πολλοὶ οἰοί τ' ἦσαν ἀγαθὰ τὰ μέγιστα ἐργάζεσθαι, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. 6. Οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύειν. 7. Εἰ ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι. 8. Εἰ αὐτὸς παρῆν ταῦτα οὐκ ἂν ἐγένετο. 9. Οὐκ ἂν καλῶς εἶχεν, εἰ οἱ θεοὶ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον. 10. Εἰ οὕτως ἔπραξαν νῦν οὐκ ἂν ἦσαν ἀσφαλεῖς. 11. Εἰ σὺ παρῆσθα, οὐδεὶς ἂν ἐτόλμησε λέγειν. 12. Εἰ μὴ Βρασίδης ἐν Θράκῃ παρῆν ἐνίκησαν ἂν οἱ Ἀθηναῖοι. 13. Εἰ Δημοσθένης ἔλεγεν ἤκουον ἂν. 14. Εἰ οἱ ἄγγελοι ἀφίκοντο πάντα εὖ ἂν εἶχεν. 15. Ἐπίστα λέγεις, ἔφη ὁ Σιμωνίδης. εἰ γὰρ οὕτως ταῦτ' εἶχε, πῶς ἂν πολλοὶ ἐπεθύμουν τυραννεῖν. 16. Εἰ τῇ πόλει ἐπεβούλευσας προδότης ἂν ἦσθα. 17. Εἰ ἐσίγησας, σοφὸς ἂν ἔμεινας. 18. Εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο. 19. Εἰ ἤδη, ἔλεγον ἂν ὑμῖν. 20. Εἰ μὲν τοίνυν ἦν ὁ ἀγὼν οὐτοσί ἐν πόλει ἐκκλήτω, ὑμᾶς ἂν ἔγωγε ἠξίωσα μάρτυράς μοι γενέσθαι, τοὺς ἄριστα εἰδότας ὅτι ἀληθῆ λέγω. 21. Εἰ μὴ ἐζήτησα οὐκ ἂν εὔρον ποτε αὐτό. 22. Εἰ ἐκεῖνος ὁ Ἀναγυράσιον ἐζῆ, ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα. 23. Εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφούς, ἐκινδυνεύσαμεν ἂν ἀπολέσθαι.

III. 1. ἐδεόμην. 2. προσετέθησαν, ἐνειργάσθη. 3. ἠγήσω, ἐπερρώσθη. 4. ἠθέλησεν, ἐπεχείρησε. 5. διέμεινε, διεπέπρακτο, ὤκησα. 6. ἐσιγήθη, ἐτόλμων, ἐπέτρεψας, ἐνέπλησας. 7. ἐξεγένετο, εἶασαν. 8. ἐσωφρονεῖτε, ὠνομάζετο, ἐξείργετε. 9. ἠθέλησατε.

10 Feltételes mellékmondatok V.

II. 1. Κύρος πολλάκις ὁπότε μεταστρατοπεδεύοιτο, εἰ αἴσθητο καταλελειμμένα παιδάρια μικρὰ ἐπεμέλετο καὶ τούτων. 2. Ἀγησίλαος οὐκ ἠσχύνετο, εἰ μέλλοι τὴν πόλιν ὠφελῆσειν, πρεσβευτὴς ἐκπορευόμενος ἀντι στρατηγοῦ. 3. Εἰ δὲ δὴ ποτε Κύρος πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν ὀφείσθαι, προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὡς δηλοῖ ὁ δὺς τιμᾶ. 4. Οἱ διδάσκαλοι ἐὰν τοὺς μαθητὰς σπουδαίως μανθάνοντας ὀρῶσιν, ἐπαινοῦσιν. 5. Ἡ στρατιὰ εἴ τι παραλειπομένῳ ἐντυγχάνοι, ἔκαιε πάντα ὅσα καύσιμα ἐώρα. 6. Ἀγησίλαος εἰ τοὺς νέους σπουδαίως γυμναζομένους ἴδοι, ἐπήνεσεν ἂν. 7. Ἦν [ἐὰν] τὴν ἐπιστολὴν σου ἀναγιγνώσκω, οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων πίμπλονται. 8. Ἐπικουρήματα τῶν ποδῶν ἦν, εἴ τις κινεῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχει καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολούοιτο. 9. Καὶ μὴν εἴ ποτε μοχθησαὶ στρατιᾶ συμβαίη, Ἀγησίλαος ἐκὼν ἐπίνει παρὰ τοὺς ἄλλους, νομίζων πάντα τὰ τοιαῦτα παραμυθίαν εἶναι τοῖς στρατιώταις. 10. Ἀγησίλαος εἰ μὲν τοὺς στρατιώτας ἀνδρείως μαχομένους ἴδοι, ἐπήνεσεν ἂν τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν, εἰ δ' ἀδικήσειάν τι, ἐμέμεφετο αὐτούς. 11. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. 12. Εἰ δὲ τις αὐτῷ περὶ τοῦ ἀντιλέγοι μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν λόγον. 13. Καὶ ἐπὶ τὰ δειπνα ἔχων αὐτὴν πανταχοῖ ἐπορεύετο ὅπου πίνοι, ἐκώμαζέ τ' αἰεὶ μετ' αὐτοῦ, συνῆν τ' ἐμφανῶς ὁπότε βουλευθεῖη πανταχοῦ. 14. Εἰ δὲ τις καὶ ἀντεῖποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδεῖο ἐτεθνήκει. 15. Ἐπὶ τούτῳ ἐγίγνετο, ὁπότε βούλοιο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. 16. Δίκας ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου, ὁπότε κακὸν τι ἐργάσαιτο. 17. Ὅποτε δημευθεῖη τινὸς ἡ οὐσία, ἐζῆν προσελθεῖν τῷ φάσκοντι δανειστῇ γεγονέναι τούτου τοῦ ἀνδρός. 18. Πάντας ἐποίησε καὶ Ἑλληνας καὶ βαρβάρους θαρροῦντας συντίθεσθαι ἑαυτῷ, εἴ τι βούλοιο.

III. 1. δοκοῖη, ἔπαισεν. 2. πράττειτο, νομίζοι, φοβοῖτο. 3. ἀποστεροῖη, ἐξηπατήκοι. 4. ἐπίσταται. 5. ἀπεδίδοτο, εὐρίσκοι. 6. ὑπηρετήσειεν, εἶασε, ὀρώη, ἀφείλετο, προσεδί-

δου. 7. καταμένοι, λάβροι. 8. ἐξελαύνου, περιῆγεν. 9. ποιοῖτο, ἄγοι, ἐποίει, ἐδίδου, ἦν. 10. ἐθελήσειεν, ἐφυλάττετο.

11 Megengedő mellékmondatok

II. 1. Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἄθυμητόν τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. 2. Εὖ οἶδ' ὅτι καὶ νυνὶ θᾶπτον ἂν ἐγὼ καὶ σιωπῶν πείσαιμι τὸν παῖδα τόνδε καὶ τὴν παῖδα φιλήσαι με ἢ σύ, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ καὶ σοφὰ λέγοις. 3. Τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὡς σωφρονες, ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι. 4. Οἱ ἐνέδραις ἐμπίπτοντες ἐκπλήττονται, καὶ ἐὰν πολὺ πλείους ὦσι. 5. Οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἄθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἥδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο. 6. Εἰ καὶ ἔλθοιεν, πῶς ἂν δύναιτο μένειν μὴ ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια; 7. Ἐγὼ, εἰ καὶ οἶμι με ἀδικούντά τι, οὔτε ἔπαιον οὐδένα οὔτε ἔβαλλον. 8. Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ ἰκετεύωσι, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε. 9. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Κύρος, εὖ ἴσθι ὅτι, οὐδ' εἰ πάντες ἔλθοιεν Πέρσαι, πλήθει γε οὐχ ὑπερβαλοῖμεθ' ἂν τοὺς πολεμίους. 10. Φέρε δὴ, τί ἂν εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ ἢ καὶ υἱεῖς ἀποψηφίσαισθε; 11. Οὐδ' εἰ καὶ γέγονεν οἶδα. 12. Τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δύναται ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν δύναισθε ἂν ἀποκτείναι. 13. Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι. 14. Εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ ἄλλο ἡμάρτητο, διὰ μόνον ταῦτα δίκαιον εἶη ἀποδοκιμασθῆναι. 15. Ἄλλοι, κἂν νόμῳ τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτινύουσιν ἐν ἑορτῇ. 16. Ἴππου πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἶη, οὐδ' εἰ τᾶλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπονος δ' εἶη. 17. Οὐδ' εἰ γενοίμην φίλος, ὦ Κύρε, σοὶ γ' ἂν ποτε ἔτι δόξαιμι. 18. Λιμῶ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἶητε μάχεσθαι ἂν δύναισθε. 19. Εἰ καὶ ὁ βοῦς ἀνθρώπου γνώμην εἴχε, οὐκ ἐδύνατ' ἂν πράττειν ἄ βούλεται. 20. Κἂν ἀπορηθῆ τις, ἱκανὴν προῖκα ὁ νόμος συμβάλλεται.

III. 1. μελετᾶς. 2. ἐπήνει. 3. βούλοιτο. 4. ἐξηπάτα. 5. καταλύη, λέγη, ἐπιφηφίζη. 6. ἦ. 7. ὦσι. 8. τυγχάνη. 9. ὦσι. 10. βούλωμαι.

12 Hasonlító mellékmondatok

II. 1. Τὰ γε μὴν ἀργύρεα εἰ κατασκευασθεῖα ὡς δεῖ, πάμπολλα ἂν νομίζω χρήματα ἐξ αὐτῶν καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων προσόδων προσιέναι. 2. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις Φειδίαν τὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδος ἐργασάμενον τολμῶη καλεῖν κοροπλάθον. 3. Παραπλήσιον οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις Ἴππον κτήσαιο καλὸν κακῶς ἱπεύειν ἐπιστάμενος. 4. Βέλτιόν ἐστι τεταγμένους πορεύεσθαι οὕτως ὡς ἂν ἄριστα μάχοντο, εἰ δέοι. 5. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις Ζεῦσιν καὶ Παρράσιον τὴν αὐτὴν ἔχειν φαίη τέχνην τοῖς τὰ πινάκια γράφουσιν. 6. Τῶν δὲ Χαλδαιῶν οἱ παρόντες, ὡς ἐπλησίαζον οἱ Ἀρμένιοι, ἀλαλάξαντες ἔθειον, ὥσπερ εἰώθεσαν, εἰς αὐτούς· οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὥσπερ εἰώθεσαν, οὐκ ἐδέχοντο. 7. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις προσποιοῖτο κράτιςτος εἶναι τῶν ἀθλητῶν ἐνταῦθα καταβαίνων οὐ μὴδεῖς ἂν ἄλλος ἀξιώσειεν. 8. Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη τῇ γραφῇ· ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο,

φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. 9. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δούλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε. 10. Ὅμως πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι. 11. Ὁ Λεωκράτης εἶχεν τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ ἔτη ὡς ἂν ἐκείνου υἱὸς ποιητός. 12. Ὅτι δ' ἂν ἐξαίφνης σημήνη, θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἀνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια καὶ ὀράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. 13. Ποιήσομαι τὴν ἀπολογία ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. 14. Ἀφίκετο μέλαν ἱμάτιον ἡμφιεσμένη, ὡς εἰκὸς ἦν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τοιαύτη συμφορᾷ κεχρημένῳ. 15. Τῇ εὐνοίᾳ οὕτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς ὡς ὑμᾶς ἂν εὐξαίμην πρὸς ἐμέ. 16. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τις ἱεροσυλίας ἕτερον διώκων αὐτὸς τὰ τῶν θεῶν ἐν τοῖν χερσίν ἔχων φανεῖη. 17. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Λακεδαιμόνιοι τοὺς τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀσκούντας ζημιοῦν ἐπιχειροῖεν. 18. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Θετταλοὶ παρὰ τῶν ἱππεύειν μελετώντων δίκην λαμβάνειν ἀξιοῖεν. 19. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἴ τῳ Φρυγῶνδας πανουργίαν ὄνειδίσειεν. 20. Παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ ἂν εἰ Φιλουργὸς ὁ τὸ Γοργόνειον ὑφελόμενος τοὺς ἄλλους ἱεροσύλους ἔφασκεν εἶναι.

13 Okhatározói mellékmondatok

II. Ἐπειδὴ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττοῦσθαι, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον. 2. Κατέστησαν τὸν Κλέωνα στρατηγὸν ὅτι οἱ πρὶν καταστάντες οὐκ ἐδύναντο τὴν νῆσον ἐλεῖν. 3. Ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος. 4. Ἡτιάσαντο τὸν Μιλτιάδην ὅτι δῶρα λάβοι [ἐλαβεν]. 5. Οἱ σύμμαχοι ἀπέστησαν διότι οὐκ ἤθελον φέρειν τὸν φόρον. 6. Καὶ περὶ τοῦ σώματος καὶ περὶ τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων κινδυνεύω, ὅτι τοῖς τῆς πόλεως νόμοις ἐπειθόμην. 7. Τὰ ὄπλα ἔρριψαν ὅτι οὐκέτι ἐδύναντο τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι. 8. Ἐπειδὴ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορεύομεν, τοῖς νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. 9. Καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖτε, ὅτι ὑμῶν ἐστὶ πολίτης. 10. Οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρῆναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ. 11. Τὸ ἐπὶ ἐμὲ πιστεύω αὐτὸν ὀργισθῆναι ὅτι οὐ στρατηγὸς καθίσταται. 12. Ὄργισθησαν τῷ Θεμιστοκλεῖ ὅτι αὐτοὺς πείσειε τὴν πόλιν ἀπολιπεῖν. 13. Ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει ... 14. Ἡ νῆσος κατεστράφη ὅτι ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπέστη. 15. Ἡτιῶντο τὸν στρατηγὸν ὅτι οὐ κελεύει τιμωρεῖσθαι τὰ φύλα τὰ ἀποστάντα. 16. Μικρολόγος ἐστὶν ὁ ἀχθόμενος, εἰ ἄλλοι μᾶλλον εὐτυχοῦσιν ἢ αὐτός. 17. Οἱ Μιλήσιοι ἀπέστησαν ὅτι ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐπιέζοντο. 18. Οἱ Μιλήσιοι ἀπέστησαν ὅτι ὑπὸ τῶν Περσῶν πιέζοντο [πιέζονται]. 19. Ἄλλων τε πολλῶν ἕνεκα ἄξιον αὐτοῦ καταψηφίσασθαι, καὶ ὅτι ταῖς ὑμετέραις ἀρεταῖς χρῆται παραδείγμασι περὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας. 20. Στρατηγὸς κατέστη ὅτι ἐν τῷ πρὶν πολέμῳ ἔσωσε τὸ στρατεύμα. 21. Οἱ Μιλήσιοι ἀνέστησαν διότι ἤδσαν τοὺς Μήδους οὐχ αὐτῶν φεισομένους. 22. Λοιμὸς τις ἐγένετο ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων στρατῷ διότι οἱ θεοὶ διὰ ὀργῆς εἶχον αὐτούς. 23. Ἐπεὶ πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεκρίνοντο, ἐπείχον. 24. Ὅμηρος ἐπήνεσεν Ἀγαμέμνονα ὅτι ἀγαθὸς εἶη βασιλεύς.

14 Célhatározói mellékmondatok

II. 1. Ἴνα μὴ περιβόητος εἶην, ἡσυχίαν ἤγον. 2. Δεῖ πάντι τρόπῳ χρῆσθαι ἵνα Βρασίδαν ἐξαπατήσης. 3. Ὅπως μὴ ἀποθάνῃ ἠντεβόλει καὶ ἰκέτευεν. 4. Κάλεσον Βρασίδαν εἰς τὴν βουλὴν ἵνα αὐτῷ συμβουλευόμεθα! 5. Ἐλπίζω τὸν Δημοσθένη παρέσεσθαι ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ λέγῃ. 6. Ἔσπευσα ἵνα παρείην. 7. Οἱ νικῆσαντες ἐπανήλθον ὡς τρόπαιον στησόμενοι. 8. Ἡτιασάμεθα αὐτὸν ἵνα μὴ αὐτῷ ἐξεῖη ἐκ τῆς πόλεως ἀπιέναι. 9. Τριακόσιοι κατελείφθησαν οἵτινες τοὺς θανόντας θάψουσι. 10. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες, ἵνα μὴ ἐξαπατηθῆτε, τῇ μαρτυρίᾳ τὸν νοῦν προσέχειν. 11. Ἐκείνον εἰσήγαγεν ἵνα μετέχοι τῆς κοινωνίας. 12. Ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας, ὡς μαχούμενος. 13. Ταῦτι δὲ λέγω ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν. 14. Πέμφον δούλους ὡς ταῦτα αὐτῷ ἀγγελοῦντας. 15. Τὸν ἱατρὸν μετεπέμφαντο ὅστις αὐτὸν θεραπεύσει. 16. Θεμιστοκλῆς πρέσβεις ἔπεμφεν οἵτινες τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξαπατήσουσι. 17. Συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν. 18. Κατασκόπους πανταχόσε πέμπομεν ὡς πευσομένους ὅτι γίγνεται. 19. Προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὡς δηλοίῃ οὖς τιμᾶ. 20. Τὰς ναῦς κατέκαυσαν ἵνα μὴ ὁ Κύρος τὸν ποταμὸν διαβαίῃ. 21. Σπαρτιάτην τινὰ πέμφον ὅστις τοῦ στρατοῦ στρατηγήσει. 22. Ὁ στρατηγὸς ἀγγέλους ἐξέπεμφεν εὐρήσοντας ὅπου οἱ πολέμιοι ἐστρατοπεδεύσαντο. 23. Δεῖ ἡμᾶς ταχέως προχωρεῖν ἵνα μηδεὶς ἡμᾶς ἴδῃ. 24. Ἔχομεν εἰρήνην ποιησόμενοι. 25. Ἀφορμησόμεθα ταῖς ναυσὶν ὅπως νέας χώρας εὐρωμεν. 26. Ἴνα μὴ λύοιεν τὰς σπονδὰς οἱ Ἕλληνες πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἔμενον ἐν τῷ στρατοπέδῳ. 27. Ταῦτα εἶπον οὐχ ἡμᾶς ἐξαπατήσοντες ἀλλὰ πείσοντες τοὺς ἐν τέλει. 28. Στρατιῶται τινες ἐπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοὺς τε νεκροὺς θάψοντες καὶ τρόπαιον στησόμενοι. 29. Ψευδῶς ἡμᾶς ἠτιάσαντο ἵνα τὰ ἡμέτερα χρήματα κτήσαιντο. 30. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καθεῖλον τὰ τῶν Ἀθηναίων τεῖχη ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι μηδέποτε δυνατοὶ εἶεν τοῦ λοιποῦ. 31. Αὐταὶ αἱ νῆες ἤκουσιν οἴνον τε καὶ σίτον Ἀθήναζε κομοιοῦσαι. 32. Πολλοὶ πρὸς Δελφοὺς ἦσαν χρῆσόμενοι τῷ θεῷ. 33. Ὁ σατράπης προσεκάλεσε τὸν Ἀλκιβιάδην ὡς μαθησόμενος ὅτι Ἀθήνησι γίγνεται. 34. Τάφρον τε καὶ τεῖχος ἐποίησαν ὡς φυλάξοντες τὴν πόλιν. 35. Μετεπεμφάμεθα τὸν ἱατρὸν ἵνα μὴ αὐτοὶ δοκοῖμεν αὐτὸν ἀπεκτονέαι. 36. Ἐκρύψαμεν τὸ ἀργύριον ὡς ἐξαπατήσοντες τὸν κριτήν.

III. 1. ἀποθάνωμεν, ἀποθάνωμεν, ἀποθάνητε, σώσειας, ἀποκτείνης. 2. τιμᾶ, ἐναγίζῃ, ἀφαιρῆται, τυγχάνῃ. 3. λάθητε. 4. δουλεύωσιν. 5. φαίνοιτο. 6. πεισόμενος, ποιήσων, πεισόμενος. 7. πολεμήσων.

15 A gondoskodás, törekvés, aggódás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok

II. 1. Χρῆ τοῦτο σκοπεῖν, ὅπως ἡ φιλία ὅτι πλείστον χρόνον συμμενεῖ. 2. Σκόπει ὅπως μὴ ἰδιώτης ἔσει τούτου τοῦ ἔργου. 3. Οὐκ ἐθέλουσιν ἐπιμελεῖσθαι ὅπως αὐτοῖς ἔσται ἄβούλονται εἶναι. 4. Ἔγνωνα τὸ λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς τοιούτοις. 5. Ἡμεῖς βουλευόμεθα ὅπως φιλήσομέν τινα μᾶλλον ἢ μαχούμεθα. 6. Δεῖ σκοπεῖν, ὅπως ἀπαλλαγῆσόμεθα τῆς παρουσίας ἔχθρας. 7. Φυλάττεσθαι δεῖν μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ. 8. Βουλευέται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἦν

δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. 9. Οἱ ἥρωες μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδά-
ζουσι, καὶ πάντα ποιούσι ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. 10. Οὐ
δεῖ τὸν ἵππαρχον τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
ὅπως ὄλον τὸ ἐπόμενον ἀξιοθέατον φανεῖται. 11. Φυλάττεσθε ὅπως μὴ πολέμου ζητούν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὔρητε. 12. Ὅπως ἀμυνόμεθα οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ
ἐπιμελεῖται. 13. Ὅπως καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε ἐμοὶ μελήσει, ἢ μηκέτι με Κύρον νο-
μίζετε. 14. Ὅπως μὴ ἐπ' ἐκείνω γενησόμεθα πάντα ποιητέον. 15. Τότε τοῦτο θρασύ
τι ἐδόκει εἶναι καὶ εὐλαβοῦντο αὐτὸ πράττειν. 16. Τὰ ὄπλα περὶ τὸ στόμα τοῦ ἵππου
ὅπως μαλακὰ ἔσται ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. 17. Ὡρα βουλεύεσθαι ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγω-
νιούμεθα. 18. Εἰ ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα
μαχοῦμεθα. 19. Δεῖ φυλάττεσθαι ὅπως μὴ ἀπροσδοκῆτως οἱ πολέμοι ἡμῖν ἐπιθήσονται.
20. Φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μηδὲν ὑμῖν συμβήσεται τοιοῦτον, μηδ' ἄ τοῖς ἄλλοις ἀν ἐπι-
τιμήσετε, τούτοις αὐτοὶ φανήσεσθε περιπίπτοντες. 21. Δεῖ ἡμᾶς φυλάττεσθαι ὅπως μὴ ὁ
ρήτωρ ἡμᾶς αἰτιάσεται. 22. Ἐπεμελοῦντο ὅπως μηδεὶς αὐτοῦς ἐξαπατήσει. 23. Φυ-
λακτέον ἐστίν ὅπως μηδὲν τοιοῦτον ἐξαμαρτήσεσθε περὶ ὑμᾶς αὐτοῦς. 24. Ὅπως μὴ τοὺς
διδακάλους κακὰ ἐρεῖς.

III 1. γένοιτο. 2. ἐργάσησθε. 3. μεταχειριούνται. 4. ἀδικῆ, ἀσεβῆ. 5. φηφειῖσθε,
ἔσεσθε. 6. οἰκοδομηθήσεται, καθαιρεθήσεται. 7. ὠφελήσει, κερδανεῖ. 8. ἄρχωσιν, δύ-
νωνται. 9. ὑγιάνης, ἔσει. 10. ὤμεν. 11. ἔξει, προσγενήσεται. 12. μενούμεν, ἄπιμεν,
ἔξομεν. 13. ἀποστήσεται, ἀπόληται, δυνήσεται. 14. καλλιερήσει, ποιήσει, ἐπιδείξει. 15.
φανήσεσθε. 16. φανησόμεθα.

16 A félelem és aggódás igéi (verba timendi) után álló mellék- mondatok

II. 1. Οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ὃ τι δῶ ἐκάστω τῶν φίλων, ἀν εὐ γένηται, ἀλλὰ
μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ. 2. Ἀπεστρατοπεδεύοντο οἱ βάρβαροι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐξή-
κοντα σταδίων, φοβούμενοι μὴ τῆς νυκτὸς οἱ Ἕλληνες ἐπιθῶνται αὐτοῖς. 3. Ἐφοβούμενη
μὴ οἱ κριταὶ αὐτοῦ κατακρίνωσι [κατακρίνοιν]. 4. Δέδοικα μὴ οὐδεὶς ἡμῖν βοηθ-
ήσῃ. 5. Ἐδεισαν μὴ λύττα τις ὥσπερ κυσὶν ἡμῖν ἐμπεπτῶκοι. 6. Ἐπειθοντο αὐτῶ
φοβούμενοι μὴ δίκας διδοῖεν [διδῶσι]. 7. Δέδοικα μὴ συστάντες ἄθροοι που κακόν τι
ἐργάσωνται οἱ πολέμοι. 8. Δέδοικα μὴ τούναντίον οὐ βούλομαι ποιῶ. 9. Συνέγραφα
φοβούμενος μὴ οὐ μεμνημένος ὦ. 10. Ὁ ἐγὼ δεδιὼς μὴ τις πύθηται ἐπεθύμουν αὐτὸν
ἀπολέσαι. 11. Ἐδεδοίκειν αὐτὸν αἰτεῖν τὸ ἀργύριον. 12. Ἐφοβούμενη μὴ ταῦτὰ πάλιν
πάσχοιμεν. 13. Φοβοῦμαι μὴ τινες ἐπιτιμήσωσιν ἡμῖν . . . 14. Φοβοῦμαι μὴ οὐ δυνώ-
μεθα οἴκαδε κατιέναι. 15. Δέδοικα, μὴ ποιητικῆς λαβόμενος φλυαρίας μακρογῶ. 16.
Ἐφοβούμεθα νυκτὸς πορεύεσθαι. 17. Φοβοῦνται μὴ ὁ στρατηγὸς τέθνηκε. 18. Τί
γάρ ἐστιν ἄλγιον ἢ ζῆν ἀεὶ δεδιότα μὴ τις τῶν παρεστώτων ἀποκτείνῃ, καὶ μηδὲν ἦττον
φοβούμενον τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας; 19. Ἐφοβούμεθα μὴ βούλωνται ἡ-
μᾶς βλάπτειν. 20. Ἀξιόν ἐστιν δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι γενώμεθα ταύταις
ταῖς ἀνοίαις. 21. Δέδοικα μὴ πόρρω λίαν τῆς ὑποθέσεως ἀποπλανηθῶ. 22. Ἐφοβοῦντο
μὴ ποτε βασιλεὺς αὐτὸς ποιησάμενος στρατείαν κρατήσειεν τῆς χώρας. 23. Δέδοικα μὴ
μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. 24. Σφόδρα φοβοῦμαι μὴ τοῦτο ἀληθές ἐστι.

III. 1. γένηται, καταμείνη. 2. δυνηθῶ. 3. ποιήσω. 4. φανῶμεν, ἔλθωμεν, κινδυνεύσωμεν. 5. ἔλθη. 6. ἀγνοήσωσί. 7. ἀπαντήση. 8. γένηται. 9. φανῶ, ἀπολειφθῶ. 10. φανῶμεν. 11. δόξω. 12. δόξω.

17 Következményes mellékmondatok

II. 1. Οἱ διδάσκαλοι οὕτω πένητες ἦσαν ὥστε ἀεὶ ἐθέλειν χρήματα δέχεσθαι. 2. Ἐγυτέρω ἐσμὲν τῶν πολεμίων ἢ ὥστε ἐνθάδε αὐλιζεσθαι. 3. Ὅστις ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν πάντας οὕτω διατιθεῖς ἀπεπέμπετο ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. 4. Τοῦτο ποιήσω ἐφ' ᾧτέ σε μηδὲν λέγειν. 5. Κρύα μεγάλα ἐπερρίπτουν ἄνωθεν, ὥστε χαλεπὸν ἦν καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. 6. Φρονιμώτερος ἦν ἢ ὥστε κακὰ λέγειν τὸν κριτὴν. 7. Ὡσπερ τὸ γένος αὐτῶν τῆς πατρίδος ἐντιμώτατον, οὕτω καὶ ἡ πόλις ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐνδοξοτάτη ὥστε οὐ δευτέρων πρωτεύουσιν, ἀλλ' ἡγεμόνων ἡγεμονεύουσιν. 8. Ἐξέφυγον ἐκ τῆς οἰκίας ὥστε μὴ καίεσθαι. 9. Πολλοὶ καὶ ἀφίσταντο πρὸς αὐτὸν, ὀρεγόμενοι τῆς ἐλευθερίας, ὥστε οὐκέτι Ἑλλήνων μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρων πολλῶν ἡγεμῶν ἦν ὁ Ἀγησίλαος. 10. Οὐδένα πώποτ' οὐτ' ἀκήκοα οὐθ' ἑώρακα ὅστις εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως ὥστε τοιοῦτόν τι ποιεῖν. 11. Ἀνδρειότεροι ἦσαν ἢ ὥστε φοβεῖσθαι τὸν θάνατον. 12. Εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδίας ἤλθεν, ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκεν. 13. Ἐάσω σε χρῆσθαι ταύταις ταῖς βίβλοις ἐφ' ᾧτέ αὐτὰς ταχέως μοι ἀποδοῦναι. 14. Οὕτως ἰσχυρὸς ἦν ὥστε δύνασθαι φέρειν πάντας τοὺς πόνους. 15. Ἐφαίνετο προδότης ὢν, ὥστε ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσεν ἀποκτεῖναι αὐτόν. 16. Ὀλίγοι οὕτω τολμηροὶ εἰσιν ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τὸν λύκον. 17. Τοσοῦτον ἐφοβεῖτο ὁ στρατὸς ὥστε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἐτόλμησε προσβάλλειν. 18. Ἦν δὲ καὶ ὁπότε αὐτοῖς τοῖς ἀναβάσι πολλὰ πράγματα παρείχον οἱ βάρβαροι πάλιν καταβαίνουσιν· ἑλαφροὶ γὰρ ἦσαν ὥστε καὶ ἐγγύθεν φεύγοντες ἀποφεύγειν. 19. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσθοντο αὐτὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν ἢ ὥστε τοὺς φίλους ὠφελεῖν. 20. Οὕτως εὖ ἔλεγεν ὁ Δημοσθένης ὥστε πολλάκις τοὺς Ἀθηναίους ἄκοντας ἐπειθεν. 21. Τὸ ναυτικὸν ἀσθενέστερον ἦν ἢ ὥστε ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος. 22. Ἐφ' ᾧ σε ἀποδιδόναί μοι τὰ χρήματα, οὐ σε αἰτιάσομαι. 23. Νεώτερος ἐγὼ πολλῷ εἰμι ἢ ὥστε δύνασθαι ἐμαυτῷ τιμωρεῖν ἱκανῶς. 24. Οὕτω δεινὸς ἦν ὁ κίνδυνος ὥστε τοὺς Θηβαίους βούλεσθαι οἴκαδε ἀπελθεῖν. 25. Ἐλπίζω σε οὕτω λέξειν ὥστε πείσαι αὐτούς. 26. Τοσαῦτα τὰ ἐπιτήδεια εἰσεκομίσαντο εἰς τὴν πόλιν ὥστε τρία ἔτη ἀντέχειν. 27. Φίλιππος οὕτω συνεχῶς ἐπολιόρκει τὴν Ὀλυνθον ὥστε τοὺς πολίτας μηκέτι δύνασθαι λαβεῖν τὰ ἐπιτήδεια. 28. Οἱ Ἀθηναῖοι τοσαῦτα ἀνήλισκον ἐπὶ τοῦ Δημοσθένους ὥστε μηδένα μισθὸν ἔχειν τοῖς στρατιώταις. 29. Τοσοῦτον ἠθύμησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὥστε οἴκαδε κατήγαγον τὸν Ἀλκιβιάδην.

18 Vonatkozó mellékmondatok I.

II. 1. Ὡς δ' ἦσθετο Κύρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οὐ ἡγεῖτο. 2. Εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ᾧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. 3. Τὰ ἐπιτήδεια ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἦν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἢς οἱ ἐγχώριοι παρείχον. 4. Συνεληλυθυίας σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐκ

ῥετο, εἰ μάχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι. 5. Ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἵππεις, ὧν Ἄρταγέρσης ἦρχεν. 6. Ὑπὲρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα. 7. Ὁ Τισσαφέρνης ἂ ὤμοσεν εὐθὺς ἐφεύσατο. 8. Τούτων τῶν κακῶν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀφέξεται ἐρασθεὶς ὧν ἐγὼ παραινῶ. 9. Ἐγὼ μὲν γε, ἐξ ὧν ἀκούω, οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆσθαι. 10. Ὁ Κύρος ὑπισχνεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὐ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρευικοῦ τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ. 11. Ἐν τοιούτοις ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρῆ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. 12. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. 13. Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἂ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιοτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. 14. Ἀλλὰ ταῦτα πάνυ ἔμοιγε μικρὰ δοκεῖ εἶναι ἂ σὺ λέγεις. 15. Πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν ὅ τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι. 16. Οἶδα ὅπη οἴχονται. 17. Τισσαφέρνης στράτευμα πολὺ παρὰ βασιλέως πρὸς ᾧ πρόσθεν εἶχε μετεπέμπετο. 18. Ταῖς πόλεσιν εἰς ἂς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. 19. Διαβάς τὸν Ἑλλησποντον ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν ἔθνων ὧν περὶ ὁ Πέρσης τῷ παμπληθεὶ στόλῳ. 20. Ἦν ἑνιαυσίαν ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐποίησατο, ταύτην μείον ἢ ἐν μηνὶ κατήνυσεν ὁ Ἀγησίλαος.

19 Vonatkozó mellékmondatok II.

II. 1. Πάντες οὗτοι νόμοι εἰσὶν, οὓς τὸ πλῆθος συνελθὼν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἅ μὴ. 2. Ἀγησίλαος, ὅπου ῥετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασιζετο. 3. Αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ τι ἂν δέη πείσομαι. 4. Οἶμαι πάντας ἀνθρώπους νομίζειν εὐνοίαν δεῖν ἀποδείκνυσθαι τούτῳ παρ' οὗ ἂν δῶρά τις λαμβάνη. 5. Τὰ ὄμματα ἀναπεπταμένα εἶχε, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὦρα διαλάμποι. 6. Ἐπνίγετο ὅστις νεῖν μὴ ἐτύγχανεν ἐπιστάμενος. 7. Πῶς ἂν τις, ἂ γε μὴ ἐπίστατο, ταῦτα σοφὸς εἶη; 8. Ὅπη ἂν πορευόμεθα, κρατούμεν τῆς χώρας. 9. Ἐφασκε τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ προσημᾶναι ἅ τε δέοι καὶ ἅ μὴ δέοι ποιεῖν. 10. Ἀναγκάσει ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῆ. 11. Ὅ τι δ' ἂν πράττης, τούτου ὡς προθυμότερα ἐπιμελεῖσθαι χρῆ. 12. Καὶ ὑμῶν ἕκαστος εἴπη ὅ τι ὠφέλιμον ἔχει. 13. Ὅποιοι δ' ἂν ὦσι χαλινοί, πάντες ὑγροὶ ἔστωσαν. τὸν μὲν γὰρ σκληρόν, ὅπη ἂν ὁ ἵππος λάβη, ὄλον ἔχει πρὸς ταῖς γνώθεις, ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὅπθεν ἂν τις λάβη, ὄλον αἶρει. 14. Εἴ μοι συμβουλευοῖς ὅ τι ἂν ποιῶν αὐξοίμι τὸν οἶκον, οὐκ ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ γε τούτων ὧν σὺ δεσποινῶν καλεῖς κωλύεσθαι: ἀλλὰ θαρρῶν συμβούλευε ὅ τι ἔχεις ἀγαθόν. 15. Εἰ δὲ τίνα ὀρωπὴ δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αἰεὶ πλείω προσεδίδου. 16. Ὁ Κύρος πολλοῦ μὲν ἄξιος ᾧ ἂν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἔχθρὸς ᾧ ἂν πολέμιος ἦ, ἔχει δὲ δύναμιν καὶ πεζὴν καὶ ἵππικὴν καὶ ναυτικὴν ἦν πάντες ὁμοίως ὀρωμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα. 17. Ἐν τῇ Κύρου ἀρχῇ ἐγένετο καὶ Ἑλληνὶ καὶ βαρβάρῳ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδελῶς πορεύεσθαι ὅπη τις ἤθελεν, ἔχοντι ὅ τι προχωροίη. 18. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναται σοῦ ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; 19. Ὅστις ἂν οὖν ὑμῶν βούληται ἢ οἰκονομικὸς ἢ δημογγορικὸς ἢ στρατηγικὸς γενέσθαι ἢ ὁμοῖος Ἀχιλλεῖ ἢ Αἴαντι ἢ Νέστορι ἢ Ὀδυσσεῖ, ἐμὲ θεραπεύετω. ἐγὼ γὰρ ταῦτα πάντα ἐπίσταμαι. 20. Τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀργυ-

ρίου τῶ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστάς ὥσπερ πόρνους ἀποκαλοῦσιν, ὅστις δὲ ὄν ἂν γνῶ εὐφυᾶ ὄντα διδάσκων ὅ τι ἂν ἔχῃ ἀγαθὸν φίλον ποιεῖται, τοῦτον νομίζομεν, ἃ τῶ καλῶ κάγαθῶ πολίτη προσήκει, ταῦτα ποιεῖν.

III. 1. ὅ τι, ὅπου, ὅπη. 2. ὅπη. 3. οὐ. 4. ὅστις. 5. ὅστις. 6. ὅπη. 7. ἃ, ἃ. 8. ᾠ. 9. ὅσα, ἃ, ἃ, ὅσα. 10. ἧς, ὅ τι, ὅ τι.

20 Fügő beszéd (oratio obliqua)

Az alábbiakban egy-egy lehetséges megoldást adtunk meg.

I. 1. Θηραμένης εἶπεν ὅτι οὐδὲν αὐτῶ μέλει / μέλοι τοῦ θορύβου αὐτῶν, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων οἶδε / εἶδείη τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας αὐτῶ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγει / λέγοι. μετ' ἐκείνων δὲ Λύσανδρος ἀναστάς ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καὶ ὅτι παρασπόνδους αὐτοὺς ἔχει / ἔχοι, καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας αὐτοῖς ἔσται / ἔσοιτο ἀλλὰ περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσουσι / ποιήσουσιν ἃ Θηραμένης κελεύει / κελεύει.

2. Κίμωνος εἰπόντος ὅτι φοβεῖται / φοβοῖτο μὴ δικαιολογούμενος περιγένηται / περιγένοιτο αὐτῶν ὁ Φίλιππος, Δημοσθένης ἐπηγγέλλετο πηγᾶς δὴ λόγων ἔχειν ἀφθόνας, καὶ ἔφη περὶ τῶν δικαίων τῶν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τοιαῦτα εἶρεῖν ὥστε ἀπορράφειν τὸ Φιλίππου στόμα ὀλοσχοίνῳ ἄβρόχῳ, καὶ πείσειν Ἀθηναίους μὲν καταδέξασθαι Λεωσθένην, Φίλιππον δ' Ἀθηναίοις Ἀμφίπολιν ἀποδοῦναι.

3. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Κριτόβουλος ὁ Λαμφακηνὸς εἶπε παρελθὼν ὅτι ἔπεμψε / πέμψειε μὲν αὐτὸν Κερσοβλέπτῃς, ἀξιῶ / ἀξιοῖη δὲ ἀποδοῦναι τοὺς ὄρκους τοῖς Φιλίππου πρέσβεσι, καὶ συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτῃν ἐν τοῖς συμμάχοις αὐτῶν. ἀναστάς ἐκ τῶν προέδρων Δημοσθένης, οὐκ ἔφη τὸ ψήφισμα ἐπιψηφιεῖν, οὐδὲ λύσειν τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὐδὲ γιγνώσκειν τῶν συμμάχων τοὺς ὥσπερ συνεφαπτομένους τοῖς σπένδουσι τῶν ἱερῶν· ἀπεδόθη γὰρ περὶ τούτων ἐτέραν ἐκκλησίαν.

4. Ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος, ὥσπερ εἶωθε, τῶ σχήματι καὶ τρίφας τὴν κεφαλὴν, ὁρῶν ἐπισημαινόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' Αἰσχίνου λόγους, ἔφη ἀμφοτέρων θαυμάζειν, καὶ τῶν ἀκουόντων καὶ τῶν πρεσβευσάντων, ὅταν / ὅτε παρέντες τὸν χρόνον, οἱ μὲν τὸν τοῦ βουλευσασθαι, οἱ δὲ τὸν τοῦ συμβουλεύειν, ἀποδιατρίβωσι / ἀποδιατρίβουσι τὴν ὑπερόριον λαλιὰν ἀγαπῶντες ἐν τοῖς οἰκείοις πράγμασιν· οὐδὲν γὰρ εἶναι ῥᾶον ἢ πρεσβεῖαν ἀπαγγεῖλαι.

5. Ἐτόλμησε δὲ Δημοσθένης εἰπεῖν ὡς αὐτὸς τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις περιπίπτει / περιπίπτει. Φησὶ γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτ' ἔκρινε Τιμάρχον, ὅτι πάντες κατ' αὐτοῦ (Τιμάρχου) τὴν τῆς πορνείας φήμην παρειλήφασιν / παρειλήφουσι, ὁδ' Ἡσίοδος ποιητῆς ἀγαθοῦ ὦν λέγει / λέγοι·

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ

πολλοὶ φημίξωσι· θεός νυ τίς ἐστι καὶ αὐτή,

τὴν δὲ αὐτὴν ταύτην ἦκειν τότε θεὸν αὐτοῦ κατηγοροῦσαν· πάντες γὰρ λέγειν ὡς χρήματα ἔχει / ἔχοι Αἰσχίνης παρὰ Φιλίππου.

Αz eredetiben olvasható, de a megoldás során elhagyható kötőszók ()-ben vannak.

II. Ὁ Κύρος ἠρώτα Ὀρόντα· ἔστιν ὃ τι σε ἠδίκησα· ἀπεκρίνατο (ὅτι) οὐ· πάλιν δὲ ὁ Κύρος ἠρώτα· Οὐκοῦν ὕστερον, ὡς αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος ἀποστάς εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίεις τὴν ἐμὴν χώραν ὃ τι ἐδύνα· ἔφη Ὀρόντας· Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κύρος, ὅπότε· αὐτὸς ἔγνωσ τὴν σαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν μεταμέλειν τέ σοι ἔφησθα καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ· καὶ ταῦθ' ὡμολόγει Ὀρόντας· Τί οὖν, ἔφη ὁ Κύρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύω μοι φανερὸς γέγονας· εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντα· (ὅτι) οὐδὲν ἀδικηθεὶς, ἠρώτησεν ὁ Κύρος αὐτόν· Ὁμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἀδικος γεγενῆσθαι· Ἥ γὰρ ἀνάγκη ἦν, ἔφη Ὀρόντας· ἐκ τούτου πάλιν ἠρώτησεν ὁ Κύρος· Ἔτι οὖν ἂν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γενοίμην, ὦ Κύρε, σοὶ γ' ἂν ποτε ἔτι δόξαιμι· πρὸς ταῦτα Κύρος εἶπε τοῖς παροῦσιν· Ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ τι σοι δοκεῖ.

III. A kérdéses szövegrészeket szempontjából a megoldásban szögletes, kirekesztő zárójelbe [] kerültek azok a szavak, amelyek az eredeti, egyenes beszédből kihagyandók. Beékelő zárójelben < >, illetve aláhúzva szerepelnek az eredetiből megtartandó, ill. beszúrt, lehetséges, de egymással fel nem cserélhető megoldások.

1. Ὡς δὲ ἀπικετο Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε <ὅτι> [τάδε·] [Ἄνδρες Ἀθηναῖοι,] <Μαρδόνιος> Μαρδόνιον [τάδε] <λέγει / λέγει> λέγειν

2. <ὅτι> [Ἐμοὶ] <ἐαυτῷ> <ἀγγελίη> ἀγγελίην <ἦκει / ἦκοι> ἦκειν παρὰ βασιλέος <λέγουσα> λέγουσαν [ᾧδε·]

3. <ὅτι> Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐς [ἐμὲ] <ἐαυτὸν> ἐξ ἐκείνων γενομένης πάσας [μετήμι] <μεθήσι / μεθειή> μεθίναι. <ἐαυτῷ δὲ προειποῦσα>, προειποῦσαν [Νῦν τε ᾧδε, – Μαρδόνιε, – ποιεε·] <ποιεῖν> τοῦτο μὲν τὴν γῆν [σφι] <αὐτοῖς> [ἀπόδος] <ἀποδοῦναι>, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτη [ἐλέσθων] <ἐλέσθαι> [αὐτοί] <αὐτοὺς / ἐκείνους>, ἦντινα <ἂν ἐθέλωσι / ἂν> ἐθέλοιεν, [έόντες] <όντας> [αὐτόνομοι] <αὐτονόμους>· ἱρά τε πάντα [σφι] <αὐτοῖς>, [ἦν] <ἐάν / εἰ> δὴ <βούλωνται / βούλοιντο> γε [ἐμοί] <αὐτῷ / Ξέρξη> ὁμολογέειν, [ἀνόρθωσον] <ἀνορθῶσαι>, ὅσα [ἐγὼ] <αὐτός> [ἐνέπρησα] <ἐνέπρησε>.

4. – Τούτοις δὲ πρὸς ἔπεισι προσέθηκε Μαρδόνιος – <ὅτι> Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως <ἔχει / ἔχοι>, ἔχειν [μοι] <ἐαυτῷ> ποιεῖν ταῦτα,

5. [ἦν] <ἐάν / εἰ> μὴ τὸ [ὑμέτερον] <αὐτῶν / ἐκείνων> ἀντίον <γένηται / γένοιτο>. [Λέγω] <λέγει / λέγει> λέγειν δὲ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> [τάδε·] [Νῦν] τί [μαίνεσθε] <μαίνονται / μαίνονται> πόλεμον βασιλεῖ ἀειρόμενοι. Οὔτε γὰρ ἂν [ὑπερβάλισθε] <υπερβάλοιτο> οὔτε <οἰοί τέ> [έστε] <εἰσι / εἶεν> οἰοῦς τε εἶναι ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. [Εἶδετε] <ἴσασι / εἰδείσαν> εἰδέναι μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίας τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, [πυνθάνεσθε] <πυνθάνονται / πυνθάνονται> πυνθάνεσθαι δὲ καὶ τὴν [νῦν] <τότε> παρ' [ἐμοί] <ἐαυτῷ> εἶσαν δύναμιν, ὥστε καὶ [ἦν] <ἐάν / εἰ> [ἡμέας] <αὐτοὺς / τοὺς Μαρδονίου> [ὑπερβάλησθε] <υπερβάλωνται / υπερβάλοιτο> καὶ [νικήσητε] <νικήσωσι / νικήσαιεν>, τοῦ περ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐδεμία ἐλπίς εἶ περ εὔ [φρονέετε] <φρονοῦσι / φρονοῖεν>, <ἄλλη παρέσται / παρέσειτο> πολλαπλη-

σίη> ἄλλην παρεσεσθαι πολλαπλασίην. Μὴ ὦν [βούλεσθε] <βούλεσθαι> [παρισούμενοι] <παρισουμένους> βασιλεί στέρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ [ὑμέων] <ἑαυτῶν>, ἀλλὰ [καταλύσασθε] <καταλύσασθαι>· <παρέχει / παρέχοι> παρεῖναι δὲ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτη ὀρημένου. – καὶ ἐκέλευε – [Ἔστε] <γενέσθαι> [ἐλευθήροι] <ἐλευθέρους>, [ἡμῖν] <ἑαυτοῖς / Πέρσαις> ὀμαιχιμίην [συνθέμενοι] <συνθεμένους> ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

6. – μετὰ δὲ ταῦτα ἸΑλέξανδρος προσέθηκε – <ὅτι> <Μαρδόνιος> Μαρδόνιον μὲν ταῦτα, [ὦ Ἀθηναῖοι,] <ἐνετείλατό> [μοι] <αὐτῶ> ἐντείλασθαι εἰπεῖν πρὸς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους>. [Ἐγὼ] <αὐτός> δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους> ἔξ [ἐμέο] <ἑαυτοῦ> εὐσύης οὐδὲν [λέξω] <λέξει / λέξει> ἔρεῖν (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον [ἐκμάθοιτε] <ἐκμάθοντο>), [προσχηρίζω] <προσχηρίζει / προσχηρίζοι> προσχηρίζειν δὲ [ὑμέων] <αὐτῶν / ἐκείνων> πείθεσθαι Μαρδονίῳ. [Ἐνορέω] <ἐνορᾶ / ἐνορώ> ἐνορᾶν γὰρ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐκ οἴοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξη (εἰ γὰρ [ἐνώρων] <ἐνώρα> τοῦτο ἐν [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> οὐκ ἂν κοτε ἐς [ὑμέας] <αὐτοὺς / ἐκείνους> [ἦλθον] <ἦλθε> ἔχων λόγους τούσδε)· καὶ γὰρ <δύναμις> δύναμιν ὑπὲρ ἄνθρωπον <ἡ> τὴν βασιλέος <ἐστὶ / εἴη> εἶναι καὶ <χειρ ὑπερμήκης> χείρα ὑπερμήκη. [Ἦν] <ἐὰν / εἰ> ὦν μὴ αὐτίκα [ὁμολογήσητε] <ὁμολογήσωσι / ὁμολογήσαιεν>,

6α. μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι,

6. [δειμαίνω] <δειμαίνει / δειμαῖνοι> δειμαίνειν ὑπὲρ [ὑμέων] <αὐτῶν / ἐκείνων> ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθειρομένων μόνων, ἐξαιρετόν τι μεταίχιμιον τὴν γῆν ἐκτημένων.

– καὶ ἐκέλευε – [Ἀλλὰ πείθεσθε] <πείθεσθαι>· πολλοῦ γὰρ [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι [ὑμῖν] <αὐτοῖς / ἐκείνοις> Ἑλλήνων τὰς ἁμαρτάδας ἀπιεῖς <ἐθέλει / ἐθέλοι> φίλος γενέσθαι.

ἸΑλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

1: C	47: D	93: C	139: B	185: C	231: B
2: C	48: C	94: C	140: D	186: C	232: C
3: B	49: C	95: C	141: C	187: C	233: A
4: D	50: C	96: A	142: C	188: D	234: C
5: B	51: B	97: B	143: B	189: D	235: A
6: C	52: B	98: C	144: C	190: B	236: C
7: B	53: C	99: A	145: B	191: B	237: B
8: A	54: B	100: B	146: B	192: A	238: D
9: A	55: D	101: B	147: C	193: D	239: B
10: D	56: C	102: A	148: B	194: B	240: B
11: C	57: B	103: A	149: A	195: B	241: C
12: C	58: C	104: B	150: B	196: C	242: C
13: C	59: C	105: A	151: C	197: C	243: C
14: A	60: D	106: C	152: C	198: C	244: C
15: B	61: D	107: C	153: A	199: C	245: B
16: B	62: B	108: A	154: C	200: C	246: A
17: B	63: C	109: C	155: A	201: D	247: D
18: A	64: B	110: B	156: C	202: B	248: B
19: B	65: A	111: D	157: A	203: C	249: B
20: B	66: C	112: C	158: B	204: B	250: B
21: A	67: C	113: C	159: A	205: B	251: B
22: C	68: B	114: C	160: C	206: A	252: C
23: B	69: C	115: A	161: A	207: A	253: C
24: C	70: D	116: A	162: A	208: D	254: A
25: C	71: B	117: C	163: A	209: C	255: D
26: B	72: B	118: D	164: B	210: C	256: D
27: C	73: B	119: C	165: A	211: C	257: B
28: C	74: C	120: A	166: C	212: A	258: B
29: D	75: D	121: D	167: C	213: D	259: B
30: B	76: C	122: C	168: B	214: C	260: A
31: C	77: A	123: B	169: B	215: D	261: D
32: C	78: A	124: B	170: C	216: C	262: C
33: B	79: B	125: C	171: B	217: B	263: C
34: A	80: A	126: B	172: B	218: D	264: D
35: B	81: B	127: B	173: D	219: C	265: C
36: B	82: C	128: C	174: B	220: C	266: C
37: C	83: B	129: A	175: C	221: C	267: C
38: A	84: A	130: B	176: C	222: B	268: B
39: D	85: B	131: A	177: B	223: C	269: A
40: B	86: C	132: C	178: B	224: D	270: D
41: C	87: A	133: B	179: B	225: A	271: A
42: A	88: B	134: B	180: C	226: C	272: B
43: D	89: B	135: C	181: C	227: C	273: B
44: B	90: B	136: C	182: B	228: B	274: C
45: D	91: C	137: C	183: C	229: A	275: B
46: B	92: C	138: C	184: B	230: C	276: A

277: B	325: B	373: D	421: A	469: D	517: D
278: A	326: A	374: A	422: A	470: B	518: A
279: C	327: A	375: D	423: C	471: C	519: C
280: D	328: D	376: C	424: B	472: C	520: D
281: D	329: B	377: B	425: C	473: B	521: C
282: C	330: A	378: D	426: B	474: C	522: D
283: C	331: C	379: A	427: C	475: C	523: C
284: D	332: C	380: B	428: C	476: B	524: B
285: B	333: C	381: C	429: A	477: A	525: D
286: D	334: B	382: D	430: D	478: A	526: A
287: A	335: C	383: C	431: C	479: A	527: D
288: A	336: B	384: B	432: C	480: B	528: A
289: A	337: B	385: A	433: C	481: C	529: B
290: C	338: A	386: D	434: C	482: B	530: C
291: B	339: B	387: C	435: C	483: A	531: B
292: C	340: A	388: B	436: B	484: A	532: D
293: D	341: C	389: D	437: B	485: B	533: D
294: B	342: C	390: A	438: D	486: B	534: C
295: B	343: C	391: C	439: C	487: D	535: B
296: C	344: B	392: C	440: B	488: B	536: A
297: B	345: C	393: B	441: C	489: A	537: B
298: D	346: C	394: D	442: C	490: A	538: A
299: A	347: C	395: A	443: B	491: B	539: C
300: C	348: A	396: A	444: C	492: D	540: D
301: A	349: A	397: A	445: A	493: C	541: D
302: B	350: A	398: A	446: D	494: C	542: A
303: B	351: D	399: B	447: C	495: D	543: D
304: B	352: B	400: C	448: B	496: B	544: C
305: C	353: B	401: D	449: C	497: D	545: B
306: A	354: B	402: A	450: C	498: C	546: A
307: C	355: C	403: A	451: A	499: B	547: C
308: A	356: C	404: A	452: C	500: C	548: C
309: C	357: B	405: C	453: C	501: B	549: A
310: A	358: A	406: B	454: C	502: B	550: A
311: C	359: D	407: A	455: D	503: C	551: B
312: B	360: B	408: C	456: D	504: D	552: D
313: D	361: D	409: B	457: B	505: B	553: B
314: D	362: D	410: B	458: B	506: D	554: C
315: A	363: A	411: B	459: C	507: A	555: A
316: C	364: B	412: C	460: C	508: D	556: B
317: C	365: B	413: B	461: B	509: C	557: C
318: D	366: C	414: D	462: C	510: C	558: B
319: D	367: A	415: C	463: C	511: D	559: D
320: B	368: B	416: B	464: A	512: B	560: D
321: D	369: A	417: C	465: C	513: A	561: A
322: D	370: C	418: A	466: D	514: B	562: C
323: C	371: D	419: C	467: D	515: B	563: C
324: A	372: D	420: D	468: C	516: C	564: D

565: A	613: C	661: C	709: B	757: B	805: C
566: D	614: B	662: D	710: B	758: D	806: D
567: C	615: D	663: D	711: B	759: C	807: B
568: C	616: B	664: B	712: B	760: C	808: D
569: D	617: C	665: C	713: B	761: C	809: A
570: D	618: D	666: A	714: C	762: C	810: D
571: C	619: A	667: B	715: C	763: D	811: C
572: D	620: A	668: A	716: A	764: C	812: B
573: A	621: A	669: A	717: B	765: B	813: D
574: C	622: C	670: C	718: C	766: C	814: D
575: B	623: A	671: C	719: C	767: C	815: B
576: B	624: B	672: D	720: C	768: C	816: C
577: C	625: C	673: B	721: D	769: A	817: D
578: B	626: A	674: C	722: B	770: C	818: A
579: D	627: C	675: D	723: D	771: C	819: A
580: D	628: A	676: C	724: B	772: C	820: D
581: B	629: C	677: C	725: A	773: C	821: B
582: A	630: B	678: A	726: D	774: C	822: B
583: D	631: B	679: C	727: B	775: A	823: C
584: A	632: C	680: C	728: D	776: B	824: B
585: A	633: C	681: C	729: C	777: C	825: A
586: A	634: C	682: B	730: A	778: B	826: C
587: B	635: C	683: C	731: B	779: D	827: B
588: B	636: A	684: D	732: C	780: C	828: C
589: C	637: D	685: C	733: D	781: C	829: A
590: B	638: B	686: C	734: A	782: C	830: A
591: B	639: C	687: D	735: A	783: B	831: B
592: B	640: A	688: D	736: C	784: B	832: B
593: D	641: A	689: C	737: B	785: C	833: A
594: C	642: A	690: B	738: D	786: C	834: C
595: C	643: B	691: B	739: C	787: A	835: C
596: C	644: C	692: A	740: B	788: D	836: A
597: C	645: C	693: B	741: D	789: C	837: C
598: C	646: C	694: C	742: C	790: D	838: A
599: B	647: C	695: C	743: D	791: C	839: C
600: C	648: C	696: C	744: C	792: C	840: C
601: B	649: D	697: D	745: B	793: A	841: B
602: B	650: A	698: B	746: C	794: C	842: B
603: C	651: C	699: C	747: D	795: C	843: C
604: A	652: C	700: C	748: D	796: A	844: A
605: B	653: C	701: B	749: C	797: C	845: B
606: C	654: B	702: C	750: C	798: C	846: C
607: B	655: D	703: C	751: A	799: C	847: C
608: B	656: A	704: C	752: C	800: B	848: A
609: B	657: C	705: B	753: D	801: C	849: A
610: D	658: C	706: C	754: C	802: D	850: B
611: C	659: C	707: C	755: B	803: A	851: D
612: C	660: B	708: D	756: A	804: A	852: C

853: B	901: A	949: B	997: D	1045: B	1093: D
854: C	902: B	950: C	998: B	1046: A	1094: C
855: C	903: C	951: B	999: C	1047: C	1095: B
856: B	904: A	952: C	1000: C	1048: C	1096: A
857: B	905: C	953: B	1001: B	1049: C	1097: C
858: B	906: A	954: B	1002: C	1050: B	1098: B
859: C	907: C	955: C	1003: B	1051: C	1099: C
860: D	908: B	956: B	1004: B	1052: B	1100: C
861: B	909: D	957: A	1005: B	1053: C	1101: C
862: D	910: C	958: D	1006: C	1054: C	1102: A
863: B	911: C	959: A	1007: B	1055: C	1103: C
864: B	912: B	960: D	1008: B	1056: C	1104: C
865: C	913: B	961: A	1009: C	1057: B	1105: C
866: B	914: C	962: C	1010: A	1058: C	1106: B
867: D	915: A	963: D	1011: C	1059: C	1107: C
868: B	916: B	964: D	1012: C	1060: A	1108: D
869: C	917: C	965: B	1013: C	1061: A	1109: C
870: D	918: A	966: A	1014: C	1062: C	1110: D
871: B	919: C	967: B	1015: C	1063: B	1111: D
872: B	920: B	968: B	1016: C	1064: B	1112: C
873: C	921: D	969: D	1017: B	1065: C	1113: A
874: C	922: C	970: A	1018: C	1066: B	1114: C
875: A	923: B	971: B	1019: B	1067: C	1115: C
876: B	924: C	972: C	1020: A	1068: C	1116: B
877: C	925: D	973: D	1021: C	1069: B	1117: B
878: A	926: B	974: C	1022: D	1070: C	1118: A
879: C	927: C	975: B	1023: C	1071: A	1119: D
880: C	928: B	976: B	1024: D	1072: B	1120: B
881: C	929: C	977: C	1025: A	1073: D	1121: A
882: C	930: B	978: C	1026: C	1074: B	1122: B
883: D	931: A	979: A	1027: C	1075: C	1123: A
884: C	932: A	980: A	1028: C	1076: C	1124: C
885: B	933: B	981: A	1029: B	1077: C	1125: B
886: C	934: C	982: C	1030: D	1078: B	1126: A
887: C	935: D	983: C	1031: C	1079: A	1127: C
888: A	936: C	984: B	1032: C	1080: B	1128: D
889: C	937: B	985: A	1033: D	1081: A	1129: B
890: C	938: A	986: A	1034: D	1082: B	1130: B
891: C	939: A	987: D	1035: C	1083: C	1131: B
892: B	940: C	988: C	1036: C	1084: C	1132: B
893: B	941: C	989: B	1037: C	1085: B	1133: C
894: C	942: B	990: B	1038: C	1086: B	1134: C
895: B	943: C	991: D	1039: A	1087: A	1135: C
896: B	944: D	992: C	1040: B	1088: B	1136: D
897: D	945: C	993: B	1041: B	1089: C	
898: A	946: B	994: A	1042: B	1090: B	
899: C	947: C	995: C	1043: D	1091: B	
900: C	948: B	996: C	1044: C	1092: B	

Magyar–görög szószedet

A PERIERGOPENÉS II. I–XIX. MONDATTANI FEJEZETEINEK
RETROVERZIÓS GYAKORLATAIHOZ

Összeállította: TÖRÖK ÁBEL

Lektorálta: SZABÓ EDIT ZSUZSANNA

A, Á

abban az esetben > **feltétel** (azzal a feltétellel)

Achilleus ó Ἀχιλλ(λ)εύς, -έως/-ῆος

ács (adi.) τεκτονικός 3; jó építő/ács (subst.)

ó τεκτονικός, -οῦ

ács (subst.) ó τέκτων, -ονος

ácsműhely τὸ τεκτονεῖον, -ου

ad δίδωμι

addig μέχρι *ksz.*

adó ó φόρος, -ου; adót fizet φέρω τὸν φόρον

adoptált ποιητός 3

Agamemnón ó Ἀγαμέμνων, -ονος

Agésilaos ó Ἀγησίλαος, -ου

ahelyett, hogy... ἀντί (μὲν) τοῦ + *inf.*; *lásd még* > **helyett**

ahogy(an) > **mint**

ahogyan éppen ὅπῃ ἄν

ahol ὅπου

ahová csak ὅπῃ; *lásd még* > **mindenhová**

Aias ó Αἴας, -αντος

ajándék τὸ δῶρον, -ου

akadályoz κωλύω

akar βούλομαι; ἐθέλω

akarat ἡ ἐπιβουλή, -ῆς; akarata ellenére ἄκων 3

aki, ami ὅς, ἣ, ὅ, *gen.* οὗ, ἧς, οὔ; ὅστις, ἥτις, ὅ τι; ami(t) (csak) ὅ τι (ἄν)

akkor τότε *adv.*; még (akkor) is, ha... καὶ ἔάν; akkor sem..., ha... οὐδ' εἰ..., γ' ἄν ποτε ἔτι...

akkora τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(v); amekkora ὅσος, ὅση, ὅσον

alapján (= vmi, pl. törvények értelmében) κατὰ *praep. acc.*; (= vmiből ítélve) ἐκ *praep. gen.*

alaptéma ἡ ὑπόθεσις, -εως

alatt (= idején) ἐν *praep. dat.*

alattvaló ó ἀρχόμενος -ου; ó ὑπήκοος, -ου

alávet διαιτάω; alávetett vkinek *M. P.* + ὑπό *praep. dat.*

alávetett ὑπήκοος 2

áldoz θύω

áldozat τὰ ἱερά, -ῶν; ἡ θυσία, -ας

alkalmas χρηστός 3; χρήσιμος 3; mindenre alkalmas πάγχρηστος 3; ἐπιτήδειος 3

alkalom (megfelelő) ó καιρός, -οῦ

Alkibiadés ó Ἀλκιβιάδης, -ου

alkonyodik δειλὴ γίγνεται

áll ἵστημι; így áll a dolog (ταῦτα) οὕτως ἔχει

államforma ἡ πολιτεία, -ας

vmilyen **állapotba hoz** διατίθημι, akít: *acc.*

állhatatos παραμόνιμος 2

állít (= felállít) > **áll tr.**

állít (= mond) φάσκω

alsó része vminek τὸ κάτω

vki **által** ὑπό *praep. gen.*

általában > **még soha**

alvás, álom ó ὕπνος, -ου

amatőr (= magánzó) > **magánember**

ameddig > **míg**

amely(ek)en > **mint**

amerre ὅπῃ *ksz.*

ami > **aki, ami**

ami engem illet τὸ ἐπὶ ἐμέ

amíg > **míg**

amiképpen > mint

amikor ὅτε *ksz.*; ἤνικά *ksz.*; ὁπότε *ksz.*; ὁπότεν *ksz.* (+ *coni.*); **amikor** (csak) ὅταν *ksz.* (+ *coni.*); **abban a pillanatban** ὡς *ksz.*; εἰ (δὲ δῆ) ποτε; **amikor csak** (= feltéve, hogy) ἕάν

amilyen ὡς

amint ὡς *ksz.*

Anagyrasios ὁ Ἄναγυράσιος, -ου

annyi τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(v)

annyira, ennyire οὕτω, οὕτως *adv.*; τοσοῦτον *adv.*

apa ὁ πατήρ, πατρός

Archiadés ὁ Ἀρχιάδης, -ου

ármánykodik ἐπιβουλεύω, aki/ami ellen: *dat.*

árok τὸ τάφρον, -ου; (árkot) ás > **készít**

Artagersés ὁ Ἀρταγέρσης, -ου

Artaxerxés ὁ Ἀρταξέρξης, -ου

áru πωλέω, amiért: *gen.*

áru ὁ προδότης, -ου

ás ὀρύττω; ás és emel ποιέω

átad παραδίδωμι, akinek: *dat.*, amit: *acc.*; προδίδωμι, akinek: *dat.*, amit: *acc.*

átáll ἀφίστημι, akihez: πρὸς + *acc.*

Athéna ἡ Ἀθηνᾶ, -ᾶς

athéni (*adi.*) Ἀθηναῖος 3; athéni férfiak! ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι

athéni (*subst.*) ὁ Ἀθηναῖος, -ου

átkel διαβαίνω, amin: *acc.*

átkelő ἡ διάβασις, -εως

atléta ὁ ἀθλητής, -οῦ

átmegy διαβαίνω

átsejlik διαλάμπω, amin: *gen.*

Attika ἡ Ἀττική, -ῆς (*sc. γῆ*)

attól fogva ἔξ οὗ

az οὗτος, αὕτη, τοῦτο; az azonban, aki ὅστις/ἥτις δέ

az az (= ama[z]) ἐκεῖνος, -η, -ο

azelőtt tesz vmit φθάνω, amit: *pt./inf.*

azonban ἀλλά *ksz.*; azonban (mégis) μέντοι *nyomósító szócska*; δέ *ksz.*

azt követően > **mihelyt (csak)**

azután ἔπειτα *adv.*; ἔिता *adv.*

B

-ba, -be εἰς *praep. acc.*; ἐς *praep. acc.* (iόν); ἐπί *praep. gen.*; πρὸς *praep. acc.*

Babylón ὁ Βαβυλῶν, -ῶνος

baj ὁ κινδύνος, -ου; ὁ πόνος, -ου; τὸ κακόν, -οῦ; baja esik πάσχω τι; baja lesz ἔσται μοι κακά; bajt okoz κακόν τι ἐργάζομαι

bal (oldali) ἀριστερός 3

-ban, -ben ἐν *praep. dat.*

bánt (= igazságtalanul bánik) ἀδικέω, akít: *acc.*; (= árt, kárt okoz) βλάπτω; (= erőszakoskodik) βιάζομαι; bántódása van vkitől κακόν τι πάσχω ὑπό + *gen.*

bár (= akkor sem, ha) οὐδ' εἰ

barát ὁ φίλος, -ου; barátjáná tesz vkit φίλον ποιέω, akít: *acc.*

barátság ἡ φιλία, -ας

barbár (*adi.*) βάρβαρος 2

barbár (*subst.*) ὁ βάρβαρος, -ου

bárhonnan ὁποθεν

bárki ὅστις; ὅστισοῦν

bármerre ὅπῃ ἄν

bármí(t) (= ami[t] csak) ὁ τι δ' ἄν

bármilyen ὁποῖος 3

bátor τολμηρός 3

bátorítás ἡ παραμυθία, -ας

bátran θαρρῶν *part.* (< bátor [*verb.*] θαρρέω)

bebizonyosodik φαίνω *M. intr. és P. + pt.*

bebugyolál περιεἴλω, amivel: *acc.*, amit: περί + *acc.*

becsap > **megtéveszt**

becsben áll προτιμάομαι

behajóz vmit (= hajóra rak) ἐμβιβάζω

behajózik vhoná ἀναβαίνω

bejár(atos) φοιτάω, akihez: πρὸς + *acc.*

béke ἡ εἰρήνη, -ης; békét teremт εἰρήνην ποιέω

beköltözik εἰσοικίζομαι

belepusztul διαφθείρω *P.*

belevaló népvézér > **népvézér**

benneteket > **ti**

bent ἔνδον *adv.*

bér ὁ μισθός, -οῦ

beszéd ó λόγος, -ου
beszél λέγω; hosszan beszél μακρολογέω
beszélget διαλέγομαι, akivel: *dat.*
beszélgetés ó λόγος, -ου
bevár δέχομαι
bevesz > **elfoglal**
bevétel ή πρόσσος, -ου
bevezet εισάγω
bevonul πορεύομαι; άφικνέομαι
bezár λύω *P.*
bír (= birtokol) > **van neki**
bír (= képes rá) μένω
bíró ó δικαστής, -οῦ; ό κριτής, -οῦ; bírásko-
 dó férfiak άνδρες δικασταί
bírószági eljárás nélkül (= el nem ítéltként)
 (*adi.*) άκριτος 2
bízík πιστεύω, amiben: *inf.*
bizony (καί) μήν; (= nagyon is, ugyancsak)
 αλλά *ksz.*
bizonyul vminek φαίνομαι + *adi./subst.* +
létige part.
biztonságban άσφαλῶς *adv.*; biztonságban
 van άσφαλής 2 εμί
biztosan σαφῶς; άκινδύνως; βεβαίως
biztosít συμβάλλομαι, amit: *acc.*;
 παρασκευάζω, amit: *acc.*
bocsátkozik (ütközethe) ποιέομαι (μάχην)
boiót (*adi.*) Βοιώτιος 3
-ból, -ből εκ *praep. gen.*; από *praep. gen.*; έξω
praep. gen.
boldogan ήδέως *adv.*; εύδαιμονικῶς *adv.*
boldoggá teszi vmi εύφραίνω
boldognak tart εύδαιμονίζω
bolond μωρός 3
bolyong πλανάομαι
bor ó οἶνος, -ου
bordély τὸ πορνείον, -ου
bordélytulajdonos ó πορνοβοσκός, -οῦ
bosszant άνιᾶω
bot ó όβελίσκος, -ου
bölcs (*adi.*) σοφός 3, amiben: *acc.*
bölcs (*subst.*) ó σοφός, -οῦ
bölcself ó σοφιστής, -οῦ
bölcsesség ή σοφία, -ας

bőséges πάμπολυς, παμπόλλη, πάμπολυ
Brasidas ó Βρασίδης, -ου
bujaság ή λαγνεία, -ας
bukkan vmire τυγχάνω, amire: *dat.*
bűn ή άμαρτία, -ας; nincs bűne οὔδέν
 άδικέω
bűnös άδικος 2
bűnös (= vétkező) > **vétkezik**
bűntelen καθαρός 3
büntetés ή ζημία, -ας; ή δίκη, -ης

C

chaldeus (származású) Χαλδαῖος 3
chaldeusok (*subst.*) οί Χαλδαῖοι, -ων

Cs

csak μόνον *adv.*
csaknem ὄσον οὔ; σχεδόν *adv.*
csakugyan καί μήν; γε μήν
csapás ή συμφορά, -ας
csatakiáltás ή άλαλαγή, -ης; csatakiáltás-
 ban tör ki άλαλάζω
csataló ό/ή ἵππος πολεμιστήριος/-α (*gen.*:
 ἵππου πολεμιστήριου)
csatarend ή τάξις, -εως; csatarendben
 τεταγμένος 3
csekély > **kicsi**(ny)
cselszövő επιβουλεύων 3
cserébe (= vmi helyett) άντί *praep. gen.*
csinál (= tesz) ποιέω, akit/amit aki-
 vé/amivé: kettős *acc.*; (= cselekszik)
 πράττω
csodál (= bámulattal néz) άγαμαι; άγάομαι,
 akit/akire: *acc./gen.*; θαυμάζω
csökönýös θυμοειδής 2
csupán μόνον *adv.*; csupán ezek (a dolgok)
 μόνα ταῦτα
csügged άθυμέω; nem szabad csüggedni
 οὔκ άθυμητέον

D

daimonion τὸ δαιμόνιον, -ου
dareikos ó δαρεικός, -οῦ; féldareikos τὸ
 ήμιδαρεικόν, -οῦ

Dareios ó Δαρεῖος, -ου

de ἀλλά *ksz.*; δέ *ksz.*

dél (= nap közepe) μέσον ἡμέρας; dél felé járt az idő μέσον ἡμέρας ἦν

Delphoi οἱ Δελφοί, -ῶν

demokrata (*adi.*) δημοκρατικός 3

Démosthenés ó Δημοσθένης, -ους

derék καλός 3 κάγαθός 3

dicsér ἐπαινέω

dicsőít > **dicsér**

dicsőség ἡ δόξα, -ης

dobál ἐπιρριπτέω

dolog τὸ ἔργον, -ου; ebben a dologban τούτου τοῦ ἔργου; vakmerő dolog θρασυτι

domb ó γήλοφος, -ου

dögvész ó λοιμός, -οῦ

dönt (= határoz) κρίνω, amiről: περί + *gen.*; bizonytalanul ἀπορέω

drachma ἡ δραχμή, -ῆς

E, É

edz γυμνάζω

éghető καύσιμος 2

egész ὅλος 3; πᾶς, πᾶσα, πᾶν; ἅπας; σύμπας

egy (= egyetlen egy, *ill. szn.*) εἷς, μία, ἓν

egyáltalán ὅλως *adv.*; egyáltalán ne ὅλως μή

egyaránt > **is**

egyéb > **más**

egyébként τοίνυν

egyedül(i) μόνος 3

egyenlő > **ugyanaz**

egyesek > **néhány**

egyetért ὁμολογέω, akivel: *dat.*

egyformán ὁμοίως *adv.*

egyike > **egy** + *gen.*

egymás- *plur. acc.* ἀλλήλους, *plur. gen.* ἀλλήλων, *plur. dat.* ἀλλήλοις

egyszer ποτέ *sim.*

együtt > **-val, -vel**

együttlét ἡ συνουσία, -ας

éhség ó λιμός, -οῦ

éjszaka ἡ νύξ, νυκτός; éjszakára εἰς τὴν νύκτα; (az) éjszaka (folyamán) (τῆς) νυκτός

él (= életben van) ζάω; (= léteznek) βιώω

él (vmilyen eszközzel) χράομαι, amivel: *dat.*

elárul (= cserbenhagy) προδίδωμι, akít/amit: *acc.*

elbeszélget (komolyan) σπουδαιολογέω

elég, elegendő (*adi.*) ἱκανός 3

elég (*verb.*) ἔξαρκεώ, akinek: *dat.*

eléget κατακαίω

elégtételt szerez τιμωρέω

élelem τὰ ἐπιτήδεια, -ων

elesik (város) ἀλίσκομαι; (csatában) πίπτω

élet ó βίος, -ου; fizikai, saját élet τὸ σῶμα, -ατος

életkor ἡ ἡλικία, -ας

elfog λαμβάνω, többet egyszerre συλλαμβάνω; αἰρέω; (*átv.*) elfog a félelem vkit φόβος λαμβάνει + *acc.*; (*átv.*)

elfogja vmi ἀλίσκομαι, ami *dat.*, *pl.* elfog az esztelenség vkit ἀλίσκομαι ἀνοίξα

elfogad λαμβάνω

elfogat > **elfog**

elfoglal αἰρέω; καταλαμβάνω; κατέχω; országot/területet κρατέω, amit: *gen.*; λαμβάνω; καταστρέφω; hivatalt εἰσίστημι

elhagy ἀπολείπω; λείπω; elhagy(ja a várost): (ἐκ τῆς πόλεως) ἄπειμι

elhajít ῥίπτω

elhajózik ἀποπλέω; οἴχομαι πλέων

elhanyagol ἀμελέω, akít: *gen.*

elhatároz ἀξιόω, amit: *inf.*

elindul ἀφορμάω *P.*; ἀναζεύγνυμι

elismer ὁμολογέω

elítél καταγιγνώσκω, akít: *gen.*; κατακρίνω, akít: *gen.*

eljön ἔρχομαι; (= vki ellen vonul) ἦκω, aki ellen: ἐπί *praep. acc.*

elkalandozik ἀποπλανάομαι, amitől: *gen.*

elkér αἰτέω

elkerül > **ónakodik**

elkonfiskál δημεύω

elkölt ἀναλίσκω

elkövet ἔξαμαρτάνω, akivel szemben: περί + *acc.*; lásd még > **csinál**

elküld μεταπέμπω, akiért: *acc.*

ellát (= gondját viseli, kezeli/gyógyítja) θεραπεύω

ellen πρὸς *praep. acc.*; ἐπί *praep. acc.*

ellenáll ἀντίστημι *A. intr. és M.*, akinek: *dat.*

ellenfél ὁ ἀνταγωνιστής, -οῦ

ellenkezője vminek τὸ ἐναντίον, -ου, aminek: *gen.*

ellenség (= hostis) ὁ πολέμιος, -ου; (= inimicus) ὁ ἐχθρός, -οῦ

ellenséges κακόνοος 2

ellentmond ἀντιλέγω, akinek: *dat.*, amiben: περί + *gen.*

ellop > **lop**

elmagyaráz διδάσκω

elmarad ἄπειμι

elmegy ἀπέρχομαι; ἄπειμι; μεθίσταμαι; οἴχομαι

elmenekül φεύγω, ami elől: *acc.*; ἀποφεύγω

elmond > **mond**

elnevez > **nevez**

elnyom πιέζω

elolvas ἀναγιγνώσκω

előbb πρότερον *adv.*; πρόσθεν *adv.*; előbb tesz vmit φθάνω, amit: *pt./inf.*

előfordul συμβαίνει *impers.*, akivel: *dat.*, ami: *inf. / acc. c. inf.*; εἰμί

előír > **parancsol**

előkelő ἔντιμος 2

előkészít παρασκευάζω; *P.* előkészül

előkészül > **előkészít**

előre lát προοράω

előre mond προλέγω

előrenyomul προ(σ)χωρέω

először (= elsőként) πρῶτος 3; először is πρῶτον μὲν *páros ks.*

előtt πρό *praep. gen.*

elpusztul ἀπόλλυμι *intr.*

elrejt κρύπτω

elrendez διατίθημι; τάττω

első vkik között πρωτεύω

elszakad (= elválík) ἀφίστημι, akitől/amitől: (ἀπό +) *gen.*

elszánt πρόθυμος 2

elszenved πάσχω

elszőkik ἀποτρέχω

eltart (szolgát) τρέφω

eltemet θάπτω

elterjed (hír) διέρχομαι

elutasít ἀποδοκιμάζω

elvesz ἀφαιρέω

elvész (= meghal) ἀπόλλυμαι; ὀλλυμαι

elvisel φέρω

elvonul ἀπέρχομαι

elzár εἴργω *v.* εἴργω, akitől/amitől: ἀπό *praep. gen.*

ember ὁ ἄνθρωπος, -ου; férfi ὁ ἄνηρ, ἄνδρός; az ember (= általában, valaki) τις

emlékezet ἡ μνήμη, -ης; vkinek az emlékezete (halála után) ἡ μνήμη, -ης περί + *gen.*

emlékeztet μιμνήσκω

emlékoszlop τὸ τρόπαιον, -ου

emlékszik μιμνήσκομαι; μνημονεύω

én ἐγώ; engem μέ; nekem μοί/μοι; az én..., enyém ἐμός 3; én bizony / bizony én ἔγωγε

engedelmeskedik πείθομαι, akinek: *dat.*

engem > **én**

ennyire > **annyira**

ép (= épségben levő) σῶος 3

Epameinondás ὁ Ἐπαμεινώνδας, -ου

éppen ἄν; éppen úgy ὡςπερ *adv.*

épség ἡ σωτηρία, -ας; testi épségetek lesz a kérdés περί σωτηρίας ὑμῖν ἔσται

ér v hova > **megérkezik**

ér vmit ἄξιος 3 ἔστι(ν), amit: *gen.*

Eratosthenés ὁ Ἐρατοσθένης, -ου

érdekében vkinek ὑπέρ *praep. gen.*

érdeklődik πυνθάνομαι, akiről/amiről: *gen./περί + gen.*

érintkezik πλησιάζω, akivel: *dat.*

érkezik ἀφικνέομαι, akihez: πρὸς + *acc.*; (= ide jön) ἦκω

erő ἡ δύναμις, -εως

erős δυνατός 3; ισχύρος 3; erősebb
κρείττων 2, *gen.* -ονος; lehető legerő-
sebben óς κράτιστα

ért > tud

értelem ή γνώμη, -ης; emberi értelem
άνθρώπου γνώμη

értelmes σαφής 2

értésül άκούω, amiről: *acc.*; αισθάνομαι

és και *ksz.*; és nem ούδέ *ksz.*

esdekel ικετεύω, akinek: *acc.*

esedezik > esdekel

események τὰ πράγματα, -ων; τὰ
παθήματα, -ων

esetleg ἄν

esik έπιπτω; έμπίπτω; törbe (= csapdá-
ba/cselbe) esik ένέδραις έμπίπτω; hibá-
ba esik περιπίπτω

eszébe vés > tud

eszik έσθίω; δειπνέω

eszköz (= mód) ó τρόπος, -ου

észlel αισθάνομαι

észrevesz > észlel

esztelen ἄφρων 2, *gen.* -ονος

én τó έτος, -εος; ó ένιαυτός, -οῦ; harminc
éves είμί έτών τριάκοντα; hosszú évenek
át πολλά έτη; egy έν alatt(i) (= egyéni)
ένιαύσιος 3

ez, ő οὔτος, αύτη, τοῦτο; őδε, ήδε, τόδε *mut.*
nm.; οὔτοσί *nyom.*

ez esetben is κάνταῦθα

ezüst τó άργύριον, -ου

ezüstbánya τὰ άργύρεια, -ων

F

fahasáb τó ξύλον, -ου

fájdalmas άλγηρός 3; *comp.* άλγίων 2

fal τó τείχος, -εος/-ους; (falat) emel > ké-
szít

falu ή κώμη, -ης

farkas ó λύκος, -ου

fecsegés ή φυλαρία, -ας

fegyver τó όπλον, -ου

fehér λευκός 3

fekete μέλας, μέλαινα, μέλαν

fél (= tart vkitől/vmitől) δείδω, akitől: *acc.*;
φοβέομαι; fél, hogy φοβέομαι μή; félni
lehet, hogy... κίνδυνός έστι μή...

felad ύφίημι, amit: *gen.*

felajz (íjat) έλκω τήν νευρήν / τó νεῦρον

felderító ó κατάσκοπος, -ου

felé εις *praep.* *acc.*

félelem ó φόβος, -ου; félelem nélkül άδεῶς
adv.

félelmetes δεινός 3; félelmetes képessége
van δεινός 3 πέφυκα, amire: πρός + *acc.*

felelős αίτιος 3, amiért: *gen.*

felelősségre von δίκην λαμβάνω, akit:
παρά + *gen.*

feleml αίρέω

feleség ή γυνή, γυναικός

felhő ή νεφέλη, -ης

felismer γινώσκω

felkapaszkodik άναβαίνω

felkel (nap) άνατέλλω

felkerekedik αίρω *intr.* és *P.*

felkészül παρασκευάζομαι, amire: είς/πρός
τι

fellázad > elszakad

felment άπολύω; άποψηφίζομαι

felperzsel καιώ

felprédál καθαιρέω; διαρπάζω

félrevezet έξαπατάω, akit: *acc.*

felsorakozva áll άντιτάττω

felszólít άξιόω

feltétellel (azzal a feltétellel) έφ ᾧ; έφ ᾧτε

feltett szándékom έγνωκα

feltornyosul > nagy

feltűnik σημαίνω

feltűnő φανερός 3; nem feltűnő άφανής 2

felülről άνωθεν *adv.*

felvonulás ή άνάβασις, -εως

fényes (hírneves) ένδοξος 2

férfi ó άνήρ, άνδρός

férj > férfi

fiatal (*adi.*) νέος 3

fiatal (*subst.*) ó νέος, -ου

figyel προσέχω (ti. τήν γνώμην / τόν νοῦν),
amire: *dat.*; φυλάττω

fikarcnyit (= valamit, bármit) τι; fikarcnyit is gondolkodik τι φροντίζω, aki felől: *gen.*

finom (szőr) λεπτός 3

fiú (= fia vkinek) ó υιός, -οῦ

fiúcska > **gyermek**

fizet (adót) φέρω (τὸν φόρον)

flotta τὸ ναυτικόν, -οῦ

fogat (= kocsi) τὸ ζευγος, -ου

fog vmit csinálni μέλλω, amit: *inf.*

foglalkozik vmivel > **gondoskodik**

fokán áll vminek ἔρχομαι *pf.*, aminek: *gen.*

folyik (= történik) γίγνομαι

folyó ó ποταμός, -οῦ

fondorkodik > **tervez**

föl- > **fel-**

föld (= terület) ἡ χώρα, -ας

fölé kerekedik vki = **gyengébbé válik vkinél** > **gyengébb**

fölékerekedik vkin = **úrrá lesz vkin** > **uralkodik**

fölött ὑπέρ *praep.* *gen.*

fúj πνέω

fut (= menekül) φεύγω; τρέχω; φέρομαι

futás ó δρόμος, -ου; futva δρόμω

futva > **futás**

Fülöp ó Φίλιππος, -ου

fürge έλαφρός 3

G

gabona ó σίτος, -ου

gazda ó οικονόμος, -ου; szakértő gazda (*adi.*) οικονομικός 3

gaz(ember) (*adi.*) πονηρός 3

gazember (*subst.*) ó πονηρός, -οῦ

gondja van vmire επιμελέομαι, amire: *gen.* v. περί + *acc.*; μέλει μοῖ, amire: ὅπως.../*gen.*

gondol (= úgy tűnik neki) δοκεῖ, akinek: *dat.*; (= úgy tartja) νομίζω; (= úgy véli) οἶμαι; ἠγέομαι; ἔννοέω; gondol vkire φρονέω + *gen.*

gondolkozik φροντίζω, aki felől: *gen.*

gondoskodik επιμελέομαι *P.*, akiről/amiről: *gen.*; κατασκευάζω, akiről/amiről: *acc.*

gonoszság ἡ πανουργία, -ας

Gorgóneion τὸ Γοργόνειον, -ου

gőg ἡ ὕβρις, -εως

Gy

gyakorlat (lovassági) ἡ ἵππασία, -ας

gyakorlatozik γυμνάζομαι

gyakorol άσκέω; μελετάω, amit: *acc./inf.*

gyakran πολλάκις *adv.*

gyaláz κακὰ λέγω, akít: *acc.*

gyalogos (*adi.*) πεζός 3

gyalogság (= gyalogos haderő) ἡ δύναμις πεζή; ó πεζός, -οῦ (στρατός, -οῦ)

gyám ó ἐπίτροπος, -ου

gyanú ἡ ὑποψία, -ας; gyanút kelt valakiben ὑποψίαν ἐνδίδωμι + *dat.*

gyapjú τὰ ἔρια, -ων (*sg.* τὸ ἔριον, -ου)

gyarapít αὔξω = αὔξάνω; πλείω προσδίδωμι

gyárt ποιέω

gyászruha = **fekete ruha**

gyenge άσθενής 2

gyengébb ἥττων, ον, *gen.* -ονος

gyermek ó/ἡ παῖς, παιδός; τὸ παιδάριον, -ου; τὸ τέκνον, -ου

gyorsan ταχέως *adv.* (*comp.* θᾶττον)

gyötrődik μοχθέω

győz νικάω

győzelmi oszlop > **emlékoszlop**

győztes (= aki felülkerekedett) κρατήσας 3; (= akie a győzelem lett) νικήσας 3

gyűlölködés ἡ ἔχθρα, -ας

H

ha εἰ, ἤν, ἔάν, ἄν *ksz.*; még ha εἰ καί / καῶν

háború ó πόλεμος, -ου; háborút indít πόλεμον επιφέρω, aki ellen: *dat.* / πόλεμον ἐκφέρω, aki ellen: πρός + *acc.*

háborúzik πολεμέω

hadat üzen τὸν πόλεμον ἐκφαίνω, akinek: πρός + *acc.*

hadban áll > **háborúzik**

hadi dolgok τὰ περι τὸν πόλεμον

hadihajó ἡ τριήρης, -εος (sc. ναῦς)

haditengerészet (= tengeri haderő) ἡ δύναμις ναυτική

(hadi)tengerészeti ναυτικός 3

hadjárat ἡ στρατεία, -ας; hadjáratot indít
στρατείαν ποιέω

hadtáp τὰ ἐπιτήδεια, -ων

hadúr > **hadvezér**

hadvezér ὁ στρατηγός, -οῦ; hadvezérként
működik (= vezet) ἡγέομαι; hozzáértő
hadúr (adi.) στρατηγικός 3

hagy ἔάω

hajlékony ὑγρός 3

hajó ἡ ναῦς, νεώς, (plur. nom. νῆες); τὸ
πλοῖον, -ου; a hajó törést szenved ἡ ναῦς
ρήγνυται v. κατὰγνυται

hajózás ὁ πλόος, -ου

hajózik πλοῦν ποιέω; πλέω; elhajózik
ἀποπλέω; οἴχομαι πλέων

hál (együtt) σύνειμι

halál ὁ θάνατος, -ου; halál fia > **meghal** pf.

halandó θνητός 3

halhatatlan ἀθάνατος 2

hall ἀκούω, akiről/amiről/amit: gen.

hallgat (= engedelmeskedik) πείθομαι, aki-
re: dat.; (= beszédet) ἀκούω, akit/amit:
gen.; (= csendben marad) σιγάω; σιωπάω

halott θανών 3; ὁ νεκρός, -οῦ

hamarosan ταχέως adv.

hamisan ψευδῶς adv.

hanem (tagadó mondat után) ἀλλά ksz.

hány, mennyi ὀπόσος 3

haragszik ὀργίζομαι, akire: dat.; διὰ ὀργῆς
ἔχω, akire: acc.

harcol μάχομαι, akivel: dat.; ἀγωνίζομαι

harminc τριάκοντα; a Harmincak οἱ
τριάκοντα

három τρεῖς, τρία

háromszáz τριακόσιοι

has ἡ γαστήρ, γαστρός

hasonló ὁμοιος 3, akihez: dat.

hasonlóan παραπλήσιον adv.

használ χράομαι, amit: dat.; példaként
χράομαι (παραδείγμασι), amit: dat.

hasznára van ὠφελέω, akinek: acc.

hasznos χρήσιμος 3; ὠφέλιμος 2

haszon τὸ ὄφελος, -ους (csak sg. nom. és
acc.); haszna van ὄφελος εἰμί

hát > **tehát**

hatalmába kerít > **uralkodik**

hatalmas (= nagy) μέγιστος 3; (= erős)
δύνατος 3

hatalom τὰ πράγματα, -ων

hatályos κείμενος 3

határ τὸ ὄριον, -ου; τὸ ὄρισμα, -ατος

hatezer ἑξακισχίλιοι 3

háttrahagy καταλείπω

hatvan ἐξήκοντα

havonta > **hónap**

ház ἡ οἰκία, -ας; ὁ οἶκος, -ου

haza (subst.) ἡ πατρίς, -ίδος

haza (adv.) (= otthonába) οἴκαδε

hazahív οἴκαδε κατάγω

hazamegy οἴκαδε ἀπέρχομαι

hazatér οἴκαδε κάτειμι; lásd még > **vissza-
tér**

hazudik ψεύδομαι

hegy τὸ ὄρος, -εος

Hellás ἡ Ἑλλάς, -άδος

hellén (subst.) ὁ Ἕλληνας, -ηνος

hellén sereg τὸ Ἑλληνικόν, -οῦ

Helléspontos ὁ Ἑλλησποντος, -ου

helybéli ὁ ἐγχώριος, -ου

helyett ἀντί praep. gen.; lásd még > **ahelyett, hogy...**

helyzet > **események**

hiába μάτην adv.; ματαίως adv.

hiábavaló μάταιος 3

hibázik ἀμαρτάνω

hibáztat > **megvádol**

híd ἡ γέφυρα, -ας

hihetetlen ἄπιστος 2

hímringyó ὁ πόρνος, -ου

hír ὁ λόγος, -οῦ; elterjed a hír διέρχεται
λόγος; ἡ φήμη, -ης; ὁ μῦθος, -ου; az a hír
járja, hogy... ἐστι μῦθος, ὡς...

hírnök ó ἄγγελος, -ου

hisz (= vél, gondol) δοκεῖ, aki: *dat.*; ritkán δοκέω/δοκῶ μοι (úgy hiszem)

hiszen ἐπεὶ; γάρ; ὅτι; διότι *ksz.*; hiszen/mert ha εἰ γάρ; hiszen mi(csoda) (is) τί γάρ

hitelező ó δανειστής, -οῦ

hitvány φαῦλος 3; πονηρός 3; κακός 3

hitványság ἡ πονηρία, -ας

hív (= nevez) καλέω, akit/amit akinék/aminek: kettős *acc.*; ἀποκαλέω; hívják (= „neveztetik”) καλέομαι; (= meghív) καλέω; magához hív/szólít προσκαλέω

hívat μεταπέμπω

hivatkozik vmire (ürügyként) προφασίζομαι, amire: *acc.*

hó ἡ χιὼν, -όνος

hogy ὅτι *ksz.*; ὡς *ksz.*; ὥστε *ksz.*; (célhat.) ἵνα *ksz.*; hogy kicsoda ὅτι; hogy kicsoda ὅστις

hogy(an) ὅπως; πῶς; πῶς οὖν

hol ὅπου; ποῦ

Homéros ó Ὅμηρος, -ου

hónap ó μῆν, μηνός; havonta τοῦ μηνός *v.* κατὰ μῆνα

honnan πόθεν

hosszú μακρός 3

hová ὅποι; ποῖ

-hoz, -hez, -höz πρὸς *praep.* *acc./dat.*; ἐπί *praep.* *acc.*

hoz (= szállít) φέρω; κομίζω; magával hoz συγκομίζω

hozomány ἡ προίξ, προικός

hős ó ἥρως, -ως

hőstett ἡ ἀρετή, -ῆς

húsz εἴκοσι(*v*)

I, Í

idegen ó ξένος, -ου

idő ó χρόνος, -ου; időben ἐν καιρῷ; ideje, hogy... ὥρα + *inf.*; vki idejében ἐπί + *gen.*

ifjú (*subst.*) ὁ νέος, -ου

igásállat τὸ ὑποζύγιον, -ου

igaz ἀληθής 2

igazán > nagyon

igazat beszél ἀληθῆ λέγω

igazat mond ἀληθεύω

igaza van > igazat mond

igazságos δίκαιος 3; igazságos úton-módon ἐκ τοῦ δικαίου

igazságtalan ἄδικος 2; igen igazságtalan ἄδικώτατος 3

igazságtalanságot követ el > jogtalanságot követ el

igen (= nagyon) *adi.* + -τατος 3

igényt tart > akar

ígér ὑπισχνέομαι, amit: *inf.*

így οὕτως *adv.*; ez így van οὕτως ταῦτ' ἐχει; úgyhogy ὥστε *ksz.*

ígyhát > így

igyekszik σπουδάζω, amit tenni: *inf.*; ζητέω

új ὁ τόξος, -ου; (új hírja) ἡ νευρή, -ῆς; τὸ νεῦρον, -ου

újász ὁ τοξότης, -ου

illet (váddal) > vádol

illet > ami engem illet

illik προσήκει, akihez: *dat.*

illő εἰκός ἔστιν

ilyen > ilyesmi/ilyesvalaki

ilyesféle > ilyesmi/ilyesvalaki

ilyesmi/ilyesvalaki τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(*v*)

indít (háborút) ἐπιφέρω, aki ellen: *dat.*; hadjáratot indít στρατείαν ποιέω

indul ἀφορμάω *P.*

inkább μᾶλλον *adv.*; sokkal inkább πολὺ μᾶλλον; inkább..., minthogy... μᾶλλον ἢ...

ír γράφω

iránt πρὸς *praep.* *acc.*

irányít ἄρχω, akit/amit: *gen./dat.*

írásba foglal > ír

írmagja sem marad (= írmagostul elpusztul) οἴχεται πᾶς/πᾶσα/πᾶν πρόρριζος 2 [ἡ ρίζα, -ης]

is καί *ksz.*; is – is καί/τέ – καί; ezt is καὶ τότε; ez is καὶ τοῦτο; (= egyben) ἅμα *adv.*

ismer (= elismer, tisztel) νομίζω; γιννώσκω; οἶδα; (= ismerete van vmiről, tapasztalt vmiben) ἐπίσταμαι

ismert φανερός 3

ismét πάλιν *adv.*

ismételget ὑμνέω

isten ὁ θεός, -οῦ; istenek kincsei τὰ τῶν θεῶν; az istenekre πρὸς θεῶν

istennő ἡ θεά, -ᾶς

istenség ὁ/ἡ δαίμων, -ονος

iszik πίνω

italozás ἡ φιλοποσία, -ας

itt ἐνθάδε *adv.*; αὐτοῦ *adv.*

itt van (= ide jött) ἦκω; *lásd még* > **jelen van**

J

jámbor ὄσιος 3

jár > **utazik**

javak > **jó** (*subst.*)

javaslat ἡ γνώμη, -ης

javasol κελεύω; βékét γράφω τὴν εἰρήνην; λέγω

jelenlegi παρών, -οῦσα, -όν

jelenlénő παρών, -οῦσα, -όν, akik közül: *gen.*

jelent (= hírül ad) ἀγγέλλω

jelen van πάρεμι; az itt jelenlénők οι ἐνθάδε

jelez σημαίνω; előre jelez προσημαίνω

jelszó τὸ σύνθημα, -ατος; τὸ σύμβολον, -ου

jó (*adi.*) χρηστός 3; ἀγαθός 3; (élet) καλός 3; jó barátságban van φιλικῶς διάκειμαι, akivel: πρὸς + *acc.*; jó ember φίλος ἀνήρ; jónak lát δοκεῖ μοι; jó szándék ἡ εὐνοία, -ας; jó születésű εὐγενής 2; jó tettek τὰ δίκαια, -ων; jól tesz εὖ ποιέω

jó (*subst.*) (= javak) τὰ ἀγαθὰ; τὰ χρήματα, -ων

jobb (= előnyösebb) λωῖων 2 *költ. adi. comp.*; βελτίων 2 *adi. comp.*; κρείττων 2 *adi. comp.*

jobban > **inkább**

jobban megy sora (= jobban boldogul) μαλλον εὐτυχέω

jogfosztott ἄτιμος 3

jogos δίκαιος 3; (= méltó) ἄξιος 3; jogos, hogy ἄξιον + *inf.*

jogos(an) δικαίως *adv.*

jogsértést követ el > **jogtalanságot követ el**

jog szerint δικαίως *adv.*

jogtalanságot követ el ἀδικέω, aki ellen: *acc.*

jóindulat ἡ εὐνοία, -ας; jóindulattal vagyok vki iránt εὐνοία ἔχω πρὸς + *acc.*

jól εὖ *adv.*; καλῶς *adv.*; jól megy a sora εὖ πράττω; jól van εὖ ἔχω

jóllehet εἰ καί

jó szándékú εὖνους 2; jó szándékkal van εὖνοιαν ἀποδείκνυμι, aki iránt: *dat.*

jótétemény τὸ ἀγαθόν, -οῦ

józan (ítéletű) φρόνιμος 3

jön ἔρχομαι; ἦκω; πρόσεμι; vki ellen ἦκω, aki ellen: ἐπί + *acc.*

jövedelem ἡ πρόσοδος, -ου; jövedelmet termel προσόδους ποιέω

jövendő, jönnő τὸ μέλλον, -οντος; τὸ λοιπός, -οῦ; a jönnőben τὸ λοιπόν

K

kalandozik > **elkalandozik**

kallós ὁ κναφεύς, -έως

kallósműhely τὸ κναφεῖον, -ου

kap λαμβάνω; δέχομαι; (zsoldot) φέρω

kapcsolatban vmivel περί *praep. gen.*

kapzsi αἰσχρος 3; olyan kapzsi volt (= olyan kapzsiságig jutott) εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδίας ἦλθε(ν)

katona ὁ στρατιώτης, -ου

kedvére való vmi προχωρέω, akinek: *dat.*

kedvét keresi θεραπεύω, akinek: *acc.*

kedvező καλός 3

kéjné ἡ πόρνη, -ης

kell χρή + (*acc. c.*) *inf.*; δεῖ + *inf.*; kényszerűségből ἀνάγκη ἐστί(ν); amit csak kell ὅ τι ἂν δέη

kényszer ἡ ἀνάγκη, -ης

kényszerít ἀναγκάζω

- képes** (= tud) ικανός 3 εἶμι; δύναμαι; οἶός τε [ἔστιν]
- kér** (= követel) δέομαι, akitől: *gen.*, amit: *acc.*; αἰτέω, akitől: *acc.*, amit: *acc.*; kér a maga számára αἰτέομαι, amit: *acc.*, akitől: *pará + gen.*
- kérdez** ἐρωτάω, amiről *perí + gen.*; kérdezget (= kérdezősködik) πυνθάνομαι
- keres** σκοπέω; ζητέω
- készen áll** ἐτοιμος 3 εἶμι
- készít** ἐργάζομαι; ποιέω
- készül** vmire μέλλω, amire: *inf. fut.*; παρασκευάζομαι
- kétszáz** διακόσιοι 3
- kevésbé** ἥττον, *nem kevésbé* (= ugyanúgy) οὐδὲν ἥττον; kevésbé lelkesedik ἄθυμότερος 3 εἶμι, amiért: *πρός praep. acc.*
- kevesebb** μείων, -ονος; ἐλάττων 2, *gen. -ονος*; sokkal kevesebb hajója van πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττοῦμαι
- kéz** ἡ χεῖρ, χειρός; kezében van (= kezében tart) ἐν τοῖν χειροῖν ἔχω
- kezd** ἄρχω, amit/amibe: *gen.*
- kezén van > uralkodik**
- ki, mi** ὅστις, ἥτις, ὃ τι; τίς, τί; ὅς, ἥ, ὅ
- kibékül** καταλύω, akivel: *πρός + acc.*
- kicsi(ny)** μικρός 3
- kicsoda > ki, mi**
- kifizet** ἐκτίνω
- kifogásként említ** προφασίζομαι, amit: *acc.*
- kihajózik** ἐκπλέω
- kiköltözik** ἐξοικίζομαι
- kikötő** ὁ λιμὴν, -ένος
- kímél** φείδομαι, akit/amit: *gen.*
- kimenekül** ἐκφεύγω, ahonnan: *ἐκ + gen.*
- kinevez** καθίστημι/κατίστημι, akit aminek: *kettős acc.*
- kinyilvánít** δηλώω
- király** ὁ βασιλεύς, -έως; király lesz βασιλεὺς καθίστημι
- kis** ὀλίγος 3
- kisebb** (= csekélyebb) ἐλάττων 2
- kíséret(e vkinek)** οἱ ἀμφί + *acc.*
- kisztílú** μικρολόγος 2
- kiszolgáltatva van** εἶμι ἐπί + *dat.*
- kitágít** εὐρύνω
- kitalál** εὐρίσκω; ἐξευρίσκω
- kitart** (= ellenáll) ἀντέχω
- kitartóan** συνεχῶς *adv.*
- kiváló** ἀγαθός 3; minden más tekintetben *kiváló τᾶλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχω*
- kiválóság** ἡ ἀρετή, -ῆς
- kíván** χρήζω, amit: *gen.*; εὐχομαι
- kivándorol** ἀνίστημι
- kivár** ἐπέχω
- kivégez(tet) > megöl**
- kivizsgál** δοκιμάζω
- kivonul** ἐξέρχομαι; ἐκπορεύομαι
- Kleón** ὁ Κλέων, -ωνος
- Kleophón** ὁ Κλεοφῶν, -ῶντος
- kockán forog** (= veszélyeztetve van vmije) *κινδυνεύω, ami περί + gen.*
- komoly** (veszély) δεινός 3
- komolyan** σπουδαίως *adv.*
- korábban** πρότερον *adv.*; πρόσθεν *adv.*
- korábbi** (= korábban [*adv.*] történt [*adi.*]) *πρίν adv.*
- kormányos** ὁ κυβερνήτης, -ου
- kovács** ὁ χαλκεύς, -έως
- kovácsműhely** τὸ χαλκεῖον, -ου
- költői** ποιητικός 3
- könny** τὸ δάκρυον (*sg. csak nom. és acc.; plur. minden esetben*)
- könnyebben megtanulható** εὐμαθέστερος 3
- könnyű** ῥᾶδιος 3
- könyörög** ἀντιβολέω, akinek: *acc.*
- könyv** ἡ βίβλος, -ου
- környezetünkben van** παραστατέω; *környezetünkben levő παρεστώς, -ῶσα, -ός*
- körül** *perí praep. acc.*
- körülbelül** (= mintegy) ὡς *adv.*
- körülvesz** (szeretet) φιλέομαι *perf.*
- követ** (= utána megy) ἔπομαι + *dat.*
- követ** (*subst.*) ὁ ἄγγελος, -ου; ὁ πρεσβευτής, -οῦ, *plur. οἱ πρέσβεις, -εων*

következő (=ez itt) ὄδε, ἤδε, τόδε
követő (osztag) τὸ ἐπόμενον, -ου
közben > **-ban, -ben**
közel πλησίον, amihez: *gen.*; ἔγγυς, *adv.*
comp.: ἔγγυτέρω, amihez: *gen.*
közeledik πλησιάζω, amihez: *dat.*
közelharcba keveredik εἰς χεῖρας ἔρχομαι
közéről ἔγγυθεν *adv.*
közkatona > **katona**
közöl φράζω
közös κοινός 3
között (= vkik között/közül) *puszta gen.*
közületek > **ti**
Kritón ὁ Κρίτων, -ωνος
kutya ὁ/ἡ κύων, κύνος
küld πέμπω; vkivel együtt συμπέμπω
küldet vkiért/vmiért μεταπέμπω, amiért:
acc.
különbözik διαφέρω, akitől/amitől *gen.*,
 amiben *dat.*
különös δεινός 3; θαυμαστός 3
külső (= vmin kívüli) ἔξω + *gen.*
küszködés ὁ πόνος, -ου
küszködik πονέω
küzd > **harcol**
küzdőtérre lép καταβαίνω
Kyros ὁ Κῦρος, -ου

L

láb ὁ πούς, ποδός; gyenge lábú κακόπους,
gen. -ποδος *adi. m. f.*
lakik οἰκέω; ἐνοικέω, amit: *acc.*
lakol (és megbűnhődik) δίκας λαμβάνω και
 δίδωμι
lakomázik εὐωχέομαι
lányka > **gyermek**
lát ὀράω; βλέπω; θεάομαι; előre lát
 προοράω
látható φανερός 3; láthatóná válik
 φαίνομαι
láttnivaló τὸ ὄραμα, -ατος
látszik φαίνομαι; egyértelmű / nyilvánvaló,
 hogy... + *pt.*; úgy tűnik, hogy... + *inf.*
lebukik (= lelepleződik) περιβόητος 2 εἰμί

leereszdedik καταβαίνω
lefekszik κατακλίνω; κείμαι
legalábbis γε *simuló szócška*
legázol καταπατέω
legdurvább dolog τὸ ἔσχατον, -ου
legeltet νέμω
legerősebb κράτιστος 3
leggyorsabban τάχιστα; a lehető leggyor-
 sabban ὡς τάχιστα
leghatalmasabb μέγιστος 3
leghelyesebb κάλλιστος 3
leginkább μάλιστα *adv.*
legjobb ἄριστος 3
legjobban ἄριστα *adv.*; κάλλιστα *adv.*
legnagyobb > **leghatalmasabb**
legrövidebben διὰ βραχυτάτων
legsúlyosabb χαλεπώτατος 3
legyőz νικάω, akit: *acc.*
lehet (= szabad) ἐξέστι(v); nem lehet οὐκ
 ἔστι(v), amit tenni: *inf.*
lehető legerősebben ὡς κράτιστα
lehető leghosszabb ideig ὅτι πλεῖστον
 χρόνον
lehető legjobban ὡς κάλλιστα *adv.*
lehető legjobb(an vannak a dolgok)
 πάντων ἄριστα ἔχει
lehető legnagyobb igyekezettel ὡς
 προθυμότητα
lehetősége van παρείκει *impers.*, akinek:
dat.; παρέχει *impers.*, akinek: *dat.*, amire:
inf.
lehetséges οἷόν τε [ἐστίν]; (= képes rá)
 δύναμαι
lehúz (lábbelit) ὑπολύω és ὑπολύομαι
leigáz καταστρέφω
leír συγγράφω
leküzd (utat) κατανύω
lélek ἡ ψυχή, -ῆς
Leókratés ὁ Λεωκράτης, -ους
lerombol καθαιρέω; διαφθείρω
lesz (= válik vmivé/vmilyenné) γίγνομαι
leszavaz καταψηφίζομαι, akit: *gen.*

letáborozik στρατοπεδεύω vkitől milyen távolságra áποστρατοπεδεύομαι, akitől: *gen.*; (szabad ég alatt) αὐλίζομαι

letört állapotban van áθυμέω

levél ή έπιστολή, -ής

lévő (= létező) παρών, -ούσα, -όν

ló ό ίππος, -ου

lőhátról άπό ίππου

lop κλέπτω; ύφαιρέομαι *M.*

lovaglás τó ίππεύειν; „huszárok” (= lovaglás gyakorló) οί ίππεύειν μελετώντες

lovagol ίππεύω; hitvány lovas (léte) κακώς ίππεύειν έπιστάμενος 3

lovas (*adi.*) ίππικός 3

lovas (*subst.*) ό ίππέύς, -έως

lovas parancsnok ό ίππαρχος, -ου

lovasság (= lovas haderő) ή δύναμις ίππική; ή ίππος, -ου; τά ίππικά, -ών

lő βάλω

lustaság ή άργία, -ας

Lysandros ό Λύσανδρος, -ου

M

ma τήμερον (*att.*) = σήμερον *adv.*

maga αυτός, -ή, -ό; (ön)magát (αὐτός 3) έαυτόν 3

magad (a görögben alanyesete nincs) σεαυτοῦ, -ής, *gen. m. f.*

magához hív/szólít > hív

magam (a görögben alanyesete nincs) έμαυτοῦ, -ής, *gen. m. f.*

magánember ό ιδιώτης, -ου

magánzó > **magánember**

magaslat τó άκρον, -ου

magától άπό τοῦ αὐτομάτου

magával visz έχω, akit/amit: *acc.*

majdnem έγγύς *adv.*; majdnem ugyanaz (történik) > **hasonlóan**

Makedonia ή Μακεδονία, -ας

makrancoskodik θυμέομαι

már ήδη; (= többé) έτι *adv.*; már nem οὐκέτι

marad μένω; nem marad senki (= nincs semmi maradékunk) οὐκ έστιν ύμῖν λοιπός; ír magja sem marad (= írma-

gostul elpusztul) οἴχεται πᾶς/πᾶσα/πᾶν πρόρριζος 2 [ή ρίζα, -ης]

más άλλος, -η, -ο, *plur.* többi(ek); έτερος 3

másfelől δέ *ksz.*

másfélszeres ήμιόλιος 3

második δεύτερος 3

médék (*subst.*) οί Μηδοί, -ων

Médosadés ό Μηδοσάδης, -ου

még έτι *adv.*; még amikor έώς έτι

megad (= visszafizet) άποδίδωμι

megakadályoz > **akadályoz**

megállapodás ή σπονδή, -ής; megállapodást köt συντίθεμαι

megállít ίστημι

még amikor > **még**

megbeszél διαλέγομαι, akivel: *dat.*

megbetegszik νοσέω

megbűnhődik δίκας δίδωμι

megbüntet ζημιόω; τιμωρέω

megcsókol φιλέω

megdicsér έπαινέω

megdönt (uralmat) καταλύω, amit: *acc.*

megég καίομαι

megélhetés > **élet**

megelőz φθάνω

megelőző > **korábbi**

megelőzően > **előtt**

megenged προΐημι; έάω

megérkezik > **έρkezik**

megesküszik όμνυμι, amire: *acc.*

megfedd μέμφομαι

megfékez κατέχω

megfelelő έπιτήδειος 3; nem megfelelő οὐκ/μή έπιτήδειος 3; megfelelő módon ικανώς *adv.*

megfontol (= meggondol, megforgatja a lelkében) ένθυμέομαι

megfontolt σώφρων 2

megfoszt vkit vmitől άποστερέω, akit amittől: *kettős acc.*

megfullad πνίγομαι

megfut > **fut**

meggazdagodik ευπορέω

meggondol > **megfontol** és **gondol**

meggondolatlanság ἡ ἀνοία, -ας
meggyanúsít ὑποπτεύω
meggyőz ἀναπείθω; πείθω
meggyőződése πιστεύω, ami: *acc. c. inf.*
meggyőződik καταμανθάνω; πείθομαι
még ha > ha
meghal θνήσκω; ἀποθνήσκω
megharagszik ὀργίζομαι *P.*, akire: *dat.*
meghatároz φράζω
meghátról ἀφίστημι, ami elől: *gen.*
meghazudtol ψεύδω
meghív > hív
mégis ὅμως *ksz.*; μέντοι *nyomósító szóc*
megismer γνωρίζω, lásd még > **megtanul**
 és **megtud**
megismerszik γιννώσκομαι
megítél κρίνω
megjön ἔρχομαι
megkérdez ἐπερωτάω; χράομαι, akit: *dat.*
megkímél παραλείπω
megkínán > akar
megkorbácsol μαστιγῶ
megküzd > harcol
meglát > lát
meglesz ἔσται
megmarad συμμένω
megment σώζω
megmond > mond
megmutat δηλόω
megöl ἀποκτείνω, akit: *acc.*; ἀπόλλυμι;
 διαφθείρω, akit: *acc.*; megöli vki
 ἀποθνήσκω ὑπό + *gen.*
megölet > megöl
megparancsol προαγορεύω; (= állít, *mi-*
lit.) τάττω, akinek: *acc.*; megparancsol-
 ja, hogy én legyek a hadvezér τάττει ἐμὲ
 ἡγεῖσθαι; κελεύω, amit: *inf.*
megpróbál πειράομαι, amit: *pt. v. inf.*;
 ἐπιχειρέω
megpróbáltatás ὁ πόνος, -ου
megragad λαμβάνω
megretten > fél
megriad ἐκπλήττομαι *P.*
megsért (= megszeg) λύω

megsértődik (= nehezen visel) χαλεπῶς
 φέρω
még soha πώποτε (tagadószóval és múlt
 idejű igével)
megszabadul φεύγω (*pf.*), amitől: *acc.*;
 ἀπαλλάττομαι, amitől: *gen.*
megszán ἐλεέω, akit: *acc.*
meszavaz ψηφίζομαι
megszerez κτάομαι
megszervez κατασκευάζω
megszívlel ἔραμαι, amit: *gen.*
megszűnik, megszüntet λήγω
megtalál εὐρίσκω
megtámad ἐφορμάω, akit: *dat.*; ἐπιτίθεμαι,
 akit: *dat.*; ἐπιπίπτω; προσφέρομαι, akit:
dat.
megtanít διδάσκω, amire: *acc.*
megtanul μανθάνω; διδάσκομαι
megtart (beszédet) ποιέω
megtekintésre méltó ἀξιοθέατος 2
megetlik πίμλαμαι, amivel: *gen.*
megtesz ποιέω; πράττω
megtéveszt ἐξαπατάω, akit: *acc.*
megtörténik > történik
megtud μανθάνω; (= kiderít/megtudakol)
 πυνθάνομαι
megüt παίω
megütközik > harcol
megüzen προλέγω
megvádol αἰτιάομαι *M.*
megválaszt αἰρέω; lásd még > **kinevez**
megvalósul > lesz
megvan (lehetőség) > **szabad** vkinek
megvár καταμένω
megvéd φυλάττω; (= megvédi magát, véde-
 kezik) ἀμύνω *M.*
megvesztegettetik δῶρα λαμβάνω
megvizsgál ζητέω; σκοπέω; (tüzetesen)
 ἐξετάζω
megvon ἀφαιρέω, akitől: *acc.*
megzaboláz κολάζω, akit/amit: *acc.*
megzavar ταράττω
megy βαδίζω; πορεύομαι; εἶμι; ἔρχομαι; ko-
 csin megy φέρομαι; οἶχομαι *M.*

mekkora πόσος 3
mellett παρά *praep. acc.*
méltán εικότως *adv.*
méltányos (*subst.*) τὸ εἰκός, -ότος
méltat ἀξιῶ
méltatlankodik χαλεπαίνω; ἄχθομαι *P.*
méltó ἄξιος 3, *amire: gen.*; (férfi) (ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός) ἄξιος
melyik πότερος 3
mentén (utaknak) ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς
mentes vmitől ἀπέχομαι, *amitől: gen.*
mennyi πόσοι 3
mennyire ὡς
mer, merészel τολμάω
merev σκληρός 3
mérhetetlen παμπληθής 2
merre πῆ
mert > hiszen; miatt
messzire πόρρω *adv.*
mezőgazdasági (= a földön keletkező) ἐν ἀγρῷ γιγνόμενος 3
mi (= magunk) ἡμεῖς; nekünk ἡμῖν; a mi..., miénk ἡμέτερος 3
mi? > miféle
mialatt, miközben ἐν ὅσῳ, ἐν ᾧ (*sc.* χρόνῳ)
miatt ἔνεκα *postp. gen.*; sok más miatt is ἄλλων τε πολλῶν ἔνεκα; *diá praep. acc.*; ἐπὶ *praep. dat.*; *puszta dat.*
mielőtt πρὶν *ksz.*
miénk > mi (= magunk)
miért διὰ τί
miféle τίς, τί; mi lenne, még ha... τί ἂν εἶ καί...
míg ἕως; μέχρι; πρὶν *ksz.*; ἔστε; mindazon ideig ὅσον χρόνον; míg... nem πρὶν
mihelyt (csak) ἐπεὶ τάχιστα; ἐπειδὴ τάχιστα; ὡς τάχιστα; ἐπειδὴ πρῶτον; ἐπειδὴν τάχιστα
miként ὡς *adv.*
mikor πότε; ὅποτε
milétosiak (*subst.*) οἱ Μιλήσιοι, -ων
Miltiadés ὁ Μιλτιάδης, -ου
milyen ὅποῖος 3; ποῖος 3

milyen időszakban πηνίκα
milyen korú πηλίκος 3
mind > minden
mindannyian πάντες
mindaz > minden
mindazok (= akik csak) ὅποσοι
mindegyik ἕκαστος 3
minden πᾶς, πᾶσα, πᾶν (*gen.* παντός, πάσης, παντός); ἅπας, ἅπασα, ἅπαν; minden egyes > **mindegyik**
mindenesetre γοῦν *ksz.*
mindenhová πανταχοῖ *adv.*; πανταχόσε *adv.*
mindenki (= minden egyes ember) ἕκαστος 3; (= mindnyájan) πάντες, -ων; mindenki mást mond ἄλλος ἄλλα λέγει; mindenki szeme láttára > **nyilvánosan**
mindenütt πανταχοῦ *adv.*
mindig ἀεὶ *adv.*
mindkettő (külön-külön) ἐκάτερος αὐτῶν; (együttesen) ἀμφοτέρος 3
mint ὡσπερ *adv.*; ἢ *comp., ksz.*; *amint/ahogyan* csak tőlem telik οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι; *amint/ahogy* kell ὡς δεῖ
mintha ὡσπερ ἂν εἶ; ὡς ἂν
minthogy ἐπειδὴ (οὖν) *ksz.*; inkább..., mint-hogy... μᾶλλον ἢ...
mintsem hogy ἢ ὥστε
mióta ἐξ οὗ; ἀφ' οὗ
miután ἐπειδὴ *ksz.*; ἐπεὶ *ksz.*
 mivel > miután
mód ὁ τρόπος, -ου; ; megfelelő módon ἱκανῶς
mond λέγω; φημί; φράζω; φάσκω; azt mondják λέγεται; előre mond prologéω
mondanivalója van τι ἔχω λέγειν
mondogat φάσκω
most νῦν; νυνὶ *adv.*
mozdul ὑποκινέω
mozgat κινέω
mutakozik φαίνω *intr.*
műhely τὸ ἐργαστήριον, -ου
művészet ἡ τέχνη, -ης

N

nagy μέγας, μεγάλη, μέγα; nagy(on sok) πολύς, πολλή, πολύ, *gen.* πολλοῦ, πολλῆς, πολλοῦ; igen nagy μέγιστος 3
nagykirály ὁ βασιλεύς, -έως (μέγας); bárki a nagykirály emberei közül ὅστις τῶν παρὰ βασιλέως
nagy nehezen μόλις *adv.*
nagyon πάνυ *adv.*; λίαν *adv.*; σφόδρα *adv.*
-nak, -nek πρὸς *praep.* *acc.*; ἐπί *praep.* *dat.*
-nál, -nél ἐπί *praep.* *dat.*; παρὰ *praep.* *dat.*
nap (égitest) ὁ ἥλιος, -ου
nap (naptári) ἡ ἡμέρα, -ας; egész nap πᾶσαν τὴν ἡμέραν
ne μή *adv.* *tíltó és tagadó szócska*; és ne μηδέ
nehány ἔνιοι 3; τίνες; kevesen/kevés ὀλίγοι 3
nehéz χαλεπός 3; nehéz terep τὰ δύσιππα, -ων
nehéz fegyverzetű (gyalogos) ὁ ὀπλίτης, -ου
nehézség τὸ πράγμα, -ατος; nagy nehézség(ek) πολλὰ πράγματα; nehézséget okoz πράγματα παρέχω
nehogy ἵνα μή
neked > te
nekiindul ἀφορμάω
nekilát ἐπιχειρέω
nekünk > mi
nektek > ti
nélkül ἄνευ *praep.* *gen.*
nem οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί *adv.*; μή; nemkenésbé (= ugyanúgy) οὐδὲν ἤττον; hát nem (kérdésben) οὐκοῦν
nemcsak οὐ μόνον; már nemcsak οὐκέτι μόνον
némileg τὶ *sim.*
nemzetség τὸ γένος, -ους
nép ὁ δῆμος, -ου; τὸ ἔθνος, -εος; τὸ πλῆθος, -ους
népvezér (bevaló népvezér = ügyes a nyilvános szónoklásban) (*adi.*) δημηγορικός 3
Nestór ὁ Νέστωρ, -ορος

nevel παιδεύω

nevez καλέω; ὀνομάζω

nincs οὐκ εἰμί

nos hát φέρε δὴ *imper.*

nő ἡ γυνή, γυναικός

Ny

nyáj ἡ ἀγέλη, -ης

nyelv ἡ γλῶττα, -ης

nyilaz τοξεύω

nyilvánít ἀποφαίνω, akit/amit aminek: *kettős acc.*

nyilvánosan ἐμφανῶς *adv.*

nyilvánvalóan vmilyen / vmit tesz φανερός ἔστιν + *nom./part.*

nyomban > rögtön

nyugalomban van > nyugton marad

nyugodt ἡσυχιάζω; nyugodt a tenger γαλήνη ἔστί(ν)

nyugton marad ἡσυχίαν ἔχω/ἄγω

nyúl ὁ λαγώς, -ώ

O, Ó

odaér (= előbb érkezik) φθάνω; ἀφικνέομαι

odajáru προσέρχομαι

odavész > elvész

Odysseus ὁ Ὀδυσ(σ)εύς, -έως/-έος/-ῆος

ódzkodik δείδω, amitől: *inf.*

okoz vkinek vmit παρέχω, akinek: *dat.*

olaj τὸ ἔλαιον, -ου

oligarchikus ὀλιγαρχικός 3

Olynthos ὁ Ὀλυνθος, -ου

oly(an) οὕτω, οὕτως *adv.*; nincs (olyan), aki οὐδεὶς ὅστις; oly fokán áll vminek εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθε(ν), aminek: *gen.*

olyasmi > valami

olykor ὁπότε *adv.*

-on, -en, -ön ἐπί *praep.* *dat.*

orrlýuk ὁ μυκτῆρ, -ῆρος

orvos ὁ ἰατρός, -οῦ

ostoba (*adi.*) εὐήθης 2

ostoba (módon viselkedik) (*verb.*) ἀγνοέω

ostromzár alatt tart πολιορκέω

ott ἐνταῦθα

ott lesz παραγίγνομαι

ott van > jelen van

óvakodik φυλάττομαι, amitől: μή...;
εὐλαβέομαι P.

ő, ő

ő, amaz ἐκεῖνος, -η, -ο

ő, ez αὐτός, -ή, -ό (a *nom.-t* kivéve)

ökör ὄ/ή βοῦς, βοός

ölt (ruhát) ἀμφιέννυμι M.

önként ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν

őr (= őrző) φυλάττων 3

öregebb πρεσβύτερος 3

öregség τὸ γήρας, -αος

örizkedik εὐλαβέομαι, amitől: μή...

örmények (*subst.*) οἱ Ἀρμένιοι, -ων

örököl κληρονομέω

örökös(en) (= örökké) > **mindig**

örömet ἡδέως *adv.* (*comp.* = nagyobb
örömmel ἡδίων)

örül ἠδομαι, aminek: *dat.*; χαίρω, aminek:
dat./pt.

összegyűjt συλλέγω (P. *összegyűlik*);
ἀθροίζω

összegyülekezik ὁμοῦ γίγνομαι; együt-
tesen *összegyülekezve* ἀθρόοι/ἀθρόοι;
lásd még > összesereglik

összes πᾶς, πᾶσα, πᾶν

összesereglik συνέρχομαι

övé (= birtokolja) κτάομαι M., ami(t): *gen.*

P

palota τὸ βασιλείον, -ου, *plur. is*

parancsnok (lovas) ὁ ἵππαρχος, -ου

parancsol κελεύω; vki *parancsára*
κελεύοντος v. κελεύσαντος (τινός)

paripa ὁ ἵππος κάλος

Parrhasios ὁ Παρράσιος, -ου

pártütő ὁ ἀντιστασιώτης, -ου

pásztor ὁ νομέυς, -έως

pata ὁ πούς, ποδός

pedig δέ *ksz.*

Peiraieus ὁ Πειραιεύς, -έως

pelda τὸ παραδείγμα, -ατος

példálózik vmivel (= példaként használ
vmit) χράομαι παραδείγμασι, amivel:
dat.

pénz τὸ ἀργύριον, -ου; τὰ χρήματα, -ων

pénzforrás ἡ δαπάνη, -ης

per ὁ ἀγών, -ῶνος

Periklés ὁ Περικλῆς, -έους

perzsa (*subst.*) ὁ Πέρσης, -ου

Perzsia ἡ Περσική, -ῆς (*sc.* χώρα)

Pheidias ὁ Φειδίας, -ου

Philourgos ὁ Φιλουργός, -οῦ

Phrynóndas ὁ Φρυωνώδας, -ου

piac ἡ ἀγορά, -ᾶς

pofa τὸ στόμα, -ατος; ἡ γνάθος, -οῦ, *plur. is*

polgár(társ) ὁ πολίτης, -ου

porfelhő ὁ κονιορτός, -οῦ

póruł jár ἐστί μοι κακά

próbál > megpróbál

Prokrystés ὁ Προκρούστης, -ου

puha μαλακός 3

R

-ra, -re πρὸς *praep. acc.*; εἰς *praep. acc.*; ἐπὶ
praep. acc.

rab (= áldozat; *adi.*) ἔνοχος 2

rábizonyít ἐλέγχω, *akire: acc.*

rabjává válik λαμβάνομαι, aminek: *gen.*;
ἔνοχος 2 γίγνομαι, aminek: *dat.*

rabszolga ὁ ἀνδράποδος, -ου; ὁ δοῦλος, -ου

ragyogó λαμπρός 3

rajta áll (= tőle függ) ἐπὶ τούτῳ γίγνεται

rajta hát ἀλλά; ἄγε δὴ

rajtakap λαμβάνω; καταλαμβάνω

rajtaüt ἐπιτίθημι, *akin: dat.*

rálép προσβαίνω, *amire: πρὸς + acc.*

rárohan θέω + εἰς *praep. acc.*

rátalál > talál

rávesz vkit *valamire* ποιέω, *akit amire: ket-
tős acc.*; πείθω

reggelizik ἀριστοποιέομαι

régóta πολὺν χρόνον

rejtőzik κρύπτομαι

remeg τρέμω

remél ἐλπίζω

rendben van εὖ ἔχει
rendelkezésre áll πάρειμι
rendelő τὸ ἱατρεῖον, -ου
rendezi sorait συνίστημι
rendjén van καλῶς ἔχει
rengeteg μυρίος 3; πάνυ πολὺς / πολλή / πολὺ
részes vmiben (*verb.*) μετέχω, amiben: *gen.*
részletesen (= egyenként mindenről) καθ' ἕκαστον
retteg > féل
révén διὰ *praep. acc.*
-ról, ről (vhonnan lefelé) ἀπό *praep. gen.*
-ról, -ről, felől περί *praep. gen.*
rossz κακός 3; semmi rosszat nem tesz (általában) μηδὲν κακὸν ποιέω; rosszat tesz vkinek κακῶς ποιέω; rossz néven vesz χαλεπῶς φέρω; rossz fát tesz a tűzre κακόν τι ἐργάζομαι; rossz a helyzet φαύλως ἔχει
rosszakaró (*adi.*) κακόννοος 2
rovásán van (vmi) > hibázik
rögtön εὐθύς *adv.*
röstell αἰσχύνομαι, amit: *nom./dat.*
ruha τὸ ἱμάτιον, -ου; τὸ ἐσθής, -ῆτος

S

saját (= a maga vmije) ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ
Samos ἡ Σάμος, -ου
satrapa ὁ σατράπης, -ου
segít βοηθέω, akinek: *dat.*; segítségére siet vkinek (προσ)βοηθέω, akinek: *dat.*; segít vkit ὠφελέω, akít: *acc.*
segítség τὸ ἐπικούρημα, -ατος
sem οὐδέ *ksz.*; sem – sem οὔτε – οὔτε; μήτε – μήτε
senki, semmi οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν; μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν; senki más μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν ἄλλος 3; semmi más οὐδὲν ἄλλο
sereg τὸ στρατεύμα, -ατος; ὁ στρατός, -οῦ; ἡ στρατία, -ας; ὁ στόλος, -ου
sérelmet szenved ἀδικέομαι

Seuthés ὁ Σεύθης, -ου
siet σπεύδω; segítségére siet vkinek προσβοηθέω; βοηθέω
sikerül εὖ γίνεταί
Simonidés ὁ Σιμωνίδης, -ου
Sínis ὁ Σίνις, -ιδος
Skeirón ὁ Σκειρῶν, -όνος
soha οὔποτε *adv.*; οὐδέποτε *adv.*; οὐδεπώποτε *adv.*; feltételes mondatban μήποτε *adv.*; μηδέποτε *adv.*; soha többé μηδέποτε τοῦ λοιποῦ
sok πολὺς, πολλή, πολὺ, *comp.* πλείων, πλέον, *sup.* πλεῖστος 3; sokan πολλοί, πλεῖστοι
sokaság οἱ πολλοί, -ῶν; τὸ πλῆθος, -ου
sokat πολλὰ
sokkal πολλῶ *adv.*
sokkal inkább πολὺ μᾶλλον *adv.*
sokkal kevesebbe van ἐλαττώω *P.*
sokkal nagyobb (mértékben) / sokkal jobban πλέον *adv.*; μάλιστα
sokkal többen πολὺ πλείων, πλέον
Sókratés ὁ Σωκράτης, -ους, *voc.* Σώκρατες
sokszor > **gyakran**
sőt καὶ *ksz.*; *sőt* – is καὶ δὴ καὶ; ἀλλά *ksz.*
sötét(ség) ὁ σκότος, -ου; τὸ σκότος, -ους
spártai (*adi.*) Λακεδαιμόνιος 3
spártai (*subst.*) ὁ σπαρτιάτης, -ου; ὁ Λακεδαιμόνιος, -ου
stadion τὸ στάδιον, -ου; hatvan stadionnyira ἐξήκοντα σταδίων
sújt vkit vmi (= elszenved vki vmit) χράομαι, ami: *dat.*
sűrű πυκνός 3

Sz

szabad tenni vmit ἔξῃστι(v) *impers.*, akinek: *dat.*; δεῖ; nem szabad οὐ δεῖ, akinek, amit: *acc. c. inf.*
szabadság ἡ ἐλευθερία, -ας
szállít (be vhoval) εἰσκομίζω
szám (szerint) > **tömeg**
számára *puszta dat.*
szárazföld ἡ γῆ, γῆς; szárazföldön κατὰ γῆν

származik γίγνομαι; származik vmiből
 πρόσειμι + ἔξ *praep. gen.*
szavaz ψηφίζω
szegény πένης, -ητος *adi. m.*
szél ὁ ἄνεμος, -ου; τὸ πνεῦμα, -ατος; északi
 szél ὁ βορρᾶς / ὁ βορέας, -ου
széles εὐρύς, -εῖα, -ύ
szem ὁ ὀφθαλμός, -οῦ; τὸ ὄμμα, -ατος
szemben vkivel/vmivel εἰς *praep. acc.*
szemben áll > **ellenség** (= hostis)
szembeszáll (= kifut a nyílt tengerre az el-
 lenség ellen) ἀντανάγω
személyesen > **maga**
szemére hány/vet vmit ὀνειδίζω, amit:
acc., akinek: *dat.*; ἐπιτιμάω
szemrehány(ást tesz) μέμφομαι, akinek:
dat.
szent ἅγιός 3
szépség (= érett szépség) ἡ ὥρα, -ας
szép szőrű εὐθριξ, -τριχος *adi. m. f.*
szerencse ἡ τύχη, -ης
szeretne ἐπιθυμέω; ζητέω
szeretné (hogy...) βούλομαι
szerez κτάομαι; εὐρίσκω; λαμβάνω
szerinte > **gondol** (= úgy véli)
szert tesz κτάομαι, amire: *acc.*
szerzemény τὸ κτήμα, -ατος
szidalmaz κακὰ λέγω, akít: *acc.*
sziget ἡ νῆσος, -ου
szigorú ἰσχυρός 3
színész ὁ ὑποκριτής, -οῦ
szinte > **majdnem**
szívesen tesz ἐθέλω, amit: *inf.*
szívnós ἰσχυρός 3
szó τὸ ἔπος, -εος
szobor (= ἰλό istenszobor) τὸ ἔδος, -εος
szokott vmit tenni ἔθω; gyakran szokott
 vmit tenni *pf.* εἴωθα
szól > **mond**
szolga ὁ δοῦλος, -ου
szolgál ὠφελέω, akít: *acc.*
szolgáltatot tesz > **szolgál**
szolgáltat > **ad**
szolgaság ἡ δουλοσύνη, -ης

szólít (magához) προσκαλέω
szomorkodik λυπέομαι, amin: *dat.*
szónok ὁ ῥήτωρ, -ορος
szorgalmasan > **komolyan**
szőr ἡ θρίξ, τριχός
szövetséges (*adi.*) σύμμαχος 2
szövetséges (*subst.*) ὁ σύμμαχος, -ου
szükség (van rá) δεῖ
szükség(e van) δεῖ, amire: *gen.*
szükséges > **hasznos**
szükséget szenved ἀπορέω, amiben: *gen.*
szükségszerű ἀναγκαῖος 3
szükségszerűen (= fennáll a szükség,
 hogy...) ἀνάγκη ἐστὶ(v) + *inf.*

T

tábla (= kis kép) τὸ πινάκιον, -ου; táblafestő
 ὁ τὰ πινάκια γράφων
tábor τὸ στρατόπεδον, -ου
tábort bont μεταστρατοπεδεύομαι
tábort üt στρατοπεδεύω
tagad οὐ/μὴ νομίζω
tágra nyit ἀναπετάννυμι
talál εὐρίσκω
találkozik vkivel ἀπαντάω; σύνειμι + *dat.*;
 συγγίγνομαι + *dat.*; συντυγχάνω + *dat.*
talán ἴσως
talentum τὸ τάλαντον, -ου
támad ἐπέρχομαι; támad vkiben vmi
 ἐμπίπτω, akiben: *dat.*; προσβάλλω; (= keletkezik) > **lesz**
támadás ἡ ἐφόδος, -ου
tanács ἡ βουλή, -ῆς
tanácskozik συμβουλευόμεαι, akivel: *dat.*;
 βουλεύομαι
tanácsol / tanácsot ad κελεύω;
 συμβουλευώ; παραινέω
tanácsot kér συμβουλευόμεαι, akítől: *dat.*
tanár ὁ διδάσκαλος, -ου
tanítvány ὁ μαθητής, -οῦ
tanú ὁ/ἡ μάρτυς, -υρος
tanul μανθάνω
tanúvallomás ἡ μαρτυρία, -ας
tanúvallomást tesz μαρτυρέω

tárgy (= téma) > **alaptéma**
társaság ή κοινωνία, -ας
tart (= gondol) νομίζω, akit aminek: *kettős* *acc.*
tart (kezében) ἔχω, amit: *acc.*
tart (riacot) παρέχω
tartomány ή ἀρχή, -ῆς
távol tart vkit ἀπερύκω, akitől: *gen.*
távol van ἄπειμι
távozik ἄπειμι
te σύ; téged σέ; neked σοί/σοί
tehát οὖν *adv.* és *ksz.*; γοῦν; (= szóval) δὴ *adv.*; hát nem...? οὐκ ἄν οὖν...
tehetséges εὐφυής 2
teli πλήρης 2, amivel: *gen.*
telik vkitől (= képes) δύναμαι; amennyire *tőlem* telik ὡς ἂν δύνωμαι
teljes > **összes**
teljes egészében > **teljesen**
teljesen παντελῶς *adv.*; πάντη *adv.*; az egész(et) ὅλος 3
templomrablás ή ιεροσυλία, -ας
templomrabló ó ιεροσύλος, -ου
tenger ή θάλαττα, -ης
termény τὸ ἐν ἀγρῷ γιγνόμενον
természetétől fogva valamilyen φύσει εἰμί; φύω
terrakotta-készítő ó κοροπλάθος, -ου
terület τὸ χωρίον, -ου; ή χώρα, -ας
tervez (= latolgat, kieszel) βουλευέω *M.*, aki ellen: *dat.*
test τὸ σῶμα, -ατος
testvér ó ἀδελφός, -οῦ; ή ἀδελφή, -ῆς
tesz (= csinál) ποιέω; πράττω; (= elvégez) δράω; (vkit vmilyenné) ποιέω, akit amilyenné: *kettős acc.*; tesz vkivel vmit: χράομαι, akivel: *dat.*
tétlenkedik ήσυχίαν ἄγω
tetszik ἀρέσκω, akinek: *dat.*; δοκεῖ, akinek: *dat.*
tett τὸ ἔργον, -ου; τὸ πράγμα, -ατος
tetteti magát προσποιέομαι, aminek: *inf.*
tevékenység ή ἐργασία, -ας; *tevékenység-gel* ποιῶν *part.*

thébai (*adi.*) Θηβαῖος 3
Themistoklés ó Θεμιστοκλῆς, -έους
Théramenés ó Θηραμένης, -ου
Thermopylai αἱ Θερμοπύλαι, -ῶν
thessálok (*subst.*) οἱ Θετταλοί, -ύμ
Thrákia ή Θράκη, -ης
ti ὑμεῖς; titeket ὑμᾶς; tiétek ὑμῶν; nektek ὑμῖν; a ti [vmitek] ὑμέτερος 3; közületek ὑμῶν
Tissaphernés ó Τισσαφέρνης, -ους/-ου
tisztel τιμάω; (*istent*) θεραπεύω
tivornyázik κωμάζω
tíz δέκα *indecl.*
tizenkettő δώδεκα *indecl.*
-tól, -től, által, miatt ὑπό *praep. gen.*
-tól, -től (elválasztólag) ἀπό *praep. gen.*
-tól, -től (eredet) παρά *praep. gen.*
több πλείων, πλέον, *gen.* πλέονος; (πλέων, πλεῖον *is*); *contr.* πλείω; sokkal több πολλαπλάσιος 3
többé ne μηκέτι *adv.*
többi, többiek > **más**
tölt (időt) διάγομαι
tömeg (= sokaság) τὸ πλῆθος, -ους
tömören δι' ἐλαχίστων
tör (= fegyver) τὸ ἔγχειρίδιον, -ου
tör (= csapda/cselvetés) ή ἐνέδρα, -ας; tör-be esik ἐνέδραις ἐμπίπτω
törekszik σπουδάζω, amire: περί + *gen.*; προθυμέομαι; σκοπέω
törődik ἐπιμελέομαι *P.*, amivel: *gen.*
történetesen (*verb.*) τυγχάνω
történik γίγνομαι; („megtétetik”) πράττομαι; történik vkivel (= elszenved vki [vmit]) πάσχω; συμβαίνω
törvény ó νόμος, -ου; törvény szerint νόμω
törvényes νόμιμος 3
törvényt hoz νομοτίθημι
törzs (= nemzetség) τὸ φύλον, -ου
tragédia ή τραγωδία, -ας
tud (= ismer, ért vmihez) ἐπίσταμαι *P.*; (= értesül) πυνθάνομαι; (= tisztában van vele) οἶδα; tudatában van vminek γιγνώσκω;

jól az eszébe vés (= jól tud) εὖ οἶδα; nem tud, bizonytalan ἀπορέω

tud (= képes) δύναμαι; tud vmit mondaní ἔχω τι λέγειν; tud vmit adni ἔχω τι δοῦναι

tudatlan (*verb.*) ἀγνοεῶ

tudomására jut > tud (= értesül)

túl(ságosan) λίαν *adv.*

túltesz ὑπερβάλλω, akin: *acc.*, amiben: *dat.*

tűnik vki/vmi vmilyennek δοκεῖ, akinek: *dat.*; látszik φαίνομαι

U, Ű

ügy οὕτως, οὕτω *adv.*; érpen úgy ὥσπερ *adv.*

ugyanaz, ugyanez ὁ αὐτός (αὐτός) 3

ugyanígy ὡσαύτως *adv.*

ugyanis γάρ

új νέος 3

úr ὁ δεσπότης, -ου; ὁ κύριος, -ου; ura vminek / úrrá lesz vmin > **uralkodik**

uralkodik ἄρχω, amin: *gen./dat.*; úrrá lesz κρατέω, amin: *gen.*; βασιλεύω

úrnő ἡ δέσποινα, -ης

úszik νέω

út ἡ ὁδός, -οῦ; út vezet vhoval: ὁδός ἐστι πρὸς + *acc.*; vmin át vezet az útja πορεύομαι διὰ + *gen.*

utazik πορεύομαι

Ű, Ű

ügyes δεινός 3

üldöz διώκω, akit: *acc.*

ünnep ἡ ἑορτή, -ῆς

űrügy ἡ πρόφασις, -εως

ütközet ἡ μάχη, -ης

V

vacsora τὸ δεῖπνον, -ου

vad (*adi.*) ἄγριος 3

vad (*subst.*) τὸ θηρίον, -ου; vadállat (tautologikusan) ἄγριον θηρίον

vád(irat) ἡ γραφή, -ῆς; vádiratban szerepel ἐν τῇ γραφῇ γέγραπται

vadaspark ὁ παράδεισος, -ου

vadászik θηρεύω, amire: *acc.*; θηράω *M.*

vadászkutya ὁ/ἡ κύων, κύνος (θηραυτικός 3)

vádol αἰτιάζομαι, akit: *acc.*; διώκω, akit: *acc.*, amivel: *gen.*; hamis váddalillet ψευδῶς αἰτιάζομαι

vagy ἢ *ksz.*; vagy – vagy ἢ – ἢ

vágyakozik ἐπιθυμέω, amire: *gen./inf.*; ὀρέγομαι, amire: *gen.*

vagyon ἡ οὐσία, -ας

vajon πότερον

vakmerő θρασύς 3; vakmerő dolog θρασύ τι -**val**, -**vel** ἔχων + *acc.*; σύν *praep.* *dat.*; μετά *praep.* *gen.*

valahányszor > amikor (csak)

valahol πού *sim.*

valaki, valami τις, τι *sim.*; valami jó (dolog) τι ἀγαθόν; *lásd még > aki*

valamelyik (a kettő közül) δυοῖν θάτερον; ὁπότερος; (sok közül) τις, τι + *gen.*

valami > valaki, valami

valamilyen τις, τι *sim.*; valamilyen más ἄλλος 3 τι

válaszol ἀποκρίνομαι; ἀμείβομαι, akinek: *acc.*

választ αἰρέομαι

választás ἡ αἵρεσις, -εως

válik vmivé/vmilyenné γίγνομαι

van (= létezik) εἶμί; (= marad, tartózkodik vhol) διάγω; távol van ἀπέχω, amitől: *gen.*; διέχω + *gen.*; jelen van / rendelkezésére áll vkinek páρειμι

van neki ἔχω, amije: *acc.*

vár μένω, amire: *acc.*; vár(akozik) egy kis ideig περιμένω ὀλίγον χρόνον; καταμένω

váratlan ἔξαπναῖος 2 v. 3

váratlanul ἔξαίφνης *adv.*; ἀπροσδοκῆτως *adv.*

város ἡ πόλις, πόλεως; ἡ ἄστυ, ἄστεως; a város színe előtt ἐν πόλει ἐκκληίτω

védelem τὸ ἐπικούρημα, -ατος, ami ellen: *gen.*

védmű τὰ περί + *acc.*
védőbeszéd ἡ ἀπολογία, -ας
védőfegyver > **fegyver**
véghezvisz ἐργάζομαι
végképp παντάπασι(ν)
végül τελευτῶν *adv.*
véleménye szerint (= úgy gondolja) οἴμαι;
δοκέω
veletek σὺν ὑμῖν
vesz (= beszerez) ὠνέομαι
veszély ὁ κίνδυνος, -ου
veszély fenyegeti (= veszélyben van)
κινδυνεύομαι, ami veszély: *inf.*
veszottség ἡ λύσσα, -ης
vesztes (= akin felülkerekedtek) κρατηθεῖς
3
vétkes (a vádban = vádlott) ἔνοχος 2
vétkezik ἀδικέω; vétkes/bűnös vmiben *pt.*
vezér ὁ στρατηγός, -οῦ
vezet vki ellen ἄγω πρὸς/ἐπί + *acc.*; út vezet
vhoiva ὁδὸς ἐστὶ πρὸς + *acc.*; csatába vezet
ἐξάγω; sereget vezet στρατηγέω, amit:
gen.; ἡγεμονεύω; ἡγέομαι amit: *gen.*
vezetés ἡ ἡγεμονία, -ας
vezető ὁ ἄρχων, -οντος; ὁ/ἡ ἡγεμών, -όνος;
vezetőκ οἱ ἐν τέλει
vidék ἡ χώρα, -ας
vigad εὐφραίνομαι
vigyáz, nehogy... > **óvakodik**
vihar ὁ χειμῶν, -ῶνος
világos δηλός 3; nem világos ἄδηλός 3

visz (magával) > **van neki**
viszont > **de**
viszsaad ἀποδίδωμι
visszaküld ἀποπέμπω
visszatér ἐπανερχομαι
visszavezet ἐπανάγω
visszavonul ἀναχωρέω; ἀναστρέφω
vitéz (*adi.*) ἀνδρεῖος 3
vitézség ἡ ἀνδρεία, -ας; *lásd még* > **hőstett**
vitézül ἀνδρείως *adv.*
vonul ἄγω; πορεύομαι; vonul valakivel
συμπορεύομαι

X

Xenophón ὁ Ξενοφῶν, -ῶντος

Z

zabla ὁ χαλινός, -οῦ
zaj (= hallani való) τὸ ἄκουσμα, -ατος
Zeuxis ὁ Ζεῦξις, -εως
zúdul (= „támad” [a tenger]) ἐπιφέρομαι

Zs

zsák τὸ σακκίον, -ου
zsarnok ὁ τύραννος, -ου; ὁ δεσπότης, -ου
zsarnokuralom ἡ τυραννίς, -ίδος; zsar-
nokuralomra tör τυραννίδι ἐπιτίθεμαι;
zsarnokuralmat gyakorol τυραννεύω és
τυραννέω
zsold > **bér**

Tartalomjegyzék

Előszó	8
<i>Olvasmányok</i>	11
1. Γράμματα γινώσκει – Ismeri a betűket!	12
2. Ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει – A nyúl viszi a puskát	14
3. Ἀρχὴ ἤμισυ τοῦ παντός – A jó kezdet fél siker!	16
4. Ἀποφθέγματα – Velős mondások	18
5. Σφήξ καὶ ὄφις – A darázs és a kígyó	20
6. Ἴχνη μόνα ζητῶ – Csak a nyomokat keresem!	22
7. Κρατεῖ πάντων τῶν θεῶν – Minden istennél hatalmasabb	24
8. Ἄνῆρ μεσαιπόλιος – Az őszülő férfi	26
9. Ἡ γαλῆ ἐρασθεῖσα νεανίσκου – A szerelmes menyét	28
10. Ἐδίδοσαν πρὸς γάμον – Férjhez akarták adni	30
11. Ῥοδῶπις – Rhodópis, az antik Hamupipőke	32
12. Ὁ λύκος ὁ χαλκοῦς – A bronzfarkas	34
13. Σπάρτη ἢ δαμασίμβροτος – A polgárait betörő Spárta	36
14. Προβαλέσθαι τὰ ὄπλα – Szuronyt szegez!	38
15. Θάλαττα θάλαττα – Tenger! Tenger!	40
16. Ὁ πόλεμος βίαιος διδάσκαλος – A háború kegyetlen tanító	42
17. Ὡστε οὐκ εἴσοιτο – Hogy ne tudná	44
18. Ὅλην τὴν νύκτα κωμάζουσιν – Egész éjjel tivornyáznak	46
19. Ὅμοίως ἐνέδρα – Mintha csapda lenne	48
20. Κριτῖα τοῦτ' ἔστω τῶ καλῶ – A derék Kritias egészségére!	50
21. Ἡ γραφὴ κατὰ Σωκράτους – A Sókratés elleni vád	52
22. Εἰ ἐβούλετο – Ha akarta	54
23. Κέρδος ὁ θάνατος – Nyereség a halál	56
24. Ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῶ θεῶ – Csak az isten tudja	58
25. Πολέμου ὄντος – Midőn a dórok és az athéniak hadban álltak	60
26. Ἱστορία – A történetírás kezdetei	62
27. Ὁ κάκιστος οἰκονόμος – A pénzügyi antitalentum	64
28. Ἡμῖν δοτέον – Engedtessek meg nekünk	66
29. Μῆτε ἄλλου ἀληθεύοντος ἤκουσεν – Sem igaz tanútól nem hallotta	68
30. Ὁ μαρτιχόρας – Az emberevő bengáli tigris	70
31. Ἡ τῆς ἱστορίας χρῆσις – A történetírás haszna	72
32. Ὁ ὀστρακισμός – A cserépszavazás	74
33. Μακρότατος τῶν ἱστορημένων πολέμων – A leghosszabb háború	76
34. Κτῆμα ἐς αἰεὶ ξύγκειται – Örök időkre szóló értéknek írtam	78
35. Οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει – Történetírók mindenütt	80
36. Μετὰ δὲ ταῦτα – Ezt követően	82
37. Τὸ διαφηρίζεσθαι – A bírósági szavazás	84
38. Εὐθὺς παραχρῆμα ἀποθνήσκει – A végzetes bájital	86
39. Ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι – Több ujja van, mint foga	88
40. Μῆτε ἀποκτενεῖν ἄκριτον – Az ártatlanság vélelme	90

41.	Ὁ ἀκριβέστατος ἔλεγχος – Döntő bizonyíték	92
42.	Μὴ θαυμάσης – Ne csodálkozz, Fülöp!	94
43.	Ὅρκος – Az ephébosok esküje	96
44.	Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον – Rabok legyünk, vagy szabadok	98
45.	Οὐ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον – Kutyából nem lesz szalonna	100
46.	Δημάδης ὁ Ἀθηναῖος – Ezer athéni sírja tanúskodik mellettem	102
47.	Ἐξαπατῶντες ὑμᾶς – Becsapnak benneteket a politikusok	104
48.	Ὅσπερ ὁ ἥλιος – Athén beragyogja Hellast	106
49.	Ὅσπερ ἡ μέλιττα – Mint a méh	108
50.	Ὁ ἑτερόφθαλμος – A félszemű	109
51.	Σκεδαννύμενοι διεφθείροντο – Szétszóródva elpusztultak	110
52.	Προϊόντος τοῦ χρόνου – Telt-múlt az idő	111
53.	Ἐπὶ τοὺς βαρβάρους – A perzsák ellen	112
54.	Τίς ἀγορεύειν βούλεται – Ki akar szólani?	113
55.	Μόνος βαδίζων – Magamban bandukolva	114
56.	Εἰ ἔγημεν ἀστήν – Ha polgárnőt vett volna el	115
57.	Εἰ νῆσον ὤκουν – Ha szigeten lagnának	116
58.	Ὅσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον – Hullottak, mint a legyek	117
59.	Ταῦτα ἄξιον ἀκοῦσαι – Ezt érdemes meghallgatni	118
60.	Ὁ Ἔρωσ – A szerelem	119
61.	Πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν – Az első polgár	120
62.	Τὸ μέτριον ἄριστον – Keresd az egyensúlyt!	121
63.	Πολυτελὲς ἀνάλωμα ὁ χρόνος – Az idő drága kincs!	122
64.	Ὅσπερ οὐκ ἔχοντες ὃ πράττωμεν – Mintha nem lenne egyéb dolgunk	123
65.	Τοῦ πεινῆ ἐπιθυμία – A szomjúság	124
66.	Τὸ τέλος ἱστορίας – A történetírás célja	125
67.	Σὺ στρατήγει – Te vezess minket hadba!	126
68.	Ὁ χαμαιλέον – A kaméleon	127
69.	Μηδὲν ἄγαν – Semmit se túlságosan!	128
70.	Πάντων ἀνδρῶν ἐπιμονώτατος – A legállhatatosabb	129
71.	Ἄλλος πρὸς ἄλλο πέφυκε – Mindenki másra született	130
72.	Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ – Légy, mint szikla, rendületlen	131
<i>Σzemelvények Hérodotosból</i>		<i>132</i>
<i>Az Ílias első éneke</i>		<i>153</i>
<i>Igeszótár</i>		<i>190</i>
<i>Nyelvtani összefoglaló</i>		<i>205</i>
1.	Írás	205
2.	Hangtan	207
	Időmérték, hangsúly, elválasztás, szótagolás	207
	Simulósók	208
	Magánhangzók változásai	208
2.1.	Magánhangzózváltakozás (ablaut)	209

2.2.	Mássalhangzók és változásaik	209
3.	Alaktan	211
3.1.	Névszók	211
3.2.	A névelő	211
3.3.	Első avagy alpha tövű névszók declinációja	212
3.4.	Második avagy omikron tövű declinatio	212
	Az első-másodikos (alpha és omikron tövű) melléknevek . . .	213
	Összevontak	213
	Attikai ragozás	213
3.5.	Harmadik avagy mássalhangzós tövű declinatio	213
	Folyékonyhangú tövek	215
	Szigma tövek	215
	Az ún. -ι tövek	215
	Az -υ-tövek	215
	Egyéb rendhagyók	216
3.6.	A kettős szám	216
3.7.	A helyhatározó eset illetve végződés	216
3.8.	A melléknevek áttekintése	216
	Háromvégűek	216
	Kétvégűek	217
	Egyvégűek	217
	Szabálytalan melléknevek	217
3.9.	A melléknevek fokozása	217
3.10.	Az adverbiumok	219
	Alapfok	219
	Közép- és felsőfok	219
3.11.	Névmások	219
	A személyes névmások és αὐτός	220
	Az összetett visszaható névmások	220
	A kölcsönös névmás	221
	A birtokos névmások	221
	A mutató névmások	221
	Vonatkozó, kérdő és határozatlan névmások	221
3.12.	Számnevek	222
3.13.	Összefoglaló táblázatok	223
	Alpha és omikron tövűek	223
	Összevont és attikai omikron tövűek	223
	Zárhangú tövűek	223
	Szigma tövűek	224
	Folyékony hangú tövűek	224
	Félhangzó tövűek	224
3.14.	Az igeragozásról általában	225
	Személyragok	226
	Ragozási típusok	227
	Az augmentum	228
	Az igekötők és a τό	229

3.15.	Az imperfecta actio	232
	Az -ω, -ομαι végű igék ragozása	232
	Verba contracta	233
	A -μι végű igék ragozása	234
3.16.	A futurum A. és M.	239
	Futurum contractum	239
	Más futurumok	240
3.17.	Az aoristos A. és M.	240
	A gyenge, alpha-thematikus aoristos	240
	Erős, kötőhangzós aoristos	241
	Erős, kötőhangzó nélküli aoristos	241
	Kappás aoristos	241
3.18.	A perfectum activi	241
	A perfecta reduplicatio	241
3.19.	Perfectum medio-passivi	242
3.20.	Aoristos passivi	242
3.21.	Futurum passivi	243
3.22.	Az igeragozás összefoglaló táblázatai	244
4.	Mondattan	246
4.1.	A névelő, a jelző és az állapothatározó	246
	A jelzői szórend	246
	Az állítmányi szórend	247
	Fordított jelzős szerkezet	247
4.2.	Egyeztetés	248
4.3.	Esettan	248
	A nominativus	248
	Az accusativus	249
	A genitivus	251
	A dativus	252
4.4.	Az igenemek	254
	Az activum	254
	A medium	254
	A passivum	255
	Hiányzó aktívum	256
4.5.	Az ún. akciók, az idők és a módok főmondatban	256
	Az indicativus	256
	A coniunctivus	257
	Az optativus	257
	Az imperativus	257
	Az igenevek	258
4.6.	Az alárendelt mellékmondati módhasználat	258
	Optativus obliquus	258
4.7.	Prolepsis	259
4.8.	Alanyi és tárgyi kijelentő mellékmondatok	259
4.9.	Függő kérdések	260
4.10.	Okhatározói mellékmondatok	260

4.11.	Célhatározói mellékmondatok	261
4.12.	Célzatos mellékmondatok	261
4.13.	Következményes mellékmondatok és szerkezetek	261
4.14.	Feltételes mondatok	262
4.15.	Időhatározói mellékmondatok	264
4.16.	Helyhatározói mellékmondatok	265
4.17.	Hasonlító mellékmondatok	265
4.18.	Vonatkozó mellékmondatok	265
4.19.	A participium	266
4.20.	A participium jelzői és főnévi használata	267
4.21.	A participium használata határozóként	267
	Participium függő esetben álló főnév mellett	271
	Személyes szerkesztés	272
	Feltételes értelmű particula participium mellett	272
	Participium független fordított jelzős szerkezetben	273
	Accusativus absolutus	274
4.22.	Az infinitivus	274
	Főnévi igenév névelővel	275
	Főnévi igenév névelő nélkül	275
	Infinitivusok mellékmondati kötőszóval	278
4.23.	Az adiectiva verbalia	279
4.24.	Függő beszéd	279
	<i>Igealak-meghatározó analitikus gyakorlat</i>	<i>280</i>
	<i>Mondattani gyakorlatok</i>	<i>289</i>
1.	Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok	290
2.	Függő kérdések	294
3.	Időhatározói mellékmondatok I.	298
4.	Időhatározói mellékmondatok II.	303
5.	Időhatározói mellékmondatok III.	307
6.	Feltételes mellékmondatok I.	310
7.	Feltételes mellékmondatok II.	312
8.	Feltételes mellékmondatok III.	315
9.	Feltételes mellékmondatok IV.	318
10.	Feltételes mellékmondatok V.	321
11.	Megengedő mellékmondatok	324
12.	Hasonlító mellékmondatok	327
13.	Okhatározói mellékmondatok	331
14.	Célhatározói mellékmondatok	335
15.	A törekvés, gondoskodás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok	339
16.	A félelem és aggodás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok	342
17.	Következményes mellékmondatok	345
18.	Vonatkozó mellékmondatok I.	348
19.	Vonatkozó mellékmondatok II.	351

20. Függő beszéd (oratio obliqua)	354
<i>Kiegészítendő mondatok</i>	358
<i>Megoldások</i>	417
1. Kijelentő alanyi és tárgyi mellékmondatok	418
2. Kérdő alanyi és tárgyi mellékmondatok, függő kérdések	418
3. Időhatározói mellékmondatok I.	419
4. Időhatározói mellékmondatok II.	419
5. Időhatározói mellékmondatok III.	420
6. Feltételes mellékmondatok I.	421
7. Feltételes mellékmondatok II.	421
8. Feltételes mellékmondatok III.	422
9. Feltételes mellékmondatok IV.	422
10. Feltételes mellékmondatok V.	423
11. Megengedő mellékmondatok	424
12. Hasonlító mellékmondatok	424
13. Okhatározói mellékmondatok	425
14. Célhatározói mellékmondatok	426
15. A gondoskodás, törekvés, aggodás, előkészítés (verba studii et curandi) igéi után álló mellékmondatok	426
16. A félelem és aggodás igéi (verba timendi) után álló mellékmondatok	427
17. Következményes mellékmondatok	428
18. Vonatkozó mellékmondatok I.	428
19. Vonatkozó mellékmondatok II.	429
20. Függő beszéd (oratio obliqua)	430
21. Kulcs a kiegészítendő mondatokhoz	433
<i>Magyar–görög szószedet</i>	437

